SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł.pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajnje nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 125 **Budyšin — wutoru, 2. junija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Meble stajnje dobre a tunje poruča **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założeny 1860

Nowy šakski gmejnski porjad.

Kaž je ju hižo spóźěliło, je ju we šakskim ľejnije pśiwzmjenjony gmejnski porjad se 67 pśischiwo 23 hłosami ľewicnych sozialistow a kommunistow tež w tśeśim cytanju pśijaty. S nowym sakonjom su statny dogląd nad gmejnami pósylnili. Město dotalnego prawa pśischiwjenja stej dwě wólerskej prawo dostanje. Dale w městach, kiž maju wósebitu měšćańsku radu, tu sašo pśischiłosowanje prawo dostanje, mjez tym so je ju dotalnym sakonju jenož pśischiwjeńske prawo mjeko. Namjeť njedowěrny ľewicnych sozialistow pśischiwo sakitkemu smutskownemu ministrej so ju wulkej wjetšinu wotpokasa.

Nowy bankowy skandal w Schlesyskej.

Skandal, kotryž na Barmatowe a Kutiskerowe cynki dopomina, je ju we Wrótkławju wotkrył. Tamniše statne rěcnišćo je pśischiwo měšćańskemu radźićelej a nětkušnemu namólnemu knježerstwowemu presidentej, Praschez-ej a tśiom direktoram schlesyskeje kommunalneje banki žudnje pśichopitowanje sajwdeło. Jich su wobskorźili, so su banknje pjenjezy na njesakośiše waschnje k spekulacijam wuwjedowali: Kaž dalako je nětkole sćěhowane, je schlesyska kommunalna banka z tym we nětkuše 400 000 hriwnow schkadowała. Wjetšina liczba bankowniskow a kommunalnych sastojnikow je pjerća do teje należnosće zapleśenych.

Njedowolene zakrocźenje zyrkwinskeje wyschnosće pischećiwo duchownym.

Demokratiska frakcija nimskeho ľejma je śledowazu interpellaciju zapodała: Pśichi składnosći wólby nimskeho presidenta su wyschnosćine organy evangelskeje krajneje zyrkwje pischećiwo evangelskim duchownym zakrocźe, kótaž su za wólbu pśiwdaŭskeho nimskeho kanzlera Wilhelma Marxa wustupowali. Sće ju nam, so ju so z tutym postupanjom zwoboda politiskeho ménjenja a pśeswědcźenja, kótaž je z nimskej wustawu zarucźena, rani. Pśaschamy ju so nimske knježerstwo: 1. Sću jemu tele zapschimnjenja znate? 2. Schto zebi wono pomyślo, pola zyrkwinskich abo krajnych knježerstwow cźinicź, so bychu ju staćanske prawa evangelskich duchownych schtitnake.

Winske wyšoke schule su samkle.

Dla njepschestajwazych njemérow mjes studentami je konferenza rektorow wschich Winskich wyšokich schulow wobsamkła, wschě wyšoke schule na dlěšchi cźas samknjcź. Nadbóźeja su, so tutón semester toho dla njetrjeba złubjeny bycź. Wjazyhodźinska ministerska rada je su z pśaschenjom **zabrała, kak mohle su ujemérny potłóczicź. Mjes tym pod pśchedsydźiwom kulturoweho ministra rektorojo znowa radu** składuja. Nazionalno-swobodnitši swjaśe studentow je namolwinje wudał, w kótrymž su praji, so su swada nazionalistiskich a sozialistiskich studentow na złubjece studentow wubiwa. Sćiwobodnike studentiwo prošu, so by su mér sałhował; wono lubi, so chze su prózowacź, so by su wulcźba na Winskich wyšokich schulach sašo sapocźała. Mjes tym je wyschnosć nimšli nazionalistiski swjaśe „Rheinland“ rozpuschcźiła a jeho méstnosće w statnym twarjenju sałgłowała.

Nózne dźělo w pjekarńach.

Kommunizija internazionalneje dźěłoweje konferency w Genfje je pjaśe wo nózym dźěle w pjekarńach jednała. Namjeť, so by su jenotliwym statam pschewostajiło pśistajicź, hač ma su dźěło w 4 abo 5 hodźinach rano sapocźeć, su z 11 pischerjowu 10 hłosami pischi njewoteđacju 3 hłosowu zadźiwy. »Sa to su namjeť irśkeho swobodneho stata z 12 pischerjowu 9 hłosami pśidija, pó kótrymž śmě so dźěło rano w 4 hodźinach sapocźeć, hdyž je su to mjes dźěłacźerskej organizaciju a dźěłodawarjom dojednało. Madźarski namjeť, pó kótrymž dyrbjesche su dowolicź, dźěło rano w 4 hodźinach sapocźeć, hdyž zebi je zwjenjoze wumnjenja wobydlerskima žadaju, su sacźinu.

Kommunizija dale wo tym wuradźowasche, kak ma su rozwołańskim khorosćam, mjenujcy sajedźerjenju z wołojom a źiwym žělerom a natykujenju se złošniwosću wobarjacź.

Président franzowskeje republiki Straßburg wopyta.

Président republiki Doumergue je źwjatki pśeni króć Elsaš wopytał. S pschewodom ministerskeho pschedsydy Painlevea, ministra rozwucźenja dr. Monzia a generalneho kommisara we wójnskim ministerstwje Benazeta je won su **Kolmaru rano i Warisa wotjeł a popołdnju do Straßburga pichi**jeł. Po puću je cźah w Chalonju, Bar-le-Ducu, Moncyju, Soarburgu su jenmu cźestna hościna wuhotowa; parada zdalne wyschnosće presidenta z króllej rěcźu powitachu. We Straßburgu su jemu cźestna hościna wuhotowa; parada su wotmě a won su je zmólnizowym cźahom pocźeješći. Druhi dźeń źwjatkow je president pschedwjedźenjam na su jaskowym źwjedźenju franzowskich turnowańskich towarśtwow pschitomny był.

Franzowska wójskowa kommisija knježerstwu dowěrjenje wupraji.

Po wobsamknjenju deputérskeje komory je ju kommisija wuwolika, kotraž ma wodźenje wójny w Marokkowskej dohladowacź. Sobotu rano je tale wójskowa kommisija rozprawu ministerskeho pschedsydy Painlevea złyschała. Wona je wo tym śledowazu rozprawu podała: Komorina wójskowe kommisija je rozprawu ministerskeho pschedsydy Painlevea wo zwobudźśe złyschała, kotrejž mohła kommisija z knježerstwom a z hłownym kommandantom wójska w Marokkowskej dokonjecź, so by wójskowe zarjadowanjowe wotdźělenje, sanitetstwo a sastaranje wójska je žiwnosću dohladowała. Komorina wójskowa kommisija je złe i jena z wójnskim ministrom w nastupanju sajimow, kotrejž ma parlament za wójsko, kotremuž źiwoje sympathije wupraja.

Potłóczenje źwobodneho ménjenja w Italskej

Italski justizny minister je deputérskej komoje sakonjowy nacźišć pschedpołožił, z kótrymž so knježerstwu posna móz da, hač do 31. dezembra 1926 sastojnikow a wojerske wosoby se złužby puśćicź, hdyž je sastojnik śmutska a źwonka złužby se źiwojim wustupowanjom wobšwědcźił, so wón sa źwérne dopołnjenje źiwojich winowatosćow njeruknje, abo so je won knježerstwowym politiskim prawidłam pischećiwja. Pischi wyschšich sastojnikach a wojerskich wozbach ma ministerska rada rozsudźicź. Wjetšiny nětkole najbórscha reakcija knježi. Sćamo kóžde źwobodne słowcźko je złodźemu sastojnikej sakajane. Tola, tajke potłóczenje źwobodnosće źwedomja njemóže pschedołho tracź. Je-li so italski lud njeje zyle złakany, won prijedy abo pozdźišo puta roskama, do kótrychž su jeho sašzytkoju samkli.

Sjawne wotprawjenje w Sofiji.

Wo wotprawjenju sałudźenych kommunistow so je Sofije śledowaze nadrobnosće powědża. Někotre mjeńšiny do wośmich hodźin rano automobil se sałudźenymi a někotrymi wojakami pischijedże. Sałudźeni běchu wschědnu draštu wobleczeni, tola bjez khornaja. Ruzy běchttej spitanej, Friedmann a Sadgorski běchtaj směrom. Kojeu bě jara voshorjeny. Statny rěcźnik wobskorźbu z wuhud cźitasche. To pisches pok hodźiny trajesche. Friedmann je źmějśotasche, mjes tym so druhaj hłowu powěschiwschi śiejeschtaj. Offiźěr je jich wuprascha, hač maja hišcźe něschto rjec. Friedmann wotmolwi, so **je z kommunistiskim pischisłužańkom a jako tajši wumrě, schi attentacje w zyrkwi pak** so wón njeje wobdźělił. Sadgorski źiwoje wujnace wosćijetowasche. Kojeu je hač do śmjerće wocźesche, so je bjez winy, prosćesche pschihladowacy lud, so by jeho wumóhł a kónćnje jenemu offiźěrej list na źiwoju žonu pschepoda. 40 mjeńšchinow po 8 hodźinach z nałej hłowu a jesche. Kojeu bě trěśi z nich. Běła kapa je jemu pisches jeho hłowu jeźeze a błido je potom powrócźi. Zyganja dwójzy ha cźło sećěchu. Sa mjeńšchimi Kojeu skónćnje narowy sa schibicźnje wikasche. Mjeńšchimi poldźišo Sadgorki na rjad pschidźe a skónćnje Friedmann, kotryž bě dyrbjał hyšćiwej prozedurje pola źiwojeju pschedthadnikow pschihladowacź.

Wójna w Marokkowskej.

Posledźija rozprawa franzowskeho generalneho staba w Marokkowskej rěka: Położenje we wjeczornej franzowskej Marokkowskej je směrom. Wěšći riffay Kabylojo ju do Ajdira, Abd-el-Krimoweho sydła pschi Sćriedźozemskim morju, pschischli, so bychu roskazy źadali. W hrjedźnej froncźe njeje žo położenje pschemeniło. Na někotrych městnach je žo njepschecźel do franzowskeje fronty nawakł, pschi cźimž franzowske tšóźišcźo wobstupi a druhe bjez wuspěcha nadběhowasche. Pola Metally su njepschecźelowe pożtyśenja doschle. Wotdźělenje 250 Kabylow je 27. meje k dolhemu wjeczorej wot Uezzy śplah Beni Bu Yahi nadpadnyk. S podpjerom franzowskeje artillerije je śplah nadpad wotpokasak. Njepschecźel je dźewjeć morjowch na wojowniscźišću wostajił. Blizko Kiffana je ju telefonowy powod wobschkodźił. Njepschecźel je do tuch ležazych franzowskich strójišćowu a śplahow, kotrejž su Franzowsam źiwerne, žylnje tśělał. Sćamo z kanunow je žo schóźcź króć do franzowskich spahiskich strójišćowu w Kiffanejskich horach tśěło.

31. meje: Śplah Beni Zermal je žo po śdaću wojowanja nabył. Někotre njepschecźelske wotdźělenja su z Adourskich śrow doschle. Wotdźělenja wyschšicha Freydenberga je z njepschecźela, kotryž bě franzowske strójišćowo w Riese Raoule nadpadnył, z artillerišku śćěłu z njeju wotebnał. Hłowne wotdźělenje wyschka Freydenberga je na Dou-Halimu postupowało a je tole město z połodnja z franzowskim wójskom swjazało. W ranju njepschecźel dołhorańschemu kolu Mourischeho tłuczu hrozy. Mjes wschelakimi riffskimi śplahami je njejednota najtała. Riffay Kabylojo źiwoje kanony, kotrejž su hač dotal schowali, bjez trjebali, kśe je nałožuja. Do jenoho franzowskeho połnoho lśěwa blizko Bibany je njepschecźel z kanunow tśělał. Hač runje so tśěłenja derje wodźesche, njeje wona wuspěšcźna była.

*

Wyschi Freydenberg, **kotryž** nad franzowskej źrjedźnej frontu roskazuje, je žo z nětkotrymi nowinarjemi rozrěcźiju, rjekł: Franzowske dobycźe je wśe, tola wojowanje budźe krute a budźe dołho tracź. Freydenberg khwališe franzowskich wojakow złwalenje. Abd-el-Krim ma wjele derje wobrońjenych a wuwucźenych wojakow, kotrejž pak wójnu na njecźežne waschnje wjedu. Wobležeju je franzowskim uniformu abo lidaju, je dyžcźa je poddacź, jenož z wotpohładom, z mohli je bjez fracha k franzowskej fronce pschibližiźcź. Wyschi Freydenberg praji, so jim franzowscy wojacy žo wosbudźili, Abd-el-Krima pokhlostacź, kaž zebi won to sašłuži.

Kommunistojo w Egiptowskej a Marokkowskej.

Egiptowski minister smutskownych naležnosćow je wo kommunistiskej agitaciji zhromadźenych wosłom kommunistow w **Kairu** a tuńje telko w **Alexandriji** sajeć dał. W Alexandriji su cźišcźerjeju maschinu a wjele pismow sebrali. Wschitzy sajeći su źidja.

W **Casablanzy** we wjeczornej Marokkowskej je policija pola kommunistow dowěrne pisma wuzłedźiła, kotrejž su je-nož sastojnizy mohli pschećekhiwicź.

Krwawne njeměry w Shanghaim.

W Shanghaiu su pożledne dny Japanjej njepschecźelne njeměry byle. Njedźelu je jara njeměrna zhromadźizna w chinesłej wikowaŕskej komoje była. Pischi njej **je** nětkuše 1500 studentow a dźěłacźerjow-wobdźělli. **Pschedsydu** wikowaŕskeje komory nusowachu, namołwjenje **podpisacź**, z kótrymž je generalny strejk pschipowjedźi. Shromadźizna dała wobsamknyc: bojkot wukrajnym bankam a bankowkam, kontrolu měšćańskeje policije z pomocu Chinesow, wuwcźoźehnjenje wukrajnych wójskich łódźow z rěkow Wusunga a Jan tśekanga, puschcźenje jatych śdźěłarjow z jastwa, pohótkanje mordarjow studentow a dźěłacźerjow, wotschkodźenje woporow njeměry a natyknjene zastajenje zdźěranja měšćańskich dawkow. Jedyn rěcźnik we zhromadźiznje, wjednik dźěłacźerjow, kotryž bě z wulkej rozhorjenosću rěcźał, je źrjedź źiwoje rěcźe morwy z femi swjeze.

Studentojo žo pondźelu dopołdnja w 11 hodźinach, hdyž dyrbjesche jo strejk sapocźeć, we hłownej dróhy zhromadźichu, jo pschecźiwo policiji zamérichu, tola ta do nich nich se žukawcźu žydasche a jich rozsehnu. Na to źdźěrjo plestrowe kowjenje skorchachu a je do policije **sjetachu**. Někotři policisteje a wozjpni je sranichu. Spóźnjowschi, so njemóże ju dwójdy bjes nałožowanja brónjow wotebnacź, policija tśělesche. **Pschi tym je 18 wožobow zrani. Tśi i nich** žu na pocźežnjene rany wumrjekle. Na to je cźijóda rozběża. Wuwjasćeny staw je wulkota. Studentojo spytachu dźěłacźerjow w žiwenju važnych dźěłarńach k strajkej narěcźeć. Městnowe zarjadowanjowe je napschecźene napraw- niko. Jedyn student je w jenej pódlanjskej dróhy do ... niku jendźelskeje wójskeje policije da. Tón w minjutu wobaranju nadpadnika z wulkelom zrani.

Rozdźěł w Stupschtinje.

Mjes **južnosłowjanskej radikalnej** stronu a **chorwatskimi** swinjazkimi **sapódstajanzami** so stara swada **swobodnu** wobnowi. **Khorwatojo** a **Słowtowinzy** so w stupschtinje wuradowanja **z wulkim ropotom** fujemóžnili. Herjekańzy dla dyrbjesche **so** pożeńdzenje skónczić.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 2. junija 1925.

Wo dźensa. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer + 6, thermometer w nozy + 14. Wuhlady na malo so pscheměnjaze wjedro, pokhilenje k njewjedram. — Wuchtina czehnjesche so wczera rano wot Biskayskeho salowa (morjo mjes Schpanjeskej a Franzowskej pscheś Němsku hacź k zarschenemu morjej. Nad połnóznej Europu rozbschescheśrasche so nižina, tohorunja jena nad srjedźoztrosenskim morjom. Sćuźmy czopke ale njewjedrate wjedro wocakowacz. Jutsje srjedu stóncżko 3,52 hodź. sthadza a so 8.04 hodź. khoiwa. Mějacź khadża popoldniu 3.37 a na ranje 2.19 hodź. so khowa.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutsje wutoru:** Khłódnischo, mróżcze so pschecezahuja, tu a tam njewjedrna.

— **Nadžur!** We dźensnischim cźisle namaka so wosjewjenje wo jětrocźesćepjenju. Wosjewjenje poczahuje so na město Budyschin.

— **Serbam w Budyschinje a wokolinje** derje znaty **herbski korczmaŕ Michał Hoła**, pschi herbskej zyrkwi, je swójbnu Marschnerez **korczmu** pschewzał a ju dotwonje ponowjenu dźensa wutoru wotewri. Wobkhodujcze nawětschk w dźensnischim cźisle.

— **Młode rěpowe hadźenki hinu.** Powschitkownje so słorzi, so młode rěpowe hadźenki hinu. Nichtó njemóże běłi wunjaknicź, schto je so snimi stało. **Někotsi** hebi myślachu, so je pomjeź padła, druzy sasu pschipisowachu winu hnodźiam. Se swopredka hebi kóżdy ratař myślesche, so jenoż jeho hadźenki hinu. Podsdźicżo porěrdachu hnużdża abo też ratarjo dalschich wokolinow, so fo jim nicżo hinak njestóże. Někto je fo swopakałało, so młode kopjeschka hadźenkow małe waki zerw. Ssadźenki jeśetnu a wusthnu a poticżeja nam żadławy napohlad. Je-li tak dale pódże, abo so někajki napschecźiwny źrédk njenamaka, njesmějemy j zyła zamu abo jara malo rěpy. Najsćepje cźini tón, kiž hnydom nějschto nowje rěpy nałuje. Snano su nětajce njesnate mjetelki jesła na hadźenki nanjeste, i katarydźi fu so wali wuhlamłe. Cźakacz a na njeźoźo pschihladowacz, nikomu njeodźimy. S tym so nicżo njedoźpěje. Ssadźenki so i sejka sajo sbrabaju. Hdyź někto nějschto rěpy wosjesch, je drje trochu pósće, tola lépje hacź zyle bjes rěpy być. Po prewnym tsjeba rěpa jenaź wěsty cźaś k rozcźenju. Někotsi, kotsiź nějachu rjane hadźenki, fu hižom hadźeli a sahinjene wopjeschta wotschcźipnyli. Mjenowany winhold kaž ne wopjeschta wotschcźipnyli. Njeródny pak, hacź budze to pschewoźe pomhacź, dokelź jschkodniki jomu we rěpje teza.

— **Swinjazy mór** je wudyrił pola wikowarja Korle Libaka we Hósni a pola ratarja Nowaka we Wulkim Cźiśu.

S **Porschiz.** Njedźelu, 24. meje, Porschiska młodźina meju mjetasche. Dokelź běch hižo wjele wo tutym zrěschkim nałoźku słyschał, podach fo do Porschiz, so bych běli tutón swójeźeń też **raz** wobhladał. **Tola** wot wschoho, schtoż **k**ym tu widźał, a słyschał, běch **k**ěrko njeskhopschekowapjeny. Najprjedy hibasche so cźah, podobny karnewalskemu cźahej, psches Porschiz do Budyschinka a ponom sasu wróćo do Porschiz na měsnu, hdźeź bě meja poslanena. W cźahu **k**rocźachu też wjazy towarschtwow w uniformy **z** wokolnych herbskich wjsow. Někotsi w cźahu běchu po kelericźku strojeni. Wschelazy běchu pruske wojerske uniformy **z** cźasa wuznamoshodźerskich wójnow pschecźiwo Napoleonej wobleczeni. Pschehlyhda towarstwa młodźiny jschasche w tejsamej uniformje jako wyschi na konju. Sćoto maja tute uniformy se herbskej meju cźinicź, njemóżach dosć srosumicź. Dale dwidźachmy narodne drasty wschelakich europiskich narodow, jenoż zanejc herbskeje. Myślu wschak bóh, so fo herbska drasta k tajkemu keklowanju njeby derje hodźała, a so dyrbi nam **k** tomu pschehodna być. Druhich kelkerjow w cźahu nochzu hatke wopiśacź. Hacź tajka maskerada **k** herbskej meji słuscha, jewim. Jako dyrbjesche fo nětko meja njetacź, wuhlach fo, so tu nětko nějschto herbske wohladam abo sasłyschu. Tola zeź tu buch sjebany. Cźrjoda herbskich hołzow, — bźela też prjedawjsche Ssokolki — wuwjedźechu nětajku reju a lubowachu **k** tomu „Ssetsia ta meja“ jenoż — němiski. Hasselrjej **k** tomu se Towarschneho spéwnika hudźesćataj. Njanojsći **Kozoroweje** Meje wschak dozyła **k** wusna tej njepschijźe. Spéwarki stajnje switk se husterjomaj zhubjowachu a běchu husto khóro njewéże, a pschi wowschikowanym njemérze a tryklowanju njebě wjele słyschećy a srosumicź. Po tym, so bě meja padnyła, wustupi nawjedowaŕ swójeźenja we swojej oficźerskej uniformje, woba we němiskej rěcźi nětkotre roskazy a wojsenjenja. Naposlédk potom do korczmy cźehnjechu. Ja wschak mějach wot tutoho swójeźenja dosć a bydźech fo na to do piwneho stana. Tam mi nětkotsi starschi Porschicźenjo na jich młodźinu sforcźachu a běchu khětro rozhorjeni, nso fo i schi tutom swójeźenju bozyła na Sserbšwo dźiwalo njeźe a so je swójeźeń swonkownje zyle němiski ras měł, hdyź je tola Porschiska ulodźina, kaž też zyła wjeź, nimale zyle herbska. Někotsi běchu drje też chzyli nějschto herbski spéwacź, tola pschedźywda towarstwa młodźiny — hacź runjeź też swju herbskeje macźerje — bě krucze pschikakał, so ma wschitko jenoż němiske być. A jedyn „herbski“ Jungado bě ménił, so też němske towarstwa młodźiny, kaž na pschikład **z** Huczinyk(!) pschidźu a tute młodźe herbske spéwanje sa sło wiacź! **K** tomu dowolam sebi tola někotre pracschenja. Schto też bychu Němcy we Wjeleczinje abo Korjenju prajiłi, bychu-li chzyli nékajki němiski swójeźeń se němiskimi nałoźkami wuhotowacź a tamnischi pośłedni Sserbja bychu sebi źadali, so ma wschitko herbsće być? Hdźe fu znanu ras Němcy pschi wuhotowanju jenoho **němskeho swójeźenja prajili: Tu njemóżemy wschitko němsky** wuhotowacź, na naschi swójeźeń mohł znanu też jedyn Sserb pschińcź a tón mohł nam sa sło wsacź, so je wschitko němiske! Abo schto bychu němske nowinny pihaće, bychu-li Němcy jedyn rysy němiski nałoźk ludej pschedstajeli a pschi tutym pola naš jenoż herbski abo w Hornjej Sserjeskej jenoż półłi ald. rěcźeli a pséwali? Njebychu to wopiśacź mjenowali? A też zyle **k** prawom. Ale schtoż tu sa Němzow placźi, to też sa Sserbow. Żadyn prawny a rosumny Němc też Sserbam herbske spéwanje sa sło nima, nawopak, wón to wot nich wocźakuje. Drjeźdźańscy Sserbja fu wjazy krócź herbsću Meju Drjeźdźańskim Němzam herbski pschedstajili. Njebudźiśce fo herbska meja znajmjeńsća też w herbskim originalu pschedwjesej mohła? Nacźolnik němskeho turnaŕskeho towarstwa je dyrbjał je dalschoje wity do Porschiz pschincź, so by młodźinu Meju němiski nauwcźił. Wón budźiśce pu wschat tuž herbski nauwcźił, budźeśe-li to pschedbyła „bowolił“. Luba młodźina, rosponi śebi to ras, schtoż tu na próstwu někotrych Porschicźanow napisach a njeczitu fo wjazy psched wopraudźitymi Němzami a Sserbami **k** śmécham! Dokelź fu mi hižo Sserbow wusmali, so fo jim dźensnische waschnje, kaž meju mjetaja, njesposoba a so fu swójeźeń pricdy hinak swjeczili, proschu naleźnje, so by ras jedyn wot starych Sserbow we „Sserbskich Nowinach“ nadrobnje rospisał, kak fu w jich młodosći je pra wowom meju mjetali.

S **Delnjeho Wujesła.** Porjedźeńka. K pożlednemu Lětznemu wohnjej njepschijźeźechu zyłaky ale wohnjowe wobory se kuśobnych wjow. S pschehladanjom sta fo w redaktji zmjkła.

S **Sprjejowjow** pola Cźichcho. Naśch hoscźenjaŕ, knjes Hemo nowu żurlu twari. Swonka je hižo tak kaž dotwarjena. Nětko fu hischcze wschekake snutskowne dźěła. Twar nówieje żurle budźe wośebje k pusćujej nascheje wjzy pschirosćowacz.

S **Wóschkalowy.** Pożledni pjatk cźehnjesche hrimanje pisches naschu krajinu. Boże njewjedro dyri do Luchmanez bróżnje a ju sapali. Bróżeń fo wotpali. Też nékotre catarśke maschiny fo snicźichu.

S **Jasenja.** Pjatk 29. meje snjeschožiśchtaj motorjaj kolesarjej. Kóżdy pschijźeśe **k** drujeju kónza. Dokelź pak je rólk jara nahły, tak njemóżejschtaj fo dohladacź. Na dobre sboźo pak njejstaj fo kolesarjaj pschereźeźo sraniłoj. Motorśke kola pak fo jara wobschkódźichu.

S **Khorczebuza.** (Sbożowny dobyczeć.) W zigarowym wobkhodźe firmy Eb. Tannerta w Khocźebusu na Hródku kowstej dróży 1 dobu w Mekkenburgskej konjagej lotterji cźisło 56599 jeneho konja. Schtóż je wobźedźeł a mějcźet tutohu cźisła, njech swoje mjeno mjenowanej firmje wossewi.

S **Turnowa** pola Pizna. Strasćne njeśoźo sta fo napadny jemu kóń. Schtoby Iryja **f** wśitkeho dźela sawěźeźenja.

S **Drjenowa.** Pjatk popoldniu dyri błysk do brózinje we naschej wjzy. Bróżeń fo wotpali. — Wjeczor wokoło 11 hodź. wotpali so druha bróżeń. Każ so powéda, je so wobeń sałoźił.

S **Brjajuna.** Pola Brjajskeho rycźerskubla wotrajachu fo na tśi śeta. Pschenagjeńśi pjenjes je khętro wyschi. Hacź do 80 hr. hodźachu sa jutro. Brjajun ma **f** wśitkeho dźela małych hospodarjow a tak wobdźěli so prawje wjele na hadźenju.

S **Wětoschowa.** (Njeśoźo.) Błuttka tkajeńna fo **f** nowa twari. Pschi twarje sranj śebi nurjeźli wuczbnik nohu. Pschi twacźinje poźudny so wucźobnik pschi drjewo rěźajej maschinje. Prawu nohu staji pod maschinu. Nadobo puśeśi so nóź, padze dele a rozrěźa jemu nohu. Kak je so nóź sam wot so puschcźiłcź mohł, njehodźi so hischcze riez. Snjeśoźenego cźłowieka dyrbjachu do Khocźebuśkeje khorownje dowjeść. — Dalsche njeśoźo sta fo w Struzzu na hermanku. Pschekuzy Lindmüller twarjesche śebi swój stan. Pschi tym sranj śebi nohu a dowjese so do khorownje.

Z Łužicy.

S **Kumwalda.** Wobeń w cźasu nasta sańdźeny schtwórtk wokoło 12 hodź. na knježich honach, njedaloko Walwitzkej leśownosće we Zieglerikim dole. Někotre kśpne metry schmórkowjze młodźiny wobeń sniczi. Někotśi Ljekarjerjo, kotśiź w bliskosći dźěłachu, wobeń w prawym cźasu wuchu. Jim so porabźi wobeń sjaschcerć, pryedy hacź bu dale rosśicźeri. Kak je wobeń nastał, njeje znate.

S **Wopatcje.** Njeśoźo **f** konjemi sta fo sańdźeny schmórkit pschipohdnyju sadny Selangez sahrobk. Pohonjeź ratarja Wilhelma Horna wobkopowasche bźerny. Tu so konjomaj wotezka rostorhny. Konjej so spótschichtaj a cźekmychtaj **f** radkom. W bliskosći fabrikkeho twarjenja podbóżnik padny a źebi nohu slama. Stótny ekat wupraji, so ma so skoźo hnydom borśeć. Pohonjeź njeje na njeśoźu wina.

* S **Połcźnizy.** Pschi kupanju satepi so tudomny 15-létny **f**nu wucźerja Ericha Mahera. Ssyn wopytowaśe Kamjeńśki wyschi**f**n realku. Jeho pschećeź, kotrež so snim kwasche, cźahnjeśe jeho wumóźi. Njekowźki sku**k** pak so jemu njeporadźi, ale siam pschi tom skoro źiwjeje njepschijźaśi. Pschi kupanju stanu so dźeń a wjazy njeśoźow. Njech je kóżdy prawje kedźbliwy.

S **Albernsdorfa.** (Kedźbnjcze, hdyź pschikupne hnójniścza njetacze.) Jedyn tudomny kubler bě hnojidła njetał a źebi pschi tym krej sajedoźeźi. Mějeśe na ruzy mału ranu, na kotruż sajła njekedźbowasche. Njeśoźowemu budźe so **f**nano dyrbjeć ruka wotewsacź. — **Kak** jara ma so pschi njetanju hnojidłow kedźbowacź, pokasuja nam dalsche pady: We **f**nožodnej wjzy Albernsdorfa wumrě **f**nr na sajedoźeźenje kreje, dokelź bě **f** belazymi rukami hnojidła njetał. — Bolośtneje **f**mjerze wumrě w Gerlachsdorfe pola Rychbacha bur Pawoł Reśicźer. Wón na **f**wojim polu hnojidła njetacźe a źebi **f** tym krej sajedoźeźi. Jemu w khorownej porst wotewsachu. Tola **f** tym so jemu nicźo **f**njepołoźi. Po tydźeńskim cźetyrjeźu je w najwjetśich bolośćach wumrě.

Ze susednych a dalšich krajow.

-n* **Luboszinśki drama.** Njedźelu pśeśed **f**wjatkami wotnajeźchtaj śebi młodaj cźłowjekaj (mužśi a **f**onśa) we Scalberku w Rudnych horach w jenym hoścźenju śiwu. Druheho dnja rano namakachu wobeju cźłowjekow w kwoji leźo. Wobaj mějeśchtaj hibikowu źitu pśeréźśnjenu. Cźeźko **f**ranjenaj dobjeśeźchtaj fo do khorownje. Mužśi je 29 lět stary a **f** Wrótśkawja, **f**onśka pak liczi 20 létkow a narodźi so w Hundsfelde pola Wrótśkawja. Pschicźimi njemóżachu hacź dotal hischcze **f**honicź.

* S **Halle.** We bliskosći Zöbrika dyri Boże njewjedro do cźśiśkich dźeśi, kotrež na polu rópowe hadźenki cźahachu. 13-létna holeźka so na mésnje mori. 14-létny hólcźej bo cźeźko wopali.

-n* **Sswoju mandjelsku fakkol.** Policajski assistenta Beau **f** Cźeśelene sranj na kohlownyhne waschnje **f** teźakom swoju mandjelsku. Wón je mandjelsku do bibikoweje źity trjechił. Pryedy hacź ljekarska pomoz pschikhwata, bo njeśoźowna mandjelska wukrawi.

-n * **Mandjelsku samorodowak.** 45-létny dźěłacźeŕ Albert Kaus **f**Weiśenseea pschiwóźe njedawno rano na polu źiju a wosjewi, so je źebi joho żona w nozy źiwjenje wsaka. Wón powédasche, so je źebi **f**nam dźiwe źiwjenje wsacź, njemóżesche pak dosć smużitośće, hdyź je mandjelska wuśacź widźał. Policija sdźerza źebi Kanza na straźi. Ssanu dźěśe do jeho wobydlenja. Tu wuhlada jonu na hosće wusajo. Ljekaŕ pak praji, so je żona **f** najmjeńścha dwaj dnjej mortwa. Kanz pschijśina teź śónczenje, so je to njekhmaniśtwo śtućźił.

* S **Krasneje Lipy** w Cźechach. (Sapałka hamomordaka.) W Krasnej Lipje cźasśe źebi żona źiwjenje wsacź a a pjeśeśe karbolenm. S tym so śmutka cźeźko sranj. Jako ju do khorownje dowjeśechu, so wschitkej ljekaŕśej pomozy spjeczowasche. Teź żane ljekaŕstwo **k** źebi njeśerjeśeśe.

* **Cźeźśe żeleźnśśe njeśoźo** sta fo sańdźene dny pola Sofije. Wobożowny cźah fo **f** kolijow wusśebnu. 10 wosjobow fo morichu a 20 fo cźeźko sranichu.

* **Tunel fo sażunył.** Mjes Bolonju a Florencom w Italiji fo direktna żeleźniza twari. W sańdźenych dnjach fo na tutej nowej cźarze w bliskosći Pianoda 6200 metrow dołhi tunel sażunył. Na 40 dźěłacźerjow fo njestrajeni wutkowachu.

* Dźeśeźi **jako sapałerjo.** We schwedskim mésće Falkenbergu we- pożlednich tydźenjach na wjazy mésnach woheń wudyri. Nichtó njeznóźeśe źebi wujaśnicź, kak je wobeń kóżdy raz nastał. Skónźnje fo 5- hacź 6-létne

Polikuška.

Novella wot Leona Tolsteho.

„Wukupiśch jeho, kak tola nic, njewérno, toho Iljuschka?“ wopraschа fo Jegor Michajlowicź.

„Kak teź to, wukupicź? Dołhabaja-li te **f**penjesy **k** tomu? Ale **f**nadź njeje hižo tśiwile **k** tomu?“

„Kaž dźeśeś,“ praji sarjadnik, a wobaj dźěśchtaj fa polizajśkim. Wonaj pschiwóźeśchtaj **k** wutwarjeźej, hdźeź we pschedchźeji **f**njerdźazju straźnjych **f** latarnjemi cźakachu. Dutlow dźěśe ja nimi. Straźnjy mějachu winowedomy napohlad, kiž móześe fo jenoż na to nacźinjene wot nich **f**njerdźenje pocźahowacź, dokelź njeběchu tola nicźo skeho cźinili. Wschitzy mjelcźachu.

„Hdźe?“ praschesche fo polizajśki.

„Tudy!“ sasłepeta Jegor Michajlowicź. — „Jesimka,“ wón pschitajі, „ty jsy młody pachoł, dźi **f** latarnju dopredka!“

Jesimka bě hižo wuhlado horje wusdźěnył a, kaž fo zda, wócźeśe bojośćeś fo **f**prośćeś. Dwaj abo tśi sthudźeńki pschekroczиwśći, łeśesche wón **f** wjeśoźym wobliczem do prédka, pschi cźimż fo jenoż swobhladny a **f** latarnicźku puczowźeźi. Sa tym łeśesche Jegor Michajlowicź. Hdyż běchu fo hižo słubili, **f**dychny Dutlow, kiž běścho hižo **f** nohu nastupił, a **f**wosta stojo. Minuśchtej fo dwe mjeńśchinje; jich **f**napje podnuhy fo na lubi: běśche dowidźeć, so běchu **k** cźeźu doschli.

„Wujo, tebje wołaju!“ sajwoła Jefimka **f** dźeru dele. Dutlow łeśesche joze. Wot polizajśkeho a Jegora Michajlowicźa bě pschi latarnicźnym **f**wótśe jenoż hornje cźeźko sejady brjady widźeć, ja nimi hišcheze nécźto **f** khribjetom stojeśhe. To běśche Policaj. Dutlow pschełeśe pisches hrjady a fo pokcźiżnjo posaśa.

„Wobroczeźe joho, hołzy,“ praji Jegor Michajlowicź.

Nichtó fo njeryppn.

„Jesimka, ty fo młody pachoł!“ praji Jegor Michajlowicź.

Pachoł pschełeśe pśches hrjadu, wobsjertny Iljicźa a śtoźesche pódła njeho, mjes tym so **f** najjaśnjśichim wobliczom to na Iljicźa, to na wyschnoźe **f**pohladowasche, każ tajśi, kotrež pokasuje jenoho Albina a Juliju Pastronu, to na pschihladowaŕśtwo śhladuje, to na dźiwadłowu hru, kotruż pschedstaja, **f**wólniwy, wyśe pschecźa publika dopjeśnicź.

„Wobroczeź joho hischcze bóle!“

Iljicź wobroczi so hischcze bóle, hibasche **f** lohka **f** **ruk**omaj a cźehnjeśche nohu po pěśku.

„Pschinuś jeho, a wusni jeho dele!“

„Poruczeźe, powjas wotbiez, Waśilije Borisowiczo?“ praji Jegor Michajlowicź. — „Podajeźee śekeru, bratśiko!“

Straźnikam a Dutlowej dyrjachu dwójzy poruczecź, ruku pschitokaźcź. Młody pachoł pak wobkhadźeśche **f** Iljicźom ka wotewsanym boranom. Skónczuje pschernubnychu powjas, wusnichu cźeźko a pokrychu jo. Polizajśki praji, so juśtle łétak pschińdże, a wotpuschcźi lud.

XV.

Luhje hibajo dźeśche Dutlow **k** **f**wojemu śtatokej. Najpryedy dę jemu satrach; cźim bliże pak wón do wjzy pschińdże, cźim bole pominy so bojaśne sacźucze a cźucze radośće nowjelnjowasche pschezo bóle jeho duschu. Wo wjzy klinczachu hłoby śpéwawszych a pjanych hewrjekanje. Dutlow cźujeśe njepjeśche a dźeśeśe tez nétko runy pucź damoj. Jeho stara hižo **f**pach.e

(Pokračowanje.)

kżeńzi jako sopalerjo wupokasachu. Hdyž so jich prašachu, čohodla hu njeskutki kluczile, prajachu, so rady wohnjej pschihladuja. Na skoro so lózdy zas w prawom czasu wohnja dohladachu.

Živjenjospis Zamoskeje wjerchowki.

So žurowna wopraudžitosej cžłowjeczje žiwjenje cžasczischo spodžiwnischo wjeđje hacz wschelake możne romany powedaja, wo tom pisa jedna Winšta nowina. We Winje bydli w Lichtensteinskej dróży w zyle jednorym wobydlenju jedna žona, kotrejež žiwjenske wožudy su ledma wěry podobne. Mjenowana žona je šwudowjena Samoska wjerchowka. W poslednich dnjach wonjenowa so wona sa wopschihžahanu tolmaczkerku sa Winšti šudništi wokrješ we franzowskej rěczi. Winšta nowina pósla swojeho sastupzerja mjenowanej knjeni. Sczehowaze sjoni sastupjer wot njeje: „Nimomerły swježelu so, so žym so sa tolmaczkerku domjenowała. Wšem derje, so je we Winje jara średka franzowski tolmaczeč trjeba, myslu pak žebi so ni něsto tež rěczniły a prawišnjo sčerje lepje tam a žem pisomne dźěła pschipósczelu. Budu tak so pokornje sežiwicz móz. Mój wožud, kiž je mje se swoja a bohatstwa do najhlubschcho sadwołowanja storcził, je so tak troschu sasso se mnu wujednał. Sžym we Winje rodzena, žym se žotru njeadmirala barona Artura Chiarija a bratrownicza šlatuneho dwórskeho radu profesora Chiarija. Dźiwny pschipad wjedźesche moje žiwjenje spodžiwne. Mój nan sta so se generalnym konsulom na kupje Krecze. We lěcze 1889 wudach so tam sa młodeho sastojnika. Běchmoj jara spodžowmaj, pschichod lubjesche nam to najlepsche. Kraczne bohatstwo mojeho mandželskeho wuhladp. Byrnjež běsche ſ Grekom a ſ schczelzanom, tak powoka so bórsy sa měschczanskeho radu do Konstantinopla. Krótke léta na to dyrbjesche žamo se sapósłanzom do Londona pschinjeż. Tu sta so podawk, kiž běsche swonkownje ſ pschicžinu wyšokeje hławy a kraczneho pyschneho žiwjenja, podawk, kiž pak měješche sdobom tež jadro katastrofalneho pschichoda. W lěcze 1907 pomjenowa so mój mandželski sa Samoskeho wjercha.

Pjecz lět dołho trajesche jeho knjeżerstwo. Bydlachmoj w błyschczatym marmorowym palasce we błoiwym měsce Waihy. S dobrym šwědomjom mózu prajicz, so je mój mandželski wschu žiwoju próżu nałożował, schpatne położenje wobydlerstwa połepschicz a wołóżicz. Sadołżeny burski staw dzjesche sasso njewotwitżnjy sczinicz. To pak běsche z winu, so je wschelake nahladne wosobny ſ mojim mandželskim snjepschecželichu. Mjenowane wosobny mějachu tež wěsty wliw na žuój wotwitżny lud. W schestym měżacu nalscheho pschebywanja tam wudyrł w kraju słóżk. Durkowske wojschk pak pschichwata spěchnje a porasy słężkarjow dospołnje. Pjecz lět połpschisko sta so žakolny njeskutk. Njerady spominam na tutón podawk. Athenczan wutżeli pjecz rasow na mojeho mandželskeho. Cżežko franiemy sujese so k semi. Operazja běsche njewutspěschna. Sa někotre dny semrě mój lubowany mandželski w palasce, kiž běsche tak dołhi cżaż se šwědkom nascheho sboja. S wulkej a nadobnej cżesczu wuhotowa so pohrjeb. Sastupjerio kulkomózarstwow trocżachu sobu sa kaschczom. Samoske wobydlerstwo wotpósła mnoho sastupjerjow, kiž mi žwoju trudobu a sobuzželnosczej wuprajichu. Mój bratr, baron Chiari, dowjese nje do Wina. Léta dołho žym tu hižo žiwa. Rad spominam hischcze na saúdżene rjane cżasy.

Nanowiše z cyleho swěta.

Winšte knjeżerstwowe nowiny „Reichspost" pischu, so je organizator attentatu na Sofijskej zyrkwi Jankow ſ Moskwy 100 miljonow lawow (nětžo 5 miljonow šlotych hriwnow) pisches Win pisched attentatom dóstał. S dobom je wón dyrbjał kommunistiski słužt w Bolharskej organizowacj.

*

Sšud w Los Angelos w Sjednoczenych statach po polskinym pruhowanju tak mjenowanych petrolejowych skandalow rosšudźił, so srěczenje amerikanskeho knjeżerstwa ſ mježicelemi kalifornskich a šawaiiskich petrolejowych górkow dla pokupjenja prjedatscheho ministra Falla niczo njepłaczi.

*

Knjeżerstwo Sjednoczenych statow połnocznje Ameriki je so šapowjedżiło, 50 000 awtorisiim dżełonjemjerjam do Sjednoczenych statow pschicžahnycz a so tam sašzytdlicz dacz.

*

Wocžakuje so, so so jednanje wo južnoslowjansko-grichiskim srěczenju šašaji, dokelż dże Južnoslowjanska pjecza sobu knjeżerstwo w pschichšawnym měsce Soskuni měcz.

Přilopk

=n* Njewutupliwa pichiwera. We prjedawschich czašach „knjezachu" we wschelakich krajinach dźiwo lékarjo bóle hacz kralojo. Jich šlawa pak je so ſ nimi pominyła. Tam a sem pokahuja so drje hischcze tajzy „dźiwnuschczy", ale bórsy hasnje jich šwěsa. Wjele dopomnjeschkow na „dźiwolékarjow" pak knjeża hischcze we ludże, a to pschede wschém we wjesnym. Wsche jich domjaze prawidła su so hischcze mjes burskim ludom wukhowale. Kaž pola nasz we Lużizomaj, tak wěri też we šuhodnej Cżeschej burski lud do wschelakich pschiwěrkow. Cżim tu někotre „hajki" — struchłu wrnosczej — we wschelakich pschipadach abo hopasliwych cżłowjekach pschinjesej: 1.) Chże-li młodżenz bozkeč, so hodża sa nim khodża, tak dyrbi selenu zabku wjacz, do hornja šadżicz a hornz do mrowischcza zahrjebacz. Po 9 dnjach dyrbi so w połnocznej hodżinje k mrowischczu wodacz, njesmě pak so ani wobhladnycz, ani rěczecz. We hornzu nadeńdże jako žabjaze powostatki dwě kosczi. Jedna kósczej so runa hóczay, druha widliczay. Kóżda hosczka, kotruż ſ hóczku dótkuje, sczěhuje jeho na lóżdy pad, dżesli pak so wot lubeje dźěliczej, trjeba ju jenoż ſ widliczku storczicz. 2.) Pytnje-li pak młodżenz, so lubosczi wustudnje, abo so chże holczka šnajomstwo roswjasacz, tak njech sczěhowaze cżini: W hodżinje scherzenjow njech dże na pohrjebnischczeho, a njech wosmje ſ nowcho rowa njekhczeneho dźěczeja tři hrusliti semje. S nimi njech dże ke lubej, kotraż dże šnajomstwo roswjasacz abo kotrejež lubosczi wuhasicha, a czišni tři hrusliti jej psches hlowu, ale tak, so niczo njepytnje. Cżinischi-li to, mózesch tehi wěsty byez, so cże saso lubnje. (Tute hrédki šmě też knjeżnicka nałożowacz, we podobnych poměrach, jeli je to trjeba.) 3.) Dostanje-li něchtó cżasczischo puli, tak to jeho wěsce boli. Nichtó njemóże prajicz, so to derje cżini. Tutym njesłożowanym możenzy radzicz, je-li šebi pscheja, so njeby bolało, so bychu na mulkim pjatku kerpa sjedżi a tak njenowanu khcžkowu lójcz šebi spodły sasnka położili. 4.) Chże-li holza we wjesnej korczenje na rešach prawje wjele rejwacz, tak trjeba šebi jenoż njewarjeny hroch do cżirjow położicz. 5.) Seškasch-li tam najprjedy staru žonu abo kóczku, tak mózesch so na něschto njepschihotowacz. 6.) Nalěże-li někomu puchet na jasyku, tak może wěsty byez, so je so něchtó na njeho sle pschihłodżak. 7.) Je cżi něchtó něschto pokradnył, tak mózesch lohko paducha wupschědżicz, wsasch-li kluczk je swoj. Janowcho sczenja a kluczkowu brodu na twojim pokaswarju (porsche) wumwakujesch. Pschi tom pak dyrbisch na wosobu myslicz, na kotruż tukasch. Sšunje-li pak so kluczkowa broda ſ porsta dele, tak je tukanje wopraunjene. 8.) Chżeschi-li wjedżecz, hacz budżesch pschihodne léto hischcze žiwy, tak posybdi so patorzijo wjeczor je khribjetom k durjam wobroczemu na stólczk a czišni šiwój tósł psches hlowu k durjam. Kaž tósł k durjam padnje, ſ toho sczěhuje wotmotkna. Pokasuje-li pschdkowny dźěl na durje, wumrěsesch we pschichodnym lěcze, hewak pak niz. 9.) Stupischi-li so patorzijo wjeczor do prénjeje nózneje Božeje mischi k muri a pynjeschi-li, so wot tebje dwai sčinaj padataj, tak mózesch so pschihotowacz, so we pschichodnym lěcze wumrěsesch. — Po tutym waschnju sczěhuja domjaze srěbri. Wjele srédkow so hischcze pschecžiwo khorosczam nałożuje. — Bohu dżak, so žym hotowy. Pschcze so bojach, so mohł něschto zabycz a potom srédki tak někotrej knjeżnicżay abo panikej njepomhak. So pak žym swoju wež derje dokonjal, sa to rukuju a pschcju wschém prawje wjele swoja a dobry wuspěch!

* Wo **najwjetschich šwětowych wohnjach**. Hischcze njejsu poslednje powjesče wo hobrikim wohnju w Tokiju w Japanskej ſ nowin šnate. 1800 ludzom rubi so žiwjenje. Straschne podawki so stachu, struchle wobydlerjo za nekotreho cżłowjeka, zyku swojżu potrjechcże. Pschi wopomninanju tutoho hobrikeho wohnja dopomnja so na wjaczy tajkich padow. Też cżeschczenym cżitarjam chzu je pobrěch. Wohnje, ſ kotrymiż so njewschédne liczby cżłowjeckow

jnicża, wudhrja skoro stajnje tam, hdżež też wjele tu hromadże pschidże, kaž w dźiwadłach, kinach, zurkach, atd., a to w cżasu pschedstajenjow. We [illegible] dźiwadle, kaž běsche 9. dez. 1881, njepschimorje mjene hacz 450 ludzi wo žiwjenje. Najwjetscha katastrofa dźiwadłowych stawiznow sta so w Petrohrodze we Wicżasej dźiwadle. Sapaze płomjenja spalichu 800 słowjeskich cżłowk a 200 wopalenych semrě hischcze na strachnych sczěhnkach. Dalschi dźiwadłowy woheń ſ njewschednymi sczěhkami běsche w lěcze 1904 w Chikagu. Tam sniczi so dźiwadło ſ 530 ludźimi. Jako w lěcze 1772 Amsterdamske kralowskedźiwadło so wotpali, sniczi so 300 wosobow. Sto lét pjedy w l. 1689 sniczi so Kopenhagenske hiwadło a ſ nim 240 wosobow. W nowischim czasu pak wudhrichu cżasczischo w kinach wohnje. Tak wotpali so w lěcze 1912 we villi Real w Portugalskej kino, hdżež 100 cżłowjekow wo žiwjenje pschindże. Lěto pjedy wupuscži woheń wulki kino we Władiwostoku, pschi kotrymż so wjacy hacz 100 ludźi sniczi. S druhich wjetschich wohnjowych katastrofow pschisłopominam tu struchły podawk, kiž so pschi šwjedżenju, kotryż rak. Parizšti pósłanz nowosdwérowanju Napoleona ſ Mariju Louisu ſ cżeżeji wudhrichu. Sta. Pósłanz běsche wobsetnu rumnosczej nazwarjecz dak. Wobzriedź hoteżiny wudhrichu nahle woheń. Pjedy hacz so hotczo dodładachu, sjetesche zyka ſ drjewa twarjenza žurla w pomjenjach. Wulka schmjatanża nasta. Kehżjorej poradżi so ſ pomozu nekotrych wojakow se straschneje žurle wuczekmycz. Sta woporow pschindżechu w pomjenjach wo žiwjenje.

=n

=n * Hońiwa sa zebrami (žmuhatymi konjemi). Smuhate konje su stajmy strach za afrikanskich rólnikow. Cżrjódy tajkich koni snicża wschě žně psches to, so je rostepaja. Rótnik je wschu swoju próżu podarmo nakojował. Niz pak je nosł tutu schkodu, ně, hischcze hórschu mója rólnikam pschihotowacz. S cżrjódami tutych koni pschiléża też jedojte muchi, w ludu tsetse mjenowane. Knuznjeli jedna mucha sas jedne domjaze sloczo, tak nastanje rólnikej nimo měry wulka schkoda. Wschо móżne woni toho dla trjebaja, so hydu tót, a to wosbebje cżełniwy, pschedni taźimi twuchami schtikali. Najlepschi srédk, a też srédk, kiż winu sa korjeń pschimuje, ju hońiwy sa žmuhatymi konjemi. Wjazy burow cżinja tuto hromadże. Kak so tajta hońiwa motmeła, cżuu tu ſ krótka rysowacz. W jednej jendżeelskej nowinje pitza jedyn afrikanski rólnik: Domorodnym, kiż maja psi pschi hońiwje so wobbeželi, pschilubi so bohata hosczina pschede wschém ſ mjasom. Tak šeidn so woni, so lychu na hońiwje jako honjerjo wusupowali. Woni sejtupaja so mjes lékom a wobżedżeństwami, hajnikt pak w dolczku, někotre kilometry dalenym. Honjerjo cżinja poiom njekrażnu haru a ropot, maja bubony a hwidławy, rósczki a druhe instrumenty pschi šebi. Tak satrakchuja šwérskim praléża w jich khowańkach, so do runninty won cżeka. Sčinjenej pschilécża hischcze ſ lésa antilopy, woły a zyla dlinja hońiwa cżeri do thowanki do dolczka. Tu pak wocžakuje jich żelezny deschcz. Wulzy bohata je cżasto tajka hońiwa. Najwjetsche wjeżelo nad šwérjatami maja honjerjo. Woni pschihotuja hobrsti woheń, dżerja šwérjatam kožu, pjeku jich mjaso a tak mytuje dobry wobjed jich dżéło.

Se žuzhodnych a dalschich krajow.

* Wo **dundakach**. Psched krótkim jěbzech w cżahu do Allgaeua. Tu šhonich, kak wosobni su tamni dundakojo. Pódła nje jedżeschе tajki, kiż so se žiwojim towarischom, też dundakom, rosmolwjeschе. Praji jemu: „Tu njeje hódno, so wustupimy." Sšwarjeschе na słuposczi mésta Allgaeu. Tam khwalesche pak wokrjeżby: Garmische-Partenkirchen, Oberammergau. Dolnju Bayerku, Salzburg atd. Też we Württemberskim je dundanje hódno a prosczerstwo nescho wunjeseе. Nimo toho shonich hischcze wschelake sajimawe weški. Prosczer powjedasche, so šebi lubje leto pola šameho knjeżnina wo dobry wobjed bódże, kiż so jemu dari. Druhi saso rjeknu, so je wunjeseze, so je wosobninkam cżahom jedże. Se šydschnikom pschindżesch dale. Dale wobliczi šebi dokhódny šandżenego žnia, kotrež 14 hriwnow wuczinjachu. Sšušod pak bé njepokojny, so bé jenoż 7 hriwnow sašlužił. Někotre dny mjenujny hacz na 40 hriwnow naproże. Dźiwach so, kak derje dundakojo mésta a kraje šnajachu, wosebje pak we Nakulez a južnej Němiški. Dundakojo maja šamo šwoje towarischa a šjednoczenstwa.

*** Najprjedy žolma horzoty — potom šnihowe mjeczele.** Sandżeny tydżeń knjeżesche w Chikagu w Ameriky wulka horzota. Nadobo so samróczi, temperatura špadny a sapocża so šnihowacz. Po krótkim cżasu pokasowasche thermometer 9 stopnje hymy. Symna žolma bé ſ połnosu do wokolnosczе Chikaga pschicżahnyła.

=n* Wo barbu puschczatych placzkach. Mnohy cżitarjo naschich nowin njebudu tutu nowinku trasch wěricz chcyez. Dopokasana wěrnosczej pak je, so morke pjerjo wotbarbja, to rěka barbu puschcza. Jara dobre pschikłady pschinjesbe direktor Romiseho šwérjenza dr. Knottnerus-Meyer. W jeho sajimawej knihi „šwérjata w šwérjenzu" powěda špitzowaczel wo ptaczku, kiż so mjenuje Turako. Wón je w šydom ſschelakich družinach po zyłej Afriky žiwy. W Hamburku w Hagenbeckowym šwérjenzu běsche krażnu mórdy Turakojo. Hdyż so ptaczk kupasche, barbjeschе so woda kóżdy raz cżerwjena. Cżerwjene pjerja na łschdikłomaj pak błédnowzu. To sta so też, hdyż so dosczeczowasche. Knottners-Mayer mějesche šam tajkeho ptaka, kiż pschi kupanju barbu puschczeschе. Hdyż pak je ptaczk šapo wusthnył, tak nabudu soho žiwoju prawu barbu. Pschicżiny so hacz dotal hischcze wukłedżite. Spitzowaczel pischе dale hischcze, so we naschich połnósnych krajinach mnohe južne ptaczki dozyła šwoju prawu, wérnu barbu njewobkhowanju, dokelż njekusieja pschihodne poczožby.

=n* Jndiske lichowarske kafty. W Jndiskej, w kraju kaftow, so też zjenjesły wupożczuja. Tuczi zapożczenje su šebi krute šjednoczenstwo wuzworili. Njewšchédnu mózwukonja kasta a šchódzi tak najbole hospodarskemu žiwjenju. Jndiski lichowarjo, ſ mjenom Kabulojo, su 1.80 m. wulcy a hischcze wjetschi, a nosycha kiż, kiż su runje tak dołhe, kaž woni šami. Kabulojo su šylni, šwažliwi a njebojasni. Pod swjerschnikom su wobleczeni howocżany loz, na nohomaj maju dołhe kżejke cżrije. Sa hóre

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 2. junija 1925.

Sandżenu sobotu běchu dla šwjatych dnjow bursy a produktowe wiki sawrjene. Tak też nam njeje możno, wo nich rosprawjecz.

Wuznožne zło na pscheniczu, rožu, jeczmjeń a wowsu, kaž te na muku, rapschowe šymjo, wolijowe wošuschki a konje je Pólska sdełowyła.

Placzinu mloka su w Lubiju ſ 30 np. na 26 np. po litru šnižili.

Placzinu někotrych klamarskich twarow sandżeny pjatk w Barsinje we zylom wikowanju: Pschenicżna muka 70 proz. 19.25—21.50 hr., běrnjaza muka 21—23 hr., łamkaty raiš 14.75—16 hr., Rangoonski raiš 17.75—19 hr., lepschi 24.25—28 hr., najlepschi 32—42 hr., cżorny połwjet 100—105 hr., běły 150—165 hr., brasilski šyrjy kofej 250—300 hr., šrjedźynoameriski 315—390 hr., zokor melis 32—35 hr., raffinada 33—36.25 hr., kristaty zokor 36—40.50 hr., wschо po zentnarju.

Na pschedań na pschespadżowanje:

Trawjenje, pjatk 5. 6. w Nječicy na knježich łukach. Dopołdnja 1/29 hodź. so tam kupzy seidn.

Wischnje, gmejnste, hrjedu 3. 6., pschipołdnju w 1 hodź. w Albertez korczenje w Czornowje pola Pomorz.

Sšrjedu, 3. 6., wjeczor w 7 hodź. we Schołczicy korczenje we Wujeschże pola Lubija. — **Pjatk**, 5. 6., dop. w 11 hodź. pola Liwiczez w Malescheczach.

Sšudnišzy na pschespadżowanje:

Sšrjedu, 3. 6., dopołdnja w 10 hodź. chapon a 7 kokoschow, hoschczez w Ruschczicy.

Sšrjedu, 3. 6., **pschipołdnju** w 12 hodź. w korczenje we Lejnje pola Kamjenje **žonjaze kolo.**

Schtiwórk, 4. 6., dop. w 10 hodź. trjety wós (kucza) a połwós (Halbchaise) we Sšerschtkich Paslizach. Kupzy šeidn so w „herbskej gruchcze" tam.

Na pschedań:

Motorske kolo R S U, 3 PS., we Běłej Wodże, Wilhelmstr. 9. — **Pola** Klótzera w Bukczach čzo. 105.

Dubowa kredenza w Běłej Wodże, na Mužakowskej dróży 5 II.

Krowa, młoda, žylna, wyšokomlozelna w Ježowje čzo. 7.

Sšo pytaja

Pohończ, młokakinja we Błóžanach.

Sšrjeńk, we Wolschnizy čzo. 7 pola Lubija.

Holza do domu, Müllerka w Kamjenzu, na Pokležnicżanskej dróży 44.

Dżełacżer, Korla Mütżsch w Kamjenzu.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dżenża dop. 3/411 hodź.: Pschi wotdrjebjowazych placzišnach wiki tlazaja. Tendenza: Sešłabjena.

3/412 hod.: Kaž pšched hodżinu. Tendenza šlabo

ſtich krajinow ſu Kabulojo w běhu cžaſa dele do ruiny pichichli a kaſtu ſakožili, w kotrejž pjenjesy wupožčuja ze praſtarych prawiſnach. We ſlownym měſcže, we Kalkuteže je ſamo jena kolonija, ſ wjazy tyſazami ſtareho ſpiſa. Kak Kabulojo wobſtadźuja, wo tom powěda nam Claude Brown w jednej Londonſkej nowinje. „Indiſki domorodny trjeba ſtajnje pjenjesy. Tu ma dźowku, kiž cžuje rad wudacź, a kotrejž nawoženja ſtebi wěſty pjenjes žada. Cžaſto pak ma też pſchecžeła, kotryž je jemu pjenjesy požčił, a žada je ſtebi nětko wrócžo. Jemu dyrbi placžiſcź, nochceli pſchecžeſke prawo franicź. Jeniczki, kiž jemu měſcže pjenjesy požčži, je Kabula. Tuž poda ſo niſki ſoſtojnik, wjeſny pſchekupc abo dźěłacžer do poſorow, do rukow, mózneho krejzwarja. 30 rupijow (to je ſkoro 60 hr.) trjeba, pjenjesy bóſtanje, jenož jednu papjerku trjeba podpiſacź, na kotrejž luźi, ſo 50 rupijow wróco placźi a mjes tym měſacžnje 3.60 hr. danja ſaplacźi. Dań ſa pjeni měſacz wottleci ſo hnydom wot wupožcženych pjenjes. Na pſchinim dnju druheho měſaza pak ſtoji ſo njeſbožowny dołžnik ſ Kabulom, pſched ſwojim woſkhodom abo pſched fabriku, hdźež Kabula jeho wocžakuje. Kabula njeje wjazy ſam, wjazy jeho towarſchow, kiž ſame rjemjeſłko wukonjeja, pſchewodźa jeho. Wot khudujſchich ſaſtužby wotcžehnje ſo kóždy pjeni dźeń měſaza dań, a běda tomu, kiž njeſaplacźi! Kabulojo žiwja ſo ſhromadnje a podpjeraju ſo we wſcheſ ſtraſchnoiſcžach a nutach. Bohatſtwo je mó. Tydźeniſki ſo ſetkaja na ſjhowanym měſtacžku a roſprawjeja mjes ſobu wo ſwojich dołžnikach. Njeplacźi-li dołžnik jenemu, tak njeplacźi ſamemu. Kruże kaž jedyn muž ſtoja hromadźe, ſo bychu kondźajeho uczili. Wulka zwóliba Kabulow wohrožuje, nuczi khudnych ſa- naſtajnje. Njeplacźi-li ſo na wjazore napominanje, tak wobkěſkuje zyła cžrjoda dnj dołho jeho thěžu, ako kakaja pſched dołžnikowym wobkhodom a běda jemu, da-li ſo jemej. Mózne jeho ſ dołhimi kjemi pſchebija. Indiſki pak wupožcžuje ſtebi pſchezo ſaſo pjenjesy, a dołžcžinjenje je thorosć bjes kóždeje nadźije, bjes kóždeho wuhonjazeho thrótka. Kabula pak je ſtraſchnik, ſchłobnik. Wuſwobodźi-li ſo Indiſka raz ſ tuteje kaſty, potom ſacžeri ſ tym mnoho hubjeńſtwa a njeſbožа ſ kraja.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Dźěcži, kiž ſu ſo w lěcze 1924 narodźili, kaž też te, kiž ſu ſo hacž dotal wróco ſtajiłe, kiž ſu bjes wuſpěcha ſo pozwała ſchczěpjene njeſbu, ſchczěpja ſo:

ſtrjedu, 10. a ſobotu, 13. junija 1925,

wot 2 hodź. popołdnju w Peſtalozzijſkej ſchuli na nawjeczornej ſtronje.

Dźěcži, kotrychž ſwójbne mjena ſapoczinaju ſo ſe pißmikom:

A—G ſchczěpja ſo ſtrjedu, 10. 6. 1925, wot popołdnju 2 hodź. ſam,
H—L 10. 6. 1925, wot pop. 3 hodź. ſam,
M—R ſobotu, 13. 6. 1925, wot [illegible] 2
S—Ž ſobotu, 13. 6. 1925, wot popołdnju 2 3 hodź.

Schczěpjene dźěcži (jětra) pſchehladuja ſo tydźeń po- pißicho, a to 17. a 20. junija 1925, ſ pißmikom:

A—L ſtrjedu, 17. 6. 1925, wot pop. 2

Dźěcži maju ſo doma derje wumycź, woſebje rad lołczkom, a cžiſtu droſtu wobleč. Starſchi abo wukhowarjo ſtarſchi dyrbja na papjerku mjeno, narodnu wjeſ a na rodny dźeń, też mjeno, ſtaw a wobſtejenje nana, wukhowarja, maczerje abo wukhowarjow, maczerje napiſacź a ſobu pſchinjeſcź. Se ſwójbow, w kotrychž knježa nabkowaze khoroſcze, kaž woſpowizy, ſcharlach, duſchaty kakſchel, diphteritis, róża atd. njeſmě ſo žane dźěcžo do ſchczěpjenje pſchinjeſcź.

Starſchi, wukhowarjowy ſtarſchi a ſaſtaracžerjo, kiž chcedźa ſwoje dźěcži pſchitomnemu lěkarjej ſchczěpicź dacź, maju to hacž do 30. ſeptembra 1925 ſrjadowacź. Pißmone wobſtrukcženje, ſo ſu ſo dźěcžom jětra ſchczěpiłe abo ſo ſo to te ſakonnje winy ſtalo njeje, dyrbja ſo pola Budyſchſkeje měſchczańſkeje rady, policajſke ſarjadnißtwo, w kwinje, wo 2. poſthodźe, wo ſtwi 1 pſchedpołdnjoſcź.

So ſo khorym dźěcžom nakhwilnje jětra ſchczěpicź njeſmeju, ma ſo ſ lěkarſkim wobſtrukcženjom dopokazacź.

Je ſo dźěcžo, kiž ma ſo ſchczěpicź, hižo dwójcy wot ſchczěpjenja na ſakładze lěkarſkeho wuſwědcženja, wuſwobodźiło, móže ſo wono jenoż dale wuſwobodźicź, pſchiches měſchcz. ſchczěpj. lěkarja, knjeſa měſchcz. lěkarja dr. Traegera.

Schtóž ſo po woſjewjenju njima, ſo pokhłoſta.

W Budyſchinje, 30. meje 1925.

Měſchcz. rada, Polizajſke wotdźělenje.

*

So buchu ſo měſchczańſke ſtawne wukhodźowanißcža ſchkitale, je ſakaſane:

na trawu, hrjadźi, kcžěſinu a młodźinu ſtupacź;
róžički, kwětki a kcženja ſchczěpacź, hałły łamacź, liſcžo a ſad ſběracź;
kamjenje, bule a druhe wězy we wukhodźowanißcžach wokoło mjetacź;
ławki, ſchczełki a puczili wobſchkodźicź a ſaujerodźicź;
ſo dźěcži a dźěcžaze a pěſtowicže na ławkach wotpoczuja, kiž pſchi dźěcžazych hrajniſchczach a pſchi ſtudnjach abo pſchi puczilu pſchi měſchczańſkej nutri njeſtoja;
ſo wołoſow ſo na ławki ſydnu, kiž je ſwojim ſadźerżenjom druhim poſtſchi dawaju;
ſakaſane je, ſo wjazy dźěcžazych wołow pornjo ſebi wjeſy;
ſo dźěcžaze wołu na ſwonkownych ſchczełkach pſchi Schillerowych wukhodźowanißcžach, kaž też na droſach kralowſkeho wala jěcžda.

Ruczne a nakładźene woły njeſmědźa po puczikach a ſchczełkach wukhodźowanißcžow jěcžicź.

Wěſy a pjerina njeſmě we wukhodźowanißcžach dźěłacź.

Papjera, druhe wězy, njeſmědźa ſo po wukhodźowanißcžach wokoło mjetacź.

Schtóž ſo po pſchikazanych njima, ſo khłoſta.

W Budyſchinje, 31. meje 1925.

Měſchczańſka rada. Polizajſki kamt.

*

Gmejeńſki pucz ſ Marthaczineje hóry do Jeſchiż je dla nałożowanja na Jeſchicžańſkich honach wot 3.—8. junija ſawrjeny. Jeſdźicź ma ſo w tutom cžaſu na Khwaczicy.

Pucz ſ Barta do Suberniczki je dla nałożowanja na Barſkich honach wot 3.—9. junija ſawrjeny. Jeſdźicź ma ſo w tutom cžaſu na Dubrapku, Nowy Dwór a Brěſchku.

Drjezdźanſko—Shorjelſka ſtatna droha je dla preſtrowanja ſ małymi kamjenjemi na Budyſchſkich honach pſchi Karolinej ſahrodze wot 3. junija ſa wſchón wot thaß ſawrjena. Jěſdny wobthad je ſa tutón cžaſ na Budyſchſko—Wſporkiej—Kethczańſko—Lubißu ſtatnu drohu pokaſany.

*

Po puczach wokoło Schreberſkich ſahrodow pſchi Drježdźanſkej dróhy, ſa leżownoſcžu cžiſłu 13, je dla ſich wakſkoſcže ſ jěſdnym kolom jěſdźicź ſakaſane.

Schtóž pſchecžiwo tutomu poſtajenju jedna, ſo ſankuſuje khłoſta.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Wotrjesna droha mjes Lubijom a Kumwałdom nałożuje ſo na Wołeſchnicžańſkim ſahonje. Wſcho jěſdženje je tohodła wot 3. hacž do 6. junija ſakaſane. Njech to tohodła kóždy wobkedźbuje a pſches Njechań jěſdźi.

Towarſtwowski powěſtnik.

Haslow. Kołojězdne tow. „Błyſk“ ma ſrjedu zhromadźiznu.

Hrodźišćo. Serb. tow. „Zerja“ ſpěwa ſtwórtk, 4. 6., wjecžor 1/2 9 hodź. w Njechornju. Přidawk ze Spěwarſkich ſobupřinjeſeć.

Jaſeńca pola Njeſwačidła. Jaſeńčanſka „Katolska Bjeſada“ wobdźěli ſo njedźelu, 7. 6., na poſwjećenja khorhoje tow. „Jednoty“ w Budyšinje. Sobuſtawy zhromadźa ſo w 1 hodź. pola Hokec w Budyšinje na žitnych wikach.

Kulow. Pjatk, 5. junija, wjecžor 1/2 9 hodź. je 3. zhromadna zhromadźizna Kulowſkich ſerbſkich towarſtwow. Naležnje proſymy, zo bychu wſitcy z dypkom (!) pſchiſli. Też wſčch ſobuſkutkowacych Serbow z dalſeje wokoliny wutrobnje přeproſuje

Domowina.

Łućo. Sobotu, 6. junija, wjecžor 1/2 9 hodź. přednoſuje k. Hładki wo pućowanju po Južnoſłowjanſkej we Pěčkec korčmje w Łuću. Přednoſk je zajimawy, tuž bohaty wopyt wočakuje zarjadniſtwo.

Maleſecy. Jednota „Sokoł“. Dźěći maja ſtwórtk wjecžor w 7 hodź. zwučowanje.

Maleſecy — Porſticy. „Sokolska Hudźba“ zmeje jutře ſrjedu wjecžor 1/2 9 hodź. w Lětonju zwučowanje.

Ralbicy. Jednota „Sokoł“ ma ſrjedu, 3. junija, wjecžor 1/2 9 hodź. zwučowanje.

Sěpječy. Serbſki přednošk ze 100 krasnymi ſwětłowobrazami připrawi ſo pjatk, 5. junija, wjecžor 1/2 9 hodź. w Klauec korčmje w Sěpječach. Přednoſuje k. Hładki. Wo bohaty wopyt proſy

zarjadniſtwo.

Wotrow. Jednota „Sokoł“ ma wutoru, 2. 6., wjecžor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Wubjerk rěčespytneho wotrjada Maćicy Serbskeje zmeje ſtwórtk, 4. junija, dop. w 10 hodź. a jeli trjeba, też pop. w 2 abo 4 hodź. ſwoje přenje poſedźenje a wuradźowanja w „Serbskim Domje“ w Budyšinje. Wšitke ſobuſtawy naležnje přeproſuje

předſyda.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleć w Budyšinje — Zamołwity za hoſpodarſki dźěł: Arnošt Bart w Brěžkach, — za nawěſtki: [illegible] w Budyšinje.

Swobodne měſtno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Michał Hokec hoſćenc.

Wšěm našim čeſenym hoſćam a znatym w Budyšinje a wokolinje zdźěliny, zo ſmy dokładnje nowopřiprawjenu, ſtaroznatu ſusodnu

korčmu Pawoła Maršnera

(na cyrkwinskim namješe 1) z **rjanej zahrodu** a ze z nowa aſfalterowanej **kehelekulełnju** přewzałoj. Za dotal nam wopokazanu podpjeru a dowěrjenje ſo najlěpje dźakujemoj a proſymoj, zo by ſo namaj też w nowej měſtnoſći zakhowało. Budźomoj ſo pročeować, zo bychmoj naſich hoſći też dalewon na kóžde waſnje ſpokojiłoj. Wobkhod dźenſa wutoru, 2. junija, wotewrimoj.

Z počeſčowanjom

Michał Hoka a mandźelska.

Lehmannec
konditorńja a kofejownja
na serbskej hasy 8

Najpřijomniše hóſtne měſtnoſće - Konditorſke pječiwa přenje rjadownje.

Wšědnje wot 4—1/2 8 hodź. a wot 6—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio“

K dobročiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Staknowſke a Reicheiske piwo z ćwicow.

Nawěſtki přinjesu wužitk!

Chceće

ſwojemu bydlenju, zahrodnym płotam, hródźam atd. nowobarbne napohlad dać, dha poručam wšu potrjebu, kaž:

lakowe barby za ſpundowanja, hnydom k barbjenju
lanowolijowe firnis
zaruč. čiſty
Bleiweiss
ſuche barby,
terpentiny
emajlowy lak,
a wšě druhe laki

najlěpše kajkoſce po najtuńſich płaćiznach.

Paul Kindermann
w Budyšinje na Mužakowſkej dróży 11
lakowe a barbowa wulkowikowarnja; telefon 492.
Bleše za barby wupožčuju.

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihličišćerja
w Budyšinje.

Žony

Poručam ſwój wulki wład pſchewałſow, mětacžnych a pſchedpadowych powjaſow, podpołſow.

Steju rad ſ radże.

Wagnerowa w Budyšinje
pſches ſchulerſkim wrotam cz. 9.

MERSEBURGER
Wěrowanske pjerščenje

Rjany, ſwěnjołětny

kóń

je na předań.

Brězan w Khróſćicach
cz. 59.

Wysokoſudźena

kruwa

mjes dwěmaj k wubranju je na předań

w Poršicach cz. 36.

Mlode

wowčerſke psy

ſu na předań

na Horje cz. 22.

Nowe

mužace a žonjace jězdne koła

koła dobrych znamkow

wolij za maſiny a motory

Wuporjadźenja — narunanske dźele

Pawoł Horbank w Khróſćicach.

Schurikowe wobkopowace pluhi

(Schurig-Hackpflüge).

kaž su w „Serbskim Hoſpodarju“ 29. meje wopiſane, mataj na ſkładze

Bjenada a Pjetaš w Kamjencu.

Dobry předźěłajomny

ſom

abo měſtno, hdźež leži, k ſamokopanju **ſo pyta.**

Poſkićenja pod „O 19“ na wudawarnju „Serbskich Nowin“.

Lenka Nowotnec
Richard Koban

ſtrowitaj jako ſlubjenaj

Swjatki 1925.

W Lišej Horje w Čornych Noſticach.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 126 **Budyšin — sr'edu, 3. junì'a 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Swada mjes twarzami a twarśimi dźěłaćerjemi w Pomorskej.

Swjasć twarzow w Pomorskej dź 19. haprleje twarśich dźěłaćerjow z dźěła wusamknył, dokeľ bźchu nowy mzdowy tarif jenož za schtyri njedźele płaćazy pschipósnali, mjes tym so žebi twarzy žadachu, so by tarif hač do nałymy płacźk. Wschо jednanje bź podarmo. Mjes tym je wjele twarśich dźěłaćerjow do druhich stronow wotpucźowało abo pola twarzow dźěło namakało, kotšiž swjaškej twarzow njepschihótschejo. Swjasć twarzow je žo rozsudźi, wusamknjenje dźěła wróćo wsaćz. Dźěłaćerjo žu z 10 775 pschećelow 53 złotam wobsamkli, hospodarśki wójnu dale wjesć. Swjask twarśich dźěłaćerjow žo nadźija, so dźěłaćerjam, kotšiž žu hischcze bjes dźěła, dźěło zwonka Pomorskeje saradźi. W Pomorskej nětko wot 7 njedźel skoro wschо twarśe dźěło wotpoczuje. To ma žo dźiwao na wjele tyšaz ludźi, kotšiž žu bjes wobybłenja, jara wobžarowacź.

Wuwos ludźi z Awstriskeje.

Sjednoczenje nědbuschich awstriskich wójnskich wobdźělnikow, kotšiž žu swjetscha łěta došło w Rusłej jeczi byli, je wuczahowarśe towarśtwo załoźiło. To chze najpódobzy 600 muži k sahybłenju do Rusłeje półłacź. Rusłe knježerstwo chze jim pjeczа 18 000 górzew kraja blišo Orenburga pod Uralskimi horami pschewostajicź. Sabybłerjam žo teź łóh pschipokaže, so móża trěbne drjewo puschczecź. Dźěłaćerjo žu hižo telko pjenjes nahromadźili, so móża žebi trěbne maschiny nakupicź. Na puczowanja pak hischcze 300 000 hriwnow trjebaju.

Kommunistiska demonstrazija w Linzu.

W Linzu w Awstriskej je žwjatkowniczku k bitzy mjes kommunistami a policiju došło. Wojerske a veteranske nowiny tutón dźeń w Linzu towarśichy žwjedźeri wotmětu. Kommunistojo běchu z pomozu kommunistow, kotšiž běchu z Wina pschijeli, napschećiwnu demonstraziju pschihotowali. Sso do cźaha sćupawschi woni po mjesće cźahachu a žo policiji spjeczichu, kotraž na to někotrych demonstrantow mjenjow sranichu. Někotši policistojo žo z mjetanjom kamjenjow sranichu. Někotši kommunistojo žo z mjetanjom sranichu. Wjetschi dźěł demonstrantow, něhdźe 200, sajachu. Hdyž běchu žo na policajske straži jich mjena sapisałe, jich sašo puschczichu a do Wina wróćo dowjedźechu.

Sjeźd franzowskich turnarjow w Straßburgu.

Unia franzowskich turnarjow w Straßburgu je njedźelu powołowu hościnu k cźeśći wotpósłanzow zuzych krajow dała. Na njej mjes druhim Straßburgski starosta, pschedsyda Parizšeje gmejnskeje rady a schtyrjo wotpósłanzy wěcźachu. Sa cźeśkosłowakiskich sokolskich wotpósłanzow dr. Scheiner wěcźeschе. Republizynemu presidenta Doumergua žu wschudźe w městach, psches kotrež je k pśenjenu wopytej Elsoša a Lothringiskeje pschejeł, se sahorjenjom powitali. W Straßburgu běchu wschе dróhi i khorhojenji wupyschene. Wójsko wobhladawschi president w kuczi, se schtyrjonni konjenji cźehnjenej, mějo po boku ministerskeho pschedsyhdu Painlevea, starostu města Straßburga a generała Lassona nimo husteho špalira wobydlerstwa na praseturu jědźeschе.

Doumergue a Painleve stej někotre wěcźi mjelo, Donnergue praji, so je hischcze pschecźo se fyniym njedowěrjenjom pschećiwno Němskej napjelnjeny. Ministerski pschedsyhda Painleve we swojej wěcźi sajedobbytomaj provinzomaj łubi, so knježerstwo njebudźe žanych nowych napraworw w Elsašu a Lothringiskej cźinicź, pschedy hacź njeje mjenjenje sastupjerjow tuteju provinzow khłychało. Dale łyrdi žo we blizšichim cźasu wobeběty wuradźowaśi komitej za Elsašku a Lothringsku wutworicź.

*

W Straßburgu je president Doumergue wěcźi mět, kotraž je w Němskej njeluby sacźišcźe cźinika. Wón praji: Tele wójna je žo nam bjes pschicźiny nanusowała, dokeľ nadpadnik mjenjesche, so nichtó njemóże na nim dobycź. Licźeschе z tym, so budźe Franzowsku za někotre njedźele sakóćicź a furowje wurubicź móz. Horduješ a knježiwosć běćichej naschcho pschećelownika sabłepiłej a jemu rosum wsałej. Njebźeschе ani widźał ani sapschijał, so bź Franzowska łěta 1914 zyle hinak moralisky a materielnje pschihotowana dyžli Franzowska łěta 1870. Dźeł sabłužby za pschihoty pschibłuschca franzowskim turnowarśkim towarśtwam.

Dyrbimy stajnje hotowi byćź, pschetoż wotsud méra njeleži w naschej ruzy. **Tracźe méra njewotwiśnje wot nas**, schtož jara wobžarujemy."

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Najl. a najwuběra kupowańnja wobućow. Pódsušowanje spěšnje a tunjo

Franzowskim nowinam prawiły je žo tale wěcź jara spodobała. „Eclair" presidentowu politiku mudrosćź khwali. Wón je „zyle kaž Millerand" wěcźał.

Franzowska chze wojakow psches wotmilitarisowanu Porheinsku pósłacź.

Parizšli dopisowaŕ „Daily Telegrapha" powjeź: Franzowske knježerstwo hischcze pschezo na tym wobstawa, so **žměli na podložku poticźeneho pakta franzowscy wojacy pisches wotmilitarisowanu Porheinsku. k podpjerje Polskeje a Cźeskosłowakiskeje pschicźahnyć, jeli so by Němska jednu tuteju krajow nadpadła.**

Jendźelske knježerstwo chze žebi sa pad wójny w raźiskej Europje, kaž dalako by wójna Polsku a druhich swjasakrajow Franzowskeje nasnupała, pokim žiwobudu sturkowanja sakhowacź.

Teź w praschenju **pschisamknjenja Awstriskeje k Němskej** nachze žo Jendźelska w bjesstrachowym paktu na niczo swjasacź. Po jendźelskim měnjenju byrbi bjesstrachowy pakt wobsiejoze poměry mjes dobycźerjemi a sbitymi spowalecź. Pschećiwno temu że Cźeskosłowakiska wobara. Cźeskosłowakski sworkowny minister dr. **Benesch** je swjatki njedźelu z Genfa do Parizša pschijeł, so by wo tym z franzowskim knježerstwom jednał. Cźeska słowakska njemóże do sjednoczenja Awstriskeje z Němskej swolicź, dokeľ by potom Němska Cźeskosłowakisku z tśoch bokow wopschinnuła. Teź **Italska žo pschisamknjenju Awstriskeje k Němskej pschecźiwja.** Jejne połnózne mjeju w Tirolskej běchu wohrożene byle, hdy by Němska hacź k nim dožahała.

Wójna w Marokkowskej.

Rosprawa franzowskeho wójskoweho wjednistwa praji, so je njepschecźo' stytak, w Es Sebt de Ribano postupowacź, tola žu jeho wróćo cźišli. W tamnych stronach žo kabylskeje wojowarjo zhromadźuja. Jich nadpad na Beni Darkout je žo njeporadźił. Kabylojo w Bibanskich horach žu pośylnjenja dóstali. Do franzowskeho stróžišcźa w nozy w nozy z maschinskich tśelbow tśelachu. W frjedźnej fronce žu žo operazije bjes sadźerkow dale wjedźe. W rajnu je położenje směrom. Marschall Lyautey je z Fesa do Tasy wotjeł.

*

Jedyn z dopisowarjow Parizšeskeho „Matina" w Marokkowskej z Fesa powjeź, so ma Abd-el-Krim we swojom wójsku wjele zusobnikow jako wojerśkich a techniskich instruktewrow a offizjerow. Na Uergišez fronce mataj dwaj Němcaj roskazowarśtwo w ruzy. Póbła toho je tam wjele němskich a egiptowskich offizjerow, dale dwaj indiskaj offizjeraj a jedyn Cźech, kotrehož žu z Cźěch wuhnali.

„Matinowy" rospraŕnik wo němskim inżenieurn Langenheinje, dowěrnym radźićelu Abd-el-Krima, wěcźi, kotryž je sa cźaš marokkaniskeje wójny z němskim spionom w Marokkowskej był a kotryž pjecza wojakow mjes schpanjiskimi a němskimi cźekńejšcźami najtmuje a styki z Němskej pośrědkuje. W haprleji je Abd-el-Krimej pjecza pośłuchi 12 000 tśelbow z Mnichowa wobstarał. Póbła teho je lékarstwo a wobalenski material wobstarał. S Němskeje a Egiptowskeje je pjecza lékarjow, lékarki a haptykarjow nasał, kotšiž maja w Alhucemasu z lódźe na morokkowski brjóh stupicź. Sa wjeźeranschim je do Ceuty 540 Němcow pschijeło, kotšiž žu do Abd-el-Krimoweho źydła, Abjira, wotjeli.

*

S Tangera žo 31. meje powjeź, so je Abd-el-Krim do Scheschuana pschijeł, hdźeż žo prózuje, splahi wjeczorneho kraja k spěźej pschećiwno Franzowskej śwdźicź. 600 dźěłakrjow je žo blizko internazionalneho paźma zhromadźiło. Schpanišzy lětarjo žu nadpad Kabylow na wjeczornej fronce wotrasnyli a žu jim cźeźku schkodu nacźinili. Schpanišzy lětarjo źiwje nad njepschecźelom lětaja.

*

S Tasy marschall Lyautey k fronce puczuje. Kaž nowiny pišu, franzowske pośylnjenja njepschestajwajcy do Marokkowskeje pschikhadźeja.

Schpanika žo dobycźa w Marokkowskej nadźija.

Diktator general Primo de Rivera je w Valenciji wěcź psched offizjerskim korpsom měł, w kotrejž mjes druhim praji, so wocźakuje, so schpanišze wójsko w Marokkowskej wuspěchi wuhdźi, hdźeż je hacź dotal po liczbje žylnischemu njepschecźelej napschecźiwo stako. Sśmy pschejtwedźeni, so budźe połnózneje kriši brjóh w blizšichim cźasu w naschimaj rukomaj.

Bela Kuhna w Portugalskej sajeli.

Bela Kuhn, něhdyšci president madźarskeje kommunistiskeje republiki, je žo pschi pośłuchnem komplotu w Portugalskej wobdźělił. Jeho žu w Lissabonje je 17 druhimi kommunistami sajeli a k kwalnanstwu w smutkownej Gwjanje sabudźili. Sabudźenych žu hižo z wobsebitej łódźu wotwjesli. Jedyn z nich, kotryž spyta cźekńejcź, bu na mjesće satśeleny.

Bolschewikike hnězdo w Egiptowskej.

W Kairu a Alexandriji žu 16 kommunistow sajeli. Jim žu pśma sebrali, z kotrychž je spóznaca, so je kommunistiska revolucija w Egiptowskej wotmyślena była. Namakane pśma na to pokasuja, so sady sajatych kommunistow Moskiwske knježerstwo steji. Teź je Moskiwske knježerstwo pjecza ićcźenkowanzu naschkarało, kotraž je k stónzowanju Sirdara Staka dowjedła.

Nowa Stambulska (Konstantinopelska) universita.

Turkowske knježerstwo je stary serakkierat, pśedawsche wójnske ministerstwo, jako universitu w Stambulu pschiprawiło. Trwarjenja budźa tak nadźijonnje lěpschim sameram žłužicź. Hacź dotal je žo tam někotrażkuliž wójna w pośłednich lětstotkach wobsamkła. Pschejo sašo hacź do lěta 1680 cźehnjechu turkowske wójska pschećiwno schćejcźanam. Zórka wobronjenych wójskow sdachu sćoro njeschaprahnite być. Lětstotki traschachu žo nawjeczornje ludy. Se wschech konźin Europy hromadźachu žu schkitarjo lichesćijanskeho kraja. Jena bitwa sćěhowajcha druhim, dobycźe wotměnjeschе žo z porażku. Krajiny a města, hrody a twjerdźiny žo wupuśćichu a uwhrodnichu. Skónczuje pak pak žo porodźi, pschiwinowarjo mohamedanskeje wucźby sśićź, so žebi wojacy pisches mjesy njeschěrichu. W pośłednimaj lětstotkomaj wuńwobodźichu žo teź balkanske kraje, jedyn po druhim z turkowskeje kwarte. Stare trakestwo žo sašo wobnowichu. Pschezy dale a dale k morju kaźiłschcźo žo turkowske knježerstwo. We žwětowej wójnje wojowaschе Turkowske hamo na stronje Němskeje—Rakuska-Wuherskeje a Bołharskeje. Kak žu žo tu cźažy a powěrny pscheměnuli. Turkowska žhubi z nami žobu wójnu. Teź wona ma žo po měrowych wuměnjenjach skožowacź. Teź Turkowska prózuje žo sa měrnischim dźěłom, a sa to teź wěcźi pscheměnpoměrnje wutwariło. Hacź dotal pak je liczba trěbnych źrědłow dla njeje žo twarjenje hischcze dospołnje saměram poměrjene wutwarile. Hacź dotal pak je liczba izbnych rumnoscow dobaznaca. Knježerstwo je žebi wotmyślilo, wojerske naměsto do sahrody pschetworicź. Jo-li so žo to stawje, budźe Stambulska universita jedna z najzejnischo leżazych w zylym žwěźe. 133 professorow a wucźerjow sastupuju 4 fakulty. Najstarschej fakulcźe, lékarska a prawniska, mataj jich najwjacy. Na lékarskej fakulcźe pschednoschuje 53, a na prawniskej 25 wucźerjow. Sźylna je teź liczba profesorow na philosophiskej fakulcźe, wona wucźinja 45. Skaba je liczba na bohosłowskej fakulcźe, hdźeż jenož 12 pschednoschuja.

Bohužel płacźi knježerstwo profesorow jara hubjenje. Mnohy dyrbja žebi ninu žwojeho powołowanja hischcze na druhe wašchnje nětchto pschisłužicź. To je jara schkoda, pschetoż tak njemóża sho zyle žwojemu nawdatemu saměrej wěnowacź. Licźba studowazych wucźinjeschе psched lětom 2000. Lětša pak leźiśo 3150. To je dobry postup. Knježerstwo, kaž teź kruli, tši žo wo universitu sajimuja, nadźijeja žo, so bo universicźe bohatsche źrědła pschiźiwola. Tak budźe Stambulska universita wešej ważny faktor w nowym turkowskim kraju.

Wohlehrjeński staw w Shanghaiu.

W Shanghaiu w Chinje je žo dla njepschećiwaźych njeměrow wohlehrjeński staw pschipowjedźił. Chinešzy studentojo, kotšiž žu žobotu wukrajanam njepschećelske demonstrazije wotměli, žu proklamazije rozschěrili. W nich pschipowjedaju, so dyžedža nowocźažnu imperialismus powalicź. Pschekrucźuju žu swoje many samkniuli. Demonstrantam wohnjowom wobeni napschećiwo stajicźu. Jej žo teź poradźi, njeměrnikam wobaracź. Posdźischo pak dyr-

bjesche powjsta fakrocžeć a tšelecć. Schtyrio fludenkoso ho **kohto franicku a na swoje rany wumrekhu.** Wscho hromadze je **18 morwych a 60 franjenych.** Mjes woprami njesu žani wukrajenjo.

Pondželu wjeczor běchu so demonstrantoje na tšechach Shanghaiskeje klowneje dróhi sažudlili a s nich do policistow tšeschne zyhele mjetachu. Studentoje běchu dróhowu plesne storhali, so bychu kamjenje k mjetanju do policistow wuzjili. Policija dyrbjesche słónčnje saso tšelecć, na choš so ludowe cžrjody rozběžachu. Někotre wosoby su so sranile. Wscho hromadze je so pschi demonstrazijach nehdže 3000 wosobowoh wobdželiło.

Generalny straf, kotryž su studentoju wuwokali, so rozsherja. Kaž so sda, dyrbeła mesto Shanghai wuhlobnicy. Pschiwos žiwnoseje wotebera, dokelž ratarjow nadpadnja a tim jich wuploby bjeru. Wukrajni konsulojo su je schtrowymi depeschemi wójnske łódje na pomoz zawolali. Popołdnju je policija **někotrych rustich kommunistow zajała.** Kaž so sda, su ruzy bolschewikojo njemérky naparali.

Wójsko w połodnischej Chinje so pieczilo.

Po powěschach z Hongkonga su so wojazy w połodnischej Chinje spjeczili, swojich offizjerow skónzowali, kasarnu wuczubili a potom do wokolnoseje městow woteschli, so bychu so z rubježnikowom zwjeli. Pschiczina k spjeczenju ma so w tym pytacz, so hižo błeschi cžah njejsu žaneje mjdy dóstali.

Spjeczenja je so hižo dołho pschihotowała. Kóždemu pschischohanjej dě so porucžiło, wšitkeho offizjera satsélicz. Tuž mózejesche jenoš malo z tuttych wucžerknycz. Tuczi so do portugalskeje kolonije Makao wutkowachu, kotraž je 50 kilometrow stajeno. Portugalska policija je so k kasarnam nastejiła, hdyž so poradži, 60 spjeczowarjow sajeczć. Woni su so chinejskej wyschnosczi pschepodali, kotraž je jich hnydom satélicz dała

Ze Serbow.

W Budyschinje, 3. junija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 733, hygrometer 0, thermometer we dnju + 30. Dzensa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer —3, thermometer w nozy +14. Sco wuwjedri. — Natał je błaknej wutrobu mily, kežne hona wokolnewjazy, deschczik wita. We wurjadnje rjanych žiwjatych dnjach žiwoje hona a žalmate žitnišcžeja pschethodźiwschi, je we mily deschczik sdychował. Boha je s nutrnej wutrobu prošnył, so bu je psched krupami a njewjedrami milosczliwje stowarował. Wczera rano nižina nad Němšcžej a nad połnožnej Europie leżesche. Nad Jendželskej leżesche wyschina, kotraž so hacž do Schwedskeje cžehnjesche. Wuhórki nižinow pschinjesechu nam wczera popołdnju njewjedra a deschcze. Dzensa na wjeczor so wěcže hišcžeze wuwjedri. Schkletza stupa na rjane. Jutrje schwórtk klónczko 3.51 schhadza a so 8.05 hodź. thowa. Měsacž schhadza popołdnju 4.55 hodź. a so na ranje 2.43 hodź. thowa.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutrje schwórtk:** Sco wuczahuje, po nimale symnej nozy sažo wocžopli a so wuwjedri.

— **Njejwjedro.** Njejsmérna tužnota knjeżeske wczera pschipołdnju na Budyschskich dwohach. S toho mózachmy sudźicz, so drje cži pokledni žiwjatkowni puczowarjo bórsy nješchto na jich klonjane klobuki dóstanu. To też dołho njetrezjesche, hacž so wokolo ½3 hodź. pocza k krótkemu njeczoru žytnje mrócžicz. Nasdala bě žytny hrimot słyschecz, ktryž so po maku k Budyschinej bliżesche. Krótko po 4 hodźinach sapocza so deschczik pschekapowacz, kotryž so wokolo ½5 hodź. do mjeńschcho słiwka pschelhwori. Deschczowasche so na pół hodźiny. Też krupy padachu na 10 mjeńschinow dołho. Krupy běchu někotre wulke kaž hołbjaze jeja. S mélinami wulku schkodu naczinichu. Liczo, wschitkje abo druhi drobny žad se schtomowh sdrěžachu. Nadžijomnje drje kżéżiagym žitam wjele schkodźicžaze njejsu. Kaž so sda, hischcze wiaxy deschcza dóstanjemy.

— **Kedžbujcze pschi kupanju na drastu.** Prěni dżeń žiwjatkow **pokradnyche tudomnemu we wójnje wobschkodženemu,** kotryž so **we** Schprewoji kupasche, zhubi drastu sebjenemjasami. Běsche ju pod krokłkom na brjoch leżo wostajił. To njech je nam z pschikładom, so njeměmmy pschi kupanju drastu z wożow puschczicz. Kaž so sda, někotrich w blischkosci kupańnjow na składnosci z kraju, so móhli drastu kradnycz. Tuž njech je kóždy prawje kedžbny, je-li chze so schkody zminycz.

— **„Jednota", towarstwo katolskich Serbow** we Budyschinje, **wowjeczi** pschichodnu niedżelu na žiwjatu Trojizu swoju thorhoj. Na połednjej mšazanej zhromadźinje postaji so nadrobnischi porjad žiwjedženskeho dnja. Sžiwjedżeń thorhoschiwjeczenja wuhotuje so niedżelu, 7. junija. Sserbske towarstwa thromadża so ½2 hodź. we „Sserbskim Domje". Tu srjaduje so žiwjedżeński cžah do žerbiskeje zyrkwje. We njej powjeczi so thorhoj. Po zyrkwinskich žiwjatoczmoteczach cžehnje žiwjedżeński cžah pschez město do „Tjoch Liwow". Tam wotmeže so dalschi porjad. (Postrowjenja, prolog, konzert, 3. dżeł z „Podleća" wot Kozorai), žiwjedżeńska rěcz, žiwjoxyhcerja atd. Tuton dżeł wotmeže **so we** sahrodze pod khlódnymi schtomami. Reje žu na žurli, ale jenoš sa wopytowarjow žiwjedżenja, kaž so pische. Nadžijomnje budże wjedro prawje rjane. Njech je też troschcu mróckelate, to njech nikoho njewottrakchi. Desczcz je bóhu nimo a sahe swjecži Boże słónczko lubosnje, haj lubosnischo nad wokschewjenej Bożej swórbje. Sžiwjedżeń nam wjele lubi, njech tohodla kóždy Sserb a Sserbowka, kiž może do Budyschina na thorhojowoh wjeczerje „Jednoty" pschikhwata a tak so prawa jednota z Budyschskimi Sserbami pokaża. Towarstwa njech pschicžahnu s thorhoje..i, njedżelu, 7. junija, do Budyschina!

— **Sserbży Rounjay puczowarjo,** kotriž bo njedżelu, 17. meje 1925, z Mnichowskim wobżehitym putnikim cžahom do Roma **pobachu,** su so saubżenu sobotu sbožowje do swojeje lubeje domižny wrócžili. Sstjedżu, 20 meje, do Roma **pschijědżechu** a tam 7 dnjow pschebywachu. Cži Sserbja, kotriž s Barlinskim putnikim cžahom do Roma wotjědżechu, schwórtk rano, 21. meje, do Roma pschijědżechu a pschichodny pjatk sako wrócžo pschijědżu. Na Boże spicže běchu wschitcžy pschi swjatopraju pschi Sweho Pětra Kanižija pschitomni. Wobrjadny trajachu zyle dopołdnje hacž do **popołdnju** 3 hodź. Pjatk po Božim spiżu buchu naschi puczowarjo se swjatymi proiami do Pětrowscže **zyrkwje wjedżene,** a to w 3 wotdżelenjach: najprjedy Barlinjan putnizy, potom Mnichowscžanjo a słonczanje Sserbja. **Sobotu,** 23. 5., wot 1—3 hodź. běsche audisenza (pschedhladanje) pola Swjatscheho a tsta z 2300 wosobowoh (Winsitich, Khelnitich, Barlinskich, Mnichowskim putnikow a Sserbow). Sserbja, kotriž s Mnichowskim cžahom **sobotu** domoj jědżechu, njemóża dosež wutkwalicz krażnoseje wežneho města Roma. Najkrażnischa a najdóle hmuzaze wotkomiki sa nich běchu pschi audijenzy pola žiwj. Wótza. Knjes farat Zyž-Hajnicžanski Sserbow swj. Wótzej pschedstajl a jemu žerbsku adrešu (dopomnjenišze pismo na Sserbow) pschepodał. Swjatoy Wótz je też s kóždym Sserbom wosobje kótke słowcžka porěcžał. Wschitcžy klecžachu we dolhich rynkach, prošcžo wo bamžowske pożohnowanje. Swjatoy Wótz kóždemu ruku ke koschenju posticzi. Jeho Swjatoscži bo wosobje rjanosc a pschistojnosc serbskeje drastu jara lubjesche. Wschón swjeżeseny wupraji: „Że to woprawdże rjana, pschistojna drasta." Po swjatocžnym pschekhodże měsiesche Swj. Wótz krażne, a wutrobu zimaze pżedowanje w němšcžej rěcži. Drobnische rozprawy nam zyle wešcže puczowarjo sami podadża. Mnichowscženjo wotjědżechu pjatk s Milana a jědżechu runje do Mnichowa. Njetrjebachu po puczu nihdże pschestupcz. We Mnichowskim mějachu Sserbjo jenoš 10 mjeńschinow cžasa, dokelž druzi cžah hnydom sažo do Drježdżan wotjědże. Sa tuton cžas mějachu zhebi hischcze jédne khartki wobstarcz. Wschitcžy niedżelu hischcze hotowi, jako cžah wotjědże. Tola cžah njeczaka. Dyrbjachu hischcze někotre hodźiny k Mnichowje swostacz. Ale kónczenje so też woni strowi a swožowni domoj wrócžichu.

— **Krježnje schtomow** je so ličża **pomérnje spěschaje wotmélo.** Wone padże do cžasa **kóny hawrieje a trawnische** hischcze do prénich tydżenjow meje. Tak je **spěschesche,** kaž běsche cžas krježnja, je też sefrawienje płodow. Tohodla je bjez bžiwa, so někto hischcze krježaze **schtomy na** beridżemy, kiž swjeżesta wócžko puczowarja. **Bohužel** je so na sajžcho wotkrežtych schtomach mnoho **hušenjow** sahusdżiło a su sdżela zyle kopjena sežrate. **W** hromadach žedża na małych halożkach, tukhwilu hischcze **napschchdżene** a wukonjeny wotrud swoje niczaze. Hižo někto widżimy schlodu, kotruž su naczinile. Schkła je cžerstwe lisco seikhnyte abo je so sawilo a bóstarca hinascheje barby. Tuž je nuzne, so so tute hušnažowe hnjesda bocžista snicza, pżedy hacž swoje sahubjaze lisko dokónczeja.

— **Srježiwk mileje symy.** Mnohe sadowe, kaž też někotre druhe schtomy, poschicza nam létha z **mésznami** jara srudny napohlad. Lonischa mila syma je k rosschérjenju njerodże a druheje cžiwile pschekażanjow wosebje pschinoschowała. S mésznami su schtomy hižo dżetro wobschkodżene. Tutu schkodu naczini **z** wulkeho dżela tak mjenowana progrežiznika hubanza (Gastropacha procezjina). Někotre halożki su po dużentach z tuttym njerjadom nażadżane. Tute hużanzy su najradżcho na dubach, tola niz wschudże a też niz kóżde léto w jenajsich licżbje. **Woni** cžahaju w dolhich srjadowanych cžahach z jednoho mésina na druhe. Rubja sebi zytym lehkam selenu pychu a sadutkuja so na pożledku do shromadneho sapschadka. A smiežki, kotrež hużanza shubi, je ujedożte a sawinuja często wschelake sahorjenja kože.

— **Póstowe kredity sa cžas puczowanja.** Schkóż wjetsche puczowanje po Němšcžej cžini, niedyrbjak satombich, sej pżedy póstowu kreditnu knižku wustajicz dacz. Tak njeje musowany, wulke sumy hotowych pjenjez w kapsu nošicz, kotrež może sbožicz abo wóża so jemu **pokradnycz.** Tak ma możnosez, samo na najmjeńschich póstach pjenjezy sej wuzadacz, se swojeho dobrowólcza (Guthaben). Tute póstowe kreditne knižki dyrbja za polne sta rentowych hrimnow wustajene bycz a móża so hacž na 5000 hr. wustajicz. Wone so we zylom němskim kraju wuplacżuja a płacża pol léta. Wschónżne sumy so hacž do 500 hr. sdżelnycz. Namjet k wustajenju taikich kreditnych listow pschiwoswmu wsche póstowe wustawy, hdyż je też wschón nadrobnischo sbonicz.

— **Cžežko dżesza we Schprewji namakali.** Prěni dżeń žiwjatkow njeczor wokolo 10 hodź. do bruneje pahjery sawalene cžežko nowonarodżeneho dżesza se Schprewje wucžahnyhu. Dżesco (holczża) je, każ so sda, 30. abo 31. meje, do wody cžišnjene. Hacž dotal njeje so hischcze wujasnilo, schtó je macz dżesza. Wona je snano dżesco do wody cžišta, so by je wolbyła. Kriminalna policija pilnje sa tym słédzi.

— **Padnschtwo.** We naschim měsesze kradnychu 26 meje wschelake wézy a to: sloty stawcžkaty narucžnik se stotej rosetu we wulkosci 10 pjenjezkowskeho pjenjesa, sloty mužaz s jżerżeschesej i wjetschim cžerwjenym kamjenjom. **Wo** k wézy złużobne sdżelenja prošy kriminalna policija w Budyschinje.

— **Padnschi** s zużymi kluczjemi pobuchu žiwjate dny w Budyschinje. Pondżelu kradnychu z jenoho wobdżelenja na Krotkenschmidtskej dróży sylkworny żonjazy cžaszník se slotymi kromami, dołhi sloty żonjazy cžišnikowy rjeczaszk se cžerwjenym kamjenjom, sylkworna rjeczasowa narucžnica se sawésczenskim rjeczaszkom a nowy mužazy létny pschewoblek. Padnschi su zyle pschekepana zwólba. Sapocžinaju swoje cžorne rjemjeslo i tym, so psched wobydlenjom sokklinkaju. Wotewrri-li so jim, staja někajke proschenja a so wotżala. Jeli pak jim nichto njewotewri, cžakaju khwilku, wotsamknu durje, dobudu so do wobydlenja a kradnu. Prošymy tódżeho, so by kóżdu napadnu wokobu hnydom kriminalnej policiji wotsewił, so by so mohło kruczischo pschecžiwo tutej zwólbje sakroczicz. — Kriminalna policija saja dweju padnschom, kotrajż w pożlednim cžasu w měschczanskich kupjelach drasu su kupanych pschecžiwschlichtaj a wschelake wézy, wosebje pjenjezne listowne, kradnywschtaj. Napominamy k tym

Polikuška.

Novella wot Leona Tolstého.

(Pokraczowanje.)

Najstarschi synn a wunk spaschtaj na kachlach, druhi synn w komorje. Jenoż Ifjuschzynna žona njespasche a žedżesche we masanej, wschędnej kóschli, bjes kapy na hlowje, na kawzy a pkalasche. Wona niebě won pschischka wutjej wotcwrieł, wona da so wjele bóle bischcze do plakanja a rěczesche psched sobu, hdyż won dě kżéże sastupi. Po mężnenju starych wona zara derze a rjenje skorjesche, njedżiwajo tcho, so snaczeje młodosce dla dożyła njenschka na to swjecżena tacz

Stara stany a da so do dżela, so by swojemu mużej wjeczerjecz dała. Dutlow wuczeri Ifjuschzynu žonu wot blida. „Dosež, dosež!" wón praji. Afjinja stany, lehny so na lawku a njepschesła bjeczeż. Stara mjeleżiży blido pokry a sažo je trumowawa. Stary tohorunja ani žkotwcžka njeprajł. Hdyż dě so Bohu pomodlił, stany, wumy žebi ruzy, wza liczerżku dejku s hołbża a dżeżche do komory. Tam pschepeta so swojej starej, ta na to wumdże, won pak pocza s kulkami liczerżeseje dekli klepotacz; napożledku sapražny won wóko tschinje a salése do pinzy. Dołho so won wuschparowasche w komorje a pinzy. Hdyż snowa sastupi, bě w khżéży hižo cżma, luczlana tschéżka so hižo njepalesche. Stara, kotraż pisches zuku dżeń swjetscha smérom wosta a so słyschecz njeda, dě so hižo na borlo wupschestrékła a dychasche, so bě ledy słyschecz.

Wona spasche na lawzy, njerosbhotowawschi so, tajka kajżaj bésche bita, a njesložiwschi żebi niczo pod hlowu. Dutlow pocza so modlicz, spohladny na Ifjuschzynu žonu, potschasże z hlowu, wuhożmy luczlanu tschéżku, salése na kachle a lehny so pódla swojeho wnuka. Po cżmé wusu **bo swoje kyłowe cżrije, cżišmy je dele a lehny so na khri-**bjet, pschi cżimż won na hrjadu wyschke kachli słohadowasche, kiž bě ledy widżecz nad jeho hlowje, a pożłuchasche muchaw, kiż na sczenje schwórczachu, sdychowanju, sajmorczenjin, nohu wo nohu trżewanju a swukam słotu na dworje. Dołho njemóżesche wuzinycz; wobżaczł sthadżesche, w khżéży bu zwdżelczeło, won mózesche w rózku Afjinju spóznacz a něchto, schtoż njesamó żebi wujaznicz, dopomni so na Ifjuschzynu a swjasanymaj rukomaj, dopomni so na wobliczo Afjinje a jeje swucżene żałoscženje, dopomni so na Ifjicza s jeho kiwkawmaj rukomaj.

Nadobo sedża so staremu, jako by něschto nimo wokno so mikło. „Schto je to, abo dże hižo starosta něschto pschipowedżicz?" bewi won pomyślli. „Ktat też to je won tu wotewrił?" pomyślli starz, hdyż krocżele w pschedkhżi wusłyschża, „abo nježe stara sajumyka, hdyż do pschedkhże bżesche?" Pżyk sasche zlotka na sadnim dworje, „won" pak dżesche po pschedkhżi, każ pożżliżo starz powedżesche, jako by durje pytał, „won" bżesche nimo, „won" pocza sažo po sczenje sażacz, „won" starczi do wódneho żuda, a sawrjesłota. A sažo pocza won sażacz a maczacz, zyle tak, jako by „won" ruczizu pytał. Tu bě „won" ju pschimnył. Starza wobeżhnowasche po khribjecze hużaza koża. Mjetko je „won" sa sażunoku sczahnył a w cżłowjeseej podobje sastupił. Dutlow hižo wedżesche, **bo bě to „won".** Won dżiwscho bo powschiżowacz, ale njemóżesche. „Won" bżesche k blidu, na kotremż rub leżesche, sczesze jón dele, cżišmy jón na femju a salése na kachle. Starz wedżesche, so bě to „won" we podobje Ifjicza. „Won" schcežerżesche sylny, ruzy wiżaschtej dele. „Won" salése na kachle, wali so runu měru na starza a pocza jeho dajicz.

„Moje pjenjesy", bórczesche Ifjicz

„Wostaj mje, ja njebudu", dżiwsche Ssyman rjez a njemóżesche.

Ifjicz dajesche a dużżyshe jeho s zylej cżeżu kamjeninej hory, pschi cżimż jemu hischcze wutrobno kócżesche. Dutlow wedżesche, so, prajł-li pocżerze, „won" jeho pusche, a won wedżesche, kajši pocżeł ma prajicz, ale tutón pocżeł jo jemu nochżyshe č erta wuroniez! Jedyn ż jeho wuczkow spasche pódla njeho.

Hólczej wótże sawola a pocza płakacz: dżeń bésche jeho k sczenje pschitłócżił. Wulkchił hólczejowny wuzimwobdżi starzowej hubje. „Njech Bóh ż morwych stanje!" bórczesche Dutlow. „Won" trochu popuschczi. — „A jeho njepschecżejo roscżekaju . . ." schepetasche Dutlow. „Won" salése k kachli. Dutlow słyschesche, kak won ż wobémaj nohomaj nastupi na schpundowanje. Dutlow wsche modlitwy po modlesche, kiż wedżesche, a prajesche je wschitke za hona. „Won" dżesche k burjam, njedotkajo jo blida, a sapraznj tak ż durjemi, jo thżała salschepeta. Wschitcży njes tom spachu, nimo dżeba a wnuka. Dżed modlesche so schepetajo na żylnym cżéżle; wnuk pak płakasche pschi wuhnjenju a tuleschе so k dżedej. Wschitko sasho wonjelkny. Dutlow leżesche ani jo njerynnywschi. Honacż saspéwa sesaly sc ny pod wuchom Dutlowym. Won słyschesche, kak kuzy pjerchotachu, kak młody honacż pospyta, po starem honacu saspéwacz, ale toho njedokonja. Nježcżo k nohomaj starza jo hihasche: to dżesche łóczka; won dżesche na swojej mjehkej nożzy ż kachli na femju dele słoczika a pocza mjawczecz

(Pokraczowanje.)

wschech ho kupazych, ho bychu swoju wotpoloženu brasku pod dohlad dali abo ſ zyla ſ wocžow njepuschczili. S zyla njeje rabžomne, pschewjele pjenjes do kupanischcza hobu brack.

S **Bobolz.** Wečera popołdnju w 5 hodź. nad našej krajinu ſylne hrimanje ſ krupobiczom čežnjesche. Mócny wichor ſakhadžesche. Krupy padachu, bórzy kaž hołbisaze jeza wulke a nacžinchu na polach a we ſahrodach wulku schodu. Rožkowe žně su hacž do 50, ſ mšnhami ſamo hacž do 75 wroz. ſnicženo. Teſ wowsa, pschenža, jeczmjeń, běrny a runklisa je wulku schodu wočekwila. Runcžk na polach je woda wostorhała a wudrčla. Teſ do pjuzow bě ho nalaka. W našchej wſy dreje ſaneho wobšedženja njebudže, kotremuž njebychu krupy wołnaze ſchkleńzy rosbile.

S **Trjebježy.** (Sapodžene.) Schtwórtk ſta ho w našej wſy njeſbožo. Sakužobna Marja Valentinez, kiž pola kubleria Kschižana ſłuži, džesche wokolo 1. hodźinje pschipołdnju ſ pola domoj. Hdyž chcžesche wošerjedź wſy puck pschekročicź, hrabny ju ato a ſtorczi ju ſ wulkej mozu na stronu, tak ſo wědomjo ſhubi. Po lekařskim wuprajenju je ſebi wšoha holza nimo druhich wobſchkodženjow teſ nop rosrałyła. Autowy wodźeſ jědžesche najprjedy dale, potom pak wróčí ho a napraschowasche ho, kak ho holzy wjedže. Auto ſłuscha fabrikiſenu direktorej Freundej w Zitawje. Holza leží w Budyſchinſkej khorownji.

S **Malešicz.** (Warſenſki kurſus.) Wečera ho wažnjesłi kurſus wobſamknu, kiž běsche tudomne wołsadne ſónſke towarſtwo na poſtiženje „ſchescžanſkeje ſónſkeje ſłužby" w Drježdžanach wot jutrow 30 hodźin dołho we runje wot hrabińſtwa w Delnjej Hórzy pschečelenje poſtiženym wotmělo. 24 młodych holzow (ſobu ſ młodymaj ſonomaj) ſ domjazych, kaž ſe ſłužobnych a fabrikſkich dźěłačerjow běsche ho wołoſza dopołdnja, a połoſza wječor po dokonjanym dźěle ſhadowała, ho bychu ho wot knježnu Fürſtez w prawym warſenju kaž wužitnym pječenju na rjane a wutołne waſchnje rosnuzowałe. Krótke pruhowanje kaž pjeczawa, wot rukow kurſiſkow w ſali „němſkeho doma" tam wukajene, běchu ſ dopokazom ſo. Knjes faraz Mikela ho wſěm pſchi roſzohnowanju podjakowa, kiž běchu ſ darmotnymi pokſcheńkami ſa wuſitnu wěz k ſłužbje byli, pschede wſchem pſetarjez Hałera ſwołbje w Hórzy ſa hoſpodowanje a pohoſcženje wučerkli a ſ pſchirunanjom ſ runje wobrabžene ſamno poładane wołkſchewjenje Božeho deſchcza na wažnoſcź pramje pschikotowaneje zurowy ſa móz a derjeſchicze cłowjeka kaž ſwoju domu a mandželſtwa pokaſa. Njedź je kurſus, kiž je ho ſ pſchinoſchkami wobdźělnizow ſa wuczbu a ſdźi po ſpačzu ſapłačził, je ſohnowanjom ſa jich žiwjenje, a njech ho mnoho towarſtwow ad. pohnuce dadža, ſ takſim kurſom ſozialnu ſłužbu ludej wopokazowacź. Samowiſcź maja ho w Drježdžanach na Kamlachowej haſy čo. 7.

S **Woſtałschez.** Saſadženu ſobotu ſo jenemu jězdźerjej ſ motorſkim kolom (ſ Wjeleczina) benzinowy tank ſapali a wupali. Kolo pak njeje dale žaneje ſchkody poczežpiło.

S **Wjeleczina.** W lěſu je ſakſane kuricź tak rěka wołſewjenje Wjeleczańſkeje gmejnſkeje rady wot 28. meje 1925. Sauche počžaſy ſu ſ winu, ſo ſo ſ wołzbitej raſnoſczu na ſakſaſanje, kiž je Budyſchſke hamiſke heſtmanſtwo wudało, pokaſuje. Sakſaſane je: w lěſu kuricź, žehliwe ſapałki prjedź njetacź, a w lěſu waricź. To ſtame płacźi teſ wo puczkach a ſchczekkach, kiž pſches lěſy wjedu. Schtóž pſchecźiwo ſakſani cźini, ho krucze pokhłoſta.

S **Porchowa.** (Sapodžene.) W nozy na ſrjedu dobywachu ho padušchi do diveju wobkhodow. Hdyž wona pjekarja Bertholda „ółkłachu", buchu ſeſcherjeni. W druhim padže pak ſwonjachu elektriſke ſwony.

S **Khrósčeźi.** Sawjatki pónđelu ſwjeczeſche murjeć a žiwnoſczeſ k. Juriſ Nencźka ſe ſwojej cźeſcženej mandželſkej Marju Nencźanej rodź. Grofiz ſlěborny kwaſ. Wobaj mandželſkaj ſtej hiſchcze bohudžak ſtrowaj. We wjeſelej ſabawje minuchu ho pſchechěſtiže jubilejne hodźinki.

S **Khrósčeźi.** Kaž ſym nědźe ſchkotnacź ſłyſchał, wuhotuje ho łětuſcha hłowna ſhadźowanka w naſchej wſy. Naſche ſtudenſtwo njeje dre hiſchcze niczo, kaž wjele ja wěm, do ſjawnoſcze dako. Ja chzu ho, kaž derje ſamózu, ſa naſchich herbſkich ſtudowazuch w tutych dnjach poſtaracź a wěm wěſce, ſo wſchitzy Khrósčeźenjo tak myſla, kaž ja.

S **Khrósčeźi.** Hadny a cźeſtny dźeń je Khrósčeńſkej zjrkwinſkej wołsadže popſchany. Pónđelu 8. junija wotſwjeczitaj Bertez nan a macź ſwój ſłoty kwaſ. Bóh luby knjes njechji popſcheje jimaj ſwoju hnadu!

S **Janſtich kupjelow.** S rjanym dnjom ſtónczi meja ſwoje létuſke bycze. Tuž wabjeſche ſta a tyſzacy won do Božeje ſtwórby, do lěſa a kěcźiny, do polow a honow. Hdyž k temu wſchemu ho ſjednoczi cźłowjeſke wumjeſtwo, tak běſche najrjeſcźiſa harmonija ſe pſchirodu a ſ nim. W naſčinej pyſche ſteja nětko Janſke kupjele w Sſmjeczežach a wokſchewjaze je tam pſchebywacź na ſwjedženſkich dnjach, ſzaka hdyž ho na nich poſtiča hudźba a ſpěw, ſłowo a žort, kaž nječahmy ty pschileżnoſcź ſłyſchacź na prěnim a druhim ſwjatym dnju. Tſjo wumjeſzo, ke kotrymž běſche ho jedyn „krowdoan" ſ drohi pſchidał (mołer Herz ſ Drježdżan), njemuzny knježna Ruth Krawcez, wubjerny celliſta Oto Bornoła Cźech) a hudźbny direktor Krawz, běchu hej ſ ſhromadženemu dźełu ruzy ſaindali a ſwjeſelacu pſchipokſuchazjow ſe ſwojimi wumjeſtkimi daraml. Spěwarka podawaſche němſke a herbſke ſpěwy, tworcy ſolo-celliſta, engažerowany ſa Bayreutſki hudźbny dom (ryjedy ſkutkowaſche w Königsberku) pokaſa ſiwoje njewſchędne wumjeſtwo na ſwojim naſtroju a hudźbny direktor běſche wobkmagi wirkuſny pſchewodźeſ na kraſnym klěſchidle. Tammy mołer ſypaſche ſe ſiwoje ſortneje buſche humoreſiki ſ pſchewodom lauty a pſchcżeje kat žortnebo raſa do bóle khutneho programa. A druhi ſwjaty dźeń koncertowaſche hudźbna kapała ſ Dejeżdżan w ſahrodze pſched jara bohatym pſchipoſłuchaſtwom. Wjeczor ſwjeſelachu ho młodźi a ſtari pſchi cźiſej rejzy a tak je ſiwjate dni kóždy na ſwoje pſchiſchoł. Cźiſte kupjele, ſwonka a ſnutſka rjenje ponowjene, teſ powjeſtſchene w tiežje kupjelow, cźinja je ſiwojim nowym kabacže najrjeſcźiſcźi ſacźišcźa a móža ho kóždemu poruczeź dla ſiwojich lekowańſkich hódnoſczow.

S **Wóſtrowa.** Djenža wróčí ho prożejija ſ hnadneho mjeſta Krupki domoj. Druhe łěta pſchińdże prożejija hižo dźeń prjedy domoj. Lětſa pak woſła tam jubileja dla dźeń dleje. Nadžijownje wróčí ho łětſa wołzbite ſylny prożejion cźiły a ſtrowy do domiſchcza.

S **Němſkich Paſliz.** We ſaſadženych horzach dołach mjerwjeſche ho w Němſko-Paſlicźańſkim wulkim jěſoru wſchędnje ſ ludźimi. Kuparjo wotmeńjachu ſo tam nimale zyły dźeń, pſchepołnowaju zyły jěſor, kotryž bźě ajeſa runje jara hłuboki. Snjezpokoja ſ tym ryby abo ſatewtaju jim jich podawanu pjzu do błota. Nětko je ho pſchecźiwo tomu ſakročiło a kupanje je ho na wšěch dźěł ſnowa ſamjeſowało. Sa kupanje je 300 kóžnych metrow wulka pſchestrjeni pſchiſwołena. Teſ nnimaju ho ſwarjo dale 100 metrow wot brjoha do jěſora podacź. Sakſaſane je kupanje pſchi prěnjej a poſledniej wulkej ſaſtawoje, kiž teſ pſchi Wilhelmiſkim łěku.

S **Rózanta.** Saſadženu wutoru běſche naſche hnadowne męſto zyl ſłow a tyſzacy Serbow. Se wſchěch wołsadow katolſkich Serbow běchu połožni puczowarjo pſchikhwatali a to w prożejížjónach ſ Njebjelczźa, ſ Wotrowa, ſ Marijneje Hwězdy, ſ Radworza, ſ Khróščeża, ſ Nalbiz a ſ Kulowa (poſledni je ho wot němſkich wotdźělił a hhodźi ſam ſa ho, kaž teſ němſki, a to na wſchelkich dnjach). Ssamo ſ Drježdżan bě na 100 wobſoważnych wěrnych pſchikhwatało, a to hacž do Kamjenza ſ cźahom a wot tam pěſchi. Domoj wrócźichu ho pſches Klóſchtr Marijnu Hwězdu a Halſchtrow. Siwjatkowna wutora je pódła jutrowneje wutory, domapytanja a naroda ſwjateje Marije (2. julija a 8. ſeptembra) dźeń, hdyž ho katoliſzy Sſerbja wołbeje na hnadownym męſtnje ſhadźuja a w prożejitonach pſchikhwataju. Lětſa, pſchi rjannym nałětnym dnju běſche ho njeličzomna ſyła ludźi ſeſchła, kiž khwalachu Boha we ſpěwje a pacžerju. Kóždy raz ho wadły pſchecźitaja, hdyž ho wo pomoz we wſchelakich nuſach cźła a dušche na hnadownym męſtnje, na ſakſanu pruſtwu ſwoj. macźerje proſzu, a hdyž ho pobožni wěrniwi wuſiſlſcźerje namakali. Tak dołho hacž ho katoliſzy Sſerbja ſiwojim nabožnym nałokam w ſwojej macźerſkcźinje dźerża, njeje nam ſatrach wo jich wołſtacźe. Mamy hižo teſ taſiſch „wowcžaznnch", ſa kotruchž je tuto praſchenje pſchewinjene. K nabožnej ſukroſcźi pſchibruża ho narodne a tak pada potom liwki Sſerb pſchez ſłubje a ſłubje. Schtóž ho ſ wěrje dźerži, ſma ho teſ ſ ſwojemu narodej. Jene to druhe wuwabi. Njech njeſaſtanje ženje katoliſkich Sſerbow puck do ſjerbiſkeho Tzentſtochowa.

S **Luga.** Wečera ſnjeſboži hrabja Luck-Roitz na dróſe mjes Hródkom a Starym Darbunom. Awtowa wólſka ſo ſłama. Na dobre ſhojo nutſkaſedźazy to w prawym cźaſu wotnyczku a tak ſo pſched wjetſchim njeſbožom wukhowachu.

Se **Slepo Komorowa.** (Njewſchędna khroblokcź.) Zonje ſe Rownieje pokradny ho zyle nowe koleſo pſched Kleinez wołkhodom. Wona bě do wobkhoda ſchła, mjes tym, ſo mandželſki wonka pola kola ſtejo wosta. Won wobſłuſchaſche ſebi pſchi tom wotka. We ſamym wotomiku ſamóni ſo nowe kolo ſe ſtarym. Pſchi ſoninym kole běſche wyſche teho drohotny pakžik pſchiwiſany.

Hospodarski rozhlad.

Sstrjedu, 3. junija 1925.

Wežerawſche kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	20,845
1 jendželſki punt	20,397	100 cźeſkoſk. krónow	12,425
100 ſchwajz. frankow	81,25	100 pólſk. markow	80,15

Pjenježy wežera wjazy tak žadne njeběchu, kaž kónz ſaſadženeho měſaza.

W **efektach** bě wežera na Barlinſkej burſy ſłyſchcze wikowanje. Kurſy ſo trochu ſporjedźachu. Němſke ſtatne wožeſonki mějachu pſchi ſwoczakki hiſchcze ſłabe kurſy. Podobiſcho ſo trochu ſtrucźiſchu.

Na **produktowych wikach** žitne płacźiny popuſchczowachu. Sswoy lubja rjane žně a we wukraju bě žito teho runja tuńſche. Ssamo wowſa njeſamóh ſwoje dotalne płacźiny ſakhowacź. Jeczmjeń měſeche ſ wežera dale měrne wiki. We wotrubach a womjeſchkach bě jara ſnadny wobrot pſchi wotdrjebjowazych płacźinach. Wežera płacźeſche zentnaŕ:

w Barlinje:

pſchenžy 13.10—13.25 hr., rožki 10.55 —.—,
hacž 10.80 hr., jeczmjenja nałětujeho 11.30
hacž 12.10 hr., nałymnjeho 10—10.90 hr.,
wowſa 11.75—11.15 hr.,

we Wrótſławju:

pſchenžy 13.50 hr., rožki 11.90 zhr., jecź
mjenja nałětujeho 11.75 hr., nałymnjeho
11 hr., wowſa 12 ſłotych hrinnow.

We termiſowym wikowanju:

ſa julij: pſchenžy 13.30 hr., rožki 10.75
hr., hacž 10.70 hr., wowſa 9.52—9.50
hrinnow.

Na pſcheoan:

Kolo motorſke, Ota Muka w Hornym Wujeſdże.
Kruma, wyſokokuſcźelna, w Rakojoach cźo.
Jeja k nałaždowanju, kacže a trutaze, knježi dwór we Delnjej Kinje.

Sso pytaja:

Kowaſiſi, Hampel w Sprjožjy pola Niſleje.
Mołerſkeho, Pawoł Lohman w Zokowje.
Pachol (Hausburſche), dwórniſchcźejo w Lubiju, Wilhelm Rudolf w Budyſchinje, na khežoſtkej dróſy 8, Kriſtaller, na bohatej haſy 29.

Połzu do domu dr. Bóhmowa w Bělej Wodźe, a kuchiſku Reinhardtowa w Budyſchinje, kralowiſki wal 10, rěſnikowa Schtrympina w Budyſchinje, na ſwonkowlauſkej haſy 15, v. d. Trenk w Budyſchinje, Stiebeſka haſa 341

Dźěłaczerja ſahrodnik Lehmann w Budyſchinje, pſchi Delnjo Kinjanſkej dróſy.

Dźěłaczeſi, ſahrodnik Spamann w Budyſchinje, na Wjeleczańſkej dróſy 21, ſahrodnik Rěpka w Budyſchinje, na Drježdżanſkej dróſy.

Pohońcź w Budyſchinje, **na hornjecźeńſkej haſy** 34 delka.

Schkrowe depeſche.

Barlinſke produktowe witi, dźenża dop. ¾11 hodź.:
Kóžki a wowſa je doſcź na wikach ale ſnadny wobrot. Tenwjele zuſobnikow jako wojeńſkich a techniſkich inſtrukterow denża ſłaba.

¾12 hodź.: Witi dale jara měrne pſchi ſnadnym wobroże. Tendenza wožałowaja.

Płacźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Kito a wołtjowe ſłowje po tuni abo 1000 kg, ſetwat 100 kg, wlacźiny po ſotej krhowje.

	2. 6.	29. 5.		2. 6.	29. 5.
Pſchenža	262-265	264-267	rodź. wołſuſki	15-15,60	15-15,60
rožka	211-216	214-215	owſ. melaſe	9,75	9.75
natěl. jeczmjeń	226-242	226-243	ſerabella	13-15,25	14-15.25
naſ. jeczmjeń	—	—	běrnaze kruži	18-19,30	18-19,30
wowſa	235-243	235-243	bunty	19.21,00	19,00-21
kukuriza (Maiſ)	211	—	wołka	19-22,50	19-22,50
pſchenicźn. muka	33-36,25	33-36,50	lany wołſuſki	21-22,80	31-22,80
rjana muka	29-31,50	30-32,00	mołre łupiny	10-11,00	10-11,00
pſchenicź. wotr.	13-13,80	13-13 80	olte łupiny	12-14,00	12-14,00
rjane wotruby	14-14,50	14-14 50	ſyno, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
rapſ	395-400	395-400	ſyrowa, rjana	1,10-1,60	1,15-1,20
lane ſyno	385-390	385-390	„ pſchenicź.	1,10-1,40	1,15-1,20
hrach	22-25	22-25	„ wowſina	0,90-1,80	1,00-1,20
pſelušchki	18-20,00	19-20,00	„ jeczna	0,95-1,00	0,90-0,95

Płacźiny rěſneho ſkota na Drježdżanſkich ſłotnych wikach.

2. junija 1926. Płacźiny po zentn. a ſt. hriwnach.
Stótne druzny a wołsmjenjenſke.

Woły: 87.

Wołnomłaſne, wukormjene, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcźe hacž do 6 lět	59-61
Młode młaſne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	56-54
Mjenje wukormjene młode, derje pjzowane ſtarſche	42-46
Mjenje pjzowane wſchěch ſtarobow	32-38

Byli: 187.

Wołnomłaſne, wukormjene, najwjetſche rěſneje hódnoſcźe	60-63
Wołnomłaſne, młóſche	54-56
Mjenje wukormjene młóſche a derje pjzowane ſtarſche	46-50
Schpatne	36-43

Jałowzy a krowy: 190.

Wołnomłaſne, wukormjene krowy najwjetſcheje rěſneje hódnoſcźe	58-60
Wołnomłaſne, wukormjene jałowzy najwjetſch. rěſneje hódnoſcźe hacž do 7 lět	52-56
Starſche wukormjene krowy a derje wuwite młóſche krowy a jałowzy	44-48
Derje pjzowane krowy a mjenje pjzowane jałowzy	34-48
Mjenje a ſchpatnje pjzowane	28-32

Cźelata: 400.

Najlepſche wukormjene	74-78
Mjenje wukormjene a łajke wot zyza	64-70
Schpatne	50-60

Wowzy: 153.

Młóſche a ſtarſche wukormjene	54-58
Starſche wukormjene	42-50
Mjenje wukormjene (Merzſchafel)	25-38

Sewinje: 1150.

Wołnomłaſne, wołſebitych raſow a jich ſchtjenjow, hacž do 1½ lět ſtara	65-68
Wukormjene	67-69
Młaſne	63-65
Schpatne	58-61
Ranzy a kunbroży	50-55

Železniske njeſboże w Błótach.

Na prěnim dnju ſjwjatkow ſta ho njedaloko Brjaſnowa żeleſniſke njeſboże. Cźah, kotryž 6.20 ſ Khocźebuza jěduž, wuſtocźi njedaloko Brjaſnowa ſ kolijow. Njeſboże ſta ho ſ tym, ſo hy wopaki wuhibinjene. We cźahu bě wjazy ſtow ſjwjatkownych wuležnikow. Dwě wołboże ſo cźežko a ſi lohko ſranicźu. Jenemu muzjkemu cźahy nohu wotjěže. Mnohim wožobam ſo khětro cźuwu ſiſchaſechu. Staranjenych do khorownje dowjeſechu. Wola diveju wožobowju wołowu ſo wuſtupy zyle roſtſchěſkowachu. Materiełna ſchkoda je khětro wulka.

K tomu hiſchcze dodamy ſchtož nam jedyn Budyſchſki ſwjedk ſdźěli: Njeſboże ſta ho na Brjaſnyſtim dwórniſchcźu. Cźahy jědźeſche w pěſchnoſci 40 kilometrow, njemóſeſche na tutej ſtaziji ſaſtacź, ale jědźeſche ſ Khocźebuja ſo Bórkowow. We wołoknoſci Brjaſyna bě wopaki wuhibinjene. Cźah ſajědže ſ hłowneje kolije na jenu pódlanku. S tym dwaj prědkowaj wołaj ſ kolijow wuſkocźiſchtaj. Lokomotiwa ſary ho wokoło metr do łohleje pěſkoweje ſemje. Prědkowaj wołaj ſo jara ſylnje wobſchkodźiſchtaj. Jenemu nuſedomu muzjkemu, kotryž na ſadnym wuſtupje ſtojeſche, ſo wobě nohi khětro roſmjezeſchtej. Wjetſchina puczowarjow na dobre ſboże ſe ſtrózkemi wotesłoże. Wulkětnizy dyrbjachu pěſchi dale puczowacź, dokelž ſo njehodźeſche ſchkoda tak bórzy ſajzo ſwjtworjedźecź. Na druhim dnju běchu kolije ſejzo próżdne a móżachu ho ſ dalſchemu ſjwjatkownemu puczowanju wužiez

Ze susodnych a dalšich krajow.

* **Konkurs a jeho ješitnik.** S Falkensteina so powě: Pšeded někotrymi dnjemi wotewri so wo samoženju jeneje tudyšnjeje wobšěrnjejše wobšěrneje kubleria konkurs. Kaž je so wupokazało, běše lichowarska daň wina. Sa smětk, niž zyše 5000 hr. wuhoši, měješe wobšěrneje wobšěrneje tudyšnjeje 2200 hr. danju płacić. Wyšachnosć je někto zakročiła. Nadžijomnje nameri tajkim špekulantam hódne chłostanje. — Falkenstein běše w powójnskich časach hódło komunistiskeho wjednika Hölza. Kaž pak je widzeć, je jeho „regiment“ do pšichoda stukował.

* S. **Lichtentanne** pola Zwikawy. (S ruskeje jatby ezekuk.) Želesniški džěłaćeć Kolb je so po 11 letach skónčnje zale njenadžijny domoj wrócił. Jemu so poruđi ś ruskeje jatby ezekuk. Jeho žona, kotraž tak dołho wo swojim mandželskim njeběše ničo wjazy słyšeła, a mješe doma 6 dźěći zastarać, dě so njes tym ś druhim woženiła. Hač bě zaswobźenje swjeselaze abo niz, njemožemy praješ.

* **Hantwjerski se zapalerjom.** W Plóbizach pola Plawna zapali jedyn hantwjerski brožeń a hróbš hoscenza „ke němskemu hoblerjej“. Schkoda je njeśmérnje wulka. Trochotne ratarske maschiny so śmichu.

* S **Lipska.** (Mějm ko wotpalić.) W nozy wot pjatka k hobocu wubyri w Balzigskim mlynje w Lipsku wulki woheń. Wjele wobnjowych woborow k haschenju pschijěchže a spytachu pschebe wschěm šuzobne twarjenja wobnjej wobróć. Mimo so hač na sakładne murje spali. Wjele ratarskeho gratu a maschinow, kaž tež wulke składy muki ko zobu zwalichu. Kak je woheń naštał, njeje znate.

* **Bratra zatšł.** W Efeldže kalaschtaj bratraj drjewo a swadžischtaj so pschi tym. Starischi běšče mlódschemu porokował, so swoju zylu tydźenšku mšu doma njeswoteba. Tute poroki roshorichu 16lětneho bratra tak jara, so so nóž hrabny a so do starscheho bratra da. Kótaž jeho wjazy zarow tak strašcnje do žiwota, so dyrbješe lékar pschiwołać. Bratr bórzy na to wumrě. Mlódschi bratr dyrbi dla swéj Zuwjenje wjacy.

* **Auto cžerjy smjerjobožił.** Na dróhy mjes Gollnowom a Schczeczinom sajdźe auto nětkuschcho kubleria Neujahra do jeneho schłoma a rosrasy so. Wobšebjeć a jeho tši dźěczatka smjertožiwu cžerjo.

* **Pósone cžerjowki strašcnje hry.** Dźewjeczlětnemu Janku Rudolša w Kitzwsdorfje běšče wokolo jutrow 15lětny hólczeć ś njerozumnosću do hłowy ś revolwerom tšělił. Won wotješe krótke dny po zranjenju sano ś khorownje k swojimaj starschimaj domoj. Jemu běšče sajo derje. W posledních dnjach pak nadobo wobkuduni. Njeśmérne bolosče dyrbješe pschětrać. Wórzy pak wumrě. Lékarjo su hłowu rozrěźali a pschi tom widźeli, so je kulka mosny franika, kiž běchu zale sajedojcene.

* S **Czéjkeje Liby.** (Wjazowa schczurka hólza skasała.) W rěkach a jězorach poknógneje Czéjkeje njeběchu hewak wjazowe schczurki. Sandźene dny jedyn hólz pschi łupanju wjazowu schczurku sarasy. Swérzo jenu k wutrobnu złoczi a jeho khěro skuže. Hólzej pak bo poradźi wjazowu schczurku wowjerchnuc a sarasy.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Pschichodny schtwórtk, 4. junija, dop. w 9 hodź. budźe wjeschadźowanjej rumnosći nowejho hudnistwa wjeschi džěł mejbow na pschechadźowanje pschedawa:

Želesne ložo, 2 schamlej stólčkaj, patenta matrazu, khamor sa spanišu sćwu, 2 drjewj. ložy, mjana khomoda, nózny khamorčk, 2 tóčl. schpihelaj, 2 kuchinskaj khamoraj, 2 drast. khamoraj, drastnjeschčah, 9 dezimalnych wahow, 2 konopnjej, knihowy khamor, 2 žnđaj běłeho wina, cžajnik na sćežnu, 2 lišje, kulowata pila, 6 elektromotorow, 3 wulk. tworowe khamory, wjeschca džěłba błěbornych wězow (dwěłacinowy cžajnikow atd.), rumopruđowy motor, fotografiski aparat, 2 buzentaj kožanych pasow, schery šumki pschewobleć, sloty žonjazy cžajnik, wjetšca džěłba žurnja sa wobleki, knihowy khamor, elektr. stejaca lampa, 6 pišanišk maschinje, 2 büffetaj, 131 wolmjanych pjeslow, wjetšca džěłba fitzowych tofli a šuzalow, 6 pišanišk blidow, wulki schpihel, 2 stólčkaj, 70 nowych koleśowych podstawkow (Fahrradrahmen) a 3 polzy.

Wschitke tute wězy maju so hnydom saplacžiś. Tuto wozjewja **hudnisti wukonjeć a hamtšk. hudnistwo w Budyšinje.**

*

40. dodawk k gmejnskemu dawkowemu porjadej sa město Budyšin wot 2. julija 1915.

Měšćanske sastupjerstwo je schčehowazy městny zakoń wobsamknyło. Postajenje w § 3 wotnožka 3 pjenježdawkoweho porjada w 34. a 38. dodawku do wuschmórnje.

„(3) sa pjeny, kiž jenož cžahaja, strašuja abo słuže abo ś kotrymiž žebi wotzobu swój khleb sašluža, płacži dawk na léto 15 hriwnow. Strašnjše pjeny su po postajenju jenož pjeny, kiž su w sawrjenych rumnoscžach abo na rjecžašu.

Měšćanska rada.
Niedner, wyschschi měšćanosta.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Serb. tow. „Nadžija“ zeńdże so dźensa, 3. junija 1925, wječor 1/2 9 hodź. w „Serb. Domje“ k cyle ważnemu wuradźowanju d'a wobdźělenja při khorhojposwjećenju „Jednoty“. Předsyda.

Budyšin. „Bjesada“ ma jutře štwórtk wječor 1/2 9 hodź. w Serb. Domje hłownu spěwnu pruhu. Prošu přińdźće wšitcy z dypkom. J. Šołta.

Drježdźany. Serb. tow. „Čornobóh“ ma sobotu, 6. 6., wječor we 8 hodź. zhromadźiznu pola k. Zmija na Christianskej drózy 22. — Njedźelu, 14. junija, wulět z łódźu do Gauernitz. Łódź wotjěđže 1/2 3 hodź. Wšo dalše w zhromadźiznje. Wšitcy Drježdźanscy Serbja su wutrobnje přeprošeni. Předsydstwo.

Hasłow. Kołoježdne tow. „Błysk“ ma srjedu zhromadźiznu.

Hornja Hórka. Serb. tow. „Łužica“ wotjěđže njedźelu, 7. junija, přip. w 12 hodź. z Dźěžnikec. Kotřiž z kolesami jědu, trjechja so z nami w Budyšinje na dwórnišču. Póndźemy wot tam zhromadnje k Serbskemu Domu. Wo wobdźělenje wšěch sobustawow z přiwuznymi prosy předsydstwo.

Jasenca pola Njeswačidła. Jaseńčanska „Katolska Bjesada“ wobdźěli so njedźelu, 7. 6., na poswjećenja khorhoje tow. „Jednoty“ w Budyšinje. Sobustawy zhromadźa so w 1 hodź. pola Hokec w Budyšinje na žitnych wikach.

Kulow. Pjatk, 5. junija, wječor 1/2 9 hodź. je 3. zhromadna zhromadźizna Kulowskich serbskich towarstwow. Należnje prosymy, zo bychu wšitcy z dypkom (!) přišli. Też wšěch sobuskutkowacych Serbow z dalšeje wokoliny wutrobnje přeprošuje

Domowina.

Malešecy. Jednota „Sokol“. Dźěći maja štwórtk wječor w 7 hodź. zwučowanje.

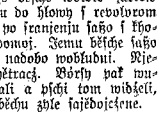
Serbski Sokolski Zwjazk. Pomocny zwučowaŕ njepřińdźe. — Načolnice žónskich wotrjadow maja njedźelu, 7. t. m., wot 2—4 hodź. zwučowanje: prěnja pruha prostneho z hudźbu. Přińdźe wšě wěsće a z dypkom. Načolnica.

Wubjerk rěčespytneho wotrjada Maćicy Serbskeje změje štwórtk, 4. junija, dop. w 10 hodź. a jeli trjeba, też pop. w 2 abo 4 hodź. swoje prěnje posedźenje a wuradźowanja w „Serbskim Domje“ w Budyšinje. Wšitke sobustawy należnje přeprošuje předsyda.

Zwjazk luž. serb. Studentstwa ma sobotu, 6. smažnika, přip. w 12 hodź. w Budyšinje wubjerkowe posedźenje. Kóždy wubjerkownik dyrbi přińć, kóždy zwjazkaŕ so lubje wita. Starši.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerje w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Wšě cerpjenja žołdka, cuwow a žołcowych kamjenjow
zahoji z rukowanjom: Dr. med. **G. Campe** dr. z wob. ruk. **w Magdeburgu B 529**
Khorosć woznamjenić. Wopřijśe je na zawalenje načišćane. Zadajće sebi hnydom **dosis na prahu a brošura darmo a bjez porta.**

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na Łukowskej haży 34.
Telefon 736.

Hłowna pschedawatnja Rud. Sacka ś Lipska w Budyšinskim hamtšim hejtmanstwje.

Sklad ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

Ratařske mašiny
předawataj a wuporjedźetaj najtuńo
Bjenada a Pjetuš w Kamjencu
na rańšej drózy čo. 11, telefon 159.

Murjerjow
pyta
twarski mištr J. Jurij Hauser w Budyšinje
na Schillebenskej drózy 9.

Hypothekowe požčonki
na ležownosće, kiž so k ratarstwu wužija, wobstaru pod přihódnymi wumjenjenjemi při najnišej dani bjez napłaćenja najspěšniše
Ernst Raue na Hošic hasy 32
Założene 1907. Najlěpše porudzenja.

Służownu
dźowku
pyta hnydom
E. Křižan w Hodźiju.

Přijomne poskićenje
za
towarstwa a mješće-low zalow
Ptaki k třělenju wulke wohnjostroje
dobyća a hewaše přelosowanske wěcy
lampiony
we najwětšim wubjerku a po najtuńšich płaćiznach
Wupožčenje
wjerćacych kolesow za wulosowanje, tarče k mjetanju bolow, prokow a powćtrowych třělbow.
K. Martin Richter
na khěžorskej drózy 7.
Dalokorěčak 1292.

Próždny
nakhribjetnik
je so 2. dźeń swjatkow wot Radworja hač na Radwořske dwórnišćo **zhubił.**
Wotedać **w Radworju čo. 7.**

Derjedźerżany, trjebany
magnetski bencinowy
motor
3 1/2 PS, spěšny běhak, ma na předań
Korla Khóžnik w Zlyčinje.

Pracownik spółeczny
górnyslązak, kawaler, lat 35 poszukuje znajomnosći pań łužyckich celem nawiązania korespondencji, po bragnie się wyszkolić w bopratymczym języku Serbów.

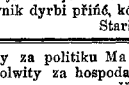
Ludowy hospodaŕnik,
hornjołužan, nježenjeny, 35 lět stary, pyta znajomstwo serbskich knježnjow; zamĕr je, zo by z pisanja listow so nawukła swoja a naša rjana maćerna rěč. Poskićenja pod „C 20“ na wud. „Serb. Nowin“.

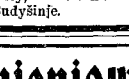
Někotry wozy šěroko młóćeneje
słomy
su na předań
w Zalhowje čo. 11
pola Klukša.

Fotografiske aparaty
a potrěbne wěcy
kinowe projekcie
pola Wintera.
Bratrow Měrśe nasl.
mějećel
Erich Winter
na žitnych wikach 30.

Rjane čelo
(čěłk) wot přiwjezeneje dostadlowych knihow zapisnieje kruwy (Herdbuch) je na předań we **Wadecach čo. 14** p. Kubšic.

Transmisije
kóždeje druźiny
wolije, bencin atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewjanych wikach čo. 17.

Wubjerk z hromadami mužacycha žonjacych
kołow
jenož najl. hódn. znamki Presto, Schladitz, Gritzner, Tornado, Miffa, Express a Specialmajpřihódn. płaćin. Dowolam podźelne płaćenje
Dom jězdnych kołow
Witek w Sćijecach.

Pudowanske hudźaki

Jězdne koła
kupuje će stajnje tunjo
pola
J. Šibaka w Budyšinje
na Mužakowskej drózy 4.

Parne čišćenje pjerja
z elektriskim cerjenjom.
Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3. telefon 1103.

Swobodne městno za
Welsec kupny dom w Kolowje
Założeny 1868. Telefon 12.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 127 — Budyšin — štwórtk, 4. junija 1925 — Bautzen — Lětnik 84

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec in Ludwikčkarna, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 zlot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Njeměry w Shanghaiu.

W Shanghaiu, we wulkim chinešim žrjedišćeju wukrajanow, žu ſ małych sapočatkow mohł rjeć pšches nóz njeměry nastale, kotrež žu nadobo ſtrašnym charakter nabyle. Na čzoke njeměrow, kotrež žo wobežbe pšchečziwo Japanſkim a wſchitkim druhim wukrajanam měrja, chinešy ſtudentojo a dźěłačerjo ſteja. Tuttych je po ſdaću ruſki bolſchewiſki pósłanz Karachan w Pekingu hižo mežkrat dołho k kommunistiſkej revoluziji nadpjerał, a pjenjesły mjes nich rozdawał.

Po poſledních powěſćach ſe Shanghaia žo tam położenje dźeń a bóle ſhórſchuje. 50 italſkich a 200 amerikanſkich namótſkich wojakow je žo wutoru ſ wójnſkich łódźow, w pšchiſtawje ſtejazych, na kraj wuſadźiło; woni dyrbja měſtowy dźěl ſchkitkać, w kotrymž wukrajenjo bydła. Wjeczor je wjetſcha liczba wojakow ſ japanſkich wójnſkich łódźow na kraj wuſtupiła.

Wukrajne ſtaty wjetſche wójerſke mozy w hotowoſći bjerža, ſo bychu ſaſtupdźenia wukrajanow pšcheciwo ſbožkarjam ſchkitake. W pšchiſtawje leža tři amerikanſke ſaniczki torpedowych łódźow a jedyn kanonſki czołm, jedyn franczowſki ſkitſak a jedyn ſaniczak a ſtónczenje jedyn italſki tichžak. Po namołwjenju wjednikow njeměrow je žo nětždże 30 000 dźełaczerjow ſtrajkej pšchiſamko. Wjšch pšchedawarnje žiwnoſće a wěſtiwa žu žo ſe ſtrajkom potrjechile. S elektriſkej mozu žo město jenoż hiſchcze małko ſaſtarnje, wſchy dróhowych żelezniczow jenoż hiſchcze jedźela jězdja a telefon žo jenoż w małym wobſahu wužiwać hodźi. Niedoſtatk zyrohy žnadź k nadpjenjenoſćam dowjedże. Kontrolleur žiwnoſće je žo pomjenował, kotryż dyrbi trěbnu žiwnoſć mjes wobydlerſtwo rozdźělić.

W zyłym měſeze žo njepšcheſtawajzy tſela. Tſelzy ſbožkarjow na kakanzy leža a do kóžbeho wukrajana tſeleja, kotryż ſebi ſwěri, bjes pšchewoda wojakow na dróhach žo pokaſaj. **Najbóle ſbožkarjo Japanzow hidźa. Sbožkarjo žo do „nowcho džiwadła“ dobuchu,** kotreż ſa ſwoje hłowne ſepjerańſczerjo poſtajičhu. S wokniami wón tſelejo muža nimoduzeheje amerikanſkeje patrouille morichu. Amerikanzy a japanzy namóſzy wojazy na to ſ nadběhom džiwadło dobuchu a nětkotre ſta ſbožkarjow ſajachu, kotřiž žo jenoż błabe ſakitachu. Chineſke zentralne kněježſtwo w Pekingu, kotreż žo měnjenja dźerži, ſo może ſamo porjad ſakhowaczi, je wótru notu pósłanzam wukrajnych ſtatow pósłało. W njej pšcheciwo ſchkodowanju człowjeczich žiwjenjow proteſtuje, kotreż je ſe ſapſchimanjom wukrajanow naſtało. Sſunjeczy 20 Chineſow pſchi potłóczenju żobtniſchich njeměrow njehodźi žo wuſpraſnicz.

Žadanje chineſkeho knježerſtwa.

Se Shanghaia žo „Matinej“ powě: Kommiſar chineſkeho zentralneho knježerſtwa je konſulornemu korpſej notu pšchepodał, w kotreż žo żada, ſo bychu žo jeczi puſchczili, ſo by žo potrjechenym žiwjenjam wotſchkodźenje ſaplaczilo a ſo bychu žo ludźo pakhłoſtali, kotřiž ſu ſnjerczy wſchelakich měſchczanow ſaſwinowali. Konſulojo ſu žo ſhromadźili, ſo bychu na notu chineſkeho knježerſtwa wotmoliwili. Po měnjenju wukrajanow je chineſka policija ſe ſwojim ſaniczanjom ſaſwinowała, ſo ſu njeměry tak wulkich rozmérow nabyle. Japanſke a jendźelſke pożylnjenja žo ſrjedu we Shanghaiu wocżakachu.

Wukrajenjo w Shanghaiu měnja, ſo je ruſki bolſchewiſki konſul w Shanghaiu njeměry pſchithotował. Sa poſłednich 24 hodźin žu nětkotre ſta Chineſow ſajeli. Nětždże 100 Chineſow je žo morilo abo žo ſraniło. Dwaju Jendźelczanow ſu ſmjertnje ſranili. Chineſke wobydlerſtwo, ſ bolſchewiſkimi namołwjenjemi, ſ murjam pſchibitymi, je ſo wobežbe pšcheciwo Jendźelczanam a Japanzam naſcheżowało.

*

Pósłanzy wukrajnych ſtatow ſu wobſamkli, 2000 namórſkich wojakow do Shangha žadaċ. Stejiſchcza chineſkeho knježerſtwa je roſchérjenju ſbožka połkowało. Chineſay agitatorojo ſu na murje namołwjenja pſchibili, w kotrychž žo wobydlerſtwo napomina, ſo by poſtanyło a wſchitkich wukraianow ſ kraja wuhnało. Chineſay agitatorojo ſu we ſtużbie ruſkich bolſchewikow a ſu derje ſapłaczeni.

Też w Kantonje je ſtrach ſo njeměry wudhyja. Kantonſke knježerſtwo pršie, ſo je bolſchewikow. Mono pak wſchě pchibhotu čzini, ſo by pšcheciwo antibolſchewiſkim wojakam generala Funſa wojowało. Tuczi ſu wſchi „Běłej mróczelatej horje“ tſelwo ſriebje wuſypałe, ſo bychu žo pšcheciwo wójſku generala Tſua wobarali

*

Wukrajanam niepšcheczelne njeměry ſu też w Pekingu, Hangkongje, Tientſinje a Mukdenje wudhrile. Wone ſu wſchudże pšcheciwo wukrajanam wotmjerjene, a to wobežbe pšcheciwo Japanzam, Američanam, Jendźelczanam a Franzowſam. Někotři agitotrojo wukrajej ſ wójnu hrożа, też na plakatach žo wójna żada.

Duchowne wiednistwo njeměrow.

Londonſka „Morning Poſt“ ſ Pekinga powě, ſo ruſki bolſchewiſki pósłanz w Pekingu, Karachan, bižo mežazy dołho niepšcheczelſke hibanje pšcheciwo Jendźelczanam, Američanam, Franzowſam a Japanzam w zyłej Aſiſkej wodźi. Moſkowſke knježerſtwo je wulke ſummy ſa tule agitaziju poſtaliło. Wobežbje žo ſtudentojo, ſdźełane wórſchty a też wojazy ſ niepšcheczelnoſczam pšcheciwo wukrajanam ſchczuwaju. Sſrjedźiſchczo ſbožkarſkeho hibanja je w Shanghaiu.

Sſedmuju ſbožkarjo ſu ſrjedu do amerikanſkich wojakow kotřiž do města cżahnychu, tſeleli, druhy na tſeſche jeneho tworjenja ſtejo tohe runja do Američanow tſelachu. Pódła toho ſbožkarjo Chineſow pšcheſcżéhuja, kotřiž ſu w ſłużbje wukrajanow. So bychu pšcheciwo wukrajanam w Shanghaiu proteſtowali, ſu ſtrajkowarjo w Pekingu bobrſku demonſtraziju wotmeli. Straſowanje wukrajnych pósłanzſtwow je žo poſtulniko. Sčelne policajſke wotdźělenja ſu dróhi, kotreż ſ pósłanzſtwam wjedu, ſawrjele.

Pokojenje žo w ſwitju ſe ſtrajkowańſkim hibanjom ſhórſchuje. Chineſojo ſo ſapowiedaju, wukrajanam žiwnoſć pšchedawaċ. Nadpadne je, ſo ſo niepšcheczelnoſcje ſbožkarjow pšcheciwo **Rukam a Nimcam njewobroczeja. Němcam jadyn ſtrach njeſtroſy.** Każ žo ſda, ſu ruſzy bolſchewikojo ſbožkarjam poruczili, ſo dyrbja Němcow na pokoj woſtajicz.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na ſeminarſkej haſy 6. Rěči ſerbſki

Najl. a najtuńša kupowańa wobućow. Pódušowanje ſpěšnje a tunjo

Rota wo wotbrónjenju Němſkeje

Parižſki „Temps“ powě, ſo je franzowſki pósłanz w Barlinje pódźelu ſaſtupjerjanu ſwjaſkarjow w Barlinje po jenym exemplaru ſwjaſkarſku notu wo wotbrónjenju Němſkeje ſ pſchiſłuſchnymi dodawkami pſchepodał. Jendźelſki pósłanz lord d'Abernon notu hromadźe ſ pósłanzami ſwjaſkarſkich ſtatow němſkemu kanzlerej dr. Lutherej pſchepoda.

Skonzowanje Rathenaua — „ſaſłużene khłoſtanje.“

Němſkoludowſki rěčnik dr. Kraft mějeſche žo pšched Nürnbergſkim lawniſkim ſudom ſamolwicz, dokelž bě žo pšcheciwe ſakonjej ſ ſchkitanju republiki pšcheſchoł. Jenoho žiwjich ſchkitaczow pšched ſudom ſaſtupujo, bě wón rjekł, ſo je **„ſakoń ſchkitanju republiki hałle naſtał, hdyż bě pſchekradnił a ſchłódnik němſkeje wězy, kaſtiż je Walther Rathenau był, ſaſłużene khłoſtanje poczerpił.“** W druhim padże bě wón ſe ſamſkej pſchiczinu rjekł, **ſo ſtat, kotrehoż wuſtawa je na krajnu pſchekradu a ſłamanje pſchiſłahi ſałożena, njemóża żadaċ, ſo pſchiſtojni ſtaczenju jemu trěbne czeſczowanje wopokaſuju.“**

Po krótkim pſchepſchiſchenju žiwědkow żud dr. Kraffta dła druheho pada wuwinowa, dokelž běchu dowokaſma njedobre. Japanſke a jendźelſke pożylnjenja žo ſrjedu we Shanghaiu wocżakachu.

Wukrajenjo w Shanghaiu měnja, ſo je ruſki bolſchewiſki konſul w Shanghaiu njeměry pſchithotował. Sa poſłednich 24 hodźin žu nětkotre ſta Chineſow ſajeli. Nětždże 100 Chineſow je žo morilo abo žo ſraniło. Dwaju Jendźelczanow ſu ſmjertnje ſranili. Chineſke wobydlerſtwo, ſ bolſchewiſkimi namołwjenjemi, ſ murjam pſchibitymi, je ſo wobežbe pšcheciwo Jendźelczanam a Japanzam naſcheżowało.

*

Pósłanzy wukrajnych ſtatow ſu wobſamkli, 2000 namórſkich wojakow do Shangha žadaċ. Stejiſchcza chineſkeho knježerſtwa je roſchérjenju ſbožka połkowało. Chineſay agitatorojo ſu na murje namołwjenja pſchibili, w kotrychž žo wobydlerſtwo napomina, ſo by poſtanyło a wſchitkich wukraianow ſ kraja wuhnało. Chineſay agitatorojo ſu we ſtużbie ruſkich bolſchewikow a ſu derje ſapłaczeni.

Też w Kantonje je ſtrach ſo njeměry wudhyja. Kantonſke knježerſtwo pršie, ſo je bolſchewikow. Mono pak wſchě pchibhotu čzini, ſo by pšcheciwo antibolſchewiſkim wojakam generala Funſa wojowało. Tuczi ſu wſchi „Běłej mróczelatej horje“ tſelwo ſriebje wuſypałe, ſo bychu žo pšcheciwo wójſku generala Tſua wobarali

*

Wukrajanam niepšcheczelne njeměry ſu też w Pekingu, Hangkongje, Tientſinje a Mukdenje wudhrile. Wone ſu wſchudże pšcheciwo wukrajanam wotmjerjene, a to wobežbe pšcheciwo Japanzam, Američanam, Jendźelczanam a Franzowſam. Někotři agitotrojo wukrajej ſ wójnu hrożа, też na plakatach žo wójna żada.

Duchowne wiednistwo njeměrow.

Londonſka „Morning Poſt“ ſ Pekinga powě, ſo ruſki bolſchewiſki pósłanz w Pekingu, Karachan, bižo mežazy dołho niepšcheczelſke hibanje pšcheciwo Jendźelczanam, Američanam, Franzowſam a Japanzam w zyłej Aſiſkej wodźi. Moſkowſke knježerſtwo je wulke ſummy ſa tule agitaziju poſtaliło. Wobežbje žo ſtudentojo, ſdźełane wórſchty a też wojazy ſ niepšcheczelnoſczam pšcheciwo wukrajanam ſchczuwaju. Sſrjedźiſchczo ſbožkarſkeho hibanja je w Shanghaiu.

Sſedmuju ſbožkarjo ſu ſrjedu do amerikanſkich wojakow kotřiž do města cżahnychu, tſeleli, druhy na tſeſche jeneho tworjenja ſtejo tohe runja do Američanow tſelachu. Pódła toho ſbožkarjo Chineſow pšcheſcżéhuja, kotřiž ſu w ſłużbje wukrajanow. So bychu pšcheciwo wukrajanam w Shanghaiu proteſtowali, ſu ſtrajkowarjo w Pekingu bobrſku demonſtraziju wotmeli. Straſowanje wukrajnych pósłanzſtwow je žo poſtulniko. Sčelne policajſke wotdźělenja ſu dróhi, kotreż ſ pósłanzſtwam wjedu, ſawrjele.

Pokojenje žo w ſwitju ſe ſtrajkowańſkim hibanjom ſhórſchuje. Chineſojo ſo ſapowiedaju, wukrajanam žiwnoſć pšchedawaċ. Nadpadne je, ſo ſo niepšcheczelnoſcje ſbožkarjow pšcheciwo **Rukam a Nimcam njewobroczeja. Němcam jadyn ſtrach njeſtroſy.** Każ žo ſda, ſu ruſzy bolſchewikojo ſbožkarjam poruczili, ſo dyrbja Němcow na pokoj woſtajicz.

Žitne zła w Czechach.

Saſtupjerjo czěſkich politiſkich ſtronow hižo wjele njedźel we ſawjedźenju žitnych złow jednaju. Czěſzy ſozialdemokratojo ſo ſchkitańſkim złam ſa tatarſke wupkody pšcheciwja. Woni ſu doſpili, ſo žitne zła njeſmědźa wjazy dyżi 14 krónow pornjo 24 a 40 krónam we Němſkej wuczinicz. Pódła toho budźa ſo žitne zła hakle potom bracz, hdyż žitne płaczišmy na 170 abo 180 krónow ſpadnu. Na to pak je mało wuhladow, dokelž wone nětkole 250 krónow wuczinjeja. Tola dyrbja ſo nicz jenoż žitne, ale też tukowe zła ſaſwjeſcz. Poſłednišnje pak ſu jara dwělne, dokelž ſo pšcheciwo nim ſaziałdemokratojo ſe wſchej mozu ſapjeraju. Wojowanje wo zła nětkole zbyte politiſke żiwjenje wobknježa.

Wo mordarſtwach madźarſkeho knježerſtwa.

Kedźbliwoſcej ſjawneho měnjenja ſo ſaſo raſ ſ wotkrycżem prjedawſcheho miniſtra Benizkeho na naſyłnjoſcje madźarſkeho knježerſtwa wobroczeja. Jedna ſo wo mordarſtwo, kotreż ſu offiżerojo běżeje gardy w létomaj 1919 a 1920 ſkuczili. Prjedawſchi ſmutkowny miniſter Benizki je w Budapeſtiſkich monarchiſtiſkich nowinach „Az Ujſak“ je wojſewik. Knježerſtwowny ſaſtawar Horthy, kotryż je ſ najwuſchſchim ſaſtojnikom w kraju, je do nich ſapleczeny. Sozialdemokratiſke nowiny „Nepszawa“ ſu tehdy pšchecziwo mordarſtwam a druhim naſyłnoſcjam offiżerow běżeje gardy njebojaſnje proteſtowałe. Towarſtwo offiżerow pod pšchedſydſtwom nětčzišcheho krajneho ſaſtawarja Horthya je toho dła wobſamkło, redaktorow „Nepszawy“ njeſchkodneju ſczinicz. Horthy je w tejſe ihromadźiſnje rjekł: Hižo doſcz je ſo hižo rěczało, někto dyrbi ſo ſkutkowacz. Na to ſu offiżerojo redaktorow ſtónzwali a jeju czele do Dunaja cżiſli. So wſak, ſo Benizkeho wotkrycże potłóczito, je jeho knježerſtwo ſaczeż dało. Benizki je naležnoſcej pšched ſjawnoſcej pchinjeſł, ſo by Horthya ſ knježerſtwa wucżiſchczał. Tutón je pšcheczinił legitimiſtow, kotřiž chzeđża ſyna ſemrjeteho awſtriſkeho khežora na madźarſki trón ſadaċ. Horthy pak je hižo jenemu Habsburgſkemu arzywójwodze madźarſki trón pſchiſlubił a je ſo toho dła ſ legitimiſtami roſkorił.

Pšcheczjwomilitariſke dźěło franzowſkich kommuniſtow.

Policija w Marſeillu je wobydlenja kommuniſtiſkich wjednikow pšchepytała a nětkotre ſta kilogrammow pšcherjiwo militariſtiſkich ſtłakow a broſchurow namakała. Pódła toho ſaſtkapi dopiš ſ Toulona, wón wopſchija wukaſanje wo wotjěſku wojakow a wojeſkeho materiala, kotryż je ſo do Marokkowſkeho pósłał. Hłownemu winiſkej, kotryż je ſo dotal ſwěſcził, je ſo poradźiło, cżekmjeż, tola jeho ſobudźłaczerjo ſu ſajeli. Sdźěły wjedu do Caſablanki, hdźež ſu pšched někotrymi dnjemi tſjoch kommuniſtow ſajeli. Pariżſki zentralny kommuniſtiſki wubjerk je hižo pšched někotrymi měżazami do Caſablanki někotre ſwoje ſobuſtawy pósłał, ſo bychu agitaziju w kolonijach poſtyłnike. Tam je ſo, każ je ſ namakanych dokumentow ſpóſtacz, kommuniſtiſka bunka ſałożiła. Jedyn je ſajatych je wuſnamnu rolu we franzowſkich wikowańſkich kruhach hrał a je tam jara derje ſo płaczace měſtno jako ſaſtupjeř wěſteje Pariżſkeje mulleje wikowańje měł. Swěżczilo je ſo, ſo ſu mjes druhimi pſchiſłuſchnikami tohole hibanja ſaſtojniczy ſtatneho ſarjadnika w Caſablanzy. Hibanje ma wuſłědżerſki a agitaziſki charakter. Motywo žo kommuniſtiſkeje ſtrony ſu pjeca **Abd-el-Krimej jaſne powěſcze wo wobſtejnoſczach franzowſkeho wójſka a wo wójnſkim materiału podawali.** Agitaziſke piſma ſu žo mjes marokkowſkim wobydlerſtwom rozſchérjałe. Każ žo ſda, je žo też w Nabatu kommuniſtiſka bunka wutworiła.

Jendźelſki kral 60 lět ſtary.

Jendźelſki kral je wczera ſwoje 60. narodniny w Londonje woſwjecził. W jendźelſkim hłownym měſcze žo morje thorhojow ſmahowaſche. Pšched kralom žo wójſſkowa parada wotmě, kotrejž tyſacy ludźi pſchihladowachu.

Hońtwa ſa pſchiſahańzami w Sofiji.

Bołharſka knježerſtwowa powěſczerjnja powě: Wjſchneſcze, kotrymž bě ſnate, ſo žo někotři ſpſchiſahańzy hiſchcze pjecżo w Sofiji thowaju, w Sofiji wšchě wobydlenja pſchepytaczu dachu, a to hiſchcze pryedy, hacż 10 000 muži miliczow puſchczichu. Pſchepytanje budźe někotre hodźiny tracż. Mjes tym budźa jenoż wošobły po dróhach khodźicz ſměcz, kotreż ſu dewolnoſcz ſ tenmi dóſtałe. Policiji je ſo poradźiło, někotrych wjednikow rubježnych bandow ſajeċ, kotreż w kraju nje pola Filipoppopła a Haſkowa wokoło cżahachu.

Pšchi pſchepytanju wobydlenjow w Sofiji je ſo 20 wožow ſajeli, mjeſ nimi někotre, kotreż na ſapiju ſpſchiſahańzow ſtejachu, pódła też wožeby, pola kotrychż ſu ſo khowali. K pſchipadam njeje doſchło.

*

Direktora wójſkoweho arſenala, Brakałowo, ſu ſajeli; wón je pjeża ſwiż ſ kommuniſtami měł a jim wójnſki materiał podawał. Tónle pad dźiwanje ſbudźje. Knježerſtwo ma po ſdaću po zyłym kraju pſchecżiwnikow. W Bołharſtej njebudże pryedy měra, doniż tole knježerſtwo, kotreż je ſo ſ krejſchelecżom knježerſtwa ſmożowało a ſo w nim ſ morderſtwami ſdźerżało, njebudże wotſtronjene.

Twjelki, trjenja, blidowe ruby, dybzačne rubiška, spódnje šaty, ložowe šaty. bèle a pisane, **tkaniny khutam, suknjam, drastam kupujeće tunjo a derje** pola

Hilgera mějećel **Emil Wiltschek**

w Budyšinje na seminarskej hasy 2.

Ze Serbow.

W **Budyšinje**, 4. junija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer —2, thermometer we dnjo +26. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer —2, thermometer we nozy +11. Muhlady na malo so pscheměnjaje wjedro. — Nižina, se frjedźnego morja pschichadźaca, je wječera dopołdnja nimoczahrniwschi, nam rjany mity deschczik pschinjeschła. Wječorna a rańska Europa mějesche wječera rano wyschimy. Pola Kupy Island je so wczera nowa nižina jewiła. Schkleniza pak je dale na rjane wjedro postupiła. Jutsje pjatk słónczko 3.51 hodź. schadźa a so 8.06 hodź. wjeczor khowa. Měsačk schadźa wjeczor 6.14 hodź. a so rano 3.12 hodź. khowa.

— **Schkrowa powječ wo wjedrje za jutsje pjatk:** Mrócźele so pschećahuja, druhdy so wumjedri, lědma schto czołuschko.

— **Cźesće njewjedro nad Budyschinom.** Sylne hcimanje, kotrež sajdźenu wutoru psches Budyschin cźehnjesche, tu wulku schkodu nacźini. Hrimanje zyle mohe pschicźahnu, tak so někotrnzkuli psched njewjedrom wuećekowaćmj njemóżesche. Krupy z zelym wotmachom dye mulkosći lětnych worjechowu a tuamo někotre kaž holźbjace jeja wulke) na semju padachu. Hobrźki wrjeslot nimoche so cźelenju z nuschinskimi cźełami. Krupy njesmérnje wulku schkodu w Budyschinje a wokolnosći nacźinichu. Zyle sahony kčežaceho źita su sellamane, kcźenja wotbite a też druhe pólne a sahrodne płody sniczene. Srubny napohlad poskicźi nam nuoha Schrebaźka sahroda. Schrón njebu z krupami rosbite, błócźana woda pschevlawi. Mnoho prózy a nadźije so z tym sniczi. Też mnohe wokna na parnischczach krupy rosbichu. Boże njewjedro dyri ti rany w Budyschinje, a to nimale za hodu. Wjele rosdyri błyk na Tźelanitej dróży do wuhnja khcźe cźo. 17. Błyk sajdźe z wuhnjom nuts, wutorhnu někotre zuhle a wuźdże na zuchu, kotruž pschcrały a dale do 3. pschhoda do wobndlenja tam byblazeho wuczerza. We wobndlenju mnohe wáży khćtro wobschkodźi, na złoźo pak niesawali. S wobndlenja wuźdże błyk po elektrowodze do powćtra. Elektrowód a telefon staj zyle sniczenaj. — Jedyn śwédź scźehowaze powé: Śiwidła, do kotrejež wobydlenja błyk dyri, runje pschi khofeju śedźesche. Wono so hischcze tak jara niebrimasche. Kaž bo ma, je hnydom jedyn z prénich błuskow do twarjenja dyril. Nadoba so falbischze ho zhlyny hołk, ko zaświćeli, wapno a zdźi se śwéżeskeikow letachu po jśiwi wokolo. Sesuna so ma horzoth zapnu nam wot scźeny nayscheczo. To wscho sta so w jenej sekundze. Wozohy pschi blidze, kotrež bźeu jenoż nékaki meter wot scźeny śedalene, hdyż Boże njewjedro nuts dyri, śedźachu każ sprosnjene. Njiwa zapjelni so z hustym, śmrikowym dymom. Hnydom wobnikny woboru sawokachu, kotraż wez sajo trochu do porjada śtoji. Do wjercha wurasy so wulka dźera, wobmjet a rozhowe plewna wćtschowane wot wjercha dele. Do kola wokolo wuraźenoje wulkeje dźery. Su jich hischcze zbla licźba wjesćschich, każ by wjerch nćhtó z tźelbu pschekćtał. Też scźeny wo zśiwi su na někotrych mćtnach scźornjene. Na złoźo błyk z łudźenja do powćtra wujźdże. Hewak bu tez wćcze dalsche wobndlenja wobschkodźił. Je wopraudźitu dźiw, so błyk wo zśiwje śedźasnym wohobam njeschkodźi. Wjele zy jenoż se śrożćtemi wotewdźechu. Na złoźo błyk tamu podlaskiu zśiwu njewobschkodźi. Njesłoźo hnydom wulku zyłu ludźi k mśitam nawabi, kotiž tźebi wobschkodźenu tźechu z drobi śem wobskładowaniu. Se zyłeleml. kwrej ſ błyskowym dyrjenjom se tźechi padachu, nichtó do njeſłoźa njepschihłdże. Wuheń, je-li so bórsy sujzewuworjeła, so wćsće źwynje. Tśi źiwótny śamźuneho domu tźchu bischće na źwjatkowanym puczowanju. S dyrjenjom Lusa śuće na źwjatkowanym puczowanju. W mnohich twarjenjach zodne twarjenja łobu cźerpjachu. W mnohich twarjenjach ho elektrowódy a telefoniske pschiprawy wobschkodźichu. W zyłej wokolinje mnoży wjeczor żanu śwéżu njemćjachu.

— **Też na Korlowej dróży cźiłło 23 błyst do rózłowanego twarjenja dyri.** Prěni błyst dyri do elektrowoda a pschepali ſ mćtnami roły. Też wotrasy wćcźa ſ tyłow, hdźež so groty rosdźełuja. Druhi błyst dyri do świślow śamźneho twarjenja. Wot tam pschestoczi błyk a wuheń, kiž powali a jśdźesche po dalschim dźełu wuhnja dele, wurasy na hornjej łubji ti wulke dźery do wuhnjowoje sćeny. Wot tam sajdźe bo 3. posthoda, do wobydlenja lokomotiwneho wjednika Oty. We bydlenskej śiwi, śpanjsej a we kuchni wulku schkodu nacźini. Ota bě so zmóje je dźeła wróćił a śedźesche je śwojej dźowku a ſ jeje druhej hołzu, kotraž by jeho dźowku wopytała, we kuchni sa blidom. Wsće 3 wozohy sacźuchu śyłny ſ ſ pokrica, jako błyk do twarjenja dyri. Też woni, każ i dźiwom, jenoż se śtrożćemi wotendźechu. We kuchni na ſ ſ mćtnach wobmjet je scźeny swotpada. W zyłym twarjenju so elektrike śwéży a śwéżcźenki śyłnje wobschkodźichu. Nadźijomnje Bóh naschu Budyschźiku wokolinu psched dalschimi njewjedrami sachowa.

— **Budyschźita połtzija** nam wosjewja: Kśmikstatna inderowa licźba sa sezźwjeńske płacźiłny (sezźwjenje, łydlenje, tepjenje, wobśwćtlenje atd.) wuczinjesche we pschesrěźu w mćsacu meji 1925: 135.5 (1913/14 = 100).

— **Hurźinjańska droha** je dla nażiwowanja na Maleschańskich honach wot 3.—10. junija sawrjena. Jśkowy wobkhad je sa tutón cźaś na Delnju Hórku a Klukich pokasany.

— **Někajka paduschna zwólba** brudźi so w Budyschźiskej wokolinje. Na kriminalnej politiji so hacź botal schtyrjo samolwichu, kotiž mćjachu tajkich njewitanych hoschći. Wdla tych wobydlenjow, hdźež paduschi pobuchu, kaž hižo wczera pihachmy, wopytachu paduschi też hischcze jene wobydlenje na Kaublerskej a druhe na hornczerskej dróży. Kradnuchu we wobćmaj wobydlenjomaj pódła njenjes wulki żonjazy lischezi kożuchowy khornać z dołhej wopuschu, złotu rukawzy, schćry podschity, zlotu narucźnizu se swćżczenskim rjeczazkom, zlóty żonjazy cźaźnik se sapiźannym njenjom „H. B.“ na sadnjej stronje, dołhi żonaizy cźaźnikowy rjeczazk z cźerwjenym kamjenjom, 7 starych śćebrownych 5-hrivnakow a 2 staraj śćebrownaj 2-hrivnakaj k wopomnjeću na hnjezerski jubilej Wilhema II. a zlotu muzazu pierschcźeń bjes kamjenja. Mnohi ludźo nićkole njesle puczuja. Njeje radźomne, wobydlenje dźeschi cźaź prózdne wostajicź. Lćpje je, wobydlenje wobśedźerjej hćże abo druhej źwischcźomnej wobobje k dobładej pschewostajicź. Dale hischcze na to pokazujemy, so śebi paduschi tajke wobydlenja ke kradnjenju wupytaju, hdźež su wotkryli dele hischcźene abo zyły dźeń sawdźichi sacźehnjene. S tym su pschestrźedźerni, so tamni wobydlerjo doma njejźu. Niech so kóżdy psched tajkimi njewitanymi hoscźemi na kedźbu bjerje.

— **Sćmiertnje śniesłoźi** sajdźeny pjatk pschi nowotwarje we Wikokej pola Rachlowa tśchitkrjeť Ruchtaŕ ſ Motyldu. Wón ſ rébła padny a śebi nov rozrany. Sajdźenu sobotu je śniesłoźenu nétko w Budyschźiskej khorowni wumrěł.

— **Budyschźite haptyki** su na dźélawych dujach hrěź do 7 hodźin wjeczor wotewrjene. Nédźelu abo w nozy je jenoż jena haptyka wotewrjena a to w junizu mćschczańska haptyka.

— **Prěti a podtu pyches Delnju Schleschku.** Klub jśdźerjow motorskich kolow w Ničej źrodnaze dnjeń jśdźu po Delnjej Schleschnikej. Na jśdźie wobdźěli so 4 maschiny twarjetnje jśdźnych kolow **Kurta Schjitaka w Budyschinje**, kotrež we wschelakich rjadownjanych wotjśdźechu. Tśi ſ nich dozpěchu dobyjeczaju wotyknjeny łónz, kóżda we źwojej rjadownji. Tak bodźchi śebi k. S. W. ſ-la pschi pomérnje śłabym wobdźélenju prozentualnje najlepschi wuspěch. Wuspěchi K. S. W. — **Puppchen — kolowy běchu też w hórśtem honjenju w Krlonoschach tak pschez kwapjaze, so pschihładowarjo dodźiwaczy njemóżachu.** Dobyczerjo mytow su: Fritz Stern ſ Budyschina a **Kurt Schieback** ſ Budyschina a M. Barthel ſ Noweje Wódrjeńzy. Wuspěch wuczinja w pschirunanju powschitkownemu wobdźélenja 75 prozentow.

— **Wo wólbje do ratarskeje komory.** Wakrjeżne hejtmanstwo je wólbny namjet makeho dźełazeho ratarskwa za ratarśku komoru wotpokasało a hospodarske ministerstwo njeje sapodaty protest dale wobkedźbowało. To tež je zyle prawje tak. Kak móża śebi mali ratarjo śwércź, tyeżerkubłerjow a druhich hnadnych knjesow mylicź, hdyż tuczi sa lépsche „luda“ wuradźuja. D.

S **Běłšcheż.** Sajdźenu wutoru popołdnju wokoło 1/25 hodź. cźełnjesche śylne hrimanje ſ krupowićzom wsches naschu wokolinu. Hrimanje tak śylnje nad raschej wju njesakhadźesche, dokeľ nastaty wichor hrimanje dale ſ wokolina jśdźesche go kaž do běłeho schlewjera sawalena. Zyle hromady krupow wuwupachu go na Běłscheczańske hona a nacźinichu powschitkownje wulku schkodu. Done běchu jśdźela kaž hołbjace jeja wulke. Krupy padachu ſ takim wotmachom, so we mnohich twarjenjach wokna rosbichu. Wosebje cźełko pak su kčežjace źitne sahony ſ schkodowale. Kcźenja su wolbite, śwjelka sellamane. Swjetscha wihsem wobjedźerjam je go na 50, haj hamo ſ mćtnami 75 % źiwow śnicźiło. Też rěpa, kak a młode běrny so cźełko wobschkodźichu. Mnio mérn wulku schkodu pocźerpi Bobliczańskiš sahrodnik Henczel. Wjele seleniny krupy rosbichu a błócźana woda je pschepławi. Wobsedłek ma wusche rostlinkeje schkody hischcze dnhu, dokeľ so je mu wjele wokna nad parnischczami rosbi. Niewjedro cźehnjesche dale k Bukezam. Pische jara schkrok śimu je dešcźa njemóżachu. Wječzor hischcze zyle lodowe kruchi we trawje na lukach leżachu. Ssamo wczera rano hischcze někotři ratarjo, hdyż po dźeczel pschijśdźechu, tam a śem kruch lodu namakachu. S toho móżemy sudźicź, kak jara je so temperatura mjes tym cźasom wothłóbnika. Po wuprajenju mnohich wobsobow njejźu w tutej wokolinje tak wulke krupy hischcze żenje padale. Ratarjo Wiesćańskeje wokoliny njejźu hischcze na łoschu zakonnu katastrofu sapomnili. Lětha bo nétko hižo sahe podobna pschihotuje. Lśtuschce, hewak kak płódne léto, je se wjelakimi cźwilenji śednoczene.

S **Budejcz.** Sa noweho měschczańskoho starostu nascheje wsy je so k. měschczańoha Seifert ſ Noweje Eibawy wuhwolił. Samolwiło běsche ho 92 knjesow.

S **Hodźija.** Wutoru popołdnju mějachmy śylne njewjedro. Błyst dyri do domskeho knjesa hedlarja Dornika, ale żanehe schkodu njenaczini.

S **Klwarźija.** Pschichodnu sobotu, 6. junija, wjeczor w 7 hodź. na Radwostka dobrowólna sanitetna kolona cźerwjeneho khźża we Khwaczźanach śwuczowanje hodu nawjedowanjom źiwoteho kolonineho lekarja dr. Schneidera ſ Wulkeje Dubrawy. Kaž ſ nawěschcźika w dźenjownistwje cźiłe widźimy, pschijśanknuje go k śwuczowanju lekarja źwjedźeń w Nowakez hoscźenzu.

S **Ruhetela** pola Lćśeje. Prěni dźeń śwjatkow je go tu se śłomu kryta khźża dźełazeżerja Barta wotpalika. Wobeń twarjenczko do cźista snieźi. Nadobu a śkót samóchu płomjenjam wutorhnyć.

S **Hornjeho Hójelika.** Sajdźenu niedźelu wjeczor wokoło 7 hodźin sta so pola Lnicźeje kowańje tudomneje wsy wobzarujonne njesłoźo. Wésty Sesuschka ſ Wósporka jédźesche po nahlej Strożowśtej hore ſ kolom dele. Se bruheje strony pschijśdźe zyle mérnje auto Wósporkeho Grosy. Dróha twori na méśnje njesłoźa prawy rózk, a cźile leje derje widźicź, schto ſ lamneje strony po dróhy pschijśdźe. Kolojśdny padny runje do schitanikeje schcźerki, zy autowa a pschiśubże pod kola. Na złoźo w pósledninm wokomiku auto sastaticź. Wjednik autowa so ſ rosbitymi cźrjopami schkitankeje schcźerki zranì. Sesuschka ſ bolosću zakoscźesche. Jeho do Wósporka ſ lekarjej dowjeze.

Powuška.

Novella wot Leona Tolstoja.

(Pokračowanje.)

Dźeń stany a pośébnu wokno; na wulizy bě cźma a błoto; jedun prědkowny wós stojesche runje pod woknom. Wón kreczesche bośu, bo pschichitnjo, na dwór ke konjom: tež tam bésche widźecź, so „hospodar“ pschikhadźa. Kobla, kiž stojesche po saschkitnej tśechu, stojesche pschi Jlobju, bésche go ſ nohu do twsdy saschmjatała, zvkanje rosłypała, a nohu pośébnyła, kbowu wobwjertujo, wozkatowaschc wona hospodarja Sréźu bě do hnoja padnył a njemóżesche go pośébnyć. Dźeń postaji jebo na nohi, wuzwobodźi sobu, da jej pizu a sajupi do thěże. Stara stany a sajwócźi tuczlanu tśechtu. „Sawotaj hólzon“, wón praji, ja pojidu do města, a wsaschi śwéżźu spod śwjeczećemi a ju sajzwéżźinsch bézesche ſ njej do pinzy. Hižo mi pola Dutlowej śtanych, ale pola wschćch zuzodown go śwéżza śwéżesche, hdyż ſ pinzy sajo wulézé. Dźeżi śtawachu a go śhotowachu. Sónike pschikhadźachu a dźéchu ſ bowami a drjewjanymi cźerpawkami pełnymi ſ mlokom.

Jgnaz sapschahowasche do wcża. Druhi śyn masoche druhi wós. Młoda żona wjazy njebjezeschesche, wona bě go rjenje wupschicha. S rubischkom wobwjasała a gedźo na kazoy wczakowaschc tu khwilu, so mohła do města jécź a go se śwojim muzom rozsahowaczy.

Stary śdasche go wozbeje kruty. Nikomu ani śłowczka njepraji, wón wobleczе go śwój nowy kaftan, wopaża go a dźesche, wschć njenjesły Jljiczowe pschi śebi na wutrobnje acźio, ſ Jegorej Michajlowiczej. o y

„Ty, maloj go też hischcze prawje!“ sawoła wón na Jgnaza, kiž koleso wjercźesche na wusbéhnjenej a namasanej wózy. — „Hnydom pschiniku, so by potom wschitko hotowe było!“

Sarjadnik, kiž bésche runje stanył, pijesche cźaj a pschihotowasche go sam do města jécź, so by refkutow stajał.

„Schto cźełeschi?“ wopraschа go.

„Ja, Jegoro Michajlowicźo, chcu hólza wukupicź. Wopokasajcźe mi hižo tule mitosćé. Wy njedawno prajeschcze: Wy wésće w mésće jednoho, kiž je śwólniwy. Wujaźnicźe mi to, nasche wéz je cźémna . . .“

„Kak tak, go śej to rosmyślił?“

„Za tym śej to rosmyślił, Jegoro Michajlowicźo; je mi żel, wón dźeń je śyn mojeho bratra. Kajśi by wón też był, wschо jedne, mi je jeho tola żel. Hrěcha wjele wukhadźa, wot tutych pjenjes mjenujźy. Méj hižo mitosćé a roswucź mje“, praji wón, pokłonujo go hacź do pasa.

Kaž pschcźego w tajśich padach, samkaśa Jegor Michajlowicź tłubokomyślnje a mjelczigo ſ hubomaj, a hdyż bé śebi tu wéz pschemyślił, napiśa dwé zedułzy a wuprajł go, kak ma go w mésće jednacz a kak go ta wéz ma sapschimnycź.

Hdyż Dutlow go domoj wrócźi, bésche młoda żona hižo ſ Jgnazom wotjśła, a schćra, tołstorukhata kobła stojesche dospołnje sapschehnjena pod wrotami. Wón wottama śej schwunpu ſ płotu, sawali śej śuknuju, śyjże go do desćkowaneho wosa a pohonjesche konja. Dutlow cźerjesche konja tak w śkotu, so go pola njeje zyły tołsty brjuch śhubi, a Dutlow śjała na nju njchladasche, so by se kobużelnosće go jemu wutroba njesmjesheźita. Jeho cźwilowasche jenicźka myślicźa, wón moh nékak ſ wujbéhnjenju pośże pschińcź. Jljiszchu wosmu ſ wojakam a cźertowske pjenjezy śwostanu w jeho rukomaj.

Njewopschchu podrobnje wschć puce a schcźeźki Dutlowe na tutom ranju; ja jenoż rjekmu, so go jemu wschitko zyle wurjadnje poradźi. Pschi tom hospodarju, ke kotremuj bésche Jegor Michajlowicź liścźk bohudał, bésche jedyn zyle śwólniwy dobrowólnik, kotryż bésche hižo tśi a dwacźeci rublow pschećinił a wyschnosć bésche jeho za dobreho spósnaka. Hospodar chzyschc schtyri zta rublow za njeho mécź, jedyn najimał pak, někajki makomészczan, kiž hižo cźeću njeżelu k njemu chodźeschc, prosscheschc pschezo hischcze, so by jeho za tśista rublow pschewostajił.

Dutlow śónczi tu wéz ſ dwémaj khlowomaj: „Njewjemjeschi-li tśi sta se schtwórcźinu?“ wón praji, wutykhujo rukn, ale ſ tajkim wurafom, so bé hnydom widźecź, so je wón śwólniwy hischcze pschihatowacź. Hospodar wostorcźi ruku a pocźa dale schtyri sta śebi kaśacź. „Njewjemjeschi-li tśi sta se schtwórcźinu?“ wopsjetowaschc Dutlow, ſ khwi ruku hospodarjowu prawu ruku pschimnywschi a cźyżo se śwojej prawizu do njeje plagnycź.

„Njewjemjeschi-li, nó derje, Bóh budź ſ tobu!“ praji wón nadobo, plagnywschi do hospodarjowe ruki a go se wotmachom se zyłym cźékom wot njeho wotwobroczińschi: „Je widźecź, tak ma to hyeź! Wsmi ſ powśta! Pschihotuj khitowanje. Pschijwjedź pachoła żem. Nétko pak tudy sawdawk. Dwé cźerjwjenej (dźesaczrublowzy) dreje budźetaj doſahacź, njewérno?“

A Dutlow źebi paź wotwjasa a wucźahny pjenjes.

Byrnjeź hospodar śwoju ruku też njewotwjedźe, to to tola jda, jako by wón zyle pschesjedeny ſ tym njebył a njepschijimajwschi sawdawa, wucźini śebi wón hischcze pjenjezy na pschepitzje a sa pohospodowanje dobrowólnika.

„Njebjeżch ty“, wospjetowaschc Dutlow, pschijimajo jemu pjenjezy; my wschitzy wumrźemy“, wospjetowaschc wón ſ tajśim mérnym, powucźazym a pschezwjedźazym khłopom, so hospodar rjekny:

„Tu niczo njewucźinischi“, wón jemu hischcze ras plagny na ruku a pocźa go k Bohu modlicź. — „Daj, Bożo, dobry cźaś“, wón pschida.

Wubudźichu dobrowólnika, kiž hischcze wot wczerawschcho złokanja śpasche, wobśladachu śebi jeho ſ někajkeje pschicźiny, a potom dźéchu wschitzy k wschjenosći.

(Pokračowanje.)

ſeznu. Tuž budźeže kedźbliwi, kolojeźdni, po nahłych hornach. Wſchódnje ſłyſchimy wo nowych njeſoźach.

S **Kulowa.** Cźežke njeſoźo potrjechi tudomnu mandźelſku ſtótneho wikowarja Reinhołda Nuchtarja. Cźežyſche ſe ſwojej ſuſodźinku kuſ pobjeżadowacź a ſtupi na wóbnu rołu. Rołu bě ſ kałackatym grotom wołowita. Nuchtarjowa ſo wobſunu a rani ſo tak cźežko w kłinje, ſo dyrbjachu ju na měſtnje do Kralkertoweho wunſtawa doweſeć.

S **Napadże.** Póudźelu pſchipołdnju trubjeſche ſo ke wohnjej. W naſchej wſy palește ſo ſtara brózeń cźežke. Miczki a ſnicźi ſo dospołnje. Nowonanvarjene domſke ſe ſrdźelemi móżeſche ſo wukhowacź. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate.

S **Jänkendorfa.** Straſchny woſtup potrjechi Kubſchez mandźelſkeju. Schtwórtk bo ſwjatkow wobłudni mandźelſki a dowjeſe ſo do hoſerinje. Sſobotu ſthori mandźelſke tak cźežko, ſo ſo do khorownje dowjeſe.

S **Noweje Wſy** pola Krebje. Druhi dźeń ſwjatkow popołdnju po 2 hodźinach ſeźdże ſo tu na wjazykrócźne pſcheprejchowanje a wſchelake pſchiprawy cźerjódka ſwérnych Sſerbow. Też ſ Delnjeho Wujeźda běchu tſo faſtupjerjo tamniſchezu ſerbſkeju towaríſtwow „Sahrodki“ a „Sſokoła“ pſchikhwatali, faſtyjchawſchi, ſo dźeźda w Nowej Wſy ſerbſke towaríſtwo ſałoźicź. 1/24 hodź. wotcźeri k. wojnaríſki mſchtr Mucha ſ Mikowa ſhromadźiſmu a na naſpomni ſ króćka ſamér ſhromadźiſny. Na to rěcźeſche ſekretar Domowiny, k. dr. Schleza, wo naſchich brohich narodnych kubłach, wo mjenoſcźi a winowatoſcźi jich hajenja ſ pomozu ſerbſkeho towaríſtwa. Dale rěcźachu hiſchcźe faſtupjeź „Sahrodki“ a k. Ładuſch. Towaríſtwo ſakoźi ſo ſ pſchihotowanjom wſchěch pſchitomnych a wuſwoli ſo pſchedſydſtwo. Sa pſchedſydu poſtajichu ſtebi k. wojnaríſkeho mſchtra Muchu. Nowemu ſerbſkemu towaríſtwu je ruſkej holi pſchejemy wjele ſboża a mózne roſkcźeźe do pſchihodo. Wſchěch Sſerbow pak ſ Noweje Wſy, Mikowa, Kriebje, Cźernſka a wokolinu pominamy, ſo bychu faſtupili do jenczkeho ſerbſkeho towaríſtwa ſwojich ſtron, do kotrehoż kóżdy Sſerb ſłuſcha, njecha-li być pſcherdandźr ſwojeho roda a hrěſchnik pſchećiwo ſchtwórtej kaſni. Pſchetoż towaríſtwo na jenicźu idealny a ſwjaty nadawk hajicź, ſchtoż ſchtwórta kaſnja nam pſchikałuje cźeſcźicź a pěſtowacź. **

S **Njedźichowa.** Saſkóżene dny pſcharmy, ſo ſu w Njedźichowſkej wokolinje cźeſko njeſnatego muźſkeho namakali. Semrěłły bě pjeza nětkajſi pſchebeſcheźnik dźěłał, kotrejż ſe ſwojej ſwójbu po ſwěcźe wokoło cźahaſche. Jeho ſwójba ſhoni hałke na druhi dźeń wo njeſwóju. Nětko je ju wupokaſało, ſo bu njeſwóżowny wokoło połnocy ſ autom pſchejéżdżeny. Krótko po njeſwóju je wumrěł, dokelż ſo jemu żana pomoz njeſmóżeſche. Nětkajſi też praja, ſo ſu we nozy na tamnym měſtnje auto ſaſtacź widźeli. Nutskaſaſe bożny ſu ſ autowa wulěſli a nětko na bróży wotali. Na to ſu ſaſo dale jěli, wo pſchejéżdżeneho ſo njeſtaraju.

S **Borſchcźe.** Cźiło Nikodźereju ſ Wrótſławja ſe w jutrjej korcźmje na Zarowskej haſy derje pila, dobre jěła a potom wórcźiſnu njeſapłacźiwſchi wotejchła. Naſſerje pſchebuwa tuta „Jutjeźnicźka“ hiſchcźe w naſchej ſokolinje, dokelż ſu ju jenej powóźcźi ſ Dupłiz tam widźeli.

S **Trjebina** pola Slepeho. Hižo pſched nětkotrymi tydźenjemi cźitachmy wo ſtajenju mejow. Pola naſ pak je waſchnje, ſo ſo na ſwjatkownicźku meja ſtaji. Tak ſ ſebi tudomna młodźina rjanu wupyſchenu meju ſtajiła. Najſajimawſche pak je elektriſka ſwórja, kiż je na wjerſchku meje pſchiprawjena. Tak naſcha młodźina ſ wunamakanjemi noweho cźaſa ſobu trocźi. Waſchnje ſtajenja meje je w naſchej wſy bjes mała faſchło. 15 lět dołho njeje we naſchej wſy żana meja ſwjatkowne ſwjeſelenje pyſchiła. Tudomne pachołſke kolo pak, kiż hałke pſcheb nětkotrymi lětami naſta, je rjane derbſke waſchnje ſaſo wonowiło. Niech tak dale derbſke waſchnja a nałożi w naſchej wſy ſo pěſtuja a cźeſcźa.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk, 4. junija 1925

Wežerawſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	20,86
1 jendźelſki punt	20,387	100 cźeſkoſł. krónow	12,425
100 ſchwajz. frankow	81,28	100 pólſk. markow	80,15

Na pjenjeźnych wikach pokrocźuje ſaſo łóżcźe połoźenje. Wſchědne pjenjeſy płacźachu 9—10 prozentow. Mjeſacźne pjenjeſy pak płacźachu 10—11 prozentow.

Efekty mějachu wežera na Barlinſkej burſy ſłabe kurſy. Wobrot woſta ſłaby. Kurſy ſtatnych a wójnſkich pożcźinkow ſo tohorunja wotdrjebjachu.

Barlinſke produktowe wiki. Wiki běchu tale hiſchcźe mérne. W Amerizy płacźiſny ſnadnje woſtupuja. Hacź dotal pak to hiſchcźe na naſche wiki njeſkutkowacźe. Sa pſcheiźu ſu tukrajne płacźiſny dale jenak wyſoke. Rożi podawaſche ſo na wiki wjaz, hacź ſo kupowacźe. Wikowanje ſ jecźmjenjom woſta dale mérne. Wowſa ſo tež wjazu podawa, hacź ſo kupuje a pſchi tom je hiſchcźe doſeź drohi. Nimo toho pſchiwożuje ſo wjele wuſtraineho wowſa. W nuzy běſche ſnadny wobrot. Wežera płacźiſche zentnar:

w Barlinje:

pſchenicy 13.10—13.25 hr., rożi 10.60 hr.,
hacź 10.80 hr., jecźmjenja nałymnjeho hr.
10—10.90, nałétnjeho 11.30—12.10 hr., ſa
wowſ 11.70—12.10 ſt. hr.

we Wrótſławju:

pſchenicy 13.50 hr., rożi 11.80 hr., wowſa 12 hr., piwaríſkeho jecźmjenja 11.75 hr., bréſnjeho jecźmjenja 11 hr., łaneho hymjenja 18.50, maka 43 hr., pſchećiźneje muki r. 18.75, rżaneje muki 17 ſlotych hriwnow.

E[illegible] wikowanju:

pſchenicy w juliju 13.25—13.20 ſt. hr.,
rożi w julju 10.65—10.60 ſlotych hriwnow.
wowſa w julju 9.45 ſlotych hriwnow.

Barlinſke butrowe płacźiny. Hamtſej je ſo poſtajiło, ſo wot 2. junija ſem, we wulkowikowanju punkt butry ſcźehowazy pjenjes płacźi: I. 1.54 hr., II. 1.36 hr., a III. 1.16 hr. Wudawki ma kupz njeſcź.

Kónz półiſkeje hriwny. Hacź do 31. meje měſacźnu ſo półſke hriwny do ſlotych wumjenicź. Piches 1¾ miliżina hriwnow njeje ſo wumjenił. To je pſchezo rjany dobytk ſa ſtat.

Rosprawa wulkowikowatnje ſe hymjenjemi Metz a Co. w Barlin-Steglicz. Wobrot běſche wokoło ſwjatych dnjow tara ſnadny. Deſchcźowe wjedro je wobſtoh ſaſo troſchku wożiwiło. Po zentnarju płacźi:

Cźerwjeny dźeźcźel	85—115 hr.
Běły	110—150 hr.
ſchwedſki	60—85 hr.
Żołty	36—42 hr.
inkarnatſki dźeźcźel	24—30 hr.
luzerna	78—96 hr.
Hejduſchka	15—17 hr.
Żołte lupiny	8—9.50 hr.
mórſe lupiny	8—9 hr.
nałétnja wołka	10—12 hr.
Żołty żonop	30—36 hr.

Na pſchedaŋ:

Byk, raiſchoſrieſiſki, wubrany, w Luczu pola Delnjeho Wujeźda.

Proſnata, ſtrowe, żylne, w Koſchli na rycźerſkuble.

Wiſchnje ſo pſchenajeja we Wujeźku pola Pomorz, njedźelu, 7. junija, pop. w 2 hodź. w Mětrachez korcźmje.

Sſo pytaja:

Służobna, k 15. 6., abo k 1. 7. do hoſcźeniza „K winowej kicźi“ we Wojerezach.

Służobna, ſherbſka, hnydom, knjeni Scheppankowa we Wojerezach.

Piwarź a ſchofér w Kulowje, w měſchćańſkej piwarni.

Sſudniſzy na pſcheſadźowanje:

Jutjeſ pjatk, 5. junija 1925, pſchip. wokoło 12 hodź. pſcheſadźe ſo w Stróži pola Nateja jedyn hoſpodarſki wóz. Kupzy ſeźdu ſo w hoſcźeniu.

Schkrowe depeſche.

Barlinſke produktowe wiki, dźenja dop. ¾11 hodź.: Rito żadne, wobrot ſnadny, pſchenica je drózſcha. Tendenza: cźicha.

¾12 hodź.: Każ pſched hodźinu. Tendenza: cźicha.

Płacźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymje po tunu abo 1000 kg, ſewał 100 kg. wſacźiny po ſtótnej kelownje.

	3. 6.	2. 6.		3. 6.	2. 6.
Pſchenica	262-268	262-265	rapſ. wokuſchi	15-15,60	15-15,60
rożka	212-216	211-216	vod. metaka	9,75	9,75
nałét. jecźmjeń	226-242	226-242	rerabaſka	13-15,25	14-15,25
nał. jecźmjeń	—	—	ſérnaje krupy	18-19,30	18-19,30
wowſ	234-242	235-243	hrochi	19 21,00	19,00-21
kukurica (Maiz)	211	—	wika	19-22,50	19-22,50
ochrencźin. muka	33-36,25	33-36,25	lany wokuſchi	21-22,80	21-22,80
cźana muka	29-31,50	30-31,50	mórſe lupiny	10-11,00	10-11,00
pſchenicz. wotr.	13-13,80	13-13,80	olte lupiny	12-14,00	12-14,00
rjane wotrubki	14-14,4	14-14,50	ſyno, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
rapż	395-400	396-400	„ rjane	1,10-1,60	1,15-1,20
łane hymjo	335-390	335-390	„ pſchenic.	1,10-1,40	1,15-1,20
rożch	22-25	22-25	„ wowſine	0,90-1,30	1,00-1,20
pjeluſchki	18-20,00	19-20,00	„ jecźma	0,95-1,00	0,90-0,95

Płacźiny rěſneho kotu na Barlinſkich ſtótnych wikach.

3. junija 1925. Płacźiny po zentn. a ſt. hriwnach.
Stótne druhy a wojnamjenjenje.

Wały: 271.

Połnomłodźne, wukormjene, najwyſchiſcźe rěſnele hódnoſe hacź do 6 lět	60 63
Młode młodźne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	56 58
Mjenſe wukormjene młode, derje pjazwane ſtarſche	50 53
Mjenje pjazwane wſchelkich ſtaroſtow	45-47

Byki: 461.

Połnomłodźne, wurośćene, najwyſchiſcźe rěſnele hódnoſe	58 60
Połnomłodźne, młódſche	50 55
Mjenſe wukormjene młódſche a derje pjazwane ſtarſche	45 48
Schpatne	38 43

Jałowje a krowy: 770.

Połnomłodźne, wukormjene krowy najwyſchiſcźe rěſnele hódnoſe	55-62
Połnomłodźne, wukormjene jałowje najwyſchiſch. rěſnele hódnoſe hacź do 7 lět	47-52
Starſche wukormjene krowy a derje wuvolte młódſche krowy a jałowje	38-44
Derje pjazwane krowy a mjenje pjazwane jałowje	30-35
Mjenje a ſchpatne pjazwane	25-28

Cźelata: 1650.

Najlépſche, wukormjene	60-69
Mjenje wukormjene a taſte wot zyna	65-75
Schpatne	55-60

Wowcy: 4927.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	57-62
Starſche wukormjene	45-56
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	30-36

Swinje: 5766.

Połnomłodźne, wohebitych a hrow a jich ſtejicźenjow, hacź do 1½ lět ſtare	74-75
Kuſtermjenſne	73-74
Mażne	70-72
Schpatne	68-70
Ranzy a kundroſki	65-67

S **Wojerez.** We Wojerowſkej wokolinje bydła hiſchcźe ſpravni łubžo. Spodźiwne ſwoźo měſeſche jedyn tudomny wuczeź. Jěźeſche rano na póſt a woſtaſi ſwoje koło wonka na bróży pſched dwórmaj wukładnymaj wokomaj ſtejo, ſo by łćpje na njo widźał. Jako ſ póſta wuhóże, njedobonmni ſo wjazy na ſwoje koło, ale dźeźeſche pěſchi domoj. Pſchipołdnju, jako koło trjebaſche, hałke ſo bojomni, hóże je jo ſtejo woſtajił. Nětko měſeſche nuſne po njo. Njenadźijeſche dołe ſo, ſo zan hiſchcźe nadeńdże. Tola koło ſtejeſche woſamoczene a wopuſchczene pſched wokнami w pſchipołdniſchim ſłónzu. Nichtó njebě wjeſelſchi hacź wobſtejeźeł koła a jěźeſche pſchón ſbożowny domoj. S tym je dopokaſane, ſo we Wojerezach ſani kołowi paduſchi njeźu, łhiba ſo ſu na ſwjatkownym puczowanju.

S **Khorjebnja.** (Pſchećiſchiwjeć.) Wikowańſki pomoz Jan Jo. ſdźerſche ſa jenu Khocźebuſku ſiimu wikowańnju w Barlinje pjenjeſy a to na 2500 hriwnow. W Lubnowje ſetka ſo ſ tſjomi puczowanzymi. S nimi poda ſo do korcźmy, ſo bychu ſebi na ſhwilku ſahrali. Do Khocźebuſka pſchijeźdżeſchi, w jenym hotelu dale hrajachu. Pſchi tom Jo. ſyle wukukkachu. Jo. nětko połiziji powjeź, ſo ſu jeho we wukhodźowanviſchćach nabpadnuli a wurubili. Połizija jemu wěſo njewěrjeſche. Jeho pſchijmnſni ſchłodu ſaſo ſarnuchu. Jana Jo. dła pſchekſchiwjenja k 3 njedźelam ſaſtwa ſaſudźichu.

S **Wrſaſyna** w Błótach. Tudomne dwórniſchcźo ſaſudźene dny ſaſo junu paduſchi wopytachu. Paduſchi dobuchu ſo ſ pinczynym wokkom do twarjenja a kradnychu 14 bleſchow ſiéra, nětchto bleſchow piwa, jenu babu, jeja, butru a ſłónczne ſwjatkownu pjecźeń. Na jenym bérniſcźu pſchi dwórniſcźu ſo cźrije wuſuchu a bożu do twarjenja ſaleſechu. Sa nimi nimaju ani naimjeſcźeńo ſlédu. Wołſchchodźenu dwórniſchcźowy korcźmař je pſched paduſchjwom ſawěſcźeny.

S **Drěnowa pola** Pizna. Saſudźeny pjatk cźehujeſche żylne hrimanje pſched Drehnowſku wokolinu. Wokoło ½6 hodź. bě hrimanje tak każ nimo. Tu nadobo ſo hiſchcźe ras ſablyſkny a żylnje ſahrima. Bórzy po tom ſo k wohnjej trubjeſche. Boże njewjedro bě do bróżnje ſkóżkarja a blidarja Wilhelma Muchi dyrkło. W krótkim cźaſu ſtojeſche żyła bróżnja we płomjenjach. S bróżnje njemóżachu niczo wohnjej wuthowacź. — Wdom bě ſo tuđ we wſy trochu ſmérował, żykały wotjéke a hadźiły ſo k ſuſchenju wuboweſchiſke, ſaklincza wjeçor wokoło 10 ſ nowa wohnjowy ſignal. Paleſche ſo mjenujcy bróżnja żiwnoſcźerja Bjedricha Bachanza. Wobeſt bě gyle wěſce ſakoźeny, dokelż żyła bróżnja ſmutſka nadobo zyła we wohnju ſkejeſche. Jedyn nowy wós, nowe woſowe reble, żitowa rjedźaka a wokoło 60 zentnarjow ſkomy ſo ſobu ſpalt. Haſchenje ſo ſ tym poczeźi, dokelż hadźiły na rólе ſwite njeběcźu. Wohnjowa wobora możeſche jenoż ſuđobne twarjenja hiſchcźe wohnjej wobroć. Wobběcźeť ma ſawěſcźene.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

Poměry mjes Japanſkej a Ruſkej w rauſchej Aſiſkej ſu pjecźa tak napjate, ło może, kaj „Times“ piſchu, lohko mjes wobėmaj k wójne dońcź. Pſchicźina ma ſo w tym pytaćź, ſo chze Japanſka Thonoſukku żelezniju natwarićź, a ſo manđżur marſchall Cźanſolin chineſkich ſaſtojnikow podpjernje, bolſchewiſkich pak ſe ſkužby puſchcźa.

*

Cźeſke knjeżerſtwo ma pjecźa muńle, żelezniſki tarif ſo wojenje cźeſćeje brunizy ſnižicź, ſo by ſo wotbyeże brunizy do wutraja ſpěchowało.

*

Na marokkowſkim wojowniſchcźu ſo wo Bibana knjeże wojuje. Pola Taunata je ſo Freyhenbergej poradźiło, Kabylow porażeź. Wobej ſtronje ſtej cźeſko ſchkodowałej. Do Tautoſa ſu ſchpaniſzy wojazy doſchli. Woni patrouille pódu réći Laukoſa wupoſcźelu.

*

Moſkowſke nowiny wocźakuja, ło Pólſka w bliżſchim cźaſu Małej entenezje pſchiſtupi.

*

Major ſ Hindenburg, żyn němſkeho préſidenta, kotrejż bě bacź dotal pſchi kavalerijſkej ſchuli w Hannoverje pſchihotajeny, je ſo jako adjutant němſkeho preſidenta do miniſterſtwa němſkoſtatneje wobory pſcheſadźił.

Hamiske wozlewjeńa z Budyſina.

— Puć ſ Khwarćiza do Wulkeje Dubrawy a wjeſmy puć w Khwarźiazach hońach wot 4. junija ſawrjeny. Zeźdźicź ma ſo w tutym cźaſu na Malu Dubrawu.

— **Wotewrjenje konkurſa.** Nad ſamoženjom wobſeđerja młyna, Kurta Gerharda Mäſlinga w Hornjej Hórzy, je ſo ſrjedu, 3. junija 1925, konkurs wotewrił. Dalſchu rozprawu jutſje podamy.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Budeſtecy. Serb. tow. „Lubin“ je na njedźelu, 7. 6., pop. w 1 hodź. na ſwjedźeń poſwjećenja khorhoje ſerb. tow. „Jednoty“ w Budyſinje preproſene. Zhromadźujemy ſo wot 11—12 hodź. pola Rösikee, w 1 hodź. w Serb. Domje w Budyſinje.

Budyſin. „Nadźija“ wobdźěli ſo na poſwjeſenju khorhoje Budyſkeho kat. tow. „Jednoty“ pſchihodnu njedźelu, 7. junija 1925. Zeńdźemy ſo połnoliſbnje pop. ½2 hodź. w Serb. Domje. Cźeſtna winowatoſć kóżdeho je jeho pſchitomnoſć. Pſedſydſtwo.

Budyſin. Dźenſa ſtwórtk je ſpěwanje w Serbſkim Domje, a to z dypkom w 8 hodź. Proſu, zo bychu wſitcy pſchiſli. J. Šołta, dirigent.

Budyſin. Jednota „Sokol“ ma kóżdy ſtwórtk wječor we 8 hodź. zwućowanje w towaŕſowni na Hornćerſkej hasy.

Drježdźany. Serb. tow. Černobóh ma ſobotu, 6. 6., wječor we 8 hodź. zhromadźiznu pola k. Zmija na Christianskej drózy 22. — Njedźelu, 14. junija, wulét z łódźu do Gauernitz. Łódź wotjédże ½3 hodź. Wſo dalše w zhromadźizne. Wſitcy Drježdźanſcy Serbja ſu wutrobnje preproſeni. Pſedſydſtwo.

Hornja Hórka. Serb. tow. „Łužica“ wotjédże njedźelu, 7. junija, pſrp. w 12 hodź. z Dźěžnikec. Kotřiž

z kolesami jědu, trjechja so z nami w Budyšinje na dwórnišću. Póndźemy wot tam zhromadnje k Serbskemu Domu. Wo wobdźělenje wšěch sobustawow z přiwuznymi prosy předsydstwo.

Serbski Sokolski Zwjazk. Pomocny zwučowanje njepřindźe. — Načolnice žónskich wotrjadow maja njedźelu, 7. t. m., wot 2—4 hodź. zwučowanje: prěnja pruha prostneho z hudźbu. Přindźće wšě wěsće a z dypkom. Načolnica.

Kulow. Pjatk, 5. junija, wječor 1/2 9 hodź. je 3. zhromadna zhromadźizna Kulowskich serbskich towarstwow. Należnje prosymy, zo bychu wšitcy z dypkom (!) přišli. Tež wšěch sobuskutkowacych Serbow z dalšeje wokoliny wutrobnje přeprošuje

Domowina.

Šěpčecy. Serbski přednošk ze 100 krasnymi swětłowobrazami připrawi so pjatk, 5. junija, wječor 1/2 9 hodź. w Klauec korčmje w Šěpčecach. Přednošuje k. Hładki. Wo bohaty wopyt prosy

zarjadnistwo.

Łuco. Sobotu, 6. junija, wječor 1/2 9 hodź. přednošuje k. Hładki wo pućowanju po Južnosłowjanskej we Pěčkec korčmje w Łuču. Přednošk je zajmawy tuž bohaty wopyt wočakuje zarjadnistwo.

Zwjazk łuž. serb. Studentstwa ma sobotu, 6. smažnika přip. w 12 hodź. w Budyšinje wubjerkowe posedźenje. Kóždy wubjerkownik dyrbi přijć, kóždy zwjazkar so lubje wita. Starši.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleń w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžnyc, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Dźensa wulke swinjorězanje

w hosćencu „K złotemu jehnjeću“ w Budyšinje.

Štwórtk, pjatk a sobotu **koncert;** wot dźensa połdźik, (Wellfleisch); wječor pječena kołbasa.

Pjatk rano hejdušna a jatrowa kołbasa čerstwa kołbasa. Samsne korminje.

Nowy hosćenc! **Znowa připrawjene!**

Wo dobroćiwy wopyt prosytaj

Kubk a mandźelska.

Dobrowólna sanitetna kolona čerwjeneho kříža w Radworju

wotměje sobotu, 6. junija, wječor we 8 hodź.

swój lěčne swjedźeń w Khwaćicach

Wšěch přećelow a popěrowćelow předsejne přeprosy

wjednistwo kolony.

Hdyž chcejće sebi swoju potrjebu nakupić, kaž

šórcuchi, štrympy, canki, wušiwanja, cwjern, žonjace a mužace šaty atd.,

dha wobroćće so, prosymy, na

Łužiske mikow. towarstwo

z w. r. w Budyšinje

předawa so na sukelnskej hasy 11 po 1 skhodźe.

Dobry předźělajomny

ton abo městno, hdźež leži, k samokopanju **so pyta.**

Poskićenja pod „C 19“ na wudawarnju „Serbskich Nowin“.

Fuhrmannec dom jězdnych kołow

w Budyšinje na hornčerskej hasy 10.

Znamkowe jězdne koła

(Marken-Fahrräder)

wo wulkem wubjerku a w najjednorišem hač najlěpšem wuwjedźenju.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedźetaj płaćišćo hódno a berje

Albinus & Herbst, dr. f wob. ruk.

w Budyšinje na hornčerskej hasy 24.

Kowane kosy

kiž rězaja jako jěd, poruča po najtuńšich płaćiznach.

Clemens Schmaler, železowa wikowarnja

w Budyšinje na bohatej hasy 16.

Makkowe

košle
kholowy
košle z předkošlič.
nohajcy
zoki

Rud. Osswald

jenož
na serbskej hasy 3.

K. S. B.- dobyća 24. 5. 25.

prěki a pódlu přez Delnju Šlezysku

W rjadowni 2 (za mašiny wot 175 hač 250 ccm cyl. wopřijeća)

1. myto: Fritz Stern z Budyšina, na K. S. B.-Puppchen
2. myto: K. Schieback, na K. S. B.- Puppchen.

Z dweju w tutej rjadowni wotjědźacych K. S. B.- mašinow njedźiwajcy wšelakeje konkurrency **dwě l. myće.**

W rjadowni 1a hač 150 ccm

3. myto: M. Barthel z Noweje Wódrjency na K. S. B.

4 mašiny wšo w hromadźe wotjědźechu

75 procentow dobu.

(najwjetša sadźba procentow wšěch wobdźělenych mašinow).

Słužimy ludej!

Tworykupowace towarstwo

w Budyšinje z. dr. z w. r.

(Wareneinkaufsverein zu Bautzen e. G. m. b. H.)

Z přičiny našeho 40-lětneho wobstaća wotměwaja so sćěhowace swjedźeńske naprawy:

Sobotu, 6. junija, wječor z dypkom we 8 hodź. (wotewrjenje w 7 hodź.) w hosćencu **„Krónje“** předwjedźenje pěsnje

„Sigurd“

Sobuskutkowacy: na 250 spěwarjow a spěwarkow ludowoje spěwneje akademije, na 60 hudźbnikow Budyškeje měšćanskeje kapały.

solistaj: komorny spěwar Robert Burg, Hilźka ze Schuch } wot statneje opery w Drježdźanach

Wjednik: Albert Wotruba.

Na to komers

W „Třeleńi“ a w Třoch „Lipach“ na samsnym dnju **pyšne reje** z wosebitemi překwapjenjemi.

Njedźelu, 7. junija, popołdnju w 2 hodź.

wulki swjedźeński ćah

(zestupanje na wosebje k temu postajenych městnach)

wot fabrikskeje dróhi, po dwórnišćowej, khěžorskej drózy, bohatej, žitnej, serbskej a połnócnej drózy na třelnik. — Na třelniku koncert, spěwy masow (na 1000 dźěći); nawjedowar k. Erich Grumpert; a druhe poskićenja. — Při nastawacej nocy wobswětlenje Mikławskich rozpadankow z brylantnym wohnjostrojom kaž tež spěwy na Mikławšku. — Přistup k wohnjostroju je zakazany.

Na to lamplonowy ćah wot 3000 dźěći.

Póndźelu, 8. junija **wulki ludowy swjedźeń na třelniku.**

Wot **njedźelu,** 7. junija, hač do **njedźele,** 14. junija, wot dop. 10 hodź. hač do 3 hodź. pop. je w samsnych městnosćach na fabrikskej drózy

wulka wustajenca tworow.

Wustajene su wšě wudźěłki samsnych fabrikow wulko-kupowanskeho towarstwa. — Kóždy wopytowar wustajency dostanje **dar.** Budyške sobustawy prosymy, zo bychu dźiwajo na wonkownych wopytowarjow hakle wustajencu wot 8.—13. junija wopytałe.

K zastupej za wšitke zrjadowanja wosprawni swjedźeńske znamjo, kotrež 50 pj. płaći. Pola předwjedźenja „Sigurda“ so za tekstowe knižki wot kóždeje wosoby 50 pj. wosebje zběra.

Česćene sobustawy, dokelž wot wonka wulka ličba družstwarjow do Budyšina přindźe, prosymy Was, zo bysće twarjenja po najlěpšich mocach z khorhojemi wupyšili.

NB. **Njedźelu** dop. 1/2 11 hodź. hłowna pruha dźěći na třelniku.

Předstejićerstwo.

Najtuńša kupowarnja

wšeje

cyroby

Bonbony 1/4 p. jenož 15 pj. praliny 1/4 p. jenož 25 pj. šokolady wurjadnje tunjo.

Kofejowy skład

E. Eckhardt

w Budyšinje

na różowej hasy 6

Hromadźće moje kupony a moje rabatowe znamki

Služownu

dźowku

pyta hnydom

E. Křižan w Hodźiju.

Pracownik spółeczny

górnyślązak, kawaler, lat 35 poszukuje znajomnosći paň łužyckich ćelem nawiązania korespondencji, po bragnie się wyszkolić w bopratymczym języku Serbów.

Ludowy hospodarnik,

hornjošlezak, nježenjeny, 35 lět stary, pyta znajomstwo serbskich knjeżnjow; zamĕr je, zo by z pisanja listow so nawukła swoja a naša rjana maćerna rěć. Poskićenja pod „C 20“ na wud. „Serb. Nowin“.

Někotre trjebane

mužace koła

ma płaćizny hódno na předań

Budyšski dom awtow a jězdnych kołow

Paul Preibisch

dr. z w. r.

na rynku lawskej hasy 17.

Blidarskeho pomocnika a wučobnika

pyta

Korla Mechelk

blidarnja we Łazu.

Zhotowjenje mošikowych přikrywow male wot 3 hr. wulke wot 16 hr.

wuwjedźenje sašowanskich (Häkeln) a štrykowanskich dźełow z wołmy, šiće bluzow, suknjow a dźěćacych drasćičkow.

W. Köhlerowa

w Budyšinje na hłownem torhošću 9. Rěči serbski.

Kupuju stajnje

po najwyšších dnjowych płaćiznach

lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe blešo, (železo a metale jenož na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hornčerskej hasy 33

Telefon 1346.

MERSINSKI

Pućowanske budźaty

Wysokosućelna

kruwa

steji na předań w Kupoji čo. 5.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihtiskarnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 128 **Budyšin — pjatk, 5. junija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Nota wo wotbrónjenju Němskeje žo pschepodala.

Pódlanzy Jendželskeje, Franzowskeje, Italskeje, Belgiskeje a Japanskeje žu schiwórik pschipoldnju němskemu kanzlerej dr. Lutherej shromadnu notu pschepodali, ſ kotrejž swjatskaſke knjeżerstwa němskemu knjeżerstwu naprawy dźěluja, wot kotrychž wuprózdnjenje połnózneho porheinskeho pasma wotwisne czinja.

Jendželski pódlanz pschi tym praji, se ma czeſcz w mjenje swojich kollegow a w ſamknitym mjenje notu wo pschedwuměnjenjach wuprózdnjenja Kölnskeho pasma pschepodaċ. Němski kanzler wotmolwi, so budże němske knjeżerstwo notu hnydom pruhowaċ a potom dalſche naprawy czinić.

Sobotu że wopschiſeże noty w nowinach wſchěch swjatskaſkich krajow wozjewi.

Stare papjerjane hriwny niczo wjazy njepłaċa.

S pjatym junijom žu papjerjane hriwny ſ inflazijskeho czasa, milijardiske a bilijonſke bankowki, žwoju płaċiwoſcz zhubiłe. Też papjerjane pjenjezy dowójnſkeho czasa niczo wjazy njepłaċa. Po prozeżu, kotryż je wohnjowy woborník Jenczź pschecziwo němskostatnej banzy dla ſamjenjenja dowójnſkich tyżdźenskow. bankowkow ſ notowymi němskostatnymi bankowkami wjedł, trjeba němskostatna banka na bilijen prjedawſchich papjerjanych hriwnow jenoż jenu němskostatnu hriwnu wuptaċzicz. Tak że žo němſki lud zbehak a wothudnyk. Sa swoje hubjeństwo a ſkondebu ma žo wón tym dźakowaċ, kotryż žu żebi zwětowu wójnu pschi. Ale hdy žo, so němſki lud žo njeda powuczicz. Snowa po zylej Němskej wójnſki duch wotuczża. Ludźo mjenja, so jich nowa wójna ſ thudoby a nuſy wumóże. Toho žu žo też w lěcze 1914 nadźeli. Tola njewupraſnje njeſboże je nam wójna pschinjeſła. Też wot noweje wójny nimamy niczo lepſchego wočakaċ, hyrnjeż by że w kóždej wjaſy ſtahlhelmu, jungdo, wehrwólf aid. ſahnjeńdźił.

Sthi mjes połnóznymi Słowjanami.

Belgradſke knjeżerſtwowne nowiny „Samouprawa" na ſchemenjenja pokaſuja, kotrež žo w pomérach mjes połnóznymi ſkowjanſkimi ludami, Czechowſkowakami, Polakami a Kuſzami, ſtajwaju. Po dorosumjenju mjes Czeſkoſkowſkej a Pólſkej, kotrež je minister dr. Benesch doſtatkowak, je nětko widźeċz, so žo Polazy k Ruſkej bliża; pschetož ſa Pólſku je dorosumjenje ſ Ruſkej lózſche a bóle pschirodne dyžli ſ Němskej.

W Sofiji ſnowa hromadu ludźi ſajeli.

Pschi poſledniim pschepytanju wobydlenjow w Sofiji žu ſnowa nětkoże 800 ludźi ſajeli a do jaſtwow ſtykali. Nětczſiſe hidżene bólharſke knjeżerſtwo njeſmeje prjedy měra, doniż zyły bolharſki lud do jaſtwow njeſahrje.

Hibanje pschecziwo wukrajam w Chinje žo dale rosschěrja.

Hibanje pschecziwo wukrajanam w Chinje žo po wſchěm dańu hižo psched nětkotrymi měżazami pschihotowało. Wjes dźeła je ruſzy bolſchewikow wodża, kotryż dźenża w Chinje hnjeża. W Europje žu žo hacz dotal wjcże kommunistiſke rewolužije njeporadźiłe. Sta milijonow žu žo podarmo ſa nje ſtudowałe. Toho dla bolſchewikow žiwoje žboże nětk hlowna Europy, w Aſiſej, Afrizju a Amerizy, ſpytaju. Najlepje ſo jim dźeła, hdyż je hyla industrija dona. Toho dla je najpódobniſche polo ſa bolſchewiſtku agitazju w Chinje ſ ſejnym ługnym wobydlerſtwom. W Chinje žu bolſchewizlcio ſ widźomnym wuſpěchom mjes ſtudentami a fabrikſkimi dźěłaczerjemi dźěłali. Swoje knjeżſtwo móża w Chinje jenoż wobſtwerdźicz, hdyż žo ſ njeje wukrajenjo wuczeżża, kotryż žu žo tam ſaſzydliłi. Toho dla žu ſtudentow pschede wſchěm pschecziwo wukrajanam a pschecziwo ſkeheſchijanſkim mišionaram naſchczuwali. W Pekingu tyżaży ſtudentow po dróhach czahaju, wołajo: **Prjecz ſ Jesušowej wucżbu! Prjecz ſ imperialiſmom!** Sawěſcze maja w Chinje dosez pschiczinu ſ wobſtejnoſcemi w industrizi njespokojom żyċ. Nihdże žo mozy dźěłaċ w industrizi tak ſnjezwużinaju każ w Chinje a Indiſkej. W Europje a Ameriżu je cosumne ludowe ſajuzpieſtſenſtwo najbórſchim wurostkam w industrizi, ſchtož dźěło dźěłaċi a żónſkich naſtupuje, wotpomtaku. W aſiſkich krajach pak ho mějeżeljo fabrikow wo jane ſakoże ſtaraċ njetrjebaju. Tam žo człowjeże móży na najhórſche mazdy wuwużiwaċ. Tutym niedoſtatkam dorbi žo wotpomhaċ, ſo by tamniſchi dźěławy lud pschewujele pschiczinu njemél, njeſpokojom byċ. Nowiny „Peking Leader", kotrež Amerizanam ſłuſchezi, radża, ſo by ſo njeſtronitika chineſke-wukrajna kommiſija poſtajiła. Wona dyrbi pschecziwu njemérowu w Shanghaiu pschepytaċ a puċze pokaſaċ, po kotrychž by ſo hodżało, lud ſpokojicz a dalſchim njeméram ſobuſtejnaċ.

W Chinje najwjetſchi njeporjad, jebanſtwo, pschekſchiwjenje, rokuplivnoſcz, rubjezaſtwo a najhórſche hrěchi ſkeża, kotrež móża ſebi człowjeże mjeſhy wumyſlicz. S nětczſkim ſkrżenom ſtudentow a dźakaczerjow ſo wone njewotſtronja. W Chinje ſo tež njeby nicżo połepſchiło, hdy by chu wukrajanow ſ njeje wuhnali. Wo to ſo dóże też ruſkim bolſchewikam njeżdże, ale wo roſſchěrjenje kommunizmu w Chinje, ſ kotrymż ſo wjeſka kultura ſnježi, każ to nětczſka Ruſka jako warnowazy pschikład pokaſuje.

Chineſzy ſtudentoju ſu hebi nawěczeċ dali, ſo ſ lohkej próżu wukrajanow wotbudu. Tola ſu wopak liczili. Wukrajne mozy w Shanghaiu kontrollowazu ſłużbu ſ najwjeſchej kruteżu pschewjedźeju. Hdyż wjeczorne ſmużki padaju, njeſmě ſo we wukrajanſkim dźělu mjeſta żadyn Chineſa na dróhach pokaſeż, dokeż ſo nadpadow boja. Dobrowólnikam je ſo pschikazało, hnydom ſtrělicz, każ hórzy Chineſojo w ſakazanym czażu po dróży pschińdu. Zyły nóż ſu dróhi jażnje wobſwětlene jako by wo dnjo było. Pschecziwo wſzelkim pokuſam jeſu a ſo ta ſtaraju, ſo by ſo měr njekaſył. Straſk dźakaczerjow w nowiniſkich cżińſkeczinjach je ſo dale roſſchěrił, dokeż perſonal je ſympatiju ſa ſtrajkowazych dźakaczerjow w bankowowych pschadowniach niedźela.

Jendželſke a amerikaniſke żony ſu brigadu wutworiłe, kotrejž żobuſtawy ſłużbu ſadu „frontu" pschewoſmu, ſo wohli muſojo ſ bronjenji wukrajaniſke měſto ſchtitaċ. Male cżerjódy ſbożkarjow wo dnjo po dróhach czahaju a wukrajanow nadpadaju. Wokna ſtuhowych domow w ſwonkownym wukrajaniſkim měſcze ſu ſnubiwane. Woſy dróhowe żelesniży wjazy njeſeżdża. Strajkowe hibanje pschibéra. Dźěłarnja elektrizitety je ſ jendželſkimi nanóſtnimi wojakami wobſadżena. Hacż dotal ſu ſbożkarjo 21 wukrajanow morili a 120 ſranili.

*

Po powěſczi ſe Shanghaja je tam franzowſki panzerowany tſchiſak „Jules Ferry" pſchijéł a je wſchě muſne pschiprawy cżinił, ſo by franzowſkim ſracżanam wuczeċ dał, je-li ſo by wukrajanam njeſpokojerſke hibanje w Chinje dale pschiběrało.

Kanton wojſamoczeny.

Do wulkeho chineſkeho měſta Kantona żanych żelesniſtich cżahow wjazy njeſeżdżi. Wozazy po měſze cżahaju. Położenje je jara hrożoże.

Kanton ma wolicz mjes cżertom a djabolom.

Njemóry w Chinje njepſchestajwaju. Londonſke „Times" ſ Hongkonga powěda: W Kantonje tóżdy wokomik wocżakuja, ſo by wojowanje mjes kommunistami, kotrychž ſu Moſkowſki bolſchewikojo wubronili, a wojeńſkej ſtronu ſaoczinje. Pożledniſcha wudawa, ſo cżge kraj wumóż, tola dże jej jenoż wo to, ſo by ſo jeho wunoſchka ſmożowała. Depeſcha położenje tak wopiſuje, ſo ma Kanton wuſwolicz mjes cżertom abo djabolom.

Kak w Japanſke chineſke hibanje pożudźuja.

Londonſki „Daily Telegraph" ſ Tokia powěſ, ſo tam na wobſtejnoſcze w Shanghaiu, Pekingu, Kantonje, Tſingtawje a Mukdenje ſe ſtrareſcemi ſpładuja. Pokazuje ho na to, ſo maja ſtudentojo w Chinje wulki politiſki wliw a ſo wopradźitu móż pschedſtajeja. Wot wjele měżazow ſu ruſzy bolſchewikojo mjes Chineſami heſło ſnowa roſſchěrjeli: **„China Chineſam."** Pschecziwo ſabydlenju wukrajanow w Chinje, wobżeże pschecziwo Japanzam a Jendželczanam ſo njeſpschecżeliwo prědnje. W Japanſkej ſo boja, ſo poſtſelnje nětkotrych ſtudentow pschi njemérach w Shanghaiu w Chinje roſherjenje ſbudźi. Pschecziwo jóżkej dyrbi ſo ſ wulkej wobhladnoſcżu ſakroczeċ.

„Daily Telegraph" w ſawodnym naſtawku jendželſke, japaniſke, franzowſke a amerikaniſke knjeżerſtwo napomina, ſo napſchecżo chineſkemu hibanju njeſmědża ani najmjenſcheje ſłabjoſcze pokazaċ. Porjad dyrbi ſo na podżožu ſrěczenjow, ſ Chinu wobſamknjenych, wobnowiċ a ſakonje dyrbja ſo ſathowaċ. Po wróczenju porjada dyrbjała ſo **konferenza** k wupraſenjeju chineſkeho pruchenja ſwołaċ. Też „Daily News" **internazionalnu konferenzu** namjetuja, tola ſo njeſmě i tym kondżeċ.

S Washingtona žo powě, ſo je ſtatny departement (knjeżerſtwo) nowu roſprawu amerikaniſkeho konſula w Shanghaiu bóſtał, w kotrejž žo praji, ſo je położenje jara ſhutne, dokeż ſo kuanjenja jewja, ſo žo wukrajanam njepſchecżelne hibanja na zyłu Chinu roſſchěrja.

Pschihoty k mobiliſaziji japanſkeho wójſka.

Japanſki mikado (cżěżor) je wukas podpiſał, po kotrymż dyrbja ſo wſchitzy japanſzy offizjerojo ſ wukraja ſa ſchtyri njedźele do ſwojich domowniſchkich garniſonow wrócżeċ. W Koreji ſo prěnje a druhe japanſke wójſke łódżſtwo ſhromadźuje.

Dopiſzy jendželſkich nowin wo chineſkich njemérach.

Londonſki ſozialiſtiſki „Daily Herald" roſprawu pſchinjeſze, w kotrejž ſo jakoſtne dźěłaniſke poměry w Shanghaiſkich bawlnowych pſchadowniach wopiſuja. W nich dyrbja dźěċi, kotrež ſu ledma 10 lět ſtare, 12 hodźin wob dźeń dźěłaċ. Wſche poſtyki, ſo by ſo wutwužiwanju dźěċi we fabrikach wobarało, ſu podarmo byle. Hdyż pak wukrajne knjeżerſtwa tuttym njedoſtatkam njewotpomhaju, ſo wobydleriſtwo njeſmérnje.

W **Jendželſkej** ſ wulkej ſkedźbliwoſcżu na podawki w Chinje ſhladuja; pschetož widża, ſo ſo w Chinje wotſtejnje, ſchtož je ſo hižo w **Egiptowſkej** a **Indiſkej** ſtało, mjenujcż, ſo **ruſzy bolſchewikojo** nazionaliſtiſke pożadźiwoſcze ſa ſwoje ſamnyſły wužiża.

„Daily Telegraph" praji, ſo je jara wośnamjaze, ſo je Ruſka hatle pschikaſaka, ſ rewoluziju ſapoczeċ, hdyż bě dla **raniſchachineſke żelesniżu k cżeſtnu roſdźělam némjenja** mjes Japaniſkej a Ruſkej doſchło. Jendželczenjo dyrbjeli tohodla tute ſtladnoſcż wužiċ, ſo bychu **ſo Japaniſki ſake zbżiżili** a tak jeje pschihodnemu ſbżiżenju ſ Ruſkej ſabżeżwali.

„Times" ſo boja, ſe ſo chineſzy generalojo ras ſatwjeſcz dadża, wukrajanow ſtónzowaċ, a ſo mohle ſo podawki bożerſkeho ſbożka wotpjetowaċ.

Franzowſka je w ſtaroſczi wo Indochinu

Franzowſka ma wulku koloniju w ſadnej Indiſkej, kotraż Indochina rěka. Wona ſ Chinu mjeſnje. Nětcziſke podawki w Shanghaiu ſu toho dla wothłoż w franzowſkej deputérſkej komoży namakale. Sapódlanz ſ Indochiny, Utry, je ſo ſwonkowneho miniſtra Briandа wopraſchał, kak ſo chineſke wobydlerſtwo pſchi mjeſach franzowſkeje kolonije w Sadnjej Indiſkej dżerży. Pokaſowaſche na to, ſo po ſcżežowańſzych ruſkich agentow Chineſojo jara njepſchecżelſzy pſchecziwo Franzowſkam wuſtupuja. Dopomni na to, ſo ſu w Kantonje mordarjam nětkotrych Franzowſkich pomnik ſtajili. Franzowſkow běchu ſ bombowym attentatom morili, hdyż ſo hromadże ſ franzowſkim generalnym gouverneurom w Kantonje pschi jenej hoſcżinje wobdżělichu. Tónle pomnik ma ſłédowaze napiſmo:

„Kantonſke wobydlerſtwo tónle pomnik ſ wulkej ſahorjenoſczu rjekam wěnuje, kotrež ſu ſwój żiwdt wot pjecz franzowſkich imperialiſtow wuzwobodźili."

Sapódlanz Utry Briandа namołwjeſche, ſo by toho dla pela chineſkeho knjeżerſtwa w Pekingu ſakrocził. Briand wotmolwi, ſo je žo to hižo ſtało, tola bjeſe wſcheho wuſpěcha.

Kommunſtiſka agitazija w Aſiſkej a Afrizy.

Njedźelu a pódlelu žu w Kairu w Egiptowſkej wjeſkich liczbu kommunſtow ſajeli, mjes nimi też, każ Londonſki „Daily Telegraph" pſchiſe, nětkotrych redaktorow organa Saglula paſche a druhich egiptowſkich nazionaliſtiſkich nowin. Policija je pjecża nětkotre dokumenty do rukow dóſtała, mjes nimi też dopiſanje, kotrež Moſkowſke knjeżerſtwo poczeżuje. Po wobhonjenju Londonſkich nowin „Daily Mail" je ſo ſpschihożanſtwo ſa ſłónzowanje ſirdara (jendželſkeho hłowneho wójſkowego roſkaſowarja) Staka ſ Moſkwy ſ pjenježami podpjerało. Też w Paleſtinje Moſkowſki bolſchewikojo ſa kommunſtiſku rewoluziju dżełaju. Każ Londonſki „Daily Chronicle" powě, ſu też w Paleſtinje kommunſtow ſajeli.

China a Ruſka pod jenym krywom.

Chineſke zentralne knjeżerſtwo w Pekingu zyle pod wliwom Moſkowſkeho knjeżerſtwa ſteji. Njeméram ſtudentow a dźakaczerjow w Shanghaiu wono, hdyż ſo hodźi, poſłuſze. Do Pekinga ſu nětkotre tyżaży ſbożkarjow pschińczałe. Knjeżerſtwowe wójſko ſo jim njeje napſchecżiwo ſtajiło, wono ſo najſterże je ſbożkarjemi ſjednoſzi, mjes kotrymiž je wjele ruſkich kommunſtow.

Nałožnjosće mądzarskeho knjezerstwa.

Mądzarski krajny zastawaŕ Horthy pśiceśiwo nĕhdyšnemu ministrej Benigšemu, kótryž jeho mordarstwa wisnuje, tam zakrocži. Wón je cźišcźerjuju dźenik „Az Ujsag“ zawrjeł dał, jo njedyhcu tam nowiny Benigšeho wobkorźiły wocźišcźeć mogłe. We mądzarskim parlamenće je nĕhdyšni minister Nagy nanjetowak, jo wy žo kommunista postajła, kótraž by pśehepytała, hacź je Horthy wopraŕwdźe pśicźakał, sozialdemokratiśkeje redaktorowe nowin „Nepszawa“ stonzowacź. Tola w parlamenće na Horthyowa strona wjetśiknu, kótraž idźeśe wĕrnosć potwóźi.

Ze Serbow.

W Budyšcźinje, 5. junija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer +3, thermometer wo dnjo +29. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer 0, thermometer w nozy +12. Wukłady na małe žo z jeneńcze wjedro. — Wjeczorne Němcźi a Europa wczera rano wjelśina pśicźikrwawśche. Wona lubi nam rjane wjedro. Mjazna bź wczera rano nad Finiśkej a druha pola kupy Islanda. Ta mohła znano sajutśišćim nasche wjedro nakazkać abo wohrožeć, jo-li žo k polnozy njewotkali. — Jutśe sobotu połnóc̀o 3.50 hodź. źkadża a žo 3.07 hodź. rkowa. Mĕźacź źkadża wjeczor 7.33 hodź. a žo rano 3.46 hodź. rkowa. Jutśe je mĕźacź połny. Pśicźedźenak staja rjane wjedro.

— **Schrowa powĕźeŕ wo wjedrje za jutśe žobotu:** Mjenje, cźopłišćo, šuchо. Wśchudźom wuhłady na rjane wjedro.

— **Lutherśke knihowne towaŕstwo** mĕśeśe pod pśehepyšnym kujeśa faraŕja Sarjeśka błowm šromadźinu krjedu popołdnju. Druhi dźeł pśedaŕśkich knihow „Domjazy pśedaŕ“ bo nĕkto cźišcźeli. Wittorhańska protyka na kto 1926 je w pśicźihotowanju. Dokeł žo wobśtejnjośće dale połepśeja, budźe žo, jeli žo bo prawy muź namaka, kołpotraźe žo wśćich Sserbach do šłutka staźicź. K tomu je krajne konsistorstwo 500 hr. póšłało. Rosnoścowaŕ ma nadawk, zaso kaź njeko Sswĕtšoh we Wulkich Sbźarach a kaź w Saśśej kujes Henka ź Wulkeje Dubrawy a kujes Scholta ze Zgornjoh Hoŕuśtawy knihownego towaŕstwa wopytaŕ, pśicźinośći sbĕracź a knihi rosnoćeć a njeźobuśtawom pśehepowacź. Teź ja „Mitśijonśki Posoł“ a „Bomhaj Bóh“ mĕł wón cźitaŕjow wabiźć. Tajki muź je jara trĕbny za Sserbowstwo a za sbĕrźenje śeho rjaneje rĕcźe a nutrneje pobožnośće. Bóh pomhaj nam taźkeho hišcźeże w tymle kšeże namakaćі

— **Towaŕstwo Pomozu ja śtudowazu młodźinu** wotmĕ pohornuja krjedu popołdnju šromadźijnu. Kujes wuczeŕ Polan poda śćišowanje, ź kótrehož bę widźeć, kak mało na towaŕstwo hobuśtawow, ale teź, kajše rjane dorn šu w nĕkotrych wośadach nasbĕraŕi, wośebje w Khrośćizach, tak-jo-šu mógli wośmjo hromadze 300 hr. pobjeŕy dostaćі. Kujes pśehepódba wuczeŕ Kral namjeśeńśe, ja bź za towaŕstwo na pśećišće dźeśał a teź na towaŕstwa młodźiny wobroćiło, so bychu pśichuźe hobuśtawy nawałśki a dary šromadźili. Towaŕstwo ma wulke žadawki pśehepjeśeć, ma wobdaŕjenym šerbśkim dźećom a młodźenzam śmóźnicź, wuśćišće śkule wopytaćі a žo na wućeźśe abo buchowne powołanje w naśichi Sserbach pśichipotowaćі, potaźiłm šarśkim ponuhaćі, kótiž šami w tuchśe cźaśach wśće wudawki na žo wjaceź njesahuja. Tuhowiłu w Lipśku žadyn jeniczki bohośłowz, šerbśkeje rĕcźe mózny, njeje! Schtó žo šamołwi, hdyž je krajna konsistorstwo 200 hr. za šerbśkeho bohośłowza w Lipśku na kóžde lĕto wupiśało? Dale kujes Bart ź rĕcźam pśichinjeźe, so dyrbi žo w Budyšcźinje dom za šerbśkich khowanzow natwaricź, kótiž tam za tuni pjenjes w zyle šerbśkim duchu wotrośtu a wušćišće śkule wopytaju. Mózno, so šerbśi lud šoro we tutym waźnym śkutku šłyšchi. Ale towaŕstwo pomozy śmĕje teź potom cźim wśćiž je wopory pśichinjeśeć, k wobśtaćzu naścheho šwórneho ľuda.

— **Sserbśtaŕ wuczeŕjej bu pytaŕ.** Budeśejańka śchula pyta wuczeŕja, kótaž móże šerbśjy. Sswójbne wobhdźenje pak tam njeje. — Porśchićzańska śchula pyta wuczeŕja, kótaž šerbśtu rĕcź wobkniježi. Tam je wobydlenje. Samośtejnjenja njech žo hacź do 27. junija Buśchśkemu śchulśkemu radźiśeleŕej pśichipóśćelu.

— **Łupjańśe farśke mĕśtno** žo wupiśuje a ma žo ź cźeśe nĕkajku papjerka a sawoła swójeho naśtarśkeho žyna Ignaza do jśiwy a teź maćzerku Jljuśchki, kiž bĕśche na dworje.

„Ty njebrĕch, Jljuśchka“, wón praji, pśchiśtupnjo k brakrowzej. Wczera žo mi tajśe śłowo prajił. Nimam trašch ja kobźelnośćiš ź tobu? Ja žo bźeže dopomnju, kak je mój bratr tebje mi pśichipornućił. Budźeśće-li to w mojej mozy było, budźech cźe potom woźedaŕ? Bóh je śwójo wobradźił, mi bśśe źel. Tu potajkim je ta papjera“, wón praji, kaźžo kortowanje na błido a je kedźbliwje je śpomjeŕ łcźišwórnymi porśtami hładkuju, kótreż njemóžeśche hižo wjazy śmuzcź.

Do kuchnje šatujścźu ź dwora wśćiž̌ch Prostkowźy burcjo, pśchekmjazeŕ cźeladnjy a šamo zuły lud. Wśchitzy šhódźeźe, wo cźe žo tu jedna, ale nichtó njepśechetorhny šwjatcźiznu rĕcź šłarza.

„Tu wona je, ta papjerka! Schtyŕi śta rublow šym dał! Njeśchtrĕj wuja!“

Jljuśchka žo pośbĕhny, ale wón mjelcźeśche, dokeł njewodźeśeśe, śtóc ły rjeł. Jeho bubje dyrkotałśchtej ź rośbohrjenośće; jeho śtarc macź dyžśiche płacźo pśched njeho łupicź a jenn wokoło śchije padnjeź; śtarz pak wotwześe je pomałku a rośkałuju ź ruku wot žo a rĕcźeśche dale:

„Dy žy ni wźeŕa śłowo prajił“, wośpjetowaśche hišcźe raś śtarz. — „Dy žy mi ź tutym śłowom kaž ź nožom do wutroby łćeł. Twój nan je tebje mi wumĕrajo pornućił. Dy žy mi kaž kreŕwny žyn był a jeli žym cźe na nekajśe wośebje wuźnihe ranił, to my tola wśchitzy žmy w bźišće žiwi. Njeje tomu tak, pravowźławni?“ wobroćeł žo wón na wokoło śtojecźuch burcow. — „Widźiśćeh-li, tu je teź twoja kreŕwna macź a mjoda hospoźa, tu macźe kortowanje. Bóh njech je ź tymi pjenjesami! Mi pak wodajeźe. Boże dźa!“

położyć, so mógła žo ptaćki na nje łydnuć, hdyž je žo kupaja. Trjebamy ptaćźi nutśnje k wotkrońeniu a rodźe w pśichodźe, na kótruž je lĕtša kĕtko bohata.

— **Premije za śmijizy.** Kaž w pśedawśchich lĕtach, tu teź lĕtša wśchelake wotkrjeźy wośśe premije za powdunjenje śmijizow wuśtajile. Sojetścźa šu ju na 50 pjenjeźkow za jednu powpiśnjle. Je-li žo njenujśimy, śmĕśemy kśiśa hobate kto na śmijizach. Se wśćich krajin pśichthdźeja wośśe wo kónzowanju tutych jĕdźivch hadźikłow. Wuchłodźowanje w lĕśach a kĕśćach je tohodła wélko śtrašćne. Kak łodźy móźeśch na jĕdźiecźo hada śtupjeź abo łydnuć, kiž bo wśjo potom wobara a wokoło bo kiłła. Bjes winy a šam wot žo na ludźi njeidźe. Kutnjenje je śtrašćne a je hižo na to šunjeŕeś śćĕkowała, je-li trĕbna pomoz̀ hnadom k ruzu była njeje. Tuž kobźunjeźe!

S **Radworja.** Dobrowólna śanitetna kolona Radworśkeho cźeŕwjeneho-kśiźa je pśicźihotowała žobotu 6. junija wjeczor w 7 hodź. we Khwaczźigach šwurzowanje. Swurzowanje pśichewjeźe kolonowy lekaŕ knjes dr. Krawz ź Wulkeje Dubrawy. Po šwurzowanju budźe we tomnym hoćeńcźu wjeśela šabała ź bźiwadkom a rejemi.

S **Hnaścźez.** Teź pśches naśchu wjeź šaidźemu wutoru žylne hrimanje cźežnjiśće a ź mĕśnanmi wulku śćkodu nacźini. Śpyłuy śłink ź krupobiśeom powodźi wśćiž̌ kahom. Woda rźdre bródźi a pućźiłi. Łuki a nijśkoležoze pola žu ź błótom šanjeźene. Ssamo najśtarśchi ludźo taźkeho powodźenja njepomnja. Ź tutym njeźbożowanym njewjedrom je rjana nadźija mnohich ratarjow łhubjena. Nĕkeśi, tola niż wśchitzy, šu pśched krupobiśeom šawĕźeźeni.

S **Krśebje.** Tudomny korcźmaŕ Lebrach je nowu žurlu natwaŕił. Swójatkownu pónd̀eźu bĕźhu nĕtko we njej pśeŕi raś reźe. Žurła je fhĕtro wulka a trašnje wudźeźena. We njej budźe žo naścha wjeśna nkódźina ź błiśta a ź łaźała dośeź wurejwacź a wutwjeźeliéź móź. Śwójatoczne pohwjeźenje nośveje žurle budźe jemu ź pśichódnych njedźeli.

S **Lubija.** Sśrjedu śemeŕ w Lubiju po cźeźkej khorośći 91 lĕtny mĕśćańśki rada knjes Louis Roeber. Wón je derje naśtarśchi w naśchim mĕśće był.

S **Cźaśez** pola Khróśćicź. Kaž Kamjenśke hamtśke šobnistwo wośwjeńa, pśchenaješa žo jutśe šobotu pola a luki Cźaśeczan Knjez kubła. To je bohra pśiśiśnosć za njeźnych, kaž teź burow je šuśedownych wśjow, jeśi hišcźe nĕśćto role wobśtaraćі. Cźaśeczańśke pola šu ła šoła šłow ź naiwśćudźiśćich w naśchich kónćinach.

S **Kamjenza.** Sśarowe njetaŕanśtwo šu ko pśched nekotrymi dnjemi w powołanśkich hodźinach njedeźelo Lubjowskeho cźeźerkłuba. Tam wubpadny njekómanik 19-lĕtny hołzu, daśeśe a wumozowa jin nanaśtarowźiła. Wboha hołza dyrbjeśe lekaŕśku pomoz̀ pytaćі.

S **Kamjenza.** W naśchim mĕśće ŕajacy pśchekwas Hanka Fellera ź Borśchćeźe. Wón mĕśeśe tśi wśći šeh, w kótrymž šo jemu šobuśtawźi, so jeho ź šwójom fi kom pytaja. Straźnik powdźi powjeł kriminalnej pólizei. Pśchekwas Feller je wśchelak ejebanśtwa łkrźił. Dokeł dha śtan pśches dwaj mĕśaca ja kraju.

S **Kamjenza.** Skaźemy poš łkuša šavočaŕ mjeśa je noho wotrocźka a 70-lĕtneho wobkedźeŕja ... a w Jowsorje. Wotrocźk da šo hnydom pśche śkaźenych šchcźeć, tamón pak tydźeń cźakaśche. Kuśujenje a šołom dźenje śchcźejenja šo śtrašćnje wjeśeźeśche. Wón cźeźko łkhori a je nĕtko w žałośpnych bolośćach wumreŕ. Wotrocźk pak je śtrowy a cźiły.

S **Budworja.** Wjeśny puć we Budwoŕju, kaž teź gmejnśki puć ź Budworja do Kukowa, tak njeznošam. Delaśći puć je wot 5. junija šem dla nasuppowanja ja wjeśeny.

S **Kulowa.** W Lĕśkej śajachu njeŕĕcha, ćiž je mjeśe hołzu na njebaibite waśchnje pśchejeźeśowaŕ. Njeśchwarnik ma kloboka a brunu aktowu tośchu pśchi šebi. Wón je śchĕrk, śtraśćeny a wudawa, so ła nĕkaśći cźaśopiś śkajanki hrmodśi. Policija śledźi ja tym, hacź je hišcźeże druhdże taśe njekómanśtwa łkrźił.

S **Kulowa.** Druźśtwo ła natwarjenje śamźnych domow twaŕi pśchi Wóśkinećankej dróźy dwĕźwjohim tśĕźm. Murjeśće a cźĕśśiśe dźĕła ju ho hižo wupiśałe. — Pola Klimankez je w świnjazych fkléwach świnjazy móŕ wudhŕił. — W Kulowu ju śwjeźeśchtaj Micźaśez mandźeśtlaj pŕĕni dźeń śwjatkow śwój šĕśbórny kwaź.

Polikuška.

Nowella wot Leona Tolśtoha

(Pokraćowanje.)

Dobrowólnik bź rośwjeśeźeny, žadaśe za rumom, so by žo wopitśiwje pożyłnik, ź cźennuj jenn Dutśow pjenjeźy da, a halźe w tom wokomiku pśchesta rĕcźeć, hdyž jaśtupiśchu do pśchedhĕcźe hamtśeho twarjenja. Dotho śtojeśche tam śtary hospodaŕ we módrym kaftanje a dobrowólnik we krótkim wowcźim łoźuchu a cźinjeśche wuśkej wopcźi, dokeł woni tam śchukotachu nješ̀ hobu, praśchachu bo tam za nĕcźim, pytachu tam nĕkoho, jejmowachu tam ź nĕkajkeje pśichcźiny žwoje cźajki pśched łožbym pśkarjom, łconjachu bo a kedźbliwje pohlźichachu na rośkuźdźenje, kótreż jedyn hospodarjej śnaty pśkaŕ jim dźeli. Hižo bź je po wśchej nadźiji, zylu naležnjość dźenja śtónczieź, a dobrowólnik poczа šaso dyrcź wjeśeźchi a „runjewáśti,“ hdyž Dutśow Jegora Michaśłowicźa zawohlada, hnydom žo do njeho da a jeho prośchesće a pśched nim žo kłonjeźe. Jegor Michajłowicź pomhaśche tak derje, so hižo w tśeśej hodźinje dobrowólnika ź jeho wulkej njespokojnośćej a jeho wulkemu śpodźiwanju pśched wujśbĕhowańśi wubjeŕ na mĕru dowjedźechu, jeho tam poŕśtichu a ź nĕkajkeje pśchiczźiny k powśchitkomnemu wjeśelu zapoczeźo je śtrażnika hacź do pśchedhydy, wuśłekachu, zadaraźchu a wotwjedźechu. Pjeć njeśchinow poślźicho zaplaćі Dutśow pjenjeźy, dóśta kwitowanje, rośžohnowa žo ź hospodarjom a ź dobrowólnikom a dźeśche do bydlenja ke pśchekupjej, hdyž rekrucźa ź Pokrowśkeho pśchebywachu. Ilja a jeho mloda jona hedźeśchtaj w kóźu w kuchni, a hdyž śtarz śaśtupi, pśchestaśchtaj rĕcźeć a hladaśchtaj na njeho ź poddatym drje, ale niż jara pścheźeźenym wóźeśnu. Kaž pśchezo, wobśeśche žo śtarz k Bohu, roswjaśa žej paš, wuźe ź rukoma wobhaźźeź. Dokalny duchowny, knjes šarak Mećśak, je žo do Nakez šamołwjał a tamnišche farśke mĕśtno wobhaźźeź.

— „**Jednota**“, **towaŕstwo katolśkich Sserbow**, wośwjeźeźi na šwjatu Trojizu šwoju khorhoj. Porjad na šwjedźeńśkim dnju je śeźehowaŕ: ½2 hodźin šhromadźże ko towaŕśtwu w Sserbśkim Domje. Tu śrjaduje je šwjedźeńśki cźaś. W šerbśtej zyrkwi je khorhoj šwjatoźnje poźeźeźi. Po zyrkwinśkich šwjatoźnośćach pódźe cźah je poświjeźeźenej khorhoju do „Tjoch Lipow“, hdyž je potom šwĕtna šwjedźeńśka šhromadźizna, wobśtejaca ź postrowjenja, prologa, konzerta (III. bźeł ź „Podlĕźa“ wot Kozora), šwjedź. rĕcźe, šwójośpiecźow aid. Potom žu reje jenoš̀ śa wopytowaŕjow šwjedźenja. Tak pśchiśłużeźe teź wśchitzy na Swjatej Trojizu do Budyšchina!

— **Sswobodne mjaśowe jĕźi w Budyšcźinje.** Sobotu 6. junija dop. wot 9—11 hodźin wotedawa bo šyre howjaśe mjaśo punt po 50 pf., šyre šwinjaze mjaśo punt po 50 pf., šyre cźelaze mjaśo punt po 40 pf., Sswinjaze mjaśo wotedawa bo jenoš̀ na cźišću 1801—1860.

— **Na šwoje śranjenja wumrĕł** je w Budyšchśtej khorowni tśeśihrjwjej Nychtaŕ ź Motydźa. Kaž pišachmy, je śaśtĕźeny tydźeń ź tśĕchi jedneje tĕźe we Wyhołej pola Nachlowa padnył a źebi nep rośpaczźi.

— **Dźeńa, wot 5. junija šem,** šawjedźe žo nowy lĕtny jĕźdny porjad na źeleźnjach. Schtóž dże potajźim nĕhdże po źeleźnjach pućowaćі, tón njech žo naźprjedy postara, kaź cźaśi jĕźdża, so njeby ŕebi nĕkaŕ śejchodźał.

— **Komorny śpĕwaŕ Burg.** Ministeŕstwo za ludowu śdźĕłanośćej je šnateho ŕlawneho śpĕwaŕja Burka za konterneho śpĕwaŕja pomjenowało.

— **Horniżołużśke jĕźhaśke a jĕźdźaśke towaŕstwo** wotmĕje pśchichodnu njedźeźu w Budyšchśkim we hušaŕśkich kaśarnach śwój jĕźhaśśi a jĕźdźaśśi turnjeŕ.

— Na **Budyšchśkej kriminalnej pólizźi** žo hišcźeże ludźo dale wobcźeźkuja, so šu jich śwójate dny njewitani hońeźo, tak mjenowani „hwonjerzo“ wopytali. Schkoda je ź mĕśnanmi ĕkĕtro wulka. Hacź dotal šu so tućźi mjekhmanizy na 7 mĕśnach nutślanali a to ź wjetśiha wśchudźe ź zuśnymi klućźeni. Hišcźeże nĕkotre wóźy pśchipomnimy, kótreż šu bo ź tym kradnyle: 1 nowy lĕtni muźazy pśchewoblek, 1 płaćźiwy wuczowanśki paš, jene nowe cźewiotowe płośowy. — Dale kradnychu śrjedu w Budyšchinje muźaze łoko cźo. 1392. Kolo mĕśeśe cźornu podśtawu a błótoschtitak, žolte śwjeźa, ź łokta horje śhibnjene wodźiśko ź cźornymi drjewjanymi pśchimadźami, śwój pśchi wodźible, ruźne a wrócźośtupne śpinadło, brune łožane łubjo, śchĕre mantle a torpedowy šamoběh. Wo wóźy śhibźone šoudźiśćelnje proša kriminalna policija.

— **Śtótne pokhromy w Hornjej Luźizy.** Kaž nam krajny śtrowotny łomt śdźeli, bĕchu w Budyšchśkim wokrjesu 31. meje śeźehowaze khorośće: Śkaźenośćź płowu w 1 wśy, a w 1 dworje, Kamjeńśkeho hamtśkeho jejtmanstwa, w 4 wśach a w 3 dworach Lubijśkeho hamtśkeho hejtmanstwa, a w 1 wśy a w 1 dworje Zitawśkeho hamtśkeho hejtmanstwa. Śświnjaza pokhroma a świnjazy mór w 1 wśy a w 1 dworje Budyšchśkeho hamtśkeho hejtmanstwa, w 1 wśy a w 1 dworje Lubijśkeho hamtśkeho hejtmanstwa. Cźerwjena źidźowa (Rotlauf) popola świni w 1 wśy a w 1 dworje Lubijśkeho hamtśkeho hejtmanstwa. Tuberkłoza howjadłow w 2 wśomaj a w 2 dworomaj Lubijśkeho hamtśkeho hejtmanstwa.

— **Schtikajcźe ptaćki!** Tutn próśtwu mĕł łóžby ŕubowaŕ Bożeje šwórby dopołnicź pomhaćі. Mĕśacz junij je nimo meje najwaźnijśi ża hnĕźdźenje ptaćkow. Wćihtke je pśchiprawny ź tomu mĕśe nĕśto kedźbliwjeńe dyrbjeć. Ptaćźi žo ź tym śchkitaju, ża wśchĕ mĕśtna, kótreż žo ź hnĕźdźenju hodźa, žo wobarnuja pśched njeměrkom a nicźenjom. Wośebje dyrbi žo cźujazy śtót wotdźeržowaćі, kaź na ptaćźi łóźźi, kótreż nekło ża młodźnyi ptaćkami ślźeźa a na nje łakaju. Śśamotne śchtomy śchitaja žo, so žo ŕbonk deleka ź cźerńjeni modła, abo teź ź łakatym grotwom a druhim. Do hustych kcźeźkow wśchak njeśamóźe tak łokjy śaléźeć. Ale teź wot nich móźa žo wotdźeržowaćі, hdyž žo tam ŕtare, ź petrolejom napśeźnjene łapy natykaju, teź móźa ź śerjowej juchu namołane bycź. Tym łóźźi ź puśca du. — Teź wo pićźe śa ptaćźi mĕło žo poŕtaraćі. Wirśtajene ŕubodźa njeśmĕźa pśche kłuboko bycź, so móźe žo ptaćźi teź wukmaćі. Do łłubokich ŕudow mĕźe žo deśki położyć, so móźa žo ptaćźi na nje ŕbydnuć, hdyž je žo kupaja. Trjebamy ptaćźi nutśnje k wotkrońeniu a rodźe w pśchirodźe, na kótruž je lĕtša kĕtko bohata.

— **Premije za śmijizy.** Kaž w pśedawśchich lĕtach, tu teź lĕtša wśchelake wotkrjeźy wośśe premije za powdunjenje śmijizow wuśtajile. Sojetścźa šu ju na 50 pjenjeźkow za jednu powpiśnjle. Je-li žo njenujśimy, śmĕśemy kśiśa hobate kto na śmijizach. Se wśćich krajin pśchithdźeja wośśe wo kónzowanju tutych jĕdźivch hadźikłow. Wuchłodźowanje w lĕśach a kĕśćach je tohodła wélko śtrašćne. Kak łodźy móźeśch na jĕdźiecźo hada śtupjeź abo łydnuć, kiž bo wśjo potom wobara a wokoło bo kiłła. Bjes winy a šam wot žo na ludźi njeidźe. Kutnjenje je śtrašćne a je hižo na to šunjeŕeś śćĕkowała, je-li trĕbna pomoz̀ hnadom k ruzu była njeje. Tuž kobźunjeźe!

S **Radworja.** Dobrowólna śanitetna kolona Radworśkeho cźeŕwjeneho-kśiźa je pśicźihotowała žobotu 6. junija wjeczor w 7 hodź. we Khwaczźigach šwurzowanje. Swurzowanje pśchewjeźe kolonowy lekaŕ knjes dr. Krawz ź Wulkeje Dubrawy. Po šwurzowanju budźe we tomnym hoćeńcźu wjeśela šabała ź bźiwadkom a rejemi.

S **Hnaścźez.** Teź pśches naśchu wjeź šaidźemu wutoru žylne hrimanje cźežnjiśće a ź mĕśnanmi wulku śćkodu nacźini. Śpyłuy śłink ź krupobiśeom powodźi wśćiž̌ kahom. Woda rźdre bródźi a pućźiłi. Łuki a nijśkoležoze pola žu ź błótom šanjeźene. Ssamo najśtarśchi ludźo taźkeho powodźenja njepomnja. Ź tutym njeźbożowanym njewjedrom je rjana nadźija mnohich ratarjow łhubjena. Nĕkeśi, tola niż wśchitzy, šu pśched krupobiśeom šawĕźeźeni.

S **Krśebje.** Tudomny korcźmaŕ Lebrach je nowu žurlu natwaŕił. Swójatkownu pónd̀eźu bĕźhu nĕtko we njej pśeŕi raś reźe. Žurła je fhĕtro wulka a trašnje wudźeźena. We njej budźe žo naścha wjeśna nkódźina ź błiśta a ź łaźała dośeź wurejwacź a wutwjeźeliéź móź. Śwójatoczne pohwjeźenje nośveje žurle budźe jemu ź pśichódnych njedźeli.

S **Lubija.** Sśrjedu śemeŕ w Lubiju po cźeźkej khorośći 91 lĕtny mĕśćańśki rada knjes Louis Roeber. Wón je derje naśtarśchi w naśchim mĕśće był.

S **Cźaśez** pola Khróśćicź. Kaž Kamjeńśke hamtśke šobnistwo wośwjeńa, pśchenaješa žo jutśe šobotu pola a luki Cźaśeczan Knjez kubła. To je bohra pśiśiśnosć za njeźnych, kaž teź burow je šuśedownych wśjow, jeśi hišcźeże nĕśćto role wobśtaraćі. Cźaśeczańśke pola šu ła šoła šłow ź naiwśćudźiśćich w naśchich kónćinach.

S **Kamjenza.** Sśarowe njetaŕanśtwo šu ko pśched nekotrymi dnjemi w powołanśkich hodźinach njedźeźo Lubjowskeho cźeźerkłuba. Tam wubpadny njekómanik 19-lĕtny hołzu, daśeśe a wumozowa jin nanaśtarowźiła. Wboha hołza dyrbjeśe lekaŕśku pomoz̀ pytaćі.

S **Kamjenza.** W naśchim mĕśće ŕajacy pśchekwas Hanka Fellera ź Borśchćeźe. Wón mĕśeśe tśi wśći šeh, w kótrymž šo jemu šobuśtawźi, so jeho ź šwójom fi kom pytaja. Straźnik powdźi powjeł kriminalnej pólizei. Pśchekwas Feller je wśchelak ejebanśtwa łkrźił. Dokeł dha śtan pśches dwaj mĕśaca ja kraju.

S **Kamjenza.** Skaźemy poš łkuša šavočaŕ mjeśa je noho wotrocźka a 70-lĕtneho wobkedźeŕja ... a w Jowsorje. Wotrocźk da šo hnydom pśche śkaźenych šchcźeć, tamón pak tydźeń cźakaśche. Kuśujenje a šołom dźenje śchcźejenja šo śtrašćnje wjeśeźeśche. Wón cźeźko łkhori a je nĕtko w žałośpnych bolośćach wumreŕ. Wotrocźk pak je śtrowy a cźiły.

S **Budworja.** Wjeśny puć we Budwoŕju, kaž teź gmejnśki puć ź Budworja do Kukowa, tak njeznošam. Delaśći puć je wot 5. junija šem dla nasuppowanja ja wjeśeny.

S **Kulowa.** W Lĕśkej śajachu njeŕĕcha, ćiž je mjeśe hołzu na njebaibite waśchnje pśchejeźeśowaŕ. Njeśchwarnik ma kloboka a brunu aktowu tośchu pśchi šebi. Wón je śchĕrk, śtraśćeny a wudawa, so ła nĕkaśći cźaśopiś śkajanki hrmodśi. Policija śledźi ja tym, hacź je hišcźeże druhdże taśe njekómanśtwa łkrźił.

S **Kulowa.** Druźśtwo ła natwarjenje śamźnych domow twaŕi pśchi Wóśkinećankej dróźy dwĕźwjohim tśĕźm. Murjeśće a cźĕśśiśe dźĕła ju ho hižo wupiśałe. — Pola Klimankez je w świnjazych fkléwach świnjazy móŕ wudhŕił. — W Kulowu ju śwjeźeśchtaj Micźaśez mandźeśtlaj pŕĕni dźeń śwjatkow śwój šĕśbórny kwaź.

A roswjerlanjwśchi pokromje śwojeho kabata, puścheji žo pomałku na kolenje a połkoni žo hacź do jenije pśched Jljuśchki a jeho młodej žonu. Podarnu chjschtaś jeho młodaj cźeławjeku; wotdźeržowaćі; ni pśjedy hacź bź je śłowu śenuju podóśtkuł, wón ślany, pśchiprawi žo a pośy dźe žo na kajku. Jljuśchkowa macź a jeho młoda monodźeśka płakaśchtej ź radośće, we cźśródźe dachu žo hłoźy pśchipóśnaca śłyśchcź.

„Po prawdźe a śprawonośći, po Bożich kajnjach, tak je žo tu śtało“, praji jedyn. „Schto šu pjenjeźy? Sa pjenjeźy toho pachoła njekupjiśch!“ praji druhi. „Kaśka radośćź“, praji tśeśi. — „Śprawny cźłowjek, to je jedne śłowo.“ Jeuoź burjo, kotiž bĕchu ża rekrutow postajeni, njeŕeźachu niczo a dźeśchu ź cźicha wotźal.

Dwě hodźinje poślźijcho wujśbĕhezśchtaj woboj wośaj Dutśowej ź pśchedmĕśta won. We pŕĕnim, pśched kotrym bĕśche śchĕra kobła śapśchebynjena, śe śapadtym bŕuchom a śapoczenej śchiju, hedźeśchtaj śtary a Ignaz. We śadnim dźeli wośa tśchaśtechu ko pakety a kótlik hem a tam. We druhim wośu, kotryž nichtó njewodźeśche, hedźeśchtej śłowinej jónńśej, młoda hośpośa a pśchichodna macź we śwojich rubiśchcach. Młoda žona dźeržeśche pod łazom pelerynu ża a njepśchestawajcy bledźo, hedźeśche do kutki śtrócźeny ź khribjetom ke konjej wobroczeny na prédkowem dźeli wośa. Hłoźy, wrjeśłot wośow po dróźbje a rjehot konj, wśchitko to śłiwaśche žo do jenicźkeho wuśynka kadźe. Konje, ź wopuśchcni machaja, dachu žo do pśchego wjetśchego śkoku, dokeł zgjuźchu śnĕź donoj bźżo. Nimodoju a nimoježduju wobhladowachu žo nimowólnje ża wjeśołowanej śwójobomaj.

(Skónczenje pśchichodnje.)

Přiloha k číslu 128 „Serb. Nowin“

Pjatk, 5. junija 1925

Rěpjaca šmica.

Na naschich rěpnischczach jo sajo strašchny schkòdnik pokasuje. Pischěšada steji, kaž by ju mrós spalił. Hižo loni je „Szerbski Nowodar“ w čz. 178 š 1. aug. 1924 schkòdnika nadrobnje wopisał. Dokelž tu sapuščenja lětša hischcze hórsche hač loni, tutón nastawk hischcze junu wospjetuje:

Jedna so tu wo schkodowniku, kotryž so powschitkowuje na dźiwej łobodze (Melde) žiwi a kotryž je so pisched 15 lětami we Łužicy prěni raz na rumklizy a zokorizy wobledźował. We nowischim czasu je so wón w srjedźnoněmskej rěpjazej krajinje strašchnje rozschěrił. Rěpjaza schuisa je czěmnoschěra z czornymi blakami. Dołha je nic zyła 5 mm. Jeja ušeše wot kónza meje hač do kónza junija, tak so so wot meje tsem jeja, budki a hnjezdu na nadpadnjenych rěpnischczach nadeńdu. W oktobru schowaja so schmizy do jich sunischich pschebytkow.

Natoczene łopjeschka błidnu, so strucza a słónczuje zahinu. Wone so sawija, iwjadnu a wotemrěja słónczuje zyle. S tym su młode rostliny shubjene. Pola starschich rostlinow pak wutrobine łopjena zajo hyšnje wubivaja a tworja łaschmjatany wjerčschk. Njedozpěja pak ženje jich polnu wulkosć, ale wostanu kripawe. Schkodowanje je wošebje wudźerzowaze, dokelž schmizy pichi zyzanu njezajki jěd do rěpow pschinjeju, kotryž je słaby.

Wošstrowjenje naprawy njeziu hischcze polne wuwite. Jeli na pschěhladi jejka a budki schkòdnika pazujesch, wukasuja wschelazu, ju š drjewjanymi walzami walzować a tak schkòdniki rosmjasć. Wěcy-li rostinki karbolche, su wotwar petrolejowego muhła (Petroleumfeuerbrühe) š rozpěchom nałožowali. Hewak dyrbi so schkòdnikej po druhim puću napischeczo šmipicz.

Dale mamy so plahowanja rěpy na sahonach, kotrež š mjesami, kěžami, łukami, nahtypami mjesuja, widaczy, hdyž hinak njeidże, sahunje so šmuha wowsha, běrnow, zonowa aid. Też pódwy wušiwu może, hdyž so to hospodarišy smóžnicz hodži, młode rostliny psched prěnim straschnym nadpadom schkitacz.

Cyrkwinske powjesće.

Krajnozurkowinske shromadźišiwo w Budyšchinje na rózowej haju 31. Wiedsiecha 7. 6. Boże wottkanje rano we 8 hodź we Maijnei-Marcinej zyrkwi, dop. 1/11 hodźin niedsiełska schuła, pop. w 3 hodź. wobhódźenje na shromadźenschiwownym hwjedženju w Mokrym Wjelkowje, wotendźenu 1/2 hodźin z rózoweje haje 31, wjeczor we 8 hodź. evangelilaz. shromadźišna w Budyšchinje. — Póndźelu wjeczor we 8 hodź. shromadźišna hobuskowow. — Wutoru wjeczor 1/8 hodźin swjatk młodźiny za rosćhuź khcheźanskwo za młodźenzow a źiedu wjeczor we 8 hodź. tohorunja za młode hołzy. — Schwórtk wjeczor biblijska hodźina. — K. shromadźenschiwowy wothładak Zimmermann š Budyschina hwjeździe biblijske hodźiny wutoru wjeczor 1/8 hodźin w Korjinym, pósedu wjeczor 1/2 hodźin pola Lidkerja Alberta w Zyzeczach, schtwórtk wjeczor 1/2 hodźin we Wjeleczinje a pjatk wjeczor 1/2 hodźin w Tuczicach.

S **Bukez.** Swjedźeń hwj. Trojizy rano 1/2 hodźin herbiska spowjedź, we 8 hodź. herbiska a 1/10 hodźin němska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. rosrěčowanje š konfirmérowanej młodźinu.

S **Budyschinka.** Swjedźeń hwj. Trojizy rano we 7 hodź. herbiska spowjedź, we 8 hodź. herbiske kemschenje a 1/10 hodźin wuczba za młodźimi.

S **Barta.** Swjedźeń hwj. Trojizy rano we 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němske a 1/10 hodźin herbiske kemschenje. Pop. w 2 hodź. wuczba z młodźimi. Sbérka za Gust-w-Adolfe towarschtwo.

S **Hodźija.** Swjedźeń hwj. Trojizy smjeje farar Wolgt rano we 7 hodź. němska spowjedź, farar Wejsar rano we 8 hodź. němske a 1/10 hodźin herbiske kemschenje, we 11 hodź. dźěćelemschenje. Pop. we 2 hodź. rosrěčowanje se herbiskej młodźinu.

S **Huczinu.** Swjedźeń hwj. Trojizy rano we 7 hodź. herbiska spowjedź, we 8 hodź. herbiska a 1/10 hodźin němska Boża słužba. We 2 hodź. katechizmuszowa wuczba.

S **Huffi.** Swjedźeń hwj. Trojizy rano we 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němske a 1/10 hodźin herbiska Boża słužba. Wjecsor mišijanske towarschtwo. — Serjedu zonske towarschtwo w Zeczenju.

S **Hornjeho Wujesda.** Swjedźeń hwj. Trojizy rano we 8 hodź. němska Boża słužba. Kschcziti sa hjorsch a hudych. — Rosrěčenje š młodźinu na niedsielu wupadnje.

S **Klukscha.** Swjedźeń hwj. Trojizy rano we 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němska a 1/10 hodźin herbiska Boża słužba, 1/11 hodźin rosrěčowanje š młodźinu.

S **Lupoje.** Swjedźeń hwj. Trojizy rano we 8 hodź. němske kemschenje.

S **Minakala.** Swjedźeń hwj. Trojizy rano we 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němske a 3/10 hodźin herbiske kemschenje. Pop. w 2 hodź. rosrěčowanje š młodźinu. Pop. 1/5 hodźin we Wjeseli pola Brodźiz herbiske kemschenje a spowjedź. — Schwórtk pop. 1/5 hodźin w Pšowjanskej schuli herbiska mitrowjez a spowjedź.

S **Malschicz.** Swjedźeń hwj. Trojizy rano we 8 hodź. herbiske a 1/10 hodźin němske kemschenje. — Wutoru wjeczor 1/8 hodźin wuczba za młode hołzy pola Sendźic.

S **Mjetwarskich** Swjedźeń hwj. Trojizy rano we 7 hodź. herbiska spowjedź, we 8 hodź. herbiska a 1/10 hodźin němska Boża słužba. Pop. w 3 hodź. němska, w 4 hodź. herbiska Boża słužba w Sarkézu.

S **Nowasiz.** Swjedźeń hwj. Trojizy rano we 7 hodź. herbiska spowjedź, we 8 hodź. herbiska a 1/10 hodźin němska Boża słužba. Pop. 1/3 hodźin biblijska hodźina a rosrěčowanje za žiwu młodźinu wosebje. 1/4 hodźin shromadźišna młodźinu.

S **Nakez.** Swjedźeń hwj. Trojizy rano we 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němska a 1/10 hodźin herbiska Boża słužba. 1/11 hodźin rosrěčowanje š němskej młodźinu. Pop. we 5 hodź. posledźenje zyzenu. sapuwjerjow na farje.

S **Delnjeho Wujesda.** Sswjatu Trojizu rano we 7 hodź. herbiska spowjedź, we 8 hodź. herbiske a 1/10 hodź. němske kemschenje.

S **Khnaczicz.** Na Sswjatu Trojizu dop. we 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němske a 1/10 hodź. herbiske kemschenje. Pop. we 2 hodź. rosrěčowanje š konfirmérowanej młodźinu.

S **Porschizi.** Na Sswjedźenju Sswjateje Trojizy rano we 7 hodź. herbiske Boże wottkanje, dop. we 8 hodź. herbiska Boża słužba. Kollekta sa Gustaw-Adolfske towarschtwo. Dop. 3/4 hodź. rosrěčowanje š konfirmérowanej młodźinu. — Pop. w 2 hodź. dźěćelemschenje we Boschczach. — Rischesć. tow. młodźenzow: krajny zwjezdźeń we Schérachowje. Wotjězd pichiw. w 1 hodź. š Nowych Porschizi. — Semrěła Marja Madlena Mierschowa, wudowa w Boschczach, 74 l. 1 m. 24 d. stara. — Wuniosch kollekty sa powschitk. poklad zyrkwje 55 hr.

Wusudźenja.

§ **Krajny žud.** Budyschtski hamtski žudnik je 5 Alčinemu dźělaczerjej H. Hermanej Glaferej š Hrodźišcza schčešć mězazow jasiwa namjerił. Glafer je hižo prjedy khlostany. Po žudnikowe. pschesćwědčenju je tas w nozy na Hrodźišczansko cyczerkubleršim sahonje 8 zentnarjow běrnow 10. januara 1925 š Nedez wobkhoda w Hrodźišczu kulach šunka pokradnył. Pschečiwo pošlednje nasomnjenemu sahudźenju běsche powolanje sapołożił, kiž so saczinju.

Tsjo waischnischi padnuchi, dźělaczej Ernst Oskar Lauptmann š Neusalza-Spremberg, Max Willy Fischer š Lockwitz a krawtki Josef Mechura š Lubija běchu so 1. febr. na jenom Drježdźanskim dwórnischczu srěčeli, pschekrjuczej Sperlingej we Wjeleczinje šunkaje kradnyčz. Hauptmann a Fischer běchtaj so hakle psched někotrymi dnjemi š jasiwa puschesłiloj. Mechura ap. běsche 26. jan. š pschenutowanskeje jatby w Czěčchinje wutwóchnył. Wschitcy tśo jědzechu do Wjeleczina. Fischer a Mechura salěsketschtaj do Sperlingez kuchiny, Hauptmann pak strażowasche. Wokło 1/2 hodźin w nozy pak pschekwapi pschekrjuz Waltaŕ Sperling paduchow a lepi Mechura. Tamnaj paduchaj saja policija posčěrischo. Pokradnyłoj běchtaj 20 hr. Schérachowski lawiński žud běsche dla spytanego czěłeho paduchstwa Hauptmanna k 2 ketomaj, Fischera a Mechuru po 1 lěcu a 6 měsazami jasiwa sahudźił. Wschitcy tśo sbudichu na dwě lěcje czesnje prawa. Mechura běsche khlostanje na 8 wosak. Hauptmann a Fischer a też statne wěcznišniwo sapołożichu powolanje. Budyschtki lawiński žud sahudźi dotpołoneho czěłeho paduschtwa dla Hauptmanna a Fischera k 2 ketomaj a 6 měsazami khlostańje, dołc sbudichtaj wobaj na 5 lět czesnje prawa a statischtaj so pod policajski dohlad.

Czacześćicho khlostana je hižo dźělaczerka mandželska Hana Paulina Kuschkez rodź. Bürnikez š Dažina. Wona běsche we Wósporskim žitowym domje 1 zentnar zeczinzja pokradnyła a pschedała. Lubijšti hamtski žud běsche ju tohodla k pjeć měsazam jasiwa sahudźił a powolanje sapołożił. Dźensa saktaji so šudnišce jednanje, dokelž khlostanske namołwjenje pobrachowasche. Na dźenšnischim jednanju wobhładowanske paduschtwo jako paduschtwo w nuzy.

§ Seadowy wikowaŕ Korla Renwald we Wotrowje winowasche so, so je 8 zent. jablikow pokradnył. Kamjenski hamtski šudnik sahudźi jeho tohodla k 40 hr. pjenježnjeho khlostanja abo k 5 dnjam jasiwa. Budyschtski krajny žud jeho wězera wuwinowa.

§ **Shromadny lawiński žud.** Sbožowanje wotkřyty šudnišce jednanje pschečiwo Pawołej Jurjej Domaschkej we Budyschinje. Domaschka běsche mutskkupował Budyschtskeho wobdźělenja šwjatka š dźěćelimi zohnuwanych a běsche wosłorzeń, so je njeswérnje jednał a pschekhowjował. Jeho winowachu, so je wot awgusta lěta 1923 hač do měrza 1924 wothódnoscenje pisches 1100 papjerjanych bankowkow š njerodu sawinował. Dale winowachu jeho, so njeje nakupjene twory wobstarował pschedawał, ale na swoju ruku dale pschedawał a wulkuje sa sobje pschetrjebał. Dale běsche wobškodźenju, so je 2095.52 słotych hriwnow se pschedatych druhich twarow a 1000 słotych hriwnow wot Bulko-Dubrawskeho wobdźělenja sa so sdźerżał a druhe wězy słucził. Sšud njeswěrjesche so, pschinsnaš, so je Domaschkowa wina dopokasana, dźiwajo na spodźiwne wobstojnosće, kiž tehdom we wobdźělenju knježachu. Domaschka so winowinowa.

Dawkowa protyka za měsac juni 1925.

5. **junija:** Dawkowe wotczehnjenje wot mšdy na poslědnju mejšu dekadu (21.—31. meje 1925). Zadyn wotstorczny czaš.)

10. **junija:** Wobrotowy dawk, pschedpschipowědźenje a pschedpłaczenje měsaczinych płaczerjow sa meju 1925. Dawkowa žadyna sa powschitkownu wobrotowy dawk je 1½ proz., sa luxusowy dawk pak 10 procentow. (Wotstorczny czaš hač do 17. junija 1925.)

10. **junija:** Dochodowy dawk, pschedpschipowědźenje a pschedpłaczenje pschemysłnikow, kiž měsaczinje dawk płaczu. (Wotstorczny czaš hač do 17. junija 1925.)

10. **junija:** Druhotny dawk, pschedpschipowědźenje a pschedpłaczenje. (Wotstorczny czaš hač do 17. junija 1925.)

10. **junija:** Bursowy wobrotny dawk. (Žadyn wotstorczny czaš.)

15. **junija:** Dawkowe wotczehnjenje wot mšdy na prěnju dekadu w měsazu junija (1.—10. junija 1925). (Zadyn wotstorczny czaš.)

25. **junija:** Dawkowe wotczehnjenje wot mšdy na druhu dekadu w měsazu junija (11.—20. junija 1925). (Zadyn wotstorczny czaš.)

Ze susodnych a dalšich krajow.

* **Dźěsći je pschichwatnym czahom morjenej.** S Elsterwerda so pische: Barlinsko-Drježdźanski spěšnik hrabiny a rosmjesce sobotu popołdnju schulskej hołzy Freygangez a Schollbachez š Biehla, 11 a 12 lět starej. Dźěsći běchtej š hischcze druhej towarschku na żelesniskim brjohu kwětki do hnjezdowego hwězdela schczipałej. Hdyž běsche wobswobony czah je Drježdźan do Barlina nimo, chwychu hołzy kolije pschekrocz. W hamym wokomiku pschihna Barlinski spěšnik a hišo bě je zakoscze njeboze stało. Tśeza holczka, kotraž běsche nětchto wrócso wostała, njebě wo podawku sdyła niczo widzała a wuhlada hakle, hdyž chwyschke tohorunja kolije pschekrocziez, rostworjanej cźele zwojeju towarschkow. Hač do hnjezdze wustrózane dźěcźo donješe sudnu powěźcź wobwihnaj starschimaj.

* **Zyła žwójba š wulkim mysłchazym zjdom morjena.** W Darmstacje namakachu žwójbu architekta Kerra mortwu. Jedna jo wo Kerra, jeho žonu a 11 letneho hólczeza. Kaž je so wupokazało, bě Kerr dlěšchi czah lěs dźěła. Potom lešche jako komorny hajnik wustrowował, pschi czimž z arsenikom naměšchane wotrowne mjetle trjebasche. S njesbožownym pschipadom po pakczikí š wowsnymi mjetlemi też w kuchinje kuzichu, z czimž tamni tśo ludźo hnjezcź namakachu.

* **Czeźki autowez njesboži.** We wjen Mišš pschi Schwerinskim jezoru sinjesboži wczera popołdnju auto. Hdyž auto pisches wješ jědzesche, dźěsche runje cźrjódo kulicznikow po wjeśnym puću. Nadobo chwyschke starschka žona puć pschebježcź. To sawołi autowego wjednika tak, so kujezliwo nad autom sbudi. Auto pschešćeže žonu a mori ju na městnje. Auto srały do schtonna a to š taiker mozu, so so wobdźerzej wutrobno rosmjesce. Wón běsche hnydom mortwy. W aucze běchtaj trjebnje z njezazy kranichtej. Druhi kujes, kiž też w aucze sedźeschce, sdyschaze žedi mosny a chwyschke so na městnje zatrěli. Na dobre sbožo mózachu jeho hischcze komu wukhowarz. Sranjenych dowjeschu do Schwerinskeje khorownje.

* **Sa 14 tuožin z Londona do Züricha a wróco** Nendźelski letak Lobham je we swojim lohkim letadle Londonscheho letanischcza do Züricha leczał. Lět trajesche tam a sem hromadźe 14 hodźinow.

* **Klóschtr šwj. Antonija w Flerzheimje je so spalił.** Sswjatki póndźelu wotpali so klóschtr šwj. Antonija we Flerzheimje pola Rheinbacha ze šwojimi zyhnimi twarjenjemi. Wobeh sniezi wschón jót a domjazu nadobu. Kak je woheń nastał, je hischcze njesnate. Schkoda je nimomérny wulka, dokelž je nowosarjadowany klóschtr nikdy sałožerjeny.

* **S Warschawy.** Woheń sniezi měšczańsku Kuschenizu, kiž we Wilnanskim wokrjesu leži. Pisches so tkežowa a zyrkej so spali. Woheń je so pjerza sałožił.

* **S Krakawy.** Sswjatki srały polske wojerske ketadło k semi. Wjednik a wobkedźowaŕ, kotrajž běschtaj w letadle, so morischtaj.

* **Spodźiwne rosbuchujenje.** W nanjesenym schwajzarskim měšczańku Annemasse pola Genfa sta so zyle spodźiwny podawk. Na jenym żelesniskim wosu běsche na 24 zentnarjow czeczišwego chlora. Chlor ktoreschke nětkotre hodźiny na złonzu, sapali ko a rozbuchny. Nad měšczańko wulmy sa chlorowa mróczel, pisches kotruž so 50 wozbowow sajeđzeli.

* **Załožny turowz.** S Roma so pische: Sandźeny tydźeń roshori powěźcź Romiske wobydlerstwo. Někajki njedoczuł běsche schčešćerkrocz holczki se cźrjódy dźěci wuwabił, wunuzował a słónczował. Na druhi dźeń rano namaka ko cźelo pschi brjohu w Tibru leże. Pisched někotrymi cźasami běschtej so hižo podobnej njeschtukaj stałej. Starschi boja a strachuja so, dźěcźi na dróhu won puschcźeć. Nadcźink może so w hyłach ludu, kiž wschudnje do Roma a š Roma puczuja, derje zhlowaŕ.

* **Napad na wobzowowy cźah.** Pola Sswjatoczza, nadeje wjesći w Bjalystoskim wokrjesu, nadpadnychu rubjeżnizy dwoju policistow. Jenoho z njeju zakřelichu, druheho pak cźežzy ranichu a wumrichu. Sodźinu posdyšcho, 1/5 hodźin rano, nadpadny rubjeżništa zwólba po sdaczu 80 ludźi šwina, wozbowowy cźah, kiž do Sswisłocza dźeschce. Woni tśelachu na cźah, so by sastał. Lokomotiwny wjednik pak njedaschce so zatrašcźicź, jědzeschce š połnej mozu a š wulkej špěšchnosću pisches woheń. Jeneho puczowarja srani kulka, druhe pak sajo srěčachu so se schkleńzami.

* **Introwne prědowanje a jeho sćežki.** W intrdiwnym tydźenju prědowaschce jendźelski biskop we hłownej zyrkwi w Epsetrn wo hrěchej kapni „Dy njeńmišch kradnyć!“ We prědowanju napominaschce wěrnych, jeli fu so w dawkiplaczenju nětkaj hrěchichiłi, to tola do porjadka pichinjeješ. Prajeschce też, so dha rad samjeczenje dawkowe pjenježy dawkowemu hamtej pschepodacz, tak so so nichtó bojerz njetrjeba, so bo picherabźi. Prědowanje je scze na pschiposchtucharjow skutkowało. W tutych dnjach dosta biskop wot kujesa měschczanskiu schek pisches 10 000 puntow sterlingow, to je wokoło 200 000 hriwnow a nimo toho hischcze wulke sumy š dalschich stronow. Kujes biskop je pjenježy dake dawkowemu hamtej dak.

* **71 woporow pichi njeboži w jenych amerikanskich podkopkach.** W Raleigh w polnocnej Karolinje sta so we podkopkach wobžarujonne njeschoże, pichi kotrymž so 71 ludźi sažypny. Hačzenjez so hnydom pomozna kolonna na městno njeschoża poda, njemóžesche nichtó městno njeschoża dozpěcź, dokelž z podkopkow jědzoste dymły stupachu. Po 6 hodźinskim dźele wuczahnychu prěnich mortwych. Po dotalnych powěźcźach je so na 71 hórnikow jako mortwych wuczahnyło.

Přilopk.

* **Pisches kalujenje ſ nožom jajo k živjenju pschischol.** So je kalujenje ſ nožom pižo cžaſcziſcho ſmjercz cžłowieka ſawinowało, ſo ſnate. Ale ſcžkhowaza ſpodžiwny pschipad dopokaže, ſo može taſke kalujenje pod wobſtejenoſcženi też wožiwjecz. Wdyż parnik kanadiſkeje P. Ficzeary „Mintroſe“ ſo mjetu Quebeck bližeſche, nadeńdze ju Jendlelcžana widliſcžcža, ſdyż ſo horjeka na ſdožnicz lubi pschekhodžowaſche. Padże każ morwy k ſemi. Dokelž wiaſy njeſchcžaſche a też wutroba džełacz ſaſta, mějachu ju ſa morwego. Na łódži pſchichtomny irifki mjeſchnik wuzjawi ſwoju cžełko a ſhromadži ſo ſ druhimi puczowarjemi ke krótkemu paczerjej, prjedy hacž ſo cžełko do morja puſchi. Hdyż ſo to ſtacž dyrbjeſche, kłó łódzny rtak, ſ ſo poſledni połnyt cžinił, ſe ſwojim dwohačznym nožom morwego do ſtrowy, na cžoż wón ſ ſpodžiwanju wokoło ſtejacych na nohi ſtorči a ſo tak žiwy pokaſa, kaž pſchikomni. Sžiwěkkojo tuloho pada powědachu poſpěſchco ſo njemdła, hacž ma ſo tuto wokjwjenje jenemu džiwej pſchipiſnecz abo wuſchiſnoſcži łekarja.

* **Se živjenja ſkuſkerja lawow.** We ſwojim cžaſu. ſnaty ſkuſkerſ lawow Domaſche Batty powěda ſcžkhowaze: Leżach w Newyorku na konopeju a mękach ſwojeho najkraſniſcheho mjelich. ſchturloch lawow pſchi ſtelu we jſtwi, a hrajżach ſrej ſ nim każ ſ pſheżnym. Běch ſi wuſinuł. Law lisaſche ſ ludoſcžu ke ſwojemu ſ.ejſej zobu ruku, kotraż pſches wobłożenje wiſaſche. Nadobo wotnesi jeho domizaj pſchecżeſł ſe roſzahnoſcžu kret ſ jeho ruki ſiła. Batty dła bokoſcžow. Wołowritvſchi wocži wak widżi, kak Nana běſche pſches naſtajne lisanje ſ hrubym ſahykom naſtała. Batty widżeſche, ſo jeho ſtanjenje w tym wokmiłku ſwoju ſmjerczi wohnamjenja. Sſamo najſkludniſchi law dóſtanje ſwoju pſchinarodzenu džiwjoſcž ſaſo, tak ruczże hacž je junu cžłowjeſku krej woptak. Tuż rěkaſche pſchikhódny wupucz namakacz. Wša we najwjeſelſchej nerjoſci a buchapſchichtomnoſcži mjeſeżo nabitu piſtolu, kotraż wyſche konopeja na ſcžkhnje wiſaſche a ſtěli ſwojeho ſubuſchka do wucha, kiž ſ kichikom ſo bo hromadu ſypeſe. Tak běſche Batty wumożeny, hewak běſche law ſcžo na cžaſtki roſtorhał. Tutón podawk wopiſowaſche ſo we ſwojim cžaſu we wſchěch nowinach.

* **Wjeſki k wjeczoru cžahnu.** W poſlednich měſacach ſe ſo wobkedžowało, ſo nadpadna liczba wjeſkow a bruhich ruſkejnych ſwěrjatow ſ pokrožanych a ranſchich ruſkich łěſow k wjeczoru cžehuje. Pſched měſazami hižo běchu wulke cžrjódy wjeſkow w Litwje. W poſlednich tydżenjach ſu ſo ſraſchne ſwěrjata ſamo hacž do Eſtonſkeje dobyle. We wupſcheſtrjenych łěkach maja dobry ſchkit. Wjeſcže cžrjódy ſu hižo wſele ſchkody nacżinile.

* **Rubježniſki nadpad w Italiſci.** Wjeſele a ſrudne powěſcže pſchińeſu nam italiſte nowiny ſe ſwojeho kraja. Dżenjuſniſcha powěſcž njeczini Italiſkej wopraudże ſamu khwalbu. Poſledni pſatk nadpadny pjecz ſababiencych rubježniſkow jedyn pórſti wós blišto Neapla. Rubježniſzy wurubiſchu puczowazych hacž na kožu. W ſpěſchniku njes měſtonaj Genua a Milanu wurubi muzíki w jenym wokdžeł ubohatu Schwjazarju, kiž ſama we wotbłyku bydżeſche. Rubježniſk běſche ju najprjedy ſe ſajedojcznej zigarreiu poſluſchił.

* **Galaninh namórnik.** Pſched nékotrymi dnjemi pſchijědże do Liverpoolſkeho pſchiſtawa jendżelſti parnik. S nim pſchijwjeſe ſo nimonerły kraſna mloda Armenſczanka. Knježnicžynjeju ſtarſcheju běchu Turkoſo ſamordowali. Pſchiſtawſku polizija pak ſakaſa, dokelž běſche wohoła knježna bjes puczowanſkeho paſa, dale też bjeſe wjeſkich pjenjes, ſo ſmě rjana knježnicžka na kraj. Jendżelſti namórnik pſchijiſeże ju roſtudżi, ſo ſ wobjej holcžku nocži. Spěſchnje

S **Lubohošća pola Knikowa.** Borzy po wójnje běšche Knikowe družtwo jenički korčmu kupiło a ju do wobsteji pschewarilo. Tak běšche Lubhošćej hjes korčmarstwo hoješi. Nětko pak ma sajo Lubhošćej swoju korčmu. Knjes Korla Hauffa je nowu korčmu natwarił.

S **Wojerez.** Wojerowske herbske burske towarstwo ma sobotu 6. junija wjeczor we 8 hodź. swoje nalětne zajwjelenje we Wojerowskej tšelarni.

S **Wojerez.** Psched wjazy hacź 6 njedźelemi su hebi Wejerezy swojeho nowoho měšćanskoho wuswolili. Dotalny cźaś je trało, prjedy hacź je ho měšćanske sastupjerstwo na jednu wosobu, a to na knjesa měšćanskoho Augsbocha z Gassena, sjednało. Nětko je nowowuswolony měšćanosta Wojerezam sdźěli, so sastojnstwo njeanstupi, dokelź njemóža jemu wobydlenje pschipokazaś, kiž by jeho zadanja spokojiło. Teź wo mjdźe su differenzy nastałe. — Dobra wěz dobru chwilu żada.

S **Wojerez.** Wěźera popołdnju w 6 hodź. sta ho pschi módrym jśerju njeswjeżo, kiž pak hišcheze derje wothcźa. Tam kupcach su młodźi hólzy. Nadobo wołasche wósty Erhard Lampel z hlubiny wody wo pomoz. Spěchnje pśiwaschе Kurt Schołta na pomoz. Jemu poradźi ho tepjazeho z wody wuczahnuś. Lampel mózeshe derje pśiwaś, ale jemu sćežnjy noha.

S **Wojerez.** Posłyši wołoobolwy auto mjes Wojerezami a Slym Konorom jeźdźi sajo wot 29. meje sem. Auto jeźdźi sa dźeń dwójcy. Jśedny porjad je tak sarjadowany, so ma kóždy ras pschijśamknjenje k cźahanu. Dokelź je dróha mjes Narezom a Błaczejami twarj, tak jeźdźi auto pisches Cźorno-Khołmcźanske dwórnischcźo. — Do Wojerowskeje khorownje je ho hołza pschinjesła, kiž je do jerzya stupiła a jehi śuche žily na pravej nohi rozrěźała. Hołza ma hišcheze sbožo, so je ji derje poradzena operazija sajo pomhała.

S **Wóspurka.** W sańdźenej nozy su pola tudomnoho murjerja Stübnera nutsklamachu. Paduschi salěchu je wokoło wot dwora do twarjenja. Tam kradnychu dwaj mužaj wobleka, kupanski mantl, lakowane cźerje, brunu listownuk z 12 hriwnami, jedyn dhbsacźny cźacźunik a mjeźaze kolo. Kaž ho sda, je paduch hižo prjedy toho nje wobkedźowal. Stübnerez swójba pschijdźe hałke wokoło 12. hodźin z jenieje sabawy domoj, ale njewjetmy hischeze najurjeńsche wo nutsklamanju. Paduch je zyle wěsće cźakał, doniž Stübnerez spacź njepschińa a so potom do twarjenja dobyt, jako běchu tuchi w prénim spanju. Połazija pyta paduscha wunsćědźicź. — Prěni dźeń swjatkow trashychtaj tudy na stalnej drohy auto a kolajźowy do ho. S rosnoreźanom autonopkiłoweje schlerezy ho wobaj khěrko iranischtaj, tola niz cźežko. Stajnje zlyschimy nowe njeswója z automobilemi.

Se **Spal.** Sahority hajnik je wěsće najeńk tudyschoho prénjeho honćiwinskeho sahona. W tutym liczu je hižo dwanaesze dnjow do wotewerjenja hornikoweje honćiwy jedyneho hornika na swojim sahonjese zajźeli.

Se Stareho Lubolnja. Sstrjedu pschipołdnju w 12. hodźinje wotpali ho bróžeń cźežke a hospodarja Hermana Mičźi. Bróžeń běšche za krótki cźaś sniczeny. Wuheźanska zhykawa a posdźischo teź Hamorschcźanska, běchu ho pomoz pschijěkoj. Wobej pak njemóžeschtej wjele wuczinicź, dokelź nitkaž žana woda njebé. Njeby-li wětšik tak sbožowne dul, byschtej ho hrózy a dowsce teź wotpalikej. Skat je wobeh nastał, njeje znate.

S **Wochos.** W naschej wsy běšche 2. a 3. dźeń swjatkow tšelerśi swjedźeń. Njane swjatkowne wjedro k tomu wołoeze pschinoschowasche, so ho swjedźeń tak derje poradźi. Wiele hósći ho na swjedźeń pschichwatało, wołoeze sześzu, kiž chyzchu teź swoje wunnjelstwo pokazaś. Tšelerśe towarstwo běšche jehi śerśa nowu tšelerźin staźiło, kotraž ho na žamžnym dnju sobu powjeźeri. Na wobémaj dnjomaj tšelzu nózuje tšelachu. Wutoru, jako na druhim dnju swjedźenja na kralowu tarcź tšelachu. Dostojnosći krala dobu jehi knjes Schimank z naschoje wsy. Prěni rycźer bé knjes Hundo ze Starcho Hata, a druhi, knjes gmejnski pschedsćežeśeżer Petrik z naschoje wsy. Na wobémaj dnjomaj běchu wjeczor w hoseenju reje.

S **Niśeje.** Sdobom psched swjatkami namakachu pop. w 6 hodź. njedaloko pohrebnischcźa cźežko dźěłaceźerja Skowronczka. Mordarstwo abo samomordarstwo je bo cźežka. stało. Skowronczk lubowasche rad palenzowu bleschu. Teź pschi cźežke běšche paleńzowa bleschа, w kotrejž běscher „žitny“ měł. Won je najźerje pschenahle pił a tak bo sapił.

S **Mośta** w Delnjej Luźicy. Hrubošćstahlhelmskich. Sańdźenе dny jédźeschе sthžobny Bjedrich Lindner ninno cźpjódti młodych hólzow. Bjes pschicźiżny dyri jeneho z nich, kyna khěžkarja Merczina Kozura, z motyku do wobliczja. Na debre sbožo jeho cźežaju njefrani. Wina hrubeho sadźerzenja bndźe znano z politiskimi wězami swižowacej, pschetoż, kak dolgo hacź stej towarstwje stahlhelm a wehrwolf wo wožy sakoženej, knjeża njemérny a swady pschi tódżej salawje.

Z Łužicy.

S **Kunnwalda.** Wobžarujomne njeschožo sta ho sańdźenu njedźelu popołdnju na dróhy z Bejerez do Kunwalda, w tak njenowanym Kriegelskim kuce. Města Horakowa z Budyschina dźěsche z Wěkeho Woha dele a so na hubjentym puću wobžnuny. Horakowa padny tak njeswjedomnje, so ho na kolenu thrkne srani. Sobuswjazy samaritšeje kolony a knjes dr. Geiß sujeschoženej prénju pomoz poskićichu.

S **Wjasońcy.** Hižo sajo sta ho tudy smjerlne njeschožo. Drjeworećar Erich Steglich, kotryž w drjewowym rěsaku Jana Bohmérra Nychtarja dźěła, běsche 2. junidop. w 11 hodź. runje pschi swojim dźěle w kotowni. Tu pschidźe elektrowodej pschebliksko a bu z elektriskim prudom (220 volt) smjertnje trjechany. Spyta drje jeho jeho sajo k žiwjenju wrócicź, tola wscha próza bé podarmo. Steglich njebé hischcźe 18 lét starý.

S **Wjasońcy.** Wjasońske gmejnske sastupjerstwo je nowy hospodarstwowy plan dowolilo. Po nim je 178851,75 hriwnow dołbodow a 181 939 hr. twdawkow.

S **Biśkopicy.** (Sapołdźene.) Sswjatkownicźku popołdnju sta ho na tšelerni njeschožo. 18 létny Fritz Kluge sałeże wopity na cźimpel. Wobhdźeł běsche jemu sakasał, rjeczas wocźinicź. Kluge pak njepodhinschasche na to. Won padny w potnej jśbje z cźimpele a wosta na semi leżo. Snjeschoženeho domjescholo do Kamjenza do thorolownje.

S **Biśkopicy.** Tu jédźechu sańdźene dny kmótśja se autom wot tšelcźenju z dźěźcźom domoj. W wótku Kamjenskeje dróhi ho durje wotewrichu. Pschi tym padnjidźetej jena žona a jene dźěcźo na dlóžku. Wobej ho cźežko sranischtej. — Teź w Biśkopcźanskej wokolinje poskićeja nam śadowne sćitomy, kaž teź wosebje buki a dubhy žadanmy napohlad. Liścźo taiskich sćitomow je zyle wotźrane a sćitomy steja suche kaž khojschcźa. Nimo wschelakich druhich pschekasajzow a druheje njerodźe je pschede wschém proześionika hušanza tuto sapuscźenje nacźinika. Schtož tuta njesnidźi, to sapuscźi sajo kwasa a wosch, kotraž je ho w sańdźenej milej śumje jara rozmnožila.

S **Biśkopicy.** Njewscźédne wězy pschedstajeja ho w naschim swětłowobrasowym dźiwadle. W nim wuknupe indiski sakir. Podawa bohaty hrósine a nékotrehožkuli pschebitki hušaza koża. Wosebje zakojne je, hdyž sakirej dołhe hodźe do cźela bija. W jenym z poślednich pschedstajenjow bu wjkom wosobam sle.

S **Lentersdorfa.** W tutych dnjach wróći ho 23létny muzki z zukownileje legije. Pjeć lét dołho běsche we Afrizy w Marokkowskej hyl. W lěcze 1920 dźiwsche se Mohuca do Amerikі wupuscźowacź. W tutym mésće da pak ho do zusobuskeje legije nawabicź. Létha běsche žiwoje 5 lét woiskužił. Dokelź mésečske dobre wuzmódcźerni, dyrbjeschе ho na dalsche léta swjaźeć. Jenu pak běsche lubscźo, so do domizny k maczeri wróćicź.

Se **Zitawy.** W swjatkownym tydźenju pokasuje ho we Zitawskej klóschterskej zyrkwi wobras, kiž je wopraudźite wunnjelstwo swojeho rasu. W Zitawje mjenuja wobras „hłodowe rubischcźo“. Wono je kruch płatu, kiž je 8,2 m dołhe a 6,8 metra schěroke. Na wobrazu je 90 wobrazow z wolsiowymi barbami molowanych. Wobrazu su z biblisker stawiźnow wsate. Po powésćach dari wójny Jan Gorteler rubischcźo w lěcze 1442 zyrkwi swj. Jana. Sz nim sapowěźny so w pósłednim cźasu wokolnikowcźo. Hdyž ho to sta, tak sapoca ho kóždy ras poseenje, hłodu mrócze. To je wina spodźiwnoho mjena. 200 lét dołho wukonjeschе rubischcźo swojim śłužbu. Potom pak bojachu so, so mohło ho rostorhacź a wołožicź rubischcźo nésdże do tuchła. To běsche 1672. Mózno je, so je druhe wina. 2 lédźesetakaj dołho njewédźeschе nichtó, schto tuto cźeno wosmanjenja, jenoż wopomnjesce běsche wostało. W lěcze 1840 namakachu nésdże spody pod staryma knihoma tute rubischcźo kruce sawalene. Kóžde léto w swjatkownym cźasu pokasuje ho rubischcźo w sjawnosći.

S **Ruchbachu.** Pschi kuwanju wo žiwjenje pschinidźe tudy jedyn skałak z Hornjeje Schlesyskeje. Wón cźežkne swoju śotnu wopytaco, dyžchże pak ho prjedy toho hišcheze wutkopacź. Skałak njemóžeschе pluwacź a bé sebi pschе hluboko salési. Psched wocźomaj towarischom jeho satepi. Pschi najkhórschej woli njemóžachu jeho wuthowacź, dokelź nadobo we hlubinje wosta.

Se **Shorjelza.** Wěźera semrě tu w khorowni najstarischa wobydlerka města, knjeni Hilgerschelowa. Wona je 95 lét stara. — Nan wjazy dźeći wsa sebi žiwjenje. Wón bydleschе na piwarskej dróhy. — Tšechikrajet Ullrich na Hilgerowej dróhy padny z rólla a rani ho cźežko. Jeho dowjescheru do khorownje. — Na Salowskej dróhy sujeschožej jechu kolesaź. Prédkhe widła běchu ho słamałe. Kolesaź słama sebi ruku.

S **Drježdźanskeho Nengersdorfa.** Dobrowólnje je hebi 72-śetna wudowa Pjekarjowa rodźena Ohmanez Žiwjenje wsała. Swjatski rano w piatej hodźinje namakachu ju we naschej rěźy satepjenu. Pschicźiżny ju pjeća žiwójbne swady.

S **Welkersdorfa.** (Cźežke sześchwki lohkeho žorta.) Mandźelska ratarja Richarda Lindnera pschipowětźny ho sa jedyn auto. Auto poczinaschе pschesco spschichnicźo jeźe. Mandźelska padny i auta a srani hebi koleno. Nětko je ho kreb sajédojcźila.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 5. junija 1925.

Wežerawschе kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	20,55
1 jendźelski punt	20,382	100 cźeskoh. krónow	12,43
100 schwajz. frankow	81.295	100 pólsk. markow	80,175

Na pjenjezny wikach ho mało pschemeni. Wušchédne pjenjezy płacźachu 8½ hacź 10 proz., mésacźne pak 10 hacź 11 proz.

Na Barlinskich produktowych wikach płacźeschе wežera zentnar:

pschenicy 13.10—13.15 hr., rožki 10.60 hr.
hacź 10.80 hr., jecźmjenja najnjeschego 10 hacź 10.90 hr., nałstnjeschо 11.30—12.10 hr., wowsa 11.70—12.10 hr., pschenicźneje muki 16.85—18.10 hr., rźaneje muki hr. 14.75—15.75,

W terminowym wikowanju:

pschenicy w julinju 13.20—13.25—13.20 hr. rožki w julinju 10.60—10.20—10.10 hr., wowsa w julinju 9.45 hr.

We Wrótklawju:

pschenicy 13.50 hr., rožki 11.75 hr., wowsa 12 hr., piwarskeho jecźmjenja 11.75 hr., wischednoho jecźmjenja 11 hr., bérnow (...ich a cźelowjenych) 2 hr., pschenicźneje muki 70 proz. 19 hr., rźaneje 70 proz. 16.75 hr., rźanych wotrubow 7.50—7.65 hr., jecźnych wotrubow 8—9 hr.

Wapnowe płacźiny su njepschemenjeja. Sstrjedźinoměrski wapnowy swjazk stójeli nam jeźcźowaze: Wschelake nowiny su pisałe, so ho wapnowe płacźiny wot 18. t. m. wo 10 prozentow powyschcźa. To njeje wérno. Płacźiny wostanu tešane tak dołho, hacź to wudawši dowola.

Na hamtskim tobakowym pschedsadźowanju su tobakowe płacźiny spadle.

Barlinske jejowe płacźiny: a) tukrajne wulke a cźešśiwe 13½ pj., wulke cźešśiwe pisches 55 gr. 11½ pj., pod 55 gr. 10 pj. Mukrajne wobešeje wulke 13—13¾ pj., wulke 11—11½ pj., normalne 7—9 pj.

Khorcźnjske tydźenske wiki. Butra płacźeschе 1.80 hr. hacź 2 hr., jeja 8. 9 a 10 pj., sholotej (2 kérźaj) 15 pj., wisćmje 80 pj., truskalzy 1—1.20 hr.

Na świnjaze wiki tam běsche so 713 prošatow a 26 běhakow pschinahło. Prošata płacźachu:

hacź do 6 njedź. 16—20 hr.
wot 6—8 njedź. 20—28 hr.
wot 8—13 njedź 28—35 hr.

Běhaki płacźachu:

wot 3—4 měśz. stare 35—60 hr.
4—5 měśz. stare 60—90 hr.
psches 5 měśz. stare 90—105 hr.

Na pschedań:

Bruna łobla, 4 lét stara, na Wochowskim ryczeźerskim pola Budestez.
Módry byk, we Wadezach pola Khrischa
Krowa mloda, we Sdźarje pola Khrischa
10 wulkich a 13 malkich huź w Bělej Horje cźo. 20.
Schewika maschina (Singer) w Budyschinje, na Kamjelej dróhy 11 III.
2 zent. bérnow, w Budyschinje, na lawskich hrjebjach cźo. 4 III.
Konje, Balla w Budyschinje, na Fichtowej dróhy 6.
Wyšokožuncźelna krowa w Dešnjej Kinje cźo. 5.
Sstoma a bérny w Khólach pola Budestez.

Sso pschenajeja:

Schwina'ska gmejna pschenaja swoje wischnje njedźelu, 7. junija, pschijp. w 1 hodź. w korczinje.
Jutšje sobotu, 6. junija, w 6 hodź., wischnje na Raboscźanskich gmejnskich sahonach. Kupzy seidu ho we Rabojeańskej korczinje.
Jutšje sobotu, 6. junija, pop. w 5 hodź., wischnje w Krjepjeańskej korczini.

Sso pytaja:

Hospodarski pomocnik, w Hušćańskej korczinje.
Konditarski, Stäckel na seminarskej hasy 9, w Budyschinje.
Holza, w Budyschinje, na bohatej hasy 24 III. na bravo, w Budyschinje na thežkotskej hasy 141, rěmjeski mischtr Sommer na swonk. lawskej hasy 40, w Budyschinje.
Dźěłaceźerki, w brózńach na Mužakowskej dróhy w Budyschinje.
Dźěći k rěmu cźahanju na Wowujowskim ryczeźerskim.
Murjerjo, Schołta we Wulkej Dubrowje, Schumann we Budyschinje.
Molerski, Kurt Pietschmann na Tšelanskej dróhy 14 we Budyschinje.
Holza, k 1. jul., knjeni Nickowa na Kuczinjanskim ryczeźerskim, hoscźenz a rěsnišwow w Minakali, knjeni Sachsowa na bohatej hasy 41 w Budyschinje, hotel „Króna“ w Budyschinje.

Dobrowólne pschesadźowanje.

Njedźelu, 7. junija, popołdnju w 2 hodź., we Wyšokej pola Wóšlinka, we zyhelni
wyšokožuncźelna krowa,
dwaj strażniškaj pšaj,
hospodarski wós,
zentrifuga,
ratarski grat.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. 7/11 hodź.:
Trošchu struczene płacźiny, pschedewschém za pschenicźu.
Tendenza: S lohka struczena.
Dop. 3/12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Tendenza: ta sama.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe śymjo po tuni abo 1000 kg, jenoż 100 kg, płacźiny po Notel hriwnje.

	4. 6.	3. 6.		4. 6.	3. 6.
Pschenica	262-265	262-265	rapš. wošuschi	15-15,60	15-15,60
rožka	212-216	212-216	poch. melaśe	9,75	9,75
nałst. jecźmjeń	226-242	226-242	ierabella	13-15,25	14-15,25
nal. jecźmjeń	—	—	bérnaje kruźi	18-19,30	18-19,30
wowsa	234-242	234-242	buny	18 21,00	19,00-21
kukurica (Mais)	211	—	wofa	19-22,50	19-22,50
pschenicźn. muka	33-36,25	33-36,25	lany wošuschi	21-22,80	21-22,80
rźana muka	29-31,50	30-31,50	mokre lepiwa	10-11,00	10-11,00
pschenicź. wotr.	13-13,80	13-13,80	dolte lupina	12-14,00	12-14,00
rźane wotruby	14-14,40	14-14 40	śymo, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
rapš	395-400	396-400	płona, rźana	1,10-1,60	1,15-1,20
lane śymjo	385-390	385-390	„ pschenicź.	1,10-1,40	1,15-1,20
hróch	22-25	22-25	„ wowsina	0,90-1,30	1,00-1,20
pjeluschki	18-20,00	19-20,00	„ jecźma	0,95-1,00	0,90-0,95

Płacźiny résneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.
4. junija:

25 wolaj, 18 **bykow,** 25 **jakozow a krowow,** 440 **cźelatow** 2 **wowzy,** 491 **swinjow.**

Płacźiny za
cźelata: 2. 87—90, 3. 82—95, 4. 70—80;
swinje: 1. 72—73. 2. 74—75, 3. 70—71, 4. 65—68, 5. 50—55.

Najnowše z cyłeho swěta.

Franzowskemu finanznemu ministrej Caillauxej so pjerwa njepopadźi, franzowske finanzy se ramjanymi kredźemi Franzowskeje wustrowicy. Wón toho dla radźi, dołh w Jendźelskej a Amerizy wotplaćiś sapožeća, so bychu tak tuhaj staraj Franzowskej z pjenježneho cźěrpa wupomhali.

*

Italske knježerstwo je w Amerizy požčonku 50 milijonow dollarow dojednało, so mohło internazionalne nadpady na kurs italskeje liry wotrasyć.

*

Albanskemu knježerstwu je so poradźiło, sběžk w polonskej Albanskej potłoćiś. Sběžkarjo su nutřkowani, psches grichisku mjezu cźekaś.

*

Kanadski žesm je wobsamknył, so ma so połnózna łoćna (pol) Kanadskej pśiśimknyś. Zadanje Norwegskeje sa połnóznym polom so njeźmě pśiśipósnaś.

Mordarstwo w Doberceiće pola Pirny.

Njehańbite mordarstwo sta so žrjedu, 3. junija, we hoscenźu Doberzeitz pola Pirny. Tam pśichśiźe dopołdnja wokoło 9 hodź. njesnaty kołojeźdny a žadasche žeby schalku łhoseja a ju teź zaplaćił. Potom žedźesche hischcze dźesći cźaš w korčmje pśi jśiwi. Hdyž korčmarka sćeńcenźy wopłokowasche, hladasche zuny dźiwnje wokoło so jśiwi a teź do podlaństeje jśiwy. Słónčnje prasćesche so za korčmarjom. Korčmarka nječesche w kuchni dźěłaś, jako pak so wrośći, bě zuny wotcejchoł. Jeho kolo pak stojesche w śćeńi. Korčmarjowy sdasche so wěs napadna. Pśichśiźe do khěže a widźesche na śkhodze błóćane zchórnjace słopy. Tuž dźesche po śkhodze horje a wuhlada zusebo pśiśed wotewrjenymi durjemi jeneje komory, rizy w saku stojo. Hnydom spóźna, so bě so dybjaczny cźłonik śhubił, kótryž hewak pśichi durjach na śćěnje wiśasche. Hnydom zusebo paduschowa winowasche. Tón pak prěsjesche. Korčmarka sawoła hnydom žuždoba, łukterja Küchlerja, a prošesche jeho, so by podhladnuło cźłowjeka tak dołho wobkedźował, hacź by wona policiju sawołała. K pomocy wsa žeběi Küchler drohowebo dohladowarja Keila, kótryž runje w blišcźosći dźěłasche. Wobaj wobkedźowaschtaj nětko njewitaneho hosća a njedaschtaj jemu se domu. Zuny dźěšche na wusmup a cźišmy tam ćahnjeny cźažnik i woknom won. Tak dołho hacź korčmarka łuzonitej policiju na pomoc skasa, sawoła zuny horjeka na muzow: „Puschćitaj mje i khěže.“ We žamom wokomiku wutśeli. Wutśeł trjechi Keila pśiches nóž do mosnowo. Keil śmjertnje ranjeny po śkhodze dele padże. Jeho do jeho wobydlenja donjesechu. Wón wiazy k sebi njepśichi-

dźe, ale je schtwórcź hodźiny wumrě. Też Küchler je strózeleni po śkhodze dele padny. Hdyž bě skanył a po sa mordarjom rozhladowasche, jeho nihdźe wjazy njewidźesche. Wón bě z kołom cźekanył. Też na Küchlera so zusy z revolwrom měrjesche. Samordowany Keil je wokoło 40 lět staty, ženjeny a sawostajі jene dźěćo.

Mordar je wokoło 23—25 lět staty, 165—170 cm. wulki, schwižny, a rěcźi w Barlinskim dialekcźe. Na kołowym wodźidle měrjesche cźorno-błu khorhojcźu pśiprawjenu. Hnydom po mordarskim pśichśiźebje policija a kriminalni sastojnizy z Lohmen, z města Wehlen a z Pirny, też mordarska kuniušja z Drježdźan a žandermerija se Arnsdorfa, so by za mordarjom głědźała.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Puće na Dubrawskich honach su dla nałopowaśa sawrjene a to 1.) gmejnskí puć z Dubrawki do Suborničanki wot 6.—11. junija. Jěšdźi wobthad je sa tutón cźas na Bart pokasany. 2.) Gmejnski puć z Dubrawki do Barta a Wukrancźiz je wot 13.—15. junija sawrjeny. Jěšdźicź ma so wo tón cźas na Suborničanku.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Póndźelu, 8. junija 1925, dop. 1/4 9 hodź. je sjawne pośedźenje podkrjesnjeho wubjerka. Dźesći porjad je na hamtskim hejtmanskoje wupowěźenjeny.

Po pśichedpóručenikowym namjeńcu pśchenaja so pola a luki kubleria **Jana Jurja Žyža w Cźažecach.** Wone měrja 35 akrow a 742 kšćinych prutow, pśchenaja so na 12 lět a to sobotu 6. junija w 9 hodź. dop. w Cźažecach.

Hamtske z Rózborka.

Dokelž staj sašo dwaj pśaj na sćažensći skorjekoj, tak wupscheiterźe so sawrjeńśi wokrješ na zguły Rosbórkšti wokrješ: We tuthym sawrjenym wokrješu dyrbja so hacź na dalsche wjsche pśy teź w nozy pśichwjasaćaj a tak śwěćiśćej, so nikoho njeśtrašaja. Dale ma so postarać, so pśy njewutcźerlu, abo z druhimi hromadże njepśichinjdu. Pśy žnjeśch jenoj sa powjas wobjśćej, hdyž su w pranzu. Hdyž pśy cźahaja, tak maja teź na pranzu byś a kruće pschinjasane byś. Pśy, śiž policija trjeba, njetrjebaja so po tuttych pschikasujach měcź, tak dołho hacź su w śłužbje. Schtóž pśy na pasćwiscźach abo honjtwach trjeba, dyrbi měcź wot krajneho radźićela wobźełiu dowolnosć. Wuwos pśow se sawrjeneho wokrješa je jenoj dowolene, hdyž je krajny rodźićel dowolił a śtótny lékař pśa pscheładak. Schtóž se jiwojim pśom se sawrjeneho wokrješa dźe, dyrbi pśo na powjasu a w pranzu wobśćej. Pśy, śiž žiwobodnje wokolko běhaja a to pschećešno poźtajenju, so hnydom marja.

Pśy morśći žnjeźa ninio połnje teź hajniki, połni a cźapi dohladowarjo. Schtóž so po pschikasnjach ninia, so khłosta.

Towarstwowski powěstnik.

Budestecy. Serb. tow. „Lubin“ je na njedźelu, 7. 6., pop. w 1 hodź. na swjedźeń poswjećenja khorhoje serb. tow. „Jednoty“ w Budyšinje přeprošene. Zhromadźujemy so wot 11—12 hodź. pola Rösikee, w 1 hodź. w Serb. Domje w Budyšinje.

Bukecy. Jednota „Sokoł“ ma jutře sobotu, 6. junija, wječor z dypkom we 8 hodź. zwučowanje. Kóždynjech přindźe. Starosta.

Bukecy. Spěwne tow. „Radosć“. Přich. njedźelu, 7. jun., poswjeći tow. „Jednota“ w Budyšinje swoju khorhoj. Započatk powitanja 1/2 2 hodź. w Serb. Domje. Sobustawy našeho tow. chcyłe so w bohatej ličbje wobdźělić. Wotjědźemy z Bukec 8/4 1 hodź. z kolesami abo w 12 hodź. z ćahom. Předsydstwo.

Delni Wujezd. Serbske tow. „Zahrodka“ změje njedźelu, 7. junija, pop. w 4 hodź. pola Haškec swoju mšačnu zhromadźiznu. Wažnych wuradźowanjow a zdźělenjow dla prosymy, zo bychu wšě sobustawy přitomne byłe. — Hospodarski wotrjad ma potom posedźenje dla skazanja syna a druhich wěcow. Stóž ma za to zajim, njech w prawym času přińdźe.

Předsydstwo.

Drježdźany. Serb. tow. Čornobóh ma sobotu, 6. 6., wječor we 8 hodź. zhromadźiznu pola k. Zmija na Christianskej dróze 22. — Njedźelu, 14. junija, wulět z łódźu do Gauernitz. Łódź wotjědźe 1/23 hodź. Wšo dalše w zhromadźiznje. Wšitcy Drježdźanscy Serbja su wutrobnje přeprošeni. Předsydstwo.

Jasenca pola Njeswačidła. Jasenčanska „Katolska Bjesada“ wobdźěli so njedźelu, 7. 6., na poswjećenju khorhoje tow. „Jednoty“ w Budyšinje. Sobustawy zhromadźa so w 1 hodź. pola Hokec w Budyšinje na žitnych wikach.

Kulow. Pjatk, 5. junija, wječor 1/29 hodź. je 3. zhromadna zhromadźizna Kulowskich serbskich towarstwow. Naležnje prosymy, zo bychu wšitcy z dypkom (!) přišli. Też wšěch sobuskutkowacych Serbow z dalšeje wokoliny wutrobnje přeprošuje

Domowina.

Luco. Sobotu, 6. junija, wječor 1/29 hodź. přednošuje k. Hładki wo pućowanju po Južnoslowjanskej we Pěčkec korčmje w Luću. Přednošk je zajimawy, tuž bohaty wopyt wočakuje zarjadnistwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerf w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Njedźelu, 7. junija, pop. w 2 hodź. poswjeći

Budyšska „Jednota“

swoju

khorhoj

w farskej cyrkwi. Po tym je **swjedźeńska zhromadźizna** w „Tšoch lipach“. Prosymy wo prawje bohate wobdźělenje jenotliwych towarstwow z khorhojemi.

Wšitkich lubje přeprošuje

předsydstwo.

Janske kupjele w Smječkecach

Sobotu wječor 1/29 hodź.

přednošk ze swětłowymi wobrazami

knjeza katechety Jenački z Ustí (Aussig)

Paćowanje po Sicilji.

Vogtlandske gardiny

meter po **50 pj.** — **Madraske gardiny,** też za małe wokna, krasne mustry, hobrecy wulki wubjerk. Ylrażowe tkaniny, ječki po 50 pj., kupanske ruby, łožowe přikrywy, wupjerski, počehnjenje, hlidowe a komodowe přikrywy, sofowe a divanowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo

J. Erler w Budyšinje zwonka lawska hasa 10

Parne čisćenje pjerja

z elektriskim cźerjenjom

Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3, telefon 1103.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Jězdne koła

kupjeće stajnje tunjo pola

J. Šibaka w Budyšinje

na Mužakowskej dróze 4.

Poručam

trjebane meble

też **małe meble a polstrowy wěcy** po wurjadnje tunich płaćiznach.

E. Stelzig na hrodowskej hasy 4 I.

Žony

Poručam swój wulki skład pschewalkow, měšacźnych a pschedpadowych powjasow, podpołožkow.

Steju rad k radźe.

Wagnerowa w Budyšchinje

psched schulerskimi wrotami cźo. 9

MEERSTYSKI

Zastawanske časnikl

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerskej hasy cźo. 10 poruča **jězdne koła** šijace maśiny, mantle a žlawchi. Samena wuporjedź.

Rjana

kruwa

blizko cźeleu jo na předań

w Kortnicy cźo. 13.

Pracownik społeczny

górnyślązak, kawaler, lat 35 poszukuje znajomości pań łużyckich celem nawiązania korespondencji, po bragnie się wyszkolić w bopratymczym języku Serbów.

Ludowy hospodarnik,

hornjošlezak, nježenjeny, 35 lět stary, pyta znajomstwo serbskich knježnjow; zamêr je, zo by z pisanja listow so nawukła swoja a naša rjana maćerna rěc. Poskićenja pod „C 20“ na wud. „Serb. Nowin“.

Žony k wuběranju

přijimuje

Siegfried Sußmann

na hornčerskej hasy 35.

Kedźbu!

Njeskomdźee pśi swojim kupowanju mój wulki skład

časnikow a zlot. tworow

sebi wobhladaś.

Wurjadnje tunje płaćizny.

Kurt Mauer časnikar

15 na sukelnskej hasy 15

Žany klamy!

Meble a polstrowe twory

dobre a tunje poruča

Handrij Strympa

w Budyšinje na róžowej hasy 16.

Kórc dźećela

je přenajeć

w Smječkecach čo. 20.

30 kołčow

derje wobydlenych, w najlěpšim rjedźe, też próžne, nimale nowa smjertneho pada dla na předań

Bertha zwud. Berndtowa w Halštrowje

na Kamjenskej dróze 211.

Też zhonić pola Krawčika w Połpicach čo. 6 pola Kluksa.

Kedźbu!

Hdźe kupuju derje a tunjo

kosy

serpy

brusy

hamory za kosyklepanje

nakowy

synowe widły

kaž też wšě druhe ratarske wěcy?

Pola

Augusta Heyny

w Budyšinje na kamjentnej hasy

napřeća prosacych wikow.

Žonjacy lěkař dr. Fischer

w Kamjencu

je so z pućowanja wrócił.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóždo čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nowěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedac płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajnje nowěstki a tabele so wyšo wobliczeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 129 **Budyšin — sobotu, 6. junija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Rada němskeho ministerstwa pod Hindenburgowym pschedsydstwom.

Němske ministerstwo je so pjatk pschipołonju pod pschedsydstwom němskeho presidenta Hindenburga shromadźiło, so by wo wotbrónjenišej nocze radu skladowało, kotruž bźenj pschedy pósław swjatkarskich statow němskemu kanzlerej dr. Lutherej pschepodali. Wuradźenje budże žebi wjele časa žadać, dokelž chce němske knježerstwo w pschešěsnosći z knježerstwami jenotliwych němskich krajow a z němskim zejmom na notu wotmolwić. Do žrjedź junija so toho dla wotmolwa njebudźi wozjewjeć.

Barlinski sastupjeř „Petit Parisjena" swojim nowinam powě, so je wopschijeze wotbrónjenskeje noty na němske knježerstwo jara njeluby zaćišćeze činiło. Někotre wumjenjenja, kotrejž su swjatkarjo w nocze formulowali, ma němske knježerstwo z njeinwjedźomne. Wožebje maja sumjenje dźela maschinow w Kruppez dźěłarnjach a druhich němskich fabrikach za wulke pocześenje němskich finanzow, dokelž dyrbjał němski stat za sniženje maschinowy němskim industrialnym někotre sta milijonow hriwnow sartnanja zaplaćić.

*

Wotbrónjenska nota mjes druhim žada, so dyrbi so **generalny stab**, kotryž je so w němskim wójsku po starym pschikładze sajo wutworił, rozpuschćeć. W posledních létach je so sa němske wójsko pódla ministra němskostatneje woboty hischcze wójskowy schef postajił. W nim wotbrónjenska nota generalissimus widźi. Tole měsmo njeje po Versailleskim měrje dowolene a dyrbi so toho dla wotstronić. W pschichodze njeshmědźa so žani nadžatni dobrowólnizy sa němskostatnu woboru najeć, němskostatna wobora njesmě dale z njesakoškimi wojerskimi organizazijemi wobkhadźeć, pschećiwo wikowanja z wójnstim materiałom maja so wótrische naprawy činić, maschiny k dźěłanju bróńjow a wójnskeho materiała w Kruppez dźěłarnjach a druhich fabrikach dyrbja so snježeć abo so pschedźěłacy a jim njesmě so schitańska policija, kotraž je nětkole w kasarnach jamě wukasernowaċ. Jeje dalsche kasernowanje žmě jenoż we 6 wulkich městach dowolene być. Sćehnjosći schkitańskeje policije ma so wot 180 000 na 150 000 muži snižić. Wot zapżelnjenja tychle žadanjow so wuprózdnjenje Kólnskeho pasma, to rěka wuczehnjenje wobsadźenskeho wójska z njeho, wotwisne čini.

Barlinski lěkarski swjask wo khorosći semrjeteho němskeho pósłskeho ministra dr. Hoesli.

Sswobodus sjednoczenstwo Wulkobarlinskeho lěkarskeho swjaska je sjawnu shromadźiznu mjelo, kotrejž je so z lěkowanjom prjedawskeho němskeho pósłskeho ministra dr. Hoesle w pschepytanišći jatbje fabrěkara. Pschedyhda dr. Boiter we swojej rěči wusdźěhowasche, so shromadźizna protest lěkarjow pschećiwo njedostatkam, kotrejž su so w Hoeslowym padże pokazowale, wožebje pschećiwo tajnemu wukasej pruskeho spomožerstwoweho ministerstwa pschedstajia, kotryž lěkarišku skutkowanišku zwobodu samjesuje. Druhi lěkarjo a juristojo so toho runja wo tym wuprajichu. Na to so protest pschećiwo tak njenowanemu tajnemu wukasej spomožerstwoweho ministerstwa swobamknu. Wukas pyta swobodu lěkarskeje wědomosće samjesowaċ, so bychu so lěkarjo, wožebje žudnišzy a jastwowi mediziznalni sastojnizy bjes wólni pomocnizy žudnikow a statnych rěcznikow sčinili. Skónčnje so wobšamknu, so ma so žadać, so bychu so wschě žudniśo-lěkarske dobrosdaca, na podłožku wukasa podate, z nowa pruhowale.

Němsko-pólska złowna wójna.

Jara rosharjezy zaćišćej we Warschawje powěsć cźi, so je němski wuhlowy kommisar porucził, so ma so pschiwóz pólskeho wuhla z Hornjeje Schlesyskeje do Němskeje zastajeć. Tale naprawa so we Warschawje jako pschipowědźenje němsko-pólskeje złowneje wójny wobhladuje.

Pólske nasymske manewry pschi němskej mjezy.

„Póznanšći dźenik" pische, so so wulke pólske manewry w auguscze we wječornych namjetnych stronach blizko Tczewa a němskeje mjezy wotměja. Pschi nich so republizowy president a sa franzowske wójskowe wjedniśtwo general **Petain** wobdźělitaj. Po powěsći z **pólskeho žórła maja manewry nadawk, pokazaċ, kak ma so němski nadpad z wječora wotrazyċ.**

Strachi schwedskeho wotbrónjenja.

Po wobšamknjenju schwedskeho parlamenta ma so žiwnosć schwedskeho wójska wo minsle tsećinu powzbudźeć. Pschećiwo tutemu wobšamknjenju so někto se wschěch stron kraja protestuje. Studentojo Lundskeje uniwersity su k kralej Gustawej deputaziju pósłali, kotraž ma jeho prošyć, so njeby parlamentowe wobšamknjenje potwierdźił.

Italsko-ruske wikowanišće sréčenje so pschisłało.

Italski parlament je nowe italsko-ruske wikowanišće sréčenje pschijał. Ministerstwowy pschedyhda Mussolini nowe sréčenje poručujo praji, so je Ruska w lěce 1913 sa 73 miljonow rublow tworow do Italska wuwjesła, mjes tym, so je wutwos tworow Italskeje do Rušeje 16 milijonow hriwnow hódny być. Wot 1. januara hač 30. hapleje 1925 je hódnosć ruskeho dowoza do Italskeje 19 milijonow lirow a hódnosć italskeho dowoza do Rušeje 17 milijonow lirow wuczinik. Italska wikowanška bilansa je we wobłkadje z Rušej po něčim runowahu dozwila. — Mussoliti je pschi tym pak žadył, naspomnicź, so lětša Ruska žanoho žita do Italskeje wuwjesć njemóże, dokelž dyrbi dla njeporadźenja žnjow wulke hromady žita z Ameriki kupowaċ. Kdy budźichu so w Rušej žitne trochu poradźiłe, budźiśche dże italsko-ruska wikowanška bilansa zhěrso hinaka była.

Ruske-franzowski pschipad w Pariśu.

Pschi wotewrjenju ruskeho pawilona w internazionalnej wustajeńcy wumjeśtwa je k pschikładej doschło. Když so franzowski minister roswuczowanja de Monzie k rěči na ruskeho pósłanca Krasina hotowasche, so nadobo wokolo pawillna wokasche: „Prječ z wójnu! Sskawa bolschewiskej Ruskej!" Franzowski minister roswuczowanja so z tejle demonstraziju wótdownje rozsněwa. Sswoju rěč pschikrótšeju won praji: „W sajimje žiwoh wobeju krajow so pscheje, so so wrócze sćahnu." Jeremonija, kotraž bě so z rušeje strony we wulkim stilu pschihotowała, so z tym khěrso skepła.

Wójna w Marokkowskej.

Schkodowanje franzowskeho wójska w Marokkowskej.

Ministerski president Painleve je so schtwórk psched senatowymaj wubjerkowaj sa swonkowne a wójskowe należnoście wo położenju w Marokkowskej wuprajił. Prěnje wójskowe pohibnjenja su so hižo w februarje wotpósłałe, w měrzu a hapleji je marschall Lyautey znowa sa wojakami žadał. Won (Painleve) je tele žadanja dopjelnił. Hdyž ziłzy Kabylojo na franzowske pasmo žiwnisco cźišćechu, je marschal Lyautey niż jenoż wójskowe pohibnjenje, ale też tanki, kładła a cźežku artilleriju žadał. Sapoczatk mješe je potom położenje poczało bóle njesnjeměrowaze być. Liczba franzowskich schkodowankow so na sešłarne waschnje pschećeřia. Hacź k 2 junijej su 318 morwych a 115 sranjenych, dale 195 thudźenych naliczili. Mjes nimi su tři pječiny domorodnych. Nowi wojazy do Marokkowskeje wotesłu, so bychu so z wustatymi samjeńli. Wažne praschenje je, so so sanitetna słužba pschiprawi, kotraž žadanja klimata dopjelni.

Zimanje revolucionarow w Bołharskej.

Po rosprawje bołharskeho knježerstwa su w Sofiji 450 podźiładnych ludźi sajeli. Tež we Warnje je so wyschnoscźam poradźiło, sjednoczenstwo pschišłuchanzow wusłedźić. Tam su 140 wosobow sajeli, kotrejž su so pak pschi attentace w Sofiji wobdźělili, pak su kommunistiskim bunkom pschišłuchałe.

W Burgažu so spschihatanzy, hdyž jich wusłedźichu, w zwojim domje saraćichu a so sapowjedźichu, so poddacź. Pschi hłedowazej tśeleršy z policiju, dwěju spěšerjow morichu a tśećeho sranichu.

Napjate położenje w Madźarskej.

Dla wobšerkowo nězbudźeneho ministra Beniźkeho pschećiwo krajnemu sastawarjej Horthyej, dla Horthyoweho sakročenja pschećiwo Beniźkemu a dla połčoženja nowin „Az Ujsaga" je w Madźarskej politiske położenje jara napjate. W Budapeśtu pišmikarjo 24 hodźin dołho strajkuja, so bychu pschećiwo Horthyowym nazwitnoscźam protestowali. W Budapeśtu njeje toho dla tutón dźeń žanych nowin wuschło. Nazwyšši wódca Josef je nadawk pschewsał, njes Horthyout a legitimistami pohrjebowaca a hrabu wurmanej Horthy za nawisku waschnje prózne, so so wo Beniźkowe; wězy w sjawnosći n. by. dale rěčało. Won je swólnił legitimistam konzesije činiċ.

Byrnjež so Horthy i legitimistami sjednał, so jeho njeskutki bórzy so sjawnemu rosponimanju njesłuchja. Sozialdemokratiśy sapósłanzy madźarskeho parlamenta su wobšamkli, so budźa wschědnje w pohrjebnjenjach wo wobstórbach Beniźkeho pschećiwo Horthyej rěčeć. W posledním pohrjebnjenju demokrat Patocs we straśu pišmikistojerjow rěčeše a knježerstwo napomnitasche, so by samknjenje cźišćeńcerje „Az Ujsaga" a sakałanje jeho muthadźenja wrócźo wałe. Pakocs wo sajeczu Beniźkeho a wo skónczowanju redaktora Szmogyja rěčeše, pschi tym sjawnje praji, so ma Horthy winu na skónczowanju. Ssejmowy pschedsydźa toho dla Pakocsa k porjadej sawoła.

Organisowanje albanskeho wójska.

Albanski president Achmed Zogu so prózuje, albanske wójsko reorganisowaċ. Jendźelska wojerska kommisija pod kommandom wyschša Stearlinga je do Albanskeje pschišła a je hyndom někotrych oficerow k organisowanju žandarmerije do jenotliwych stronow kraja wotpósłała.

Nóta wukrajnych statow na chinejske knježerstwo.

Diplomatiski korps wukrajnych statow w Pekingu je schtwórk wo nacźišku wotmolwy na notu chinejskeho knježerstwa z 2. junija wuradźował, w kotrejž so pschećiwo postupanju policije w Shanghaiu pschećiwo njemjerniskam protestuje. Popoldnju je diplomatiski korps wotmolwjenje pschez italskeho pósłanza chinejskemu knježerstwu pschepodaċ dał. W njej so njes druhim praji:

Demonstrantow su namolwili, so bychu so rozsehli. Wjednikow su sajeli. Ludowa cźrjoda pak so saporjedźi, so rozsěrjeć, uadpadże policiju a pyta so z nadběhom do policajstwa dobyċ. Hakle potom je policija brónje wuziwała. Samolwjenje leži potajšim pola demonstrantow a niż pola wyšmósnikow. Nadźejamy so, so budże chinejske knježerstwo podawk w tym žanym měrnitym duchu wobhladowaċ, kotryž diplomatiskich sastupjerjow napjelnja.

Mjes tym je Pekingske knježerstwo dalschu protestowanišku notu wutwarjanym mozam pschepodało, w kotrejž so na to wobcźeženje, so su pschi njeměrach w Shanghaiu Chinesow morili.

Wótre hrożenje Japanskeje.

Jendźelske knježerstwo ma położenje w Chinje za wohrożaze. Boji so njeluteho internazionalnych konfliktow. Kaž Londonski „Daily Expreß" jhoni, je japanske knježerstwo nałožnu notu do Pekinga pósłało, w kotrejž praji, so dožaha wojerske namórske a nakrajne mozy do Chiny posełe, je-li so chinesce knježerstwo njemohło zwótr połožeć. Tole hrożenje pod wudawanjom połoženja pomozy je w jendźelskim knježerstwje cźežke wobmyślenje słudźiło, dokelž ma Jendźelska wažne wikowanške sajimy w Chinje. Jendźelske knježerstwo ma położenje w Chinje za jara kritiske. Japanski pósłanz je schtwórk pschi konferenzy jendźelskeho knježerstwa pschitomny był. Kaž „Daily Telegraph" jhoni, jendźelske knježerstwo z knježerstwom Sjednoczenych statow pokmózneje Ameriki wo njeměrach w Chinje jedna.

Chinejske wójsko pod wjednistwom ruskich offizierow w Mandźurskej.

„Times" 5. junija powě: K połnozy wot Mukdena so chinejske wójsko shromadźuje. Wono pod roskazom offizierow cźerwjeneho wójska stej.

Chinejske statne knježerstwo pschećiwo wuhadźenju zuseho wójska na chinesti brjóh protestuje. Japanska so z tym protestom wotdźerżerjeca njeda, wjetsche wójsko do Chiny pschewjesć, jeli so budźa žebi to jejne sajimy žadaċ. Pschihoty sa mobilisaziju japanskeho wójska a łódźstwa so hižo cźinja.

Pučowanske kofry pučowanske tośe nakhribjetniki, łamaše aktowu mapy

poručа po najtuńšich dnjowych płaćiznach

T. Albert w Budysinje na lawskich hrjebjach 10 Telefon 1078

kožane twory :-: sporiske wěcy :-: sedłarnja

Strajk w Shanghaiu so wupischerstwa.

„Times" se Shanghaia 5. junija powjeda, so je so schwórnk jenoż mało nałyłnoseżow w Shanghaiu pschecziwo wutrajanym staka. Sa to je so **strajk jara rossche'rk.** Dwě wjeży wosseobje nadpadowaschtej, 1. strajk so ſ trascheniom pschinuſuje, 2. hibanje je ẅ ſ rukow studentow wutżunyko a so ſ cżemnej njewidżomnej mozu wobknjeża. Chinescy pschekupzy żu bjes diwka hotowi, jednacż. Tola żebi njeſu'erjeja, so je ſaſtupjerjemi mężtoweje rady seliż. Pschi tychle wobſtejnoſcżach pschikhad wotpósłanzow zentralneho knjeżerſtwa, mjenujcż admirala Tas-ting-kana a nameſtneho ministra ſwonkownych nałożnoſcżow Tſenga, wołżacże pschinjeże, dokelż mataj wobaj mużaj wutwolane mjeno.

Pschepytanje wobydlenjow w Shanghaiu.

Każ so se Shanhaia powe, zu polizija a dobrowólni wojazy universitu w Shanghaiu a bolſchewiſtiſki hlowny kwartěr pschepytali. Wuhnachu nehżże 100 ſtudentow, kotżi ſtrajk nawjeduja a sebrachu wulku hromadu kommunistiſkich agitazijſkich pikmow. Dobrowólniży dale nekotre ſ wobu ſajacha a chinesce hoſcżenzy we wukrajanſtim mężece pschepytachu. Pschi tym generala ruſkeho wójſka, Alexandra Guſchena, ſajachu. Guſchen bżeſche diwaj miljionaj dollarow ſ podpjeranju kommunistiſkeje agitazije do Shanghaia pschinjeſł.

Chinesoſo ſendżelſke a japanſke twory bojkotuja.

Po powěſci Reuterez powěſcżerje je ſo Pekingſka wikowaſka komora pscheczíwo generalnemu ſtrajkej, tola ſa bojkotowanje ſendżelſkich a japanſkich tworow a bankowkow wuprajiła. Też dyrbja ſo pjenjezy, w japanſkich a ſendżelſkich bankach ſakożene, wróco ſcżahnyć. Chinesſki amerikanſki perſonal nekotrych amerikanſkich mißionarſkich ſchulow je wobſamtnył, jo polizija w Shanghaiu njeje pschicżiżeli móła, do demonſtrantow tżeleż.

40 lětny jubilej Budyšskeho tworykunowaceho družstwa.

(Wareneinkaufsverein.)

Wot dżenſa ſobotu hacż do pónđżele ſwjeci Budyſchſke tworykunowace towaſtwo 40-lětny jubilej ſwojeho wobſtacża. Družſtwo, kotrež dżenſniſchi dżeń we ſwojim wulkim rośměrje ſteji, mężeſche każ wſcho druhe, ſwój mały ſawoczatk. Jeho ſałożenje padże do cżaſa, w kotrymż wěſta pschichilnoſcż k družſtwowemu żiwjenju pſches zulu Wendu cżehujeſche a ſwoje żołmy też hacż do naſcheho Budyſchina pſchicżeri. Někotri mużojo ſałożichu we lěcże 1885 małe kupowaniſke ſdrużowcżeſtwo, każ mężeſche jenoż 27 ſobuſtawow. S tutych ſałożerjow družſtwa, ſe ketrychż ſu hiſchcże 5 żiwi, żu hiſchcże dżenſa ſwěrne ſobuſtawy. 1885 ſo družſtwo ſkutnisu jako taiſke ſepiſa. W lěcże 1887 pschiſtupi k towaſchſtwowemu nemſkemu družſtwowemu ſwjazkej. Po někotrych ſtiach buchu ruſkowe klamy na ſukenſkej haſy pſchemace. Po wobſamtkowi ſwojeje generalneje ſchromadżiny kupi družſtwo 1893 ſwoju nje hiſchcże haſy ża 68 000 hriwnow. K tutej kupi bu Viſkopſke tachantſtwo dobrocżiwje na nekotre wjeſtke ſwobotneſi położiło, dokelż běchu ſobuſtawy ſwjetſcha dżeżerja a ſaſtojnizy. W běhu Kitow pſchikupowaſche družſtwo w Budyſchinie a na wſach dwarſenja a pſchiprawi we nich nowe pſchedawarnje, tak ſo ma ich dżenſniſchi dżeń 14. Mamy też we Serbach taiſke pſchedawarnje, tak we Dobruſchi, Rakezach, Małym Wjeſkowje, Wulkej Dubrawje, Wukrancżicach a Suborniczach. Tak mamy to družſtwo ſi małeho ſonjatka k wulkemu ſchiromej, kotrehoż hałoſy a halołki ſchkitażo ſwoje ſchidła nad ſi buſtawcami ſo wupſchestrěwaju. — Dżenſa ſobotu ſapoczynje ſo wulkotny ſwjedżeń, kotrehoż program ſu naſchi ſerbſcy cżitarjo hižo we nawěſchtku ſchtwórtkowneho cżiſła ſcżitali. Pokaſamy pak tu woſebje na wuſtajeniu tworow, kotrež ko dżenſa pop. w 3 hodż. na Fabriſtej dr. 23 wotewri Wuſtajenja ſe we podſenſtim kubłu a ſe jara wobſchérna. Hydom pſchi ſaſtupje napadnje nam kraſna dekoraczija ſe ſelenych płetwow, pißanych elektriſkich ſeſławkow a.d. Najprjedy nadeńdżemy hoſpodarſke ſudobja, porzelkrowe, ſchlenczane a aluminijowe, wſchitko twory wulko-kupowanſkeho towaſtwa nemſkich konſumniſkich towaſtwow we Hamburgu. Dale nadeńdżemy bliđo ſ mydłami ſe ſamtneje fabriki w Grżba pola Rify. Na to pſchindżemy dlenſchi rjenje wupyſchemy puć a pſchiđżemy k kaninam, wobuczam a korbaſtkam tworam, wſcho ſe ſamtnych fabrikow. Potom wita naż blido ſ zokrowymi tworami ſ fabriki w Altonje, klodowy kofej ſe ſamtneje fabriki we Kamjenitz. Tu wnihładamy na ſajimawe waſchniż, każ ſo jeczmjeń pſchedżela, pſchejo dale a dale, hacż ſ njeho ſtónczi nje kofej naſtał njeje. Też ſamtna Hamburgſka fabrika zyrobowych ſrédkow je ſaſtupjena ſ zokrowymi wężami a pjeczeniſkimi połorami. Pódła ſe ſcżelnu ſtrowiż w obrazy fabriki a wſchěch pſchedawarnjow wot drenjeje hacż do poſledneje. Dżemy dale po druhim khođże a pſchidżemy do ſcżeſcżo a poſledneho wuſtajeniſkeho ruma. Hydom na lewu ruku wnihładamy wſchelake drużiny kofża, palenesho a njepalenesho, w měchach, ſchtelżach a ſtżech. Napſchecżo ſteji blido ſ zigarami ſe ſamtneje fabriki, tohorunja ſapalki. Nejrjedrakcże je piwo Budyſchſkeje wulkeje piwarnje. K prawiży ſteji blido ſ pjeczżami ſe ſamtneje fabriki, wot najmjeńſcżeho hacż do najwetſcżeho, 2½ metra dołheho wożuſchka, kotruż ſo też we ſwjedżeniſtim cżaſu pſches mésto powjeże. Dale ſu ſuſtajene cżiſtowe twory ſe ſamtneje fabriki w Grżba, każ też marinady ſe ſamtneje Altonſkeje fabriki, ſ kotrychż ſo wdżiwſcy na 20 000 roſeſcżele. Sčamo margarinowej fabriży Mohr w Bahrenfelđe a Wahnſchaffe u. Co., Cleve, wuſtajeſ ſwoje wudżiwki. Słónczaże đóhđżemy ke blidu ſ najmjenſchimi tworami, konſerwowanymi đobrymi ſwinjazymi pleżami, kołbaſami atd. Knjes Scharven ſ Hamburga bě pſchitomny a roskładże đoſpjewarjej nadrobnje, kak ſo mjaſo konſerwuje a tak może ſo kóżdemu poruczeć, tute na żebi jara tunje mjaſo kupowacż. Żyła wuſtajenja na jara cżiſty napohlad, jeje ſrjadowanje je wunaſeſłe a żyły wobras wożomaj derże cżini. Tak mjeſkondy wichżo, ſebi wuſtajenju wobhładacż. Je hacż do 13. junija wotewrjena. Też mjes Sčerbanj je wjele ſobuſtawow, kotrymż możemy wopyt wuſtajenjo najlépje poruczeć. — Kóżdy wopytowaŕ đóſtanje rjany dar. D.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 6. junija 1925.

— **Saiđia je rjana meja.** Junii, mężacż ſunowcżik żujow, je ſo ſapoczał. Nałécżo bliżi ſo pomału k ſwojemu końcu. Hiſchcże nekotre tydżenje, a najbliſchi dżeń je ſwój wjeſtcżik đoſpéł. Potom póđże hižo ſaſo pomału wróco. W tutych đnjach tež wubiwanje a kżenje najpódniſchich ſchtonow a kerczżow pſchestanje. Dołhi ſnaty wubitk, tak mjenowany Janſki wubitk, móżny na ſchtomach a kerczżach wobkedżowacż. Wěnic cżerjonje róże ſu hižo wulcżéle a dychaja nam ſ wiſhta letnim Janſkim duchom do erta a wutrohy. Kajże tadoſcż wſchuđże, tola tak đołho hiſchcże? Hižo ſu ſnjerſcżi wotſtupdżene lnczne kwětki, hižo klepa żebi ſtyk na nje ſwoju wótru koſu, ſo by poſtyki na jenym khłodnym ranju mlode żiwjenje Bożeje ſtwórby, kraſnoſcż a puch nałétnu. O ſenſiſka kraſnoſcż ſachodna, ſchto je twój đóſt. Kcżéjaze żitne ſpiczża bóla ſo też hižo wot ſenje. Koſtrjanz a makojki kcżéja mjes nimi a tworja ſ nimi takrjez żerbżiu barbu. Kcżéjaze akażije a jaſmin pcżołaſ ſ đżałnej wutrobu wita. Teſame poſtżeżeja pilnum pcżołkam takrjez poſledni naſétni méd. Kokuke wołaju napſchemo ſ lésa, tola też tute ſa krótki cżaſ wuměnja. S wyſtom a ſpéwom ptaczinу cżeſnje naléżco đo kraja, tola zyle cżicho nam bożenje praji. Cżicho pſchiſłuſi ſo lécżo a njepyhtnjemy bruhdy ſ zyła, kak ſo naléżco đo lécża pſchemcżni. Też naléżco mlodoſcże ſo podobnje pominje. Prjedy hacż ſo cżłowjek đohlada, je ſa njeho hižo pſchecżeża meja żiwjenja.

Jenoż junu w zylym lécżo
Rjana młódna meja kcżéje.
Jenoż junu też na ſwécże
Cżłowjek w młodoſcżi ſo ſmjeże. —

*

— Wo ẅjedrje. Wécżera wjeczor w 7 hodż. barometer 740, hygrometer —2, thermometer +25. Dżenſa rano we 8 hodż. barometer 741.5, hygrometer 0, thermometer w nozu +11. Wuhladży na malo ſo pſchemeńuje wjedro, pohſikerje k njewjedrom. — Wyſchina wczera rano ſkoro zyłu Europu pſchikrywaſche. Jenoż nad ruſkiſej Europu a pola kupy Island nižina leżeſche. S poſledniſcheho kota wulkhadżaze wuđżeli możą nam wjedro nakażeć a njewjedra pſchinjeſeć. Pſches Ameriku żołma horzoty cżehnje. Ta hacż na 48 ſtop. zelżija we khłodnu ſtupa. Na ſo ludżi je ſłónczko ſezahałe, tak, ſo żu ſmjerczi pocżerpieli. Je-li żołma hacż k nam pſchicżehnje, ſmjetmy horze kcżo. We ſymi wſchak je naſ w Amerizy tſchéſkaża żurowa ſuma pſchekutowała. — Jutſje njebeſkim ſwój. Troiżny ſłónczo to 3.50 hodż. ſtłhadża a ſo 8.08 hodż. khowa. Mężacż ſtłhadża wjeczor 8.44 hodż. a ſo rano 4.28 hodż. khowa.

— **Schkrowa powěſcż wo wjedrje ſa jutſje njedżelu:** Rjenje, cżopko, pokhilenje k njewjedrom.

— **Wożłoni ſerbſzyn rom'ſy ẅuczowarjo ſu ſo wrócżili.** Wécżera pjatk wrócżichu ſo poſledni ẅuczowarjo ſe ſwjateho mésta domoj. Wſchěm je ſo jara ſpodobała. Rimo ẅécżneho mésta, w kotrymż běchu 6 dnjow bołtu, ſu wſchelake druhe italiſke mésta wopytali. Hacż k połodnju do Neapla běchu też dojeli a tam wulki ſtajnje kurjazu dymku widżeli. S Neapla ſu ſ parnikom na kupu Capri jeli. Na kupje Capri je ſwjetoſławna proſpjerjenja, kiż njebjeſka kraſnoſcż wubudża. S Neapla ſu potom pſches Rom do Benedига ſ cżahom jeli. Tam ſu ſo w mórſkej wodże kupali. Też wſchěm ſtate hołbje na namjeżce ſwjateho Marka ſu widżeli. Se wulkej ſaharitoſcżu powiẅaja ẅuczowarjo, kak běſche wſcho nanajſkerje ſcżahowane. Kraſnje ſo jim wſchitko ſtłuchła. Cżitarſtwo „Serb. Nowin" by ſo wěſcże jara ſwjeſelito, każ by

[illegible]

jeſbu do Roma w „Serb. Nowinach" wopiſał.

— **Zurkwinſka powěſcż.** Póndżelu 8. junija je pop. farſka konferenza.

— **K wólbam do ratałſkeje komory.** Sa Budyſchſki wokrjeſ je jenoż jedyn jenicżki wólbny nanjet. Tuż njedżu pſa § 19 wólbneho porjada wot 15. haprele 1925 żane wólby.

— **Boże żita** ſu ſo ſ wulkeho dżéla po wutornjſchim njewjedrje ſobuſtaŕ ſaſo ſbrałale. Schkoda ſdatche ſo w prěnim wokomiku wſcheſtka bycż. S dżéla **pat** je też ſce wopraẅdżitoſcżi wjeſtcża, hacż ſo ſ wopredka ſtrachże. Wulku ſrudobu pſchikhotuja mnohe ſadowe ſchtomy. Poſnjeđżej ſmorſchcżi kopjena. Nadżijomnje njepſchińdżu na naſ nowe tażle domapytanja. My tricżemy tola dżenſniſchi dżeń wjazy **Bożeho żožnowanje**, hacż hdy prjedy.

— **Schkitnicże żnż!** Bóle hacż hdy prjedy dyrbi ſo někto kóżdy pſchihódny błeżt k wutrjebanju ſa ratałke a ſahrodniſke ſamėry wutrjebacż. Ale ſchto pomhaja najlépſche pſchedbijima k ſwoſcżenju żnjow, hdyż powſchitkownoſcż njepomha. Je jara k wobżarowanju, ſo mnohi pſchekhodżowacy tak malo na pola a luki dżiwaja. Kak husto móża ratarjo wobkedżowacż, ſo nijeno dżécżi, ale też doroſcżeni roſwiłuje pſches pola běhaju, ſo bo nich łéhaju, hyrnjeż na łéżnych brjóżach thłóbnische męſtnitſcha ſpite. Dla jeneho kotrejanza abo maka, kiż ſo poſdżiſcho njekedżbnje prjecż cżiſnje, ſatorcże ſo zyły rjeſomas ſwjeſłow a kłoſow. Też na łukach kwětki ſchcżipajo ſo wokoło brudża. Doroſcżeni mėli ſe

Polikuška.

Novella wot Leona Tolſteho.

(Skónczenje.)

Njepoſrédnje pſchi wjeſdu ſ mėſta poczażu Dutłowez cżejdu rekrutow pſcheſcżahnycż. Skupina ſ nich ſtojesche kołowokoło palenzoweje budy. Rekruta, ſ njepſchiwobżenym kurazom, kaſtij wormhane cżoło cżłowjeſej dawa, bėſche żej ſchéru cżapku ża wuſchi ſtumpł a bjesche wuſkocżuje do trunow balałajki; druhi, bjes cżapki, w jednej ruzy palenzowu bleſchu, rejowaſche wożrjedża kruha. Jgnaż ſadżerża konja a ſkocżi ſ woſa, ſo by paſy napinał. Wſchitzy Dutłowej pocżachu ſ wcżiſnoſcżu, pſchipohnaczem a wjeſelom rejwaſej pſchiſładowacż. Rekruta, każ ſo ſda, niſoho njewidżeſche, wón pak cżiſnjeſche, ſo wobdżiwaju jeho ud ſo ſchijſyoreſche, a to boda jemu móż a wuſtojnoſcż. Rekruta rejowaſche wuſkocżuje. Jeho cżerſtwe wobliczo bėſche njepſchemėnite, na jeho hubje ſwoſta poẅmėrk, kiż bėſche dawno hižo wſchón wuras poſhubił. Sda ſo, ſo wſche mozy jeho duſche ſłożowachu ſo na to, tak tucże hacż móżnu jemu nohu ſa druhej ſtajeeż, to na pjeńcż, to na tónczż nchi. Druhdy wón nadobo poſaſta, pſchiſtiwny hrajerjej na balałajzy, a tón poczża na to hiſchcże cżuſtiſcże ſe wſchémi trunami iſchcżerczéż a ſamo wo ſwojeſh naſtroja ſ knyſkom dyrcż.

Rekruta poſaſta; njes tym ſo pat też ſmėrom ſojeſche, rejowaſche pſchezo hiſchcże, tak ſo to ſeda. Nadobo poczża ſo pomałku hibacż, ſ ramjenjonaj ſcżahowacż, a nadobo poẅbėhny ſo wokolowjerco, puſchcżi ſo potom ſ wotmachom cżke dele ſo cżapnywſchi poczża ſ dżiwoh kchikom ſ nohomaj cżed ſobu mjetacż. Hółzy ſo ſmjeſachu, żony kiwachu hłowu do tatka, mużojo ſmjeżachu ſo ſ pſchipóſmaczom. tary podwyſcżi ſtojeſche jeſtcha pſchipódła rejowazeho ſ wuſom wobliczа, kiż praji: „Wam je to ſpodżiwna wėż, nam ak je to wſchitko hižo derje ſnate!" Drajer na balałajzy běſche bladżay wuſtał, wón wobhładowaſche ſo łéni, hdyż ſi nékajſi wopaczny akkord brabnył, dyrí nadobo ſ poẅtami wo ſwojeſh naſtroja, a rejwanje nėſeſche ſwój kónz.

„Aj, Alecha!" praji wón potom k rejowazemu, pokaſujo na Dutłowa. „tu je wón, twój tmotr!"

„Hdże? Dy mój luby pſcheczeło!" ſawoła Alecha, tón ſamy rekrut, kotrehoż běſche Dutłow kupił, a ſe ſpróżnymaj nohomaj do prédka padajo a palenzowu bleſchu nad hłowu pepběhujo, pſchiblížowaſche ſo woſu. „Miſička, ſchkleńku!" wón rėczeſche. „Mój hoſpodarjo! Mój luby pſcheczeło! To je tola radoſcż, wopraẅdże!" wón ſawoła, ſ pjanej hłowu do woſa padajo, a wón pocża burow a burowkow ſ palenzom pohoſcżeſcż. Burjo ſo ſmjeſachu, żony jón wotpėtajachu. — „Wy moji treẅni pſchiẅuſni, ſ kajkim darom moh wam poſtużicż?" ſawoła Alecha, ſtaru wobjimajo.

Pſchedawarka ſ pjeczżom ſtojeſche mjes ludom. Alecha ju wuhlada, wotẅesa jej deſku a ſypny zyłu Bożu wobradu do woſa.

„Jenoż ſo njeboj, dundr njechaj, ſa japlaczu zyłu wereżinu", rejeſche wón ſ płaczitym hłoſom, wucżeże też ſdobom ſ kapku mółchniczku ſ pjenjeſami a pſchicżiżeny ju Mſchżu. Wón tu ſtojeſche, ſo woſ ſo ſeprėẅaja, a hladeſche ſ włożnym wóczkom na ẅ nim ſedżazych.

„Kotra pat je maczeŕka?" ſo wón woprascha. — „Dże tale? Też jej dam dar!"

Wón thiwilu pſchemyhli, pſchinmy do kapku, wucżeże neẅe, ſłożene ſchcżanko, jedne trénje, ſ kotrymż běſche pod płaſcheſom wopażany, wotẅiſaja potom rychle cżerẅjene rubiſchko, ſtóżi wſcho do jeneje kulki a ſunny to wſcho hromadże ſtaruſchcży do tłima.

„Tebi ja to wopruju", praji wón ſ cżichim hłoſom, kiż pſchezo bóle wobſtabi.

„K cżemu tola? Djakuju ſo, lubuſchko! Widżiſchcże, proſiju je tón pachoł", praji ſtara, wobroczejo ſo na ſtareho Dutłowa, kiż běſche ſ jeje woſej pſchiſchoł.

Alecha bė dospołnje woczſchnył a każ tajta ẅoẅa ſo ſtał; jako by chżył wuſmyczż, wėſchesche wón pſchezo hłubje a hłubje hłowu.

„Sa waż ja ſahimu, ſa waż ja ſahimu!" wón praji. „Sa to waż ja też wobdarju".

„Ja mysłu, też wón ma maczeŕku", praji nėchtó ſe cżrjódy. „Kajſi to proſty pachoł! Spodżiwnoſ!"

Alecha ſbėhny hłowu.

„Maczeŕka ja mam", wón praji. „Krjeſnuehо nana mam. Wſchitzy ſu ſo mje wotrjekli. Sſtyſchiſch ty, ſtara", wón pſchida pſchimajo Jljuſchkowu maczż ſa ruku; „ja ſym cżi darow nadawał. Poſtuchaj na mnje. Bożedła. Dżi do wju Wodnoje, praſchej ſo tam ſa ſtarej Nikonowej, wona ja ſamoja krelbna maczż, roſumiſchi-li ty, a praj tutej ſamjnej ſtarej, ſtaruſchcży Nikonowej, wot kónza wju ſtecża ẅéſka, nowa ſtudnja tam ſtoji .... praj jej, ſo Alecha, twój ſym ..... to rėka ... herzo, ſapoczeſ!" wón ſchcżiſcżeſche.

A ſaſo poczа wón rejowacż a wrjeſeny bleſchu ſe ſkrutkom palenza wo ſemju. Jgnaż wukſe na wóſ a dżiwoſche wotżecż.

„Budż Bożemje, daj cżi Bóh ſdażo!" praji ſtara, ſiwéj kożuch ſapinajo.

„Jédżeże wy k djażej!" rejeſche wón ſ hrożażymaj pjaſcżomaj. „Njech twojej maczeri . . !"

„Ach, mój Bożo!" bórcżeſche ſo ſchcżipżo Jljuſchkowa maczż.

Jgnaż pohonjowaſche koblu, a woſaj ridrowaſchtej ſaſo dale. Rekrut Alekſej ſtojeſche woẅrjedż pucża, a pjeſej ſpinajo, ẅuſkakowa wón ſ wuraſom njendrożce burow do wocżi, ſchtoż jenoż mógjeſche.

„Cżehodża dha ſi woni poſaſtali! Dopredka, cżerjeſi, ludżiſkraczży!" wón ſchcżiſcżeſche. — „Ty ſ mojich kuſow njewuczeſnjeſch. Wy cżertowſkuju! Wy burżaj njeplechi!"

Pſchi tutych ſłowach kaniaſche ſo jeho hłóż, a każ wón tu ſtojeſche, tak wali ſo ſ zyłej mozu na ſemju.

Bórzy dojėżdżechu Dutłowej won do pola, a hdyż ſo wobhładnychu, rekrutow hižo njewidżachu. Hdyż běchu pjeż wjerſt pomałku jeli, wulkeſe Jgnaż ſ nanoẅeho woſa, na kterejż běſche ſej ſtary wuſmył, a dżeſche pódła Jljuſchkowa.

Shromaduje ẅonaj bleſchu wupiſchtaj, kotruż běſchtaj ſ mėſta ſobuẅſatoj. Sa chwiłku ſaſpéwa żej Jlja pėſničku, żony ſpėẅachu ſobu; Jgnaż woſaſche do takta ſ ſpėẅom na konja. S chwatkom pſchijéżże jim wjeſoła poſtowa korejta napſcheczo. Pohonczż wjeſele wokaſche na konjow, hdyż běſche wobej wjeſokaj woſaj doſczahnył; póſtał (półtillon) ſo wobhładowaſche a ſ woczżemaj mitaja pokaſowaſche na cżerẅjene wobliczа burow a burowkow, kiſtij dachu ſo ſ wjeſokym ſpėẅom we woſu tſchaſcż.

— Kónz. —

Přiloha k číslu 129 „Serb. Nowin"

Sobotu, 6. junija 1925

Kulturwille.

Zeitschrift für Minderheitenkultur und -Politik.

Organ des Verbandes der nationalen Minderheiten Deutschlands.

Pišach wo tutom nowosałożenym cźašopišu a jeho wažnosći hižo s krótka w cźo. 124 (wjazatkownu sobotu) pod napišmom: Nowy wažny postup Swjatska narodnostnych mjeńšinow w Němskej. Cźašopiš ma sa naš wulki wusnam a wobšah prenjeho — a myšlu tež dalšich cźišlow — je sajimawy doseć, so dyrbimy Sserbow s nim trochu snatych sćinicź. Kóždy šudźeny Sserb, kiž na trochu sajima na tom, schtož so wokoło njeho stawa, žebi wschak bórzy cźašopiš žamón skasa. Wobzebje njedyrbjało žane serbske towarišwo bycź, kiž njeby cźašopiš abonowało sa swojich šobustawow. We bliźšich dnjach dostanu prenje cźišło na pokasanje pischipóšłane.

Podam tu dźensa zyły sawod k cźašopišej, kiž naš jenaje s jeho samerom. Satwodej je pschedpóšłany jako moto słowo sławneho nemšeho baśnika Goetha: „Was du ererbt von deinen Vätern hast: erwirb es, um es zu besitzen". — Heslo to, kiž dyrbjeli žebi my Sserbja, kiž tak wało cźinimy a wojujemy sa nasche narodne kubła, wožebicze do pomjatka a wutroby sapiśaco. Dale so tam pišče:

S pschedležazym swjatkom dže preni krócź do świeta cźašopiš, kotryž chce sastupowacź sajimy (interesy) jeneje stupiny narodnostnych mjeńšinow, na kotruž so dotal se jeneje strony njedźiwasche, njemuszy na mjeńšiny we Němskej. Mjeno: „Kulturwille" wobswětli samer a nadawk: chce a budże pschedstajecź wolu, schkitacź kulturu we Swjatsku narodnostnych mjeńšinow sjednoczenych Danow, Friesow, Polakow a Sserbow. Budże dokumentowacź (pschepśedźecźiwje zdorasnowacź) wolu, so maja narodnostne mjeńšiny w Němskej swoje prawa dostacź.

Pschedpóšłecźemy naschemu prózowanju Goethowe słowo: „Schtoż nanrěk sy wot twojich wótcow; wudobuj sebi, so by jo wobšedźał!" Sastupjerjej němšeho klasiskeho humanišma (luboscź a sprawnosć k cźłowjestwu), Herder a Goethe, staj tež nam s idealom, kiž šmy stacźenjo Němšeje, niz pak Němcy w narodnostnym šmyśle. Bohužel su to jeju potomcy wot tuteho ideala tak daloko wotkalili, so dyrbimy my, kiž šmy w mjeńšinje, dźensa jeju ideje sakitowacź. Prawy humanišmus njecha ničo cźinicź mjecź s poklócźowanskimi wotpohladami, jeho wobkrjeśi jenoź prawa wola ke kulturje. S tutej wolu damy so tež wodsćí pschi dźele, kotrejž chcemy w tutom cźašopišu sa sajimy jeneje mjeńšiny wukonjecź.

Tutón cźašopiš ma bycź hladadło (schpihel), kotryž wotražuje dźensnišne pokoženje narodnostnych mjeńšinow w Němskej. Ma wschém, kiž maja dobru wolu, podaecź możnosć, so bychu njepospšednje móhli spóznacź pokoženje narodnostnych mjeńšinow w Němskej. Ma bycź wschém, kotiśi so hantišy, s powołanja abo s pschikhilenja saběraja s praschenjom narodnostnych mjeńšinow, bycź s wodźidom k spušcźiwemu orientowanju na tutom mało znatym polu. Pschede wschém pak błoše nadalnk tuteho cźašopiša, so by dopokazał, so su narodnostne mjeńšiny Němšeje, kaž jako nošcherjo, tak tež jako wobdźelnizy wožebitych kulturow jich maczeŕnych narodow k swojim prózowanjam wopravnjeni a moralizy winowaći.

Pšches tutón wobkuk budże cźašopiš tež wo prózowanjach a dźełach narodnostnych mjeńšinow zwonka Němšeje informowacźiske powěsće poskicźeć. Pschedewschém budźemy so prózowacź, so bychmy cźašopiš dali wěcny niveau (stejnischcźo), tak wysoki hacź móžno. Poradźi-li so nam, so smějemy s tajkim dźełom wuspěch, potom dospějemy tež dalschi sameŕ: so bychmy pschinoschowali k mjeńšinowemu rozsrisanju problemu narodnostnych mjeńšinow.

Moralna winowatosć kóždeho luda, so na hajicź a pěstowacź swoje kulturne kubła, dyrbiała wusamknuchcź njemoralnosć, so žywnischi rubi słabschemu take kulturne kubła. W zyłe sastarischi cźasoch nichtó nikomu njewobarasche, ždyž žywnischi słobschebo sabi, wurubi. Dźensa so samo rosumi, so so paducham a rubježnikam wschudźom krucze wobara a so jim na koju dże. Tak krocźi zivilisazija do prédła. Dźensa spějemy k tomu a zivilisazija dyrbiała sforo tak daloko bycź, so so tež zyłym narodam rubježnistwo nad słabschimi krucze wobara. Pschiby pschekcźerja.) Budże-li tuto spóznace pschichitkownje jako maksima (prawidło) pschipóznane a praktisy nałožowane a to we šmyśłu kategoriskeho imperativa Kantowa, bjes wuměnjenja — wuraz po němšim filosofu Kantu), potom namaka cźłowjestwo sašo puć k ideji humanišma w šmyśłu Khrystusa, Chelzizkeho (cźeskeho bratra), Komenišeho (najslawnischeho pedagoga, Cźecha, cźeskeho bratra, też kacźanski Comenius mjenowaneho), Herdera (němšeho baśnika a filosofa), Maźaryka (cźeskeho filosofa dźensa presidenta Cźeskoslowakskeje republiki) a mnohich druhich.

K tomu dźensy po naschich mozach pschinoschowace. Hišcźe je njeje zawrěło bjeschwo, kotrejž je wójna wuryła. Hišcźe je njemóža bo ludy mjes sobu srosumicź dokelž nochcedźa zapomnicź, schto je bylo dokelž nochcedźa pschipóznacź, schtoż je, a dokelž nochcedźa prawschitkownje dopóznacź, schto ma nastacź. Je to njedostatk rozumneho sapschijecza nadawkow a samerow cźłowjestwa, kiž je s pschicźinu hidy narodow mjes sobu. Tuta sida twori nowe tšelne hrjebje a saraczerske tšelenju, hromadźenje nowe rostuchadła, kotrejž móža po jenoź cźeko a njedospołnje njeskutne zejinicź. Najbóle cźerpja pod tym te zbytki narodow, kotrejž šmorka mjesow swojeho narodneho stata bydła jako stawy słatneho organisma, kotryž je jich wobsebitoscźam bóle abo mjenje zuty. Njejsu to rosumne pschicźiny a nic pschejo wopravnjene interesy, kotrejž sprawne wobkhadźowanje s mjeńšinami wusamknja. Wopraudźite pschicźiny toho spocźiwaja swjetscha na njedemokratiskej ideologii (waschnja myślenja), kotrejej słoži le dże jasowne, ale so zakrywa, hdyž tež jenoź tak nětak. So pschecźiwo tutej ideologii wojujemy a na jeje městno rosum postajimy, budże jedyn z najwažnischich naschich nadawkow w słužbu narodnostne mjeńšiny Němšeje.

Jako němšeje stacźenjo mamy wulkotne [illegible] słowjańske puće wuzwaźacź k dospěcźu naschich samerow.

*) Bartroš Crasselius, 1667—1724; — jeho biblisches Alt M. U.

Na šwjatu Trojizu.*)

Haleluja! Cźesć, khwalenje
budź Bohu naschom' wobstajnje
sa wschitke skutki jeho!
Wot wěcznosće do wěcznosće
nasch wopor jeho cźeščenje
budź, so je wodźeł wschcho!
Prajesće, hrajesće, sa pěwarjesće,
sawołajesće, cźesć budź jemu,
Knjesej wójska njebjeskemu! —

Haleluja! Cźesć, majestosć,
też khwalby jehnjeciu budź dosć;
wschak w nim šmy wuswoleni;
naš s krwju je swojej kupko
a w kupjeli też wukschcźiko,
so s nim šmy sjednoczeni!
Sswjate, sbožne bychecźelenje,
stowarschenje je, kiž mamn
a we nim so wolscźenjamy!

Haleluja! Duch šwjatu Bóh
budź nasche wěcźne bohatstwo,
hdyž rodźeni šmy s njeho;
wón naš je s wěru wupy chił
a s nawożenjom stowarschił
na kwaśnu šwjedźeń jeho!
Sbožo! Sbožo! Srodowanje,
wolschchenjenje, tam je mana
a s nim wěcźne hošana.

Haleluja! Cźesć, khwalenje
budź Bohu naschom' wobstajnje
a kraśnom' mjenu jeho!
se šyku zukej njebjeskej
tak sanoschuje krlusch šej,
hlóš spéwa sandźelskeho!
Prajesće, hrajesće, sajpěwajesće,
sawołajesće, cźesć budź jemu,
Knjesej wójska njebjeskemu! —

Wulki internationalny hudźbny swjedźeń (Festival).

15.—20. meje w Prazy.

Bjarnat Krawc.

II.

Přispomnjenje: W I. nastawku su wšelake njeluboze cźišćerske zmylki, kiž dyrbja so porjedźić. Mišter J. B. Förster je so 1889 narodźił a hišće dźensa w Prazy pilnje dźełaju žiwy. 12. rjadk = zbožowne přepytowanja. Wobkhodny wodźeł bě dr. J. Loewenbach; wodniwym wodźerjam = wólniwym, tšihłosny = překrasny.

Boleslav Vomáčka (* 1887) je cyle nowocźasny hudźbnik, kiž k wurazu wuźiwa wabjace harmonije a zajimawy rhytmus, a k tomu jenotliwe hłosy we jasnym kontrapunkće wjedźe. W Drježdźanach běch před krótkim pod wjednistwom młodeho, wuležnje nadaneho Antonina Bednarja južnočeskich wučerjow Vomačkowy khór słyšał a wobdźiwał, tu w Prazy bu wospjet spěwany a činješe hišće hłubši začišć. Němske khory Hegarowy su pornjo Vomačkowym składbam dźěćace hry; Vomačkowe mužske khory předstaja nam w tutej literaturje najwyšši wjrech cźežkoty. To dopokaza na tutym wječoru hnydom jeho druhi khór: „Něšto druhe". Krew chce skoro w žilach zastać, hdyž tutu plastiku hudźbnosće słyšimy. A kajke texty sej bjerje k swojim składbam! Njech tu jedyn Viktora Dyka sćěhuje:

Hura, hura, hura!
Mały je křiž, rów wužłobny.
Leź, młodźenco, w nim derje spiš.
Hura, hura, hura!
Spiš w rowje nět do wěcźnosće,
Spiš w njewjedrje a we snězy.
Hura, hura, hura!
Smjerć z hromadami strašna wěc.
Će něchto jara lubuje.
Hura, hura, hura!
Wšak wšitko wšudźe ma swój kónc.
Wotmjelknył spěw, z domizny strowjenje.
Hura, hura, hura!
Popřtaa budź ći smjertna nóc,
Zo njerudźiš so wojako!
Hura, hura, hura!
Zo stawać njetrjebaš, wojako,
Zo prašeć njetrjebaš, wojako!

Hura, hura, hura!
Za žonu a za kubłom,
Čehodla zapłačiš ze swojej krwju!
Hura, hura, hura,

Dyrbi hižo jara zanjerodźena duša być, kiž při tak mócnej rěči a tak wupuklej hudźbnosći by njebyła zatorhnjena! Najwažniši a najnadobniši mjez a capella — khorami pak běše Marička Magdonowa Pětra Bezručowa, zhudźbnjena wot slawneho morawskeho kompozitora Leoša Janačka. Tutón muž je přez 70 lět stary, ale po cźele a po duchu hišće młodši hač někotry młodźenc. Sama cźiłosć, čerstwosć a samostatnosć w jeho składbach! Lohkosće nihdźe njenadeńdźeš. Štóž chce jeho khory spěwać, dyrbi hudźbnje wuley zdźełany być. Wo jeho wuznamu za češku hudźbu pozdźišo wjacy. Na tutym vokalnym wječoru bě Marička Magdonowa najwuznamniša hižo dla jeje ryzy narodneho wuraza: Wšudźe motivy z ludoweho spěwa hač nanajkrasnišo přewjedźene!

W druhim dźele tutoho wječora slědowaše pozběhowaca kantata ze scla, khory a orchester: „Wo poslednich wěcach cźłowjeka." Ladislaw Vycpálek je ju jako op. 16 złožił. Je nuzne, zo Serbja wo nim něšto nadrobniše zhonja. Rodźeny 1882 bě w Prazy na universiće filosofiju studował, bu z doktorom a je nětko zastojnik Pražskeje wulkeje knihownje. Jako hudźbnik je wučome Vilizolara Nowaka. Je wosebje za spěw komponował a wjetšina jeho składbow je cyle za spěw; mjenuju jenoź „Swětła w cźemnosćach" op. 14. Wubudźenje op. 17. Morawske balady op. 12. atd. Su to zdźełа mjeńše abo wjetše jenohłosne spěwy, zdźełа žónske, mužske abo mješane khóry. Za instrumenty je hač dotal mało wopisał. Předwjedźenje kantata je na słowa z dweju morawskich narodnych pěsni komponowana. Haćrunjeź so jako organiski cyłk zjewi, dźěli so tola po mysli a po formje do 3 wotdźělenjow. Prěni wobsteji z tšoch wjetšich mješanych khorow, kotrež so a la Fuga wuwija a we kotrymž nam hudźbnik předstaja zwjeršne a sebičniwe poměry wokolneho swěta a přećelow khoreho k jeho blizkej smjerći, potajkim swět materialisma. Bohaty, hrěšny cźłowjek mrěje, smjerć a duša so wo njeho bědźi. Mjez khorami słyšimy krótke sola: w prěnim zabłyskuje błysk jasneho wěrjenja (spěw duše), we druhim zaklinči skórźba cźéła. Srjedźny dźěl cyłeje składby wotewri orchestralny kus, kiž rysuje smjertne styski; po krótkim mužskim khoru postupuje k nowej mjezy hry instrumenta tute hač k zadwělowanju. Smjerć přistupi ke khoremu. Dokelž je w cźeskej ludowej pěsni jako žónska postawa myslena (přir. Naša serbska Morana), spěwa to žónski khor jako zastupjeř smjerće. Ta so cźicho bliži, tak rjec prošo; ale wotpokazać so njeda a hdyž chce so mrějacy jej znapřećiwić, jeho smjerć roztepce. Z dźiwej reju na podležanym woporje tutón druhi dźěl skónči — swět smjerće. Třeći dźěl započnje po wašniu zrudneho přezpola — Marcia Funębre. Po krótkim měšanym khoru słeduje dialog mjez dušu a cźełom, tamna wěcna wójna maćizny z duchom, hrěcha z cźistotu, z kotrejež duša bjez poroka wuńdźe a do Božeho klina wuceknje, mjez tym zo cźełu w rowje zwostanje. Wulkotny, skóńcny khór wupřeđze mysle wo nicóće wšeho zemskeho dale a přikroči zwaha k dostaću dyrbju wšitkich serbskich dirigentow najnaležnišo kedźbliwych cźinić. To je wulkotne žorło nastorkow za naše narodne dźěło!

Poskićenje tuteje hudźbneje krasnosće bě pod direkciju Wjaczsawa Talicha wurjadne Maria Veselá ze swobodnym, jasnym a krasnym sopranom wšo wobkuzłaše a też Emil Burian (baryton) hłuboko hnuješe. Pražski „Hlahol" wšě khory wuběrnje rjenje spěwaše.

Krasny wumělski Empals wšo wobknjeżeše póćiwy, nadobny, duchapołny wumělc Vycpálek kročeše tu ze sylnej nohu samsne, rjane puće!

Cyły wječor bě tež tohodla narodneho razu, dokelž bě president Masaryk sam přikhwatał, a cyły diplomatiski khór bě přitomny. Češka hudźba vokalna bu tak česćena a česćowaše zaso hač nanajrjeńšo swojich hosći a připosłuchariow. —

(Pokračowanje.)

minowatešej hajšć žiwoše prawa, ho tak hamo rozumi, kaž kóžde dopisowanje stacjanskich a narodnych winowatoscjow.

Wobwrjeznuj ho tohodla na wschitkich, kotrjž chjedza nasche dźelo podpjerać, f prošbu, so buchu po žiwojich mozach sa czaskowiš kulturowali, na jeho wobžiwadu hodu dźelali a so jeho najwetsche rozšerjenje bjes pschestocza ho staroali, wopomnjejo napominanje bamika najmjeršischo mjenischeho nowehe luda w Němšej (Sserbow) Jakuba Tschischineho:

Schtoš jedyn njemože, móz mnohy budza.
Hdyž jedyn f dźelom šeroh njeje k radže,
tam mozy wuspěch wukonieja w schtadže,
hdyž mnohy na trunje, na jenej, budza!

Tuta basen je w šerohšim organalu wotczišchczana. Pschidam tu tej jeje poradženy němski pschełožk, tam pschisamtatenj:

Was einer nicht vermag, wird Vielen wohl gelingen,
Wo einer sich allein nicht helfen kann,
dort fasse Aller Kraft die Arbeit an
und lasse wuchtig sie aus einer Saite schwingen!

Cvrkwinske powiesće.

— W Michalskej zurkwi w Budyschinje smjeje na swj. Trojizu rano 1/8 hodź. šerbšću šwowjedź a šwj. wotkasanje farar Rada, dop. 1/2 hodź. šerbšku Božu šlužbu a w 10 hodź. rosrěčenje f konfirmérowanej młodžinu, farar Tyschcer. Dop. w 10 hodź. we wotrjesnej kładarni Boža šlužba, farar Rada.

S Wunjschina. W Pětrowskej zurkwi na šwjedženju šwjateje Trojizy rano 1/8 hodź. farar Berg předowanje, dop. 1/4 12 hodź. farar Eber kemschenje sa dźěći.

W Marijnej-Marčinej zurkwi na rano we 8 hodź. duchownh prim. Haebler šwowjedź a šwj. wotkasa je, dop. w 9 hodź. farar Eber předowanje a w 11 hodź. farar Groše kemschenje sa dźěći.

Sběrka sa Gustav-Adolfske towarschwo.

Pónđelu, pop. 1/24 hodź. w naturšim domje pschi Delnio-Kinjanskej dróšy wosadne šónske towarschwo. Schromadźi šo k schromadnemu hicu pschi Tuchoćišim pokrjesnischczu pschi nutskhodže pschi zyhelnišim walu.

Sšrjedu, pop. 3/4 3 hodź. je w Pětrowskej zurkwi modlerska hodžina sa njedźelnišcze.

Sšrjedu, wječor we 8 hodź. w Pětrowskej zurkwi **3. duchowna wječorna hudźba.** J. B. Bachowe pschjećelowe dźěła a šolowa kantata „Zbožny je tón muž“ sa šopran (k. Hartmannowa), bariton (k. Elsner), khór a hušlešći orchešt. Sastup darmo.

Tydźenšše fastopjenkowe na w Pětrowšej zurkwi farar Groše w Marijnej-Marčinej zurkwi farar Eber.

S Budestcz. Šwjedźeši šwoj. Trojizy šmje farar Bója rano w 7 hodź. šerbšku šwowjedź, farar Domaschka bopeldnja we 8 hodź. šerbšće a 1/10 hodź. němske předowanje. Psched zurkwinomi durjemi kollekta sa Gustav-Adolfske towarschwo. Popoldnju 1/3 hodź. wuczba sa šerbšej młodźinu. Sšrjedu wječor we 8 hodź. biblska hodźina.

S Krjebje. Njedźelu šwj. Trojizy rano we 8 hodź. němska a dop. 1/10 hodź. šerbska Boža šlužba.

Triebin — Brězowka.

Dźenja wječor jědzech je železnizu f Běłeje Wody do Sstepeho. Wujědzech-li f Běłeje Wody, wobjimja cźe hnydom wobeju bokow cźenna hola. W mojim wosu puczowanchu mělchczenje, kotšiž so je šwjatkowneho wulěta do Barlina abo tam nětkle domoj wrócźachu. We wosu běsche cźišina, nichtó njeporoměwdasche słowcźka a do myšlow sanórjenši hladachu puczowarjo f woknami do cźorneje hole. Wjerschki khójnow mikachu cźi jenoj tako cźemne šylhuety na belnej kromje hwězdźatoho, ale saczšmnjenepo njebju psched wocznoma nimo. Pola Triebina wujědzech f hole. K prawizu leži wulke rune polo f rozwjerschenymi statokami, kotrež je šaso wotrubjene f cźemnej holu. K lěwizu leži na bórzu wješ Trjebin. K prawizu sa wulkim polom a sady hole leži wješ Brěšowka. Wjdźecz wješ wot železnizy njeje. Ale tam, hdźež tuta wješ leži, šwjeci ho dźenja wulka jasna hwězda na njebju. Jeje błyschcej je na cźerwjen a jeje wulkosć je wjetscha hač šnateje wjeczorneje hwězdy. Moji wulkosć je wjetscha hač šnateje wjeczorneje hwězdy. Moji bohumpuczowarjo tłócza bo wschitkim k wokmu a je spodźiwanjem hladaju na tutu jasnu hwězdu. To běsche wschitkim nětšto jara nabypadne, dokelž nikomu taka hwězda na šjewjernym njebju šnata njeje. Wopuščj wona tej zanu njemětšesche. Jo wohl to jedyn komet być. Spodźiwnje, jara spodźiwnje! Nichtó njemóžesche wukhódacz, šchto ma to šnasanjeczcź. Ja to wjedźach, ale mjelczach. Ja tež dale hischcze wědźach, so k juhu podobna hwězda, ale hischcze wjele wjšche na njebju stoji. Ja pokročich tohodla k napschecznemu wokmu a wuschorczich synki najwjetschepho spodźiwanja. Wschitcy pschiłóczechu někto k mojemu wokmu a njemóžachu ho tutej šwětłej wulkej hwězdźe dodźiwacź.

Ja dre je ho mjelczo tutym ludźom šmějach, ale tuto šmjecze njedźelče šprawne, dokelž šmy šo wczera wjeczor wot tuteje hwězdy nad Trjebinom šami norcź dał. Wczera wjeczor podźe šotach psched mojej khěžku we Sstepom a wobkedźbowach njebjo, hacź ho nětkle žana mrócźel njepospěwa, kotraž by nam dawno wotczakowany dešcźik pschinjesła. Tola nihdże žana mrócźatka, njebjo je hwězdne. Hwězdow šwětłosć je błuka, ale k cźepłu, šchto to do šwětleje hwězdy je, kotraž tamle k ranju wyšoko na njebju stoji? Wjeczorna šwětła to tola być njemóże, tak pschi hebi myšlu, pschetož ta stoji tola hewak we tutym cźašu na wjeczornym njebju. Dołho cźakach, hacź budze tuta hwězda wyšche postupowacź a potom na šwětle a wulkosći wotczerkowacź. Ale podarmo. Hwězda šwěcźeše ho na jednym městnje a šwěcźeše tam hischcze hodźinu posdźischo a jenak wóžnje. So běchu šebi tam Trjebinšći hólzy šijzyci metrow wyšoku meju štajili a k tomu hischcze wyšoko na bórzy a so běchu woni we jeje wjerschku šo šwěcźkatu zeblawku pschipravili a jej nětko wjeczor šwěcźicź dawachu, na to ja tam tak khětšje pschichod njedběch. Hišcze posdźe w nogu mi myšle na tule jasnu hwězdu dźechu.

Hatle dźenja popoldnju, hdyž do Běkeje Wody jědzech, pschihódźech do toho, hdyž nimo Trjebina jědzech, a hyšej wšy wyšoki ješcźor na wjeschčhu ješ meju wupschicźeny, wuhladach. Tutu meju běchu šebi hólzy šwjatkowny šwjedženi štajili. Nad holu k Brěšowzu dele posběhuje šo druha tašta meja, kotraž je njerza šamo 40 metrow wyšoka.

We Brěšowšej meji nicžo nadrobnischeho njewjeri, ale wo Trjebinšej šłužbach, jo je wona wutkotnje pschiprawjena. Jeje šeklawka šteji we tši wokrjeschchatym kaschczišku. Wotnjeschka maja cźorno-běło-cźerwjenu schkleńzu a płacza jako šymbol sa šmjerlenje Trjebinšich šerbšich hólzow. Na hnujaze waschnje šjewja šo tu pschikhilnosć k starenu nakožeji. To je šerbšła šwěra. Schtož je jónu Sserb pschijał a burnjej je po namuczenym waschnju, to won wobkhawa a byrnjej je po nanu **dbnđrežii u.wkrin,** fosin oźc u khowa, tohe šo won dźerži, dóniž je jónu to f rukow njewudrěje.

Pšitły a puki, kotrež tydźenja na rejwanšej łubi padachu, mějachu pjerza rosbuđażu wušnam. S dobyczerjom běchu tam naschi šerbšej hólzy. Postajenje wulkotneje meje no šwjatkownym šwjedženju płaczi jako šnamjo jich dobyeza a jich kruteje wole, šo njepoddacź a pschezo šwjecźu wostacź.

Na kóždej še schtyrjoch rukow hornjeho khcźiża wiśaźej dwě rubischczy, cźerwjenej žiđzanej f dołhimi we powětšje šo šmahowazymi bantami. Na delnim khcźizu wiśaja pak na kóždej ruzy ši rubischka še židy a pišanege tkaninu f mnohimi bantami a še selenymi plětwami do koleza wokoko a na dźeršcź metrow po šeześoru dele.

Po schešnacze létach je to létha druhi raz, so šu naschi hólzy šako šwjatkowny šwjedženju placź

Hdyž někto jeho jeneho dnja na kawku zhěhnyschtaj a schowarzyna tak dołho kozo pójtrasche, to njemóžesche žo dźerżeć a pozdina pkakacź, kaž tajke male dźěcźo. Poda Hermanej ruku a jakotasche: „Móżesch mi hubjenemu cźłowjeku wodacź?“ Herman kiwny a mjenjesche: „Njech je, cźinimoj jeno žywoju winowatoseć. Hladaj z wokmom won a puschcź kust kłónćźa do twojeje wutroby!“

Schto mjenješe někto k Schrodnikej? Polěpschi žo, hdyž dyrbi tydźenje dołho we kozu lezeć a za swoje hrěchi cźerpjeć. Budźe znadź na stare dny kmanschi cźłowjek? Na cźasu je. Musłu zhebi teź, so do žo póndźe a žywjcho njekmanišowa žo kaje. Haj wschak, we cźłowjejskim žiwjenju je husto tak: Schtóž druhemu jamu ryje, swjeticha sam do njeje padnje.

Ze susodnych a dalšich krajow.

Se **Sprottawy.** (Cźěžny snjeschóžik.) Tšěchikrjejski mischtr Klóster saźěhže se swojimi motorskim kolom do cźaha, kiž mjes Sprottawu a Grünberkom jěchži. Wón bě swonjenje železnizy pischešłychał, dokelž jeho motor praskasche. Flóter krótki cźas po tym wumrě.

S **Hajnawy.** Cźěžła Obst wróćźi žo z korcźmy pjany domoj. Tu swadźi žo ze swojej mandźelskej a cźisnjesche ju pschesćěhowacź. Na to chazyše žyn swoju macź sćikacź. To rozšłobi nana tak jara, so revolwer hrabny a do žyna wutšeli. Kulka srały do wutroby. Cźežko zranjeneho dowjedechu do khorownje, nana pak do jastwa.

* S **Hannowera.** Na dróży mjes Walderodesom a Gifhornom snjeschoži swjatli póndźelu jedyn auto. W aucźe žedźesche 6 wosobow. Nadobo slama žo autowa wóska a auto pschecźišny žo wjazy rasow. Nutskadeždźazy waschu žo won. Starscha kujeni bóšche hnydom morwa, jeje mandźelski pak wumrě bórzy po njeshodu. Autowy wobsedźeć, kaž tež jedyn Magdeburgski wulkowikowar se swojej njewjesu francóschaj žo cźežny.

* **Wulki woheń w Mühlberku.** Póndźelu powołaschu w 3. hodźinje wudyri w Halpausez rěsaku a kaschczowej fabriky w Mühlberku woheń. Sa nekotre hodźiny wiscźe žo zyle wulke drjewischcźo. Leżało běsche tam 34 železnich wosow drjewa. Se wschich kónzow pschikhwatachu wohnjowe wobory se žikawami na pomoz. Hdyž žo hižo palesche, ko tam njemóžesche nicžo wulkowacź. Wobory pak porabi žo, druhe drjewischcźo wohnjej wobróćź. Też rěsak ko hischcźe sdźerże. Hacź do wjecźora 8 hodźin běsche wobora z wulkim napinanjom dźěłała. Kaž žo wuzi, su mlode hólzy w kólni, w kotrejž žyno leżesche, kurili, druhi pak sašo powědaja, so je žo žyno wlóžne domoj bralo.

* **Semja žo pali.** S Parisa žo powě: W polodnischim dźele Auvergnjeje krajiny pschi małej wjesy Tourane mire pali žo semja we hłubinje błiško dwórnischcźa. Wohnischcźo leži hłuboko w semi. Semja je kokowokolo tak horza, so žo wcźipnym, kiž so błiža, pódusche sawalo. Wusłuschesće někto sa prawej pschicźinu słyšała.

Hospodarski rozhlad.

Wcźerawschke kursy w Barlinje.

1 Dollar	4.195	100 franzowsk. frank.	20,415
1 jendźelski punt	20,3-6	100 cźeskosk. krónow	12,427
100 schwajz. frankow	81.285	100 pólsk. markow	80.20

Pjenjezy wcźera wjazy tak jara žadne njeběchu. Kaž wokolo swocźatka měšaza.

Efektowe kursy žo wcźera na Barlinskej kursy žyjnje wotdrjebjowachu. Na kursu bě z njeluboshym zadiwanjom, so je Stinnesowym konzern w pjenjezny wulkosćach. Nam tute podawki praja, so jena rostlinka z žakow infłazije po druhej hinje. Też nemcke wójnske a statne požcźonki žo w kursach wotdrjebjowachu.

Na produktowych wikach wcźera žito žnadnje hórje rasy po powěsćach z Ameriki, so je tam žito rózsche. Mowsa žo sa powyschenu płacźinu derje pschedawasche. Muka ma stajny a niz pschewulki wobrot. Wcźera płacźesche zentnar:

w Drjećožanach

pschenicźny 13.10—13.35 hr., rožki 11.50 hr. hacź 11.75 hr., jećmjenja nałetnjeho hr. 11.75—12.50, nałetnjeho 10.75—10.50 hr. mowsa I. 12.10—12.60 hr., II. 11.35 hr. hacź 12.05 hr.

w Berlinje

pschenicźny 13.20—13.35 hr., rožki 10.70 hr. hacź 10.90 hr., jećmjenja nałetnjeho 11.25 hacź 12.10 hr., nałetnjeho 10—10.90 hr., mowsa 11.75—12.15 złotych hriwnow.,

we Wrótšławju

pschenicźny 13.50 hr., rožki 11.55 hr., jećmjenja nałetnjeho 12 hr., nałetnjeho 11 hr., mowsa 12 zł. hriwnow,

schtwórtk w Lubiju

pschenicźny 12.50—13 hr., rožki 11—11.40 hr. jećmjenja nałetnjeho 10.50—12 hr., nałetnjeho 11—11 złotych hriwnow,

w Kamjenzu

pschenicźny 13—13.20 hr., rožki 11.30—11.40 hr., jećmjenja nałetnjeho 11—11.80 hr., mowsa 11.60—12.20 złotych hriwnow.

w Chorjelu

pschenicźny 12.50—13.50 hr., rožki 11 hacź 11.75 hr., jećmjenja nałetnjeho 10—12 hr. mowsa 11.25—12.25 hr.

W termińskim wikowanju:

za julij: pschenicźa 13.37—13.32, rožka 10.72—10.77 hr., mowsa 9.52—9.51 hr.

Wiki wuzitkowego skotu wcźera pjatk w Barlin-Friedrichsfeldze (Magerviehhof). Pschihnali běchu 1225 dejnych a wuhołokuscźelnych kruwow, 2 wolaj, 32 bykow, 17 prósdnikow a 172 cźelatkow.

Młode dójki a wuhołokuscźelne kruwy płacźachu:

1. rjadowanje	400—500 hr.
2. rjadowanje	280—400 hr.
3. rjadowanje	200—280 hr.

Jałowizy:

1. rjadowanje	250—450 hr.
2. rjadowanje	160—280 hr.

Po zentnarju žiwe je wahi:

wolo do cźahanja (złotej frankenike)	45—50 hriwnow.

byki, jałowizy a druhe prósdniki 33—40 hr.

Wiki běchu pschi spocźatku jara žiwe, posdźischo mérne, płacźiny bijachu horje.

Słótne wiki sandźenu njedźelu we Njeswacźidle. Pschihnali běchu 150 howjadłow a pschiwjesli 50 korbow prosiatkow. Rano žo khěro deschcźowasche. To hdyž mózesche wikam jeschkodźicź, ale pschihnaty skót wschón z dobrym wu žitkom rospschedachu. Sa pschichodne wiki mamy nětko rano sahe cźały wot Budyschina a Wósbarca. Tuto porjedźenje železnicźneho pucźa nasche wiki wěsće posbéhnje.

Mjesynarodny bawlmowy kongreß we Minje. Wcźera sešdże so wjace 300 sastupjerjow z Rjenskeje, Jendźelskeje, Belgiskeje, Franzowskeje, Schwajzarskeje, Nikojerskeje, Schwanskeje, Schwedskeje, Norwegiskeje. Bortugalskeje, Cźeskosłowakskeje a Wuherskeje k wuradowanju. S Ameriki su sastupjerjo knježeskeho a wulkich tatarskich sjednoćenstwow pschijźeli. Wobdźělene kraje chcedźa zhebi sakonje wo wikowanju z bawlmu postajicź. Amerikanzy sastupjerjo budźa wo letuschich znjach rozprawjeć. Pschebe wschém pak budźe pschednoschi sajimawy, kaž pschebywda Washingtonskeho tatarskeho ministerstwa poda. Wón budźe rěcźeć, kak postajeja žo w Ameriju znjebudne. Dale pschednoschuje žo też wo straschnych brukach, kiž su w lonischim lěcźe na 6 milijonow wakow sniežile.

Hospodarske powěsće.

Barlinske produktowe wiki, dźensa dop. ¾11 hodź.: Wiki kaž wcźera, tendenza mérna.

¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu, tendenza wotdrjebjowaza.

Ssobotu, 6. junija 1925.

Płacźiny za chiliski salpeter žo poniža. Chilske knježerstwo je wosebitu komisiju postajiło, kiž ma poniženje płacźinow srjadowacź. Chilska ko konkurenzu boji. Jedne jeniežke druzstwo je za junij a julij 610 000 tunow salpetra pschedalo a to do Europy 360 000 tunow a 250 000 tunow do Sjednoćenych statow Ameriki. Kak wjele žo salpeter poniži, ko hakle postaji. Poniženje dyrbi pjeća wot 1. junija sem płacźicź.

Na pschedań:

Ssudniszu: póndźelu, 8. 6., pschih. w 12 hodź. w Kulowje: krute wós, pišarške błido a knihowu khamor. Kupcy seidu žo w Mórkej korcźmje. — **Póndźelu,** 8. 6., pop. w 2 hodź. we Łasu: pišarške błido, 2 zentrifugi, hutrohaž. Kupcy seidu žo we Scholcźiz korcźmje. — **Srjedu** 10. 6., pschih. w 12 hodź. w hoscźenzu k „3 krónam“ we Kulowje: kredenza, woschidło a stejazu elektr. lampu.

Na pschedań:

Durje do klamow a 2 wokni, we Wojerezach na Sły-Komorowskej dróży 3.

Zimnoscź, błiško Wojerez, mašinve twarjenja z morwym a žiwym inventarom, dalsche wukaże k. A. Łapstich, knihicźischcźerja we Wojerezach.

Kocźle, hlinjane, we Wojerezach na Sły-Komorowskej dróży 20.

Schijaza maschina za hedźarjow J. Klemm w Budyschinje, na herbitej haży 1 L., schewska w Budyschinje, na Kantowej haży 11 III.

Kolo, motorske, Nowak w Budyschinje na Jurjowej haży cźo. 10, žonjaze M. Nitzscha w Budyschinje, Bleichstr. 1, muzaze w Budyschinje na Arnoldtskej haży 7, delka na prawo, motorske w Brětnje cźo. 64.

Młoda hnjina wuzkoskuscźelna kruwa w Delnjej Kinicy 5, do cźahanja, hnjina, w Hużay cźo. 9.

Wós dźerżazy, w Budyschinje na Kózorskej haży 18 IV na lewo, sportowy w Budyschinje na hłownym torhoschcźu 4 III, Kratzsch, hospodarski (180 hr.) Lenopschežany w Wólym Kholmu cźo. 21.

Korb, dźerżazy, w Budyschinje na Hoschiż haży 7, sadni dom I, na wulkej bratrowskej haży 24 delka na lewo.

Sso pytaja:

Blidarski, Herm. Raußendorf w Malwch Bobolzach

Murjerjo Schloza we Wulkej Dubrawje.

Pohonicź, Pawol Wels w Budyschinje, na Tšełaúskej dr. 6 a dźěłaczeršku swójbu knjezi dwór w Wjoscu pola Rikeje.

Stwinišu Wilh. Noetzoldowa w Němzach.

Samkakiti za maschiny, Rudolf Neumann w Delnjej Wodźe, Bahnhofstr. 5/6., E. Buckenauer we Wojerezach, Bismarckstr. 2.

Dźěłaczerjo a dźěłaczeńki, Erich Nowak w Muckowie.

Holzu do domu inžeńer Schwarz we Wjelsowi, Scheppankowa (Sserbowku) we Wojerezach, Köhlerka w Wojerezach, hoscźenz „k winowej kicźi“.

Pěstowcźa, spediter Schuster we Wojerezach.

Dźěłaczeń měšchcź. piwarnja w Kulowje.

Schtóž chce

w Klóschterskej holi jahodli schcźipacź, dostanje dowolnjenje wozpšmo wot 8. hacź do 18. 6., dop. wot 8—10 hodź. w hajnkowni w Nowej Wsy.

Pschepadowanje trawjenja a žłanja:

njedźelu, 7. 6., pop. w 3 hodź. 6 jutrow, kupcy seidu žo pschi hacźe (Kobalz luku) we honach klóschterskeje Noweje Wsy; w 6 hodź. 15 jutrow Jurja Polka je Noweje Wsy; w 2 hodź. Matij Zippak we Wulkim Lubuschu: w 2 hodź. 3 a 4 jutry Mnchez luki w Muckowskich honach, kupcy seidu žo mjes Muckowom a Bukojnu pola Baggera; pop. ½2 hodź. w Jeraschcźach we Kulowskich honach;

schtwórtk, 11. 6., wjecźor w 7 hodź. 3 a 4 jutry, Matij Delank w Zibźenicu, Kupcy seidu žo pschi Grodskowskej dróży pola Brěsow;

žołoty, 13. 6., pop. w 6 hodź. we Junkez luczným hatce we Wojerjowskich honach;

njedźelu, 14. 6., wjecźor w 6 hodź. Kulowza, pschisłuschawa wudowa Bulankowa w Kulowje.

Sslanje, njedźelu, 7., pop. w 3 hodź. 40 łosow žłanja, hnydom pschi hajnkowni w Koblizach.

Nožka na siwjetzu, njedźelu 7. 6., dop. w 11 hodź. pschi Dubrinskim puczu, pschedawa Mikawski Kreuz we Kulowje.

Schfrowe devesche.

Barlinske produktowe wiki, dźensa dop. ¾11 hodź.: Wiki kaž wcźera, tendenza mérna.

¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu, tendenza wotdrjebjowaza.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Kito a wotrjowe žywio po tuni abo 1000 kg, wowsat 100 kg, wšelcźiny po złotej hriwnje.

	5. 6.	4. 6.		5. 6.	4. 6.
Pschenica	264-267	263-265	rowk. wokuschk	15-15,50	15-15,50
rožka	214-218	212-216	rowk. metasa	9.75	9.75
nałet. jećmjeń	226-242	226-242	rzadkata	13-15,25	14-15.25
nał. jećmjeń	—	—	běrnaze kružki	18-19,20	18-19,20
wowsa	235-243	234-242	žyrna	19 21,00	19,00-21
kukurica (Mais)	211	—	wo'a	19-22,50	19-22,50
pschenicźn. muka	34-36,50	33-36,25	lanp wokuschk	21-22,80	21-22,80
rjana muka	28-31 75	30-31 50	mobre łubiza	10-11,00	10-11,00
pschenicź. wotr.	13-13,80	13-13 80	olte lupinu	12-14,00	12-14,00
rjane wotruby	14-14.20	14-14 40	syno, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
rapš	395-400	395-400	błoma, rjana	1,10-1,60	1,15-1,20
lone žywjo	385-390	385-390	„ pschenicź.	1,10-1,40	1,15-1,20
hroch	22-25	22-25	„ mowsina	0,90-1,30	1,00-1,20
pjelušchki	18-20,00	19-20,00	„ jećma	0,95-1,00	0,90-0,98

Wicźne płacźiny w Budyschinje.

wot 6. junija 1925.

Wschě płacźiny žo po złotej hriwnje srosumja.

Pschedmjet		najnišcha płacźizna	najwyschi. wuczina
Pschenja, swonka wotedacźa	50 kilo	12.40	12,75
Rožka, swonka wotedacźa	50 „	11,30	11,50
Jećmjeń, swonka wotedacźa	50 „	11,00	11.75
nasymiši	50 „	—	—
Wowsz, swonka wotedacźa	50 „	11,50	12,20
Raps	50 „	—	—
Běrny	50 „	1,80	2,50
Sšyno	50 „	3,50	5,00
Sšloma, z masch. młócź., prasz.	50 „	1,00	1,20
„ z masch. „ „ sašk.	50 „	1.20	1,40
„ „ zwjazmi młócźena	50 „	2,20	2,60
Pschenicźna muka, 60 %	50 „	20,00	20,50
Rżana muka, 70 %	50 „	18,00	18,50
Pschenicźne wotruby	50 „	7.75	8,25
Rjane wotruby	50 „	8,30	8,60
Proßata 660 schtuk	1 schk.	20,00	35,00

Drobnowikowanske płacźiny w Budyschinje.

6. junija po hamtiskim postajenju

Wschě płacźiny žo po złot. hriwnje srosumja.

Twora		najnišch płacźizna hr.	najwyschi. wuczina hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,60	2,20
Cźelaze mjaso	1 „	2,00	2,60
Skopjaze mjaso	1 „	2,20	2,60
Sswinjaze mjaso	1 „	2,00	2,40
Tukajny žwinjazy schmalz	1 „	2,40	3,20
Pschenicźna muka	1 „	0,44	0.56
Rżana muka	1 „	0,38	0,40
Chlěb	1 „	0,33	0,35
Jedźene běrny	1 „	0,09	0,10
Raiž	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0,48	0,72
Sšoki	1 „	0,80	1,40
Amerik. žwinjazy schmalz	1 „	1,90	2,10
Sšnscheny pokcź	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 lit.	0,26	0,28
Jedźna butra	1 kg	3,80	4,40
„ „ wulkajna	1 „	—	—
Jeja	schk.	0,10	0,12
Jedźne buny	1 kg	0,48	0,64
Rokor drobny	1 „	0,68	0,70
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjentne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty	1 „	—	1,15

Wicźne płacźiny wcźera Wschě po złotej hriwnje	w Kamjenzu za 1 zentn.	w Lubiju za 1 zentn.
Pschenja	13,00—13,20	12 50—13,00
Rožka	11.30—11,40	11,00—11.40
Jećmjeń	11.00—11.80	10,50—12,00
Wowsz	11,60—12,20	11.00—11.80
Sšyno	3,00—3,80	3,50—4,50
Sšloma, z masch. młócź.	1,20	1,30—1,70
Sšloma, z sašlanu	1,50	
Sšloma, z ruki młócźena	—	2,00—2,20
Běrny, pola ratarja	2,00—2,50	2,20—3,00
„ hacź na żelesnizu	—	—
Butra kg	3,20—3,60	3,6 —4,40
Jeja	0,11—0,00	0,10—0,12
Pschenicźne wotruby	—	7 50—7,80
Rżane wotruby	—	7 80—8,15
Pschenicźna muka	—	18,50—19 50
Rżana muka	—	17.25—18,25
Proßata, wulke	—	—
„ hrjenje	—	—
„ małe	—	—

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Nowe syno kupuje

Wójskowy zastaranski hamt w Budyšinje
(prjedawši proviantski hamt). Telefon 1020.

Krjwawa wosch.

Wobšedźerjow hadowych schtomow ſ nowa namołwjamy krjwawe wjeſchi tak derje hacź móżno we ſwojich ſahrodach a hadowinjach niczicź. Schtóż ſwoje ſchtomy niewichladuje, napiſchecźiwne brědki njenałożuje abo je hewak ſanierodźi, ſo ſakonjuje hacź do 150 hr. abo ſe 14 dnjemi jaſtwa kłosta. Schtóż by ſwoje hadowe ſchtomy dołpokaſ njewuczińeſće, tomu by wuſchnoſć ſudźi poſtajiła, kotraž by-dchu ſo ſa wuczińeſćenje jeho hadowych ſchtomow ſtarali. Wobšedźeſć by jich dyrbjał ſawlacicź, kaž też wſchitke k tomu nałożowane brědki. Gmejnſke rady ſiſchcźe raz napominamy, ſwojich wjeſnjanow wobſeže na to kedźbnych cźinicź, pilnje ſa tym kedźbowacź, hacź kóżdy k tomu trěbne brědki nałożuje a kombiſowych hnuboom hamtſkemu hejtmanſtwu wojſewicź, ſo bychu ſo pokhłoſtali. Tajſi kombiſowy njeſchkodźi jenoż ſebi ſamemu, ale druhim, wobſeže ſwojim ſuſodam. Schto pomha nam wuczińeſćenje jenoż nječkotrych hadowinjow jeli nałożu powſchitkownje a dokładnje njepſchewjedźemy.

W Budyſchiſkej hłownej kenzlii na radniży w 1. poſchłodże leża cźiſła 18—22 1. dźeł a 20 a 21 druhi dźeł trajneho ſakonjeho łowjena, kaž też cźo. 15 ſatſkeho ſakonjeho łowjena kóżdemu k pſchehladanju wupołożene.

Kupanje w Schprjewi.

1. Płacźiny ſa letne liſcźiki ſa dorośćenych ponija ſo na 3 hriwny.

2. Tohorunja ponija ſo wužiwanje draſtowoje komorki na 30 pj. (Komorki mója ſo ſamknyć.)

3. Sſwójbne liſcźiki (ſa mandżelſkaj) płacźa na jenkeho jenoż 4 hr.

Płacźiny płacza wot 6. junija ſem.

Budyſchka měſchćanſka rada.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Sawrjenje pſzow ſchehnje ſo we Wojerowſkim wokrjeſu, ſawrjenje pak wobſteji dale we wjeſkach Lipinſkeho, Kropanſkeho a Pſplanſkeho hamtſkeho podkrjeſa, kaž też we Warnowczańſkej gmejnje a kuble.

Cźorno-Khołmcźanſko-Lutowſke dwórniſchcźo dyrbi ſo potwjerdźicź. Nacźiſk wuleźi wot 3. junija hacź do 18. junija 1925 pola Cźorno-Khołmcźanſkeho knieza gmejnſkeho pſchedſtejerja. Kóżdy ſmě ſebi plan wobkładacź. Schtóż ma něſchto napiſcźeco nacźiſkej, njech to napiſa.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleſ w Budyšinje — Zamołwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Dobre ćehnje k sebi

Dom tunich płaćiznow

Dom hódnostneje twory

Wobsadki ze šidy a cankow
žiłdźane francy
žiłdźane nahłowjace rubiśća z taffeta, moireje
žiłdźane rubiśća zelene, běłe, šére
žiłdźane tkaniny za rubiśća

Wolmjane musliny za šórcuchi
satin jenobarbny
filcowe sukna z sukuje
somoty nohajcy, zoki, rukajcy, dźěćace draſćěcki, klobuki a cźapki

GÖRLITZER JOHANNES
Kaufhaus Schmidt
BAUTZEN

Fotowe projekciowe powjetšenske domjace kinowe **aparaty**
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje
Fotowy dom
Rich. Hutha
(mějeśel Arno Lehnert)
w Budyšinje na serbskej hasy 13
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotćahi wěcy wustojnje a najspěšnišo.

Kedźbu!
Hdźe kupuju derje a tanjo
kosy
serpy
brusy
hamory za kosyklepanje
nakowy
synowe widły
kaž też wšě druhe ratarſke wěcy?
Pola
Augusta Heyny
w Budyšinje na kamjentnej hasy
napſeća prosacych wikow.

Ratarſke mašiny
předawataj a wuporjedźetaj najtuńšo
Bjenada a Pjetaš w Kamjencu
na raňšej dróży čo. 11, telefon 159.

Najlěpše celul. trajne šaty
elegantne :: :: wolmjajmne
wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach
krawaty, pisane a čorne wšěch formow
w najwjetšem wubjerku.
samowjazaki — **slě**
A. Bokelmann nasl.

Nowe
mužace a žonjace jězdne koła
koła dobrych znamkow
wollij za mašiny a motory
Wuporjedźenja — narunanske dźele
Pawoł Horbank w Khrósćicach.

Syru wołmu
kupuje po najtuńšich płaćiznach abo zamjenja na
Ia česnje předźeno
Otto Oßwald
šćrympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Chceće
swojemu bydlenju, zahrodnym płotam, hródźam atd. nowobarbne nanohlad dać, dha poručam wšu potrjebu, kaž:
lakowe barby za špundowanje, hnydomk, barbjenju
lanowolijowe firnis
zaruč. čisty
Bleiweiss
suche barby,
terpentiny
emailowy lak,
a wšě druhe laki
najlěpšeje kajkosće po najtuńšich płaćiznach.
Paul Kindermann
w Budyšinje na Mužakowskej dróży 11
lakowe a barbowa wulkowikowarnja; telefon 492.
Bleše za barby wupožčuju.

Wubjerk z hrowadami mužacych a žonjacych
kołow
jenož najl. hódn. znamki Precta, Schladitz, Gritzner, Tornado, Mifa, Exerna a Spezial najpřihódn. płaćizn. powolam podźelne płacenje
Dom jězdnych kołow
Witek w Sćijećach.

M. Mikela
časnikař w Rukowje
poruča **dobre časniki**
po najtuńšich płaćiznach.

MERSIOVSKI
Zastawanske časniki

Kupuju
nowiny, akty, knihi po 4 pj
papjerowy wotpady po 3 pj.
lapy, bleše běłeho wina
bleše čerwjeneho wina
sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **železo a stare metale** jenož na wupokaz wuńoše.
Popp na hornčerśak. hasy 18 telefon 1352.

Poručam so k wuwjedźenju
płunowych a wodowych připrawow, plumpow samonapojadłow, klosetskich a kupanskich připrawow, kaž też parnych tepjenjow
Ernst Böttger
instalaciski wobkhod
na kamjentnej hasy, rózk noweje hasy, telefon 305
Z njewjazajomnymi wobličenjemi płaćiznow steju rad k służbje

Fa. P. Rocho w Sernjanach
Telefon Njeswačidło čo. 24. pola Kamjenca.
Twarski wobkhod
Wuwjedźenje twarjenja domskich, zasydleńskich khěžow, ratarskich twarjenjow atd. Rysowanja a wobličenja płaćiznow podawamy rad zwólniwje kóždy čas.
Parny rězak a drjew. wikowarstwo
Deski, łaty, rjady, špundowanja atd. Rězanje za mazu najtuńšo a spěšnje. Posrědnistwo za kuluchowe drjewo.
Blidarnja
Meble wšeje družiny, kamory, komody, łoža, dospołne wuhotowanja, wokna a durje.
Žadajće sebi naše płaćizn.

Młody
kowarski pomocnik
pyta městnoć k dalšemu wuwučenju.
W. Měrćink w Košli
pola Klětneho.

Živnosć
z 9 kórcami samsneho a 6 kórcami sydleńskeho pola je na předań
w Zuborńcach čo. 22.

Młoda wysokosćelna
kruwa
je na předań
w Delnjej Kinje čo. 11.

Jałojca,
5 měsacow stara, je na předań
w Lipicu čo. 40.

Ratarstwa
wšelakich wulkosćow z najlěpšej pšeńcznejzemju předawa tunjo
Wilhelm Koschmieder
posrědnik lěkownosćow we
Zhorjelcu, Konsulstraße 36.
Telefon 2368.

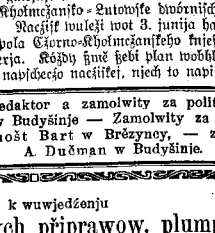
serbske křćeńske lisćiki
Serbska kniharnja
w Serbskim Domje w Budyšinje.

Paleny kofej dobry a tuni!
korjenina, čerstwu mlětu,
jadriwe mydła derje wuwuš.
symjenja, derje skhadź.
bonbony a šokolady
cokor, punt po **33** pj.,
poručataj derje a tunjo
Bratraj Wieck
kofejowa palenja
w Běłej Wodźe.

Korta za skót
wšěch družinow a wulkosćow, kaž też
tonowe rely a šamoty
poruča po najtuńšich płaćiznach
C. Schneider w Budyšinje na walskej dróży 14.

Emil Wehrle
w Budyšinje :: na jerjowej hasy 7
Košliki za čěsne dźěći, ječki, powjazki, podložki, pjeluškowe tkaniny, dźěćace košle, běłe a pisane we wšěch wulkosćach, **žonjace a mužace košle, košlacy barchent, jakowy barchent, módroćišć, najlěpše wupjerki** wšěch šérokosćow, **ložowe počehnjenja, twjelki, trjenja, dybzačne rubiśka, nahłowjace rubiśća, rólowanske ruby, słomiki** a t. d. wšo we wulkem wubjerku a najlěpšich kajkosćach.

Parne čišćenje pjerja
z elektriskim čěrjenjom
Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3, telefon 1103.

Najlěpše Solingenske kosy
poručataj płaćizny hódno
M. Hermann we Worklecach
Mikł. Khilank w Zdźěri.

hobrym pschikladom sa dźěći hyć, jich k tomu skaponiwać so njehychu dyrbjeć. Husto so praji: „Schto dha dale schłodźi, hdyž ras bo pola stupiły . . .“ Wěso, pola jeneho niz, ale hdyž to tyhodźe činiła.

— **Pokhroma dże wróźo.** Tak praji nam hamtka powěsć wot 31. meje 1925. Na tutym dnju běšche pokhroma jenoż w 15 gmejnach a na 17 dworach. 15. meje pak hišće w 23 gmejnach a na 26 dworach.

— **Wójsłowy fastarauski hamt w Budyšinje** (prjedawschi prowianitski hamt) sapoczuje tež w tutom lěće nowe žiwy pschi spožiwarskim žiwnowych žiwjow kupowacź, je pschi nětčišnim dobrym wjedrje wožiwacź, hnydom pschedacź. S tym sakutuja žebi dźěło dwojeho wošenja a na pschatr tykanja.

— **Swój 40-letny jubilej** swjeći wot 6. hacź do 8 junija „Dworkupowaze towarstwo“ w Budyšinje. Sobotu wječor we 8 hodź. pschedwjedźe so w „Krónje“ pěseć „Sigurd“. Na 250 spěwarjow a spěwarkow wustupi pod wuskiwnym nawjedowanom dirigenta ludoweje spěwneje akademije, k. Alberta Wotruby. Dale wustupitaj solistaj komorny spěwar Robert Burg a Hitšle se Schuch se statneje opery w Drježdźanach. Na to je komers. W „Tišlerni“ a w „Tjoch lipach“ wotmětja so pyšne reje se wschelakimi pschedkwasjenjemi, Njedźelu popołdnju wot 2 hodź. počełnje wulki swjedźenski cłah po měsće na tšelnik, na kotrymž so na 3000 dźěći wobdźěli. Tež wschelake historiske wosy w cłahu hydu pojedu. Na tšelniku wustupi na 1000 dźěći se spěwami. Dale poficiri so konzert a druhe. Wječor wobkhwěta so Mišlawskič z krasnym wohnjostrojom, mjes kotrymž sylwy sakhuja. Po tym počełnje wulki kampionowy

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Telefon 154 a 155 — Filialcy w Khoćebuzu a Wojerecach — Telefon 154 a 155

Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Worclowe khamory a worclowe kaščiki

Wuwjeduje wšě bankowske dźěła. Zadanja pjenjezy z 8—12 procentami. Požčuje pjenjezy na najlěpje

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Wulke poswjećenje zale
nowopostajeneho Parižskeho stana
w Drěnowje pola Delnjeho Wujezda.
Pyšne reje.
Započatk w 4 hodź.
K temu přećelnje přeprošujetaj **Ernst Kreibig a mandźelska.**

Njedźelu, 7. junija, pop. w 2 hodź.
poswjeći
Budyšska „jednota„
swoju
khorhoj
w farskej cyrkwi. Po tym je **swjedźeńska zhromadźizna** w „Třoch lipach". Prosymy wo prawje bohate wobdźělenje jenotliwych towarstwow z khorhojemi.
Wšitkich lubje přeprošuje
předsydstwo.

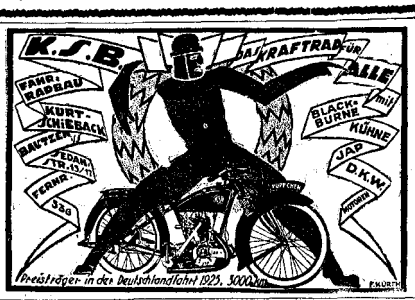
Hosćenc w Delnjej Kinje.
Jutře njedźelu wot 4 hodź. su
pyšne reje.
K temu přećelnje přeprošuje **hosćenc.**

Lehmannec
kondiťornja a kofejownja
na serbskej hasy 8
Najpřijomniše hósne městnosće - Kondiťorske pječwa přenjeje rjadownje.
Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio"
K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Šlanknowske a Reichelske piwo z ćwikow.

Hypothekowe požčonki
na ležownosće, kiž so k ratarstwu wužiwa, wobstara pod přihódnymi wumjenjenjemi při najnižšej dani bjez napłaćenja najspěšniše
Ernst Raue na Hošic hasy 32
Założene 1907. Najlěpše porućenja.

Zahrodka
— serbska čitanka —
za sršni skhodźeńk ludowych šulow
je hotowa a na předań
w Serbsk. knihařni
w Budyšinje

Wobućowy dom Mark w Kukowje
Najtuńša kupowarnja wšěch wobućow; zhotowjenje po měrje a wše wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

Helene Pötschke
cyhelska hasa 4 w Budyšinje cyhelska hasa 4
wurězne twory
Bohaty skład pisanych a běłych ložowych počehnjenjow, košlacych barchentow, kalmuka, jakoweho barchenta, rólowanskich rubow, twjelkow, třenjow, hlidowych rubow, módrotišća
Wosebitosć: **Wupjerki.**
Hotowe cychi za 2 člowjekow wot 8.— hriwnow sem.
Sym też na hermanku w **Kulowje, Wojerecach, Łazu,** Ročču serbsku! **Rychwałdze a Hródku.** Ročču serbsku!

Hemmann's Kaffees
geröstete
wosebje derje a tunje,
Korla Nowak nasl.
na žitnej hasy 10.

Hobrscu wulki
je wubjerk **rólkatych tobakow**
kaž też
cigarow, cigaretow, shägowych, rjapłkatych a žwańsk. tobakow
firmy
Hermann Gerlich
cigarowa a tobakowa fabrika
w Budyšinje na sukelnskej hasy 7
Zasprědawarjo dostanu wysoke rabaty

Dobry předźělajomny
ton
abo městno, hdźež leži, k samokopanj **so pyta.**
Poskićenja pod „C 19" na wudawarnju „Serbskich Nowin".

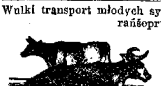
30 kołčow
derje wobydlenych, w najlěpšim rjedźe, też prózdne, nimale nowe, snjerneho pada dla na předań
Bertha zwud. Berndtowa w Halštrowje
na Kamjenskej drózy 211.
Też zhonić pola Krawčika w Połpicach čo. 8 pola Klukša.

Wuporjedźenja časnikow
wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórniščowej drózy 40.

Hdźe dam swój **předešćnik wuporjedźeć?** Pola **Walt. Straube** w Budyšinje na znutřkownejławskej hasy 5. Otw Brandta nasl.)

Dźensa wječor dóńdźe nowy transport najlěpšich rańšopruskich wysokosućelnych
plahowanskich kruwow

a stajimoj je w našich hródźach w knježim hosćencu w Njeswačidle płaćizny hódno na předań
Skótnaj wikowarjej
Pawoł Köhler a Arthur Braun.

Wulki transport młodych syluych wysokosućelnych originalnych rańšoprusko-holiandskich

kruwow a jałojcow
wot towarstwa Königsberkskich stadłowych knihow, najlěpši plahowanski skót, stejł po dokónčenej kwarantenje, tehorunja por młodych syluych **allgäuskich čehniwych wołow** w mojich hródźach w hosćencu „Ke khurwjerchej" płaćizny hódno na předań.
Emil Gräfe w Budyšinje
Telefon 63 a 418.
Skazanki přijimuju a zamołam też na ręzny skót.

Nawěstki přinjesu wužitk!
Zonjacy lěkař dr. Fischer
w Kamjencu
je so z pućowanja wrócił.

Za mnoho wutrobnych zbožopřećow, kotrež su so namaj při naju wěrowanju wopokazale, wuprajimoj wšěm, też zdoboni w mjenje farař Kellerec swójby,
naju najwutrobniši džak.
Dźěćacy lěkař dr. med. Schnabel
Lóta Schnabelowa rodź. Kellerec.
W Budyšinje, 6. junija 1925.

Swojemu swěrnemu sobusławej
Aug. Hercogej a mandźelskej
w Krakecach
k slěbornemu kwasej
wutrobne zbožopřeća
Serbske towarstwo „Swěra" w Poršicach.

Ernst Falting
mašinowa wikowarnja - w Njeswačidle
poruča
wulki wubjerk ratarskich mašinow.
Kupje móža so při přihódnych podźělnych płaćenjach wotzamknyć.
Centrifugi dawam bjez kupneho dyrbjenja na pruhu.
Móžeće sebi moje składowe městnosće kóždy čas bjez kóždeho nuzenja ke kupowanju wobhladać.
Sym kóždu njedźelu wšěch k ręčam. Wuporjedźenja so spěšnje a tunjo wuwjedu.
Serbjo, kupujće pola serbskeho wikowarja, kiž Was kóždy čas sprawnje a najlěpje posłuži.

Blidarskeho pomocnika a wučobnika
pyta
Korla Mechelk
blidarnja we Łazu.

Pawoł Krawc
Martha Krawcowa
rodź. Jakubec
sfrowitaj jako zwěrowanaj
Swjatki 1925.
w Połpicach w Lemišowje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł.pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domju w Budyšinje. Tel. 887.

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 75 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 130 **Budyšin — póndźelu, 8. junija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Awstriski pósłanz w Parisu.

Sastupjeŕ awstriskeje republiki w Parisu, baron Eichhoff, dyrbi bórzy swoje městno wopuščeć. „Matinowy" dopisowaŕ je knjesa barona do jeho wotjězda wo rozrěčenje prožył. Baron Eichhoff je so pschi tym wuswał, so je pschećiwo pschisamknjenju Awstriskeje k Němskej, a dopjelowaŕ měni, so su pósłanza dla jeho politiskeho stejšćischa wotwołali. Eichhoff na hrozenje ſ pschisamknjenjom pokaſa, ſ kotrymž někotre awstriske politiske strony politiku dźěłaju. S dźakownosću pósłanz na prjedawdawšeho francowskeho ministerskeho pschedsydu Poincarea a Peretta de la Rocca spominasche, kotrajž staj nastork k temu dałoj, so je ententa Awstriskej ſ jeje pjenjezneho cźěrpa wupomhała. Agitazija sa pschisamknjenje pjeza mózne pschiběra. Wysoka wosboba, kotraž jerenu kujeźazemu donej pschisłuscha a njedawno w Parisu pschebywasche, je pjeza rjekła, so pschisamknjenje Awstriskeje k Němskej tež k pschisamknjenju Madźarskeje donjdźe, a so jeje Němska potom 50 divisijow wjazy sa pschichodnu wójnu k pomozy.

Danski hobrski strajk so skónči.

Wulki dźěłowy konflikt, pschi kotrymž je so ſ wobeju stronow ſ wulkej zajazłkosću wojowało, je so pjatk wječor i wobstronskim pschijećom pobrědniskeho namjeta skónčił. Wón po něčim hospodaŕskenju žiwjenju seschodźeć hrozy, wosebje w poblednim cźasu, hdźež strajk namorjakow wulke sastaji. Powěsć wo dojednanju je so se wschěch stron wohlydleŕstwa ſ wjeselokosću pschijała.

Němski evangelski biskop w Czjeskoslowakiskej.

S Jabkonza w połnóznych Czjechach je so biskopske sydło sa němsku evangelsku zyrkej w Czechach, Schlesjowsku a na Morawje załožiło. Biskopska wyschnosć so tam pschiprawi. S tuttym samyślom je evangelska wosbada we Jablońcu khěźu za 325 000 krónow kupiła. Khěža so sa nowe postajenje pschetwari.

Namjet na wotpadźenje Horthya.

Kaž je znate, je něhdyschi madźarski minister šnutskowjnych naležnosćow Benizki sastawarja madźarskeho stata Horthya winowaŕ, so je diwju redaktorow sozialdemokratiskich nowin „Nepszawa" sfónzowaŕ dał. Parlamentiska frakzija sozialdemokratiskeje strony w madźarskim sejmje je tohodla namjet sapodała, so by Horwath nakhwilnje swoje wyšoke sastojnstwo złožił, a so bychu jo mjes tym tři wusliwolene sobustawy parlamenta wukonjale. Parlamentowa wjetschina, kotraž Horthywe naležnosće sastupjela, wjeso sozialdemokratiski namjet sacźišnje; pschećiwo wróna wróńje woczi njewudyła.

Pschihotowany attentat na schpaniskeho krala so njeporadźił

Na schpaniskeho krala Alfonsa XIII., kotryž sandźeny wjeźeŕ w Barcelonje pschebywasche, su mordaŕski attentat i bombu pytali. Na puczu do Tiwolskeho dźiwadła chcychu krala morić. S pschipadom so attentat njeporadźi. Na tym samym puczu ſ policistami wobsadźeny automobil do wosa dróhoweje żelesnizy sahadźi. Tohodla też automobil stejo wosta, ſ kotrymž so kral je žiwojim pschewodom wjesełsche. Bomba tak pschesahne rosbuchnu. Jatke po rosbuchnjenju, kotreż wjele schkody njenaczini, kralowy automobil pśches městno pschejědże, na kotreż bě so bomba położiła.

Wjele attentatow w poślednich njedźelach.

Se Schpaniskeje je do Perpignana pjatk wjele schpaniskich puczowarjow a też politiskich cźeńjenjerjow pschišło. Powědachu, so su so pschećiwo kralej Alfonsej a jeho pschewodej někotre attentaty pytałe, tola so njeporadźile. Na żelesnizu ſ Caraſa do Madrida su so někotre kamhy, hač do 160 puntow ſ dynamitom napjelnjene a ſ elektriskim liczadłom wuhotowane, położile. Jena ſ tychle bombow dyrbjesche żelesniski wós do powětra buchnyć, so kotrymž dźasyche so bomba we wopaczným cźasu rosbuchła.

Dale je powjedźe, so su so na wschelakich balach schpaniskeje aristokratije podobne bombowe attentaty stuczile, kotreż pak njeje wjele schkody naczinile a kotreż žedyi njejsu žanemu cźłowjezeho žiwjenja žadałe. Wschelakich studentow a špitaczelow su jaſeli, kotriž su pjeza k attentatam nadpjerali a zyłe hibanje wodźili. Towaŕstwo sa podaczne špitaczelske sameŕy je so sakóroło, so by ſ tuteho špitaczelskeho dźěła komplotty pschećiwo kralej a aristokratiji pschihotowało. Powěsće wo tychle podawkach so w nowinach potkóczuja. Schpaniski pósłanz w Parisu je rjekł, so su so sa poślednjej dwě njedźeli na někotrych městnach Schpaniskeje bombowe attentaty stałe.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminaŕskej hasy 6. Rěči serbski

Najl. a najtuńša kupowaŕnja wobućow. Pódusowanje spěšnje a tunjo

Wójna w Marokkowskej.

Cźežke wojowanje w Marokkowskej.

Hawaska powěsćerinja 5. junija wojsewi: Kaž so ſ Rabata powě, su kabylske splahi, kotreż Abd-el-Krimej pschiwiżuja, žiwlu offensiwu pschećiwo Taurnatiskim horam sapoczałe. Franzowiszy wojazy běchu so ſ wopředka něchto wótcźo scźahnyli. Hdyż pak bě Freydenbergowe wodźeńenje do wojowanja sapschimnyło, so wojowanje ſ lěpschemu Franzowsow wobroći. Kaž so dale powě, je so we bitwje, kotraž hišcźe traje, jara knuże wojowało, tola Freydenbergowa kolonna dobywa.

Spjeczeńza mjes franzowskim wójskom w Marokkowskej.

Londonski „Daile Mail" ſ Tangera powě: Wjazy francowskich wojakow a też někotrych offizěrow su dla njepohódnuschnosće psched njepschećelom satsělili. So so wo wopraŕdźitosć a niz jenuż wo hołe powjedanje jedna, je je cźerjowjenych pschihibitkow franzowskeho wójskoweho wjedniſtwa spóznaź. We nich so wospjewi, so su spjeczowarjow na podležku wuſtawa wójnskeho ſuda wotprawili.

Franzowske nowiny wudawaju, so Němzy Abd-el-Krimej pomhaju.

W Parisiskim „Journalu" so powěda, so Němzy Abd-el-Krima podpjeraju. Parna łódź „Margarete", kotraž jenemu Hamburgskemu wobsedźerjej łódźow ſuſtiſa, je pjeza 5. junija ſ Hamburgskeho pschistawa wujeła. Wona ma nakład brónjow k podpjeranju wójſka riffiskich Kabylow do Arzilu w Marokkowskej dowjesć. „Margareta" maschinste cźełły, kanony ſ wobaranju pschećiwo létadłam, munizitju a nowy model kanonow žobu wjese, kotreż móża so na łétadła postajeć. Wjchon wójnſti material je ſwjetſcha w němskich fabrikach dźěłany. Ruſke centralne městno we Barlinje „Centrojus" je wójnſti material na łódź nakłasez dało. Zaórika, kotraž je kanony dźěłała, inżenieurow žobu sćele, so bychu widźeli, hač su kanony tymane. „Journalowemu" dopisarjej je pjeza jedyn agent amerikanskeho zjowiſtwa w Barlinje tule wěsku pscheradźił. Barlinske nowiny nětnja, so je zyła powědańza wumyślena.

Njeměry w Chinje.

W Shanghaju su dalschich wukrajnych wojakow na kraj wuſtawali.

Strajk w Shanghaju je so hižo na franzowske pschedewſaća wupschestrěł. Liczbu strajkowarjow na nětkhe 250 000 wosobow wobliczeja. Wobaranſtwo wojazy wukrajnych ſtatow wschědnje pschihóraju. Pjatk su ſ jenehe italskeho, franzowskeho a tjoch jendźelskich tschijažkow nětkhe 1500 matrosow na kraj pschewjedli. Wocźakuje so, so so bótsi do Shangaja žydom amerikanskich kanonskich cźołnow je 400 namócźistnich wojakami pschijědze, ſ kotrymiž so wójſko wukrajanow połpjelni. Dokelž su nadpady pschećiwo wukrajanam pschestałe, a dokelž je so dźeł dźěłacźerjow k dźěłu wróćił, sda so, so ſtudentoju wjedniſtwo hibanje wjazy w rukomaj nimaju.

Nětcźiſche njeměry w Shanghaju su so hižo psched schesćej mjezyzami sapoczałe.

Lětſa w februaru ſ wjetschemu ſtrajkej w japanſkich bawłnownych pschadowunjach dóńdże, kotryż dźěſći cźaſ trajesche a so po nětcźim pschiwótſi. Wón so naſpróſdy w jenej bawłnownej pschadowni sapoczał a so bórzy na dalsche japanſke pschadowanje roſchěri, tak so hižo ſrjedź februara wjazy dyźi 10 000 dźěłacźerjow ſtrajkowaſche. Dźěłacźerjo žadachu, so by so jim mjda powyſchiła, so bychu so pschećiwo pschećiwnu puſchećenju bjes pschićinu ſaſwěſćili a so bychu so pschećiwo ſtenu wobkhadźenju je ſtrony japanſkich pschedſtajenych ſchtikali.

Strajkowe ſnutſkowne pschićiny běchu diwjake, politiske a ſozialne. W politiſkim naſtupanju pschećiwniſtwo Chinejow pschećiwo Japanſkim wulku rólu hrajeſche, w ſozialnym naſtupanju pódła ſleho wobkhadźenja je ſtrony japanſkich pschedhſtajenych tłóczenje na mjdu njepokojnoſć ſpódźewaſche. Japanſcy pjenjezniſy běchu w Shanghaju po nětcźim wulku bawłnowu induſtriju wutworili, kotraž jim wulki dobytk wunoſchowaſche, dokelž mjdu chineſkich dźěłacźerjow tak dele tłóczachu, ſo wjele tuiſcho dźěłachu, dyžli bawłnowa induſtrija w Japanſkej ſamej.

Kwitajni pschedenjaſcźelo, wosebje Jendźelcźenjo we Shanghaju, ſo wote wſchěho ſpocźatka bojachu, ſo ſtrajk też na druhe wukrajne dźěłarnje pschepſchimnje. Tohodla ſu ſo niz jenuż chineſke nowiny hórſchile, ſo Japanzy pſchenjeſu mjdu dźěłacźerjam płacźachu. Tak ſo jene jendźelſke Shanghaiſke nowiny ſ wótrymi ſłowami pschećiwo njecźłowjeſkim wumjenjenjam wuprajichu, pod kotrymiž mějachu w bawłnowej induſtriji wobſejže **jónſke a dźěćſi** cźerpjeć. Wone dyrbjale ſo je ſpěſchnymi a dokładnymi reformami wotſtronjeć.

Hiſchcźe wótrišcho cźiſcźe chineſke nowiny wuſtupowachu. Hižo w februarje jene chineſke nowiny pišachu, ſo Japanzy tuńe chineſke dźěłarne mozy tak ſurowje wuzyzaju, ſo ſo cźeſće mſdowe wojowanje njehódźi ſminyeć. Kóżdy dobry Chineſa ma winowatoſć, ſo žiwojim potłóczenym krajanam pomha.

Pschi taſich ſſandalofnych wobſtejnoſcźach je bjes dźiwa, ſo ſo ruſſkim bolſchewikam lohko ſa kommunistiſku revolúziju dźěła.

Internazionalne dźěłacźerſtwo ſ Chinesami ſympathiſuje.

Internazionalna dźěłowa konferenza, kotraž w tu chwilu w Genfje wuradźuje, je pjatk rosprawu wo dźěłacźerſkim a ſtudentiſkim hibanju w Shanghaju dóſtała. Wobſamknu ſo, chineſkim dźěłacźerjam ſ telegramom žiwoje ſympathije wuprajicź.

Njewěſte połoženje w Pekingu.

Londonſki „Daily Mail" ſ Pekinga ſchkrowu depeſchu wojſewja, ſo je ſo **ſchtwórć nadběh ludowoje cźrjódy na wukrajniſke městno w Pekingu ſapoczałko.** Sběžkarjo ſu hač k ſałbodam městna pschihicźli, hdźež do nich kulki maſchinſkich cźełbow ſrunecźachu. Wóſſonmanſce wukrajanow je ſo pjeza morilo abo ſranilo. Połoženje w Pekingu bywa ſe tóždej hodźinu njewěſcźiſche.

Anarchija w Kantonje.

Po powěſcźach ſ Kantona w Chinje tam anarchiſte wobſtejnoſcźe knjeża. Wojazy gouverneura Yuenanſkeje prowinzy ſu Kantonſku garniſonu wuhnali. Wukrajnioju ſe nětła cźekaju. Dwaj jendźelſkaj a dwaj amerikanſkaj kanonſkaj cźołnaj ſtaj do Kantona pſchiſłałoj. W blížſchich dujach žo wojowanje wocźakuje.

Yuennanowi wojazy ſu w Kantonje gouvernementowu reſidenzu, telefonſtwo a telegrafowarnju a dźěłakarnje elektriſeje mozy wobſadźili. Telegrafowe groty do Hongkonga ſu ſo pschereſche. Po poſlednich powěſcźach je ſo wojowanje mjes Yuennanowymi a Kantonſkimi wojakami ſapoczało. Kantonſke cźełny Kantonſkich wojakow ſu do Yuennanſkich wojakow ſtrełale. Tuczi ſu ſ tłełenjom žiwje wotmolwjeli. Bitwiczka, kotraž ſo blísko zementarnjow wotmě, dwě hodźinje trajeſche.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 8. junija 1925.

⟵ **Wo wjedrje.** Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer 0, thermometer w nozy +10. Wyſchinu ſo nad zyłej Europu wupſchestrěwa a je nam rjane wjedro pschinjeſła. S wjeczora Jendźelſkeje łećeſche wjedro rano nižina. Ta moſła po někotrych dnjach, jeli ſo njeroſcźeſnje, naſche wjedro wohroſnyć. Schkleńza bźeńſa rano ſkerje na rjane ſtupi. — Jutſje wuſtoru ſtónčko 3.49 ſtudźa a ſo 8.10 hodźin khowa. Měſaczk 10.48 hodźin ſtudźa a ſo rano 6.26 hodźin khowa.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſje wutoru:** Rjenje, cźopło, ſuchło, taſke najſćerje někotre dny wobkhowaſmy.

— „**Jednota**". Budyſchćin běſche wcźera polny žywjeſa dźenjow. Sźuły ludu hibachu ſo po hańdach. S ołiſeja a daołeſe wokolinu běchu ludźo do Budyſchćina pſchiſkałatali, kóždy na někaſke ſanjeſeńenje. Wuſmanna běſche wcźerawuſcha njedźela ſa Budyſchſkich Serbow. Budyſchſke ſerbſke towaŕſtwo „Jednota" **połwjeczi** wcźera ſwoju nowu khorhoj. Po ſłowach pſchedbydnyh běſche po „wuſhlo na" liczba hoſći ſſromadźiła. Hdyż pak wopyt kniſł kriſtiſy wobhladnjeny, běſche wopyt ſnadny. Njana liczba khorhojow běſche w cźaſu widźeć, ale towaŕſtwa njeběcźa tžiynje ſaſtupjene. Pſchip. w 2 hodź. ſeſtupa ſo cźaſ pola Serbſkeho domu a cźehnjeſche do ſerbſkeje zyrkwje. Po zyrkwinſkich wobrjadach a ſwjedźenſkim předowanjom ſ. faraŕa Juſta ſeſtupa ſo ſaſo cźaſ a cźehnjeſche do „Tſjoch lipow" na ſwětny ſwjedźeń. Nunje běſche wulki cźaſ ninu, hiſcźeſe ſteſeſche lud na dróhach we wulkich ſwjatach, hdyż ſo „Jednoćina" **nowu ſwjeczena khorhoj** piches mjeſto njeſeſche. W „Tſjoch lipach" wotmjeſno pa-

40 lětny jubilej tworykupowazeho tow. w Budyschinje.

(Warenein kaufsverein.)

Saùdźenu sobotu sapoca so jubilejski swjedźeń 40 lětneho wobstaćza tworykupowazeho towarstwa. Pop. we 5 hodź. swjedźechu so sobustawy pschedbydnjowa a dohladowarstwa kaž też sastupjerjo konsumskich mulkokupowanskich druzstwow se Salkeje a sama s Hamburga, dale sastupjerjo susednych konsumskich towarstwow a pscheproscheni hosćo

k internemu swjedźenju

w „Bělym Konju“. K. wobkhodny wjednik Hirschmann wschěch pschitomnych sastupjerjow towarstwow wot wonkach, wschelakich Budyschskich towarstwow witasche a wupraji swoje wjesele nad bohatym wopytom. Spěwarska Schulz-Dernburg s Lipsczanskeho mězschczanskeho dźiwadła swjeseli se swojim lubosnym a sylnym hłosom sfromadzenych. K. Kletzig, pschedsyda swjasta sastitich konsumskich towarstwow, wupraji so khwalobnje we Budyschskim towarstwu a wuzběhny wosebje, so je natwarjenje noweho sarjadowskeho domu nowy mějnik na puczu wuwića towarstwa. Wjednistwo steji w nastupanju zwěrnosće sobu na přenjum městnje. Nječnik pschepoda towarstwu jako dar zesćmy presidentsti swónzk, kiž so hewak jenož pschi 50. jubileju pokazuje. Nječh wosnamjenja swónzk měr w kraju. K. Wicklein s Hamburka wusłobny se swojimi słowami, so sej wjednistwo a sarjadnistwo Budyschskeho towarstwa wsche to najmóžnische czinikoj k khscheniu lida. Wobkhodny wjednik konsumskeho towarstwa „Vorwärts“ sa Drjezdźany a wokolinu K. Hoffmann khwalesche dobre porjadki Budyschskim towarstwom a pschepoda jako jubilejski dar rjany wobraz „Der Türmer“, kiž na hłucz i pychu poswjećerskeje słuzby a roskładze hłubschi zmysł wobrasa i khwalobnymi słowami se wobthodneho wjednika k. Hirschmanna. Kuses Klotsche s Połcznjo pokaza na krute hromadu dźełanje mjes Budyschinom a Połcznjo. Na to pěsnjoczi so darjeny swónzk K. Wauesche, załoscej druzstwa a sobustaw pschedsyduje, bu z wulkej derje sastupjenej czesću wobdaty.

Wječor w „Krónje“ pschedwjedźe ludowa spěwna akademija pod wustupnym nawjedowanjom jeje znateho dirigenty Alberta Wotruby pěseń wot Arnolda Kruga

„Sigurd“.

Wschelazy s naschich czitarjow su se hižo hnuli we wustupnym pschewjedźenju a wosebje dobrym wuprajenju spěwarskow a spěwarjow pschewjedźecej mohli. Spěw, kiž na połnej dwě hodźinje trajesche, skutkowasche mózneje na wutrobu pschipostnehcharjow, kotrjž běchu w tak bohatej liczbje pschischli, so wschitzy měsna k jedźenju njedostachu a wjele dyrbjachu so jako wróćicz. Jako solistojo wustupichu: knjes komorny spěwar Robert Burg se swojim mózným baritonom, knjezna Hilka se Schnch, kiž s angjoscu a sapjatosću swojeho hłubokrolinczneho soprana wutrobny zhrěcz frosumi, k prěnjemu pschinjachu stejeschcaj dostajnje k bokej tnj. Pachaliz (alt) a knjes Walter (tenor). Po pschedwjedźenju Sigurda bě komers se wschelakimi narěczemi a spěwami. Mała holczka pschedsiasi lubosnje zhytnischa rejn. Na „Tšélelni“ a w „Tjschi lipach“ běchu reje se wschelakimi pschekwapjenjemi.

Wječera njedźelu stejesche na prěnim měsece njes posliczenjemi

Swjedźeński czah.

psches město na „tšélnit“. Skoro njeskónczny sdasche so być a bě na ¾ hodźiny dołhi. Wjazu hudźbow pomhachu jón porjesćeczeć. Czah zdźelniczesche i fabrisitege drohi, hdźez bu sestajeny, po dwórnischczowej, Bismarckitej, tšéjoritej drohi, zinnych wikach, bohatej haji, połnózuej drohi. Wosamsamjenjesche wulku manifestazju konkumskeho towarstwa i jeho siliasenu a wschelakich dźełaczerstwow (Gewerkschaften). Psches 40 pyschnych wosow, hdźela rjesze wupschesne cześtite automobile abo krasnje wuhotowane; wosy i konjenj i jich po swójbu bohatynu pschedsiajenjeni. Wobsedźe najpomnjeczi dźeny, so je Nakeczanska filiala pschedstajita serbske kschezina s knihtami w rjanej serbskej drasesce. Wulke hyby ludu se Budyschina a wokolniy běchu so jesichle a tworjachu na wschech dróhach a pschi wschech róžkach tolste murje.

Na tšélniku knjesesche wjesołe žiwjenje. Schulske dźeczi spěwachu wjazyhłósne spěwy pod nawjedowanjom jich wutajenoho dirigenty k. E. Grunerta. Sa potrjebnosći czeła za dorosczenych a dźeczi be so wjednistwo tworyknpowazeho towarstwa jara derje postarało. Mjes 4500 dźeczi rozdźeli so 20 000 porow kolbasłow i zaltu. Kopsejowy napasch se rjanym dopomnjesćitym napisnom, i kotrehoż dźeczi kopej pijachu, dostachu jako dar sobu domoj. Kóżda žona (sobustawka) dosta tohorunja darmotny kopej. Dale rozdźeli so mjes dźeczi 5500 tafłow schokolady a 4500 lampionow. Sswojedźen běsche wopraudźitelho ludowelo raju. Kak wjesele hrajtachu sebi dźeczi. Derje, so bě swjedźenjej tak rjane wjedro spožčene. Hdyż bo wjecżor na Budyschin lěhacz pocza, wobhladowarjo na ruiny Mikławskeho porkrschnischcza we wschelakich barbach. Spěwy sallinczachu mjes ilnminacijemi. Skónczenje posłieschi so rjany wohnjostroj, kiž bě wjele pschihladowarjow wuhadił. Wschudze wuschczorachu a hibachu so hwězdne kule, dźeczi se lampionami czehnjechu, wjesele spěwy sprjewaju, do swojeho starschiskeho doma.

Wjednistwo tworyknpowazeho towarstwa njeje na niczim trachowacz dała, so by swjedźeń wschém pschijomny sczinił, schtož je ho jemu też pokaje poradźiło. Wobdźelenym a pschihladowarjam wostanje swjedźeń mjeze w tutym dopomnjeczu.

D.

tom dolschi program. Schto so tam praji, praji nam nadrobnischa rosprawa. Swjedźeń je so zyle derje poradźił. Nadźijomnje budźe někto thorhoj wschěch swójbnych katolskich Budyschskich Serbow pod so shromadźicz a hischcze wakniski nadawk dowjesnicz: Dźeczi serbskeju starschenju serbskich dźeczecz.

— **Kramowko je so w Budyschinje** w nozu wot pjatka k sobotce: 2 mohsainaj wodowej honaczaj, 1 clonu, 6 m. dołha gumijowa hadźiza s pschestajliwej patentnej kowjawku, 1 litowa waha, pila, hochor, kaschczit s patentowymi krjepjankami, 2 bleschi trustalzowcho a 2 bleschi jansko jahodowcho wina a hischcze bleschu jahodowcho wina. Wo wobzowne sdźelenja prosy kriminalna polizija w Budyschinje.

— **Meblowa firma Franz Eti**, na bělorěžkej dróhy 7, wotewri 1. junija swoju 3. meblowu wustajenju. Dwě wustajenji, kiž bu lonz a prjedy wotmělichej, dopohschej sebi wiele sajimu. Tón raz wustajitej so sluż sa kniesow, nekotre

Zwěrjenje.

Wjele mójich přećelow a znatych je mje wo to prosyło, zo bych jim moje wobraz dał. Tohodla sym nětko wobmyslił, zo chcu wobraz wudać, zo bych wšěm wuhodźił. Wobraz je 15 cm wysoki a 10 cm šěroki a je na dobrej papjerje wudate. Kóždy wobraz je podpisany a wobstoji 1 hr. Chcu-li někotři z mójich přećelow wobraz dóstać, njech mi to hnydom wozjewja, zo bych wědźał, kak wjele wobrazow dyrbju wudać.

Budyšin, 1. junija 1926.

Jakub Lorenc-Ćišinski.

Kniežna Skuderi.

Powdaneczko z doby franzowskeho krala Ludwiga XIV.

wot E. T. A. Dwórnika.

Na Honorowej dróhy francoskeje domu, we kotrymž Madlena Scuderi bydlesche. Wona běsche dla swojich lubosnych basni a dla pschichilnoscze Ludwika XIV. a knjenje Maintenon po zyłym Pariżu derje znata a jara cześcena.

Pósnje wotkolo połnoczy — mócsesche nasymu léta 1680 być — bu do tuteho domu kruczo a rasnje zaklepane, tak so w zyłym tuzarjezim wótrje wotzliczu. — Baptiste, kiž běsche w knjeżinej małej domjasnosći swobom kuchar, sluzobnik a donawnik, bě z domowjenjom swojeho knjeżiwa na kważ swojeje žony schot, a tehodła strazowasche knjeni Martiniere, knjeżinina komorna, zyle sama zyły dom. Wona słyschesche njepschestawaze zyłne bleze a dopomni so, zo je Baptiste woteschoł, a wona sama z knjeżom bjes dalschoje pomozy domu wostała. Wsche padnjschiwa, mordarstwa a nutslamanja, kotrež běchu so tedy w Pariżu sturzile, pschihadżechu jej wótroke na mušle, a jej bě wóste, so nětsaka czejdoba njedoczinkow, kotraż wo samotnosći tuschu domu wobdżesche, tam wonka zuchnusze, a hdyż je nutsynjesczena, dyż swoje sle pschechowjacze pschecziwo knjeżiwam wawjesć. Tak wosta we swojej siwi tichoscze a czakajo a Baptista tamaje z jeho hotowym kwasom. Wjes tym rjesze hicze nastajnje, a jej so sdasche, so jedyn hłós pschego wola.

„Wocznicze tola jenoż Jesusa Khrystusa dla, tak tola jenoż wocznicze!“

Stónczuje w załostnym strasche hrabny knjeni Martiniere swójczuli a czerjesche s nim won do khěże; tu zaslyschesche zyle jasnje hłós sleparjeho:

„Boże dla, wocznicze tola jenoż!“

Wopraudźe, — mużesche knjeni Martiniere, — tak tola wesche żadyn tuzbjeznik njerczeji; schtó wě, hacz tamo jedyn pschecziwnik wuczek pola mojeho knjeżiwa njepyta, kotrejž tola tóżdenny dobrotu wopokaja. Ale na kedźbu dyrbimy po hraż! Wona wocznj wokno a zawola dele, schtó tam delka takle pozdze w nozu do khěżnych durjow pyrje, wschо se spania budźi, zyłowasche pschi tom swojenu blos

sćerkowanu khěżnu, a khěżnje, nimo teho wschelake jenotliwe meble. We wusiesi mětnosći je jara rjenje bubowa siwa za knjesow a jedźenja sestajana. Zyła rumnosći je i nědźe 20 wobraseni nascheje znateje wumělki Margarety Brücknerez wupyschena. W druhej rumnosći je wustajena widżenja bóhna khěżnja i wopr. mahagoni a jena bruna brjesowa pokerowana. Tu wiseja wobrazy znateho tudomneho wumělskeho malerja Jurja Khorle Heinida. S wustajenisu je firma mytowanske hódanczko sjednoczila, ke kotremuż je k Ell sscehowaze wumenjenja postajił: 1. Jenoż knjezny a knjenje psches 16 lět mója so wobdźelicz. 2. Kóżda wobdźelnica dostanje pschi wopyscze wustajenzy czisłowany kupen. Tutón ma so z wuhódanym hódanczkom w samknjenym liscze, kotrež ma swonkach czisła kupona, hacz do 10. junija pop. ½5 hodź. wotedacz. 3. Listy wotewrja so 10. junija pop. w 3 hodź. w pschitomnosći 3 knjesow mytowanskeho wubjerka. 4. Prawe słódanje je wote nuje je saczinjenym liscze sapisane a wosjewi so po wotewrjenju listow mytowanskemu wubjerkej. 5. 1. myto dostanje kózdy, kiž w smužku z mojim wuhódanjom pisches jene pschedsedże. 2., 3. a 4. myto dostanu cżi, kiž prawemu słódanju blizko pschidu, ale so dla wosebiteje originalnosże wusnamenjeja. 6. Pschi jenajskich wuhódanjach rozsudzi los, kotryż jedyn knjes z wubjerka czehnje. 7. Mjta so dobrocżerjam po stónczenym pruhowanju a pschihotowanju mytowotedaja. 8. Kupony sa 5% rabata placza hacz k 1. junijej 1926. — Hacz do 10. t. m. pop. pschedawaja so meble po wunasnatych placzisnach. — Potom pschihoże pschirazi we 15%.

— **Schto powéda nam „Pschedsenat“ wo pjanicy.** Mokry tymaznik, próżna brózńza. To trjechi słowa nawopak. Swjatoho Medard (8. junija) sahanja pozdźenje medźu pak. Swjatoho Medard (8. junija) sahanja pozdźenje medźu a postaja rady wjedro sa žně. Medardowa khabrowa, schcze-li dujow kapa. — Na swjatoho Marcha, n (10. junija) kózda mucha ſ 20 mkodymi pschitkhadża. — Swjatoho Barnabas (11. junija) njesłubuje žiebi jenje žery, ma tola najblischeu teamu. — Wot swjatoho Wita (15. junija) hacz do Jana (24. junija) witana buram njese mok cza. — Schtóż kastojeżku sabije, tomu krumy krej deja. — Swjatoho Jan i wodnjchom hoji. — Sdźwa kokuła p. Jakuje, pschinjesche nam mokre nasymje. — Hdyż krchmiż swoju (27. junija) makaja, dże hischcze njele deschczika. — Na Pětra Pawoła (29. junija) do žyna khwataja. — Na Pětra Pawoła selkhnje sinjelzo.

— **Pruski schulski minister knicz sakasał.** Każ pruski minister sa wdomoscł, wunuzelstwo a ludowu sdźelanosć we wokolniku wosjewja, storzi so na to, so pschi trjebanju schulskich runmoscow k njeschulskim zaméram że na fakulne potjasnje wot 6. měrza 1924 njedźiwa — mużnjey pschi tasticz pschilleżnoscżach so kurjenja wdacz. Nasajtra njewonja powótr jenoż hylnje za tobakowym kurom, ale też schpundowanje leži polne zigarowych a zigaretowych kónczkow, wotpalenych sapalkow a druhich wécow. Minister tahodła knjeżerstwa a provinzialne schulske kollegije namołwja, so by w pschichodze schulske runmoscze dobrocżelskim zaméram, njech hu te pridatne abo sjawne, jenoż ześkom pschecziwstaja, hdyż so w nich njekuri. Hewak schulska wyschnoscż swoju dowolnoscż k temu njeda abo hižo datu wobzo sczehnje.

— **Sahe stawacz.** W hynje leži kózdy rad troschku dleje we łożu. S dźela lunu dla, ſ dźela dla pósdnehe sbahanja Bożeho słónczka. Mélko pak je nalécżo do kraja sacżahnyło, nétko nawuczmy so, sahe sahe stawacz. Nano sahe początk, wjecżor sahe dożatk, tak praji a radsi nam pschijskewc. Mnohy maja dnje pschicżkowo stajnje na jasyku, ale porjadnje bjeli pschestaja. Jenoż dźeczi njesmédźi pschestahe ſ łoża honicz, wobsedże niz khorowate a zlabe! Dżeń trjebaja spać. Cżepe wschak je, so dźesch wjecżor zajo do łoża, to by zajo stanył, niz pak nawopak. Dźeczi, kiż so hakle po 11 hodź. do łoża pócżelu a w 9 hodź. na druhi dżeń dopoldnja hakle stawaju, maja so hubjeriżko, hacz dźeczi, kiż hižo w 7 hodź. do łoża du a rano w 6 hodź. stawaju. Se khorczezkowym khowanjom je nasłépschi spanisch zjasz. Do polnozy spisch lépje, hacz po polnozy. Tuż sahe do łoża!

— **Budestez.** Wczera njedźelu popoldnju wokoło ½3 hodźin sta so blisko nasjeze wjsy wulke njesłoło. Po Raschowskej horje pschijźdżeschtaj kokojeschnaj pomału dele. Po puczu ſ Hajnicz pschihnaschtej antaj a sawinowschtej so łyschtschnje na dróhu k Budyschinej. Jedyn ſ kołesnoju ſ autom khromadże srasy, pschcrasy cżekt pschi kolesnizu, slecza sahe wrócz a pschihódże wod kola, kiż jeho jara cżekżo sranidżu. Wobžarnjomnehe dowjese meto k Budesterzanskemu Lékarjej, podklischo pak wna jeho do Budyschskeje khorownje spoku.

— **Mateschez.** Pschi najrjeschischim wjedrje wczera nasche wojeschke towarstwo 25tny jubilej swojeho wobstaćza wuswjeczi. Hižo rano se złonzakkhadżenjom hudźba nascheje pilneje wohnjowoje wobory wobydlerjow nascheje a wokadnych wsow pikkajo se sjanja bludźesche. Q pschewami běchu wseż rjenje wudebili. S doma pschebydlerjow

Sobuskich

wsa pschi Budyschinje

Wjesołe swjedźenje

Jana

24. junija 1926

Jan Kral.

Marja Kralowa.

Jan Kral.

Marja Kralowa.

Jan Kral.

Marja Kralowa.

„Prajscha so wosjud sa hodźinu a dnjom, hdyż cżłowjeka jako błyst potrjechi? Dyrbi so, hdyż je jenoż jedyn wokomik wumożenja hišcze możny, pomoz wotstorczez. Wocżicze mi durje, njestrachujcze so psched jenym wobsim cżłowjekom, kiż je bjes schkita wot zyłeho swéta wopuschczeny, pschecżekhany a wot zakożneho wokuda potłóczeny a dże wajchu njesmju we ponoz i hrożazeho stracha prepisz!“

Knjeni Montiniere saschtyscha, kak delka stejazy pschi tutych słowach i hłubokej bolosczu spochowasche a stonasche. Jeho błóż běsche nkadostiny, mikły a wutrobu hnujazy. Wona cżjesche so smutskowje hnuta a bjes dołeho pschemyślenja dżesche po klucze.

Ležma běchu durje wocżinene, tłocżesche so do pschedsy zawita wojeska nuts a zawoła na knjeni Martiniere ſ dżiwim hłosom:

„Dowjedżesce mje k waschej knjeżinje, praju wam!“

Wustrózana posłeże knjeni Martiniere swéczink a spuczka wobkhwatlesche żmjerczesłóże a straschnje wobkdżene wobliczo wobdżeja. Se strożeleni padny knjeni Martiniere khoro k jeni, hdyż nétko tutón cżłowjek swój płacki rasżyscheršk a so swétle pschimadło jeneho kalacza na wotkhylenym wokonu a na zawoła na knjeni Martiniere ſ dżiwim hłosom:

„Dowjedżesce mje k waschej knjeżinje, praju wam!“

Wustrózana posłeże knjeni Martiniere swéczink a spuczka wobkhwatlesche żmjerczesłóże a straschnje wobkdżene wobliczo wobdżeja. Se strożeleni padny knjeni Martiniere khoro k jeni, hdyż nétko tutón cżłowjek swój płacki rasżyscheršk a so swétle pschimadło jeneho kalacza na wotkhylenym wokonu a na zawoła na knjeni Martiniere ſ dżiwim hłosom:

„Dowjedżesce mje k waschej knjeżinje, praju wam!“

Nétko widżesche knjeni Martiniere swoju knjenu we najjeschischim strasche, zyła lubjoscż k drohemu knjeżinu, we kotrejż wona sobom pubożnu a żwérnu mać zjesche, sapłomjeni so smutskownje żylnischo, a wuptkodż taiku smużitosći, każkejż ho wona hama nadżata njebé. Wona saprażnu durje khwjesze hwy, kotrejż bé wotczinjene wostajta, stupi po psched nje a praji żylnje a rasnje:

„Wopraudże, waschе wrótne sadżerżenje tudy w domje njebydży ho k waschim żałoscżazym żiwjenam tam wonka, kotrež tu, każ ja nétko bohużel spóznawam, moju łubjeżelnu a jara njepschichódnym czasu wubadźiże. S mojej knjeżinu njesmjeże a njebudżeże wy nétkole rjeczez. Nimaże nicże że na myślach, njesmjeże ho wo dujo bojecz pschidżeże jutże sasze a pschednjesze waschu wéz! Nétko pak ho mjeże ſ domu!“

(Pokraczowanj.)

wojeńskeho towařstwa, ſ farу a pſched wobydlenjom półzaja ſmahowachu ſo čorno-běło-čerwjene khorhoje, kotrejž tež jenoż na ſwjedźenišćežu ſtrowjachu. S wjeſe witaſche jenižka khorhoj w ſakiſchi barbach a ſ doma pſchedſtahły herbiſkeho towařſtwa witaſche Sſerbaw khorhoj we piſanych herbiſkich barbach. Jěſdny w uniformje ſtarych garduješſnych a jěſdnař w uniformje ſtarych huſarow wočakowachu pſchede wſu pſchikhadźaze bratrowſke towařſtwo, je k mětnej ſhromadźenja pſchewodźachu. Tych bě pſches 30 pſchiſtajnyho. Tež wotbłóšenje „Stahlhelma“ bě na ſadny jubilej pſchiſtajnatko. W tſečej hodźinje ſo towařſtwo do nahladneho cłaha ſeſtupachu. Wjeſ pſchecakowaſche, pohladu ſo na ſwjedźenišćežo pſchi klinjanſkim puću. Tu běchu ſ pſetwarni rjenje wupſchetowanu tribunu natwariłi. Pſchedźenda towařſtwa, k. kubłaŕ Sarber, ſ wutrobnymi ſłowami kamerdoam witaſche. Po tom zhromu ſwjedźeliku rěcź měſneſche naſch wuſeny lěkar k. dr. Petrenz (kotrehož njebohoho ſanitetneho rad ſo dr. Mětranza, ſwrowneho ſwótneho Sarba, a pſchi-woru bratr naſcheho nam na bitwiſchću rubjeneho wučerja Fronza Krala). Wón roſtołkowaſche po ſwoiim ſrjedźnjowym pſchedowſinſku politiku nimſkeho khěžorſtwa. Wón měnješe, ſo je jendźelſki kral Eduard VII. ſamohł, Nimſku kołowokoło ſ njeſpřećelenemi wobſtupiłoj (k. dr. Mětranz je pozdźiſcho, jako ſcěhnał mērowoje konferencu we Haagu ſ lěta 1899, na kotrejž je Nimſka ſwodźowu rólu harała). Jeho kralowſka a khěžorſka majeſtoſcź khěžor Wylem II. je jenoż měrlubowazu politiku pěſtźił. Nimſka diplomatija njeje jenoż łyła měrlubowaza, ale mēſtyłała hač nimale do ſtamo hebjeſapřećża. Serajewſke morddatſtwo uczieſche ſwjatkařſku Awſtriſku Sſerbiſku pokorjeć, na cžoż Ruſka ſ mobiliſazyju wotmołwi. Nimſka jako ſwērna ſwjatkařka Awſtriſteje niemóſeſche ju wopuſcheć a hu ſtoru do wójny ſtorhnjeła (k. dr. Mětranz njeje wēſcze nicžo wo ſthadźowanju khěžora Wylema II we pſchewodźe ſwojeho generalneho ſtaba a Tirwitz ſ awtokraſiſkim generalnym ſtabow w Konopiſchtu w junim 1914 łžiłchał, ani wo ſpitbu wjeſcha Lichnowſkeho, nimſkeho pósłanza w ondonje, jako wójna wuhyri, ani wo tym njewē, ſo bě Sſerbija do wſchech ſadanjow awſtriſkeho ultimata ſwolika). Po jeho ſłowach njeje Nimſka wójnu pſchekhrała, ale rewolucija je ju ſahubiła. Ta Hana rewolucija je nam pſchinjeſła roſpadowanje dobrych pocžinkow, pſchibēranje njepózcžiwoſcze, d žiwje mandźelſtwa (ſchtož bě do wójny jenoż pſchedprawo tak mjenowanych łěpſchich worſchtow) a roſpuſchczenje wſcheho porjada. Wón ſkónčźi ſe ſławu na ſtatneho preſidenta Hindenburga. Kněžna Haaſerez ſ Delnjeje Hórki pſchedźenje ſe ſacžuſom a derje ſrozumliwje zjawi na ſwjedźeń ſo pocžaſowazy prołog we wjaſanez rēcźi. Pſchedſtejicžer wokrēſcheneho pwjaſka wojeńſkich towařſtwow wupraji ſ ſobrownymi ſłowami ſkožopiſcheza ſwjatka. K njemu pſchiſtankowachu ſo pſchedſtejicžerjo bratrowſkich towařſtwow, kotrež ſ rjanymi a ſtładnymi ſłowami jubilejnemu towařſtwu ſkožo pſchejachu a jeho khorhoji mnohi hoſcźi wēnowachu. Stari kamerabjo we wjeſeley a wokſchewjazej jednoce ſwoje dopomnjenki na ſaſchłe rjane wojeńſke lěta, ale też ſtruchle wójnſke podawki wumēnjowachu. Sſłónczko hotowaſche ſo domeźk hicź, ſchtož też najwjaſy bratrowſkich towařſtwow pohnu, ſo na domjnez naſtajicź. Tych najwutrajniſchich wichaſ ſaſko ſtrowjeſche, jako ſady „Bartſkej dalokeſi“ jeje pruhi luźiſke hona roſſmēſłowachu.

S **Kiſlizy.** Saſdźenu hobotu wjeczor wokoło ½12 hodź. pola tudomuneho ſiwnoſcerja Auguſta Furka woheń wudyri, kotryż ſe ſtonu tryte domiſe. Staru hródź a ſtołnju doſpełnje ſnicźi. Dźeſ mebłow mējeſche ſo jenoż wutkhowacź, ſkotu w ſtarej hródźi žaneho njebē; w kōłni ſpali ſo nēſchto ſłonu. Stary wowku nōžadnu jenoż ſ wułkej próżu ſe ſo palazeho domiſcheho wunjeſcź. K haſchenju pſchijēdże wjeſna ſtykawa, kōž woheń bórſy ſala. Kak je woheń naſtał, njeje hiſchcže ſnate. Furk ma ſawēſcźenje.

S **Lubija.** (Fałſchna towařſchka.) We jenej tudomnej terčžałnje ſo dwě ſkužobnej hołzy pſchiſtajitſchtej, kotrejž běſchtej hnydom najlēpſchej towařſchzy. Skónčnje jena ſ njeju pytny, ſo je ſo jeje pjenježna liſtownja ſ 24 hriwnami ſhubiła. Na poſłed ſo wupokaſa, ſo je jeje dobra towařſchka paduchnyła. Wona bě liſtownju prjecź cžitka, dokelž bě jej jenoż wo pjenjeſy cžiniecź. Dokho drje ſo zuſeho kubła njerwjeſelesche.

S **Ralbiz.** Bórſy dostanjemy nowehu wučerja. Ralbiczanſke ſchulſke pſchedſtejiſelſtwo je ſtebi ſa nowehu wučerja k. Reinera wuſwoliło. K. Reiner ſkutkuje hižo dołhe lēta w Nēmzach. Sſerbſke wučerſtwo pak budźe ſo wjeſelicź, ſo ſo ſaſo jedyn kuſes do Sſerbow wróćźi. So hy tam pſchi jenej herbiſkej ſchuli ſkutkował. Knieſe wučerja Reinera pak witamy do naſcheje wobſady a pſchejemy jemu wjele ſboża. — W Ralbizach je tukhoſka ſ błowym wučerjom k. wučzeř Kubaſchi ſ Worklez. Hdź ſo k. wučzeř Kubaſch powoła, hdyż nowy k. wučzeř ſwoje mēſtno naſtupi, je njeſnate. Nadźijomnje woſtanje we Sſerbach, mamy tola doſcź wulki njedoſtatk na herbiſkich wučerjach. Na mnohich herbiſkich ſchulach ſu nēnjeſu wučerjo, dokelž herbiſkich nimamy.

S **Khróſcźiz.** Pſched nēkotrymi dnjemi pišachu „Sſerb. Nowiny“ wo Bērkez ſlotym kwaſu. Dokelž pak ſo ja ſ Bērkez ſmótom bliže ſnaju, tak njech je mi dowolene, wo ſpjatoczynym dnju nēſchto napiſacź. Wulźy ſo dźerſa ſ Bērkez ſwojim ſobu wſeſelu a nadźiju ſo, ſo ſudu bohdźiny ſloteho kwaſa prawje wutrobne. Jubilar ſeźi we 78. a jubilaika we 70. lēcže ſiwjenja. Jakub Bērk, nagarſ žiwnoſcź po ſwojim nanje. Jeho mandźelſka Marja je rodźena Schpitankez ſe Sſtšhcez pola Bačzona. 8. junija 1875 ſtupištaj pſched woltař, ſo bychtaj ſebi rużu k khrowadnemu žiwjenju, mandźelſtwu, ſandałoj. Bóh ſubu Kujeſ je mandźelſtwo ſe 13 dźēcźimi ſohnowak. S nich je hiſchcže 4 hołzow a 2 hołcź žiwych. Najſtarſchi ſe hiſchcže žiwych dźērźi je Jurij, kiž je nēhdźe pola Drjeſdźan žiwy. Jeho dźowka wuda ſo do Ralbiz na kowarſtwo a ma kowarſkeho miſchtra Libnarja ſ Hórkow ſa mandźelſkeho. Druhi ſyn Pawoł je w Budyſchinje wožeſeny. S dźowkow bēſche Madlena w Ralbizach ſ kowarjom Rychtarjom ſ Wotrowa wožeſena. Hižo dołhe lēta je ſ wudowom. Hańža je ſo na Horn Wróblezom wudawa. Hona je w Budyſchinje wožeſena. Doma w Khróſcźizach je Maria. Najmłódſcha ſ dźowkow je Lena. Wona je w Sejizach ſ korczmarku. Rjane budźe to kwaſne kolo. Rad nim budu ſo wēſcze też ſchćikcź jandźelkow wjeſelicź a ſ kraſnymi pſewanmi kwaſne błido woddacź. Zhle Khróſcźizan ſpontinaja ſ radoſcźu na ſbożowne hodźinki, kiž ſo we Bērkez ſtatoku ſwjeſcza. Wjele ſboża k ſłotemu jubilejej mandźelſtwa!

S **Kamjenza.** Saſdźenu hobotu pſchejedże na Budyſchſkej dróży automobil jenoho ſ lētneho hołza. Hołz ſo ſtraſchnje ſrani. Wjednik automobila njeje pjerža na njeſbożu winu.

S **Nakez.** Njeſbożo ſ automobilom ſta ſo ſaſdźenu pjatk na tudomnej Nowowjeſcžanſkej dróży. Straſnjichtr Horliz jēdźeſche ſe ſwojim kołom po Nowowjeſcžanſkej dróży do Nakez. Tu pſchihna pa Budyſchſko-Wojerowſkej dróży jedyn automobil a potorže Horliza. Horliza ſo khetro ſrani. Jeho ſ automobilom de jeho wobydlenja dowjeſechu. Schtó je na njeſboże winu, njeje hiſchcže ſnate.

S **Nakez.** Wobžarniomne njeſboże ſta ſo ſaſdźenu pjatk w naſchej wſi. Po Nowowjeſcžanſkim wuzku pſchijēdże pomału naſch dołholetny pōſtaj, kiž je nēſko na wotpoczinku, ſe ſwojim kołom. Na ſchcižnuſcheſu pucźa ſ Budyſchſko-Wojerowſkeje dróži pſchihna auto ſe Wojerowſkeje ſtrony a ſajēdże pōſtajez runje do koły. Tutōn padże tak njeſbożownje, ſo ſebi nohu wyſche koſena ſłama. Wobžarujomneho dyrbjachu do jeho bydlenja donjeſcź.

S **Kukowa.** Katoſke zyrkwinſke pſchedſtejiſelſtwo je wobſanikło, ſurkwinſki dowk wo 10 proz. na lēto 1925 powyſchicź. W farſkej zyrkwi dyrbja ſo khōdby ſ zementowymi płatkami pokłaſcź. Wudawki naſkrała ſo ſ takerjom. Ti płacźiznowe naczíki běchu ſo ſawodźele. Dźěła pak pſchevodaja ſo jenej ſchwārtſej firmje. Wokołko farу ma ſo tež nēſchto wuporiedźicź. — Tež w naſchej wokolinje himi rēzowe ſadźeiki hladaju. Kaž ſo praji, nacźini rēzowa muſcha tutu ſchkodu. Kiž je ſyſiny wētr ſ juźnych Czech k nam pſchinjeſł. Muſcha njeſhe ſwoje jejka na łopjeſka a cžerwje nażeru ſo potom ſ nēżnymi łopjeſchkami. Łopjeſchka ſmorſchcža ſo potom hromadźe. Tuto hubjeńſtwo knježi po zyłej Luźicy. Kaž ſo powjeda, ſu w rożkowych kłoſach podobne cžerwje.

S **Kulowa.** Wutorn 9. junija ſapoczina ſo ſako ſchula. Słow cžaſu próżdninow je ſako tak nimo. — 5. jun. 1925 je ſo nowy żeleſnički jēdźeń porjad zawjedł. Sčežowaze cžaſy, kiž ſ Kulowa wotjēdu, budu pōſtu ſobu braci: Cžaſ 2712 ſ Budyſchina — do Wojerez hop. 6.11 (ſ pōſtu 5,55 hodźin dop.), cžaſ 2711 ſ Wojerez — we Budyſchinje dop. w 7 hodź. (ſ pōſtu dop. 6,45 hodźin), cžaſ 2716 ſ Budyſchina — do Wojerez pop. 2,45 hodź., (ſ pōſtu pop. 3,30 hodźin), cžaſ 2717 ſ Wojerez — do Budyſchinapop. 4,33 hodźin (ſ pōſtu pop. 3,30 hodźin), ēſchežanſke liſtowe kaſcheżki wupróſdnjeja ſo hop. we 5,15 hodźin a pop. 2,45 hodźin. — Pſchepadźowanje: Wutorn 9. junija dopołdnja w 11 hodź. pſchepadźuje ſo pſched radnizu drażtny khamor a werſiko. — Sſerjedu 10. junija pſchipołdnju w 12 hodź. w hoſcźenzu „k tſjom krunam“ 1 kſchidło, wulka ſtejaza elektr. ſpēża a porjedżenſke błido. — Schtóž chze w łkołchtrſkich ſēſkach jahody ſchcźipacź, dyrbi mēcź wopiſmo, Tajſe wobſtejna dańmwaſch wot 8.—18. junija dopołdnja wot 8—10 hodźin w hajkłowni w Nowej Wſy.

S **Wojerez.** Khwaſowych hoſcźi, kiž ſo ſ kwaſom w rańſchich hodźinach wróćźichu, pſchekwapi nēſchto zyle ſpodźiwne. Hoſcźo poſajdachu taj woły pſched ſo a chcźe wrócźi. Na Haſſchtrowſkej dr. ſ ſeikachu ſo ſ dwěma kruwomaj. Hoſcźo wſachu jej ſa robi a dowjedźechu ju na ſtražu. Nawrakanjſe nuzo derbiſche jim kwaſne wodawki ſamnacź. Dokelž rak ſtrēſche ſwoja ſawrjena, ſ cžimi ſu wjeſeli je, cžakachu hoſcźo ſ kruwomaj na ſthadźaze ſłónczko. Alle podarmo. Wobžedżer ſtrēſche ſwojej kruwje, kiž hſchtej ſ poſwiſtowanju wuzēſcźowej, a namaka jej w rukach kwaſnych hoſcźi. Kajke jetko je ſo jim do ruki ſtłóczilo, njewēmy.

Hospodarſki rozhlad.

Póndźelu 8. junija 1925.

Wulkoſrie Stinneſowcho konzerna ſo we wukrainnych bankownich a hoſpodarſkich kruhach jara khutnje poſtarowaja. So nēmſke nowiny tute khutne ſtejiſchcźo njeſaſimuje, wukhadża ſ toho, ſo ma mjenowany konzern wulki dźēl najwjeſtiſchich nēmſkich nowin we ſwojej horſcheſi. Nimſke banki ſo prózuja, konzernej ſ tutych wulkoſcźow wupomhacź — jeli je hiſchcže mōżno. Po wichēm ſhadźu ſu mone dalokoſiahacu ważnoſcź tuteje naſeſnoſcże ſpóznali. Po khłokach wukrajnych narodohoſpodarjow broża ſo ſinanzne wulkoſcże Stinneſoweho konzerna roſroſcź do hoſpodarſkeje kataſtrofy, kotraž njeby jenicžzy na Nēmſku ſamu wobnjeſowała woſtała.

Produktowe wiki ſaſdźenu hobotu w Berlinje wulkeho pſchemēnjenja njepſchinjeſechu. Nołka bě ſadniſcha a ſ roże płacźiſny wo nēſchto malo worjeżdźi. Pſchenicžna muka łžeje rżaneje dźēſche. Wobſamjeſchkach a wotkrubach běchu wiki dale mērne. Ssobotu płaceſeſche zentnar

w Berlinje

pſchenicžy 13.20—13.35 roſći 10.75—10.95 jeczmjenja nałamſk. 10—10.80 naſēm. 11.30 hač 12.10 wowſa 11.75—12.15 hr.

Zołor pſchi 200 zentnarjach w Magdeburku hież bowka a mēcha w juniju 16.60—16.30 w juliu 16.60—16.30 w aug. 16.60—16.40 w ſept. 16.60—16.45 w oktobra 16.50—16.40 w nov. 16.30—16.20 w dez. 16.40 po zentnarju. Tendenza: Mērna.

Tydźeńſke wiki w Bēlej Wodźe, ſobotu: Butra 2.80 hač 2.— twaroh 25 pj., jeja 11 pj., ſołotej 5 a 10 pj., rjeſwjeń 10 a 15 pj., wiſchnje 60 pj. po pruſcze, nowe bērny 15 pj., ſekene kórki 8 pj., a 1 hr.

Sſo putaja

Wlidaŕźzy, Aug. Nowak akt. družſtwo w Budyſchinje.

Rachel. Mitſcha na zyhelnſkej haſy cžo. 16 w Budyſchinje.

Dźiwjarſerzio, rataŕźan, Schrader na Wjeleczańſkej dróży w Budyſchinje.

Howoſa, knjeſi dwór w Malym Wožyku.

Holza do domu, k 1. 7., hoſcźenz a rēſniſtwo w Winakale, — knjeſi dwór w Debiſchkowje, — hoſcźenz we Bukojne pola Wojerez, — na herbiſkich hriejach cžo. 24 w Budyſchinje, — na Moltkowej dróży cžo. 13, ſadny dom w Budyſchinje, — na Pórkhinje cžo. 91.

Pohonc, Bohuwēr Hanuſch w Bēlej Wodźe, — mlokarinja w Wujezanezach.

Pietaŕſkeho, Mieſka na ſchulſkej haſy cžo. 8 w Łubiju.

Na pſchedań:

Kubło w Dźenikezach, 50 ha. 13 a, ſ wjeſticha 1. rjad., nowe twarjenja a rumne domiſe ſ mortwym a żiwym inventarom. Poſtlcženia hač do 20. 6. na prawiſniſka dr. Harniſcha w Budyſchinje.

Kujeſ, fabrika ſchamotow w Brēſince p. Kamjenza.

Krumwa, mloda, do cžehnicža, w Lichanju cžo. 4, — w Łuſy cžo. 9, — mloda wohſkołnicžerka, w Hucžinje cžo. 31, — w Wōjezach cžo. 8, — w Hucžinje cžo. 22, — w Hrodliſchczu cžo. 66, — w Małeſchczach cžo. 93, — we Warzanje cžo. 23.

Jałoży, Reichelt w Bēlych Noſtżach cžo. 4, — we Lichanju cžo. 32, — w Hornjej Kinje cžo. 7e, — wyſokoſnicžerka w Niechornju cžo. 19, — lētna, we Khaſowje cžo. 11.

Wōſ, nowy deſtowany, 6—8 zentn., w Budyſchinje na Karola haſy cžo. 13, ſadny dom na prawo, — deſtowany a rēſniſti, kowarnja w Bórku, — dźēcźazy, we Budyſchinje, Löhrſtr. 17II, — ſchportowy w Budyſchinju na Hoſchcź haſy cžo. 10 ocžka, — dźēcźazy, w Kamjenzu Grenzſtr. cžo. 15.

Rōla, w Bēlezach cžo. 17.

Sſo pſchedhadźuje:

Drjewo, palne a żerdzi, 500 żerdzow, 40 m. łukachow a 234 walczkny w Budyſchſkich horach pjatk 12. 6. dpo. w 9 hodź. w hoſcźenzu „k Staremu Fryzej“ w Bukezach.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinſk dźenſa dop. 3411 hodź.: Wiki hiſchcže malo wumite. Hewak każ ſobotu. Tendźenza: Płacźiſny ſathowaza.

Dop. 3412 hodź.: Każ pſched hodźinu, cžiſche wiki. Tendenza: Płacźiſny ſathowaza.

Płacźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Fita a wołijowe ſtyrnje wo mni abo 1000 kg, wowſ 100 kg. płacźiny po Notej hriwnje.

	6. 6	5. 6.		6. 6.	5. 6.
Bſchenica	264-267	264-267	rapk. wokuſchi	15-15,60	15-15,60
roſka	215-219	214 218	poch. metaſa	9,75	9,75
natel. jeczmjen	226-242	226-242	ſerabella	13-15,25	14-15,25
nat. jeczmjen	—	—	ſērnaze ſrużki	18-19,20	18-19,20
wowk	235-243	236-243	bany	19 21,00	19,00-20
kukuriza (Maiſ)	211	—	wołe	19-22,50	19-22,50
pſchenicžn. muka	34-36,50	34-36,50	tany wokuſchi	21-22,80	21-22,80
rżana muka	29-31,75	29-31,75	mōdre łupiny	10-11,00	10-11,00
pſchenicž. wotr.	13-13,80	13-13,80	žołte łupiny	12-14,00	12-14,00
rżane wotrubły	14-14,20	14-14 20	ſymo, 60 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
rapk	395-400	395 400	ſiwowa, rżana	1,10-1,60	1,15-1,20
ſane ſymjo	385-390	385-360	„ pſchenicž.	1,10-1,40	1,15-1,20
hrōch	22-25	22-25	„ wowſowa	0,90-1,30	1,00-1,20
zieluſchti	18 20,00	19-20,00	„ jeczma	0,95-1,00	0,90-0,95

Dźeżdżanſka burſa.

Pſchenicžna	262-267	**běrnaze ſrużki**	22,00-22,50
roſka	230-235	**pſchenicž. wotrubły**	13,90-14,20
nałētnj jeczmjeń	235-250	**rżane wotrubły**	14,60-15,60
nałwnſki jeczmjeń	215-230	**pſchenicžna muka**	37,00-39.00
rowſ	242-252	**rżana muka**	34,00-36,00
cžehwjeny hſcžeſel	225-255	**woka**	25,00-26,00
rapk	380-390	**zielušchti**	24,00-25,50
kukuriza (Maiſ)	220-225	**hrōch**	28,00-29,50
ſuche truhnežki	11,00-11,50	**zokowe truh.**	19,00-21,00

Płacźiſny rēſneho ſkoty na Barlinſkich ſkotnych wikach.

6. junija 1925 Płacźiny po zentn. a ſt. hriwnach.

Sſtate drażtny a wojnamjenjenje.

Woły: 496.

Polnomłaſne, wukormjene, najwjeſchcže rēſneje hodnoſcže hač **do 6 lět**	62-66
Młode młaſne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	57-60
Mjenje wukormjene młode, derje pjewane ſtarſche	50-55
Mjenje pjewane wſchēch ſtaroſtow	40-46

Byki: 685.

Wotmołwajuze, wukormjene, najwjeſchcže rēſneje hodnoſcže	60-64
Wotmołwajuze, młōdſche	54-57
Mjenje wukormjene młōdſche a derje pjewane ſtarſche	48-52
Schpatne	36-45

Jałowy a kruwy: 1360.

Wotmołwajuze, wukormjene kruwy najwjeſchcže rēſneje hodnoſcže	60-64
Polnomłaſne, wukormjene jałowy najwjeſchcže rēſneje hodnoſcže hač **do 7 lět**	60-55
Starſche wukormjene kruwy a derje wukormjene młōdſche kruwy a jałowy	40-46
Derje pjewane kruwy a mjenje pjewane jałowy	32-36
Mjenje a ſchpatnje pjewane	25-28

Cželata: 2467.

Najlēpſche wukormjene	82-92
Mjenje wukormjene a tołſte wot ſyna	70-80
Schpatne	55-65

Mowy: 9854.

Młōdſche a ſtarſche wukormjene	60-67
Starſche wukormjene	45-55
Mjenje wukormjene (Mezzigkoſe)	28-38

Sawinje: 9606.

Polnomłaſne, wozebitych rażow a nich ſchtyrmjenjow, hač do **1½ lět ſtare**	77-78
Wukormjene	76-76
Mjaſne	70-72
Schpatne	68-70
Banaj a kubrzaſi	63-70

Z Łužicy.

S **Habrachecźiž.** Sajdźenu wutoru cźehnjesche fylne hrimanje pśches Habrachecźanšku wokolinu. Sćehnu dešecź runja šlukej sćekhowaśche. Boże njewjedro na wjazy mešnach we wšy dyri. Błyšk dyri pola Wagnerez kśeže blizko zyrkuje do jeneje lipy. Druhi błyšk wobšćehodźi elektrowód. Dale dyri błyšk pśchi Zwalez statoła pala Jeremijašoweje hory. Tam bu jena žona pohłuchena. Je woprawdźite šrožo, to błyšk do blizkeho twarjenja, hdyž wjele ludźi na hospodze hydlachu, njeduri. Teź na druhich mešnach we wšy błyšk elektrowody wobšćehodźi. Woda wodrje zyle běrnjaze fabony, kaž teź mnohe drohi a puece.

Se **Zitawy.** Mjes Liberzom a Zitawu naporjedźa so móst, kiž pśches Nysu wjedźe. Móst je tohodla za jěchanje wobłhod sawrjeny. Sawěra pak je dosećź, jeli wóna a nimo toho njeje hišćeze wobšmólcena. Schtwórtk pśchiźi dźe auto a pśchelama w polnej jěsbje njewobšmólcenu sawěru, padnu do rěka a so rozbiju. Wšednik auta móžeše so hišćeze w pośledninu wokomiku z wuśkoźujom wuśkowaś. Wórły na to pśchiźeju druge auta se Zitawy. Wulka błyła ludu, kiž běše so zbźała, móžeše pak auta w prawym cźasu sadźerkaś.

Se **Sonnewalda** pola Lukowa. Sajdźenu njedźelu wotpali so brózeń tukomneho kubleŕa Khorle Günthermanna. Jako wobnjowa wobora pśchiźěźe, zyła bźežnja hižo we płonjencych śiesećze. Brózeń so do cźista spalu a teź wšcha sloma, syno a druge sklady, kótreź so we njej khowachu, so zobu spalechu. S wulkim wětrom pśchenješe so woheń hišćeze na dwě šuśodnej brózni, a to na brózńu hoscźenzarja Bantela a ratarja Gustava Schlahi. Teź tutej brózni so do cźista spališchtej. Kimo wjetšeho dźěła zlomy so jena mlóćawa a někotre wozy zobu spalichu. Wobnjowa wobora pilnje dźěłałe a dalšne brózńe wobnjej wobrós, kótreź zyle w blizkosći śiesećze. Kak je woheń nastał, njeschódźi so ześ wěstotu prajiś.

S **Turjesho.** Wjeśora cźerjódka mkodych cźehnjeśche njedawno do wulkeho jśora a dźěchu so kupaś. Pśchi kupanju satejpi pak so kowaŕski wuczobnik Franz Weber. Weber njemóžeše płowaś.

S **Łśhnizy.** Kaž hižo loni, tak cźini teź létśa pata pjerischcźenza (Ringelspinner) na žadowych schtomach nimoměry wulku schkodu. Wobjeże cźerjja jabłukowe, kruschwowe a błowkowe schtomy.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Arnsdorfa.** (Wušypiśny [Majeru] sapoczny so khětro jara rośšěrjeć.) W běhu pozlednich śiłoch tydźeni skorje telko dźěśi na wušypišny, so dyrbjachu jemu rjadowniu w schuli samknuc. Na dnju 14. junija mějeśche so tam schuliśi źiwjedźeń wolmeźe. S toho dorje hišćeze nětko nicźo njebudźe. Wón so na dalšne wotstorkuje.

S Arnsdorfa. Sajdźenu hobotu cźehnjeśche fylne njewjedro pśches Arnsdorfsku wokolinu. W šuśodnej wsy, we Wilschdorfje, dyri Boże njewjedro do śěźi jeneje wndowy a ju łapaśi. Khěźka so hacź na sakładne murje spoli. Wuthowacź sporo niczo njemóžachu. Wobwalena wudowa ma so cźim bóle wobžarowowaś, dokeź njemjeśeśe sawěsćenje. — Wutoru popołdnju cźehnjeśche z nowa fylne njewjedro pśches Arnsdorfsku wokolinu. Na wjazy mešnach Boże njewjedro dyri. Błyšk dyri do jeneje worjechy w Mittelsdorfje. Krótko po tym dyri do cźerjódy holzow a žonow, kótreź pśchi svočatku hrimanja s pola khwatachu. 16ćinu dźowku Żeleznikeho sastojnika Kleina Boże njewjedro sarał. Tamni se strózelenu wotcźuchu. — Cźežko potrjechi hrimanje teź Wallrodźku wokolinu. Krute nacźinichu wulku schkodu. Boże njewjedro dyri do jeneje brózńe a šuśodneho hospodarskeho twarjenja a jo sapali. Teź w Frankenthalu je Boże njewjedro do tamnišich powdźelach do tśoch statokow dyriło a je zapołiło.

S **Drježdźan.** (Nadpad.) Hdyž pohonješ Kauer šeneźu w nozy k bruźenu swojaceru dujej na swojim koše i Drježdźan domoj jěchaśe, nadpadnychu jeho muzikaj. Wonaj wuskaczischtaj i cźawy a kajaschtaj Kauerej, so by swoju śwězu haśnuli. Wón jo jimaj hnydom njeswoboli. Nadpadnikaj franišchtaj Kauera tak cźežko, so dyrbjeśeše jo do khorownje dowjeźeć.

S **Kamjenza.** Jena holza bź je swojim nawoženju na rejach. Hdyž chcyśe holza, so by ju domoj dowjeźeł, jo tón zapowź. To holzu tak rozśuńowo, so śebi na mešnje hibkowu žilu pśiśerźiły. Jej cźanu pśchewjasachu a ju do khorownje dowjeźechu.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Konferenca sa kontrollu internazionalneho wikowanja i bronjenj w Genfje je jenomyślnje protokoll podpisała, po kotrymž so zakaże we wójnje ześowite dymy a chemikalije pścheciwo njepśischeceźelej nałożeć.

*

Po nowinskich powěźcach so pjatk na doko dwě litewskej létadle nad Wilnom pokasachtej. Pólska artillerija do njeju tśeśeśe, na cźoż so létadle do litewskeho kraja wróćiśchtej.

*

Schpanjeśe knježeŕstwo je wikowaśe zło i Pólšcej wupowědźiło, kotreź je so létka w januarje wobjamkło. Schpanjeśe knježeŕstwo na pólśe dowozne twory wyšoke zło położi.

*

S Belgrada so powě, so je ministerski pśchedsyda Paśchitź swoje pścherźiwjenje pścheciwo potwjerdźenju mandatow chorwatiskich pósłanzow Radiczoweje strony spuścźiś.

*

Portugalske knježeŕstwo je śejmej pśchedłohu wo powjeśchenju wójnskeho łódźiśwa sapodało.

*

W Sjednoczenych statach połnócnje Ameriki je so tymperatura hacź do 35 stopnjow po Celśiju w sćinu stupiła. To bě najeźopliśchi dźeń w juniju za pózledních 30 lét. W Lunchburgu we Virginiji thermometer samo 38 stopnjow w sćinu pokasowaśe. Nehdyž 50 ludźi je na sejabanje je złonzom wumrjeło.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Arnsdorfa.** (Wušypiśny [Majeru] sapoczny so khětro jara rośšěrjeć.) W běhu pozlednich śiłoch tydźeni skorje telko dźěśi na wušypišny, so dyrbjachu jemu rjadowniu w schuli samknuc. Na dnju 14. junija mějeśche so tam schuliśi źiwjedźeń wolmeźe. S toho dorje hišćeze nětko nicźo njebudźe. Wón so na dalšne wotstorkuje.

S Arnsdorfa. Sajdźenu hobotu cźehnjeśche fylne njewjedro pśches Arnsdorfsku wokolinu. W šuśodnej wsy, we Wilschdorfje, dyri Boże njewjedro do śěźi jeneje wndowy a ju łapaśi. Khěźka so hacź na sakładne murje spoli. Wuthowacź sporo niczo njemóžachu. Wobwalena wudowa ma so cźim bóle wobžarowowaś, dokeź njemjeśeśe sawěsćenje. — Wutoru popołdnju cźehnjeśche z nowa fylne njewjedro pśches Arnsdorfsku wokolinu. Na wjazy mešnach Boże njewjedro dyri. Błyšk dyri do jeneje worjechy w Mittelsdorfje. Krótko po tym dyri do cźerjódy holzow a žonow, kótreź pśchi svočatku hrimanja s pola khwatachu.

Rěcźespytny wubjerk Maćicy Serbskeje

Zańdźeny štwórtk, 4. smažnika, zeńdźechu so sobustawy rěcźespytneho wubjerka M. S. w Serbskim Domje k 1. posedźenju. Pśi jutrownem skhadźowanju rěcźespytneho wotrjada M. S. bě so mjenujcy wobzamkło wutworić tajki rěcźespytny wubjerk, kótryž ma wo wšěch prašenjach serbskeje rěcźe a prawopisa wuraźowaś a je rozrisowaś: wšitke wobzamknjenja a postajenja tohole wubjerka maju so pśipóznaś jako płaśace za powšitkownosć. Do rydespytneho wubjerka wuzwolichu so jutrownu srjedu, 15. apryla, 9 wosobow, a to knježa:

1. **studijny rada dr. Muka, předsyda,**
2. **konsistorialny rada Jurij Kral w Drježdźanach,** městopředsyda,
3. profesor Jan Bryl, 1. zapisowaŕ,
4. wučeŕ Michał Nawka, 2. zapisowaŕ,
5. studijny direktor prof. Ota Wićaz w Stollberku,
6. faraŕ Bogumił Šwela w Dešnje,
7. faraŕ em. Matej Urban w Khróstawje,
8. faraŕ Mikławš Just w Dobelinu,
9. wučeŕ Jurij Wjela w Komorowje.

Łśtuša hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje je tutón rěcźespytny wubjerk potwjerdźiła (sanktionérowała).

Předsyda, knjez dr. Muka wotewri dopołdnja po dźesatej hodźinje pśenje posedźenje, kótreź traješe z jenej hodźinku přestawki hač do 4 hodź. Pśitomni běchu Muka, Kral, Bryl, Nawka, Urban a jako hósć Arnošt Holan z Budyšinka. Zamołwjenaj běštaj Wićaz a Wjela. Do wubjerka pśizwolenaj bušťaj hišće knjezaj šolastik Hejduška a cyrkwiński wučeŕ Arnošt Holan z Budyšinka. Pśiposłucharjo su rad widźeni a smědźa swoje pśeća a prašenja pisomje podawaś.

Rěcźespytny wubjerk zaběraše so z nastawkami, wozjewjenymi w cźišach 107, 122 a 124 Serb. Nowin a pśinjese w rěcźespytnem kuźiku podrobnu rozprawu. I. Zapisowaŕ.

Towaŕstwowski powěstnik.

Drježdźany. Serb. spěw. tow. **„Hromadnik“** spěwa kóždy štwórtk 1/4 9—10 hodź. pola Zmija, Christianstraße 22 p. Wažne dźěło za lěčny koncert zwiskowny w Hodźiju 19. julija. Přińdźe potajkim wšitcy. Předsydstwo.

Hrodźišćo. Serb. tow. „Zerja“ spěwa srjedu, 10. junija, wječor 1/2 9 hodź. w Niechońju.

Komorow pola Rakec. Jednota Sokoł ma tutón tydźeń wutoru, 9. a pjatk, 12. junija zwučowanje (Sokolja a Sokolki). Načolnistwo.

Košla. Serbski přednošk ze swětłowobrazami připrawi so příchodny pjatk, 12. junija, wječor w 9 hodź. w Rjelic korčmje w Košli. Wo pućowanju po Bosniji a Herzegowinje přednošuje k. Hładki. Wo bohaty wopyt prosy zarjadnistwo.

Kulow. Tow. „Bratrowstwo“ (měšany khór) ma pódźelu, 8. t. m., wječor 1/2 9 hodź. spěwanje. Dokeź mamy na wulkim serbskim zlěće 5. julija w Kulowje, so wotměwacym spěwaś, dyrbimy pilnje wuknyć a prosymy naležnje wšěch (!) spěwarjow, wosebje teź spěwarki, zo bychu cyle wšěće a z časom přišłe. Dirigent.

Sowrjecy. Spěw. tow. „Sołobik“ ma wutoru, 9. VI; wječor 1/2 9 hodź pola k. Palerja ważnu zhromadźiznu.

Wotrow. Jednota „Sokoł“ ma štwórtk, 11. 6., wječor we 8 hodź. z w u č o w a n j e. Načolnik.

Zwjazk Serb. Ratarskeho Dorosta. Štwórtk, 11. 6., wječor w 6 hodź. je w Khróšćicach pola Wjenkec wubjerkowa zhromadźizna. Towaŕstwa so wutrobnje proša, zo bychu wubjerkownikow cyle wšěće na posedźenje pósłałe. Započnje so z dypkom.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerˇ w Budyšinje — Zamołwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěstki: A. Duěman w Budyšinje.

Swobodne městno za
Welsec kupny dom w Kulowje
Założeny 1868. Telefon 12.

Carl Gast w Budyšinje
zastupjeŕ najpŕenšich dźěłaŕnjow.
Mocowe wozydła
wuporjedźeŕnja
přisłuški, pjelnjeŕnja benzina a wolija.

MERSIOVSKI
Brylanty

Pisanska mašina
tanjo.
„Orga Privat“
je tarif techniki a płaći jenož
135 hriwnow
w „Bautzener Allgemeine Reklamevertrieb“
w Kubšicach.

Hdźe dam swój **předešćnik**
wuporjedźeć? Pola **Walt. Straube** w Budyšinje na znutŕkownej lawakej hasy 8. (Oty Brandta nasl.)

Ratarstwa
wšelakich wulkosćow z najlěpšej pšeńcznej zemju předawa tunjo
Wilhelm Koschmieder
posrědnik lěcźomnosćow we **Zhorjelcu, Konsulstraße 36.**
Telefon 2368.

Kruwa
blizko śeleća je na předań w **Nowej Wjescy čo. 2** pola Hućiny.

Parne čisćenje pjerja
z elektriskim dźěrjenjom
Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 8, telefon 1103.

Zahrodka
— serbska čitanka —
za sŕeni skhodźeńk ludowych šulow
je hotowa a na předań
w Serbsk. knihatni
w Budyšinje

Žonjacy lěkaŕ dr. Fischer
w Kamjencu
je so z pućowanja wróćił.

Carl Gast w Budyšinje
ratarske mašiny
zastupjeŕ najpŕenšich dźěłaŕnjow.
Najwjetša wuporjedźeŕnja
najwješi skład narunanskich dźěłow we měśe.

Wutrobny dźak a zapłać Bóh
zawdawam wšěm lubym susodam a dalšim přećelam, kotŕiž su mi při Božim wobnju zašły pjatk k pomocy byli, tak zo smy móhli skót a nadobu hišće wukhować. Dale dźakuju so wšěm wobnjowym woboram, kiž su sem přikhwatali a dalšemu njezbožu pomhali zadźeŕować.
Bóh zwarnuj kóždo. před podobnym domapytanjom.
W Čornecach, 8. VI. 1925.
Marija zwud. Pětrancowa.

Přiloha k čisłu 130 „Serb. Nowin“

Póndźelu, 8. junija 1925

Wurubjenje póstu pola Kamjenza

Pśeco 100 letami dundasche w Budyšyńskej wokolinje głowny rubježnik Wjaslaw. Dźensa hišcze powedaja sebi ludźo wo cźeśtkim „Wenzlu“. Ssamo hacź do Kamjenza a Kinsbórka pakosćeśeche. Jogo stajne wobydlenje mějesche kedźbliwy rubježnik w jenej wjesoj blisko Scheračhowa. Dokelž jo wobydlerśtwo nimomerny jara cźeśtego Wjazsława bojesche, njeswědri sebi, jogo pscheradźicź. Cźasnjišcho wopyta město Budyšyn a stajnje łkuczi cźeźe njedcźinitwo. W lěcze 1810 nadwadźe je giwojej zwólbu póstmišoś, kiž je Kinsbórka do Kamjenza jědześe.

W póndźelu nasamnje zamużnego léta dundasche Wjazslaw z nekotrymi kumpanami w Kamjenzu wokoło. Won pytasche nekajku pschileżnosć, jo nebudze nutsdobnyć. Dokelž pak jo jemu tu w Kamjenzu niczo niepopscitcź, tak bźeśe wokoło a pschińdźe k pócze. Runje bźeśe póstli wós z Dźeźdźan pschijeź. Wjazslaw pschihladowasche, kak saswojnizy twory z wosa wukładaja. Jemu nadpadny, jo mějeschtaj sastojnikaj schtyri łudźi kedźbliwje do postowego hamta donjeseź. Sćudźi běchu pomernje jara cźeźke. Rubježnik myślesche sebi hnydom, jo je w łudźach nescht drohotne. Tśeźi wyschi sastojnik kedźbowasche kruce na wjacu. Wjazslaw dźiwasche jo rad jedneho se sastojnikow wopraschaseź, schto je w łudźach. Dokelž pak jeho wobkedźbowachu, tak njemóźeśe to cźinicź. Hdyž běchu łudźi sobu zwonka we domje, stupi rubježnik k jednemu sastojnikej a praji:

„W łudźach je drje nescht woseźbe cźeźke. Wój staj go tola jara napinałoj.“

„Haj, łudźi běchu nimomerny cźeźke“, wotmolwi sastojnik. „Kózdy waźi pśes dwaj zentnarej.“

Wcźinje praschesche so Wjazslaw dale, schto pak je we łudźach.

„To by namaj wobemaj było pomhane“, rjekny, „bychmoj-li mełoj, schtoź je w łudźach.“

„Tak, tak, tam drje źu pjenjesy?“

„Haj, haj. W kózdym 5000 tolet.“

Ssmějo praji Wjazslaw: „Pśiche rad bych jedyn tajki łudź mět. Ale to su próśdne, njenuschne pschecza. Schtó pak je swozowny, kiž pjenjesy dostanje?“

„Hm“, praješe sastojnik, „to sam njewěm, pjenjesy powjelu so dźensa hišcze z pótkom do Budyšyna.“

Wjazslaw wědźeśe dosć. Won kročeśeche pomału dale, so by netwinku swojim kumpanam pódźił, ale gyle njenadpadnje. Spśijnje so kśeźachu, kak pótśiśi wós wurubja. W cźinicźej dźeńcu rubježnizy na dróhu, kiž do Kamjenza njedźe. Pśichi małej hórzy pośastachu. Tu dyrbjeśeche wós pomałśicho jěź. Na wobemaj stronomaj pucźa běchu hušte kerći. W nich ithowa so Wjazslaw ze swojim pschewodom.

Krótko po dźewjeśich pschijźeźe póstowy wós z Kinsbórka k hórzy na pucźu do Kamjenza.

Postillon piskasche swoju stuźku. We wosu mutska ředźeschtaj muzej, do swojich twjerschnikow sawalenaj. Wótre wótasche naswiśi wjeczorny wětr. Gdyž so koujej k hórzy pśibliźśichtaj, tupaschtaj pomałśicho. Postillon skocźi swosa a wośka khwiłku stojo. W gamnym wokomiku wukkocźichu schwirjo wobrońeni muzoju z kerćźkow na dróhu.

„Stoj!“ sareji jedyn rubježnik.

Druhi rubježnik sadześa konjom. Tamnaj pośledńjej rubježnikaj spśutaschtaj postillona. Wjazslaw wotewri durje, saswěći se śwězu do wosa a rejeśeše na pucźowarjow:

„Wośtajśitaj śmérom ześe! Schtóž go hibnje, go sastśeł!“ Wschi tom dźeśeśeche brožo swoju pistoliju muzomaj napscheco.

Pucźowarjej widźeschtaj so staj głubjenaj. Jedyn z nich swaji so wopraschaseź, schto wón wot njeju dźe.

„Nicźo, budźtaj jenož cźicho.“

Sastrózanaj njebibhuschtaj so ani s mésta. Rubježnizy pschewytachu zyły wós, mjes tym so Wjazslaw pucźowazeju wobtrazowaśeše. Woni namakachu śudźi a kulichu je do kerćźow. Na to roswjasachu sebi postillonej puta a kachu jemu, śpěchnje dale jěź.

Lódma běśe wós wotśeł, kulachu śudźi hubje do kerćźow a wudyrichu jenemu śudźej dno. Woni wuźbyrachu pjenjesy a rozdźěśichu je.

Gdyž běśe to hotowe, cźinjachu tośame s druhim śudźom. Runje wupróśnjowachu tśeźi śudź, tu śtyśachu hłosy. Rubježnizy jelachu, dokelž jich ludźo mała a njemóźachu sebi wumyślicź, so je sebi postillon tak spěchnje powoz swokał. Kedźbliwje pokćuchachu, hacź bo ludźo bliźa. Dokelž pak bo wjazy wěśći njecźujachu, tak myślachu sebi, radśicho to, schtoź hižo pschi sebi maja, sebi swěścźicź. Tamnaj śudźaj śthowachu hłuboko w kerćźach.

Pschichodźeśo dnja wacźeśe go Wjazslaw sajo k nésmu, gdyž mějeśe śudźaj śthowanaj. Gdyž pak błiśko pschińdźe, wuhlada, kak wobrońeni muzojo tam w kerćźach wokole śtudźa. Wona naderidźechu najprjedy rosbity śudź a kónćnje teź śthowanaj. Polnaj śudźaj wschu zobu. Cźeśći Wjazslaw pak pschihladowasche, kak jeho rubjenstwo wotewjaja. 2600 toleri běchu sebi wukhowali. Pśches 2000 tolet padźe rubježnikam do rukow.

Runkticowa mucha.

W cźo. 125 Ss. N. jo na to storji, kak wschudźom runkticowe śudźeńki hinu. Wo tym móześeche jo hižom loni cźitaś, dokelž so tehdom sašama cźiwila po zyłej Łužicy rozmnožowaśe, a to na tajke waschnje, so dyrbjeśeche jo kóždy so bohladaś. Ale podarmo jym w nénitkich nowinach cźitaś něchtó z wucźenych ludźi, kotrychž mamy tola w Budyšyńskim dosć, buram rospiśa, kak jo ta wěc porrawom ma. Wě drje loni runje tak, kaž Ss. N. tak rjenje praja: „Nichtó njemóże śebi wujaśnicź, schto je jo z nimi (je śudźeńkami) stało.“ Ssym hižom sandźene léto wschelakim, kiž so mje praschachu, pokasał, schto rosttlunki mori, a chcu to nétko teź tym rosskasaś, kiž hišcźe śebi ganeje rady njewědźa. Dyrbju pak bohužel do pśedka wuśicź, so drje tworjesoj snaju, nimam pak ganeho lékarśtwa ja nju; tajke teź so sećeźka łuby namaka.

Tuž dźiwe nétko na polo a pschepytujźe runkticowe kopjeńka; najwjazy z nich drje hižom skruźenje a wukhinjenych; gu śmutska wuźrane, tuž sahinh. Tola pak wésće tu a tam jene namakaśe, kiž hišcźeze je selene, ma pak małe abo wulke puchertaze blaki; te śebi wuschcźipśeze a wobhladajeze. Swjercha a spody niczo widźeź njeje, so by wot njeho hrynuśane abo do njeho kuśane było, ale śmutskach je wuźrane, jenoż swjerśchna a spódnja koża śtej hišcźeze śiejo wostałej, a w próśdnjenźej mjes nimaj gu śmuhi a blaki brunetho abo cźorneho njerjasa; a śkónćnje so teź na tolśteho cźerwja dohladaśch, a we wjeśtźich kopjeńchach teź jich druhdy wjazy teźa. Masch-li hubjenej woczi, dha trjebaśch jenoż kopjeńko mjes porśtomaj pschecźahnyć, a hnydom wnćuźnjeśch, hacź je próśdne abo ma cźerwja w śebi. Tute cźerwje gu te jeniczke njedocźinki, nacźinjeja wschu śkodu a sawinuja zyłe hubjeństwo; nichtó druhi a nicźo druhe kopjeńka njeśkasy. W najmjeńśich wone wéśo doseź śratowy njenamakaja, tuž, hdyž gu je wupróśdnite, wopuśchcźa je a śaźeru go do druzheho atd. Tuž źadym dźiwy njeje, so we wjele cźeźśich runkticowych śudźeńkow ani jenoho śtrowcźo kopjeńka njeje. S tym pak teź male śtabe korućchi cźerśpja. Wone je wśćech kólow a z gślej mozu wlohu se semje zuźaja a ju kopjeńkam ścźelu; hdyž pak te źaneje wjazy njetrjebaja, dokelž gu morwe, dha go korućchi z wlohu śaćźnju a wotemrźa. Ludźo śebi myślа, so gu z nékajkej thorośću sajinuje; woni ju Wurzelkrebs njemuja. To pak je néćchto druhe.

Ssu-li go cźerwje dośrale, sarźeja go do pjerśchcźe, tam go bórzy do podokhośteje brunieje kukleńki abo dutki (Tönnchen, Puppe) pschetworja, w njej nastanje ſ cźerwja mucha, kiž sa néćchto cźaśa se semje wulśe. Wona je na naschu ſtwinu muchu podobna, tola po podobje a barbje trochu hinaścha. Cźśezeh-li śebi ju nadrobnje wobhladaśch, popadń śebi ju śam; to pak go njetrjebaśch na polu sa njej honicź. Wśoni nékajku śchkleńzu, śnadź pivowu, gupu palźatolśto śuchcźo pékła do njeje, a na tún nakładź kopjeńka ſ dorośćenymi cźerwjami, tak wjele hacź jich namakaśch; cźakaj nékajki tydźeń, potom wśmi śeśuśchene kopjeńka won a pschehladaj je; lohzy móże bycź, so hižom mjes nimi brune dutki namakaśch, gnano pak teź tajke hinaśche barby. Te wichź wśmi ſ porśtomaj łahodnje prjecź, t. r. njepschimaj je twjerdże a njenjecź je, położ je na pék w śchkleńzy a sowedźej ju ſ nécźim, najśkérje ſe śchkleńczanym cźrjopom a ſaj śebi ju tak, ale niz na śtónczto, so móżeśch husto na nju pohladnyć. Sa néćchto cźaśa budźeśch w njej muchi widźeć, te śebi wobhladaj; to gu runkticowe muchi, ale njepuśchcź je ſ wokom won, pschetoż ſ tym by gam śebi śeśichcźiśt. Móże pak bycź, so je w śchkleńzy teź druhe wali hibaja, kiž na muchi podobne njeśu; te njekónźu, pschetoż wone gu jara wużitne śwérjatka, kotrež Němcy „Schlupfwespen“ mjenuje; śerśtjy wone „guśanćźniki“ rékaja. Te muchazym cźerwjam sa źiwjenjom śteja a jich jara wjele śećeru. Muchi, kotrež su wulśe, rékaja ſ wédomnosćnym mjenom Pegonnya betae Curt., Němc jim Runkelfliege rékа, tuž mózemy my runkticowa mucha prajiść. Ta je tu kóżde léto była, njeje pak go źenje ſ tajśimi hromadami pokasowała kaž loni a létźa; tohodła teź ludźo na njn kedźbowali njeśu, runjeź běchu wulke błéde blaki na wuźranych kopjenach hacź do naśimy nadpadne doseź.

Ale bohužel hišcźeze cźwila ſ tym śtónczena njeje, hdyž muchi wulśu. Te mjenujźy w julijin nowe jejka na runkticowe kopjena njeźu, kóżda nétokre śta; ſ tych bórzy małe cźerwiki wulśu, kotrež go hnydom do kopjenow śaźeru, a ſ tym go cźiwila śnowa śapoćźina. Tuž drje teź létka hinak njebudźe hacź loni: kónz julija a w auguśce śmeja runkticowe pola běły a żołty a śchery napohlad, a ſ tym go wunoścźk répownych źujow wo wjele pomjeńśchi. Pschetoż to drje tola kóżdy wé, so roślinny gwój rjany cźerj inlódnych kopjenow podarmo a jenoż ja pychu nimaja, ale so ſ nimi wjele zprobу ſ powétra cźahnu, je tohodła ſ śejiwjenju nuśuje trjebaja. Nicźo dobreho potajkim na burow njeczaka.

Jena mużnosćſ pak je, so ſnadź śapnisćenje tak gurowe njebudźe; to go po wjedre pocźehnje. Smějemy-li w junińu a julińu dléśchi cźaś pośpochi błódne a mokre wjedro, dha by te gnano runkticzy hrożaze njeśboże pomjeńśchio a wobmjeśowało. Pschetoż niczo wschelakej njerodźi (Ungeziefer) tak njeschkodźi, kaž wjele mokreho cźaśa. Dutki runkticzowych muchow, néćko hižom gwiśeścha w semi leżo, bychu ſ hromadami kónz wśale; pschetoż mokrota wschelakim khorośćam jara pośkoduje. Muchi pak, kotrež bychu tola wulśeźe, njebychu mohłe létacź a jejka njeścź, dokelž wone cźapole a błónczone dny pśche wśeho łubuja, pschi pochmurnym macźatym wjedrje pak go khowaja; a dołhe jich źiwjenje njeje.

Runkticzowe muchi gu, kaž hižom naspomnich, kóżde léto na naśich polach byte. Na cźim to leźi, so gu go wone nadobo tak nimo měry pschiśporite a rosmnožźe, to my njewěmy. Hnojidłam pak go wina pschipiśowaceź njeśmě, te bychu tola cźerwje a wośeźe jich dutki śkerje śtónczowacź dyrbjałe, wśchak go cźasto doseź teź ludźo ſ nimi śajedojcźa. Schtó dha w léśach khójny a śchmrěti hnoji? A tola wiedźimy, kak je hdyž a hdyž muniśćeśe a druhe huśańzy do cźiśta wotźeru. A duby łétża teź w hornim kraju zyle brune śteja, loni w runninje, a kaž go mi pśiche teź létża; małe huśańczki gu je hacź na śkoru śwuźlétkale. My pak dotal njewěmy, ſ kajśich pschicźinkow go tajśi śchkódny łkót, runje kaž teź pólne muśche, druhdy tak njesahyb pschiśporja, so potom wjele śchkody naczini. My pak teź we wjele padach njewěmy, schtó a schto tajśim cźiwilam śaśe kónz cźini. Pschiroda śebi njeda do giwojich kartow hladaś.

Schźa.

Prawidłowe śćéhwki slubjenja.

W pśjedawjśich cźaśach njeby go ani nasdalnje telko głubow roswjasało kaž nétko. A to zyle ſ jedneroje pśicźiny, so dwaj głubjenaj cźłowjeka ſ krutu wolu njemjeśćestaj, śwoje źiwjenje śe głubu śwjasaś. Pśjedy go do głuba rosmyśluj, hacź karaktery jedyn druhemu go hodźitej a hacź teź materielna podboha sa mandźeńśki śwjaśk wobśteji. A nétko? Kelko głubow go jaśo roswjasa, dokelž buchu łohkomyślnje śwjasane, we wjeśkowej śabawje a ſ wotmyślenjom, go se głubu nic wożenicź. Naśmjenje je źej tolo wédomych, go sakoń tajśim głubam teź prawidłowe śćéhwki ba, kotrež go pśchi roswjasanju głuba bjes roskory a wadźenja njewoibudu. Wśćo sakoń dawa prawa jenoż tam, hdyž go wola k podśćińchenu mandźelśtwu jaźnje pokasa. Sćéhi nékajkeho łohkeho śwjaśka („Verhältnis“), pschi cźimż wobej stronje jenoż śhromadnje go wukhodźerwajchtej, njejima jakonjedawarja. Wéśte formy placźazego głuba njeśu pśchedpiśane. To móże go bjeśe wśćech wobśebitych formaliow stacź. Ale śdawna śem su wéśte śnamjenja, po kotrychž móże go na wopramdźiśte wotmyślenje posbłiśchego mandźelśtwo śwjaśka śudźicź. Tak móża listy, wosjewenje głuba, pjerśchcźenje, gurójbne śwjedźenje, śhromadne wopyty a wuthody a druhe wobkrućeńcy, so w tym wotpohlad posdáśćeje źeńtwy leźi. Tuž dyrbjałe taunne pschejara łohkomyślne holcźki w śamźnym śajimje trójchu ważnosće na tajke śwonkownosće klaśeź. Dokelž w pschekorje źada śej sakoń dopokasy ja wepramdźe wobśtejazy głub wot toho, kiž wéśte źadanja ſ teho cźini.

Kajki sakońśći schtit wużiwa nétko głub w cźaśu źiwjenja wobśtacźa? Satkadne postajenja je némśka sakońska kniha (BGB.) ſ léta 1900 sa gu Němśki pschewjedka: Pśches głub njemóże go hižo źentwa źadacź. Kóżdy dźeń ma prawo, głub sabo rozwjasaś. We cźaśu głuba mataj głubjenaj na wéśte wumóźenja na sobu tśejnjischcźo a wocźehnjenje dźiwacź. Muź njeśmě w gamnym cźaśu stróżu wobhlad ſ druhimi źonami měcź, telenunja teź nij źona druhim lubuśchkam go pschikhilecź. Dowéra a śpramowność dyrbi njes głubjenymaj trjećicź. Shoni głubjeny go głubje, so jeno njewjeśta wjazy cźeśtna njeje, abo so ma natykowazeje khorośće, abo so je giźo ſ jaśiwom khłośtana, abo wjeśe głubjeny śwoje njekhmane źiwjenje dale, dha gu to ważne pśchicźiny, hdyž śmě ranjeny wróćo śmjeć a pschi cźimż śmě go winowatenu materielne źadanje napołožicź. Jeli głubjeneho wéśte charakterowe śamowność abo hubjene wocźehnjenje druheho wotśtorkuja, hdyž go wschelake politiśke nahłady wupokasaja, hdyž rjanej wocźi a cźerwjenej liczy głubjeneje, na kotrychž go teź druhy raduja, głubjeneho źarliwosć wubudźuja, hdyž rad dcze, so by jeho głubjena trochu kuloźticha, toścha była, hdyž go wona tola tak rucźe wukorcź nje hodźi, dha móże drje tuto „pschekłapjenje“ ſ roswjasanje głuba dojtukkowacź, ale tute „njepocźśinki“ be głubjeny prydźeły wuźiwacź dyrbjał. Tohodła je ſudnik jako bożahazu winu sa roswjasanje głuba njewobhladuje.

Kajśe prawidłowe śćéhi po roswjasanju głuba sałupja? W Jendźelśkej a Ameriźi może śej źona sarnnanje dla ślamaneho głuba, kiž wona njeje sawinowała, źadacź, schtoź móże sa muża druhdy jara łoskocźiwa a droha wéś byeź, dokelž dyrbi po gwojim sozialnym śtejiśchcźu sarunanje płacźicź. Po němśkim prawje njepśchiśteji gonje, kotrež je w dobrźe hušto doseź śwoje léta młodośće woprowała a kotrež głubjeny posdáśćho ſ mało śchlachotnych winow wopruśchcźi, źane direkśne sarunanje, kotrež by ju śnajmjeńścha materielnje śwśćeźło. Winowatemu napołożena samolwitosć by hušto doseź wobaj pśched głubom a po nim ke khutniśchenu rospominanju wabiła. Po němśkim prawje ma tón, kiž głub bjes dobohahrzych winow roswjasa abo cźehnoj dla druhi dźeł wróćo stupi, jenn, gwojim starśchim abo druhim wobdźelenym to sarunacź, schtoź je go dla wocźakowaneje źeńtwy wudało. Ssu starśchej a pschiwuśni wulkotny śwjedźeń głuba wuhotowali, abo gu jim pśches dałeke jeźby do jeho źydlśkeho wośźebite wudawki naśtałe, dha ma winowaty to saplacźicź. Sślubjeny dyrbi teź te wudawki dobre cźinicź, kotrež gu starśchimaj pśches wośśaranje njewjeśćińśkeje nadoby naśtałe. Hušto dyrbi winowaty dalśche sarunanja śapłacźicź, kotrež druhemu dla wocźakowaneje źeńtwy naśtanu, n.pśch. hdyž głubjeny gwoje wobśtejdźenśtwo pścheda, dokelž móżeśe go na kubło wożenicź, abo głubjena gwoje derje śapłacźene łańtojnśtwo tehodła wupawédźi a podobne wjazy njenamaka, abo hdyž je ke kupjenju nadoby gwoje papjerjane hódnośće pschi hubjenym kursu pschedała. Wśćo dyrbi so śchkoda dopokasacź, schtoź pschezo łohko njeje.

Dary ſ pschiležnosćin głuba dyrbja go zyle wścho jene, schtó je wina — na źadanje wróćicź. Tola njemóże go na wotmośćene, głubjene abo dyrbjetrjebane wézy sarunanje źadacź. Jenoż hdyž go głub pśches gmjercź roswjasa, njesmědźa go źiwemu dary wotewjacź. Wśćeź źadanja se głuba śaśtinja (verjähren) dwe lécźe po roswjasanju głuba. Teź głub dyrbi go derje pschekłasć, cźim bóle pak

hischcze žiwitwa. Tuž njech so kóždy najprjedy na jércheri a wutrobu pschecpytuje, prjedy hač so „na wěčne“ pósaja. W Sserbach, wobdže mjes znatřeho naroda, njedźela so tak rucze mandźelstwa kaž w Mnězach. Sserbam je mandźelstwo hischcze swjate. W tym njech so też Sserb Sserbej dźerži, so nam Sserbstwo njesafalbje.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* Nan **dźewjerź dźerži so pschi dźiwinu losenju** satkelik. W Ssulschowskim kěrn njedelsko Mušeja pytny kěrny dohladowar Grasser někajku postajnu. Dohladowar wolaschi na nju a jemu so sdasche, jako by postawa na nje ha f tšélim měrika. Wón sawěri so tohodla na postajnu. Druheho dnja rano nadeńdechu na tutym městnje 43-letneho dźělačerja Josefa Chalupku f pschetrélenej wutrobu. W nahrjebjeniku tęžesche sajaz. Morjeny dźiwi hajnik je nan dźewjerź dźerži.

* **W morju plawaja pschezo hischcze wójnike wosšmchadła.** Hakle psched někotrymi dnjemi saječe w kanadskim morju jehyn parnik do jeneho wójnskeho rosbuchowa a podmri bo. Někto snjesboži nćmski parnik „Grimm“ we blišknosći Helgolanda — Kak dołho hischcze tajke wójnike dopomnjeńki człowjestwo wosboża?

* **Nejpschikitajny njewjesčinski schat.** W pschedmišce Valencije sta so saudźene dny pschi jenym wěrowanju njeslubu podaiwk. Nawoženja a njewjesta stupischtaj psched wołtar. Wěrowanje mějesche so runje sapoczeć. Duchowny wobkedźbowasche njewjestu, kotraž bé jara njepschikitajnje dsrašesena. Praješe skónčnje, kak bé swéri w tajkim schasu psched wołtar stupiej a sapowé wěrowanje. Pschikitomni so wschitcy f hrosu napjelnichu. Tola, schto bębi chajchu. Dyrbjachu f njewěrowanymaj nawoženjstaj a njewjestu f zyrkwje wotenčeć a kwaš wospjewčeć.

* **Ludk f dwěmaj żołdkomaj.** W Neaplu je 'Stuh lud wumrěł. Pschiczinu thorosče kaž thorosčej sanu, njemóžachu lekarjo zjistnać. Někto po jeho smjerći je lekarjo cźełko rosrěsali a nadeńdchi, so ma ludk dwaj żołdkaj. Ludk bésche sam na sebi dźiwna wosoba. Lětka dołho hižo kroczesche wot jeneje thorownje do druheje. Někto zemrě na žiłakowej wutrobu.

* **Khórska holza f milijonarskej mandźelskej.** Luzija Mendez f Venezuele dźésche f 15 létami na jewischo. We prěnim czasu njeczinjeschse nicžo druhe, hač so na jewischczu sljesche. Poždźischo bu f rejwarku jeneje opery. Psched nésčeho njedołeżemi salubowa so do tuteje rjanki sym Bostonskeho milijonara a wożeni so f njej kž. Starschej njedołżachtej f tym pschezjene. Nan žohnowasche młodeju mandźelskeju hakle, hdyž sym swojim młodu mandźelsku nanej pschedstajł.

* **Cźwilawany ruježnik.** Sajimawy sa kóždy čehždy ruježnik je žudnitske jednanje, kiž so tute dny wotmiwa. Jednanje dopomina naš na najstrašnischi czas hriechowka, kaž też na amerikanski modernty lékstolk. W italskich horach, kiž k wanju wot Roma leža, a so psches wulke krajiny Italskeje czahnu, leži městaczko Colano se skawej zyrkwičku. We tutej zyrkwi Sowaja so drohotne kaschczički f powostankami někotrych martrarjow. Jeružo buja rano hčehu so kaschczički pominyše. Wobšah ležesche w zyrkwi na semi. Colanowske wobhdźerstwo rošhori a rosnjendri so załožnje. To postupowaschе tak dołoho, so so lud do kłóldy, w kotrejž někto mjes tym powadnjenym rubježnik hebżesche, dobu a ruježnika sa sebje bobu. Lud aleschuchu dni kulki wottraschčich. Ruježnik bu „k śmjerći“ ranjeny a na hermank ležnjeny a na żelesne wrota powěsnjeny. Cźełko bu załožnje swohidżene a stónczne spalene. 18 wobydlerjow městaczka Colano ma so psched žudom samolwić.

Přilopk.

* **Kelko zigaretow wuturi so na žiwcze.** W Sjednoczenych statach połnoczneje Ameriki kuri po jene statistiku kóždy wobydlerski wob lěto 628 zigaretow. Tu je Amerika swětowy rekord dozpěła. Hnydom po njej pschindże Němska. Tu kuri kóždy wobydlerski po wobliczenju 599 zigarettow sa lěto. Dale ležachu Belgiska f 513, Italska je 284 a Franzowska f 249 zigaretami. Najmjenje kuri so w Schwedskej. Tam kuri kóždy wobydlerski jenož 184 zigaretow.

-n* **Walki prnuj dosta postricżenje k żenitwje.** Jendźelski tronski naślednik twutworcźny ležnu postricżenju k żenitwje. Wón bésche runje w Kapstadtu. Prenuj hedźeschе w žiwojim wotdźelenym we wosu. Cźah dojsche runje Kapstadt wopuschczesć. Hdyž tak cźakaschе, wotewrichu so nadobu durje a nuts zastupi cźorny wlodnik f dwěmaj žłużebnikomaj, kotrajž nésčto cźorne sabahnje njeżesčtaj. Wlodnik sawola, rubišcźa f postawy storhnjo: „Dar nasčehnu bękennu kokodykl.“ Dar bésche rjana tołsta dźowka jedneho cźornucha. Sdźerżo pokakowapaka pékna njewjesta žiwojenu nowennu rosšakowarjej žiwoje žnéhbéte a wótre žuby. Na dobre žiwoje wotdźebje w žanym wokomiku cźah a tak njenužachu so dojednacź. Schtó wé, hač jendźelski tronski naślednik kał bórzy sajo do tuteje krajiny pojedże. — Kaž je snate, je jendźelski tronski naślednik hischcze njeżenjeny, byrnjež by też thětro stary był.

-n* **Nowe palidło sa létadła.** Jedyn amerikanski wunčenz w městeze Spokanje je po Neiwyrschi powěźczach nowe palidło sa létadłowe motory wunamakał. Kaj amerikanske nowiny pišaja, ma wunamakanje sa létadłowu industriju nimonměry wulki wuznam.

-n* **S najwjetšim kublerjom žwěta** je wésty Sir Sidney Kidman w Australskej. Jeho wobšeržnistwo je tak wulke, kaž zyła Jendźelska, njemuzy 150 000 kwadratowych kilometrow. Wón je tak f najwjetšim kublerjom zyłeho žwěta. Wón ma psches 100 000 schtuk wulkeho ižotu (koni, krowow), žwinje, cźelata, wozy, huže, pjerina atd. njeżsu hobuliczene.

* **Dobra kobasa** (krejna kołbasa) **a jeje žiwjenodeh.** Schtó wjeże rad dobru kobasu? Sdźeroko a daloko wokoło znaje a lubuje lud dobru kobasu. A to też f potnym prawom. Hinalcheho njeżiwjenja pak bésche rozmišl hžežor Leo VI., kiž w létach 886—911 knježeschе. Pod jeho knježestwom je drje dobra kołbasa žiwoje narodninły žiwjenczita. Khěžor Leo VI. pak nochżyschе niczo wo dobrej kołbasy wědżecź a wuda tohodla wukas se sczéhowaznymi słowami: „My smy shonili, so su cźłowjekoho wowrótnili, f dźéla dobytka, f dźéla chżywjatosče dla, kreż do żdźineje jédże pschewobroczicź! Dale smy žlyschali, so žo kreń do cźerschowow kaž do žuknjow sawoje a so tak jako wschédna jédź do żołdka pósczele. My njemóżemy dale wustacź a pschidacź, so bo cźesći nascheho stata f taźkim hrěschnym wunamakanjom hani a wonjeczesći. Wunamakanje pschindże jenož zrazkami k wužitku. Schtóž kreń do jédże pschedżéła, njech kreń kupuje abo pschedawa, njech so kruczе schwika. Jako stanjo njeżesczesće syre dyrbi so hač na kužu wottrihacź. Też wyschnosće jednotliwych městeow nochżemy pschelutować. Bychu-li žiwoje zastupnikow j wojazy kedźbliwosću zastarałe, njebychu so tutón njestrut żenje stał. Wone njech žiwoju njerodu j 10 puntami słota pokrucza.“

* **Kak japanske holzy mužow pytaja.** Japanske knježnicźki su wésczе rjane. Kraśne pak su w rauńskich krajach. Spodźiwne wabjenja žu so jim dale, ktrychž su žebi też wědome. Na nje też wjele dawaja, kaž to sczéhowaze słowa wupraja: „Essym jara pékna holza, wlosy moje su kudźerjawe runja mrócźełann. Moje njeżewocze je błyschczate a kaž žamot rózow mjekke. Moja postawa runa so witaznej wjerbje a mojej wóczy podobnej pschihbżarenu méłaczkej. Wobhdźebu doścź, so móżu hromadźe se žiwojim mandźelskim žiwjenźi běh pschetracź, wodnjo liwětki a w nozy mějaczk wobkedźbowacź. Dyli bo wóczko sdźélaneho, derje wukulaneho a lubocźiwego ukodebu knjesa na tute rynczki dohladaio, tak dżu bo j nim na zyle žiwjenje žiedniczej a podźiłcźo j nim so pohrjebacź dacź do jedneho rowa.“ — Njech nam tute słowa też nésčto dźiwnje a śméschnje klinczo, ale prawjeho ducha dostanju f pośledniej żadu.

Listowanja.

F. L. Bychmy Wam radźili, wężku tak wurunacź, so kóždy pokojn schódu njeże. Hdyž je wobschedowny pres njekedźbliwosć druheho žiwoje schkleńcźu žhubił a tak wjeso nasže bez jarunanje žadacź ma, je tola rosumjełiwy, so je wón też sam tenu pschinoschował, so njeje dosć kedźbliwy był a tak indirektnje schkodże pschinoschował. Lépje je, so sjednacź, hač nékotrii drohi, rosharjacy proseh sawjesći. Cźłowjeczne cźinli njeżmedźa so jenoż f sjej strony wobladowacź. Potom mamy kasnju lubosće a wotpowédnje žnješliwosće. Tuž hyptajcze wężku radźicho f dobrym wuzjednacź. Pschi dobrej woli wobeju ztron to też pónde.

A. W. Pschi dobrowólnym placzenju njeje po naschim ménjenju žanych wobmyšlenjow. Jeli pak so tkorzi, by žudnitšwo dało na normalnu žadźbu ponźiło a skórżnika j jeho wyschschim žadanjom na kóždy pad wotpokasało. Mohło so stacź, so jeho dla schkowanja do wobtóržby wosmu. Prajeże to jemu, potom dże žiwoju žadanku na 'n nderu špischeci.

A. B. 100. Sakusika winowatesć, sa pschewsatu pschipraunu sa šwézu nésčto łapkaczicź, njewobsteji. We pschedležaznym padże žu jenož pišonne wuczinjenja rosrjsoważe. Je-li so sjednacź nedże, móże bo praschenje jenož po žudnitšim puczu wujednacź. Pschi tym nastanu pak jara wuzjołe khóšty a tuž bo naležnje radźi, na nékajke waschnje bo sjednacź.

W. F. 30. Jeli słasanje nicžo njewopschija, so žmérze Wasche wuprajenja p i š o n n j e japodacź, dha dyrbicże s, po nim mécź a wobžobinjacź k termiji pschicź. Pschi ważnosći węży drje by žudnitšwo schczeżka to dowolito. — Hdyž wobštórżba dla schżiwdwjenja abo pschikžłodżenja k žadanemu wuspéchej dóchże, je jara dwélounje. Wobdźelnik pschi prozesu dźiwa pschi tym na žiwoje sajinuj (pschi tym schkita jeho sakoń), potom pak je tež możno, so je to f druheje strony zhonił. Ta by potom žnadź jako świdkt wustupiła. Tuž je wuspéch jara dwélounły.

Směški.

-n * **Pschedewsaże.** Jastwowy direktor k sałsożadźbenemu njekhmanikej: „Nó, wy sće tu hižo sahy? Mysłach sebi, so je was pośledne ekłostanje połepschiło?“ — Jaty: „Žyle wésče, knjeże direktorjo, ale to njeje hischcze dosć, hdyż bo rad hischcze bóle połepschił.

-n * **Kaž ty mi, tak ja tebi.** Młoda mandźelska njemóże ani wariecź, pjez, schicź atd. Nicžo, — dozyła nicžo njemóże. Prěni tydzeń, kiž napjerje, bésche kruty kaž ložа, prénja pjeżeń bésche runja gummijej a chojej njemóżeschе nihdy na nihdy swariecź. To mlodeho mandźelskeho thětro pschinuny. Toho najschpicheho bésche žo iwot młodeje mandź. nadżał. Mjerscaży wuprajі raś nékajke pschijimomnjenje. Tola, tu pschindże k prawej: „Njesabudź, so njejšy žo se žanej kucharku wożenił!“, tak wotmołwi jemu lubosna mandźelska. — Derje tak. — Nésčto dnjow podźišcho, bésche w nozy, tu wuzłuschcha młoda mandźelska podhladny rozpot. Wustrózana młoda mandźelskeho: „Janko, pój a hladaj, schto bo tu njerzini! Tu je najzkerje nébdże jedyn paduch!“ „Stań tola žanna!“ borzejsche mandźelski, „njesabudź, so njejšy žo žanomu polizajskemu sastojnikej swadała.

-n** **Knjes Wuschko.** Pośledniu njedźelu bésche nasch knjeś Wuschko na wulet so podał. Horzola bésche nimomérny wulka. Bórzy chżyschе bo naschemu knjesej Wuschkuru picź. Na dobre žiwoje pschindże bórzy k hospodźi. Rucże bójesche tam, so by hischcze chłodnie mésčaczko a pywko dóstał. Hdyž k durjam hoscźeńza pschidżża, wołasche jemu pinczinik napschecźo: „Tu je hižo wschitko połne.“ Nasch knjeś Wuschko na to wotmołwi: „Ja pak hischcze nic!“

** **Mały Jakubk.** Wuj prascha so maleho schulerja Jakuba, kak bo jemu we wjchuli wjedże.

„Dźakuju bo, derje, wujo!“

„Kotry pak žy w schuli?“

„Dwajatżisety, wujo!“

„Mjes **kak** wjele schulerjemi, Jakubo?“

„Mjes wšickimi, wujo!“

-n** **Pola rěsnika.** Kuchařka: „Schto, wy sće rěsnik a niewěsće, so su płaczistuy za cźelaze mjasko spadłe?“ — Rěsnik: „Nó, knježnicźka, wy njebudźeсće žiebi tola myślicź, so ma nasch jedyn hischcze cźaš, nowiny cźitacź!“

-n*

Hdy?

Hdy bola sajaza najbórje suby?
Hdy hłodża make rybiczki najkżepe?
Hdy je nora najmudrischi?
Hdy je lischka f lischku?
Hdy dyrbi cźłowjek na jenej nosu starcź?
Hdy ma cźłowjek telko wócźkow, kelkož leto mamy dnjow?
Hdy pocźinaju młode kaczki pławacź?
Hdy rosu jabłuka najlépje?
Hdy tiha wowczeť swoje wowzy?

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Gmejnske pucże se Sdźerje do Kupoje a se Sdźerje do Minakała su dla nażupowanja na Sdźerjanskich honach wot 9.—16. junija sawrjene. Jédnuy wobtkod je sa tutón cźaš na Komorow pola Klukšcha pokasany.

Gmejnišći pucź f Hornjeho Hunjowa do Wohlańcza z wjesnym pucź w Hornim Hunjowje je dla nażupowanja na Hornjo-Hunjowskich honach wot 5. junija sawrjeny. Jédnuy ma žo w tutym cźašu na Bolborzy a Słonu Borschcz.

*

Pschichodnu wutoru 9. junija popołdnju 1/26 hodźin ma ludowu schulišći wubjerk pośledźenje w małej męschcźańskej sali w kupnizy. 1. Pschijimanje schulišćich dźeći swonka Budyschina bydlazych. 2. Sahroda tamańskeje schule. 3. Sniżenje schulskeho wuczenja wokomnych dźeći. 4. Sawjedźenje njemcź. wuczby w nałcźinskim pisanju w pokraczowanskich schulach. Po tym tajne pośledźenje.

*

Kaž hižo w jenym f poślednich cźišłow f krótka nasjowmichmy, je žo nad samożenjom wobhdźerza mlyna Kurta Gerharda Mášlinga w Hornjej Horzy 3. junija 1925 po. 2,45 hodźin konkurs wotewrił. Kurt Mášling bé jenički mějeczel firmy w Hornjej Horzy. Pschekupz Gustav Chrystoph w Budyschinje je sa konkurs wego sarjadnika pomjenował. Konkursowe žadanja maju žo hač do 11. julija 1925 na žudnitšwje wotewrić. Schtóž žanu wež wobšerži, kotraž ke konkursowej maśinje klušcha, abo schtóž je ke konkursnej maśinje nésčto dołżnu, njesmé nicžo sfromadnemu dołżnikej wudawacź. Wschitke wobšeržeństwa abo žadanja kaž też wschitke jednanja abo žadanja maju žo konkursnemu sarjadnikej hač do 11. julija wotsewrić.

Hamtske žudnitšwo w Budyschinje.

*

Do wikowanskeho registra je žo dźenża sapiśało: 1. Na łopjeno 285, firmy Schiefschi a Roetschki w Budyschinje: Herbert Oskar Schiefschta, Jan Bohuměr Schiefschta a Rudolf Chrystoph Schiefschta stej wustupiłoj. Bydlerski Max Gerhard Schiefschta wikowanskí wobtkod pod dotalnej firmu dale wjedże. Jeho wusamknjenje je sastupjerstwa wupadnje.

2* Na łopjeno 988, firma Hoffmann a Teich w Budyschinje: Towarstwo je rospuschczene a firma wuschmórnjerna.

3. Na łopjeno 934, firma August Wechelk a Co., towarstwo f wobnjezpołonym rukowanjom w Budyschinje: Towarstwo je rospuschczene. August Wechelk njeje wjacy wjednik wobtkoda ale rospuschczeń. Rospuschczenje je žo skónczilo. Firma je schmórnjena.

Hamtske žudnitšwo w Budyschinje.

*

Ważenje wosow na sjawnych wahach.

Po wobsamknjenju męschcźańskich sastupjerjow postaji žo sczéhowaze:

Wobhdźerjo sjawnych samurjowanych wahow, kotrejž žiwoje wahi zuženy f waženju pschewostawaja, maju sczéhowaze pschedwidźenja wobkedźbowacź:

1. Ważicź na sjawnych samurjowanych wahach móża jenož tajkeju, kotrejž su wósomnate léto žiwjenja pschekročili.

2. Hnydom žo pscheważenju na sjawnej wahi ma žo wažerke wopisma wupisacź. Na wopismje ma być nazpisane, kelko je wež wažika, dźeń ważenja, mjeno wobhdźerja wahi, a mjeno toho, kotremuż wež žłuschca, kotraž je žo ważiła. Wjazy rasow wažerke wopisma pisacź je sakasane.

3. Wobhdźerjet tajkeje wahi ma stajnje sapiśanske knihe wjesć, do kotrychž ma žo cźeskokcź wěży, dźeń ważenja, mjeno ważerja a wobhdźerja wěży sapisacź.

4. Toomu, kotrejž žiwoje twory na tajkej wahi ważi, da, ma žo domolicź pohladacź, kelko je wěż wažiła.

5. Pohnucź, abo schtóž twory na wahu pschichwjeź, ma polizajskemu sastojnikej abo tym, kotrejž je męschcźańska rada pohnomocź dała, waženje wopisma na žadanje pschedpołożicź a we wschém pośłuchacź. Schtóž by pschecźiwu tutym postajenjam jednał, žo po § 22 mérjenskeho a wažeńskeho sarjadnistwa hač do 150 hr. abo i jastwu chłosta.

Męschcźańska rada — polizajski hamt.

Hamtske z Kulowa.

Kak masch koju schkitacź.

Nichtó njeżmé koju pschi žebi nohwjeź, jeli njeje po pschedpisach schkitana. Mnohich njeschożow dła, kiž žo stajnje žtawaju, dyrbja polizajšy sastojnicy kóždeho cźasa wjeku, kaž žo po pschedpisach nima wobkedźbacź.

hischeze so lehko njepalesche a tak mozachi njimale zhli hnadobu z njeho wukhowacz. Staruschka drje bě so thětro wustrózała, hdyž rětkasche, so so jeje kubło pali a plakasche, tola pak mějesche hischeze telko duchapschitomnosche, so zyla swoju drastu rumowasche. Też drasta czełesche so nimale wscha wukhowa. Dołhe léta hospodari na kuble dobry a zasłużony Serb, Jurij Leschawa. Też Waklat Aulich, kotryž je derje serbszy nawukhył a je nětko dobry Serb, je na kuble hižo na wschě 11 lět. Schtóž tuteju blize znaje, jara wobzarunje, so staj pola Pětranzez czety tajke njesbožo dochakałoj. Na kuble je so halle psched nětkim letami elektrissa pschiprawa natwarika a z njej wschelake nowe maschiny, kaž na psch. młócżawa atd. do bróżnje stajile. Też domske bu hakle psched krótkim se schikrom kryte. Wschě wozy hacz do jeneho, kaž też zyły ratarski grat su so sobu spalke. Bróżeń, trawjnik a khlěwy so do czista spalichu. Domske bě podmurjowane a tohodla delni dźel a horni posthód siezo wostachesej. Tola pak je smutka wscho wupalene. Konjenz so z wjelschego dźela zdźerza. Wscho hromadże bě 16 zylkowow k wohnjej pschihełko. Schkoda wobzhezi so na 50 000 hriwnow. Staruschka ma so czim bóle wobzarowacz, dokelž njemějesche nicko sawěsczene. Wjele njelubosnosczow a dźela mějesche policija z ludźimi, kotrjž běchu so wczinjosche dla k wohnjej pschihnali. Wjisko wodpaleneho statoka je pschez zhny zahon, kotryž pschihladowarjo zyle zateptachu. Wobzarowacz ha ma, so so pschi hewak dosez wulkej wohnjowej schkodże hischcze druha njetrjebawscha polina schkode nacżini. Jako sbožo pschi tak njewuprajomnym njesbožu ma so hischcze wohhladowacz, so žně domoj njejsu. Hewak by schkoda hischcze wjetscha była.

S Pančicz. Pschichodny pjatk 12. junija popoldnju we 2 hodź. so w Pančicžanskim hoscżenzu maczerjam Lkarska rada posfitza. Lékař budże pschitomny.

S Kamjenza. W naschim mějesce so wot 28. meje hacz 4. junija žadowe schtomy sliczachu. W Kamjenzu je wotajkim 7150 jablučznowow, 2847 kruschwinow, 3113 sljowczinkow, 1415 wischnjow, 48 aprikosowych schtomikow, 283 bżeschkowych schtomikow a 238 worjeschinkow. Sam to schtomy, kotrež njesu. Schtomikow, kotrež lischesche njenjesu, je so naliczilo: 2128 jablučznowych, 584 kruschwinow, 606 sljowczinkow, 374 wischnjow, 14 aprikosowych schtomikow, 127 bżeschkowych schtomikow a 54 worjeschinkow.

S Kundraczicz pola Kamjenza. W Kundraczicžanskim lěsu pola cžerjowjence hory wudrei pondżelu popoldnju wulki skhny wohenj. Ludzo, kotrjž w Hóverowej wjelnczi dźěchu, so na bożne sbožo hischcze w prawym czasu wohnicz dokhadachu a jón podusychu. Kak je wohenj nastał, njeje so hischcze wujasnilo.

S Nakez. W naschej Nakezanskej schuli su dźeczi na wosowpizy sthorile. Dźeczom, kotrjž prenje léto do schule thodźa, je so khadżenje do schule sakazało, dokelž su nimale wschě dźeczi tuteje rjadowneje na wosowpizy khorile.

S Wósporka. Tudomna wokolina bu w poslednim czasu se stajnymi padnischćiwami domaxytana. Sakždenu wutoru so paduschi pola tudomneho władżerja Riedela nutskamachu, tola dyrbjachu bjez wuspěcha cżeknycz. We Makocżizach spytachu na samkjnym dnju swoje cżorne rjemjeslo pola kublerja Hokera. Tola tu mějachu hischcze mienje sboża, dokelž domjazy hnydom wotucżichu. Paduschi niesnaczi cżeknychu.

S Wosterez. Njeshożo, kotrež możesche hischcze hórje wuwadnycz, sta so wczera na żelesnischkim pschekhodże we Wojerezach. Sastojnik sawjerow bě runje sawjery spuschcził. Chżesche je hischcze kusk posběhnycz, so bychu někotsi ludźo pschejschli, kotrjž psched nimi cżakachu, dokelž so czah hischcze njeblížesche. Tu pschijědże motorowy a chżesche też hischcze pschejscz. W samkjnym wokomiku sastojnik sawjery spuschczi a motorowy srały z zyłym wotmachom do nich. Na sbožo mějesche hischcze telko duchapschitomnosche, so so sawjerow pschinny. Motorowe kolo pod nim wotjědże a so lohko wobschkodzi. Motorowy sam pak wotsta njesranjeny. — Sawjeranje pbow je so we Wojerowskim wokrjesu z wuwjazacym Kropnjanskeho, Lindenawskeho a Lipšanskeho hamtskeho hejtmanstwa a wshy Warnowczicz sdżěhnyło.

S Delnjeje Wólschinjy p. Borschcze. Slotny kwasz sjwjezczesche dalsko a schěroko znaty knjezi służobnik Jan Korla Schylta se swojej mandżelskej Marju rodż. Ssymankez ze Noweje Wjsy pola Krjebje. Wobaj staj hischcze pschi polnej swowoczi a zdrowoczi. Nawożenja je 78 a njewjesta 72 lět stara. Njedżelu 7. junija wobdachu jubilarow jeju pschiwuzni, dźeczi, dźeczidźeczi a bratrja a sotry. Knjez farar porócza wutrobne zkowa a pschepoda jimaj bibliju, pożohnowa jeju a pschejescze jimaj wjele sboża. Też pěwne towarschtwo peczeschi jubilarow ze spěwami. Ssvěrnoczej nawożenje wobsteji też w tom, so hižo wot léta 1868, potajkim 57 lět, pola jenoho knjeżstwa na hrodże w Delnjej Wólschinje dźěła jako służobnik, na kotrymž městnje hischcze dżensa zwěru steji. Bóh żohnuj jimaj wjeczor zhwjenja.

M. S.

Z Łužicy.

S Noweho Salza. Tudomny 83lětny rentudostajnar August Wagner je so saudżene dny na Nowo-Salzskim pohrjebnischczu na rowje swojeho wunczka setkkił. Njeshożowany bě powschitkowrje znaty a lubowany a bě list sawostajił, w kotrymż bě napisane, so njecha na semi nikomu wjazy k wobczeżnoscżi być. Wagner jara cżežko zhlyschesche. Jemu je hižo psched 24 létami żona wumrěła. Też jeho zyn wumrě na wójnske szeżkhi. Cżežke myšle běchu z pschicżinu zamomordarstwa.

S Noweho Salza. Kaž so nam z tamneje strony powě, so njes Nowym Salzom a Lubjom automobilowy wobkhod sawjedże. Kilometer dróhi budże 10 pf. płaczicz. Auto budże tři razy sa dżeń tam a tżem jězdzicz.

S Bjschheima. (Ssmjerne njesbożo.) Sandżenu pondżelu popoldnju snjeshoži w tudomnej nowej skale 21-letny njeżenjeny skałar Garten z Niederschteina. Garten pschi skalnej muri dźěłasche a njepytny, so so wysche njeho wulki kamjeń wotwali. Kamjeń padże Gartenej na hłowu a rani jeho tak, so bě hnydom morwy.

S Bjskopiz. (Woda poczina pobrachowacz.) Dokelž so pschewjele wody pschi krjepjenju sahrodow pschetrjeba, poczina z městnami we wobwodże woda pobrachowacz. Městczańska rada je tohodla wscho njetrjebawsche pschetrjebanje wody sakasała. Wobswoż je z cżatkami sawarjeny, dokelž woda na wyschich městnach z zyła njeběži.

Wusudźenja.

Lawniski z hud. Kommunistoja z Budyschina spytachu w oktobru léta 1923 na Minakalskim hrodże sa bróżnjemi zhlěbicz. Minakalskemu hajnikej Korli Wilhelmej Schumanej z Kolbizy, kotryž běsche pola Minakalskeho hrabje Hollnstein w sastojnstwje, so w měrzu 1923 służba wupowě. Schumann zhdżesche w oktobrje 1923 w korczmje „hrodowskeje pinzy“ w Budyschinje. Wěsche trochu pjany a zdobom njerjasny, so je jemu hrabja zhužby wupowěł. Tuż powědasche kommunistam, jo korczmje zhdżazym, so ma hrabja Hollnstein hischcze wjele bróżnjow we jenej hrodowskej wěži zkhowanych. Brajesche, so je hrabja we zwojim czasu jatym Ruzam kasak, bróżnje zamurjowacz. Pschi tutej pschiležnoscżi Schumann kommunistam hród dospolnje wopisa. Też wjednik kommunistow, murjer Kurt Pschalek je Zidowa bě pschitomny. Tón 10. okt. wjeczor 1923 z zyłej liczbu kommunistow do Minakala poda, so by sa bróżnjemi zhlěbził. Pschalek a někotsi z kommunistow sasłejchu psches płót do hrodoweho parka. Tam pak so pschepokasachu, so so na żane waschnje do wuskowknateje wěże dobycz njemóża. Widżachu, so je wscha próza podarmo a dżwchu městno sazo wopuschczicz. W samkjnym wokomiku pak jich hrodowy strażnik Sswank pschekwapi. Jedyn z kommunistow jeho sa schiju hrabny a nérjesche so z rewolwrom na njeho prajizy: „Dżerż hubu“. Druhi wotewsa jemu latarnju. Pschalek zlěli do strażnikoweho pża. Potom wróczichu strażnikej latarnju a cżekachu. Strażnik sawoła hnydom wyschschoho hajnika Mauku a pomozneho hajnika Kirlacha. Tuczi podachu so z bróżnjemi sa kommunistami. Cżi pak běchu dawno hižo psche wschě hory. Pschi płoczu gumijowy klumpacz z żelesnym sapołożkom namakachu. W hrodże zhyła zanych bróżnjow njebě. Kommunistoje mějachu so někto saidżene dny psched sudom samolwjecz. Bittner, Kliemand a Kubiza přejachu, so su w Minakale zobu byli. Winu njemóżachu jim dopokasacz. Sud pak dopokasa, so su so Hilsa. Urban a Steinitzen z Pchalekom do hrodowskeho parka dobyli. Dla spytaneho cżežkeho paduschtwa Hilsu a Urbana k dwěmaj měżazomaj a Steinitzena k 6 njedżelam zaswa zafuzdżichu. Wschitzy dwaj wobsharżeni, kaž też Schumann, so wuwinowachu. Sud wobsjudżeczi, so chansche Schumann jeno hrabji Hollnsteinej něschto klubu sczinicz a jemu kommunistow na schiju pómazacz, njemyslesche pak na to, so so kommunistoje w nozy do hrodu dobrodu.

Ze susodnych a dalšich krajow.

S Drježdżan. S wulkim wohnjom w Niesy naschata schkoda je so nětko wobliczika. Schkoda w hotowskich tworach wuczini nětdże 20 000 000 hriwnow. S tym hischcze njejsu wulke drjewowe sklady sdobuliczene. Też schkoda tych samych wuczini nětkotre miliony. Na 15 żelesnischich wosow su dospolnje sniczenych. Wosow je pjecza z tym naraz, so je so wróch wokolo wodziwszy kolesow tocżesteske maschiny shrěł a sapalik, dokelž njeschu podwalzy (Lager) dosez z wolijom nasane.

S Drježdżan. Wyschschi postowy sekretar Franka je Hilbersdorfa bě 25. meje do Saksiskeje Schwizy wotpucżował. Wot tam so wjazy njewróczi a bě wot tuhe dnja shubjeny. Jeho cżełko su nětko z rosbitymi stawami pschi tak njewuwanym „Nowym puczu“ namakali. Njeshożi so rosjasnicz, hacz je so samomordarstwo abo njesbożo stało. Franka 68 wokolo 40 lět stary.

S Drježdżan. 1000 hriwnow myta dari Drježdżanske statne rjadownistwo tomu, kotrenż so poradżi Doberzitskeho mordarja sajcz. Slósnik tehdy po sawoplim njeshnikku wuczekny. Jeho kolo w jenym zitnym polu namakachu. Lohmenskemu hoscżenzarjej bě też 22 hr. kradnyk. Dżeń psched mordarstwom na Wastaji w Saksiskej Schwizy pschebywasche a tam někotre automaty wobkradny. Kaž nam policija powě, je mordar hižo dawno pytany mutskamaz Walter Hugo Franka, rodżeny 25. junija 1895 w Niederschoha.

* S Lipsta. W Burghausenje pola Lipsta dóndże sai-

dżene dny po jenych rejach k njelubej bijeńzy, pschi kotrejż so wokolo 30 wosobow wobdżělichu. Bijachu so hnydom z płotowymi katami. Schitanska policija spytasche jich smérowacz abo rosehnacz. Tola njethmanizy so zanro do policajskich sastojnikow dachu. Tuczi pak jich wózom z najhórschich sajachu. Nawjedowarjej poradżi so wuczekmycz. Wschitzy wobdżělnizy budu so dla każenja měra psched sudom samolwicz dyrbjeczi.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Sakski jezm je sa twarjenje sastojnitich wobydlenjow 3 milijony hriwnow pschiwolik. — Po knjezeństwowym namjecze ma so sakski wusiaw sastawnych listow sa industriju a wikowanje salojcz. Namjet je so najprjódzy prawnemu a hospodarstwownemu wubjerkej B pschipokasak.

*

Banda mazedonskich komitaczow je we Widinskim wokrjesu w Bolharskej 400 ludji skónzowała, mjes nimi wjednikow ratarskeje strony Ambowa a Mitewa. Bilin wjednika ratarskeje strony z dynamitom do powětra buchnychu. Pschi tym jeho starschej, jena żotra a żona wyschschiho leutnanta Nedelskeho zmjerzej namakachu. Na mazedonskich komitaczow je nětczišche bolharske kujezeństwo sepjera. Czim wjazy pschiwikowarjow ratarskeje strony stónznja, czim lubschо je to kujezeństwu.

*

W afrikanskej pusczinje mjes Salomon a Suwalskej oasu je czela schtyrjoch italskich letarjow namakali. Woni su po sdacżu hłodu wumrěli.

*

W Koloradoskim stacje w południowej Amerizy je so je wschorom wjazy dyżli 100 twarjenjom wupuschczilo a żo 26 cżłowjekow morilo.

*

Kaž so z Mexika powě, je so z powodżenjom rěli Tehuantepeka wjazy dyżli 100 wożobow tepiło.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokol“ ma kóżdy stwórtk wjeczor we 8 hodź. zwučowanje w towaršowni na Hornczerskej haay.

Bukecy. Jednota „Sokol“ ma sobotu, 13. junija, wjeczor z dypkom 1/2 9 hodź. zwučowanje. Starosta.

Delni Wujezd. Jednota „Sokol“ wuhotuje njedźelu, junija t. l. swój 1. załoženski swjedżeń w Božej stwórbje, a přeprošuje wutrobnje hišče junkróć wšě bratrowske Jednoty, kaž też cyłu serbsku zjawnosć našeje wokoliny. Bratrow prosymy, zo bychu tyšo sobupřinjesli. Započatk 1/2 hodź. Po sokolskim swjedżenju krótke posedżenje zwjazkoweho wubjerka.

Drježdżany. Serb. tow. „Čornoboh“ ma njedźelu, 14. junija, swójbny wulět z parnikom do Gauernic. Zetkanišćo je Terassenufer 2,15 hodź. při předawšni jězdnych lisćikow. Wo bohate wobdźělenje prosy předsydstwo.

Komorow p. Rakec. Jednota „Sokol“ ma pjatk, 12. 6. zwučowanje. (Sokolo a Sokolki.) Načolnistwo.

Košla. Serbski přednošk ze swětłowobrazami připrawi so přichodny pjatk, 12. junija, wječor w 9 hodź. w Rjelie korčmje w Košli. Wo pućowanju po Bosniji a Herzegowinje přednošuje k. Hładki. Wo bohaty wopyt prosy zarjadnistwo.

Spěwnym towarstwam. Na Kulowskim wšotowarstwowskim zlěće spěwa zhromadny khór serb. spěw. towarstwow sčěhowace spěwy, kaž so kk. dirigentam hižo wozwesi:

1. Rjana Łužica } jenołósnje
2. Hišče Serbstwo
3. Naše Serbstwo
4. Reja w meji } měšane khóry
5. Sedżało holčo
6. Maći stara
7. Płakała Hanica
8. Hoj Horje, serb. Sokole } mužske khóry
9. Z mocu lawa

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerf w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Wubjerk z hromadami mužacych a žonjacych

kapow

jenož najl. hódn. znamki Procto, Chladitz, Gritzner, Torpedo, Mifka, Express a Spezialnajpřihódn. płaczizn. Dowolnam podżelne płaczenje

Dom jězdnych kolow Witek w Sčitecach.

K swinjerżanju

kupujeće

dobru hejdušku

samomlětu čerstwu,

nowe korjenja, majoran pópjeř

ze samaneje korjeninoweje tołčenje, stajnje čerstwa pola

Korle Kahroweja.

Jurij Fahrmann

w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne hołe, sčinace mašiny, mantle a dźěwčki. Samsna wuporjedź.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Železniski jězdny plan, płaćacy wot 5. junija 1925.

S Budyšćina do Rakez a Petershajna.

S Budyšćina	4,50	6,28	—	7,21	9.34	11.38†	2.33	4.55	6.53	10,18	10,56	11,39
„ Ratarjez	4,57	6,34	—	7,38	9.40	11.44†	2.29	5.02	6.59	10,24	11,02	11,36
„ Jitowa	5,01	6,38	—	7,43	9.44	11.49†	2.33	5.06	7.03	10,29	11,06	11,41
„ Mateho Wjelkowa	5,08	6,45	—	7,49	9.50	11.57†	2.41	5.13	7.09	10,35	11,12	11,47
do Radworja (dwórn.)	5,16	6,52	—	7,57	9.58	12.04†	2.49	5.21	7.17	10,42	11,20	11,54
∫ Radworja „	5,17	7,01	—	7,59	10.00	12.05†	2.51	5.29	7.19	10,43	11,21	11,55
„ Khajowa	5,22	|	—		10.05		2.56		7.24		11,26	
„ Njeswačidła	5,29	7,12	—		10.12		3.03		7.31		11,32	
„ Ešelschowa	5,35	|	—		10.18		3.10		7.37		11,38	
do Rakez	5,47	7,23	—		10.24		3.16		7.43		11,44	
„ Rakez	5,43	7,28	—		10.26		3.18		7.45			
„ Komorowa	5,50	|	—		10.32		3.25		7.52			
„ Wutkich Sdżar	5,57	7,39	—		10.39		3.32		7.59			
„ Hóšća	6,04	7,44	—		10.46		3.39		8.06			
do Kulowa	6,11	7,50	—		10.53		3.46		8.13			
„ Rěnzow	6,19	|	—		11.03		3.54		8.21			
do Wjelerez	6,25	8,02	—		11.09		4.00		8.27			
∫ Wjelerez	6,56	—	—		—		4.18		—			
„ Welzow	7,50	—	—		—		4.56		—			
do Petershajna	7,59	—	—		—		5.06		—			

† Jěduja jenoj wótdu sobotu.

S Petershajna do Rakez a Budyšćina.

S Petershajna							8.45				6,11	
„ Welzow							8.56				6,21	
do Wjerez							9.45				6,29	
∫ Wjerez			6.45				10.40			4.20	6,29	8,49
„ Rěnzow			6.52				10.45			4.25	6,35	8,45
„ Kulowa			7.00				10.53			4.33	6,42	8,52
„ Hóšća			7.07				11.00			4.40		8,59
„ Wutk. Sdżar			7.14				11.07			4.47		9,06
„ Komorowa			7.20				11.13			4.53		9,12
do Rakez			7.27				11.19			4.59		9,18
∫ Rakez		6.21*	7.29				11.20			5.00		9,19
„ Schelchowa		6.26*	7.35				11.26			5.06		9,25
„ Njeswačidła		6.37*	7.42				11.32			5.12		9,31
„ Khajowa		6.46*	7.50				11.39			5.19		9,38
do Radworja	6.32	6.51*	7.55	10.41*			11.43	1.12*	2.25	5.23	6,10	7,14
∫ Radworja	6.34	6.53*	7.58	10.43*			11.44	1.13*	2.28	5.24	6,11	7,18
„ Mak. Wjeł.	6.44	7.03*	8.08	10.53*			11.56	1.23*	2.40	5.33	6,21	7,28
„ Jitowa	6.51	7.10*	8.14	10.59*			12.02	1.29*	2.46	5.39	6,29	7,35
„ Ratarjez	6.55	7.14*	8.18	11.03*			12.06	1.33*	2.51	5.43	6,35	7,40
do Budyšćina	7.01	7.21*	8.23	11.09*			12.11	1.39*	2.57	5.48	6,42	7,46

* Jěduja jenoj wótdu sobotu.

S Budyšćina do Wjeleczina.

	†	†	§			§	†			§		§
S Budyšćina	4.55	6,42	6.50	7.14	10.53	1,10	1.21	2.14	4.50	6.00	7,12	7.51	10.56
„ Dźěnitzej	5.03	6,51	7.05	7.22	11.01	1,25	1.36	2.23	4.58	6.11	7,23	7.59	11.04
„ Budestez	5.09	6,58	7.13	7.29	11.06	1,39	1.44	2.29	5.06	6.18	7,31	8.06	11.11
„ Roswodwej	5.14	7,03	—	7.34	11.11	—	—	2.35	5.11	—	—	8.11	11.16
do Wjeleczina	5.21	7,10	—	7.42	11.18	—	—	2.43	5.18	—	—	8.19	11.24

† Jenoj wschodny dny. § Jenoj njedźelu a swjate dny.

S Wjeleczina do Budyšćina.

	†	†		§	§			†	§		
S Wjeleczina	—	5.57	8.29	—	11.43	3.22	6.13	—	8.47	9,58	11.32
∫ Roswodwej	—	6.03	8.35	—	11.50	3.28	6.20	—	8.54	10,05	11.38
„ Budestez	5.51	6.09	8.42	11.40	11.55	3.35	6.25	8.10	8.59	10,10	11.43
„ Dźěnitzej	5.58	6.15	8.49	11.47	12.00	3.40	6.31	8.18	9.05	10,16	11.48
do Budyšćina	6.06	6.23	8.56	11.55	12.08	3.48	6.39	8.26	9.13	10,24	11.56

Běła Woda — Barschcez Gubin.

S Běłeje Wody	5.47	9,00		1,33	4,40	9,25
„ Brěsowli	5.57	9,10		1,43	4,50	9,35
„ Cišej	6.06	9,19		1,52	4,59	9,44
„ Frauzowyho Haja	6.18	9,26		1,59	5,06	9,51
„ Dobrinje	6.19	9,33		2,06	5,12	9,58
„ Pólčla	6.25	9,39		2,12	5,18	10,04
„ Zimerwjsch	6.37	9,51	* †	2,24	5,30	10,16
„ Barschcza	7.00	10,02	11.20 11.54	2,35	5,46	10,27
do Gubina	8.20	*	12.56 12,56	—	6,48	†

Barschcz Gubin — Běła Woda.

S Gubina	5.30	—	*	10.25 1.46	7.43	7.43	†	
„ Barschcza	6.39	7.05	10,16	11.30 3.05	6.51	9.02	10.11	11,00
„ Zimerojcy	*	7.17	10,28	† 3.17	7.03	†	*	11,12
„ Rotka		7.29	10,40	3.29	7.15			11,24
„ Dobrinje		7.37	10,46	3.35	7.21			11,30
„ Frauzow. Haja		7.43	10,52	3.41	7.26			11,36
„ Cišej		7.49	10,59	3.48	7.33			11,43
„ Brišowki		7.58	11,08	3.57	7.42			11,52
do Běłeje Wody		8.06	11,17	4.06	7.51			12,01

* Jenoj dźěławe dny. † Jenoj njedźelu a swjate dny.

Běła Woda — Mužakow.

S Běłeje Wody	5.40	9.0	9.18	12.07	12.31	4.47	7.20
„ Waldhans	5.52	9.12	9.21	12.15	12.35	4.58	7.32
„ Kjanitzke Hóry	6.01	9.21	9.30	12.24	12.45	5.05	7.41
do Mužakowa	6.06	9.25	9.35	12.29	12.49	5.09	7.46
	*	*	†	*	†		*

Mužakow — Běła Woda.

S Mužakowa	5.11	6.49	10.35	3.57	6.29	8,31	
„ Kjanitzke Hóry	5.17	6.54	10.41	4.03	6.35	—	
„ Waldhans	—	7.01	10.50	4.12	6.44	8,50	
do Běłeje Wody	5.30	7.07	10.57	4.19	6.51	9,00	
	*	*					

* Jenoj dźěławe dny. † Jenoj njedźelu a swjate dny.

Shorjelz — Chorzebus — Barlin.

Se Shorjelza	1,07				4.27	6.20	7.47	11.15		1.21						5.49	8.02	11,30
„ Charlottenhof					4.41		8.01			1.35						6.02	8.15	11,44
„ Rodersdorf					4.49	6.38	8.09			1.43						6.10	8.23	11,53
„ Górki	1,30				4.58	6.45	8.18	11.38		1.55			5.46			6.26	8.31	12,00
„ Hußmanez					5.03		8.23			2.00						6.31	8.37	
„ Hänichen					5.10		8.30			2.06						6.38	8.44	
„ Niežija	1,45				5.22	6.59	8.39			2.15						6.47	8.54	
„ Bě je Wody	2,02				5.43	7.15	8.57	12.05		2.32		4.53	6.15	7.08	9.12			
„ Stejeho		*			5.53		9.07			2.41		5.03		7.18	9.22			
„ Hrobla	2,22			5.20	6.15	7.34	9.21	12.24		2.54		5.18	6.45	7.33	9.36			
„ Bagenzu				5.36	6.27		9.33			3.05		5.30		7.45	9.49			
„ Kowanzu				5.42	6.33		9.39			3.10		5.36		7.51	9.55			
„ Ribuscha				5.50	6.40		9.46			3.16		5.43		7.57	10.02			
„ Chorzebusa	2,55	3.34	5.58	6.25	6.46	8.03	9.53	12.56	1.18	3.35	4.45	5.50	7.10	8.30	10.09	11.31		
„ Wětschowa	3,13	4.02		6.50		8.20			1.46	4.01	5.17			8.55		11.59		
„ Lubnjowa	3,28	4.20		7.10		8.34		1.22	2.05	4.22	5.37		7.39	9.13		12.19		
„ Lubina	3,43			7.28		8.46		1.35	2.22	4.43			7.53	9.31		12.33		
do Barlina	5,12			9.12		10.02		2.52		6.31			9.17	11.14				

Barlin — Chorzebus — Shorjelz.

S Barlina	11.30			7.00	7.50	10.40			*	12,50	2.45	—	5,43	6.15	8.45			
„ Lubina	12,55		5.06	8.52	9.18	11.55			2.45	2,34	4.37	5,48	7,29	7.43	10.34			
„ Lubnjowa	1,08	4.30	5.31	9.10	9.34	12.09			3.05	2,48	4.55	6,12	7,44	7.57	10.51			
„ Wětschowa	*	4.56	5.55	9.29				††	**	3.29	3,02	5.14	6,34	7,59	8.10	11.09		
„ Chorzebusa	1,42	4.26	5.30	6.13	6.30	10.19	10.13	12.46	1.10	1.55	4.18	3,35	6.10	7,04	8,17	8.34	11.52	
„ Ribuscha		4.34		6.21		10.27			1.19	2.04	4.28	3,43	6.19				12.02	
„ Kowanzu		4.42		6.29		10.35			1.27	2.12	4.35	3,51	6.27				12.10	
„ Bagenzu		4.49		6.36		10.42			1.34	2.19	4.42	3,58	6.34				12.18	
„ Hrobla	2,18	5.05		6.53		10.58	10.42	1.12	1.52	2.37	5.00	4,15	6.51			9.00	12.38	
„ Stejeho		5.18		7.07		11.11			2.06	2.51		4.28	7.04					
„ Bě je Wody	2,27	5.33		7.21		11.22	11.04	1.32	2.16	3.01		4,45	7.18			9.21		
„ Nježija	2,43	5.51		7.39		11.40						5,03	7.35			9.39		
„ Hänichen		6.01		7.49		11.50						5,13	7.46					
„ Hußmanez		6.09		7.57		11.58						5,21	7.54					
„ Górki	2,59	6.60		8.03		12.09	11.36	2.02				4.20	5,39	8.01		10.02		12,35
„ Rodersdorf		6.29		8.12		12.13						4.29	5,48	8.10				12,44
„ Charlottenhof		6.40		8.23		12.29						4.40	5,59	8.21				12,76
do Shorjelza	3,24	6.54		8.37		12.42	12.02	2.28				4.54	6,13	8.35		10.30		1,12

* Jenoj wschodne dny. § Hač do Chorzebusa jenoj wschodne dny. †† Jenoj wot połdźele hač do pjatka. ** Jenoj sobotu.

Tworykupowace towarstwo
w Budyšinje z. dr. z w. r.
(Wareneinkaufsverein)
Dźiwajo na wjelekróćne přeća je naša
wusłužeńca
na fabrikskej drózy 23
dopołdnja wot 10—12 hodź.
a popołdnja wot 2—6 hodź.
wotewrjena.
Prosymy, zo by so čas dypkownje dźeržał.
Předstejićerstwo.

Parne čišćenje pjerja
z elektriskim dźerjenjom
Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3, telefon 1103.

Kedźbu!
Hdźe kupuju derje a tunjo
kosy
serpy
brusy
hamory za kosyklepanje
nakowy
synowe widły
kaž też wšo druhe ratafske wěcy?
Pola
Augusta Heyny
w Budyšinje na kamjentnej hasy
napřeća prosacych wikow.

Polstrowe twory
z hotuja a wuporjedźam tunjo. Přińdu też na way.
Max Urban, tapećerař, Königswall 3.

Přijomne poskićenje
za
towarstwa a mějeće-low zalow
Ptaki k třělenju
wulke wohnjostroje
dobyća a hewaše přelosowanske wěcy
lampiony
we najwjetšim wubjerku a po najtuńšich płaćiznach
Wupožčenje
wjerćacych kolesow za wulosowanje, tarče k mjetanju bolow, prokow a powětrowych třělbow.
K. Martin Richter
na khěžorskej drózy 7.
Dalokorćeńk 1292.

Chceće
swojemu bydlenju, zahrodnym plotam, hródźam atd. nowobarbne napohlad dać, dha poručam wšu potrjebu, kaž:
lakowe barby za špundowanja, hnydom k barbjenju
lanowolijowe firnis
zaruč. čisty
Bleiweiss
suche barby,
terpentiny
emajlowy lak,
a wšě druhe laki
najlěpše kajkosće po najtuńšich płaćiznach.
Paul Kindermann
w Budyšinje na Mužakowskej drózy 11
lakowe a barbowe wulkowikowańca; telefon 492.
Błeše za barby wupožčuju.

Wottwarjeny zastojnik
evangelski, 54 lět stary, pyta knjeżnu abo žonu, hdyž by snadź we wobkhodźe dźěłać móhł abo też, hdyž bě zhromadne domjace hospodarstwo wjesć mohł. Poskićenja pod **B. H. 107** njech so zapodadźa na Budyšći hłow. post na pódlešim namjesće.

Ratařstwa
wšelakich wulkosćow z najlěpšej pšeńičnej zemju předawa tunjo
Wilhelm Koschmieder
posrědnik leżomnosćow we **Zhorjelcu, Konsulstraße 36.**
Telefon 2368.

Mersiwski
Złotowa pycha

Fotografiske aparaty
a potrěbne wěcy
kinowe projekcije
pola Wintera.
Bratrow Měrśee nasl.
mějeće
Erich Winter
na žitnych wikach 30.

Transmisije
kóždeje družiny
wolije, bencin atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 17.

„Jlse“
salonske brikety
kóždeje dźělby
z wagona na dwórnišću w Thonbergu, ze składa w Pančicach
abo hnydom hač do domu podawa

Žitowy dom w Kamjencu
z. dr. z w. r.
wotnožka w Pančicach.

Ratařske mašiny
předawataj a wuporjedźetaj najtuńšo
Bjenada a Pjetaš w Kamjencu
na rańšej drózy č. 11, telefon 159.

Hypothekowe požčonki
na ležownosće, kiž so k ratařstwu wužiwa, wobstarа pod přihódnym wumjenjenjemi při najnižšej dani bjez napłaćenja najspěšnišo
Ernst Raue na Hošic hasy 32
Założene 1907. Najlěpše poručenja.

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na šuflerskej haju 34.
Telefon 736.

Hłowna pśichedawarnja Rud. Sada ſ Lipska w Budyšćinskim hamtiskim hejtmanstwje.
Skład ratařskich mašinow a gratu wšěch družin.

Rjana
kruwa
blizko čeleću je na předań
w Kortnicy čo. 13.

Rjany plahowanski
byk
je na předań
w Sernjanach čo. 5.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihličišćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 75 złot. pj. Wobčežnje so stajnje nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 131 | **Budyšin — wutoru, 9. juni'a 1925 — Bautzen** | **Lětnik 84**

Pólsko-němska złowna wójna.

Złowna wójna mjes Pólskej a Němskej wobmyślownych rosměrow nabywa. Pólske sjawne mjenjenje je se sastajenjom wuwoša hornjoschlesyskeho wuhla do Němskeje rozkorjene a wot Warschawskeho knježerstwa žada, so by so tež dowoł wudžełkow němskeje industrije do Pólskeje zakazał. S tymile naprawami so hižo w pólskim žejmje zaběraju. Praji so, so dže jenož wo žełbjesakitanje a wo to, so by so rynkowaha mjes dowozom a wuwozom dojednała.

Němzy němsko-pólsku mjesu njepschipósnawaju.

Němzy chodźa wjeczornu Pólsku sazo něcź. „Němski ranšchi swjatk", kotryž so w tu chwilu w Schczeczinje zkhadźuje, je němskemu kanzlerej dr. Lutherej telegramm pósłał, w kotrymž so na konzu praji: Poměry, z Versaillesskim měrom w ranju stworjene, su njemóžne. Schtož je němske kyło, dyrbi němske wostacź.

Krwawne fraženje mjes tšelzami a kommunistami.

K cźežkemu a krwawnemu fraženju je njedźelu pschipos-dnju w **Teltowje doschło.** W Potsdamskej drózy zobustawy. Telstowskeho tšelzskeho towarstwa do pschiwižowarjow kommunistiskeho swjatka frontlich wojowarjow tak cźežko zrazychu, so dyrbjesche wotdźelenje żandarmow z bronjemi zasrocźeć. Na napominanje wyschschego żandarma, so dyrbja so wróćo ićahnyć, kommunistojo njedźiwachu. Na to żandarmojo k zatrachenju tšelichu. Potom hačle so do njeměrnikow samerichu. Sa **někotre** mjeńschiny so żydowscy kommunistow na semju wali, druhi cźeknychu. Mjes tym běchu żandarmojo pożylnjenje dostali. Sranjeni so z automobilemi do **k**horownje dowjesechu. Wschitzy su cźežko sranjeni, tak so je jich žiwjenje w strasche.

Politiske wotdźelenje Barlinskeho polizajskeho presidia wo krwawnym fraženju zhromadzkich sastojnikow wotpósła, so bychu pschepytali, kak je so wěc měła.

Wo Teltowskim fraženju so z Barlina powě, so je so pódla **jenoho morjewo 12 cźežkokranjenych a 40 lohkokranjenych zwěźiłi.** Cźežkostranjenym so lědma žiwjenje zakhowa. Kommunistiska „Cźerwjena Khorhoj" Barlinski proletariat namołwja, so by so zhromadnje wobarał.

Žitne zła w Cźěskošłowakskej.

Cźěskošłowakski žejm je žitne zła w formje wobsamknył, kotrež so **k**atarjam w Němskej njebychu lubile. Wone hakle do mozy stupja, hdyž płacźizna za zentnar pscheńzy na 180 cźěskich krónow, za zentnar rožki na 150 krónow spadnje. Tzenza zentnar pscheńzy 250 cźěskich krónow a rožki hač 220 cźěskich krónow płacźi. Njedźiwajcy teho, so je so loni w juliju płacźizna pscheńzy a rožki wokoło mjesy hibała, kotraž zawjedźenje žitnych płacźiznow postaji, njeje **n**ětkole zanych wuhladow, so bychu žitne płacźizny tak niske padle, kajkež su loni byle. Pódla teho žitne zła nimaju za Cźěskošłowaksku wjele wuznama, dokelž je dowos wukrajneho žita jara mały.

Rosrěčenje jendźelskeho swonkowneho ministra Chamberlaina z franzowskim swonkownym ministrom Briandom.

„Matinowy" dopiśowaš w Genfje powě, so je Chamberlain z Briandom w Genfje wo wobsamknjenju bjeskrachowcho pakta z Němskej jednał. Nałeżnosć je so pjeca tak daloko dowjedła, so móža so jednanja z Němskej nětko sapoczeć. Se ty so waznosć tuteho podawka zrosumiła, je nuzne, kedźiwosć na słedowace dypki složeć:

Franzowska móże bjeskrachowny pakt jenož pschijeć, hdyž Němska z dabom rěčenja wo rosrižowych žudach je Belgiskej, Pólskej a Cźěskošłowakskej wobsamknje, za kotrež by Franzowska rukowała. Jendźelska, kotraž kóžde rukowanje pschećiwo nadpadam na Porheinsku da, chże jenož za rěčenja wo rosrižowych žudach rukowacź, nochze pak žadna je žanym statom takse rěčenje podpisacź.

Poseđzenje Swjatka narodow w Genfje.

Wčera je so w Genfje junijowe wuradźenje Swjatka narodow sapoczałe. Programm prěnjeho poseđzenja bě tutón: Praschenje bołharskich mjeńschinow w Grichijej, pólskich mjeńschinow w Litwje a madźarskich wjsow we Banacje a Sewjerowuchodnej. Dale je na programmje praschenje finanzneho wobnowjenja Madźarskeje, praschenje pólskeje pósty w Gdańsku, pólsko-Gdańskich finanznych pomérow a finanzneho wotthorjenja Awstriskeje.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najl. a najtuńša kupowarnja wobuća. Pódšowanje spěšnje a tunjo

Knježerstwowy jubilej italskeho krala.

Italska je njedźelu 25 lětny knježerstwowy jubilej krala Viktora Emanuela wobzamknyła. Rano bě wójskowa paroda, wschi kotrejž lud krala, kralowu, kronprynza a druhe zhromadnje z kralowskeje zwónby z njewopisownym wyskanjenj witasche.

Katalanojo pschećiwo schwanskemu kralej.

Powschitkownje njeje znate, so w krótkoraschej Schpanskej lud bydli, kotryž katalanski rěka. Wón ma zwoju samknu rěcź, kotraž ninka zaneje podobnosće je schpanskej rěcźu. Hlowne město katalanskeho kraja je Barcelona. Tam wukhadźeja někotre katalanske nowiny. S nětcźišchim knježerstwom njesłuchu pjeca Katalonojo spokojom. Do bombowego attentata, kotryž je so sańdženy tydźeń w Barcelonje pschećiwo kralej Alfonsej zhotował, dóńdu njeje kral z Barcelony wotjěł.

Wójna w Marokkowskej.

S Fesa so we wojowanju w Marokkowskej powě: Franzowscy wojazy někotre zwone pschedmosty twarja. Hdyž so Franzowscy z njepschećelskim setkaju, maja swoju wschudne pschenahu. Tola dyrbi so wopomnicź, so pschezo wjazy njepschećelskich wojowarjow do boja stupa a so njepschećelski pcźiwa zwoju artilleriju wustupnišcźo nałoženu, kaž je so to pschi wuzwobodźenju strażischcźow w Alparje a Sleru pokazało. Też so zwona agitazija mjes Kabylanmi w zwjazkowych atlaskich horach wjedźe, hdyž su listy Abd-el-Krima doschle, w kotrychž wón Kabylow napomina, so pschi powschitkownym zbóžu wobdźelicź.

Po powěsći Havaskeje powěsćerstwe su Kabylojo wjerschli Bibanskich horow wobsadźili.

Franzowska wojerska wyschnosć je słedowazu rosprawu 7. junija wudała. We wjeczoru njepschećel wupady na prawy brjóh rěki Laukoja cźini. K wjeczorej Scheczanana zuny njepschećelske wójskowe wotdźelenja z maschinskimi tšelbami a kanonami doschle. Njepschećel je 4. a 5. junija thętre schkodowanki poczerpił. W ranju je położenje njepscheměnjene.

Rosrěčenje w lěhwje Abd-el-Krima.

Wójnskemu dopiśowarjej zozialistiskich nowin „Oeuvre", Jacquesej Countanej, je so poradźiło, psches Tanger dale schpanskeje cźary k wójsku riffiskich Kabylow dóńcź a **rosrěčenje z dowěrnikom Abd-el-Krima dostacź.** Countant bě z pożrědnistwom europiskeho pschećiwnikarja brónjow dowolnosć dostał, riffske wójsko wopytacź. Wón powěda, so je lěhwo na jenej horje. Nětkhe 3000 ludźi, znadź nješchto wjazy, w nim lěhe. Tole wotdźelenje wojakow Abd-el-Krima dźiwnu napohlad poskića. Někotri wojerjo zu potrjeschy. Tšelby sa bantom psches ramjo nosycha, tola nimaja hewak wjele wojerskeho na zebi. Woni su pomozni wojazu ze swobodnych spłahow. Druzy su schpanske uniformy wobleczeni. Nazwjazy z nich je wubjerjene wobronjenych a po europiskim waschnju draščenych. Naš hnydom do wulkeho staua je selenych a cźornych tkaninow dowjedźechu, ze kotrehoż khorhojnje zerdźe zo wopschi wlóbzankow znahowasche. Tu naš offizěr generalneho staba powita, kotryž nimale dospołnu franzowscinu rěcźeše. Muž je Berber najcźišcźischeje rasy. Njedowěrliwje wón na naš hlada; ze ruku kiwnywschi naš pscheproschy so za ruce pschinjesene blido sedźedaz a so naš hnydom prascha, kajkeje pschicźiny dla zmy pschischli. Wěm wot wcźerawschcźo dnja, so zebi pschejeće, so z Abd-el-Krimom rosrěčeć, wón so změjko-tajc praji. Tule nadźiju dyrbiće pohrzebacź. Wjednika tajc praji. Tule nadźiju dyrbiće pohrzebacź. Wjednika njewohladaće. Wón je pschi roncze a zam wójsko wobdź. Rasche wójsko je zyle nowocźasnje wobronjene a ma nowe wójnske wunamakanja, we kotrychž zebi europiske ludy myslachu, so maju monopol na nje. Wulka próza je była, zwojich ludźi na nowocźasne bróńje zwucźeć. Wusetejmy so **nětko na to**, kanony a maschinske tšelby trjebacź, kotrež hacź dotal njewužiwane leżachu. Naschi wojazy maja do**mjenjenje k wulkemu** wjedniku, kotrehoż je jim Allah pósłał. Hordźi su na to, so změdża žiwjenje za wuzwobodźenje kraja podacź. Nochzeda dale europiske knježerstwo we Marokkowskej cźerpicź a Marokkowskich zaspiwaju, kotrež Boha a zwoju wótcźinu zaprěwaju, so bychu zuzynk zajmant złužili. Też Rusa je so wuzwobodźiła. Zyły zwět je zwobodnu zada. Hischcze prjedy hacź so dźesacź lět minje budźe Afrika njewotwidźena. Franzowsko su khrobli pschecźiwnizy, tola njemóża naschej agitazji napschecźo stejecź, kotraž je hluboko do jich rjadow dobywa a nam wschednje nowe splahi pschiwodźa. Dobudźemy, dokelž mamy zwój saměr we wocźomaj a mózemy cźakacź, hacź jón dospějemy.

Najnowsche powěsće z Marokkowskeje wo **krutym wojowanju powědźa. Na zyłej wjeczornej froncze a w pok nozy pschecźiwo franzowskej froncze zhluje cźěcźicźmy.** Pschedzunjene wotdźelenja Abd-el-Krima su dale franzowskich strożischcźow doschle, kotrež ko, kaž wojerske rozmysły praja, njejsu nadběwowale, tola k kotrymuž zu so wschě pucze zalechnyle. Wjele nowych splahow je se zmutskowneho kraja doschło, wone so w jenej cźarje setkawaju, kotraž je Schefchuana hacź k rězu Uersy dohaha. Tale zamknjena hromada franzowskim wojakam z Noana hacź do Ain-Aišjia napschecźo steji. Wocźakuje so, so so nadběh pschi zykej froncze zanje.

Wójnski dopiśowaš „Petit Parisien" měni, so franzowske wójskowe wjednistwo nadběh do predła widźi a so jón wotrazi. Mjes tym so franzowska fronta zyłuje wobtšeluje. Freydenbergowe wójskowe wotdźelenje dźiwy dokenja, so by wojerske strożischcźa wuzwobodźiło, tola wojowanje njeje lohke. Abd-el-Krim je dobrowólne spuschcźenje někotrych franzowskich pschedzunjenych strożischcźow jako wulki wuspěch wuwołacź dał a je je z zwojim posdacznym wójnskim zbožom wopojeny. Wón je khrobłoscźi zwojich wojakow dowěrja. Hdyž so poradźi, jeho nadběh rueze a rasnje wotrazeć, potom budźe jeho wjeźele bórzy na konzu.

„Matin" powě, so zu wčera nowe posylnjenja k franzowskej froncze wotesche. Cźežka artillerija je so nastajała a Kabylow pod tšelenju dźerzi.

Njedźiwajcy wohrożenego położenja pschi franzowskej froncze je schpanski diktator Primo de Rivera jenemu zoudźelacźerjej Pariźskich nowin „Figaro" rjekł, so zo nadźija, so zo wójna w Marokkowskej pschi schpanisko-franzowskim hromadźenzkanju bórzy skónči, a so zo wobčemaj statomaj poradźi, měr w Marokkowskej postajicź. S Kabylami njechudźe prjedy jednacź, dóńdź njeboha Kabylojo do cźista sbiczi.

Pschiběranje kommunistiskeje agitazije pschecźiwo wójnje w Marokkowskej.

Kommunistiska agitazija pschecźiwo wójnje w Marokkowskej niz jenož w Pariżu, ale też w provinzy pschibera, so zo hižo wo kommunistiskej spschihajhajcy pschecźiwo Franzowskej rěcźi. We wschěch wjetschich městach zo kommunistiske zhromadźizny wotměrjaju. W nich so pscheh frontu stejacy wojazy zjawnje k njepokhtuschnosći a k cźerkjenju napominaju. Wschudże so kommunistiske lětaki a agitazijske pizma z wulkimi hromadami rosdźelaja. Hdyž je policija wobhladnja podhladnych wobzobow pschepytała, je hromadu agitazijskeho materiala namakała. Někotrych kommunistiskich agitatorow su zajeli. W Marseillu zu konfiskowali komplott wuzledźili, kotrehoż nicze spsches zylu Franzowsku a polnózmu Afriku du. Policija ma pjeca dopokazy we ruzu, so franzowskuju kommunistoju, z jara wobmyślownymi ludźimi w Němskej a Ruskej wobthadźeja.

Sobotni wjeczor je w zmutskownym ministerstwje wuradźenje mjes ministerskim pschedsydu Painleveom a někotrymi ministrami z generalnym statnym rěcźnikom, schefom schkitskatskeje policije a policajskim prefektom dyło. Najskerje je so wo naprawach pschecźiwo kommunistam jednało, tola so wo tym kruce njeczeji. Myšla pak zebi, so w blížschich dnjach policija na wótricshe waschnje pschecźiwo kommunistam zakrocźi.

Wóżom zmjertnych wuzudow w Kairje.

S Kaira so powě, so zu w prozeju pschecźiwo sirdarowym mordarjam wóżom wobskorzenych k zmjerczi zaguđżili, mjes tym so zu dźewjateho, schofera, kotryž je automobil mordarjow wjedł, k zastwu na 2 lěcze zagudźili.

Psched cźežkim wojowanjom w Kantonje.

W Kantonje w Chinje położenje dale kritiske wostawa. W blížschim cźasu so bitwa mjes kantonskimi a zunnanskimi wojakami wocźakuje. Wschitzy wukrajenjo su město wopuschcźili abo zu na lódze wukrajnych statow cźekli.

Kaž so dale z Pekinga powě, su sekretarojo amerikanskeho, jendźelskeho, japanskeho, franzowskeho a belgiskeho, pózłanzistwa Peking wopuschcźili, so bychu so do Shanghaja podali. Sekretarska kommišija budźe położenje we Shanghaju a pschicźinu pożledniich njemérow dokładnje pruhowacź a diplomatiskemu korpsej wo tym rosprawu poda.

Swjatočne poswjećenje noweje khorhoje „Jednoty“

w Budyšinje.

„Hdyž starym pada khorhoj z ruki, dha młodźi so jej pschimajcze!“ — Tak słónčeji nětkhy njebohi Cžišchinšti jemu swojich jadrinych rěčow. Widźizy w khorhoji symbol nascheho bycha a tyeza, hrjeschischcza, wokoło kotrehoż so towarschiwa hromadźa, dopjelnjeja so dźeń a bóle jeho prosetiše słowa. Hladajcy pschi khorhoji na tute znamjenja narodneho skutka mjes Sserbami. Wospjetne poswjećenje khorhojow so dopokas towarschiwoweho postupa. A nascha luba Budyschka „Jednota“ może sandźenu njedźelu sama sobu najwažnischi dźeń we swojich towarschiwowych stawischach zapřijaez. Na 23 lětach — sahwšcze ludźesche prjedy k tomu došchło, njebudźesche-li wójniški a bliski powójniški cžas je swojim hospodarskim hubjenstwom tomu radźiwał — so słónčenje žadanje hobustwow dopjelni a tak budźe 1925 wusnamne lěto sa towarschiwo.

Jako by so njebjo je hwjezdźenjom schenczyło! Njeby so smjesche i módrinu a Boże słónczko ssełesche swoje słote pruhi na nahladnym pyschny cžah, hdyž pschi Maczicznym Domje so sestupowachu, do herbiske zwjatnizy k Naschej Knjeni cžehinjesche. Na czole schtyrjo jězdni. Wobrubjeni wot stow a tyšazow pschihladowarjow „kotrymž běsche tajki herbišk cžah hiwschcza nješchto notwe. Po wuspěwanju muzikoweho chora „Modlitwa“wot Ssmjetany a chromadnym Krikuchu „Rěcz ty Knjeze k wutrobje“ i pschewodom orchestra „mješesche nětkhužki towarschiwny mětłopschehibża a spěchowar, nětcžischi knjes farar H u s t w Dóbelnje hwjezdźeše předowarje. Stojimschi so na hejko, kotrež bebi nowu khorhoj „Naschich wótzow herbstwo nam, Knjeze Bożo, zachowaj!“ rěczeschе razne słowa pschitomnym krasanam a Němczom. Tuta prošiwa na Boha měła sdatwna być zapisana do herbstkich wutrobow, wosebje wěra a rěcz. Wotebrarej bohi jej tež w naschim ludu. A jeli naš Bóh njewuslyschi, hamy słuhowni. Schtóż ma woczi a wutrobu, tohu dawno bola skutki, kotrež so nětko w Sserbach stawaju, kotrež wotpowěduju sserbje pohanstwu hacz hschesczijanstwu. Kak su toka mnohy narodnje žiwi! Wudawaja drje so jako hschesczenzo, Sserbjo, tola zapiwaju rěcz swojeho ludu. Wschelezy njemaju ja nju idealnebo smyslenja, pytaja i njej jenoż materielneho wuzitka (mamy dosez tajchich Sserbow, kotrjž hej jenoż pjenježneho dobytka dla serbšku rěcz wutrjesowa, hewak pak wjele wo njej wědzesez nochzeża, sserje se jeje haněuja — pschiwp. dop.). Rěcz ma duchownje mozy. Tuto špótnjacze dyrbjachu naš pohonjeez, bóle hej ju czesczeš. Sckto pomha, hdyž 3, 4, 5 w dźele za narod so wudrža, zukt pak žodu njecha. Khorhojowe hesło měto hdyž zwjasowanje zykeho ludu. Na Welebradze, we tutej słowjanskej kamjenjicy, je preni raz tutu prošbu wo zdźerżenje też narodnych kulkow z tyšazow ertow słyschat. Tak měli katolscy Sserbja też we swojim Pismje spěwacz. Wěra a rěcz sta nam wot Boha datej, potajšim nješchto žwjate. Dyrbimy wobej rosumnjoscz, też rěcz. Schtóż w rěczi widźi jenoż średk k wobohaczenju, tón so ženje wo jeje rosmnoženje njepostara. Bóh je swojim japołschtołam přikasał, kóždemu ludej w swojej rěczi předowacz. „Dźicze do zylcheho świeta . . .“ Rěcz je wunjelstwo ducha, tej nascha może so i druhimi na žanym skhodźeńt stajicz. Wschelakolcze rěcze zwdźeji two Bozej mudrosczi a wschehomozy, dyrbimy ju nakhowacz k jeho czesczi, Bóh njeje wjesko na jene kopyto sbił. To pokazuje nam wschelakorosez pschirodu. Rěcz je znadowne kubło, toho dla mamy prawo, na žiwatym mětnje so w njej modlicz. Dyrbimy swoje mozy za nju wuprowacz. Njech Bóh naš wuzłyschi, so nascha rěcz traje tak dolho hacz šwětt stacz ludźe. — Wschelakore muzłyczki wospjetowachu tež w wjeselu swéži a wukaza na symbol khorhoje.

Po muzikalisko-pobožnosczi pschi kotrejž měschanuj chór Pange lingua wot Hellera a Kyrie eleison a Sanktus wot Griesbacha spěwasche, poswjeczi k. kanonik H e j d u s c h k a nowu khorhoj a pschepoda ju f pschisłuschnymi słowami khorhojnikej.

Sswjedzeńki cžah, nětko na czole nowa khorhoj, cžehnjesche po najkrótschim puczu do „Tśjoch Lipow“, hdjež so swdtna zwjatoczność wotmčwasche. Hischcze 11 khorhojow liczachmy w cžahu a to f B u d y š c h i n a muzłe, rjemjeźlnische a kuzełnaze towarschiwo, f R a d w o r j a towarschiwo kuzełnow a katolska Bjesada, f K u l o w a Bratrowstwo a K h w a c z a n i s c h e herbiske towarschiwo. S pschileżnoscju 40-letneho jubileja konfirmneho towarschiwa běsche so wjele ludu, tej wjesnego w Budyschinje nascheho, a běchu tak zwdźekowjo pšawneho cžasha po mésczе.

Na rumnym swjedźenskim mésnizu, kiž běsche nimale polne, powita nětczischi pschedsyda k. kantor S c h o k t a bohate pschihotowanstwo. Njejdźmy po tu sescheli k holemu próżdnemu sahwjeżelenju, ale duchapołnemu swjedźenjej. Cžehemy psches to nasch pschichod wtarcz a počzinki Sserbow wobnowicz. „Pschesjednosez zylni“ — tak stejachu wschelake napismna na Budyschtkich drohach. Cžehemy jej tež tuto hejko pschinjowjcz a po nim bo mécz. Sswoje słowa wospjetowasche tež němski.

Pschedsyda bě sdobom tej najwjedowar khóra, kiž běsche sej wozbiesze fa tutón swjedźeń hromadźe sestajał. Njeby so tajki wulki a hischcze wjetschi chór z Budyschtkich Sserbow wutworicz hodźał, kiž by potom sdonk kbł sa nasche Maczicze konzerty? Po pschednjesenju prologa wot Cžišchinskeho pisches knjezny Nčkakez khytschachmy po dołhich lětach sazy ras wjelich knuch f Kozorowych počzasbow a to III. dźeł f „Podlecza“. Pschi tym skutkowachu knjezna S c h a b l e z, k. kantor P o l a k (sjoh Michalisej zyrkwi) a k. H e j d u s c h k a jako solistojo. Pschewod wobstara k. Buhl, wotewarjeny wuczeř f Hornjeje Schleskiteje. Wschitzy su dyrbjeli z wulkej pilnosczu dźełacz, so by so bohaty spéwny programm w zyrkwi a zurli k spokojnjeszi pschipołuchatsewa pschewjedł. Wschem spéwarjam a spéwarkam, wosebje pak dirigentej, kluschu lemischazu dźak za jich wuporanjowsez. Też wschelazy Nkazy Nkazy pschi tom sobu skutkowachu a tak we wopradwdźetej jednoweje wukonjachu narodny skutk. Bjes dwéla je próza wulka byla. To su džakne wopory.

We swojej swjedźenskej rěczi pschirunnaschе k. kaplan K ě t a n, f dobrom redaktor Katolskeho Posłoła, Jednotu i zranej njewjestu, pschenesj f wunuelskej khorhoju, na kotrejž so błyschczi wobras klonjanskeju japołschtołow swj. Cyrilla a Methoda a kotraž nosy Welebradske hesło. W dalschim rozwiwasche, kak mamy zwéru dźerżecz f swojim, domisnje a narodnez. Sserbske swójsby su sdonk a sekkad naroda. W nich dyrbi fnjezicz lubosez k Sserbstwu, hewak wundu f tajkich swójsbow narodnje skazene dźecži. W dalokej zusbje, kaz fu nětko rozsiwy puczowarjo pobyli, hakle zaczuwasch wažnosez domizim, hdjež je stala nascha klebla, hdjež nas macz f czerwjenym bantom powiwasche a prénje sunki w lubej maczerczerjenje wuczesche. Tuta nascha herbiska kupa dyrbi so zdźerżecz wozwjedź howrjazeho morja, k temu dyrbja wozbiesze tej pschinoschowacz Budyschtzy Sserbja. We swójskach a druhdje dyrbi so herbiti rěczez. Njeje hańba, pschiklusczecz materniu ludej. Chzemy krucze stacz f swojenmu narodej. To sej žada nascha czesez. Dyrbimy dowéru do so mécz, potom nam tej Bóh pomha. Schto wschu su naschi wótzozo dźełali, sa nas so prózowali a nasche herbstwo rosmnožili. Spomnimasche na njeboh Hórnika, sakozeryu Posłoła. Tutón czahopih njeznje sanez, by to hańba była sa katolske Sserbstwo. Chzemy dale w naschich zurkwjach a statokach khwalicz Boha w naschej lubej maczerńei rěczi.

Pišomne postrowy běchu pósłali kk. praelat Mikławsch Kur, kantor Jan Ssymank a Drjezdźanske towarschiwo Cžornobúh.

Na to pschepodachu so mnohe rjane dary. Sseckn dari knihwa, lnjeni kantorzka Schołcžina, tej druzzi. W mjenje rennischi puttuikow (Jednoczenjow) pschepoda k. kaplan Kětan drohowny pjerschczeń, w Italšej (Florenzu) dźéłany. Na to je 19 hodźikow w žórnych a khumych rěczach pschepodachu. Wosebje wusłobnjerez chzemy hischcze słowa lnjesa dra. Je h n y f Budyschtna, kiž f borasom sa dźerżenje herbiscze ludu a rěcze wustupowaschе, k cžemuž dyrbi kózdy rosumny Němz pschihotowacz. Hislo njeskhcichimy tajke słowa f zuseho erta. Bychu-li wschitzy Němzy tak myslili a po tym so měli, njetrjebali so strachowi bojecz, kotrejž nam f němskeho prózowanja hrosy a kotrychž pschehnate wschomu němske dźéło so na niczenje mjeńschich narodow w Němskej měri. Rafnje zadasche, so by so herbiscze ludu wobarowitosez na kóždy pad dźerżała. Starożitnosczе hromadże bekdźiłowje w muzejach. Tuj je mišnje, so so žiwje z cžełom a krewju wobkhowaja. Tute słowa so f wulkim pschiklasku pschihłosachu.

K wotmčnjenju programma pschedwjedźechu f c h u l i, d ź e c z i nalcznje hry (reiki) po wschelakich herbiskich spéwnych motiwach a pokasachu, so katolska narodna drasta nje zadźéwa f wulkospschczamnu wusitnjez a sfokej. Szyka so wjele pofticzenja f dźaknej wutrobu pschijacznu. A dokónczne słowa pschedźehdy wulkincznaho do horzeho dźaka sa bohaty wopyt a hischcze bohatsche dary a tak běsche też sa njeho cžas polneho dźeka a staroszow ke kónzej so blizit — f rjanym wuspěchom. Sphromadny spéw „Hdże statok mój“ f pschewodom herbiskeho orchestra skónczi so ofizielny dźeł programma, na cžož so młodźi a stari hischcze dołho pschi wjesołej zabawje a wezjy wurjadnehо dnja wjeselachu.

S poswjeczenjom noweje khorhoje, kotruż fu knjezny Marijneho Dola tak wunjelsczy pschiprawike a za cžož so jim wjele krócz dźak wuprajt,je liczba herbiskich znamjenjow, narodneho symbola, wo zene fo pschihłosiła. Njech je khorhoj wonras wopradwdźitze jednoty, pod kotrejež kryw Budyschtzy Jednoczenjo w cžasach narodneje nuzy swój wuzwoj wuhowa jaja, ale njech je tež pschi wjeselych podobnjenjach jim puez a mér, samér a pravidło, kaz bě kóżdemu herbiskemu towarstwu. Nětkhuschi knjes kaplan Winger f Budyschina, bywschi farar w Lubiju a płódny herbiski spisowaczel, je Jednotu jako male sornjatko do Budyschtzeje wóle sahadźił, niz do cžełiskow a wótłow, niz na pełt a kamjenje, ale do płódneje pódy, kotrejež žně buchu f znamym njedźełitim swjedźenjom krónowane. Kak by pschesahe sa swoju wobłanu a herbiski lud semrětky założez na swjedźenskim dnju a wespschichnym dźele fo wjesełił. Jednocze pak pschejmy, so by pod schtitom swojeje rjaneje khorhoje so prajdze słónczka a rosrostła f wulkej herbiskej swójsbje w Budyschtnje a, pschijahajo-sez jednotu, dalsche dobre skutki wukonjała we Lubju.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 9. junija 1925

— **We wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 732, hygrometer +4%, thermometer we dnju +32. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer —1, thermometer we nozu +15. — Zylu Europu wczera rano wyschina pschikrywasche. Nijsna nadeńdże so wczera pschez hischcze z wjeczora Jendźelskeje. Dźensa rano je schtlerzga sajko 2 stolp. na rjane postupiła. — Se Chikago w południowej Ameriźy fo telegrafuje, so fu tam hacz dotal pschez 300 wozbowow na wulku horzoty wumrěli. Wjedrakuje **pak mčnja, so bórzy wokhlédnjenje sasnuje.** W Kolorado, prowinza bóle we wjeczornych stronach jednoczenych statow południowe Ameriki, fu njewjedrа a hroźne wichory sathadźale. Wětr je na 100 domow powalił a pschez 20 wozbowow morił. — Jutsje rano słónczko 3.48 hodźin skhadża a fo 8.09 hodźin skowa. Mčsaczk w południ 11.33 hodźin skhadża a fo dopołnja 7.38 hodźin skowa.

— **Schkrowa powěsez wo wjedrje za jutsje fjedźelu Cžopło a rjenje.**

— **Policija wosjewja:** 5. junija namaka fo w jenej słomjanej sajnje powjerzana tysa, w kotrejž běchu tešłowaze krabnjene wózy: cžorno-bélo šmuzkate ziege se selewo-bélym kschcekitkatym podschczepom, cžorno-béla kschcekitkata kaya, cžorna kaya, pólnoschérna wojerska kapa, pumpate tholowy, cžémne fulknowe tholowy se selenemi nitkami pschetkane, schéry wolmjany pjesł z rohowymi kneflemi a se selenymi kromami, bruny t'obuk z brunym podschczepom, barchentowa kschcha f bélymi smuzkami, béła barchentowa kschcha f módrymi smuzkami, béła f barchentowa kschcha f módrymi smuzkami, béła f schelenymi smuzkami a schelenym pkatu a selena swjetschka kschcha f schelenymi mjehkimaj khornarjonaj. Wo wjazenje pschelenja prošy žandarmeriska stazija a kriminalna wotdzija w Budyschinje.

— **Kradnyło je fo w** Budyschinje wot 24. meje hacz do 1. junija 1925 **złoty panzerowy rjeczaik** a 7. junija

Kněžna Skuderi.

Powědanczko z doby franzowskeho krala Ludwiga XIV.
wot E. T. A. D w ó r n i k a.

2] (Pokraczowanje.)

Tutón cžłowjek wusłorcži wutle sdyžmjenje, pohladny na knjeni Martiniere je sapałkym a satraschnym pohladom, a pschimny sa kakaczom. Knjeni Martiniere poruczi swoju duschu mjeńcžo Bohu, wosta pak wobstajna a hładasche turonm cžłowjekej throhle do wozow, njes tym so fo twjerdsczo do stwinych duri stłoczi, f kotrymiż dyrbjesche wón hicz, dyžsche-li ke knjeżnje.

„Pschicžcžeze mje k waschej knjeżnje, praji wam!“ sawoła wón hischcze raz.

„Cžiniez, schtož dżeczе“, wotmolwi knjeni Martiniere, „ja njewóżdu f tutoho mésnina, dokónczeze jenoż waschi šty sfukt, kotruż seze sapocżat, też wy hanibnu fmjerez na mésczkim torhoschczu namakacze, każ waschi bjesbóżni towarschicho.“

„Ha“, zareji tutón cžłowjek, „wy macze prawje, knjeni Martiniere! Ja mam napopchlad a fym wobrónjeny każ tajki bjesbóżny rubježnik a mordaż, ale moji towarschicho njesłu wottrawjenej, woni njesłu wotprawjeni!“ Pschi tym wuczahny, jdzedze a hrubje na do fmjerez wuzłrożanu żonu hłodajo, słwój katacz.

„Jeiwžo“, sawoła wona, fmjertny stork wocżakniży, ale we žanym wokomiku hu wunka na drósy schczerkot bróni a tupot koni słyschecz.

„Balizija — polizija — pomoz — pomoz!“ wokasche Martiniere. „Jakožna žónska, ty chzesch moju sa- — nětko je wschitko ke kónzej. Bjez — bjez; daj to — — — — dźenje hischcze — jutsje hdyž chzesch.“

To mjesczo bórbotajo, běsche tuón cžłowjek knjeni Martiniere swdźenik wutorhnył, swdźelu haznył, a jej jedyn kaschczik do rukow stłocził.

„Dwójeje sbójnosesze dla, daj tutón kaschczik twojej knjeżnje,“ sawoła won a stoczi f durjemi won.

Knjeni Martiniere běsche f jenej padnyła, f wulkej próżu stony sasa a mażasche so po cžinje do swojeje stuwy, hdjež so zyle njemóżna bjes kóżdeho synka do stoła fypny. Nětko słyschesche klucze žrěz, kotrež běsche we fhěżnych durjach tcżazy wotłazika. Durje so sankruchu a cžehe njewěste stupy bliżachu so k stuwje. Smérom sedżo, zyle bjes mozy, so hibnuez, wozkatarwasche wona nowu hrosnosez, tola kak so jej doa, hdyż so durje wocżinichu, a wona pschi swdźe njsnuje swdźelji na prénje pohladnjenje spranwneho Baptista sposna. Won běsche fmjerez błdy a zyle wustrożany.

„We wschech swjatych mjenje,“ sapesca won, „we wschech swjatych mjenje, prajese mi knjeni Martiniere, prajesa mi, schto je so stałe? Ach tón strach, tón strach! Ja njewém, schto to běsche, ale hnała je nje i mozu f swaha wezera wjecżor! A nětko pschihdu na drohu. Knjeni Martiniere, myslu sebi, ma lohki spor, wona budże nje błyschecz, hdyż ja cżische a pětuje do thżejnych duri fastłepam a nje nuts pusczeju. Tu pschindże mi fylne strażnike wotdzelenje napschecżo, jedzi, pesczu, wschitzy hacz do subow wobrónjeni, a kadżerji mje a njeda mi dale hicz. Ale f zbożu je Desgrais pódła, poltzajsti wyschk, kotruż mje derje znaje, won praji, hdyż mi zwézu pod nóż dżerżachu:

„Ei, Baptisto, hdże dha je ty tow bjerjesch, takle połdże w nózy? Ty dyrbisch pětnje doma wostacz a strożowacz. Tudy njeje njesłrachczne, my chzemy hischcze dżenja w nozy dobry popad sczinicz.“

„**Wy łyża njewěrcze, knjeni Martiniere, kak mi tute** słowa k wutrobje dżechu. A nětko stupju na próh, tu stoji jena zababjena wosbiuska f domu, nahi mjeczik w ruzy, a potrjeje mje — **khża je wotewrjesna, klucze tcża w samku** — prajese, schto ma to wschko wosuamjenjesez?“

Knjeni Martiniere, kotraż bě so nětkaż f smjertnemu strachu sbrabata, powědasche, kak bě so wschto stako. Wobaj wona a Baptisto, dżěchtaj do khże, namakachtaj swdźenik na semi, hdjež bě jón zuły cżełazo cżżknył.

„Pschejara wěste je,“ praji Baptist, „so dyrbjesche so nascha knjeżna wurubicz abo žamo samorodowacz. Ten cżłowjek wędżesche, każ wy prajesce, so seże wy žama f knjeni domu, haj žamo, so je wona hischcze wotuczena pschez swojich spitzach. Wdżesze, běsche to jedyn f tych czertowskich paduchow a njedocżinkow, kotrjż so hacz do jitwoth stażza, to bychu wschitko shonili, schtož je jim pschi jich njekrasnych naprawach f wuzitkom. Tutón mały kaschczik, knjeni Martiniere, myślu sebi, cżżknjenemy do rżki Sejne dhżej je najbliżschi. Schto nam rutkuje, so nebżaki njepleda naschej cżesczenej knjeżnje za žnjenjom njesłdże, so wona, kaschczik wozniżsy, so mortwa k semi njesłwjeze, każ stary Maranes f Tournay, hdyż won tili wocżini, kotryż běsche wot njemjeze teje rżki dostał!“ —

Dołho wuradżujzy wobsamknuzhichtaj stónczuje, knjeni rano wschitko wupowjedacz a jej te žtón potajm kaschczik docz, kotryż możesche fo tola f dożahacz kedżbliwosez wocżinicz. Wobaj rosmyślowschaj spodobnnicze fo, wobstejnosez postawy podhladneho zusebo, wenjesetaj, so może pschi tym žnadź nżkajke wosbebje potajmnowe bycz, na kotrejż žamej rosżudżicz njesłmedżeschtaj. Wo kotrejż wuzłkdżenje dyrbjeschtaj wobaj njesłmu knjeżtwu pschestajicz.

(Pokraczowanje.)

Hlachowa mlokowa kaňa, blisko pschimadla se wokojom sakopjena. W kanje běsche 15 litrow mloka. Wo wěžnje pósčenja prošy kriminalna polizija w Budyschinje.

— **Rozprawa polizije.** Jedyn tudomny wobydlěr wobda wječera rano na polizii na Budyšin drózy namatane koło. Po pschepytanju žo wukopa, so bu koło we zeitkezach kradnjene. Wěz je krajna polizija pschewzała.

— **Gustav-Adolfske pohrjebjenje** běsche pjatk, 5. junija. Na nim je žo wažne wobsamkło wo kónym pschebjenju Drježdžańskeho hłowneho towarstwa evangelskeho Gustav-Adolfskeho wustajenja 17. a 18. junija 1925 w Budyschinje. Knjes P. P. Haebler postrowi jako pschedsydu hromadźenych. Sćwjedźeń dźěli žo do němskeho pschedźenja 17. a 18. junija a do serbskeho, 14. junija. 17. junija je pop. w 3 hodź. pschedhydźiwose pohrjebjenje. Pop. w 5 hodź. žu w Pětrowskej zyrkwi dźěkčaze Boże słužby a pohom też w Marijnej-Marčinej zyrkwi. W Pětrowskej zyrkwi budže farar Walkwitz i Anthalta wo Hornjej Schleskej rěčeć a w Marijnej-Marčinej zyrkwi pak farar Ziegenhyrt se Saza. Wječor we 8 hodźinach budže swjatočne powitanje, narěče a hudźbne pschedstajenja. Hudźbny dźeł nawjeduje knjes kantor Pezold. — Schtwórtk 18. junija, budu rano we 6 hodź. wschě swony swonić a z wížow žo trubić. Dop. ½10 hodź. je hłowna hromadźizna w „Měschczańskej jahrodze". Pschipołdnju je hromadny wobjed. Pop. ¾5 hodź. sestawa žo ezah na zinnych wikach. Swjedźeńscki cźah wočzehnje wot tam do Pětrowskeje zyrkwje. Na tutej Bożej słužbje rěkaju knjes farar D. Mähnert z Innsbrucka. Po tym je swjedźeńska ludowa shromadźizna. — Porjad za serbski swjedźeń, 14. junija w Michalskej zyrkwi, ma sćěhowaz wobsah: dop. ½9 hodź. němske (!) Boże słužby. Dopołdnja w 10 hodź. dźěkčaze Boże słužby (němske a serbske). Na wobědnaj Božimaj, słužbomaj rěkaju knjes farar Helbich z Deutsch-Gabela. Pop. w 4 hodź. žu serbske Boże słužby, na kotrychž knjes farar Boja přednje. Pjatk, 19. junija móža žo luźiske hory wopytać. Pschijězdźenja a pschecza dla wobydlenja dyrbja žo na P. P. Haeblera wobsłužeć. We swjedźeńskich dnjach pschiprawi žo w Gudzi hotelu pschijimowańska sjuwa.

Dwě nowej salskej měsćej. Ochrana a Habrachczizny stej smutskownemu ministerstwu próstwu sapodatej, hacž smědźa žo měsće mjenować. Podkrejšeny wubjerk je próstwu sobu podpisał a poručił.

Pósła wosjewja: Dokelž žo na mnohich listach adresěry dospolnje njewupiscu, słuhja žo často listy. Na tóždym lisće ma žo potajkim město abo wjeś jasnje napisaćej, kaj schtož wobzebje wulke města nastupa, wschě maliczkosće pschipisaćej, na pschikład „Dresden-A" abo „Berlin-O" atd. Też ma so, hdyž so do městow pisa, dróha, čisło, tvarjenja, bydlenje atd. dospolnje pschisłymnicź. Schtož wjele listow abo pakčikow sćele, tomu radźimy, so by sebi wobzebity póstši sapiš kupił, kotryž móže na tóždym póstšim hamcze sa 2.40 hr. dóstaćej.

S **Hnaschcz.** S njewjedrom nastata schkoda je hischcze kaž je so někto wupokazało, wjele hórscha hacž so z wopředka spadsche. Zadyn wobsedźeć njeje pschelutowany. Někotři ratarjo su samo tak dalako schkodowali, so su mudzeni swoju schkodu na hamcze wosjewicź, so by ju tośama dla dawkow wobliczili.

S **Hrubjelčzig.** Njewjedra sandźenych dnjow też nosiću wjeś njepschelutowachu. Krupy sbichu kčežaze sahony Božeho žita a nadźinchu z tym wjele schkody. Woda wudře dróhi a yuczíki a sanjese z pěskom někotruzkuli suku. Też na bérnjazych a rěpjazych polach woda wjele semje wotplawi, z mešnanmi sama bérny z tynczkow. Boże njewjedro dyri do jeneho duba w parku tachanskeho rjdła a do elektrowoda. Zyły wječor njemšiacu na kubse žamu swězu. Njesměrna mnohosć wody lijesche ko do twarjenjow a hródžow. Jeli by njewjedro w nozy pschicźahnyło, by z tym ikót hischcze wjetschu schkodu pocześpił. Tak mózachu snajmjeńscha durje swoczinjeć a z wodowych rołow napluwany njerjad w prawym czasu wuczischcź, so by woda wotběžała.

S **Khójnizy.** Tudomny žiwnoscźeć Hermann je psched někotrym czasom z wohnjom khětr pschkodował. Hermann wobsedźesche pódla swojeje žiwnosće hischcze wulki pózdrjenitz. Tón su jemu někto njeharbiczíwi padnschi warnikili a z tym mnohe dźěło a czeźku prózu sniczili. Ze to pódla wschelakich druhich padnschtwow druhi raz, so su so do pczołoszta padnschi dobyli.

S **Hornjeje Kiny.** W tudomnej skale namakachu wschelake kruchi drasty a schatow: 1 dźěczaze khołowy z domjazeho płatu, módru zornu sunuschkatu žonjazu z blusu se 7 moßasnymi knefiemi sesady, módroschčerke kaschczikate žonjaze khołowy, čzerwjenu dźěczazu sukničku z schérym podschiczom a hischcze wschelake druhe dróbnosće. Kak su tute wěcy tam pschischle, njeje hischcze znate, hacž je znadź tam někajke mordarstwo abo samomordarstwo so stało, njemóžemy hacź datal rosdźiwać. Skład, kotryž by na někajke mordarstwo pokazował, so nihdźe njenamaka. Wězy tam hischcze ½9 hodź. dop. njeležachu. Wokoło 10 hodź. pak je skalarjo namakachu.

S **Lubija.** Podkrejšeny ratarski swjatk Lubijskeho kamkskeho hejtmanstwa ma schtwórtk, 11. junija, dop. ½10 hodź. w hoscźenzu „Wettinskim dworje" w Lubiju swojim porjadom hłownu shromadźiznu. Na dnjowym porjedze je na 10 dypkow postajenych. Pschednoschowacź budže k. Hölzel z Berlina wo „Raschej zlowowej a wikowanskej policitaju a ratarskim" Ratarski rada Reicha rosprawja wo ratarskim dawkowym połoženju.

S **Hliny.** (Dobry běhak.) Scholar Kirsten tudomneho rycźerskubla wjetschwasche je swojimi towarschemi, so pucź z Hliny do Budyschina sa hodźinu pschebehnyć. Pucź je 13 klm dołhi. Kirsten je wjetu dobył a k tomu jenoź 53 mjeńschinow trjebał, potajkim niz hischcze ani hodźinu.

S **Drožđżija.** Tudomny wojnarski mischtr Rausendorf a jeho manželska swjeczeschtaj 4. junija šlěborny kwaß. Sklěborny nawoženja je sobustaw Drožđżijskeje wohnjowje wobory. Na swój wurjadny swjedźeń bě znuk wohnjowu woboru pscheprošył, kotraž kraśne kusti z cźesći mandźelskimaj hrajesche. Pschespěschnje minuchu so njeseše hodźinki, pschežwjene w Rausendorfez domje.

S **Delnjeho Wujesda.** Sskolska jednota w Delnim Wujesdże hotuje so njedźelu 14. junija wobsebity sokolski swjedźeń w Božej stworbje z mnohimi prostymi swoczowanjemi kaž też na bradkach atd. wuhotowacź na wotnaczatej luzy blizko wsy. To ma wulki wuznam sa ludomnu wokolinu. Hake psched nětkotrymi njedźelemi bě tuta jednota pschedstajenje na žurli pschijprawiła, kotreż bě powschitkownje bórzy zaczischcź cźinjko a zobustawku je wot tutoho boka pschiběrało. Nadźijomnje budže wjedro hodźiez, so by jednota swój dobry porjad bjes pschetorhnjenja pschewjesela mohła a ludowa sjawnosć tutu woporniwu syrotu w prudkej holi z bohatym wopytom poczescźika. Też sa bratrowske jednoty je swjata pschihłuschnosć, kotru we tak wažnym dnju z wopytom poczescźicź a sjawnosći z tym pokazaćej, so je sokolstwa mudri pschecźelstwa a bratrowstwa, mysli lubosće a wěry.

S **Dubrjenka** pola Kulowa. W jednym burskim kčežu pschi Wótkliczańskej dróhy sapali so kěs. Na dobre sbožo dohladachu so ludźo bórzy na woheń. Woheń sniczi něhdźe 25 khójnow. Schkodu poczeřpja žiwnoscźerjo Mocźina, Scholta a Lipicź.

S **Kulowa.** W Dubrjesćiskich skalach so pikuje dźěła. Na Kulowskim dwórnischczu jenoź nakładuje so pschi dźenju 500 tunow kamjeni. Kimo toho rosnowuje so wjele kamjenjow z wosana a autami. Mjes dźěłaczerjemi je też wjele wukrajanow. Njeżenjenzy sašłuża sebi na měsaz pschez 200 hriwnow. Wożenjeni sašłuża sebi z pomozu swojich mandźelskich hischcze wjacy. Tutu a hischcze kčežschu sašłužu jim popschejmy. Jich dźěło je nimo měry napinaze.

S **Hórki.** Swjatkownu wutoru popołdnju cźežnjesche hrimanje pschez nasche městaczko. Boże njewjedro dyri do domskeho blidarskeho mischtra Czopa a jo spali. Wohnjowa wobora pschikhwata spěschnje a woheń saduschy. Tak wjetschesche schkody njenasta.

S **Czornje.** Swjatkownu wutoru popołdnju dyri błysk do Riedlez hródžow. Woheń z czasom saduschu.

S **Mužakowa.** Struchły podawk sta so we sandźenych dnjach w hoscźenzu „k měšu Bartinej". Pschi kwaßnej swjatoczesnosći błiskeho pschiwuneho mandźelskeho Boža ruczka saja. Lékar, kiž běsche njes kwaßnymi hoscźemi, wobkruczi smjerć.

S **Cźažez.** Cźažezy su saso wo jedne kubło sandźe. Zuźeq kubło je so Cźasćanam rospschestajało. Schto so je statokom stanje, je nam njeznate. Twarjenja móhli so do wobydleni pschehowrić.

S **Bjerwalda.** We naschej wsy běchu na kwaßu, kiž so pschez krótkim swjeczeschze, hluze njekhmaušwo sukzili. Běchu [illegible] na kwaßnem dnju, cźestne wrota wurych, tak so, [illegible] wjesy pschihłuchu, zane cźestne wrota [illegible]. So to wschitzky tudźo wáděli njewjedru, so [illegible] w nozy cźestne wrota saso postajili. Sću to hłuposcźe, kiž so tu a tam stawaju.

Se Schpžpcźez pola Lucźa. Knjes Hladki bě tuž we naschej małej serbskej wjesy, kaž wschudźom druhdźe we wokolinje serbšći pschedusch se swětłowobrasami pschiprawił. Pschitomni buchu pschespadźeni do Jušnoślenjowjanscźe, do kraja, hdźež lud bydli, kiž je Serbam we rěczi jara podobny a je, kaž my, słowjanscźeho pokhoda. Wschěm wopytowarjam je so pschedusch wšelc podobał.

S **Karaša** pola Lubina w D. L. Wulki woheń sandźeny sandźeny pjatk pola kubleria Kunipapaza w Karaši. Twarjenja běchu se zynu kryte a so do cźista spalichu. Woheń z tym nasta, so schkriczka z wuhenja na słomjanu střechu padny a ju hnydom zapali. Woheń so z wulkej spěchnosću bórzy na zuły statok rosšěri, dokelž twarjenja jara blizke hromadźe stejachu. (Swulkej schkodu je, so we Karaši žanu spikawu na wuzy nimaju. Pschedy hacź někto je knjedowich wsow spikawu pschijidźechu, njemóžachu wohnjej wjacy sadźiwacź. Snajmjeńscha knjedowe twarjenje wohnjej woborchu. Nješchto ratarskeho gratu, taž też dwaspy atd. so wuhowna. Też złót w prawym cźasu z hródžow spuschcźachu. Wulke składy sorna a pizy nad so sniczichu. Wotpalony mjesesche z dźěła sawěsćeze.

S **Khorzebuza.** Jedna nowina pische k Brjasynskemu zelesniskemu njesłoju tuto: „Wuhibadło lésche jecźor psched tym prawje stało. Někotři druhi pak je jo rano wozewitłi a hinak stajił. S kajkeje pschicźiny je so to stało, njeje hischcze znate.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 9. junija 1925

Wječerawiche kursy w Barlinje.

Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	20,25
jendźelski hunt	20,389	100 cźeskosłow. krónow	12,422
100 šwajz. frankow	81,35	100 półsk. markow	80,275

Efektowe kursy běchu wječera na Berlinskej bursy z nowa krucźiske. Němske statne a wójnske požyczki so hašo dale seskakichu. Sa 1000 hr. wójnskeje požyczki płaźa wokolo 4 hr. To rěka wona na 0,4% steji.

Na produktowych wikach bě wobrót w khlěbowym zitze znadny. Tola so płaczišny znadnje sesyknychu. W cźežnjeniu wiki dale měrne wostachu. Wowsź samó swojim płaczišnu z nowa powyšcźichu. Hewak njebě na produktowych wikach wjele nowesho. Wożezera płaczesche zentnar

w Drježdźanach

picheniży 13.20—13.45 rožki 11.50—11.75 jeczmjenja nałkt. 11.75—12.50 nasymsk. 10.75 11.50 wowsa I 12.10—12.60 II 11.35—12,05 hriwnow.

w Berlinje

picheniży 13.25—13.40 rožki 10.80—111.— jeczmjenja nałkt. 11.30—12.— nasymsk. 10—10.90 wowsa 11.80—12.20 hr.

we Wrótsławju:

picheniży 13.60 rožki 11.60 jeczmjenja nałkt. 11.75 nasymsk. 11.— wowsa 12.— hr

W termizowym wikowanju:

w julinu pschedmy [illegible] hr., rožki 10.85 hr., wowsa 9.80—9.75 hr.

Sso pytaja:

Hospodarski pomoznik, w Jenkezach čo. 11

Dźěłaczer, Ruchtarjez rěsak na Židowje, — Müllerez zbelniza w Sswotlizach.

Dźěłaczerska hwójba, Schkoda w Boschezach.

Hłonarske, Hauser w Budyschinje na Schliebenskej drózy.

Hofer, Aug. Lehmann w Budyschinje na Hoschiz hasy čo. 4.

Holza do domu, rěsnikowa Engelerka w Lubiju, — Seidelka w Nieswačzidle.

Murjerja, Hermann we Wojerezach, Bahnhofstr. 31. 4

Na pschedań:

Elektromotor, 1 PS., Hoya w Budestezach.

Jałozju, wyschokuscźelna, w Budyschinku čo. 17, kuczelna, w Njechanju čo. 10.

Kata, hyblenje starych wojasow čo. 13 pschi Lubijskej drózy w Budyschinje.

Kakoschc, 6, Anstaltsstr. čo. 5 dołka w Budyschinje.

Kolomu, Spranger w Dažinku čo. 14.

Sso pschesadźenje:

Sndnizy w Kulowje, njedźelu 10. jun. dop. w 10 hodź. pschichowy sofa a schpihel. Kupzy sendu žo w Mépkez korczinje. — **Ss Stróji** njedźelu 10. junija pschijp. we 12 hodź. 2 hospodarskej wosaj. Kupzy sendu žo we Berganej hoscźenzu.

Dobrowólnje: Trawjenje schtwórtk 11. jun. wječzor we 6 hodź. na luzy „pinka" pschi Hródkowskej drózy we Wojerowskich honach, — sobotu 13. junija wječzor we 6 hodź. w Funkez luczinym hacze we Wojerowskich honach.

Se swobodneje ruki: Trawjenje we Wojerezach, straße čo. 4.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.: Zonadne wiki, dotalne płaczišny je mózno ledma sakhopacź. Tendenza: měrna.

Dop. ¾12 hodź.: Kaj psched hodźinu. Tendenza: jara cźicha.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wowsjowe symje wo tunu abo 1000 kg, wowal 100 kg. płaczišny po Wotej hriwnje.

	8. 6.	6. 6.		8. 6.	6. 6.
Pšenica	265-268	264-267	rapš wołoschći	15-15,60	15-15,60
rožka	216-220	215-219	woch. metasa	10,00	9.75
nałst. jeczmjeń	226-242	226-242	berabella	13-15,25	14-15.25
nał. jeczmjeń		—	běrnaze kruźki	18-19,20	18-19,20
wowsź	236-244	235-248	bung	19 21,00	19,00-21
kukurika (Mais)	211		woka	19-22,50	19-22,50
schcźelcin. muka	34-36,50	34-36,50	lanu wołoschći	21-22,80	21-22,80
rjana muka	29-31,75	29-31,75	wobre lupiny	10-11,00	10-11,00
pšenicź. wotr.	13-13,80	13-13,80	zolte lupiny	12-14,00	12-14,00
rjane wotrubu	14-14,20	14-14 20	syno, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
rapš	395-400	395-400	synowa, rjana	1,10-1,80	1,15-1,20
lane symje	385-390	385-390	„ pšenicź.	1,10-1,40	1,15-1,20
hróch	22-25	22-25	„ wowsina	0,90-1,80	1,00-1,20
pjeluschći	18-20,00	19-20,00	„ jecźna	0,95-1,00	0,90-0,95

Drježdźanska bursa.

Pšenica	264-269	**běrnaze kruźki**	22.00-22,50
rožka	230-235	**pšenicź. wotrubu**	13,30-13,80
nałstni jeczmjeń	235-250	**rjane wotrubu**	14,00-15,20
nasymski jeczmjeń	215-230	**pšenicźna muka**	37,00-39,50
wowsź	242-252	**rjana muka**	34.00-36,00
cźerwjeny kleschel	225-255	**woka**	25,00-26.00
rapš	380-390	**pjeluschći**	24.00-25,50
kukuriza (Mais)	220-225	**hróch**	28,00-29,50
ruche truhanczki	11,00-11.85	**kokosowy truh.**	19,00-21,00

Płaczišny rěsneho skotu na Drježdźanskich skotnych wikach.

8. junija 1925 Płaczišny po zenin. a sł. hriwnach.

Stołne druzyny a wosnamjenjenje.

Woły: 148.

Połnomłasne, wukormjene, najwjetschcze rěsneje hódnosće hacź do 6 lět	64 66
Młode mjasne, wukormjene, starsche wukormjene	57-60
Mjerse wukormjene młode, derje pizowane starsche	50-54
Mjerse pizowane wschitch starobow	38-46

Byki: 250.

Połnomłasne, wukormjene, najwjetschcze rěsneje hódnosće	64-67
Połnomłasne, młódsche	58 62
Mjerse wukormjene młódsche a derje pizowane starsche	52-56
Schpatne	45 48

Jałozy a krowy: 254

Połnomłasne, wukormjene krowy najwjetschcze rěsneje hódnosće	64 67
Połnomłasne, wukormjene jałozy najwjetsch. rěsneje hódnosće hacź do 7 lět	58 61
Starsche wukormjene krowy a derje wuwite młódsche krowy a jałozy	48-52
Derje pizowane krowy a mjenje pizowane jałozy	33-42
Mjenje a schpatnje pizowane	28-34

Cźelata: 905.

Najlepsch. wukormjene	55-58
Mjerse wukormjene a tajke wot zyza	78-82
Schpatne	55-70

Wowzy: 437.

Młódsche a starsche wukormjene	63-66
Starsche wukormjene	54-60
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	30-46

Sswinje: 2514.

Połnomłasne, wobeltych rašow a ich cźichzejnjow, hacź do 1½ lět stare	72-73
Sutermjene	74-75
Mjechne	69-71
Schpatne	64-68
Ranzy a kundrozy	60-65

Z Łužicy.

Se **Schlanda.** Na tudomnym tworowinym dwórnischczu spytachu ſańdźene duhy paduſchi ſwoje cžorne wumjelſtwo wutwjeſeż. Jedyn tudomny dwórnischczowy ſaſtojnik pſchekłapi w nogu wókolo 1 hodź. někotre wowſoby, kotreż ſo ſtajnje na drjewnischczu firmy Grunubt wokoło łacžachu. Jako pak ſo wobſtedžowani widžachu, hnydom cžerwjachu. Na druhe ranje namakachu na Grunubtez drjewnych ſkładach mjes drjewnymi kłoſtrami 18 kuluchow bělego płatu, kotryż bě Seneżez firma k wotpoſłanju na dwórnischczo dała. Paduſchi běchu pola żeleſnischczo woſa ſamki wotſtrenili a ſ njeho plat tradnuli. Se njeby wěź hnydom nadpadnyła, ſesamkachu po njeſtrutku ſaſo tworowy wóz ſ ſuchymi kluczami. Runje, jako chzychu ſnano ſwoje tradnjene wěży wotwjeſeż, jich łžipichu. Hacž dotal ſo policiji hiſchcže njepowoła, padnychow ſajeż.

Se **Schérachowa.** Jedyn tudomny wobſtedžer dóſta ſańdźene duhy dopiſnižu, kotraż bě thětru dołho po puczu. Dopiſnižza je' w Bethenville kokkowana a to 17. 5. 1915 5—6 hodź. popoldnju. Wona je potajkim 10 lět trjebała, pſchedy hacž ſwojeho adreſatu namaka.

Se **Nowrha Gersdorfa** w H. L. Shorjeſſki pſchekupc Richard Damaſt jědźeſche po nahlej dróhy dele do Seifhennersdorfa a ſmjeſchaži cžežko ſe ſwojim kolom. Pſchekowne kolo běſche ſo ſlamało. Damaſt praſny ſ hłowu na drohu a ſtichaſche ſebi mołwy.

Se **Shorjelza.** Leſchwicžanſki ſchewſki miſchtr Josaſ Kaliþáus chžyſche druhi dżeń ſwjatkow wyſche Leſchwicžanſkich ſpuichczadłow ſo k Niżyn wukupcej. Lódy pak bě do wody ſtupił, jeho wodowy ſanjerk hrožny. Kaliþáus ſo hnydom podnuri a njepſchindże wjazy na ſwjeru wodu. Lubžo njeſłožo pytnuwſchi, hnydom ſa nim ſkóčachu. Wiſche poſpytu, jeho ſaſo k žiwjenju wróciżej, běchu pódarmo. Snjeſhożeny je nan ſchturjoch njeſaſtarnych dżěcži.

Se **Shorjelza.** Dżěłaczerja tudomneho ſapiſchowoho wobſtedžerja Haupta na Luthérowej dróhy ſaldźene dny ſotepjenjm wukhowachu. Wón łupaſche konja w rěžu a ſtupi pſchi nim do hłubokeje dżéry. Jedyn woſak kraneje wobory ſtoczi hnydom ſa nim. Jenuż ſo też pokaſbi ſnjeſhożeneho po dléſchim pražowanju wěſez ſmjerżeji wukhowak. S tym namołwjany, ſo hy kžžhy, kiž wukwaczi njemóże, ſo na hłubokich měſtnach njekłapał. — Jedyn tudomny wobſtedžer na Brautwieſenjeſej dróhy je ſo w ſaldźenych dnjach wobwěſnył. Njeſhożowny běſche dléſchi cžaſ thory był. Też mójeſche ſwójbu ſežiwiż. Dléſchi cžaſ noſcheſche ſo ſ cžežkimi myſlenki, hacž ſónežnje ſ ſwojenu žiwjenju kónz ſcžini.

S **Duczzowa.** Saſtojnik Stein njeje po ſdaczu zyle njeſtrašchny. Njedżelu łupaſche ſo ſe ſwojej njemżeſin, jednej wucžerku. Hdyż ſo njewobkedžowany ſdaſche, podnuri njeſwjeſtu. Podatk pak bě ſo tola wobkedžował. Emdom kłowachu k podnurjenej. Hdyż ju ſ wody wucžahnychu, běſche wucžerka hižo bjes wědomja. Rawożenju ſa ſachu.

Se **Stowowa** w Schleſyſkej. (Sſmjercz w prynzowej ſwójbje.) Pſched někotrymi dnjemi ſemrě na ſwojim kraſnym ſydle Anttitz (w Gubinjanſkim wokrjeſu) prynzeſna Wanda ſe Schönaich-Carolath, ſotra ſnatcho parlamenarija prynza Hendricha ſe Schoenaich-Carloth w 77. lěte žiwjenja. Semrěła běſche prjedy patronka wſnow Sabow, Mellendorf a Amtitz. Dżédżeż majorata, prynz Jan Jurij, wumrě 7. haprleje 1920 w kupjeli Lölſelsgrund. Po wójnje, kotruż je zyłu ſobu cžinił, je na jeje ſcžehowach ſhoriół a chžyſche ſo tam wulſtkowacż. Jeho mandżelſka, prynzeſna Hermina, rodżena wjeczichowa Reuß (ſtarſcha linija) wuda ſo ſ prjedawſchežo nēmſkeho kħežora Wylhelma II w Doorn (w Hollandſcej).

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Pirny.** (Straſchneho mutſkanarja ſajeſi.) 15. meje jedyn tudomny policajny ſaſtojnik kolojeſdneho ſepi, kiž 43 kurow wjeſeſche, Kurb bě na jenom knježim dworje kradnył a hnydom ſarěſał. Paduch mějeſche mnohe mutſkamarſke graty pſchi ſebi a ſwudawaſche ſo jako dżélażéż Siegel ſe Schwarzberga. Poſhożiſcho pak ſo wupokaja, ſo je paduch ſe Striesen pola Wulkeho Hajna, a to 36 lětny Alfred Schotka. Wón je hižo dawno jako wulki paduch kurow znaty. Kriminalna policija jeho k ſebi na hoſpodu pſcheprohy, hdżež jemu pſchihódne bydlenje pſchihotuje.

* S **Freitala.** (Sſmjertne automobilowe njeſhożo.) Wjednik cžežkeho automobila Delue-Sſedličanſkeje kaſchcžikowe twornje pytny blizko Weiſeritzowſkeho muſta, ſo je ſebi wopaki ſajeł. Cžłowſke automobilowy pſchiſpoſchcžak wotpowěduje. Tón pak jědźeſche po ſwiſnowazej dróhy dele a to nimale ſpěſchnje, tak ſo ſo wjazy dodżerjeż njehodżeſche. Słónczniże jajeſche na hromadu kamjeni, wjertny ſo na ſtronu a potorhny ſ tym cžłowjeka, kotryż podła nimo jědźeſche. Njeſhożowny ſo thětro rośmjeże a bu hnydom mortwy.

* Se **Steinborna.** Boże njewjedro dyrі ſańdźeny pjatk popoldnju do brózhnje tudomneho kubleria Roberta Kirſchnera a ju ſapali. Brózeń ſejeſche ſa krótki cžaſ we pjomjenjach. S ratařſkich maſchinom a druhich wězow móżachu jara mało wukhowacż. Też wjele ſłomy a ſchto ſo hewak w brózni łhowa, ſo ſobu ſpali. Kirſchner na ſo cžim bóle wobžarowacż, dokeż njemějeſche ſawěſcžene. Brózeń je ſo hižo pſched 20 lětami raś wotpaliła.

S **Lipſka.** (Cžah ſmjeſhożił.) Na tworowym dwórniſchczu w Libſku-Wahrenje ſta ſo pſchi ſwjatym dżeń cžežke njeſhożo. Pſchi ranżerowanju ſajéże jena lokomotiwa do druheje. Na pſrédnej ſtejeſche lokomotiwny wjednik, kotrehoż druha lokomotiwa tak cžežko rosmjeże, ſo na městnje wumrě. Wón ſawoſtaji mandżelſku ſ někotrymi njedoroſcženymi dżéżcžimi.

S **Lipſka.** Auto cžežko ſmjeſhożił. Na dróhy mjes Worzynom a Oſchczom bliſko wudworja Korntheima ſta ſo druhi ſwjatkowny dżeń cžežke njeſhożo. Auto jenoho Magdeburgſkeho fabrikanta chžyſche druhi auto pſchecžahnyć. W prénim aucže jědźeſche 7 wożobow. K Wjednik ſhubi knježſtwo nad wozom, tak ſo ſ wolnej mozu do jeneje murje ſajéże a ſo pſchecžiſny. Ruſka jědżazy ſo cžežko ſranichu a dowjeſchu ſo do khorownje.

S **Lipſka.** Na ſtaruej dróhy, kotraż ſ Lipſka do Wiederiza wjedże, namakachu jeneho ſamkarja a jeho żonu we womorje leżo. Halle jako běchu jeju do khorownje ſinj. Jutja dowjeſli, ſo jimaj wědomje wróciż. Żona je we wobliczu wożeſe cžežko ſranjena, mjes tym ſo jeje mandżelſki ſ lohkimi ſranjenjemi wotedże. Snjeſhożenaj jědżeſchtaj na jenym motorſkim kole, pſchi kotrymż ſo wjedły ſtamachu. To bě ſ pſchicžinu wobżarujomneho njeſhoża.

* S **Falkenberka.** Dléſchi cžaſ hižo běſche wudowa Krawżina ſ Tillowiz ſhubjena. Nětko ju cžełko pod jenym muſtom namakali. Policija we naležnoſci dale ſkedži. Pſched krótkim je gmejſki pſchedſtejeſcżer Franka ſ Springsdorfa po ſdaczu ſmjertnje ſnjeſhożił. Policija pak je wuſledżiła, ſo je nječtó Franka ſamordował. Wona je zyłu rubježniſku zwólnu ſajaka, kotraż je w mordakſtwu podhładna.

S **Zwikauy.** Wobżarnjomne njeſhożo ſta ſo ſańdźene dny mjes Zwikawſkej a Lindenauſkej żeleſnjſkej ſtaziju. Pohonc Müller Zwikawſkeje pivowarnje jědżeſche ſ pivom do Lindenawa. Na rózku dróhi njedohlada ſo, ſo ju cžah bliži, dokeż jemu jene rózkne twarjenje wuhlad ſadżewaſche. S zyłym ſapſchahom ſajéże do cžaha. Lokomotiwa hrabny konjow a jeju ſkemi poraſy. Jeneho ſtraſchnje ſwohidżeneho do pſcherowa wjerhny. Druheho zyły knech ſobu wlecžeſche a na cžaſeje roſtorha. Pohonc ſmjertnje ſranjeneho do khorownje dowjeſechu, hdżež krótko po tym na ſwoje ſranjenja wumrě.

Najnowiše z cyłeho świeta.

Pſched ſtatnym ſudom w Lipſku morđarjow nēhdyſcheho kommunisty Jonaſa ſ Hagenowa w Mecklenburgſkej ſtudża. Kommunisty ſo mējachu Jonaſa ſa cżuſchlaka a pſcheradnika a tohodla jeho ſtonżowachu. Jonaſowe cżełko ſu w lěżu pola Hagenowa namakali; wono bě ſe ſchtyrjomi kulkami pſcheſcżelene.

*

Blizko Wiśmara w Mecklenburgſkej ſu cżełko młodeho cżłowjeka, wěſtcho Hotza, namakali. Jeho ſu pjecża nēmſkoluđowy ſtonżowali.

*

Pólſko-ruſka żeleſniška konferenca dyrbi ſo w tuthym měſtaju w Moſkwje wotmēcż.

*

Mađarſke městno Satoralja Ujhely, pſchi cżěſkoſłowakſkej mjezy leżaje, pōndżelu pſchipoldnju w pjomjenjach ſtcżeſche. Dopoldnja w 11 hodźinach ſo thęża na tónju města ſapali. Woheń ſo ruceże roſcheri. Sa krótki cżaſ ſo 40 thężow paleſche.

Hamtſke wozjewjenja z Budyšina.

Pſchichodny ſchtwórtk, 11. junija dop. w 9 hodź. budża w ſudniſtej pſcheſadżowanſtej ſali na nowym ſudniſtwje ſcžehowaze wēży na pinżeżadżowane pſchedawanje:

1 toſſewa waha, 6 pſchęſpuwrtych wahow, 1 bantojta pila, 1 ſcžilowy wūs na dwoj konjej a jedyn na jeneho konja, 2 knježiſtaj woſaj, nječiſto mebla, 1 łożo, 6 ſchpihelow, 1 peddigroo-pſchanſke blido, 1 ſtejazy cžažnik, 1 phonowa lampa, 1 hudźbny autowat, 2 biffetaj, 2 półſtrowanej ſtólcžaj, 3 tworowych thamorow, 1 dezimalna waha, 1 ſud błódcžeho wina ſ hołanſtich ſadhodow, 50 błoſchi likéra, 100 błoſchi bělcžeho wina, thamor ſ ſlejazemu cžahnikej, 1 nowy wobłet, 1 mużaze kolo, 1 małe pſchanſke blido a nękotre nżune blida, 1 żonjaze kolo, 1 bertiko, 1 tworowy thamor, 272 wolmjanych pjeſtow, 1 ſofa, 131 błoſchi ſopſchiwowoho wodu, 4 pſchanſke urańſchiny, 2 kładěraj, 1 tworowe pol-

zy, wſtetſki dżél zigarow, zigaretow a tobaka, 2 Gramophonaj, 4 pſchanſke blida, wſtetſki dżél lakow a barbow, 1 knihowy thamor, 2 biurowej thamoraj, 2 błidże, autogeniſki kowaniſki apparat ſ dwěmaj hareſzomoj, 1 wowczeſtki poſ, wſchelake meble do pſchanſteje ſinowy a wſtetſki dżél běłeho wina.

Wſchitke wēży maju ſo hnydom płacżiż.

Sſudniſki wukonjeż hamtſkeho ſudniſtwa.

Do wikowańſkeho ſapiſa je ſo ſapiſało:

1. Na łojeno 264, firma Guſtav Küttnerowy nowſchi mlynk, Richard Pawol Weigel, je ſo wuſchmórnyła. Wikowański wobthod je ſo na 8 lět pſchenajał. Jako naſtaſ je hoſcežiżar Wjedrich Heinrich Häfele w Budyſchinje ſapiſał. Polnomóż Emilije Helenu Weigelowcje, rodżenje Früſchneroż je wuſchmórnjena.

2. Na łojeno 795, Wětrowſka tonowa a ſ. ſowa, firma Guſtav Ruhland, druſtwo ſ wobmjejſowanym ruk w Budyſchinje. Sjednoczeńſka ſhromadżiſna, 29. 1. 25, je we ſapiſańſkim protokollu na ſamńnym dnju wobſtamkla, ſkładowy kapital na 90 000 hriwnow ſnjiżiż. Snjeżenje ſo pſchewjedże. Druſtwowe ſrēczenje 22. 1. 21 je ſo je wobſtamkujenjom ſamńneje ſhromadżiny w ſ 4 pſchemēniło.

3. Na łojeno 806, firma Wjeſwaczidliſkeje maſchinowe twornje hr. Jehringez, ſjedn. ſ wobmj. k. je Nowaczidle. Sjednoczeńſka ſhromadżiſna 2. 5. 25 je we ſapiſowańſkim protokollu ſamńneho dnja wobſtamkla, ſkładowy kapital na 48 740 hr. ſnjiżiż. Snjeżenje pſchewjedże. Druſtwowe ſrēczenje 3. 8. 21 je ſo ſ wobſtamkujenjom ſamńneje ſhromadżiny we ſ 4 a 6 pſchemēniło.

4. Na łojeno 822, firma William Kempa, druſ je wobmj. rukowanjom w Budyſchinje. Sjednoczeńſka ſhromadżiſna 28. 5. 25 je we ſapiſowańſkim protokollu ſamńneho dnja wobſtamkla, ſkładowy kapital na 1000 hr. pomnożi. Poniżenje ſo pſchewjedże. Druſtwowe ſrēczenje 25. 11. 21 je ſo ſ wobſtamkujenjom ſamńneje ſhromadżiny w ſ 3 a dale w ſ pſchemēniło. Cžah towaſtwowſkeho traċża je njewobmjejſowany.

5. Na łojeno 285 wikowańſkeho ſapiſa firmy Schiejſke n. Rötſchke w Budyſchinje je ſo dżenſa ſapiſało: Wjedrich Max Gerhardt Schiejſchka je wuſtupił. Jeho mandżelſka Sſuſana Magdalena Schiejſchkowa, rodż. Schumannez we Budyſchinje je wobthoh pſchewjeſała a je ſ nimi ſkelała. Wona njerukuje ſa dotalnicžo mějiceła dołh, kotruż je pſcha wobthohdże naſtał.

Hamtſke ſudniſtwo we Budyſchinje.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Nadżija“ ſo dżenſa wutoru njezeńże. Bliżże pſchichodnu ſobotu wozjewimy. Pſedsydstwo.

Komorow pola Rakec. Jednota Sokoł ma tutón tydżeń wutoru, 9. a pjatk, 12. junija zwučowanje (Sokoljo a Sokolki). Načolnistwo.

Košla. Serbski pſrédnošk ze ſwětłowobrazami pſiprawi ſo pſichodny pjatk, 12. junija, wječor w 9 hodź. w Rjelie korčmje w Košli. Wo pućowanju po Bosniji a Herzegowinje pſrédnošuje k. Hładki. Wo bohaty wopyt proſy zarjadnistwo.

Wotrow. Jednota „Sokoł“ ma ſtwórtk, 11. 6., wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Zwjazk Serb. Ratařskeho Dorosta. Stwórtk, 11. 6, wječor w 6 hodź. je khróſcżanſki pola Wjenkec wubjerkowa zhromadżizna. Towaſtwa ſo wutrobnje proſa, zo bychu wubjerkownikow cyle wěſće na posedżenje pósłałe. Započnje ſo z dypkom.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarſki dżeł: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za wěſtkł: A. Duċman w Budyšinje.

Lehmannec
konditorńja a kofejownja
na serbskej hasy 8
Najpřijimniše hóſtne měſtnoſce — Konditorſke pječiwa
pſrénjeje ſkadowanje.
Wſēdnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—½1 hodź. koncertuje
„Schützowy trio“
K dobroćiwemu wobkedżowanju: Najlěpše Slánkowske a Reichelske piwo z ćwikow.

Żony
Poruczam ſwoj wulki ſklad
pſchepaſkow, mēſaczných a
pſchedpadowych powjaſkow,
podpołožkow.
Stejn rad k radże.
Wagnerowa w Budyſchinje
wſched ſchulerſkimi wrotami cło. 9

Ratařſtwa
wſelakich wulkoſow z najlěpſej pāſčenjej zemju předawa tunjo
Wilhelm Koschmieder
poſrědnik łožomnoſcow we
Zhorjelcu, Konsulſtraße 36.
Telefon 2368.

Vogtlandske gardiny, wulki wubjerk. K. Erler, na žitnych wik. 11. Rěči ſerbſki.

MERSIOVSKI
Brylanty
Rjana
kruwa
blizko ćeleju je na předań
w Kortnicy čo. 13.

Jałojca,
15 měſacow ſtara, je na předań
w Lipiću čo. 40.

„Jlse“
ſalonske brikety
kóždeje dźělby
z wagona na dwórniſću w Thonbergu, ze ſkłada w Pančicach
abo hnydom hač do domu podawa

Žitowy dom w Kamjencu
z. dr. z. w. r.
wotnožka w Pančicach.

Hypothekowe požčonki
na łožownoſce, kiž ſo k ratařſtwu wužija, wobſtarа pod přihódnymi wumēnjenjemi při najmjeńſej dani bjez napłaćenja najpjenjeńſcho
Ernst Raue na Hošic hasy 32
Założene 1907. Najlěpše poručenja.

Najwutrobniši dżak wšēm

kotřiż běchu k rucy a pomoc poſkićichu při wotpalenju kubła zwud. Pětraceoweje w Čornecach na wjeċoru 5. junija. Cyle wosebity dżak tak ruċe we wulkej lićbje přikhwatanym 18 dobrowólnym a přiſtušnym wohnjowym woborам z wokoliny. Z tym bu zadżēwane, zo bu też mój dwór z wohnjom potrjechany.

W Čornecach, 7. junija 1925.

Kubleŕ M. Rjenč.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 657.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći se za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifu. :: ::

Čisło (Nr.) 132 **Budyšin — srjedu, 10. junija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Nětzjiske barby němskeje republiki hischcze na dalsche wostanu.

W hospodarskim wubjerku němskeho žejma žu němsko-nazionalni namjetowali, so bychu němskostatne barby pschichodnje czorno-běło-czerwjene byle. Tónle namjet je žo se 14 pschećiwo 12 hłosam zacziżnył.

Sa to staj žo druhaj němskonazionalnej namjetaj pschijakoj. Po jenym ma žo dźeń zakoženja němskeho khežorstwa, 18. januara, jako narodny dźeń postajicz. Po druhim namjecze maja žo zakonje k schkitanju republiki wotstronicz. Statny žud w Lipsku k schkitanju republiki pschesudzenja pschećiwo wobstaczu republiki po zakonju njestronisze khłosta. W pschichodze žnadź nadpady na republiku njebychu ze wostanu, abo žo tola jara kahodnje pokhłosaju, kaž žu to pola němskonazionalnje smyślenych němskich žudnikow zwuczeni.

Nahódnoszczenje sastawnych listow a nalutowańskich pjenjes.

Nahódnoszczeński wubjerk němskeho žejma je w zwojim póndźelnischim pożedźenju kapital nahódnoszczenja sastawnych listow, dołżnych zapiśow a dołżnych wopiśmow dojednał. Wone dyrbja žo na to waschnje nahódnoszczicz, so žo rozdźelomna maża na jenake waschnje njes wěricželow w poměrach swěszczenych złotohriwnowskich zunow rozdźeli. Pschi sastawnych listach žo njeżmě rozdźela mjes starym a nowym wobżedźerstwom czinicz.

W nastupanju nahódnoszczenja nalutowańskich pjenjes žo wobsamknu, so žadźba sa nahódnoszczenje nalutowańskich pjenjes njeżmě nischa być dyżli žadźba sa nahódnoszczenje komunalnych pożczonkow.

Pschekschichwjenje na schkodu němskeho żelesnischkeho fiska.

Justizne wyschnoszce žo wot někotreho czasa z pschepytanjom pschekschichwjenjow, na schkodu němskeho żelesnischkeho fiska skuczenych sadźeraju. Do wězy žu dwaj wosrjedźa firmy we Frankfurcze n. W., Barlinje, Drježdźanach a w Zülichowje zaschmatane. Żelesnischi sastojnicy žo winuja, so žu žo powcipicz dali. Schkoda žo na 20 milijonow złotych hriwnow wobliczja. Mjes druhim žu twarske firmy pschi twarje dwórnischcza w Nowym Sboncznju we wjeczornoprускej provinzy samolwitych sastojnikow pokupike, so žu czi twarske rěczenje na schkodu fiska wotsamknyli.

Krisa na němskich wuhlowych wikach.

W Hamburgu žo w tu khwilu sjejd **němskeho wuhlowego wikowarstwa** wotmětwa. W nim je žo mjes druhim na to rozkliko, so je wot spoczatka léta 1925 z kóždym měsazom czejschcho, wuhlo wotbycz. S krisu w němskej industriji němske wuhlowe wikowarstwo czejko žobu czerpi. Na podkopkach a pola wikowarjow žo wuhlo na składach kopi. Wotbywanje wuhla žo dźeń a bóle harcżesche a létza zapoczatk meje bě harcżenża němskich wuhlowych wikow rozměrow nabyła, kajschjž wot létdźesatkow njepomnja. **We Porurskej nehdże 10 milijonow tunow na składach leži, kotrež žo pschedacz njechodzi, w němskej Hornjej Schlesynskej pschez milijon tunow na wotběrarjow czaka.**

We wuhlowych podkopkach je žo dźeło dyrbjało pschikrócziez, a wjele dźełacżerjow a pschiłatajerjow je žo puschczilo. W němskim wuhlowym hórnistwje a wikowarstwje pjenjezna nuza nastawa, kotraž mnohim existenzam je sahubjenjom hrozy. Jako poczeżaży moment žo konkurenza wukrajneho wuhla pschidawa, kaž jendźelskeho a półsto-hornjoschlesynskeho, kotrež może žo hač do 14. junija hischcze bjeż zła do Němskeje wosyczż. S pažiwnym pschećiwjenjom w Porurskej je porurskje wuhło z wulkeho dźela zwoje wotbywanischcza zhubiło. Wone budża žo we pschichodze dyrbjeczż znowa dobyczż.

Nażylnoszcze zwjazka czerwjenych frontskich wojowarjow w Blankenese.

Njedźelu w Blankenese pola Hamburka monarchistiske organizazije zwjedźeni zwjeczachu. Pschi tym žu zobustawy zwjazka czerwjenych frontskich wojowarjow czejże nażylnoszce zkuszike. Po mésze czahajo žo czerwjeni frontaży wojowarjo do dweju villowu dobuchu, z kotrejuż běchu žo czorno-běło-czerwjene khorhoje wupowężże. Tele khorhoje dele storhachu. Pschi tym wobsedźerja jeneje ville nabichu. Policajskim sastojnikam, kotříž sakrocżichu, žo pschełiwjachu, tak so dyrbjachu trecżi skónczne revolwry wuzwolić. Tež czerwjeni frontaży wojowarjo tšelachu, tola njeje hacż dotal znate, hacż je žo nichtó zranił. Kommunistojo běchu na wschelake waschnje wobrónjeni a někotre wozobły zranichu. 15 kommunistow zajachu. Pschi demonstrazijach je žo pjeczа 1500 hacż 2000 **frontarjow** zwjazka czerwjenych frontskich wojowarjow wobdźelilo.

Nutskownopolitiska krisa w Pólskej žo wotstronika.

S lěczneho žydła žo do Warschawy wróczliwschi je president pólskeje republiki z ministerskim puesidentom Grabskim wo politiskim położenju radu składowak. Pschi tym je žo do wróczostupjenja ministra znutskownych należnoszow Ratajskeho zwolniło. Sa jeho nażiżdnika je žo prjedawschi wójwoda w Poleži a knježeństwowy wotpósłanz we Wilnje Roman pomjenowak. Znutskownopolitiska krisa, kotraż bě z wróczostupjenjom ministra Thugutta nastała, może žo z tym jako wotstronjena wobhladacz.

Wotkrycze kommunistiskeje agatazije w Južnoślowjanskej.

W Belgradze a w zwjez Južnoślowjanskej je wotkrycze kommunistisko-madźarskeje spionaże w Baczży a zajeze prjedawschcheho policajskeho direktora w Starej Kanizi Lungulowa njenschcheho spodźiwanje wuwołało. Policajske organy nječachu hižo dłeschi czaż powěsczż wo tym, so je Lungulowa madźarski spion a kommunist. Tajne pschepytanje tole tukanje jako wérne potwierdźi a tohodla žo we Lungulowym wobydlenju policajne pschepytanje pschewjedże, kotrež njewoczakany wunoschk poda. We wobydlenju wulki skład bróniow a munizije a na kubi tajne kommunistiske dokumenty a wobschérnu agitazisku literaturu namakachu. Lungulow žo wusna, so je kommunistisko-madźarsku spionažnu organizaziju w dokhorańskej Južnoślowjanskej wodźił a pschedaržił mjena wschitkich žobuwinikow, kotrychž žu hnydom zajeli. W Baczży a Wojwodinje žo dalsche zimanja woczakuja, dokelż pschepytowaze wyschnoszce z tym liczа, so tež źiła so podrjadowanymi abo pschećelenymi wobhonjerskimi organizazijemi namakaju. Se zebraneho materiala a pjenjezných kwitowankow je žo swěszczło, so žu kommunistojo a madźarszy spionoju wsajomny dowěrny wobkhad mjes žobu měli a so sa Moskwu a Budapest dźełachu.

Jendźelsko-franzowski bjesstrachowy pakt.

W Genfje staj jendźelski minister Austen Chamberlain a franzowski zwonkowny minister Briand jendźelsko-franzowski bjesstrachowy pakt wobsamknyloj. Po nim **Jendźelska za to rukuje, so žo rheinska mjesa zakhowa.** Kóžde franjenje wojeńskich postajenjow, kotrež za rheinsku mjesu rukuja, budże wona sa pschiczinu k wójnje wobhladowacz. Schtož wjeczernu mjesu Němskeje nastupa, Jendźelska wusrasnje wusnawa, so postajenjam Versaillskeho mérowego sréczenja zwérna wostanje. **Rukowanje Jendźelskeje za rheinsku mjesu poczahuje žo też na mjesy Pólskeje a Czéskosłowakskeje.** Tele mjesy pod schkitom postajenjow Swjazka ludowy stej. Pódła teho Jendźelska Franzowskej wschu zwobodu wostaja, zwojim powschitkownym winowatosczam formu dacz, kotraż najlepje sajimam jejnych zwjazkarjow zhuśi, z wumělenjenjom, so tole dojednanje duchej a pizmikej wusławkow Swjazka ludow napschecžo njestej. Skónczże žo w jendźelsko-franzowskim dojednanju praji, so ma Franzowska sa pad, so žo jeho zwjazkarjo wopor njewuzdaneho nadpada sczinja, prawo, **wotmilitarisowanu Porheinsku nadpadu sczinja, prawo, wotmilitarisowanu Porheinsku zwjazkarjam na pomoz zhwatala.** Schtož pschipuschczenje Němskeje k Swjazkej ludow nastupa, stej knježeństwje w Parisu a Londonje dojednałej, so może žo to hakle we wokomiku stacz, w kotrymž bjesstrachowy pakt dospołnje postajenjam wotpowěda, kotrež stej wobej knježeństwje wobsamknej. Dokelż je žo mjes knježeństwami w Londonje, Parisu a Brüsselu něsto dospołna pschesjenosczi dosahła, budże ministrej Briandej mózno, němskemu knježeństwu wotmolwjenje franzowskeho knježeństwa zdźelicz.

Nadpadnje spěschne dojednanje wo jendźelsko-franzowskim bjesstrachowym paktu žo jako politiske dobyczе Franzowskeje wobhladuje. Jendźelska je do wschěch franzowskich wumělenjenjow zwolika. Kaž žo ida, žu žo jenoż jendźelske nowiny knježeństwu pschichwalnych stron pschećiwo nim horike, mjes tym so jendźelske knježeństwo žane žo żenje pschećiwo nim njeje wuprajiło.

Italska a jendźelsko-franzowski bjesstrachowy pakt.

Italski zobustaw rady Swjazka ludow Scialoja je dlěsche rozrěczenje z Briandom a Chamberlainom měł, pschi czimż je žo wo bjesstrachowym paktu jednało. We wobnomitych politiskich kruhach žo powěda, so žo Italska wot bjesstrachoweho pakta na žane waschnje njewuzamknje.

Wójna w Marokkowskej.

Franzowske bomby mjetaze létadło žo spalilo.

Zawaika powěsczenja z Fesa powě: Franzowske bomby mjetaze létadło je žo póndźelu zapaliło a k semi padło. Dokelż bomby pschi tym rozbuchnuchu, žu žo létarjo morili.

Abd-el-Krimowe wojowanje wo žiwjenje a wo žmjerecz.

Powěsczе z Fesa potwjerdźeja, so žo riffzy Kabylojo na někotrych městnach k wulkim nadběham pschihotuja

Japanske wójsko pschejszło Pekingej cżehnje.

„Reuwor Herald" se Shanghaia powé: S Koreje japanske wójsko pschecżiwo Pekingej cżehnje. Sastupnjerjo diplomatiskeho korpsa w Pekingu su we wulkim njemérje. Boja so, so se sakrocżenjom Japanskeje nowe schmatanzy nastanu.

Wobdżelenje ruskich bolschewikow pschi njemérach w Chinje.

Dopisowar Washingtonskeje „Associated Preß" schoni, so je nóżne, so je so ruske knjeżerstwo njepodhrebje pschi nétcżišcich njemérach w Chinje wobdżélito. Mjes tym so bolschewikojo wjednikej antijapanskeje strony Fenyjusjangej pomhaju, Japanzy pjecża marschalla Cżanskolina w Mandżurskej podpjeraju. Khétra hromada brónjow a municije je so tkadhu ſ Ruskeje do Chiny dowjesła, mjes tym so fu ruſzy wojerſcy instruktorojo do Mongolskeje ſchiſchli a Fengkusjangowe wójsko wumuczili. Ruſki pósłanz w Pekingu je sdawne njemérne elementy shromadował. Amerikanske knjeżerstwo ma wo tym nadrobne powédże.

Sbéžk na kupje Samos — rubjeżny kuſ.

S Athena so powé: Sdobotu so sdżarjo, kotrychż brassja Zajadebowi wjedżechu, knjeżerstwo na kupje Samos smogowachu. Maku wojerſku wobhadku a knjeżerſtwowych ſastojnikow ſajachu. Khłostanzy, kotrychż sdżarjo ſ jastwow puschczichu, so k nim pschiſamknychu. Sdżarjo też ſtatnu pokladnizu wumrubichu a wobſwjedżichu, so fu ſ nje 80 000 drachmow wſali. Telegrafiſki a telefoniſki ſwjaſk se Samoſom je pschetorhnjeny. Po ſdżělenju Athenſkich knjeżerſtwowych kruhow ſo jenoż wo rubjeżny kuſ jedna. Liczba ſdżarjowſko je na 450 wobliczа. Knjeżerſtwo je dożahazu liczbu wojſakow na Samoſu pósłało.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 10. junija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa cżopłota 29 ſtop. Dżenża rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer 0, najniſcha temperatura w nozu 12 ſtop. cżopłoty. — Roſpołożenje niżinow a wyſchinow lubi dale rjane wjedro. Wczera rano nad Ruſſej niżina leżeſche. Jeje wubjeżk je nam ſ fhiwilemi ſyłniſche ſamrócżenje pſchinjeſł. Wczera rano hiſchcze pschezo niżina ſ wjeczora Lendſelſkeje leżeſche. Hewak nad zyłej Europu ſo wyſchina twyſcheſkerſche. Schkleuza je dale na rjane poſtupika. Juſſje je Bożeho Cżeła. Tehdom ſo rady hrima. Słónczko ſłyſdża 3,48 a ſo 8,11 hdowa. Mżeżacż w poknogu ſtyhadża a ſo dopokdnja 8,56 hdowa.

— **Schkrowa powéſcż wo wjedrje ſa julſje ſchtwórk:** Po nakhwilnym ſamrócżenju ſo ſazo wucżeſhnje, khłodniſcho.

— **Na ſynagu.** Wonka w Bożej ſwobdże wocżina ſa ſynom wonjeſcz. Sdawone ſnè je ſu. Na knjeżu pschi rży. leża hižo prénje kopjena. Sdżagy ſu w dołhich rjadach **łuku** pożikli. Dżélaju dale w pocże ſwojeho wobſtacża. Holzy pſchiſtoju **na pomoz**, wobroczeja. **Kak** rjenże ſmo wonja! A holzy hej ſaſpéwaja: „Za ſimſala ſo ſłónczniża łuka je." Kokula woła w blikſkoſći. Widżeſ ju njemóżeſch. Je bojaſny ptaczk. Rrr — jehe Dżędżiański cżah ninio. Wórſy ſcżěbnje Radworiki Wojerowſki na ſamuznej cżarje. Hacż jón doſcżeſche? Nè — dełkitej ſo wola Ratarjeż. S cżaha kwoja mucżowarjo, ſhładża na ſelene łuki a dżěłarjowſki ludźi. A holzy jim wotmikuu. Tuczi ſbożowni — mjiſła pſchi ſebi — hdże jeu jédu? Do Drježdżan, dale, ſnadź k morju abo do hór. A cżi, kotrjż w ſpſchinitku ſedża, maju ſnadź nnowy hłotwu polnu ſarofcżow. Jedkwuże ſhładuja na wjeſołym łudźik na ſynach a mjſla: Wy ſbożowni, mohł tała pſchi wami bycż! A tak je zyłeczke żiwjenje: jedun druhim ſawiżi! — Na wjeczor. Kuntwory hraja. Cżim ſpſchiſnjſcho ludżo kwja. K połonju ſteja tolſte mrócżele. Sdadż ſo hrimaunje bliżi ſ dełcżkom. We błiſkim hatu rjechtaju żaby w khorſe. W nawjeczornym ſłónczku ſtocża ſo Budyſchſke wéże. Mlěſchczenjo khwataju hiſchcze won do Wodyſchke wéże. Tola dołho tam njebudu. Hrożaze njewjedro ſnoſ jich domoj. Też naſchich ludźi na ſynach. Sżu hotowi a wofmu hrabje na ramjenżo. Hiſchcze nékotre dny a do brożnje cżumpa ſo ſynowy wós — polny, cżeżki.

— Bože żita ſu nétko nimale pſchekcżéle. Tu a tam kcżéje hiſchcze jedyn pólnjiſchi ſaſon. S wétrom ſorrjate ſwjeſża thżieja ſo cżeżko k jemi. Bożi deſcżčeſ ju wéſo ſaſo jara dobry hyt, hacżrunje je ſnuhi junij je ſohnowaniom za hoſpodarja. Stare pſchiſłowo praji: Mokry junij ſkaſy zyle łeto. S zyła fu trochu ſuſchiſche łeta łépſche hacż mokre. W mokrym łécże wſcho na połach ſhnije. Stżo pomhaja ratarjej bohate ſynowe żně, khdyż je njemóże derje domoj ſkowacż. Schto pomhaja ratarjej zyle ſahony huſtcho, tucżneho Bożeho żita, khdyż wſchitke łkoły na ſemi leża a njemóża ani derje wukcżeſcż ani poſdżiſcho doſrowicż. Bérny njeſnjeżu też wiele mokrowu. Sżu ſ wjetſche powſchitkownje ſtajnje ſoſthadżale a nétko ſo kraſnje roſwiwaja. W Budyſchſtich ſchrebertſich ſahrohkach hižo tam a ſem prénje bérny kcżéja. Też wiſchnje pocżinaju ſ néſtnami ſtrawicż. Na wikach ſo jich hižo doſcż poſtżiżena ſa nékotreżkuli ſtżdne hłuby. Dż żerſkeſi ratarſo na wſach hiſchcze maku khwiłku bocżakaj. Bórſy też twoje wiſchnje w ſahrodże doſrawja a njetrjebaſch drohe wunkrajne wiſchnje w méſcże kupowacż. Junij nam prénje ſahodu a ſad w ſtrodach wobrabi ſa ſ nim nowe wjeſele w hoſpodarſtwje.

— **Automobil kradnyczny** ſwonka Budyſchinu w nozu k 1. junijej. Auto bé ſnamki „Saar 7557", **fiat-wós** ſa 4 wobſoły, jaſno-ſchéry lakowany, koła a ſchkitanſke blachi ſu cżorne barbjene, cżiſło fabriki 1 259 569, cżiſło poſtawy 1 152 937. Automobil je nimale nowy. — Dale kradnyczhu tu wozera mużaze kóło ſnamki „Suitan". Wo k wéſy ſłużobne ſdżelenje proſzy kriminalna polizija we Budyſchinje.

— **Podpjera ſa nuſnceŕpjazych ſozialnych reſtnarjow** wuplaczuje ſo pschichodnu pónđżelu 15. junija 1925 wot dop. 1—8 —12 hodź. w ſejmownji na hrodowiſej haży.

— **Sdwobodna kupjel** ſa ſchulerjow a ſchulerki wſchéch Budyſchſkich ſchulow je wotewrjena ſóbotu ſrjedu. Wopſchna ſchulſky wjedniży wudawaju.

— **Naſche buby w ſtraſche.** Wéby ſu ſchkodowanja naſchich ſeſſinowych łkow trochu wotmjelknuſe, bha hrożu liſczowym ſchtomam, woſebje dubam, wulki ſtrach pſches mału żołto-brunu huſanzu, kotraż ſo wo dołhich niczach wot hnilowa na łopjena dele puſchcżi a je nimale docżiſta ſekerje. We Vogtlandże je w tom naſtupanju najhórje. Tam ſu buby ſ wjetſcha wożrane. Też we Lużizy je tuta huſanza naſche buby doma pytała, hyrnjcż ſej uż tak ſtraſchnje.

— **Njemſchelo a reparazijſe żadaliſ.** Swjaſk njemſkeho rjemjeſtha **pokaſuje** na to, ſo reparazijſe nadwoki (dożka) **ſa frótkoraſtne ſtaty njemſke rjemjeſtho wocżakowacż** njetrjeba. Sſerbiſte je na 3, Rumunſka na 2 łecże a Grjekſka na 1 łéto a 3 mżeżacż ſ reparazijſkim dżélom faſtrcżana.

— **Tudomne pluwanſke towaſtſtwo „Neptun"** cże wulku pluwanju hwarież. K wotludwanju napſchemo hdżeſcżowo ſo 50 m. dołhe łódżeniczko natwari. Knjeſel ſa njepłuwazhwh **wopſchiſka** ſo 25 m. Zyle pſchiſprawjenſkicho wuczini pſches 100 metrow. Po dotalnym wobſtżeżenju budże pluwanſkie 70 000 hr. płacżeż. Dżél ſo ſ tworſtajenjemi ſapłaczi. Garniſonſke ſarjadnſtwo je tež njeżnym podpjeru pſchiſłubiło.

— **Nowe 50-hrivnaſtke rentowe bankowki.** Mésto dotalnych nutżeżehnjenych rent. bankowkow w hódnoſcż 50 hrivnow budu nowe **bo wobſthoda** dże a to **pod** datom 20. mérza 1925. Nowa bankowka je 85×155 mm wulka a je na béłu papjeru cżiſchczana. Prawy bok ma naſchwjeſi bno, pſchecżerhowjene ſ brunymi a cżerwjenymi nżeżemi ſ wodowym wobraſom. Prédkuy bok ma wiſſi wobłak, wotſtżeżba wokraſ (ſlowu) wjeſnego dżélacżerja, tekſtowy tekſt a pod wobraſom cżiſło 50. Na druhim boku je hiſcheże wobras kłóſnego ſnowa.

— **Wupokaſu ſe cżeſko wobſchkodżenych.** Pſches nékotre njeſſoſo cżeſko wobſchkodżeni, kotriż dołhe cżaſanje **ſtacże w ſawrjenych** runmoſeſach pſchi ſtyrnum wowneże atd. dla ſwojeho cżéſneho wobſchkodżenja njeſmeja nżenżu, dóſtanu, każ pruſka hamtiſka nowinarſka ſłużba w ſenym powſchitkownym poſtajenju pruſkeho juſtizneho miniſterſtwa piſa, — na namjeſt toho wuſtawy, kiż wobſchkodżenemu podpjeru płacżi, jehoż wupokaſ ſ jeho wobſtarnym a ſ kokom tamneje wyſchnoſcże, kiż jón wuſtawja. Taſzy cżeſko wobſchkodżeni, kotriż tajſi wupokaſ maju, dóſtanu no pſchikład łépſchinu pſchi płacżenju renty. Njetrjebaju nihdże cżakacż. Wupokaſ na lito 1925 płacżi na bożne léto 1926, hewak jenoż na jene léto. Wobſchkodżenym, korunżi położenje ſo po ſkacżu wjazy njepſcheměni, wuſtawi ſo tajſi wupokaſ na tſi léta.

— **Nam ſo piſa:** W poſlednich łétach **wojowachu** ſe karjo a **khorohne** kaſzy wo honorar (mżdu). Wuwjate pſchi tutym wojowanju běchu pſchekupſke powoſanſke thoroſne kaſzy, kotreż ſ lékarjemi wumjenjene wobſtarowachu, kiż boſhażnju nutu pſchedpiſhachu. Jako brónja powolanſka thorohna kaſza, je Nimſkonarodna thorohna kaſza, powolanſka kaſza ſa pſchekupſkich pomocznikow, pſched **nékotrym** cżaſom „ſwobodne powolanſke ſawěſcżenje" we ſwojej rjadowni „F." wumworiła, kiż hobuſtawu jako priwatnych patientow wobhładuje. Sſobuſtawy njetrjebaju żane formularny wupiſnicż, ſamdża ſej lékarja braċ, kaſſehoż chżedża, też taſkich ſa woſebite thoroſcże (Frażäzte), też kaſtrjakuli drużinu a mnohoſcż lékaſſtwa, tóżdu priwatnu a ſjawnu thorowniju abo priwatnu klinika atd. wutrjebaċ. Niebżiwajo na wyſokoſcż ſliczowanja farmna kaſza 75 proz. ſliczowanſki. Póbła toho pſchi kaſzy wyſoku thorohnu podpjeru atd. Njeſwużiwanje formularow ſżiju ſawěſcżenje we wſchéch pabach priwatneho patienta, dokelż lékaŕ, hawiżaŕ, thorownja njeſwżża, ſo patient jenej kaſzy pſchiſłuſcha. Lékarjo witaju tuto ſarjadowanje ſ woſebitej radoſcżu, dokelż ſu wot pſchipóſłanja ſliczowanſkich na kaſzy wuſtrowanſkich. Tehorunja njetrjebaju cżaſ rubjaze wotſlżeżenja ſ nimi cżiniċ.

— **Rėpina ſchżoda w Niżoſchleſyſkej.** We wſchelakich krajinach Niżoſchleſyſkeje ſkorża hoſpodarjo na ſ ke ſchkodowanje rży, woſebje pſches kundroży. W poſlednych łétach je ſo wjele knotow wulsiſito, ſo bychu ſich kóża ſa drohi pjenież pſchedali. Knot je w Bożej ſwórbje jako frażaſki rożlin poſtajeny. Tute njeroſomne ſulżenje ſo nétko cżiſcżiwje wjeżi.

S **Hornjeje Khiny.** Saidżene dny piſżachny, ſo ju ſo we indomnej ſtate wſchelake draſtje namakaſe. Nétko je ſo wupokaſało, ſo je draſtju jena proſcherka, kotraż we poſledniim cżaſu je ſwojej 14 létnej dżowku w tannej wokolinje wokolo Drużbżeſze, tam wotſtajiſa. Proſcherku a jeje dżowku polizija wużera ſaja. Wonej wukaſchtej, ſo ſtej ſobu druthu drażtu naproſchyłej a tohodła je wo ſkake ſtonu wupſcheſkaſej.

S **Wałowſkowa pola Budeſżez.** Wczera wjeczor wokoło 9/10 hodżin w domiſkim tudomnem mléſchczanſkoſty Wagnera wſchon wubruſi, kiż ſo ruże też na bróżeń a hróſt wupſcheſerk a do cżiſta ſpali. Wſchę twarjenja běchu ſe błomu kryte.

S **Cżornez.** Saidżenu ſobotu podachnuſ roſprawu wo Cżorneczanſkim wulkim wohnju. Nichtó njemóżeſche heli wunmyſliċ, kak je woheń naſtał. Nékole hodżi ſo wohenk ſ wétſioſoh prajiſch, ſo je wohenk ſ pſchetorhnjenjom miſliny naſtał, hdyż ſo brożnja, w kotrejż wohenk wuhdże, w 5 minuſchinach pſchez zyło paleſche. Sſuſodnam je ſo dżakowacż, ſo ſo hiſchcże ſkót a wſchelake domjazu nahoſa wukhowa. S cżeleżeje w cżaſu, hdyż wohenk wuhdże, nichtó doma njebé, hacż jena błużobna ſ 12étnym pólſkim hółzom, kotrehoż Pétrkanzez cżeta — każ jej ſwjetſcha wſchitzy praja — wukukłowaſże. S zyła běſche wohoa 84étna Pétrkanzez cżeta powſchitkownje ſnata dobra herbika hoſpoſa, kotraż ſo jara ſa derjemécże cżeleżeże a khudu lub ſtarażche. Zadnym proſchež wjeſowupuſchczi práh, hdyż bacż njeſé nékaſſi bar doſtaſ. Jako wohenk wuhdże, bé cżeta hižo we łożu a błużobna mókeſche ju ſdżwa dowołacż. Dymſe

— Wupokaſu ſe cżeſko wobſchkodżenych. Pſches nékotre njeſſoſo cżeſko wobſchkodżeni, kotriż dołhe cżakanje **ſtacże w ſawrjenych** runmoſeſach pſchi ſtyrnum wowneże atd. dla ſwojeho cżéſneho wobſchkodżenja njeſmeja nżenżu, dóſtanu, każ pruſka hamtiſka nowinarſka ſłużba w ſenym powſchitkownym poſtajenju pruſkeho juſtizneho miniſterſtwa piſa, — na namjeſt toho wuſtawy, kiż wobſchkodżenemu podpjeru płacżi, jehoż wupokaſ ſ jeho wobſtarnym a ſ kokom tamneje wyſchnoſcże, kiż jón wuſtawja. Taſzy cżeſko wobſchkodżeni, kotriż tajſi wupokaſ maju, dóſtanu no pſchikład łépſchinu pſchi płacżenju renty. Njetrjebaju nihdże cżakacż. Wupokaſ na lito 1925 płacżi na bożne léto 1926, hewak jenoż na jene léto. Wobſchkodżenym, korunżi położenje ſo po ſkacżu wjazy njepſcheměni, wuſtawi ſo tajſi wupokaſ na tſi léta.

— **Nam ſo piſa:** W poſlednich łétach **wojowachu** ſe karjo a **khorohne** kaſzy wo honorar (mżdu). Wuwjate pſchi tutym wojowanju běchu pſchekupſke powoſanſke thoroſne kaſzy, kotreż ſ lékarjemi wumjenjene wobſtarowachu, kiż boſhażnju nutu pſchedpiſhachu. Jako brónja powolanſka thorohna kaſza, je Nimſkonarodna thorohna kaſza, powolanſka kaſza ſa pſchekupſkich pomocznikow, pſched **nékotrym** cżaſom „ſwobodne powolanſke ſawěſcżenje" we ſwojej rjadowni „F." wumworiła, kiż hobuſtawu jako priwatnych patientow wobhładuje. Sſobuſtawy njetrjebaju żane formularny wupiſnicż, ſamdża ſej lékarja braċ, kaſſehoż chżedża, też taſkich ſa woſebite thoroſcże (Frażäzte), też kaſtrjakuli drużinu a mnohoſcż lékaſſtwa, tóżdu priwatnu a ſjawnu thorowniju abo priwatnu klinika atd. wutrjebaċ. Niebżiwajo na wyſokoſcż ſliczowanja farmna kaſza 75 proz. ſliczowanſki. Póbła toho pſchi kaſzy wyſoku thorohnu podpjeru atd. Njeſwużiwanje formularow ſżiju ſawěſcżenje we wſchéch pabach priwatneho patienta, dokelż lékaŕ, hawiżaŕ, thorownja njeſwżża, ſo patient jenej kaſzy pſchiſłuſcha. Lékarjo witaju tuto ſarjadowanje ſ woſebitej radoſcżu, dokelż ſu wot pſchipóſłanja ſliczowanſkich na kaſzy wuſtrowanſkich. Tehorunja njetrjebaju cżaſ rubjaze wotſlżeżenja ſ nimi cżiniċ.

— **Rėpina ſchżoda w Niżoſchleſyſkej.** We wſchelakich krajinach Niżoſchleſyſkeje ſkorża hoſpodarjo na ſ ke ſchkodowanje rży, woſebje pſches kundroży. W poſlednych łétach je ſo wjele knotow wulsiſito, ſo bychu ſich kóża ſa drohi pjenież pſchedali. Knot je w Bożej ſwórbje jako frażaſki rożlin poſtajeny. Tute njeroſomne ſulżenje ſo nétko cżiſcżiwje wjeżi.

S **Hornjeje Khiny.** Saidżene dny piſżachny, ſo ju ſo we indomnej ſtate wſchelake draſtje namakaſe. Nétko je ſo wupokaſało, ſo je draſtju jena proſcherka, kotraż we poſledniim cżaſu je ſwojej 14 létnej dżowku w tannej wokolinje wokolo Drużbżeſze, tam wotſtajiſa. Proſcherku a jeje dżowku polizija wużera ſaja. Wonej wukaſchtej, ſo ſtej ſobu druthu drażtu naproſchyłej a tohodła je wo ſkake ſtonu wupſcheſkaſej.

S **Wałowſkowa pola Budeſżez.** Wczera wjeczor wokoło 9/10 hodżin w domiſkim tudomnem mléſchczanſkoſty Wagnera wſchon wubruſi, kiż ſo ruże też na bróżeń a hróſt wupſcheſerk a do cżiſta ſpali. Wſchę twarjenja běchu ſe błomu kryte.

S **Cżornez.** Saidżenu ſobotu podachnuſ roſprawu wo Cżorneczanſkim wulkim wohnju. Nichtó njemóżeſche heli wunmyſliċ, kak je woheń naſtał. Nékole hodżi ſo wohenk ſ wétſioſoh prajiſch, ſo je wohenk ſ pſchetorhnjenjom miſliny naſtał, hdyż ſo brożnja, w kotrejż wohenk wuhdże, w 5 minuſchinach pſchez zyło paleſche. Sſuſodnam je ſo dżakowacż, ſo ſo hiſchcże ſkót a wſchelake domjazu nahoſa wukhowa. S cżeleżeje w cżaſu, hdyż wohenk wuhdże, nichtó doma njebé, hacż jena błużobna ſ 12étnym pólſkim hółzom, kotrehoż Pétrkanzez cżeta — każ jej ſwjetſcha wſchitzy praja — wukukłowaſże. S zyła běſche wohoa 84étna Pétrkanzez cżeta powſchitkownje ſnata dobra herbika hoſpoſa, kotraż ſo jara ſa derjemécże cżeleżeje a khudu lub ſtarażche. Zadnym proſchež wjeſowupuſchczi práh, hdyż bacż njeſé nékaſſi bar doſtaſ. Jako wohenk wuhdże, bé cżeta hižo we łożu a błużobna mókeſche ju ſdżwa dowołacż. Dymſe

Kneżna Skuderi.

Powédanczko ſ doby franzowſkeho kraſa Ludwiga XIV.

wot E. T. A. Dwórnika.

3)

(Pokracżowanje.)

Baptiſtowe ſtarożeże njebéchu bjes pſchicżiny. Munje w tamnym cżaſu běſche Paris méſtnoſcż naſſaſakliſchich njeſtrukow. Kral, kiż cżaſuſche tutemu njeſhmanſtwu, kotreż ſo pſchezo hóle roſſcherſcheſe, ſadżewacż, ponjeſenowa powébity żud, kotremuż jenoż pſchepytowaja a khłoſtanja tutych potajnych njeſſtutkow napoleji. To běſche tak mjenowana „Mambre Ardente", kotraż ſwoje poſpedżenja njedaloko Baſtille wotmełwaſche, a kotrejż ta Regnie jako pſchedhyda pſchedſtejeſche. Tżeſchi cżaſ wojſtachu la Regnieowe **prózowanja** bjes wuſpeha, hyrnjeż je pſcheżo powjeſtſchaċ. Leſtnemu Desgraiſej pak poradżi ſo, wſchė najpoſaſniſche kuty a kucżiki njeſhmanſtwa wotkrjeż. Wſchitzy jenoż nékak podhladni ſtónżichu na hłownym torhoſchczu.

Mjes tym ſo nétko na hłownym torhoſchczu krej winowatych a njewinowatych ſ rétkami bżeżeſche, a ſtónżnje poſtajne njeſtukki poczachu rżdſche a rżdſche bywacż, ſtejeſi ſo nowe njeſhmanſtwo hinaſſiſcheho roſa, kotreż ſuowa ſtrożele roſſcherſcheſe. Schwita njedocżiſtnoſcż ſe ſo ſdaċa na to **położiła**, wſchė bebjeſiti a drohetne woży do ſjwojeho wobhładżenſtwa pſchinjeſeſ. Bohata pycha, ſedina kupżena, ſhdi ſo na njeſnate waſchnje, możeſche łażtuki ſłowana bycż. Wjele hórje pak běſche hiſchcże, ſo ſo kożdy, kiż běſhi ſwéri, wjeczor bebjeiti pſchi ſebi njeſeż, ſrjedż bróſhi, w cżiſtnych khódbach domow wurubi, haj ſamo ſamordowa. Cżi, kiż běchu ſe ſjinjenjom wotſeſhi, wupraſachu, ſo bé kożdeho dyrjenje ſ pjaſcżu do hłowy każ błyſk poraſhło, a hdyż ſ pohlſchenja wotnuczichu, běchu wurubjeni a na zyle drużim mėſtnje. Samordowani, kotriż ſo ſtoro kożde ranje na drohach abo we domach namalachu, mėjachu wſchitzy jenu a tu ſtonu ſmjerſtnu ranu, běchu ſ njeczikom do wutrobnja kóte, kotroż po wupraſenju lékarjow tak łżetlje a wėſcże morjeſche, ſo ſkanjeny, kożdeho ſynka njemóżny, hnydom morihwy ſ ſemi padże. Schtó běſche na roſwiſlnym dworje Ludwika XIV., kiż njebé do jeneje tajneje lubożeje ſapleſcżeny, pożdże ſ łubej khwataſche, a nékotry każ bohaty dar pſchi ſebi njeſeſche? Jako bychu tuczi njepleſchożo ſ duchami we ſwjatſu ſtali, wożdżachu wſeni wėſcże, hdy dyrbeſche ſo tajke nėſchto ſtacż. Huſto njedożcżahny njeſprawny dom, hdyż ſjchożi łubożeż wużywacż, hnuto padże na bróżeń, haj pſcheż ſjwu łubeje, kotraż ſ ſtrożeleni kriwawne cżėło namała.

Podarnu łożeſche Argenſon, ſtrażniſti nawjedowaŕ, pſcheż w Pariſu, ſchtoż ſo jemu w ludże jenoż nėkak podhladne ſdaſche, podarnu njemdrżeſche la Regnie, a pytaſche wuprajenja wudrżeż, podarnu ſo ſtraże, wotdżeleniu pożhłuchu, cżėſ ſtónżnikow wobėſche namakacż. Jenoż kożdynoſcż, ſo hacż do ſubow wobkrónicż a ſebi pſcheż ſwojeju njeſeż dacż, ponuhſche nėkak, ale tohodła ſtachu ſo pady, ſo bychu ſjihżobnizy ſ kanjenjeni trocżeni a kujeſ we tym ſjamym wotkonniku morjeuy a wurubjeny.

Spodżiwnje běſche, ſo ſo njedżiwaju wſchėch pſchepytowanjow na wſchėch mėſtnach, hdżeż běchu wiſi ſ pyſchenkami jenoż możne, niż najmjeńſche ſ rużenych drohetnoſcżow njepukała, tak ſo ſo też tu njedożcżeſche żana cżėſ wuſtżeżicż, po kotrejż by ſo ſcżėhowacż mokło.

Desgrais pyrjeſche ſo ſ njemdrżeju, ſo ſtamo jeho leſcżi tuczi ſtónżnicy wunożechu. Tón dżėſ mėſta, w kotrymż iwón runje pſchebywaſche, wojta pſchełuteſnowany, njeſ tym ſo w druhich dżėlach, hdżeż ſo njeby nichtó nicżo ſleho nadżał, norbarſtwo ſjwoje wopory żadaſche. Desgrais dopomni ſo na wunjeſtſnow wjazorych Desgraiſow ſtworicż, njeſ ſo tak podobnych, na ſtupje, ſtacżu, rėcżi, podobże, wobliczu, ſo ſtamo jeho ſimarjo njebychu wjedżeli, hdże prawy Desgrais leżi. Mjes tym ſtuchażche won, ſjwoje ſjwjenje ważiż, w najpodajniſchich ſtutach, a ſcżehowaſche naſpala teho a tamneho, kotrejż na jeho naſtork bohatu pychu pſchi ſebi njeſeſche. Tutón wojſta njedótknjeny, potajkim też wo tutej naprawje dyrbjachu ſtóſtnizy wėdżeċ. Desgrais pożinaſche ſdżwėlowacż.

Jeneho ranja pſchińdże Desgrais k pſchedſjydże la Regnie lėdży, wohibły, njemdrży.

„Schto macże, ſchto macże do powėſcżow? Namałacże cżėſ?" ſawoła pſchedſjydża jemu napſcheczo.

„Ja — hnadny knjeże," pożcżina Desgrais ſ njemdrżeju ſtunacż, „ha, hnadny knjeże — wczera w noży — niedaleko Lowra je ſo Marquiſ de la Farne nadpadnył we mojej pſchitunnowjeſi!" — „Njebjo a jenija," ſawjſita la Regnie ſ wjeſołoſcżu, „my ſich mamy!"

„O błyſchcże jenoż," padnje jemu Desgrais do rėcże, „błyſchcże jenoż najprjedy, kak je ſo toho ſtało. Pſchi Lowrze ſteju la potaſtim, a kedżbnju na tych cżertow, kotſiż wje hanja. Tu pſchińdże ſ njewėſtym ſtupom, ſtajnje ſo wubliczaju jena wożdowa zyle błiſko ninu mje, bjes toho ſo by mje widżała. W méſnacżkowym żpėtle ſpóſnaju, ſo je to Marquiſ de la Farne. Ja mójach jeho tudy wocżakowacż, ja wėdżach, dże wón dyże. Lėdma je wón dżeſacż — dwaracże króczeli wotemnje, tu ſłoczi każ ſe jemje jena poſtawa na njeho, wrjeſnje jeho k ſemi a wurubi jeho. Njewobwużnije, pſchekwapjeny wot tutoho wokomika, kotryż mójeſche mi tutoho mordarja do mojeju rukow dacż, jawołam wótrje a ćżych ſ hobrżłimi ſkokami ſ mojeje thowanki na njeho ſlecżeċ. Tu jawiju ſo do mojeho płacżeja a padnu. Ja widżu tutoho cżłowjeka każ ſ wėtſikowymi ſkibłami cżekacż, ja ſo ſtrabam, cżėrju ſa nim — běżiju ſtorcżi do mojeho rożka — ſ daloka wotmołwjeja hwiżki jimarjow — pocżinu ſo wożimjeċ — ſchcżerkot bróni, puſot koni ſe wſchėch ſtron. Jowole, jowole — Desgrais! — Desgrais! wołam ja, ſo ſo pſche wſchė dróżi kliżeżi. Pſchcżeo widżi tutoho cżłowjeka pſchede mnu w jaſnym mėſnacżkowym żwėtle, każ ſo won, ſo by mje mylił, do toho abo tamneho kucżika wonje; my pſchińdżemy na Mikklauſchowu dróhu, tu ſdadża ſo jeho moży wobeżeżacż, ja napinam ſwoje dwójzy — pſchcżeże błatnacże króczeli ſe won jenoż dopżdże."

(Pokracżowanje.)

Hischcze so kehdy njepalesche a tak możachu Nimale zyli swadobu s wjeho wulkowacź. Staruschka dre bě so khětro wustrožała, hdyž rěkasche, so so jeje kubło pali a plakasch, wola pak mějesche hischcze telko duchapschitomnosće, so stu swoju drastu rumowasche. Też drasta cjelesche so nimale wsche wulkowa. Dothe lěta hospodari na kuble bobry a sastužony Sserb, Jurij Leschawa. Też Waclaŕ Nulich, kotryž je derje herbizy nawukuył a je nětko dobry Sserb, je na kuble hižo na wsche 11 lět. Schtóž tudy bliže znaje, jara wobžarnje, so staj pola Pětranzec cjely tajke njesłoho doczakałoj. Na kuble je so jakle psched nětcho lětami elektriska pschiprawa natwarila a s njej wschelake nowe maschiny, kaž na psch. młóczawa aid. bo brósnje stajile. Też domiše bu hakle psched krótkim se schifrom krute. Wschě wosy hacź bo jeneho, kaž tež zyły ratarschi grat su so sobu spalile. Brósenj, trawjenk a młéwy so do cżista spalichu. Domiše bě podmurjowane a tohodla delni dźel a horni posthód stejo wostaschej. Tola pak je smutska wscho wupalene. Konjenz so s wjeschoho bóka thjerza. Wscho hromadze bě 16 finkawow k wohnjej pschiwiska. Schkoda wobliczi so na 50 000 hriwnow. Staruschka ma so cżim bóle wobžarowacź, dokelž njemcżiske nizko sajwschcene. Wjele njeluboznoschczow a bźela mějesche policija s ludźimi, kotrjž běchu so wokiwnosće dla k wohnjej pschihnali. Wisko worpaleneho statoka je pschecżuży sobu, kotryž pschihladowarjo zyle sateptachu. Wobžarowacź so ma, so so pschi hewak dosć wulkej wohnjowej schkodze hischcze druha njetrjebawscha pólna schkoda nastanu. Jako sbože pschi tak njewupraznownym njesbožu na so hischcze wobhladowacź, so žně domoj njeńdu. Hewak by schkoda hischcze wjetscha była.

S **Nowej Sallzy.** Wschichnych pjatk 12. junija popołdnju we 2 hodź. so w Pančicžankim hoicżenzu maczerjami Lkatke roda poskicza. Lékaŕ budże pschitomny.

S **Kamjenza.** W naschim mésće so wot 28. meje hacź 4. junija sadowe schtomy licżachu. W Kamjenzu je postatkim 7150 jabłuczinow, 2847 kruschwinow, 3113 słowczinkow, 1415 wischnjow, 48 abrikosowych schtomikow, 283 brześkowych schtomikow a 238 worjeschinkow. Sto to schtomy, kotrež njesu. Schtomikow, kotrež rjschcze njesu, je so naliczilo: 2128 jabłuczinow, 584 kruschwinow, 606 słowczinow, 374 wischnjow, 14 abrikosowych schtomikow, 127 brześkowych schtomikow a 54 worjeschinkow.

S **Kundraczicz pola Kamjenza.** W Kundraczicžankim lésu pola cżerwjenje hory wudwri pondelu powołniu mali Kóny wocheń. Ludźa, kotrjž w Hóverowej wjelnczi bźěchu, so na dobre sboło hischcze w prawym cżasu wohnic dobladachu a jón podusyschu. Kak je wocheń nastał, wjele so hischcze wulahnjło.

S **Nalez.** W naschej Nokeczanskej schuli su dźěcži na wosbnjym ifkorise. Dźěczom, kotrjž prenje léto do schule khodża, je so khodzenje do schule sakasało, dokelž su nimale wschě dźěcži tutele rjadowanje na wosbnjym ifkorise.

S **Wósporka.** Dudomna wokolina bu w posledninm cżasu se stajnymi padawkami domapytana. Sadóżcem wutoru so padaschi pola tudomneho władżerja Wiedela nutsłamachu, tola darbiacym bjes wulpecża cżekneechu. We Malecżizach syntachu na stamżnym dnju swoje cżorne rjemjesło pola kubleria Hofera. Tola tu mějachu hischcze mienje sboża, dokelž dounjazy hnydom wotuczichu. Padaschi pschinaczi cżekmachu.

S **Wojerez.** Njesbožo, kotrež mózesche hischcze hórje wupadnuez, sta so wežera na żelesniskim pschekhodże we Wojerezach. Sastojnik sawjerow bě runje sawjery spuschcził. Chtyrsche je hischcze kuik posběhnyeł, so buchu nětkaši ludźo pschescheli, kotrjž psched nimi cżekachu, dokelž so cżah hischcze njesbliżesche. Tu pschijźěsche motorowy a dwaschce też hischcze pschesecż. We stamżnym wokoniku sastojnik sawjery spuschczi a motorowy sraby z zuzym wotmachom do nich. Na sboże mésesche hischcze telko dschapschitomnosće, so so sawjerow pschinuy. Motorowe koło pod nim wotżěże a so cżasko wobschkodźi. Motorowy sam pak wosta njekronjeny. — Sawjeranje pschow je so we Wojerowskim wotrjesku z wuwsackom Kropwańskeho, Lubenawskeho a Lipnańskeho hamtskeho hejtmanstwa a wsch Warnowczańa słóżiwsku.

S **Delnjeje Wóżkezinu p. Borschcze.** Slaty kważ swjezeschce dalsko a schérsko znaty kujezi sługżownik Jan Korla Schwela se swojej mandżelskej Marju rodź. Schmanzej se Nowoeje Wsy pola Krjesbje. Wobaj staj hischcze pschi polnej frowoschi a zdrowi. Nadwożenja je 78 a njewjesta 72 let stara. Njedżelu 7. junija wobdachu jubilarow jeju dschiwinni, dźěcži, dźěćidźěcži a bratrja a sotry. Kujez farar porecża wutrobne słowa a pschepoda jimaj bibliju, posbnowna jeju a dschecżesche jimaj wjele sboża. Też pěwne towarschtwo pocżesći jubilarow se spěwami. Sswérnosć nowożenje wobsteji też w tom, so hižo wot lěta 1868, potajim 57 lét, pola jeneho kujezistwa na hrodze w Delnjej Wóżkezinje dźěła jako sługżownik, na kotrymż mężnje hischcze dźenża swéru trejł. Bóh żohnuj jimaj wjecżor dnjowja.

W. S.

Z Łużicy.

S **Nowego Salza.** Tudomny 83lětny rentnodostawar August Wagner je so sawdźene dny na Nowo-Salzkim pohrjebnischczu na rańcu swojeho wuczka falskli. Wjeczor dnja 30. meje bě wón hišće we swojej bydlenskej stwě a bě list sajwostajił, w kotrymż bě napisane, so njecha na keni nikomu wjazy k wobżežnosći być. Wagner jara cżežko sylyschesche. Jenu je hižo psched 24 lětami żona wumrěła. Też jeho hyni wumrě na wójnske ześkowki. Cżežke mysle běchu s pschicżinu samomordarstwa.

S **Nowego Salza.** Kaž so nam s tonneje strony powě, so mjes Nowym Salzom a Lubjom automobilowy wobkhod sawjedże. Kilometer dróhi budże 10 pj. płaczicź. Auto budże cżi rady za dźeń tam a sem jědzicź.

S **Bischheima.** (Sswjerne njesbožo.) Sawdźenu pondźelu popołdnju swjesboži w tudomnej nowej skale 21-lětny njeżenjeny skałaŕ Garten s Niederstein. Garten pschi skalnej nuri dźěłasche a njewjedźeli, so so wysche njeho wulki kamjeń wotwali. Kamjeń padże Gartenej na hłowu a rani jeho tak, so bě hnydom morwy.

S **Bitkopiz.** (Woda poczina pobrachowacź.) Dokelž so pschewjele wody pschi krjepjenym sahrodow pschetrjeba, poczina j měśtnanni we wodowódze woda pobrachowacź. Měśćanska rada je tohodla wscho njetrjebawsche pschestrjehanje wody sakasała. Wodowóh je s cżasanni sawrjeny, dokelž woda na wyschich měśtnach j zyła njebéżi.

Wusudźenja.

Lawuiski žud. Kommunistoju s Budyschina spytachu w oktobru lěta 1923 na Minakałkim hrodże sa bróńjenj sjedźicź. Minakałkenu hainikej Korli Wilhelmej Schumanej s Kolbizy, kotryż běsche pola Minakałkeho hrabje Hollnsteina w sastojnstwje, so w měrzu 1923 służba wupowě. Schumann žedżesche w oktobrje 1923 w korczmje „hrodowskeje pinzy“ w Budyschinje. Běsche trochu pjany a sbobom mjerzaty, so je jemu hrabja służbu wupowěł. Tuż powědasche kommunistam, w korczmje žedżazym, so ma hrabja Hollnstein hischcze wjele brónjow we jenej hrodowskej wěži skhowanych. Prajesche, so je hrabja we swojim cżasu jatym Rusam kajał, bróńe samurjowacź. Pschi tutej pschileżnosći Schumann kommunistam hród dospolnje wopiša. Też wjednik kommunistow, murjeŕ Kurt Pschałek je Židowa bě pschitomny. Tón 10. okt. wjecżor 1923 j zyłej liczbu kommunistow do Minakała poda, so by sa bróńjenj sjedźił. Pschałek a nětkaši j kommunistow sasche pschjes płót do hrodowego parka. Tam pak so pschepakasachu, so so na žane waschnje do wuskowkmatcje wjeże dobyez njemóża. Widżachu, so je wscha proża podarmo a dżiwku městno sabo wopuschczicź. W žamżnym wokomihu pak jich hrodowy straźnik Seymank pschekwapi. Jedyn j kommunistow jeho sa schijn hrabiny a měrjesche so j rewolwrom na njeho prajiz: „Djerż hubu“. Druhi wotewsa jemu latarnju. Pschałek tżěł do straźnikoweho psa. Potom wróćichu straźnikej latarnju a cżekmachu. Straźnik sawoła hnydom wyschcheho hajnika Manku a pomoznego hajnika Kirlacha. Tuczi podachu so j bróńjenni sa kommunistami. Cżi pak běchu dawno hižo pyche wschě horu. Pschi wloczu gumijowy klumpacz se żelesnym sapołożkom namakachu. W hrodże sysła żanych bróńjow njebé. Kommunistojo mějachu so nětko sasdżene dny psched žudom samolwjecź. Bittner, Kliemand a Kubiza prejachu, so su w Minakale sobu byli. Winu njeznošachu jim dopokazacź. Sšud pak dopokasa, so su so Hisa, Urban a Steinigen s Pschałekom do hrodowskeho parka dobyli. Dla spytaneho cżežkeho paduschstwa Hisu a Urbana k dwěmaj mésacomaj a Steinigena k 6 njedźelam jatwa sasudźichu. Wschitzy druhi wobskorżeni, kaž też Schumann, so wuwinowachu. Sšud wobswědczi, so dwajsche Schumann jeno hrabji Hollnsteinej nészto klubu sćinicź a jemu kommunistow na schijn pósłacz, njeznyslesche pak na to, so so kommunistojo w nozy do hrodu dobindu.

Ze susednych a dalšich krajow.

S **Drježdżan.** S wulkim wohnjom w Niesy nastała schkoda je so nětko wobliczika. Schkoda w hotowych towarach wuczini nětkle 20 000 000 hriwnow. S tym hischcze njesu wulke drjewowe składy sohubitżene. Też schkoda tych hamtch wuczini nékotre miliony. Na 15 żelesniskich wosow su dospolnje swiczenych. Woheń je pjeca s tym nastak, so je so pród wokolo wobwalu kolesow tocżesche maschiny sdrěź a sapalik, dokelž nischcu podwalzu (Lager) dosć s wolisom mażane.

S **Drježdżan.** Wyschichi postowy jekretaŕ Franka je Hilbersdorfa bě 25. meje do Salskeje Schwizy wotpucżował. Wot tam je wjazy njewrócźi a bě wot tuchu dnja zhubjeny. Jeho cżelo je nětko s rozbitymi sadami pschi tak nijenowanym „Nowym pucżu“ namakali. Njehódźi so rosjasnicź, hacź je so samomordarstwo abo njesbožo stało. Franka je wokolo 40 lét stary.

S **Drježdżan.** 1000 hriwnow myta dari Drježdżanske statne rjedniszwo tonet, kotremuż so poradzi Doberzitzkeho mordaria sajeć. Słónjk tehdy po swojim nieskutku wuczeny. Jeho koło w jenym żitnym polu namakachu. Lohnenitelemu hoicżenzarjej bě tež 22 hr. kradnuli. Dźeń psched mordarstwom na Baszeji w Zatkej Schwizy pschebywsche a tam nékotre automaty wobhrannu. Kaž nam policija powě, je mordaŕ hižo dawno pytany nutsłamaŕ Walter Hugo Franka, rodżeny 25. junija 1895 w Niederrohna.

* S **Lipska.** W Burghauzenje pola Lipska dóńdże jara dżene dny po jenych rejach k njeluboj bijeńzy, pschi kotrejż so wokolo 30 wożobow wobdżěłichu. Bijachu so hnydom s plotowymi kołami. Schkitanska policija spytasche jich směrowacź abo rozebnacź. Tola njethmanizy so hamo do policajskich sastojnikow dachu. Tuczi pak jich wóżom j najbórschich jazachu. Nawjedowarjej porabźi so wuczekneez. Wschitzy wobdżělnizy budu so dla kaženja méra psched žudom samolwicź dyrbjeez.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Sakski fjezim je sa twarjenje sastojnistich wobydlenjow 3 milijony hriwnow pschifiwolił. — Po knježerstwowym nanjezu ma so sakski wustaw sastawnych listow za industriju a wikowanje założicź. Namjet je so najprjedy prawnemu a hospodarstwowemu wubjerkej B pschipokasał.

*

Banda mazedonskich komitaczow je we Widinskim wokrjesu w Bolharstwej 400 ludźi sfónzowała, mjes nimi wjednikow ratarskeje strony Ambowa a Mileiwa. Bilu wjednika ratarskeje strony j dynamitom do powětra buchnychu. Pschi tym jeho starschej, jenu żotra a żona wyschcheho leutnanta Nedelskeho zmjerzej namakachu. Na mazedonskich komitaczow je nětczischke bolharske knježerstwo sepjera. Cżim wjazy pschiwisowarjow ratarskeje strony sfónzuja, cżim lubscho je to knježerstwu.

*

W afcikanskej puschczinje mjes Salomom a Suwaskej oazu su cżeła schtyrjoch italskich létarjow namakali. Wont su po sdaczu hłodu wumrěli.

*

W Koloradoskim stacże w południowej Ameriży je so se wichorom wjazy dyżli 100 twarjenjom wupuschczilo a so 26 cłowjekow morilo.

*

Kaž so j Mexika powě, je so j powodżenjom rěki Tehuantepeka wjazy dyżli 100 wożobow tepito.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokol“ ma kóżdy štwórtk wjecżor we 8 hodź. zwucżowanje w towaŕsowni na Hornczeskej hasy.

Bukecy. Jednota „Sokol“ ma sobotu, 13. junija, wjecżor z dypkom 1/2 9 hodź. zwucżowanje. Starosta.

Delni Wujezd. Jednota „Sokol“ wuhotuje njedżelu, junija t. l. swój 1. założeńsi swjedżeń w Božej stwórbje, a přeprošuje wutrobnje hišće junkrós wšź bratrowske Jednoty, kaž też cyłu serbsku zjawnosć nasoje wokoliny. Bratrow prosymy, zo bychu tyće sobupřinjesli. Zapocżatk 1/2 2 hodź. Po sokolskim swjedżenju krótke posedżenje zwjazkoweho wubjerka.

Drježdżany. Serb. tow. „Čornoboh“ ma njedżelu, 14. junija, swójbny wulět z parnikom do Gauernic. Zetkanišco je Terassenufer 2,15 hodź. při předawańi jězdnych lisćikow. Wo bohate wobdźělenje prosy předsydstwo.

Komorow p. Rakec. Jednota „Sokol“ ma pjatk, 12. 6. zwucżowanje. (Sokoljo a Sokolki.) Načolnistwo.

Košla. Serbski přednošk ze swětłowobrazami připrawi so přichodny pjatk, 12. junija, wjecżor w 9 hodź. w Rjelic korcmje w Košli. Wo pucżowanju po Bosniji a Herzegowinje přednošuje k. Hładki Wo bohaty wopyt prosy zarjadnistwo.

Spěwnym towaŕstwam. Na Kulowskim wšotowaŕstwowskim zlěće spěwa zhromadny khór serb. spěw. towaŕstwow sćěhowace spěwy, kaž so kk. dirigentam hižo wozjewi:

1. Rjana Łužica
2. Hišće Serbstwo
3. Naše Serbstwo

} jenohłósnje

4. Reja w meji
5. Sedźało holčo
6. Maći stara
7. Płakała Hanica
8. Hoj Horje, serb. Sokole
9. Z mocu lawa

} měšane khóry

} mužske khóry

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinju — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžnyey, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinju.

Wubjerk z hromadami
mużaczych a żonjacych
kołow
jenož najl. hódn. znamki
Preciosa, Phönix, Gritzner,
Torpedo, Stiftа, Express a
Specjalna přihódn. płaczizn.
Dowolam podźělne płaczenje
Dom jězdnych kołow
Witek w Sćijecach.

K swinjereżanju
kupujeće
dobru hejdušku
samomělcu čorstwu,
nowe korjenja, majoran
pópjeŕ
ze samsneje korjeninoweje tołcżenje, stajnje čorstwo pola
Korle Kahroweja.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčeńskej hasy čo. 10 porucża jězdne kota, šijace mašiny, mantle a žławki. Samsna wuporjedź.

Swobodne městno za
Welsec kupny dom w Kulowje
Założeny 1868. Telefon 12.

Železniski jězdny plan, płaćacy wot 5. junija 1925.

S Budyšćina do Rakez a Petershajna.

S Budyšćina	4,50	6,28		7,31	9.34	11.38†	2.23	4.55	6.53	10,16	10,56	11,30
„ Natarjez	4,57	6,34		7,38	9.40	11.44†	2.29	5 02	6.59	10,24	11,02	11,36
„ Jidowa	5,01	6,38		7,43	9.44	11.48†	2.33	5.06	7.03	10,29	11,06	11,41
„ Malcho Wjelkowa	5,08	6,45		7,49	9.50	11.57†	2.41	5.13	7.09	10,35	11,12	11,47
do Radworja (dwórn.)	5,16	6,53		7,57	9.58	12.04†	2.49	5.21	7.17	10,42	11,20	11,54
∫ Radworja „	5,17	7,01		7,59	10.00	12.05†	2.51	5.22	7.19	10,43	11,21	11,55
„ Khańowa	5,22				10.05		2.56		7.24		11,25	
„ Njebjelčicy	5,29	7,12			10.12		3.03		7.31		11,32	
„ Sdźechowa	5,35				10.18		3.10		7.37		11,38	
do Rakez	5,41	7,23			10.24		3.16		7.43		11,44	
„ Rakez	5,43	7,28			10.25		3.18		7.45			
„ Komorowa	5,50				10.32		3.25		7.52			
„ Bukich Sdźar	5,57	7,39			10.39		3.32		7.59			
„ Hóška	6,04	7,44			10.46		3.39		8.06			
do Kulowa	6,11	7,50			10.55		3.46		8.13			
„ Nimzow	6,19				11.03		3.54		8.21			
do Wujerez	6,25	8,02			11.09		4.00		8.27			
∫ Wujerez	6,56	—			—		4.18		—			
„ Wjelasow	7,50	—			—		4.58		—			
do Petershajna	7,59	—			—		5.06		—			

† Jěžđi jenoj hóžbu hobotu.

S Petershajna do Rakez a Budyšćina.

S Petershajna							8.45					
„ Welasow							8.56				6.11	
do Wujerez							9.45				6.21	
∫ Wujerez			6.45				10.40			4.20	6.29	8.49
„ Nimzow			6.52				10.45			4.25	6.35	8.55
„ Kulowa			7.00				10.53			4.33	6.42	9.03
„ Hóšta			7.07				11.00			4.40		9.10
„ Bukl. Sdźar			7.14				11.07			4.47		9.16
„ Komorowa			7.20				11.13			4.53		9.12
do Rakez			7.27				11.19			4.59		9.18
∫ Rakez		6.21*	7.29				11.20			5.00		9.19
„ Sdźechowa		6.29*	7.35				11.26			5.06		9.25
„ Njebjelčicy		6.37*	7.42				11.32			5.12		9.31
„ Khańowa		6.46*	7.50				11.40			5.19		9.38
do Radworja	6.32	6.51*	7.55	10.41*			11.43	1.12*	2.25	5.23	6.10	7.14	9.42
∫ Radworja	6.34	6.53*	7.58	10.43*			11.44	1.13*	2.28	5.24	6.11	7.18	9.43
„ Mal. Wjelk.	6.44	7.03*	8.08	10.53*			11.55	1.23*	2.40	5.33	6.21	7.28	9.51
„ Jidowa	6.51	7.10*	8.14	10.59*			12.02	1.29*	2.46	5.39	6.29	7.35	9.58
„ Natarjez	6.55	7.14*	8.18	11.03*			12.06	1.33*	2.51	5.43	6.35	7.40	10.02
do Budyšćina	7.01	7.21*	8.23	11.09*			12.11	1.39*	2.57	5.48	6.42	7.46	10.07

* Jěžđa jenoj hóžbu hobotu.

S Budyšćina do Wjelećina.

	†	†	§			§	†	†	§		
S Budyšćina	4.55	6,42	6.50	7.14	10.53	1,10	1.21	2.14	4.50	6.00	7,12	7.51	10.56
„ Dźěwicy	5.03	6,51	7.05	7.22	11.01	1,25	1.36	2.23	4.58	6.11	7,23	7.59	11.04
„ Budestez	5.09	6,58	7.13	7.29	11.06	1,39	1.44	2.29	5.06	6.19	7,31	8.06	11.11
„ Roswodez	5.14	7,03	—	7.34	11.11	—	—	2.35	5.11	—	—	8.11	11.16
do Wjelećina	5.21	7,10	—	7.42	11.18	—	—	2.43	5.18	—	—	8.19	11.24

† Jenoj wšědnym dnjej. § Jenoj njedźelu a ſwjate dny.

S Wjelećina do Budyšćina.

	†	†					†	§	§
S Wjelećina	—	5.57	8.26	—	11.43	3.22	6.13	—	8.47	9.58	11.32
∫ Roswodez	—	6.03	8.36	—	11.50	3.30	6.20	—	8.54	10.05	11.38
„ Budestez	5.51	6.09	8.42	11.46	11.55	3.35	6.25	9.10	8.59	10.10	11.43
„ Dźěwicy	5.58	6.15	8.48	11.47	12.00	3.40	6.31	9.18	9.05	10.16	11.48
do Budyšćina	6.06	6.23	8.56	11.55	12.08	3.48	6.39	9.26	9.13	10,24	11.56

Běła Woda — Barschcej Gubin.

S Běłeje Wody	5.47	9,00			1,33	4,40	9,25
„ Bořsowli	5.57	9,10			1,43	4,50	9,35
„ Cźišej	6.06	9,19			1,52	4,59	9,44
„ Fryzowego Haja	6.13	9,26			1,59	5,06	9,51
„ Dobrinje	6.19	9,33			2,06	5,12	9,58
„ Kólša	6.25	9,39			2,12	5,18	10,04
„ Zimorszy	6.37	9,51	*	†	2,24	5,30	10,16
„ Barschcja	7.00	10,02	11.20	11.54	2,35	5,46	10,27
do Gubina	8.20	*	12.56	12.56	—	6,48	†

Barschcej Gubin — Běła Woda.

S Gubina	5.30	—	*	10.25	1.46	7.43	7.43	†
„ Barschcja	6.39	7.05	10,16	11.30	3.05	6.51	9.02	10.11	11,00
„ Zimorszy	*	7.17	10,28	†	3.17	7.03	†	*	11,12
„ Kólša		7.29	10,40		3.29	7.15			11,24
„ Dobrinje		7.37	10,46		3.35	7.21			11,30
„ Fryzow. Haja		7.42	10,52		3.41	7.26			11,36
„ Cźišej		7.49	10,59		3.48	7.33			11,43
„ Bořsowli		7.58	11,08		3.57	7.42			11,52
do Běłeje Wody		8.06	11,17		4.06	7.51			12,01

* Jenoj dźěławe dny. † Jenoj njedźelu a ſwjate dny.

Běła Woda — Mužakow.

S Běłeje Wody	5.40	9.0	9.18	12.07	12.31	4.47	7.20
„ Waldhaus	5.52	9.12	9.21	12.15	12 35	4.58	7.32
„ Kijanskeje Hóty	6.01	9.21	9.30	12.24	12.45	5.05	7.41
do Mužakowa	6.06	9.25	9.35	12.29	12.49	5.09	7.46
	*	*	†	*	†		*

Mužakow — Běła Woda.

S Mužakowa	5.11	6.49	10.35	3.57	6.29	8,31	
„ Kijanskeje Hóty	5.17	6.54	10.41	4.03	6.35	—	
„ Waldhaus	—	7.01	10.50	4.12	6.44	8,50	
do Běłeje Wody	5.30	7.07	10.57	4.19	6.51	9,00	
	*	*					

* Jenoj dźěławe dny. † Jenoj njedźelu a ſwjate dny.

Shorjelc — Chocźebus — Barlin.

Se Shorjelca	1,07				4.27	6.20	7.47	11.15		1.21			5.19	8.02	11,30
„ Charlottenhof					4.41		8,01			1.35			6.02	8.15	11,44
„ Koderdorf					4.49	6.38	8.09			1.43			6.10	8.23	11,52
„ Hórki	1,30				4.58	6.45	8.18	11.36		1.55		5.46	6.36	8.31	12,00
„ Hušmanez					5.03		8.23			2.00			6.31	8.37	
„ Hańichen					5.10		8.30			2.06			6.38	8.44	
„ Njeźijn	1,45				5.22	6.59	8.39			2.15			6.47	8.54	
„ Bě je Wody	2,02				5.48	7.15	8.57	12.05		2.32	4.58	6.15	7.08	9.12	
„ Stepcho					5.58		9.07			2.41	5.08		7.18	9.22	
„ Hrodła	2,22		5.20		6.15	7.34	9.21	12.24		2.54	5.18	6.45	7.33	9.36	
„ Bagerizy			5.36		6.27		9.33			3.05	5.30		7.45	9.49	
„ Kopanizy			5.42		6.33		9.39			3.10	5.36		7.51	9.55	
„ Kibuscha			5.50		6.40		9.46			3.16	5.43		7.57	10.02	
„ Chocźebusa	2,55	3.34	5.58	6.25	6.46	8.03	9.53	12.56	1.18	3.35	4.45	5.50	7.10	8.30	10.09	11.31	
„ Wětošcowa	3.13	4.02		6.50	8.20			1.46	4.01	5.17				8.55		11.59	
„ Lubnjowa	3,28	4.20		7.10	8.34			1.22	2.05	4.22	5.37		7.39	9.13		12.19	
„ Lubina	3,43			7.28	8.46			1.35	2.22	4.43			7.53	9.31		12.38	
do Barlina	5,12			9.12	10.02			2.53		6.31			9.17	11.14			

Barlin — Chocźebus — Shorjelc.

Se Barlina	11,30				7.00	7.50	10.40			*	12,50	2.45	—	5,43	6.15	8.45	
„ Lubina	12,55			5.06	8.52	9.18	11.55			2.45	2,34	4.37	5,48	7,29	7.43	10.34	
„ Lubnjowa	1,08		4.30	5.31	9.10	9.34	12.09			3.05	2,48	4.55	6,12	7,44	7.57	10.51	
„ Wětošcowa		*	4.56	5.55	9.29			††	**	3.29	2,02	5.14	6,34	7,59	8.10	11.09	
„ Chocźebusa	1,42	4.26	5.30	6.13	6.30	10.19	10.13	12.46	1.10	1.55	4.18	3,35	6.10	7,04	8,17	8.34	11.52	
„ Kibuscha		4.34		6.21		10.27			1.19	2.04	4.28	3,43	6.19				12.02	
„ Kopanizy		4.42		6.29		10.35			1.27	2.12	4.35	3,51	6.27				12.10	
„ Bagerizy		4.49		6.36		10.42			1.34	2.19	4.42	3,58	6.34				12.18	
„ Hrodła	2,08	5.05		6.53		10.58	10.42	1.12	1.52	2.37	5.00	4,15	6.51		9.00	12.38	
„ Stepcho		5.18		7.07		11.11			2.06	2.51		4,28	7.04				
„ Bě je Wody	2,27	5.33		7.21		11.23	11.04	1.32	2.16	3.01		4,45	7.18		9.21		
„ Njeźijn	2,43	5.51		7.39		11.40						5,03	7.35		9.39		
„ Hańichen		6.01		7.49		11.50						5,13	7.46				
„ Hušmanez		6.09		7.57		11.58						5,21	7.54				
„ Hórki	2,59	6.60		8.03		12.09	11.36	2.02				4.20	5,39	8.01		10.02		12,35
„ Koderdorf		6.29		8.12		12.18						4.29	5,48	8.10				12,44
„ Charlottenhof		6.40		8.23		12.29						4.40	5,59	8.21				12,56
do Shorjelc	3,24	6.54		8.37		12.42	12.02	2.28				4.54	6,13	8.35		10.30		1,12

* Jenoj wšědne dny. § Hač do Chocźebus'a jenoj wšědne dny. †† Jenoj wot połnocy hač do pjatka. ** Jenoj hobotu.

Tworykupowace towarstwo
w Budyšinje z. dr. z. w. r.
(Wareneinkaufsverein)
Dźiwajo na wjelekróćne přeća je naša
wustajeńca
na fabrikskej drózy 23
dopołdnja wot 10—12 hodź.
a popołdnju wot 2—6 hodź.
wotewrjena.
Prosymy, zo by so čas dypkownje dźeržał.
Předstejićerstwo.

Parne čišćenje pjerja
z elektriskim čěrjenjom
Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 8, telefon 1103.

Kedźbu!
Hdźe kupuju derje a tunjo
kosy
serpy
brusy
hamory za kosyklepanje
nakowy
synowe widły
kaž też wšě druhe ratafske wěcy?
Pola
Augusta Heyny
w Budyšinje na kamjentnej hasy
napřeća prosacych wikow.

Polstrowe twory
z hotuju a wuporjedźam tunjo. Přindu teš na wsy.
Max Urban, tapećerař, Königswall 3.

Přijomne poskićenje
za
towarstwa a mjeśeńow zalow
Ptaki k třělenju
wulke wohnjostroje
dobyća a hewaše přelosowanske wěcy
lampiony
we najwjetšim wubjerku a po najtuńšich płaćiznach
Wupožčenje
wjerćacych kolesow za wulosowanje, tarče k mjetanju bolow, prokow a powětrowych třělbow.
K. Martin Richter
na khěžorskej drózy 7.
Dalokorećak 1292.

Chceće
swojemu bydlenju, zahrodnym płotam, hródźam atd. nowobarbne napohlad dać, dha poručam wšu potrjebu, kaž:
lakowe barby za špundowanja, hnydom k barbjenju
lanowolijowe firnis
zaruč. čisty
Bleiweiss
suche barby,
terpentiny
emajlowy lak,
a wšě druhe laki
najlěpšeje kajkosće po najtuńšich płaćiznach.
Paul Kindermann
w Budyšinje na Mužakowskej drózy 11
lakowe a barbowe wulkowikowarnja; telefon 492.
Bleje za barby wupožčuju.

Wotwirjeny zastojnik
evangelski, 54 lět stary, pyta knjeńsku abo žonu, hdyž by snadź we wobkhodźe dźěłać móhł abo też, hdyž bě zhromadne domjace hospodarstwo wjesć mohł. Poskićenja „pod **R. 107** njech so zapodadźa na Budyšnski hlow. post na nóstskim naměsće.

Ratarstwa
wšelakich wulkosćow z najlěpšej pšeńčnej zemju předawa tunjo
Wilhelm Koschmieder
posrědnik ležownosćow we
Zhorjelcu, Konsulstraße 36.
Telefon 2368.

Zlotowa pycha

Fotografiske
aparaty
a potrěbne wěcy
kinowe projekcije
pola Wintera.
Bratrow Měršec nasl.
měšćal
Erich Winter
na žitnych wikach 30.

Transmisije
kóždeje družiny
wolije, bencin atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27.

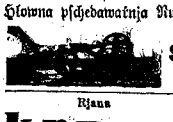
„Jlse“
salonske brikety
kóždeje dźěłby
z wagona na dwórniću w Thonbergu, ze składa w Pančicach
abo hnydom hač do domu podawa

Žitowy dom w Kamjencu
z. dr. z. w. r.
wotnožka w Pančicach.

Ratařske mašiny
předawataj a wuporjedźetaj najtuńšo
Bjenada a Pjetaš w Kamjencu
na raśšej drózy čo. 11, telefon 159.

Hypothekowe požčonki
na ležownosće, kiž so k ratafstwu wužiwa, wobstara pod přihódnymi wumjenjenjemi při najniższej dani bjez napłaćenja najspěšniśo
Ernst Raue na Hošic hasy 32
Założene 1907. Najlěpše poručenje.

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na Fukelnjskej haju 34.
Telefon 736.

Hłowna zastupowarnja Rud. Sacka ſ Lipska w Budyšinskim hamtšiku hejtmanstwje.

Skład ratařskich mašinow a gratu wšěch družin.

Rjana
kruwa
blizko ćeleću je na předań
w Kortnicy čo. 13.

Rjany plahowanski
byk
je na předań
w Sernjanach čo. 5.

Přiloha k čisłu 132 „Serb. Nowin“

Srjedu, 10. junija 1925

Přichodne ličenje luda.

Na ważnosć ličenja luda, powołanja a wobłkoda, ščož na so 16. junija t. l. stacz, dyrbi so wosebicze pokazacz. Pisches nje dóstanjemy trěbny statistiski pschehlad wo sestajenju němskeho wobydlerstwa a po kotrymž móžemy potom sudzicz. Pisches wójmy je so hewak pozdnje ličenje zakomdźiło. Po dotalnym waschnju dyrbjachmy 1915 a 1920 powschitkowne ličenje luda mjecz a 1919 powołanjow a wobłkodow, kotremuž bu 1925 sasso powschitkowne ličenje sczěkowało. Wot założenja němskeho Rata (mjenujzy 1871) buchu 3 wulke ličenja powołanjow (Berufs-) a wobłkodow (Betriebszählung) pschewjedźene a to 5. junija 1882, 14. junija 1895 a 12. junija 1907. K nim pschisamknu so jene wójnske ličenje a to pschemyslowych wobłkodow, pschewjedźene wot pruskeho wójnskeho hamta. Ale njeje so hacz do konza pschewjedło.

K tomu pschidóje wujaśnjenje wo wójnskich sczěhowkach a tež inflazźi nastupajo bydleńsku statistiku. W tym pobrachuje nam dotal jaśny pschehlad. Hewak njetrjebali so wo to wadzicz, hacz njeje njedostatk na bydlenjach pschischol sdźěla pisches powyschene žadanja na wobydlenjach.

Wujaśnja so nam wschelake smutkowne hyrowaśe podatki a to pisches ličenje wobłkodow. Dale trjebamy roshlad wo tom, hacz je cźerkanje je wjom, schtož możesche so wobeźe 1907 wobłkedźowacz, so pschisworjało, jene praschenje, kiž ma wulkeje narodneje ważnosće. Pódla toho pokazuje ličenje statistiju pschemyslenje we wschelakich worschtach powołanjow a ludu. Tak ma na pschikład pschistajeni a druhe dźele tak mjenowaneho „rjeschowanego“ stawa wot léta 1883 wurjadnje pschiběrali. Budźemy widźecz, hacz je so w tym něschto pschemęniło. Sobeźe dyrbi so pschi wupjelnjenju liscźinow na waschnje powołanja dźiwacz a spezialisowacz. Ma něchtó dwě powołani, dha ma so jenož hłowne powołanje wojnamjenicz (na wjacz ga na pschikład wschelazy ratarjo pódla też rjemjeślnizy abo nawopak).

Ličenje žada sebi wobschérne dźěło. Tak wopschischo sapiš powołanjow w lěcze 1907 sam na 14000 wosobitych mjenow a sapiš tabellow wuczini na 6000 stron. Bohužel so tohodla s dokónczenjom dołho dlijachu. Posledni swjazk tuteje 1907 wotmęteje statistiki wunidze hakle 1913. Dyrbi statistika nékajeje hódnosće mecz, za praktiske žiwjenje, dyrbi so na bórsonne dokónczenje dźiwacz. Wjeso njeje statistika jenoż to jenicźke hódne. Wona ma wjcz podłoha, na kotruž potom wědomosczi a druhi sajmanzy swoj eběłko twarja, so bychu wuliczeńki wutrjebali. W tom leži woprawne, hódne dźěło, dwójzy ważne, dokelž so nam mnoho wujaśni we wschelakich pschemyslenjach. Tohodla dyrbi so po dokónczenym ličenju bórzy dobźěłanje statistiskeho materiała žadacz.

Sa naš Sserbow je ličenje luda s wulkej ważnosću. Dyrbi so na to kedźbowacz, so so Sserbja też jako Sserbja do wobsebiteje rubriki (rynčka) sapisaju. Sawésce budu tute podłožki s wulkej ważnosću sa knjezerstwo, kotre budźe so wo pschewjedźenje artikla 113 němskeje wustawy jednacz. We swojim cźasu prjedachu sapołožany prawje strony w pruskim žejmje wobstacze wobsebiteho luda Frisow. Schtó wě, hacz tute worschty pschi wotpohladźe, Sserbow po możnosći potłocźowacz, tohorunja na tajke mysle njepschindu, dźiwajo na Sserbow. Mnohy Sserbja nochcedźa wjacz Sserbja być, tohodla sapisuja so jako Němcy. S tym wokomikom su wo wjele wjetschese hórosće a nahladnosće dozpěli. Na tutu hordu mysliczku dźe zyle cźinjenje wukonczuje. Njech so na tutych Sserjerjowe słowo njedopjelni:

„Aj, aj, aj! lubźicźki aj!
Róß němski, serbski tón kraj!
Horda ty mysliczka,
Njeczin so wopiza;
Brěhy su wschudźom a kschud
Sa blasmy, hordźiły lud!“

Jene rozumne postajenje.

Wo tutej mysliczy piza nowy měsacznik „Der Kulturwille“, na kotryž so we zwjatkowinym cźisle Ss. N. hižo spominasche a snadź hischcze wospjet wroćo pschinjdźemy, měri so na sdźerjenje germanskeje njemęschiny Frisow, kotrež w jewjernej Schleswigskej bydla. Bywa zara rjedko, so samotnite němske instanzy narodnym njemęschinam w Němskej z rozumnymi postajenjemi k sdźerjenju jich kultury, wosebje rěcze, napischeczo pschinjdu. Sserbja socźuwaja napischeczinowe sadźerjenje hižo letdźeńatki w Pruskej. Tamne postajenje knjezerskeho presidenta rěka:

„S wobzarowanjom ma so dale pokraczowacz wujimanje jewjerofrisiskeho rěcznego wokrjeża wobkedźowacz. Ssmy rad swólniwi, schulu do kluzby tuteho nadawka staczicz a dalsche wróczobjecze jewjerofrisiskeje rěcze po możnosći sadźerjeź. Wumnoźowanjeli plan dawa w nékotrych postajenjach pschiležnosć, tutón nadawk dopjelnicz. Je njestrašchne, **w němskich hodźinach też frisiske krnchi** cźitacz **dacz a frisiju wobdźelacz.** Wudacze wosebiteho w frisiskej rěczi spisanego dodawka k němskej cźitanzy so pschihotuje. Frisiske pěsnje móża so wosebje dobrowólnje wukmocz. Němska rěcz dawa pschiležnosć, pschirunajo też gramatikalne a orthografiske pschikłady frisiskeje rěcze wobdźelacz. We domowédźe hodźa so bajśi domotwiny a najhonjenja frisiszy powédacz, tohorunja na hornim shkodźenku wosebite wotrěźi domotwinskich stawiznow. We nabożinje móża so pacerje a duchowne spěwy w domjacej narěczi wukmocz a bibliske stawizny jenotliwje rospowédacz, kaž so to hižo na někotrych městach s wuspěchom stawa. Wosebje dawa spěwna hodźina pschiležnosć, lóscht a lubosć k frisiskim spěwam pěstowacz. Pódla tutych pokazkow budźe wuczba wschelake druhe możnosće poskicźowacz, wosnamjenjene nadawki dopjelnicz. So bychu so tute namotwjenja wuspěchnje dopjelnile, kenj swólniwi, bóle hacz dotal, wucerjow, kotrij su frisiske rěcze mócni, do pewnerofrisiskeje krajiny pósłacz. Prožmy wo rosprawu w běhu schtwrtich njedżeli, na kotrychž městnach so hischcze frisiszy rěcźi, potajkim so wo pěstowanju frisiskeje rěcze pisches schulu jedna a hacz tu na tajkich schulach wuczerjo pschistajeni, kotrymž je możno, tute pewnowy dopjelnicz. We wjazoklasnych systemach, bodźa so k pěstowanju wosebje pschihodźaze pschedmjety, kaž domowéda a wosebite cźitanske hodźiny, do rukow jeneho wuczerja położicz, tiž je frisiskeje rěcze mózny. — — “

Nowe mzdowe dawkowe sadźby.

Wot 1. junija 1925 sem płacza ważne pschemenjenija.

Bjesdawkowa mjda

Schtóž sebi wot 1. junija 1925 sem na měsac 80 hriwnow sashuzi (prjedy 60 hr.), njetrjeba žadyn dawk płacźicz. To sama płacźi za toho, kiž tydźeńsazy 18.60 hr. (prjedy 15 hr.), na dźeń 3.10 hr. (prjedy 2.50 hr.), na 2 hodźinje 0.80 hr. (prjedy 0.60 hr.) sashuzi. Tuto postajenje płacźi sa wschich, wschjo jeno, hacz sy jenjemy abo hacz maschi dźěcźi abo nic.

Sswójbne ponižena.

Sswójbne poniženja njejsu sa wschě swójbne zhonjenjowy wjazy jenak wyschoke. Sa mandželskich a prenje dźěcźo wostanje poniženo dale 1 prozent. Maschi-li 2 dźěcźi, tak płacźi dalsche poniženje. Schtóž sebi mjenujzy wjazy hacz 60 hr. tydźeńsazy abo 250 hr. měsacznje njesashuzi, tomu ponizi so dawkowa hadźba sa druhe dźěcźo wo 2 prozentaj (město dotalneho 1 proz.). Wón na wotajkim (jichtó ma 2 dźěcźi) 6 proz. (prjedy 7 proz.) awka płacźicz. Sashuzi sebi pak nichtó tydźeńsazy wjazy hacz 60 hr. abo měsacznje wjazy hacz 250 hr., tak ma w tutom padze dale 7 proz. płacźicz. Pola tśeceho dźěcźa hakle ponižа so dawkowa hadźba wo 2 prozentaj. Tute 2 proz. płacźi sa kóždeho, njedźiwajo na sashuzk.

Pschikłady.

Sashuzi-li sebi nichtó měsacznje hacz do 250 hriwnow, ma mjdowemu dawka płacźicz:

Nježenjenz 10 proz. wot sumy, kiž hischcze žywa, hdyž je so bjesdawkowa suma wotcźahnyła.

Zenjeny 9 proz., s jednym dźěcźom 8 proz., s dwěmaj dźěcźomaj 6 proz., je tśiomi dźěcźimi 4 proz., je schtyrjomi dźěcźimi 2 proz., s pjeczimi a wjacy dźěcźimi nicźo wjazy.

Wulki internationalny hudźbny swjedźeń (Festival).

15.—20. meje w Prazy.

Bjarnat Krawc.

III.

Před wotewrjenjom Festivala bě z dypkom 1/26 popołdnju koncert spěw. khora „Typografija“ we Smetanowym salu. Pod direkcju statneho inspektora hudźbnych šulow knjeza V. B. Airna spěwaše tutón khór před swojim hudźbnym pućowanjom do němskich městow Mnichowa, Štutgarta, Karlsruhe, Baden-Badena, Mannheima, Frankobroda a Kassela a poskići nam swój program, kiž jenoż 6 čisłow wopřiješe, ale kompozicije běchu prěnjeho rjada a to wutwory Křižkowskeho, Vomački, Smetany, Foerstera a J. Kunca. Dyrbi so hnydom přidać, zo bě tež tutón khór laikow, snadź 50 muži sylny, swój nadawk wuběrnje dopjelnił. Hłósna kultura bě wuběrna a zawěsće wuslědk njewšědneje paedagogiskeje wobrotnosće dirigentowje. Rjeńši by začiśe był, hdy by přeakustika sala polna posłucharjow była; wothlós bě husto tak sylny, zo harmonije do sebje spłuwachu.

Přiwobroću so nětko k orchestralnym wječoram. Běchu to tři. Kóždy traješe wot 1/28 hač nimale do 1/211. Čežki nadawk za hudźbnikow a posłucharjow. Wšelacy dirigentoju mějachu składnosć, so předstajić; tak Italian Alfrado Casella z Roma, Němc Erich Kleiber z Berlina (wučomc Pražskeho konservatorija) Volkmar Andrae z Züricha, jako ważny kompozitor hudźbnym wumělcam derje znaty. Kóždy měješe swoje wosebite kajkosće. Zwonkownje napadniši bě Casella; jeho dirigentowe gesty běchu temperamentne, zwonkowne ale přihodźace składbam italskich kompozitorow, kiž drje formy a frazy derje wobknježa, ale wjele jadriweho zdźělić nimaja, kaž Francesko Maliepiero abo Vittorio Rieti. E. Kleiber je šef Barlinskeje opery, hakle 25 lětny a jako dirigent wulkotny „wobrotnik“, kiž na př. H. Kaminskeho koncerto groło za dwójny orchestr z lohkosću dirigowaše, jako by to ničo njebyło. Hačrunjež so na prěni wokomik čěski wjednik Filharmonije Pražskeje Ferdinand Falich zda być jara khłódny, sapa tola z jeho duše do orchestra telko wohnja, zo je kóždy posłuchać bórzy wohrěty. Orchestr móže sej k tajkemu wodźerjej zbožo přeć; jeho sława budźe tež ta filharmonija. Njech sej jeho wěrnje waži!

Filhormonija liči k swojim sobustawam wuběrnych wumělcow, w kóždym instrumenće je derje wobsadźena; wosebje woznamjenja so 1. fletista, livne rohi a fagot. Huslerjo su, kaž hinak być njemóže, prěnjeje rjadownje. Podium je tak wobšěrny, zo maja tam 1000 ludźi (orchester a khór) derje město. Akustika w sali je skoro předobra. We wšěch kruchach bu prawe hudźbne wokrewjenje wolene přez wótrjedźelaceho ventilatora, přiwějerja čerstweho powótra do sale; tola by so za přichod wotstronić mělo.

Na tutych třoch orchestralnych wječorach zaklinčachu 18 wšelakich składbow wšelakich hudźbnikow. Autorjo běchu po narodnosći tak zastupjeni: 1 Jendźelčan = Williams, 1 Serb = Reti, 2 Francowzaj = Manuel a Milhaud, 3 Italčenjo = Busoni, Rieti a Malipiero, 1 Rusa = Strawinski, 2 Wuheraj = Bartol a Losa, 4 Němcy = Finke, Pisk, Foch a Kaminski a 4 Čechojo = Karel, Křenek, Marlinčo a Novak. Z toho je widźeć, zo njeje wěrno, štož bě so do swěta trubiło, zo Němcy tam njeběchu dosć zastupjeni. Přispomnić tohodla też hnydom chcu, zo bě kóždy hudźbny program w třoch rěčach čišćany a kóždemu přistupny a to francowski, němski a češki.

Předaloko by wjedło, bych-li chcył tu wšć podate kompozicije kriticy poradźić. Jenož někotre dyrbja so dla jeje wosebitosće wosebje wuzběhnyć. Tak stupaše Ernst Foch we swojich 5 kruchach za komorny orchestr op. 33 (smykowe instr. flety, Klarineta, basowa klarineta a bijace instr.) dźiwnuške šćežki — hdyž ja a druzy njemóžachu za nim kročić: chcyše po mojim zdaću absolutnje do noweho swěta harmonija. Wobzbožace předewzaće to njebě! Přesćěhujo hišće jeho spytaše Serb Rudolf Réti z dwěmaj kruchomaj za piano a orchestr: to bě njepřistojna, haj njehańbiciwa hudźba! Autor bu za to tež na klučach wupiskany a wuhwizdany. Spodźiwno: wjele nowočasnych wumělcow z wulkim nałožkom srědkow małe myslički wupraji, mjez tym zo dobri starí z mało srědkami wulke ideje předstajichu. Je najwjetši čas k rozpominanju a k wobroćenju! Je snadź nuzno, zo so hudźba poćo prócuje, spěw ptačkow hač najdokładnišo znapodobnić, hdyž tola wšěndje ptačkow spěwy w přirodźe najrjeńšo zaklinča? Wóndano bě w Drježdźanskej operje hudźba jenoho moderneho Francowzy słyšeć, kiž měješe napismo: „Cahawa“ (lokomotiva); ze wšej realistiskej raffineriju bě hudźbnik imitował, kak tajka čahawa syči a dycha, dyma a pari, hwizda a wotjědźe atd. Njeje to škoda wumělskeje prócy, hdyž móžemy tola čahawu samu lohko słyšeć. Što drje by staroławny hudźbny illustrator Haydn k tajkim zabłudźenjam rjekł? — Jara ważny začišć činješe na 1. orchestrowym koncerće češki autor Rudolf Karel ze swojej symphoriskej basnju: „Dämon.“ Cyła hudźbna architektonika zamóżni posłucharjej do twara samoho zastupić; hudźbne mysle (themata) su plastiske a kontrastiske, k tomu spomjatkliwe — wospjetuja so we formje rondoweje huscźišo- Sapacy woheń začuća wšudźom płomjeni. Hudźbnik so njezhubi we maličkosćach, ale kruče přewjedźe swoje nawalne mysle a je sylnje stopnuje k najwyššej ekstazy. Wojowanje dobreho cłowjeka z wosudom rozwolnosće je wočiwidno rysowane — słyšimy, kak wojowař zničeny wosudej podleži — bjezmócny, wostrózbnjeny. Karel jako pócźiwy karakter a wučomc A. Dvořaka sléduje klasiskim příkładam — Čechojo směđża wot njeho hišće wjele rjaneho wočakować — čim skerje, dokelž steji w najlěpšich lětach žiwjenja. Je rodźeny 1880 w Pilzni.

Wulcy zajimawa składba běše orchestralna fuita wot Vitterie Rieti, (* 1898) pomjenowana: „Kaše Noachowy.“ Je to po prawym hudźba za ballet a słuša na jewišćo, hdźež by drastiski wuskutk hišće wjetši był. Cyła swita wobsteji z 5 dźělbow: Předehra k prěnjemu wobrazej, potom lijenca (mjezehra), předehra k druhemu dźělej, přikhad zwěrjatow do kaša a ke kóncej tučałka. Lijenca njeje snano jako krute njewjedro wopisane, ale jako miły trajacy dešćik: husle w e-dur con sordino hromadźe z klawěrom to rysuja a pomałku słyšimy, kak so kašć na žołmach zběha a wjeze. Solowa klarineta powěda nam wo zadwělowanju na pustej zemi. Jasnje znapodobni hudźba přikhad wšelakich zwěrjatow husto na jara komiske wašnje. Cyłk kónči w majestotknej dostojnosći: tučel nad horu Ararat. Z waha wopušćej zwěrjata kašć a radosć a wjesele knježi zaso na zemi. Rjana apotheosa w c-dur podawa hišće raz hłowny hudźbny thema. Zamjelčeć so njesmě, zo njebě Rieti dosć swědomity we wunamakanju thematow, kiž leža druhdy blizko při mjezach trivialnosće.

Najsylniši začišć měješe na 1. wječoru concerto grosso wot Kaminskeho (Němc). We wojowanju dwogrosso wot Kaminskeho (Němc). We wojowanju dwojich orchestrow spóznajemy jeho wotpohlad — bědźejich orchestrow spóznajemy jeho wotpohlad — bědźenje duše ze swojim Bohom — pak spjerawje, pak nutrnje a pokornje praša. Tež tu je dosć differencow a dźiwnych effektow, husto najwjetšej khróbłosće — ale wšo je w organiskim zwisku — a wšo klinči — štož ma w hudźbje najwjetšu ważnosć. Wuši chcedźa něšto měć, nic jenož rozom!

(Pokračowanje.)

Sasłužił-li ſebi něchtó měſaczńje wjazy hač 250 hr., tak płaczi:

Rjeczeńcź 10p roz wot ſumy, kiž hiſchcze ſóſtwa, hdyž je ſo bjesdawkowa ſuma wotczahnyła.

Jenjeny 9 proz., ſ jednym dźěczom 8 proz., ſ dwěmaj dźěłczomaj 7 proz., ſe tſjomi dźěczimi 5 proz., ſe ſchtyrjomi 3 proz., ſ pjeczimi 1 proz., ſe ſcheſczimi a wjazy dźěczimi ničżo wjazy.

Sa narhwitnych dźěłaczeri je ſo dawkowa ſadźba ſe 4 na 2 prozentaj ponižiła. Sa domjazych dźěłaczeri ſ 2 proz. na 1 proz.

Żołmjace żita.

(Wobras ſe wſtw.)

Kak a hdy je ſo to jeno ſtało? To njeſłu žane pola wjazy, runje kaž morjo pod nalětnym njebjom. A tamle ſady na njebjeſſej kromje tolſte wiſzate mróczele. Daloko a ſchěroko ničżo hač żołmjace morjo. Tu a tam kuka kěroſchk ſ cźmowoſelenym ſchtomſchom. Tamle widźiſch kruch cźowjeczeſcze hłowy, ſ wjeſcha jenož kłobuk, dale žahaju ſchyrji kwaſzu deſtkowaneho woſa, tamle khribaty ſchakatych trawow ſe żołmow. Ale hižo ſu ſaſy prjecź, kaž pózrjene. Kak ſo żito thila na mjeſy a puczíłi! Wožeſoje mjeſy ſu kaž pſchepłowjene, ſo ſtoro ničżo wo nich njewidźiſch.

Kak a hdy je ſo to jeno ſtało? To njeſłu žane pola ſchi! Miliiony a miliiony ſtwjelzow a kłoßow khileja ſo tam a ſem a pſchecźo ſaſy tam a ſem. To ſej mjeſ ſobu ſchukotaja, żużole a pſchpłola. Cźoho dła a wo cźim? To ſame njewěźa. Jich ſchukot a ſpěw wuhadźa ſ njebjeſ. Prajſtary a tola ſaſy młody a ſpodźiwny njebjeſki pokerłuſchk wo mudroſczi Božej a jeho wſchohomoz. Ś kóždym ranjom pſchińdże ſnowa ſ njebjeſ dele. Lědy je ſłónczo jich nóżne ſkony poſtoczało, ſu hižo nazaczane wóczka wótrěłe, dha tu hižo ſaſyje módronjebjeſki ſpěwcź. Sſłuchaja a ſedźbuja. Tak łohzy a wjeſele, kaž ſpiodźeńſzy a pobożnje je jim w myſli. Wjeſe toho, ſo hychu chyłe, ſu kaž ſakuſtane. Ssamo wot ſo poczina wſcho ſpěwacź a kłinczeć, ſo kołebacź a chyleć. A tuj njemóża hinak, dyrbia to dale a jene druhej ſchepnjeć. Druhdy zyła horſeć nadobo, pſcheaj ſelma pſchi ſołmje.

Schto hychu tute njeliczomne ſornjatka, kotreż loni nasymu do ſenje puſchczíchmy a zahrjebachmy, kotreż do ſmjerze dźěchu thutne a ſelnje a ſaſo połneje nadźíje, ſo ſ jich ſmjerze nowe młode žiwjenje feſtchadźa, ſo jich ſmjerc potajſim podarmo była njeje. Schto hychu prajíle, mohłe ſmadź ras poſtanjeć! Njebychu-li ſo ſ wjeſeloſczu a ſ horoſczu kaſo k mérej, do ſenje podałe, hychu-li na taſtim Božim żohnowanju ſo woſchcéwiłe? Runje kaž ničko dałko Lowjeſchki pſchi ſmjeſczach wjazy kamo ſa ſo njeſłu. Lědy mětaz je nimo, ſo běchu tehdom ſ kujeſom. Zortowachu a ſmětachu ſo tak młódnje a wjeſele w rjanej meji. Jich nałěcźo žiwjenſke je ničko nimo. Njeſłu wjazy hame ſa ſo žiłe, ale ſ lubozeſi kłoßow, kotreż ſu ſ jich klina wuroſłe. Sdyž te ſchcźebotaju jich mejſki kěrluſch, jich ſpěwcźk ſe ſandźenoſcze wukłinczí, dha tola kłóſtam prénje ſłónczne mětło po popſcheja a pomhaju jich ſahorjaze ſpěwy mtodoſcze ſpěwacź. Wěſo hyncźa ſ korjenjow tajke myſłe ſítocźa do hłubiny. Na žodyn pak niesmětja tajke tony ke kłoßam ſpěchacź, hdyž runje ſiwój ſón młodoſcze ſonja a ničżo druhe njeſnaja, hač hrajkacź a ſwónczníte njebjo ſrěbacź. Hdyž ani pſchedſdacze ſiwjeho ſamèra nimaja. Na žadyn rad. A nimo toho: Niż wot deleka ſanych ſmjerznych myſłi njedaja pſchińcź, ale ſ ſirmamenta dyrbi ſo jim ſeſchutkowacź, cźoho dła to po praiwym ſu a kak wulki, żohnowanja polny pſchichod maja.

A kak ſo też ſtanje. Niże ſem pſchińdże jim w mílej nałěcźnej nozy tajke njewěſte cźuce, tajka njewuprajomna rjana myſłicźka. Je jim thětro zuſa, njemóża ju hnydom ſapſchinmnyć, domyſlicź. A tola muża ſo jim hłuboko do wutroby a ſmutka ſarżuje runa, kiž je na žamy ſynk wot-hłoſowana a njewědomnje hižo wot ſpocźatka tak ſynczała a klinczała. A nałajtro, hdyž kłoßy ſaſy ſamón potaſny kěrluſchk ſ njebjeſkich wyſchin ſaſkuſcha ſobu ſaſpěwaju, hdyž żohnu hori, ſocźuwaju, ſo tannuy ſchukot a potajne ſynczenje ſo runja tomu w jich wutrobach, ſo je tajka ſpodźiwna pſchesjednota, harmonija. Tola pak njeſłu ſej wědome a njemóża ſej wunnyſlicź, ſchto ma to wſcho ſo praiwym rěcźacź, na kajke waſchinje ma ſo ſpodźiwny żón dopjelnicź. Ach, a pſchi tym běſche tak rjany, ſłocźany! Kajſi woprawdźe bě, to wſchak ſami ſ wěſtoſczi njewědźa. Widźachu dyrbe kołbe, ſchěroke morjo, runje teſ ſ kłoßow. Alle tute běchu zyłe hinaſche. Wone njeſkomjachu a ho njechibachu, njepowědachu ſwoje hłowy k njebju. Běchu dźě poſcheho Božeho żohnowanja a tuž ſo hłuboko hłiłachu. We wſchěch rózkach pocza ſchcźerczeć a ho wótſicź a zyłe wulke morjo roſeńdże ſo ſ radoſczu a ſbóżnoſcźu. A prjecź běſche tutón ſpodźiwny njebjeſki ſón. Abo niż? Majka jich żohnowaza ruka, ſarżuje lubowny ſynk w nich dale? A to wſcho ſchtoſ ſu wo ſnje widźake, ma być woprawdźitoſcź. Kak dołho — a ſcze doſponje. Żołmjate kita w podłéżu, pod ſłónczníkym njebjom! Bóh luby Knjeſ ſchtitaj waſ. Sſeſcze dale do ſratych żnjow a pſchinjeſcze Božeho żohnowanja ſa lud a kraj!

Ze susednych a dalšich krajow.

* S **Hornjcho Krtſeſdorfa.** Wutoru dyri Boże niewjedro do domſkeho wudowu Delmſtardtowje. Domike ho ſpali. Dźeſ nadobu **mózachu wohnjej wukhowacź.** We ſamym cźaſu wotpali ſo jena hrożeń hač na murje.

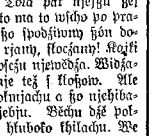
* Se **Zwikawy.** (Semjerjenje we Zwikawje.) Sandźene dny wobkedźowachu w Zwikawje hižo k druhemu roſej tétha zyłne ſemjerjenje. Weno runaſche ho k poſledńjemu, kotreż wobkedźowachu 16. februara. Sèndźa ſ teho, ſo je ſnutſka ſemje hnano dźeſ ſkałow pſcheſnyła. Je to tak mjenowane tektoniſke ſemjerjenje.

* S **Wróthławy.** Pónđźelu popołdnju pſchecźiſſnu ho jedyn awto na Gabelſtej bróhy, kiž ſ Karlſbruna pſchez hórſti pſchekhod do Freiwalda wjedźe. Na nałym puczu ſavraji ſpinadło. Nutſkaſebjaży wjerhnyczku ho ſ woſa. Kellerez mandżelſkaj běſchtaj haydom morwaj. Mandżelſka jednoho Raćiborſkeho haptykarja roſpaczi ſebi nop a wumrě krótko po njeſbożu w khorownì. Kellerez bżowy pak ho cźeſſnuj ſranjenſchtej.

* S **Hajnawy.** We ſuhodnym Baudmansdorfſe bnc. bjeſche bżowka pjekarſkeho miſchtra Lautera ſ mšej. Ssobotu bo kwaſa dojeźe njewjeſta hiſchcze ſ ſchnje bo ſuhodnje wjep, ſo by ſebi něſchto wobſtarała. Njawjeſta pſchi tom ſnjeſbożi a bjes wědomja leżo wopka. Cźeſto ſranjenu dowjeſechu ju domoj. Dołeź běſche ſ ſnje kwaſej pſchiprawjene, tak běſche njedźelu wérowanje pſchi khorołoju.

S **Wikowa** (Eſſterwerda). (Cźaſ dwě hołzy pſchi ſéli). Ssobotu popołdnju hrabny a pſchejeźdże Barlinſko-Drjeſdżanſki ſpěſchnik dwě hołzy. Hołzy běſchtej ſebi kwecźeł naſcheczipałej a wróźiſchtej ho pſches kolije domoj. W ſamym wokomiku pſchijna ſpěſchnik a jeju pſchejeźdże. Wobjej hołczay ho hnydom morſchtej. Tſecza hołza, kiž khwiłku pſchidźicho na měſtno njeſboża ſtupi, padże do womory, hdyž njeſbożo wuhlada.

* S **Bunzlawy.** Schewz Fjelka puczowaſche do Dešawy, ſo by ſwojeho ſyna wopytał a pſchi nim ſwojate dny pſcheźiwił. Hdyž do wobhdlenja ſtupi, wuhlada ſwojeho ſyna cźeſſnu ſranjeneho. Jeho běchu runje ſnjeſbožency do wobhdlenja pſchińjeſli.

Hanſ Depła: Dobry dźeń, Motko! Nó, kajſi dha ſyſ? Dźiwny ſyſ kaž knot, hdże dha ſy ſo naſtajił? Sy traſch knótr?

Mots Tunka: Njewěſch, ſo w Sſerbach ſwjeczu jako pobſeńſki trapak ſłónczníe kwaſ?

Hanſ: Nó, měnjach, ſo nětk jako tajki dożiwiſch khmanſchi cźaſ.

Mots: Je ſo wo Waſ Sſerbow njeſtaram a tohodła Waſ pſchi kwaſu njetrjebam. Zonu ſym ſebi wupytał, kajſaż pod hrodźiſchczom niże kłóſchtra ſana njeſe.

Hanſ: To cźi niewěrju, ſo ſy khmanſchu hrożnyć; wſchak ſy dotal ſerbiſki khleb jédł a nětk ſy wotpadnik.

Mots: Pſchi kwaſu ſy ſebi roſhnuſnał. Tola nikoho njetrjebam, w kupjelach budu ſo radowacź.

Hanſ: Cźakaj, cźakaj, trbi wſchak nóſ wécźnje tak wyſoko ſlacź njebudże a wocźi ſo cźi ſłónczníe wotewrijeſ.

Mots: Haj kóždy „Parlamentſelweſ“ teſ Sſerbowku trjebacź njemóże a na motorſke kolo cźi też njeſły.

Hanſ: Tak, tak, hołpodar po nowej módże, ſkerje ſy traſch ty pſchi kwaſu knot pohył.

Mots: Ja ſam wěm, ſchto je naſchmanſche wuſtrowjenje, kotreż moja wutroba pokrjeba.

Hospodarski rozhlad.

Serjedu 10. junija 1925.

Wežerawſke kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	20,55
1 jendźelſki punt	20,387	100 eſtiſkſt. krónow	12,422
100 ſchwajz. frankow	81,315	100 półſk. markow	80,275

Efektowe kurſy ſo wežera na Berlinſkej burſy ſ nowa feſtlabichu. Wurkſoſce Stinneſewoho konzerna ſu burſu do niemóra pſchinjeſtle. Hižo nałěto młody Stinnes ſo Ameriżu pjenjeſy pytaſche. Jako pſchi presidentowej wólł je kandidat ſtronow prawiżu bodaru, běchu jeho pózrjenja w Ameriży wo pjenjeſy podarmo. S próſchnjenjaj rukomaj ſo wróći. Tele dny president ſtatneje banki dr. Schacht ſam prajeſche, ſo je Stinnesowy konzern tón niebožatk ſmotał, ſo je kredźiti na kródźi cźaſ wuźiwał. W Ameriży pytane pjenjeſy dyrbjachu na dźeſchi cźaſ ſtejo wołacź. Jeli by ſo to worahiło, by ſnano naſche hoſpodarſtwo ſo wjele ſtrachow ſminuło, kotreż jenu ſe ſchkodu, haj ſamo ſe ſahubu broża. Kurſy němſkich ſtatnych a wójnſkich požeſonkow ſo też wežera dale ſeſlabjowachu.

Też ſ wežerawiſcheje produktowoje burſy nimamy wjele nowoho wósrawjeć. Trajaza ſuchota pócźnje żitowe wikowanje trochu njepokojiſ. Hač dotal je najwóſe ſuchu jenoż w Braniborſkej provinzy. Pſchede wſchém cźeſkija nałětne ſnowy. W druhich dźělach kraja ſu pſchego rjane, cźaſto zyłne deſcheze mě. Wežera płaczeſche zentnar

w Berlinje

pſchenicy 13.10—13.40 rożki 10.80—11.— jeczmjenja nałětn. 11.30—12.10 nafumſk. 10 hač 10.90 wowſa 11.80——12.20 hr.

we Wróthławy:

pſchenicy 13.60 rożki 11.60 jeczmjenja nałětn. 11.75 nafumſk. 11.— wowſa 12.— hr.

W termiſowym wikowanju:

w julym: pſchenicu 13.50—13.47 hr., rożki 10.7—10.82 hr. wowſa 9.777—9.75 hr.

Klamaſtke twory w Berlinſkim wulkowikowanju: Mako, pſchenicźna 70% 19.25—21.50 hr, wuczaſh 22—28.25 hr., ſdźěmy hróch 16.25—18.50 hr., bumy 25—26 hr., bożki, małe 20—24.50 hr, hrěnje 27—40 hr., wulke 41 hač 44 hr., běrnjaza muka 21—23.50 hr., raiſ, kamkatch 15—16 hr., rangoonſki 17.75—19 hr., łepiſki 24.25 hač 32 hr., najlepſchi 29—42 hr., małe rółynki 53.50 hač 68 hr., wulke 65—78 hr., ſultanſke 76—94 hr., popjeł cźorny 100—105 hr., běły 150—165 hr., brażiſky kofej, ſyry 200—236 hr., zentralnoamerikaniſki 230 hač 305 hr., kakao 50—90 hr., a 95—120 hr., ſokor, raſinadu 33.75—37 hr., melis 33—35 hr., kuſkaty 26.50—49.50 hr., měd 33—34 hr., ſchmalz, amerik. 91—94 hr., margarina 60—66 hr., najlepſche 80—84 hr., kutra nilokakuſka la 174—179 hr., IIa 165—170 hr.

„Deutſche Tageszeitung“, nowina rycźeſkubleriow, wjeſcheje pruſkich, mějeſche ſa nuſne doż naſcheje „Sſerbſkeje ludowneje banki“ pobołeź. Ju najbóle mjerſa, ſo na naſcha banka ſwiſti ſ ſnutrnjomu wulkobankami. Nosumimy njerſanje tuteje ſprawneje kože. Běchu tola nżdano wulkoagrarniży ſ proſcheſtkim měchom wo pjenjeſy we Londonje pobyli. W tej ſamej Judźeſkej, na kotrejż pſchi wudyrjenju wójny hnéw němſkeho boha Wotana ſe klowami „Gott ſtrafe England“ żadachu. Ale John Bull (tak ſu Jendźeſkeſi narjeſli) hubjenje ſłnſchcźeſche a ſ próſhnymaj rukomaj dyrbjachu ſo wróćicź. Butrohny dźak ſebi tuta notiźka nowiny „Deutſche Tageszeitung“ tola faſtuji. Dźeſnaty w Eſerbach, też ſprawni Nénay, chcźeja pjenjeſy na dań njeſcź a njemóża ho roſſudźicź, kotreż banaż je dowěrjeć. Notiźka „Sſerbſke ludowa banka“ ma ſtyki ſ wukrajnymi wulkobankami, hižo dożaha. Sſerbſkej ludowej banaż dowěrjene pjenjeſy ſtajnje rostu. Sſahaja hižo do 700 000 hrìwnow.

Na pſchedań:

Butrohaß, 15 kitrow, w Lubiju, Margarethenſtr. 12 pola Seidela.

Ssymo ſ luki, Ernſt Lehmann w Lubiju, nowa haſa 15.

Sſo pytała:

Bildatiſcheho, Khorła Hebold w Lubiju.

Pjetkatſcheho, Max Metika we Wóſporku.

Elektromontéroja, Paulußen a T ſ w Budyſchinje, Mětlaſtr. cźo. 20.

Schewſki, Franz Kühnberg w Budyſchinje, ławſke hrjebje cźo. 12.

Rěmiſki, Kurt Zieſchank w Budyſchinje, ſmutſkowna ławka haſa cźo. 6.

Dźěłaczeń, Sträubichen a Klingſt w Budyſchinje. — Ernſt Schołze we Budyſchinje na hornczérſkej haſy cźo. 27.

Pachtoł, Hermann Nitſche w Budyſchinje na zyhelſkej haſy cźo. 16, — Kriſtelker na bohatej haſy cźo. 29.

Hołza do domu, kajeſi dwór we Luhy-Khałbońſe — Rychtarka w Njeſſwacźidle, — Lauſchcźka w Lubiju, Bahnhofſtr. cźo. 5.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiſi w Barlinje dźeńſa dop. 3/11 hodź.: Wiſi kaž wcźera, ſnadny wodrót (Umſatz). Tendenza: Żito derje ſwoje płaczíſny ſathowa.

Dop. 3/12 hodź.: Wiſi kaž pſched hodźinu. Tendenza: jara měrna.

Płaczíſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Kita a wolijowe ſwoje po tuni abo 1000 kg, ſewot 100 kg, płaczíſny po Natej hriwnje.

	9. 6.	8. 6.
Pſchenica rotka	262 268	265-268
naſeſ. jeczjenſki	216-230	216-220
nał. jeczjenſki	226-242	226-242
wowſ	—	—
kukuriza/Maiſ	236-244	236-244
pſchenicźn. mukа	211	
rjana muka	34-36.50	34-36.50
pſchenicź. wotr.	23-31.75	23-31.75
rjane wotruby	13-13.80	13-13.80
rapk	14-14.20	14-14.20
lone ſymjo	395-400	395-400
hroch	385-390	385-390
pjelusſchki	22-26	22-25
	19-21.00	19-20,00

	9. 6.	8. 6.
rapk, wokrjich	15-15,60	15-15,60
woch. melaſſe	10.00	10.00
ſeradella	13-15.25	14-15.25
běrnaze ſeńſki	18-19,50	18-19.20
bumy	19 21.00	19,00—21
mołe	19-24.00	19-22,50
lany wokrjich	21-22,50	21-22,80
módre łupinki	10-11.00	10-11.00
ołte łupinki	12-14.00	12-14.00
ſyno, 50 kg	3,20-3,60	3,40-4.10
ſiomа, rjane	1,00-1,40	1,15-1,20
„ pſchenicź.	1,00-1,80	1,15-1,20
„ wowſowe	0,85-1,15	1,00-1,20
„ jeczna	0,95-1,00	0,90-0,95

ſpali. Dźeſ nadobu **mózachu wohnjej wukhowacź.** We ſamym cźaſu wotpali ſo jena hrożeń hač na murje.

* Se **Zwikawy.** (Semjerjenje we Zwikawje.) Sandźene dny wobkedźowachu w Zwikawje hižo k druhemu roſej tétha zyłne ſemjerjenje. Weno runaſche ho k poſledńjemu, kotreż wobkedźowachu 16. februara. Sèndźa ſ teho, ſo je ſnutſka ſemje hnano dźeſ ſkałow pſcheſnyła. Je to tak mjenowane tektoniſke ſemjerjenje.

* S **Wróthławy.** Pónđźelu popołdnju pſchecźiſſnu ho jedyn awto na Gabelſtej bróhy, kiž ſ Karlſbruna pſchez hórſti pſchekhod do Freiwalda wjedźe. Na nałym puczu ſavraji ſpinadło. Nutſkaſebjaży wjerhnyczku ho ſ woſa. Kellerez mandżelſkaj běſchtaj haydom morwaj. Mandżelſka jednoho Raćiborſkeho haptykarja roſpaczi ſebi nop a wumrě krótko po njeſbożu w khorownì. Kellerez bżowy pak ho cźeſſnuj ſranjeneho.

* S **Hajnawy.** We ſuhodnym Baudmansdorfſe bnc. bjeſche bżowka pjekarſkeho miſchtra Lautera ſ mšej. Ssobotu popołdnju hrabny a pſchejeźdże Barlinſko-Drjeſdżanſki ſpěſchnik dwě hołzy. Hołzy běſchtej ſebi kwecźeł naſcheczipałej a wróźiſchtej ho pſches kolije domoj. W ſamym wokomiku pſchijna ſpěſchnik a jeju pſchejeźdże. Wobjej hołczay ho hnydom morſchtej. Tſecza hołza, kiž khwiłku pſchidźicho na měſtno njeſboża ſtupi, padże do womory, hdyž njeſbożo wuhlada.

* S **Bunzlawy.** Schewz Fjelka puczowaſche do Dešawy, ſo by ſwojeho ſyna wopytał a pſchi nim ſwojate dny pſcheźiwił. Hdyž do wobhdlenja ſtupi, wuhlada ſwojeho ſyna cźeſſnu ſranjeneho. Jeho běchu runje ſnjeſbožency do wobhdlenja pſchińjeſli.

Hanſ Depła: Dobry dźeń, Motko! Nó, kajſi dha ſyſ? Dźiwny ſyſ kaž knot, hdże dha ſy ſo naſtajił? Sy traſch knótr?

Mots Tunka: Njewěſch, ſo w Sſerbach ſwjeczu jako pobſeńſki trapak ſłónczníe kwaſ?

Hanſ: Nó, měnjach, ſo nětk jako tajki dożiwiſch khmanſchi cźaſ.

Mots: Ja ſo wo Waſ Sſerbow njeſtaram a tohodła Waſ pſchi kwaſu njetrjebam. Zonu ſym ſebi wupytał, kajſaż pod hrodźiſchczom niże kłóſchtra ſana njeſe.

Hanſ: To cźi niewěrju, ſo ſy khmanſchu hrożnyć; wſchak ſy dotal ſerbiſki khleb jédł a nětk ſy wotpadnik.

Mots: Pſchi kwaſu ſy ſebi roſhnuſnał. Tola nikoho njetrjebam, w kupjelach budu ſo radowacź.

Hanſ: Cźakaj, cźakaj, trbi wſchak nóſ wécźnje tak wyſoko ſlacź njebudże a wocźi ſo cźi ſłónczníe wotewrijeſ.

Mots: Haj kóždy „Parlamentſelweſ“ teſ Sſerbowku trjebacź njemóże a na motorſke kolo cźi też njeſły.

Hanſ: Tak, tak, hołpodar po nowej módże, ſkerje ſy traſch ty pſchi kwaſu knot pohył.

Mots: Ja ſam wěm, ſchto je naſchmanſche wuſtrowjenje, kotreż moja wutroba pokrjeba.

Hamtske wozjewjenja z Budyſina.

Trawjenje tak mjenowanych ſtótnych paſtwowych kukow ſo pſchichodny ſchtwórtk 11. junija popołdnju we 3 hodź. ſjawnje na pſcheſadowanje pſchenaja. Sſadźerjo ſeidu ho w blikoſczi Wagonoweje fabriki.

Měſchczańſka rada w Budyſchinje.

Jednotliwe rowy na hrodźiſchkowym pohrjebniſchczu wotkſelenja D. rynka A.—Ż. ſ lěta 1883—1901 ſo wurunaju. Pomniki na nich maju ſo woſtronicź, hdźe ſo rowy wotpłacaja a ſ tym prawo na row na dalſchi cźaſ ſo dowoli.

Wiſchitkich pſchiſłuſchnych pſchiwuſnych ſ tym napominamy, ſo bychu ſwoje rowy po pohrjebniſchczowym porjedże ſwojowa wotpłacźili abo ſwoje pomniki hač do 1. auguſta 1925 domoj wſali. Schtóż by ſwoje pomniki hač do 1. auguſta 1925 njewotſtronił, ſhubi prawo na nim. Pomnik ho pſcheda a ſa njón ſapſarcźene pjenjeſy pſchipadnu ſ pohrjebniſchczowej pokładnizy.

W Budyſchinje, 4. junija 1925.

Měſchczańſka rada.

Młynowy wobſedźeŕ E. F. Schnabel w Budeſkezach chce 2 Franzijſkej turbinje tworicź a je na hamtſke heſtmanſtwo nanjet ſapółał.

Tutón nanjet po § 33 wodoweho ſakonja a § 17 pſchimyſłowego porjada ſ namołwjenjom wóſjewjany, ſo by kóždy, kiž ma pſchećerſtwo tonu něſchto wuſtrowicź, ſwoje ménjenje na hamtſkim heſtmanſtwje ſavodał.

Schtóż we běhu 2 njedź. ſwoje ménjenje ſ wóſjewi, ſhubi poſtajeſkowe prawo na pſchećerſtwjenje pſchećźiwo zmejſkemu ſrjadowanju.

Hamtſke heſtmanſtwo.

Firma Thomas a akzijowe towarſtwo we Wjeleczinje je próſtwu na hamtſke heſtmanſtwo ſapodała, ſo by ho ſi dowolilo, ſydowanju wopłoczkow powjeſſcźicź a puſchcźenje fabrikſtich wópłoczkow do Butroweje wody na ſahonje cźo. 163 jahonſkich hrubi ſa Wjeleczin pſchewjeſeć.

Tutón nanjet po § 33 wódneha ſakonja wóſjewjany. Schtó ma pſchećerſtwo temu něſchto wuſtajicź, njech ſwoje ménjenje ſa cźaſ dwě njedźeł hamtſkemu heſtmanſtwu wóſjewi. Schtóż ſwoje ménjenje w tutym cźaſu njewoſjewi, ſhubi prawo na kajſimkuli napſcheciwjenju pſchećeſtwo gmejnſkemu poſtajenju.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowérnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec a nimohi-siśerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 zlot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobliczeja Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 133 **Budyšin — štwórtk, 11. juni a 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Nadběh pšecežiwo Weimarskej wustawje.

W hospodarstwowym wubjerku němskeho žejma je žo kaž žo wczera z dźeli, němskonazionalny namjet, so bychu barby němskeho stata čorno-běło-čerwjene byle, z 12 pšecežiwo 14 hłosam wotpokazał. Sozialdemokratoju a demokratoju wšitkim pšecežiwo namjetej hłosowachu, runje tak centrumski sapósłanz Exting, nješ tym so žo druhi zentrumski sapósłanz wothłosowanja wostajichu. Sa to žo dwaj druhej němskonazionalnaj namjetaj pšihajeschtaj. Prěni žebi žada, so dyrbja sakonje k schkitanju republiki spadnyć. Po druhim namjecze ma žo 18. januara, dźeń proklamacije pruskeho krala sa němskeho khežora we Versailles, sa sakonski žwjaty dźeń postajicź. Kaž žo sda, žu w tuthmaj padomaj też zobustawy zentrumskeje strony se prawizn hłosowali, dokelž žo wjetschina sa namjetaj na žinasche waschnje njehodźi wujasnicź. Politiske ważnoscze pak žo tuthmaj wobsamknjenjomaj njehodźi pschizpěcź, dokelž žo w pokitym němsim žejnje wjetschina sa wobaj namjetaj njeswjedże. Tola wonaj staj wosnamjazaj sa wotpohlady stronow prawizy, kotrejž njemóža dočakacź, so bychu republikansku statnu formu powalile.

Wotbrónjeńska nota pšched swonkownym wubjerkom němskeho žejma.

Sa Němsku je nětkole z najwažnischim podawkom wotbronjeńska nota swjasarjow. Němske knjeżerstwo ma žo rozsudźicź, na kake steischcźo žo wono pšecežiwo žadnjenjom swjasarjow staji. Knjeżerstwo chce žo pschi swojich wobsamknjenjach po woli ludoweho zastupjerstwa stojicź. Němski kanzler dr. Luther bě wutoru wjednikow frakcijow němskeho žejma wot němskonazionalnych hač k sozialdemokratam k žebi pscheproša, so by z nimi wotbronjeńsku notu rozprajił. Wubjerk sa wukrajne naležnoscze němskeho žejma ža žo žrjedu dopołdnja tohorunja k rozprajenju wotbronjeńskeje noty pod pschedhybjiwom němskonazionalneho zapósłanza Hergta seńdże. S knjeżerstwa běchu pschitomni ministrojo dr. Stresemann, Schiele, je Schlieben, dr. Neuhaus, dr. Geßler a dr. Krohne, dale zastupjerjo jenotliwych krajow. Skoro wšitke wubjerkowe žobustawy a zastupjerje žobustawy žo pschi wuradźenjach wobdźěličhu. Też president němskeho žejma Loebe bě pschitomny. Wuradźenje žo k rozłožowazymaj rěčomaj swonkowneho ministra dr. Stresemanna a ministra němskostatneje wobory dr. Geßlera sawjedże.

Franzowsojo wo powjedańu němsko-ruskeho tajneho swjasa.

Parišske nowiny znowa powjedańu wo tajnym němsko-ruskim swjasku rospowminaju. Němska drje prěje, so tajki swjask existuje, tola w Pólšej a w druhich krajach žu pschežiwdźeni, so tśi žo Rusko a Němska za pschichodnu wójnu wojeziżu swjasałej. Hač do léta 1928 chzetaj wobaj stataj žiwoje bronjenje za wójnu skónczicź. W tutym lécze dyrbi „inšcho hotowe“ byeź. Mnohi Němzy wo sjednanju Němsceje z Franzowskej njerodźa, dokelž z teho jenož poniżenje a stracht sa Němsku wočakuja. Tohodla radšcho sa swjaskom z Ruskej žadaju. Bolschewikiwo je po mnenju tychle Němzow nathwilna statna forma, kotraž žo bórzy pschemění.

Němski žejm

je wutoru wo wobnowjenju němskeho wójnskeho łódźstwa jednał. Pschi tym sozialdemokrat dr. Moses na pschibéranje žamomordarstwow we wójnskim łódźstwje pokaja. Wot léta 1923 žu bohužel žamomordarstwa wo 50 prozentow pschibérake. Nastrózaze je, so je w małym němskim wójsku 160 muži ruku na žebje słožiło. S dźela je žo to z bojoscju pšched thłostanjom z dźela dla njespokojnosce z wojeńskim powołanjom stało.

Minister němskostatneje wobory dr. Geßler pschipósna, so dyrbitej so němskostatna wobora a wójnske łódźstwo pózeźiwotnje a duschownje łóžnyć. Tohodla pak dyrbi žo offizéram a muzijwam wésta méra hospodarśeje wěstoscze poskicźeć. Pschi wuwuczenju wuczerje praschenje wobcežnosce cźini, dokelž žu nětczischi offizérojo jenož za wójnu wuwuczeni. Ssamonordarstwa žu cźorny dypk na naschim schkicze, kotryž dyrbi žo shubicź. Hłowna wina sa wjetschu liczbu žamomordarstwow ma žo w dwanaczełětnej służbje pytacź. Też alkoholismus ma wulku winu. Na kóždy pad dyrbi žo pschemjenjenje stacź.

Po skónczenju debatty žo po knjeżerstwowym namjecze **Wobućowy dom Ernsta Löberta**

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najst. a najtuńša kupowańnja wobućow. Fódźowanje spěšnje a tunjo

nowotwar jeneho maleho łichijaka a pjeć wulkich torpedowskich cźołmow pschecźiwo hłosam socialdemokratow a kommunistow pschisłowli.

Sdźeńu žo němski žejm z małymi naležnoscźemi zabérasche. Pschi spoczatku poseđenja president sdźeli, so je sozialdemokratiski sapósłanz Severing, pruski šmutskowny minister, **dowolenju na schtyri njedźele dostał.**

Pschi dojednanju z Pólšej wo połóženju w małym nanjesnym wobkhadźe žo sozialdemokratka Liderowa na wobcežnoscze z puczowańskim paśom hórschesche, kotrejž žo pschi pschipuczowanju kaž pschi wupuczowanju z pólšeje strony cźinja. Najhórje je, hdyž nječto z Němskeje do nětkhańskeho němskeho kraja puczuje. Pot léta traje, prjedy hač žo k temu dowolnosci da.

Schulz z Bydhoscza žo wobcežnje, so dla wobcežnoscźow z puczowańskim paśom njeje mózno, žo pschi pohrjebach w Pólšej wobdźeliczź.

Knjeżerstwowy sastupjer praji, so dyrbja so z nowym dojednanjom krutosce wostrónkeź a žo płacźišny sa puczowańske paźy stuńschicź.

Cźežke thłostanje dla wjelepscherady.

Dla wobthbada z franzowskej powěrcźerskej žłužby je němskostatny žud w Lipšku sašudźił franzowskeho tajneho agenta Dreyera z Kolmara k thłostarni na 15 lět, k shubjenju cźežnych prawow na 10 lět a k 1000 hrivnam pjenježneho thłostanja, kowarja Schleichera ze Suhla k thłostarni na 6 lět, k shubjenju cźežnych prawow na 10 lět, jeldwebla Koschinskeho k thłostarni na 10 lět a k shubjenju cźežnych prawow na 10 lět, służobnu holzn Krögerez we Osnabrücku k jastwu na 3 lěta a k shubjenju cźežnych prawow na 5 lět.

Powyschenje płacźišnow sa zyrobu w Barlinje.

W Barlinje žo płacźišny sa zyrobu žylnje powyschcźa. Wschě nijasowe twory žu w drobnym wikowanju hač do 40 prozentow po płacźišnje horje sakłe. We wulkowikowanju běchu žo wone hižo žobotu wo 30—35 prozentow podrožiłe.

Srażenje mjes kommunistami a Bismarckišim swjastom.

Pschi srażenju mjes kommunistami (cźerwjenej mładźinu) a pschisłuschnikami Bismarckišeho swjatka žo je strony Bismarckarjow dwójich tśeli. Jedyn dźełaczer žo na kolenje cźežko skani. Tśelzow žu sajeli.

Bolschewiška spionaža w Pólšej.

Kaž nowiny powědźa, žu Warschawske polizajske wyschnoscze dalekroschěrjenu spionažu wotkryle, kotruž žu, kaž je pschepytanje wupokasało, sastojniżu bolschewikiskeho póstkanstwa we Warschawje podpjerali. Na podłožku tychle dopołnjenjow je polizija jeneho wyschišeho sastojnika ruskeho póstkanstwa, Subow rěkazeho, sajała.

Wucźerski strajk we Winje.

Wutoru je žo we Winje jenodnjowski protestowański strajk wucźerjow Winskich žrjedźenych schulow wotměł. Dopołdnja běchu žo wucźerjo w akademiskim gymnasiju sešchli. 2500 wucźerjow žrjedźnych schulow strajkowasche. Resolucija žo pschija, w kotrejž so 20 prozentse powyschenje mjedy žadasche. Jeli so žo wona hač do nasnymj njepschiwoli, chcedźa wucźerjo žrjedźnych schulow dléši strajk zapoczeć.

Wójna w Marokkowskej.

Offensiwa Abd-el-Krima.

Abd-el-Krim je wschě žiwoje mozy zebrał, so by Franzowsow porasył. Psched naddźěhami jeho derje wobronjenych a wutwurjenych throbłych wojowarjow žu Franzowsojo na wschelakich měśinach žiwoje swonkowne stróžischcźa wopuschcźili a žo wrócźo sezahnyli. Sso je žiwojim nětczischim wuspěchom wopojiwschi Abd-el-Krim pschipowěda, so hischcze w juniju Franzowsow z marokkowskeho hłownego města Fesa wucźeri. W nowischim cźasu won wjele wojazy artillerije nałožuje dyžli dotal. Kaž žo sda, wukrajni wusłojni artilleristojo tśeleńzu jeho kanonow wobźa.

Franzowsojo maju žo do spěcha, so bychu risskim Kabylam posmpanje z horow do runiny k Fesej poczeźili. Posledne dny žu wjele wójnskeho materiala pschi fronce nahromadźili. Cźežke kanony, tanki, automobile, maschinske tśelby a létadła žu doschle. Blischcze dny znadź k roskudnemu wojowanju dóńdże.

*

W Parisu žu žo po sdaczu dla podawkow w Marokkowskej do njemčra dali. Ministerski pschedsyda Painleve je žo z létadłom do Marokkowskeje dowjezł dał, so by z marschallom Lyauteyom wo położenju radu składował. W knjeżerstwje žo praji, so je žo Painleve na tole pucźowanje jako wójnski minister nastajił. Pschichodnu póndźelu chce žo wón z létadłom zaso do Parisa wrócźicź. W parlamencze potom rospravu wo tym poda, schtož je se žamźnymaj wocźomaj widžet a se žamźnymaj wuschomaj žiwschak. Wón budże dyrbjeć nadpady kommunistow wotrałeć, kotliž dotalne njewuspěchi marokkowskeje wójny sa žwoju agitaziju wuschikuje wuwuźiwajn. Wobsebje sozialdemokratam chzedźa pschezo cźežko cźinicź, w parlamencze sa dalsche wjedźenje wójny w Marokkowskej hłosowacź.

Wojowanje riffiskich Kabylow.

Dopisowaŕ Londonskich „Times“ žiwojinu nowinam se Rabata w Marokkowskej telegrafuje: Abd-el-Krim dawa wotdźělenju po wotdźělenju žiwojich wojowarjow pschecźiwo franzowskim stejischcźam naddźěhowacź a husto wupady do franzowskeje Marokkowskeje cźini. Pschi hlownej cźarje franzowskich stróžischcźow, kotrejž žu wobžadzene wojake, žu žo Kabylojo do wulkojnje załoženych njes žobu žwiżowazych hrjebjow zarjli. Njedźe 30 franzowskich stróžischcźow je žo wopuschcźiło. Franzowsojo njepschewinliwu zbrohlosć Kabylow pschipóznawaju. Ssamo z najcźežischej artilleriskej tśeleńzu je woni njedaźa z tśelnych hrjebjow wuhnacź a z nich z njewěrjomnej symnokreinosću tśeleja. Kabylojo njekhablaja a žo je žanej družinu wojowadłow njedawaju satrachcźicź. Jich cźrjódły žo pschez sako pschescz franzowsku frontu dobywaju a rubjeżne napady cźinja. Se špěchnoscźu bliża žo hibaju. Ssamo, hdyž Franzowsojo postupuja a Kabylow z twdrjeńzow wucźerja, je kraźina z nimi hižo sako wobžadźena, prjedy hač je žo wojowanje skónczi. Wojujo žo potom Franzowsojo wróćo cźahnu.

Franzowska wójnska rospraŵa.

Rospraŵa franzowskeho wójnskeho wjednistwa praji, so žu žo Kabylojo nawalili do nimohi městnow kraja, kotrejž žu Franzowsojo pola rěki Laukosa wobžadźili. Bóle k ranju žu žo Franzowsojo je stróžischcźow, w Aondoru a Archkine w nozy k 8. junijej wróćo cźahnyli. Wschón material, kotryž žo njeje moht wotwjesć, je žo śnicził.

W žrjedźnej froncze žu žo njepschecźelske nawale na połnóžny bróh rěki Uergh wotrałe. Nadběh Kabylow 7. junija k ranju Ain Aichja je žo tohorunja wotrałe. Njepschecźel je pschi tym cźežko schkodował.

Němskej łódźi pšched Agadirom pschi marokkowskim brjoży žo sadrzałej.

Kaž žo z Parisa 9. junija powě, žu franzowske wójnske łódźe němskej łódźi „Leipzig“ a „Dortmund“ sadrzałe. Němskim łódźam njeje dowolene, do marokkowskich pschistalow bjes prjedawschcźeho wopraschenja sajeź. „Leipzig“ a „Dortmund“ njejstej wo dowolnosći prohlejej. Najzerje žo němskimaj łódźomaj pjenježne thłostanje napokaži.

Wojowanje w Chinje.

Kanton chineske hłowne wojownischcźo.

Po poslednich powěźeńach žo cźežischce sbožkarskeho hibanja se Shanghaia do Kantona pschesuwa. Tam žo krucze wojuje. W Shanghaiu nětko też chinesjo namórniżu strajkuja. S tym žo łódźniskowone towarstwa do cźežkeho sarzerja. Kaž žo z Kantona powě, je **tam franzowski łichijak pschijeł, so by, hdy by trjeba było, wobchodźenstwo a žiwjenje franzowskich statjanow schtitał.**

Reuterez powěźerčerńja z Pekinga powě, so žu **sbožkarjo pižatkuje asiśeko petrolejowego towarstwa w Taiyuanfu wupuscźili.**

Marschall Cźanjolin w Mandźurskej wobkolny telegram pschihotuje, z kotrymž chce studentow namołwjeć, so njebychu žanych nahlynłoscźow kłucźili.

Chinesjo pschekupzy w Shanghaiu k strajkej schcźuwaju.

S chinesiskich pschekupzow wobstejaze dobrowólniske wotdźělenje w Shanghaju je žrjedu pschipołdnju syptało, dźełaczerjow belgiskeje fabriki, w chinesiskim měśeze leżazeje, naschcźuwacź, so bychu strajkowali. Dokelž žo dźełaczerjo temu sapowědźichu, chinesjo dobrowólnizy do nich stełachu. Jeneho dźełaczerja morichu, jedyn žo cźežko, nětkiži žo lohko franichu.

Strajkowe hibanje žo w Chinje šćhéri.

Strajk łódźnistwa žo rozšěrja. Parne łódže někotrych łódźow, w tymaśe pśišśitawomaj leżazych, narěkeli, žo malo nakłada w žebi. Sakupjerjo strajkowarjow žu do Nankinga a Cźinkianga wótśišli, žo bychu wobśadki parnych łódźow, w tymaśe pśišśitawomaj leżazych narěkeli; žo strajkej pśišśamknuchu. We Fučźanje žu śindentojo generalny strajk wuwołali.

Jendželska łahodnje pśećiwo Chinje postupuje.

W jendželskim delnim žejnje je statny sekretar swonkownych naležnoscow na prašenje rjekł, so europiśka policija njeje sa podawki w Chinje samolwita, samolwiśći žu chinešcy śindentojo. Chinešce knježeśtwo je dwoju wuzkeju sastojnikow do Shanghaja pósłało, to bychu pśi położenje pśeheptikoj. Jendželske knježeśtwo wobžaruje, žo žu Chinešojo dla wopak wjedzenje agitacje žiwjenje śłubili, a twono žebi pśeheje, so by chinešcem ljubej pśehi tejle kładnosći swoje sympatiźije wuprajiło.

Nukžo chcedża chineskim sbeźarjam pomhaś.

Mojśowiśka „Prawda“ pišo, so je 46 formazijow bolśewiśke knježeśtwo prośyło, to bychu žo k sakitanju chineskeje njewótwiśnjoneje do rauśeje Aźiskeje bowśelte.

Twjelki, trjenja, błidowe ruby, dybzaćne rubliśka, spódnje śaty, łožowe śaty, bźele a **pisane, tkaniny khutam, suknjam, drastam kupujeće tunjo a derje** pola

Hilgera mjeśeśel **Emil Wiltschek**

w Budyšinje na seminarskej hasy 2.

Ze Serbow.

W **Budyšinje**, 11. junija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 734, hygrometer + 5, najwušśa dnjowa cźopłota 20 stop. po C. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer —2, najnišśa temperatura we nozy 12 Nyp. cźełcowy. Wysšina wječera rano Europu pśikšywasće a hišćeze pśikšywa a nam rjane žywe wjedro śwěśkuje. Jenož nad Rušku je wusina wupśeśeśera. Nowu nijan wječera rano ł krótkeho wjeczera kupy Island wośtewišnu. W tu śłuwilu hišće wjedro na wobślapje wjedro pokazuje. Sayno je pśehi tajšim wjedrje ł lohkej pŕoze doni howa. Ale tatar. wo mišy dešćejšt sa śwoje łacźne hona pśeproš. Mjeźacź w polnozy 12,05 śładza a žo dopołdnja 10,13 khowa.

— **Schtrowa powěśći wo wjedrje na jutrje pjatk:** Cźopło, suche, ale žo pomrokuje.

— **Radwschtwa.** Kradnuło je žo w Budyšinje 7. 6. śłeboweny žonjazy cźaśnik cźo. 108523, ł bełym zyfernikom a módrymi arabiśkimi cźełbami, šadnje wěcźo mješeśke śtołu kronu a śćłenzu ł fotografiju jeneho muža. — **Dale** je žo kradnuło 8. 6. we wokolnosći Budyšańina trjebane muzaze kolo šnamki „Seidel u. Naumann Germania“. Kolo mješeśke cźornu podśtawu a śwjecu, nikkowane, łorje śłobnjene wodźibki ł cźornymi pśihnadkami, brune śydło a nowy rjećas. We wyšuźłožone dźełenja proša kriminalna policija.

— **Budyšańska motorska šuźkawa** dźensa pśehjadowanja **krótko** do 12 hodźin wujźdże. Kaž šwonichwy, jednośce žo tu we ałarm na pruhu.

— **Sćhadźowanje ta hajnje šwonoježitwa** je pórbjelu 15. junija wjeczor w šali bohatownoje (Lanhhaus) na hrodowšćej haśy cźo. 10. Sapoczaśi we 8 hodź. Kt. ł Gierke a dr. Turnan ł Berlina łudźetaj wo ważnośći a nadawkach šwonoježitwa pśehednośćowaćej. Pśehednośćekowaj ma žo wuprajenje pśihśamknuć. Hej nawótśikt.

— **Śsamonarśarske pola** nźmłkostatnje wobory. Druhi bataillon Budyšańskeho 10. pśišeho regimenta je tuthwilu na śwuczowanišću w Bajerśej. Tam śeśeli žo pjatk pśeh śwjatkami na jenym wustupje wojak Jan Pietśh. Wina śwjerjenje je w niedźowonnej ljubośći pytaeź. Jeho cźełco žo do Budyšeńina pśeheneše a na ludownym pohrjebnišću pohowa.

— **Ludowne śwónorjeństwo wuhnjenjeczerjow** knježeśkeho wokrjeha śwjerjeśeśe śwóje 200śetne wobśtaće. Se zdźeje Lužyca žo śobustawy śeśidźu, to bychu tak jadnenu śwjećeńenej pśihitomni byli.

— **50-cźtny mišćtrśi jubilej śwjerjeśeśe** śaldźeum pórbjelu rěśnišći mišćtr Arnošt Bjelołt na drjewonowych wikach 14. w Budyšinje. 8. junija 1875 bu jako mišćtr do śśednoćeśtwa pśihwatany. Rěśnišći wołtšod, kotrejž je wo nim rěśnišći mišćtr Haubold pśehenźał, je jubilar sam saložił. a to na drjewonowych wikach cźo. 12. Jubilar je hišćeze śtrowy a cźiły a jśśi śtajnje śe śwojim wukom, rěśnišćim mišćtrom Hugom Bjelołtom ł Taśchparka na wby śtół tupowaeź. Jubilar je teź pola wšejnych ludźi powšihtkownje znaty a woblubjeny.

— **Rjeśbožo.** Tudomny pśedawśi wobśedźer „kawśkeje korczmy“, knjes Schwitzing w Budyšińskim, je sajdźenu wutoru na Schumbachśej dróšy pola Noweho Seła za cźełco śnjeśbożił. Wón jśdźeśe ł awtom po wuzkej horje dele. Pśehi tom jemu śpinadła śayrazi. Awto śe jśdże do hrjebje a žo pśehecźišny. Schwitzing žo njes wocźi a na rukomaj cźełko śrani. Jeho ł Schumbachśeem lekarjej dowjeśechu, kotrejž jemu pśenje pomoz poskići. Potom jeho ł cźahom do Budyšina śwóu wšadny a ł lekarjej dr. Wittej powjeźechu. Hdyž bě jeho knjes dr. Witt sawobalał, dowjeśechu śnjeśbożeneho do jeho bydleńja.

— **Njemjećaśeje wiśchnjowe pórźłi** na puće a cźajcźki. Wiśchnje pocźinaju frawiś. Cźinimy natśichi cźitarjow hišo bźenśa na to kedźomnoś, to bychu na śwoje dźeći ako druhe wošoły kedźomali, so žo njebychu wiśchniowe pórźłi na puće mjetałe. S tym stanje žo cźasto mnoho njeśrjećbawśchi njeśbožo. Někotrychźuli je žo po taśej pórźy wotśmyli, śebi nohu śłamał ako druehu śchłodu śćłnił, tak žo dźrbjeśe dołho na khorokoju leżeć. Tuž trjebu cźażbnośće. S tym śaśtitowaeź śebi mnohu wobśeżnoś a śchłodu.

— **Wutoru popołdnju** pśehedźujedźechu ju žara ljubjmaśne haśćeńśke połycy ł palentowanym wušo-kiśanowym ruchim pichtrjaćnym wobśeńśkaśchom „Total“ pśeh bohatej liźbu pśihładowarjow na Budyšińskim tśiśtku. Sšuche haśćenje ł wulkowej liśtalnu łatostoje žo na wuśe śwojasnje śyluniejeze wulkowoje kiśanjom ł natronbikarbonatom, kotrejž, hdyž žo na wobeń śyknje, kiśli (Sauerkoś) atmosferiśkeho śwětra wotwrěnje a we wokomiku płonjo wodnje. Jedyn kuj „Total“-towarśtwa wótkładaje ł pśehednośćkom znu aparat a pokaża na lěpśinu łuchego haśćenja pomnjo mokreem haśćenja. Mjes tym, so žo ł wodu śwjećeńe jenož krute wězy, kaž drjewo atd. haśćeeź hodź, taśite śuchi haśćaś wśće wołuje, kaž wohnje na twjerbych wěcach a žo palaze mośćićimy, kaž benzol, benzin, wolij, terp. atd. tehorunzie wołuje pod elektriśkimi grotami najnjetśeńśe nabjatośće. Dokeźł nichtó do cźaśa wěźeeź njemóże, śchto budźe žo palieź, je jara wažne, so na hódny wobeńhaśchaś k ruzy, kiž może łóžby wośeń hnydom ł zwjaśchom śahaśćeeź. „Total“-aparatej śujerńk śjedźkośći a może pśehi najkrućśiśćej śmuje wonka wiśaeź a je tak pśehi wohnju hnydom łóżdemu k ruzy. Dale, aparat może je žo łaktaśeź, tak ruce haeź je wośeń śhaśchaną a może žo pośdźśćo dale trjebaeź. S wulkej lěpśinu pak je, so pśehi haśćenju žana śchłoda njenaśtanje, kaž to hewak pola mokrinow hinak nóśno njeje. Dospołnje njeśchśódnu haśćenśki próch może žo wotnuteeź. Haśćenja, kotrejž žo potom pśehedwjedźechu, wobtrucźiśchi zyle pśehednośćowarjowe śłowa. Najpirwdy žo na 2 metraj wyśkoki śchćekpowź, kiž bu ł benzołom połaty, śapali. Se śenym haśćahom pola žo wyśoko śapaze płonjo ja 5 krótke 7 śekundow. Njedźiwaeźju wětra njemóžeśe wośeń wjaeź nastaeź. Tu pokaża žo druha wulka haśćahowa liźchina. Wuśłowa liśtalina, kotraž žo do płuma pśihnowroći, dawa tak wjele śymy wot sebe, so žo haśćeeź je njej śchśtita, kiž móžeśche k wulkej horjoeze, pśehed kotrejž dwrbiachu pśehitomni wróćo śtupieź, bo yle ł wośnjej bliźiceź. Potom žo ja krótke śekundy wośeń we wuhnju śała. Karbid žo ł wodu pola. S toho nastanjo acetylowe płuny. Na to žo łapatichu a ja krótke mjeńśźimy je haśćahom łałachu. Tajki wośeń žo ł wodu śpała ł wulkeej njeboźći. Nimale 10 metrow dołha łuža ł wuzka žo dwójaj ja krótki cźaś śała. Poślednji pojnst ł k drje te najwuznamniśi, dokeźł dojśonuu wótkoś haśćaha pokaża. Pśehednośćowaeź da žo hamo ł benzołom polaeź a śapaeźeś. Pśehiśhladowarjo widźachu žo palazeho cźłowjeka. Wuśoko śapaze płonjo haśćaś je śmjerśnej wěśkeeźu śała. Sa śchśeeźowe je to jara ważne. Woni łajenje je benzołom adi. bźeźaje, kiž žo lohko śapaeź, łohorunnia je bźeźaćerjow w łakowych fabrikach dyrbjałe žo haśćeeź pśihprawiś. Nafowmnicź ma žo hišćeze, so nejźnu te zeppelinśke powětrowe łódź na śwójim puću do Amerriki „Total“-haśchaś žobu, śchtoż je pśeh 50 hodź. haśćaha. — **Pśehednośćejenje** śawoźnaji pola wośeńśkich pśihśamknutych śpokojazych a hłuboki śaćaśchcź.

S **Bórka.** Njeśbożo ł motorowym kokom ta žo śajdźenu njedźelu popołdnju w 3 hodź. na śtatnej dróży je Budyšina do Mużałowa. Na motorowym kole pśihiśeśćej dwě wobohe a śchłaśćej kolojśnoweho, kotrejž śwoje kolo wjedźeśe. Jako motorowy trabiśeho, kolo jśdźeny śwoje kolo tunje preź pśeh pucź śtorej. Motorowy naśe śapina a to pśehećišny. Jeju śranjenja a hjes wébonja do Bórśkeho hośćeńca bonjeśechu. Tam jimaj hnydom jedyn ponuzaśi ławtekeje kolony pśeńju pomoz poskići. Kolośeźony pak žaneje śchłody njepocźeśi.

S **Budyšcz.** W dźaławym wopowniejeźu je tu hišćeze evangeliźazija, kiž je žo lońi najwuzu wotmółka. Snaty evangeliśtor je teź farař Adolf Mlónk ł Drježźan, kiž je trubu do śłužby evangeliźazije śtajił. Wón śam je mjeśiśi trubu a jako tejśi w jaźej Sałśkej śnaty. Pśihchodnu ńdotu wjeczor we 8 hodź. dźe farař Mlónk we naśchej zyrkwi krótk śwjatoczołnośći wotmółk. Wón je teź njedźelu dopołdnja we 8 hodź. nemśke konśekwanje na žo wśał a dźe je śwojim śłowom a trubu pośtuchowaśam wo ferkuśchu rěźeeź: „Za mutrobnje mam lubo cźe.“ Teź w śerbśkej Bożej śłužbje śmije farař Mlónk śćhowodk ferkuśchow. Jeho pomognuju budu jeho tśi njenoje, i to trjoch je najmłódśich hałke błeźaeź lét staru. Po śerbśkej Bożej śłužbje dźeźdża lubi hośći ł Drježźan hišćeze wo wju bliźko zyrkwje nekotre arije a śpěwy ńtśich cź daeź.

S **Lubija.** Sajdźene duy namakachu na Lubśińej horje pśńje prawaki a kojaki. Parjate wjedro pośledniu trjenj je hriby je śenje wuwabiło. Jara śródka je jo hela, je śu ludźo śaporćaeź jimśa hižo prawaki w lěsu nadeśli.

Se **Sśtodnizy.** (Nahła žnjerej 80 lětneho.) Pśedawśi knježeśi pohonej, 80 lětny Wilhelm Liebich, śedźeśe śaidźene dny je śwojimi śnatymi pśeh dźeźu na tawzy a powédźałe wśelkake wjeśkoe kulti je śwojich młodych lét. Na dobo wonjelźnu a pohśli śiowu do śady. Pśehitemni nujśłuchi śebi, je je śdźemnył. Wź pak na wéćne trajeeź. Boża ruczka be jeho śaśała a jemu ł tym cźiśtu śpjerćinu hodźinu pśehitowała.

S **Wulwanicźu.** Pola indowmneho kubleria Arowśkeje Leubnera śaidźeme pódźelu w nozy wó śtwje wośeń wuźdeeź. Wośeń bě ł pśehcźerdźenjom miłuy nośpał. Dowjeźaj śo w prawym cźaśu dohładachu a tak wośeń śałachu.

S **Kulowa.** Śaidźenu njedźelu a pódźelu wośmé śo tuhy tśeśćeri hojedźeźa. S kralom pśehi tśeśenu hu knjes kantor Wels ł Nénźzow. Na druhim mésnje ł najśćeśćime tśelarm bu murjeśki mišćtr Wauer. Tśeśanśćego je ł wojimi śawjećeńenzemi a śahawjeźanami pśehćhtaśeźe wo prawdźitu lubowu śwjeźbu. Se wśćech śtronow bě žo wjele ludźi ł śwjeźbenej śeśći.

S **Wojerez.** Nasha katolśka wośada žo na žadnu a wyśoki wopyt pśihitowaje. Kardinał wyśchbiśkop dr. Bertram ł Wrótśławja 18. junija Wojerezy wopyta.

S Wojerez. Saidźeny pódźelu je śebi tudom ny śdźeiśtujuśeź Marej Kśiśkaź śwójaze wjaź a to ł tym, so je śaśeźł. Kśiśkaź bě 56 lét staty a bě hewak zyls derje je śwojej śwójbu ljiwy. Schto je jeho do śmjerśe wjedło, njemóże śebi wujaśniś.

Kniežna Skuderi.

Powědanćko ł doby franzowśkeho krala Ludwiga XIV.
wot E. T. A. Dwórnika.

4] (Pokrjaćowanje.)

„Wy jeho dośćehnjeśće — wy jeho popadnjeśće, jimarjo pśihłudu,“ wośa la Regnie ł błołazynmaj wocźomaj, Desgrajsa za rutu pśihmuwjośći, jako by tón cźełazy mordaŕ sam był. —

„Pjatnaće krózeli,“ powědaśche Desgrais ł wutym błosom a cźeśtkim łydmjenjom, „pjatnaće krózeli pśeh pucź stoźi tutón cźłowjek do śejina a śłubi śo pśeh nas murzin.“

„Śłubi śo? Pśeh nas murzin! Śeźe Wy njendźy?“ jawośa la Regnie, dwě krózeli wróću śupiwšći a ł rukomaj hromadźe płaźnywšći.

„Mjenujśe mje,“ powéda Desgrais dale, śebi cźoło bjerźo, kaž jedyn, kotrehoź śe mużłe pśeheśeźaja, „mjenujśe mje, hnadny kujśe, mojedła njendźeho, błaśnego hłupaka, ale to njeje hinak, kaž wam to powédam. Sprośtnjeny śtejn pśeh murzin, hdyž wjaźy jimarjow tjes dyha pśehiběża, ł nimi Marquis de la Farne, til běśće śo śajy śhrabaŕ, nahi mjeź w ruzy. My śapałachmy śmólnyje, pśeh-pytanny zyłu murzin wjaźy króź; žona cźéśi nékaśtich durí, wokna, wuhładała. Je to śyniła łoufśetna murzja jeneho dwóra a śwójaze ł domow, we kotrymaj tuźo bydła, na kotrychź je njentóźno tukaeź. Hišćeze dźensa śym sa wśćitko hišćeze jómu zyle nadrobnje pśehpytał. Cźert śam je, kotrejž naś ja nóź wodźił.“

Desgraisowe podeńdźenje we Parišu śnate. Wśćitcy rěźachu jenož we kuśtaśtnje, cźertowych śwjaśtach, wukonjenju śtych buchow, a kaž to we wéćnej Bożej śtworbje bywa, so nakśiłnośćź ł njentóźnemu a śpodźiwnemu na rozum njeteźdźnje, tak teź in bóźy nichtó niźco druhe njeweźśeśe, hać je, kaž dźe bě to teź Desgrais śam pśeh, cźert bam tutych njetśmanikow śchśita, kotliź śu jemu śwoje dušne pśehedali. Tohodla dóśta teź Desgraisowe podeńdźenje wśchelake trafśiaze wupyśćenja. Wobźebite powédańćko ł wulkim wobraśom, kak je cźert pśeh wuśtrójanym Desgraisom do jemje śapadnje, bu cźśćerjśane a na wśćech rózach pśehedźewane. Lud bu ł tym jara śatrachcźeny, a hdyž śimarjo njemźjachu jamu śmujśitośći wjaźy, woni łhodźachu w nozy bojośnje a tśchepotajźy po dróhach, je śwjećeńej wodu a pośwjećeźentymi pjenjeźkami śchśtane.

Argenson widźeśche, so žu wśćeh pŕośowanja śnateje „Chambre Ardente“ podarmo, a wobrośći śo na krala, so by tón za tute njeśtuśti żud pośtajił, kotruź by ł tśśćeje njeśwobnjeśowanśćeej mośu za śłójnikami śłędźićz a jich ńtotśtaeź mohł. Kral, pśehśjednźeźeny, so je hižo śnatej „Chambre Ardente“ pśehwejle prawiom dał a wśćhon śrudźeny ł njeliczomnymi wotprawjenjemi, kotreź krewjelacźnyj la Regnie pośtajeśche, wotpołaśa namjet.

Tat wuhwołichu druhi śrédk, kralа la tutu weź śaborićeź. W bydlenju Marquise Maintenon, hdźeź kral pepołdnju fwiećeśha pśehehwyśche a teź ze śwójimi ministrami hać bo pśśonjeje nozy dźełaśche, pśehpyda bo jemu jena baśeń we njeuje wobrożenych lubowari. Tuźi śkorźachu, so, hdyž jim pśihśitośnośeź łaźa, lubźy jedyn bohaty dar pśehinjeźeź, dyrbja to śajnje je śwójim źnojenjom śapłaćeźi. Cźeśeź je, w ryćeśtim buju śwoju krej sa ludowanu pśeheleeź, ale zyle hinak pak je ł tutym śtójnym nadpadom mordarja, pśehećiwo kotremuż bo njemóżeśi śchkitaeź. Kral Ludwik XIV., jasna hwězda wśćheje lubośće a pśśiłotnośće, njech je śwójimi pruhami zyłu nóź wobśwětli, a tak cźornje potajśnośtwo wotkryje.

Tak khutna kaž tuta weź teź běśće, njepobrachowachu pak tutej baśni duchapłodne źorźnitwe śady a wjaźby. Wśćho běśće jara derje wopśijane, kak dyrbja to ludowarjo na tajnych pućach ł lubej boźej, kak tutón śtrach wśćhon śóźhi ł lubośći a ł wśćheu rjanym podawkam hižo we śtwórbjenju śnitśi. Na tónźu wutśinca wśćho do wulkeje śławy na Ludwita XIV. Toho dla pśehećiła kral teź baśeń ł wibłiźiceź. Potom śo ja krótke śekundy wośeń we wuhnju śała. Karbid žo ł wodu pola. S toho nastanjo acetylowe płuny. Na to žo łapatichu a ja krótke mjeńśźimy je haśćahom łałachu. Tajki wośeń žo ł wodu śpała ł wulkeej njeboźći. Nimale 10 metrow dołha łuža ł wuzka žo dwójaj ja krótki cźaś śała. Poślednji pojnst ł k drje te najwuznamniśi, dokeźł dojśonuu wótkoś haśćaha pokaża. Pśehednośćowaeź da žo hamo ł benzołom adi. bźeźaje, kiž žo lohko śapaeź, łohorunnia je bźeźaćerjow w łakowych fabrikach dyrbjałe žo haśćeeź pśihprawiś. Nafowmnicź ma žo hišćeze, so nejźnu te zeppelinśke powětrowe łódź na śwójim puću do Amerriki „Total“-haśchaś žobu, śchtoż je pśeh 50 hodź. haśćaha. — **Pśehednośćejenje** śawoźnaji pola wośeńśkich pśihśamknutych śpokojazych a hłuboki śaćaśchcź.

S **Bórka.** Njeśbożo ł motorowym kokom ta žo śajdźenu njedźelu popołdnju w 3 hodź. na śtatnej dróży je Budyšina do Mużałowa. Na motorowym kole pśihiśeśćej dwě wobohe a śchłaśćej kolojśnoweho, kotrejž śwoje kolo wjedźeśe. Jako motorowy trabiśeho, kolo jśdźeny śwoje kolo tunje preź pśeh pucź śtorej. Motorowy naśe śapina a to pśehećišny. Jeju śranjenja a hjes wébonja do Bórśkeho hośćeńca bonjeśechu. Tam jimaj hnydom jedyn ponuzaśi ławtekeje kolony pśeńju pomoz poskići. Kolośeźony pak žaneje śchłody njepocźeśi.

S **Budyšcz.** W dźaławym wopowniejeźu je tu hišćeze evangeliźazija, kiž je žo lońi najwuzu wotmółka. Snaty evangeliśtor je teź farař Adolf Mlónk ł Drježźan, kiž je trubu do śłužby evangeliźazije śtajił. Wón śam je mjeśiśi trubu a jako tejśi w jaźej Sałśkej śnaty. Pśehchodnu ńdotu wjeczor we 8 hodź. dźe farař Mlónk we naśchej zyrkwi krótk śwjatoczołnośći wotmółk. Wón je teź njedźelu dopołdnja we 8 hodź. nemśke konśekwanje na žo wśał a dźe je śwojim śłowom a trubu pośtuchowaśam wo ferkuśchu rěźeeź: „Za mutrobnje mam lubo cźe.“ Teź w śerbśkej Bożej śłužbje śmije farař Mlónk śćhowodk ferkuśchow. Jeho pomognuju budu jeho tśi njenoje, i to trjoch je najmłódśich hałke błeźaeź lét staru. Po śerbśkej Bożej śłužbje dźeźdża lubi hośći ł Drježźan hišćeze wo wju bliźko zyrkwje nekotre arije a śpěwy ńtśich cź daeź.

S **Lubija.** Śaidźene duy namakachu na Lubśińej horje pśńje prawaki a kojaki. Parjate wjedro pośledniu trjenj je hriby je śenje wuwabiło. Jara śródka je jo hela, je śu ludźo śaporćaeź jimśa hižo prawaki w lěsu nadeśli.

Se **Sśtodnizy.** (Nahła žnjerej 80 lětneho.) Pśedawśi knježeśi pohonej, 80 lětny Wilhelm Liebich, śedźeśe śaidźene dny je śwojimi śnatymi pśeh dźeźu na tawzy a powédźałe wśelkake wjeśkoe kulti je śwojich młodych lét. Na dobo wonjelźnu a pohśli śiowu do śady. Pśehitemni nujśłuchi śebi, je je śdźemnył. Wź pak na wéćne trajeeź. Boża ruczka be jeho śaśała a jemu ł tym cźiśtu śpjerćinu hodźinu pśehitowała.

S **Wulwanicźu.** Pola indowmneho kubleria Arowśkeje Leubnera śaidźeme pódźelu w nozy wó śtwje wośeń wuźdeeź. Wośeń bě ł pśehcźerdźenjom miłuy nośpał. Dowjeźaj śo w prawym cźaśu dohładachu a tak wośeń śałachu.

S **Kulowa.** Śaidźenu njedźelu a pódźelu wośmé śo tuhy tśeśćeri hojedźeźa. S kralom pśehi tśeśenu hu knjes kantor Wels ł Nénźzow. Na druhim mésnje ł najśćeśćime tśelarm bu murjeśki mišćtr Wauer. Tśeśanśćego je ł wojimi śawjećeńenzemi a śahawjeźanami pśehćhtaśeźe wo prawdźitu lubowu śwjeźbu. Se wśćech śtronow bě žo wjele ludźi ł śwjeźbenej śeśći.

S **Wojerez.** Nasha katolśka wośada žo na žadnu a wyśoki wopyt pśihitowaje. Kardinał wyśchbiśkop dr. Bertram ł Wrótśławja 18. junija Wojerezy wopyta.

S Wojerez. Saidźeny pódźelu je śebi tudom ny śdźeiśtujuśeź Marej Kśiśkaź śwójaze wjaź a to ł tym, so je śaśeźł. Kśiśkaź bě 56 lét staty a bě hewak zyls derje je śwojej śwójbu ljiwy. Schto je jeho do śmjerśe wjedło, njemóże śebi wujaśniś.

Kniežna Skuderi.

Powědanćko ł doby franzowśkeho krala Ludwiga XIV.
wot E. T. A. Dwórnika.

4] (Pokrjaćowanje.)

„Wy jeho dośćehnjeśće — wy jeho popadnjeśće, jimarjo pśihłudu,“ wośa la Regnie ł błołazynmaj wocźomaj, Desgrajsa za rutu pśihmuwjośći, jako by tón cźełazy mordaŕ sam był. —

„Pjatnaće krózeli,“ powědaśche Desgrais ł wutym błosom a cźeśtkim łydmjenjom, „pjatnaće krózeli pśeh pucź stoźi tutón cźłowjek do śejina a śłubi śo pśeh nas murzin.“

„Śłubi śo? Pśeh nas murzin! Śeźe Wy njendźy?“ jawośa la Regnie, dwě krózeli wróću śupiwšći a ł rukomaj hromadźe płaźnywšći.

„Mjenujśe mje,“ powéda Desgrais dale, śebi cźoło bjerźo, kaž jedyn, kotrehoź śe mużłe pśeheśeźaja, „mjenujśe mje, hnadny kujśe, mojedła njendźeho, błaśnego hłupaka, ale to njeje hinak, kaž wam to powédam. Sprośtnjeny śtejn pśeh murzin, hdyž wjaźy jimarjow tjes dyha pśehiběża, ł nimi Marquis de la Farne, til běśće śo śajy śhrabaŕ, nahi mjeź w ruzy. My śapałachmy śmólnyje, pśeh-pytanny zyłu murzin wjaźy króź; žona cźéśi nékaśtich durí, wokna, wuhładała. Je to śyniła łoufśetna murzja jeneho dwóra a śwójaze ł domow, we kotrymaj tuźo bydła, na kotrychź je njentóźno tukaeź. Hišćeze dźensa śym sa wśćitko hišćeze jómu zyle nadrobnje pśehpytał. Cźert śam je, kotrejž naś ja nóź wodźił.“

Desgraisowe podeńdźenje we Parišu śnate. Wśćitcy rěźachu jenož we kuśtaśtnje, cźertowych śwjaśtach, wukonjenju śtych buchow, a kaž to we wéćnej Bożej śtworbje bywa, so nakśiłnośćź ł njentóźnemu a śpodźiwnemu na rozum njeteźdźnje, tak teź in bóźy nichtó niźco druhe njeweźśeśe, hać je, kaž dźe bě to teź Desgrais śam pśeh, cźert bam tutych njetśmanikow śchśita, kotliź śu jemu śwoje dušne pśehedali. Tohodla dóśta teź Desgraisowe podeńdźenje wśchelake trafśiaze wupyśćenja. Wobźebite powédańćko ł wulkim wobraśom, kak je cźert pśeh wuśtrójanym Desgraisom do jemje śapadnje, bu cźśćerjśane a na wśćech rózach pśehedźewane. Lud bu ł tym jara śatrachcźeny, a hdyž śimarjo njemźjachu jamu śmujśitośći wjaźy, woni łhodźachu w nozy bojośnje a tśchepotajźy po dróhach, je śwjećeńej wodu a pośwjećeźentymi pjenjeźkami śchśtane.

Argenson widźeśche, so žu wśćeh pŕośowanja śnateje „Chambre Ardente“ podarmo, a wobrośći śo na krala, so by tón za tute njeśtuśti żud pośtajił, kotruź by ł tśśćeje njeśwobnjeśowanśćeej mośu za śłójnikami śłędźićz a jich ńtotśtaeź mohł. Kral, pśehśjednźeźeny, so je hižo śnatej „Chambre Ardente“ pśehwejle prawiom dał a wśćhon śrudźeny ł njeliczomnymi wotprawjenjemi, kotreź krewjelacźnyj la Regnie pośtajeśche, wotpołaśa namjet.

Tat wuhwołichu druhi śrédk, kralа la tutu weź śaborićeź. W bydlenju Marquise Maintenon, hdźeź kral pepołdnju fwiećeśha pśehehwyśche a teź ze śwójimi ministrami hać bo pśśonjeje nozy dźełaśche, pśehpyda bo jemu jena baśeń we njeuje wobrożenych lubowari. Tuźi śkorźachu, so, hdyž jim pśihśitośnośeź łaźa, lubźy jedyn bohaty dar pśehinjeźeź, dyrbja to śajnje je śwójim źnojenjom śapłaćeźi. Cźeśeź je, w ryćeśtim buju śwoju krej sa ludowanu pśeheleeź, ale zyle hinak pak je ł tutym śtójnym nadpadom mordarja, pśehećiwo kotremuż bo njemóżeśi śchkitaeź. Kral Ludwik XIV., jasna hwězda wśćheje lubośće a pśśiłotnośće, njech je śwójimi pruhami zyłu nóź wobśwětli, a tak cźornje potajśnośtwo wotkryje.

Tat khutna kaž tuta weź teź běśće, njepobrachowachu pak tutej baśni duchapłodne źorźnitwe śady a wjaźby. Wśćho běśće jara derje wopśijane, kak dyrbja to ludowarjo na tajnych pućach ł lubej boźej, kak tutón śtrach wśćhon śóźhi ł lubośći a ł wśćheu rjanym podawkam hižo we śtwórbjenju śnitśi. Na tónźu wutśinca wśćho do wulkeje śławy na Ludwita XIV. Toho dla pśehećiła kral teź baśeń ł wibłiźiceź. Potom śo ja krótke śekundy wośeń we wuhnju śała. Karbid žo ł wodu pola. S toho nastanjo acetylowe płuny. Na to žo łapatichu a ja krótke mjeńśźimy je haśćahom łałachu. Tajki wośeń žo ł wodu śpała ł wulkeej njeboźći. Nimale 10 metrow dołha łuža ł wuzka žo dwójaj ja krótki cźaś śała. Poślednji pojnst ł k drje te najwuznamniśi, dokeźł dojśonuu wótkoś haśćaha pokaża. Pśehednośćowaeź da žo hamo ł benzołom adi. bźeźaje, kiž žo lohko śapaeź, łohorunnia je bźeźaćerjow w łakowych fabrikach dyrbjałe žo haśćeeź pśihprawiś. Nafowmnicź ma žo hišćeze, so nejźnu te zeppelinśke powětrowe łódź na śwójim puću do Amerriki „Total“-haśchaś žobu, śchtoż je pśeh 50 hodź. haśćaha. — **Pśehednośćejenje** śawoźnaji pola wośeńśkich pśihśamknutych śpokojazych a hłuboki śaćaśchcź.

S **Bórka.** Njeśbożo ł motorowym kokom ta žo śajdźenu njedźelu popołdnju w 3 hodź. na śtatnej dróży je Budyšina do Mużałowa. Na motorowym kole pśihiśeśćej dwě wobohe a śchłaśćej kolojśnoweho, kotrejž śwoje kolo wjedźeśe. Jako motorowy trabiśeho, kolo jśdźeny śwoje kolo tunje preź pśeh pucź śtorej. Motorowy naśe śapina a to pśehećišny. Jeju śranjenja a hjes wébonja do Bórśkeho hośćeńca bonjeśechu. Tam jimaj hnydom jedyn ponuzaśi ławtekeje kolony pśeńju pomoz poskići. Kolośeźony pak žaneje śchłody njepocźeśi.

S **Budyšcz.** W dźaławym wopowniejeźu je tu hišćeze evangeliźazija, kiž je žo lońi najwuzu wotmółka. Snaty evangeliśtor je teź farař Adolf Mlónk ł Drježźan, kiž je trubu do śłužby evangeliźazije śtajił. Wón śam je mjeśiśi trubu a jako tejśi w jaźej Sałśkej śnaty. Pśehchodnu ńdotu wjeczor we 8 hodź. dźe farař Mlónk we naśchej zyrkwi krótk śwjatoczołnośći wotmółk. Wón je teź njedźelu dopołdnja we 8 hodź. nemśke konśekwanje na žo wśał a dźe je śwojim śłowom a trubu pośtuchowaśam wo ferkuśchu rěźeeź: „Za mutrobnje mam lubo cźe.“ Teź w śerbśkej Bożej śłužbje śmije farař Mlónk śćhowodk ferkuśchow. Jeho pomognuju budu jeho tśi njenoje, i to trjoch je najmłódśich hałke błeźaeź lét staru. Po śerbśkej Bożej śłužbje dźeźdża lubi hośći ł Drježźan hišćeze wo wju bliźko zyrkwje nekotre arije a śpěwy ńtśich cź daeź.

S **Lubija.** Śaidźene duy namakachu na Lubśińej horje pśńje prawaki a kojaki. Parjate wjedro pośledniu trjenj je hriby je śenje wuwabiło. Jara śródka je jo hela, je śu ludźo śaporćaeź jimśa hižo prawaki w lěsu nadeśli.

Se **Sśtodnizy.** (Nahła žnjerej 80 lětneho.) Pśedawśi knježeśi pohonej, 80 lětny Wilhelm Liebich, śedźeśe śaidźene dny je śwojimi śnatymi pśeh dźeźu na tawzy a powédźałe wśelkake wjeśkoe kulti je śwojich młodych lét. Na dobo wonjelźnu a pohśli śiowu do śady. Pśehitemni nujśłuchi śebi, je je śdźemnył. Wź pak na wéćne trajeeź. Boża ruczka be jeho śaśała a jemu ł tym cźiśtu śpjerćinu hodźinu pśehitowała.

S **Wulwanicźu.** Pola indowmneho kubleria Arowśkeje Leubnera śaidźeme pódźelu w nozy wó śtwje wośeń wuźdeeź. Wośeń bě ł pśehcźerdźenjom miłuy nośpał. Dowjeźaj śo w prawym cźaśu dohładachu a tak wośeń śałachu.

S **Kulowa.** Śaidźenu njedźelu a pódźelu wośmé śo tuhy tśeśćeri hojedźeźa. S kralom pśehi tśeśenu hu knjes kantor Wels ł Nénźzow. Na druhim mésnje ł najśćeśćime tśelarm bu murjeśki mišćtr Wauer. Tśeśanśćego je ł wojimi śawjećeńenzemi a śahawjeźanami pśehćhtaśeźe wo prawdźitu lubowu śwjeźbu. Se wśćech śtronow bě žo wjele ludźi ł śwjeźbenej śeśći.

S **Wojerez.** Nasha katolśka wośada žo na žadnu a wyśoki wopyt pśihitowaje. Kardinał wyśchbiśkop dr. Bertram ł Wrótśławja 18. junija Wojerezy wopyta.

S Wojerez. Saidźeny pódźelu je śebi tudom ny śdźeiśtujuśeź Marej Kśiśkaź śwójaze wjaź a to ł tym, so je śaśeźł. Kśiśkaź bě 56 lét staty a bě hewak zyls derje je śwojej śwójbu ljiwy. Schto je jeho do śmjerśe wjedło, njemóże śebi wujaśniś.

S **Wojerez.** Tudomnja dźěłaćerjeńska samaritska kolona wotmě sańdźenu **pondźelu** swoje pruhowanje se zymskeho **kursa 1924/25.** Pruhowachu, 4 muzikich a 3 žónźe, swoje pruhowanje derje wobstachu. K. dr. Schreiber, kotruž pruhowanje wotmě, wupraji swoje spokojenje a pochwalenje sobi, so by samaritska kolona dale na turej podłoži dźěłała. Też pschejeńsche sebi, so bychu so smuczowanske hodźiny pilnje wopytowałe. Na to mějesche pschedhoda kolony krótku narěč a dźakowańe so k. dr. Schreiberej za jeho prózu a namolwjenje też starschich wobuznałowu, so bychu zhromadźiny a smuczowanske hodźiny zwjadnje wopytowali, so by nałoženа próza k. dr. Schreibera pobarmo njeźyła, ale dale wužitna k spomoženju ezěłujaceho cyłowjeństwa.

S **Kletneho.** Słoty kwaš žwjeczeschtaj sańdźenu njedźelu tudomnaj wumjenjerskaj mandźelskaj Nječej. Tu-ćilar je 83 a jeho mandźelska 76 lět stara. Wobaj staj hišće cyłkle a duchownje strowaj a cyłaj.

S **Wochos.** Sańdźenu njedźelu snjesboži na statnej dróhi we Wochosach automobil fabrikskeho wobhdźerja M. Janki z Běleje Wody. Automobil załoži na rózh do jenoho kamjenja a bo pschecežiny. Janka bu z wosa wjerhnjeny. Jeho žyn pak pschinjdże spodu automobila. Na žłoże wobaj z łohkimi franzenjemi wotendźeschtaj.

S **Běleje Wody.** Tudomne rjemjeślnitske towaršstwo žwjerzesche sańdźenu njedźelu žwjedźeń swojeho 30lětneho wobstaca. Běchu zhromadźili so Shorjelsa wobsehitu hużbu kakali, kotraž rjenje konzertowasche. Sswjedźeń hě so derje poradźił.

S **Krušchwizy pola Mužakowa.** (Korczma so wotpalila.) Wutoru rano wokolo 3 hodź. we Krušchwizy ke wohnjej trubjesche. Palesche so Budźicha korczma. Korczmarske twarjenje so zyle sničži. Zurla pak wostaja stejo. W šamžnym hoscežu běchu hišćeze dźeń psched wohnjom reje. Hoscežo, kotriž hišćeze w hoscežeju pschebywachu, so prěni wohnja dohladachu. Dokelž wo wjsy nowa pobrachowasche, njemužachu šuboune łyskawy wjele dźěłać. Jako dźiw ma so wobhladowacź, so so žurla wohnjej wutkowa. Kak je wohenj nastał, njeje so hač do tal hišćeze wujasniło.

S **Dešjnu.** (Worakawšwo.) Naš kózdołětnje, tak běsche sebi też lětša nascha młodźina zwjatkowu meju stajiła. Worakawzy pak sebi swóźichu, ras w nozy meju podrějaeź. Pschi podnjenju meja elektrisce zrosty rostorhnu. Zyte Dešjno wjazy dujdow na to žonu hyožu njemějesche. Hačzinnjeź na druhe ranje polizajskeho pža sa worakawzami pósłachu, njemužachu winikow wuslědźić.

S **Dešjnu.** (Worakawšwo.) Naš kózdołětnje, tak běsche sebi też lětša nascha młodźina zwjatkowu meju stajiła. Worakawzy pak sebi swóźichu, ras w nozy meju podrějaeź. Pschi podnjenju meja elektrisce zrosty rostorhnu. Zyte Dešjno wjazy dujdow na to žonu hyožu njemějesche. Hačzinnjeź na druhe ranje polizajskeho pža sa worakawzami pósłachu, njemužachu winikow wuslědźić.

S **Bukowa.** Běžny wohenj wudyri wčera popołdnju wokoło 1 hodź. na dróhy mjes Bukowom a Sekowom Hórdom. Na 15 jutrow młodźiny bu z nim sničži Wohenj bo dla wulkeje suchoty z wulkej spěšnosću rossćeri. Wulka syła linda ha k haschenju sbźa. Po blížschim napinanju bo sym skónčnje poradźi, wohenj sadusyć. Tłoto hyschimy lětša wo wulkich tśinych wohnjach. Tohodla budźimy prawje wobhladnivi. Jenož jedyn kónźk zigary abo zigaretty może cžasto w lěsu wulke njezbožo pschihotowaeź.

S **Dubjego pola Khočebuša.** (Srudna žmjerź młodźenza.) Na srudne waschnje pschińdże sym kubleriu P. w Dubjegu sańdźenu njedźelu wo žiwjenje. Wša žebi te-schink a chajske na sahrodze khmiku do tareze rěźeź. Starschej bźěchtaj wó sywje. Jako maeź po thwitzy bo sahrodu pschińdźe, widźesche syjowjeho žyna na travje leżo. Sawoła na njeho: „Lehń bo tola do khlódka.“ Ton pak nicžo njewotmolwi. Nad tym so maeź njemało dźiwasche. Jako bo k njemu bliščesche, widźesche so strózeseni, so je jeje žyn mrowy. Jeho seschłackahu a widźachu, so ma mału dźěrku mjes rjeblami, z kotrejež jenož mało krwe cžeczesche. Knika bě jemu wutrobu pschetěłkła. Lak je bo njesbožo stała, njeje nam znate. — Tutón žad nam sabo tak prawje pokazuje, kak wobhladnivi mamy z šćelbami tnež.

Se **Slepo Komorowa.** S nětcžišcej suchotu a wulkej horzotu je bo wětkore žuche luki pola Slepo Komorowa se błoźom sapalile. To stanje bo w tamnej wokolinje z wjetscha w kóždym horzym lěcže. Dokelž je tamna póda z wuhlowym próchom smješchana, so jara lokko sapali, potajnje dale jehli a jara spěšnje rosćeri. Tamne žyhodne łykawy durbja tohodła stajnje pschihotowane być, so bychu nastaważy wobeń sšachale.

Hospodarski rozhlad.

Schwórk 11. junija 1925.

Wječerawiske kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	20,625
1 jendźelski punt	20,39	100 cźěskosk. krónow	12,431
100 schwajz. frankow	81,42	100 pólsk. markow	80,275

Efektowe kursy wječera na Berlinskej burhy sašo sšě sadowachu. Wulkosće Stinnesoweho konzerna su bowěru do naschich industrijow rozticžałe. Tuta nałožnosć je sa nasche hospodarstwo khutnischo, hač němske nowizny to pschidawaja. Też kursy němskich statnych a wójnskich pożćenkow so sašo dale seschlabichu.

Na produktowych wikach pschenežne płaczišny sašo hyknisko postupowachu. Amerikanska rosprawa wo wotzakowanych žnjach ma pschiczinu skorjeź. Rožka jenoż šnadnje horje fraty, dokelž tukrajne powěsće wjaza, so wona rjane žně lubi. Wowsowe płaczišny potrochu. Tonn tukhwilna šuchota wadźi. Wiki w nuzy su mérne. Tohorunja we wonjezdźachach. Wječera płaczeże zeuntnar

w Barlinje

pschenicy 13.35—13.50 rožki 10.85—11.05 jaryc. mjenja nałětn. 11.30—12.10 najmšk. 10 hač 10.90 wowsa 11.90—12.30 hr.

we Wrótkławju:

pschenicy 13.75 rožki 11.60 jećmjenja nałětn. 11.75 najmšk. 11.— wowsa 12.— hr.

W terminowym wikowanju:

w julinu: pschenicy 13.62—13.69 rožki 10.85—10.90 wowsa 10—10.07 hr.

Někotre płaczišny z wječerawiskich Drježdźanskich **wikow** (Marktballen): Dźiwje karnikle 1—1.30 hr., huha (žiwe) schtuka 3—7 hr., kački 2—3.50 hr., kury 5—6 hr., młodźicki 1—1.2 0 hr., holbje 1.50—2.50 hr., husy (sarśane) 1.50—1.80 hr., kački 1.60—2.25 hr., stare a młode kury 1.40—2 hr., holbje schtuka 80—1.50 hr., tuny 2.60 hr., wischnje 50—70 pj., truskańy 70—80 pj., rjapne 1.50 hač 1.80 hr., kožmaczki selene 30—40 pj., mšd židki 1.60—1.80 hr., běrny zentnar 3.80—4.50 zybła 20 hač 30 pj., tunki 50—80 pj., karoty, walcžk 40—100 pj., hołowej, kerćž 5—15 pj., rjechwjeń 15—20 pj., butra, mlekarska 1.80—2.10 hr., burzka 1.90—2.20 hr., mloko 30 pj., twaroh 28—35 pj., jeja 10—14 pj.

Tydźeńske wiki w Bělej Wodźe hrjedu 10. junija: Butra 1.90—2.— hr. po punezle, twaroh 25 pj., jeja 11 pj., hołowej 3 hłójzki 25 pj., wischnje punt 50 pj., rjechwjeń 10 pj., tany wołij ¼litra 50 pj., Na wiki běchu so też nowe běrny pschiwjesłe.

Tydźeńska rosprawa wulkožymjenjerskeje Meč & Co. we Berlin-Steglitz. Witowanje słožnje kedźbliwosć na trawowe žymjenja. Dźeczeł lubi rjane žnk. Tele płaczišny so sapisachu:

Cźerwjeny dźeczeł	85—115 hr.
běły dźeczeł	110—150 hr.
schwedski dźeczeł	60—85 hr.
módry dźeczeł (luzerna)	78—96 hr.
žołty dźeczeł	36—42 hr.
łučny inkarnatki	27—30 hr.
žołtnik (timotej)	38—45 hr.
hejdusch	15—17 hr.
kolodźij	10—12 hr.
łupiny, žołte	8—9.50 hr.
łupiny, módre	8— 9 hr.
woka	10—12 hr.
žonop	30—36 hr.

Na pschedań:

Pjekarnja, w Slym Komorowje, M. Petrik, Hauptstr. cžo. 10.

Jeja, kacjoe, k nasadźowanju, hoscežu „słota swónca“ w Budyschinje na žitnych wikach

Sćehcat **tramy**, Ota Linka w Kulowje.

Koła, bejna, Monkel w Horach pola Wojerez, —/1 kšłatkomaj, Kranz w Khrósćicach.

Stołpy, płotowe kamjentne, 8, dołhe 2 mtr., we Wojerezach na Groschiz haśy cžo. 16.

Łožo, dźěczazy stólczk a desłowany wosyczk, we Wojerezach, Cisterstr. cžo. 161.

Pschenajerź, linka pschi dołhej lawzy we Wojerezach, na rózowej haśy cžo. 16.

Sso pytaja:

Bohonež, Max Meißner w Semizach.

Dźěłaczer, Alexander Trepta w Budyschinje.

Hołzy, kotrež chzedza warieź wuknuć, pschijima hotel Nachtig w Budyschinje.

Holza do domu, knježi dwór w Debischkowje, — Meltzyna w Budyschinje, Mönchsgasse cžo. 7, — Kirchplatz cžo. 4dełka, — dr. Boehmer w Běłej Wodźe, Bilschekstr. cžo. 7, — Prabšowa we Wojerezach, na Driedźiankach; dróhy cžo. 19, — w korczinje „Zum Krug“ we Wuklim Koschinje.

Holza do ratańswa, Ernst Zuischko w Bórku pola Wojerez.

Murjerja, Petrik w Mikowje.

Molet, Max Wenka w Nakezach.

Kupjeź pyta:

Wós, dejkowpany, na dwoju koni, sšlad Budyschkeje pinawje w Stróži pola Wojerez.

Sšymo z luki, twarski mischtr Müller w Lubiju.

Sšudnišy na pschesadźowanje:

Sšobotu 13. junija pschiw. w 12 hodź. w Rudej běhak. Kupzy bo pola gmejnskeho pschedstejeńerja tam sešdu.

Sso pschesadźuje:

Palne a wužitkowe drjewo wutoru 30. junija dop. wot 10 hodźin na tšelenu we Wojerezach. Drjewo leži we statnej Wojerowskej holi.

Schkrowe deveschе.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Ternijowe płaczišny w pschenicy a rožy jara pozpuschczuja. Wlowš bóle na płaczišny dźerži. Płaczišny sa dźenżnjschе žito slerje słabschе. Tendenza: słaba.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Tendenza: słaba.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołijowe žymjo po tuni abo 1000 kg, šewał 100 kg. płaczišny po kotrej hriwnje.

	10. 6.	9. 6.		10. 6.	9. 6.
Pschenica	267 ¶70	262-268	rank. wožuschi	15-15,60	15-15,60
rožka	217-221	216-220	woch. melaße	10.00	10.00
małst. jećmjeń	226-242	226-242	ferabella	13-15,25	14-15,25
nak. jećmjeń	—	—	žórnaze kruži	18-19,50	18-19,20
wowsy	238-246	236-244	hirsa	19 21,00	19,00-21
kukurica (Mais)	212	—	woka	19-24,00	19-24,00
pschenicny muka	34-36,50	34-36,50	tany wołijschi	21-22,80	21-22,80
rožna muka	29-31,75	29-31,75	módre łupiny	10-11,00	10-11,00
pschenicz. wotr.	13-13,80	13-13,80	žołte łupiny	12-14,00	12-14,00
rjane wotruby	14-14,20	14-14 20	žyno, 50 kg	3,20-3,60	3,20-3,60
rapš	395-400	395-400	„ rjana	1,00-1,40	1,15-1,40
lane žymjo	385-390	385-390	„ pschenic.	1,00-1,80	1,15-1,80
hróch	22-26	22-26	„ wowsna	0,85-1,15	1,00-1,15
pjelušćki	19-20,00	19-21,00	„ jećma	0,95-1,00	0,95-1,00

Płaczišny rěsnego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

10. junija 1925 Płaczišny po zentn. a sł. hriwnach.

Słotne druzyny a wojnawjenjenje.

Woły: 346.

Połnomłasne, wukormjene, najwjetscheje rěsnje hódnośće hač do 6 lět	58-62
Młode młasne, njewukormjene, starsche wukormjene	53-56
Mjenje wukormjene młode, derje pžowane starsche	46-50
Mjenje pžowane wschěch starobow	38-43

Byči: 507.

Połnomłasne, wukormjene, najwjetscheje rěsnje hódnośće	58-60
Pschenawjasne, młóbschе	52-55
Mjenje wukormjene młóbschе a derje pžowane starsche	50-52
Schpatne	45-48

Jałowy a krowy: 936.

Połnomłasne, wukormjene krowy najwjetscheje rěsnje hódnośće	55-60
Połnomłasne, wukormjene jałowy najwjetsch. rěsnje hódnośće hač do 7 lět	46-52
Starsche wukormjene krowy a derje wuwite młódschе krowy a jałowy	36-42
Derje pžowane krowy a mjenje pžowane jałowy	27-32
Mjenje a schpatne pžowane	22-25

Cźelata: 2913.

Najlepschi wukormjene	72-80
Mjenje wukormjene a talle wot zyna	62-70
Schpatne	50-60

Wowzy: 8185.

Młóbschе a starsche wukormjene	50-60
Starsche wukormjene	38-48
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	20-30

Swinje: 8224.

Połnomłasne, wožebitych rašow a ich křižencow, hač wo 1½ lět stara	77-78
Wukormjene	75-76
Mlažne	73-75
Schpatne	70-72
Ranzy a kundrošy	68-70

Z Łužicy.

S **Hajnja.** Tu podże sańdźene dny mały dźěczazy powětrow k semi, kotryż bě z dalokich stronow sem pschileczał. Powětrowej bě mały liseźik pschiwjakany, we kotrymž bóschče jena žwójba z Hornjeho Bobrića pola Freiberga powtrow napinałaka.

Se **Sohlanda.** Njesbožo sta so sańdźene dny na hudomnej dwórnischczowej dróhy. Sanikar Lumpar se Schkrachowa pschijźdże z praweje strony dróhi na motorowym kole. Tu setka na lěwej stronje sapjeschaj z dwémamaj hromadże powěhnjenymaj wosonaj. Motorowy na prawo wowinu. Pohonež pak hišćeze bóle na lěwo sajźdże. Motorowy sajźdże na kamjeń mjes hrjebja a sapjeschahom, padny a sebi nohu skama.

S **Witkopiz.** Tudomnemu wobydlerjej sańdźene dny cžołna-cžerwjeno-žołtu khorhoj je schreharifeje zahroju pokradnyzu. Komu je khorhoj do wocžow kalała, njeje so hišćeze wujasnilo. Zyte wšeze pak so tu wo nékajke hólczažke łóhyšwo jedna, kotreż su so we schrobańskich fahrobach wožeže w poślednim cžasu stałe. Polizija sa njedźerżinkami słédźi, so bu jich hódnje potkłostała.

S **Rengersdorfa.** Tudomny korczmar Bakasch je w jenym jčorn pijnowu schćerku popadnył. Swérzo dari tamnischej schuli. Schulske pschedsydstwo da pijcowym schćerku wuthkać.

S **Waldaby.** (Lohkowuhlownosć). W tutej wsy sańdźene dny nimale woheń nasta. Schulski hólczeź bě na tuzu žuche žyno sapalił. Zeli buchu lubjo woheń we prawym cžasu njepytli, by so w blišscheji hromadu walczźny sapalila. Je-li buchu lubjo woheń w prawym cžasu njewyli, by so w blišscheji hromadu walczźny sapalila. Se tuteje sy woheń na blišso hromady sćejaz je žlonu kryty słatok pschescheżił a jón wšeze sapalił.

S **Königschena.** Wulki woheń wudyri sańdźenu pónđźelu rano wokoło 4 hodź. pola kubleria J. Wóhmera. Wróżeń bě so žlonu kryta a tak so woheń jara spěšnje rosćeri. 7 metrow wot palajeze brožnje sbalenу bejsche słatok fabrikskeho dźěłaczerja Obermana. Woheń so na tute twarjenicžko pschenjeże a je sničži. Posdźischo bo też hišćeze domske K. Wóhmera sapali. Jako prěnja bě Blumbergika łykawa k haschenju pschijźła. Nimale zyła nadoba, abo schtož bo hewak we słatokach khowasche, je žobu spali. Stót mózachu hišćeze w prawym cžasu wukhowaeź.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Wutoru wječer je bo najwjetscha němska jutowa pschadowńa a tkajeńa w Hamelingenje pola Bremena z wjetschemu dźěła wotpałiła.

*

We Warschawje su sastojnika w žełeznišnim ministerstwje Panaża sajeli. Wón je ruskim bolschewistiskim špionam wotpjel z tajnych aktow podawał. Wschěho je so wusnał. Na to su zyłu cžerjódu wožobow sajeli.

*

W Botharitej wschěduje revolucionarow k žmjerzi wotžudźeja. Wójnski žud w Kajanskim je schtyrjoch kommunistow k žmjerzi a tśjoch k khłostańu na 9 lět a k šhubjenju cžeżnych prawow na 14 lět sašudźił.

*

Dokelž je Japanska wójsko na chinesti brjoh wuslađźiła, su sjednoczene statу połnóžneje Ameriki druhu eskadru wójnskeho łódźstwa k kupam Philippinam pósłałe. Philippinske kupy su wobstejenżtwo Sjednoczenych statow. Wone z krótkemu ranju wot Chiny leża.

Ze susednych a dalšich krajow.

* **Dźewjeczfróżny mordaŕ a žamomordaŕ.** Korbaŕ Wilhelm Brüthner bě se žwojej žwójbu dléschi cžaż we Stradze žiwy. Wě hakle 31 lět stary a wot žwojeje žony dźeleny. Sańdźeny pjatk nětko jědźeschе do Lindenberga, hdźež jeho žona bydleschе, so by ju wopytał. Jako bě so dléschi cžaż z njej rosmolwjał, pschećrěny ji z briteju schiju. Potom jědźeschе domoj a zarajs je sekeru žwoju 71 létnu macź, žwoju 41 létnu sotru a jeje 44 létneho mandźelskeho a jeju 5 dźěći, 4 hołzy w starobje wot 4—18 lět a jeneho 8 létneho hołza. Zyła tuta žwójba hižo spasche a tak bu

we hlubokim spanu na kał žałostne waschnje je hjedźa wotwołkana. Mordaŕ je skónčnje sam wobwěsćeny.

* **Sstwoju žonu skónčował.** We wsy Uellebrent pola Gotha murjeŕ Kampel swoju žonu na polu je sekeru zarazu. Samordowana bě jara porjadna a dźěłowna hospoda, wjele tym so bě jeje muž wulki pijčk a khnik. Wěschtaj hižo dźěsći cząs we rosćowje žiwaj.

* **Mordaŕstwo a samomordaŕstwo.** Sandkene dny namakachu 42letnego dźěłaćeja Gustawa Saubela z Ullebera pola Gothy w lěsu wobwěsćenego. Sdamłnu dźeń rano bě doma swoju žonu skónčował. Čěło je policija cząsala. Saubel bě dźěsći cząs ze swojej maudźelskej w njezwołoju žiwy.

* **Wubił koleźarja zarazhi.** 19letny dźěłaćeź Franz Haschek z Noweho Wernsdorfa wjedźeschе w hrimanju swoje kolo. Nadobo dyrі Boże njewjedro do koleźa a mori koleźarja.

* **Tyšetny japalcź.** Tyšetny żyn kubleajr Schlüter w Heidelbrachu hrajkaschе njedawno se japalkami. Pschi tym so japalki japalchu a zyle kubło so za krótki cząs do wrócha a powjeła pschewobroćeni.

* **Mordaŕ a japalcź.** W Kreuzbergu nad Ahrom je jedyn dźěłaboja sitowy cłowjek na žałostne waschnje jenu 12letnu holcźu skónčował. Holcźu khćeło do wutrobna a do khrobjeła ikała. Jako bě so dźěsćo wukwanwiło. cźěło do papjery sawali a na horuju łubju bonješe. Potom dom japali. Stóstnika sajachu.

* **Hrózna namakanka.** Psched wcźerawschim wołachu policiju do jeneje Barlinskeje hrózhi w połodnischim pschedměsće. Tam leźeschе w drubim poschhodźe we wobydlenju wottwarjenego 44 letnego telegrafoweho sekretara Schlüslera žylnje skajaze cźěło niesnataje wosoby. Schtó je a kajkeho rodu cźěło je, njebohdźeschе so hač dotal hischcze swěsćiło. Wobydlerjo prěnjeho poschhoda pytnychu na žamknym dopodnju, so ſ wjercha dele cźekwje padoja. Sebobom poczinajsche w zyłej khěži njesmórnje smjerdźeć. Domownik powě to hnydom policiji. Hdyž policija pschikhwata, dyrbjeschе ſebi ſ mozu durje wotwerić. S łupańskeje konwrki cźekujeschе žadawa wósć. W njej namakachu cźěło. Kiž běschе jenoż w kóschli a zyle ſ cźerwjenu pschećeczenu. Cźěło leźeschе psched kupańskej wannu. Wěsche hižo chętro sitake. Pschiczinu móża wschelake być: pak je morderstwo, żanomorderstwo abo najźerje je Schlüslera Boża ruczka sajała, khdyž je ſebi kupjel pschihotował.

S **Rumburga.** (Wobhładniwy żanomordaŕ.) Sšym rotaraja Nitsche we Altehrenbergu, kotryż bě powschitkownje widźany, poda so sandźene dny do Zwikawy k ſwojej njewjesće. Jako pak ſo wjazy njewróći, prašchachu so za nim. Też do Zwikawy njebě pschischeł. Sdónčnje namakachu jeho w lěsu ze pschestrělenej hłowu. Wobžarujomny bě cźekowanźiny a bě ſebi żanomordaŕstwo pschedewsał. Psched ſmjerću napi so khětro hyrikowje lišaliny. Też njěsche hischcze britej pschi ſebi. Bě w tutym nastupanju wobhładniwy a chajsche, jeli by jenu wěź na prěni raz njepomhała, hnydom druhu nałožowaćź. Sa něschto njedźeli chajsche ſwaj ſmjerćiſcź a potom do nowoho statoka zacźahnjeć, kotryż jemu jeho nan twarićź ma.

S **Horuich Hendrichcź pola Rumburga.** (Sšo na pohrjebnischcźu wobwěsćił.) Runje, hdyž ſmjerdźeschе żiwy ſmjerkowniczku nutsch wontschachu, wobwěsćny so 76 letny murjeŕ Goth je Zwikawy sa jedyn ſchiſ na Horuju-Hendrichcźanskim pohrjebnischcźu.

Wusudźenja.

§ Korczmaŕ Hermann Aya ſ Jamy pola Kerlicy mějeschе so wczera psched ſudom samotnurjeź, dokelž běschе psched hodanu sandźeneho lěta jenu żornu w lěsu sastrělił. Lubiński hamiſchi ſud jeho we ſwojim cząsu k 300 hrivnam pjenježneho ſhłostanja sajudźi. Aya so pschećiwo wuſudźej powoła. Zyła wěź pschińdźe na Budyschske krajne ſudnistwo. Tam jeho wczera dla dźiwjeje hontwy k 100 hr. a dla wobſkodźenſtwa sakasanych brónjow k 50 hr. abo wschо hromadźe k 7 dnjam saſtwa sajudźichch. Sakasane brónje so jemu wotewsachu.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Duchinjanska hłowna dróha je dla nałypowanja na Pluſnitzeczanſkich honach wot 11. junija jawrjena. Jědny wobkhěd je na Delnju Hórku a Klukich pokasany.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokol“ zmeje pjatk, 12. VI., wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje wažnu zhromadźiznu. Wšě sobustawy so wočakuja. — Dźensa štwórtk je w ev. towaŕšowni zwučowanje. Starosta.

Bukecy. Jednota „Sokol“ ma sobotu, 13. junija, wječor z dypkom 1/2 9 hodź. zwučowanje. Starosta.

Delni Wujezd. Wuhotuje njedźelu, junija t. l. swój I. założeński swjedźeń w Božej stwórbje, a přeprošuje wutrobnje hišće junkróć wšě bratrowske Jednoty, kaž też cyłu serbsku zjawnosć našeje wokoliny. Bratrow prosymy, zo bychu tyče sobupřinjesli. Započatk 1/2 hodź. Po sokolskim swjedźenju krótke posedźenje zwjazkoweho wubjerka.

Košla. Serbski přednošk ze swětłowobrazami připrawi so jutře pjatk, 12. junija, wječor w 9 hodź. w Rjelic korčmje w Košli. Wo pućowanju po Bosniji a Herzegowinje přednošuje k. Hladki. Wo bohaty wopyt prosy zarjadnistwo.

Sowrjecy. „Sołobik“ wuleći sebi přich. njedźelu, 14. junija, dop. w 9 hodź. wot bratra Palerja do Stróže a Zubornički. Wo bohate wobdźělenje prosy předsyda.

Spěwnym towaŕstwam. Na Kulowskim wšotowaŕstwowskim zlěće spěwa zhromadny khór serb. spěw. towaŕstwow sčěhowace spěwy, kaž so kk. dirigentam hižo wozjewi:

1. Rjana Łužica
2. Hišće Serbstwo — jenohłósnje
3. Naše Serbstwo
4. Reja w meji
5. Sedźało holčo
6. Maći stara — měšane khóry
7. Płakała Hanica
8. Hoj Horje, serb. Sokole
9. Z mocu lawa — mužski khóraj

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerf w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězwicy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Přeprošenje

na skadźowanje za hajenje spomožeŕstwa
(Wohlfahrtspflegetagung)

póndźelu, 15. junija 1925, wječor we 8 hodź. w zali bohotownje na hrodowskej hasy 101.

1. Wotewrjenje.
2. Přednošk knjeźny z Gierke z Barlina: „Kajke nadawki ma jene město w hajenju spomožeŕst.“
3. Přednošk knjeźny dr. Turnau, z Barlina: „Strowotne spomožeŕstwo z wosebitym dźiwanjom na hajenje młodźiny.“

K přednoškomaj maja so wuprajenja přizamknyć.

Prosymy wo bohate wobdźělenje.

Měšćanska rada w Budyšinje
Spomožeŕski hamt.

!! Skótny lěkaŕ w domje !!

Kak wažne je za ratarja, zo ma k spěšnej pomocy za swój skót dobre lěkaŕstwa k rucy, na přikł.:

wodu za woći
talbu pře khorosć nohow p. koni (Mauke Salbe)
tablety pře čerwiwy poběžk
tablety pře waki
žałbu pře zaćeklizny
tapłety pře driotawu ćelatow
mydło za skót
žałbu pře prašiwosć
šwabłowy balsam
półvr pře wuchace waki
pile přeciwo šlebjerdźakej (Bandwurm)
tablety př driotawu
šwajcarski mlokowy a wuzitkowy półvr
Klossowy skótny półvr
półvr pře žołzy
srědki pře trupawosć
fluid
tinktura pře rězanje (Kolik)
Hartsteinske krjepki piccowanski kalk

Kapsy za katarrh rodźeńcy.

Za psy, kanikle, kozy a pjeriznu bohaty skład „Diffine“ skótnych lěkaŕstwow po originalnych płaćiznach. Stajnje čerstwe dostać

w „Měšćanskej haptycy“ w Budyšinje na hłownym torhošću.

Kowane kosy

kiž rězaja jako jěd, poruča po najtuńšich płaćiznach.

Clemens Schmaler, železowa wikowańca

w Budyšinje na bohatej hasy 16.

Hobrscy wulki

je wubjerk rólkatych tobakow
kaž też
cigarow, cigaretow, shägowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow
firmy
Hermann Gerlich
cigarowa a tobakowa fabrika
w Budyšinje na sukelnskej hasy 7
Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Kupuju kóždu dźěłbu
fučneho syna
Fritz Gretschel, wulkowikowańca ze synom a slomu na Hošće hasy 8. Telefon 1194.

Serbski Hospodaŕ
ratarske wulko-wikowanske towaŕstwo
z. dr. z w. r. :: w Budyšinje
je dostało
rjanu woku
a ju tunjo wotedawa.
Skazanki na symjeńtnu rožku a pšeńcu hižo přijimuje.

Do kóždeho serbskeho doma słuseja „Serbske Nowiny“

Makkowe
košle
kholowy
košle z předkošlič.
nohajcy
zoki
Rud. Osswald
jenož
na serbskej hasy 3.

Kupuju stajnje
po najwyšších dnjowych płaćiznach
lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe bleše, (železo a metale jenož na wupokaz)
Siegfried Sußmann
na hórnčerskej hasy 24
Telefon 1346.

Jězdne koła

kupujeće stajnje tunjo pola
J. Šibaka w Budyšinje
na Mužakowskej dróży 4

Poručam
trjebane meble
też **małe meble a polstrowy wěcy** po wurjadnje tunich płaćiznach.
E. Stelzig na hrodowskej hasy 4 I.

Tuk k pječenju 68
kokosowy tuk rafiněrowany 68
margarina, čerstwa 55
tohorunja najlěpša 90
swinjaca šmalc 95
swinjace hłowy, najlěpše 36
Corned beef, tyza 50
jědźne wolij čisteho sloda 67
oliv. wolij najl. kaj. kosće 1,40
Margarinowy a tukowy wosebity jědźno-wolijowy wobkhod
Th. Schleinitz **na zadnej bohatej hasy 9.**

Šatki za těsne dźěći
dźěćace drasćiki, hólace wobleki, hołace drasty, dźěćace a hospodarske šćorcuchi, wołmu, štrympy, zbytki košlacheho sukna, zatina atd.
W. Köhlerowa
w Budyšinje na hłownem torhošću čo. 9.

Ratarstwa

wšelakich wulkosćow z najlěpšej pšeńcznej zemju předawa tunjo
Wilhelm Koschmieder
posrědnik leźomnosćow we Zhorjelcu, Konsulstraße 36.
Telefon 2368.

Waštot

(Hobelbank) ma na předań
Handrij Pawlik
w Hrodźišću.

Žołte běrnyk jědźi
kupuje
Paul Bennewitz
w Budyšinje.

MERSEBURGSKI
Złotowa pycha

Rjana
kruwa
blizko ćeleu je na předań
w Kortnicy čo. 13.

Wysokosućelna
kruwa
je na předań
w Njechornju čo. 16.

Sylna wysokosućelna rańšopruska podsobna
kruwa
je na předań w Němskich Pazlicach čo. 16.

Rjany plahowanski
byk
je na předań
w Sernjanach. čo. 5.

Twórykupowace tow. w Budyšinje
z. dr. z w. r. (Wareneinkaufsverein)
Našim česćenym sobustawam dawamy k wjedźenju, zo **pjatk** a **sobotu** w našimaj wobkhodomaj
1 na serbskej hasy a
12 na fabrikskej dróży
wot jubileja zwostate **kołbaski** po samsnej płaćiznje sobustawam wotedawamy. Prosymy, zo by so to žiwje wužiło.
Dale zdźěłujemy hišće, zo so **wustajenca njedźelu pop. w 3 hodź. zamknje.** Měšćanske wobydleŕstwo tehodła prosymy, zo by wustajenou, kotrěžje wulcy zajimawa, hač do tuteje hodźiny wopytało.
Předstejićeŕstwo.

Twórykupowace tow.
w Budyšinje z. dr. z w. r.
(Wareneinkaufsverein).
Pytanjy hnydom za našu wotedawanju twórow čo. 13 we Njeswačidle wustojnu
knježnu k wuknjenju
kotraž może derje hišći a móže ze sobustawami přećelnje wobkhadźeć. **Předstejićeŕstwo.**

Sprawna, 18—20 lětna
służobna
do ratarskeho dźěła so hnydom pyta
w Bronju čo. 5.

Pytam hnydom wustojneho
knježeho wojnarja
Helmicke na ryćerkuble we Wutołšecach.

Sprawnu, sylnu
holcu
z přistojneje swójby pyta ke 15. 6. abo k 1. 7. do trajneje służby
Martin Bulmheim
w Budyšinje na Hošće hasy 34/36.

Wabjace drasty
hižo wot 3,50 hriwnow.
Paul Otte
na žitnej hasy 10.

Hród woku pjeluški
ma na składze
Powoł Bennewitz
w Budyšinje.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hórnčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne koła, dźiace maśiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

M. Mikela
časnikaŕ w Kukowje

poruča **dobre časniki** po najtuńšich płaćiznach.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihliščerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawóšćki, kiž maja so hač do 9 bodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 75 złot. pj. Wobčežnje so stajnae nawóšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 134 **Budyšin — pjatk, 12. junija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Samoženjowy dawk.

Saplaćenje samoženjoweho dawka bě žo z wožebitym zakonjom hač do 15. junija 1925 wotstorčiło. Němski žejm bě wocakał, so žo do tuteho dnja nowy samoženjowy dawk, kotryž je žo němskemu žejmej pśedpołožił, dowunradźi. Dokelž pak žo to po nětcźišćinu stajwje wuradźenjow z cźeka stanje, je Hansaški swjask pola dawkowego wubjerka němskeho žejma nanjetowak, so by žo z nowym zakonjom saplaćenje samoženjoweho dawka hač do dostóčneho pśicźa noweho samoženjoweho dawka wotstorčiło. Hansaški swjask radźi, so žo samoženjowy dawk do minjenja pśechwatnego cźasa, potajkim nic do 22. junija njeby saplaćił, dokelž ma žo njes tym z tym liczeć, so žo saplaćenje dale wotstorči.

Mśdowe wojowanje w němskej drjewowej industriji.

Dobrśe mśdowe wojowanje hrosy w němskej drjewowej industriji wudyrić. Drjewowi dźěłaćerjo žebi žadachu, so by žo jim mśda wo 15 procentow powyšiła. Swjasć dźěłodawarjow je žo sapowědźił, cyła wo powyšenju mśdy jednaś. Położenje je žo dale z tym pśicźiniło, so je **swjasć dźěłodawarjow wobsamknył, žoboru 13. junija wšitkich drjewowych dźěłaćerjow w Němskej bjes wuwjazća z dźěła wusamknuś.** W Hamburgu, hdźež žo wot někotreho cźasa drjewowi dźěłaćerjo z dźěła strajkowachu, je žo wusamknjenje hižo póndźelu sapoczało. S nim je žo 2500 dźěłaćerjow potrjechiło. Wot nowego mjedźel dźěł drjewowych dźěłaćerjow też w někotrych stronach Schlesiskeje a w Kasselu strajkuje. Jeli so by swjasć dźěłodawarjow němskeje drjewowieje industrije žwoje broženje skutk sćinił, by žo žoboru wjeczor w cyłej Němskej njeběže 110 000 drjewowych dźěłaćerjow z dźěła wusamknjo. Dźiwajo na tutón strach žmě žo wocakaś, so knjeježerstwo z cźaśom woběmaj stronomaj žwoje pożrědnistwo pósliczi.

Organisazija pólskeho generalneho staba.

Pólski wójnski minister Sśikorski je žrjedu wo žejmowej wojeńskej komisiji wo najwyšich wojeńskich zastojnistwach a wožebje wo nadawkach postajonneho wójskowego generalneho inspektora rozprawił. Wón smjeje wójsko za nadawki pśihotowaś, kótreż ma we wójnje dopjelnić. Tole pśihotowanje poczahuje žo na pśihodźenje operazijskich nadawkow z pśihódnymi wójskowymi wjedaikami za wójnu, wobjeńje dźěła w generalnym stabje w nastupanju direktneho pśihotowanja k wójnje, powšitkowne wobjeńje wuwuczenja wyšich wjednikow a woliw na wobsadźenje wyšich městnow, kaž dalako žo to za wójnsku a nic za měrowu potrjebu stanje. Operazijski a mobilisazijske plany žo pod pśihodźenjom generalneho inspektora wudźěłaju, a wójnski minister je po jeho namjece potwierdźił. Schef generalneho staba je w měrowym cźasu z dobom z ministrowym stabowym schefom a z jeho wuwjedźazym organom.

Sslowjanski sjězd w Lwowje.

Létša žo 900 lět minje, so je pólski kral Bóleslawk Khrobły wumrjeł. Wón je Němcow sbiwšchi žwoje khowne žydło léta dołho w Budyšinje měł. Pod jeho knježtwom běchu Serbja žwobodni. Hakle w posdźišich létštotkach su Němcy Serbam jich wobžedźenstwo sebrali, z njeho ryczeńkubla załožili a Serbam cźežku robotu nakładli. Połazy Bóleslawa jako žwojeho najžakmišcheho wjerńca cźesża, kotryż je Sstowjanow sjednoczeć pytał. W Pósnanskej su žo hižo wopomnjeńše žwjedźenje wotměle, mjelki žwjedźeń k wopomnjeću na wulkeho kralа žo w raišchim dźělu Pólskeje, w Lwowje (Lembergu), wuhotuje. Do Lwowa je na nastork akademiskich organizacijow 21. a 22. junija manifestazijski sjězd zkowjanskeje mkodźiny swolany. Na žwjedźeń pśichódu wschelake kulturne zastupjerstwa, wožebje studentske, z cyłeje Pólskeje, tola też z Cźech, Južnoskowjanskeje, Bołharskeje a se strony ruskich cźeknjeńcow. Sjězd ma wschoskowjanski ras, z nim dyrbja žo na podłožu stawiznikich podawkow wušše wsajonne styki mjes studentskej mkodźinu jednotliwych zkowjanskich ludow nawjasaś. Na sjězdze smjeje pólski minister ludoweje zdźělanosće Stanisławk Grabski žwjedźeńsku rěc.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najl. a najtuńša kupowańnja wobućow. Pódšušowanje spěšnje a tunjo

Dr. Benesch faso w Parisu.

Po skóńcźenju poźedźenjow rady Swjasła ludow žo cźeskoskowakiski zwonkowny minister dr. Benesch do Parisa poda. Wón na pjeca nadawk praschenje francozowskeje wojeńskeje komunizije w Cźeskoskowakskej, kotrejež mandat je woiběžał, wuprawjeć. W pschichodźe dyrbja jenož hischcze někotři francozšzy wyschschi offizěrowja jako zechnizny wězynjowjonni w Prahy wostaś.

Wutworjenje popołdnju je minister dr. Benesch rozrěczenje z jendźelskim ministrom zwonkownych należnosćow Chamberlainom měł. Wobaj staj žwoje nahlady wo dotalnym jednanju we wězy bjesstrachowskeho pakta wuprajiłoj. — Wjeczor je žo dr. Benesch z aistriskim ministrom Mataju a italskim zastupjerjom Scialoju sešoł. Statnizy su wo aktriskich praschenjach rěcźeli, wo kotrychž je rada Swjasła ludow jednała.

Direktora nowin „Action Francaise" Maurresa sajeli.

W Parizu su direktora monarchistiskich nowin „Action Francaise" Marresa sajeli, dokelž je do žwojich nowin nastawk napisał, w kotrymž ministrej Schramkej ze žmjerczu hrožesche. Maurres bě žo na ministra rosbudźował, dokelž bě wobydlenja pschiwižowarjow monarchistiskeje strony pschepytaćz a młodym pschiwižowarjam tuteje strony namakane bróńje zebrać dał. Runje tak je Maurres tež pulizajskemu prezeskej hrohył.

Fascistojo žo morweho Matteotta bosa.

Sśrjedu je žo lěto minyło, so su fašistojo w Romje Matteota, jeneho z wjednikow sozialdemokratiskeje strony w parlamenće, na załožne waschnje skórzowali. Někotrych z jeho mordarjow, kotříž w fašistiskej stronje wulku rólu hrajachu, su drje sajeli, tola prozeš žo jim zenje njebudźe cźiniś. Runje tohodla dyrbychu sozialdemokratojo na Matteottowym žmjertnym dnju pschećiwo fašistiskej justizy demonstrazije wuhotowaś. Ale ani njewinowatych demonstrazijow njemóže fašistiske knjeježerstwo snjesć. Minister smutkownych należnosćow je wotmysłene zhromadźizny dźěłaćerjow zakazał. Demokratiske nowiny, kotrež wopomnjeńše nastawki wo Matteottowej žmjerczi pschinjesechu, su žo konfiskowale. Knjeježerstwo je parlament na žmjertnym dnju zamknyło dało, so sozialdemokratiski a liberalni zapósłanjo njemohło w nim wopomnjeńšti žwjedźeń wotměć. Strony lěwizy su pak na wschelakich zamknjenych měšinach na Matteottowu martrarśku žmjercz spominale. Mi žyrkwi wby Riano, hdźež su Matteottowe cźełko, kotrež sśónczenje po dołhim pytanju namakachu, na mary stajili, je Matteottowa wudowa cźežnjowy wěnz složiła. Matteotta su skónzowali, dokelž wón w parlamence jebanstwa wotkrywasche, z kotrymiž žo fašistiski wyšoz zastojnizy a zapósłanzy na zkhudu stata wobohaczeja.

Wójna w Marokkowskej.

Offensiwa Abd-el-Krima.

Abd-el-Krim je pjeca se žwojej offensiwu Francozowsow se wschěch jich strózišćezow wuezišćezał, kotrež běchu pschećiwo njemu naiwarili. Jenož strózišćeza w Bibanje a Tafrantu su Francozowscy wostale. Mjes druhimi su Francozowsko na pożled też ważne strózišćeźo we Taunatu z dołhenmi ranju wot Fesa wopuscheźili. Pschi žwojich nadběhach su riffzy Kabylojo bjes dźěła cźežko schkodowali. Francozowsko su z cźežkej artillerju, létadłami a tankami jim wjele schkody nacźinili a jich poražkowali. Sawczerańschim wjeczor je nad wojowniščezom pola Taunata schtyrzeći francozowskich létadłow létało, z kotrychž je kóžde 10 bombow na njepschećela cźišło.

Abd-el-Krim wójnu se wschěmi możnymi lešeźemi wjedźe. Jako žnjowi dźělaćerjo pschedrasćeni su mnohi riffzy Kabylojo a Dźebalojo hač sady francozowskich strazow doschli. Dokelž je někotre cźas žnjow, i wopśedka na tychle žnjeńzarjow njekedźbowachu, bórzy pak žo Francozowsojo dohladachu, so maja tuchi žnjeńzarjo nadawk, strózišćeza na zwonkownym lěwym fschidle francozowskeje fronty, wožebje strózišćeza pola Bibana, wobtwipiś a francozowske wobžadki nich wuhnaś.

*

W pożednich wulpěšćnych nadběhach riffiskich Kabylow, Londonske „Daily News" 11. junija powědźa. Cźrjódły Kabylow nadběhi na měšinach cźinjachu, kotrež běchu jenož 800 metrow wot Taunata zdalene. Francozowsojo su Taunat wopuscheźili. Kabylojo su žrjedu Medźunu žylnje nadběžowali. Abd-el-Krim je w jenym liście pschipowědźił, so w blišćim cźasu powschitkownu offensiwu sapoczinje, kotraž je na dobyće města Fesa wotmérjena.

„Times" z Gibraltara powědźa, so je schpanijska eskadra lwezu bitwisteju tódzom a dweju saniczakow do Algeciras pschijěła a so do Marokkowskeje dale pojźe. Francozowske žrjedźomórske wójnske tódźiwa za krótki cźas pśiches Gibraltarsku mórsku wuzinu do Atlantiskeho morja pojźe.

*

Hawaska powěsćerńja wo pożednich wojowanjach se Uezzana powě, so je žo njepschećelski cźišćej z mnohimi nawalemi pódla rěki Zeźa pokasał. Francozowscy wojacy su žo na horje Dźebel-Azzenje sažwóndlili. Dokelž žebi myślachu, so chze njepschećeźel w tamnych stronach łóst a žně rubić, je francozowski wyschschi kommando wobsamknył, zdźiwe wobydleńšwo z Uezzana k połodnju pschewjeść.

Painleve w Marokkowskej.

Ministerski president Painleve je se žwojimaj pschewodnikomaj, statnym podsekretarom Eynacom a generalom Jaquenotom, žrjedu wjeczor wokoło 6 hodźin do Rabata pschi marokkowskim wjeczornym mórskim bróžy pschileczał. Lět je bo bjese wjchebo pschipada wotmeć, też nowinzy rosprawiwzy, kotśiž z létadłom za Painleveom leczachu, su lět derje wobitali. Painleve z mjesyslastanischcza w Barcelonje powitanjši telegramm diktatorej Primej de Rivera pódża. Francozowšti ministerski president njedźelu rano se Marokkowskeje wulecźi a na wróćoleću w **Malaśy khwilku pośastanje. Ssobustawy schpanijskeho direktoria jeho we tuitym měśeze wocakaju, so bychu žo z nim wo zhromadnym postupanju w Marokkowskej sśeźeli.** W Rabaće je marschall Lyautey Painlevea wocźakał a jemu rosprawu wo dotalnym wojowanju podał. Nowiny wo teźe rosprawje žanych nadrobnoscźow njeschonja. Powěsćeje wo wojowanju w Marokkowskej njejźu w tu khwilu wožebje dobre. We wjeczorje su njepschećelske splahi nowe natwale cźinike, wojazy Abd-el-Krima su žodom k połodnju posunuli, tola jich tu sadźerźachu a wróćo cźišćnychu. We žrjedźnej fronće je Abd-el-Krim wjazy nadběhow spytał, po francozowskich powěsćach pak bjes wuspěcha. W ranju je położenje njepschemėnjene, tola pola splahow, kotrež su Francozowscy žwórne wotkale, žo žiwa agitazija pschećiwo Francozowskej wjedźe. Wessan z wokolnoscźu je smérom, „Matinowy" dopisowaś pak powě, so je Wessanowe europiske wobydlerstwo wobhladniwostnych pschicźinow dla z města wuczahnyło. Abd-el-Krim je pjeca pschipowědźił, so bórzy do Fesa pschicźehnje. „Matinowy" dopisowaś pische: Położenje je wobnyhlomne, tola je make połepschenje widźeć. Nadběhi sběžkarjow su njenje žylne.

„Temps" je wocźera z Marokkowskeje nowosći pschinjeśł, kotraž w druhich nowinach njebě namakaś, kotraž pak je za Němcy sajimawa. Tam su dwě **němšej parnej łódji „Leipzig" a „Dortmund" sadjerźeli,** dokelž stej w sakasanym pabnje ryby łojiłej. Łódźi stej žo do Mogadora dowjesłej a žo tam nałkwitnje sadźerźitej, hač je žo pschepytanje wo „woprawdźitym charakteru" jeju jśěj je pschećzało.

Njeměry w Chinje.

Pschi wulkej demonstraziji w Pekingu je žo wobsamknło, strajkowazym w Shanghaiu **1 milijon chinešich dollarow jako podpjeru pósłaś.** Demonstrantojo žebi žadachu, so dyrbja wukrajenjo žwoje wožebite prawa w Chinje zhubiś, so dyrbja sawostajenym satśělenych sarunanje sapła-

Wagon **nakładźeńskich śkleńcow** je dóšoł

Ia kajkosć wurjadnje tunje

Centralny kupny dom w Budyšinje na kněžorskej drózy 14.

ężicć a so **dyrbitaj ho jendželski a japanski konsul wotwołać.** Studentojo po zyłym měsęcze cłahachu, chodźachu do klamow a nimojedźaze woły zadźerzachu, so bychu daty sa strajkowarjow zbérali. Mękotre cźrjódły spytachu, ho k zyłym póstajnzłwam dobuwcz, tola polizijo ho poradźi, cźrjódły wróżo schnacz.

W Shangaju stat dale traje, tola tam powyschikowite měr knjezi. Lódźnistwo na rękach a pschi mócźkim brjosu. kaj daloko je w jendželskich a japanskich rukach, smérom ležit. Wschitke lódźam na morju je ho porucźiło, so njeznjedza k Shanghaiej pschistajcz, ale so dyrbja swój nakład w druhich pschistawach wotedacz. Zyłu lódźnistwowu słužbu tohodła nětotre chinejske lódze wobstaraja. Diplomatiske komunistka, kotraž je ho je schósć prénich sekretarow póstajziłwoow wotworita, je do Shanghaia pschijeła a je hnydom sapoczała, podawki pschepytacz. W projezu pschecźiwo studentam, kotrjż ju njemérwu dla wobstorjeni, ju ho dalschi druhdy pschesłyschceli. Pschi tym staj amerikanskoj misionaraj, kotrajż staj pschi iseleniu pschitomnaj byłoj, wobswědczeliaj, so je **policija bjez pschiczinu a njetrjebawschi tżelby wuzika.** S pschedźjduu sunda, psched kotrymż ho sa studentowe jara połóżaze wuprajenja cźinjachu, bé amerikanski sudnik.

Cźangsolin, wobknjezer Mandżurskeje, je ho sjawnje pschećiwo Shanghaiskemu łżekej wuprajił a je dwaj banskallonaj wojakow tam póslał, so by ho porjad wróćił. Wón ma wisoki swjr i Japanscy.

W **Kantonje** ho mjeł Punnanskimi a knjezerstwowymi wojakami dale wojnje. Na kupu Honau **su ho amerikanscy namórscy wojazy wuhadźili,** so bychu pschescźanjski kollegium a wutkrajanow schitali. Kollegiowych direktorow su na amerikanski konsulski cźołm dowjesili. Chinescy studentojo sebi žadajn, so dyrbja ho wutkrajni wojazy wróćo sełahnyć.

Chinsoje do amerikanskeho kanonskeho cźołma tżeleli.

S Hongkonga ho 10. junija powe: S brjoha pola Whampra bu djensa do amerikanskeho kanonskeho cźołma s kanonami tżeleli. Kanonski cźołm na tżeleniu wotmolwjeze. tżi kanony nusewasche wotmjelknjeż. Pschi wojowanju njejsu ho wutkrajnoj sranili.

Ze Serbow

W **Budyschinje,** 12. junija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecźor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer 0, najwyschsche dnjowa cźopłota 32 stop. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer 0, najnischa temperatura we nocy 16 stop. cźopłoty. — Tež wczera rano wyschina dale Europu pschikrkwasche. Rusta ma pschezo hischcze swoju mjenu. Nižina, kotruż mějachu mjenowanje wyschina pola kupy Island ho daloko w południ wotstakuje. Tak kiwa nam dale rjane wjedro. Jutrje połotu tżinżcze 3,47 sthadża a ho 8,12 thowa. Sótónczko rano nětko najsajo sthadża a 10 dnjow tak wostanje. Potom hižo sajo 1 ktogam dujom połsażicza sthadża. Mésacźk sthadża w połnocy 12,33 a so dopołnuje 11,29 thowa.

— **Schtkowa powěsć wo wjedrje ja jutrje połotu:** Hischcze cźopło a hwjesdna rjenje. W połoćischel Němšej rjenje. Wo połnocnej Němšej je samróżnje. W rasischej Pruskej śnieża hižo deschcżit.

— **Wono cźehnje.** W naschich horzuych dnjach cźini nam hłołowy wěźitk prowe derje. Mój šuflod ruk je druheho ménjenja. W żelesninży a w antach nadeschcżi cźasto ludźi, kiż hebi myslja, so su wotkna a wokniczki k tomu, so by cźerstwemu powětrej sadźewał. „Wono cźehnje!" je hesło wschech starosćiwych. To so jeme rohumi, so njemóżesch pschi blidze hedżerj, i kotrehoż wěźitk rub abo papjerki šuje. Też njeschedźisch rad pschi wokaje, kiż je hubjenje sacźinjene a wonka je hyma. To pak zanemu cźłowjeskej njeschkodźi, jeli je troschku strowy, so jemu cźerstwy powětr bo wobsticza dnje. To so wě, so njeskmé wěźitk pisches wóš abo auto pschecźahowacz, wschetóż na to so cźłowjek jenje njeswinczi. — Hołpodarjo pak hischcze radsicho jene klowcźko wujezy. Mnohy mysla hebi, so je dosć, hdyž loża wótcźelu a pětnje šalowdźeja a potom wokno na zuły dźeń wotewerja. To pak njeje prawje. Wot nětka dajcze w taflej horzoce, kaž ju nětkole maamy, rano prawje jara hwanku jtnow pschecźahnjeć. Hdyž potom cźopłota pschibéra, tak je najlepje, so wotna zawrjeschi.

— **Sswobodne mjatowe jatki** (Freibank) w Budyschinje. Ssobotu, 13. junija, dop. wot 9—11 hodź. wotedawa ho jutrje howjase mjaso, punt po 50, 40 a 30 pj., jutrje swinjasze mjaso, punt po 50 pj. Swinjaze mjaso wotedawa ho jenoż na cźitka 1861—1940.

— **Drjezdżany su t mlokom pschepławjene.** Tak pischu jedne Drjezdżanske nowiny. Do Drjezdżan wotej ho wschędnje telko mloka, so ho kóżdy dźeń na 20 000 litrow mloka pschedźela, dokelż je wobydlerstwo njtkunje. Se Schlesyskeje ho do Drjezdżan wjele mloka dowjeschze a to za 18—19 pj. tón darmo do domu. Nasta tohodła swada a wokolne wsy, kiż hacź dotal 23 pj. dóstawachu, sapowedźichu ho, mloko dale podawacz. To sajo wuzichu druzżkowe mlokarnje. Hdyž mloko pschedźełachu, dóstachu jenož 10 pj. We wikowanju podawanym nětko sunsko ta 21 pj. do Drjezdżan. Dokelż nětko sunsko wjele wubjachu, so se stowkowanjom nicźo njewuczinja, tak podawachu sajo mloko. Drjezdżanu njewěźa to rady, schto maju se mlokowym nawalom cźinicz. Wo postajenju pomérneje płacźiny ho hischcze jedna. *n*

— **Namakanke muto.** Schtóž je nětcho słuschł, je wjesely, so jo sajo dostanje. Wón mytuje namakarja a jeho sprawnosć. To je tež zyle prawje. Statny zakoń nam tuto rjaduje. Cźasto pak masch tež ludźi, kiż namakarja njemytuja. W jenych nowinach cźitach njedawno tuto: Pisched krótkim sthbli wytherżli wulkocźonomoscze swoju aktowu toschu. W njej běschtej na dwě miljardże krónow, to je po naschich pjenjesach 110 000 hriwnow. Sa krótki cźas pschinjesże jemu khuda burowka toschu sajo wrócźo. Wulky hojeschelny pomasa do kazowego sacźka a da sprawnej namakarjej 4000 krónow, to je 25 pj. po naschich pjenjesach. — To je dosć bohrych stutkow.

— **4 mężazy jatwa sa cźihnjenje i kamjenjom.** Sa dalsko a schéroko wobsteraze waschnje, do jédzazych cźahow a automobilow kamjenje mjetacz, abo tež tżeleez, njech se szężkowazy podawk tajkim njeschmannikam k warnowanju. W januarn t. l. njetasche nětżto kamjenje do jenoho tworowneho cźaha. Kamjeń trjechi budku posledniejeho wasa, hdyż sastojnit spina. Wón njebu drje kroniemy, ale schkleńża roskecja. Słónczuje ho jako njedocźink jedyn 18-letny mužki wuzikdżi. Pschinjże psched sud. Lwowskí sud w Kolnje n. Rh. (jednasche ho we cźasu Neuß-Köln) sawali jemu 4 mężazy jatwa. Dokelż běsche njeduschnisnowe bóle i lohkomyslnosće a njenasłonitosće tżeżit, tomu ma ho dżakowacz, so ho tłołstanje njeje schewjendże. Duto schibalitwo, njemitjo mjetanje i kamjenjemi a tżeleuje, wukonjeja i njetschа njedorosczeni a dżeći, a tuż měli ho tucźi wot postajenych wosschejnjejsow na to kożdoni cźiniez a so powuczicz. Njech je tutón pad za nich k warnowanju.

— **Pósłowe poszylli i njedożahajez abo hubjenje pikanej adresju** ho huto na wopaczne městna pósełu. So by ho tomu zadźiwało, moja ho mjena městnosće w u l f c a j a s n j c a po postajenjach pósłowych wostawnjenjach pjacz, k rosesnawanju i druhimi městnami se jaanym abo pobobnym mjenom. Na hlowje listow a druhich poszylkow měte ho mjeno wotpósłkarja napisacz, to měże ho litt i najmjenischa wróćicz, hdyż dożahajeze adresju mět njeje. Pschi posułkach do wulkich městow i wjazornymi póstami měte ho sadu města cźišło pschihódneho pósta napisacz a pola Barlina tež pósłowy wokrjeh (na pisch. W., N., Nord. atd.), tež pola Drjezdżan (A. a N.) Na to wajchnje dostanje adresat swoju poszylku p r j e d y. Wot pósłowoho ministerstwa swudały japij pósłowych wustawow, żelesnistich stazionow tež je cźejzite automobile, powótrowy a łódźny wobkład) wopschisa wschitke pósłowe městna i trdownym wohnanjenjenjom a placźi 2,40 rentowych hriwnow. Na tżdżym pósłe mózeseh jón dostacz.

S **Wowujowa.** Tudomnu Berwaldowu korczmu je k. Krausa kupił. Sandżenu pondżelu dé nětko šwjedżeni synjatożneho wotewrjenja. Knjez Krausa dé wobydleri syleze wjry na kofej a tykanz pschepronjsk. Też piwo ho na tutym duju darmo podawasche. Potom sawjesjelichu ho wschitcy we wjesołej rejzy. Wschitcy, kotiż běchu pschitomni, budu ho i radoscźu na šwjedżeń spominacz.

S **Malescez.** Pschi składnosczi wohsadneho šwoišwjeczora, kiż ma ho tu s pschilełnosće 400-letneho wopomnjeca, so je dr. Martin Luther bo šwj. manbjelstwa sastupił, ho tež **bebjenki** sa tżżenu, wobraiy a schpruchi (tež herbitże) we Sendżiz hotżeńzu wustajeja. Kak husto by stary dom sa njeběhne, njenahladne wobrazy a nowy dom sa prózdne seżkmy pékny wobras trjebał, kotryż nastajnje duch a wutrobu połoźuje. Też mésezh sa seleny, sléborny, złoty kwas, konfirmaziju a narodny dżeń taike néschto rjane darichi. Njech pschindu i wobady pobladacz na sóerku, kiż może ho tež hischcze w běhu junija w paczerskej šiwi potom wobhladacz. Płacźizy, sa wežy, sasthlenkowanje so sheni a rada so rady podawa. Wobrazy su i biblije, donia a pschirody wsate, ledrowe każ lépsche.

S **Noweje Wsy** pola Krjepje. Każ shonimy, budźe pschichodnu srjedu wjecźor w Heinrichez korczmje knjez Hándl wo puczowanju po nižnjohlowjanskej pschedrosche.

Přiloha k čislu 134 „Serb. Nowin“

Piatk, 12. junija 1925

Powšitkowne ličenje luda, powołanjow a hospodarstwow.

16. junija t. l. pschewjedźe so po němskostatnym sakonju s 13. měrza t. l. po zuzlym němskim stacie powschitkowne ličenje luda, powołanjow a hospodarstwow.

Sanèr tajkeho ludliczenja je, so by so kruce swěsčilo, kelko ludźi je w zuzlym stacie, a we wosebitnich krajinach a městnach a kak so lud sestaja po wichelakich hladanischczach, na pschikład po starosczi, zwjazbnym stawje a — schtož naš wosebje zajmnje — po macerskej rěczi (wo tom dale deleka wjazy), a to wschu s dźiwanjom na spłahi. S tym dobudże stat nusne podłohi sa zwjazowanske a druhe wukasy a naprawy.

Liczenje powołanjow ma też wujasnicz, kelko ludźi je w powołanskich dźeławych, kelko niż, wo macerskej rěczi, wo postajenju w powołanjach, wo rosschěrjenju wschelakich powołanjow.

Stónczenje pschewjedźe so też liczenje hospodarstwow. Rozdźełuje so do liczenja ratarskich a hajnischich hospodarstwow a do liczenja rjemjeslnischich hospodarstwow. Ma podacz wobraz wo wulkosczi a wašnju hospodarstwow, wo liczbach tam pschistojenych, maschinow, motorow, dźeławego stotu atd.

Wschudźom dże wo liczby sa zyły kraj a sa jednotliwe dźele, niz wo to, schto je a ma to a to, ale kelko je jich toho a tamneho.

Liczi so po stawu, kajkiż bě 16. junija 1925 K liczenju wobzobow a powołanjow (też macerneje rěcze, wěrowuznaczenja a podobneho) wuziwaja so liczíny sa domjaznosczenje, k liczenju ratarskich a rjemjeslnischich hospodarstwow wudawaja so liczíny sa ratarstwo a lěsarstwo a liczíny sa rjemjeslnistwo.

Do kóždeje domjaznosczenje (Haushaltung) woda so jena liczína. W njej maja so wschě wozoby sapisowacz, kiž ke domjaznosczi słuschcza.

Pschi wupjelnjenju tutych liczínow dyrbja so prěbku nacziszczane wujasnjenja (Erläuterungen) tucze wobkedźowacz.

Sa kóžde ratarske abo hajnike, sa winizarske, fahrodnike abo rybarske hospodarstwo ma so liczína sa ratarske a hajnike hospodarstwo (Land- und Forstwirtschaftsbogen) wupjelnicz, sa kóžde rjemjeslnistke sadźewanje, pschedawasche, wobkhod atd. ma so liczína sa rjemjeslnistwo (Gewerbebogen) wupjelnicz.

Wukonja-li někajki rjemjeslnik na šamšnym rjemjeslnistkim sadźewanju sobom někotre po swojim waschnju hebi zuze rjemjesła (na pisch. samkarstwo a kolonialne pschekupstwo), ma sa kóžde rjemjesło wosebitu rjemjeslnistku liczínu wupjelnicz. Jedna-li pak so wo někotre podźełne pschedewsacza (Teilbetriebe), kotrejž so wsajonnje wudospołnjeja (na pisch. samkarstwo a wobkhod s kokami, rěsnistwo a hoscheńca), ma so, hdyž su na jenym městnje a pod jenym wjednistwom steja, sa zdźe pschedewsacze jenoż jena liczína wupjelnicz.

Rjemjeslnistka liczína ma so też potom wupjelnicz, hdyž je rjemjeslnistke pschedewsacze s jenym abo wjazorymi ratarskimi hospodarstwami sjednoczene.

K wupjelnjenju winowaty je wobsedźer abo wjednik abo jeju sastupjer.

Liczenske a prascheńske liczíny rozdźěluja k tomu postajeni liczerjo hacz do 15. junija a hromadźa je zaso hacz do 17. junija. Pokakuje so na to, so maju so liczíny swědomicze a kedźbliwje wupjelnicz (potajkim też, schtož nastupa macerneu rěcz). Liczerjo budźa, tak daloko hacz je nusno, pschi wupjelnjenju pomozni.

Wobsedźerjo domow a pschedstejiczerjo domjaznosczow su winowaczi, liczerjam kóždu žadanu rosprawu podacz.

Wosjewja so tehormnia, hantšay, so so w liczínach podate wěsy jenoż k statistikim sanèram wuziwaja, to rěka: swěsczi so jenoż, kak wjele w kraju toho abo tamneho je, niz, schtó ma to abo tamne, (na pisch.: kelko je w Sakscy abo Pruskej serbskeje macerneje rěcze, niz schtó je serbjaki).

Hantšay so dale wosjewja: „Schtóž na prascheńja we liczínie na njeho stajene wědomje njewěrnje a wobzaknje wotmołwja, abo so zawědźi, te nowesce podawa, kiž ma po sakonju wo ludliczenju 1925 a k pschewjedźenju tuteho sakonja postajenych pschedpisach podacz, so wjenjeje na khłostna.“ To płaci potajkim też wo praschenju dla macerneje rěcze.

Take liczenja dyrbja so cżasczischo wotpjetować, dokelž so poměry stajnje pscheměnjeja, a je runje sjimane naschonicz, kak su so wobstejnosce wot poslednjeho liczenja pscheměnile. Poskednje powschitkowne liczenje bě sche w lěce 1910, potajkim psched 15 lětami.

Se wscheho, schtož budźe so liczicz, sajmuje naš tu najbole, so budźe so też liczicz, kak wjele rěcži tu abo tamnu macerneu rěcz. Budźe so potajkim też liczicz, kelko je jich serbskeje macerneje rěcze. Sa kebje mohło naš to swjeselicz, so ras zhromnu, kelko Sserbow hischcze je. Ale, ale! Wěz ma wschak wulke ale! Njebudźemy zhonicz, kelko ludźi tu wobrawdźe je, kiž su serbskeje macerskeje rěcze, ale wowrawdźita liczba budźe mózne dele stłóczena. Wobhladajmy hebi zyłu należnosć bliże.

Liczeniske liczíny rubriku 9 a 10 skuitej swěsczenju macerneje rěcze. W rubriku 9 so prasscha: „Ob deutsch oder welche andere Muttersprache?“ a we Lědowej: „Wenn nicht deutsch, versteht die betreffende Person deutsch?“

Dokelž je liczína jara wobhražna a prascheniow mnoho a k smitkam sawjedźanych, je na kóždej liczínie najprjedy nacziszczane na 16 pschikładnych padow, s kotrychž nježe kóždy społnjacz, kak ma rubriki wupjelnicz. Mam tu z jim liczínu s Pruskeje a jenu se Sakscy. Na sakkej je we rubriku wo macernej rěczi też 1 pschikład: „wendisch“, kaž so słuscha. W pruskej liczínje, tiž mi pschedleži, tomu tak njeje. Je-li so też we Łužicowai take liczíny rozdźełuja kaž mi pschedleži, njemohło so to krucze bojcz porokowacz a dyrbjeli w tom widżecz, jako jedyn s wonych skutkow, kotrejž słuschcia do kapitała znateho „pruskeho systema“ potłóczowanja a na bof storkanja nascheje narodnosce a rěcze. Potom dyrbjeli hižo swoprědla tute liczenje w nastupanju serbskeje macerneje rěcze jako wobzaczne a niedospołne wosjewicz a dyrbjeli so wo to postaracz, so so tuta niedospołnosć kontroluje a naruna!

Schtóž wobstejnosce na pisch. w pruskej Delnjej Łužicy znaje, schtóž wě, kak daloko je tam wony žadanu germanisazijski system dokrocził, je žebi wědomy, so žnadź ani połoiza, žnadź hischcze mjenje, njejomyslił sebi hižo na zwoju serbsku macerneu rěcz, dyrnjez ju žnadź hischcze wužiwali, wosebje, hdyž w pschikładach „wendisch“ ani naspomnjene njebudże.

Nadeńdźemy tam jenoż pschikład za Polaka. Tola je so pschekleпanje sajo jeniczay napisało: „deutsch und polnisch“. To łaka njewědomych, sapisacz: „deutsch und polnisch“, a hdyž so Sserb na swoju macerneu rěcz dopomni, njedźiwajcy jeje dospołneho samielczenja, so s tym mjelczo namołwja napisacz: „deutsch und wendisch“.

S tym wšo so njeliczi jako Sserb, žnadź jenoż jako dwojorěczny Němc. Tak jich sajo tuhajcow zhubimy.

Tute ludliczenje smeje za naš nimomery wulku wažnosć. Pschindże cżas, a to žnadź bórzy, hdyž budże so wyschnosć nuisowana cżuc, prawa narodnostnych mjenschinow, potajkim też naš Sserbow, w § 113 němskostatneje wustawy sarucżene, dotal wschak jenoż na papjerje stojaze, do praktiskich kotijow pschinjesc. Budże nuisowana wunjedźenske postajenjo (Ausführungsbestimmungen) wudacz. K wschemu budże so hantiska statistika jako rosšudźacy podkład wužiwacz. Sda so, so chcedża so dopołdnja wo to postaracz, so njebychu we swojich sanèrach pschijarа schkodowali.

Na naš sałezi, so žnuj žebi wusnama tuteho wažneho wodawka, kajkiż tute ludliczenje za naših narodny pschichod ma, wolnje wědomi. Njech kóždy na swojim městnie a tak daloko hacz mózno skutkuje a ludźi rozwuczuje, so by kóžde, kiž je serbskeje macerneje rěcze, też tutu sapisał po wěrnosczi a tak wyschnosczi so wěrny wobraz podał, wo kotrymž dyrbi so ji tola jednacz.

Rospominamy należnosć hischcze dale. **

Hoscheńcańska wustajeńca w Kamjencu.

Stare „schěsczmješto“ Kamjenz, kotrež njedawno hakle 700-letny jubilej swojeho wobstacża wojwjeczi, hotowuje wot 7. hacz do 14. junija we swojich murjach k prěnjemu razej hoscheńcańsku wustajeńcu, kajkuž sakki swjatk hoscheńcarjow kóžde sto wuhotuje. A hižo dopołdnja nóžemy rjez, so sej tajkeho w małym městaczku slicżi dobre 11 000 wobhladeri) nadżeli njejsmy. Na městnosczi, hdżež měschczenjo hewak swoje wuzwjpki dowozowachu, je wurosło drjewjane twarjenischczo, w kotrymž 108 wustajerjow płody swojeje dźeławosce wopytowarjam pokazowachu a sobu też wopytowacz dachu, schtož běsche sa hubu a żołd. Twar cżini najrjeńschi sactischcż a je woprawdże deba sa Lessingowe město. Wustajerjo pokazuja, kelko hospodarskich powołanjow do hoscheńcarstwa a kacz-matrjwa pschinja. Wustajeńca dawa pokiwy, kak może sajimz swoje dźełko w nowocżasnym duchu zrjadowacz a dawa swědczenjo wo wažnosczi tutoho stawa. Wona pokazuje, kelko druhich powołanjow s tutym w najwuzschim swjazku stejt.

Ale też druhi wopytowarjo — njehoscheńcarjo — pschijidu na swoje a dóstanu pschełyad na postawu nowocżasnych trěbnych wězow w domjaznosczi, wosebje we kuchni.

Kamjenske hoscżenzarske towarstwo je pschikładnu swojskowy dżeń a wustajeńcu wuhotował. Na wosschěrnej sportowni, jenoż někotre mjenschiny wot dwórnischcza zdalenej, posłužuje so z drjewa natwarjene twarjenischczo, kiż žnutska na 6000 kóžnych metrow wopschija a je nimale zdże wobhładżene. Hdyż so sa kóżny meter městnosce wot wustajerja 30 hriwnow żada, dha tuczi wulki dżeł sa twarske wudobycze pschinoschuja. Naruż twarz je twarski mischtr Franz Walther w Drježdżanach nacżinył, wuwjedli su jón potom Kamjenżzy twarzay mischtrojo.

Na wustajeńsku městnosczi sastupisch najprjódzy pschs wyschoki pschedwuat — wrota. K prawizy a lewizy cżahnu so sahrody. Sstrjedża, sady lěka khorhojow. Schczežorzo, steji někto wulke twarjenischczo. Na wobčmaj bokomaj

Wulki internationalny hudźbny swjedźeń (Festival).

15.—20. meje w Prazy.

Bjarnat Krawc.

IV.

Wo jendźelskej symphoniskej hudźbje wěmy jenoż moto. Tohodla slědowachmy z kedźbliwosću zynkam Pastoral symphony, kotrejež autor bě Ralph Vaughan Williams, hišče młody pan. Posłuchać so njetrjeba napinać, dokelž je wšo jasna a korrektna hudźba, trochu jara wupředźena, ale přećelniwa, haj luboscziwa. Zajimawe běchu wšelake themata doriskeho a mixolydiskeho razu. Dźiwnje, zo so muž naroda, kiž hewak wjele časa za wumělske wěcy nima, takle wšěstoroko a w pomałkim běhu myslow wupraji. Jeho krajan, dirigent A. Boult, staraše so swědomiże za to, zo by wěc wostudła njebyła. Něšto wurjadneho tale hudźba pak njepředstaješe. Čech Bohuslav Martinuv khodźi po cyle modernych puśach. To dopokaże žno napismo jeho składby „Half-Time“, w kotrejž napodobni drje z raznym rythmom, ale z mało myslemi hołk a haru w přestawcy hry kopanja na kule. Cylk drje je sportna satira? Na kóncu wšitcy dujerjo w najsylnišim ff wyskanje přihladowarjow z tołmačeju. Zo so tutón monstrum njeje też wuhwizdał, na tym drje bě susod južnoserbski (Reti) wina. Škodźiło tajkemu krótkemu hudźenju njeby, hdy by so też energisey wotpokazało.

Z rjanym pathosom napjelnjena bě hudźba Wuherja Jurja Kosy, błyskace barby w orchestru, wěrnosć wuraznosće, wotměnjenje melodijow wjeselcho a zrudneho karaktera zamóže posłuchańerstwo přesadźić do žiwjenja w dalokej „pusty“.

Něšto žadneho poskići Fidelio Finke, čěskosłowanski składowc. Wón je swojej symphoniskej basnju: „Rožžohnowanje“ za orchestr a 2 spěwnaj hłosaj. Wšudźom bě ważnosć wěcy derje wuprajena, na kóncu wulkotna Gradacija. Naspomnić z 3. orchestr. wječora dyrbja so hišče tři, jedyn Wuheř a dwaj Čechaj. Dela Bartokowa suita reji bě polna narodno-wuheřskeho žiwjenja, žiwych, markantnych rythmow a wudoby sej zasłużeny přikleск. Jeho hišče přetrjechi Vitězlav Novak, kotryž ma skoro wšěch młodych čěskich wumělcow ze swojimi wučomcami. Wón bě w času honjenja za nowymi hudźbnymi srědkami słowjanske melodije z jich zajimawym rythmom sej přiswojił a w swojich składbach mudrje potrjebował. Ale jeho hudźbna mócnosć a jeho sylna dramatiska wobdarjenosć njebě wotwisna wot tajkich pódlanskich kajkosćow. Nowak bu ze samostatnym zjewjenjom w čěsk. hudźbn. swěcze.

Z jeho žiwjenja je nuzno wědzeć, zo je 1870 rodźeny a bě pola A. Dvořaka hudźbu nimo swojeho universitneho zdźełanja studował. 1909 bu z profesorom w Pražskim konservatoriju, hdźež bě 1919—22 z rektorom. Wjele krasneho je komponował. Mužnosć, raznosć, rozpalitosć, ale też humor su wuznamne strony w jeho dźełach. Za nas Serbow su jeho słowakske pěsnje z klav. přewodom ważne a jeho kompozicije za młodźinu, kaž spěwny cyklus „Naléčo“ a Sonatiny za klavěr a składba „młodosć“. Na Festivalu móžachmy słyšeć wulku symphon. baseń „Toman a lěsna sonina“ na słowa ballady F. L. Čelakowskeho, kiž je w Čechach tak rjec z narodnjena. W swjatojanskej nocy jěcha Toman, wot spodźiwneho njemèra čěrjeny, k swojej lubcy. Wón je swědk jeje njeswěry. Ze złobu a ze zrudnosću wróći so do lěsa. Kuzło w janskej nocy jeho přemóże, jena lěsna knjeżna jeho zawjedże a w słódkim wobjimanju z njej hrabnje jeho smjerć. Nowak wosebje dwoje znapřećiwne hudźbne mysle wumělscy wutwori: Čistu lubosć a njezawuzdźenu zmylnosć. Cyła składba je tak jasna, zo najwažnišе motivy trochu zdźełany posłuchać lóhko zapřimnje. Štóž ma hłubši zajim za tutu krasnu kompoziciju, móże ju sej w Universal-Edicji (Wien) skazać.

Něšto 'šće wo tež w Němcach derje znatym dźele Arnošta Křeneka, kiž je jako syn češkeju staršeju 1900 we Winje rodźeny, po tajkim jara młody hišče, ale wuley wobdarjeny. Podokonjanych studijach we Winje a Barlinje je so we Šwicy zasydlił. Wón je hudźbny zastupjeř tak mjenowaneje psychologiskeje hudźby, t. r. teje hudźby, kiž so wot kóždeje programnosće absolutnje wotwobroča a swoje wuwiće samolutcy ze zakonjow ryzy hudźbnych wotwodźuje, kiž su jenoż jeje swójstwo. Křenek je jara płódny. Je hižo 4 kwartety za smykowe instrumenty, sonaty za wšelake instrumenty, 3 symphonije, huslowy koncert a druhe napisał a wudał. W Prazy móžachmy słyšeć jeho wulki 2. „koncerto grosso“. W nim sleduje jako instrumentator z klassiskim přikładom a je při tym husto hudźbny asket, t. r. wón zacpěwa wuwužitkowanje nowočasnych srědkow. Města napaduja krasnosće, haj romantiske překrasnjenja a wupraski sylneje rozwólnosće so wotměnjeja ze „sušenkami.“ Tola změje jeho monumentalna skladba najsylniši wuspěch na tutym wječoru. Zawěsće budże Křenek za hudźbne wuwiće ważna wosoba, dokelž wón zaso hudźbu poskića, při kotrejž so nimamy prašeć, što wona woznamjenja; hudźba je wothłós začu wanja, nic pak wopisanje zwonkownosćow. Štóž chce při słyšenju hudźby stajnje nješto wěsteho sej předstajić, njerozymi tutej rěči — začuwanja. Jenož člowjek ze sylnym znutřkownym žiwjenjom zapřimnje ducha, kiž też we hudźbje přebywa — zo by posłuchać dyrbjał k tomu hudźbnje zdźełany być — snano na kóždy pad piano abo husle hrać, njeje toho trjeba,

hu korčmatske rumnosće. Sćrjedźe je twar na 12 m., na bokomaj 6 m. wuhołk a wjelb spina ho na 28 m. Dźiwajo na to, so je wsćho ſ drjewa a ſ druheho lokzy ho palazeho materiala natwarjene, hu też moderne haſ.loważe pśichitrawy pśichitrawjene. Sćojna wohnjowa wobora Leži nastajnje pśichotowana na straži. To je też ...sno, bźiwajo na hódnośće, kiž hu tu samóśone. Wóbla toho wobstoji hiśśe khorobna straża. Wośebita pósta wobstara wobśerny pósćit wobkhód. Liczi ho tola je 40—50 000 wopytowarjenzi. To pak je jenoź mólyo, so je ho saſtupyło pjenjes wo wjele snižił. Niedźelu žadasće ho 2 hrivnje saſtupa. Na protest wuſtajerjow, póndźelu wo...atym, bu na 1 hrivnu a dawk (30 pf.) sniženy. Wobawaju pak ho też ſhromadne karti ſchśeć a ſa te płaći ho jenoź po 1 hrivnje. Tute hu w hoſeńu „Blumengarten“ bóſtarjo. Mnoże wuſtajene wźa ſtoja we ſwiśu ſ wodowodom, ſ elektriſkim a pluonowym wuſtawom, to muże je wuſtajeſ pśechedniveſ. Twar je we wśom wulkotnje pśichitrawjeny a wobſaguje ſo jeno, so dyrbi po wukonjenju ſwojeho ſameŕa ho ſoſ wottorhaś. Hižo wón ſam je wobſladanja hódny. Woſośe wiecźor cźini nairiſeńſći ſaćiſćeć, kiźi ſo wśoh 4000 lampow ſwećża. Twar ſam je na 150 000 hŕiwnow hódny.

Wuſtajenza poſkići ſajimawy pśechlad, kaž hiſo naſpomnichmy, a je ſobom dopołnaſ, ſ kat mnohimi ſtawami hoſćeńſtwo ſwiśnje a kaſtele waźniſće ſa ludowe, haj ſtatne hoſpodaŕſtwo ma, kelko ludźi tu dźiwa a ſaſtužby namaka. Swjetſche wśichtzy wuſtajerjo ſu ho próśowali, ſwoje mĕſtniſće rjenje a pśichódnie pśichitrawiś a ſwoje poſtśiżenja a wukkadniſćicza też tak ſcjadowaś. Wotewrjenje wukkadniſćicza wotmeńujeja ho je wumeſłyh wutwarjenymi khłóźinzami, hdźeż ſu ſwjetſche khłóſćeńki a woſkſchenjenja ſa ſołdź ſ domom. Husto doſeź dóſtanjeſch nĕſchto darmo ſ wopitanju. Fźrewo pśichódu pśichi tom na ſwoje a mnohe ſtaſanki bjeru ſobu domoj.

Wukkadźene wźy pśichiſłuſcheja najwſchelakoŕiſchim ſpźhemnyſkam a druźinam tworow. Najwźaju wuſtajeſjow je ſ Kamjenza (27), ſtuńnje ſaſtupjeni ſu też Drježdźan (23), dołſche ſu ſ Budyſchina, Lipśka, Kamjenza, Pĕrny a ſ Barlina, ſamo ſ Bajerſkeje a ſ Hamburka pu pśichikwatali. Na kóždy pad je hódno, ſtebi wuſtajenzi wobſtabaś. Haćź do niedźele je hiſchcze cźaſa. Wuſtajeſza ſtama ho wjeczor we 8 hodź. ſawrjeſe, ale hoſćeńſtwo wótkhod je dale wotewrjeny. We ſaſchkych dnjach pśiſłuſkadźachu mnoſy zuſy do mĕſta, kiž je bohaŕze wupuſchene.

Cyrkwinske powjeśće.

S **Budyſchina.** W Michalſkej zyrkwi ſmĕje 1. njedź. po ſtwj. Trojizy ſaraŕ Nâda rano ½8 hodźin nĕmiſku ſpowſtajeny, kaŕ wunźiny „Minimax“ w hołodoŕſkuje je. Deutſch-Gabela w Cźeſkej nĕmiſke Guſtav-Adolfiſke ſwjedźeńſke pŕedowanje a w 10 hodź. cźin ſamny ſwjedźeńſke dźećiſkenſchenje, pop. w 4 hodź. ſmĕje ſaraŕ Bójź ſ Lubdeſcz ſjerbſke Guſtav-Adolfiſke ſwjedźeńſke pŕedowanje. Sbérka ſa Guſtav-Adolfiſke towaŕſtwo. Spĕw zyrkw. chóra a jenotliwy ſpĕw. — Semŕeli: Willi Helmut, Jana Richarda Schołty, dźeſlaćeſza na Zidowje, ſ., 11 m. 3 ź. Marwonardź „hu Franza Joſefa Grünzneza, ſaſcherja w Dobruſchi. Felix Bley, ſkakaŕ ſ Drježdźan na Zidowje, 58 l. 1 m. 21 dn. Martha rodź. Krenzeź, Khorle Pawoła Fichtnera, kopornikſkeho dźeſlaćerja w Małym Wjelkowje, mudź., 30 l. 8 m. 17 dn. August Baartuſchk, tkaŕjeſ a kopornikſi dźeſlaćeſ na Zidowje, 50 l. 3 m. 19 dnjow.

S **Budeſcz.** 1. njedź. po ſtwj. Trojiſy ſmĕje ſaraŕ Mónk ſe Drježdźan rano we 8 hodź. nĕmiſku Bożu ſłużbu, ſaraŕ Bójź dop. ½10 hodź. ſjerbſke pŕedowanje. — Sbérjeſu pop. ½4 hodź. ſhromadźizna ſjerbſkeſ. tow. zonow.

S **Butes.** 1. njedź. po ſtwj. Trojiſy rano ½7 hodź nĕmiſka ſpowjeda, we 8 hodź. nĕmiſke a dop. ½10 hodź. ſjerbſka Boża ſłużba.

S **Budyſchinka.** 1. njedź. po ſtwj. Trojiſy rano we 8 hodź ſjerbſke a dop. ½10 hodź. nĕmiſke kemſchenje. Wunoſchk ſbérk ſa Guſtav-Adolfiſke towaŕſtwo 111 hr.

S **Barta.** 1. njedź. po ſtwj. Trojiſy rano w 7 hodź. ſjerbſka ſpowjeda, we 8 hodź. ſjerbſke a dop. ½10 hodź. nĕmiſke kemſchenje, w kapałcy a hrodźe. Pop. w 2 hodź. kemſchenje ſa dźeći. Sbérka ſa Guſtav-Adolfiſke towaŕſtwo.

S **Hodźija.** 1. njedź. po ſtwj. Trojiſy ſmĕje faraŕ Wejar rano w 7 hodź. ſjerbſka ſpowjeda, faraŕ Woigt rano we 8 hodź ſjerbſke a dop. ½10 hodź. nĕmiſke kemſchenje, 400-létny jubilej Lutherowego mandźeſtwa a ſakoſenja evangeliſkeho farſkeho dowa Dop. w 11 hodź. Boża ſłużba ſa ſjerbſke a nĕmſke dźeći. Pop. w 2 hodź. roſrjeſenje ſ nĕmſkeſ muſſkeſ młodźinu.

S **Hniſći.** 1. njedź. po ſtwj. Trojiſy rano w 7 hodź ſjerbſka ſpowjeda, we 8 hodź. ſjerbſka a dop. ¾10 hodź. nĕmiſka Boża ſłużba. Pop. w 2 hodź. dźećikemſchenje.

S **Hnećźany.** 1. njedź. po ſtwj. Trojiſy rano we 8 hodź. Jerbſka Boża ſłużba.

S **Hornjeho Wujeſda.** 1. njedź. po ſtwj. Trojiſy rano w 7 hodź. nĕmſka ſpowjeda a ſtwj. wottkanje, we 8 hodź. nĕmſke kemſchenje. Wobeſe piſeſ knjeſa farara na wotp. Mehnerta

S **Khwaćź.** 1. njedź. po ſtwj. Trojiſy rano w 7 hodź. ſjerbſka ſpowjeda, we 8 hodź. ſjerbſke a dop. ½10 hodź. nĕmſke kemſchenje. Kollekta ſa wjeź Guſtav-Adolfiſkeho towaŕſtwa. — Wumrjeł 6. junija Richard Acnoſch, ſamkaŕſki wuczobnik, Jana Bohuwĕra Leſchawy, hejtmana we Jeſcźicach, mandź. 8dn, 15 l. 23 dn. ſtary.

S **Klukſha.** 1. njedź. po ſtwj. Trojiſy rano w 7 hodź. ſjerbſka ſpowjeda, we 8 hodź. ſjerbſka Boża ſłużba, dop. ½10 hodź. ſpĕchor ſa dźećі, ½11 hodź. roſrjeſowanje ſ młodźinu, powoſnju ½3 hodź. ſjerbſka Boża ſłużba ſe ſpowjedźu ze ſwornoſcheſ ſchuli, w 3 hodź. ſhromadźizna ſónſkeho towaŕſtwa wola Wujnarjez w Cźeſchowje.

S **Lnoſe.** 1. njedź. po ſtwj. Trojiſy pop. ¼4 hodź. ſjerbſke kemſchenje a po tym ſpowjedź. Faraŕ Sćerſch ſ Minakala.

S **Maleſchcz.** 1. njedź. po ſtwj. Trojiſy rano we 8 hodź. nĕmiſke, dop. ½10 hodź. ſjerbſke kemſchenje, we 11 hodź. dźećikemſchenje. Pop. w 2 hodź. zyrkw. roſrjeſenje, w 3 hodź. ſjednoczenje młodźinu na farje. We 8 hodź. „mojſadny ſajezdk“ jeła Sendźija: M. Lutherowy 400-létny mandźeſtki jubilej ſjerbſkoſch „Lutherowy a naſch dom“. Pśichodnjobjedźenje ſwótkowobrjeſowy, wot młodźiny. Potaſaja ho też wobraſy na ſćĕhna ſa zwany dom.

S **Minakala.** 1. njedźela po ſtwj. Trojiſy rano w 7 hodź. ſjerbſke ſpowjedź, we 8 hodź. ſjerbſke a dop. ¾10 Lodź nĕmſke kemſchenje. Po tym pobjedźenje zyrkw. pŕichedźerjeſtwa

S **Mjeſwaćźibła.** 1. njedź. po ſtwj. Trojiſy rano we 7 hodź ſjerbſke ſpowjedź, we 8 hodź. ſjerbſka a dop. ½10 hodź. nĕmſka Boża ſłużba. — 400-létne wopomnjeńſe Lutherowego mandźeſtwa. — Pop. w 2 hodź. Boża ſłużba ſa dźećі. — Sćerjeda pop. w 3 hodź. Jónſke towaŕſtwo w kuſejſu pobjedźenju.

S **Nowaſzi.** 1. njedź. po ſtwj. Trojiſy — Lutherowy jubilej — rano w 7 hodź. nĕmiſke ſpowjedź, we 8 hodź. nĕmſka a dop. ½10 hodź. ſjerbſka Boża ſłużba. Pop. w 11 hodź. Boża ſłużba ſa dźećі.

S **Nuſcz.** 1. njedź. po ſtwj. Trojiſy rano w 7 hodź. ſjerbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſjerbſka a dop. ½10 hodź. nĕmſka Boża ſłużba ſ 400-létnym wopomnjeńſom Lutherowego Lebowanja. Kollekta ſa Guſtav-Adolfiſke towaŕſtwo. Dop. ¾4 hodź. roſrjeſowanja ſ konfirmĕrowanej ſjerbſkeſ młodźinu.

S **Porſchći.** 1. njedź. po ſtwj. Trojiſy rano w 7 hodź. ſjerbſke Boże wotkſajanje, we 8 hodź. ſjerbſke a ¾10 hodźin nĕmiſke kemſchenje. Sbérka ſa Guſtav-Adolfiſke towaŕſtwo. Pop. ½2 hodźin dźećikemſchenje, 1/3 hodźin ev. towaŕſtwo ſónſkeje młodźiny w Porſchźach. — Semŕeła: Hana Marja Bernhardźina, mandźeſtka w Konjezach, 62 l. 2 m. 13 dn.

Hospodaŕſći rozhlad.

Pjatk 12. junija 1925.

Wĕzerawiſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4.195	100 franzowſk. frank.	20,625
1 jendźelſki punt	20,39	100 cźeſkoſk. króonow	12,431
100 ſchwajz. frankow	81 42	100 pólſk. markow	80.275

Efektowe kurſy na Barliniſkej burſy ſo wĕzera ſ nowa ſhrabachu, po tym ſo bĕchu dwa pryjedy jara dese ſbile. Teź ſtatne a wójniſke pożẽonki ſamóchu ſwoje kurſy poryjebźiś.

Na produktowe wiki ſaźo powdźeſe ſ Ameriki wo iniźenju płaćijnow ſkutkowachu. Tu wſchak źito nimale ſwoje ſawźerawſche płaćijny ſakhowa. Hewak ſcha wiki we wſchĕch druźinach jara mĕrne. Jenoź wotruhy nĕźeſchu kuzow. Wĕzera płaćeſche zentnaŕ

w Lubiju

pſchenźy 12.60—13.10 rożi 11—11.40 jećmienja naſtin. 10.50—12.— wowſa 11.80 hacź 11.50 hr.

w Berlinje

pſchenźy 13.35—13.50 rożi 10.80—11.05 jećmienja naſtin. 11.30—12.10 naſymſk. 10 hacź 10.90 wowſa 11.85—12.15 hr.

we Wróśtawju:

pſchenźy 13.37 rożi 11.60 jećmienja naſtin. 11.75 naſymſk. 12.— wowſa 11.— hr.

W termiſowym wikowanju:

ſa julij: pſchenźy 13.45—13.47 hr., rożi 10.72 hacź 10.75 hr., wowſa 9.95—9.27 hr.

Wiki wĕzera w Lubiju: Butra kuſk 85—1.05 hr., jeja 10—12 pf., ſołoſej, krćźk 8—15 pf., karoty punt 20 pf., morchej 25—40 pf., truki 50—75 pf., wiſchnje 50—60 pf., truſkniźy 0.20—1.— pf., loßmaćźi 30 pf., mlode huſno 8.50 hr. ſchtuka.

Wiki wuźikowcho ſkotu w Leer w Oſtfrieſiſkej fa..bćnu friedu: Pſchibywali bĕchu 843 howjadłow. Mjane wyſokoſućeźene krowy a mlode bóſki bere dźeſchu, hewak wiki kłazachu. Mlode bóſti a wyſokoſućeźene krowy płaćachu

1. rjadowanje	650—700 hr.
2. rjadowanje	450—600 hr.
3. rjadowanje	250—350 hr.

wyſokoſućeźene jałowizy 300—600 hr., lźine ſoſki k pſchipuſchćenju 300—600 hr., ke korunjenju 150—250 hr., proſtniki 200—400 hr. Dale bĕchu tam 190 ſtatnych drobneho ſkotu. Te płaćachu: proſtata 25—30 hr., bĕhaki 50—70 hr., wowzy 30—40 hr., jehnjata 3—15 hr.

Wiki wĕzera w Khorzebuſu: Butra, punt 1.80—1.90 hr., jeja 12—13 pf., bunty 30 pf., ſołoſej 10—12 pf., wiſchnje 50—60 pf., loßmaćźi 30 pf., truſkalzy 1 hacź 1.20 hr.

Swinjaze wiki tam. Pſchibywjeſli bĕchu 938 proſtatow a 108 bĕhakow. Wone płaćachu

	małe	ſrjenje	ſulke
proſtata	14—20	20—24	24—30 hr.
bĕhaki	30—55	55—70	70—100 hr.

Wiki wĕzera w Sforſetzu: Butra 90—95 pf., jeja 11 a 12 pf., twaroh 15—20 pf., ſórki 50—65 pf., bruny 80 pf., zybla 25 pf., truſkalzy 80—90 pf., wiſchnje 60 pf.

Jahodli ſchćipaŕ a do hriſow khodźeŕ w ſtatnej Weſterowſkej holi płaći ſa bĕhuch, bźiźi hacź do 14 l. a woſobu płaćeſ 60 l., ſa invalidow, wójniſkich wobſkodźenych, twch, kotźi ſaſtužbu nimaja a źiwnych dźĕlaćeriow a dźĕlaćeſkow a jich pśichiwniwych 2 ſr., ſa wićſch druhich 5 hriwnow. Pónđźelu 22. a wutoru 23. junija wupiſuja ho we wićſch ſtatnuch haſuſkownjach dowoleńſke wopiſma twm, kotźi hamtiſke wupokaſma a narodne wopiſmo pśichedpołoża.

Na pśichedak:

Kalo, muźaze, Willy Stunka w Bĕlej Wodźe, Karlſtr. 71. **Kuchiſiſi** a ſchlatowy khamor, w Bĕlej Wodźe, Gartenſtraße cźo. 201 na prawo.

Krowy, wyſokoſućeźena, w Niechornju cźo. 16.

Bĕhaki, 3, we Wurźach cźo. 12C.

Koſa, bóſa, dobra bóſka, bjeſ rózkow, w Mjeſchźach cźo. 10.

Kupjeź pyta

Sćmo, Wilh. Nowak na ſwonk. laiwſkej haſy cźo. 18, w Budyſchinje, telefon 1396.

Sćo pytaja:

Tyſchleŕſi, Ekk w Budyſchinje, Bleichenſtr. cźo. 7.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenſa dop. ¾11 a ¾12 hodź.: Położenje kaź wĕzera. Tendenza: ſłaba.

Płaćizny na Barliniſkich produktowych wikach.

Kito a wotſtajene kgwnio po tuni abo 1000 kg, wowal 100 kg, płaćiźny po Lotej hrivnje.

	11 6	10 6.		11 6.	10 6.
Bĕchetza	267 270	267-270	rauź. woſuſchi	15-15,60	15-15,60
rolka	216-221	217-221	woch. melaſa	10.00	10.00
naſtr. jećimjeń	226-242	226-242	rodźelka	13-15,25	14-15,25
nal. jećimjeń	—	—	ſerrage krujki	18-19,40	18-19,50
wowſ	237-245	238-246	bunj	19 21,00	19,00-21
kukuriza (Mais)	212	—	wo'a	19-24,00	19-24,00
pſchenćin. mułe	34-36,50	34-36,50	lanu woſuſchi	21-22,80	21-22,80
rjana muka	29-31 75	29-31 75	mobre łupiny	10-11,00	10-11,00
pſchenź. wotr.	13-13,80	13-13 80	olie lupiny	12-14,00	12-14,00
r ane wotruby	14-14 20	14-14 20	ſmo, 50 kg	3,20-3,60	3,20-3,60
rauh	395-40	395-400	ſ'oma, r'ana	1,00-1,40	1,15-1,40
tane ſmjo	385-390	385-390	„ pſchenź.	1,00-1,30	1,15-1,30
wroch	24-26	22-26	„ wowſina	0,85-1,15	1,00-1,15
pjeluſchći	20-21,00	19-20,00	„ jećma	0,95-1,00	0,95-1,00

Płaćizny rĕſneho ſkotu na Barliniſkich ſłotnych wikach.

11. junija 1925. Płaćiźny po zentn. a ſt. hriwnach.

Słótne drohmy a wojtamjenjenje.

Woły: 15.

Połnomłodźane, wukormjene, najwjetſchie rĕſneje hódnoſće hacź do 6 lĕt	53 56
Młode mjaſne pjetowkormjene, ſtarſche wukormjene	46-50
Mjenſe wukormjene młode, derje pjetowane ſtarſche	35-41
Mjenſe pjetowane wſchĕch ſtarozow	—

Byći: 2.

Połnomłodźane, wuroſcelene, najwjetſche rĕſneje hódnoſće	60-63
Połnomłodźane, młódſche	54-58
Mjenſe wukormjene młódſche a derje pjetowane ſtarſche	48-52
Schwatne	42-44

Jałowzy a krowy: 46.

Połnomłodźane, wukormjene krowy najwjetſche, rĕſneje hódnoſće	59 62
Połnomłodźane, wukormjene jałowzy najwjetſich, rĕſnjee hódnoſće hacź do 7 lĕt	53 57
Starſche wukormjene krowy a derje wuwite młódſche krowy a jałowzy	43-47
Derje pjetowane krowy a mjenje pjetowane jałowzy	33-37
Mjenje a ſchpatnje pjetowane	23-29

Cźelata: 886.

Nałkſchi, wukormjene	53-54
Mjenje wukormjene a ſaſke wot zyma	72-76
Schpatne	60-68

Mowzy: 71.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	52-57
Starſche wukormjene	41-50
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	36 40

Sćwinje: 916.

Połnomłodźane, wofebitych razow a ſuch ſchćipjetych, hacź do 1½ lĕt ſtare	70-71
Wuſtermjene	72-73
Mjaſne	67-69
Schpatne	62-66
Mazay a kundrowy	58-63

Přilopk.

Sajimawe liczby i pćołożeńo ludſtwa. Jena pćołka waźi 0.06 hacź do 0.23 gramow. 10 000 pćołow du na jedyn kilogram. Mjedowy puchĕr ma w mĕrje nĕhdźe 14 hacź do 16 kubikſentimetrow mjedu. 1000 kubikzentimetrow mjedu waźi nĕhdźe 1 gramm. Mjedowy puchĕr wóſe nĕhdźe 20 kubikmilimetrow mjedu nahromadźiś. Kilogramowe mjedźenje 1 kilograma mjedu je 50 000 hacź do 60 000 mjedowych puchĕrow trĕbnych. Dźeśeſelowa kwĕtka ma 0.009783 gr. mjedu. So by jedyn kilogram zokora ſo nahromadźiło, dyrbja pćołki 7.500.000 cźełujenych dźeśeſelowych kwĕtkow, 5.000.000 eſparſetowych a 2.000.900 alaſikowych kwĕtkow wopytaś. Jedna pćołka wopyta, hdyž wona 1 Ohodźinow lĕta, 7000 kwĕtkow. Po tym muże ſo woblicześ, ſa kajki cźaſ ludſtwo 12 000 pćołkow horjo mjedu nahromadźi.

* **Nowa źitna druźina na philippiniſkich kupach.** P. J. Weſter, nanjedowoſt amerikaniſkeho rataŕſkeho wuſtawa, na philippiniſkich kupach, pokaſuje naſ na nowu druźinu źita. Druźina je runje tak ſtytna kaź pſchenźa. Wona poboa kitaſej trawy. Domoródni mjenuja trawu „Palay“ a wuſtyjwaja ſorno kóźde lĕto. Hacź do framjenja trjeba ſchćeſ mĕźazow. Źito mózeſch we wſchĕch krajach płahowaś. We błiźſchim cźaſu budu w Ameriku wulke ſajonu ſ tutym źitom poſtyte.

Formikaj bješ mała pšchi haschenju wo žiwjenje pšchišchatej. Jedyn žo cžęžko srani. Někotři druhi žo też hěrro wopalichu.

S **Dębelna.** (5 metrow wyšoki schkórn.) Schewske zjednoczeństwo wobwjeczi wot 1.—3. awgusta zjawi 60-letny jubilej. Někotři mišchtrjo su hobrski jubilejny schkórn pudźěłali. Wón je 5 metrow wyšoki a wokolo kolena měri podschicže 5 metrow. Podschicže je je šyłnele bruneje howjadłoweje kože a to 5 10 howjadłowych kožow. K pódnuschomaj a k pjeńkomaj trjebachu 2 zent. pódschoweje kože.

Wobarajće so přećiwo škódnej pomjedźi.

Hdyž někotre po nasčichi šadowych sahrodach kročzimy, móžemy cžasto na jabłonjowych kopjenach a mlodych mjatlischczach próchnu pšchikrywu wobkedźbowacź, kotruž ničžo druhe nieje, hacž niczata plerzšina starého hriba, kotruž žo pomjedź mjenuje. Tutón schłódnik, kotruž wosebje wěste družiny, kaž Landsbergske a ananaske reinety nadpadnje, rozschěrnje žo hižo w sažnym nałožu i niczinow, kotrež su na mlodych mjatlischczach pschesymnawake, na kopjena, po kotrychž žo šwjetschinje dale žerje. Kopjena zhórnu, sawjercza žo nješchto malo, zbarbja žo nabrunì a wotpadnu do cžasa. S pomjedźu pozschěrnjene pupki a mjatlischcza jenož mało rostu, płody žo wěsto njewuwija. Wutrusyn (Sporen), kotrež we wulkej mnohosče wustupuja, staraja žo wo to, so žo hrib wot kopjena k kopjenu, wot schtoma k schtomej rozschěrnje.

Tutej chorošcži dyrbi žo w nowischim cžasu wjele wjetscha kedźbnosć pschinowroczicź. Mimo jabłonjowe pomjedźi su hrušowe pomjedźi, rěže, khmjel, hróch a bobrki. Najstraschnischa pak je amerikanka cžešnjowa jahodkowa pomjedź, kotraž kopjeschka šnicži a płodam dołrawicź njeda.

Kak wobarajmy žo někto najšćepje pšcheživo pomjedźi?

Nimo powschitkownych naprawow, kaž wušwolenje druzinow, prawesko wobkedźlanja a hnojenja semje, šej žo chemiske srědkaj: schwabl a schwablowe praexaraty jako dobraj wupokakaj. Wobušej pak saprajtej tutej cžasto pschi hubjenym wjedrje a też pschecživo amerikanskej pomjedźi na jahodkowych kečzkach ste jhischcže jara njeschpischczonnej. Někto žu Höchstske barbowe twórnje srědk tak mjenowany „Elosal" wunamakale, kotryž pschecživo wschém pomjedźinym druzinam jenak derje słuschuje. Tutón prapparat móže žo rospróschicź ale też rosšmkacź. Móže žo też j Nosperalom a kowrowej kalkowej mokschinu namęschcecź a tak wužiwacź. Schtož cžaj nałožowanja nastupa, je žo pokasało, so je jara derje, „Elosal" u nałożowacź, pschedy hacž žu kopjena wurostle. Dale móže žo šamón srědk nałožowacź, hdyž žu kopjena rosrosłe. Je-li pomjedź jara žylna abo je-li wjedro njeschpischtne budże žo srědk hischcže cžaschischo trjebacź dyrbjecź. Kaž hižo naspomnjene, je radżonne, so žo Elosal šmydom nałożuje, tak khętije, hacž žo pomjedźowy hribik pokaluje. Sapomnicź pak žo też nieśmě, schtomy w lěcžu a šymje rationelnje wobhladacź, wosebje w prawym cžasu khore halosty wotrěsacź a špalicź, semju hłuboko pschekopacź a se kalkom pomjetacź.

Hdyž naspomnjene wobarajske srědki pšcheživo pomjedźi nałožujemy, šmějmy wěsče liczicź, so štraschna pomjedź z naschich sahrodow a šadowych schtomow dopołnje wotstronimy.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* **Njeschožo z lětadłom w Drježdźanach.** Póstowe lětadło, kotreż porjadnje z puczowarjemi wschędnje pschi połdnju w 1,50 hodź. do Drježdźan pschijědże, je wczera w blischczi pschistawischcza na Łobjowych łukach k semi padnyło. W lětadle bě wjednik z dwěmaj puczowarjomaj. Wjednik so jara cžežko srani. Wón bu do zyle smiercznoho lětadła zaspinany. Jeho hakle po minale hodźinskim dźele je žrowjeho sešpinjana wumožichu. Też jedyn z hosczow direktor Barag z Barlina so khętro srani. Druhi hósczi, direktor Bauer z Plawna pak z lohkim sranjenjom wotendże. Wschitkich tšjoch ranjenych wobnjowa wobora sawobali a z automobilom do Drježdźanskeje khorownje Bjedrichowjeho města dowjese. Wjednik lětadła je w 7 hodźinje wjeczor wumrjeł. Tohodła drje też někto zenje sajnje njeschonimy, kak je žo njeschoże stało. Tamnaj žobuspucžowazaj pak wušnawataj, so hłowna wina w tym teži, so žo tamne pschistawnischczo lětadła za pschistawnischczo njepschihodži. Ma žo w blischczim cžašu nowe pschistawnischczo na Hellerju wuwicź. Maschina lětadła je zyle sničzena. Puczowarska komorka je mjenje wobschkodźena. Wjednik lětadła bě jara wustojny lětaš a jěždźi hižo na nyschče 10 lět z lětadłom. Lětarski wobkhod žo z tym njeschetorhnje.

S **Kamjenizy.** Cžežke njeschožo sta žo sajdżene dny na Planitzowej dróhy w Kamjenizach. Tam cžežka drohowa parna wała 61-letneho murjerja Korlu Frietzu pschejedże a jeho zyle rosmjecże. Walivny wjednik žo pschedy na njebożo njedohlada, hacž jeho drohi ludźo na to kedźbneho sčinichu. Frietzu cžežkoranjeneho a zyle rosmjeczeneho pod walu wuczahnychu. Snjeschożeny krótko po tym wudychu.

S **Worzyna** pola Lipika. Jedyn tudomny wobydlěr cžišcžeše je šwojimaj šymonaj hnójnizowu jamu. S jamy wusłupowachu jědowite dymy a starschebo šyna pohłuschiču. Šyn padże do 4 m. hłubokeje jamy. Nan sawoła šuhoda na pomoz, je by jeho i jamy wuczahnyczej pomhał. Mjes tym skoži młódschi bratr sa nim do jamy a cžuješe jeho wumožicź. Bu pak šam pohlischeny. Sanitetnaj wobjnowaj woborniaj pohlischenju i jamy wuczahnyschtaj a jimaj j pomozu khętika šaža wědomioj worcžischtaj. Bratrow do khorownje dowjeschu.

* **Luboščinska struchlohra.** 30 lětny invalida Franz Klingner z Želitscha sałšeli 20 lětnu domjazu holzu Linu Kupphenez z Delitscha we žiwojim bydlenju a zpytasche sam. Buj běsche plunowe honacze wotwierčał. I 5 wutšelenil mori cž. Holza běsche jenu 4 mežnjoh dołho hospodu cžinika. Hdyž pak chajsche ju potom Klingner k jenitwje nuczicź, běsche holza słužbu wupowědźika a do Lipika schła. Sšwjatki jědżesche Klingner do Lipika a narěcża holzu, so by j nim žobu do Delitscha na žiwjate dny jeła. Tam ju potom satšeli. Klingner šam je jenoż łohko ranjeny. Jeho wotwjedżechu do jastwowneho žudnistwa do Halle. W Klingnerowym bydlenju namakachu listaj, w kotrymaj Klingner a Küppchenez wobkruczitaj, so staj dobrowólnje je žiwjenja schkoj. Po šdacżu je Klingner wobej listaj pišak.

* S **Magdeburka.** Wulki woheń wudyri wczera we nozy w mydlarni firmy Klugi a Co. Zyła Magdeburgska wobjnowa wobora k wohnjej pschijědże. Woheń měješche we wulkich mydłowych składach dosež zhroby a rošschěri žo też na šusodne twarjenja. Skónczinje rano wokoło 5 poradźi žo wohnjowej woborje woheń sahasčecź. Schkoda je njeśmérnje wulka. Wulke fabritske twarjenje, kaž też maschinarnja a kotelnja žo mjenje wobschkodźichu. Tuž žo wobkhod w blischczim cžašu dale powjedże.

* **Jehanšina na Liebenwerdaskej nalutowarni.** Liebenwerdaska wokrjesna nalutowarnja, kotraž bě Hałke rjedawno f affáru j dwójnymi šmělkami wo 500-00 hr. schłodowała, je, kaž nowiny pišaju, snowa we štrjesze, so hischcže jóm telko pjenjes šhubi. Direktor wokrjesneje nalutowarnje Merres je nalutowanske knižki we wyhotowanem hórnischeho towarstwa w Charlottenburgu a poła khorobneje pokładnizy w Barlinje pjenjesy požczi. Pjenjesy je kredit pytajym firmam dale požcził. Merresa su šajeli. Krajneho radźicžela Vogela je Halleski knježeństwowy presidient na dowolenzu połał, dokelž je nalutowarnje schpatnje kontrollował.

* S **Barlina.** Najwjetschi wół. W Barlinje wotmėwa žo runje 40. wuštajeńca komeneho štotu. Na njej pokaja žo najwjetschi a też najcežschi wół na žyłym šwěcże. Wół mjenuje žo šultan II. Wón je dwaj metraj wyšoki a štyrzeczi zentnarí cžežki. Wulke šyły wopytowari khwataja do Barlina, kraśne štoczo wobdźiwacź.

* **Fotografiske kuriosity.** Waškar Tabot z Barlina powěda w cžašopišu „Fotothdżenju", so je w rěni Dundelšti měschczanoša njedawno wjazy kaschczkow sasnglował, w kotrychž bo 13 albumow f fotografijami jeho města namaka. Tute kaschcze šmědża bo hakle w lěcže 2000 sabo wotewricź, to hychu wabybderjo potom wdżeli, kajke je jich město pšched 100 lětami bylo. — Je-li so technika we bliščschich 100 lětach dale tak wuwiwa, kaž w šaidżenych tak budu drje bo Dundelczenjo njepschihotowanoczam šwojich pschedwonnikow khętro šmjecz.

* **Dwě džěczi žo šajhnyłoj.** Sdrjedu popołdnju hrajkaschtej šebi dwaj hółzaj w starobje 9 a 12 lět pola Tempelhofa pschi jenym pěschczeznym nabyhje. Nadobo žo hrodnada pěsča wotwali a šajhya wobeju. Hakle někotre hodźiny po njebożu namaka jeju nan. Jedyn f njeju bě žyle šajhyany, mjes tym so druhebo khoiwa f pěska schesche. Pohledniczki hischcze jenoż hłabe šnamjenja žiwjenja pokasowasche. Wobnjowa wobora dźěczi wuhrjeba. Jedyn f njeju žo šebo k žiwjenju wróczi. Druhi pak bě hižo morwy.

* **Nubjeznjike mordačžitwo.** Se Stuttgarta žo nam powě: We nozy j pjatka na šobotu je 21 lětny dźěłaczeł Schmidt šwojeho pschichodneho nana f mjenom Kerseboom w šwojim wobydlenju šamordował. Potom je cžežko wuhubschi, jo do drastoweho kamora powěšmył, so by tak šamomordarstwo šudał. Njedožinka žu hižo lepili. Wón je žo też njesłuchu wusnał a prajił, so je mordarstwo słucził, so by pjenjesy dostał, dokelž cžyszke se šwojej njewjesu šwojatki wulki cžinicz.

* **Tšjo bratrja žo tepili.** W šusodnej wsy Wasserburga šhubi jedyn bur šwojich tšjoch šynow. Tuczi běchu je w rěky kupali a pschi tym do wodowskeho kužoła trjechili. Wschitky tšjo žo tepichu. Jedyn šastojnik cžyszke jich wumožicź a žo też tepi. Jako jich starschi do kupanje po šwojich šynow pschihdżechu, so njemałko strózichu, nad njesmérnym ni-šłozom, hdyž jenoż jich drastu na rěcžnym brjohu namakachu.

* **Dwaj połnowobšadżenaj železnikaj wosaj žo połwałikoj.** S Rostoka žo powě: Sobotu jědżeschte wošobowy cžah f Güstrowa do Rostoka. Pschi tom štocži f kolijow, powali žo a potorhny hischcze druhi wós šobu. Wobaj wosaj běschtaj połnaj wobšadżenaj. Dwě wošobje žo morschtej, wjazy žo cžežšy srani.

* **Štajne njeschoża f automobilemi.** Cžežke automobilowe njeschoże sta žo šajdżene dny mjes Millrichstetom a Sladungen pola Meiningen. Wschelake Apoldaske automobile jědżechu do Wirzburga. W blischczi Millrichstedta Lokmotiwa pschikhadżazeho cžahu automobil fabritšeho wobšedżerja Vollratha j Apoldy potorhny a na bok cžišny. Vollrathowa a jena druha žona žo cžežko sranischtej. Vollrathowa bu hnydom mortwa. Tamna žona krótko po njeschożu wumrě. Druzy nutškadżazy f lohkimi sranjenjemi wotendżechu. Wjednik automobila njepytny, so žo cžah bliži, dokelž w rózku bróhi jena khęża pschikhadżazym wuhlad na želesnjike kolije nadżiwa. Psched pschejědom pšches želesnjike kolije njeješu ani warnowanska tašla ani žane šawjery.

* **Lětadło p. Jutroboga šnjeliožilo.** Blisko utroboga šta žo šobotu žałošne njeschoże. W Darmštadzke běschte ranow w schestej hodźinje lětaš Eugen Heck še šwojim lětadłom wotleczał. Hdyž běsche blišo Fütterboga pschiletczał, šapali šo nadobo w 500 m. wyšokoschi aparat. Lětadło frajo k semi. Wjazy wošobow běsche njeschoże wobkhodżowało a khwatasche na pomoz. Wušiwobodźi šnjelioženeho lětarja, kiž běsche štrafchnje na žyłym cžele wopalany. Lětarjo nadżijeja žo, so rany šajija.

* S **Nürnberga.** Wczera pschipołdnju wudyri we jenej zelluloidowej twórni wulki woheń. Wobnjowa wobora na haschenju šyłnje dźěła. Kaž praja, žu ho też někotři ludźo šobu špalili. Woheń je tu khwilu hischcze šathdża.

S **Frankfurta.** (Nadrózhnych rubježnikow šajeli.) We Lölbachu pola Marburga pšched někotrym cžašom automobil napadnychu a to f tym, so wulki šchtom prěki pšches pucz położichu. Wobhedżerja automobila nułowadnu, je natyknjenym revolwrom, so by šwoje pjenjesy a druhe mošne wězy wotedał. Skónczinje cžyszke rubježnik hischcze f automobilom dale jěcź, njejschtinże pak daloko, dokelž pschedstajak šapowě. Rubježnikej poradźi žo tehdom cžeknycź. Někto dweju bratrow Beyerez f Westfalskeje šajachu, kotraž žo njeskutka winowaschtaj. Saidżene dny mějeschtej žo pšched pschijahanym šudom w Marburgu šamoknycź. Ssud hlowneho šlóstnika f 15 ktam khłostarnje šajudźi. Jeho bratra pak wuwinowachu, dokelž jemu njemóžachu niczo dopokasacź.

* **Se žyrikowej kišalinu žo cžežko wopalila.** Na spodźiwne waschnje pschichadże jena žona w Hamburgu do njeschcža. Jedyn pohonc njeješche bleschu žyrikoweje kišaliny (Schwefelšaure). Kišalina f blesche žyrkasche a pohonc niczo njepytny. Jena žona dźiwiche dróhu pschekroczicź a na njeboże padny. W šamšnym wokomiku, kaž bě žo kišalinu bótka, žo cžežko wopali. Skamo jeje strachi kišalina pschešera. S wulkej próżu poradźi žo wohnjowej woborje štraschnu kišalinu f dróhi wotstronicź.

* **Krwawne wojowanje f khłostanzami.** W Hamburgskej khłostarni dóndże šajdżene dny k krwawnemu wojowanju, pschi kotrymž buschtaj dwaj jataj šatšelenaj a někotři šastojnizy cžežko sranjeni. Na napadże wobdżěłkarjo žo šwjetscha tajzy, kotiž běchu k khłostarni na dleschi cžaš abo na cžaš žiwjenja šajudźeni. Běchu šebi pšched tym bliže wotrěcželi, so pschi pschekhodżowanju šastojnikow napadnu a po tym f khłostarnje cžeknu. Jako tuzi někto durje do jstwiczkowen jatych wotewrichu, malichu žo pjecžo na pranjeho šastojnika a jeho k semi pobichu. Potom šlajchu šebi rěble a chżychu psches nurju khłostarnje pschelešcź. Pschi tom nasta wulka hara, kotruž druhy šastojnizy šlyschachu a hnydom na pomoz pschikhwatachu. Po dleschim wojowanju žo jim poradźi zwólbu šajo šmjerzowacź a njeschłódnu sčinicź.

S **Numburga.** Do tudomneje khorownje šajdżene dny 28 lětneho Emanuela Kümpfela f Wekelsdorfa pschiwjeseču. Kümpfel bě 22 wložnowych jehłow wóžerik, kotreż pschi operaziji w jeho cžejewach namakachu. Chżyszke šebi j tym žiwjenje wsacź, dokelž běsche jenu jeho njewjesta štajnje njeješwerna.

* S **Numburka.** S kwašneho puczowanja do jašwa. Cžopličžanški kujes žo je kwašneho puczowanja wróczischtaj, bjes kóždeje pschicžiny dwaju šastojnikow pschinjaschtje. Sunnžitcho cžłowjeka šajachu a do jašwa tuknychu.

* Wěschczenje **astrologow.** We Winje bě w šaidżenych dnjach kongres, kotryž žo wobešje z njejbjelšimi šnamjenjemi jaderčache. Astrologojo wuprajichu, so hnězdny a njeješche šnamjenja cžašo wschelake podobidżenja, kaž na pschiklad wójny, semjerczenja, štatne pschewróty atd. wěschcza. Hižo w lěcže 1910 wěschczachu **do cžaša wulkeje** šwětowej wójny, kotraž je nash **do nětkelschcžeho horšenja** dowjedła. Měschto lět **poslědžischo, so budże lěta 1918** Wilhelm II. z kraja wuhnaty. Nětko wěschcza, so budże w lěcže 1927 nowy pschewrót w Němšku. W lěcže 1929 pak budże powschitkowny pschewrót na žyłym šwěcże. Tutón šmije sa žyły šwět jara ważne šejšnkwi. Tak mózemy žo hižo do cžasa na to wjeselicź, jeli mogja hóšnje f jich wěschczenjom prawje.

* **Wjerch a pschikhwatka** do klóschtra. S Italiskeje žo powě, so staj wjerch a wjerchowka Discori do klóschtra schloj. Mandżelskaj pschijěłschtaj najstarschemu sjini-ramkemu semjanstwu. Wjerch sklupi do klóschtra Monsa, wjerchowka pak do klóschtra Modenu. Mandżelskaj, wokolo 40 lět staraj, nimataj dźěci a staj nimomerny bohataj.

* **Japanske waporty poslednjeho semjerczenja.** Hamtška statistika wosjewja tute liczby: 481 morwych, 681 ranjenych, 29 zhubjenych, 2160 khežow žo sničži a 1920 žo wobschkodźi.

* **Na 159 wožobow na sežahanje** błónza wumrěło. Se Newyorka žo powě, so je tam f njewuprajomnje wulkej horzotu, kotraž hižo někotry cžaš w tamnej krajinje kuježi, na 150 wožobow je sežahanjom błónza wumrěło. Měschczanska rada je doliołiła, měschczanam wuhlěkarnow po měsče khodżecź. W Newyorku je žo na jenej dróhi 600 kupanskow sarjadowało. Tyšaczy ludźi w nozy na štechach šwja, dokelž we wobydlenjach wutracz njemóża.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Lěcžne manevry němškeho wójnskeho łódźiwa šmieje je pschi norwegiskim brjohu.

*

W Flensburgu je žo lětny dżeń Danow w połodniczim Schleswigu wotmėł. Nječzinjły na to sforcžachu, so Danoje mjeńšchinowe prawo w Němškej njedostawaju. Nadżiachu žo, so žo skónczinje f Danskej šjednoczja.

*

Norwegiska parna łódź „Juger III" je f dwěmaj lětadłomaj f Horina wotjeła. W Kinsbahi žo lětadle na kraj wupołožitej, so by je f nimaj sa Amundsenom a jeho pschewodżerjemi šlědźiło.

*

Jendželski finanzny sekretar Guinecz je w deluim žejnje šdżěł, so je Němška w haprlesi a mesi po Daweselowym planje 160 144 000 hr. šaplacžiła. S teho je generalny agent Jendželskej 31 468 000 štotych hriwnow wuplacžił.

*

„Newyork Herald" powě, so amerikanske banki Cžešłowaškej 50 milijonow dollarow pojcza.

Dary za „Tow. pomocy za studowacych Serbow".

Dotalne dary: 172,73 hr.

Dalše dary z Nuknicy:

nazběrała šulerka Lejna Sopic z Prawoćic.

J. Kral, kublef	10,— „
Smoła, kubl.	10,— „
Wawrik, kubl.	10,— „
Donat, kubl.	10,— „
P. Lešawa, korčmař	2,— „
J. Lebsa, wobsedźer	1,— „
hromadże:	**215,73 hr.**

Ludowe hospodářstwo.

Samoženje narodow.

Po „Government and Municipal Rating Book" z l. 1924 fjaduja 50 jednotliwe staty po swojim narodowym samoženju. Liczba praji nam, kelko samoženja na jednotliwu hlowu wobydlerstwa jednotliweho kraja wotpada. Liczby su w schwizarskich frankach mjenjene:

Sjednocene staty polnozneje Ameriki	13 240
Nendelska	11 665
Kanadska	10 175
Franzowska	9 395
Australska	9 235
Argentinska	7 575
Nimska	6 825
Belgiska	6 750
Schwizarska	5 885
Nižozemska	5 875
Uruguaska	5 790
Kuba	5 550
Danska	5 300
Norwegska	5 250
Schwedska	4 130
Italska	3 880
Czeska	3 680
Rumunska	3 200
Finska	3 125
Wuherska	3 060
Južnoslowjanska	3 000
Portugiska	2 925
Japanska	2 875
Schpanska	2 125
Grekka	2 675
Brasilska	2 625
Austrijska	2 625.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Srjadowanje rejwanskeho dawka w Budyschim hamtskim hejtmanstwje.

Wokrejzny wubjerk je k srjadowanju rejwanskeho dawka pschihowace postajil:

1. Dawk maju wschitcy wobdzelnicy rejow placicz.

2. Schtóry dawk njeplaci, ho po § 359 trucze pokhosta.

3. Wsche snadschecziwjenja pschecziwo dawkowemu wukasej abo dawk sbrazym wospohan ho hacz do 150 hr. abo je 14 dnjemi saftwa tkhostaju.

4. Hamtske hejtmanstwo ma prawo, khostanske wukosy a postajenja wudacz.

5. Polozja khostanskeho pjenjesa pschipadnje gmejnskej pokladnizy.

*

Srjadowanje hoitwjeskeho dawka we wokrjesu Budyschitkeho hamtskeho hejtmanstwa.

§ 8 srjadowanja hoitwjeskeho dawka wopschija sekhowaze:

Pschecziwo dawkowemu postajenju moze ho w 8dnju mescaza pschecziwjenje sapodacz. We tom ma potom wokrjesny wubjerk rosshudzicz.

Wokrjesny wubjerk.
Dr. Jungmann.

*

Pschichodny hobotu, 13. junija, dop. w 9 hodź. pschemajeja ho wschitke pola stromotneje studnje na Mužakowskej drózy. Sdadzerjo maju hnydom saplacicz.

Mescanjska rada, sahrodne sarjadowanje.

*

Pschirazk renty wojerskich rentudostawarjow, cjeskowobchadzenych a wojnskich sawostajenych sa junij ho pschichodnu pondzelu 15. a wutoru 16. junija 1925 we hejmowni w Budyschinje wudzela. Sadladna tharta, mjdowy a rentowy wupokas maju ho pschedpokazicz. Tez nescto drobnych pjenjes njech ho sobu pschinjese.

Sadladna nisda wuhenjemjeczerjow je ho 2 pjenjezkaj powyschika. Hacz dotal placzesche 10, nekto 12 pjenjezkow.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokoł" zmeje pjatk, 12. VI., wjecor we 8 hodź. w Serbskim Domje wažnu zhromadźiznu. Wše sobustawy so wocakuja.

Delni Wujezd. Jednota „Sokoł" wuhotuje njedźelu, 14. junija t. l. swój 1. załoženski swjedźeń w Božej stworbje, a přeprošuje wutrobnje hišće junkrót wše bratrowske Jednoty, kaž też cylu serbsku zjawnosć našeje wokoliny. Bratrow prosymy, zo bychu tyše sobupřinjesli. Započatk 1/2 hodź. Po sokolskim swjedźenju krótke posedźenje zwjazkoweho wubjerka.

Drježdźany. Jednota, tow. kath. Serbow w Drježdźanach, ma njedźelu, 14. junija, wulět do Sakskeje Šwicy. Wotjědźemy 10.43 hodź. z Drjezd. hłownego dwórnišca. Kazač ma so jězdny lisćik (Sonntagsrückfahrkarte) do Königsteina za 1,60 hr., to je płacizna za tam a wróćojězbu. Trjechimy so w 10.30 hodź w dwórnišću (Kuppelhalle). Jeli hrozne wjedro, je wulět njedźelu, 28. junija.

Hornja Hórka. „Łužica" spěwa pjatk, 12. junija, wječor 1/2 9 hodź. w nowej šuli. Jenož spěwarki maja přinć, wšitke a z dypkom. Dirigent.

Komorow p. Rakec. Jednota „Sokoł" ma pjatk, 12. 6. zwučowanje. (Sokoljo a Sokolki.) Načolnistwo.

Mohoł. Njedźelu, 21. jun., wotměje so w nowej wjesnej korčmje w Mohołcu serb. zhromadźizna. Přednošować budże k. Hładki wo serb. basnikach a jich skutkach. Bohaty wopyt so wočakuje.

Nowa Wjes p. Krjebje. Přichodnu srjedu, 17. junija, přednošuje k. Hładki w Heinrichec korčmje we Nowej Wsy pola Krjebje wo Bosniji a Hercegowinje, k temu so 100 krasnych swětłowobrazow předwjedże. Započatk wječor w 9 hodź. Wo bohaty wopyt so prosy. Zarjadnistwo.

Serbske dźiwadłowe zjednoćenstwo. Sobustawy so kedźbliwe činja, zo změjemy naš bliži wulět a koncert w Jabłońcu a Wuskidźi a to po możnosći 11. a 12. julija.

Sowrjecy. „Sołobik" wuleći sebi přich. njedźelu, 14. junija, dop. w 9 hodź. wot bratra Palerja do Stróže a Zubornički. Wo bohate wobdźělenje prosy předsyda.

Wylemocy. Njedźelu, 21. jun., wotměje so w Hórnec korčmje w Wylemocach serb. přednošk ze swětłowobrazami. Přednošuje k. Hładki wo pućowanju po Južnosłowjanskej. Započatk wječor 1/29 hodź. Wo bohaty wopyt prosy zarjadnistwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleć w Budyšinje — Zamołwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Wojerske tow. grenaděrow za Budyšin a wokolinu.

K poswjećenju swojeje khorhoje

njedźelu, 14. junija 1925, popołdnju 1/4 4 hodź. w hosćencu „Krony" w Budyšinje so z tutym wšo sobustawy, přećeljo a popřewaćeljo towarstwa wutrobnje přeprošuja.

Wobłočenje za sobustawy po możnosći čorne.

Wotewrjenje zale pop. w 3 hodź.

Zhromadne předstejićerstwo.

Běrny k jědźi

žolte a běłe
kupuje kóždeje dźěłby
Erich Bräuer,
wulkowikowarnja ze symjentnymi a jědźnymi běrnami.
Telefon 944, kontor na Moltkowej drózy 5 I.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu konfekciju manufakturne twory, šaty a wobuća dospołne wuhotowanja stwowa kuchnjow

kaž też jenotliwe meblo
dale dźěćace a sportske wozy
kupujeće derje a płaćizny hódno
na kredit
při małym naplaćenju a přijomnym tydźenskim wotpłaćowanju pola firmy
Carl Horn nasl.
meblowy a tworowy kreditny dom
w Budyšinje na hłownym torhošću.

Pytam hnydom wustojneho
knježeho wojnarja
Heinicke na ryćerkuble we Wutołčicach.

Wěrowanske pjerśćenje a słubowe pjerśćenje

wulki wubjerk, tunje płaćizny
Kurt Mauer
15 na sukelnskej hasy 15
Žane klamy!

MERSINSKY
Časnikowe rjećazy

Khorhojine hozdźe

w najwjetšim wubjerku, slěbrowe wot 3,50 hr.
F. A. Lenke
na Hošle hasy 25.
Telefon 929.

Bilanca k 31. decembrej 1924

Bilanz per 31. December 1924

Aktiva		Passiva	
Pokładnja Cassa	286,77	reserwny fond Reservefond	638.18
Postowy šek Postscheck	362.18	podźěle družstwa Genossenschaftsanteile	7 044.47
pismiki Schriften	4 930.20	wěriceljo Gläubiger	22 930.33
mašiny Maschinen	6 159.51	dobytk Gewinn	3 951.14
nadoba w stajeni Setzerei-Inventar	1 136.63		
powšitkowna nadoba Allgem.-Inventar	1 423 45		
čišer., pap a čišć list. Drukerei, Pap. u. Druckb.	6 568.80		
knikupstwo, skład Buchhandlg. Bestand	3 990,31		
Now papjera a žadanja za naw. Zeitung, Papier, Inserat.-Aussenst.	4 614.91		
žadanki Aussenstände	5 211.36		
hr. / Mk.	34 684.12	hr. / Mk.	34 684.12

Smolerjec knihićišćerńja a knihaŕnja

zap. družstwo z wobmj. ruk.

Schmalers Buchdruckerei u. Verlagsbuchhandlung e. G. m. b. H.

Arnošt Bart	**Dr. Bl. Posedel**
Ernst Barth	Dr. Bl. Posedel
1923 72 podźělnikow z 91 podźělemi	1923 72 Genossen mit 91 Anteilen
1924 přistupiło —	1924 beigetreten —
wustupiłoj 2 podźělnikaj z 2 podźělomaj	ausgeschieden 2 Genossen mit 2 Anteilen
wostanje 70 podźělnikow z 89 podźělemi	bleiben 70 Genossen mit 89 Anteilen
rukowanska suma kónc léta 1924 8900 hr.	Die Haftsumme Ende 1924 beträgt 8900 Mk.

Rěčnik a notar Wićaz

Rechtsanwalt u. Notar Lehmann

Serbski Hospodaŕ

ratarske wulko-wikowanske towarstwo z. dr. z w. r. :: w Budyšinje

je dostało

rjanu woku

a ju tunjo wotedawa.

Skazanki na symjentnu rožku a pšeńcu hizo přijimuje.

Meble a polstrowe twory

dobre a tunje poruča
Handrij Strympa
w Budyšinje na rožowej hasy 15.

Makulaturu

ma na předań
Smolerjec knihićišćerńja
w Budyšinje.

Vogtlandske gardiny, wulki wubjerk. K. Erler, na žitnych wik. 11. Ręči serbski.

Žony

Poručam swój wulki skład pschehajskow, mežacznych a pschedpadowych powjazow, podpołožkow.

Steju rad k radźe.

Wagnerowa w Budyšinje

pschi schulerskim wroticzku cso. 9

Rjane sylne
libjata
su na předań
w Radworju čo. 52.

Ratarstwa

wšelakich wulkosow z najlepšej pšeńcnej zemju předawa tunjo
Wilhelm Koschmieder
posrědnik leżomnosćow we
Zhorjelcu, Konsulstraße 36.
Telefon 2368.

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec knihićišćerńja
w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 135 | Budyšin — sobotu, 13. junija 1925 — Bautzen | Lětnik 84

Hrabja Kanitz wo žitnych złach.

W němskej hospodarskim wotrjadu je so pjatk wo katastrofalnych złach wuradźało. Pschi tym je sešwjenjenski minister hrabja Kanitz swoje stejiščnjo k złam rozkłožił. Po jeho mjenjenju njemože němska industrija wšěmych schkitarskich złow parowacz. Wona tež hižo z dźela tutón złowny schkit wuživa. Na dźěłačich cłach pak so dźenžnišchi system dźerżeć njehodźi, po kotrymž so industrija je schkitarskimi złami schkita, nuzowy tym so so katastrofowo bjes złowneho schkita wustaja. Też zastupni pschećiwnicy žitnych złow mjes wuchowanjami pschipósnawaju, so dyrbi so, hdyž so industrija z złami schkita, też katastrofowo z nimi schkitać. Někotři su **pschihotowarske zła** za žito zadali, kotrež dyrbja w cłach padanja płaćišnow do mozy stupić. Tajke zła pak su wikowanišchpolitiscy njemóžne. Wone bychu też hake do mozy stupiłe, hdyž su hižo płaćižiny spadnyke. Wužitk pschihotowanskich złow njebychu katarjo, ale wikowarjo a mlynjo měli. So pschećiwno **najnišchim žitnym złam** pschećiwinicy postarnu, bě do prěcka widzeć. Němske knjeršstwo dyrbi pak na zastaršowjedźenje najnišchich złow ważnosć klasć, dokelž jimy hospodarstwy a politiscy pschešłabi. Też **złowny schkit za stót a mjasto je nusny,** dokelž dyrbi so Němska bjes wotwisnosće wot wukraja z mjazom zastarać móz.

*

Sozialdemokratoju budźa so wěso se zastarkosću pschećiwno katarskim złam wobarać. W prustim žejmje je hižo sozialdemokrat Heilmann psched zašwjedźenjom žitnych złow warnował. Hdyž ka na wschě katarske wuphody zła šwjedźachu, zaryh wikowanišchi srěčenjow njedostanjemy a z tym so wutwožna industrija zarały. Hižo sozialna mysl njedowoli, katarske zła pschijeć. Kak może wobežde zentrumska strona taike wobežite porježenje dźěći bohatych žydowskich njestarožitneho ludu z podrožanjom chlěba zamolwić. Zentrumska strona njebudže też to samolwić chcyć; pola landbunda pak je to zyle hinak. Hroža dže jeho nawjedowarjo Varlinskemu wobydlerstwu, so pschetanu mlako podawacz. Dźenża pak njeidže wjazy po starym rezepcze: Wokacz, wokacz, wokacz! Dźenża dyrbnimy myslić. Khore němske hospodarstwo njemože wotkhoricz se ponižanjom mjdy a z złami. Heklo dyrbi rěkać: Kalkulazija, technika, razionalne pschedźěłanje.

Zastupjerio wěrywusnaczow pola Hindenburga.

Zastupjerjo wěrywusnaczow su pjatk němskemu presidentej swoje sbožopschecza k nastupjenju jeho zastojnstwa wuprajili. W mjenje němsko-evangelskeho zyrkwineho swjaska president evangelskeje wyschiceje zyrkwineje rady w Barlinje, dr. Kappler, rěcejsche, w mjenje katolskeje zyrkwje žiwjeczazy biskop dr. Deitmer a w mjenje židowskich gmejnow komornošudniški radźicjel Wolff. Němski president wjetmolwi, so budże w žiwojim wyšokim zastojnstwje z jenakej žiwdomitosću wschě wěrywusnaca a žiwotowe nahladу pschipósnawacz a czejsczicz a so budże ducha nasheje ludoweje zhromadnosce podpjerowacz.

Wot wobskórźby krajneje pscherady žo wuwinowak.

Redaktora „Ludoweho Pschecjela" w Braunschweigu, Otu Thielemannu, běchu psched pokdra létom dla krajneje pscherady wobstorźili. Němskostatny žud w Lipsku je nětko prozeš pschećiwno njemu zastarił. Prozešowe khosty žo němskostatnej pokkadnizy napokožichu. W Thielmannowych nowinach bě žo prajiło, so žu žo žobustawy stahlhelma w Blankenburgu z brónjemi němskostatneje wobory wubronite. W pschedběžnym prozešu žu wschitzy žwědzy, też offizerjo Goslarskeje garnisony wobžwědčili, so je Thielmannowe wuprajenje wěrne.

Sajim Polakow wo morjo.

Président pólskeje republiki Wojczechowski, knjeježerstwo, sejm a senat, nowiny a zyła pólska zjawnosć kedźbliwosć nadawkam wěnuja, kotrež ma Pólska na morju dopjelnicz. Na baltiskim móstkim brjohu wona nowoczažny pschistaw w Gdyni twari. Někotre je bischcze nusowana, pschistaw žwobodneho města Gdanska wužicz, kotryž je w němskich rukach a w stajnej swadze z Polakami. Polazy žu žebi Mórstu a Mječnu Ligu założili, kotraž w zyłej Pólskej pod presidentowym schkitom wot 7. hacž 14. junija žiwjedźenje „Tydźeń Bandery" (chorhoje) wotmětwa. W zjawnym napominanju žo praji, so je nětcziščhi wokomik cząs k natwarjenju mózneje Pólskeje, kotraž ma žebi cjesne městno mjes statami dobyć. Knjeježerstwo je to zapschijsało, je namórsku schulu a namórske zastojnstwa założiło, twari pschistaw we Gdyni za wikowanjske łódźnistwo, wulkomórske rybarstwo a też za wójnske łódźiwo. Ale to njedožaha. Žyły lud dyrbi swjaść z morjom měcz. Za politiku zamoštatnosczi dyrbi žo bjes zuseho pozrědnistwa też hospodarska zamoštatnosć rozwicz, žiwobudne zamjenjenje tworow z zyłym žwětom, so by doma samožitosć zakčěła. Nusne je, so bychu pohlad na domjazu pólsku chorhoj a płody pólskeho ducha pólskich samórskich wucžarjow psched wotnarodnjenjom schkitale, a so bychu pólske tworу po zamjnych łódźach do wukraja schke. Nětczišche žiwjedźenje maju zamyšl, schulu za wójnske łódźstwo natwaricz.

Južnoslowjanska a Bolharska.

W južnoslowjanskej skupschtinje staj žo nědhuschi minister dr. Marinkowicz a nětczišchi šwonkowny minister dr. Ninczicz wo stejišchcu Južnoslowjanskeje k Bolharskej wuprajiłoj. Marinkowicz na spočatku swojeje rěcze praji, so je internazionalne położenje Južnoslowjanskeje dźenża ważnische a samolwicziščhe dožli dowójnjeje Sserbije. Do wójny Sserbija w žiwojej wukrajnej politiky wot Ruskeje a Awstrisko-Uherskeje wotwisowasche. Dźenża może žo Južnoslowjanska na žebje žamu sejpieracz. Jejne położenje je dosez wobczežne; pschetoš je jenički stat w Europje, kotryž je se žydom staiami wobdaty. Wožebje podrobnje dr. Marinkowicz wo pomérach Južnoslowjanskeje k Bolharskej porěcza. W Bolharskej stej dźenża dwě stronje, jena mužli žebi na wojezišku wójnu pschećiwno Južnoslowjanskej, druha žebi žadaczišche pschesze, žo k Sserbiji a Sskowjanam sblizicz. Cankow a sastupjerjo dźenżnišcheho bolharskeho knjeježerstwa k prěnjschej stronje pschišłuschcja. Tu žo kłuscha wuzwětlicz, czehodla Bolharska stajnje pschećiwno Južnoslowjanskej dźela, czehodla žo prózuje bjes dožasnajych pschićiwnow, bolharske wójsko powjetschicz. Dosez dopokasow sa to žwědczi, so ma Bolharska njedźiwajcy wschemu wobmjesowanja z postajenjemi měrowego srěczenja a kontrolle nad wójskom wulke žyłne wójsko, kotrež maja wojerjzy wězywusitojni sa dospolne. Bolharski militarismus je tak wutwity, so je kóždy stoty wobydler nusowany, w tajnej wojerskej organisaziji žłužicz. S tcho je derje spóznacz, so Bolharske wójsko k druhim wotmyslenjam trjeba dyžli k schkitanju snutskownoho porjada. W snutskownopolitiskim bolharskim žiwjenju je nětkole po Marinkowiczowym ménjenju widzecz wojowanje dweju politiskeju stronow: bankrotarske intelligentiske strony wojuja pschećiwno žebjewědownym ratarjam, kotrež sa woprawdźe demokratiskim knjeježerstwom žadaju. Bolharšy kommunistojo žo prózuja, tole wojowanje k pschewjedźenju swojich pschećiwodemokratiskich samérow wutwuzicz. Na kónzu swojeje rěcze Marinkowicz praji, so je žo južnoslowjanska politika w pohledninim czasu k spěchowanju Cankowcho knjeježerstwa pschemnička, haczrunje Paschiczowe knjeježerstwo nima pschićiznow, pschecjelnje a moralnje knjeježerstwo podpjeracz, kotrež je niz jenoż pschećiwno kommunistam, ale też pschećiwno ratarjam nanérjene. Nawopak, Južnoslowjanska dyrbi normalnu powoz, kaž Marinkowicz žada, demokratiskim elementam w Bolharskej posticzicz.

Wukrajny minister dr. Ninczicz, ż wobschérnej rěczu wotmolwi. Roskoži najprjedy europiske położenje a wukrajnu politiku Južnoslowjanskeje a praji, so Južnoslowjanska nima prawo, žo do snutskopolitiskich wězow Bolharskeje mětczecz. Bolharska może pschi wojowanju pschećiwno kommunistowej na moralnu pomoz ż južnoslowjanskeje strony liczicz, hdy by pak žo pokasało, so by žo tole wojowanje na sakonsku opposizijsku stronu wupschestrěło, by to roshorjenje nij jenoż Južnoslowjanskeje, ale też druhich statow spudźiło.

Falschowany list marschalla Lyauteya.

Kommunistiski zapósłanz Doroit je wutoru w franzowskej deputěrtskej komorje praschenje wo położenju w Marokkowskej zapodak. Wón list, w kommunistiskich nowinach „Humanite" wozjischczany, cjitasche, kotryž je pjeza marschall Lyautaj žwojemu wujej Pierrej Lyauteyej napisał. W liscze žo pjeza praji, kajkich pschićiznow dla je k konflikcej w Marokkowskej doschło. Havaska powěsczernja k temu dźeli, so je marschallowy wuj rjekł, so tutón list je jenże dostał. Tohodla je žo studentike pschepytanje zawjedło, so by žo wěz rozjasnika. Wosjewjeny list po ménjenju kommunistow dopokasuje, so je žo wójna w Marokkowskej z wobžadźenjom kraja nad réku Uergu pschihotowała. Nowiny „Liberte" pischu, so žu sozialistojo pschešwědczeni, so je list falschowany.

Wójna w Marokkowskej.

Painleve w Marokkowskej.

Franzowski ministerski pschedsyda Painleve, kotryž je z kčadkom do Marokkowskeje pschiječał, je w Fesu marokkowskeho sultana Mulaia Jusufa wopytak. Marokkowska dźenża niż pod knjeježiwom, ale jenoż pod schkitom Franzowskeje stej. Franzowska w Marokkowskej male wójsko wudžerżuje, so hyschtaj žo w kraju měr a porjad zakhowaloj, a so by sultan Mulai Jusuf swoje wěste dochody dostawak. Tutón je z tuthymi pomérami spokojom. Wón njetrjeba nětko wjazy kaž prjedy krwawne wójny je spjeczivnymi płahami da daiwkow wjeczé. Tónle nadawk je Franzowska pschewsała. Painleve je sultanej zlubił, so Franzowska jeho knjeježtwo njepschikrótczene wostajiš; so njebudże Abd-el-Krimej zanych konzejijow cźinicz, a so budże žo pschećiwno njemu kruże dale wojowacz.

Painleve je też lazarett w Fesu wopytak a je franjenymi rěczak. Wón dże z kčadkom po zyłej froncje połetacz.

Wo wojowanju w Marokkowskej.

wobhonity snjaeł Marokkowskeje, Jean Wilms, w nowinach „Oeuvre" pische: Painleve po 50 dnjownym wowanju wjele pschemenjenja na wojownischczu njewohlada. S wulkich wojerskich strażischczow bo jenoż strażischcza we Bibane dźerži, kotrehoż wobžadka je 40 Senegalskich czornuchow a dwěju podwyschkow wobsteji.

Wójnski dopisowak Parižskeho „Journala" pische: Abd-el-Krim wschě swoje wojerske mozy mobilisuje. Nasche stejischcza njejsu zkrućene. Wojujemy pola Wessama, wojujemy k połnozy Uergki, wojujemy wo Bibane, pschi Dźebel-Missauda, pola Taunata a pola Senadschskich horow. Wessan, kotryž běsche po sdaczu wohroženy, je nětkole bjes stracha. Abd-el-Krim wustupuje, jako by dobyća wěsty byk. Wón je žamo někotrym spschećelenym splahaam pózłok pózłak a je namolwił, so dyrbja sastojnikam pożtuchacz, kotrychž k pschiprawjenju noweho sarjadnistwa potrjaji. Położenje je strachowne polne, wo kotrymž budże žo ministerski pschedsyda z marschallom rosrěczecz. Mamy straschneho pschećiwnika psched žobu, kotryž nad žyłnymi frédami porucza a so z bjesžwědomitymi agentami dwejm europiskeju wulkomozow podpjeruje.

Havaska powěsczenja z Tangera dźeli: Abd-el-Krim je splaham we wjeczernym schpanniskim pažnje porucził, so bychu na wschelakich městnach czary z Elkasara do Tetuana k twpadam trěbnych wojakow nastajale. Abd-el-Krim frontu po staroscżiwje wudželanym planje organisuje, twari pucze a telefoniske połwody mjes wojownischczemi, pohtuba tšelne hrjebje atd. Abd-el-Krim je agitaziju mjes splahami schpanniske Marokkowskeje pożylnił a z wětkoscju we žwojim pschedstejazym dobyczu rěczi. Sa kóždeho popadnjeneho czekrjenjza žwojeho wójska wón 250 pesetow płaczi. Sastapjenych czekrjenjzow wón hnydom satsélicz da.

Njemcery w Chinje.

Po powěsczach z Pekinga žu žo w Hankawje nowe, wukrajanam njepschecjelske demonstrazije wotměte. Czrjoda Chinesow je wjazore japanske klamy a skład brónjow jendželskeho dobrowólniskeho korpsa wurubił. Dokelž bě wschо próza podarmo, swadu potkóczeż, roskasowak wukrajnych łódzi pschikasa, do sbožkarjow tšelecz. Pschi tym je žo wójnom Chinesow morito a wjetscha liczba žo franika.

Bojkot jendželskich a japanskich tworow.

„Daily Mail" je Shanghaia powě, so je położenje bjes dwěla tam kritiske. Na zhromadźizne 20 000 Chinesow žu wobjankli, dale straikowacz. Dale žo wobjankmy, jendželske a japanske tworу bojkottowacz.

Chinescemu kommisarej za swonkowne należnosce žo 24 hodźin czasa wostaji, sa kotrež dyrbjachu žo žadanja

Turnowanske připrawy
turnowanske wobleki
turnowanske stupnje
Samsna předawarnja slawnych **„Jahn"-turnowanskich stupnjow**

poruča po najtuńšich dnjowych płaćiznach

T. Albert w Budyšinje na lawskich hrjebjach 10 Telefon 1078

kožane twory :-: sporiske wěcy :-: sedlarnja

strajkowazych dobjelnicź. Zbylemu krajej strajk hrozy. Se zbylebo kraja so do Shanghaja pjenjezy k podpjeranju strajkowazych pjenjezy ześelu. Dwaju Japonzow su w jenej zhromadźizni dla spionaże zajeli.

Ruzy bolschewikojo Chinje pomoz posliczili.

Generał Jang Sim, jedyn z wjednikow chinejskeho sbjezkańskeho wójska, je prajił, so je ruske knjezerstwo Junanskemu wójsku 10 miljonow dollarow a 60 000 stelbow z municiju poslicziło k wumjenjenjom, so wótre dojednanje podpisa. Wón pschispomni, so je so posliczenje wotpokazało, njedźel pak, kajke wumjenjenja je Ruska cyninka. Hacź runje je municija zadna, wojowanje mjes Junanskim wójskom, kotrejż je Kanton wobjadźiło, a znjezerstwowym Kantonskim wójskom dale traje. Kantonske wójsko z kupy Honana pschezsiwo Junanskemu wójsku wojnje.

*

Zentralna rada dźełaczejskich zwjazkow bolschewikskeje unije je do Pekinga 50 000 rublow k lóśchenju chinejskich streikowanskich dźełaczerjow a zwjazkow w Shanghaju mjes wojenzych pschiwołała. W Moskwje su schtworik mnohe ludowe zhromadźizny pschećeżno sadźerzenju wutkranjeje politizije w Shanghaju protestowale a nazionalnemu hibanju w Chinje sympathije wuprajile. Wulki cźah studentow je solidarnosć z revoluzionarnymi chinejskimi studentami wobznjewdźił.

Bolschewikska wójnska schnla w Chinje.

S Parisa so powź, so so w Chinje wójnska schnla wudźerzuje, ja kotruż Mokwa mjeńdarjow 20 000 dollarow płaći. K hlownym wumuczowanjam pschehmjetam taktika nadróżnych wojowanjow w mjeńach słuschą. Pódla teho so sa te pjenjezy w Chinje wjele kommunistiskich letakow rozdawa, w kotrychż so żada, so dyrbi so China wot bjełych wuzwobodźiś. K hlownym Mokowskim kommunistiskim nowinam w Chinje słuschą „Sźwétka Pruha".

Ličenje luda a serbska maćerna rěč.

We wjeżerawschim nastawku wo ličenju luda, kotreż so tute dny pschewjedźe, rozpomnichmy na tónzu jeho wusnam za naschu jerjelsku narodnosć. Schtož ličenske listeńu, w prunej Hornjej a Dolnjej Luźicy rozdawanu, nastupa, smy so mjes tym pschesmjedźeli dyrbjeli, so je wona wopraudźe tajka njedospolna, jenostronska a njesprawna, każ smy ju w mjenowanym nastawku wopisali.

Wrubrikach (stołpu = Spalte), kiż jedna wo maćernej rěči, njeje mjes 15 pschikładanmi ani jedyn „wendiśch". Sserska rěć pojajkim, so sda, la prunku wyschnosć z zuła niewobsteji, wona nima za nuzne, na nju někak dźiwaś. Ma so samjeźeliś. Każ hižo wjeżera prajach, dyrbjimy pod taklimi wobstejnosćemi kuwtrjedka tuto ličenje w naturanju maćerinje (wosebiśe serbskeje) rěże jako wopaczne a njedospołne wospjewiś. Dyrbimy rażnje protestowaś pschećiwo taikemu nowemu potłoćowanju serbskeje rěże, kotruż sakłady prunki system stajnje zmrowje dajesche a je dźensa na tym, ju dopołnje zadajicz.

Pisamy hischcze někotre praktiske pokiwy, najprjedy wotkślischcź rubriki, hdźeż ma so maćerna rěć sapiśaś. W kakiśkich liśćinach śej to rubriju 8. a 9., w prunkich liśćinach 9. a 10.

Tam ma ložby Sserb sapiśaś w prunim stołpie (8. abo 9.) „wendiśch"). So może němski a so ź Nimcami nźurju wobkhadźa, to wosnamjenjeć słuschą do sźełbowazeho stołpa (9. abo 10.) Tam napischćeże „ja".

Muttersprache

Ob deutsch oder welche andere Muttersprache?	Wenn nicht deutsch, versteht die betreffende Person deutsch?
9	10
wendisch	*ja*

A kotra je twoja „maćerna rěć"?, kotruż twoja mać, twojej starschej powjedźeschtaj a ś tobu rěčeschtaj. To je twoja maćerna rěć! Tuta njesmje so smyknje pschemjenić z wobkhodnej rěču (Umgangssprache), kotruż je pola mnohich Serbow němska, dokelż je wokolina, w kotrejż su żiwi, a w kotrejż wobkhadźaja. K wjetschemu abo mjeńschemu dźela němska. Wurnjeż wo pschipadże zyły dźeń němski rěčaś abo rěčeć mjewany był, je twoja maćerna rěć w taikim padże tola šerbšćina! Wosebje pola dźěći a młodźiny a to zaso wosebje we wschelakich stronach we Łužicomaj w Prusiel to płaći. Sstuhnje a bjez dźiwanja germanizowaja (pschemjenjezowaja) schula, zyrkej a druhe statne a privatne organy, institucije atd. a nźekore niemże dźeći wo wźy sawinowachu, so swjetscha, někotre skoro jenoż nźurju rěča, njes tym, so starschi šerbšćy rěča a su šerbšćeje maćerneje rěče. „Maćerna rěć" taikich dźěći je, so rozumi, tohodla šerbšćina!

Tole njech běhi wschitkich kruće rospominaja a swojej wokolinje rozjasnja, so tola šerbšćay starschi we horka wopisanych wobstejnosćach njebychu swojim dźěćom zich maćernu rěć rubili a taike rubjeńśtwo hischcze hamtśay japijali. To je hrěch psched Bohom, kiż je naschu šerbšku rěć postajił, runje każ wsched druhe a jeje rubjenje njemóże pschijśiwoliś, runje każ kóžde druhe rubjeńśtwo. Cźim bórschi hrěch je taike rubjeńśtwo, dokż ho je strony starschich stanje na jich dźěćach. Bóh swarnuj jich psched tutym hrěchom.

**

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 13. junija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 729, hygrometer + 1, najwyschscheho dnjowa cźopłota 30 stop. Pó C. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer —2, najnischcha temperatura w nozy 16 stop. cźopłoty. — Pschezo hischcze wyschina nad wjeczornej a hrjedźnej Europu leży. Wot kupy Island ho wotpałowaza nizina cźehnjejsche pśches połnozny Schwedsku a pśches Finsku, so by ho ś nizinu nad Ruskej sjednoczyła. Jeje wutwórśi sapoczachu wczera wjeczor hacź k nam žahaś. Wjeczor, w nozy a na ranje druhdy tež pschekapny. Ale nadźija na deschcźik so bórzy pomiwa. Hižo sajcu schiffenza na rjane stupa a so wuczahuje. Jutrje 1. njedźelu po Swjatej Trojizy ßlónczko 3,47 thodźa a ho 8,13 thowa. Mjeńcźk w połnozy 12,58 thodźa a ho pschipołdnju 12,43 thowa.

— **Schkrowa powjeźeŕ wo wjedrje za jutrje njedźelu:** Mrózcźele so pschećerjahnja, khłódnischo ale hischcze žnadne deschcźe, jenoż w połnócnej Němskej bliźko morja z mjeńnami deschcźe. — Radiodepeścha dale praji: Pschichodne dny budże khłódnischo a wjedro pschezo bóle a bóle macźaze pr zyłej Europie. Maschi cźitarjo jun wjeczor ś dźakom pschipóśnali, so smy rjane traśne wjedro tutoho tydźenja jim zyły tydźeń dopredka pschipowjedźili.)

— **„Kulturwille"**, cźasopjiś wo narodnostnych mjeńschinach mója beli naschi cźeśejeni cźitarjo w Sserbskej kniharni skasacz.

— **Sserbske towarstwo „Radźija"** w Budyschinje pschezproschnje wschech Sserbow ś Budyschina a wokolim, wosebje młodźinu (muźiskeho a žónskeho spłaha) do swojeje hrjedźiśiny ź kitnemu dźelu na kukturnym a narodnym polu. Hajiny serbske waschnja, šerbšći śpěw, šerbšću šabawu a wowuczowanjeny so we šerbšćej rěči. We bliźšichm cźasu posliczimy rjane pschednoschki. W tukhwilu swuczujemy so we śpěwanju ja pschichodne swjedźeńske składnosće. Sserbja, stari a młodźi, bjes rosdźela wěrnymi znaca, pschihódże k nam, a dźeławje ź nami za naschu narodne ideale. Lubje Waß bo naschaje hrjedźiśiny witamy. Wutoru, 16. junija 1925, wjeczor we 8 hodź. sejdźemy so w Sserbskim Domje, w sali, ź dźeła, śpěwu a sabawje. Dalsche hladaj pod „Powěźenikom.

— **Evangelisch wérythratrow** w mésce a na wjach cźinimy na Gustaw-Adolfski zwjedźeń, kiż je dźensa we zurkwinskich powěźcach nadrobnje wopisany, wosebje kedźbnych. Sźwjedźeń wotmeje so hrjedu 17. a schwórtk 18. junija w Budyschinje. Wschitcy evangelscy su k wschemu zwjatoczeńscźam wutrobnje pscheproscheni.

— **Sjawna saradźenja dźela w Budyschinje.** We mezji sacźahnu nowe žiwjenje do dźełaczerjow. Liczba bjezsaměrjenow wotkeŕaschche tak hylnje, so to wot lěta 1922 njepomnimy. Sr 653 wojbowoju, kotliż so za dźeło proschachu, dósła 343 dźeło.

— **Sthadźowanje za hajenje spomožerstwa** wotmeje so pschichodnu póndźelu, pop. w 4 hodź. a wjeczor we 8 hodź. w sali „Méschćańskeje zahrody" (niż na hrodowej hoły 10.

— **Méschćański rada Wilhelm Müller** swjeczesche wczera swój 60 lětny méschćanjostny jubilej. Jubilar je jara sahlužbjeny méschćan a pschiširschischeje hižo do kolegija méschćańskich zarjadnikow wot lěta 1875—1893. Wot tutoho lěta sem je ź méschćańskim radu. Pschejemy jubilarej dale žonowanja polny wjeczor žiwjenja.

— **S méschćańskeho mjasowobhladowarskeho hanta w rěźarni.** K. mjasowobhladowaŕ August Urban swjeczesche wczera cźiche pschi polnej duchownej a cźełnej cźitkosći swój 25 lětny powolanski jubilej. Wot lěta 1905 hacź 1907 bé pomocny mjasowobhladowaŕ. Wót lěta 1907 bé méschćańska rada do stajnje służby japkasa. We auguscze 1907 mójeże Urban w jenym swinjerzu w brězi njeliżże dopokakacź. — Hižo w měrzu ź. l. swjeczesche nětcźišchi pomocny wobhladowarskeho hanta Schuster swój 25 lětny powolanski jubilej jako stajny mjasowobhladowaŕ, hdyż bé psched tym 5 lět jako pomocny mjasowobhladowaŕ dźełał. Mjasowobhladowaŕ bé Schuster hižo w lěze 1888, potajkim psched nětko hižom 37 létami. Teichmy bé namakaŕ 20. 9. 19 a 27. 5. 24. Poła wobeju jubilarow njeje dźe ź muwsacjom kollegow nichtó nicźo wjedźaŕ. — Wobaj jubilaraj staj Sserbaj.

— **Pohrjebjeńe thorhoje wojeŕskeho towarstwa grenadérow** sa Budyschin a wokolinu poźnjeczi pschi składnosći swojeho 20 létneho wobstaca njedźelu 14. junija pop. 3¼4 hodź. swojeju thorhoj w hoscźenzu „Krónu" w Budyschinje a pschecpróschuje k tomu kwitrobnje wschěch wótcźinjenych zamjelenych popschewacźelow a pschećelelow. Sźwjedźeński porjad ludi rjane popołdnju a wjeczor, m. dr. hrajo bjezchowny prinz. Haebler poźwjeczeńsku rěć. Hudźbne kruchi rozwjedźe bźiwadłowy orchester pod wosebnjim nadwjedowanjom swojeho kapalneho mischtra Benderа. K temu pschijśimknje je komers a zwjedźeński bal za łobuitalowy a a wobdźelnikow. Pschijśimnicz ma so, so so njedźelu dop. ¼12 hodź. pożedźenje sastupjerjow wschěch sasskich grenadérskich towarstwow w „Brauhausgarten" wotmeje. Teź tu su wschitcy towarschcźo kwitrobnje witani.

— **Wulke méschćańske ćełenje** (Bürgerschießen) **na tśi** niku wotmeje so wot 5. hacź 12. julija. Schtóż chce na tśelniku korejmaśe abo druhe twory pschedawaś, me to nanajpodźišchu hacź do 30. junija pola méschćańskeje rady na polizajśikim hamcźe w kupnizy pschijśiwcy.

— **Drjezjażanska wiźowanjska banka, akc. tow. w Budyschinje** zawjedźe sasko nalutowanske pschikrawny, kajśaj do wójny běchu a je na wschelakich wódach Budyschiśkeje wokolny pschijimanknje załožiła. Hlej dźensnjischi nawěschk.

— **Njetkmanstwo.** Wczera w nozy je nékajki njethmanik na Běleŕskej dróży psched mostowu pola Elteg fabrik wulki kamjeń do hrjedź dróhi wałik. Kamjeń bé wokoło zentnar cźeżi. S tym mohło so wulke njeśsoze stacź, jeli by ho polizija w prawym cźasu na kamjeń njedobkadała a jón wokoło 3 hodź. njewotstronika. Polizija prózy kóždeho, kiż by tajsehio njekhmanika lepiś, so by jeho hnydom wobkhorźiś, so by ho ś jeho njepschemyślene njekhmanstwo hódnje pothłostak.

— **Każ so nam jźeli,** staj ź Rakeczanskeje wurkhowarnje dwaj hólaj, 13 létny Alfred Ehrenkraut a 11 létny Hajny Wunderlich cźekatkoj. Schtóż by jeju wótzak, ho prohy, ja by jeju sadźerzał a na telefon cźo. 53 do Niejwaczidła abo polizajśemu hantlej w Budyschinje wospjewiś.

— **Njemjelajcze schtekezy a serjawe blachi do hatow a rékow.** Sa cźaś kupanja brodża dźěći a borosćeni po hatach a rékach. Hižo cźasećischo buchu pschi tym na wótru

Knježna Skuderi.

Powědanczko ś doby franzowskeho kraja Ludwiga XIV.

6] (Pokrazowanje.)

Marquisa de Maintenon so jara dźiwasche, jako knježna tutón raź zyle błędu, njejsnatu ś thablazymaj nahonaj wuhladaśe, kotraż bźešche tola hewak njeběžiwaju swojeje wyschnje starodawy hama luboscźiwa dostojnosć. „Schto, we wschěch žiwjatych mjenje, schto je so wam stało?" zawoła wona tej wbohej, wustrowżanej knježnje napischeżo. Tutej pak bé zyle njemóżno, jenoż nészto wotmolwiś, ležma so hama slojesche, žydyny so ruce na stoł, kotryż jej marquisa posticzi. Stónczenje bźešche sajo słowa mózga, a powedasche, kajke hłubóke njewobdajomne zranjenje je jej tammy žort pschinjeśł, ź kotrymż bé tehdy na krałowe prascheńje wotmolwiła. Wsicho žitschatschi marquisa de Maintenon wesćudźi, so žrebi knježna Skuderi wschitko pschejakra k wurobje bérje, so njeměže žanch njekhmanych ludźi ženje pobožnu a nadobnu wutrobu trjechicź a dyžsyke stónczenje pychu widżecź.

Skuderi poda jej wotewircenu kaschcźik a marquisa njemóżeśe so dodźiwaczi tutym drobotnosćam. Wona wsa narucźnizu a schtjnu pychu won a stupi k wokmu, hdźež dasche pak drobotnym kamjenjam we płónzu błyschetaczej, pak pyschne stoce dźěła zyle blisko psched woczomaj wobhladowasche, so by hwónała, ź kajkim spodźiwnym wumjeśtwom bé tózda mała hóczka do jaiwitych rjeczajskow zadźełana.

Nadobo wobroczi so marquisa ruce ke knježuje a rjekny:

„Wšésče wy, moja knježna, so njeje tute narucźnizu a tutu schijinu pychu nichtó druhi dźekacź mohł, dyžli Rene Cardillac?"

Rene Cardillac bźešche tehdy najwuśtojnischi złótnik we Parizu, jedyn ź najbóle wumjeśtnich a zdobom najpodźiwnischich cźłowjekow swojeho cźasa. Sterje mały hacź wulki, ale schéroko ramjenjaty a žylneho cźela, mějesche kedźbnych. Sźwjedźeń wotmeje so hrjedu 17. a schwórtk 18. junija w Budyschinje. Wschitcy evangelscy su k wschemu zwjatoczeńscźam wutrobnje pscheproscheni.

— **Sjawna saradźenja dźela w Budyschinje.** We mezji sacźahnu nowe žiwjenje do dźełaczerjow. Liczba bjezsaměrjenow wotkeŕaschche tak hylnje, so to wot lěta 1922 njepomnimy. Sr 653 wojbowoju, kotliż so za dźeło proschachu, dósła 343 dźeło.

— **Sthadźowanje za hajenje spomožerstwa** wotmeje so pschichodnu póndźelu, pop. w 4 hodź. a wjeczor we 8 hodź. w sali „Méschćańskeje zahrody" (niż na hrodowej hoły 10.

— **Méschćański rada Wilhelm Müller** swjeczesche wczera swój 60 lětny méschćanjostny jubilej. Jubilar je jara sahlužbjeny méschćan a pschiširschischeje hižo do kolegija méschćańskich zarjadnikow wot lěta 1875—1893. Wot tutoho lěta sem je ź méschćańskim radu. Pschejemy jubilarej dale žonowanja polny wjeczor žiwjenja.

— **S méschćańskeho mjasowobhladowarskeho hanta w rěźarni.** K. mjasowobhladowaŕ August Urban swjeczesche wczera cźiche pschi polnej duchownej a cźełnej cźitkosći swój 25 lětny powolanski jubilej. Wot lěta 1905 hacź 1907 bé pomocny mjasowobhladowaŕ. Wót lěta 1907 bé méschćańska rada do stajnje służby japkasa. We auguscze 1907 mójeże Urban w jenym swinjerzu w brězi njeliżże dopokakacź. — Hižo w měrzu ź. l. swjeczesche nětcźišchi pomocny wobhladowarskeho hanta Schuster swój 25 lětny powolanski jubilej jako stajny mjasowobhladowaŕ, hdyż bé psched tym 5 lět jako pomocny mjasowobhladowaŕ dźełał. Mjasowobhladowaŕ bé Schuster hižo w lěze 1888, potajkim psched nětko hižom 37 létami. Teichmy bé namakaŕ 20. 9. 19 a 27. 5. 24. Poła wobeju jubilarow njeje dźe ź muwsacjom kollegow nichtó nicźo wjedźaŕ. — Wobaj jubilaraj staj Sserbaj.

— **Pohrjebjeńe thorhoje wojeŕskeho towarstwa grenadérow** sa Budyschin a wokolinu poźnjeczi pschi składnosći swojeho 20 létneho wobstaca njedźelu 14. junija pop. 3¼4 hodź. swojeju thorhoj w hoscźenzu „Krónu" w Budyschinje a pschecpróschuje k tomu kwitrobnje wschěch wótcźinjenych zamjelenych popschewacźelow a pschećelelow. Sźwjedźeński porjad ludi rjane popołdnju a wjeczor, m. dr. hrajo bjezchowny prinz. Haebler poźwjeczeńsku rěć. Hudźbne kruchi rozwjedźe bźiwadłowy orchester pod wosebnjim nadwjedowanjom swojeho kapalneho mischtra Benderа. K temu pschijśimknje je komers a zwjedźeński bal za łobuitalowy a a wobdźelnikow. Pschijśimnicz ma so, so so njedźelu dop. ¼12 hodź. pożedźenje sastupjerjow wschěch sasskich grenadérskich towarstwow w „Brauhausgarten" wotmeje. Teź tu su wschitcy towarschcźo kwitrobnje witani.

— **Wulke méschćańske ćełenje** (Bürgerschießen) **na tśi** niku wotmeje so wot 5. hacź 12. julija. Schtóż chce na tśelniku korejmaśe abo druhe twory pschedawaś, me to nanajpodźišchu hacź do 30. junija pola méschćańskeje rady na polizajśikim hamcźe w kupnizy pschijśiwcy.

— **Drjezjażanska wiźowanjska banka, akc. tow. w Budyschinje** zawjedźe sasko nalutowanske pschikrawny, kajśaj do wójny běchu a je na wschelakich wódach Budyschiśkeje wokolny pschijimanknje załožiła. Hlej dźensnjischi nawěschk.

— **Njetkmanstwo.** Wczera w nozy je nékajki njethmanik na Běleŕskej dróży psched mostowu pola Elteg fabrik wulki kamjeń do hrjedź dróhi wałik. Kamjeń bé wokoło zentnar cźeżi. S tym mohło so wulke njeśsoze stacź, jeli by ho polizija w prawym cźasu na kamjeń njedobkadała a jón wokoło 3 hodź. njewotstronika. Polizija prózy kóždeho, kiż by tajsehio njekhmanika lepiś, so by jeho hnydom wobkhorźiś, so by ho ś jeho njepschemyślene njekhmanstwo hódnje pothłostak.

— **Każ so nam jźeli,** staj ź Rakeczanskeje wurkhowarnje dwaj hólaj, 13 létny Alfred Ehrenkraut a 11 létny Hajny Wunderlich cźekatkoj. Schtóż by jeju wótzak, ho prohy, ja by jeju sadźerzał a na telefon cźo. 53 do Niejwaczidła abo polizajśemu hantlej w Budyschinje wospjewiś.

— **Njemjelajcze schtekezy a serjawe blachi do hatow a rékow.** Sa cźaś kupanja brodża dźěći a borosćeni po hatach a rékach. Hižo cźasećischo buchu pschi tym na wótru

Cardillac, kiż bé nimale pjeczdźesetacź lét, hischcze hibitoscź młodźenza. Wo tutej nozy, kotraż dyrbjesche zo njewidźeda njenowacź, źwdźeczaŕ tej tolste, ludźerjawe nacźerwjeń wlosy a male wobliczo. Njeby Cardillac po zyłym Parizu jako sprawny, cźestny muż znaty był, kiż bésche pschezo źwólniwy pomhacź, jeho zyle wosebite pobladowanje ź hłubokich żelenych błyschezatych woczow by jeho tajneje stójeze a wulkich słobow pobladniwoho sćinicź mohło. Każ prajene, Cardillac bé we źwojim wumeśtwje najwuśtojnischi muż jenoż w Parizu, ale žnano zyleho swojeho cźasa. Wón dokonjesche wobdźełkanje kamjeni a słota, tak so zyle njenahładna wěs ź jeho ruki wuidże jako najwosebnischa pycha. Kóždy nadawk pschejesa ź palazej žadosću a to sa płaczišmu, kotraż bé tak niźa, so so ź hódnosću ź zyła njeranasche. Potom wjeda jemu dźeło žadyn męr, wodnjo a w nozy tkepasche we swojej dźełarni, a husto, dokż bé dźeło nimale hotowe, njejsodobasche so jemu, won dwólowaschcze na rjanosći nékajkeho kamjenja, jeneje kwaczki abo nékajkeho rjeczajka — wimy dosć, zyle dźeło sajo do kotela cźišnyeż, rojeschkrećeż daceż a wjsho ś nowa sapoczeć. Tak sta so kóžde dźeło ź cźišnym njejschcźerjechenym mischtrikim stukom, kotryż sćasaryja jara wjeześelesche. Ale nétko bésche ledma możne, hetowe dźeło wot njeho dostacź. S tyjoz wurećejemi wodźerzowasche sćasarja tydźeń wot tydźenja, mějaz wot mésaza. Podarmo poskićachu jemu dwójnu płaczišmu za tuto dźeło, ani pjenjezka wjazu był wuczinjenemu płaczišmu njechcźesche bracź. Dyrbjesche so potom tola słónczenje naddźełanu sćasarja poddaci z pychu wudaci, każ njeměźeśe so wschěch stuamjenjow hłubokeho mjerzanja, haj žanu śmitskowneje njemdrozeje, kotraż we nim howrjesche, wobroćeź. Hdyż bé dyrbjał wažne, bohate dźeło žnadź wjele tydźaz hrimnow hódne pschi wulkej drohotnosći kamjeni a pschi zara nézmym słotym dźele, wotdacź, tak běchaśe potom husto każ zybnjeny wokoło žebje žamoho, swoje dźeło, a wschdo druhe sakliwajźy. Ale tak chętnje każ nichtó k njemu pschindźe a prajł:

Rene Cardillac, bysćchźe-li mi jednu rjanu schijinu pyscheńku za moju njewjesłu wudźełał — narucźnizu ja wsnje lubu a tak dale, tak běsche wón nadobu smérowany a błyschasche je swojimaj makymaj woczomaj po praschejo: Schtoscźe pschinjeśł? Tutón wuczahnuty nétko mały kaschcźik a praji: Tu ju kamjenje, wjele dźe na nich njeje, tola we nich schimaj rukomaj —

Cardillac njeda jemu dorećzeć, wutorhnje jemu kaschcźik ź rukow, bjerje kamjenje won, kotreż wopraudźe wjele winojte njejsu, dźerży je napischećso źwézy a wjeda ź wjeśołoscźu: Ha, ha — jednore wesy. Na žadyn padź! Rjane kamjenje — kraśne kamjenje, dajeśe mi jenoż dźełaci. A hdyż wam na nétchto wjazy abo njenje njesałeż, to wam hischcze někotre kamuscźiki pschidam, kotreż dyrbja wam do woczow kakaci, każ lube słónczenje pruhi. — Tammy praji: Jo wam wschitko pschewostaju, mischtrjo Cardillaco, a płaczu schtuj jeż žadacze!

Bjes rozdźełka, hacź je tammy mésćezan abo wobsydny knjes ź kralowskeho dwora, hrabnje jeho Cardillac njesparasche ź schijinu, pychitróśiwje jeho ź rebi a wotschcźaje jeho a praji, so nétko zaso zyle sdobjowny, a dźeło budże za tydźeń howe. Běži, schtjeż nóge domoj do dźełarnje, kleja njepschemyślenaju wajzu a za tydźeń je sajy jene mischtrstke dźeło hotowe. Ale tak rjeśije hacź tammy po swoje sćasane tuine dźeło pschidże, je Cardillac hrubu, sły a hnéwny.

Ale mischtrje Cardillaco, pomyślicze, jutrje je mój tydźeń sajy. Pycha je hotowa, tu leża pjenjezy, ja dyrbju ju wsaś.

— Ja wam praju, so dyrbju hischcze wjele porjedźiś, a dźensa njemóżu wudacź. —

Ja pak wam praju, je-li mi pychu hnydom njedacźe, kotruż cźaju wam bjes wschcho dwójnje saplaczicź, wam hnydom Argentjonowych sćužbnikow do domu pósćelu.

Tak njech waš cźert cźiwilnje je sto žehlitwymi łśechcźe a njech wam hydom zentnari sa pyscheńku powěźnje, so wašchu njejwjesłu zadajiła!

Přiloha k čisłu 135 „Serb. Nowin“

Sobotu, 13. junija 1925

Tajcy woni su.

To žu dźenża tola cźežke cźažu! Ale njedy žu tak cźežke kaž chodźa, pohrjebacź žo njemóžesch dacź a tuž wuńdźesch žebi tola jómu tam, hdźež žo starokeže sabywacja, wuńdźesch žebi do korczniczki, so by žo tam nowych žiwjeńskich mozow nakrěbał. Pschi karaneczku piwa a pschi żehlatej dymzy widźesch źiwe sasto i zyle druhimaj wocžomaj a schěra je naskócź žiwjenja žo tam sabywa. Żel by mi cźinił, hdyž tuta wěrnosć wjazy špótnawał njebych a żel cźinja mi wuspitkizy worjeknu a tak žiwoje žiwjenje do cźaża wobsamknu. Schtóž žebi jómu jedyn njekupi a schtóž žo žiwosche žiwjenja wjazy njewjeselí a stajnje i kišakym wobliczom wokoło chodźi, to je jedyn schelma a ſ tym ja niczo cźinicź nječham.

Tak běch žebi też dźenża sasto jómu wuschok. Wjeselí ludźo žedża pschi pódlaníschi bídach, ja žedźu žam pschi kuloźym blídże. Chzych dźenża žam być a žiwjenje druhich wobkedźbowacź. Niż so hych jich kritisował, ale so bych žo pschi jich sabawje rospjerschował. Pschi tom chzych žebi swój karaneck złodźecź dacź. To budźesche žo też zyle derje cźinicź hodźako, hdyž njebudźech ja w naschim měsčańku tak jara snaty był a że žiwojim wustupowanjom sa Sserbstwo wschelakim móliczkim ducham we żołdku leżał. Schtóž žo tu sa Sserba sjawnje wudawe, placźi tu sa straschneho separatisu, haj žonto krajneho pscheradnika. Mnohy mysla žebi nětk, so woni wulkotny narodny skutk wukonjeja ſ tym, hdyž woni pschi kóždej pschihódnej a njepschihódnej pschiležnosći žo ſ wulkim ropotom sa praweho němskeho muża wudawaja a pschi tom pschecźiwo Sserbej schcźipate pschispomnjenja cźinja. Někotrymžkuli drje to też ta kěže trjeba, dokelž jeho sanźdženosć taka njeje, so mohł wón tako prawy němski muż placźicź. Wón chze žo ſ tym, so žo pschi kóždej sjawnej pschileżnosći jako prawy Němz wupjera, swoju sanźdženosć pohłuschicź a žebi wuspódźenje wustaricź, so wón niekotrych k tym satamanym.

Někotsi cźinja to na zyle njewušne a njeczežane waschnje, so počźinaju herjekacź a wo blide pracź, hdyž wuktyscha jene žerbske słowcźko. Tak cźini to w naschim měsčańku jedyn twarišt mišchtr. Wón trjeba to sa swój wobtkod, dokelž wón wjese sa wyschnoscže a twornje twari a pola tutych dyrbi wón sa zyle spuschcźomneho patriota płacźicź. We jeho žilach cźecze mjenujzy hischcže nimale cźerwjeńa franzowiska krej a że žiwojim sadźerkenjom pscheczźiwo tajkim krajnym pscheradnikam, kajkiž pjecza unu pschesthrdźeni Sserbjo žomy, cźe wón tón cźorny blak że žiwoje sanźdženoscže wumasacź.

Potajkim ja žedźu žam pschi žiwojim kuloźym blídże a dam žebi žwój karaneck piwa złodźecź. Pschi póblanschim blídże žedźa někotsi mužojo a fabawjeja žo ſ pjesom a ſ tryšanni. Jedyn ſ nich pak žo po pucźu sa nnje hněwa. Wón je sastojnik, to ſpótnawam na jeho drasce, hewak pak je mi njesnaty. Druhich kujesow ja snaju a ja wěm, so też woni mje jako Sserba snaja. Dokelž pak žu woni rosumni Němzy, žu žo woni ſ tym też wotnamakali a cźesźa mje jako cźłowjeka kaž też ja jich cźesźu. Tónle sastojnik pak mje po žacźu też snajesche. To žudźach ſ jeho pschispomnjenjow, hdyž wón wjazy rasow pscheczźiwo Sserbam rěcźeše a žebje jako praweho, němskeho muża wuspředowasche, na cźinjš po mojim žacźu jeho towaršschojo ženje dwělowali njeběchu. Ja pak po mojich naspomnjenjach na tom dwělowach. Jeho schkarkanje běsche mi pschejara nadpadne, hacź so mohł take něschto jedyn rosumny Němz cźiniecź.

Wjesely pućowaŕ.

Hladajcże wjeselohy' hólczika,
Próśdna je jeho wótroba.
Hólczik žej wjesele sahwida,
Ptačzatko se śpěwom wotmolwja.

A požada žoldk žej wobieda,
Po rjanej holczi sa klepa,
Sso lubje na nju smějchka,
So pschezo schkliczku polun da.

Hdyž jahyk jemu žuchi je,
Studnicźka wodu poskicźe.
Tak widźišch wjeselohy' hólczika
S radosću cźahnuc̀ so śpěta.

Marija Krjeczmarjowa.

So wón Franzowsa njeje, to widźach na jeho wobliczu, ale njedwělowach na tom, so je jemu žerbska maczerka pschi kolebzy śpěwała. Chzych to hnydom wuprohowacź. Runje běch swój karaneck wuprózdnił a pinczniza žo mje prasecha, hacź žmě ni nowy karaneck pschinjesecź. Dokelž ju derje znajach a dokelž wědźach, so wona žerbšći njerosumi, smědźach rchi smažicź. Swój experiment hnydom wuwjesecź. Wiach žebi swoieho schkaraka do wocžow a pinczinej wotmelwich po žerbsku rasnje: Dźerž twoju hubu a wostaj mie na poki. Holza so śměje, myšlo rchi, so ja franzowsky rěcźu a hroba sa prózdnym karaneckom, kotrejž jej poskicźam. Mój napschecźiwnik pak běsche trjechany, won běsche moje rěcźa rozumił, ale we swojej hłuposći njewědźeche won, so wone jemu płacźa. Wón ma to sa śměschk a wospjetuje moje rěcźa wo žerbsku: Hubu dźerzeš! Ale potom so won tola tak někak powotwobroczi a dósche ko mi, jakož budźesche so jemu sa wuschonasi sacźerwjeniko. Sonbowasche so won? Wot toho wokomika won wjazy njeschkarasche. Tuton wotrodźeńz wschak hischcže žadyn wuwarjeny pachok njeběsche. Won trjebasche pola druhich jenoż swój dokument spuschcźiwosće jako prawy němski muż, ale won běsche hischcže bojasnił a zbałuschcź. Tajzy ludźo žu jenoż straschni, hdyž jim druhi pomhaja.

We měrje žym potom hischcže swój tsećí karaneck wupił. Wotcźiždźo žym duzy po pucźu domoj hischcže wjele że žobu filosofował a žym stónczńje k tomu žłędkej pschischoł, so žu te najpredźiwnische stworjenja na žemi tola pschezo sajco — cźłowjekojo. a ſo drje by lepje było, hdy by žo naschа senja hinak wokoło kejże wjerczała.

Hacź pak by to też schto pomhało?

„Schtó to wě!? — Sa.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. **Schwjedźeń 400tknego dopomnjerja na Lutherowe wěrowanje.** W Pětrowskej zyrkwi ma farar Eber rano ½7 hodźin spowjedź a ſwj. wotkasanje, farar Menda ⅛8 hodźin prědowanje (zyrkw. hudźba: „Ja a mój dom“, motiw wot Morija Hauptmanna): dop. we 11 hodź. ma farar Eber kemšchenje sa hłuchoněmych, pschip. we 12 hodź. duchowny prim. Haebler prědowanje.

W Marijnej-Marczinej zyrkwi ma duchowny prim. Haebler dop. w 9 hodź. prědowanje (zyrkw. hudźba łoż w Pětrowskej zyrkwi). Sbórka za Gustav-Adolfske towarstwo. — Wodźerska hodźina sa niedźelnisce kriżom wupadnje. — Tydźenske sastojnstwo ma w Pětrowskej zarkoi farar Menda, w Marijnej-Marczinej zyrkwi farar Berg.

Letna zwjedźenja Drježdźanskeho hłownoho towarstwa evangelskeho Gustav-Adolfskeho wustajenja

Sstrjedu, 17. junija 1925.

W Pětrowskej zyrkwi pop. w 5 hodź. ſwjedźeńska dźěcźaza Boża słužba: farar Wackwitz ſ Aułałka w Hornjoschlesiskej. Sestupanje k cźłonej do zyrkwje pop. ½6 hodźin psched Lutherskej schulu. Sbórka za Bremenski Gustav-Adolfski dźěcźazy dar sa Raschnu w Ermlandźe.

W Marijnej-Marczinej zyrkwi pop. w 5 hodź. ſwjedźeńska Boża słužba sa młodźinu: farar Ziegenpfeil ſe Zatza. Sestupanje k cźłonej do zyrkwje pop. ½5 hodź. na žitnych wikach. Sbórka za Raschnu w Ermlandźe.

W Sałomoj „Krónu“ wjeczor we 8 hodź. powitanska ſhromadźizna sa wschěch evangelskich ſ města a se wjesołu ſ rosprawu a narěcźenemi. Spěwy zyrkwinskeho chora: „Božo budź nam hnadny a žohnuj nasch“, 5-hłósna moteta wot Judasžohna, b) „Niehdy-li Bóh hył ſ nami sułu cźoh“, lutherski spěw wot J. Walthera.

Pschepodacźe ſwjedźeńskich darow. Sstowo k wobsamknjenju, pschedźenja wyšch. konsistorialny radź. superintendent D. dr. Kólcźa ſ Drježdźan.

Schtwórtk, 18. junija 1925.

Rano ½7 hodź. swonjenje se wschěmi swonami města. Na to pikanje chorałow je wschěch zyrkwinskich wěžow.

Dop. ½10 hodź. hłowna ſhromadźizna towarstwa we sali „Měschčanskeje sajrody“. (K temu žo wschitcy evangelscy ſ města a se wušow pschecźelcźe pschepročhuja.

Pop. ¾5 sestupanje ſe wschi hicźu na žitnych wikach, ¼6 hodź. wotcźiždźe cźah do Pětrowskeje zyrkwje.

Pov. ½6 hodź. ſwjedźeńska Boża słužba w Pětrowskej zyrkwi. Předowanje farar dr. Mahnert ſ Gunsbruda. Zyrkw. hudźba: „Knježe, tši ty by Bóh“, chor ſ orchestrom ſ oratorija „Paulus“ wot Mendelsohna. Sbórka za Oberammergau.

Wjeczor we 8 hodź. wulka ludowa ſhromadźizna we sałomoj „Krónu“. Rěcź kujesa faraja Ziegenpfeicha ſe Zatza wo „nuzy ludu a nuzy wěry“, faraja Gottlieba ſe Podmokłow wo „nałwarjazej mozy wěry“, faraja Schaarschmidta ſ diakonijowanje w Ustju (Aussig) a druhich rěcźnikow ſ rosprošchenja. Spěwy měschčanskeho chora krajnoſłowiskich wysch. schulerjow: 1. „Wotucź, dźeń so bliži“ (Hans Sachs) wot Richarda Wagnera, 2. „Nječapicze mi mischtrow“, ſkónczna rěcź Hanża Sachsa ſ wobsamknjenjom chorom wot R. Wagnera.

— **Krajnozyrkwinske ſhromadźeństwo w Budyschinje, na rózowej haju** 31. Niedźelu dop. ½11 hodź. niedźelska schula, wjeczor we 8 hodź. evangelskoraskie ſhromadźizna. Wutoru wjeczor ⅛8 hodź. wuchod młodźenzow ſwjatka sa rosłudź. kschesćz. Seńkanje na rózowej haju 31. Sóbotu wjeczor ſwjatk młodźiny sa rosłudź. kschesćz. sa młode holzy. Schtwórtk wupaduje biblijska hodźina, dokelž žo na Gustav-Adolfskim ſwjedźenju wobdźelimy. — Knjes ſhromadźeńskowy wothładaŕ Zimmermann ſ Budyschina śměje wjeczor ½9 hodź. biblijsku hodźinu: pódźelu

Masarykowe pućowanje přez žiwjenje.

(Pokračowanje.)

Jómu w nałěcźu dóndże powěsćz, so je žo Mašarykowa njewdsta ſ woła padnywschi cźežzy kranika. Mašaryk žebi dołho njerosmyšli a dojedże žam do Ameriki. Wujedże na jarej łódźi („Herber“ žo mjenowasche) a dożiwi straschne njewjedro, w kotrejž łódźi sahuba hrożesche. Nadobo zapłakrichu jo kabiny ſ wodu — pucźowazy hižo myšlachu, so žo łódź ponórja. Ale to běsche jenoż kotoł ſ pitnej wodu rozlećzał. Sbožownje tam dojedźechu.

Sswoju njewěstu nańdże hižo w lépschim strowju, tak so wožejsche 15. měrza l. 1878 w Newyorku być kwaž, a Mašaryk žej po dwě njedźelskim pschebywanju wotwjese ſ Ameriki žonu do Europy.

Mjes tym běsche Všcheterža mlodomandźelskimaj male łudźenje w 3. wokrjeżu, Salmgasse čźo. 10, pschihotował, hdyž pscheźiwi prěnje ſbožowne khwile w małem knihu někotrych pscheczelow. Mašarykowa mandźelska bu žnowjemu mužej woprawdźe ſ dostojnej pomoznizu w zykem žiwjenskem dźele. Sajimowasche žo sa wschо, sa cźož sajimowasche žo muž, sa Vin, sa Winišch Cźechow a dozyla ja cźešći narod. Najprjedy rěcźeše žo němšći, ale knjeni Mašarykowa poczesche hnydom też pilnje cźešći wukwcź. Podšišcho tak we swóibje knježesche zendźelska rěcź.

Sajimawo je, so žo bórzy po Winje rosnjeże powěsćz, kak bohacze je žo Mašaryk w zuſbje wożenił, so jeho dwaj bankowaj direktoraj wopytaschtaj, so by w jeju wustawowaj jonine njewjesćinke samoženje sapokožił. Haj hischcže w jednej Prašśkej rospravje měschčanosty Krauze ministerstwu roswućowanja wo Mašaryku ſ dnja 22. oktobra 1886 žo tajke kleśti pschinjeżu, so je žo „Mašaryk w Jendźelskej bohacze wożenił.“

Woprawdźe njedosta knjeni Mašarykowa po amerikanskim wašchnju žaneje njewjesćinskeje nadoby — běsche tola w jich ſwójbje wschо hromadźe jednacze dźěći, hacźrunież běchu wschitcy derje žiwi. Ale knjeni Mašarykowa žo mudrje pschipravi ke thudym mužowym poměram a dźěłaſche žebi wschitko žama, że ſwojimaj rukomaj.

Tak sapocźa że wschej ſkromnoscźu nětcźischa knjeni prejsdentowa. Pola Mašarykowych starschich w Kłobouckach bu wot dobromyślnje staruschki jako dźowka pschijata. Ale nasta też wulka hara we kraju. Bórzy po pschiběhu powpyta jich burr Korab a na stajnoscźi žo drožesche, jako by ſ wěrnoscźu wón njedźiwł, schto by rad dźiwł. Dóniż ſtónczuje se žebje wupraji, so by rad mkodu žonu widźał, pschetož hischcže sa žiwo njeje ćornuschki (negerki) wohładał!

Mašaryk njeběsche ženje ſ pschecźelom němskeje filosofije, wukhadźejsche sterźicho ſ franzowskeje (Comteoweje) a nětko — nimo Amerikanki — pschikłoni žo bóle k Jendźelcźanam (Humeowej). Knjeni Mašarykowa nij jenoż, so pomhaſche muzej pschi pschefoźkach, na pšch. ſ Humea: Eine Untersuchung über die Prinzipien der Moral — wuhat Konegen we Witnje 1883, ale žama też pospytowasche pschełožicź Millowe knihi, pschi kotrejž běschtaj žo hromadźe sefnatoj.

Mašarykowa habilitazija žo trochu sadźerža. Mašaryk ſ. junija 1878 wuźada žej podaty spiš ſ mudopjelnjenju wotcźo. Mjes tym běsche ſkromnje iwot hodźinowy žiwy, kotrejž jeho zyle dny ſ domu sdalewachu. W tutej wopraſowdźitej bědnoscźi wupomha jemu dobry němšći pschecźel Oelzelt ſ požcźonku 5000 schěžnakow (złotych, Gulden) na njewěsty cźah, so mohł swoje habilitazijne dźěło dokónczicź a je 14. novembra 1878 wotedacź. Mjtko wono rěkasche: **„Der Selbstmord als soziale Massenerscheinung der Gegenwart,“** eine Monographie mit einleitenden Bemerkungen über Soziologie und Statistik.“

Jako knižka bu dźěło wudate najprjedy němšći pod krótkim titulom: „Der Selbstmord als soziale Massenerscheinung der modernen Zivilisation,“ 1881 pola Konegena we Winje. Cźežzy wuńdże hacź sa 23 lět w Prašy.

„Ssamomordarstwo“, Mašarykowe dźěło wubudźi se swojej nowosću we zykem wucźenem šwérce to wobdźiwanje a postrózenje, kajkehoż namaka pschipósnacza pola pošudźowazych profesorow Brentana, Zimmermanna a Gomperze je swojej famošiatnoscźu a strózbosću wuhudka, ſ kotrymž běsche ſwoje thema rozebrał. So by mera hubjeństwa tamneho thudeho léta 1878 pełna była, skhorje Mašaryk na próśdninach w Kłobouckach na tyfus a prjedy hacź žo wustrowi, dyrbjeschе dołho a cźežzy thory leżecź. Do Wina wrócźi so posdże po sapocźatku schulskeho léta, stare hodźiny běchu sawdane a Mašaryk dyrbjeschе žebi nowe pytacź.

W bědźenju wo žiwjenje njemjeschе Mašaryk wěšo wjele cźaka sa literarnu dźeławoscź, ale tola dźěkasche wón po žiwojim žiwjeńskim prawidle mózne. To je widźecź ſ postrěcźenja trojiży thematow, kotrejž namjetowasche profesoriskemu wubjerkej sa žiwój habilitazijnym pschedńoschk. Pruhowaſy pschiſhwolichu thema: „Genesis Platonoweho wucźenja wo anamnesiji,“ wo kotrejž rěcźeše Mašaryk 22. měrza 1879. Komisija běsche spokojom a sa njećhto dnjow na to bu dr. Mašaryk wot ministra roswućowanja sa dozenta filosofije na Winšcej uniwersiteće pomjenowany. Alle tele sastojnstwo jemu nicźo njenjeseche. Mašaryk dyrbjeschе dale hodźiny dawacź, so by też maku Alizu sežiwił, kotraž po jemu we Winje narodźi 3. měrza 1879.

Njedźiwajzy tohu běchu kraźuje a ſbožownje žiwi. . Sa lěto 1. mneje pschišoł do žwójby maly Herbert. We tutych cźežkich Winšich cźahach wschak Mašarykowe ženje njerěcźi. Spomina radšcho na pschecźelske wjeczorki, kotrejž hižo tehdom sa žiwojich wušwolenych pošłucharjow doma pschi žebi pošticźowajoche. Na tajšich wjeczorkach bywaschе też tamny cźišći, šamnyšleny student, towaršik Fleſch ſ Brna, kotrejž Mašaryka jara lubo měješche, a hdyž sa nječhto lět po tom (1884) w Barlinje se žamomordarſtwom skónči, wotkaka Mašarykej ſwoje zyle samóženje 62 000 schěžnakow, kotrejž w Prašy potom Mašaryk sajo rosda a ſ kotrejž też ſwój dołh Oelzeltej wotplaci. Ale ſ tym njesatyka šem hubу, kotrejž jeho dołho winowacźan jako „filosofa žamomordarſtwa“ w žnjerczi Fleschowej.

(Pokračowanje.)

o Kunwaldze, frjedu pola Dammlerez frjwójbu w Trjebjezjy a pjatk pola ł. Mäßlinka w Hornjej Hórzy, njedźelu, 14. 6., pop. w 5 hodź. pola ł. Oty Henzja na Židowje čo. 146.

Susodźe dźěći.

(Wobras je wuhoj.)

Hdyž takle cźrjódka drobnych dźěcji hromadźe stejі, hdyž tak wjeselі a roswólni kolo wokoło ſtakaja, kak rad to je rozcźesyć stejo wostanje a jim ſtwórku pschiſkladuje. A tule haru, kaſuž pschi tym cźerja! To cźi druhdy psches wuſchi dże. Ale puſolicź ſo na mały łubjk njemóžech. — Rasch ſtuſtoď, Wundrocźkes Marćiſi, ma njemuſy zyku ſchwitu. A hdyž je kaj dźenſa ſ Emmu na polu, potom ſu nali ſchwjerczcźojo ſwójeje wole. Hólzaj ſwſchak dyrbitaj ſagrodku krjepicź a holzy bźrnyć ſ wjeczeri bźlicź a pschi tym na małeho Kurka kodźowacź. Haj ſwſchak, nekotre wokomiſi ſwſchak dźěkaja a, ſchtóž jich runje widźi, myſli pschi ſebi: Sen pak to pilne dźěći. Traje jeno nekotre njeſekſtyny. Bórſy je łóſchi a lubosćz prjecź. Hdyž derje dże, pschinamakaja ſo nekotrіſi wotſtarſchojo a pomhaja ſo wokoło kóſlicź. Hólzu du radsche na błiſku drohu ſ bulom kopacź, ſchtóž je ſo jako nowoczaſna khorośćz wuwiło. Pak khodźa po ſchtalonach. A holzy pschipravjeja ſej pschi hródźnych ſwiſlach ſtuwu a rzeźa a warja ſaſ ſtare. Pak ſej „pucźiſki“ bajwaja. A maſy Jurk we woſpjeku móze rejicź, ſo ſkoro wjazy dycha nima.

Hdyž ſu takle hodźinku ſo ſabawjake, pschińdże jim nadobo njećhto druhe na myſle. Wutoru je mjenujcy kwaſ był. Dźěcji ſu na njón pschiſkładowale, nekotre bźchu we ſurkwi pobyle. Cźinja kwaſ. Hlejcze, kak ſu ſej wſcho derje wothladale. Schtó by ſej to myſlił! K wojej pschi kuczi, tiž w kólni ſteji, ſu prédku pschi hlowje powjas pschiwjaſake a hižo ſedźi pohonecź ſ ſchidłom na kóſlika a pjerje jeno tak do konjow. Wſcho je w rjedze a cźaka na nawoženju a njewjeſtu. Poczina njeſcźerpliwy bycź a dże ſladacź, hacź njepſchińdu a ſobu njecźinja. Sóu ſej njes tym thźiny kluczź ſ ſlźéwa wſale, hdźej jón macź ſhowa, a hotuja ſo rutáka na wérowanje. Pytaja ſej wſchelake drahy hromadźe. Stónczuje ſu hotowe a ſalſiu w kólni do khorośći. Pohonecź ſawoła: „Hej!“ a hižo wotźdu. — Takle nétko ſu pschi ſurkwi. Wulékſi a du ſ kólnje won ſ durckźami do bróżnje. Wopraudźe, dźiwacź ſo dyrbiſch, kak derje ſu ſej wſcho wothladale. Cźahnu w cźaſu do ſurkwje, nawoſeſi a njewjeſta prénjej, pódla braſchka, tiž ma na ſkowje ſtary blacherowy hornz a w ruky hrabiſczo. Dale du druźſi. Sobanty ma njewjeſta jeno trénje, tiž wot ſkowy po thribjecze dele wiſy. Tež ſwatojo tu ſu, wſonu pschi ſaſtupje do ſurkwje ſwoje ſkobuki dele. Ale ſajke ſkobuki! Jedyn ma titu, druhi ſwétkowy (Blumentopf). Tež druzy „muźſty“ hoſcźo maja ſkobuki (hornzy, blachowe buſchkowzy, maſu dańcźku) na ſkowje. Sedźa khwilku w bróżni. Ale njewédźa, ſchto bychu po prawym cźinile. Zwrkwinſke wobriadły ſej tak prawje wothladali njeſłu. A tuž žadyn njewé, kak maju ſo ſadźerźacź. Tež ſpéw ſu ſtuſchcźeli a pschecźele. Nó, to ſej jedyn ſaſpéwaja: Sady naſchej piezy kwitnowcy khraja. Kwaſny ſpéw wſchak to njeſe, ale ſchto to wadźi. Kiž priedy pohonecź bé, ivjerczi wéjaſow, hacź jeno wſcho tak klepoze. To wſcho borzźi a ſchwórźi, cźiſchcźi a pschcźi ſaſ kuczu pſſche ele ſchte. A potom du do kólnje na wino, dyrbja tola ſaſy domoj jeźcź. Powołdnuju ſu kwakaryo po wſej ſo khoſeju thodźili. To dyrbja naſchi lubźo ſej cźiniecź. Khodźe po dworje wokoło, do travujenka, hródźe, do khlewow a ſtónczuje do domſcheje. Pjetſchkez Alſons ſtóźcźi ſej ſwoju blachowu buſchkowzu krucze na hłowu a hlada do ſchpihela, hacź ma na cźole teź tajku cźerwjenu ſmubu, każ wjeſera kwaſaŕ w ſurkwi, hdyž klobuk wotewja. Haj, woprawdźe, ſmuba tu je, ale niz cźerwjena ale cźorna. W buſchkowzy bźcźe pryedy kolmas był. Derje je, ſo je ſej maly Jurk w ſwojim woſpjeku wuzwyk. Jeho bjeczenje a ſchtrźeczenje by kwaſne wobrjadły kaſyło. Marhata ſo hatle nétko dopomni, ſo je zuły cźaſ ſam był. Tajſe to małe pétſocźe ſu. A wulke druhdy wo niczo ſmanſche. Hlada ſe ſadnim wokniſcźkom ſa nim a ſo wjeſeli, ſo je ſej tak rjenje wuzwył.

Zyle njenadźijcy pschijéźdże Wundroſchej Marćiſi ſo ſuſi wódy a widźi, ſo ſekerzy zule wosamocźenej pschi pjeńku leźiecź. Khóſi thort, bźcźeha taj rakaraj ſtaj? Hdże muſ po ſwaczinu a widźi tam zyku kwaſnu wobradu. Dyrbi ſo ſmjeeź abo dyrbi ſwarjeeź? Ale w pschicźohdnym wokomiku je ſtwa próſdna a tódy pschi ſwojim dźěle. Ale Marćiſi je ſedy ſ kruwomaj na polo won, dha wotpocźuje hižo ſaſy wſcho dźěło. Woni „pjeku“ a kulaja jedyn druhemu tam ſem każ pjekaſ cźěſto. Mjeſwocźa ſo wſcho cźerwjenja a dźěcji ſo poca. Tak „dźelaja.“

Njedyrbjaſ ſwoje wjeſele mécź, hdyž takle dźěcji widźiſch. Wěſo, wone ſwjetſcha to cźinja, ſchtóž njetrjebaja. To knjes wucźeſ teź w ſchuli naſhoni. Ale ſa to ſu wſchak dźěcji. A kak ſbožownje ſu ſiwe, bźcź ſtaroſcźe. Njejſmy ſami teź tajzy byli? Hdże je cźaſ rjaneje młodoſcźe, njewinowatoſcźe woſtał! Zenje ſo wjazy njewrócźi — zenje!

Lubaj ſtarſchej! Hdyž wjecźor ſ pola dom pſchińdźeſchtoj a dźěcji njejſu wſcho doczińnje, ſchtóž ſu kakane méte, ſ teſ raſ pſchekładźaj, hacź ſtaj iako małej dźěcji hinalſchej bytej. Mojedla wſchak nójecźe jich trochcźu naſmarjecź. Poſtkacź dyrbja nawukneć. Ale njebudźtaj pſchenahlaj. Budźtaj wjeſołaj, ſo ſo takſiwjenja raduja a ſu ſtrowe. Rosmyſlicźe ſej, kak by było, dyrbjałoj taj mnohy druſy ſtarſchi ſwoje dźěcji na kſrchow doniecź. Dźěcji ſu dźěcji. A hdźej ſu wjeſtoe a na roſtumje pſchibuđża, poſaſtanje hraſtanje a „tendlowanje“ po cźaſu bóle a bóle. Poddźicźo nawukneu ſtyſk a ſtaroſcźe, ſich radoſtne ſmjeeźe. Jamo ſaſtanje, jich raj ſiwjenſki ſdaluje ſo dźeſi a bóle a je jim poſdźicźo jenoż rjana dopomnjenſka — cźaſ njewinowateje młodoſcźe.

Wjedro w meji.

Lubosna meja bźcźe létża tak rjana, każ ju mnohe léta wjazy dożiwili njeſtmy. Ale też wona je ſo minyła, dźiwajo na ſtowo: Wſcha ſwétna rjanoſcźe ſemrěže. Sómu ſu wuzjiwali a jeje wjedro je Bożu pſchiroda womkodźiło. Wſcho ſteji w najrjeńſchej pyſche — pola, łuki, fahrody, ſadony. W cźpolocze pſchebjahaſche meja daloko ſnuczeny pſcherěſk. Mokre a ſymne dny a nozy ſe ſmjerſkami wuwoſtachu. Sstónczko nam ſwéczeſche dołho, każ to hewak w tutym méſacu njeſnajemy. K temu pſchidźeſche ſo trébny dešcź, ſo wſcho ſ radoſcźu roſcźeſche, kſéjeſche, wuſcźeſche a do cźaſa ſo wuwiwaſche.

Cźpolota bźcźe w prénjej tſećzinje normalna a poſtupowaſche dźeń wote dnja hacź ke kónzej méſaca. Poſlednja tſećzina méſeſche hižo juniſku cźpolotu. W ſcherěſku bźcźe cźpolota 15,1 ſtopnjow a pſchebjaha pſcherěſkowu ſtbodźeſk wo 2 ſtopnjej. Nózna cźpolota ſ jónu wupadźe ſadźbu 8, 7 ſtopnjow. Najwyſchſcha cźpolota bźcźe 24. meje ſ 26,3 ſtopn. Hacź na —0,4 ſtopn. padźe thermometer w nozy wot 3. ł 4. meji. Jenoż na dwěnaj dajomaj a ta 24. a 29. pſchecźerczi thermometer 25 ſtopnjow.

Samróżcźenje wuczini méſto 0,58 jenoż 0,45 zyſeho njebja a hewak pola naſ wobſtejazy pomér, njemuſy, ſo mamy w meji wjazy cźmowych hacź ſaſnych dnjow, je ſo wobrocził. Hibanje powétra bźcźe tyétro ſabe, bźcźe niſku ſyhluſcź 2. Tón ras bźchu ſwſche wétſiri ſaſtupjenja. Najcźeſa po wjeczoru (20), južne (18), krótkowjeczorne a ranſche po 15.

Deſchcźa je ſo po prawom doſcź naſcho a móże ſ 50,1 m. doſahowacź ſo mjenowacź, wotha pak w pſcherěſkowej hódnoſcźi wo 13 mm. wrócźo. W prénjej połoju méſaca bo wiazu deſchcźika dźeſche hacź w druhej a wuczini nimale 42 mm., w druhej jenoż na 7,5 mm. Deſchcźowych dnjow méſachmy 12, hrimanjowych 5.

Barometer ſtejeſche najwyſche 31. meje ato ſ 756,7 millimetrami, najniże 24. meje ſ 741,1 mm. Pſcherěſk polojſim 748,7 mm., to rěka 0,5 mm. mjenje hacź prjebaſchi pſcherěſk.

Staročěski meiski swjedźeń w Strančicach.

Naſchi cźeſeſcźeni cźitarjo ſu wſchelake roſprawy wo ſherbſkim waſchnju mejumjetjanja po jednotliwych ſherbſkich wuſach a woſadach ſu na mejſkich niedźelach wotmě-wałem cźitali. Hacź je ſo wſchudże tak prawje pſchiſtojnje a rjenje po ſherbſkim waſchnju ſiwjeczilo, ſo jara praſcha, dokelź mnohy pſchi tom ſabudu, ſo ſu Sserbja abo mnohy ſajo ſtaja Sserbam ſtare khwalobne waſchnje pſchiſtojneho ſawjeſelenja, a tak naſtanje tu a tam ſ rjanego nałożka a ſwjedźenja nékaka dźiwja „halotrija“. Derje by było, hdy bychu ras naſchi ſtarſchi Sserbja nam we Sserbſkich Nowinach wojſewili, kak je ſo w prjedawſchich cźaſach tajki ſwjedźeń po ſtarobſku ſarjadował, ſo by naſcha ſherbſka młodoſcź ſo po nim ſkojowacź mohła. Djenża cźitajmy ras, kak je ſo we Stranczizach podobny mejſki ſwjedźeń wotmél:

„Narodna Politika“ wo tom roſprawja tole:

Wcźeraſnjeſcha kraſna niedźela ſłużeſche bjes ſmeſa ſe wulkeho dźěła Stranczizanam, hdźež cźila ſomota Sſokol a Buńſka jěda ſarjadowaſchcej ſwjedźeń ſtaroſcźiſkich mejow. Sapocza ſo ſ wulkotnym cźahom, kotryž ſchaſi ſo ſe Sſokolow (cźapa ſrjedźanoćſka, Chodow atd.), ſe narodnych tſiſerjow, wohnjowych wobornikow, Purſkich ſcharſchow, legionarow a ſ mnohich druhich towarſtwow. Pſchewod cźeſnjeſche po Stranczizach ſ wulkej ſylu khorſojom, a hdyž bé pod wrotami ſ nayſinom: „Se dobrej wutrobu ſaſtup, ſpokojom wuſtup,“ wuſchol, poſaſta na pjenej méſtnoſcźi, kotraž wobja ſ ſiwjazy wobdźelnikow pſchi wuhotowanju ſudoweje ſtadźowanki. Senator Drubý porécźa ſ ſhromadźenym ſylam:

„Sſedme léto wjeſelimy ſo nad wudobytej ſwobodu, kotraž bźcźe ſ njedopuſtnjenym ſamérom wſchěch ſaſchich naſchich ſplahow bya. My wobkuſejamy nétko ſebje a mamy to, ſa cźoſ ſmy wojowali, mamy ſwoju republiku. (Tu holduja ſhromadźeni preſidentej Maſarykej ſa jeho dźeło ſa wuſwobodźenje wótcziny wudokonjane). Dale dźakuje ho wrócźik legionaram ſa wótczinſke woj waanje. Je tſeba, ſo bychu ſebi Cźeſcha ſwobodu, tak droho wudobytu, ſamohli też wukhowacź. Je nuſnje trébne, ho wo to ſtaracź, ſo bychcźe naſ njepſchesjednoſcź a ſwoda njeſadybyłej, kotrejž ſawinuſetej, ſo ho naſch narod roſſhadźa do ſtronow a ſtronicźkow, ma-li naſcha ſwobodu też pſchichodnym ſylaham bycź ſakhowana. Nam wſchěm dyrbi bycź jaſno, ſo nad ſajimami, wobſobinſkimi a ſtronniſkimi, wupina ho nécźſko wuſchſcheho a to je jenicźky poſtup naroda a ſtata. Njeſmémy wobhoſpodarowa dla roſdźělowe cźinicź, ale dyrbimy ſebi jedyn druhemu pomhacź a ſ tym ſwój pſchichod na dobrych ſutkach ſakłoſcź. Dźělo ſa narod je to najnadobnische a najſakhlibźenſche dźeło. Tuž ſebi ſlubmy, ſo w tutom dźěle ſo budźemy wudobowacź k jeho ſpjchcźemu. Njech je żiwy naſch narod, njech roſcźeſcźowa ſa naſcha luba a droha republika!

Sa wótczinſke, hluboko ſacźute ſłowa dźakuje ho rźeſnikej ſtaroſta Sſokola, knj. Janovſký, na cźoſ ſhromadźeni pſchi ſwukach narodnych hymnow ſłożyja jenomyſlnje pſchiſkahu a holduja cźeſkoſłowakſkej khorhoji.

Potom w njedelokim haju ſapocza ho ſwjatoćnoſcź ſtaroczeſkeje méje. A tu ſ hrimotazym wyſkanjom witaja a poſtrowja njepſchewidźomne ſtyły wjeſnoho ludu knjeſa preſidenta Maſaryka, kotryž bé ſpodowny ſ knjn. pſchedſydom Schvehlu a gen. Hoppom pſchijéł, ſo by dźěł brał pſchi wobnowjenju wopomnjeźa ſtajenja ſtaroczeſkeje méje. Pſchi ſynłach ſwojeje lubowaneje pěſnje: „Cźeſe woda, cźeſcze . . .“ ſaſtupuje knjes preſident do wulkotnje wudebjeneje khlóbnizy, a pſched nim ſtawaja paradu jěcharjo w narodnej drašce a „Sſelſka jiſda“ (Burička jěda). Jěcharjo holduja knjeſej preſidentej. Potom pſchedſtawjeja ho pſched cźeſkej khěžku ſtaroczeſke cźinti mejſkeje ſwjatoćnoſcźe. Mjes druhim wuſkwaluje braſchka pſched kralom a jeho ſłużobniſtwom hołzy ſwojeho kraja. Mjenuje ſwójby, w kotrychž nadeńdu ho te najkraſnjiſche holcźata, każ na pſch. pola Schindlecźej, Cźernuſcźej, Janovſkich, Kowarjej, Polivkej otd., a to wſchitko wjeſeli ho ſ radoſtnym humorom. Na to ſcźěhuja reje, kraſnje pſchedwjedźene a ſwjatoćnoſcź kłonźa ho ſ wołanjom: „Njech je żiwy ſtary nałożk a wótczonſke waſchnje!“

Wobdźěłanjy ſwjedźenja njeſałudźi tajſeho wuhotowanja, kotrež bźcźe woprawdźe ſ mitym pſchekwapjenſtwom wſchěm worſchtam wobydleſſtwa ſ blíſka a cźi ſ daloka pſchiſchedźchim.

Martan.

Z přesmykawskej łódźu.

Kak ſo paleńzowe ſakſanje wobeńdje.

Wołzrjedź Hamburſkeho ſwobodneho pſchiſtawa ſteji cźerwjeny dom; to je polizajſka ſtraja. Pſchińdźeſch-li k njemu blíſko, tak nadpadnje cźi, ſo wſchitko ſa paleńzom wonja. Pod wokanami nakładuje ſo paleńz. Mjeſe mózne łódźe a parniki wuzjiwaja ſo do tuteje ſłużby. Wjele łódźow wopuſcźeji łódźe léto némſke, niżoſemſke a jendeſſke pſchiſtawy. Cźaſto dońcź ſu wopaki pſchijijewjene, ſo bychu ſwój wóſny nakład w „ſuchich krajach“ tajnje, niż ſrédka pak też ſ wdźenjom najwyſchſcheho kuježeſkiſkeho ſaſtupjeri, wukładli.

Pſchekmykowanje ſ paleńzom je ſo ſ wulkowobthodom ſtako. Też tu ju ſo druzyſtwa tworiłi. Woni maja ſwoje ſamkne paleńze we Wuheſſej, Pólſkej a Niżoſemſkej, też wulke ſkładniſchcźa a ſwoje łódźe wobſtedźa. W Némſkej je Hamburk ſe ſrjedźiſchcźom pſchekmykowanja ſ paleńzom. Najbóle jěſhźa tute łódźe do Norweſkeje abo też do Finſkich pſchiſtawow. Też pſchi amerikanſkim mórſtim brjoh ſo pſcheſmykuje, ale tam ſtanje ſo to bóle jako ſport — wěſcźe je wobzelbity, naſtkerje naſtſtarſchniſchi, ale tola njeſmérnje nutaſy ſport. W Europe ſtanje ſo to wobzelbe ſaſtuzby dla, tódy dyże ſaſtuzicź, wjele nahrabacź, a woprawdźe ſo też wjele ſaſtuzi.

Nimo wſchěch ſadźerkow a wuſtojnych pſchipravowo, ſ kotrymiż ſu taſke parniki wuhotowane, je tola jěſha na tajnej łódźi wěſta ſrjedźowěka romantiſka.

Łódź, ſ kotrejż my poždźemy, mjenuje ſo „Karin“. Wona nje je techniſzy nanajwuſtojniſcha tworjena. Je ſtary dwěſchcźezorak ſ pomoznym motorom, ſij pak ſtajnje běżeci njechaſche. Łódź lubjeſche mi mało, je je ſtara, derje a krucźe tworjena. Hdyż na łódź ſtupich, mějach pſches wyſzoki pjet leſcź. Pěſt dyrbjeſche ſo toho dla nakaſcź, ſo by łódź ſoci cźeſka była, pſchetoż 48 litrow paleńza to njedoſcźinicźu. Pſchi wjeczornych ſmérkach bźcźe łódź nakładzena. — Wuhładka bźchu zkownizy ſaſtojnizy ſapkombowali. Saſtojnizy dźěchu ſ łódźe a nétko ſmjedźachmy jěcź.

Nészto kanow paleńza bé ſo do muzjiſchi komorkow donjeſło. To ſtawa ſo na tajſich jěſbach ſtojnje, hyzmjeż to njeje dowolene. My jědźechmy po Łobju dele — pſches Kliſſi kanal — nimo łupy Rany hacź do Bornholma. Tſi dny dołho ſo pjjeſche. Wjedniſka łódźe widźach, ſo ſam łódź wjedźe, dokelź nichtó druhi na łódźi to njeměješe. Starſchej bźcźe pravje — cźim ſtróſhniſchi a dźěſawiſchi ſu potom, hdyż łódź do ſtraſcheneje zony pſchiſtóźe. Wjedniſk łódźe bźcźe dosyta dźiwnuſchi. Maty njenahladny muzjk ſ ſadatym wjeſnowcźom ſ módrej barbu. Wſche wſcho druhe, niż pak mórſti rubjeżnik. Po ſdaczu kluſcźeſche pak najwjeſtiſchim pſcheſmykowarjam mjes Bargeoem a Oelandom.

Hdyż na pjatym dnju rano horje na łódź ſtupich, bźcźe łódź ſo ſaſpinała. W dalokoſeji wuhladach módru ſmubu, běchu do Alandſke kupy. Zlowny łichtjak jědźeſche nékotre raty wokoło naſcheje łódźe. Wutrobnje ſo poſtrowichmy. K bryjohej bliże pſchiplowacź naſ proſchachu, ale to woprajachmy. Morjo je ſwobodne. W ſtimiſtlim wokrjeſu ſmě ſo pſchesmykowaja łódź cźaſacź. Tuta miſeſa cźini wſchém wjele ſtaroſcźow. Pſchesmykowarjam, zlownym ſaſtojnikam a też ſudnikam. Zlowny łichtjak ſo ſakówi, ſi ſu ſy łeżachmy pſchesjedni łódź pſchi łódźi.

W beſchcźowej nozy — wichor dujeſche, cźma hrożeſche, tu twjidźeſe „Karin“ a wucźekmy. Swažliwy wjednik nacźeſche łódźe wjedźeſche łódź w błyſlu a njewidźe błisko ſebje kupam. Tam pſchi bryſoy w rybarſkej khěžźicy ſwědźeſche ſo ſa cźerwjenym ſamedźcźom ſwęza a wokſnamjenjeſche, ſo ſu naſchi wotebérarjo ſ c.olmom po puczu ſ nam. Nétko poczinachmy po cźmi pytacź — niż jeneże ſwědźeli njeſmjedźeſche ſo ſaſehlicź, niż jedneże ſapalli ſo ſapaliczź. Po dołhim ſtraſchnym ſpytanju pſchiłótowi ſo cźelun. Nétko poczinaſche ſo na cźoſm dele noſyczź a puſcźeczź. Wſchitko ſo bibaſche, ſhwatajche a honjeſche w hłubokej cźmi. Spěchmy cźelun bźcźe bórſy naſkładzeny, wotjéżdże, płowaſche nimo méry ſpěchnje njes ſkalami ſ brjohej, ſmjeta naſkład na kraj — wróczi ſo — a napjelni ſo ſnowa.

Hdyż ſo poczinaſche ſchéricź, tak bźcźe 6000 litrow pſchedatych. „Karin“ jědźeſche prjecź wottud a ſeſka ſo na druhim wuczińnjenym méſtnje daloko wonka na morju ſ druhimi łódźemi.

Pſched Helſingforſom trjechichmy 27 łódźow ſ paleńzom. Na milion litrow paleńza mějachu do hromady nakładzeneho. Schpatne bźchu to wuhladacź. Wiczor pſchibźcźeſche — zolmy ſo kopjachu, każ hory ſpěhachu ſo na łódź.

Dopołdnja ſhonichmy ſchkotu, ſij bé pſcheſmykowaze łódźiwow podeſchcźe. Pjecź łódźow bé ſo roſbiło — dwě bludźejſchtaj ſo ſ roſtorhanymi plachtami po morju, jedna łódź bźcźe zlowny łichtjak popadnył a wleczeſche ſu do pſchiſtawa.

Pſcheſmykowanje je ſtraſchne. Do ſaneho pſchiſtawa njeſmé łódź — nihdże njemóże ſchkit pytacź. Muſſtwo ma ho na ſebje ſamo ſpuſchczeſcź. Kóżdu ſchkodu na łódźi dyrbja ſami wuporjedźecź. Mnoho łódźow ho podnórza.

Sa diwaj mějachmy je zuły nakład pſchedaty. „Karin“ móże domoj jěcź. Łódź a muzſtiwe ſtej wjele ſaſłużiłej, ale też mnoho dokonjałej. Mjda pſchecźini ſo w pſchiſtawnych kocźmach ſwj. Pawoła, pſchepije a pſchekroże ſo. Woni lutuja a — ſtonja wo „podmórſkim“ pſcheſmykowanju cźolmje, wo tajnych pſchiſkłakach a wo wyſokich poſkenzowych płaczińach.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* **Cźeſke awtowe njeſboża.** Straſchne njeſboże ſa ſo ſjwjate dny pſchi raſchcźim morju. Niedaloko Cźernoczańſkeje kupjele pſchejedże Barlinſki awto kolejowe ſtudowazeho Dibkfujera ſ Greifswaldy. Tón bźcźe hyzdom mornwy. Awtowy wjednik ſo tak naſtróſa, ſo ſo awto ſabu. Awto ſraſy ſ połnej mozu do ſtejoma. Na każedźazy wjerchnyczku ſo won. Major Lunningborſk

Tuto nowinu ſpodawa Serbſke Nowiny ſ dowolenjom Wydawarſkeho towarſtwa Serbſke Nowiny w Budyſinje.

Barlina hointy hobi schisu a bösche hnydom mowwy. Dwě druhej wožobje pak šo jenož lohko sranijchtej. — Druhe nisboho sta šo psched Oswinemünbu. Dokelž šo awtowa wósta slama, sajédże awto do hrjebje. Wobsbedżerjowa mandżelska a druha knjeni šo cżežšzy sranijchtej.

* S Barlina. W sandżenych dnjach sta šo na bröhy blišs Fürstenberga se spodżiwnych pschicżinow cżežke njesboža. Wjelo Barlinskeho pschekupza Bresłauera jédżesche w polnej pješchnosći po bröhy. W awcje sedżeschtaj nimo schofera tež hischcże Bresłauerez mandżelskaj. Schofer wuhlada nadobo wožrjedż bröhi wulkeho jelenja. Jelenja slepjesche najskerje šwéza šwétlomjetaka, dokelž šo se blaka njesbibasche. Schofer pak njemóżesche wjazy dosc swinacz. Awto srasy tak do jelenja, kotrehož na mjenje mori, slama jedyn schlom a wali šo do hrjebje. Schofer šo hnydom mori. Bresłauerez mandżelskaj sranijchtaj šo jenož lohaj.

* S Glatza. (Dżęcżo šo ſ durjemi sarajsko.) Wobżarujomne njesboże sta šo sandżene dny w Marlach we Oberhölzplanje. Tam stejachu w chéżi durje wuńsadżene a na murju slehnjene. 4-letna holczka we kakarnach bybłazeho wojerskeho dohladowarja pschimmy sa durjowu klinku. Durje padnychu na dżęcżo, kotrenaž šo nop rosrasy. Dżęcżo bu na méstnje morjene.

* Jedojte muchi w ranschej Pruskej. Wot spodżiwnej cżwile, kotruž hewak jenož w cżopych krajach snaja, bu wokolina wokolo Johannisburgskeje hole w ranschej Pruskej domapytana. Wulke cżrjódy njesnatych pschekasanzow šo pokasachu, kotrež šo na słót walichu a do njeho kakachu. Hižo po někotrych kaknjenjach sthorichu sloczata, wobsebje howjadsla a kónje, někotre šamo po někotrych hodżinach semrjechu. Tohodla šo ludżo boja, słót na pastwischcżach honicż. Ludżo njebuchu psches nich wobcżežowane. Tutej cżimili steja w tu cżhwilu se sawrjenymaj rukomaj napschecżo a hu šamo sa wědomosć praschenje.

* Se Stlankowa. (Dżęcżo mjes żeleznistimi kolijemi.) Rumburkski cżah jédżesche nimo sastanischcża w Karlowym Dole. Wjednik cżaha bo dohlada, so mjes kolijemi male dżęcżo leżo spi. Chżyschce cżah sastajicż, tola bé hižo pschepośże. Hdyž bé cżah nimo, dżęcżo dale mjes kolijemi leżo spalche. Ani najmjenischeho sranjenja njebé poczerpko.

S Liberza. Wola jedneho tudomneho wobhderja šo sandżene dny padulschi nutsklamachu. Wobhdeŕ na to wotuczi a chżyschce pachokow wotehnacz. Jedyn cżekny, druhi pak bo wobarasche a hrożeschе wobhdeŕ, ſ, so jeho słónżuje. Tón pak hrabny šekeru, kotruž bichi durjach stejesche a shruba nadpadnika khětro do hłowy. Paduch wolazo a žalosczo cżekny.

* Se Zgzta w Cżéšsku. (Żiwa smólniza.) W Truskach hrajkasche šebi 3-letny hólczeż ſ polnej spiritušowej bleschu a šebi zylu drastu ſ nim nala. Potom pschińdże wohnjej pjsche blisko, drasta so sapali a hólczeż bé we kamużnym wokomiku żiwej smólniży podobny. — Hopoła pak warjesche wobjed. Na njesboże wupadny lehlihe wuhlo ſ kachli a sapali jeje drastu. Jako mandżelski na pomoz k njej pschitkwata, runasche so tež jona wohnjowemu słotnej. Ju hnydom, cżeżko wopalenu, do shorownje dowjesechu, hdżež bórsy po tym wumrě.

* 800 lět Oslo. Psched někotrymi dnjemi swjeczeschi Norwegiske hlowne město Oslo, prjedy Khristiania, jubilej žiwjenja 800lětneho wobstacza. W Oslu saloži so biskopstwo. Nowy biskop so w tutych dnjach sawjedże.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 13. junija 1925.

Wežerawiske kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	20,285
1 jendżelski punt	20,386	100 czešoſk. krónow	12,435
100 schwajz. frankow	81.465	100 pólsk. markow	80,125

Efektowe kursy na Berlinskej bursy wežera so ſ nowa wotdrjehowachu. Powšesne ſ rheinskeje krajiny praja, so ſ cżežkej industriju klaza. Skasanki schpatnje pschikhadżeja, wuhlo njeżdże. Podkopti a fabrikt dżełacżerjow puschcżeja. Njedostatk na pjenjesach so pschezo bóle a bóle njelubje sacżuwa. Kurs statnich a wónitich pożczonkow k muhy na dotalnej wyšokosći sawosta.

Produktowe wiki žaneho pschemenjenja njepschineschu. Wiki běchu w žicże, muzy, womjeschchach a wotrubach jara finadne. Wežera placżesche zentnaŕ

w Drjezdżanach

pschenży 13.25—13.50 rożki 11.50—11.75 jecżmienja nalétn. 11.75—12.50 nasymſk. 11.— hacż 11.75 wowsa I 12.30 II 11.55—12.25 hr.

w Berlinje

pschenży 13.35—13.50 rożki 10.80—11.05 jecżmienja nalétn. 11.30—12.10 nasymſk. 10 hacż

we Wrótklawju:

10.80 wowsa 1.85—12.25 hr.

pschenży 13.60 rożki 11.50 jecżmienja nalétn 11.75 nasymſk. 11.— wowsa 12.— hr.

schtwórtk w Kamjenzu

pschenży 13—13.20 rożki 11.30—11.40 jecżmienja nalétn. 11—11.80 nasymſk. 11.70 hacż 12.30 hr.

w Shorjelzu

pschenży 12.60—13.60 rożki 11—11.60 jecżmienja nalétn. 10—12.— nasymſk. 11.50 hacż 12.60 hr.

W termijnowym wikowanju:

w julliju: pschenży 13.55—13.50 hr., rożki 10.77 hacż 10.72 hr., wowsa 10.02 hr.

Wiki wužitkoweho skotu wežera pjatk w Berlinje (Wagerwiehhof). Pschihnali běchu 946 dobrych a wyšokocżelnych krukow, 2 wolaj do cżahanja, 26 bykow a 21 prošnikow. Mode dójki a wyšokocżelne krowy płacżachu

1. kaikosce	400—560 hr.
2. kaikosce	280—400 hr.
3. kaikosce	200—280 hr.
jałožy 1. kaikosce	250—450 hr.
2. kaikosce	160—250 hr.

Wubrany rjany ſkót bé hischcże drošschi.

Woły do cżahanja, žołte frankenske (Scheinfelderske) 45—50 hr.

byki, prošnikl 33—40 hr.

po zentnaru żiweje wahi. Wiki klazachu, nješchto skotu wusche wosta.

Na pschedaŕ:

Khlódniza (Gartenlaube), Scholz w Budyschinje, Gartenstr. cżo. 1.

Más. beskowany, 60 zentn., Büttner w Budyschinje na Mottkowej bróhy cżo. 18 bekla, — dżęcżazy, w Budyschinje na taschbarku cżo. 9III na kéwo.

Hnk. 9. hajikowniza w Holschelowje.

Krowa, wyšokoſnuckelna, samenicz na howjadło k cżesu, Sczežery w Běłej Wodże, Bergstr. cżo. 10.

Kósik, nalétni, a bronsowa truka w Běłej Wodże, Hermannstr. cżo. 34.

Kubło blisko Wojerez, dalsche wukasuje Jahn w Zibżenku cżo. 39.

Sso putaja:

Dżełacżerjo, schkleńcżerinja Greiner a Co. w Semjazach. — zwlelncża w Brětni.

Dżełacżerki, parna plokarnja we Lutach.

Pachola a dżowku, mlokarnja w Hodżitu.

Posonc, knjezi dwór w Makscżezach. — Wels, konjazy wikowaŕ w Budyschinje, na Tišlanskej bróhy cżo. 6.

Jutrownu se wšy, sahrodnik Gang w Budyschinje na Pschischcżerskej bróhy cżo. 14.

Hotel do domu, Hermannowa w Běłej Wodże, Bahnhofsdrogerie, — Sendżina we Wojerezach na Hródkowskej bróhy cżo. 6, — parna plokarnja we Lutach.

Samkaŕki, E. Mühle synnoio w Lubiju.

Pschadŕki, Khorla Hebold w Lubiju.

Kuchaŕka, knjezi dwór w Khołmje.

Dobrowólne pschedżasowanje.

Njedżelu 14. junija pschip. w 1 hodż. w Schkodowje p. Wojerez: Trawjenje na luzy, maschiny, rólny a hospodaŕski grat. Jan Bether.

Knjezi puta

Sswno, Hanß Strich we Wojerezach, — Fiedler w Tjornym Khołmu.

Porjedżeńka. Wežera běchu placżiny Drjezdżanskich wikow rěneho skotu so smluwje pod Berlinom wossewsle.

Schtrowe depesche.

Produktowe witi w Barlinje dżenża dop. 3/11 a 3/12 hodż.: Witi laž sawjerawschim, tendenza: —

Placżiny na Barlinskich produktowych witkach.

Kito a wolijowe hynjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg, płacżiny po stotej hriwnje.

	12 6.	11 6.		12 6.	11 6.
Pschenża	267-270	267-270	rapš wosuschi	15-15,60	15-15,60
rolka	216-221	216-221	wosk. metaka	10.00	10.00
nalét. jecżmjeń	226-242	226-242	serabella	13-15,25	14-15,25
nal. jecżmjeń	—	—	hórnaze knjži	18-19,40	18-19,40
wowsa	237-245	237-245	hórny	19-21,00	19,0-21
kukurjza (Mais)	213	—	mak	19-24,00	19-24,00
pschenicin. muka	34-36,50	34-36,50	lanu wokuschi	21-22,80	21-22,80
rjana muka	29-31,5?	29-31,75	modre łupiny	10-11,00	10-11,00
pschenicz. wotr.	13-13,90	13-13,80	otte łupiny	12-14,00	12-14,00
rjane wotruby	14-14,3	14-14,20	hynjo, 50 kg	3,20-3,60	3,20-3,60
rapš	370-38?	395-400	ſlowna, rjana	1,00-1,40	1,15-1,40
lane hynjo	385-390	385-390	„ pschenicz.	1,00-1,30	1,15-1,30
hroch	24-26	22-26	„ wowsina	0,85-1,15	1,00-1,15
pjeluschki	20-22,00	20-21,00	„ jecżma	0,95-1,00	0,95-1,00

Drjezdżanska burs.

Pschenża	265-270	hórnaze knjži	22,00-22,80
rolka	230-235	pschenicz. wotr.	13,50-14.00
nalétni jecżmjeń	235-250	rjane wotruby	14,00-15,20
nasymſki jecżmjeń	220-235	pschenicżna muka	37,0039-.50
wowsa	246-256	rjana muka	34,00-36,00
cżerwjeny klecżel	225-255	woka	25,00-26.00
rapš	380-390	pjeluschki	24.00-25,50
kukurjza (Mais)	225-230	hróch	28,00-29,50
huche trubanczki	11,50-12.00	zokrowe truh.	19,00-21,00

Wjezne placżiny w Budyschinje.

wot 13. junija 1925.

Wschě płacżiny so po stotej hriwnje rosumja.

Pschedmjet		najnische płacżiny	najwyschi płacżiny
Pschenża, ſwonka wotedacża	50 filo	12.40	12,75
Rożka, ſwonka wotedacża	50 „	11,30	11,50
Jecżmjeń, ſwonka wotedacża	50 „	11,00	11.75
„ nasymſki	50 „	—	—
Wowsa, ſwonka wotedacża	50 „	11.50	12,20
Raps	50 „	—	—
Bérny	50 „	1,80	2,50
Sšyno	50 „	3,50	5,00
Sšloma, ſ masch. mlócż, praš.	50 „	1,00	1,20
„ ſ masch. „ ſ sajk.	50 „	1.20	1,40
„ ſ zwpami mlócżena	50 „	2,20	2.60
Pschenicżna muka, 60 %	50 „	20,00	20,50
Rjana muka, 70 %	50 „	18,00	18.50
Pschenicżne wotruby	50 „	7.75	8.25
Rjane wotruby	50 „	8,30	8.60
Prošata 660 schtuk	1 schk.	20,00	35,00

(Sa lěpschu tworu wyschе płacżiny.)

Drobnowikowanske placżiny w Budyschinje.

13. junija po hamtskim postajenju.

Wschě placżiny so po stot. hriwnje rosumja.

Twora		najnischi płacżiny hr.	najwyschi płacżiny hr.
Howjaze mjaso ſ koscżemi	1 kg	1.80	2,40
Cżelace mjaso	1 „	2,00	2,60
Skopjaze mjaso	1 „	2,20	2,60
Swinjaze mjaso	1 „	2,00	2,40
Tukrajny ſwinjazy schmatz	1 „	2,40	3,20
Pschenicżna muka	1 „	0,44	0.56
Rjana muka	1 „	0,38	0,40
Khlěb	1 „	0,33	0,35
Hdżne bérny	1 „	0,09	0,10
Raiż	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0,48	0,72
Sšoki	1 „	0,80	1,40
Amerik. ſwinjazy schmatz	1 „	1,90	2.10
Sšuńscheny połcż	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 lt.	0,26	0,28
Jedżna butra	1 kg	3.60	4,40
„ „ wutrajna	1 „	—	—
Jeja	schk.	0,11	0,12
Hdżne bumy	1 kg	0,48	0,64
Zolor drobny	1 „	0,68	0,70
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjentne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunijowe brikett	1 „	—	1,15

Wjezne placżiny wežera	w Kamjenzu	w Lubiju
Wschо po stotej hriwnje	ſa 1 zentn.	ſa 1 zentn.
Pschenża	13,00—13,20	12 60—13,10
Rożka	11 30—11,40	11.00—11 40
Jecżmjeń	11 00—11,80	10,50—12,00
Wowsa	11,70—12,30	10,00—11 80
Sšyno	3,50—4,00	3,50—4,50
Sšloma, ſ masch. mlócż.	1,20	1.30—1 70
Sšloma, ſ sajlamu	1.40	
Sšloma, ſ rutu mlócżena	—	2,00—2,20
Bérny, pola rataraja	2,00—2,50	2,20—3,00
„ hacż na żelesnizu	—	—
Butra kg	3,20—3,60	3,40—4,20
Jeja	0,11—0,12	0,10—0,12
Pschenicżne wotruby	—	7 50—7,80
Rjane wotruby	—	7 80—8,30
Pschenicżna muka	—	18,50—19 50
Rjana muka	—	17,25—18,25
Prošata, wulke	—	—
„ hrěnje	—	—
„ małe	—	—

Nowe knihi.

„Sahrodka", cżitanka za hrěni khodżeńk ludowych schulow, je runje wušchła. Tu spisa a wuda Sjednoczeńsowe serbskich wucżerjow. Cżitanka je dostacż w Sserbskej knihańni w Budyschinje.

Jédny plan „Blyk". Lécżny wudawk 1925 we wulkim wudawku rosschérjeneho wobluboweneho „Blitz"-jédneho plana je w nakładze M. & R. Zochera w Drjezdżanach wušchoł. Jédny plan wopschija wschě cżary we Sakiſej a zyleje hrjedżneje Němskeje a autowe cżary, prošnińsle wobsebje cżahi a plan wo jédżenju łódżow na Lobju, każ tež wschě swiſkowe cżahi do daloka. Podawa tohodla nadróbnu radu we wschich wobhdnadnych możnosżach zyleje hrjedżneje Němskeje. „Blitz" je dostacż w knihańnach na dwórnischcżach a tež w Sserbskej knihańni w Budyschinje.

„Pschedpisma wo puczowanstim wobhdadże ſ wukrajom" (Vorschriften für den Reiseverkehr mit dem Auslande). Žitawska wikowanska komora wosſewi tuto sestajenje po hamtskich žórlach. Knižka wopschija pschehlad wo němskich pasowych postajenjach kaž tež sestajenje formalnosżow, kotrež maja so pschi dopożczu wo wobhladanskich sapiſach (Sichtvermerken) sa jenotliwe kraje we wobhdadże ſ pschiſluschnymi konſularnymi wobhedżowacżi atd. Knižku pschipósżele Žitawska wikowanska komora ſ 1,50 hr. bjes porta (póſtowy schekowy konto: Drjezdżany cżo. 14850).

Swóbne powjesce.

Swěrowanaj: Gustaw Arnoscht Ackermann w Sommarku p. Budeschez ſ Minu Bertu Měsez ſ Mateje Khóżzy.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Do wikowanskeho registra je žo dżenża sapiſało: 1. Na lopjeno 364 firma Otto Oßwald w Budyschinje. Do wikowanskeho wobhdoda žu sapiſani pschekupz Hermann Otto Oßwald w Budyschinje jako wožobinsky rukowaŕ a družiwowniſ a tajke kommandititcża. Družstwo awtowozi jo 1. 2. 24. 2. Na lopjeno 984 sjawne wikowańske družstwo Sträbicha a Klingka w Budyschinje. Wikowańscy wobkhod je žo se wschěmi aktiwami a pasiwami do družstwa ſ wobmjesowanym rukowanjom pschiſamknył. 3. Na lopjeno 1008 firma Sträubichen a Kingſt, družstwo ſ wobmjes. ruk. w Budyschinje. Družstwowy sapiſ je so 12. 1. 25 wobſamknył. Wóz pschedewsacża je dalewiedżenje dotalneho sjawneho wikowanskeho wobkhoda. Sakładny kapital wucżini 10 000 hr. Jako wjedniſaj wobkhoda ſtej wostajenaj pschekupzaj Pawol Max Sträubichen we Wjasſonzy a Wilh. Alexander Klingſt w Budyschinje. Sastupjeńſtwo družstwa ſ eklżdnemu wobkhodowemu wjedniſej pschewostajene. 4. Na lopjeno 1009 firma Erhard Thielmann w Budyschinje a jeje nětżejſi Max Erhard Thielmann w Budyschinje. Wobkhodna wotmołka: wulkowikowańſtwo ſ skanjanami atd., wobkhodna runnosż: sauskowna lawſka haža cżo. 6.

Nowe syno kupuje

hižo nětk po najwyšších płacżiznach

Wojeński zastaranski hamt w Budyšinje

(prjedy proviantski hamt) Telefon 1020.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Telefon 154 a 155 — Filialcy w Khoćebuzu a Wojerecach — Telefon 154 a 155

Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Worclowe khamory a worclowe kaščiki

Wuwjeduje wšě bankowske dźěła. Zadanja pjenjezy z 8—12 procentami. Požčuje pjenjezy na najlěpje

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Hdyž dźiśe wopraudźe dobry wobras měź,
dha dźiśe do
fotografiskeho ateliera
Rich. Hutha
mějeśel **Arno Lehnert**
w Budyšinje na ŕerbšćej hasy 13
Źěźbu njedźelu wot 1/4 11—3 hod. wotewrjene

Kedźbu!

Hdźe kupuju derje a tunjo
kosy
serpy
brusy
hamory za kosyklepanje
nakowy
synowe widły
kaž też wšě druhe ratarske wěcy?
Pola
Augusta Heyny
w Budyšinje na kamjentnej hasy
napśeśa prosacych wikow.

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najwušša kupowarnja wšěch wobućow; zhotowjenje po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

rukuja za najlěpšu kajkosć
Korle Nowaka nasl.
na žitnej hasy 10.

Helene Pötschke

cyhelnska hasa 4 — w Budyšinje — cyhelnska hasa 4

wurězne twory

Bohaty skład pisanych a běłych ložowych počehnjenjow, kśěłacych barchentow, halmuha, jakoweho barchenta, rólowanskich rubow, twjelkow, trěnjow, blidowych rubow, módroćišća

Wosebitosć: **Wupjerki.**

Hotowe cychi za 2 dźowjekow wot 8.— hriwnow sem.
Sym tež na hermanku w Kulowje, Wojerecach, Łazu, Ŕěču serbski! Rychwałdźe a Hródku. Ŕěču serbski!

Vogtlandske gardiny

meter po **50 pj.** — **Madras-gardiny**, teź za małe wokna, krasne mustry, hobrocy wulki wubjerk. Vitražowe tkaniny, jećki po 50 pj., kupanske ruby, ložowe přikrywy, wupjerki, počehnjenja, blidowe a komodowe přikrywy, sofowe a diva-nowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo

J. Erler w Budyšinje zwonkna lawska hasa 10

Dobre čehnje k sebi

Dom tunich płaćiznow

Dom hódnostneje twory

Wobsadki ze židy a cankow
žiłdźane francy
žiłdźane nahłowjace rubiśa z taffeta, moireje
žiłdźane rubiśa zelene, běłe, šěre
žiłdźane tkaniny za rubiśa

Wolmjane musliny za šórcuchi
satin jenobarbny
flłcowe sukna z suknje
somoty
nohujcy, zoki, rukajcy, dźěćace draśěiki, kłobuki a čapki

GÖRLITZER JOHANNES
Kaufhaus Schmidt
BAUTZEN

Běrny k jěźi

žołte a běłe
kupuje kóždeje dźěłby
Erich Brauer,
wulkowikowarnja ze symjeńtnymi a jěźanymi běrnami.
Telefon 944, kontor na Moltkowej dróze 51.

Wubjerk z hromadami
mužacych a žoujacych
kołow
jenož najl. hódn. znamki
Precto, Cohladitz, Gritzner, Tornedo, Miffa, Express a Specialnajpřihódn. płaćizn.
Dowolam podśěłne płaćenje
Dom jěźanych kołow
Witek w Sśijecach.

Oskar Meister

fotografiski atelje
w Budyšinje na khěžorskej dróze 15.
Telefon 438 :-: Njedźelu wotewrjeny
Po skazanju so teź na wsach fotografuje, tehorunja kwasne wobrazy, grupy atd.
Powjetšenje po kóždem wobrazu.

Syru wołmu

kupuje po najwušich płaćiznach abo zaměnja na
Ia česane přeźiwo
Otto Oßwald
šćrympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj
papjerowy wotpady po 3 pj.
lapy, bleše běłcho wina
bleše čerwjencho wina
soktowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **żelezo a stare metale** jenož na wupokaz wuźiwośe.
Popp na hornjerśk. hasy 18 telefon 1352.

Žołte běrny k jěźi

kupuje
Paul Bennewitz
w Budyšinje.

Wšě družiny
bornicy
(Bindegarn)
ma přihódnje wotedaś
Pawoł Bennewitz
w Budyšinje.

M. Mikela

časnikar w Kukowje

poruča **dobre časniki** po najtuńšich płaćiznach.

Hdźe dam swój **předešćnik wuporjedźeć?** Pola Walt. Straube w Budyšinje na zonitkowej lawskej hasy 8. (Otr Brandta nasl.)

Hrodła wokna pjeluški
ma na składze
Pawoł Bennewitz
w Budyšinje.

Ratarstwa
wšelakich wulkosćow z najlěpšej pěstowjerskej sajmju předawa tunjo
Wilhelm Koschmieder
posrědnik ležownoscow wo
Zhorjelcu, Konsulstraße 36.
Telefon 2368.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedujetaj płaćišćiw hłóbno a derje.
Albinus & Herbst, dr. i wob. ruk.
w Budyšinje na hornjerśej hasy 24.

Zahrodka

— serbska čitanka —
za sŕěni skhoźeńk ludowych šulow

je hotowa a na předań
w Serbsk. knihańi
w Budyšinje

Najlěpše celul. trajne šaty
elegantne :-: :-: wotmyjomne
wysoke khornarje, wysoke zhibniene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach
krawaty, pisane a čorne, wšěch formow
w najwětšem wubjerku.
samowjazańi **ale**
A. Bokelmann nasl.

Kupuju kóždu dźěłbu
ľučnego syna
Fritz Gretschel, wulkowikowarnja ze synom a slomu na Hošće hasy 8. Telefon 1194.

Fa. P. Rocho w Sernjanach

Telefon Njeswačidło čo. 24. — pola Kamjeńca.

Twarski wobkhod

Wuwjedźenje twarjenja domskich, zasydleńskich khěžow, ratarskich twarjenjow atd. Rysowanja a wobličenja płaćiznow podawamy rad zwólniwje kóždy čas.

Parny rězak a drjew. wikowarstwo

Deski, łaty, rjady, špundowanja atd. Rězanje za mzdu najtuńšo a spěšnje. Posrědnistwo za kuluchowe drjewo.

Blidarnja

Mekle wšeje družiny, kamory, komody, łoža, dospołne wuhotowanja, wokna a durje.

Žadajće sebi naše płaćizny.

W. KELLING

barbi - chemiscy čisći
z rukowanjom z benzinom
a prasuje
mužace wobleki
w Budyšinje na khěžorskej dróze 6 na Přiśećanskej dróze 16 Telefon 45
w Khoćebuzu na Hródkowskej dróze 4
we Wojerecach na cyrkwinskej dróze 22
w Běłej Wodźe na Bismarckskej dróze 26

Nawěstki přinjesu wužitk!

žicznju abo blach storczkti. K tomi je blach hujto dojerjawy a woda też masana, so może je rěsnjenjom hischcje górische ho stacz. Tuž je wulki njerosum, taiske straschne wězy do wody mjetacz. Je tola druhich mětnoscjow doseż, hdyż mózą ho taiske wězy wotbyez. Taiske njekedyżne przeczmjetanje móże hischcze žudnitke seżiwki nócz, hdyż snjesboženy swésczicz wé, schtó je to sawinował.

— **Rěpowe hadzerki njelahinu**, jeli z czasom Boži deschczik pschiwidże. Tak prajachu nam bżensa mnohi ekonomarjo, kotriż do Budyschina na wiki pschihżechu. Nadżijamy ho, so ho tola skónczinje k deschczej nakhili. Wesnoż bé rhětro samrócżene. Rano wokolo 7 hodżin pocznjasche ho deschczowacz, tola niz dolho. Lědma so ho wsetre trochu wopkonu. Natarjo bychu żebi też zyle wokcze globnu deschczik pscheli. Jedyn deschczowy dżeń też synowym żinjam dale seschkodżił njeby. Pische mokreho czesa ho bojeli njetrjebamy. Wichitke snamjenja letuschcho leta skerje bóle na suche léto pokazuja. Powschitkownje je też na polach rhětro suchu, wosebje w nasich lubych Delanach, każ nam bżensa rano jena Sserbowka wot tam powé. Mnohi Delanjzy natarjo maju hižo z polozym syna domoj. Rěpowe sadżenki, kotrež z wopréhka zyle himżym, so z nowa sbrabaju. Schtóż rěpu pschesadżuje, ezini najskhje. Mnohe wjetsche kowjeschka z pschesadżowanjom swiadnu abo wulkhum. S nimi też schkódniki ho hońsu, dokelż zbrobn nimaju. Jeli deschczik pschiżdże, budża ho sadżenki bórzy sasa sbrabacz. Natarjo, kotriż z hożdżicza rěpu swiachu, nimaju schkódnikow na swojich sadżenkach.

— **Khorosez wina k puschczenju z dżela.** Po § 123 pschemyslinskiho porjada knéżża ho pschemyslnizy bżdżiaczerjo do skónczenja wuczinjeneho dżiaka abo a biese wschcho wupowdżiacza puschczicz, je-li njejsu ke dalschemu dżiku khmani abo żu-li z nékajkej khroinej khorosczu poczżeni. Pschemyslowi pschistajeni knéżża ho biese wschcho i bżila puschczicz, je-li żu psches trajazu khorosez sadżéwani, swoje dżelo wukonjecz, tchornija też pschekhodżu pschistajeni. „Trajaza khorosez“ pschedstaj po sdżiwych postajenjach, je-li so khorosez pomérnje do dothoczehnje. Puschczicz żmé so tajki dżiaczer haydom, je-li su wuhlady, so khorosez hischcze dolho traje a bórzomnu tónz dowidżecz nieje. Po § 84 sakonja wobkhódnje je rady może so dżiaczer, hdyż dżiaczerska, pschistaicerska abo wobkhódna rada wobsteji, pschecziwo puschczenju hórschicz, je-li wobstejnosczje k taikemu postupowanju njemuśuja a so jako krutosez wuwokasuja. Njejschihó na krutosez njewobsteji, je-li sakoń k puschczenju abo wupowdżenju prawo dawa.

— **Sa Khnitki wukrjesz** je so sapoczak dżiła w pjekarskim rjemjesle na rano 5 hodżin postajilo. Knieżeński president Bżichtiug w Lehnizach je so wschelakim kobusthawam pjekarskeho sjednoczeństwa z pschiložnoczju swjedżenja rjemjeślnistwe komory wuprajił, so je dżiaczeny porjad, każ nétko we Wrótslawskim wokrjesu wot nékotrych dnjow sem wobsteji, też za Khnitki wokrjesk powpisał. Po nim njesmé ho wot wieczora dżewjeczich huż do rana pjeczich w pjekarskim rjemjesle dżiaczk, sapoczatk dżiła je na 5 hodżin postajeny. Tohomnja je wunoschowanje a pschedawanje pjeczkowu do rano 7 hodżin sakasane. Tak je ho żadanje mnohich pjekarjow dowjesnilo. Trjebaja jenoż hamtske wojsewjenje woczakacz, kiż ho bórzy stanje.

S **Munakala.** W swjatkownych próżdninach wotmé ho w nasich stronach wulki dżiczazu swjedżeń. Nimale 400 dżeczi z Łużicy, haj tamo se Schlesiskeje a Branborskeje bżehu do nascheje sanjeżenje hole pschikhwatali. Na wobschérnym holym mésnje k polnozu wot Liwicza niedaleko nébżuschich Nowych Dréwzow sej swoje léhwo postajichu. Najwjetschi dżél dżeczi pschindże hižo swjatkowim sobotu. K. rychtarskibeł Becker jim hacz na Lutobczanske sastanischczo rébłowainy wós napschecziwo pósła. Nosy wostachu dżeczi w Lipicanskich bróżnjach. Prěni a druhi dżeń swjatkow mějachu wschelake wojowanja na pschemo a hrajachu nékotre żortne hry Hansa Sachsa a Schillerowu wulku hru „Léhwo Wallensteinskich“. Druhi dżeń rano bżesche krótka nutrnosez wonka w Bożej swórbje. Wutoru dopoldnja so dżeczi sasa domoj podachu. K. Beckerej a hospodskiwym Liwiczanam wutrobny dżak. — Sserbsjy wuczerjo, njewabi tuchu pschikład? Njejsu nam też jara mjne taike sjezdy serbskich dżeczi.

S **Wjelecżina.** Pschi składnoscki schtomow liczenja we Wielecżinje so na nékotrych schtomach a winowych pjenkach czerwjowki (Schildläuse) nadeidżechu. Hdżeżkuliż so taike nadeidżu, maju so słonki wotdrapacz a je 15 prezkarbolom pomasacz. Hacz na ichtom czerwjowki, spésnajesch na tym, so su lopjena świetle.

S **Wóhtinka.** Pschichodnu wutoru 16. junija wyp. we 2 hodż. so pola dr. Bergmanna we Wóhtinku wocżerjam rada podawa. Lékar budże pschitomny.

S **Njedjichowa.** Saúdżenm pónżelu so pola Njedjichowa leż palesche. Wohnjowa wobora woheń podużu. Schtwórtk wjecżor wokolo 10 hodż. so na ramjenym mětnje palesche a to na dwémoj mětrnonaj nadobo. S teho może so hudżicz, so je kóżdy ras woheń założeny. Hdyż wohnjowa wobora pschidżeże, bé wjesne wobydlerstwo woheń nimale sadusyło. Mimo toho pak so tola wokolo jutra lésa i wohnjom sapnieli.

S **Kamjenza.** Saúdżenm żriedu pschipołdnjin cżekny turdonnemu staro-tworowemu wikowarjej Schreiberej kóń z swojom na puczu k pastuwnej horje. Sléna holza, kotraż na wosu żedżesche, bu z wosa wjerhnjena. Wona żebi wohu slama a so na wobéknaj kolenowaj khtóro jrani. Ludżo najpschicheneho konja sadżerżachu a starachu so swérnje sa sranjenu. Wobżedżeż sapschaha se strózelemi woteidże.

S **Njeżwaczidła.** (Konzert.) Wulkotne musikalne poskicżenje nam pschedsteji. Wokolo 130 wosobow wulki mésczany chór krajnostawskeho seminara a wyschscheje schule z Budyschina naż we krasnym parku w Njeżwaczidle njedżelu 5. julija z wutrobu wokschewjazynmi spéwami swjeżelicz. Snatu dirigenta Albert Wotruba nawjeduje slawny khor. Plakaty a naiwéschi pschinjeżu nam bórzy bliżsche.

S **Ledżborez.** Tudomneho wobżedżerja herbiskeje grychty Bruna Gráfu je saidżene dny Boża ruczka sajała. Wón je swojimi żuschemy dżeczel domoj khowasche. Pschi tym jeho zyle njenadżiżny nahla żnjerez pschekhwata. Semrěły bé balono a schéroko snaty jako dobry a dżélawy hospodat, bé we Wujeschanskej zyrkwi sobu zyrkwinski pschedstejiczel a pschedstejiczel Wujeschanskeje nalutowarnje. Gráfa bé swojeho runeho a żortniweho waschnja dla wschudże rad widżany.

S **Wojerez.** (Hóbna namakanka.) Wésta Garmsowa namaka wężera we nadrósnej hrjebi do Narcza nimale nowe żonjace koło. Hacz dotal ho hischcze nichtó sa kolom njepraschesche. Koło je żnano néhżbe krabnjene.

S **Woleschnizy.** (Srudna statistika.) Knieżeństwowy president je w tamnischej ludowej schuli pokazał, so by ho bydlerstwa, krowotna a żeżiwjenska statistika nastajiła. — S 520 dżeczi, kotriż do tamnischeje hólczażeje schule chodża, dyrbi 73 hižo pomhacz zhleb zastużicz, dyrnież hakle 7 lét stare bydże. Macżerje 118 dżeczi dyrbja swonka swojeho domu dżélacz, zastużicz, a njemóża ho wo spomożne wocżežnjenje dorosta żaracz. 225 dyrbi je druhemu dżeczimi we łożach spacz. 120 ich je dorosczenymi. 7 dżeczi zyła we łożach njeżi. 39 dżeczi czerpi na njedostatku zhroby. 48 njedóstacze niczo k żiwdanu, 122 żanu żwaczinu. 41 je na tuberkulosu khorych. To żu ścudne wobstojnosche powójnskeho czasa.

S **Lubnjowa.** W Błótach żu so żnowe żuż sapoczake. Njejsu tak bohate jako saidżene léto. S méstnami smeja żanno na 50% mjenje hacz loni. Wina teho je, so béschej symna a naléczo pschetuchej. W żnnje maju Lubnjowske luki stajnje powodżene bżeż. Wobżedżerjo maju lépschu nadżiju na wotawowe żné. Błótowczerjo też létko dwé njedżeli prjedy żnnu żuku hacz druhe léta, dokelż je trawa je stajnej horzotu spéchnje sefrawila.

S **Khoczebuza.** Sstrjedu popoldnju w bróżni wohonja Heidemüllera woheń wudyri. Dokelż na tamnym dnju żuły wétr saschadżesche, so woheń jara spéchnje rosches ri a też hródże sapali. Wobej twarjenj so do cżista spalischtej. Stót w ukhowachu. Woheń je ham wot żo nastał. Psched nékotrymi dnjemi wós żnna do bróżnje dowjesechu a żrjo wostajichu. Sżuno je sapari a tak zulu bróżeń sapali. Domike wohnjej wukhowachu.

Z Łużicy.

S **Korsynnja.** S kolom cżežzy sjesłoži tudomny kupcz wuczeř Kammer na Kalchowskej horje. Wón ż kola na hłowu schtapi a żiebi mosny sschasje. Druhi kolojżdny jédże jenemu wobżedżerjej do sahrody a so pscherczżiny. Woża pak njeranjeny.

Se **Sohlanda.** (Cżežke autowe njesboże.) Schtwórtk dopoldnja wokolo 10 hodżin sraśyschtaj dwaj automobilaj na kichżnej dróży w Sohlandże do ho. Bawimowy wikowar Schuster ż Oederana pschijédże po dróży ż Wehrsdorfa. W żanym cżasu pschijédże Budeścżanskeho Kinzelowy auto se Schérachowa a tak sekaschtaj so na njeżbożo runie rółk dróhi. Schusterowuj auto żażéże do Kinzelowcho autowcho sadnjeho kola na prawej stronje. Kinzelowy auto bu k jenemu jaworzej wjerhnjeny a zyle rostłapasowany. S mózným rażenjom so Schusterowy auto pscherczżiny a cżežko wobschkodżi. Kinzel żebi rjebła slama. Jeho do khorownje dowjesechu. Druhy nutska śeżażu ż lohkimi sranjenjemi woteidżechu. Wjednik Schusterowcho auta je wina na njeżbożu, dokelż pische śwérchnje żdżiesche.

S **Habrachczżu.** (Wulki woheń.) Schtwórtk w nozy wokolo 12 hodż. wudyri woheń pola katarja Mérczina we Habrachczżach. Jeho żużod, żiwnoscjez Hołz, wotucźi, dokelż jeho poż stajnje schczowkasche a rujesche. Njemało so stróżi, hdyż widżesche, so so żużodowa hróżeń pali. Martinezow, kotriż krucze spachu, hnydom wołasche. Domske, hródż a bróżnja so spalichu. Słót a dżél domjazeje nadoby so wuthowa. Wjesna wohnjowa wobora mésesche so hnydom krucze do dżéla. Też druhe żużowy ż bżischeje wokolnu pschikhwatachu. Nékotre dalsche wéjy żinka ničżo we wohnju njewuhnychu, dokelż bé nóż jara żsima. Mérczin mésesche prjedy w nétczéżischej Pólsicy kublo. Psched 2 kiomaj pak je so w Habrachczżach sakhubił. Woheń je słóżnika ruka założiła. Wobżedżeż mésesche samésczene.

S **Bischkopiz.** W nowej Bischkopiczańskej zyrkwi żwjateho Benna najdóstojnischi knjes biskop dr. Rischeczżian Schreiber pschichodnu njedżelu żwjate firmowanje wudżéli. Też druhowérnivi maju pschijsmy, tak dałeko hacz budże méstna.

S **Markersdorfa** pola Sporjelza. Saúdżene dny bu tamna krajina se żylnymi njewjedrami domapytana. Mnohim wobżedżerjam buchu zyle sahony żita ż krupami pobite. Też rěpowe pola żo ż méstnami sapuscżichu. Wobżedżerjo budża je dyrbjecz żnowa wobżadżecz.

S **Ruchhacha.** Saúdżenm njedżelu, hdyż méscsche Shorjelski cżah na tudomne dwórnischczo pschijécz, bé sawjera hižo sawjena. Tu pschijma nadobo awto po Pawlsdorffskej dróży. Wjednik njemóżesche wjazy auto sastajicz, dokelż so pschepożże na sawjeru dohlada. Sawjera żo na wjele kruchow rossłama. Rutskażedżaju pak se stróżelemi woteidżechu.

Ze susodnych a dalšich krajow.

S **Drjeżdżan.** Njedżoż ż létadłom, wo kotrymż wjeza pżiżachmy, je żiebi druhi wopor żadało. W tamnej khorownі w Bjedrichowym méscze je schtwórtk rano druhi létadłowy kobupuczowazy direktor Barrak na żnoże cżežke sranjenje wumrjeł.

S **Krimiczowa.** Cżežke automobilowe njesboże sta so saidżene dny w Langenleuba. Réżnišli mischtr Pomsel se Kamjenicy pschecżażny żo w nahłym wózku se żnożim automobilom. Pomjel bé hnydom mertwy, widelnik autowa żo cżežko a dwaj druhaj mutskażedżaj lohko franiczu.

S **Zwikawy.** (Pschi kupanju żo salepiloj.) 24 létny żenjeny Kurt Wezel se żnożimi żwakom pola hutowcho żpuschczadła ż czołmom jéżdżesche. Wyschse spuschczadła żo Wezel potom kupasche. Na njeżbożo trjechi Wezel do wiercżatcho kuzoła a żo tepi. Po wjazy hodżinskim pytanju namakachu fónczinje cżeło snjeżbożeneho. — Njeżenjeny dżéwczej Marinetz je Zwikawy kupasche żo w jenej tamnischej skale a żo tepi. Jeho cżeło hischcze hacz dotal njenamakachu. Nirinetz bé je żwojimi towarischemi wulkt cżinik.

S **Falkenhajna.** (Dżéżo żo żpalilo.) 56tna hólcka wudowy Hankowcje hraifasche je sapalkami, hdyż macz doma njebé. Drasta dżéżcza żo żapali. Dżéczo bżeżeche żakoscżo na dwór, hdyż dżéż drjewo rubasche. Tón dże dżéżcza hnydom pomhasche, tola bé hižo pschepoźże. Cżežko wopalene dżéżo ża hodżinu wumrje.

* **Dwanacze dżeczi żwojeju nanow żhubili.** Autowy wjednik Schmidt pschejédże blisko Kronacha pola Weimara dweju kolesarjow. Wonaj béschtaj bratraj. Jedyn béschе 42 a druhi 36 lét stary. Wobaj staj nanaj schescich njeżaśaranych dżeczi. Polizija saja Schmidta, każ też autowcho wjednika.

* **Autowe njesboże dla jelenja.** W nozy k żriedże żo żo na dróży mjes Strehlitzom a Fürstenbergom w Meklenburgskej je spodżiwnieje pschicżinjeny autowe njesboże. Auto Berlinskeho pschekupza Breslauera pschijédże ż wulkej spéschnosczju po dróży, jako schoser nadobo wulkeho jelenja pschedi sobu wuhlada. Autowa żwéza wo sdaczu jelenja błeżesche, tak so żo ż méstna njechibasche. Dokelż schoser wjazy w prawym cżasu auto sastajicz njemóżesche, srasy tón do jelenja, kotryż so pschi tym mori. Auto pak jadżéże do schtoma a pschecżżiżny żo do pscherowa. Schoser bé hnydom mortwy.. Breslauer a jeho mandżelska bej khétro stawy rosmjeczeschtaj.

* **Słóstnizy.** Se żnyklanja słóstnistwo żkuczika ż mandżelstwa wulkowobżedżerja Handrija Kohla ż Buchnowa. Kohl je żiebi néhżbuske hrabinske kubło w Buchnowskim kupik. Pschicżahnuł bé ż južnoje Tirolskeje. Jeho mandżelstwo, kiż je khorowata, méżesche a wuprajesche pschezo żaso żadoscz, so do južnoje Tirolskeje wrócżicz. Mandżelski pak nochżyschce jeje pschecże dowjelnicz. Dyrbjesche nékotre dny żapscowacz. Prjedy hacz wotewżdże, prajł jemu mandżelska, je jeho, je-li nocże żiwy do Tirolskeje, teho morjewoho tam dowjesu. Hdyż so nétko Kohl ż puczowanja domoj wrócżi a do żwojeho wobydlenja żastupi, wuńdu jeho mandżelska a ż hoźtwinskeje ześeły na njeho. Mandżelski béżesche hischcze cżežko kranjeny k wokna a pschiwoła żwojim w kohrodże kraskazum dżéczatkam: „Dżéczi, ja wumrum“, a żwjesé se morjewy k semi. Żona chżyschce też hischcze dżeczi żaskerjo. Ma dobre żo pak jedyn cżeladnik pschibżża a dalschemu njeskutkej sadżéwa.

Najnowiše z cyłeho swéta.

Sakiski żejm je kommunistiski namjet pschijał, po kotrymż ma sakiske kuježerstwo nemužke kuježerstwo namolwicz, so by żo tajny żud k schkłanju republiki wotstronił.

*

W hospodarskiwowym wubjerku nemuskeho żejma je minister żmutkownych naležnoscjow Schiele wo sirotwinych praschenjach rosprawił. W nastupanju żeżiwjenja ludu ma żo hischcze wjele pschecz. Mjes mtodżinu żo hischcze husto rachitis a tuberkulosa nadeidże. Na nadbadne waschnje żu narodżenja wrócżo schłe. W lécze 1924 je na 1000 wosobow 19,3 porodżenjow wotpadło pornjo 26,7 w lécze 1900 a 39,9 w lécze 1880.

*

Cżeskoslowakski żwonkowny minister dr. Beneżch je do Parisa pschijéł. Wón budże ż wodżerjemi franzoskeje politiki wo aktualnych praschenjach rěcżeć.

*

W jendżelskim delnim żejmje je statny żekretar żwonkownych naležnoscjow Mac Neill na praschenje wotmolwił, so żwjatarska wojerska kontrollowaza kommiśija w Nemskej wostanje, so by pschewodżenje żadanjow noty żwjatarjow ż 2. junija kontrollowała.

*

Grichiske ministerstwo je wrócżo stupiło.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadżuje so kóżdu pónżelu wjecżor 1/2 9 hodż. w Serb. Domje.

Budyšin. Serb. tow. „Nadżija“. Wutoru, 16. junija 1925, mésaczna zhromadżizna w Serb. Domje. Muzske hłosy zońdu so z dypkom we 8 hodż. k spéwnej pruzy. Dalši mésaczny program poda so na zhromadżiznje. Jednamy wo ważnych naležnoscach, tuż dyrbja towarschi a towarschojo połnoliczbnje pżitomni być. Hosżo su lubje witani. Předsyd. Dirigent.

Dubrawka. Tow. „Jédleńka“ ma kóżdu wutoru wjecżor 1/2 9 hodż. spéwanje w Kraskec domje.

Khróśtecy. Jednota „Sokol“ ma pżichodnu wutoru wjecżor 1/2 8 hodż. zwućowanje.

Nowa Wjes p. Krjebje. Pżichodnu srjedu, 17. junija, pżednoszuje k. Hladki w Heinrichec korčmje we Nowej Wsy pola Krjebje wo Bosniji a Hercegowinje, k temu so 100 krasnych swětłowobrazow pżedwjedże. Započatk wjecżor w 9 hodż. Wo bohaty wopyt so prosy. Zarjadnistwo.

Serbske dżiwadłowe zjednoczeństwo. Sobustawy so kedżbliwe cżinja, zo zmjeńemy naš bliżši wulét a koncert w Jabloncu a Wuskidżi a to po możnosci 11. a 12. julija.

Zwjazk serb. spéw. tow. ma sobotu, 20. junija, pop. w 4 hodż. ważne posedżenje we Serb. Domje. Wuradżowanje: Léżny koncert 19. julija w Hodżiju. Pżitomnosć wšech dirigentow je nuzna; pżedsydża su też lubje witani. Bjarnat Krawc.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleř w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dżeł: Arnošt Bart w Brężncy, — za nawéschki: A. Dučman w Budyšinje.

Drježdźanska wikowanska banka akc. tow.

wotnožka w Budyšinje

w Budyšinje na dźiwadłowej hasy 8, rózk šulskeje hasy (při žitnych wikach)

Telefon čisło 2 a 169.

K położenju za z nami dźěłacych přećelow smy na sćěhowacym naspomnjenych městnach

přijimańje

za našu banku připrawili:

w Huscy: pola k. překupca Erwina Krätschela

w Hodźiju: pola k. Williama Kellera, čłoneho přijimarja zw. sł.

w Budestecach: pola k. wobsedźerja drogownje Maxa Eisolda, křižna drogownja

w Bukecach: pola k. Oty Dietricha w domje k. Richarda Dietricha „K staremu Frycej"

w Rakecach: pola knjeza wobsedźerja haptyki Roberta Oty

we Wjazońcy: pola firmy C. A. Schwer, měješćel Walter Schwer, drogownja

w Pančicach: pola firmy Pawoł Glawš, tworowy (klóštr Marijna Hwězda) dom

we Wósporku: pola k. Maxa Gretschela na dwórniščowej drózy 26

we Wjelećinje: pola knjeza překupca Emila Hillmanna

w Kulowje: pola k. Jana Narćika, wobkhod mužacych módow, na Wojerowskej drózy 41.

Bliže wo bankowskim wobkhodźe je w přijimańjach a pola nas w Budyšinje na dźiwadłowej hasy 8, rózk šulskeje hasy (při žitnych wikach) zhonić.

Drježdźanska wikowanska banka akc. tow.

wotnožka w Budyšinje.

Lehmannec
konditorńja a kofejownja
na serbskej hasy 8
Najpřijomniše hósćne měsnosće - Konditorske pječwa přenjeje njedownje.
Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio"
K dobroćiwemu wobkedźowanju: Najlěpše Słanknowske a Reichelske piwo z čwicow.

Hosćenc w Delnjej Kinje.

Jutře njedźelu, 14. junija, pop. ¼4 hodź.

wulki koncert w zahrodźe

z posylnjenej kapału,
wot ½6 hodź. su
pyšne reje
K temu přećelnje přeprošujetaj
G. Lorenc a mandźelska.

Hosćenc w Sowrjecach

Jutře njedźelu wječor wot 7 hodź.

pyšne reje

K temu přećelnje přeprošujetaj
Arnošt Palef a mandźelska.

Hosćenc w Khwaćicach

Jutře njedźelu wječor wot 7 hodź.

pyšne reje

K temu přećelnje přeprošujetaj
Jan Nowak a mandźelska.

Hypothekowe požčonki

na leżownosće, kiž so k ratarstwu wužiju, wobstara pod přihódnymi wumělnjenjemi při najnižšej dani bjez napłaćenja najspěšniše
Ernst Raue na Hošic hasy 32
Założene 1907. Najlěpše porućenja.

Přeprošenje

na skadźowanje za hajenje spomožeństwa
(Wohlfahrtspflegetagung)
póndźelu, 15. junija 1925, wječor we 8 hodź. w zali „Měšćanskeje zahrody" (nic na bohotowni.)

1. Wotewrjenje.
2. Přednošk knježny z Gierke z Barlina: „Kajke nadawki ma jene město w hajenju spomožeństwa."
3. Přednošk knježny dr. Turnau, z Barlina: „Strowotne spomožeństwo z wosebitym dźiwanjom na hajenje młodźiny."

K přednoškomaj maja so wuprajenja přizamknyć.
Prosymy wo bohate wobdźělenje.

Měšćanska rada w Budyšinje
Spomožeński hamt.

Štrympy :: zoki
makkowe košle
makkowe kholowy
košle z předkošlič.
zoki za dźěći
sportske štucy
ze stopu a bjez njeje
najtuńšo.
Wulki wubjerk!
Ernst Jordanowa wud.
w Budyšinje
na jerjowej hasy 5 a na knutřk. ławsk. hasy 8

Specialist nowočasneje wóčneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje
na seminarskej hasy 5.

Ručna
młóćaca mašina
je na předań
w Boranecach čo. 7.

Wuporjedźenja časnikow
wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórniščowej drózy 40.

Rjane prosata
ma na předań
Bodling w Kołwazy
pola Pomorc.

Po płaćiznach, tak tunich, kaž je mi někak móžno,

poručam we wulkim wubjerku:

Mužace wobleki, sportske wobleki, kordowe a manchestrowe wobleki, wobleki za młodźencow, pacholow, hólcow a dźěći, najlěpše manchestrowe kholowy, kholowy do dźěła, krute kholowy, lohke lěčne kholowy, barbojte a smuhate tkaninowe kholowy, Breeches-kholowy, čorne a módre kóperowe jaki, **lěčne jaki a žakety,** lacy, lacy do dźěła, derje imprägnérowane jaki do wětra, kholowy za młodźencow, pacholow, hólcow, krótke a so zapate kholowy z lacom, gumijowe mantle, lystrowe žakety, čorne a wšelakich barbow atd.

A. zwud. Mengerowa

w Budyšinje na serbskich hrjebjach 6.
(měješći Woldemar Menger)

Hižo přez 40 lět znaty, kruče solidny a sprawny wobkhod.

Wosebje khudšim ludźom a dźěłaćerjam dawam při ležnosć, zo móža tak tunjo, kaž jenož někak možno kupować.

Ratařske mašiny

předawataj a wuporjedźetaj najtuńšo
Bjenada a Pjetaš w Kamjencu
na rańšej drózy čo. 11, telefon 159.

Parne čišćenje pjerja
z elektriskim čerjejom
Erich Schmoller w Budyšinje na sukelskej hasy 3, telefon 1103.

Rěčnik a notar
Lehmann
je so z pućowanja wróćił.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Sł. N. płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 587

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyše wobličeja Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 50 złotych pj Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 136 **Budyšin — pónjdźelu, 15. junija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Pscheeźiwjenje pschećiwo ratarskim zlam w němskim žiwjenju.

Němski kanzler dr. Luther je so pjatk z wjednikami knjeježstwowych stronow wo zwowej pschedłohy rozrěčał. Pschi tym je so pokazało, so je dwělne, hač knjeježstwo wjetschinu za pschedłohu namaka. Zwowna pschedłoha wudźe so we wjele dypkach dyrbjeć, chětro pscheměnjeć, pryedy hač budźe za wju wjetschinu hłosowacej chyžeć.

Rozdźěl měnjenjow wo pschedłohy je mjes stronami jara wulki. Mjes tym so su landbundej žitne zła knjeježstwowje pschedłohi pschenjatke, dźěl nowin němskeje ludoweje a zentrumskeje strony zjawnje za zaćišnjenje ratarskich złow wutrupuje.

Tola to njeje jenička staroseć, kotraž knjeježstwo ćěžeše. Też we **nahłodnoscjenšim praschenju wězy** do prędka mjendu. Schtož su němskonazionalni pschi wólbach lubili, njemóža nětko dopjelnić. Wubjerk němskeho žejma sa nahłodnoscjenje wschědnje wjele słow listow wot wobzobow dóstawa, kotrejž so z jeho wobsamknjenjemi sjebani cźuja. Toho dla so wo wuzkoscji nahłodnoscjenja znowa jedna. Knjeježstwo knadź też w druhej należnoscji porazku poczerpi. Wono so njetaji, so chże žadanjam polskowacź, kotrejž so na pscheměnjenje nětcźischeje němskeje wustawy měrja. K temu dyrbi wustawiny wubjerk dopomhacź, kotryž ma so, kaž je němski smtskowny minister Schiele pschipowjedźił, bórsy postajicź. So k tomu dóchje, njejsu wuhlady najlepsche. Sapósłanz zentrumskeje strony Schreiber je w němskim žejmje rjekł, so zentrumska frakcija nima myslje, postajenju wusławineho wubjerka pschihłosowacź. Bjes dźiwa, so němscy nazionalni pschi tajkich wobstejnoscjach jara ezmowje do pschichoda hladaju.

Němska pósta nowych ludźi pschistaja.

Němske póstnje sarjadnistwo blizsche dny 1600 cźakanzow na sastaranje jako sastojnikow pschistaji. Dale dyrbi blischeje dalschich 5000 cźakanzow žłužbu pola pósty namakacź.

W němskim žejmje maja sa nusne, so póstske sarjadnistwo najprjódy na 14 000 pósstkich cźakanzow nize 60 lět dźiwa, kaž dalokoź žu khmani. Runje tak so finanznych pschicźinow dla pscheje, so by pósta, hdy by so hodźiło, wotwarjonych sastojnikow z finanzneho a żelesniskeho sarjadnistwa pschistajiła.

Swjatkarske lětadła w Němskej.

Konferenza swjatkarskich pósłanzow je so z prascheńom pschelećenja swjatkarskich lětadłow nad Němskej saběrała. Po postajenjach Versailleskeho měra bě swjatkarskim lětadłam a powětrownym łódźam dowolene, nad němskim krajom pschelećeć. Na němskich letanischćach dyrbjachu se swjatkarskimi lětadłami runje tak wobthadźecź kaž z němskimi. Tele postajenja žu 1. januara 1923 płacźiwosć zhubiłe. Wot toho cźasa njeje so swjatkarjam poradźiło, so z Němskej w tutej należnoscji dorěcźeć. Němske knjeježstwo stejischcźo zastupuje, so dyrbja so lětadła, kotrejž su so Němskej sa twar lětadłow z Versailleskim měrowym sprěcźenjom napokoźite, też sa swjatkarske lětadła płacźicź. Swjatkarske knjeježstwa nochcedźa tole stejnischcźo pschipósnacź. Konferenza pósłanzow je toho dla wczera wobsamkła, maly wubjerk wězy wustojnych pomjenowacź, kotryž dyrbi wumělenjenja pruhowacź, pod kotrymiž mohło że k dojednanju z Němskej dońcź.

Bolschewikske knjeježstwo baltiskim statam rukowaśi pakt posticja.

Po powěścach pólskich nowin je ruske knjeježstwo baltiskim statam bjeschtrach rukowazy pakt se sljedowazymi wumělenjemi poskićiło: 1. Baltiske staty (Finska, Estonska, Lotschsika a Litwa) so swjasaju, so pschi konfliktu bolschewikskeje Rusleje z Pólšej abo Rumunskej neutralnosć zachowaju. Wschě sawadźne praschenja njedyrbja so Haagskemu měrowemu sudźi, ale wobzebitemu žamžnemu sudźi pschedpołożicź. Baltiske staty njesmu hač dotal na tónle namjet bolschewikskeho knjeježstwa wotmolwicź.

Pšched złownej wójnu w Pólskej.

Njedźelu je so cźasz minył, hač do kotrehoż bě Němska na podłožku Versailleskeho **měrowego** sprěcźenja **musowana**, twory pod wěstymi wumělenjenjemi **z Pólskeje** do Němskeje pschipuschcźicź. Dowos wuhla, kotryž dyrbjeschе Němska hač do 15. junija pschijimnacź, na měsaz 500 000 tunow wucźinjeschе. Hdyž tuna (20 zentnarjow) w pscherěźku 10 hriwnow płaci, je Pólska měsaźnje 5 miljionow złotych hriwnow z Němskeje za wuhło dostawała. Do druhich stronow Pólska tole wuhło njemóže wotbyć. Je-li so wuwos do Němskeje sastanje, dyrbi so 30 000 pólskich dźěłacerjow w Hórnjej Schlesyskej puschcźicź. Byli so to stało, by Pólska wudźěłkam němskeje industrije z wyšokimi złami pólske mjesy sawrjeła. Poslednje lěto je Němska za 102 miljionow hriwnow tworow do Pólskeje wuwjesła. Pólski wuwos do Němskeje je 136 miljionow wucźinił. W tutej sumje so wuwos pólskeho wuhła na nětkóźe 60 miljionow hriwnow wobliczа.

Dr. Benesch pola Brianda.

Franzowski minister swonkownych należnosćow Briand je sobotu cźěskosłowakskeho ministra dr. Benesча, jendźelskeho pósłanza Crewu, schpanskeho pósłanza Guinones de Leon a pschedsydowu swonkownego wubjerka franzowskeje deputěrtskeje komory a senata k rozrěcźeju pschijał.

„Petit Parisien" dźěłuje, so je Briand wosebje wo pschichodze awstriskeje republiki rěcźał. Pschi tym je pscheciźiwnosć pola dr. Benescha nadeschoł. Briand je wo hospodarskej uniji mjes Awstriskej a Cźěskosłowakskej prózuje. Pschecźiwo tomu je niz jenoź Praha, ale też Rom sapjera. W franzowskim knjeježstwje pak maju sa nnusne, so by so awstriske praschenje w smyslje Franzowskeje sjednotwosć pryedy hač budźe so wo paktu z Němskej jednacź. Briand budźe toho dla z Romom a z Jendźelskej wo tymle praschenju jednacź.

Zionistiski sjwětowy kongreß we Winje.

14. sjeźd zionistiskeje sjwětoweje organizazije dyrbi so 18. augusta we Winje wotmeć. Wón z wuzwolenych wotpósłanzow wobsteji, z kotrychž jedyn na 2000 žobustawow wotpadnje. Na sjeźd so 4000 hač 5000 wotpósłanzow se wschěch krajow sjwěta sendźe, pódła toho mnohy hosćo. Sanstupjer jendźelskeho knjeježstwa so pschi wuradjenjach wobdźěli. Hakenkreuzlerjo a druhi antiseminitojo su wobsankli, sjeźdej zadźewacź. Pola awstriskeho swjatkarskeho kanzlera su pschecźiwo njemu protestowali. Tak su němscy ludowcy swójoj sjeźd na 15. a 16. augusta we Winje postajili, a 18. augusta dyrbi němski sjeźd wschě němske ludowske organizazije sjednoczicź.

Italsko-afghanisti pschiwab.

Italska Stefanska powěścźenja je powěsć wo diplomatiskim pschiwabje mjes Italskej a Afghanistanom pschinjeła, kotryž knadź k sastajenju diplomatiskeho wobkhada dowjedźe. Italskeho inżenieura Piperna, kotrehoż bě afghanske knjeježstwo do swojeje žłužby wsako, běchu psched policiju zkasali. Wón žo sapomjedźi a policijin zastoł, kotryž chcyzche jeho k tomu nusować. Na to Piperna sajachu a k žmjerći sabudźichu. Italskemu pósłanzej dźe so poradźi, pjenjezne rosrunanje sa žiwójbu stónzowaneho z wumělenjenji dozpěć, tola z wuspěchom prozowasche. Piperna pak w jastwje wobkhowachu, a w žiwjej njeseźerpnosći wón cźekny. Njedaloko rukeje mjesy pak žo cźekunjeń wschón wustawischi asghanskej policiji staji. Ta jeho do Kabula wrócźo dowjedźe. Italski pósłanz so pschi najwjetschich wobcźežnoscjach, tola z wuspěchom prozowaschе, so bychu jeho puschcźili. **Mjes tym pak su inżenieura stradźu w jastwje wotprawili.** Italska je pschecźiwo tomu protestowała a dalsche kroczele pschipowjedźiła.

Němske hascherske towarstwa w południschej Tirolskej so rozpuschcźile.

Italske knjeježstwo je wschě hascherske towarstwa (wohnjowe wobory) w południschej Tirolskej rozpuschcźiło, dokelž jich wojerska organizazija sakonjam napschećo steji. Knjeježstwo je poručiło, so maja wohnjowe wobory w hinschej formje organiowacź a žo pod dhladowanje gnenjenskeje wyschnoscje stajicź.

Dołha wójna w Marokkowskej.

Kaž Parižki „Journal" zhoni, je franzowska ministerska rada hnydom po Patnlevewej rozprawje w Marokkowskej wobsamkła, wójnu w Marokkowskej dale wjesć. Licza z dołhej wobcźežnej wójnu, kotrejž pak so Franzowska nježdźe swojeje nahladnoscje dla wostajicź. — S Franzowskeje pjeza w bližšich dnjach wjetsche wojerske pożnjenjenja do Marokkowskeje wotendu.

Pryedy hač je ministerski pschedsydża Painleve město Rabat wopuschcźił, je wón žurnalistow pschijał. Jim je rjekł, so je je smyslenjem franzowskich wojakow w Marokkowskej jara spokojom. Nadźija žo, so žo sa krótki cźaz wschě naprawy scźinja, so by so pschećiwnikanju brónjow a municije z rysskim Kabylam zadźewako. S pomozu Schpanskeje budźe móžno, mórski brjóh wobkedźowacź, so žo pschećiwnikarske łódźe njebudźa móz z njemu pschibliźicź.

Havaska powěscźenja z Rabata powěd: Położenje pschi marokkowskej wjeczornej fronce njeje so pscheměniło. Jene franzowske stróžiscźego je žo sajko z proviantom sastarako. Psched žrjedźnej frontu je njepschećel z napschećo Taounata pożylnjenja dostał. Franzowskaj lětarjow žu do njepschećelskich stejischcźow bliźko tuteho města z wuspěchom tśeleli. W ranju je njepschećel sypkał, so do stron pola Ganerroumou nawalicź. Franzowsam žwérne splahi pak žu z pomozu maschinskich tśelbow, na automobile nastajenych, njepschećela wotrasyli.

Njeměry w Chinje.

Dobycze chineskeho knjeježstwowego wójska nad Junnanskim sběžkarskim wójskom.

3000 muži Kantonskeho knjeježstwowego wójska je pjatk z kupy Honana rěku pschekročźiło a dwě mili k rajnu wot Kantonskeho pschedměsta Tungshana na brjóh wustupiło. Nadźe k bitwje z Junnanskim sběžkarskim wójskom. Kantonske wójsko město dobu. Bliźko univerzity žo stowa wojerske Strategiźy ważne města žu žo z měcźami, z pěskom napjelnjenymi, a z barrikadami wobstajene. Tola to je žo jenoź wobhladniwosće dla stało, dokelž so dalscheho wojowanja wjazy njewocźakuje. Junnanscy wojazy po swonkownym měrje cźehajo ruhja a kradnu. Blizsche dny jich wucźerja. Po tom budźe město twjerdze w rukach knjeježstwowego wójska.

Marschal Cźang-kjo-lin k pożrědnistwu hotowy.

Po powěsći se Shanghaia je njepschećelske smyslenje pschećiwo wukrajanam trochu popuschcźiło. Marschall Cźang-tjo lin, roskasowar nad Mandźurskej, je w Tientsinje rjekł, so wón hotowy, z wukrajnymi statami hromadźe sa smérowanje położenja dźěłacź. Wón je pschepowědźeny, so žu so wschě politike strony w Chinje rosžudźike, so njebudźa žurowe wustupowanja we Shanghaiu cźekjecź, a so nóže knjeježstwo w Pekingu na podpjeranje wschitkich Chinesow licźicź, so by so położenje w nazionalnym smyslu wobnowiło.

Japanscy wojazy do Kantona sacjahnyli.

Wothdźelenje japanskich wojakow je pjatk do Kantonskeho wukrajanskeho města pschicźahnyło, so by tamnischich wukrajanow schkitało.

*

Portugalski kanonski cźłom je do Kantonskeho pschistawa pschipluwał, hdyž hižo schtyri jendźelske, dwaj amerikanscy, dwaj japanscy a franzowski cźołmaj łotwja. We Hankawje je so generalny strajt wuwołał. Demonstrantojo žebi žadaju, so dyrbi so hospodarski wobkhod z Jendźelskej a Japanskej sastajicź, a ž generalnym strajt w zyłej Chinje wuwołacź, je-li so žo Shanghaiski strajt sa dwě njedźeli njeskónći.

*

Cźežke njeměry žu w Hongkongu byłe. Wone běchu wosebje pschećiwo kasarnam jendźelskich dobrowólnych wojakow wotmérjene. S stźelenju maschinskich tśelbow, z kotrymaj žo Jendźelcźenjo wobarachu, buchu wožmijo Chinesojo morjeni a mnohi ranjeni. Pódła toho žu strajkowarjo wjele japanskich łamow wurubili.

Wojazy pschećiwo strajkowazym hórnikam w Kanadskej.

Hornizy wuhlowych podkopkow w Bape Bretonje w Kanadskej hižo tśi měsazy strajkuja. Mjes policiju a hórnikam je skónčnje k wojowanju došło. Pschi tym žu jeneho hórnika morili a nětkóźe 30 ranili. Strajkowazych je nětkóźe 12 000. Towarstwo, kotremuž podkopki słuscheja, je wojakow na pomoz sawołało. Pod jich schtitom chże wono spytacź, dźěłacźerjow pschi cźerpadłach wrócźo spźerjeć, so by so dalschemu pożrjeczu podkopkow woborało.

Schtwórtk su strajkowazy dźěłacźerjo w Glacebayu waheń sałožili a kradnyli. Do dźěłarnje elektrizitety so dobywschi su maschiny skónzowali. Policijstojo a wojazy su strajkowarjow wotehnali. Pschi wczerawschim srażenju su 25 policistow cźežko ranili. Ssu so dyrbjeli do khorownje dowjesć.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 15. junija 1925.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer —3, thermometer w nozy +1·10. Dokelž nad Jendźelskej wyschina leži, drje nizina, kotraž so wczera rano wot Schwedskeje hacź do Ruskeje ckelnjesche, nam hischcze trochu deschcźik njeschcźesche. Se hymnymi wětrami so nizina roszcźahuje, schkleńza sa sa so na rjane. Mózno, so wjedro swoji njewoschtajny, schcźerjaty ras zachowa. Wuzitje wutoru słónczko 3.47 schkdźa a so 8.14 hodź. khowa. Měsacźk schdźa na ranje 1.43 hodź. a so popołdnju 3.03 hodź. khowa.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutrje wutoru:** Symne, so pomrócźuje, njewobstajne, schcźerjate.

— **Kradnuty je so w Budyschinje 11. 6. 25:** cźornobrunny muźazy wobleč, cźorna kostumowa ſuknja, cźornomódra ſonjaza ſuknja, běła zankata ſpodna ſuknja, běła ſonjaza ſuknja, ſlowy muźazy pjerschćenjk ſ pśimikami a liczbami „B. B. 29. 9. 09“. Dale ſonjazy wěcowanſki podołhoſta ſlota bróſcha a nowy brunny ruczny koſer, wokoło 65 cm dołhi, 40 cm wyſoki ſ moſanſkymi wobkcźenji. Je-li by někto někcźo wo wězach wědźał, chcył to kriminalnej policiji w Budyſchinje woſpjewić.

— **Njeſbożo.** Saidźeny pjatk ſnjeſbože na puczu we Bismarkowym hajn 13-lětna holza ludomneje ſpócźeje ſchule ſ kołom. Holza ſdźeſche ſche ſpócźnje a ſtuli we jenym rózku mózk nad kołom. Saſdźe ſ wotmachom tak njeſbożownje na khodnik, ſo ſebi nohu ſłamna. Jeje ſchuliſke towaſchſki jej huydom prěnju pomoz poſkazichu a ſtarſchinaj njeſbože ſdźěſchu. Potom ſnjeſbożenu do ſtarſchiſkeho domu donjeſechu.

— **K luſtiſchemu liczenju ludu.** Hamtſka pruſka nowinatſka ſłuſba wojſewja, ſo ſo ludowe liczenje a jeho **wojſewjenja** ani jako podłoha za dawk, ani k wuporjadźenju wolizaſtkeho regiſtra ſnjeſmuſija. Wobſahom, kotrěž liczenje ludu wukonjeſa, je ſakſaſane, wolizaſſkim abo dawkowanym wuſnamoſcam něſchto ſ praſchanach liſczinow wojſewjeć, pak ſim doſkad do nich dowoſeć. Sſ wulkeho dźěła ſo ludźo boja, ſo jim ſ wěrnym ſapiſanjom do liſczinu někotre powuſchenje dawka hroſy.

K liczenju ludu ſo nam piſche: Wjazy raſow je ſo na wažnoſcej nětčiſchkeho liczenja ludu ſedźiwe cźiniło. Je ſo też na to pokaſało, ſo knjeſerſtwo to k nětkaſchemu dawkowemu ſamérej **nochze wużić,** ſchtož § 3 zakhrućuje. Sſerje cźe pódła druſcheho ſhonicź, **kelko wobadlerſi w Nezaſtej k narodnuſnym mjerſchinam pſchiſłuſcha.** S jeneho dopiſa ſhonichmy, ſo pruſke knjeſerſtwo pſchikład w 9. rubrizy „wendiſch“ (najſerje też niz polniſch) pſchinjeſchło njeje a najſerje ſ tym liczi, ſo **tamni Sſerſo wſchitcy „deutſch“** pikaja. To pak bu ſo wſcheczkim nĕmjezam ja**kojnej** wot 13. měrza 1925 „Reichsgeſetzblatt“ Nr. 19) měrilo, ſtž we ſwojim 5. § rěka: „Schtóž **na** [illegible] **Fraſchenja wědomje njeſwěrnje wotmołwi abo ſo ſpjerſnje, ſpchedpiſane wuſnaſnjenja cźiniſ, khłosta ſo k pjenjeſam** [illegible] **do 10 000 hriwnow.“** Schtóž bu wotpohładnje ſwoju **ſerbſku macźerſku rěcź ſapreſ** a mĕſko wendiſch — deutſch — napiſaſ, **by ſo** po ſakonju khłoſtacź dyrbiał, **dokelž je** to njeſwěrnoſcź. Tuž njech ſo kóżdy Sſerb prózuje, ſo njeby ſe ſakonjom do nĕkaſkich wukroſczow pſchiſchoł, dokelž ſudniſtwo taſke ſapreſwanje ſerbſkeje narodnoſcźe **krucze** khłoſta. Tuż piſaicźe wĕrnoſcź.

— **Bopaźne bankowki.** Hižo ſaſo ſu wopaźne 50-hriwnowſke rentſke bankowki we wobkhodźe. Wone ſu ſ mjenje hódnoce papjery dźĕłane. Też wodowe ſramjo je na nich njedopołne. Warnujemy kóżdeho, ſo by taſke bankowki pſchijimował. Komuż ſo poradźi, njedocźinka lepicź, kotrejż je bankowki cźiſchcźał, tomu rentſka banka 1000 hriwnow wuwlaczi.

— **Ody je mĕſtno w cźaſu wobſadźenſ?** Mnohy puczowarjo, woſebźe ſonj, kotrejż tam a ſem raſ ſe ſeleſnicu du, mĕnja, ſo je mĕſtno we ſeleſniſkim wotdźělu wobſadźene, hdyž na nje nĕkajku maku wěz na pſch. koſchku, knihu abo nowinu na reſerwowane mĕſtno położa. Na tuto waſchnje njeje po poſtajenjach nĕmſkeje ſeleſnizy jene mĕſtno ſwobodźene. Jako wobſadźene płaci mĕſto hałe potom, hdyž na nim ſmadź wacźkoſ abo kruch draſty (ſaź na pſch. mantl) leži. We najnowiſchim cźaſu je poſkadźowanje a ſ tym ſwobodźenje mĕſtna też w 4. **ſtadowni** howſone, ſchtož bě prjedy ſakſaſane. — Pſchi tutej ſamódźelnoſcźi njech je nałwomnjene, ſo dźěcźi, ſa kotrejż tak wjeſerawena połojcźna jĕdna kartka płacźi, maju połne prawo na dospołne mĕſtno doroſczenego. Tuta ſwobodna ſpadaje pola zyle małych dźěcźi, kotrejż darmo po ſeleſnizy jĕdźa. Hdyž je wotbźělſ pſchejeſelnjeny, dyrbja ſo tute małe na klin wſacź.

— S Brnjeje ſu nam piſche: Płacźiſny na mjaſ nowych wikach, kotrejż w połſednim cźaſu tłĕſtro krucźe ſtejachu, ſu ſo pſched nĕkotrymi dnjemi njenadźiły powyſhiłe. Seźěſkowſk toho bĕchu drohe płacźiny we wobkhłódach, ſchtož njeměr do wobſhlĕdſwa pſchinjeſe. — Tute poſtupowanje ſaminowa na prěnim mĕſtnje wupad Barlinſkich wikow, (**ſwobotu pſched ſwjatkami**), kiž maja też wulkeje wažnoſcźe ſa kraj. Też na kraju naſta pſched to njedoſtatk na mjaſu. Tutón njedoſtatk je ſo hiſchcźe powſetſchił, dokelž ſaſdźenſ ſnjeſbu wjele ſkotu na wikach njeběch, na pſch. ſwini jenoż połoſiſa normaluje liczbu. Nahrabchowanje bĕſche wulke, ſkotu pak małe. Wiki ſo ſ tym wuróſtnjenſkom a płacźiny tohodła poſtupowachu. Na wulkich wikach powyſchiſchu ſo płacźiny wo 25—30 proz. Runje telko, kaž dyrbjachmy nĕſto pola rĕznika wjazu płacźicź. Wobſhódni rĕſnizy, pſchecźiwo kotrymż ſo njeſpokojnoſcź **kupowarſow** najpriedy měri, ſej ſadaja, ſo pſchiſłuſchne wyſchnoſcźe namjeru, naſmuwaju ſběhnjenje porjadnych wikow — njech ſu pſched ſwjatymi dnjemi rbo wuſtajenju **kormneho ſkotu —, na žadnym pak wjedoſpeſu.** Pſches to naſtanje njemĕr dła płacźiwom, kotrejż wulke porjadne ſkótne wiki wuwinuja. Wjeſnji rĕſnizy maju pod tym cźerpjecź.

— S **Wulkeho Wjelkowa.** (Njeſbożo.) W nozy k pjatkej ſnjeſboži jedyn Budyſchſki kolojeſdźer na dróſy mjes Wulkim Wjelkowom a Smochcźizami. Wón nĕſejeſche pſchi ſwojim kole elektriſku ſwĕzu pſchiprawjenu. Gród, po kotrymż ſo mikina do lampy wjeſe, ſo nĕkaſ ſaſchorja a. Kolojeſdźer tak njeſboſowanje padny, ſo ſebi **nohu** ſłoma a na hłowje khłoro ſrani. Koło ſo zyle wobſchkodźi. Se ſapſchahom Wulko-Wjelkowſkeho kujcźeho dwora ſnjeſłoženeho do Budyſchſkeje khoroſownje dowjeſechu.

S **Budeſtecź.** Dokelž hižo dłĕſchi cźaſ wulka ſuchota knježi, mamy tu njedoſtatk na wodźe. Gmejna je hižo pſched dłĕſchim cźaſom wobſamkła, nowy kuhoł ſa wieſ pſchiprawicź, dokelž woda nĕcźiſchcźeho wobwodna ni doſaha. Tak dołho pak, hacź njebudźe nowy, kuhoł natwarjeny, je ſchto njetrjebawſche wuſiwanje wody kruczje ſakſaſane, kaž na pſch. krejenje ſahrodkow, drohowy atd. Schtóž pſchecźiwo tutomu poſtajenju jedna, ſo krucze łyſcha.

S **Khroſcźicź.** Po wjazyłetnym jednanju a pſchihotowanju ſu ſo też naſchi wjeſnjenjo ſłónczne ſa natwarjenje nowego pomnika k wopomnjeſcu naſchich łubych we wójnje padnjenych woſchudźili. Pſched wjazy hacź 4 létami hižo k prěnjemu raſej ſa njón dobrowólne dary ſbĕrachu. Mĕſjeſche ſo wulki kamjeńtny pomnik ſtajicź. K tomu dyrbjeſche ſo najpriedy mĕſtno pſchihotowacź. To bě hižo ſ wjele wudawkami ſjednoczene, tak ſo ſo nahronadźene

jeju awto, kotryž na ſamtnej ſtronje jědźeſche. Koleſarjej a awto do ſo ſrafychu. Muž a žona, kotraž we awcie jědźeſchetaj, a wobaj koleſarjej ſo cžežko ſranichu. Wjednik awta je pjecža ſ winikom na njeſožu.

Se **Sźwódnizy.** (Srudne ſcžěhowki alkohola.) Tudomny ſahrobnik Robert Hermann ſ Rudolfsdorfa měſeſche ſo ſaſtdźene dny pśiched ſudom ſamoluwjecź. Jeho nan běſche ſo mužnje do pjeca dał. W pjanoſći pśicheſcežbyaſche cžaſto ſonu a dźowku na ſadźawe waſchinje. Tej měſeſchetej pola njeho wjele wukſacź. Naš ſaſo na njeczłowjeſke waſchinje ſ nimaj ſakhadźeſche. To ſdźěli ſo jeho ſynej, kiž we ſuſodſtwje bydleſche. Tutón khwatajſke hyndom do ſtarſchiſkeho domu, ſo by ſwadu wujednał. Tu pſchiſchedſchi, měſeſche ſakoſtny napohlad. Wopilź ſo runje na ſonu ſe ſtekeru ſahanjeſche, ſwojej dźowzy hak hroźeſche ſ nožom. Tonu ſyn dołho měrnje njepſchihladowaſche. Hrabny pśeni kſpſchi ſtółcźk a pjerjeſche ſ nim do nana. Hačrunjeź nan nětko mohł rjez w kwi pławaſche, njepſchesta jeho do khowy biź. Nana bě tajkeho pśichowtował, ſo dyrbjachu jeho na druhi dźeń do ſhoromnje dowjeſeź. Sźmna wobſkorźichu. Měſto ſonu ſu nječłowjeſke wobthadźenje ſ jeho nanom 4 měſaźu faſtwa namėri. — To je ſrudny ſcžěhowk alkohola, kotryž mnohu ſwójbu do nuſy pśichwjeźe.

Ze susodnych a dalšich krajow.

S **Kamjenizy.** W tudomnej Fürthez bawłnowej pſchadowni friedu woheń wudyri. Wohnjowej wohorje ſo poradźi woheń bórſy ſhaſcheź. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate.

S **Kamjenizy.** Zalostny njeſkutk, kotryž je ſo pśiched 9 létami we Kamjenizy ſtał, je ſo hakle ſaſdźene dny wukopał. W juliju léta 1916 bě ſo žiwonoſćet Arnold we Fichtigsthalu wobwěſźnył. Ssamomordarſtwo powſchitkownje wulke roſhorjenje ſpudźi. Arnoldowa ſwójbla bě ſo ſaſdźene dny roſkorila a pſchi tym ſo zyła wěz wukava. Arnolda běchu jeho mandźelſka, dwě dźowzy a 14-létny ſyn ſtónzowali. 14-létny ſyn nanej wo khěži powjaſ wokolo ſchije ſadźerny a jeho ſadaji. Jeho maćź a dwě ſotſe jemu pſchi tym pomhachu. Jeho cžeſko po nječkutku do druheho polkhoda donjeſechu a na drastowy khamor powěſźnychu. So bychu ſamomordarſtwo ſudali, ſyn ſnuſ ſa komoru ſamkny a ſ kwoknom wuléſe. Saudźenu ſrjeſu nětko wſeſkich ſchityrjoch ſajachu. Wonі mordarſtwo njeprěja. Zona ſamordowaneho je ſo mjes tym cžaſom dawno hižo ſaſu woženiła.

* **Mylowana ſwažlinoſćź.** 18-létna dźěłaczerka w Kamjenitzach khodźi, ſo by pſchećeſchowanjam wuczeſka, ſ ſtećžeho polkhoda dele na diwór. Jej ſo niczo njeſta, pſchełeſe je dyrn metr wyſoki płót a wuczeſnu.

* **Cžorne jětra.** Se Cžopawy ſo pſchiſe: Bakriſki bźěłaczeſ Wagner w Krumhennersdorfu wumrě nahle. Lěkaŕ wěſćeſi, ſo je na cžorne jětra wumrěł. Po lěkarſkjonym mėnjenju je ſo wón naſſterje natykmił, hdyž je ſ bawołnu bźěłał. Dokeźź je teź dźěćo njeboheho ſhorieło, tak dowjeſe ſo zyła ſwójba do ſhorownje, ſo by ſo tam woſledźowała.

* **Wopity automobilowy wodźeź.** S Lipſka ſo nam pſiſche: Sźwiatki rano w 4 hodźinach ſajédźe jedyn auto na Awguſtuſkowym nameſeſe do jednoho kanſeńtneho ſtołpa a roſtraſy ſo. 4 woſoby, kiž mutſka hedźachu, cžiſkuchu ſo won a franichu ſo cžeſky. Automobilowy wodźeź běſche piwa a bě wuſmyſł. -n-

* **Rubježne mordarſtwo w lěſu.** Wežera rano namakachu we blikſoſći Hubertuſowoje Hory pola Koſwicha we Anhaltiſkej 79-létnu wudowu Senſtowu ſ Koſwicha ſamordowanu. Tu běchu do khowy ſtéſkli, do ſcžije ſkakali a zyle ſeſtékali. Wudowa noſcheſche ſwoje khuduſchke ſamożenje ſtajnje pſchi ſebi. Polizija pilnje ſo ſtóſtnikom ſtéſdźi, kiž je tuto njehańbite mordarſtwo ſtuežił, ſo by jeho ſajała a k wotſkudźenju pſchepodała.

* **Sto ſiwa ſpalika.** W Lichterfeldźe pola Barlina ſta ſo ſaſdźene dny wobſarnjonne njeſožo. Mandźelſka ſaſtojnika Szwinka rjedźeſche ſe ſwójkom nakładowanſke ſchłeźcy. Sdobom ſo ſwójk ſapali a popadźe ſ tym jeje drakta. Na wokanje njeſožowneje pſchiſdźechu w domje bydlacy ludźo na pomoz a woheń ſ pomozu pſchikwadkow ſaduſychu. Léſak możeſche jenož ſmjerćź njeſožowneje wobkrućeź.

* **Wulka twornja ſo ſpalika.** Saudźenu njedźelu we nozy wudyri we Hohenſchönhauſenſkej maſchinowej tworni pola Barlina wulki woheń. Wjetſchi dźeł ſabrikſkeje pſchiſtrawy ſo doſpołnje ſnići. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate. Schkoda wobliczi ſo na milijon hrivnow.

* **Wjeleſrćźny mordaŕ Angerſtein.** S Limburka ſo pſiſche: Hiſcheje njejſu ſudniſke jednanja wo tutym mordarju ſwėt wotſoźłe. Nětko pak je po powėſćach ſtórźka tak daloko, ſo może ſo ſ jednanjemi ſapoczinaćź. Angerſtein winnje ſo, ſo je 8 cžłowjekow ſ wotpohlądnom morił a pſchekſchiwjał. Saudniſke jednanja ſapoczinaju ſo kóńz tudomneho měſaca.

* **S kolbašu ſo ſajédźowcźili.** W Carnekowje we Pomorſkej běſche ſebi Holzhüterez ſwójba ſama k ſwjatkam kolbašu nadźełała. Hdyž běſche ju jedła, dyrbjeſche ſo bórſy zyła ſwójba do Stargardſkeje ſhoromnje dowjeſeź. Tam ſemrě najprjedy maćź, dźeń wodbjſcho nan a najſtarſcha dźowka. Dwě druhej dźeſći cžerpjeſchtej njejſmėrne bolokeje a ſtej w ſmjertnym ſtrachu. -n

* **Zuły knježi dwór wotpali** ſo pola Laſana w Pommerſkej. 5 wulkich twarjeni ſo ſnići. 4 konje, 9 hrėbjow, 12 wołow, 20 cžełatow a 12 ſwini namaka we płowjejach ſrudny kóńz. Wulke kłady wonoſa, běrnow, ſyna a ſlomu ſo ſwobu ſpalichu. Teź wſchelake rataſſke maſchiny ſo ſnicźichu.

* **Kolešaŕ ſmjertnje njeſbožiź.** 46-létny żeleźniſki ſekretaŕ Schmidt ſ Mosela ſajédźe na ſwojim koleſu bo woſa elektriſkeje drohowoje żeleźnizy. Koleſaŕ pſchiſtóje pod koleſa a pſchejédźe ſo. Cžežko ſranjeneho dowjeſechu jeho do Zwikſawſkeje ſhoromnje, hdźež bórſy wumrě.

* **S Peterswalda.** 16-létny njenaſhonity Tym pſchełeſkeho miſchtra Nětſche je pśiched 2 dnjomaj ſ domu wotſchoł. Stajnje cžakjeſche do ſranjowſk. zuſobnišeje wójſka faſtnjeź. Zyle wěſće je teź tutu njeſchemnišnu kroczel naſtupił, dokeźź je ſebi k tomu trėbnu drašu a njeſmeſy ſobu wſał. Pſchepoſtoje budźe ſo ſwojeho roſſuda kacź. Hacź dotal běchu ſlėdźenja ſa hołzom podarmo.

* **20 wožławow na tyſac ſtwari w** blikſoſći mėſta Reviges w Rhynſkej krajinje. Schto je ſ winu khorjeſche, njeſhodźi ſo hiſcheje praſiecź. Reviges je hnadowne mėſtno. Reviges wopytuje, ſo ſo hacź na dalſche ſakaſało. Teź je ſakſane, reje abo kaſnjuźnki ſabawi tam wuhotowacź.

* **Ruſka banka je wukrajne wiſowanje.** Wjazy wėſkich bankow po cžaſu 8000 aktijow ruſkeje banki ſa wukrajne wikowanje nakupi. Na to ſpytachu nėmſke banki, (na ſkórźowanu pneću), ſo ſo generalna ſhromadźizna powoła. Dokeźź pak ſo jim to njeſchlachcžeſche, wone zyle aktije ruſkemu druźſtwu pſchedachu. Druźſtwo kupi ſenu aktiju po 75 franzowſkich frankach. Wikowanje na wſchelake a dźiwne puéże cžaſto.

* **Generał ſ khodom wumrěł.** W Bratiſławje ſakhadźeny pſchedawſchego awſtriſkeho generała Martiniża powkhowachu, kotryž bě ſ khodom wumrěł, dokeźź zaneſe peſtiſje njebóſta. Krótko po jeho ſmjerći pſchiſłuźe na njeho wopiſmo, ſo je wėz ſkónčnje ſrjadowana a ſo wot nėtka podpjeru bóſtanje a to 100 000 krónow. Schto pak je nun penſija pomhaſche, hdyž bě hižo ſahlóbił.

* **Rumuńſka twari w Beſarabiſkej puéże.** Rumuńſke knjeżerſtwo je ſa ſlėtuſke lėčo nadawſ ſtajiło, puéże a mosty do porjadaŕ ſtajiéź. Dźeła ſu ſo hižo ſapoczałe. Drohi budu ſ kamjenjemi pokładzene a wjazy mostow dyrhjo Beſarabiſku ſe ſtarej Rumuńſkej zjednoczieź. Wſches rėku Pruth nawiwaju ſo ſi drjewjane a jedyn żeleźny móſt. Dźeła wuwiedu ſ wjetſcheho dźela wojazy. Wudawki ſu na 100 miliionow leijow, to je nėhdźe 500 000 hr., wobliczene. -n-

* **Spaŕ pſchi cžele.** Zakoſtny ſtruchły podawk ſta ſo we Londonje. William Ball, ſtary pizaŕ, pſchińdźe wjeczor khėtro wopity domoj. Tu nadeńdźe ſwoju mandźelſku ſa powjas wiſajo w ſchpanſkej ſtiwi. Pizaŕ wja nóſ, wotrėſny cžeło a położi jo pſchi ſebi do loża. Když nėtko rano wotwoteczi, wuhlada, pſchi kim to je w nozy ſpaŕ. To roſhori jeho tak jara, ſo wſtidliſcheſa dóſta. Skónčnje dowjeſechu jeho do jeneje Londonſkeje bludnizy.

* **Wulke njeſbožo ſ autoomnibuſom.** W blikſoſći Yorka w Jendźelſkej jėdźeſche autoomnibus ſ 30 wuſėtnikami a ſrasy do wobłożenja na jenym moſeſe. Automobil padny do hłubiny, 7 woſobow ſo hnydom mork. Druhi ſo cžeſko ſranichu.

* **Namrėwſtwo ſo pſchepyha.** W Manchestrn ſemrě dźiwnuſchi. Wón běſche tak ſlutniwy, ſo ſebi 1½ miſiona ſamożenja nahromadźi, kotreż nėtko ſawoſtaji. Wotemrėty njeterjebaſche na dźeń bijſcheże jedyn ſchilling (1 hrivnu). Teſtamentariſzy poſtaji, ſo ma ſo hoſpodźoo tak ſrjadowaceź: Srjadowaŕ ma 6 wołoſow wupytaćź, ſe kotrychž ma ſo jedyn namėrźnu wupytaćź. Pſchi waſnowenju ma ſo na ſcžěhowaze wumėnjenja dźiwaceź: mjeno ma być runja tomu morweho (Thomas Shaspyres) abo mjeno Hesmondhalgh, dale dyrbja wołoſoy być pſches 60 lėt ſtare a jich dokhody njeſmėdźa 40 puntow ſterlinkow (800 hr.) ſa kėto, pola jednoliwoza, pſcheroſtaja. Naſtarſchi ſ nich ma lėpſchinu. Staj diwjo jenaŕ ſtaraj, tak roſſudźi, ſchtó ma mjenje dothbodow. -n

* **Cžeſke wėtry pſchi ſchwėdſkim brjohu.** Po telegrafiſkej powėſći pſchi ſchchwėdſkim brjohu cžeſke wėtry ſakhadźeja. Na 80 wołoſow je ſo ſatepiło.

* **Horzota w Jendźelſku.** Teź w Jendźelſkej knježi hižo wot ſwjatkow ſem wulka horzota a budźe po wupraſenju meteroloģow hiſcheje dėſchi cžaſ traceź. W Londonje je hacź dotal 4 wołoſow na ſcžahanje ſtóźa wumrėło.

* **Wulka horzota w Ameriku.** S Newyorka ſo powėſć: Pſches amerikanſke ſrjedźyne ſtaty cžehnje horzota. Każ wſchė dėnhe, je ſtėbi teź horzota wopory ſadała. Hacź dotal je nam 50 cžłowjeſkich wopurow ſnatych. Cžołorta je w Newyorku hacź do 35 ſtopnjow Celſiuſa poſtupowała, a to hiſcheje w khłódźu. 40 lėt dotho njeje wjazy tak horzo w Ameriku bylo. W Chikagu běſche 29, we Waſhingtonje 33, a w Virginiji ſamo 48 ſtopnjow. Dźeń wjeſeły běſche hiſcheje ſuma, tak ſo we Waſhingtonje jena wołoſa ſmjerćź. Na druhi dźeń pak pſchicžahny horzota a ſadaiſche ſtėbi teź ſwoje wopory.

* **Wažne pſchemėnjenje ſa amerikanſkich wupucźowarjow.** Po wobſamknjenju amerikanſkich pſchicžahowanſkich wyſchnoſćow nėktore ſtaty kontrolu wuczaharjow na Ellis Islandźe, kotraż běſche jara kruta, woſtſrenja. We tutym padźe ſo amerikanſkemu generalnemu konſulej we naſtupazych wuczahowanſkich kojach amerikanſki lėkaŕ pſchida, kotryż kontrollu wuwjedźe.

* **Hobrſki woheń pola Boſtona w Amerizy.** Na połkupje ſ połnozy wot Boſtona je hobrſki woheń wudyrił. Potrjechny je tón dźeł, hdźež ſu wjele lėtnych dilkow. Teź dilla preſidenta Coolidge je mjes nimi. Njeje pak ſo hiſcheje wotpaliła. Na wjaſch ſtow dilkow je ſo ſnicźiło a wobſchkodźiło. Liczba ludźi, kotiiż ſ tym wobydlenje ſhubichu, njeſhodźi ſo hiſcheje pſchewidźeeź. Wobnjowe wobory ſ zyleje wokolinu ſu k haſchenju pſchińdźe. Teź wójſko ſo na pomoz ſawola. Wſche telefonowe jogaſki ſu pſchekorhnjene. Zyła ſchkoda ſo na 400 000 dollarow wobliczi.

* Schto ſtarza ſi pliſty. Mandźelſka hotelowcho woſheżerja w Chigagu cžaſche ſo wot ſwojeho mandźelſkeho dėſiéź dacź, dokeźź běſche ſi pliſty dóſtała. Sźudniſki pſchedźehuja ſpójma wėz ſa prawu. Mandźelſtwo bu dźėlene. Sud wupraji, ſo ma mandźelſki ſwojej ſonje jerjoż 1 100 000 dollarow wupłaciéź. To běhu ſa ſonu błėkte, ſa muża pak kiſale a ſtelene pliſty.

Hospodarſki rozkład.

Pónđźelu, 15. junija 1925.

Produktowe wiki běchu ſaſdźenu ſobotu wuſtrjednje mėrne. Ameriſka měſeſcže tuiſke žitne płacžiny. Jerjoż rožka ſo w płacžinje wotdrjebi. Powſchitkownje běchu wiki mėrne. Zentnaŕ płacžeſche ſaſdźenu ſobotu

w Berlinje

pſchenicžy 13.35—13.50 hr., rožki 10.65 hr., hacź 11 hr., jeczmjenja naſtėnjcho 11.30 hr., hacź 12.10 hr., najwumnišo 10—10.90 hr., wowſa 10.85—12.25 hriwnow.

Tſchi kryeże płacži po tarifje nėmſkich kryjerjow poſtowych tſchom: dwojna kſpjena ſe 100-kſej a 150-kſej poſtu kóżny metr 2.32 hr., kieſowa tſchena 2.66 hr. Pſchipjena ſtareje tſchi ſe 100-kſej poſtu 1.54 hr., pozjeſchenje ſ teeram 18 np., wſcho ſa kóżny metr.

Na pſchedaŕ:

Lodowy khamor w Budyſchinje, na żitnych wikach 22.
Wós hoſpodaŕſki, hyczaŕ ſ wotkſchidłami a ujeczaŕ wowſa w Myſlecžach 1. Dźeſcžaja w Budyſchinje, na Lubijſkej dróży 24 I, w Běſej Wodźe, Brunnenſtr. 15 I. 2 hoſpodaŕſkej w Jžżowje 26, na prawo.
Krowa, mjes dwėmaj na wubėrk, w Porſchizach 36.
Cžełeźka w Libwchowje 20.
Kóła we Wurizach 12 b.
Koły dejnej w Małom Bjelkowje 34.
Proſata, Półlėrk w Kotwaſu, Korla Schmidt we Schekezach.
Duſu 9-njedźelſte w Jamje pola Wósborka.
Karuſkiżaju khlėw w Lubiju, Neue Str. 3, delka.
Schijaza maſchina w Lubiju, Mėlkiſchſtr. 2 II na prawo.
Pony w Kamjenżu, Grünſtr. 3.

Sso pytaja:

Munjerjo, Rauſendorf a Kluga w Kubſchizach, Schulze a. Co. w Běſej Wodźe.
Pjekaŕki, Leinert we Worklezach, w Budyſchinje na jerjowej haſy 9.
Dźěłaczerjku kwaſibu, knježi dwór w Jaſonizy, Schkoda w Woſchezach.
Kowaŕ Neue Glasinduſtriegeſellſchaft w Běſej Wodźe.
Dźěłaczerjo a dźěłaczeŕki, Weichmetallfabrik w Budyſchinje, Albertplatz.
Hołza do domu ſ 1. 8. dr. Wittowa w Budyſchinje, na Albertowej haſy 3.

Pachoł (Laufburſche) J. G. Nowak w Budyſchinje, na jerjowej haſy 10. Arnoſcht Loka w Budyſchinje, na dźiwadłowej haſy.

Schkrowe depeſche.

Barliniſke produktowe wiki, dźenża dop. ¾11 hodź.: Wiki njeſeſu hiſcheje wuwite. Tendenza: wožłabjena.
¾12 hodź.: Wiki jara cžiſche. Tendenza: dale ſeſłabjena.

Płacžiny na Barliniſkich produktowych wikach.

Žito a wołiſowe ſymje po tunu abo 1000 kg, ſemjo 100 kg, płacžiny po 50 kg hriwnje.

	13 6	12. 6.		13 6.	12 6.
Pſchenica	267-270	267-270	rapſ. wožiſki	15-15,60	15-15,60
rožka	215-220	216 221	woſk. melaſka	10.00	10.00
naſtt. jeczmjeń	226-242	226-242	lezadella	13-15,25	14-15,25
nał. jeczmjeń	—	—	bėrnaze ſrjeżi	18-19,40	18-19,40
wowſ	237-245	237-245	bura	19 21,60	19,60-21
kukuriza (Mais)	214	—	woſa	19-24,00	19-24,00
pſchenicžn. muka	34-36,25	34-35,50	lany wokuſnik	21-22,80	21-22,80
cżana muka	29-31,50	29-31,75	mėdre łupiny	10-11,0	10-11,00
pſchenicž. wotr.	13-14,00	13-13,90	žolte łupiny	12-14,00	12-14,00
rjane wotruby	14-14 4	14-14,80	ſymo, 90 kg	3,20-3,80	3,20-3,60
rapſ	365-375	370-380	ſoma, rjana	1,60-1,40	1,15-1,40
lane ſymjo	385-390	385-390	„ pſchenicž.	1,60-1,30	1,15-1,30
hroch	24-26	22-26	„ wowſowa	0,85-1,15	1,00-1,15
pjelušćki	20-22,00	20-22,00	„ jeczma	0,95-1,00	0,95-1,00

Płacžiny rėjneho ſkotu na Barliniſkich ſkótnych wikach.

13. junija 1925. Po zentn. a ſt. hr.

771 bykow, 495 wołow, 1302 kruwow a jałowjow, 1964 cžełatow, 9231 wowzow, 8206 ſwini.

Woły: 1. druźina 57—60 hr., 2. 50—55, 3. 44—48, 4. 36—40.
Byki: 1. druź. 56—58, 2. 50—54 3. 43—48.
Jałowy a krowy: 1. druź. 53—58, 2. 42—48, 3. 33 hacź 38, 4. 25—30, 5. 20—23.
Cžełata: 2. druź. 65—73, 3. 55—62, 4. 48—52, 5. 49—46.
Wowzy: 1. 50—58, 2 36—45, 3. 20—30.
Sźwinje: 1. druź. —, 2. 78—74, 3. 71—72, 4. 69—70, 5. 66—68. 6. 65, ranzy a kudrohy.

Nalewiše z cyłeho ſwėta.

W Bołharſkej wſchėdnje ſhójſkarjow wobweſchesa. Schtyrſtrėt ſu w Sofiji tſjoch offizjerow bołharſkeho generała nėko ſtaba ſ kmjerczi na ſchibjenzy ſaſudźili. Dwoje ſe ſaſudźenych ſtaj cžełoj.

Rumuńſke knjeżerſtwowe nowiny powėdźa, ſo je na Krymje a połodnjiſchej Ruſkej ſhójſ pſchecziwo bolſchewiſkemu knjeżerſtwu wudyrił. W měſeſe Cmiſropoli je ſo ſkoro zyle wobydleržſtwo na ſtronu ſhójſkarjow ſtajiło. Bróńe a munizju cžełwjeneho wójſka na Krymje ſu ſo pjeża do powėtra buchle.

*

Wjedro we wulkim dźélu Europy je njeſabyy wohłodło. W Rumuńſkej je ſo w nėkotrych ſtronach ſamo żneży naſchol.

*

Konżne ſrėczenje Harrimanoweho jendźelſko-amerikanſkeho towaŕſtwa ſ ruſkim knjeżerſtwom wo wuzywanju manganoweje rudy w ſrjedźnjym Kawkaſu je ſo runje pobpiſało. Harrimannowe towaŕſtwo ma 4 miliony dollarow kawzije ſaplaciéź. Dźél kraja, w kotrymż manganowa ruda leži, je knjeżerſtwo ſa potrjebu w Ruſkej wobkhowało.

Přilopk.

* **S čehu wobstejí człowjek a schto je won hódny?** Tak dołhaja k lawarjenju hydom kuskow mydła, z żelesa wóżeich hrěni hódź shotowicź, ze stelu mózeich runje stelow napalch nayżelwicź, z fosfora hodża so hłowżeišći sa 2200 sapałkow pschiprawicź, hórcikł (Magnesium) dołhaja sa prisu hóreżiny, z kalisom mózkich junu z dżeżaczeje kanowy wutsełicź a schwotka ma człowjek telko, so mózeich z nim pżej ekki z kożuchja wuhnacź. Tute maczisiny su, każ je dr. Charles H. Maye w Rochesteru wobliežił, 99 zentow abo 4.10 hr. hódne.

* **Stawkowanje wo lećiwy czaš.** Kak hżebi jendżelstaj schulerjo ham pomhaju. W jednej jendżelskej wsy hłuko Alford su so schulerjo a schulerki do dżiwneho stawkowanja dali. Woni a wone wobstoja na tym, so mo so jich próstwa dowjelnicź. Jich pschecże je: „sahospodarjechenje lećiwego czaša“. Schulski pschedstejićer je sa swój schulski wotkrieš lećiwy czaš wosttrotnił, dokeł bě wobsedżowak, so dżeci sahpane do schule pschihadżeja. Dżeci niemóhło po jeho ménjenju schulsku wuczbu kedżbliwje sežehowacź. Schulerjo a schulerki pak su horlivi pschiwżiżnżu lećiwego czaša, dokeł maju tak sażo stónczenu schulu. O schto sapoczinaju, so bychu dobyli? Dżeci pschikhadżeju po lećiwym czašu rano do schule, potajkim hodżinu prjedy. Kżdy dżeń rano, hdyż so k wrotam schule bliża, nadeńdu wrota sawrjene. Dżeci du tohodla sažo domoj, położa swoje knihi w stronu a wćmuja so pschihotowanym wżam. Hodżinu posdżišcho pak pschikhadżeja wuczerjo. Mjetko su wrota wotewrjene. Kżdy wuczeł bje do swojeje jeje rjadownje, żydnje so na swoje powysżene mjesno a czaka. Wuczerjo czakaju tak hižo tydżenje dołho łucź do pschipołdnja, dokiż njeżwoni. W poślednich dniach je so tamo stało, so nadeńdżechu pschecżiwnikowe straika we wschelakich rjadownjach. Woni moja najwjetschi wużitk z teje swady. Nimo méry jara postupuja we wukuskanju. Na drohu pak so tamni njeswędża, dokeł jich straikowagu surowje hibża. Schulski pschedstejićer njecha se kraikowanymi jednacź. We nasżnje pischeméni so to tamo wot so. Nimo koho njetrjeba drje so rospominacź, schto wjazy pschitrjadsi: schula abo wuczeł. -n

* **Hygiena, ale niż pschewjele!** Jendżelski cżahowiż sdżeli swo spitniku, kotrużi dżiwnske dopokasacź, so je hygienike a dospołne antijepytike sežiwjenje naikhmanische. K tomu wuzi dwaj wotdżełaj hujkow. Prěni wotdżeł: kletka z zementowanym dnom, kotraż so wschódnje cżisżelsche, jesć: cżisże wotschkrabane morcheje, z paru sterilisowane, woda: hyblnje ozonisowana a filtrérowana. Druhi wotdżeł: stara drjewjana kletka, hdyż hnój a njerodu so kowjeschtej, jesć: stare seleninowe wotpadanki, kiż we bowje, hdyż so żmjerze chowaja, leża, woda, psched kotrejż by so hama krokawa bojała. Mjes tym so na tónzu prjedżeho tydżenja druhi wotdżeł wjesle korczesche, ośeche prěni khętro neurasthenitki a na tónzu druhoho tydżenja dżehu swérjatka jenoż hischcże sćin swojeje nehbuschteje zjanoscże a polnoscże. Na tónzu tżeżeho tydżenja dżehu wschě tónz wsałe, mjes tym so swérjatka, kotreż k druhemu wotdżełej klusżachu, kżeżjachu a roscżeschu.

* **Smużity wumjożeł.** Na wjeczornych bróhach francozskeje Bretagny sta so saubżene duhy wobżarujomne njesboże. Jedun belgiski pżiżaż cżinjeschе se swojej mandżelskej wulét a wopyta z pschiležnoscżu nahle krwine briohi, kotreż su swojich wuskich puczikow dla jara straschne. Mandżelskeju wodżeschе wjednik po wuskich schcżeżkach. Pżiżaż dżesche někotre krocżele prjedu, jeho mandżelka a jeju wjednik sady. Nadobo so pżiżaż na kromje wobżmuy a skubi so we hlubinje, tak mjenowanej Plagozkej jamje. Jeho mandżelska wscha sadwołuje za nim do hlubiny wołasche, njedosta pak żaneje wotmołwy. Wobżeschtej so spżeschnje k swéżakej (Leuchtturm) po naibliżschu pomoz. Jedun se swéżakowych strażnikow nětoreh maschinizy telegrafiskoho po hnydomi na mesnio njeswoża podachu. Jedyn maschinski telegrafist so po prwjasu do hlubiny puschcżi. Won pschepytuwa někotre metry we wodże a namaka cżełko pżiżarja, kotryż 6ż żiwe nowy rostrażył. Hacżrunjeż bż sam w żmjertnym strachu, poradżi so jemu tola, powjas wokoło cżełka pżiżarja swjasacź. Druhi, kiżi horjeka cżakachu, mézachu jeho horje cżahnycź. Powjas, na kotrymż cżełko wisheše, so na wótrej skale wotschudrowa a cżełko padny i nowa do hlubiny. Zolnuj jo wotpłakiwichu. S swilfej wżyn jenoż smużitego rieka horje scżehujechu. Cżełko pżiżarja posdżišcho mórske żolmy na kraj wuczżiżnychu.

Nowe knihi.

Kluczk k żywéj może so z prawoum **Małe Brockhaus** mjenowacź, pschirucżna kniha z wjedżenja w żenym swjatu, kotruż runje wulhadżeczą sapoczina. Wumeślnowo, pżiruczne knihi wédy do formow pschinjeżcź, każ su ta nżemski lud dla jeho pokracżowanja we wédże a samożnosći nutne, je na wésthym nastupanju stare naumeńwstwo F. A. Brockhausa firmy w Lipsku. Jeje salożeć je pżched wjazy hacź sto létami pżenże powschitkownje trébne béło sbjerowiź, schtož so tehdy konwersazijski lexikon mjenowasche. Dżiwa so je tuto dżełko po zbyłym swérce jako „Der Brockhaus“ znate a ważene. Hnydom po wójnje wuńdże „Nowy Brockhaus“, pschirucżna kniha wédy w 4 swjatkach, wupokasa so ruczże jako njeparujomne a njewuczerpajomne zórło wédy. Ale nasch cżaż z jeho cżuwy napinacymi żadanjemi nusuje kożdeho, cżaż a pjenjeły nanajhospodarnischo wuwużiżcź. Sa wschéch, kiż njemóża wudawki sa 4 swjatki jwjesć, je nastał „Mały Brockhaus“ w jenym swjatku. Nam pschedležeża prenja pokatka wopschija se słowami A—Bolschewismus bohatu sylu słowow wschéch druhich a z dwuhyschena 5 mnohimi hódnymi a powuczażnymi wobrazowymi taflemi a khartiami w tekscże a swonka njeho, też krażne pżisane wobrazy su pódła. Nimo toho wopschija 80 stron prenjeje pokatki niż mjenje hacź 443 jażnje wuwjedżenych wobrazow po tekscże. K naschemu wjeżelu widżimy, so Mały Brockhaus na nowe wusnamjenjenje wuprajenja wulku ważnosć kładże, kotreż so na lohko pżisajomne waschnje salożuje. Pobrałka płacżi jenoż 1.90 hr. Kożde 14 dnjow wuńdże nowa pobrałka, hacź do dżesateje, z kotrejż so dżełko skónczi. Zochzenu skomdżicź, naschich cżitarjow na tunju sapisańsku płacżiznu a bórsonne skasanje na wutrobu położicź, każ też wobalku prenjeje wobalki wopschisane mytowarisske hudanezko sedżiznych sczinicź. Dostacź pschez Sserbsku Nowinarnju w Budyschinje.

Swóibne powjesće.

Wumrěli su w Pětrowskej wożadże: Pawoł Oswald Ruchtar, tżechikrajeż w Motydże, 50 l. 5 m. 1 dn. — Katharina Amalija Johanna Seeberowa rodż. Grubé, 41 l. 2 m. 21 dn. — Ernestina Emilia swob. Pětschowa rodż. Müllerez, 75 l. 8 m. a 2 dn. — Helena Martha Jonasowa rodż. Dorschawez, 69 l. 8 m. a 5 dn. — Marhata Hilżbjeta Grógrecz, 22 l. 11 m., 22 dn.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Jsżdżenje s wosżczkami, kolami a schtož dżeżi nastupa, je samożeżbżakami na drohowych thódnikach, każ też bulwrace abo kuzenje z wobruczemi na nich je krucże sakasane. Schtož pschecżiwo tomu cżini, so krucże kłosta. Starschi su za dżeżi samolwiczi.

*

W pschichodże njedżbże hodżina sa rabudowanje pschecżiwo tuberkulosy kożdy 4. schtwórtk, ale kożdy 1. schtwórtk w měżacu.

Dokeł je knjes dr. Schilling na dowolu, budże hodżina sa rabudowanje pschecżiwo tuberkulosy za Wulki Dubrawski podkrich srjedu, 17. junija, dop. w 9 hodź. we hladarni dżeci w Margareczinej Hécże.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadżuje so kożdu pónd̄żou wjecor 1/2 9 hodź. w Serb. Domje.

Budyšin. Serb. tow. „Nadżija“. Wutoru, 16. junija 1925, měsačna zhromadżizna w Serb. Domje. Mużske hłosy zeńdu so z dypkom we 8 hodź. k spéwnej pruzy. Dalši měsačny program poda so na zhromadżiznje. Jednamy wo ważnych należnoscach, tuż dyrbja towarści a towarśojo połnohlóbnje pżitomni być. Hosćo su lubje witani. Pżedsyd. Dirigent.

Do Delnjeje Hórki. Sokolska Jednota w Małešecach wuhotuje pżich. njedżelu 21. t. m. wjecor w 7 hodź. w Nowakec hosćeńcu Sokolski swjedżeń.

Kulow. Pżichodny pjatk, 19. junija, wjecor 1/2 9 hodź. w „Kejžorju“ posedżenje dla wótowatstwowskeho złéta 5. julija. Wšé sobustawy złétowych wubjerkow a funkcionarow, każ też pżedsydstwo a wšé sobustawy Kulowskich a wokolnych serbskich towarstwow z tutym naležnje pżeprošujemy, zo bychu wšitke a z dypkom pżišli. Domowina.

Małešecy. Jednota „Sokoł“ ma jutże wutoru w 7 hodź. zwučowanje za dżéći a doroscenych.

Mohole. Njedżelu, 21. jun., wotmėje so w nowej wjesnej korćmje w Moholcu serb. zhromadżizna. Pżednošować budże k. Hładki wo serb. basnikach a jich skutkach. Bohaty wopyt so wočakuje.

Raibicy. Jednota „Sokoł“ wutoru, 16. junija, wjecor 1/2 9 hodź. zwučowanje. Wšitcy maja wšéce pżiné. Načolnik.

Spéwnym towarstwam. Na Kulowskim wšotowarstwowskim złéće spéwa zhromadny khór serb. spéw. towarstwow sćéhowace spéwy, każ so kk. dirigentam hižo wozjewi:

1. Rjana Łužica
2. Hišće Serbstwo
3. Naše Serbstwo

} jenohłósnje

4. Reja w meji
5. Sedżało holžo
6. Maći stara
7. Płakała Hanica

} měšane khóry

8. Hoj Horje, serb. Sokole
9. Z mocu lawa

} mużskaj khórej

J. Słodeńk, hłowny dirigent.

Serbskim towarstwam dla wšotowarstwowskeho złéta. Do swjatkow rozpósłachmy wšém č. towarstwam pżeprošenje na naš lětuši wšotowarstwowski złét 5. julija w Kulowje z pżedběżnym programom a wšelakimi namjetami. Pripołożene zamolwjenske karty požadachmy kruće wupjelnjene hač do 14. t. m. wróćo. Prosymy a namolwjamy, zo by so to tak ruże hač možno ze strony wšéch towarstwow stało. Njeje-li žanemu towarstwu tajki naš list dóšoł, prosymy, nam to hnydom wozjewić. Domowina.

Wotrow. Jednota „Sokoł“ ma štwórtk, 18. 6., wjecor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Wylemocy. Njedżelu, 21. jun., wotmėje so w Hórnej korćmje w Wylemocach serb. přednošk ze swětlowobrazami. Přednošuje k. Hładki wo pučowanju po Južnosłowjanskej. Započatk wjecor 1/2 9 hodź. Wo bohaty wopyt prosy zarjadnistwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleř w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brěžanach, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

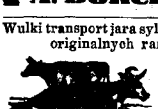
Założeny 1868. Telefon 12.

Wšě šulske knihi
serbske a němske
dostanjeće najtuńšo
w Serb. knihařni w Budyšinje
w Serbskem Domje.

Carl Gast w Budyšinje
ratarske mašiny
zastupjeć najprěnšich dźełarjow.
Najwjetša wuporjedźerńja
najwjetši skład narunanskich dźělow we mése.

Najlěpše celul. trajne šaty
elegantne :-: wotmyjomne
wysoke khornarje, wysoke zhibjene khornarje, manšety, předtykowki po jara přihódnych płaćiznach
krawaty, pisane a čorne, wšěch formow
w najwjetšem wubjerku.
samowjazaki sle
A. Bokelmann nasl.

Wulki transport jara sylnych, čežkich, wysokosućelnych, originalnych rańšoprusko- hollandskich

kruwow a jałojcow

wot towařstwa stadłowych knihow (Herdbuchverein) w Königsbergu steji wot srjedy, 17. 6. 25., w mojich hródżach w Budyšinje, w hosćeńcu „Ke khurwjefchej“ płaćiny hódno na předań.

Emil Gräfe, skótna wikowarnja
Telefon 63 a 418.
Zaměnjam na rězny skót.

Hospodarska pomocnica
18—20 lět stara, so na wjesce kubło při wysokej mudźe hnydom pyta.
Frau Schäfer
w Kumwałdze čo. 35.

Ratarstwa
wšelakich wulkosćow z najlepšej pšeńcnej zemju předawa we wjesni
Wilhelm Koschmieder
posrědnik ležomnosćow we
Zhorjelcu, Konsulstraße 36.
Telefon 2868.

Słomu
předawa Hunnius
na słobodnem kuble
w ješicach

Carl Gast w Budyšinje
zastupjeć najprěnšich dźełarjow.
Mocowe wozydła
wuporjedźerńja
přisłuški, pjelnjefnja bencina a wolija.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

S. N. e płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. rnk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 137 **Budyšin — wutoru, 16. juni a 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Meble stajnje dobre a tunje poruča **Bjarnat Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założeny 1860

Němsko-pólska zlowna wójna.

Warschawske nowiny powěsćej, kotruž hnuj hižo w Varšinskich nowinach cytali, pschinjesu, ju chze Němska Pólskej město dotalowych 500 000 tunow wuhla jenož hischcze mjeńšeznje 60 000 tunow wotewsacź. Potom ju wumjenjenja rozpominaju, kotrež nowe němske frjećenje žada. Wone ju tak cźešce, ju pólske knjeżeństwo njeje mohło na žadyn pad do nich zwolnjeć. Němcy nij jenoj ja žebje najwjetsche lěpschiny žadaju, ale też prawo, so bychu so němscy staćenjo w pólskim kraju sajndlicź mohli, wosebje w namjesnych stronach, so hmjeli němscy obstanotojo, kiž ju pólske staćanstwo wotpokasali, w Pólskej wostacź, a so so njeby wobhdźeństwo tychle Němcow dale rozschadowało. Dokelž so Němska sapotwjeduje, tu hnuj hromadu pólskeho wuhla, kaž dotal pschijimowacź, dyrbi Pólska je samknjenjom pólskich mjesow sa wschě němske twory wotmolwicź.

Pólske nowiny po tym, kajšimž sajimam žluža, so wo schkodnosći wuprajeja, kotrejež so Pólska w zwonjacej wójnje njebudże smjenjej móz. Nowiny „Warschawjanka,“ kotrež sajimy ratarskeje industrije sastupuja, pischu, so ju němske žadanja na politiske konzesije wotmórjene a so ſ hospodarskimi praschenjemi nimaju niczo cźinicź. Němska taktika je nowe wojmidło w dohim rjeczasu politiskich krocźelow, ſ kotrymiž chzedża Němcy podkopaś Versailleskeho mérowneho frjećenja podrjećź. Chzedża saćišćacź słudźicź, so Hornjoschlesjska pod pólskim knjeżeństwom njeje ſ žiwjenju khmana a so dyrbja so toho dla němskopólske sajmy ſ lěpschenju Němskeje porjedźicź. Němcy na to dźelaju, so by so pólska wikowańska bilanza pohubjenschila a so wuhlowa industrija w Hornjej Schlesyskej sniczila. Skerje nje też sajimy němskich wuhlowych baronow do wahi padaju, kotříž chzedża konkurenta wotbyć. Stejiscźeho Němskeje Polakam puć pokasnje, po kotrymž maju kročźeć. Polazy do hlownych wotebjerarjow němskich tworow klinschenja, toho dla dyrbja pschestacź, ſ Němskeje twory kupowacź. To pschi runowaha wikowańskeje bilanzy žada. Toho runja dyrbja wiki pytacź, hdyž móża trěbne twory kupowacź; te w Čsskokowańskej, Franzowskej, Jendźelskej, Schwizy a Awstriskej namakaju.

Też demokratiski „Kurjer Poranny“ praji, so je hospodarska wójna, kotruž chze němski šuzed pschećiwo Pólskej wjesć, ſ politiskej offensivu. S njej dyrbi Pólska pschikhod k morju a žiwotnu politiku a hospodarsku njewotwisnosć słubicź. Położenje je khutne a ja Pólsku je cźaš wulkich staroscźow pschischeł. Wuhlowemu hornistwu cźešca kriza hrozy, dokelž so po zyłym žiwcźe wjazy wuhla wurywa, hač so trjeba. Kaž w druhich krajach je so też w Pólskej wurjte wuhlo sa někotre mježazy na składach nakopiło.

Wojowanje wo zła w Němskej.

Wubjerk powschitkowneho smjatka wotrjadowych organisazijow je w Barlinje wo knjeżeństwowej pschedbožny schkatułskich złow wuradźał. Resolucija je so pschijała, w kotrejž so praji, so so runje wojsewjena maka złowna pschedbožna je žiwjenjowymi sajimami schérokich worschkow njesnjeże. Wubjerk žada bjeskrowny dowos wschěch pschemyślkowych žyrjinow, poštworow a njeslutnych wudźełkow powschitkownje potrjeby, dale khlěbowych žitow a musnje zrobły.

Też złowny politiski wubjerk němskeje hospodarskeje rady je knjeżeństwownu złownu pschedbožnu sacźišnyć a prajił, so so ſ njej njebožda dokholkćne wikowańske frjećenja wobsamknyć.

Nowe kommunistiske pschisłuchanstwo w Bolharskej.

W Bolharskim měrjeże Ferdinandże, pschi šerbskej mjesy ležazej, je policija nowe kommunistiske pschisłuchanstwo wuslědźiła.

Pschi dwórnischcźu pola Sofije su žonu sajeli, kotraž koffraj ſ **rosbuchadłami njeješche.** Dale je policija w domje znateho bolharskeho mjolera tři wobowy sajała, kotrež su pschi attentaće w zyrkwi zwjatoje njedźele žobu ponthale.

Bolharska so sda pokna pschisłuchanzow dyć. Policija w Sofiji skład bróńjow a rosbuchadł. W domje wuslědźi, kiž nehdyschnemu bankownemu sastojnikej słuschu. Khowanka bě samurjowana. W njej 90 kilogramow pyrroxolina, druhich rosbuchadłow a 25 helskich maschinowe namakachu.

Wójna w Marokkowskej.

Psched franzowskej offensivu.

Ministerski president Painleve je ju na domojšeł ſ Marokkowskeje puschcźił. Krótko priedy toho je wón dołhe rozrěcźowanje ſ marschallom Lyauteyom měł. Derje wobhonicźi ludźo chzedża wědźecź, so ju ſ wulka pschiprawjena wojerska operazija franzowskeho wójska pschihotuje. Na dowojpucźu Painleve najprjódy nad městom Casablanku, kotrež njeje mohł wopytacź, pschelećźi a so potom w Malazy w Schpanskej ſ wójerskimi sastojnjerjemi schpanskeho knjeżeństwa ju rozrěcźał. Měšcźanske wyschnosće jemu wulku hoscźinu wuhotuja.

Powěsće ſ marokkowskeho wojowniscźeja dawaju spóznacź, so je na wschěch městnach fronty wojowanje popuschcźiło. Franzowsojo ju žebi pjeza wotmyslili, **rjisiich Kabylow wuhtódnicź,** so bychu nusowani byli, so podźěžnycź. Nadźijeja so, so sa tři měžazy tutón wotpohlad dozpja. Na Abd-el-Krima po jo**[illegible]**ońsamty wohub cźaka, kotryž je sa zwětowu wójnu **[illegible]** podeschoł.

Abd-el-Krim hischcze pschecźo wójsko k polnozy wot Tazzy zhromadźuje. Tam znadź budźe so w blišcźich dnjach wojowacź. Franzowske wójsko pod satrachnej horzotu, kotruž w tu khwilu w poknožnej Afriky knježi, zalożnje cźerpi. Jim njeje nóžne, někotre rasmu wojerišku operaziju wuwjesćź. Móża so jenoj na najnuznische sakitanske naprawy pschiprawicź. Wjele njewuspěchow poslednich dnjow ma so njesnjeślíwenu klimatej pschipisaćź.

Generala Combata psched wójnski sud staja.

Kaž so ſ Rabata powě, su generala Combata, kotryž w franzowskej hrjadźnej frocźe roskakowaše, wotbadźili. Pschi poslednjej offensiwje Abd-el-Krima, njeje so wón pjeza jako khmany njedźel pokasał. General budże so dyrbjeć psched wójnskim sudom samolwicź. Painleve je tutemu wobjamknjenju marschalla Lyauteya pschihłosował. Dale su, kaž so ſ Rabata powě, **wuschichesho sastojnika franzowskeje finanzneje słužby wotbadźili a wupokasali. Wón je sa kommunistow dźełał.** Tuteho sastojnika ſ trachtowej parnej łódźu do Franzowskeje wróco dowjesechu.

Kaž so dale powě, je general Jeqnemont, kotryž Painlevea pschewodźa, prjedy hač je Marokkowsku wopuschcźił, nowinskim dopisowarjam rjekł, so njeje stracha, so mohł Abd-el-Krim do Fesa doćź. Niedźiwajcy toho na general sa nusne, so Franzowsojo thěrne pohlědnjenja dostanu, na wojakach runje kaž na wójnskim materialu. Wažne je, so so po generalowym žadanju sa krótki cźaš 200 letadłow pschećiwo rifskim Kabylam pósćele.

Njemcźy w Chinje.

Nazhłosnosće Chinesow pschećiwo wukrajanam.

Bjes dwěla je ruske bolschewiske knježeństwo nětcźišche wukrajanam njepschećelske hibanje w Chinje dawno pschihotowało a jo nahwjeduje. Pschećiwo njemu budźa so wukrajne staty je wschej mozu dyrbjeć wobaraćź. Politika je wot wschoho spoczatka wopacźna była, po kotrejž dyrbjesche so Ruska bolschewikam pschelwostajicź. Jendźelska je tule politiku sastupowała, mjenjo, so budże bolschewitska Ruska jendźelskemu žiwjetownemu knježeństwu njesnje strašchna dyžli monarchistiska abo wusławna republikanska Ruska. Někotre Jendźelska widźi, so je so mylika. Ruszy bolschewikojo po zyłym swěcźe, w Egiptowskej, Persiskej, w Jendźelskej žanej jendźelske knježeństwo podrjećź pytaju a w nowšcźim cźasu w Chinje jendźelskim sajimam najbóle schkodźa. Mjeńšo so ſ Ruskej wikowańske frjećenja wobsamknuja a ruske pódłanstwa we swojich hłownych městach cźerpja, dyrbjake po wschě staty sjednoćźicź a ruske bolschewitske knježeństwo sniczicź. Hewak budże na swěcźe wěcźny njemjer. Na nim budźa stajnje revoluzije, pak tu, pak tam, kotrež ruszy bolschewikojo naparaju, jo bychu swoje knježeństwo w Ruskej sakhowali a jo po zyłym swěcźe rosschěrili.

S ruskimi bolschewikami naschtykani Chinesojo žu žo hižo najhórschim nazhłosnosćam pschećiwo wukrajanam nascźeźowacź dali. Tak žu pschi rěźo **Jangtsekiangu jendźelske žydlischcźo w Kingkiangu nadpadli. Jendźelski a japanski konsulat žu sapalili. Druhe, wukrajanam žłuschaze twarjenja žu wupusćili a mnohich wukrajanow sranili.** Japanscy wojacy žu žo ſ wójnskich łódźow na kraj wuhadźili. Jim je žo poradźiło, njeudru ludowu cźerjódu rosehnacź.

Wo tak njenowanym **[illegible]**schecźijanskim generalu **Fengu-Yuschiangu žo powěda, so pod bolschewitskim wliwom steji.** Wón pjeza wójsko pschećiwo wukrajanam mobilisuje. Pjeza je rjekł, so žu jeho wojacy hotowi, Chinu zchlitacź, jeli so buchu jich Jendźelezenjo k sjawnemu wojowanju nuzowali.

W Kantonje su chinescy bolschewikojo dobyli. Nuzojo, kotříž nad chinesiskimi kanonistimi cźłonami roskakowachu, je zyłnej artillerisej stśelenju Junnanske wójsko ſ jeho stejiscźow w Kantonje wuhnachu. Domorodne město je ſ stśelenju khětro schkodowało. Potom so 3000 muzi kommunistiskeho wójska ſ kupy Honana na kraj pschenjesse. Junnanske wójsko dyrbjesche so zosacź. **Boja so, so w Kwantungskej a w druhich provinzach wobydlerska wójna wudyri.** Junnanske wójsko je wukrajanow wo pomoz prosyło, kotrež pak je so jenu sapowjedźiła, dokelž chzedża so wukrajenjo šetnycź, so bychu so do smutkownych wobješeńnosćow kraja sjednyć dali.

Po powěsći Reuterez powěsćerinje Kantonscy wobhdelerjo cźekajacych Junnanskich wojakow a wschitkich jim blišcźejacych ludźi pschesćehuja. Krjudźa jich na zalošne waschnje a jich do rěki njetaju. Nadrósni bolschewikojo rěźnizy lud schesćuwaju.

Na kupje **Schemnicze su wukrajenjo barrikady natwarili a maschinske stśelby nastajeli,** so bychu na wschě mózne pschichłowanki dowjesle. Sowy a dźeći su so ſ kupy do Hongkonga dowjesle. Se Shanghaia so powě, so je žun marschalla Czanjkajina ſ 2000 wojakami do Shanghaia pschicźahnył, so by, kaž je pschitrowjedźił, porjad sakhował. Chinesojo wojakow witajo wołachu: „Skónczujcze wukrajanow!“

Krejżschćerje w Kantonje

Hdyž bě bolschewiske wójsko Kanton wobhadźiło, je ſ załoznej rubanzy doschło, pschi kotrejž je so 700 ludźi morili. Někotrych Junnanskich wojakow puschcźichu. Njemdze wobydlerjow so do nich da a jich njeczłowjezy cźłowjesche. Jenoho offizéra schkiżowachu, druheho Junnanscy jendźelšcy a amerikanscy namórniy wojacy ſ bolschewiskich pschescźehowarjow wuzwobodźichu.

Kaž Reuterez powěsćerinja ſ Pekinga powě, je jendźelske knježeństwo dla podatkow w Hankawje wotmołwiło. Jendźelski pósłanc so w teile nocze pschećiwo wobstorźbam chinescheho knježeństwa sakituje, so je Jendźelska sakonje cźłowjeskosće pschestupika. Jendźelscy dobrowólniscy buchu lindowej zwólbje wobarali, hdyž bě so wona do wukrajanskich žydlischcźow dobyła, wołajo: „Sabijcze wukrajanow!“ Wukrajenjo njejesu nicźo cźinili, thoha so ju swoje žiwjenje psched mordarskimi bandami schkitali, dokelž chinescy wojacy nochzychu abo njesamochu rubjeżniši prak wotebnacź.

General Feng so Jendźelczanow njeboji.

Tak njenowany tschećejcźijanski general Feng w Pekingu je w rosrěcźenju ſ jenym nowinarjom rjekł, so won jako prěni do wójny pocźehnje, jeli so ſ njepschećelnosćami pschećiwo Jendźelczanam dońdże. China po njetrjeba Jendźelskeje bojeć, kotraž drje na wulke wójnske łódźstwo, tola male wójsko. To žu ruszy bolschewikojo Fengej narěcźeli.

Wukrajni konsulojo žu ſ Mukdena cźekli.

„Newyork Herald“ ſ Tokia powě: S Chiny žu tu powěsće doschle, po kotrychž žu wukrajni konsulojo ſ Mukdena cźekli. Wschitcy żelesnizarjo polnozneje Chiny žu žo generalnemu straśkej pschisjamkli. Hibanje w polnoznej Chinje ſ zyle do kommunisma pschescheło.

Japanska hrozy chinesti kraj wobhadźicź.

Londonske „Evenning Times“ powědża: W Kantonje žu někotrych Japanzow a Chinesow satsekli. Japanske knježeństwo je toho dla wukrajnym mozam wojsewiło, so chinesti kraj wobhadźi, jeli so chineske knježeństwo njebudże hnydom pokutu cźinicź.

Ruszy bolschewikojo pjenjesy sa chinesticich sbožkarjow sběraju.

We wjele ruskich městach so pjenjesy sa chinesticich sbožkarjow a strajkowacych dźełacerjow sběraju. Wschorunski zentralny swjask dźełacerskich organisazijow je 50 000 złotych rublow darił, jenotlíwe organisazije žu po 5 hacź 20 tyšac rublow wěnowale.

Skhadźowanje za hajenje spomožeŕstwa.

(Wobstarhtspflegetagung.)

Póndźelu, 15. junija 1925 wotmě so w Budyšćinje shadźowanje za hajenje spomožeŕstwa; wop. w 4 hodź. we sali bohohotowinje (Landhaus) za pśiśehrosćenych hosći a wjeśkor we 8 hodź. we sali „Měśćeańskeje sahrody“ za powśiśikkownosć. Na dnjowym porjadźe fejerlichi pśihnoŕskiha knjeŕny Se Gierke ſ Barlina wo „nadawkach jenoho města w hajenju spomožeŕstwa“ a knjeŕny dr. Turnau ſ Barlina wo „strowotnym sastaranju ſ . obśebitym dźiwanjom na hajenje młodźiny“. Pśenja pśihnoŕskowarka wusłoźe we swojim rozkładnju, so mamy w nimskim kraju wjele měrow, w kotrychž móže so spomožeŕstwo pśihkadne nimjenowaś. To źo wo Barlinje : rajśe njehodźi. Je wěso jara śežko, pod Barlinskimi wobstejnoscenimi spomožeŕstwo hajśeś. Khwalobnje spominaśe na wulku wopórnikowsku Budyšćiskich wobydlerjow, ſ kotrychž pomoc je so tu tak wjele dokonjeć a pomhaś mohło. Był w Barlinje teź tak było, by měśtu pomhane było. Pśihnoŕskowarka pokaja na śrahi wopaśnjeho spomožeŕstwa, kotreż so śónźenje wot ludźi wunwukija a mjes . . om Lipjoć a malo hamo-pomoc wuhubluja. Ale w sajinje powśiśikkownosśe leźi, so so kóždy płodźemy cźinje, duchownje a pśihkósnoskinje strowy człowjek spśerśi a jako trěbny staw luda wocźehuje. Nusne je wothladanje cźišnych khorosśe, khudoby, napśećnego dźěłaneho wśěch śchkódnum pśihcźinam, so ludźo tak khudoko do njeśłoźa njepśihchudu, so ma so potom powśiśikkownosć sa nich żaraś. We naśchim cźasu wschaź je wina hubjeńśtwa husto daleś mała sasśiźba, haj bźezbźełkawosć. Mjeń ſu bźerśe drohy kał nske, so nan swójom seźiwić njemóże. Husto ſteja žone śame ſ cźrśódnicźku dźěśećimi, hdźeź je mandźelśki khorjeł abo sahe śemeźeł! Dźesiśiśiśi dźeś wobśěła so wschelake śwobodne, zwrkwinśke a wótcźiśiśe towarśtwa na spomožeŕstwuje. Wažny nadawk je, wschź tute towarśtwa śebi pśechezo bóle bliśiśeś, so bychu w spomožeŕstwje wjeśchu móc mée a tak wjaźy wukhutkowale. Hajenje spomožeŕstwa ma być wośebite powołanje, ma ho berje nanimkmeś. Pola khornych ma so dóśło sapórcźeś, hubow, hdyż so khorośći pokaże, śchtoż je wažniśiśe hač wśitke druhe noprawy. Dyrbimy méć cźłowjekow, kotśiž kóžon muźu w jeje pśirnim korjenjin sapśichimnu. To ! e sa żonu pśiśezo lśiśiśe, hač sa muża. Tśiśe żony maju so we wjeśtnej śicźbje w měrśe a na kraju pśihitajśeś, kotreż méle méć pod sobu cźrśódn ponoźnizow. Teź młodźinje je powozu poirśna. Wśo mamy w Nimskej dobru, kuru młodźinu na jenej stronje, na druhej stronje pak śeji młodźina w śtrašce a błócze a wośtejśi śtrach, so po cźasu śkóźena młodźina njeśłaźem śobu śnjeźi. Sa kóžde błaźo ma być wopraudźita domišna we swójśe. Śtary winowaći, daś dźěśeju maśeś.

Potom wźeśe śe knjeżna dr. Turnau a pokaśa we swojim pśehnoŕskim naiprjedy, kak je ſ wójnu a inšim cźasu, ſ błokom abo na jenu śe śeśtowazych khorośćow wjele człowjekow śemrěło. Wośebje w Kiomaj 1916/17 śemrě wjele ludźi. Tola małych dźeśi w prénich śtach bě mjenje wumrěło, hač dźiwak. We wójnśtich śtach śo pśehezo mjenje dźeśi narodźi, potom liźba roźeśeśe hač do léta 1920; na to śaśo śwadowaśe hač do poślednjeho śchtwórćeśtka, hdźeź nětk śaśo pomału pśihibźaraś poźnje. Pśihiśpomnicź ma so, so, hdyż so mjenje dźeśi narodźi, ſ tutych pomérnje mjenje śemrěje. To leźi ſ błomneho dźěła na tym, so móża maćerje swóje dźeśi ſ cźśehenjom łkeje śeśimieś. Naśłeźe teź so dźeśi khudoju śtarśheju je, so śo domach wocźahuju a so bo downo sa cźśehne śśěźi njedadźa, dokeź je możnoźi ſ natyjeńju thorośćow tam wjeśtcźa. Teź śchula ma ło swoje ſ tomu pomhaś, so bychu dźeśi teź na śtrowócźe a nig jenoż na wědomośćach bohate ju wopuśćeźite. Śchto pomha, hdyż bohate na wědomośćach śchulu wopuśćeźa, so bychu potom śahe wumrśele. Teź na śpažnym polu ma so dźěłaś. Młodźy lud ma so wo tajnych praśchenjach na prawe waśchnje rozwuceźiś. To maju cźiniś wośebje śa to postajene wośoby. Nusne ju wośebje śtrowe bydlenja. Wotźiłanje khornych śteji bla njedostatka na wobydlenjach w śtrašche. Hajenje śtrowoty je najśśe ju w spomožeŕśkim hameźe śwśścźene, kaź to w Budyšćinje je. To najwažniśe pśihi wukonjenju tutoho cźežkeho dźěła je kruta, zyła, dośpolna wośoba, zpły cźłowjek. Wśomnośći hama njeźtni, hdyż ho cźłowjek dośpolnje śe swójim dźěłom njeśrośeźe. Samér zyłeho śtrowotneho spomožeŕstwa ma być, naśchu młodźinu śaho ł śśpśchnem pśihihodej dowjeść.

K pśehenoschkomaj pśihiśamknu ho debata, na kotrejž ho wośebje wokrześnjny hejtman wobdźěli.

Wjeczor we 8 hodź. bźeśchej śjawnej pśehednoścźkaj we śali „Měśćeańskeje śahrody.“

Ze Serbow.

W **Budyšćinje**, 16. junija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 734, hygrometer —1, thermometer we dnjo +18. Dźiśa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer +5, thermometer w nozy +10. Wuśłady na wjeśtoje wjedro. — Nas wjedra drje dale pśechemnjaty a śeherjaty wośtanje. Wczera rano nad pwokolinije rańśeho morja niźina leśeśe. Ta bźe ho wuczahnje a wothaśnje. Druha pak hižo wot kuny Islawd bo bliźi. Nadkhodnnje nam miły ćaśny deśćeśit pśihinjeśu. Nad wjeczornej Europu pśiśiśo hiśćeśe niźina leźi. Na śchmurkowej horje wczera rano śnéh pśheléśowaśe. Hewak je na 10 śop. abo njenje cźopłoty. Intśe śrjedn źłónćko 3.47 hodź. śhódźa a ho 8.14 hodź. thowa. Mšaćaź śhódźa rano 2.06 hodź. a ho powołdnju 4.12 hodź. thowa.

— **Schkrowa powieśź wo wjedrje za jutśe śrjedn:** Cźopko, rjenje, ledma deśćeśe.

— **Cźeriejnym měśćeańskim a gmejnśkim pśehestrijerjam we Salśej a Pruśej!** Proźymy Was wschitkich naśeźnje, so bychśeśe nam łuhdom po licźenju luda pśinnnje abo telefonizy śapodali, kelko Serbow a Nimcow je ho w kóždej wśy śapiśało, dale kelko śerbśkich a nimśkich wobhedźerjow, śerbśkich a nimśkich dźěłaćerjow, kelko śerbśkich a nimśkich wobkhódnikow, wuczerjow a duchownych.

— **Rozprawa polizije.** Kriminalna polizija warnuje kóždeho pśheh jebarku, kotraž w poślednim cźasu we naśchej wokolinje wokolo brudźi. Jebarka ho ſ wjeśtcźa na bróšt je śtarśhinni żonami do rěcźow dawa, kotrychž je prawdym njemom njenuje a pśehestaja ho jako mandźelśka wśěśeho hantiśeho śudnika. Pśihi tym jim naśći, so je śastaraćerśkeho hanta pśihinźe a so cźaśe jim pabla, draśtu, pjenjesy atd. wobśtaraś. S . m dobywa śebi cźasto dowěrn pola łośkomyślnych, praśeha ho ja jich bydlenjom a jich potom bórśy ras wopyta. Tam jich po khwilźy wo śchkeźan wody ako śchalku ſofeja prośby. Mjes tym haź żona w kuchni kofej pśihitowje, jich njeśahbźeźiwje wobkradnje. Na tuto waśchnje pokradny njedawno w Mišćinu jenej 83kśnej żonje jeje zyte wobhedźerśtwo. S wjeścźa śwoje njeśtnte pola khudych ludźi śłucźa. Jebarka je wokolo 35—40 lét ſtara, śrjejo-wnika, cźśnna śdrajcźena, wo bronym łśnim łcoblelu a na mały pakcźik pśihi śebi.

— **Rozprawa polizije.** Pradowjo je ho w Budyšćinje wot 12. 6. pśehpołdnjom haź do 13. 6. rano cźorne muźoge koło ſ cźornynni śujenami a śchtikaukiśkimi blachami, ſ runnym nikowanśkim wodźidłom, ſ wobśchkódanymi pśechimadłami, ſ nowymi śchćrynni mantlemi, ſ brunym kożawym śydłom, ſ nucźnym śpindłom a ſ torpedowym śamoródnom. Wo wśamśkluźobne śdźělenje proś kriminalna polizija w Budyšćinje.

— **Autowe njeśhoźo,** kotreż hišćeśe tak nětk ſ módrym wokom wotcźiśe, śta ho minjenu njedźelu na dźěłu mjes Budyšćinom a Wśśchezami. Auto źěłaśeśe zyle pomału po horje dele ſ Wśśchez do Budyšćina. Tu ho nadobo tam, hdźeź ſ Hornjeje Kiny pucź wjeźe, prawa wóśka śłama. Wiednik móźeśe auto hišćeśe w prawym cźasu śastajiś, śchtoż by wśźeśe njemóźno było, hdy by auto pśheśkóśćnje jél. Tak hebi mutska hebźagy jenoż trochu koźu wobodrećiu.

— **Mytowanśte hudanźko mebłowoje wuśtajenju Franza Ella.** Wobdźěłenje na hudanju bě śiwe. Sa hudźeńskich listow dyrbjeśeśe ho 7 himbom na śtrom połoźeś, bokeź njeběźe po wumněnjenjach dośahaze. S wótrudnje śapodatych śhudanjow dośta cźo. 48 pryńe a cźo. 112 druhe myto. Wo śhudanjach 1, 5, 31 a 96 njemóźeśe ho wubjeŕ bójednaś, rośśnuś dyrbjeśeśe ho wukoh nowaś. Nadźe potom na cźiśło 31 śeźe a na cźiśło 5 śchtwórć myto. Śhudańki ſ mjtami śu: 1. myto knj. Ilic Knopo na Jurjowej bróśy 22 śe śhudanjom, kotreż ho takle fśknźi: Na Wśeŕnjśej bróśy 7/9 móźeśe mebłe wu wibjeś, dla wośtanje wutroba ſ bźiwanjom śiejo! Cźeźe hišćeśe najtuńśche, naśśśpśche mebłe kupowaś, dyrbźeśe ſ kwótkom hicź Franzej Ellej wobładaś! 2. muto dośta knejni Elły Gretśchelowa na śmutśkownej lawśkej haśy 6, 3. muto knjeni prof. Brućkerowa na hrodowśkej haśy 2, 4. muto knjeżna Margareta Śchołćźiź na Hanśenśkej bróśy 119. Śhudanje cźo. 1 bě śapodała knjeni Kopačźowa na Drjedźankej bróśy 2, śhudanje cźo. 96 knjeni Betty Jähne na Wjeśćeraśkej bróśy 14. Prawe śhudanje, na kotreż śakładże ho śhudanja pruhowachu, je tole: „Hdyż cźeeźe mebłe kupowaś, bźa dźiśe ke Ellej!“

— **Wjazdyńśtawna próśpinnika śtka do Krkonošćinow** (Riesengebirge). Śtatna żeleźnica bě pśehevrośćenje ſ wobdźěłenju na wjazdyńśtawnej próśpinnikej jéźdźe do Krkonošćinow 11. a 12. julija (śobotu a njedźeli) wupośłała. Na 600 wośobow je śotał śwoje pśihiśiewonje śapodało. Wośebity cźah je ſ tym śnjeśćeny a wěśće pojédźe. — Żeleźniśći wobkhodny haunt w Torgawje śdźěli, so budźe jéźba tak pśihijomna kaź jeno móźno. Pśihi pśehedźowanju jédnych śiśćikow wotedawa so ninno pucźowanśkich listow, kiž do praśchenja pśihiśnu, pajźerka (Wunśchzettel), na kotruž śmě kóždy pucźowaś na pśeh. napiśaś, ja dye pśehenozowaź aid. Sa tunje pśehebwjowanje w Letach (Venden) a śe tunju jéźdź so poźtara, tak so wobdźěłnikow wjeśke wudawki njetrjeźa. Wiśeho, śchtoż ma kóždy wo wośebjej jéźdźe wědźeś, wośjewi ho ſ Nowinu a ſ wupowźejenjemi plakatami. Jéźdny plan źo tak położi, so móża wobdźěłujuźi hiźo śobotu 11. julija w dopołdnišnich hodźinach swoje pucźowanje naśtajiś. Teź ludu jéźdne śiśćiki po wśćehi śtaćiźi do wuśtawiśćej śmećy, tak kaź do Zillerthal-Erdmannsdorfa (Krumhübela) a Hoenisje Schreiberhawy, tak so je kóždemu śiwobodne, kak swoje pucźowanje po Krkonošćinach śrjadnje.

— **Reklama pomha.** Nětotrykuli źebi myśli, so ſu reklamy (nawóśćhći a druhe wośjewjenja) nałożene pjenjeźy śhubjene. Temu wośo tak njeje. Pśiśes nawóśćhći rjeźe wobkhod, liźba wśeběźerjow źo wobśtajnje powjeśśnje a tak wobwrót (Umśatz) hladaźy pśihibźera. To pak jmóźni, twory tuńścho pśehedawaźy po śtarym pravidle: Wjaźy pśihedaźi, tuńścho móźeźi wotbjeź. Lépśehim reklamy śnaju wośeźe w Amerizi. We tym naśmpaźu kreźi Amerika na cźele wśćeh kraju. Ale mnohy ninoju mowpśihijeźa, kaźe śumy ho na nju nałożuja. Njedawno bu wobliczene, kelko je ho w lécze 1924 za nawóśćhći w dźenjkach wudało. To wuczini niź mjenje hač 600 millionow dollarow, abo 2 520 000 000 śtotych hrivnow. Dalśich 150 millionow dollarow (630000000 śl. hr.) śpóźrjechu nawóśćhći w tak njenowanych magazinach a druhich periodiźy wudałych cźaśopiśach. Najwjeśći inżerent amerikańskeho nowinaśtwa je śtaty „autowy kral“ Henry Ford, kiž lémje na 6 millionow dollarow (25 200 000 śl. hr.) za nawóśćhći wudawa a na pśeh. to najwjeśćhi wobwrót. Jeho automobile two niźo drohśeźe njeśłoźu, kaź druhich fabrikantow

Knježna Skuderi.

Powědanźko ſ doby franzowśkeho kśala Ludwiga XIV.
wot E. T. A. Dwořnika.

8] (Pokrjaczowanje.)

Hdyž nětko knježna Skuderi pśheźy hišćeśe njepśichmaśche, wśa marquisa de Maintenon kaźdźeś ſ Cardillacowju rukow, praźiśy:

„Pśihi wśćehi ſwjatych, moja luba knježna, pśheźy rećeśe wo śwéśći wuśkich śtach, śchto mamy my, wy a ja ſ tymi śtami cźiniś a jich cźeźu. A njeźnźiśe kaź mjeńa bojaśna holćźa, kotraž by radu pśhinmyła śa polśiśeźnym płodom, hdy by ł tomu jenoż rućki a porśłow trjeba njebyło. Njeswétpokaźeźe tola wuśtojnemu mśśtrej Rene, to dobrowólnje jako dar pśhihjaćeź, śchtoż tyźaźy druhich, njedźiwaźy wśćehich próśtwow, źakoźćowu a wśćeho śtola dośtoćj njemóźa.“

Marquisa de Maintenon bě knježnje Skuderie njes tym kaśćeźił natyła, a nětko padmy Cardillac pśheh njej na kolena, kaśćeźeśe knježnje Skuderie wobłek, ruzy, śdyźhowaśche — źakuśćeźe — płakaśche — śtonaśche — pośłoźi — cźerśeńśche kaź njerozumny, śłuźy — błida powałeju, kaź so je śudobja a śchkleźnju rośbichu, w najwjeśćhim śtoku wotźał.

Zyle wuśtrózana śawoła Skuderie:

„Wozebła, śchto je ho tomu cźłowjekej śtaloś!“

Ale marquisa, zyle wjeśoła, poćźina ho wótźiśe ſmjeć a praji:

„Nětko ti mamy knježna, mójchtr Mene je wo Waś ſmjertnje śalubowany, a poćźina po śtarym dobrym nazwanku a po prawdym waśchnju Waśchu wutrobu nabłóhowaćź ſ bohatymi darami. Maintenon wuwjeźdże tutón źort hišćeśe dale, ſ tym so knježnu namołwjeśće, njeź pśheźerowa pśheźećiwo śadwélowagemu lubowarjej buć. Knježna Skuderie, pśhirodźemu wjeśołośći wjazy njepotśéźiźy, so hobu śtorźny ſ tyźaź źortniwymi, wjeśołymi wunnyślenjemi. Ménjeśće, hdyż wśźy nětk junu tak śteja, so je wona śłónćnje dźiśebrała, niebudźe ko śmjerśej mój kwéśći njeźłuźhany pśhikład jeneje śtaźyodomdźeśaćśleteje śtótnikowje njerozumnje pośtajiś. Maintenon pośłeźi ho, so dże jej njerozeźeźinjch króm wjeś a ju we winowatoźach dowreje mandźelśeje, hośpoźy a maćerje rozwuceźiś, wo cźinuź wśźo tajśe śtare wulśe dźěśko hišćeśe niźo wódźeś njemóźe.

Dyž nětko knježna Skuderie pośtany, ſo by marquisu de Maintenon wopuśćeźiła, bu wona njedźiwaźy wśćeho wjeśkoźeho ſmjeźa, tola śaśo thětro thutna, hdyż jej kaśćeźiś ſ pychu na woczi pśihinźe.

Wona praji: „Ale, marquisa, tuńśe pychi njebudu ho jenje pośtuźiś móź. Wona je, njech je ho ſ njej méło, kaź je chzyże, junu w rukach tutych cźerwjenych źłużownikow była, kotiś ſ throbloścu cźerta, haj hamo ſ pomozu njekrażnjeho cźerwonebo śwjata, kradnu a kónźja. Ja ho kwiźe boju, kotraž ho na tutej błyśćeśatej pyśche śépi. A nětko ma ſanto Cardillacowe śadźerjenje ja nnje nećhto traśćene a njeuśpśedźene. Njemóźu ſ oźśemnoźu cźućeźa wotbroćź, je krywa bo ja wśćehim nětkajśe traśćene, źałośtne poźtajiśwu, a hdyż hebi wśćho prawje bezje wobhladam, njemóźu śaźo śpójnaćź, we cźim tute potajśtwo wobśteji. Śónćenje je mi njeźaźne, śchto méł pilny mójchtr Rene, kiž je ſ pśhikładom dobrehe pobożneho méśćańśana ſ zyła ſ nećim śtym śatanawym cźiniéź méćo; tak wjele pak je wéśće, ſo ja tu le pychu jenje wośtajej njebudu.

Marquise de Maintenon nénjeśće, ſo je jeje hróśba pśhchehnata, hdyż pak je ju nětko knježna Skuderie na śwédomnjo praśeśeśe, śchto by wona na jeje, knježny Skuderie, mésnje cźinika, wotmołwi tkutnje a kruźe:

„Wjeśe prjedy byćh tnu pychu do réći Leine cźihnyła, haź ju hdy nośbyła!“

Podawk ſ mjśchtrom Rene śoaźni knježna Skuderie do lubośnych śchnczków, kotreż pśhichodny wjeczor we bydlenju Maintenon kraśej cźitaśeśe. Może buć, ſo bě wona wśćhon śtrach wotpołożiwuśći, ſpodźiwny wobraś śśaźydomdźeśaćśleteje śtótnikowje njewjeśty ſ praśtareho tenjanśtwa ſ jara źiwymi barbami ſwobrazowała. To dże je wśćho jene, krał pak ſo hacź do śyreje wole naźmja a wobkruźeźowaśche, ſo je źortniwy baźnik Boulean Deapreaux źiwośeho mśśchtra namakał. Tohodla mésieśche ſo baśeń knježny Skuderie ſa najźortniwiśćhn, kajśaź je ſo hdy napiśaźa.

Wjaźy mékazow bźśche śaśchło, jako pśhihpadnje knježna Skuderie we śchkleźćeźanym wośu wójwodźi ſ Montanśier śyches méśto jédźeśche. Tehdy bě wunnamkanje tutych nérnych śchkleźćeźanych wośow hišćeśe tak nowe, so ſo lud śe wźśpnoścźu ł nim tłóćeśche, hdyż ſo jena ſ nich na dróhach pokaźa. Tak ſo tej śta, ſo wośźymy lud wójwodźymy wós wśćehnże wobśtupowaśche a konjomaj nimale pucź ſoźuli. Tu jaśłyśha knježna Skuderie nabohu źwarjenje a kalliwanje a dohłada ſo, kaź jebi jedyn cźłowjek śe śtorkami a pukami pucź runje pśhśes najwjeśćhu źyku luda ruba. Jako wón bliże pśhihinźe, trjechichu ju kalaze pohlady śmjerćą błédnoho mkohjeńźa. Naśtajnjośći hładaźeźe tutón mkody cźłowjek na nju, a dźśkaśche jej ſ łochjomnoź a pjaćolmaj pucź, dónih hač ł wośowym durjom njebódźe, kotreż ſ napjatej raśtośću motorźe, knježnje jedun papjerku na kliu cźihnywśchi, ju śaźy śtorki wudźeleju a dośtawaju śhubi, kaź bě pśhihćhoł. S wośaśnym wuśchikom bźśche knježni Martiniere, kotraż bě ſ knježnu śobu we wozu, kaź mortwa śmaź padnyła. Podarmo cźahaśche knježna Skuderie śa pśhinuźku, wołaśche na pohoncźa, kotryż, kaź wot śtuhi duchow cźerjeny, bo konjow pjerśeśche, kotrymaź tak jeśchcź wot klamy padaśche, a kotraź wokolo bo kopśchtaj a bo fyjeźewaśchtaj, a śtóźnjnje we najwjeśćhim śtoku pśhes móśt cźerjeśchtaj. Knježna wukrjepi źiwaźy źyku wonjazu bleśchku nad njemóźnej knježnu, kotraź śtóźnje nje wozi wotewri a śtśhepotajo a bojaśnje śo knježnej dźerźo, śtrach a bojoźcź na bźśkym wobliczu cźeźko śdyhaśche:

„Mój Bożo, śchto cźhyśche tutón źałośtny cźłowjek? Ach, to dźe bź tón, to bź tón ſamy, kotryź Wam we wonej śłei nozy tón kaśćeźił pśhśinjeśe!“ —

(Pokrjaczowanje.)

Přiloha k čisłu 137 „Serb. Nowin“

Wutoru, 16. junija 1925

Kak zwěsćuju swoje prawo na khorobnu kasu.

Postajenja dla spočatka a skónčenja bobustawstwa we nuzej khorobnej kaźy njesmaja hischcze wschitzy sawěsćeni. Tohodla sanjechaja mnohy, hdyž trajeh tu bjes dźela, swoje bobustawstwo dale wjesć a nimaja potom w khorošći žaneho prawa na podpjeru. Tuž niedyrbjake so na „lósu kazu“ swarjeć, kotraž je na sakoúke postajenja swjasana, ale skerje so prózowaćej, najwažnische postajenja wo winowatosći sawěsćenja a sdźerżenja bobustawstwa sewsać a tak pschech schkodu so swarnowaćej.

Pschećiwo khorosći dyrbja so sawěsćeći wschitzy dźěłacjerjo, pomocnizy a domjazy pschistajeni, hdyž su nuzu dźěłaja. Wyschokošći mzdy njebraje pschi tym žaneje róle. Feš wučzomnizy maja so sawěsćeć byrnjež sa pjenjezy njedźěłali. Mjeno njewobstoi jenoż we pjenjezach, ale teš we prózownych pschidatkach (kaž jěsć, wobydlenje, drasta, źiwótne bydlenje, tepjenje, šwjeza, porjadne pschipiski, provisije, tantiemy atd.)

Wokhodni sastojnizy a mišchrozjo, technikarjo, pschistajeni pola pschekupzow a w pikarni, nawjednizy, bobustawy jenitschezow, hudźbnizy a skónčnje teš domjazy pschewuslowniczy su winowaći, hacž bo wěstoe wuzkoscze mzdy, so sawěsćeć. Tuta mjera so pschemenja a wuczinja tu žinsku 2700 hriwnow létnje. Na tutu mjeru nimaja swóźbne pschiraźki (sa žonu a dźěći) žanoho wliwa.

Ssobustawstwo sapoczina so z dźěłom, kotrejž k sawěsćenju nuzuje a sastanje z jeho skónčenjom.

Ssobustawstwo njesapoczina so potajkim hakle se pschistajenjom pola kazy a prawo na nju niz se sapołkaczenjom pschinoschkow (pola mišowanych bobustawow). S pschinasacom dźěła, kotrejž k bobustawstwu nuzuje, sapoczina bjese wschěch wumělenjow, też dyrbjesche bobustawstwo a prawo na podpjeru. Wutnam cżini njeprawadźeny pospyt k dźěłu pola hišo khoreho dźěłaćerja. Runje kaž bobustawstwo wot wosiewjenja njewobtrońuje, tak też niz wotkhad. Ssobustawstwo sastanje, hdyž je so dźěło pschestako, kotrejž k sawěsćenju nuzuje, wschitko jene, hacž bu pschitłup abo wotkhad wosiewjeny. Hdyž trasch so wotkhad psches dźěłodawarja sawiecha z tym wotwohladom, so psches to dźěłaćeř dale bobustaw wostanje, je njepłaćiwe. Dźěłodawař dyrbi swe pschinoschki tak dołho dale płaćicz, doniž wotkhad njewosiewi. Ale sawěsćenej ninsa z tełu žanych prawow. Dalsche płaćenje je wěste thłostanje sa sakomdzene wosiewjenje.

Ssobustawy, kotrejhž dźěło sastanje abo so toho dla wosiewja, dokelž je mjera mzdy pschekroczena, hdźež so pschistajeny k dyrbjenskemu sawěsćenju mišowacej njemóže, maja prawo, swoje bobustawstwo wobkhowaćej, hdyž běchu psched tym najmjenjscha 6 njedźel abo w posledniem lecze 26 njedźel sawěsćeni. Tute dobrowólne bobustawstwo dyrbi w běhu 6 tydźenjow po skónčenju dźěła skorje.

Wulki dźěł khorobnych kasow poskicżuje po 6 mězacznym bobustawstwu powyschene podpjery. Schtóž chze tej je swěsćicz, dyrbi w pschipadze bjesdźěłnosće, schtož trasch so jeno na krótki cżas stanje, swoje dobrowólne bobustawstwo wosiewicz. Bjesdźěłkowni, kotřiž njejsu wjazy bobustawy kazu, maja jenoż prawo na porjadne podpjery (t. r. najmjenjsche). Woni njemóža, byrnjež pjenjezy lěta dołho bobustawy byli, powyschene podpjery žadacz.

Přilonk.

* **Hdyž chze człowjek wschitko prawje cżinicz.** Nan jěchasche na swojim wóšliku domoj. Jeho hólcżej pak běžjeschе pódla njeho. Tu pschińdże puczować jimaj napyschcżo. Tón prajeschе: „To njeje prawje, nano, so wy jěchacze a so dacże swojemu synej běžeć; macże tola žylnische stawy.“ Tu słyšeše nan z wóšla a daschе synej jěchacz. Pschińdże druhi puczować, kiž prajeschе: „Njeje prawje, pacholc, so nam jěchascho a so daschj swojemu nanej pschi hicz. Maschtola mlódsche nohi.“ Tu synowstchitaj so wobaj, nan a syn na złoczecze a jěchaschtaj dale. Tak setka jeju tżeći puczowak. Tón sarěcża na njeju: „Kajki to njerosum, dwoju na tasłim žlabym złoczecżu? Kij by jedyn dyrbjał wsacz a wobeju dele sehnacz!“ Tu słeščschtaj wobaj dele a pěschi dźěchu wschitzy tżi dale, na prawo nan, na lěwo syn. wotrjedża pak wosoł. Wuhlada jich schtwórty puczowak a dźiwasche so: „Sedze tola tżi spodźiwni pacholo. Njeje dosć, hdyž dwoje pěschi dźetaj? Njeje lepje, hdyž jedyn z waju jěcha?“ Tu słujasa nan wosołej sadnej nosy, syn pak prědkuej, wucżeščschtaj kolik, kiž pschi puczu stejesche, a powětrnjeschtaj wóšlika na njón. Potomi donjeseščhtaj jeho na ramjenjach domoj. — Tak móże so człowjekej senicz, hdyž dże wschěm ludźom prawje cżinicz.

* **Kelko bisonow je hischcze na šwjerzec?** Spodźiwanje wubudźi powěsć, kotraž so psched krótkim rosschěrjesche, so je kanadiske knjeżerstwo w Büffallo-parku pola Weinwrighta 2000 schkitankowych amerikanskich bisonow (büffelow) potsełeczi dało. S njeśmětnych stadkow tutych hriwjadow, kotrejž běchu nětdy po zyłej połnocnej Amerizy rozschěrjene, bě so jich spočatk léta 1898 jenož hischcze 838 tżełbam nahrabnych hajnikow wuthowało. Tutón hnadny skutk so do schkita wsa a so w Alk-Islandze a Buffaloparku płahowasche. Knjeżerstwo so jara prózowasche, so bychu so świerjata, kotrejž po spačzu wotemrěwachu, rosmnožile. Tute prózowanja mějachu pschedobrym wuspěch, pschetož lětsne bisony so tak rosmnožichu, so jim na runmnosći we wobhrožlenych schkitankisch leśach pobrachowasche. Bě so sakomdźiło, liczbu świerjatow z pschihódnymi srědkami wulkosći schkitankieje krajiny pschimjerić, tohodla bě liczba bisonow w Buffallo-parku łonu léta 1923 na 8300 srošła. Tak rosbudźi so kanadiske knjeżerstwo, 2000 prjedy tak lědźiwje hladanych „büffelow“ potsełeci, so buchu słuzbne so derje żiwjicz mócz. Po potsełenju tutych świerjatow je žnadź hischcze wjele hromadże w połnocnej Ameriźy 15 000 bisonow. Strach, so žiwonu „büffel“ wotemrěje, potajkim njewobkeći.

* **Cżłowjek, kiž je Napoleona Wulkeho widźał a z nim rěcżał.** W Londonje powědasche w jenym pożedże jin ajski błódżer John D. Philby, so je w Arabiskej z 140-létnym muzom rěcżał. Tutón wupraji, so je Napoleona widźał a z nim rěcżał. Arabiski Methuzalem rěka Sadźeli Tahir. Je hischcze jara strowy. Wón běsche z pschećiwnikom a radźićelom krala Huseina. Hdyž běsche so Sużein ke knjeżerstwowemu stołu wuhnał, njestaraschе so dale wo hołk a tołk łudźi, ale pschehladźi so na swoje kubło. Pschi nim je jeho 40-létna mandźelska. Tahirowa rodna wjes je Mekka, hwjate město Mohamedźkeho ludu. Tahir pomina se swojej postawu na profetow starobu zakonja. Tahir pak njeje hischcze najstarschi muž. Druhe wjesne

Wo słonu (elefantu)

wo pschedstawiśnitkich cżasach běchu mjes świerjatami hory, kotrejž běchu wjele wjetsche, dyžli najwjetsche świerjata dźensnišchoho cżasa. Wjetschi dźěł tutych świerjatow je wo cżasu sahinuł. Jenož słóń (Elefant), nošorjacz (Nashorn), Wodoźtóń (Nilpferd) a walska ryba (Walfisch) pokazuja hischcze na tamne hobrike świerjata, kotrejž je Boża mudrosć mjenja hdy stworiła a runje tak sasa zniczita. Teš słonje złudźachu so splaha świerjatow, kotrejž běchu psches zyłu zemju rosschěrjene: wot pralěšnych podrunikowych krajow hacž horje do krajinow wěczneho lodu. Teš pola naš běchu něhdy tute hobrzy rosschěrjene; z dopokasom sa to žu kosćejwzy, kotrejž su žo we wulkej liczbje namakałe. Naschе dendrnische słonje pothadźeja z mammuta, kotrenmuž žu potschitkomnje jara podobne. Dźenża wšo słóń njeje wjazy „knježeř nad zemju“ kaž něhdy, jenož na kupje Ceylonje, w sadnjej Indiji hacž do południsche Khiny a w strjedźnej Afriźy jeho namakajch.

Ssłónjowy napohlad je kóždemu znaty. Njelepeho hobra z wulkej hłowu, schěrokim cżołom, dołhim pyskom a stołpam podobnymi nohami žebi kóždy rad w świerjenju wobhlada. Psches spinanjy na wjerschitku hłowy sda so, kaž by hłowa wjetsche była hacž woprawdźe je a kaž wulke badrjeschcża wiśatej wuschi na woběmaj stronomaj hłowy. Krajakaj hornjeho cżeleśna stej wuwijtaj do możneju bodźakow, kotrajž j wobeju stronow pysła daloko wustupitaj. Wušche tutych bodźakow mikatej mudrje napadnje małej wóčzky. Najlepdźiwnische pschi słonju je pyk, kotryž je jenoń pschiwitk noža a hórneje huby. Tutón pysk wobsteji z wjele tyšaz małych myschkow, kotrej su tak wumjeśljene a zwjasane, so może słóń swój pysk podleschcżej a skrótschcżej a do wschěch stronow schibowacz. S tym słóń tajku móc wobhbeždi, so może niz jenoż cżłowjeka, ale teš najmóžnischeho tigra we wokomiku z semi porasyć, haj žamo schtomy z korjenjom wutorhnyć. Kaž je wot robi a law pazyka, tak je słóń pysk jako żurowu a hróbnu bróń dóstał. Tón žamón strajchny a nimo mery mózny pysk je pat tej kaž najmjenschcha a najnežnischa ruka, z kotrejž może słóń najmjenjsche pjenjezki, a to wjazy nadobo, se jemje sobu rywaš, kuli rosswajacz, kluczе wobwjertnycz a kwětki schczipacz. Ssłónjowy pysk ma mjenujzy mały, porjetej podobny pschiwišk, kotryž je hischcze žihibujomnischi dyžli cżłowjeski porst a kotryž może runje tak derje maśacz kaž tutón. To pat hischcze njeje wschno. Tutón porst może žamo cżuchacz, dokelž ma w strjedźe matu dźěrku, w kotrejž mózesch nošowej dźěrzy wuhladacz. Tohodla mózemy z połnym prawom prajicz: słóń ma swój nóš w ruzu. A tutón nóš ma tak dobre cżuczе, so žebi hnydom wožbu namaka, kotraž ma nékajke khłóścżeńki pschi žebi w dyhaku.

Ssłónjowy pysk je cżucziwy kaž knježi nóš a toho dla wjele do stracha wudaty. Zyle napadnje žo słóń nyschi a małych kazatych świerjatkow boji. dokelž we, so tute jenu do pyska sołku a móża tak schkodzeć. Tak piša nam franzowski pschirodosłownik Cuvier: Ssłóń Parišskeho świerjeńca wschón tschepota. hdyž myschi widźi!

Ssłónjowy pysk ma hischcze druhu, wulku ważnosć. Kłama njemjenujzy leži hłuboko we dełnim dźěle hłowy, tak je z njej semju dozwa dosćahnycz njemóże. Nimo toho je schija jara krótka, prosta a tołsta, tak so ju teš schibnycz njemóże. K tomu dyrbi nětko pysk wotpomhacz, a to wón teš cżini: wón je ruka, lżiza, widliczki a nóž nadobo. Pysk korha trawu a lisco a tykuje je potom do klamy, pysk nałrěża wedu a wuporsuje ju potom do klamy. W boju z tigrom abo lawom, kotrajž staj wokoło 2 metraj dołhaj, je wón jeho bróń. S tutej swojeju niepschećelow k semi porasy. Schto by słóń był bjes pyska. Pschi swojeje wulkej mozy by tola žłabe świerjo był, pschi wschej mudrosći jara njeměły, by dyrbjał satradacz a hłodu wumrěcz.

Nohi słónja steja kaž schtyri wulke słołpy, na kotrychž zyła cżeża cżełka wotpocżuje. Kóždy dyrbjał žebi myślicz, je je słóń w swojich hibanjach prosty a njelepy, hdyž jeho stawy widźi. K tomu pat njeje tak. Jeho stup runa je trypot konja, a w skoku pschetrjechi žamo najspěschnischeho konja. By-li mohł je žamžnej spěschnosći so wobroczicz, njeby jemu nichtón mohł wuczeknycz. Tak pat mózesche so psches wustojnyh faiwót jemu wuthowacz.

Wo hłobju słónja pische Sanderson (dołholetny pschedslejičeř słónjowych honťtwow w Jndiskej): Hdyž so słóń na njejschcżeńa dobywa, trubi rosholjeny. Podobny je wuras bojosće. Pschi wustrózenju žakošnje ruze a nuhoha. Hdyž pak je ranjeny, bórczi dybawje. Wjeselkosći wosnamjenja j hušcżischim cżichim kwicżenjom pysches pysk abo z ležma žlyschcżomnym schwórczenjom a smorkotanjom.

Słónjowa piza wobsteji z rostlinow. W pralěšach, hdźež je žiwy, wschak ma tych pschezo bohaty, haczkuje je jara wulki jědź. Se swojim pyskom roskama wulke hałoły a žunje je we walcżkach do klamy. W jedno cżrjewcżanu namakochu 10 zentimetrow dołhe a 3 hacž 5 ztm. tołste schcżepki. Nima wón dobry žołdk? — Joho najlubscha jědź je rajž. Salěše-li ras cżrjóda słónjowo do rajžowcho pola, žu zyle žuż sniczene. Jenicżki słóń sescheże 100 puntow rajža, a schtož hobrzka klama njelpózera, to roskopaja a sateptaja njelepe nohi. Kajke a kak wjele „maliczkosćejow“ skrudny (zahm) słóń kóždy dźeń k sebi bérze, mózesch je sledowazeho widźecz: 43 lět stary słóń swérsenza w Frankfurcze nad Moluczom trjeba wob dźeń: 16 puntow pschenicznych wotrubow, 18 puntow khlěba, 4 punty rožba a pok zentnarja syna, njedźiwajzy na to słomu, na kotrejž leži a kotruž rady jesterje. K tomu pschińdu hischcze khłóścżeńki, kaž běły a cżorny khlěb, had, zokor atd., schtož wot wopytowarjow dóstawa. Ssamsiny słóń wuprohdźuja 10 wulkich bowoin wody.

Staroba słónja njehodźi so despolnje wobliczicz. Dźiwje słonje dospěwaju z najmjenscha starobu 150 lět, skrudne słóny 80 hacž 120 lět. Wyschokeje starosby dźiwich słónjow dla nětkore indijske narody měrja, so je njeśmjertny. To wotsebje tohodla krucże wěrja, dokelž mortwe słónje jara rědko we dźiwinje namakajch. Druzy saso wěrja, so słony žiwich mortwych pohrjebaju z najmjenscha starobu 150 lět, skrudne słóny 80 hacž 120 lět. Wyschokeje starosby dźiwich słónjow dla nětkore indijske narody měrja, so je njeśmjertny. To wotsebje tohodla krucże wěrja, dokelž mortwe słónje jara rědko we dźiwinje namakajch. Druzy saso wěrja, so słony žiwich mortwych pohrjebaju z najmjenscha starobu 150 lět, hdyž cżuje, so j nimke kónjez dże, do wětleje wožamoczeneje dolimy puczuje, so by tam tónz žiwjenja wocżakał.

Někto hischcze nješchto wo świółowym žiwjenju słónjow. Dźiwi słón je žiwy we cżrjódach 30 hacž 50 świerjatow, tola też cżrjódy 100 świerjatow njejžu žadne. Nimajn-li dosć piży, potom dźěła so tute cżrjódy do wotdźělkow po 10 hacž 20 świerjatach, kotrejž 3—4,5 km. daloko žame sobu pasu. Pisches jich dobre cżuje je ženeje njesłuchaja abo z druhimi so njesměschcżeja. Husto je so wobkedźbowacz, so je skrudne słonje dźiwich na 5 km. daloko cżuli. Cżrjódy nawjeduja pschezo słónicy je žiwojimi młodymi, dokelž tute móża najlepje rosbudźicz, schto jich młode na puczowanjach wudźerża.

Dokelž cżrjódy jara wjele piży trjebaja, njewostanu ženje dźeże hacž 3 dny na žamžnym měsće. Nano wokoło 3 hodź. so na pucz nastaja. Dopołonja wokoło 10 hodź zastanu a hacž do schpihołonja wotpocżnu. Potom sasa hacž do nozu 11 hodź. puczuja. Ssłónje wobsebje skalinu lubuja. W lěšach móżeja taike puczowace cżrjódy jara wulku schkodu nacżinicz. Zyle rynki schtomow wukorjenja a tak žebi pucz wuprohdźuja. We hrohnym wjedrje po możnosći do hustych bambukow zasłu. Hdyž potom słónicze swoje pruhi na semju sejełe, žebi też naścha tołsta koża swój brjuchk na słónju wobrjezna. Hdyž je so słónjo narodźiło, zyła cżrjóda dwaj dnjej wotpocżuje. Potom też bižo młode žonu puczuje. Po krótkim cżasu su młody tak daloko, so wumwile, so móża na hórki zalesć a pisches rěk plowacz. Pschi tym pak hischcze starschi z pykom pomhaju. Sanderson powjeda wjele, kak wustojni jin stare słonje nad plowanjo. Nětdy pósła wón cżrjódu 72 słonjow do města Kalkutta. Duzy tam dyrbjesche cżrjóda wulkej rězy Ganges a Brahmaputra pschekonacz. Puczej pisches rězy trajesche hromadże 9 hodźinow, tola žadyn jenicżki słón žo njesatepi a hacž do žda, słón wodu lubuje. W borzhich dnjach rad jón do wody dże.

powědaju wo Schocze, kiž rěka Mungo a je 35 čt starý. We jendželskim buru Domaschu Parru so praji, so je 152 lět starý. — Staroby dže šu něschto cynische, hrě ja šmy to pola nasch kowčenii, ale se bibliskimi starobami so tola hišćeze runacz njemóža. -n

* **Wutrojny hamomordak.** S Cheba so nam pišo: Hoscheznar jedneje Chebskeje korczmy bě so na swoju pinczniżu pschesrchol. Wón chajsche so tohodla z synom farbojczicz. Hdyž jeho nadeńdżechu, běche hižo bjez mdonja. Lědma, so bě hiše k sebi pschischol, běschе k rěkazu a skoczi do wody. Też tu njenadeńdże swój radawy nětr. Přeby hacz so potom nahrěba, wucznahnychu jeho z kłódnje nohschinu. Tola to njeběschе jemu hischeze dosć. Hischeze ras polnyta, swoje žiwjenje na kóždy pad z mozu słónczeż. Hoscheznar stajl sebi blachowy korma na hlowu a tyknu do hornja plunowu rolku a wotewrji potom plunowy honacz. Też tutón ras mějesche Mojo. so jeho žiwjenczi wukhowachu. — Nasch tu wospitany hoscheznar njebudże wjesce zanu reklamu za swój wotkhod cżinicz trjebacz. Njedżelu a wschědny dżeń swéje wěsce polnu korczmu wcżihnych. -n

* **Khěża z nikkowych pjenjes.** Chcesch-li ras w New-Yorku z telefonom porěčeć, tak masch nikkowu pjenjezk zapłacicz, a to 5 zentimow. Telefonowe druśtwo ma hižo miljardu tajkich pjenjezkow a chże z nich mrócżeleschkrabak z 30 posthodami najmarich. To wschak je amerikanski projekt. -n

Listowania.

J. w S. Sswrotna renta płaczi so swjetscha hacz do 18. léta žiwjenskeho. Móže pak na namjet dale so podawacz a to hacz najdźe so dokonjaneho 21. léta, je-li je dźěcżo w někajkej wuczbje.

E. P. W auguscze 1918 płaczesche 1 skota hriwna 1,45 papjerjanych hriwnow. W žanej wyskosczi je mérjaza liczba (Medrzahl) postajena, po kotrejž so potom sakonske pohódnoscenje czehnje.

R. H. Macz dźěcza njemóže so nusowacz, mjeno nana prajicz. Trjeba jenoz pala sastaracżerskeho sudnistwa (Vormundschaftsgericht) wosjewicz, so dcze sama sa sebjiwjenje dźěcza so staracz a tak njesmi niczo napschecziwo, dźiwało na to ju jako sastaracżerku wot sudnistwa posłacz. Wyskosczi sebjiwjenskeje renty měri so po městnych wobstejnoscach, kotrež možeze też na sudnistwje zhonicz. Jónkrócżne wotnamakanje so na podležu 16 létneho sebjiwjenja czehnje. Na tutej podlohy ma so potom jednacz. Tajke wuczinjenje je sastaracżerjom a njemandżelskim nanam podlejl pak dobrowranjenju sastaracżerskeho sudnistwa, kiž ma swojim dowolnoscz k tomu dacz.

M. B. Kožowe mehle rjedża so najlépje z mydlinatej wodu, kotrejž je we kuli kelika (Chlor) pschidałko. Bjerje so k tomu kusa schczétka a potom so hischcze z czistej wodu wotmyje.

S. A. Dokelž wobthodne runmoscze hischcze dyrbjenskemu hospodarstwu podleja, móżeze z dobrym prawom wupowědżenje a powschitkne podružnebo pjenjeza wotpokazacz a wobsedżerjej pschewostajicz, pschecziwo Wam sudniży sakhowacz.

B. H. Napschczo potej na nohach je so jako dobry sczédk wupokazał mésczenza wot 20 gramow formalina a 30 gramow pschekasninu (destilliertes Wasser). To dóstanecze w kóždej lapjerni a drogowni. Po lékarskim stejnischczu njelicz sacżerjenje potu strowoscz. S potom wuméje njeczistych jubitanzow i czéka a tuž so tajke sacżerjenje potu na druhe waschenje wjecži. Tuž dyrbi so to z wésczej wobhladniwoscżu pschewjesczi. Najlépsche je, so je lékarja wo radu wuprašeschcze.

O. M. Sswn je winowaty, žiwoju macz sežiwicz a te też po žiwotnych dohodach móże. Macz trjeba je jenoz na sastaracżerskeli hant wobroczicz wo pomédnitstwo. Dyrbjało to bjes wuspěcha być, potom njech z thudehu prawa pola sudniżwa zkórżbu zapołoži. Dóńdże k žiwotnemu prawu, ichtož je bjes dwéla, dha je jemu czahonny dżěl jeho dohodow wróco dżerži a so sa sežiwjenje macżerje wotrjeba

H. W. Mrówje su welo we wobydlenjach wobżeje we suchnjach wostudże a hodża so k sanjechanju wschelake śrédki nałožowacz. Najwésczischo a najpschinischo skutkuja niske talerje ako podobne žudobja tolsto namasane z njedom, se syropom abo z lépjatym nawarom. Swérjatka běża na nje a wostanu wisajo. Też do starych hubjatow (schwantpow), kotrež so zotrowneje wody abo žłóbkeho piwa nałrébaja, zhrowaja so mrówje, dyrbja pak so hnydom do warjazeje wody tyknycz a morwe wutschasch. Potom móża so sasy wutpokazacz. Sstonity proch (Alann) njemóża injsch, psched tym cżekaja. Dyrbi so wuzłédżicz, i wotkal mrówje pschithadżeja (hacz psches durje abo wokno). Rutskhdy so i warjenym pokonom namasa. Pschihdu pak i murjow, maju so dżery i gipsom, do kotrehož je kamper zaméschany, samasacz. Też móże so mrówjam pucz pschepischacz, kotryż dyrbja hicz, so njebychu so dale dobywale. Dyrbi so i tutym tolsta smuha na schpundwanoje sczahnycz. Mrówje pschekrocza jenoz we wulkej nuzy schéroku hrydowu rjadu. Wšejo dyrbja so wschě jédże derje zawodżecz a so we khamerach khowacz, hdyž durje su krucze sawrjene.

Pjenjez dalok. Je-li gmejnska rada jenoho strażowaneho pša ja nusne dżerżi, móże so dalok spuschczicz abo ponizicz. Tute praschenje, hacz je strażowasy poš trébny, so wot pada k padej rosnjadże.

J. K. 5 % němska požczonka (Deutsche Reichsanleihe) a wójnska požczonka je jene a tosame.

A. H. Waschej starschej mataj prawo, namjet na sozialnu rentu stajicz. Namjet ma so na dobroczelstwi hant japadacz a potrébnosczi nadrubnje wospjacz. Też macze pschipomnicz, so je Waš mésczanoscha hižo tak wotpokasał.

Sshrotna renta G. R. Požnjertny spiš (Sterbeurkunde) móżeze jebi wot stawnika żadacz, bdżej je padnjenu napodlédk bydlił. Wschi tutom żadanju dyrbicze blížsche wobkonisce nałežnoscze padnjenehu wopomnicz. Tak stawnik hnydom we, wo kim so tu jedna.

Směški.

** **Duchapołne prašczenje.** „Praj mi ras, Hańžka, ty sy tola z nětkrych dnjow sem tajka frudna a sturhana — kak wjele pak cżi pobrachuje?“

** **Knjes profesor.** Knjes profesor rjekny wučerja k swojemu najsčipschemu schulerjej: „Mam tu prastary papyrus (macżinu, na kotruž stari Egyptowczenjo pisachu, kiž njemóżu wuczitacz. Njemóżu prajicz, što je.“

** **Dobre kolbasa a drama.** Jedyn dźiwadłowy direktor běsche so z hlawnym spitownaczejom swadził. To pak njesadżéwasche, so nimomjery rad jeho trucht na jewischczu hrajesche. Raz wopraschcha so jedyn pschecżel direktora, cżehodła spitowaczela łazpiwa, ale jeho truchi hraje. Direktor woimolwi: „Haj, mój luby, ja tola tej dobru kolbašu lubuju, bjes tcho, so bych so je žiwinjczsom spschecżelił.“

** **Čěkowanje 1. hłodom:** Nětko žym wuticżił . . . hduž pschcżo tak dale wotebżeram, dha so 28. januara 1926 znje shrdżu.

** **Ssynk rěsnika.** Nano, nětko wém, cżehodła ma kobasa kožu. Nan: Cżehodła dha? Ssynk: So ... ty nichtón widźał, schto je wschitko w kolbašu nursta.

** **Praktiski namjezchk.** Wot jutjischeho dnja pschedmoj twarowy skład po tak tunich płaczisnach, so bo hanbnjesmu, płaczisny wosjewicz.

** **Dobra rada.** Jutý praschca so hólczeza, kak najspěchnischo na radnizu pschindże? Hólczeza jemu wotmolwi, so najrucżischo tam dóńdże, dyž běżise běži.

** **Zona pschi wobjedże.** Dżenka dopołdnja pak mězach wulke dżéło, mużiko, žym bérny, kotrež je hur pschiwjesł. wažiła! — Muż: My tola žanu wahu nimamy. — Zona: Haj, tohodła žym kóždu bérnu wožebje na tistowej wagi wažicz dyrbjała a potom žym wschu hromadże sličżiła!

** **Ale, ale!** Wudowa ke kavalierej: Nč wérnu, wy tola pomnik sa mojeho muża prawje rjenje zhotowicze. — Haj, knjeni, schtóż moje pomniki widźi, tomu chże so hnydom wumrěcż!

** **Dobry zkobuk.** „Schto, zkobuk macże hižo tři lěta?“ prajesche pschedawacz. „Tón tola so žda zule nowy bycz.“ „Haj“, prajesche kuzy hordy, „tři lěta žym w nim khodżił, dwójzy je cżiščzeny, jónu pschedżěkany a jónu pschemenich jón w korczmje z nowym.“

** **Pola wikowarja je starym cżasrom.** Wotkuhcze mi tutón barometer — zwoltotny instrument — pokazuje stajnje na rjane wjedro!

** **W redakcżiji.** Waschа nowina je wosjewiła, so žym wumrěł. Kaž pak widżisce, žym hischcze pschesco žiwy! — Redaktor: To ja wopraudże jara wobžarnja.

1. Cżehodła nimaju rybý žane włoży?
   Dokelž maja schupiny a pscheczżiwo tomu nižo njecżinja.
2. Wucżer: Je hrosne a wohidne waschnje, pšy kolschicz!
   Jank: Ale prošchu, knjes wucżerjo, moja cżeta je tola doma cżini.
   Wucżer: To je tola też strowoscżi jara schódne!
   Jank: Wy macże prawje, tón pšyk je też bórzo na to wumrěł.
3. Schto je šubjazy lékat? — Muż, kiž druhim ludżom šuby won torha, so by sam nješchto ke kušanju měł.

Rěcżespytny kućik.

Rěcżespytny wubjerk je so při swojim prěnim posedżenju, 4. junija t. l., z rěcżespytnymi nastawkami a namjetami zaběrał, kotrež su byle w mojskich cżasach Serbskich Nowin podawane. Wuradżowawši so wo kóždem nastawku jednotliwje a podrobnje, wobzamkny rěcżespytny wubjerk tole wozjewić:

I.

W čisle 107 (9. meje 1925) nam pod napismom „Porjedżeŕ“ pilny a starosćiwy čitař našich „Serbskich Nowin“ porokuje, zo často špatne a po němskej rěči złożene nowe serbske słowa tworimy. Zo nowe słowa tworimy, je nuzno, hdyž so naše pismowstwo rozšerja a zo su druhdy kŕiwje abo mjenje derje tworjene, tež njechamy prěc. Ale zo wšitko, štož nam tam porokuje, też rune abo prawe njeje, chcemy jemu tu dopokazać. Předewšém pak běchmy so směli nadżeć, zo budże nam město špatnych dobre serbske wurazy namjetować a poskićeć.

Předewšém pak chcemy tu, prjedy hač do drobnosćow dźemy a so do jednotliwych wurazow zakusnjemy, našich spisowaćelow a čitarjow kaž też jeho na kardinalny (hłowny) rozdźěl mjez němskej (wosebje němskej pismowskej) rěču a našej serbšćinu pokazać: němska pismowska rěč je abstraktna a lubuje abstraktne wurazy wosebje z pomocu abstraktnych wěcownikow (substantiva abstracta), serbska rěč pak je konkretna a lubuje konkretne wurazy z pomocu słowjesa, potajkim, móc němskeje rěče leži we wěcownikach (substantivach), móc serbskeje rěče pak we słowjesach (verbach). To naši spisowaćelja a nowinarjo při přeložowanju z němčiny do serbšćiny často njewobkedžbuja a słowo po słowje z němčiny přełožuja. Tući a jenož tući zasłužeju sebi porok prof. Leskiena wot započatka „porjedżerja“ na čole jeho nastawka naspomnjeny, ale serbski lud jich serbšćinu njerozdźi, haj často njerozumi a by wjesoły był, hdy bychu jemu konkretnje pisali a podawki zrozumliwje před woči stajeli. Dźensa podam tu jenož jedyn přikład: němsku sadu: Betrügereien und Diebstähle, Schlägereien und Morde sind heute in Deutschland an der Tagesordnung — bych ja takle zeserbšćił: Dźeń a bóle po němskem kraju dźensa wobsudżeju a kradnu, so bija a zabiwaju. Pozdźišo wjacy.

Nětko pak dyrbimy so najprjedy z „porjedżerjom“ znateho njeznateho zaběrać. Wón přinoša 10 přikładow; w šěsćoch padach jemu přihłosujemy, we štyrjoch pak tole přispomnimamy:

1. (štož) potrjechi njeje jenož špatne słowo, ale też wopačny čas (přichodnosć město přitomnosće) za: (štož) nastupa (was betrifft).

2. njetrjebawši njeje jenož zašłosć (nic zaňdźenosć: špatna twórba!, ale wopaki tworjena zašłosć město přitomnosće abo lěpje přidawnika „njetrěbny (unnütz“, kotryž je zapomnił přistajić.

3. předsudki = Vorurteile: twórbu předsudk wón wusmješuje, ale z njeprawom; zo so jow wo pišołki njejedna, ale wo sudżenje (Urteilen), kóždy ze zwiska sady, w kotrejž to słowo stoji, lohko spóznaje; k tomu pak maju wšitke słowjanske rěče za „Vorurteil“ tón samy abo cyle podobny wěcownik a to česka: „předsudek“, pólska: „przesąd“, ruska: „predrazsudok“ a južnosłowjanska: „predsud(m)“ a „predsuda“(ž). Nimo toho (nic wyše toho, kaž wón pišeš) nam wón žadyn lépši wuraz za to njeposkića, předsudk je potajkim dobre, prawje tworjene słowo a we wšěch słowjanskich rěčach so trjeba.

4. „Gerichtsurteil“ je wusudzenje, ale runje tak prawje też wuraz: „wusud(k)“ tworjeny, kaž wosud (Schicksal), rozsud (Entscheidung).

5. „Junggeselle“ rěka hólc, alter Jungg. = stary hólc abo nježenjeńc; „Jungfer“ = (stara) holca (njewudata); „frejny“ je němske słowo (za to ma serbski rěkać: nježenjeny, njewudata).

6. „Dožiwić, přeżiwić“ = nč. ernähren (koho) = nč. erleben (što).

7. „Moja samotna njelepość = tu dosaha „moja“, hewak ma prawje rěkać „moja samsna njelepość.“

8. „Rejwać znać“ = to je wopak, prawje = „rejować móc“.

9. „Najwšědniša jědź“ = je prawje wuživane, hodźi so też prajić = „najjednoriša“.

II.

K nastawkej w čisle 122 (28. meje) je rěcżespytny wubjerk tole dowuradźił a wobzamknył:

1. a) Geborener Wende = rodżeny Serb (nic ródny, to móże też być porjadny, ordentlich). b) Muttersprache = maćerska abo wótcowska rěč abo maćeršćina (nic maćerna rěč).

2. W jenej hodźinje = innerhalb einer Stunde, za hodźinu = in einer Stunde.

3. Reformation, Konfirmation = hodźi so prajić „wobnowjenje“ (abstractum) křesćanskeho sluba, ale „ponowjenje“ (też porjedżenje) domskeho = Erneuerung, Renovierung.

4. Objekt (předmjet) po negaciji w genetiwje a w accusativje: na př. Njenamakaštaj hospody = sie fanden (überhaupt) keine Herberge; ale: njenamakaštaj hospodu = sie fanden die (für sie bestimmte) Herberge nicht.

5. a) Předložcy „ze“ a „wot“ so rozeznawatej; wot (vor) ma šěrši zmysł, na př.: wumóc z hrěcha = erlösen aus der Sünde, (in der man steckt) von der Sünde „wot hrěcha = bewahren vor dem Übel, vor der Sünde. „wot čerta = pola wosobow stajnje wot. b) Widźu w duchu = ich sehe im Geiste, to je prawje nałożene: duch = der Geist, animus, duša = die Seele, anima.

6. Wjesoły a zrudny, a dr. trjebaju so zwjetša praedicativnje, hdyž so na subjekt (podmjet) počahuja, adverbijelnje pak, hdyž ke słowjesu słuseju: na př.: Ludźo wjeseli a zrudni spěwaja, ale ludźo wjesele a zrudnje spěwaja.

7. „Wy sće mi prajili“ } wohoje je prawje, ale „Wy sće mi prajił abo prajiła,“ } dźěła njetrjeba so činić.

8. Hauptverein = „hłowne towarstwo“, so hodźi prajić: „najwažniše“ tow. rěka nč. der hauptsächlichste, der wichtigste Verein. Hauptmann = stotnik, połkownik = Oberst, Regimentsführer. Hauptkerl = cyły hólc.

9. Zweifeln = nic jenož dwělować, ale też druhe wurazy, kaž njewěrić atd. Gnade, gnädig = hnada, hnadny trjeba so w dogmatiskim zmysłu, miłość, miłościwy pak we wšědnym žiwjenju; smilność = Barmherzigkeit.

10. Jako = als, lać. ut a quam; kaž = wie, lać. tamquam, quasi.

11. „Taj na dobrej nozy njestojitaj“ = taj mataj zwadu mjez sobu abo so wadźitaj, abo też hišće: taj sebi dobraj njejstaj.

III.

K nastawkej w čisle 124 (30. meje):

1. 4. Substantiva neutr. zmjehkeho skłonjowanja maju „e“ a „o“ na př.: zbože abo zbožo, lěče a lěčo, ranje a ranjo, kotrež lud też jenak nałožuje; tola praji so jenož: poło srjedźišćo; wšě na -iščo abo -o. Verbalne substantiva (wot słowjesow wotwołożowane) pak maju za pisomnu rěč jenož -e: wolanje, piće.

2. Rady, (nč. gern) trjeba so zwjetša jenož njeskłonowane, kaž ryzy a bosy; rad a rady, comparativ: radšo, radši nałožuje so adverbijelnje za wšě pady; móże pak so praedicativnje też wužiwać: rady, -a, -e, du. -aj, ej, pl. radźi, rade.

3. Prajić = je stajnje verbum imperfectivum.

4. Dróha = die Straße, ale drohi, -a, -e, njepisa so nihdy ó. Nomina propria so přeco wulke pisaja, jeli jich wjacy, to so wšitke z wulkim pismikom pisaju: na př. Serbski Dom, Serbska Ludowa Banka, Žitne Wiki. W titulach so mjena sobu skłonuja: na př. we towarstwje „Swérje“, khwalu towarstwo Maćicu Serbsku.

ćtsere tunšche. Psches rośunnu reklamu hischeże nichtó wo-
ſhudnyk njeje. Kóżdy wé, ſo ju nawěſchći w Sserbſkich
Nowinach wuſpěch měle a tuż ju je wośpjetowali. Sa na-
wěſchći wudate pjenjesy pschinjeßu dobru a ſpěſchnu dank.
To ßebi ſpomjatkuj!

— Schpatne ſhadowe žně mamy letſa powſchitkownje
wocźakowacź. Wikchnje a ſlowki hischeże trochu ſpohojazy
wunoſchk lubja. Tola jabłukow a kruſchkowow nimale
žanych njeſmějcemy. Cźehodła, njemóże ßebi nichtó wu-
ſaſunjeć. Sda pak ßo, ſo w cźaſu kćenja wětřik njeje
ſ praweje ſtrony duł a tak bu malo kćenjow wopłódnjenych.
W druhich krajach Europy ſměja bohatſche ſadowe
žně. Tak na pſch. w Pólſkej letſa jabłuka wo-
ſebje bohate žně lubja. Tež wiſchnje a ſlowki njeſłu
jara dałeko wróćo. Kruſchkowow ſměja nječhto mjenje
hacź loni. Tych mějachu tam loni ſ hromadami. Pola-
zy piſoju: Jeli hewak nětkajka ſchkoda jich hoſpodarſtwo
njepotrjechi, ſměje letſa wjazy jabłukow dyžli l. j.

— Wuſchiſcha pólſtiſka direkzija nam ſdźeli: Na liſty,
dopiſnizy, a cźiſchcherſkie wězy do wukraja maju ßo ſcź-
howaze ſtamki łćpjeć: Jednore dopiſnizy 15 pj., do-
piſnizy ſ wotmołwjenſkej kartu 30 pj., dopiſnizy do
Cźeſkoſłowakſkeje a Wuherſkeje 10 pj., ſ wotmołwjenſ-
kej hartu 20 pj., liſty hacź do 20 gr. 25 pj., kóżde dal-
ſche 2 Ogr. 15 wjazy hacź do 2 kg., liſty do Cźeſkoſłowak-
ſkeje a Wuherſkeje hacź do 20 gr. 2 Opj., kóżde dalſche
20 gr. do Cźeſkoſłowakſkeje 15 pj. wjazy, do Wuher-
ſkeje 10 pj. wjazy. Cźiſchcherſkie wězy po 50 gr. 50 pj.,
do Wuherſkeje ſa kóżde 100 gr. 5 pj. Wobkhodne papjery
po 50 gr. 5 pj., do Wuherſkeje ſa kóżde 100 gr. 5 pj.

S Wjeleczina. Njedźelu wječor wokolo 10 hodźin
wudyri woheń pola tudomneho kubleria Benka. Dokeź
běſche no tym dnju runje wulki wětr, ßo woheń jara ſpſchi-
nje roſcheŕi. Domſke a brózeń ßo hacź na murje ſwal-
ſchej. Wjele nabohich, ſłomy a ſyna ßo ßohu ſpali. Wjet-
ſchi ſtót mójzachu w prawym cźaſu wukhowacź, runo
toho, ſo nječhto drohoceho ſkotu w plowjenjach kóńz ſoa.
K haſchenju pſchijźěchu nimo wjeſneje wohujowſke wo-
bory Hunčicźa a Thomaßez ſ Wjeleczina, dale ſe ſuſod-
nych wſow Korjenjka, a Khemberſka wohujowa wo-
bora, dale wohujowa wobora bratrow Friesez ſ Korjenja
a wohujowe wobory ſ Khróſtawy, Tuczicź a ſe Schera-
chowa. Kak je woheń nałat, njeje hiſchcze ſnate. Schkoda
je nimomerny wulka. Wobſtejeć nima nicźo ſawěſcźene.
Sunßodnym twarjenjam hrożeſche wulki ſtrach, woſtaje
tohodła, dokeź běchu nětkotre ſtatoki hiſchcze ſe ſłomu
kryte. Wohnjowym wobornam pak ßo poradźi ſ pilnej
pomóz bórzy ſtrach wotwobroćiéź.

S Kamjenza. (Kak dałeko leća dźěćazje powětrowy?)
Na korczmařſkej wuſtajeńzy w Kamjenzu ßebi hoſcheńzar
Weiß ſ Lubija 9. junija 2 dźěćazaj powětrowu kupi.
Napiſa ſwoju adrešu, ju ſ powětronomaj pſchinjeſa a
jej potom do powětra puſcheći. Nětko 11. junija dóſta
wotpołſłał liſt, ſo ſtaj powětronaj 10. junija dopołnja
w 10 hodź. na luzy pola Zißlinga w Hornjej Pſalu,
hdźež runje ſnjeu łyżcźachu, ſ ſemi padnyłej. — Małej
powětronaj ſtej potajkim 270 km. dałeko leźałej.

S Hórkow. Dolholetny rěſnißi Pawoła Grośy we
Khróſcźerca, kupi Law, je ßebi we Hórkach nowu ßeńu na-
twarił a ſ tym nowe rěſnißtwo ſakoźił. Do rěſnißkeho wob-
hodu pak je też ſwěrna pomóznica, kiżeń miſchtrowa, nie-
ſnje trjebna. Jako tajku, kotraż budźe ßo ſa jeho wobkhod
naſtśpje hodźeć, ſpóſna hižo dźeſchi cźaß Sserbowku H. W.
we Khróſcźanach. S dźenſtnikſkim dnjom ſtupitaj nětko jaki
młodaj mandźelſkaj do dalſcheho Khójenja. Pſchejemy mło-
dymaj Lawej mandźelſkimaj wiele ſboża a Bożeho ſohnowa-
nja na dalſchi žiwjenſki puć. Hórczanam, każ też Hórcźan-
ſkim ſkakarjam budźe nowy rěſnik jara witana wohoſta.

S Nałez. Saſtdźeny tydźeń pſchachmy, ſo ſtej ſ tu-
domneje wotkhladźnje dwě dźěſći cźekanjej. Cźehodła ſo
dwaj ſlepaj hołćzkaj ſ tudomneho wuſtawa ſa ſlepych
Shubjenje ſłeſnych powſchitkownje wulke roſhorjenje ſłu-
dźi. Pjatk dopołdnja běſchtaj wuſtaw wopuſchćiłoj a
ßo po njeſnatych pućach wotbźěłaloj. Wokolo pſchiſłu-
dnje běchu jeju w Nížej Wirjy widźeli. Jako nieſpěchtom-
noſcź hołćzkow we wuſtawje pytnychu, hnydom wſchudźe
ſa nimaj pytachu a ßo praſchachu. Pózny wuſtrěłachu
ßo do ßuſodnych wſow, ßo bychu na wſchich mjeſtach
a ſchćeſkach ſa nimaj ſłědźili. Nětkótaj ludźo powědachu, ſo
ßu jeju njes Radworjom a Małym Wjelkowom widźeli.
Knjes Kayleť ſ Nałez jeju pola Holeſchowa ſetka a jeju
ſaſo wróćo do Nałez pſchinjeſe. Cźehodła ſtaj hołćzaj
wuſtaw wopuſchćiłoj, njeje hiſchcze ſnate. Dokeź je teun-
nym wohońu ſłeſnym wſele ſpěchowały popſchate, a do-
wolene po Nałezach wokolo khodźićz, ſtaj ßo ſnano pſche-
cźiwo ſwojej woli ſ Nałez wotſtajiłoj a ſabłudźiłoj. Na
ſdźo jeju pućowanje bjes ſchkody woteńdże.

Se Sdałowa pola Kulowa. Njehalibcźiwe pabuſch-
ſtwo ſta ßo w naſchej wſy pola korczmarja Krawza we
nozu k ßoboże. Pabuch, kotryż je ſnano korczmařſke
rumnoſcźe derje ſnał, ja najprjedy jemu wotkeźu wotwjer-
cźak a potom ſchkleńzu wurěſak. Tak ßo do pódłanſkeje
ſtwy pola hoſcheńſkeje ſtwy dóbu. S pokładniznu kr dur
10 hr., k tomu hiſchcze nječhto cźigarow a cźigarelow.
Pſchepytowanje je ßo hižo ſapoćało. Na ſnateho pa-
ducha tuńzin.

S Wojerez. Hubjeńſchi pſchileźnoſcź ke kupanju hacź
we Wojerezach drje ſrědka hdźe nadeńdźeſch. Kupańza we
wěſy Sroży je jara njedoſtahajaca. Měſno ſa plowanje je
pjche nikle, tak ſo ſo woda hnydom ſamneźi. Tohodła
teź kupanje we Sróży ſtajnje wotcźehera. Wjeſelſcźina tho-
dźi ſo do pot hodźiny ſtalenego módreho jězora kupcź.
W tamnej ſtarej ſtlowej jamje je jara pſchihodna woda.
Sa tych, kotříž plowacź njemóża, je tam kupanje jara
ſtrajcźne, dokeź je tam ſ měſnanu nilka a ſ měſtnanu hlu-
boko. Cźaß by hyt, ſo by měſto kłóńcźnje tutonu nje-
doſtatkej wotpomhało. — W tudomnym poſtedniem we-
krejſnym poſtedźenju ſu ſawjedźenje nowieje ſchule ſa de-
mjaze hoſpodarſtwow wobſtankunli.

S Bórka pola Wojerez. Naſcha gmejna chże ſ Bórka
do Schiboje nowu dróhu natwarićz. S wuſnyſwonanſkimi
dźěłom je ßo hižo ſapoćało. Wjeſnjenſko pitnje dźěłarjo.
Budźe derje, hdyž ſnježemy tu nowu dróhu, naſcha wjeſ
budźe ſwjaſana. ſ Wojerowſkej dróhu.

S Noweje Wěſy pola Kulowa. W tudomnym kloſchtr-
ſkim łěſu na 8. ſahonje ſaſtdźene dwě na hjoch měſtnach
woheń wuńdże. Kóżde palniſchćo bě nědźe 500 metrow
wot drubnoho ſdalene. Lidźo ßo w prawym cźaſu wohnjo-
dohladachu. Po dźeſchimu napinanju ßo ſim ſłónćnje po-
radźi, najwjetſchi ſtrach wotwobroćiéź. Wokolo jednoho jutra
50, ſtarych ſhójnow a pół jutra 30 łětnych ſchmrkłow je wo-
heń ſnicźił. Dokeź je tamna póda ſyrjuze ſ póchom ſměſchana,
drje hiſchcze nětkore dny ſaſtdu, pyjedy hacź woheń do-
ſpołnje haſnje.

S Nowneho. Saſtdźeny pjatk popołdnju wokolo 2 hodź.
pola ſtjurnoſcerja Oswalda Schwiebuſcha woheń wudyri.
Dokeź runje nichtó doma njebě, móżeſche ßo woheń bjes ſa-
dźiwka ſa krótki cźaß po ſtrjehu twarjenju roſcheŕićz. Dom-
ſke ßo hacź na murje ſpali. Hačzrunjeź wohnjowa wobora
hnydom kruće pomhaſche woheń podusyć, móżachu tola
jenoź malo wuhkowacź. Wohnjowe wobory ſe ßuſodnych
wſow, ſ Noweje Wěſy, ſ Ostrranda a ſ Kropnja teź k haſche-
nju pſchijźěchu. Tak ſ najwjetſcźa ßuſodne twarjenja
wohnjeſ wobrochu. Kak je woheń nałat, je hacź dotal nje-
ſnate.

S Mochołza p. Rychwałda. Młodźina naſcheje maleje
wjeſki je ßebi rjanu meju poſtajiła, każ je to w tak ně-
kotrej ßerbſkej wſy waſchnje. Saſtdźenu njedźelu ßo me-
ja wukhkeſche. Sa tydźeń budźe ßo mjetacź. Pſchi tom bu-
dźe ßo teź woa myta tłelcź. Wječor budźa w Rychwałdſkej
zhńelniznu w hoſcheńzu reje.

S Prožyma w Delnjeje Łužicy. Cźeſko ſnjeſłoži tu-
domny ratar Bjedrich Wuſk. Wuſk chżyſche nakładżeny wos
ſyna ſwjaſacź a ſtojeſche predku na wojn. Konjej ßo ſpło-
ſchichtaj a nahle ſatorhnyſchtaj. Wuſk pſchiłidże pod koło.
Cźeſko ſranjeneho a pod wulkimi boloścźemi jeho do joho
wobydlenja donjeſechu. Wobſarujomny ßo ßebi nohu ſa-
maka a ßo ſnutſka cźeſko wobſchkodźił. Wotrocźk, kotryż bě
na wosu a dele padny, wołta njeſranjeny.

Hospodarski rozhlad.

Wutorn, 16. junija 1925.

Wječerawiſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	20,23
1 jendźelſki punt	20,377	100 cźeſkoſł. krónow	12,43
100 ſchwaiz. frankow	81 475	100 pólſk. markow	80,10

Eiekty mjeſachu wječera na Barlinſkej burſy ſo wołdźe-
łowaze kurſy. Pjenjezne wulkoſcźe Stinneſowſkeho konzer-
na ſu ſa němſke hoſpodarſtwo ſ wulkej ſchkodu. Jena
Barlinſka nowina wobliźa ſmjeńſowe winowatoſcźe ſa
junij a julij na 200 miliſjonow ſlotych hriwnow. Bunko-
banki ſu próznje, trěbne kredity ſwjeſcź. Hacź dotal ſu
90—120 miliſjonow ſwěſcźenych. Statne a wójnſke poż-
cźołki ſamoſkich ſtwoje kurſy ſakhowacź. Němſki ſud ſ na-
pjatoſcźu ſcźakhuje, kajki ſakoń ſtatny ſjem Reichstag we
naſtupanju ſtatnych pożcźołkow wuha. Knježe
dźe tym politikkim ſtronam ſna kožu, kotreż ſu wołerjam
ſchtó wě ſchto lubili a nětko njedźerża. Pſched nami leźi
rozbrajow wo ſhromadźiſnje nienſkonarodnych ſaůdźeny
pjatk we Shorjelan. Tam ſnaty wjednik němſkonarodnych
Hergt rěcźeſche. Jennu pſchijmjetkudaſtwo dla nahódnoſcźe-
nja wſchelakſe praſchenja pſchedkożowaſche. Wón na'mjeno-
waſche nahódnoſcźenja wón měnjeſche, ſo ju němſkonarodni
bitwu ſhubili, ale ſu ja nahódnoſcźenje wojowali. Tola
dyrbimy wobmyſlićz, ſo ſmy wójnu pſchěhrali a dwěrbi-
my khoſty płacźićz. (Na to jemu pſchiwołachu: Sa ſo
teho nětkole hakle domaſaki?!) Wón dale prajeſche, ſo
wſchědnje wokolo 40 liſtow dla nahódnoſcźenja dóſtawa.
W nich hanja, kchiwdźa, ſo wobcźekuja a jemu hroża.
Jeho žona chże ſadwělowacź. Skoro žadyn němſkonarodny
nocźe wjazy do ſhromadźiſnow khodźićz a tam wo nah-
ódnoſcźenju rěcźeć. Skónćnje ſo wiſna: „Ja bych
chćył, ſo bychu nětkole ſaſo ſozialdemokraćzi knježićli. Pom-
hajcźe mi, ſo mje njeſhydnu wjazy dale hanićli. Jako wjed-
nik mam wěź ſkoro ſytu a bych ju najradſcho ſe ſłowami
wotbył: „Cźiſnće ßebi Waſch njerjad ſami.“

Produktowe wiki běchu wczera jara měrne. Njedźelu
bě ßo we wjele dźěłach rjany doſcźiſk feſchoł, kotreż ſy-
wam howi. Tehodła ßo malo kupowaſche. Rožka ſkerje
nječhto dele ſrały. Tež wowßne płaccźiny ßo wotdrjehjo-
wachu. Muka, wotruby a womjeſchći mějachu jara mjer-
ne wiki. Wczera płaceſche zentnar

w Drježdźanach

pſchenicźy 13.25—13.50 hr., rožki 11.35 hr.
hacź 11.60 hr., jećźmjenja nałetnjeho 11.75
hacź 12.50 hr., naſymnego 11—11.75 hr. ſa
wowß I. 12.50—13 hr., II 11.75 hr. hacź
12.45 hr.,

w Berlinje

pſchenicźy 13.35—13.50 hr., rožki 10.65 hr.
hacź 10.75 hr., jećźmjenja nałetnjeho hr.
11.30—12.10, naſymnego 10—10.85 hr.,
wowßa 11.75—12.15 hr.,

w Wrótſławju:

pſchenicźy 13.70 hr., rožki 11.40 hr., jećźmje-
nja nałetnjeho 11.75 hr., naſymnego 11
hr., wowßa 12 ſł. hriwnow,

W termińowym wikowanju:

ſa julij: pſchenicźy 13.15—13.17 hr., rožki
10.60—10.52 hr., wowßa 9.77 hr. hacź
9.75 ſł. hr.

Na pſchedań:

Kaſty dobrej bójzy, we Starym Lubiju cźo. 20.
Wytaz, 1¼ łětnaj, we Wětežy cźo. 3.
Wóß promenadowy, w Budyſchinje na Biſſmarkowej da-
ßy 7 delka, prinjaſeßowy w Budyſchinje, na Jägerowej
haßy 15 I, dźěćazaj ſe ſahłkami, na ſwonkownej law-
ſkej haßy 10 (J. Erler) w Budyſchinje, ſaklowy Sche-
dlok w Kulowje.
Sćomu Hunius w Jeſchjizach.
Dußy młode, ſchijaja maſchina, G. Schröbler, jama Eri-
ka, ſkład I, dom 4.
Dußy, 5 młodych, w Nowej Luzy 22.

Sso pytaja:

Murjerja, Wßiſcha w Lubiju, Erich Nowak w Mućzowſ.
Bohońcź a dźěłaczelki, Wrobl w Kamjenzu, męſchćańſ-
ki młyn we Wojerezach.
Watrozki abo dźěłaczeŕ we Wurizach cźo. 5.
Dźěłaczerka, ſahrodnik Droſchćitz w Budyſchinje, na ro-
haźſkej haßy 18, Auguſt Lehmann w Budyſchiz ze, na
Hoſchiz haßy 4.
Holza do domu, Oſwaldowa w Budyſchinje, na Lamjenz-
nej haßy 7, Brětzke we Wojerezach, na Hrodowſkej ha-
ßy 5.
Pjekarſki, męſchćańſki młyn we Wojerezach.

Sso pſchenaja:

Trawinje we Wojerezach, Eiſenſtr. 18.

Sſoudniży na pſchejſadźowanje:

Sörjedu, 17. 6., pſchipołdnju w 12 hodź. w Delnim Wu-
jeńdże: dubowy büffet. Kupzy ßo pola Hałchkez ſcźakhu.
Sörjedu, 17. 6., popołdnju w 11 hodź. w hoſcheńzu „ke
ſlotemu lawej“: pijaniſti ſekretaŕ.
Schtwórtk, 18. 6., pſchipołdnju w 12 hodź. „krutwu“.
Kupzy ſeidu ßo w korczmje w Hermanezach.

Schkrowe depeſche.

Barlinſke produktowe wiki, dźenſa dop. ¾11 hodź.:
Na wikach žnadny wobrot. Tendenza: dale ſchpatna.
¾12 hodź.: Każ pſched hodźinu.

Płaczińy na Barlinſkich produktowych wikach.

Kito a wołſowe ſłymje po tonn abo 1000 kg, ſtwat 100 kg, płaczińy po Rotej hriwnje.

	15. 6.	13. 6.		15. 6.	13. 6.
Pſchenicźa	267-270	267-270	rapſ. wołſoſchi	15-15,60	15-15,60
rožka	213-217	215-220	pom. melaſne	10,00	10.00
nałet. jećźmjeń	226-242	226-242	ſerabella	13-15,25	14-15,25
naſ. jećźmjeń	—	—	běrnaze kruźki	18-19,40	18-19,40
wowßa	235-243	237-245	ſuny	19 21,00	19,00-21
kukuraza (Mais)	214	—	waka	19-24,00	19-24,00
pſchenicźn. muka	34-36,25	34-35,25	lann wołſoſchi	21-22,80	21-22,80
rjana muka	29-31,00	29-31,50	módre łupiny	10-11,00	10-11,00
pſchenicź. wotr.	13-14,00	13-13,90	žołte łupiny	12-14,00	12-14,00
rjane wotruby	14-14,40	14-14,40	ſyno, 50 kg	3,20-3,60	3,20-3,60
rapſ	365-375	370-380	ſłowa, rjane	1,00-1,40	1,15-1,40
kane ſyno	385-390	385-390	„ pſchenicź.	1,00-1,30	1,15-1,30
hrych „	24-26	22-26	„ wowßna	0,85-1,15	1,00-1,15
pjelušchi	20-22,00	20-22,00	„ jećźma	0,95-1,00	0,95-1,00

Płaczińy réſneho ſkotu na Drježdźanſkich ſkótnych wikach.

15. junija 1925. Płaczińy po zentn. a ſt. hriwnach.

Ešśne dźěłaczy a wojnanjenjenje.

Woły: 200.	
Połnomſaſtne, wukormjene, najwjetſchie, rěſnje, hódnoſche hacź ha 6 lět	60-62
Młode mjaſtne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	54-58
Mjenje wukormjene młode, derje plowane, ſtarſche	44-48
Mjenje plowane wſchěch ſtarobow	34-38
Byki: 395.	
Połnomſaſtne, wukormjene, najwjetſchie rěſnje hódnoſche	58-60
Połnomſaſtne, młódſche	52-56
Mjenje wukormjene młódſche a derje plowane ſtarſche	47-50
Schpatne	38-42
Jałowje a kruwy: 415.	
Połnomſaſtne, wukormjene ſtwjerjatam hacź do 7 lět rěſnje hódnoſche	60-62
Połnomſaſtne, wukormjene jałowje najwjetſche rěſnje hódnoſche hacź do 7 lět	54-58
Starſche wukormjene kruwy a derje wuwite młódſche kruwy a jałowje	44-48
Derje plowane kruwy a mjenje plowane jałowje	34-38
Mjenje ałe połnje plowane	24-30
Cźelata: 1101.	
Najlepſche wukormjene	82-84
Mjenje wukormjene a lepje wot zyma	72-76
Schpatne	55-68
Mowzy: 729.	
Młódſche a ſtarſche wukormjene	58-61
Starſche wukormjene	46-52
Mjenje wukormjene (Merzfutter)	24-38
Swinje: 2176.	
Połnomſaſtne, wobſebitny kraſtow a ſich ſtichtenjow, hacź do 1½ lět ſtara	72-74
Wukormjena	74-75
Mjazna	68-70
Schpatna	66-67
Nanja ſ. Lubjenc	62-S

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

W Barlinje ſtej pondźelu na rózku Potsdamſeje a Eichhornſteje drohi wotjaj elektriſkeje dróhoweje żelesnizy do ßo ſtrajhnuj. 40 wozbow je ßo ſ dźěła cźejko franiło. Mnohim ßu ßo moiny liſchajłe, drnhim ßu ßo rzebła ſtłuźłe.

*

Ruſke létadła ſ Moſkwy pyches Mongoliju do Pekinga leczo běchu njedźelu ſtecźi dźeń po puczu a ßu chribjet Uralſkich horow pſchelećezawſchi njedźelu do Kurgana pſchilećezałe.

*

Italſka ßebi wot Afghaniſtana jako poluzu ſa ſłonjo-wanje inżenjerna Piperna żada, ſo by afghaniſti miniſter w italſkim póſtajnſtwje w Kabulu ſiwoje wobſtarowanje wuprajił, mjes tym ſo afghanſka kompagnija ſ thorhoju italſkej thorhoji cźeſcźowanje wopokaſuje. Dale dyrbi ßo kwalwny pjenjes, ſa Piperna ſaptaczeny, wróćicź a ßo Italſkej 7000 punlow ſterlingow ſarunanja ſaptaczicź.

*

Mexikanſki preſident je pſchecźiwo rěcźi amerikanſkeho ſtatneho ſekretara Kelloga wo Mexiku proteſtował. Mexiko ſiwoje internazionalne ſtłki zadanjam Sjednoczenych ſtatow njepodrjadnje a ſiwoju ſamoſtatnoſcź ſaktuje.

Tři sta najlěpšich knihow na swěće.

Nowa protyka swjatła tuow. Swjatł ludowy žo kěž ſ praschenjemi saběra, kotrež ſu sdalene wot pschednikow wulkeje politiki. Tak je wón na pschikład projekt wubdłał, po kotrymž dyrbi wosebita literariška komisija — tři sta najskerschich knihow na swěće postajić. So njebychu pschi tym žane politiske schmatkowzy nastałe, dyrbja wschě kraje ſ wěstej ličbu knihow zastupjene być. Tak ma na pschi„Liberia", čornuchownica republika, prawo na dwě knihy w tutej ličbje. Hacž maja kěž němzy basnikow wuhladny, so žo jich knihi mysluja, je hišcheze dwělonne, dokěž Němka hišcheze Bohuslaw swjatka ludowy njeje.

Dale je žo swjatł ludowy kěž ſ reformu europiskeje produkti saběrał. Wo tutej protyzy sdźěli swobudźlačzeř „Frankfurtskeje nowiny": „Swjatł ludowy chce nowy měšaj postajić, kotryž dyrbi „Sol" rěkać. S tutym nowym, potajkim tšinatym měšazom w rěcze žo dožděje, so wschě měšazy jenak dołho, mjenujzy 28 dnjow, traja, schtož by sa dostawarjow mětšačzneje mjedy jara witane bylo. Protyka swjatła ludowy složnje žo wěsło po starej protyzy a smeje schtyrjohowazy napohlad:

januar	1.—28. januara
februar	29. januara—25. fewruara
měrz	26. februara—25. měrza.
haprileja	26. měrza—22. hapriele
meja	23. hapriele—20. meje
junij	21. meje—17. junija
hol (nowy měšaj)	18. junija—15. julija
julij	16. julija—12. awgusta
awgust	13. awgusta—9. septembra
septembr	10. septembra—7. oktobra
oktobr	8. oktobra—4. novembra
novembr	5. novembra—2. dezembra
dezembr	3. dezembra—31. dezembra.

Meja smeje po nowej protyzy po tym ruhi tydźeń wot hapriele žobu. Lěto smeje potajkim 13 měšazow, jeli so namjet swjatła ludowy pschijima. Tšinacze pak je njesbožowna ličba pola mnohich. Tuchi wboh wobkorusnomi ludźo potajkim jenož hischcze njesbožowne lěta bozakla a budu sbožowni, so móža wschu njesbožo na nowu protyku wotstorčić.

Jedyn póstowy sastojnik pišasche na žwojeho pschecźela sćěhowazy list:

Luby pschecźelo!

Wasch poš je Wam njelubu polowku nadrjebił. Je sbožowne, so pły ſ nastupjenska najbóle na póstowych sastojnikow du a je často sturkaju. Bywże kuhnjenje, kaj je znate, jara cźežu žitje a ma žo wosebje zwěrnje a wobhladnuwje lěkowacź. Budźcze pschihotowani na sarmowanje schodźi, schtož lekowanje, koklorhanje drastiš atd. nastupa, pschetož scźe jako měticzel pła sa to samolwity. Nimacze prawo wobschkodźeneho na Wasche sawěscźenske družstwo pschepokasacź, ale scźe jenicźzy ham sa to samolwity. Wam žownym žo zaležt, so žo se sawěscźenskim družstwom dojednacźe. Dale macźe wocźakowacź, so póstowa wyschnosć da Waschemu pła na Wasche stracźowanje pschewyndacź, hacź je stoźo na skazenosć khore abo niz. S Waschim padom pak sda žo wěs hischcze hórsha być. Jeli njescźe Waschemu pła stajnje pschihotowanemu měli, mózecze wocźakowacź, so žo hischcze sudnike jednanje pschecźiwo Wam pschewjedu. Skónczinje Wam radźu: Mějcze Waschemu pła stajnje na rjeczasu abo dajcze jemu ſ pranzom wokoło běhacź. Tak njebudźe nikoho skutkowacź. Jeli Waschomu pšej dale tak wosoko běhacź dacze, budźe póstowa direkzija nuzowana, Wam ſ zyla wjazy póstowe wězy njenošbyć. S wotrowom

Wasch K.

Naši česćeni čitarjo w **Khrósćanach Łusću, na Horje, Staroj a Nowej Jasenicy** dostanu **„Serbske Nowiny"** wot 1. julija přez k. sedłakskeho mištra **Kurfürsta w Khrósćanach.**

Knjez Kurfürst zběra pjenjezy za Nowiny a hnydom kwituje.

Dary za „Tow. pomocy za studowacych Serbow".

Dotalne dary: 215,73 hr.

Dalše dary z Prawoćic:

zběrała šulerka Lejna Sopic z Prawoćic.	
J. Wićaz, kubleŕ	10,— „
Horbank, młynk	2,— „
J. Walda, žiwn.	1,— „
J. Sopa, dźěłaćeŕ	1,— „
bromadze:	229,73 hr.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Spěw. tow. „Radosć" ma jutře srjedu wječor 1/2 9 hodź. jara ważnu spěwnu hodźinu. Wšitcy maja cyle wěsće přinć, dokelž mamy za zemrětu sobuspěwarku spěwać. Dirigent.

Kulow. Přichodny pjatk, 19. junija, wječor 1/2 9 hodź. w „Kejžorju" posedźenje dla wšotowarstwowskeho zlěta 5. julija. Wšo sobustawy zlětowych wubjerkow a funkcionarow, kaž też předsydstwo a wšě sobustawy Kulowskich a wokolnych serbskich towarstwow z tutym należnje přeprošujemy, zo by wěsće a z dypkom přišli. Domowina

Lichań. Serbske tow. „Zernička" ma srjedu, 17. junija, pruhu za swjedźeń w Hućinje přichodnu njedźelu. Hrajerjow dźiwadła prošu, zo chcyli wptoru wječor po możnosći z dypkom k Šibakecom přinć. Městopředsyda.

Mohole. Serb. zhromadźizna w Rowolcu so wo krótka njedźele wotstorči, dokelž hišće hosćene njeje dotwarjeny.

Nowa Wjes p. Krjebje. Přichodnu srjedu, 17. junija, přednošuje k. Hładki w Heiligichec korčmje we Nowej Wsy pola Krjebje wo Bosniji a Hercegowinje, k temu so 100 krasnych swětłowobrazow předwjedźe. Započatk wječor w 9 hodź. Wo bohaty wopyt so prosy. Zarjadnistwo.

Ralbicy. Jednota „Sokol" ma wutoru wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje.

Serbskim towarstwam dla wšotowarstwowskeho zlěta. Do swjatkow rozpósłachmy wšěm č. towarstwam přeprošenje na naš lětuši wšotowarstwowski zlět 5. julija w Kulowje z předběžnym programom a wšelakimi namjetami. Připołożene zamolwjenske karty požadachmy kruće wupjelnjene hač do 14. t. m. wrócźo. Prosymy a namolwjamy, zo by so to tak ruče hač možno ze strony wšěch towarstwow stało. Njeje-li žanemu towarstwu tajki naš list dóšoł, prosymy, nam to hnydom wozjewić. Domowina.

Sowrjecy. „Zwučowanski wotrjad" ma srjedu wječor 1/2 9 hodź. ważnu zhromadźiznu. Njech wšitcy cyle wěsće přindu.

Spěwnym towarstwam. Na Kulowskim wšotowarstwowskim zlěće spěwa zhromadny khór serb. spěw. towarstwow sćěhowace spěwy, kaž so kk. dirigentam hižo wozjewi:

1. Rjana Łužica
2. Hišće Serbstwo } jenohłósnje
3. Naše Serbstwo
4. Reja w meji
5. Sedźało holco
6. Maći stara } měšane khóry
7. Płakała Hanica
8. Hoj Horje, serb. Sokole
9. Z mocu lawa } mužskaj khóraj

J. Słodeńk, hłowny dirigent.

Wotrow. Jednota „Sokoł" ma štwórtk, 18. 6., wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brěžnicy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Hospodarska pomocnica
18—20 lět stara, so na wjesne kubło při wyschnej mazdź hnydom pyta.
Frau Schäfer
w Kumwałdze čo. 35.

Rataršiwa
wšelakich wulkosćow z najlěpšej pěčenicznej zemju předawa tunjo
Wilhelm Koschmieder
posrědnik lešomnosćow we **Zhorjelcu, Konsuistraße 36.**
Telefon 2368.

MERSIAWSKI
Kuchinske časniki

Žony
Worjelam žiwi wulki mad pschepakow, měšaczných a pschepadowych powjasow, podpołožkow.
Steju rad i radźe.
Wagnerowa w Budyšinje
pschi schulerskim wratach č. 9

Lehmannec konditorńja a kofejownja
na serbskej hasy 8
Najpřijomniše hósćne městnosće - Konditorske pječiwa prenieje rjadownje.
Wšědnje wot 4—7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio"
K dobroćiwemu wobkedźowanju: Najlěpše Stanknowske a Reichelske piwo z ćwikow.

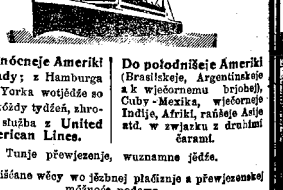
Wšě čišćerske wěcy
serbske a němske
kaž zličbowanja, listowe hłowy kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowanske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćizny hódno
Smolerjec knihićišćerńja
z. dr. z w. ruk. w **Budyšinje** w Serb. Domje

Chcećе
swojemu bydleniu, zahrodnym płotam, hródźam atd. nowobarbne napohlad dać, dha poručam wšu potrjebu, kaž:
lakowe barby za špundowanje, hnydomk barbjeniu
lanowolijowe firnis
zaruč. čisty
Bleiweiss
suche barby,
terpentiny
emajlowy lak,
a wšě druhe laki
najlěpšeje kajkosće po najtuńšich płaćiznach.
Paul Kindermann
w Budyšinje na Mužakowskej drózy 11
lakowa a barbowa wulkowikowarńja; telefon 492.
Bleše za barby wupožčuju.

Rjana jałojca
blizko čeleću je na předań
w Konjecach čo. 12
pola Ralbic.

Zahrodka
— serbska čitanka —
za sršeni skhodźeńk ludowych šulow
je hotowa a na předań
w Serbsk. knihańi
w Budyšinje

Kupuju kóždu dźělbu
łučneho syna
Fritz Gretschel, wulkowikowarńja ze synom a słomu na **Hošle hasy 8.** Telefon 1194.

Do połnócnece Ameriki z Kanady; z Hamburga do New-Yorka wotjědže so nimale kóždy tydźeń, zhromadna słužba z **United American Lines.**

Do połdnjoweje Ameriki (Brasilskeje, Argentinskeje a k wječornemu brjohej), Cuby-Mexika, wječorneje Indije, Afriki, rańšeje Asije atd. w zwjazku z druhimi čarami.

Tunje přewjezenje, wuznamne jědže.

Radu a čišćane wěcy wo jězbnej płaćiznje a přewjezenskej możnoće podawa

Hamburg-Amerika-Linie
w Hamburgu, Alsterdamm 25, a jeje zastupjerjo we wšěch wjetšich městnach,
w Budyšinje: Ernst Sembdner,
na hornčerskej hasy 21.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny".

Jeli jeće žěbi „Sserbšte Nowiny" hižom skałali, prošumy, dajcze tutón wotrěšt Waschemu žuſbodu abo pschecźelej bale.

Wotrěšćejcze tuhy a wotedajcze Waschemu dowěrnjej abo listownoscherjej!

An das Postamt, hier

Für den Monat Juli 1925 bestellt

Herr .....

Wohnung .....

Straße und Hausnummer .....

Expl.	Name der Zeitung	Erscheinort	Bezugszeit	Betrag
1	Serbske Nowiny	Bautzen	1 Monat	1,15 Rentenmark

.....Mk. empfangen

stempel Post-

Unterschrift.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawańi 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihličišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 138 **Budyšin — sr'edu. 17. junï'a 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němski šejm.

W němskim šejmje šo póndźelu wo hospodarskim stawje němskeho ministerstwa šmutskownych naležnosćow wuradźowasche Demokrat dr. **Hruž šo na šakrocźenje ewangelskich zyrkwinskich wuznaćelow pšichěrjiwo ewangelskim duchownym hórschesche,** kotryž běchu pšichi póstupowanju wólbje němskeho presidenta sa Marxowu kandidaturu wustupowali. Němske knježerstwo dyrbi tajkenu pschepschimanju zyrkwinskich wuznaćelow sadźiwać, **šo mohła šo šwobodna politika wola staćanow šjawnje wuprajić.** Rěčnik na ważnosć wutrajneho Němskowstwa pokaša. Němska budźe šo jako žohnowar Swjatska ludowa lěpje sa wutrajnych Němcow starać móc. Wotmyslenemu wustawnu wubjerk, kotryž dyrbi němsku wustawu po rěčzim do monarchiskeje kolije šwjesć, rěčnik jako politiski dilettantismus wotpokaša.

Komunist **Eichhorn** pšičeźiwo šmutskownemu ministerstwu jako poliźajskemu ministerstwu rěčeše. Minister Schiele je se šwojej rěču dźěkačerske wórschty pschiwdźił.

S tym šo debatta skónči. **Kommunistiski namjet njedowěrjenja pšičeźiwo ministrej Schieli šo na to w jednorym wothłosowanju šaćišnu.**

Pschi kapitlu „Wocźežnjenje młodźiny a wědomostne wustawy" šozialdemokrat **Löwenstein** ja žurětnu schulu rěčeše. Němskonazionalny **Mumm** žadaše, šo by němšćatny schulski šakoń bórzy do mozy šupił. Pschi p. ednich wólbach do starschiskich radow šu kschesćijanske liscźiny dobyte. Nowy šakoń dyrbi na to dźiwaćz. Rěčnik šo potom na wurostki reklamy Barlinskich kinematografow wobrócźi a šakoń pšičeźiwo njerjadej a njehornosći žadaše.

Němskonazionalny dr. **Ellenbeck** šakonjowy naćišk „šwobaranje pšičeźiwo njehornosći a njeschwarnosći powita. Kultura dyrbi šo schkitaćz, šo bychu šo strachi wot njeje wotwobroćźile. Konfesije dyrbjale šhromadnje sa kschesćijanšku kulturu wojowaćz.

Hofmann z zentrumskeje strony ma pjenjeźne źrědki, sa turnowanje a šport postajene, sa njedóstahaze. Sa cźelne sexhlynjenje młodźiny njemóże žadyn pjenjes dosć wyšoki bycź. Rěčnik namjetuje, šo by młodźina wschědnje turnowała. Młodym wuczerjam dyrbi po pombaci. S 41 000 kandidatow schulskeho šastojnstwa 13 000 mjes nimi jako wupomharjo šłuži, mjes tym šo je 29 300 zhle bjes dźěła. Rěčnik źebi žada, šo bychu šo cźeże Versailleskeho sprěcźenja wosłabnyle.

Franzowska nota wo bjesstrachowym paktu šo Němskej pschepodała.

Franzowska wotmolwjenska nota na němske postrěcźenje bjesstrachowego pakta z 8. sebruara je wutoru pschipodnju franzowski pódłanz de Margerie němskemu šwonkownemu ministrej dr. Stresemannej pschepodał.

We wukrajnych nowinach šo nocźne wopschijeźe schwórtk wossjewi. Franzowska šo w nocźe na nicźo twjerdźe njewjasa a wjšo pschichodnemu jednanju pschewostaja. Praschenje němsko-pólskeje mjesy šo w nocźe šyła njenasponni.

Sakski šejm.

W sakskim šejmje šo wutoru wo šakonjowym naćišku jednasche, **kotryž šastojnstwowe tracźe šabuštalowow wokrjeźnych a podkrjeźnych wubjerkow a šestajenje wokrjeźnych wubjerkow pošaja.** Sakoń šo po wubjerkowym postajenju pschija.

Sa dalekotrajenje wobhdeńskich twarow, na kotrychž je šo dla njedožahajuych pjenjes dźěło šastajiło, je šejm jenoblósnje wupožćeńsku sumu wot **300 000 hriwnow** na 2 528 500 hriwnow powyschił. Dale šejm wobšamknu, šo ma šo stat pschi towarstwje za šabjudenje a twarjenje wobydlenjow i dalschimi 716 000 hriwnami wobhdźeć. Dwaj druhaj šo na to šo poczehowazaj namjetaj šo wubjerkej k rošponminanju pschipokasałschtaj.

Hišo pšched dźěšchim cźaśom bě šo w šejmje namjetowało, šo by **stat źrěnjenu pschemyšlnu pjenjeźne požćonki dawał.**

Sapółłanz **Kuntzsch** namjetowaše, šo by šo knježerstwu połnomóz dała, šo šmělo 3½ **milijona hriwnow jako kreditnu pomoz rjemješłu, wikowanju a pschemyšłu** z wumnjenjenemi wupožćicy, kotrež by šo hižo šejmej złožiłe. Demokrat **Günther** mějesche šumnu 3½ milijonow hriwnow sa njedožahazu. Wona dyrbjała šo na 10 milijonow powyschiéz. Dań sa wupožćonki je pschewyšoka. Wona měła šo wot 12 prozentow na 5 prozentow šniźiéz.

Sejm sa šnižene danje na 5 prozentow hłosowaše, wobšamknjenje wo powyschenju sumny požćonkow šo na poschišchi cźaš wotstorcźi.

Wo knježerstwowym namjeźe, so by šo 500 000 hriwnow k wupožćenju sa ratarske hospodarstwa pschiswolilo, k wobšamknjenju njedoźdźe.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najl. z najtuńša kupowańa wobućow. Fódušowanje spěšnje a tunjo

Strajkowańše hibanje w Porurskej.

Pschistawni dźěkačerjo we Wanne a Herne šu wobšankli, šo strajkej dźěkačerjow w druhich pschistawach Wanne-Gernskeho kanala w Porurskej pschisamknyć. W kanalu je wschón wobtkad šastał, dźěkačerjo šebi wjetšchu mjdu žadaju.

Danojo šo pschisamknjenje zyłeho Schleswiga k Danskej.

W danskim połnocnym Schleswigu je 20 ludowych shromadźišnow sa žadanje wustupowało, šo by šo zyły Schleswig k Danskej pschisamknył. Danojo šo na to wobcźežuja, šo Prušła w Schleswigu žanych danskich schulow njewudźerźuje, na cźož je šo wona z Versailleskim měrowym sprěcźenjom a němskej wustawu swjasała.

Rušła špionaja w Pólskej.

Póndźelu šu z Warschawy pod šylnym pschewodom dwěju šastojnikow ruskeho pólšanstwa we Warschawje, Subowa a Bołoszewa, do Ruskeje wotwjesli, dokelž staj na cźole ruskeje špionaje w Pólskej stałoj. Bołoszew je šyła z pólšim stacźanom był a je halke psched nětkrótnym dujemi němske stacźanstwo pschijał. Pryedy je wón lěto w ruskim pólšanstwje w Barlinje dźełał. W šwišu z tymle wotkrycźom šu we Warschawje tśoch Polakow sajeli, kotrěž šu šo ruskim špionam dali pokupiéz. Jedyn z nich bě z rospravnikom sa mobilizajiške naležnosće w železnišim ministerstwje.

Painleve šo do Franzowskeje wrócźił.

Painleve je póndźelu wjecźor z lětadłom do Toulousa dolećał. Tam jeho minister de Monzie w knježerstwowym mjenje powita. De Monzie nadźišu wuprajł, so jmje puczowanje ministerskeho pschedsydy sa Franzowsku šobowne šćehowki. Painleve, kotryž po šdacźu njebě z lětom wustał, wotmolwi, so žebi uhyšł, so je w Marokkowskej njeschto wuczinił. Praji: „Marokkowsku šwadu z cźešcźenej šłóncźiny. Franzowska dopokaže, so wě, šwoje prawa schkitaéz, tola wona teš wě, so njetrjebneho krejpschelesća wostajiéz."

Jednanje se Schpanskej wo Marokkowskej je šo źrjedu sapoczało. W nim šo wo shromadnym wojowanju wobšamknje. Pschešmykanju brónjow k Abd-el-Krimej dyrbi šo šadźiwaéz a podhladni zuły maja šo se schpanskeje kaź z franzowskeje Marokkowskeje wupokazaéz.

Franzowske wójnške łódze w Italskej.

Franzowska flotilla, wobstejaca z dweju lichižakow a dweju šaniežakow torpedow, je póndźelu pod roskašowarstwom admirała Dumeslina do Neapla pschiplowała a je z italskej diwisiju postrowne wutšele šamėnika.

Nowe politiske mordarstwo w Bołharskej.

W Sofiji šu na běłym dnju na drósy prjedawšcheho wójwodu Michajłowa złonzowali. Wón nětdy jako pomocnik Todora Alexandrowa w magedonskim hibanju wulku rólu hraješe. Myšła šebi, so je jeho jedyn wobšobinsti pschećiwnik z wjecźiwoćcu morił, abo so mordarstwo je šwadami ujjes magedonskimi revoluzionarami šwinjuje. Dwaju Magedonzow šu sajeli, na kotrejuž tukaju, so staj šo pschi mordarstwje wobdźělikoj.

3194 politiskich jatych w Bołharskej.

W šobranju je wójnški minister na woprašchenje wotmolwił, so je šo kommunistiska agitacija po zyłym kraju rošširiła. Knježerstwo je wušowane było, wjele ludźi sajeć, so by šo wudyrjenju powschitkowneje revolucije šadźewało. W tu cźłowiku 3 194 politiskich jatych bołharske jastwa pjelni. Woni šo tak rucže hacź mózno pšched šud šiaja a wuhadźa.

Njemčery w Chinje.

Rašyłukoscźam chinešich ludowych cźrjódow chiréske knježerstwo stradźu polekuje. Hdy by knježerske wójsko krucze šakrocźiłe, njebudźichu njemčery nětcźišchich rošmérow nabyłe. Knježerstwo je šo z ruškim knježerstwom šwašało, šo by wukrajanow z kraja wuhnało. To wschak šo jemu njeje poradźiło. K temu je China njedźiwajcy šwojich 400 milijonow wobydlerjow pschešłaba. Chinešti lud je pschejara šćaženy, so mohł šo k temu šhrabaéz. Hdyž šu Chinešojo šebi šamnym pschewostajeni, rubježnišwo, jebanstwo a mordarstwo knježi. W Kantonje, hdyž Chinešojo pschećiwo Chinešam wojowachu, šu sa jedyn dźeń 700 muži pschewinjeneho Junnanskeho wójska złonzowali. Njewobrónjenych cźekajcych wojakow šu łošili a na šakoše waschnje cźiwikowali. Jeneho cańšera šu žamo kchižowali. Tajše a hischeše wjele hórsche hrošnosće šo w Chinje šforo pschi kóždym wojerskim sbėžku štawaju.

W **Shanghaiu,** hdyž bě šo poślednje dny wobhdleršwo po šdacźu smérowało, šu sa **wězerawschim prénjescho Europiana morili.** Jendźelski štacźan Mackenzie, šastojnik štat. neje rady, šo z pschewodom jeneje kusenje z automobilom po šwonkownych drobach Shanghaia wjeseše. Tu jeho rosnjendrjena ludowa cźrjóda šadźerża a jemu dale jéz njeda. Dokelž jeho rěcźenje a proschenje, so by šo lud rošeschol, nicźo njepomhaše, Mackenzie wojej dalej jéz da. Na to Chinešojo do wozła šćelachu. Mackenzia morichu. Jeho cźežko kranjenej pschewodźerzy šo poradźi, wóš do wukrajskeho města dowjesć.

W **Tientšinje** šo demonstrazijski cźaš studentow wotmě. Marschall Cźangkšolin, kotryž šo nochze powschitkownemu ludowemu hibanju napischeco štajiéz, bě jón dowolił, tola bě wón na tym wobstał, so wotdźelenje wojakow na cźole cźaša kroczeschе. Na kónzu kat je źiwětkym wulkim wotprawjenišim njeczom dźěsche. Porjad ho njeje kašył.

Agitazija šudenšiwa pschećiwo Jendźelskej a Japanskej šo z njepschećelšiim šmyšlenjom šchérokich worschtow chineskeho ludu a knježerstwa pschećiwo wukrajanam podpjeruje. W Pekingu šu šudentoju pschi wrotach „šakaschneho města" plakaty pschibili i napišmami: **„Jendźelcźanam a Japanzam je šakšane šastupicź!"** Šwonka města šu pódłu dróhi pschi ratarskej wyšokej šchuli tałe z napomnjenjom postajene: **„Jendźelcźenjo, wopuschćcźe tuton puć!"** Rucźne papjerki z naschcźuwazym wopschejećejom po rosdźeleja. Wschudźe agitatorjo po wukšanju ruskich bolschewikow ludźi wokolo šebje shromadźuja, wo njekricźomnoscźach Jendźelcźanow a druhich wukrajanow powedaja, kotrěž pjecza chineski lud wuzwjuja.

*

Stónzowanje Jendźelcźana Mackenzja w Shanghaiu je w shonjenje, kotrež w Jendźelskej dla podaškow w Chinje knježi, hischeše shórschiło. Mackenzie je w Shanghaiskej dźěłarni elektrizitety postajeny był. Šydom chineskich dźěkačerjow je automobil, w kotrymž Mackenzie z knjenju Duncanowej šedźeschе, nadpadło a do njeho z revolwrowo šćelako. Mackenzie šo z jenej kulu šmjertnje šrani a na nětkotre sekundy wumrě. Knjeni Duncanowa šo na to z automobilowemu wodźidłu šyše, kotrymž pak bórzy do tši kholcze hłubokeho pschěrowa sajédze. Knjeni Duncanowa šo pschi tym schkody šminy. S automobila mukkocźiwschi, w kotrymž mortwy wošta, šo wona do amerikanskeho Kolumbiatkluba wulkowa.

Jendźelšla njebudže nakhwilnje nicźo cźiniéz, hacź źiwjenje a wobšedšenšiwo šwojich štacźanow schkitaéz. Nadźija šo, so marschall Cźangkšolin, „šakitar prawa a porjada w Chinje" šamože, njemčery potkoscźiéz. Hischeše wjazy pak wot pschichodneje zlowneje konferency wocźakuja, kotraž ma Chinje dołhody z šlow powyschiéz. Wone šo sa wjedźenje šarjadništwa misnje trjebaju.

Wukrajanam njepschećelne hibanje w Chinje šo w prěvim rjedźe pschećiwo Jendźelskej wobroca. To źebi z tym wukožuja, so ma Jendźelska najwjetšche hospodarske šajimy w Chinje, a so bolschewiška agitacija Jendźelskeju w Chinje šchkodźiéz pyta. Jendźelska šforo wschudźe njepschećelšiwo ruskich bolschewikow šacźuwa. Mjes Jendźelskej a Ruskej je tohodla w poślednim cźašu napiatoscź nastała. Saštupjeć ruskeho knježerstwa šo w blišchich dnjach do Moskwy poda, šo by wo nowym połoženju w Jendźelskej rospravił. We jendźelskim šejmje šu wolejd Rakowskeho žiwje rospraješi. Pschi tom bě mjenjenje šlyschcźeć, so šnadź je won z poślednim šastupjerjom ruskeho knježerstwa w Jendźelskej byk. Dla nětcźišchich ruskeje agitazije pschećiwo Jendźelcźanam w Chinje je šo šjawne mjenjenje w Jendźelskej pschećiwo Ruskej roshorjło. Dosć jendźelskich politikow źebi źada, so by šo diplomatiški wobtkad z Ruskej šastajił.

Ruska pomoz sa Chinu.

„Chicago Tribune" powě, so šu tšjo puczowarjo z Irkutska w Sibirskej do Rigi pschijeli. W Sibirskej šu ši tworowe cźahi z artillerju do Omska jéz widźeli. W Omsku šo automobilne transporty šeštajeju, so bychu „schesćesćijanskeho" generała Ferga z bróńjenu a munizију šastarali. Transšibirski expresny cźah, z kotrymž šu šo puczowarjo wjeli, je pódła cźaha šastał, kotryž je wjele tankowow a wjele šašygłowanych munizijskich wosow šobu wjedł.

Japanske wójnške łódze po puczu do Shanghaia.

Japanske knježerstwo je schtyrjom wójnškim łódźam pschikasało, so kruchu šo pschihotowale, do Shanghaia wjeslicź.

Ze Serbow.

W Budyšchinje, 17. junija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 730, hygrometer +6, thermometer wo dnju +20. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 731, hygrometer —1, thermometer w nozh +15. Wuhladny na mało so pschemjenjaze wjedro. — Wo luby Knjes je nam w nozy rjanu plodnu dešczik wobradźił. Naschi ratarjo i dźakrej wutrohu wrjenje krjepjele witachu. Luczne hona so sałso womlokdźaju. Na wotšpyczenych lukach może so wotawa salożić, kak a rěpa a běrny rosch. Nowa wot połnozy pschichwadźaja nižina nam dalsche deschczowanje k.-li. Harz pschedołho wudźerži, je ldina możno, pschetoż wot Jerpeliskeje hacź do Schwajzarskeje wječera rano wyschina zehmjesche a nižina nad Ruskej so wuczahuje. Jutsche schiwórtk stónczko 3.47 hodź. schadźa a so 8.15 hodź. zhowa. Mježaczk schadźa rano 2.31 hodź. a so połodnju 519 hodź. zhowa.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutsche schiwórtk:** Dale chłódno.

— **Rožowe dny.** Lubosna wóń postupuje někto se sahrobow a sahrodkow, hdźež njeličezonne **róže** w najcesnischim **krásnje** stoja. Czaš rožow je pschischoł. Dotalne rjane wjedro je k wuwiczu „kralowny kwětkow" pschinoschowało a hórki jej jasnje spěwawmy: „S dychom swjatoho Ducha tčeje lubosna." Pschichład rožowo wita so kóżdy czaš s radosczu. S nimi bliži so nam wjelčzki nalecza, pokla meje najrjeńschi czaš. Bohužel njejsu wschě sahrodki taste, so mohł na nich jiwoje swobodnje mecz. Sónadź je jenej abo druhej sanjechenej róži w nich rjelubi. Někto pyscha róże też rowy naschich pschiwuznych a czinja hewak khutne městno nam trostchu radownische. „Rožow kralowna" je jiwoje knjezstwo naskupila a pod jeje szepiak konja fo wschě kwětki, pschesyha makoizu, nalitk, fjowoski, hanno polnu mahw. „Mi, ty róża najriesnischa, każ ta moja holiczka!"

— **We horzuch dnjach sandżeneho tydzenja** sjilischa k. powschitkownje na wulku żuchotu sforzicki. Haczkuli schi bi sa jiwnowe żně rjane słónczne wjedro pschecjenu, hdyż pak tola Boża pschiroda swoje prawo żada. Sobotu rano nje drje so trochu popschesi, tola. to nabo rěcze njedo. Wěsche to snano někajki wuběžk njewjedra, kotrež jim we nozy s městnami méli, dokelż běsche po deschczu hmydom khętro chłódno. Tak s dalschnoho deschcza niczo wjelom. Też niedżelu a pónđelu bě fischcze khętro chłódno a malo wuhladno na deschcz. Wječera fo swonka sejsoli a njeczor wokolo 9 hodź. mějachmy w Budyschinje hrimanje s płódnym deschczom. W nozy też hischcze trochu potkrjepi a rano wokolo 1/6 hodź. sapocza bo k hlutu deschczowacz. Nětko khętro pari. Nadźijomnje zenja swonka hrimanje dósłanjemy. Boži deschcz je wosiebje rěpowym hadźenkam jara dobry, kotrež fu so swonka derje zhe-bale. Wuhladu na kuż fu powschitkownje jara dobre.

— **Kradnuło je fo w Budyschinje wot 11. 6. hacź do 14. 6. zonjazy pjetschczeń s czerwjenym kamjenjom, pjeđa 585 kolkowany, a druhi pjetschczeń s czerwjenym kamjenjom, skłokowny mużazu czopmił s dwěnomaj słothymaj krómomaj a arabiskimi zyframi, mużazy czapnikowy rjeczaſk a jednory połocżany zonjazy pjetschczeń.** Dale kradnyło 15 k. zonjaze kolo fuanki „Pjanonien". Kolo ma czornu podstawu, swjena a schkitanske blocki, horje schibnjene wodźidło s czornymi gumijowymi pschinadlami, na fwonje je napisme „Fuhrmann Gautzen"), schěre fhidło, schěre mantle a czěmnowbrunny fak. Każ by nětchto nětchto wo wězu wědźał, fo prošu, fo by to kriminalnej policiji w Budyschinje wosdewił.

— **Pjenježne wubitschnosce** města Budyschina fu so jako strowe wołnale. Cżiste wunoschk města je 37 363 000 hr. Budowkow měiesche město hacź dotal 4 506 917 hr., a dołhodow 4 291 560 hr. Te 215 350 hr. ho połnischo hischcze wurunaju.

— **Swjatoczność.** Sandżenu niedżelu, jako na njedżeli mjes Bożim cżłom wotmě fo tu każ w sandżenych Utach stawnu swjatoczny prozession s Bożim cżłom. Wotkatki bechu w tachantnym dworze natwarjene a zwjatoczne wupyschene. Zyrkej bě na tutym dnju jara bohacze wopytana. Też na swjatoczným prozeschijonje bo zich wjele ludźi wobdżeli.

— **Gustav-Adolfski swjedżeń w Budyschinje.** Sobotu a schiwórtk tutoho tydzenja Driezdżanske hlowne Gustav-Adolfske towarstwo sajso każ w Lecze 1903 swój 1kmy swjedżeń w Budyschinje swjeczi. Nascha Michalska wosada fo na swjedżenju w městze dosez wobdżělczi njemóże, wotheże dla mjinneho dżała na tym. Tuż bě hiża sankżenu niedżelu w Michałskim Bożim domje rano němske a połodnju serbske Gustav-Adolfske swjedżesdsiske kemjakenje. Prědarjej běschczi farat Henulich z Kěmskeho Zjabłona pola Liberza w Cżechach a farat Bojz z Budsesez. Němski wědbat wo Matth. 6, 31—34 rěczesche, pokniuju na Khołu Lutherowu, każ je we wulkich staroscżach fo Bohu dowěrika a pschezo wobstacż mohła, a na wobadły w rozpróschenju, kotrež maja pschezo wsele staroscżow a kola z Bożej pomozu rostu na duchownych mozach a wutwarjenju zyrkwo zyrkwinskeho sarjadowanja. Kemschczerjo dawachu 108 hr. za Jabłon. Sserbski prědbat bě žebi 1. Mójš. 21, 16 wusnowił a wopyschowasche, kajki strach w rozpróschenych evangelskich wozhadach hrosy, so mrěwa evangelski žiwjenje, hdyż evangelska zyrkej njewotha Gustav-Adolfski swjedżeń fhuk spěchowacz. Darow nahromadźi fo 72 hr. To je wsele w tychsle cżasach. Butkrobny dżak pschedarjomej fo staj do nasheje wosady pschsichloj, a ju natwarjeri pomhałoj.

— **Na prawym twjerżej — na lewym pschezejasnycz!** Wołpjet dyrbi fo na nadróżne postajenja ledyżne cżłowjef, so ma fo na prawym twjerżej a na lewym pschezejasnycz. Tuto wosczinje fo hischcze wschudże njewobledowane a je tak wschelake njesłoża hiża sawinowalo, wosżebje w mistach. Ale też na wonkownych dróhach méle sajschahi bóle na prawym jěżdżicz, so może automobile a motorske kola hiese wscheho strascha na lewym pschezejachowacz. Mnohy pohonczojo na to njekedżnja. Sdżela spja a konje du wótnje swój pucz. Tuż wjazy nadróżneje bliżnymy!

— **Ody maja fo hornicki tčelcez?** 12. dezembra sandżeneho leta je wubjerk prawa w sakikim sjesnje **nowy** hórtwinski sakoń, schtož tšelenje hornikow nasnuje, postajił. We prjedawschczich letach bě hakle dowolene wot 1. julija hornicki tčelcez. Tutón sakoń je fo sbehnył. Tšelenje hornikow je wot 15. junija dowolene.

— **Se schewjeje stronu fo nam pischc:** Hižo dołho do wójny běsche położenje schewjeho rjemjesła **dla** wschelakich pschicżinowny prawje njewjesołe. Wěsche **warschtu** prózowacżu **fo**, tuto hubjeństwo wotstronicz. Ale wsche hacż dotal **nałożowane** srědki fo jako njedostatsne wupokasachu, **hdyż** schcerschi publikum trébny sajim je tuto rjemjesło njepokasa. Jeho samsna kpschina je, žada, fo swoju kedżbnosez na nju stoji, wosżebje w nětczichim czażu, **hdyż fo wjele puczuje wschędny a zwjaty dżeń.** Pschi tym je wobnesze nusnje trébne, kotrež **derje hebdż.** Howak nakaun bolosczo a thorosczo na nohach. Mnohy ludźo wobhladuja wobnesze jako nejchto pódlanske. Wina nohazych bolosczow leži i wjetschka na wobuczowym wobuczu. Tak cżłowjek bórzy wustanje, žily jesprózuje, sunjanje je njewesse a noha fo huito kiwkaje atd. Pokasacz dyrbi też na planu **stopa** (Flachfuß), na kotruż na 70 proz. wschčch ludźi cżekpi. Jeli fo tomu **njedadźewa**, nastanje po czażu hórschi njedostatk, mjenujzy płazinjena stopa (Plattfuß). Tomu fo sadżewa pseches derje hebdżace wobuczo. Pisches pschipokasanje bżela, wosżebje wotmérjenego **wobucza**, cżinja sej ludźo sami wjesełe a **pobyrzaja** z tym tradaze rjemjesło. Też wono dże po**stupowacz** a fo **wudospolnicz.** To może fo jenak hacż pisches dospahace dżelo a sażlużbu, kotrež fo z wulkeho dżela fabrikam pschiwobroczą. Kak njewjesołe tuchwile położenje schewskeho rjemjesła je, widżimy i **toho**, fo mnohy mischtrohu na dżelchi czaż żanych wucżobnikow pschijicz njemóża, donjż bo wobstejnjesze **njepołożycza.**

— **Jane „warunanje"** dżżlawcho czażu pola njebohoscżanych. Jedyn piekarski mischtr bésche swojemu wukhowanemu **w czażu dżżlacż dak, hdyż je dżżlo sakasane.** Wobskorżeny mischtr wobtrucżi psched sudnistwom, so je to wérno, ale wón je sa to swojemu wucżobnikej druhe hodźiny swobodne dał a tak swobodny czaż warunoważ, każ jo njeje liczbu dżżlawych hodźinow wob tydżeń pschekrocził, je tute hodźiny jenoż na druhe waschnje rozdżżlił, tak mżesche tohodła wukonjenje dżżła sa mjne. Tola sud napołoži mischtrej 30 hriwnow pjenježneho zhostanja a rozsudi, so je swobodny czaż runje na wéste hodźiny postajeny, so **njeby fo uożny** nr kajył. Wésze warunanje njedowoleneho dżżlawneho czażа sa młodostnych pisches warunanje druhich łodźin njeje dowolene.

— **Sapiš telefonistich czżitkow** sa sakiku a pruski Hornju Łużicu so z nowa czżitcżi. Schtož chce swoje czżito tam wocżiscżczane mécz, na to hacż do 25. junija pschiskluschnej jaradżenki wotsewiscz.

— **S Cżmjeczanskeho wokrjeza.** Słónczenje bu wsdy tej hamtizy dowolene, rano w 5 hodź. w pjekarjach z dżżlom jazorżecż, wo cżimż hižo pischachmy. Do rano 7 hodźin njesmédża bo žane pjeczowa wunoschowacż abo wotedacż. Tuta zakasnja placzi też sa zastaranje fiskalkow, doscżerjow, wurstawow, dalschich pschedawarjow a druhich. Wunoschowanje liczi so wot czżasa, hdyż so pjekarnja wopuschczi. Dżżlacżerjo, kotżiż dla njedożżahanych jsdżiwych wobrjnjesow w prawym czżasu k dżżlu byck njemóża — bjes tuho so by fo jim nożny mér pschikrótschił —, njesmédża so tohodła puschczicz. Dżżlodawarjo maja wschę dżżlowe tramnosche wotewriene dżerżecż, so maja pschiskluschni jasnje nizdy kóżdy czaż pschistupu. Jedyn wotpżik tutoho wukasa na to we wschčch wobkhodach na městnje wupowěsnyk, kiż je dżżlacżerjam pschistupne. Tuto postajenje so hwdom wróczi, je-li so postajene nmnnénujenja njedżerża. Tuto postajenje placzi sa zdyż Lětnjaujski wokrjeż.

— **Z Budestez.** Wobżarujomne smjertne njeboże fo na wężera psched wjeczorom na tudomnym dwórnischczu. Awtowy pschipowjeschak dyrbjesche so s cżżitym awtom wotwjesez. Pschipowjeschak stejesche na rampje, so by so k wrżbnjenym awtej pschipowjesnył. Schofer Rothe stejesche mjes awtomaj, so by pschipowjeschak k prědarnym awtej pschipowjesnył. Jeho bratr hedżesche na pschipowjeschaku, so by spinak. Spinadło pak mużejschinmy e awto sajdże dele a stórczi schofera mjes awtaj a sunjesze je ho krasznje. Dyrbjachu jeho hmydom do Khemnitskeje thorowanje dowjesez, hdżež bórzy na to smunrż. Samożni mandżelstku, i kotrejż bě hakle w prěnim lecze mandżelstwa żiwy.

— **S Khrósczż.** Pónđelu wjeczor bu nascha wjeż je swołokom ważneho podawka. Hižo psched dżżlczim czażom fom hromadżesche so w naschej wosżadże za zjany pomnik k czżesci naschich padnjenych. Psched nimale tydżenjom fo porżachu pilne rozy pod nawjedowanjom kusela architekty R. Żyża se sakładnej murju małeje kapałki, kotrejż swonkowny ras tutón wójnsti pomnik smjeże. Dżżlo hładajcy dopołdnja kroczesche, tak, so mógachu jej in sawżerawschim sakładnym kamjeń położicz. Knjes farar Schewczik jón zwjatocznje powjeżeczi, rosłożiwschi samże tuteje kapałki za zylu naschu wosżadu. Potom dyrci ti krócz z hamorkom na sakładny kamjeń, prajiąc: „K wopomnjeczu na naschich padnjenych." S tym skónczi swoju narécz. Na to porecża knjes rěmišli mischtr a zyschedżeba wożerżeho tow. k. P. Gorcża z wuprajsi swoju radosez nad tym, so smy tak dałoko pschischli, sej tu w naschej wjsy wójnsti pomnik stajicz. Njech fo natwari w Bożim mjenje k Bożej czżesczi, k wopomnjeczu naschich padnjenych a k radosczi wschčch wosżadnych. Też cżi druhi pschitomni bokonjachu z dżżła z pschiskłowczkom wobrjadny taiseho wopomjeczenja. Se thromadnym „Wótcże naschom" skónczi so zwjatoczność. Każ słyschimy, budże kapałka wotrjebż awgusta wopomjeczena..

— **S Cżornez.** Każ słyschimy, budże wotpałene tuhło hmydowjenje Pětrowznjeże zyle swonka horje wuzjene a to dale na sahrodu won. Pola fo w blížischim czażu pschenajcz budże. Hojdowat, każ też tamnta zkeledż, fu dwaje dżżlo pschinjesli, dokelż na kuble nałhwilnje, każ też na dalsche hospodarsiseho dżżła njeje.

Knježna Skuderie.

Powdawanczko s doby franzowskeho krala Ludwiga XIV.
wot E. T. A. Dwórnika.

(Pokračowanje.)

Knjezna Skuderie smérnowa wohsna sajso, s tym so jej **pschedstajesche, so fo tola s** zyła niczo sle stako njeje, a so **jenoż na tym saležż, schto na papjerzu sieji.** Wona roswali papjerk a nomała sledowaze slowa:

Sły wožud, kotryż mózesce Wy wotwobroczicz, stonka mje do sahuby! Sayschdżahan Waš, każ fym fwoja macz, wot kotrejż fo njemóże dżżlicz, we najżywlnischim sapała dżżlczażeje lubosez, tu schżijnu pyschelku a narucżnjaky, kotrejż Wy wote mnje dostaischcze, pod nżlażjez wunrżczu — fo chcżesce nżschto na tym wuporjedżecż dacz — k mischtrej Renej Cardillacej donjesez; Waische słoże, Waische żiwjenje wot toho wotwiszuje. Njeczinicże-li to hacż do nasajtra, dobudu fo do Waischeho bydlenja a sżanżuju fo psched Waischimaj wocżomaj!

„Nětko je wéste", prajł knjezna Skuderie, hdyż bě to pschecżitała, „hrunież by tutón potajny cżłowjek kowrawdże k tutym njekhmanym paduham a mordarjam pschisłuschał, **to** wón tola pschecżiwo mi niczo sleho njemażli. Hdy by **je jemu poradżiło**, jo mna we wowcj nozy wécżerj, schtó wé, kajki spodżiwny wożud, kajki cżemny swisł tutych wézow by fo mi s tym rozsażnuł, we kotrychż ja nżetke tej jenoż najzlabischi sacżischej podarmo we mojej duschi pytam. Njech pak **fe tuta wéz na każkuli cżże, to, schtóż fo mi na tutej papjerzu każa, sżinuju, stanje-li fo jenoż tohodła, je hych tutu njesdobywna pyrch wotsyła, kotrejż fo mi** s pożełżiwom hamoho czerta byez hła. Cardillac njebudże ju tola po żiwojim starym waschnju, tak lohko sajso se żiwojeju rukow dacz **chcżez.**

Hižo na druhi dżeń dżżlczże knjezna Skuderie s tej pychu **k słótnikej hicz.** Tola to bě runje tak, każ bychu fo wschitzy **zjeni duchoju Parisa frécżeli, runje na tutym druhim dnju** knjezny Skuderie s bażujemi, hrami a zortami nadóbowacz. Ldina běsche bażnik la Chapelle jednanje jeneje struchlohry skóncził a leżnje wobstrodżeżił, so żebi někto tola mygli, so je wusiojnischi hacż bażnik Rażine, jako tutón żaun sażtupi a jeho s twórbrnej rěczu jenoż trała k jemi krasy, donjż Boileau se żiwojimi żortami wschitkich sażu trochu njerosumjesesli.

Běsche hižo połdnja, a knjezna Skuderie dyrbjesche k wósmodse z Montansier, a tak so wopyt pola mischtra Rene Cardillaca hacż na druhi dżeń wotstorczi.

Knjezna Skuderie cżusesche so s wosżebitym njeměrom cżuwołowana. Stajnje słojesche jej tutón młodżenz psched wocżomaj a s jeje najkhabischeho snutskowneho nastawsche pomału cżenne dopomnjenje, jako by wona tuto wobliczo, tutón wuras hižo nżehże widżała. Jeje spak mylachu bożajze hony, a jej běsche, jako by wona lohkomyślnje, haj, żiemowólnje zakomdżała, tu ruku we prawym czażu sażchwatżiła, tu ruku we prawym czażu sażdżerżesche, haj, jako by to na nju jałczało, nżtażkanu sażhubnemu podawżej, jenemu hrożnemu njeżiłutżej sadżewacz! Ldina běsche ranje sażmiłało, da to wona swobleżacz a jedżesche s kaschczikom te słótnikej.

Na Miłkawschowu dróhu, tam, hdżež Cardillac bydleschc, cżerżesche so lud, hromadżesche so psched thżu — wosżasche, harowasche, żwarjesche — dżżlesche s wotmachom do domu, a hu ldina wot policije wotdżerżany, kotraż bě swarjenje wobsłupiła. We dżiwim, horsłim hoku wołachu hnżewne thżuju:

„Rostorhajcże, sabiege njetrajnjeho morduarja!" — Słónczenje żiewi so Desgrais s jwulkim mużżiwom, to twutwori pisches wulku żuku luda mału ischczeżku. Khżene durje so wotewrja, jedyn cżłowjek z rjeczażami sputany po schwjedże, a so pod najhórschim sakliwanjom hrubeho luda wotwlecże.

We wokomiku, hdyż bo knjezna Skuderie na pok njemożna je strżeleni a se żałostnym pschedewżaczom toho dżżlczażeje **dżżlacż dak, hdyż je dżżlo sakasane.** Wobskorżeny mischtr wobtrucżi psched sudnistwom, so je to wérno, ale wón je sa to swojemu wucżobnikej druhe hodźiny swobodne dał a tak swobodny czaż warunoważ, każ jo njeje liczbu dżżlawych hodźinow wob tydżeń pschekrocził, je tute hodźiny jenoż na druhe waschnje rozdżżlił, tak mżesche tohodła wukonjenje dżżła sa mjne. Tola sud napołoži mischtrej 30 hriwnow pjenježneho zhostanja a rozsudi, so je swobodny czaż runje na wéste hodźiny postajeny, so **njeby fo uożny** nr kajył. Wésze warunanje njedowoleneho dżżlawneho czażа sa młodostnych pisches warunanje druhich łodźin njeje dowolene.

— **Sapiš telefonistich czżitkow** sa sakiku a pruski Hornju Łużicu so z nowa czżitcżi. Schtož chce swoje czżito tam wocżiscżczane mécz, na to hacż do 25. junija pschiskluschnej jaradżenki wotsewiscz.

— **S Cżmjeczanskeho wokrjeza.** Słónczenje bu wsdy tej hamtizy dowolene, rano w 5 hodź. w pjekarjach z dżżlom jazorżecż, wo cżimż hižo pischachmy. Do rano 7 hodźin njesmédża bo žane pjeczowa wunoschowacż abo wotedacż. Tuta zakasnja placzi też sa zastaranje fiskalkow, doscżerjow, wurstawow, dalschich pschedawarjow a druhich. Wunoschowanje liczi so wot czżasa, hdyż so pjekarnja wopuschczi. Dżżlacżerjo, kotżiż dla njedożżahanych jsdżiwych wobrjnjesow w prawym czżasu k dżżlu byck njemóża — bjes tuho so by fo jim nożny mér pschikrótschił —, njesmédża so tohodła puschczicz. Dżżlodawarjo maja wschę dżżlowe tramnosche wotewriene dżerżecż, so maja pschiskluschni jasnje nizdy kóżdy czaż pschistupu. Jedyn wotpżik tutoho wukasa na to we wschčch wobkhodach na městnje wupowěsnyk, kiż je dżżlacżerjam pschistupne. Tuto postajenje so hwdom wróczi, je-li so postajene nmnnénujenja njedżerża. Tuto postajenje placzi sa zdyż Lětnjaujski wokrjeż.

— **Z Budestez.** Wobżarujomne smjertne njeboże fo na wężera psched wjeczorom na tudomnym dwórnischczu. Awtowy pschipowjeschak dyrbjesche so s cżżitym awtom wotwjesez. Pschipowjeschak stejesche na rampje, so by so k wrżbnjenym awtej pschipowjesnył. Schofer Rothe stejesche mjes awtomaj, so by pschipowjeschak k prědarnym awtej pschipowjesnył. Jeho bratr hedżesche na pschipowjeschaku, so by spinak. Spinadło pak mużejschinmy e awto sajdże dele a stórczi schofera mjes awtaj a sunjesze je ho krasznje. Dyrbjachu jeho hmydom do Khemnitskeje thorowanje dowjesez, hdżež bórzy na to smunrż. Samożni mandżelstku, i kotrejż bě hakle w prěnim lecze mandżelstwa żiwy.

— **S Khrósczż.** Pónđelu wjeczor bu nascha wjeż je swołokom ważneho podawka. Hižo psched dżżlczim czażom fom hromadżesche so w naschej wosżadże za zjany pomnik k czżesci naschich padnjenych. Psched nimale tydżenjom fo porżachu pilne rozy pod nawjedowanjom kusela architekty R. Żyża se sakładnej murju małeje kapałki, kotrejż swonkowny ras tutón wójnsti pomnik smjeże. Dżżlo hładajcy dopołdnja kroczesche, tak, so mógachu jej in sawżerawschim sakładnym kamjeń położicz. Knjes farar Schewczik jón zwjatocznje powjeżeczi, rosłożiwschi samże tuteje kapałki za zylu naschu wosżadu. Potom dyrci ti krócz z hamorkom na sakładny kamjeń, prajiąc: „K wopomnjeczu na naschich padnjenych." S tym skónczi swoju narécz. Na to porecża knjes rěmišli mischtr a zyschedżeba wożerżeho tow. k. P. Gorcża z wuprajsi swoju radosez nad tym, so smy tak dałoko pschischli, sej tu w naschej wjsy wójnsti pomnik stajicz. Njech fo natwari w Bożim mjenje k Bożej czżesczi, k wopomnjeczu naschich padnjenych a k radosczi wschčch wosżadnych. Też cżi druhi pschitomni bokonjachu z dżżła z pschiskłowczkom wobrjadny taiseho wopomjeczenja. Se thromadnym „Wótcże naschom" skónczi so zwjatoczność. Każ słyschimy, budże kapałka wotrjebż awgusta wopomjeczena..

— **S Cżornez.** Każ słyschimy, budże wotpałene tuhło hmydowjenje Pětrowznjeże zyle swonka horje wuzjene a to dale na sahrodu won. Pola fo w blížischim czażu pschenajcz budże. Hojdowat, każ też tamnta zkeledż, fu dwaje dżżlo pschinjesli, dokelż na kuble nałhwilnje, każ też na dalsche hospodarsiseho dżżła njeje.

(Pokračowanje.)

S **Klatz.** Tudomny živnoseśeŕ Hofmann živoje hospodarśke tvarjenja pśichetvarja. Na jeho lezomnoseśi votpośłanzy Shorselśkeho museła we živojim cźasu wśe starożitnoseśow namakachu. Jako Hofmann nekto zalożk ke nowemu tvarjenju vyseśe, ktoreź nadobo, niż pśicheśnuko, na zuły rynk popjelnizow. Wone bechu kulowate a do kola wokolo s kamjenjemi wobśadzene. Bechu so z wjetśkeho bźela wśeź rosbite. K. Hofmann wśeź cźerjowy sbromadźi a je žobu do murje zamurjowa. K nim tafliczku pśichpokoji, na ktoruź bź w śerbśkej rźeći napisał: „K dopomnjeću na naśich pramóźzow." — S toho pómnawanym, kak jara bź naśa krajina hižo w praśtarych cźasach wobhdlena.

S **Kukowa.** Hacź dotal bź w Kukowje jenoź jena baba. Tośamna mejśeśe Kukow a hiśćeśe nekotre śuśodne wśy wobstarała. Kóždy pak pśichipośnaje, so je to w nekotrich cźasu njemóžne, dokelź porodu śtajnje pśichibźerajuś. Hacź dotal śavibźachu go w bźu léta wokolo 130 porodow. Nékło je go wobśamtko, so by go za Kukow hiśćeśe jena baba pśichilakała. Sastojśtwo go wuwiła a nowa baba go teź zamolwi. Tu pak so sazo wśelekake wobcźeśnoseśe na pucź śtajeja, dokelź nowa baba žane wobhdlenje dóstacź njemóże. Nicźo druhe wyśe njewostanje, hacź tak dolho docźakaś, pśedy hacź go žane njenamaka.

S **Kulowa.** Saźdźene dny śapali go pochowina na Dubrjeńkowskich honach w lannej śtarej pochownji. Wobnjowa wobora go wjazy hodźinow próźowaśe, śe bykowu, i lopaćemi a motykami wobeź podubnyć. — Tudomny krawśi Pawoł Klemank, bodlazy na Żarowśej dróży 4, je pśiśed Barlinskim krawśkim śednoćeśeśtwom śwoje muśćerśke pruhowanje derje wobśtał.

S **Delnjeho Wujesda.** Swój pśeni założeńśi śwjedźeńi w Wożej śwórbje śwjećeśeśe tudomna śokolka jednota saźdźenu nejdźelu. Tołśte mrócźele so pśicherźowachu na njebju a wobrożachu hižo dopołdnja śwjedźeńśku mśenoseś, śumny wětr bujeśe pśiśeś žona a pola. Wokolo ½2 hodźin popołdnju towaśichowarki go bratrśa a śotry dalśich jednotow w Hośćkej žarli, wo hodźinu podźiśko rjadowaśe so śwjedźeńśi cźah na cźele Konorowśzy herzu a towaśichow „Śahrodka" ś kraźnej khorhoju, w otom śokolśka hudźba a jednoty. Pśicheś tutumi pak śerbśke knjeźny w rjanej narodnej drasce. Wobdźelenje njebź pśiśe wśchu mérw śpinje, tola nahladnośke hódne. Śeśwjećeńśki cźah cźehnjeśe we nekto pśiśeś zuku wjeś na śwjedźeńśke pola, pśiśeś natwarjene śwjećeśke wrota, wobwite śe śelennymi pletwami, na wobśolich śeśerach śmahowachu śerbśka khorhoj a khorhoj nemśkeje republiki. Tudy najwiźdźu śtarośta tudomneje jednoty pśećitśki powita, potom k wyśśimi wućeśe Nowka-Rabowśki śwjedźeńśku narźeź dźerźeśe, roźloži famtr a muśi Sokola. Narodna hymna zaklińcźa a wo śynkach hudźby go prośtne śwuczowanja zapocźachu. Cźerne mrócźele so śjewichu a pocźachu śacź śumne krjepśe, najprjedy rźdło, potom pak huśćejśe a womaczańe ta krótke nieceńśkimi wśchitkich, kiž bźechu na pola pśichkwatali, ale bolśho njetrajeśe a tud wuźły zaśo ś khójnow a śwuczowanja móžachu go nekto bjeś daśicheho pśicheśnyśenja ke końcej pśicheśeśći. Porjad pśicheźwjedźenjow bźeśe powpśichitowne dobry. Słónczuje wupśicheśtrowaśe Boże słónczko śwoje pruhi na naśich wopornikach Śsokolow nekotre hobźiny a ménjeśe. Ź nimi derje, śchtoź bź prjedy śabomnił, doniź śwjedźeń śwojemu końcej njedóźdźe. Kónc dobry — wśchitko dobre.

S **Wosporta.** W nozź k pondźelu go śnowa pola tudomneho woładźerja Riedela nutśłamachu. Kaź hiźom powśedni raś, tak buchu paduśchi teź tón króć wotźiknacźi, niczo žobu njeśafawśchi. Hnydom pónźelu polizija za paduchami śledźeśe, tola pobarmo. Jedna go tu źnarowo paduśchmu zwólnu, kotraź go w zuźej wokolinje wokolo brudźi. Nadźijomnje go polizji śłónczuje poradźi, njedocźinkow śajecź.

S **Bórka pola Wojerez.** W śahrodźe śahrodnika Kujeńa bź śteći śmijiśa śpodowny bleśk wupytała. We go we śchtomowni wokolo jeneje halośy na mlodym śchmrźku śawiła, so by cźopśe śłónczne pruhi wužiwała. Na žoźo go bźelaczerjo w prawym cźasu na nju dohladachu a ju śabichu. Je to hiźa 11. śmijiśa, kotraź bu tudy śabita.

S **Kśchitschowa.** (Nosnjemdrjeny byk.) Saźdźene duy wottorhny go byk tudomneho kubleŕa L. runje, hdyž dejeŕ krawy dejeśche. Kubleŕ L. chayśche jeho pśichwjaśacź. Jako byk tak prawje njepośłuśchaśe, wocźeny jemu bur nekotre ś klumpachom. S tym go rosnjemdrjewśchi, śkocźo na bura ślecźa. Bur cźekśaśche a śakonny go pśchi tym do walcźka klomy. Byk njemdrje na śemi leźazeho wobbźekaśche. Dejeŕ, kotryž jeho wołanje wuśłyśeźa, pśichikhwata na pomoz. Tola teź na njeho śkocźo śakhadźeśche. Tón pak ślecźa na korto. Mjes tym druhi na pomoz pśichikhwatachu a rosnjemdrjenego byka śnérowachu. Kubleŕ go na ramjenjomaj cźeźko ranił a źebi nekotre hrjebła ślama.

S **Dubrjeńka.** Cźeźke njeśbożo śta go śaźdźene dny we tudomnej śtale. Hdyž dźełacźerjo śwacźachu, ź cźachu tam po śwuczenym waśchnju kamjenje. Pśichi tom pśchelecźachu nekotre 5 -hacź 10-puntowśke kamjenje horu a pobnychu runje tam ź semi, hdyž dźełacźerjo śwacźachu a trjećichu 37-létneho pólśkeho dźełacźerja ź Pśiśanego Dola. Śnjeśbożeny bź źebi thętro moźny śtchaśi a teź hewak na hlowje cźeźko ranił. Teź ruku źebi na dwékmonaj śtronmaj śłanta. Jeho bjeś wébonja do Kukowśkeje khorownje dowjeśechu. Na jeho wustrowjenju go dwéluje.

S **Chórizy pola Wětkośchowa** w D. L. (Młyn go wopalił.) Saźdźenu sobotu wjećor wokolo 6 hodźin we Chóricźańkim młynje wuhoń wudyri. Tudomna wohnjewa wobora mejśeśe runje śwoje śwućowanje, hdyž woheń wuźdże a poda go hnydom ź wohnjej. Teź motorowa śykawa ź Wětkośchowa pśichjéźe. Wobej śnijśe dźełaśchtej a tak dalśchemu rośśérjenju wohnja wobaraśchej. Młynśka rumnosć kaź teź zyle mjérźdło go wuśpali. Teź młynśke kolo go ź padazymi rospadankami thętro wobśchkodźi. Domśte a druhe hospodaśke tvarjenja go wohnjej wobrócźu. Kak je wokoł naśtał, njeje śnate.

S **Dluga pola Wětkośchowa.** (Droha hoźitwa.) Tu je go śaźdźene dny hoźitwa pśchenajała. Nevér hoźitwy wopśchija wokolo 800 jutrow. Śśadźerjo śo wo nju tak bonjachu, so ju wulkowikowaŕ śe śeleninu Duźaj ź Dlug jako najwyśchichi śadźet za 820 hr. dósta.

S **Galkojz.** Śemjerne njeśbożo śta go śaźdźenu pónźdźelu popołdnju wokolo 4 hodź. pśched wrotami kubleŕja Dabowa. Pohonć wjeśeśe nakładźeny wóz śyna domoj. Dokelź je bliśko wrotow droha jara wuśka, je nutśkśeźdźene jara wobcźežne. Wóś śawadźi do wrotowego śtolpa a jón powali. Na njeśboźo śtejśche 6-létny śynk Dabowa runje pola wrotow, hdyž murja padny. Nan a pohonć jeho halke po dźeśchim napinanju je rospadankow wucźahnywśchi. Śnjeśbożeny hólcźeź bź źebi nop rośrawił a bź hnydom morwy.

S **Mużatowa.** W tudomnej Rilnjekerjej śchkleiźerńi śaźdźene duy woheń wudyri a to ź tym, so go tśicha ź wulkowazymi śchkrjemi śapali. Woheń jara rucźe wokolo go pśchimaśche. Wobnjowej woborje go poradźi, woheń bórzy na jene mśtno wobmjeśowacź. Tśeśa drje go wścha śpali, tola śchtleizowym lijeńnu a śamkańnu wośnjej wobrócźu. Wobśbedźeć ma śawźeśene.

Z Łužicy.

S **Kunnawałda.** Pśénje cźorne jahodki śu w naśchej wośy w śaźdźenych dnjach namakali. Cźopłota je śrajwjenje jahodow tak śpécźowała, so mójemy létśa dwé njedźeli pśiedy jahodowe žnś wocźakowacź. Powśchitkownje žu létśa dobre wuhładu na bohatu wunoścź jahodow.

Se **Śeiffhennersdorfa.** Śkażeny poś śkuśa tudy wjazy wośowbow, pśchiwuśnych" jenoho tudomneho rémika. Jich hnydom do Dźeźdźanśkeje khorownje dowjeśechu, hdźeź go pśche śkażenoścź śchcźépja. Pśay maju go hiśćeśe kneźśćho śawjercź. Nekotrych wokolobźhazych śu hižom tatźilli.

Se **Shorjelza.** Śśmjertne njeśbożo śta go tudy na Moltkowej dróży. Tam wudowu twarźeho rady njesnaty lojeźdźny ź śemi poraży. Njeśbożowna źebi thętro moźny tichaśe a na druhi dźeń wumrć. Kolojźdźny njepośnaty cźeknu.

Najnowiše z cyłeho świata.

Němśkostatny žud w Lipśku je kontrollśeho śaśtojnika Auśta w Charlottenburgu dla śpytanja kejścherady k khłostarni na 2 léze 5 mężazow a k śhubjenju cźeśtnych prawow na 5 lét śaźudźił. Auśt bź jako wjednik Wikingśkeje organizazije śpytaŕ, śwjaśkaŕśkej kontrollowazej komunizji w Barlinje важne wézy nemśkich monarchistiśkich organizazijow śpćheradźicź.

*

Cźeśkośłowakśki president Mażaryk go 21. junija na puczowanje do dolhoraźnich Cźech naśtaji.

*

Jendźeśki a franzowśki póśłanz go w Athenje a Belgradze próźujetaj, so by go južnośłowjanśke-grichiśke jednanje wośnowiło. Na grichiśke kujeśtwo cźiśchcźitaj, so by do źadanjow Južnośłowjanśkeje śwolito.

*

Londonśki „Daily Mail" wudawa, so ma we žiwojej redakziji Sinowjejowowy wopomnjeśtki śpiź na Mośkowśke kujeśtwo, kotryž dopokazuje, so je Jendźeśka nekotre najpśchiwódnjśe pola za bolśchewiśku agitaziju.

*

Na marokkowśkim wojowniśchcźu su nadobéi riffiśkich Kabyłow pśchećiwo franzowśkej Francźe wopśchećiśate. Pożeźenje nadobéi pola kapa Tafraunta a pśchećiwo Tasmnatej su go wotpokaśale.

Ze susodnych a dalśich krajow.

* S **Nowego Mésta.** (Śśmjertne njeśbożo.) 23-létny śamkaŕ Jan ź Langburkersdorfa pśchijźe elektrowodej pśiśe błiśko. Wón bo žałośtnje wopali a hnydom mori.

S **Drjejdjan.** Cźeźke njeśbożo śtanu go cźaśto ź tym, so ź njeśedźbnoścźu apfelśinowe bźélinu abo podobne na dróhu njeźeja. Tajka njeśedźbnoścź śawinowa w śaźdźenych dnjach śtamo śmjerća. Młody pśchekupz dźeśche we pśchedmeśće Plawenje po dróhi a wobśjunu po bo bananowej bźélinje. W śtankownym vokomiku pśchijźdże dróhowa żeleźniza, hrabny pśchekupza a jeho zbły kruch žobu ućeźeśche. Wjednik dohlada go pśchepośże a njemóźśche wiazy śaśtajiś. Śnjeśbożeny go cźeźko ranił a hiśćeźe we śtankownej nozy na śwoje ranjenja wumrć. — Tutón pak méł śo we wśchich śchulach dźeśćom źdźeźiś, so bychu so tute postajenja krućze wobkedźbowale.

* S **Pirny.** Śkožowna dobrocźelka 3. śłownego lotu Zwingerśkeje loterije je śo śaźdźene dny śamolwiła, hdyž go lóś k druhemu rasej wupiśaśche. Śi dobrocźelka je jena khuda śłużobna we Elbersdorfśkim młynje. Wona dóśtanje 20000 hriwnow. Dobrocźelka mejśeśe śwój lóś pola śwojeju śtarśechi leźo a njeśtarśaśche go najwjeźdy doźyła wo njón. Hakle hdyž lóś druhi ras wupiśaśchu, jón pytaśche.

* **Budźeźe kedźbliwi pśchi jźdźenju.** S Halberswerda śo pśiśe: Śtótny wikowaŕ Josef Wolf ź Konradswaldy jédźeśche pśiśe śpśchinje po pólnym pućiśku mjes Martinbergom a Konradswaldom. Na njeśboźo wadny tak śtraśchnje, so źebi śmutśo nekotre cźrjewa rośtarhny. Jeho do Landeśkeje khorownje dowjeśechu a hnydom operowachu. Tola hiźo na druhi dźeń wumrć. Śnjeśbożeny bź źenjemy a nan 5 dźećmi.

* S **kokom śmjertnje njeźeśbożiś.** Dr. med. Henrici ź Jótheina pola Lommatścha jédźeśche ź jenemu cźornemu. Na Jótheinśkej horje jédźeśche pśchepśchinje ale a pódny tak njeśbożownje, so źebi thętro moźny śłchaśi. Jeho do tamneje khorownje dowjeśechu, hdźeź hiśćeśe w śamkańej nozy wumrć.

S **Lipśka.** (Wulki woheń w Ribekowej pivarni.) S lohkomśiśnoseźu naśta śaźdźene dny w Ribekowej pivarni we Lipśku wulki woheń. W béinarni śo ź **benzinom** dźełaśche. S njekedźbliwoścźu pśchinidźechu wupiśheńe pśchedśtiśko. Bleścha rośbuchny a śapali zyły béinarńu. Teź kónja śa žywe a śkótnu pizu śo žobu śpaśi. Ći wośoby, kiž śo cźełko wopalichu, hnydom do khorownje dowjeśechu. S wowńjom wobśbedźeć cźeźko śchkoduje.

* **Cźeźke autowe njeśbożo** śta go w Mittelbachu pola Kamjenicy. Tam jedyn wulki auto na dróhy ź Mittelbacha do Kamjenicy do śchtoma śawadźi. Auto praźny ź tatrim wotmachom do śchtoma, so by źyle rośtśchśchoma. Wiedmit, 21létny **hankownik** Strömer ź Kamjenicy, bu ź njeho wjerhnjeny, so cźeźko śrani a bórzy po njeśbożu wumrć. Njeśboźo śta go na śeźehowaze waśchnje: Śnjeśbożeny bź go pe śaśamwitkom jeneje Kamjeniczańśkeje firmy śetkal, kotryž mejśeśe śa firmu wśchelake wobśtbowe wézy rjadowaźe. Śtrömer cźśyśche pśchileźnośći wuźicź a ź autom žobu do Kamjenicy wrócźo ječź. Jako bź hožźimu cźakat a wjednik pśchećo hiśćeźe njepśchiśłuźe, śpytaŕ, ham auto wjeśeź, hacź

Hospodarśki rozhlad.

Sśrjedu, 17. junija 1925.

Wécźerawśche kurśy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowśk. frank.	20,038
1 jendźeśki punt	20,388	100 cźeśkośł. krónow	12,42
100 śchwajz. frankow	81,43	100 półśk. markow	80,10

Cźerkowe kurśy ho wécźera na Barlinśkej burśy trochu śkrućźichu. **Pośdźiścho pak ho zaśo jeźlabjowachu.** Śtatna a wójnśke pożćoúki bźechu śkerje krućźiśche.

Na **produktowych wikach** płacźiśny žyłćowego žita trochu popuśchćowachu. W poślednich dnjach źu wócźakom rjane deśćeśe méli. Te nadźijn na rjane źnś śwowa jeźlynichu. Naśymnum śywaw drje wśelé wiazy njepowuhnja. Ale naśtkuje a wobkupowaúśki śmeja ś toho wésće hiśćeśe wuźiś. We wukrajn bźechu płacźiśny tohorunja wo nźichto malo błabśche. Teź wécźera mejśchi wonnjeśchi, wotrunby a muka jara mérne wiki. Zeutnaŕ płaćźeśche wécźera:

w Berlinje

pśchenicy 13.20—13.35 hr., rożki 10.50 hr. hacź 10.70 hr., jećmjenja naśtuśchego hr. 11.30—12.10 hr., nahmuśchego 10—10.80 hr. wowśa 11.15—12.05 hr.,

we Wrótśławju:

pśchenicy 13.70 hr., rożki 11.25 hr., jećmjenja **naśtuśchego** 12 hr., **nahmuśchego** 11 hr., **wowśa** 12 hr.,

W termińowym wikowanju:

za julij: pśchenicy 12.97—13.02 hr., rożki 10.25—10.32 hr., **wowśa** 9.50 hr. hacź 9.55 śt. hr.

Gotor w Magdeburrtu **pśchi** 200 zentnarjach hjeź 0.mka 10.50 a mécha po zentnarju, za melis 20.35—21 hr.

Klamaśće tworny w Barlinśkim wulkowikowanju: muka, pśchenicźna, 70 proz. 19.25—21.50 hr., 22—28.25 hr., jéźny hroch, wulki 16.50—18.25 hr., maly 20—24.50 hr., **bunt**, 23—26 hr., **fjoćźi (Linsen) male** 20—24.50 hr., **hrénje** 27—33.50 hr., wulke 34—42.50 hr., **bérnjaku muku** 21—23.50 hr., **makaroni** 46—57 hr., undle hr. 26.50—57.50, **jejowe** 44—60 hr., **lamkowy** rajs 15 hacź **16 hr., rangoonśki** 17.75—19 hr., **hrénje dobre** jéźne rajźy 23—31.50 hr., najlépśche 32—42 hr., wulke lúpjunki 63—78 hr., śultanśke 76—94 hr., male 53.50 hacź 68 hr., cźornu popjeł 100—105 hr., béły 156—165 hr., brajiśki kofej žyty 200—236 hr., hrjebźnowamerikanśki 230—305 hr., palony brajiśki 230—300 hr., hrjebźnowamerikanśki 315—390 hr., zokor melis 33—35 hr., rafinada 33.75—37.25 hr., klogaty 36.50—40.75 hr., ža mėd 33—34 hr., amerikanśki śchmalz 91—95.75 hr.

Na pśchedaŕ:

Krowu ź 9 dnjow śtarym cźelećezom w Bónjezach cźiśło 22.

Śśo pytaja:

Młynśki a 2 **dźełacźerjej**, méśćańśki młynk we Wolfrezach.

Murjerjo Janaśch w Budyśchinje, na hrobowśkej haśy 15.

Pétowźa, Willi Bendel, pjekaŕ w Budyśchinje, na śwowkownej lawśkej haśy 10.

Hotzu do domu, Alwin Poldrak w Hodźiju, 14—16 létny **Bräuninger** w Kamjenzu, kaśarnśka haśa 84.

Dźełacźerjo a dźełacźerźi, Anton Pleśche, fabrika tonowych tworow w Kamjenzu.

Kuchinśku, śanatorium dr. Halter w Muźakowje.

Schkrowe depesche.

Barlinśke produktowe wiki: Dop. 2412 hodź. **Wiki śo njeźśu pśchemenite.**

Płacźiny na Barlinśkich produktownych wikach.

Žito a wośiowe žywiże po tonu abo 1000 kg, śeźwał 100 kg, płacźiny po Łotej śtrowje.

	16. 6.	15. 6.		16. 6.	15. 6.
Pśchenica	264-267	267-270	rajź, wośiowśki	15-15,60	15-15,60
rożka	210-214	213-217	pośł. wielaśe	10,00	10,00
małeź. jećmjeń	226-242	226-243	verabeśka	13-15,25	14-15,25
naź. jećmjeń	—	—	běrnaje krupźi	18-19,40	18-19,40
wowśa	233-241	235-243	bunt	21 22,00	19,50-21
kukarica (Mais)	211	—	wota	23-26,00	19-24,00
pśchenicźn. muka	33,50-36	34-36,25	lany wośiowśki	21-22,80	21-22,80
rjana muka	29-30,50	29-31,00	módre łupiny	10-11,00	10-11,00
pśchenź. wotruby	13-14,00	13-14,00	rolle tupiny	13-14,50	12-14,00
rjane wotruby	14-14,30	14-14,40	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,20-3,60
rapź	360-370	365-375	ślona, rjana	1,00-1,40	1,00-1,40
lane śymjo	385-390	385-390	„ pśchenicź	1,00-1,30	1,00-1,30
hroch	24-26	24-28	„ wowśina	0,85-1,15	1,00-1,15
pjelušćki	21-28,00	20-22,00	„ jećma	0,95-1,00	0,95-1,00

runjej nicko njerosumjesche S tym cżęsko swoju lojtownyhnosć wotpokucżi.

* **90 wowzow a dwaj konjej so spalichej.** W Sprotzcu w Harburgskim wokrjesu so saždżene dny zyle kubło wotpali. Pschi tym so 90 wowzow, dwaj konjej a wjele rataršich maschinow sobu spalichu.

* **Krokodil we Wobrje.** Powdża so, so je we Łobju we swojim cżasu jedyn krokodil był. Wón je s [illegible] swérjenja cżeknył a do Łobja skocżił. Saždżene dny nadeidżechu nětko we Wobrje pola Wróblanoja [illegible] 90 zm. dołheho a 7 lět starcho krokodila. Wón [illegible] wunjaerjej se sabawnesho parka psched dwěmaj njedżelomaj cżeknył. Wobsedżer zyla wěc hacż [illegible] potajmu [illegible].

Winizy. Cżežke njesbożo sta so saždżeny pjatk wjecz[illegible] na Jaworskej dróhy. 67lětna wudowa Kriegmarjowa zbžesche na polo. Wona chcyschse so elektriskej żelesniznu wuwinyć. Pschi tym ju jedyn [illegible] auto hrabny a zyły kruch sobu wjeczesche. Sniesbożena so we wobliczu khěra srani. Ju bjes wědomja do khownje domjesechu, hdżež krótko po tym wumrě.

* **Wopor lubosże k bližschemu.** Na Neumünsterskim dworniscżu běchu wós s poldraletnym bżeszom bliźko kolijow stejo wostajili. Wós poczа nadobo sam wot so jěć a sajedże na żelesniske kolije. Pschedesdżecżnik Süller s Neumünstera bżeżesche sa wosom, so by jón z kolijow wotstronił, dokelž so cżasy bliżesche. Njemóżesche pak wjazy dokhwatać. Cżah jeho sbrabny a jeho cżežko srani. Jej bżeżcu so lewa nóżka wotdżeje.

S Georgswaldy. Na dróhy s Georgswaldy do Ebrnberga nadybny jedyn sósstnik mlodu holcu na bżiym dnju. Rubježnik ju wot sady pschinny, hrożesche [illegible] a jej wschě pjenjezy rubi.

Swójbne powjesće.

Wumrěli: Michał Tammer s Budyschina. — Klara Heidowa s Kockebuša.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Pschichodny schiwórtk 18. junija dop. w 9 hodź. budu so w pschedhadowanskej runmoscżi na żudniskwje scżehowaze wězu na pschedhadowanje pschedawacżą: 3 pišanske maschiny, wjetschi dżěl nowych meblow, 1 stólcżk k pišanskemu blidu, dubowe meble, pišanske blido, 24 ćmowe zitronowego a mandlowego wolija, 17 bleschow cżekowjeneho wina, żud hórkeho palenża, żud a 50 bleschow fognaka, 3 kaschelti fikra, 15 dezimalnych wahow, 7 pschesnowanskich wahow, 1 bantojta pika, 2 drastnaj khamoraj, 1 gramofon, 1 blisset, 1 rukawz, 1 lożuchowy khornat, bruny kón (wallach), wjetschi dżěl żiżawnych żonjazych schatow, 300 kolojédnych samkow, 300 franzowskich schrubowakow, 1 autogenitski apparat, 1 sofa, 1 khlowy khamor, 1 stejazy cżahnik, 500 witkotych korbow, 1 pišanski pult, 1 burowowy khamorcżk, 3 dubowe pišanske blida a 5 kristallowych pasow

*

Do wikowanskeho registra je so dżenża sapischało: 1. Na lopjeno 991 wikowarnja s pschedżenjom, drużstwo s wobmjes. ruk. w Budyschinje. Drużstwo so rospuschcżi. Alfred Bokreis njeje wjazy wjednik wobstboda a rospuschcżeć. 2. Na lopjeno 1010 firma Berndt a Fischer w Budyschinje, pyjedy w Nowym Sadu. Drużstwownikaj staj wobsedżeć fabriki Arnoschi Otto Berndt a pschekupz Wjedrich Pawoł Fischer w Nowym Salzu. Drużstwo so 1. 6. 1903 założi. Wobkhodna runmoscż: filzowa a cżrijowa fabrika. Wobkhodna runmoscż: Lubinska dróha cżo. 33.

1. Na lopjeno 725 firma hornjołużiskich mostowych wahow Pawoł Ziegler w Budyschinje, firma Hugo Pawoł Ziegler je so wuschmórnyła. Mandelska jwarza wahow Elsa Marhata Ziegelerowa rodź. Liebschez s Budyschina je s mějicżelku. Wona njerukuje za wobkhodowy dołh dotalneho mějicżela. 2. Na lopjeno 858 firma Grotjahn a Co., drużstwo s wobmjesowanym rukowanjom w Budyschinje, Slicżbowanje je słónczene, firma je so wumasła. 3. Na lopjeno 874 firma Wilhelm Marx a Co. w Budyschinje, prokura Kurta Schmidta je so wuschmórnyła.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokol“ ma kóżdy štwórtk wjecor we 8 hodź. zwucżowanje w towarschowni na Hornczeskej hasy.

Bukecy. Spěw. tow. „Radosć“ ma jutře srjedu wjecor 1/2 9 hodź. jara ważnu spěwnu hodżinu. Wschitzy maja cyle wěsce přinć, dokelž mamy za zemrětu sobuspěwarku spěwać. Dirigent.

Do Delnjeje Hórki. Sokolska Jednota w Malešecach wuhotuje přich. njedżelu 21. t. m. wjecor w 7 hodź. w Nowakec hosćencu Sokolski swjedżeń.

Hornja Hórka. Serb. towi „Łužica“ ma njedżelu 21. jun., pop. z dypkom w 5 hodź. zhromadźiznu. Je najwjetši cas, zo so rozsudźimy, w kajkej ličbje so na wšotowarstwowskim zlěće wobdźěliny. Mamy jara ważne a nuzne dypki na dnjowym porjedże Prosymy wo bohaty wopyt, wosebje dowěrnikow.

Khrósćicy. „Ratarski Dorost“ ma pjatk, 19. junija, wjecor we 8 hodź. pola Wjenkec w Khrósćicach zhromadźiznu. Wschitzy dyrbja přinć. Jedna so dla Kulowskeho swjedżenja. Přednošk je přilubjeny.

Kulow. Příchodny pjatk, 19. junija, wjecor 1/2 9 hodź w „Kejžorju“ posedżenje dla wšotowarstwowskeho zlěta 5. julija. Wšě sobustawy zlětowych wubjerkow a funkcionarow, kaž tež předsydstwo a wšě sobustawy Kulowskich a wokolnych serbskich towarstwow z tutym naležnje přeprošujemy, zo bychu wšěsce a z dypkom přišli. Domowina.

Moholc. Serb. zhromadźizna w Moholcu so wo krótki njedźele wotstorči, dokelž hišće hosćenc njeje dotwarjeny.

Sowrjecy. „Zwučowanski wotrjad“ ma srjedu wjecor 1/2 9 hodź. ważnu zhromadźiznu. Njech wšitzy cyle wěsce přindu.

Spěwnym towarstwam. Spěwne tow., kotrež so na wšotowarstwowskim zjězdże w Kulowje wobdźěla, so prošu, zo bychu wot sekretariata hižo wozjewene spěwy sebi derje přešle. Sokolskej spěwaj za muski khór su drje towarstwa na žadanje mjez tym dóstałe. Hłowna pruha w Kulowje so hišće wozjewi.

J. Słodeńk, hłowny dirigent.

Wylemocy. Njedźelu, 21. jun., wotměje so w Hórreo korčmje w Wylemocach serb. přednošk ze swětowobrazami. Přednošuje k. Hładki wo pucowanju po Južnosłowjanskej. Započatk wjecor 1/2 9 hodź. Wo bohaty wopyt prosy zarjadnistwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleř w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžyncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinie.

Překwapjenja

dnja směło naše dźensnišе **poskićenja** być, kotrež su — jeli je to dosyla možno — **hišće tuńše** — **hišće lepše** — hač dotal hižom. Dha njesmó być žanoho wočakowanja, ale kóżdy dyrbi spěšnje přimać, płaći so tola, zo pola nas kupujeće.

Naše płaćizny rěča same za so.

Přinjesemy: Mužacu konfekciju, żonjacu konfekciju, dźěćace wobleczenja, mužace, żonjace a dźěćace šaty, drastowe tkaniny, ručne dźěła, krótke twory, gardiny atd. w hobrskim wubjerku po njewěrjomnje tunich płaćiznach.

Při kupowanju wot 3 hr. sem dostanjeće we hłownym wobchodźe hobrski ballon darmo.

Telefon 12. **Welsec kupny dom w Kulowje** Założeny 1868.

Filialka w Halštrowje. **Filialka we Wojerecach.**

Hosćenc „Złote Jehnjo“

Stwórtk, pjatk, sobotu

hosćina začehnjenja

(Einzugsschmaus)

ze swinjerězanjom. Na wšěch dnjach

hudźbna zabawa.

Přeslušnje přeprošujetaj Juri Kušk a mandželska.

Hypothekowe poždżonki

na ležownosće, kiž so k ratarstwu wužija, wobstara pod přihódnymi wumjenjenjemi při najnižšej dani bjez napłačenja najspěšnišo

Ernst Raue na Hošic hasy 32

Założene 1907. Najlépše poručenja.

Ratarske mašiny

předawataj a wuporjedźetaj najtuńšo

Bjenada a Pjetaš w Kamjencu

na ranšej drózy čo. 11, telefon 159.

Parne čisćenje pjerja

z elektriskim sérjenjom

Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3, telefon 1103.

Za ratarstwo!!

Poručamoj

fosforokisały kalk
mlokowy a wuzitk. pólvr
konjacy żranski pólvr
jendź. žałzowy pólvr
konjace fluid
kormjeński pólvr za swinje
wolij pře borkawy
muchacu panjeru
butrowy pólvr
čerstwu česnicku
(morsku rybu)

kaž tež wšě skónne lěkarstwa

Strauch & Kolde

w Budyšinje na Kamjenčnej Hasy 3.

Fotografiske aparaty

a potrěbne wěcy

kinowe projekcije

pola Wintera.

Bratrow Měršec nasl. mějećel

Erich Winter

na žitnych wikach 30.

K swinjerězanju

kupujeće

dobru hejdušku

samomětu čerstwu,

nowe korjenja, majoran pópjer

ze samenoje korjenineweje tołčerńje, stajnje čerstwe pola

Korle Kahroweja.

Transmisije

kóždeje drużiny

wolije, hencin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

MERSIOVSKI

Naručnicowe časniki

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jěadne kola, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wumorjadź.

Ratarstwa

wšelakich wulkosćow z najlépšej pšeńcnej zemju předawa tunjo

Wilhelm Koschmieder

posrědnik ležownosćow we

Zhorjelcu, Konsulstraße 36.

Telefon 2368.

Słomu

předawa Hannins

na słobodnem kuble

w Ješicach

Rjana jałojca

blizko čeleću je na předań

w Konjecach čo. 12

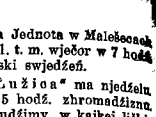
pola Raible.

Jurij Hänsel

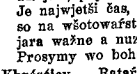
w Budyšinje

na šulerskej hasy 34.

Telefon 736.

Hłowna pschedawarnja Rud. Sacka s Lipska w Budyschinskim hantiskim hejtmanstwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

Kedźbu!

Hdźe kupuju derje a tunjo

kosy
serpy
brusy
hamory za kosyklepanje
nakowy
synowe widły

kaž tež wšě druhe ratarske wěcy?

Pola

Augusta Heyny

w Budyšinje na kamjentnej hasy

napřeča prosacych wikow.

K. S. B.-dobyća

Jězba z motorskim kołom z Neugersdorfa do Lubija a wróco

14. junija 1925 **28 kilometrow.**

1. mjto: Korla Stockmann w Budyšinje na **K. S. B.-Puppchen** a z dobom jako druhi najspěšniši čas dnja ze wšěch mašinow kóždeje sylnosće w **22 mjeńšinach 22 sek.**

2. mjto: K. Schiebak na **K. S. B.-Puppchen**

K. S. B. je hódnosć, spušćomna a spěšna. Dobyćeŕ na jězbje po Němskej 1925 (3000 kilometrow).

Wšě šulske knihi

serbske a němske

dostanjeće najtuńšo

w Serb. knihařni w Budyšinje

w Serbskem Domje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje wo wudawarni 75 zł. pj., na pónče a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 35 nat. pj. Wobsćežnje so stajnje na nawěstki a tabele so wyšše wobkedźa. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 139 — Budyšin — štwórtk, 18. junija 1925 — Bautzen — Lětnik 84

Namjet na postajenje 18. januara sa nazionalny ßwjatk dźeń ßo saćißnyć.

W hospodarstwowym wubjerku němskeho ßejma bě ßo němskonazionalny namjet pschijał, po kotrymž dyrbjesche so pschichodźe ßo 18. januara jako nazionalny ßwjatk dźeń ßwjećić. Na tutym dnju běchu w lěće 1871 we Versailles pruskeho krala sa němskeho kějzora wuwołali. Wutoru je němski ßejm wo tutym namjecu wothłosował. **Namjet ßo je 190 pschećiwo 138 hłoßam saćißnył.** Pschećiwo namjetej hłosowachu bayerska ludowa strona, zentrum, demokratojo, sozialdemokratojo a kommunistojo.

Hindenburg a akademiska młodźina.

Němski president je wutoru wotpołdnjanskemu sastupjerjej němskeje akademiskeje młodźiny a hospodarskitwoweje pomocy němskeho studentstwa pschijał.

Němski ßejm wo konkordaeze mjes Bayerskej a Vatikanom.

W němskim ßejmje ßu sozialdemokratojo napraschenje sa bayerskim konkordatom ſ Vatikanom sapodali. Sdrjedu je ßo wo tym jednało. Sozialdemokrat **Singer** němjenje sastupowasche, so bayerski konkordat a ſ nim swißowaze sreźenje ſ ewangelskej zyrkwju w Bayerskej na wjazore waschnje němsku wustawu rani.

Němski stmtskowny minister Schiele njebě pschitomny, dokelž je ßebi nohu sranił. Město njeho teho dla statny sekretar Zweigert na sozialdemokratiske napraschenje wotmołwi. Wón wotpokasa, so je ßo ſ konkordatom němska wustawa sranita. Prjedy hač je bayerske knježerstwo konkordat podpißało, je wono jón němskemu knježerstwu pschedpołožiło. Tehdomnischi němski kanzler je ßo wuprajił, so ßo pschećiwo njemu na podłožu němskeje wustawy njehodźa napschećiwosće ćinićz. Nětčišće knježerstwo ninta njeje pschećiwny, wot tuteho siejischcza woteńcź.

W mjenje zentrumskeje strony sapósłanz **Bell** to ßame siejischcźo sastupowasche. K hajenju němskostatneje myßle a ke schkitanju němskeje wustawy je ważne, so ßo prawa njeranja, **kotrejž** ßu jenotliwym němskim krajam swołałe. Pschi tym wěźo njeßmědź asajinny němskeho stata schkodowacź. Tule winowatosćej je němske knježerstwo pschi bayerskim konkordacźe dopjelnilo.

Měnjenje napraschcerjow, so ßo prawo a wustawa kama, hdyž ßo wuczerjo, kotrjž sagadnje ßo sapowjeduja, nabožeńsku wuczbu wudźelićz, ſ konfesionalnych schulow wusamknu, dyrbi ßo wotpokasacź. We wustawje je ßo mjen ujdy w nastupanju wěrnuwuznawarskeje schule częźišchcźo na wolu k wuczehnjenju woprawnjenych (starschich) połoźene a wusnawarskża schula je tam twjerdźe sakótwjena. Na wuczehnjenje woprawnjeni maja po wustawje prawo, ßebi żadacź, so wuczerjo wuczbu w duchu wuknacza wudźeluja. Tule rukowanje pak ßo pola wuczerjow njedawa, kotrjž njeßu ßwólniwi, w duchu wusnaca wuczićz.

Hdy sozialdemokratojo spóńnaju, so ßu na wopaczným puczu, hdyž ßo do należnoszow zyrkwjow tykaju? Dźiwak praja, so je nabožina privatna wěc. Zuteje sagady ßo sajo pschi swojim napraschenjom sa bayerskim konkordatom njeßu dźerżeli. Kóżdom staćanej dyrbi ßo w należnoszach wěry pokna ßwoboda wostajićz. Se sozialnymi sagadami sozialdemokratow wěrnuwuznacza nimaju do ßyła niczo ćinićz. Toho dla njech sozialdemokratojo ſ nimi w pschichodźe wjazy njesaběraju. W tych wězach woni stajnje podleża.

Wotstorćenje samoźenjoweho dawka.

Němski ßejm je ßrjedu we wschěch tśjoch cźitanjach wobsamknył, so ma ßo doprědka saplaćenje samóźenjoweho dawka wot 15. meje 1920 do 15. augusta 1925 wotstorćiśź.

Dittmann wo ßpjeczeńßy w němskim wójnskim łódźstwje w lěcze 1917.

Něhdyschi mjednik njewotwißnych sozialdemokratow Dittmann, kotryž je ßo do sozialdemokratiskeje strony ßo sasa wrócił, je wojßewił, so wotkrycze wo tak mjenowanej ßpjeczeńßy němskich namórjakow w lěcze 1917 do sjauwosće da.

Dittmann w jenych Barlinskich wjeczornych nowinach praji, so ßpjeczeńza muźźwom němsk. łódźstwa iźiła nieje ſ politiku swißowaka. Wojazy ßu jenoź ſ njedobzahnym a njeelmanym ßeźiwjenjom njepokojom byli. Wobźehje we Wilhelmshavene ßu ßo wojazy na skoro ßame ßeźiwjenje ße ßuschenej seleninu hórschili. Njespokojnosćej je pschibźała, hdyž ßu wojazy pódła ßuschenje seleninu cźerwiene rybaze mjaßo ſ jědźi dóstawali. Dittmann wójnske ßudy wobßorcźowje, so ßu ſ tejele njespokojnosćeje wulku politisku nałeżnosćź ßćinke a něhdże 100 namorjakow wobstorćiże. Każ je snate, je wójnski ßud dweju wobstorćenoju ſ smjerću sasudźił a jeju tej wotprawiećź dał. 10 wobstorćenych ßu k khłostańskemu khłostanju wschu hromadźe na 400 lět sasudźili. Dittmann ßudnikam dla jich njesamołwjomnych wuńudow najcześe poroki ćini. Wón je ßebi wotmyßlił, w septembrje je ßwojim wotkrućom ſched sjawnosći stupiećź a ßebi żadacź, so bychu ßo namórźny offizjerojo, kotrjž ßu jako wobsórbnizy a ßudnizy ßobu skutkowali, pſched ßud stajili.

Druhi Rathenauski prozeß.

Pſched pratnym ßudom k schkitanju republiki w Lipsku ßo schtwórtk 25. junija prozeß pschećiwo prjedawschemu namórnikemu wyschichemu leutnantej, nětčišchemu studentej Güntherej Brandtej a fabrikantej Küchenmeisterej sapsćale. Jimaj ßo porokuje, so staj wschě nadrobnoicze mordatskeho plana pschećiwo ministrej Rathenauej znałoj.

Runopraworosć mjeńschinow w Pólskej.

Pólske knježerstwo je ßo rosßudźiło, ludowym mjeńschinam pokmu runopraworosć dacź. Leon Waßilewski, kotryž je ßo do ministerstwa jako wěźywobstojny do wotdźelenja sa praschenja mjeńschinowe powołał, je njedawno wo mjeńschinowej politiju jara ważny programmowy nastawk napißał. Po nim dyrbi ßo ſ politiki rańschcheho pólskeho kraja wschu wotstronicź, ſ ćimż ßo mjeńschiny we ßwojich prawach potłóczeja abo wobmjesuja. W ludowych mjeńschinach dyrbi ßo saćincze tbudźićź, so ßo jim w Pólskej lepje njedźe dyżli druhdźe. Potom budźa ßo wschě schkódne prózowanja wot stata wotdźerżowacź. Waßilewski żada polne stacźanske prawa sa mjeńschiny a najwjetsche dźiwanje na jich kulturne a hospodarske sajimy. To by woprawnjenu narodny programm stata był, kotryž ßo wo ßwoje moralne wuwicze a sa ßwój pschichod stara. Jenoź na [illegible]zku a po dopjelnjenju tuteho programma móże ßo wot ludowych mjeńschinow ßwěrnosćź k Pólskej żadacź. Sozialistojo, żadaju, so by ßo Waßilewski w ministerstwje sa wodźerja wotdźelenja sa mjeńschiny pomjenował.

Ministerski pschedßydza Grabski chce toke żadanje dopjelnićź, mjes tym, so ßu konfervativni pschećiwo temu.

Wotdźelenje mjeńschinow je poślednje dny wjele dźela dokonjało. Pschichodnu pónđelu budźe ßo wono ſ wustawu prawoßławneje zyrkwje w Pólskej saberacź. Po njej dyrbja ßo dokhody prawoßławnych duchownych dokhodnam katholskich duchownych runacź. Metropolitowa móz dyrbi ßo wobtwjerdźićź, a ſ prawoßławnej zyrkwju dyrbi ßo ſ jako prawnej jednotu wobkhadźećź. Na Wilenskej univerśicze ßo wuczbny ßot sa běłorušku a litewisku literaturu pschiprawi, we Wolynskej ßo pólsko-wukrajinski a w Nowogródku běłorusko-pólßi seminar sałoźi. W njepólskich gymnasijach hišće we běhu tuteho lěta kultušowe ministerstwo pruhowańße konmitśije postaji. Cźi, kotrjž ßu mjeńschinowe gymnasije ſ wobßuđenjom sralosće wukhodźili, ßo k ſchćenj pólskim universitam pschipuschcza.

Němsko-pólska zlowna wójna.

Wot wutory pólsko-němske wikowańske sreźenje wjazy njepławći. Němska ſ pólßeje horniseje Schlesyskeje ßamu rudu a druhe wudźełki tamnischich podkopkow wjazy pśches mjezy njepuschcźa. Pólska je ſ tym nusowana, hyrnjež nochcyła, na wudźełki němskeje industrije tak wyßoke cła pokazićź, so ßo njehodźa wjazy w Pólskej wothyćź. S nowinarjemi ßo rosrećźujo, je pólski wikowański minister Klarner rjekł, so ßo Pólska prózuje, swadu wo wikowańske sreźenje na mérne waschnje wurunacź. Pólska prénja njepschećelnoscze njesapoczuje. Wona njej sa nadpad, ale sa sakitanje.

Namórska demonstrazija pschećiwo Rußej a Němskej.

Pólska ſ kedźbliwoscźu namórßkej demonstraziji w baltiskim morju napschećzo hlada, pschi kotrejž ßo jendźelske, franzowske, italske, danske, schwedske, norwegske a pólske wójnske łódźe wobdźela. Tule pschitomnosćej zuseho wójnskeho łódźstwa maja we Warschawje sa wulkotnu demonstraziju pschećiwo Rußej a Němskej. Po wudawanju pólßich nowin ßej loni ruske a němske wójnske łódźstwo w baltiskim morju hromadźe manewry wotmělej.

Debatta wo Marokkowskej w franzowskim ßejmje ßo wotstorćiła.

W franzowskej deputěrskej komorje je wutoru kommunist Dariot **praschenje sa podawkami w Marokkowskej sapodał.** Ministerski president Painlebe, kotryž bě ßo runje ſ Marokkowskeje wrócił, ßo **sapowjedźi, na praschenje wotmołwićź.** Teź komora mějeńe sa njepschisprawnje, nětkole wójnu w Marokkowskej sjawnje rospomnjaca. Wona ße 406 pschećiwo 34 hłoßam wobsamknyła, so ma ßo knježerstwowe wotmołwjenje na kommunistiske napraschenje na posdźischi cźaß wotstorćiśź.

Kommunistiska agitazija mjes marokkowskimi wojakami.

Franzowska wojeńska wyschnosćej je w Höchstu je wobßa dźenej Němskej je jara rosbohrjena. Na nowonatwarjene franzowske kasarny běchu wutoru rano plakaty pschilěpjene, ſ kotrymiž ßo marokkowskim wojakam ßdźeli, so je ßo we Marokkowskej cźeźke wojowanje rosputało. Wschě marokkowske plahi Abd-el-Krima je jeho boju we ßwobodu podpjeraju, a Franzowsojo ßu cźeźke poraźenje poczerpili. Hodźina je ßo pschibliżiła, w kotrejž dyrbi ßo kwału zuseho knježerstwa wottschaśeź. Franzowsojo chcedźa marokkowskim regimentam pschi Rheinje pschećiwo jich bratram wojowaćź dacź. Marokkowscźy wojacy ßo na poźled namołwjeja, so bychu Franzowsam poßkuschnosćź sapowědźili a so njebychu pschećiwo ßwojim bratram w Marokkowskej wojowali. Na idalene strażowańske thěźi běchu ßo jeho runja tajke plakaty pschilěpiłe. Teź běchu ßo pjecza na marokkowskich wojakow na jiwnikowych strażischćach ruczne zedle ſ pobohnym wopschijećzom rosdźělile. Wjele wěźa ßu němscy kommunistojo plakaty nakpili a ruczne zedle rosdźěliłi. Franzowska wojeńska wyschnosćej je wobhdlenja kommunistow w Höchstu a w ßuśodnym Riedu pschepytnaćź dała, tola ßo pschi tym njeje niczo podhladneho namakało. Każ ßo ßa, ßu franzowscźy kommunistojo plakaty a zedle do Höchsta pschinjeßli.

Wobhladanja franzowskeho wójnskeho łódźstwa.

Wulka wobhladanja franzowskeho wójnskeho łódźstwa ßo 16. julija w morju pola Cherbourga pschi ſ nowoskim pokuożnym brjóhy wotmiże. Franzowska ßrjedźomórßka eskadra ßo ſ franzowskimi wójnskimi łódźemi ſ Atlantowoho kanala seika. Flotilla torpedowskich saniczakow, podmórße cźołny a namórße lětadła ßo pschi wobhladanju wobdźeła. Republiczny president budźe ſ bitwiskeho łkschołka „Provence“ łódźstwo wobhladowacź.

Pschibèranje bjesdźełoiscze w Jendźelskej.

Bjesdźełoscź w Jendźelskej tyhdźeń wot tydźenja na wo- mnyßlowne waschnje pschibèra. Dokelž ßu wschelake wuhlowe podkopki a druhe dźełkanje samkli, je liczba dźełkanjerjow saidźeny tyhdźeń wo 40 000 muźi pschibyła, tak ßo hižo prjedawschi njedźele wo 60 000 muźi powyschka. Wona nětkole 1 291 000 wuczinja a je po tajkim wo 263 tyßac wjetscha dyrżi w tym ßamym cźaßu ßandźeneho lěta. Dźełacźerstwo tyho dla we wschěch wjetschich městach demonstrazije pschihotuje.

*

We jendźelskim delnim ßejmje je admiralita na wopraschenje ßdźelka, so je něhkole w chinesim morju 24 jendźelskich wójnskich łódźow. Wojerße mozy wukrajnych mozow, kotrejž ßu nětkole w Chinje ßromadźene, buchu sa schkitanje tamnischich wukrajanow doßahaze.

Jendźelski pólkanz w Swatawje je do Shanghaia telegrafował, so je ßo w Swatawje generalny ßtraik sapoczał. Wón je schkitańske naprawy żadał. Jendźelska wójnska łódź je toho dla ſ Hongkonga do Swatawa wotjeła.

W **Kiukiangu, hdźež ßu sbèżkarjo jendźelskeho konsulata a nětkotre jendźelske pschedawarnje sapalili,** knježi měr. Amerikanska wójnska łódź je tam namórßkich wojakow na brjóh nußadźiła.

Jendźelske zła na zankate twory.

Jendźelske knježerstwo chce je schkitazymi złami jendźelskeje industrije podpjeracź. Jendźelski ßejm je ßo knježerstwowym namjecze wobsamknył, na pschiwos zankatych tworow zła 33⅓ prozenta jich hódnoscze połoźiś. Dźełacźerska strona je pschećiwo temu hłoßowała.

Italske wójnske łódze němske pschisitawy wopytaju.

Italske saniczaki „Pantera“, „Leona“ a „Tigre“ po nowinskich powěźcach wot 28. junija hač do 7. julija do Bremena a Wilhelmshavena pschijedu.

Wšednik Judiskich nable wumrjeł.

Znaty **wjednik hibanja** ſa njewotmišnoſcej Judiskeje, ſ, **je wutoru** ſ Bożej wuzku ſo ſajawſchi wumrjeł. Daſ, **rjeſ nehdy na naſſwonkowonſkim** lawym ſkibile ſwjata**ſtwie, indiſkeje ſtrony njewotmišnoſce ſtojeſche a hiſchcze pſched nekotrymi mjezami** ſ njeſpiſchiwokazjom nuſdy ſa **miniſtrowo kobemu** bromadſedſtawnjo mjes ſendſelſkim ſa**rjadniſtwom** a indiſkim cžaſu ſ powuſnitſkim nahladom **dolchoł.** Wón, kaž wjeſchi dſeł jeho ſtrony, bę bromadze **ſ jendſelſkim** ſaradowanſtwom dſeſał. Lečža naſtawny dſyſiſke **Daß do Jendſelſkeje** pucžowacz, ſo by ſ Lundanſkim kolo**rialnym miniſterſtwom** wo nadrobnoſczach jednał. Hacž **ſmeje** jeho nahla ſtujerej wotſo na ſtelſkiche indiſkeje ſtrony njewotmišnoſce, pſchichod pokaze. Wěſte pak je, ſo bę ſo wobſoſbinſti wuſtup wuſtſi, a ſo radikalni kwartitoſo jeſu**ſmjerjecz** ſ demonſtrazijam pſcheczſiwo Jendſelſkej wumuſe**ſija.** Daß ſe druheho indiſkeho wjednika Gandhija, ſchtož praktiſki politiku nakatpoſche, do ſadu ſeſtſicžeſak

Njemcy w Chinje.

Chiangkaiſchi ſe ſwojim wójſtwom ſ Pekingſej czekanje.

Chiangkaiſchi ho ſami poſtrowacz ſtožkarjow bojecz. Se **ſo nimi**, kotrež chcedža ſtožkarje w Chinje po pſchi**ſtožkach** Ruſkeje ſawjeſcz, wulka njeſchkina chineſkeho luda **wjeſcha.** Tuto da ſu marſchalla Chanatſolina, wóſtoſo**wanje na Mandſurſkeſi**, kotrež je ſ pſchecžiwnikom ruſkich **bolſchewiſtow** za wonaj ſwolali. Wón ſ 30.000 muži ſtoj**nowa ſchtabom ſ Pekingſej cžeſnje.** General Feng, kotryž **wjeſcha w Pekingu** wjeſi ſ ruſkimi bolſchewiſtami a ruſkim **poſtajenjom** ſtarſchiſtwa, **ſe hromadze dſża.** Tutón ſjawuje **ſo** ſo **wſchitkim** ſtarſchiſtwu knjeſerſtwa w Pekingu wu**wjeſcz.**

Chiangkaiſchi we ſwojim **wójſtwie niſte ſaſtał.** Chineſiſe **pſcheczelſtwo** ſo ſ nim **ſtajo** ſchchodowali dokelž ſo we junſim **cžaſu** ſ **Chinu** do wutraſta pſchedawali. Wobaj **ſtaj** ſ **ſtu** ſo **ſtaſa** mužowne wobdžerſtwo, tola ſtraſta dla **ſe** ſ **ſwojim** ſtudom ſo **junſtraſo** pſchedoczi. Wobſtoje **Kmerika** ſe **ſ Japanſkeje** wobſtarała.

Mjaſo, ſyr a mjaſny k jakſam a drastam, lačne **barchowſke** ſo hodam, pisane a bele ložowe ſaty, **ſpodnjeſki**, ſe ſelki, trjenja, bliſowe ruby, dybzaane **rubjanſke**, **ſwjatne** ſaty, tribolowe ſa ſy, nohajey, **torcžuchi.**

Dobre k. jkoaſe, tola cyle tunio

Pſchi Sarjanz na Seminarſkej Hasy 2.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 18. junija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wčžera wjecžor we 7 hodź. barometer 730, hygrometer —3, thermometer we dnju +18. Dženja rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer 1, thermometer w nozy +9. Na naſche wjedro ma ni**žine pſchiwaſnje.** Ta wčžera rano nad ranſchcej a Hoyerſwerdom Curom ſeſeſche. Wyſchlina bę we naſſidalniſchej wjeſcznej Europie. Schkleńca ſtuja ſajo na rjanu wje**ſnu.** Junije ſtoji ſlónczko 3.47 hodź. ſkhadża a ſo 8.15 hodź. khowa. Mjeſacz ſtkhadża rano 2.59 hodź. a ſo 6.23 hodź. khowa

— **Schtrowa powješcz** wo wjedrje ſa jutſije pjatk: Dotaſne kſchowne ſchcerjate wjedro wobſtchowanje.

— **Serbſke towarſtwo „Radżija“** ſ Budyſchina w ſoboru ſwjeru, 21. junija 1925 do Delnjeje Kiny ſ pſchedpo**ſtawſkowej** ſtarſchiſtwowej, pokleſnarjej Lorenzej. Tam ſarjaduje w jeho **pſchedſtawje** pſchinu towarſchnu ſabawu. Pofſtcži ho tej **pſchedwoſchi** ſe ſwjedſtowobraſami wo „Afrizy a wuježnje Saharu“. Pſchedwoſchi je jara powuczazy a ſajimowazy a **pokaže** nam wjes druhim bjawy ſwobody w tamniſchich kra**jinach.** Serbſka rejka pſchedwoſchſkej ſeſeſchuje. Wſchitch ho**ſpodſtawow** (muſſkeho a ſónſkeho ſpohla) kaž tež pſcheczelow towarſtwa na tutón ſawjerjeny ſwjedżeń ſontrolnje pſchezroſchenjenu. Wſchitke wo wuſleče ho hiſchcze wołſewi we ſtobotniſchim cžaſle „Serbſchſki Nowiny“.

— **Darmeine kupanje ſa dżeći** je wot dſenſnjiſchcheho na pondżelu, ſtrjedu a ſobotu w kóżdym tydżenju pokazane. Módre kupjanſke karti, kotrež ſu ho ſaudżenu tydżeń dżeſcom Budyſchkich ſchulow ſwudate, dale placża.

— **Nu domach pſchedawanje khlébo a pjeczywa.** Wo**ſtebje** mjes naſchimi **ſchleſiſkimi** pjekarjemi ſu mnozy pſchecžiwnizy pſchedawanja khlěba a pjeczywa po domach a ſtatokach. To běſche wobeſbe widżecz na pokſchenje pjekarſkim dnju w **Gräubertu.** Toſe wotſajnje pſchedawanja ho dżeń a bóle wo wolſtronjenju dyrbjeſcheho hoſpodarjenja roſcheżcza, ſchtož pjekarjo hoſpodarja zahnuju. Bażerſki pjekarſki ſwjaſk w Minſchowie je wobſla wopomniſtſi ſyſh na wómſti ſwoju ſahodak, we kotrymž proſchi, ſo by tuto pſchedawanje khlěba po domach ho ſakoniży ſakakało. Naſwjetſcha wina pſchecželnoſ tutomu pſchedawanju leži na hygieniſkim a ſtrowotnym polu. Wſchedniſkeje hebi raz, kaž zaſiły a khlěb wot ruki k ruzy du, priedy hacž ſwojcho kuzza nadeſdu, na kaſſe waſchinje je pſchedawarjo dom wot domu noſcha a ſchto khlěcze druhdu pódła teho wſcho pſchedawaju. Pjekarjo ſtami **poruczuja** wobhdżerjam na wſtach, ſtwój khlěb a pjeczywa pola wſeſnych pjekarjow kupowacz, dokelž dżeja tam ſjedworoczne tvary. Wſchi tym ma tola tež **ſwjetſcha** hódża wjeſi jedneho ako wjazy pjekarjow, khdżi wſcho ſ prużeſe ruki a ekike dóſtanu.

S **Kletneho.** Naſchim cžeſkernym cžitarjam w Kſchinjanſkej wopadże ſtżeſtmu, ſo njechcyhu hebi „Serbſke Nowiny“ wjazy pſches póſtu ſtaſali, pſchetož budżemy je na dnju wudacža rożnoſchowacz.

S **Ralbiz.** Knjes wyſchſchi wuczeł Reiner, dotal**ny** wuczeł w Königsheinje, je ſo ſa kantora a ſchulſkeho wu**nima** w Ralbizach poſtajił. Knjes Reiner ſ 1. awgu**ſtom** ſwo je nowe ſaſtojniſtwo naſtupi.

S **Hóſnje.** We nozy ſ njedżeli tudomneho krawſkeho mi**ſchtra** Bawola Schuriga padnyſchi wopytachu. Schuriq na w Rittmannez khži ſtiwu wotnadżaju, w kotrejž ſ**nite** dżela. Hemak hydli w dwuhim twarjenju. Schuriq ſe na**kotre** duſy zawcžował. Tak mjeſnchu padnyſchi ſtóły powe**ſcz.** Slajſchu ſebi rěſi a falſerchu ſ wokwom do twarjenja. Tam wſchelaſaſim krawſkim tvoram ſobu kſachu. Kaž ho ſda, padnyſchi tamne wobſtejnoſcze derje ſnajachu. Nadżiwanje ſo wotſtali poradżi, padnychom hórſy ſpjeſi.

S **Warnorżiż.** Cžeſke njeſbożo ſ autom ſta ho tudy ſandżenu dnju. Jedyn 11lětny hólc, kotryž njemſkeſche hi**ſcheze** derje ſ kokom jehdżeſ, ſajdże do auta. We autu bę**ſchtaj** cžeſkoſlowakiſti biſkop Alojz Pasche-Warnocžiczan**ſki** a ſarał P. Modmann, kotraž ſ jenoho firmowanja do **mjez** jedżeſchtaj. Na rożku dróhi ničko nadoho 11lětny ſchu**lerſ** Klauk wujeżdże. Wón njeſeſche hiſchcze 8ſtmu boczżku na kole hodżo. Jako hólz auto wuhladże, ſhubi dycha**pſchiſlonoſcz** a kraſy runje do auta. Auto bre hnydom ſaſta, tola dę hižo pſchepoſłoże. Hólcka ſu daloko na puez wjerſchnjenu a ſo tak cžeſko ſranł, ſo krótko po tym wu**mrě.** Hólz ſ tohlim ſranjenjom wotežeże.

S **Wochoſ.** Tudomnyny hoſcheńſkaſ a ſjekaſ Kreſ je pożdżeju ſ **kolom** njeſbożik ſe je hebi nohu ſłamał.

S **Wochoſ.** Saudżenu njedżelu wotmě ſo tu ſzerkwinſke viſitazija, kotruž nječeſe knjes ſuperintendent Nary ſ Minjakowa. Sobuſtatkowjeſcz wotmě ſo w nimſkej a ſerbſkej rěczi. K tomu pſchiſtamnuy ſo rozmołwa ſ Zarkowſkim ſaſtojnſtwom. Popoldnju poczeża k. ſuperintendent nekotre ſtowa k hołcam w ſzerkwi. Rěcz ſpocża na ſałdanych ſtowach „Buez ſ prawej rjanoſcej“. Wjeczer ho po**tom** w Domaſchcej ſali ſwobodnu wjeczer wotmě, na kotrymž k. wuczeł Grünberg-Boyberg, k. duch. Gerhard a k. ſuperintendent pſchedwoſchſki dżerżachu. K. duch. Gerhard nječeſche hižom powołdnju w ſchulſ pſchednoſche ſ mni**ſkej nkobżinje wo pſchiſtojnoſcz a vózcžkowoſcz.** Wondżeń ho viſitazija we Schprewjach a Czelnom dale wjedżeſche. K viſitazijſi pſchiſtamkny ho hiſchcze evangelikarja, kotrež nječeſche k. farar Gerhard. Zyły tydżeń wotměkn ſo na kóżdym dnju popoldnju na karje bibliſke hodżiny a wjeczor pſchednoſchki we ſzerkwi.

S **Libelſchina** w D. L. Wobſtarjunemne njeſbożo wotežeſche wudowu ratarja Otty w Libelſchinje. Wobſtarna ſona dżi**ſche** wokoło pſchipokdnja na rěſarju, hdżež njeſeſche nje**ſchto wobſtarjacz.** Schpundowanje, kotreż je ſ mužnami **dobżerjane,** ho pſchelaſana. Wona padnu runje do tramiſe**la** dele, a to tak njeſbożnuje, **ſo** ſtejſi wobeſ ſoſa ſłama. Na njeſbożnuy pſchihad runje nichtó wjeſcy dame njebó, a tak dyrbjeſche ho ſ wulkeſ próżu ſtama do domu donjeſz. Wjeczor hakle ho jej lékarſka pomoz poſkaſi.

Se **Sicho Komorowa.** S wohnjiſnom naſtała ſchkoda, kotraž ho ſ **ſwopréhła** wjeſcha łuez ſdaiſche, je ho wobſtejiła. Schkoda wuczkinja na 40—60 000 hriwnow.

S **Lubnjowa.** Naſche ſerbſke Błóta ſu nékke ſtrnje ſ wopytom Zohnowane. Wſes bżiwa, ſo ho wſchi tak wul**kim wobżhodze** druhdy njeſboża ſtanu. Saſdżene dny ſa jedyn cžłun ſ tſjomi doroſczenymi a ſ dwěmaj dżiżeńmaj powrócži. Wſchitzy pohnuchu do wody. Tola mózachu ſich hiſchcze w prawym cžaſu wumnożicz.

Z Łużicy.

Se **Sohlanda.** Wutoru rano w 4 hodź. wudyrjeſchi ſo Sohlandſke nabobo dwaj wohnjeſ. Wobeſ ſtarſchenj ſtě**ſchtej** ſe ſtomu krytej a wobeſ ſapoczinaſchtej ho ſo tež hnydom na ſtronje ſuſchi puczu palicz. Sotho mużomny ſudžeſ, ſo bę wobeſ ſałożeny. Hdyž w tudomnym parnym rěſalu k wobnjeſi trubjeſche a ludżo ho wuſtrożeni ſe ſpanja ſchu**chu,** paleſche ſo hižom zyła ſtěcha k. Hallowże w Sſerbſkim Sohlandże. Hallowa dże ſo wobeſ hórſy wunyła, kola, hacžrunjeſ bożeſ wobu bo wohnjo ſtieſche, pſchecžeſ**ſo** njemu wjazy bohwež njemóżeſche. Krótko po tym ho tež ſłomjana ſtěcha jeje pręddowneho twarjenja ſapali. Ludżom ho poradżi, nékcžto nabobu wohnjeſ wuhaſowacz. Sónczneje ſchumana wulka motorowa ſtukawa wobeſ ho**ſcheſcz** ſapoczża, tola woda njedoſtatkaſche. Premitja pſchi ha**ſchenju** dóſtachu Schkrachowiſka a Wjednarickaſka wohjeſ**wa** wobora. — We ſtamſnym cžaſu paleſche ſo we wjeſ**chinje** ſdaleka Bekeloweje khežka. Hacž je ho ekike ſe ſchkrjeżki ſapaliła, kotraž je pjeża wet tamneho wohnja **pſchelerżała,** je wulke praſchenje, dokelž wětſi ſ **nje prne**hjeże ſtrany dujeſche. Waha ſtarſchka jara cžežku ſchkch. Tuž ju halle zuiſ ludżo ſawołachu a ſ palazyſe khżli wu**niesechu.** Mało ſomjeże nabobu wuthowachu. Twarjenje ſo zyle ſnieži. Mała, nowa motorowa ſtukawa ho ſ prę**njemu** raſej ſtrjelowała. Jako prěuſej Holbinanſka a Rěkeſ**ſkaſka** (wola Sſtankowa) wohnjowa wobora ſ wohnjeſ pſchiſłużeſchtej. S tutymaj wohnjowomaj njeſłożomaj ſtu**bi ſ ſwobodnym wohdżenje.** Dokelž mężachu ſchkodowanſcy na nikto ſawiſnjeńe, je ſchkoda khżiro wulka. — Kak cżym **barbi** taſka cżłowjeſka wutroha bycz, kotraž ſ taſkeſ ſchkaſ**loſcżu tłuſtby ſwóżiły do tak njewuprajomneho njeſboża pſchinjeſe.** Sondżomnje taſkeho cżłowjeka brje nékdu wu**tneſi,** ale potom budże pſchepoſłoże.

S **Wjaſowa.** Tu je ho ſaſtożeny ſobotu pohonet Emil Jakub ſ Delnjeje Wjaſowſkeje cżo. 312 wobwiſchujuſ. Nječo**konnu** noſcheſche ho dżiwſki cżaſ ſ cżeſkimi myſlenk, dokelž mężeſche wulke dawki placžicz.

S **Lenterodorfa.** Sónżerine njeſbożo ſta ho ju na że**leznińſki** pſchelłod pſchieſ, kotryž ſ tak njenowarnym wo**dokom** njedże. Tu pſchiſłużże cżaſ, kotrehož blížeſe ſta**ruſchka** njedoſtatkiſche, hacžrunjeſ jedyniſ cżaſa dołeż jwo**njeſche** a hwiſdaſche. Też njeſbożeſche ho cżaſ zyżu ſa**ſtojicz,** dokelž tam żelezniſka cżara thętro nanż hnże. Lako**motiwa** żonu ſwobu hrabnu a ju na 15 m ſwobu wježeſche.

Knježna Skuderie.

Powedanczko ſ doby krauzewſkeho krala Ludwiga XIV. we E T A. Twórnika.

(Pokračowanje.)

Desgrais pohladny, hdyż to praješche, ſtójmje a hrubje **na bolešću, tak ſo Skuderie fabrykoła.** Runje poczinjeſche **bolcžka tolko dychacz, tola kóżdeho ſmika, tóżdeho pohiba** njemógna, je ſawrjenymaj wóczkomaj wona tu leżeſche, **nichtó njewidżeſche, ſchto ſ njej ſapoczeż, hacž maja ju do** bydlenja donjeſcz abo jej hiſchcze dleſe k ponuzy bycz, da**nitj njewotnuczi.** Syżiły we warżomaj, pohladowaſche knježna na tutoho njewinowatoho jandżela, wona ſtrachowaſche ſo pſched Desgraiſom a jeho towarſchemi. Tu poczja **ſe ſtłodże wutle żreez, pſchiniſſchecżu Cardillacowe cżeło.** Wſchitke roſtrudżena jatwoła knježna Skuderie wótſje:

— Na żebi ju holczku k hebi wołmu, wy potarczeje **ſo ſa druhe. Desgraiſe!“**

Wutte morkoinje pſchipóſłuacża dżeſche ſches tud. Jomy ſłehmuchu holczku, wſcho tłoczeſche ho k njej, ku tomu **próżowaſche ſo pomjacz, a każ we pawdżije wiſaja ho** holczka do woſa bonjeże. Wſchitzy ſohnowachu dyſtojnu knježnu, kotraž bę tutu njewinowaru krwawnej ſmjerczi **wutrohła.**

Seroniżej, naiſławniſchemu lékarjej Parifa, poradżi **ſo ſkónczne ſ wutkej próżu Madelon, kotraž ſtoże hodżinu** dołho we ſaſoſtej njewedomoſcej leżała, ju ſaſo ſ ſebi pſchiniſeſej. Knježna Skuderie dołoneži, ſchtož bę lékat ſa**pocżał, ſ tym, ſo nékotrym nadżije polnym prahom do holcz**cżineje dujine padnycz daſche, dóniż tuta ſtama wot ſebje **ſ muchu ſyłłanej ſwojim wutrobnym njezwótži.** Wona ſamuże, dokelž ju hłubokeła bolcżej jenoż ſ cżakanu hiſchcze pſchemo**zowa, powiedżeſ, kak bólche ho wſchitko pobate.**

Wołoż połnogu bę wona ſ cżiſchimi klepanjom do jeje duri wutudżiła a ſpóna Oliwierowy hłóſ, kotryż ju pro**ſeſche, ſo by wola hnydom ſtanyła, dokelž nan mrěże. Wu**ſtroſana bęſche wuſtocżiła a durje woczinika. Oliwier, hłeby **a ſtruchły, ſ potom połaty, je je ſwężu we ruzy ſ hłahlazymi** krocżelemi do dżełarnje ſchoł, wona ſa nim. Tam je nan leżał ſe ſtrostmjenymaj wocżomaj ſtychnjo we połżelnim ſtujerstwom boju. Załoſcżo je na njeho padła, a nékto hałle jeho ſiwawu ſoſchku wiżała. Oliwier je ju ſ waha ſłehnył, a ſo potom prózował jenu ranu na nanowym wutrobnik ſ wełſkim wumuwcz a ſawjaſacz. Mjes tym je ſo nanowe wedomjo wróżiło, won je ſaſtał ſpohowacz, a je na nju, potom pak na Oliwiera luboſnje pohladnył, jeje ruzy pſchimnuł, jej do Oliwierowoju położił, a wobe ſ wutrobje ſtłocził. Wobaj, Oliwier a wona, ſtaj ſłoſi nanowym łehnje na kolenje padżej, won je ſo ſ wótrym ſaſchikom położnył, je pak ſo hnydom ſaſch hromadu hyżnył a ſ hłubokim ſdychenjenjom wumrěł. Nékto ſtaj wobaj wótſje płakałoj a załoſcżiłoj. Oliwier je powdał, kak je ho miſchir płáſ jenym wuthodże, kotryż je won dyrbjał ſ nim na jeho zdża**nje cżinicz, we jeho pſchitomnoſcżi nadpadnył, a tak je** won ſ najwicżiſchimi napinanjom cżeſtcżeho muża, kotryhož hebi njeſe hacž na ſmjerczi traujeneho nuſtił, domoj wjeſił. Tak rucże hacž je ſaſwitało, ſu domjazy ludżo, kotrymž je wulke trenje, płakanje a załoſcżenje we nozy napadło, horje pſchiſchłoſ, a ju jeju hiſchcze zyle njepokojneju pſchi nan**wym cżeſe tleczą namakali. Nékto je hara naſtała, połiżija** pſchiſłuże a Oliwiera jako ſwojeho miſchira do ſaſtwa wo**lvjedła.**

Madelon pſchida k tomu nékto najtrażniſche wopiſanje dobrych poczinkow, pobożnoſcże a ſwéry jeje lubowanczho Oliwiera. Kak je won miſchira, jako by jeho ſamuhy van był, nanapwſchcże, cżeſczował, a kak je tutón jeho lu**boſcż we polnej mérze wotplackił,** a jeho, njedżiwajo ſtuoje **cżłuboſcży, ſ pſchiſłużbnoſcżami ſjnjej wuſwoſił,** dokelž je **jeho wuſtajnoſcżej jeho ſwérje a jeho ryły wutrobje** ranaſcże. Tole wſcho powedaſche Madelon ſe ſwojej najmur**niſcheje wutroby a ſtónczi ſ tym, ſo, hdyż by Oliwier we jeje** pſchitomnoſcżi nanej mjeeż do wutrobnika ſtorcził, by to **przedy ſo jebanje cżerta dżerżała,** hacž ſo je Oliwier tajſeho **załoſcżnoho njeſkuka łymany.**

Knježna Skuderie ſ Madelonnej njeſłożnjej bołoſcżu **na najſtuſcżiſcho pohnuła, a zyle pſchiſchłilena, wuboheho** Oliwiera ſa njewinowatcho mérz, napraſchowaſche ho wſchudże, a namała wſchitko wobkruczene, ſchtož bę Madelon wo domjazym żiwjenju miſchira ſ jeho pomocnikom powedała. Domjazy ludżo, ſtużobja, ſhwalachu Oliviera ſenjenohłóſnje jako pſchikład pożeſliwcho, pobożnoho, ſmjerno**bo a pilnego ſadżerjenja,** nichtó njeneżeſche nékcžto ſe wo nim rjez, a tola, hdyż ju wo tutym łałoſtnym njeſłuſku rěczeſche, ſcżahowaſche ſtuoje ſ ranjenoma a mężeſche, we tym też nékcžto njeſłuſbajoſnje.

Oliwier pſched inetu Chambre Ardente ſtajeny, pręje**ſche, każ knježna Skuderie ſhoni, ſ najwjeſcheſej rażneſcu** a ſ najſoſnuſcheſej wotewrjeneſcżu jemu pſchizżeńwany nje**ſtuk a wobkruczeſche, ſo je ſo jeho wiſchtko we jeho pſchi**tomnoſcżi na dołhy napadnył a ſ njeczoru łałkił, ſo je won jeho hiſchcze żiwoho domoj donjeſł, hdyż je potom dołhy wumrěł. Też to krótkeſche ſo ſ Madelonkumaj powedanjom.

Pſchezy a pſchezy ſaſhy dażche ſpeł knježna najwjeſcheſe wobſtejnoſcże krudneho podawka wuſpytowacz. Wona wobhonjeſche ho wſche a ſłedżeſche, hacž je hdy żana ſtra**ha njeſ mjſchrom a pomocnikom buła, hacž ſnadź njeſe** Oliwier zyle ſwobodny mjenje nahłoſeże był, kotraż ſuſe jako taſta ſleba njemdroſeż naſtſchażich łudi napadnje a ſe ſtuſkam żażeri, ko ſtuczeſ zyle bżeſwólnje jedna. Tole cżiſm ſiwiſcho Madelon wo mérzum domjazym ſtożu pa**wedaſche, we kotrymż béchu tuczi ſtło, ſ najſwutrobniſcheſi** łubożcżu ſwjaſanej, ſiwi byli, cżiſm bóle poſtuhowaſche ho kóżdy ſcżin tutanja na ſtujerej ſarudżenehu Oliwiera. Zyle wéſeże wſchitko wopiſanje, hdy by tola Oliwier, njedżi**wajo tehy wſchcho, ſchtož mużnje ſa jeho njewinowatoſcż** rěczeſche, Carbillacowy mordaż był, njenamała knježna Skuderie żanu nékak możnu pſchicżinu, k tutomu łałoſtnu mu njeſłuſku, kotryż dyrbjeſche we kóżdym padże Oliwiera**we łóże ſnicżeć.** Won je łubły, ale wuſtojny. Jemu je radżił, pſchiłhilenje ſławneho miſchira dobycz, won ſa**buje jeho dżowku, miſchtr poſtuje jeho łubóſcż, ſtoże** behaſtiwo ſa jeho zyle żiwjenje jemu twaricż! Hdyż pak je nékto, Bóh we na kaſſe wſchcżuje, Oliwier ſ hnéwom najpe**njenj, ſwojeho dobrocżerja, ſwojeho nana morduje** napadnył, kaſſa cżertowſka łudacżnoſcż ſtużcha k cżi**nu,** nékto je ſtuſtu ſo hałle ſadżerjeż, każ ko to wopraſcheje ſtawa. S najtruczżiſchim pſchehwédżenjom Oliwierowe**ho** njewinowatoſcże, pſchedewſa ſebi knježna Skuderie, wu**dżenja wumóżicż,** njech płaczi, ſchtož dże.

(Pokračowanje.)

Hdyż su wše rozmjerzeńa a so hnydom morr. — Pischeh Jelesnikim pschekhodom bě w prjedawischich czasach jawšrk, totraš pak so nětkle wjazy njewuzywa.

S **Bejerjez.** Wutoru rano wokolo 2 hodžin wuhyri wješ w tudomnej prjedawischej kowarni napischeczo knjezom **dworez.** W twarjenju 60letny makorentnat Kalauch se swojej mandželskej bydleschc. Twarjenje so do czista **spalt.** Dokelž bě twarjenje hischcze se schindželskom krute, so wohenj jara spěschnje roschěri, tak so skoro nicžo wukhowacz njemóžachu. Starcju człowjekow potrjechi i tym wulke njeszbožo, dokelž nimatej nicžo sawěsczene. Też pjerjina so hotw spali.

* **Se Zitawy.** Sandčenm pondželu popoldnju so na Dybiuje 16-letna Elsa Müllerez z někotrymi towarschkami pschekhodżowasche. Na nahlych skalach žiehi někotre kuski chcetkpasche, hačrunjež je towarischki warnowachu. Tu nabohu padže do sluhiwy, hdyž ju czežko zranjenu namakachu. Ju do Zitawskeje khorownje dowjezechu, hdyž hórsy po tym wumrě.

Zawóslane.

Schlesyski „Landbuch" pische sezšhowaze: Lětje je hoarjenje tydzeńcowacz, hacž jenu zyle zwadacz dacz. W tutym zmyslu chcu někotre hrady napisnacz. Jako hurc znaty mčnjenje malych, krčnich a wulkich wobsedżerjow namalkuje. Wichitaz su mčnjenja, so „Landbuch" jich fa'wu jara malo poddyera.

Pschemyslske hrady tola jenu sezšhowaze hrody: Zada so, so so dezimalne wahi, kždžel 2 lecze aschuza. Nimo toho maju so wahi husto dosez dalcko wosnacz. Aschowanje płaczi 8 hriwnow. Jeli ma so wahu poriedžicz, Janje so to hnydom a płaczi sebanje pjenjezu. Pschinjesesceli wahu domoi, to cži czasto hižo jasno prawje njewaži, dokelž je so wo puczu wschelaku schchasta. Dyrbi so z nowe nastajicz a wuhonacz. Aschowanje wahi njemóžesche i zyła ladwa wuhonacz, ale dyrbi so sežkodu za wobkedženja. K tomu so hischcze zyły dżeń pschecžini. Powyschitkowuje so na to swari. Je ratać i zyła nuiowanu, šwoju wahu aschowacz dacz? — Mysliu sebi, so niz, pschetož schtož ratać pschedu, so tola so pschedawatuhi i nowa waži. Stół pak so na stónej wahy waži. S zyła kždy praktikt cžłowjek šamu we, hacž waha prawje ważi abo niz.

Druha należnosez: Cžehodża na ratać šwinio, kotrež chze rkacz, žiwe wobhladacz dacz. Mysliu, so wón šam najžekje wé, hacž je jeho šwinio strowe abo nic, dožli wobhladowacz, kotryž je šmadk krawz abo hewak druheho rjenjesha. Je-li ratać njeswědomity, sarša šwoje khore šwinio a miaso pschedu, jako pschedy někotši zkintachu. Cžehodża takke njelrehawische wudawki. Dozpěcz so i tym nicžo niebodži.

Cžehodża je rozdžěl invalidnych šmankow a pjenjes khorownych kašow za sliužobnych pola burow a wulkozemnoscelerjow?

Dżensa dosez wo tym. Bur widži, so chze jeho jenoz kždy wotsikovacz, nichtó pak jemu njeradže i pomoza pschebliže.

Mały ratać i Hermanez pola Zala.

Cežke železniske njezbožo pola Hakettstowna w Americy.

38 puczowarjow je so spalilo.

Sandčenm wutoru rano w 2 hodź. sta so pola Hakettstowna w Nowm-Jerseu cžežke železniske njezbožo. Cžah ižbleschc z Chjagaga do Hobokena. W nim bě 185 puczowarjow — mjez nimi wokolo 150 Mjenitko-Amerićanow. Tuchi cžuchu z parnikom do Bremena jěcz, so dyrbu pschi typalatkiem wopomnjecu Mjunitkeje krajiny pschitomni byli. Kak je so njezbožo stało, njeje hischcze dopołnje wuježnjene. Hdyž cžah ižbleschc, runje šmlue khrimanje na njebju sloteche. Jeni praia, so je tlask do cžaha durił, druhi jaho, so je so železniski cžah zapadnył, dokelž bě jón woda podmilewa. Cžah z kolijowu wuškodi a padny po brjohu dele. Pschi tym wosbuchny kotel lokomotiwy. S tym so wosy šapalichu a wse swiecžichu. Kaž so hacž dotal pschewidżesch hodźi, je so 33 wosbowom špalko, mjez nimi 20 žonow. Liczba ranjenych je jara wulka. Wosbebje někotši z nich so jara cžežko wopalichu. Jara dwélomne je, hacž tuzi pschi žiwjenju wostanu. Swjetesche wschitzy morwi a zranjeni su Mjenitko-Amerićenzo, z wuwučacžom žednjach. Kotliž w Chjagagu a we někotrych wokolnych wsach w pokrocznym Illinoiju bydla. Cžeła su hubjenje k špótnacze, dokelž su zyle cežonjene. Cži, kotši žiwi wobchadu, pjenjacžu, so někotre mjenischinty po njezbožu blizšy farmerjo na pomoz pschichwatachu. Dokelž runje we Lamjon cžahu šylne njewjedro załhadżesche, bě zyły telegrafiski a telefonisti wobtkad pschetorhnjeny. Tohodla mózachu lekarjo a šanitetiki cžah hakle hodźinu posdžischo na pomoz pschichwatacz.

Ze susednych a dalšich krajow.

S **Kamjenzy.** Z šwójbnej trauschohes w Fichtigštatu pola Limbacha pobamy hischcze sezšhowaze: Pišarjowu sandżene dny, to je tu 14-letny hołz w lecze 1916 šwojcha na na wyšši šadajit. Macz a dwě hotije jemu pschi tom pomhachu. Nana potom w komorze na khamor powěšnychu, so bychu samomordarstwo šukalt. Hacž je 14-letny hyn nana rkónzowal, njeje zyle wěste. Jeho šin z pschepytowatkowskeje ialbn puschcžili. Też macz a jemu džiowku w blišschim czasu i jatby puschcža. Najtarschi džiowk pak w pschepytowanskej jatbje šwostanje. Kaž ho praji, je wona šama pjerja morduarstwo skuržita. — Na jenym tudomnum dwórnischczu šandżenu njedżelu 19-letna Hilda Kreberez z Kamjenzy šunjertnje šusedżoži. Czah hižo ižbleschc. Hołza dżiwische hischcze šaschwjecz, wobšmuhu ho a pschinidże pod kola. Sušedżowzena bu na mčstnje morjena.

S **Wróblawja.** Njewjedženu demonstraziju widżachmy w šaschtych dnjach w naschim mčsce. Swjatk wobsedżerjow rašowych pjow bčsche šwoje hobuštawy, kaž też wschčch pschecželow pjow namotwjal, k protestnemu czahej po mčsce pschecžiwo wyšokemu pjenjezam dawkej. To bčsche rjana liczba pjow, po posdnejšym licženju na 2.000 skczaškow, kotrež je šwójim kujesom abo je šwojej kujenju po drohach kreczachu a we wschčch hłokach šposnacz dachu, so ju hołbjtwe, šwoje wobłaczе, ekšistenzu wyhokemu magistratej psched woczomaj a wuschowaj depokasacz. Mnohe pjow, też na žerdzkach, noschachu plakaty i napismom: „Protestujemy pschecžiwo 80 hriwnam pjenjezho dawka," „Žadamy sprawne dawki." Wothladajo wot někotrych njerjanych pschiłpowmnjenjow pschihladowarjow, namakachu demonstrantujo pokneho berofmnuwjenja za šwoje žedanje. Wošrjedž czahanja poda so deputazija do pošedženja mješčanskich šastupjerjow, hdyž je šastupjerjemi wschelakich politiskich stron jednasche, kotliž też šlubichu, ka šnicženje datoka so šastajicz. Bohužel stónjži je hewak dežne poradženy czah z njewjedženym wuspunkom. So so njeby šhromadżiła mčschczanskich šastupjerjow kapka, běchu policistoja torhoschczo zawjesli. Czahanje a druhe pschekamachu rjeczas a tot šrazychu njekubosnje hromadże. Wołkistojo někotrych šajachu. Hacž jinde demonstrazija wuspěcha?

* **Wotemrzwaze Barlinske schtomy.** Barlinske wulkomčschczanske schtomy, kiž w krašnej nałetnej wyšce flechachu, su wokichowjesle hłódne a lacžne. Kim dže so tak, kaž Barlinskim dżiečom: cžerstwy wjesmy powětr a najważnischе zyroby tam pobrachuja. Barlinske schtomy šelenja so w nałecži pryedy hacž šich wjesni bratrja a šotry, pschibija pak też wjele pryedy, cžasto hižo w julizu, šwojis liščcžo. Schtomy khorja a wotemrn pschecžahe. W Hunboldthim lěsu šahimu kastanje, pschicžežina toho pak je njesnata. Też schtomam pschi drohach a puczach w Barlinje a w blišschosci Barlina dže so wodosnje. Staroscžiwscho a kedżolniwischo dyrbja so wothladacz, hacž schtomy na wsach, tola wsche prósze je podarmo. Winy schpatnesho wuwiesze Barlinskich schtomow su pschelake. Barlinska pódz je wo wuprajenym wežywnoschnych jara dobra. Wschelake twary, ryeze w semi a kładżenje kablow, pluuowych rolow, twar podšeschkicze żelesnitoju atd. pschinjesu stajnje drune, wotmčnjaze šemske wobštejnoscze. Starv schtomy pak njemóža so na nje šmuežicz. Hłubokowakowatke pschemčnjenja šmija stajnje podšeschki wodu. To je i twinu, so wjeršchi wuschhnu a stónczuje šahimu. Wulkomčschczanskim schtomam pobrachuje pschedewischczim też powětr. Semja je pak i asphaltom, pak i zementom, a druhim wokładżena, cžasto dosez pak šaso kruże šteptana, tak so njemóže žadyn powětr, haj cžasto dosez žana woda k korjenjam. Dalsche wimy su pluuy, kiž hu w semi, pak se pluuowych abo druhich rowow a stónczuje też Barlinski hubjeny powětr. Srédża hdy dożpeja Barlinske schtomy wotezju šarobny wjesnych bratrow a šotrow we Božej pschirodże. W prčnim rjedże pak steja khorosce, kaž hrižki, njerjad atd. kiž roscženju kaža. „Cžerwjeny pawk šoda we wjele legijonach na nadróżnych schtomach. Hribitewe khorosce, kiž su na wšu i rédka, žeru korjenje. Wulki schkodu nacžinja też hubzanjy. — Njane wotkichowjaze schtomy bo minu, kamjenitne tšeje pak se semje rostu. Je, jako by wulkomčschczanske kamjenitne morjo šwe selene šwjeje pożrjecz chzhlo . . .

* **Zeppelinowy płeboruy jubilej.** Prčnje dny julita budże runje 25 lět prčni raz, so je hrabja Zeppelin se šwojim powětronom do powětra puschcži. Wopomnjenišli dżeń Zeppelina pak bo njewotwjeżesi w julizu, ale na kónzu augusta.

* **Morduarstwo i pożadliwoscze na 10letnej schulerzu.** W Berlinje sta so šandżene dny žalostny njeschkut. Tam 10letna schulerka Senta Eckertez, kotraž bě hižo wot 8. junija zhubjena, morwu namakachu. Cžło leżesche w žiele pola železniskeje cžary w bliškosci Jarschtiskeho domu w Blankenburgu. Wboha holczka bě na šwoj šrowje zyle do luke hromadu šwalena. Wě jenoz hischcze we kolchli a šuknicžay. Wona bu, kaž so zda, wopor pożadliwoscze.

* **Kak może cžasto woheń nastacz.** We Wilmersdorfie pola Berlina w jenym wohwjedženju woheń wudyri a to i tym, so so gardiny šwalichu. Na wotewrjenym wokle

Wšelakorake rapzhlasce.

Schtwórtk, 18. junija 1925.

Wežerowske kursy w Barlinje.

1 Dollar	4.195	100 franzowšk. frank.	20,08
1 jenglešći punt	20.388	100 češkosl. krónow	12,425
100 šchwajc. frankow	81.445	100 nčmšk. markow	80,10

Efektowe kursy so wežera na Barlinskej burse jasno trachu worjechilchu. Też nčnkle statne a wólnske požčzonki nječachu skrużene kursy.

Produktowe wikі też wežera wulkeho pschemčnjenja niepschetrinjeschchu. Wobrot wostanje dale mčrny. Wschitzne płaczilim so wo nčschko mało wotdrjebichu. Wežera płaczeschе zentnar

w Berlinje

pschenizy 13.20—13.35 hr., rožki 10.50 hr.
hacž 10.70 hr., jeczmjenja nałetnjeho 11.20
hacž 12.16 hr., nałetnjeho 10—10.75 hr.,
wowša 11.55—11.45 hr.,

we Wróblawju:

pschenizy 13.70 hr., rožki 11 hr., jeczmjenja
nałetnjeho 12 hr., nałetnjeho 11 hr., ja
wowša 11 zł. hriwnow.

W termińowym wikowanju:

za julii: pschenizy 13—13.05 hr., rožki 10.50
hacž 10.70 hr., wowša 11.55 hr. hacž be
11.95 hr.

Dodżenske wiki w Běłej Wodże, pjetdn. 17. junija. Butra wunt po 1.90 hr., jeja, jene wo 12 pf., jwarch wunt po 25 pf., kołatej, 3 kčkefki po 25 pf., zjemjacz (Rhabarber) 2 wuntaj po 25 pf., wischnje wunt po 50 pf., lowa wołki, ¼ litra 50 pf.

Kubrike zukrowe žnć na kuzje Kuba. Tam płodża zukrowom jeczmu. S njeje su hacž dotal 97 miljionow zentnarjow nadżělali. Skónczne wudżělanje wčcze 100 million zentnarjow pschekroczi. Loni jenoz 70 million zentnarjow zukra nawarichu.

Sowinjace wiki wežera hrjedu we Barlinje-Friedrichsfelde (Magervieehhof). Pschihnali pschu 167 čžhakow a 497 proſatow. Te płaczachu:

běhaci wułke 80—100 hr., hrjeze 65
hacž 80 hr., małe 45—60 hr.,
proſata wułke 27—40 hr., hrjeze 20
hacž 27 hriwnow.

Wiki derje dźěchu. Płaczilim horje bijachu.

Nčkotre płaczizny z wežerawschich Drjezdżanskich wikow. Kiwa pjerjina: hušy 3—7 hr., kaczki 2—3.50 hr., kury šlare a młode 5—6 hr., młodźiczki 100—120 np., holbje 1.50—2.50 hr. Sarčana pjerjina: ... 1.30 hacž 1.80 hr., kaczki 1.60—2.25 hr., kury šlare a młode 1.40—2 hr., holbje (schpunka) 80—150 np. Hlinu 2.60 hr., wischnje 50—70 np., trukaczy 60—70 np., šojmowcži 30—45 np., holanske jahody 60—70 np., ...15 w schchleinzach 160—180 np., bčrny zentnar 3.80—4.50 hr., hromaz (Sparget) 70—130 np., hnuy 120—130 np., zybla 20—30 np., trufi 40—60 np., tomaty 120—180 np., šolatej kczczk 8—15 np., kórki 60—80 np., butra mlokakniska 1.80—2.20 hr., hurjka 1.90—2.20 hr., ja litr mloka 30 np., twaroh 30—35 np., jeja 13—15 np.

Na pschedaż:

Krowa z 9 dnjow starym cželeczom w Wónjezach cžasto 22.

Kóń, 11-letna kobla, Pobrlich w Jeschizach.

Krowa, wyšokomuchcelena, w Kißlizy 11.

Kaczki, 2 niedź. stare, w Budyschinje na Wjeleczanskej dróży 13.

Wós, dżeczazy, a blidko, we Wojerezach na zyrkwinskej haży 21.

Kolo, motorske, Buża w Němzach pola Kulowa.

Pschenadżowanja:

Durbschske šhudnjse, pjatk 19. 6., dop. w 11 hodź. we Kuloioje mužaze kola, Kuzuy šo w Nčpkez kczczuje šesdu.

Sčdžiotzu, 20. 6., dop. w 11 hodź. motorske kolo a dwójim tšešom w hyscženzu "I lawei" we Wojerezach.

Dobrowuźnik, pjetdn 24. 6., dop. w 2 hodź. w Strózi pola Nakez, šesonnosez. Dalsche wukasuje Wjeschcert nilyn w Strózi.

Pschenowe aukazja, schtwórtk, 25. 6., dop. w 9 hodź.. pola Schmarauberez we Sdterje:

147 žerdžow, 375 žerdkow,
122,5 m. schczěpow, 310,5 kulichow.
(wodaje wuzitkowe drjewo),
2 m. palnych schczěpow, 199 m. palnych kulichow,
56 m. njeschczkow, 47 dolschich hromadow.

Drjewo teži w šlatnej holi pola Kißlizy a Nowej Wjsi.

Sto pytaja:

Kowaŕ a šamkaŕ, Lausitzer Elektrizitätswerk w Běłej Wodże.

Kowaŕski, Herman Kaudernack w Brěsnje pola Kamjenza.

Holza, wupischcha hajnikowa we Wojerezach. Pepłowszyna we Wojerezach. Müllerka we Wojerezach, na Hrobłowskej dróży 3. Knježi diwór w Gólnje pola Zoršenza (Hródk). **Holza do domu** w Běłej Wodże, Schtasenske. 3. Dr. Redmann w Niske. Na jerjowej hoży 9 we Budyschinje. Minik Lehmann w Budyschinje. Lehman w Hodźizu 26. W Budyschinje, na hornjeczerjskej hoży cžisło 30.

Stwinski prof. Sterlizki w Pomorzach.

Widaŕski Waklaŕ Pelschka w Ketlizach.

Schkodne dopeschе.

Barlinske produktowe wiki: Dop. ¾11 hodź. Rožka njeje pschedżana, ale na płaczizny dżerži. Jadnischa je pschesta a dróżicha. Tendenza: skruczena.

Pschicy, ¾12 hodź. Kaž pschedo hodźinu. Tendenza dale i laha skruczena.

Płaczizny na Barlinskich produktowym wiemu.

Kilo a wahizowe tšymizy we tuni abo 1000 kg, šerwat 100 kg.
Płaczizny po Božej hriwnje.

	17 6	16 6.		17 6.	16 6.
Pschenizа	264-267	264-267	rzepk. wožuschi	15-15,80	15-15,60
rožka	210-214	210-214	woch. melasa	10.00	10.00
natel. jeczmjen	226-242	220-242	lezadella	13-15,25	14-15,25
nał. jeczmjen	—	—	bčrnaze kuzji	18-19,50	18-19,40
wowša	281-286	283 241	šuny	21 22,00	21,50-22
kukuzka (Mais)	211	—	wo'a	23-26,00	23-26,00
pschenicžny mukа	33,50-36	33,50-36	jary wožuschi	21-22,80	21-22,80
rjana mukа	29-31,50	29-30,00	mózwe lupiny	10-11,00	10-11,00
pschenicž. pozr.	18-19,50	18-14,00	olje lupiny	13-14,50	13-14,00
rjane wotruby	14-14 3	14-14 30	šuny, 50 kg	3,20-3,80	3,20-3,60
rapš	360-370	360-370	šlonia, rjana	1,00-1,40	1,00-1,40
lone šymjo	385-390	385-390	„ pschenicz.	1,00-1,30	1,00-1,30
hroch	24-26	24-26	„ wowšana	0,85-1,15	1,00-1,15
pielušchi	21-23,50	21-23,00	„ jeczma	0,95-1,00	0,95-1,00

Płaczizny rčsneho skotu na Barlinskich šlótnych witkach.

17. junija 1925. Po zentn. a šl. hr.

427 bykow, 163 wolow, 859 krunowow a jałojzow, 1900 cželatow, 6775 wowzow, 6904 šwinj.

Woły: 1. druzina 57—60 hr., 2. 53—57, 3. 45—50, 4. 36—43.

Byli: 1. druž. 56—58, 2. 52—55, 3. 45—49.

Jałojzy a krawy: 1. druž. 56—61, 2. 45—50, 3. 36 hacž 41, 4. 28—32, 5. 22—25.

Cželata: 2. druž. 76—82, 3. 68—75, 4. 55—65, 5. 46—50.

Wowzy: 1. 55—62, 2. 42—48, 3. 28—35.

Šwinje: 1. druž. —, 2. 81—82, 3. 79—80, 4. 77—78, 5. 74—75, 6. 72—75 ranzy a kundrošu.

nie stejesche schpihel, do kotrehoż słónco świećeszesche. Sslónczne pruhi so konzentrirajo na gardiny wróćo mjetachu a to zuhi czaż, hacż so gardiny njesapalichu. Dotelż trunie w czaju njesboża nichtó wó jstnoje njebé, so wolen pschetnie rosschéri. — Tuż njestajcze żenje schpihel na wotkno pschećiwo słónczku.

* **Hrózna namakanka.** W lésu pola Steinacha namakachu 12. junija cżélo 19létneje dźiwczerki Sömnerez se Steinacha. Cżélo bijo thętro tkaleschе. A bé ś wólschowym liśchom zahrjebene. Alma Sömnerez je bijo wot swojatkow thubjena. Na tóżbu pak so tu wo morjadarstwo jedna. Wschitkoż je na sajecze mordarja 750 hr. myta pschisslibjene.

* **Katolitschy farar ja stónzowali.** W Wilna so pische, so bu tam sandżene dny pólski farar Josef Gronbski stónzowany. Gronbski bé ś wjednikom tudomnoje wólkpschetnje a pschedawschi redaktor litewiseje nowiny „Rusa Balta“, do kotrejež stajnje w pólskim duchu pihasche. Mordarja ja sachu. Cżohodla je stónik kajki njestuk stuczil, njeje znate.

* **Najwjetsche zyrkwinstje pischcżele we Europje.** Wulke pischcżele Paffauskeho domu budu nétkole pschewarjene a też jara powjetschene. Hacż dotal mějachu 67 klinczatych hłosow, nétko smjeja 170, pischcże pjecż manualow bostanu a ś tym budu najwjetsche pischcżele we Europje.

* **Móz wodu na żwérze.** Kak jara je technika hischcże sesadły ś wunoważenjom wodu, pokaża nam tuto wobliczenje, so su na zyłym świeczu 600 miljonow PS wodowych mozow k wutwarjenju, a hakle 25 miljonow wutwarjenych.

* **Sbożo w njesbożu.** Knjeni Fawn Lynn se St. Pauls (południowa Amerika) bosta wulke brjuschebolenje po jedži jeneje wustry. Pischi operirajo namakachu jemu parlu we hłobnosczi 20 000 dollarow w brjuschu.

Přilopk.

* **Cżejke autowe njesboże** sta so mjes Oberstadtom a Bikenbachom, dokelż njebé wjednik dosć wumuczeny. Inżenjer Reinhardt ś Erfurta jédżesche se swojim synom do Darmstadta. Jeho syn auto wjedżesche. W różiu puczą, hdżež dróha do Seeheima wjehże, chzyschе Reinhardt jedyn druhi wosobowy auto pschesczahnuc. Pschi tym słubi knjeżiwo nad wodźidkom a jaséhże po nahłym brjosy dele. Auto so pschechilny. Wjednik pschidże swoju wosa a tu hnydom morjeny. Reinhardt ... bu 20 metrow wot dróhi na polo wjerchnjeny ... cżelko ſrani.

* **Pisches wuheń k wérowanju.** Wopraudże chodojcze nje wérowanje wotmé so w jendżelskej wjesnej zyrkwicży. Natwożenja tam hižo njeschćerpliwje na njewjesnu cżakasche. Mésto jeju pschidże pschichodny nan a daschе jemu sroſumuje k wédżenju, so ſ kwaſom niczo njebudże. Wón so zapowédży, swoju dowalnoscż k temu dacż. W dalschim jemu wojjewi, so je swoju dżowku wésche a krucże fawrjet. Byrnjež radżcho chzyła, do zyrkwje pschińcż, to je jej njeznużne. Knjes nawożenja njech jeno w Bożim mjenje donoj dże a hebi druhu njewjestu pyta. — Po tutym „pschecżekunshi“ nahnuschenja so pschedawschi pschichodny nan shubi. Pschebkapjeny nawożenja wosta wróćo. Pryedy hacż bésche jemu strach se staweu, huwasche so nészto na zrukwinskich durjach a swobodne stworżenjeżko skoczi nuts. To bésche njewjesta. Ale kajki mésjesche napohlad! Wot nupa hacż do nohowo polna żafow. Nan bésche hżeju a wschо krucże fawrjet, ake lubka hebi rady wédsesche. Smuta njewjesta salésche w njewjesczinskej drasce pisches wuheń, hdyż bésche so nan wotzalił. Méłko stejesche psched zbożownym nawożenju, każ mały cżornuch, kiż swojeho lubuschka horzy wobja a ju potom k wérowanju psched wottarż wjedżesche, hdżež mészhnik jeho ſ „cżornej khodojtu“ na cżasu żiwjenja swjasa. Dołhe njeswoczo nana dżyk rad widżecż.

* **Syodżiwny rezept.** Jednemu dusa sasta psched mészczańskej haptyku wós se sdaleneho statoka. Do wosa bészhtaż sapschehnjenaż żiwnaj wolaj, na wosu pak leżaschu wulke schmerskowe durje. Bur, kiż bé ś wosom pschijéł, wsa durje ś wosa a donjesze je do haptyki. Haptyńar wuhżerasche ſ wocżomaj, prajiży: „Schto chcżecze, luby pschecżelo, ſ Waschimi żiwinymi durjemi?“ Bur wotmolwi, so je lékaŕ pola jeho khoreje żony pobył a so je dżył krjepki wukasacż. Njeje pak w zyłym domje ani pjera, ani cżernidła ani papjery było, jenoż kusk krydy. Tu je lékaŕ rezept na durje napisał a knjes haptyńar dyrbi někto tak dobry być a krjepki nawarićż. — Nó wschо żehnje, hdyż su krjepki jenoż pomhake. Sbożowny tón, kiż hebi w nuzy pomhacż wé.

Swólbne nowjesce.

Semrěli su: Hańża Nowakowa rodź. Frenzlej ſ Wulkeje Dubrawy. — Bruno Dautz, tapezéraŕki mišstr we Budyschinje, 31 lét. — Hermann Leberecht Jäżig ſe Sohlanda, 58 lét. — Bruno Gräfa w Leiborzach.

Sslubjenaj: Alfred Jakob ſ Hodżija a Marhata Schusterez ſ Wojerez.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Nad samójenjom pschekupża Theodora Oswalda Zschuppy, jako jenicżkeho mjeńczeja firmy. Oswalda Zschuppy w Budyschinje je dżensa wobkhodny dohlad k wotwobroczenju konkursa porucżi.

Dohladowe wozboby su: prawisnik Marschner w Budyschinje. Jako zhodnjowaj do rady wérjczelow so postajischtaj: a) bankowy direktor Müller a b) pschekupż Schunk w Budyschinje.

Hamtske sudnistwo w Budyschinje,
17. junija 1925.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Serb. tow „Nadźija“. Żónske hłosy zeńdu so jutře pjatk, z dypkom ½9 hodź. w Serb. Domje k spěwnej pruzy. — Srjedu wulkt do Delnjeje Kiny (zabawa, swětłowobrazowy přednošk).

Budyšin. Jednota „Sokol“ ma kóżdy stwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje w towaŕšowni na Hornčoŕskej hasy.

Horjca Hórka. Serb. towi „Lutica“ ma njedźelu 21. jun., pop. z dypkom w 5 hodź. zhromadźiznu. Je najwjetši cżas, zo so rozsudźimy, w kajkej lubje so na wšotowaŕstwowskim zlěcże wobdźělimy. Mamy jara wažne a nuzne dypki na dnjowym porjedże. Prosymy wo bohaty wopyt, wosebje dowěrnikow.

Khróśćicy. „Ratarski Dorost“ ma pjatk, 19. junija, wječor we 8 hodź. pola Wjenkec w Khróśćicach zhromadźiznu. Wšitcy dyrbja přinć. Jedna so dla Kulowskeho swjedżenja. Přednošk je přilubjeny.

Liehań. Serb. tow. „Zernička“ ma jutře pjatk, zaso pruhu za Hućinjanski swjedżeń, dokelž srjedu niebé dosć wopytana. Prosymy naležnje, zo bychu tón króć wšitcy přišli.

Minakał. Tow. „Statok“ wotmjeje njedźelu, 21. jun., pop. w 4 hodź. w Lipiču swoju zhromadźiznu. Dokelž so wo ważnych naležnosćach jedna, prošu naležnje, zo by kóżdy přišoł. Předsyda.

Pančicy. „Lipa Serbska.“ Mužscy spěwarjo maja sobotu, 20. jun., wječor we 8 hodź. nuzne spěwanje pola Šołćic we Wotrowje. Też wšelake druhe towaŕstwowe wěcy maja so wuradźować. Njech so wšitcy wobdźěla.

Pančicy. „Sokol“ ma pjatk. wječor we 8 hodź. we Wudworju zwučowanje. Kóżdy horliwy Serb je witany. Načolnik.

Rolhicy. „Lilija“ spěwa pjatk, 19. junija, ½9 hodź. Njech wšitcy wěsće přindu.

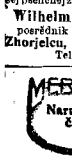
Serbski Sokolski Zwjazk. Njedźelu, 21. t. m. pop. ½2 hodź. je zwučowanje a skónčne zrěčenje načolnikow dla Kulowskeho zlěta. Načolnikoju a zwučowarjo wšěch jednotow dyrbja z wěstocu z dypkom přitomni być. Načolnistwo.

Serbskim towaŕstwam dla wšotowaŕstwowskeho zlěta. Do swjatkow rozpósłachmy wšém č. towaŕstwam přeprošenje na naš lětuši wšotowaŕstwowski zlět 5. julija w Kulowie z předběžnym programom a wšelakimi namjetami. Přiložene zamolwjenske karty požadachmy kruče wupjelnjene hač do 14. t. m. wróćo. Prosymy a namolwiamy, zo by so to tak ruče hač móżno ze strony wšěch towaŕstwow stało. Njeje-li žanemu towaŕstwu taiki naš list dóšoł, prosymy, nam to hnydom wozjewić. Domowina.

Zwjazk serb. spěw. tow. ma sobotu, 20. junija, pop. w 4 hodź. ważne posedźenje w Serb. Domje. Wuradźowanje: Lěčny koncert 19. julija w Hodźiju. Přitomnosć wšěch dirigentow je nuzna; předsydźa su też lubje witani. Bjarnat Krawc.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brěžnoy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Wabjace bluzy
Paul Otte
na Žitnej hasy 10.

Makkowe
košle
kholowy
košle z předkošlič.
nohajcy
zoki
Rud. Osswald
jenož
na serbskej hasy 3.

Ratarstwa
wšelakich wulkosćow z najlépšej pnjenčnjejsomju předawa tunjo
Wilhelm Koschmieder
posrědnik ložomnosćow we Zhorjelcu, Konsulstraße 36.
Telefon 2388.

Poručam
trjebane meble
jož **małe meble a polstrowy wěcy** po wurjadnje tunich płaćiznach.
E. Steizig na hrodowskej hasy 4 I.

Mušace a żonjace
jèzdne koła
we wulkim wubjerku po přihódnych płaćiznach,
gumi najlépšich znamkow
we wulkim wubjerku,
Riemannske laiarnje
wurjadnje tunjo
Oskar Strauch
na hornčoŕskej hasy 18.

Serb. towaŕstwo „Zernička“
wuhotuje, njedźelu, 21. junija 1925,
we Wolfec hosćencu w Hućinje
serbski wječor
ze spěwami dźiwadłom a rejemi
Wšitcy Serbja z blizka a z daloka so wutrobnje přeprošuja. — Započatk ½8 hodź.

Hozdźe za khorhoje
w najwjetšim wubjerku
sléborne wot 3,50 hr.
F. A. Lenke
na Hošic hasy 25.
Telefon 929.

Zahrodka
— serbska čitanka —
za srěni skhodźeńk ludowych šulow
je hotowa a na předań
w Serbsk. knihaŕni
w Budyšinje

Samostatny
khlěbowy pjekaŕ
dosty a stróžby, so na wjes hnydom pyta. Poskiđenja pod „C 21“ na wudawanju “Serb. Nowin.“
Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčoŕskej hasy čo. 10 poruča jězdne kolo, šijace maśiny, mantle a šlawčki. Šamana wuporjedź.

Kójdy, schtój ma
něschto na pschedań, schtó, graj, wschelake nowe a trjebane wěcy, abo schtóż chce hebi něschto kupiś, wotjeu to :: :: ſ nowéjschtkom we :: :.
Serbskich Nowinach
Zajšt nawěschtí so w nětkle 6000 serbskich domach zjita :: a ma wšitu wuspěch. ::

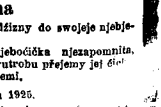
Mužace żonjace košle
spódnje suknja, spódnje kholowy, wupjerki, cychl, pśikrywy, bidowe ruby, twjelki, trjenja, gardiny poruča w dobrej kajkosći a po tunich płaćiznach
W. Köhlerowa w Budyšinje na hłow. torhošću 9. Rěči serbski.

Trjebanej
žonj. jèzdnej kole
nimale jako nowej, předawa płaćiny hódno
Schleback na Mužakowskej Drózy 4.

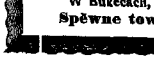
Kupuju stajnje
po najwyšších dnjowych płaćiznach
lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a zkty, winowe blese, (żelezo a metale jenož na wupokaz)
Siegfried Sußmann
na hornčoŕskej hasy 28
Telefon 1346.

Trumpf-Ass-dobyćeŕska mašina
na jèzbje motorskich kolow z Neugerdorfa do Lubija a wróćo
14. junija — 28 kilometrow dobu
Trumpf-Ass dosta 1. myto **měješe najspěšniši čas cyłeho dnja**
ze wšěch mašinow, z nim jědźiše R. Lebelt w 20 mjeńšinach 22 sskundach. Tohorunja dobu Trumpf-Ass w honjenju překi a pódlu po Ślezyskej
z 250 km 2. myto **a jèzdźeše najspěšniši čas w hórskim honjenju**
přećiwo jara sylnišim konkurrencam.
Najlépši dopokaz přenjeje kajkosće a spušćomnosće.
Centrala jèzdnych kołow Rudolf Lebelt
generalny zastupjeŕ
w Budyšinje na zwonkownej lawskej hasy 20 — Telefon 1077.

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na šulelnišej hasy 34.
Telefon 736.

Hłowna pschedawatnja Rud. Sada ſ Lipšta w Budyschinskim hamtskim hejtmanstwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

Luboznu kwětku w rjanem kćěwje swojeho žiwjenja
knježnu Elsu Winklerec
z Lejna
je Bóh tón Knjez z naseje srjedźiny do swojeje njebjeskeje radosće wotwołał.
Nam wšitkim wostanje njebjeńčka njezapomnita.
Swérna towaršska a z dźakowej wutrobu přejemy jej dźěć zbožny wotpočink w serbskej zemi.
W Bukecach, 18. junija 1925.
Spěwne tow. „Radosć“ wudr. gent.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihličišćenja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobežnje so stajone nawěstki a tabele so wyše wobličuja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 140 **Budyšin — pjatk, 19. junija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Pschedłoha wo němskej amnestiji.

Pschedłoha wo němskej amnestiji je žo shotowiła. Wona nastupa wjelepscheradu, tajne sjednoczeństwa, pschestupjenje paragrafow 7 a 8 zakonja wo schkitanju republiki, nałožnjosće pschećiwo knjeżerstwownym žobustawam, pschekročenje nałožnjosćow pschećiwo reepublizy, samjelcżenje brónjowego składa, sjawne wuražnješćenje republikanskeje statneje formy abo němskostatnych barbow a pschejźenja pschećiwo paragrafej 5 wukasa sa 26. julija 1922. Pod amnestiju padnu pjenježne khłostanja a khłostanja na žiwobudże, jatbu, twjerdźinu, jatwo hač do jeneho lěta, tola niz khłostańske khłostanje. Amnestija žo jako němskostatna amnestija jenož na khłostanja poczahuje, kotrež staj němskostatny žud a statny žud k schkitanju republiki pschisudźiłoj. Prozeży dla njenowanych pschestupjenjow a z tym swisowazych khłostajomnych cźinow, kotrež hischcże njejźu wuražene, žo sastaja, hdyž je žo cźin do 1. oktobra 1922 skedźił. Amnestija žo jenož na politiske pschestupjenje poczahuje.

Dapłoya pschedłoha we wubjerku němskeho žejma.

Dawkowy wubjerk němskeho žejma je žrjedu wo sanoženjowym a herbstowym zakonju jednak. W nastupanju samóženjoweho dawka je žo namjet zentrumskeje strony pschijał, kotryž samoženjowy dawk létnje na 5 ł tyżoza postaji. Tale dawkowa žadźba žo na 2 ł tyżaza suji, hdyž samóženje 10 000 hrywnow njepschekroča žo na 7½ ł tyżaza powyschi pola samoženja, kotrež 5 miljonowe hriwnow pschekroczi.

446 miljonow hrywnow njedostatka w němskich finanzach.

W nałódnoscźenskim wubjerku němskeho žejma je němski finanzny minister je Schlieben sdźělił, so ma žo z njedostatkom 446 miljonow hriwnow w němskostatnych finanzach liczicź. K wurunanju tejele sumy dyrbja žo wuraźne naprawy cźinicź. Powyschenje piwoweho a tobakowego dawka žo njehodźi spuschcźicź.

Němske dźełaczerske swjazki pschećiwo zlam.

Koło swjazkow němskich dźełaczerjow, pschistajenjow a sakjojnikow je žrjedu protestowanšku shromadźiznu pschećiwo złownej pschedkoły němskeho knjeżerstwa wotmě̊ło. Profesor Bonn a druzy rěcźnizy, mjez nimi sapółkanz Riedel, wjednik powschitkownego żelezniznarskeho swjazka, němskohejmski sapółkanz Schneider, pschedsyda swjazka pschistajenzow a pschedsyda dźełaczerskeho swjazka Cźeślik, bohustaw němskeje hospodarskitoweje rady, žo na najwótrischo pschećiwo knjeżerstwowej złownej politizy wobroczichu.

Złowna pschedłoha w němskostatnej radze pschijata.

Němskostatna rada je schtwórtk popołdnju knjeżerstwowu złownu pschedkołu s někotrymi powschenjemi pschijała.

Pschećiwjenje němskostatneje rady pschećiwo wobsamknjenju němskeho žejma dla wobnowjenja prozeżow pschi bayerskich ludowych sudach je žo po namjeze Pruskeje wróżo wsało, tak so wobsamknjenje němskeho žejma płaziwosć wobkhowa.

Jubilej tyżazlětneho pschijźiłuschenja Porheinskeje k Němskej.

Porheinska dźenża tyżazlětne pschijźiłuschenje k Němskej świeczi. Hłowna światoczność žo w Düsseldorfje wotmě̊wa. Někotři pruzy ministrowje žu žo do Düsseldorfa poslali. Němski president je porheinskemu wobydleŕstwu postrow pósłał.

Němsko-pólska złowna wójna.

Jednanje mjez Pólšcej a Němskej poślednich dnjow wo nowym wikowańskim srěczenju njeje k žanemu wunoschcej dowjedło. Pólša na tym wobstawa, so ma Němska dale 500 000 tunow hornjoschlesyskeho wuhla měsačnje wotedawacź. W nastupanju Němcow, kotrež žu žo sapowědźili, pólske statcźanstwo pschijcźej a w nastupanju sabydlenja Polakow w Němskej nocze Pólša žanych konzesijow cźinicź. Dokelž Němska wot 15. junija rudu a wuhlo ł Hornjeje Schlesyskeje wjazy pscheš mjezy njepuschcża, Pólša pschiwoss wudźełkow němskeje industrije ł wyšokimi złami sjemóżni. S złownej wójnu wobaj krajej cźežko schkodnjetaj. Sa wobaj by toho dla ł wužitkom było, hdy byschtaj žo dojednałoj.

Schwórtk staj žo pólskaj sastupjerjej do Warschawy próčiłoj, kotraj staj z němskim knjeżerstwom w Barlinje wo nowym wikowańskim srěczenju jednałoj. Tón žamy dźeń je žo zrowny komitej ministerskeje rady shromadźił, kotremuż staj rozprawu wo wunoschku jednanja podałoj.

Bróniteľ Pólskeje.

W Pólskim senacze je wójnski minister Sčikorski wo bróniteľi Pólskeje rozprajił. Wobrónjenje Pólskeje je žo w kóždym nastupanju wudospołnikło. W nastupanju narodneje wójnskeje industrije je žo Pólša wot wukraja nimale njewotwisna cźinika. W lěcze 1924 je žo w Pólskej 40 nowych fabrikow k dźełanju wójnskeho materiala załoźiło. Schtož dźełanje munizije nastupa, może Pólša wschě druzźiny hač k wulkokalibrotym bombam w kraju sama nadźełać. Wójskowy programm je jenož skromny a žo jenož na spokojenje najnuschnischich potrěbnosćow wobmjesuje.

Dr. Beneschowy wuspěch w Parisu.

Cźeskoſłowakiski wukrajny minister dr. Benesch je wutoru sastupjerjam franzowskich nowin rjekł, so je je žo Franzowska Cźeskoſłowakiskej sarucźika, so je žo nětcźiske mjezy Němskeje zenje njepschemjenja, to rěka, so maja postajenja Versailleskeho mjerowneho srěczenja dale płaćicź.

Wjergańza w franzowskim parlamenće.

Kommunistojo žu žrjedu w deputěrtskej komorje w poběžejenju komisijow vopot a puki wuzadali. Ministerski pschedsyda Painleve bě žebi pschał, psched kommisijami swonkownych, wójskowych a kolonialnych nałeźnoscźow wo pokoženju w Marokkowskej rozprawu podacź. Ssobustawy kommisijow žo toho dla k shromadnemu poběžejenju sendźeli. Pschi spoczatku poběžejenja žo Painleve po swuczenym waschnju woprascha, hač žo wschě žobustawy swjasaju, to budźa wo jeho idźelenjach krucze mjelczeć. S wuwjaczom sčěskej kommunistow žo wschitcy sapółkanzy na to swjasachu. Dla sapowjedźenja kommunistow žo poběžejenje skónczi, a sapółkanzy, kotrjž běchu sjinkli, so budźa mjelczeć, wobsamknychu, so we druhej poběžejeńi privatnu radu wotmě̊ja.

Pschećiwo tutemu wobsamknjenju kommunistojo herjekajo protestowachu, pschetož chcychu žo pschi poběžejenju na kóždy pad wobdźelicź. Pschedsyda kommišije sa swonkowne naležnosće, Franklin Bouillon, jo k durjam poběžejeńe stupi a chcyše nabdźelej schěsć kommunistow wobaracź. Wótre wurěczenje nasta. Skónczinje žo kommunistojo do njeho dachu a jeho imorikachu, pschi cźimj žo schkleńczane durje rozrasychu. Hdyž nětośi komorni słužobnikojo na „wojownischcźo“ pschibožachu žo z pomozu quästora wjergańzy kónz sźini.

*

Wo tajnym poběžejenju komišijow deputěrtskeje komory, w kotrymž je Painleve wo swojim puczowanju do Marokkowskeje rěczał, je jenož Parizšti „Matin“ někotre sdźělenki brje z Painleveowym dowolenjom wozjewił. Po nich je Painleve rjekł, so žo Abd-el-Krim njedondże wjazy dołho pschecźiwicź móz. W poknocy žu Franzowsojo rifiskich Kabylow zyle wobsunuli. Mócźi brjoh rifiskeho kraja žo sa krótki cźas wschón wobleńuje. Psched internacionalnej zonu pola Tangera Schpanjeńczenjo straźnja. W ranju ł Algerišej Franzowzy wschě pschikhady wobtśeja. Duž je mózno, so budźe žo Abd-el-Krim dyrbjeć poddacź.

Abd-el-Krim je pjecża Jendźelsku wo poźrědnistwo prošył.

Parizšti „Matin“ ł Londona powě̊: S jendźelskeho knjeżerstwa je žo sdźělilo, so je Abd-el-Krim Jendźelsku a Italsku wo poźrědnistwo prošył, so mohł ł Franzowsku a Schpanišku wo měrje jednacź. Jendźelske knjeżerstwo je Abd-el-Krimej wotmołwiło, so žo nochze do smutkownych naležnosćow Franzowskeje měschecź.

Nota južnoslowjanskeho knjeżerstwa na Awstriju wo bolschewistiskich pschihotach we Winje.

Kaž Belgradska „Politika“ powě̊ je žo psched někotrymi dnjemi awstriskemu knjeżerstwu nota južnoslowjanskeho knjeżerstwa pschepodała, w kotrejž žo na słóžinske pschihotowanje bolschewistiskich agitatorow pschećiwo Južnoslowjanskej pokoju, kotrjž we Winje pschebywaju. Awstriska policija dyrbjała tychle bolschewistiskich agitatorow lěpje wobkedźbowacź a jich revolucijskim planam sadźewacź. To też druhe stata wozkazuja, kotrež Awstriski sdarne wuwiscź pschija a ju prózuja, a so hychu so wschě praschenja na pschihodne waschne rozsitźace, kotrež awstriske knjeżerstwo sajimuja. Dotal awstriske knjeżerstwo njeje kommunistiskej literaturje, wošebje pak niz nowinam „Federation Balkanique“ wobarało.

Njeměry w Chinje.

Mjes tym, so žu žo w Shanghaju sdźełkarjo s wukrajnymi wójnskimi łódźemi, pschi brjohu kótwiacymi satrachili a so po sdaću směrowali, so mjeschcźerske hibanje pscheczźiwo wukrajanam mjes chinešim wobydleŕstwom dale ześe a so ł njeliczomnymi nabydlami jewi. Schtwórtk je cźrjóda Chinesow we wukraiankim měśe jendźelskeho podoffizera je żelezami nadpadła a jeho tśełko cźežko sraniła. Wschędźe žo woczakuje, so njeměry ł nowa wuwoyrja. Se starościemi k Pekingej sledaju, hdyž žo wo sdaću wulke podawki pschihotuju. Nowa nota, kotruż žu wukrajne staty chinesskemu knjeżerstwu pschepodale, so jako poślednji pospyt wobhladuje, chinelle knjeżerstwo pohnucź, so ly ł twjerdej ruki sapschimnyło a njeporadźej kónz cźinilo. Hač pak wono to samoże, na tym wobhonicźi ludźo dwěluja. Wukrajenjo žo teho dla na wschě możnosće pschihotuja.

Bolschewiska diktatura w Kantonje.

S Kantona žo powě̊: Wojerski wubjerk kommunistiskeho Kuo Min-tanga, radikalneho khidźka nětkubscheje strony Sunjasena je wobsamknył, zywilnemu gouverneura w Kantonje wotwołaźicź a knjeżerstwo w měśe diktatoriskemu wubjerkej žudom žobustawom Kuo-Min-tanga pschepodaceż. Wschitke hrajenje a opiume kurjerinje dyrbja žo samknucź. Naiwjazy dawkow žo wotstroni. Wojerstwo roskasarjam je žo sakazało, wot khudźich wobydlerjow dawki bracź. W Kantonje chcedźa bohatschemu wobydleŕstwu wulke dawki napokoźicź, i kotrymž dyrbja žo wudawki sa sarjadnistwo swjesć.

Nowe nadpady nad Jendźelcźanow.

W Shanghaju je žo žrjedu demonstrazija 15 000 Chinesow wotmě̊ła, kotrejž wschu wukrajnu reklamu wottorhachu a wożenju žyrobow do wukrajanskeho města sadźewacź pytachu. Policajski serjanta Geevana ł 12 ranami na hłowje a ramjenjomaj namakachu. Wone běchu žo jemu se żekeru žrubale, hdyž bě někotrych ł dźełu swónkownych Chinesow psched nadpadami studentow schkitacź pytał. Serjant je hischcże žiwy, tola su rany žmjerć straschne.

Reuterez powěsćerinja je schkrownu powěsć se Shanghaja dostała, so położenje bywa dźeń a bóle kritiske. W Cźantingu žu jendźelskeho konsula nuslowali, žwoje sastojnstwowe twarjenje wopuschcźicź a žo do Lignuenskeho templa pschežydlicź. Na městowych dróhach do Jendźelcźanow i kamjenjemi mjetaju a jich też na druhe waschnje nadpaduja.

*

W Shanghaju žu sastupjerjo diplomatiskeho korpsa pschestali i chinešimi wotpółkanzami dla rozbóžła mjenjerjow jednacź. Pod nawjedowanjom 90 nehdyschich mjeschcźanskich policajstow ludowa cźrjóda w Shanghaiskim pschedmjeńcźe Chapeiu wschě wokonwe schkleśiły kamow rosbi, ke kotrymž je jendźelske abo japanske twory pschedawaju. Cźangtsolinowi wojacy potom ludowu cźrjódu rosehnachu.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 19. junija 1925.

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 730, hygrometer —2, thermometer we dnjo +20. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 731, hygrometer 0, thermometer w nozy +9. Wuhladny na wujaśnjaze, jano

Wagon nakładźeńskich śkleńcow je dóšoł

Ia kajkość. wurjadnje tunje

Centralny kupny dom w Budyšinje na Kněžorskej Drózy 14.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Ręči serbski.

Najl. a najtuńša kupowańja wobućow. Podušowanje spěšnje a tunjo

wjesoru, mało pschemenkschjeho. — Po dsaczu njesjtu hjschze wuhladny na wuwjedrjenje. Porwjo sawczerawschim jo we rozpohoženju nikinow a wyschinow wjele pschemenkscho njebě. Też schtkeniza jara nisko stejı. — Jutsche sobotu hóńcžo 3.47 hodź. sthadza a so 8.15 hodź. khowa, Měrzkt sthadza rano 3.32 hodź. a so wjeczor 7.22 hodź. khowa.

— **Schkrowa powdźej wo wjedrje za jutsche Sobotu:** Khłódno, njewobstajno, druhdy so wuczahuje.

— **Dźeń zwjatcho Jana so bliži.** Haj, hischcze ndtore dny a zwjedżen toho hłónczneho, luboschcho, milcho, radv witaneho rózow nana, zwjatcho Jana, tu budże. Na nowy tydzeń frjedu je jeho dźeń. Tola ndkkle runje ł sa tym njewonja. Je thętro syma każ wokolo kermuschow. Praji ho: „Jeli Bożi dźeń kuntworu hraja, to na Jana smjerzuje." Ja njewóm, Bożi dźeń lońschcho léta drje bě kajkeż bě. Jeli runje kuntwory njehrajachu, cłopło bě hody dosć. A jeli w tychle dnjach kuntwory runje njesmjerzuu, to so też njesjepłuała. Hrimanja sandźenych dnjow šu nam symny cźas pschinjesłe. To ani sunez ani rojczenju njehoji. W Krelonoschach je šamo šmły padutk. Bjes dźiwa, so je pola naš tak šyma. Pschichodnu njedźelu mamy młody mšazk. Nadźiwnuje nam tón cźopłische wjedro pschinjesłe. — Haj nadźiju, tuła šajnu hwězdu žiwjenja, nochcemy ženje šhubić.

— **Pokraczowanje powiedańcka** dwerbiachmy kschesnistich winow wuwostraicź.

— **Swobodne mjasowe jatki w Budyschinje.** Swobodu 20. junija dop. wot 9—11 hodźin wotedawa so žyre howjase mjaso punt po 30 a 50 pj., žyre cźelace mjaso punt po 30 pj., žyre šwinjase mjaso punt po 60 a 70 pj. Šwinjase mjaso wotedawa so jenoź na cźišła 1941 hacź 2100.

— **Rosprawa polizje.** Kradnyło je so w Budyschinje w nozu k 17. junitej cźorne mužaze kolo šamki „Avanti" z cźornymi šwjenami a schlitauschimi blachamiz ruczkym wotschidłom a cźmowo-brunymi gumijowymi schinkadłami, ł wodźidłu je šwinadło pschipravjene, ł torpedowym šamoběhom a je schérymi kontinentalnymi mantlemi. Na šwórczki bě napišane „Gustav Nitsche Banken". Też wodźidło bě trochu šersane. S kolom je so tež knižka šhubiła, w kotrejž běchu wschelake pjenjezy sapisane, kotrež na wobšedšej kola pola šidźi dobro stejo. Jeli by žeby někchtó šwaźił, na mjeno měrcźicza šahrodnizkeho wobkhoda pjenjezy žadaez, prošy Budyschzka kriminalna polizja toho sadźerżecź a wjez na hrodowišku namełnizje cźo. 6 wošjewić.

— **Němski sawjeżenzki** wustaw za pschistajenych tuberkulosnych abo na tuberkulozu podhladnych abo rachitiskich dostawarjow syrotneje renty swojich ...eželenych. Wón so po wotschinu wuschnoschcow a sastaraczelskich organisazjow, kotrejž thorowate dźeći do lekowarskich wustawow, k morju abo do hór atd. sešelu, wobhotowuje a to ł pjenježnymi podpjerami. Wyšoškosć pjenježneje podpjery je wotwišna wot toho, hacź je lekowarnym móžt za lekarskeho šastaranja šwěsčena a też so rosprawa poda wo wuspěchu pschechowanja we wustawach, pschi morju abo na horach. Sa dostawaczelow syrotneje renty nise 6 lět a wjsche 15 lět so podpjera jenoź wuwiaczneje poschinje. Pola taźich, kotrejž su schuku wukhodźili, ma so powolanje swou pschispomnicź.

S **Lubija.** Skażena mlodźina brudźi so w Lubijskej wokolinje wokoło. Na Shorjelskej strjedy drohowu łakatniu wobšichu. Na leżomnoschi firmy Rateź a Co. żelesnu lešbuu uutworhnychu a wotnjeżechu. Smětmani je so wšednym wischcekam wjerschki swotlamachu. Hischcze druhe niekkasnstwa skutczichu. Policaja pilnje za worakaczami šledži. Derje by było, hdy bychu so taźy raš Lubnje pokhłoskale, so bychu jim taźe niekniczomnosce šaschle.

S **Lubija.** (Kolo namakali. Na šwonkownej Budyschzkej drohy, šesady Berthołdez zyhetiźu, šaubzene duby mużaze kolo namakachu. Kolo je cźorne wobarbjene, šnamki „Urania Kottbus", cźišło 40 447, ma horze šhibnjene wobkłdło, žołte drjewjane swjena ł cźornej zmuhu, špinadło na wodźidle, na šydle je napišane „Gustav Hiller, Zittau". Hacź dotal so hischcze nichtó sa kolom praschał njeje.

S **Ralbiz.** Wschichodnu wondźelu 22. junija, boh we 2 hodź. so w Brěsanej hoicźenzu macźerjam lekarska ...da wotkrica. Lekar budże pschitomny.

S **Kulowa.** Skalar Moschonowski ł Pišanecho Dola, wo kotrymž šaubzene dny pišanchu, so je w skale šuzchoží, je na druhim dnju po pschiwjerjenju do tudomneje thorownje na swoje šranjenja wumrěł. Sawostajena mandźelska a 5 malołetnych dźěczakow płakaju wo swojeho šemjerza.

S **Lipoje** pola Bojerez. Dołeż šu so tudy mjez bźezimi wošpuzy šylnje rošcźěrile, ma ho po horuczenzki knjeza medizinalneho radv dr. Dietricha schula w bliżschim cźašu hacź na dalsche šamknjez.

S **Muzakowa.** Sawjedżeni tźišow, kotrež šo 20dałetnje w Muzakowje wotměwa, a kotrež bu ſtajnje bohaze wopytany, budże šćtka njedźelu a pondźelu, 28. a 29. junija. Njedźelu budźe šawjedżenikl cźah po mšezje.

Z Łužicy.

S **Hornjeho Kunnwalda.** Pondźelu wjeczor dwěłetny šyn dźěłaczerja Kliemanna do wodowego bošina padny. Ludźo šo w prawym cźašu njesbože dohladachu. Prózowachu so hyndom, dźěcźo, kotrež bě do womory padnyło, šaso k šiwjenju wróćicź, schtoš šo jim też porodźi.

S **Korjunja.** Pschi hrimanju, kotrež šandźenu wuturu wjeczor pyches Korjunsku wokolinu cźehnjesche, dyri błysk do elektrowodu we dźěłarni fabriki Friesez bratrow. Wot tam slecźa błyskowa šdźerickła na jedyn noschak, na kotrymž bawlnowy proch leżesche, kiž so šapali. Wogeń hischcze do prawym cźašu šalachu. Hižo popołdniu tom mały woheń wunidże, kotrež też hischcze w prawym cźašu šadusychu.

S **Habrachezicy.** Tu šo w bliżschim cźašu dwoschischcźo pschiwari. K tomu je nuzuje trěbne, jo šo Schwjerjeuja pschepołoži. S błokom je šo psched nětchto cźašom šapocźało. Jeli tak dale pschijuje abo rzane wodro traje, budże nowy dźěl rěki bórzy natwarjeny. Dołeż je na 100 dźełaczerjow ł tym dźeło namakało, je šjesbołoschesi w Habrachezicźanskej wokolinje hacź na dalsche zyle wotpowdane.

S **Nowcho Gersdorfa.** Sandźenu wuturu rano w tudomnym Hoffmanez wulkim jeśoru cźełko namakachu, kotrež łako 21lětneho mužnikeho z Nowcze Cźawy špohnachu. Pondźelu wjeczor dźěcźi drastu na jeśorowym bršoju leżo widźachu. Sa tym błyskcźo pak bě hižo pyche zrołe. Praji šo, so je mužnikl šamomordarstwo skucził. Tola jašnje njemóža to hischcze dopokazacź.

S **Gersdorfa.** Gunejshcze pschedsteicźerja Scheibu we šandźenej nozy padnichi wotpytachu. Wokno wutšekowschi šalězenu do jšiwu, hdyž wschelake wózy, kaž cźerje, drastu atd. kradnychu. Potom rošbichu druhe wokno, a tak dołubnu do do druheje jšiwu, hdyž gumijowy pschewoblek, kholowy a tyn zigarow kradnychu. S wokbkeże kradnychu mužaze jeźone kolo. Potom šo ł Wjedrichezam podachu. Duzy po puczu hischcze žiwnoscźerja Stübnera ł wopytom pocźeścźichu, hdyž bokhim schkórnjam šobu kašachu.

Se **Seifhennersdorfa.** Każ njedawno pišachmy, je tudy šakeny poš jenu zylu šwójbu šhubił. Postajenja wukaja šawjerjenja pšow šu so pschiwótšile. Policaja je hižo **nětkore wokolo** běhaze pyh šatkélila. W Kralowskim Lěsu pola Sdlankowa je tutón tydzeń 12-létny hólczek wumrěł, kotrehož bě pšched dwěmaj létomaj šakeny poš šhubił.

Se **Sdiwdnjcy.** Cźežko domapytanu bu tudomny tkleř Fuchs. Staryj dźeł domskeho a brožnja ł drohotnymi naschinami bo dospołnje šatkčatej. Też nětkore šwinje w pjomjenzach tónz wšachu. Dołeż wo wšy wobnjowcje wobory njeje, trajesche dłeńcźi cźaš, jedyn hacź pomoz pschidże. Wobšedšej jara šchkodnje, dołeż na niško šawjesźene. Dołeż w tutym lěcźe w pódlanskej wšy hižo nětkore Boże wohnje nastachu, budu wjesnjerjo słónczneje sloro dowidźeć, so dyrbi so wohnjowa wobora šałožicź.

Se **Zitawy.** Wulka mrětwa rybow bě šandźene duty w Mandawje. Też w Nijy mjes Hirschfeldom a Rožantom w Schlesyjšku po tyšazach mowe rybv pluwachu. Někotsi měnja, so šu rybv šhorile, dołeż je pschewuzka horzota a w rězy jara malo wody. Mózemy pak ł dobrym prawom prajicź, so drje je so nětkaki jédozity wopłocźk do rěki puschcził a z tym so rybv šajdobzicźe.

Se **Shorjeza.** Njedźelu šwjecźesche bratrowšnoho cźišniskich pomozników swój 50šitny jubilej. Mnohe deputazje běchu pschihłowalale, kaf ł Drježdżan, ł Lipšla, ł Lubija, ze Zitawy, ł Budyschina, ł Kamjenzu, ł Berlina, ze Potsdama, ł Khorcźebuza, ł Hródka, ł Muzakowa, ł Bělcze Wody, ze Zahana, ł Wrótšławja, ł Lehnizy, ł Hirschberga, ł Waldenburka, ł Jawory, (w Schlesyjšku) a ł Frankensteina a wyprajichu swoje žohnowanske. Papožbrju běsche jara šajimawy cźaš pšched dźeł mésta na Tivoli.

S **Hirschberga.** (Samordowanje mužeraza w Fischbachu.) Samordowanje mužeraza Mücke 37. nětka ... l. šhubi tehdy wjele rohsorjenoscźe. Mückowe ... namakachu w malej jamje pódla wby. Schija bě pschecźišnjena a cźelo mésesche hischcze mnoho druhe šranjenja. Hdyž cźelo namakachu, šhubi šo hajnik Claera, kaj běsche samordowanemu mužeraz ł dobrym pschecźelom. Mjezor pšched mordarstwom hischcze běschtaj hromadze. Claera nadeńdźeschu jašno nětkore dny poš jšiwu pschi Falkenbergu šatčelenego. Skuczi šamomordarstwo. Bjes dwóla mésesche ł mordarstwom mužeraza cźišnicź. Dołeż pak hischcze wschitko wujašnjene njebě, šlédźeschu šo dale. Też wo jonje šamordowanego mysłiachu šebi, so budże šobu šapleczena. Tuto šlédźenje je šo šastajiło. Tanje mordarstwo dospołnje wujašnjene.

Cyrkwinske powjesće.

Krajnozyrkwinske šhromadźenstwo w Budyschinje na rózowej haśby 31. Njedźela dop. 1/11 hodźin njedźelska šchula, wjeczor we 8 hodź. evangelisajskich pschednoschow. Thema: „Krašny mužeńowanski pašt!" — Wutoru wjeczor 1/8 hodźin šwjatk młodźiny za rosthudź. Hchcześ. za młodźenzow a frjedu wjeczor we 8 hodź. tohorunja za młode holzy. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblijska hodźina. — Sobotu wjeczor hodźina za mužowne. — K šhromadź. wotkładat Zimmermann šmeje biblijske hodźiny; Njedźelu pop. 1/4 hodźin w pazéńšel šwjeh. Nowe. Nejble, wutoru wjeczor 1/2 hodźin pola k. Schleinitza w Dobrunschi, frjedu pola k. pjetaŕ. mišitera Hutšyka we Wjasorjy, schtwórtk wjeczor 1/2 hodźin pola k. pšchedsurza Hahna w Semtzach, pjatk wjeczor 1/2 hodźin w schuli w Tuckźach.

S **Barta.** 2. njedźelu po šwj. Trojizy we 8 hodź. herbłze a 1/10 hodźin němšle kenšchenje. Pop. w 2 hodź. wuczba ł nakładnu. Pop. w 5 hodź. němška šwonjcźej, farat Mróšak-Budyschschitki. — Semrěli: Morwenarodj. šynnk fabrikskeho dźěłaczerja Kubischa w Barzze. Hilza Elli Bobigez, dźěłaczerja w Sudobrnicźach, bź., 1 l. 3 m.

S **Wukez.** 2. njedźelu po šwj. Trojizy rano 1/2 hodźin herdła šwonjcźej, we 8 hodź. herdła a 1/10 hodźin němšej reża šlužba. Pop. w 2 hodź. rošrécźenje ł konfirmérowanej młodźinu. — Na Jana wjeczor we 8 hodź. nutrnoźej za powjšebnischcźu. — Semrěla: Hilza Hedwig Winklerez, pomjesa dźowka w Lejnje, 15 l. 5 m. 16 dn.

S **Budyschinka.** 2. njedźelu po šwj. Trojizy rano we 8 hodź herdłze kenšchenje, 1/10 hodźin wuczba ł konfirmérowanej młodźinu.

S **Hodźija.** 2. njedźelu po šwj. Trojizy šnjże farat Boiaz rano w 7 hodź. němški šwonjcźej, farat Wejaz we 8 hodź. němšta a 1/10 hodźin herdłze kenšchenje. W 11 hodź. je Boża šlužba ša herdłze a němšte. dźěcźi. Pop. w 2 hodź. rošrécźenje ł němšej konfirj młodźinu.

S **Hušti.** 2. njedźelu po šwj. Trojizy rano w 7 hodź. němška šwonjcźej, we 8 hodź. němšte a 1/10 hodźin herdłza Boza šlužba. S **Dwéńna.** 2. njedźelu po šwj. Trojizy 1/2 hodźin herdła a we 10 hodź. němšta Boża šlužba, ł farat Sandrik-Klukschanti.

S **Hornjeho Wujesda.** 2. njedź. po šwj. Trojizy po dop. we 8 hodź. herdłze předowanje cźita. 1/10 hodźin němšte kenšchenje předes kand. theol. G. Handrika-Huschanskeho.

S **Klukscha.** 2. njedźelu po šwj. Trojizy rano w 7 hodź. herdłza šwonjcźej, we 8 hodź. po herdłze předowanje cźita. Pop. w 2 hodź. němšta Boża šlužba ša šwonjcźej.

S **Dupoja.** 2. njedźelu po šwj. Trojizy rano we 8 hodź. němšte kenšchenje

S **Minkatza.** 2. njedźelu po šwj. Trojizy rano w 7 hodź. herdłza šwonjcźej, we 8 hodź. herdłze a 1/10 hodźin němšte kenujchenje.

S **Malešchez.** 2. njedźelu po šwj. Trojizy rano w 7 hodź. herdłza šwonjcźej, we 8 hodź. herdłze a 1/10 hodźin němšte kenšchenje. Pop. w 3 hodź. žónške towarschwo pola Libiczez. — Semrěla: Lejna Khrystiana šwob. Woczina, wumjesenkatka w Dobroschezach, bź. 1 l. 20 dn.

S **Nošarzki.** 2. njedźelu po šwj. Trojizy we 8 hodź. herdłza a 1/10 hodźin němška Boża šlužba. Pop. 1/3 hodźin šhromadźizna młodźiny. — Šchchcźany: Jan Ernst, Hermana Brězka, tyšerla w Krapowach, šyn.

S **Njeswjazicźa.** 2. njedźelu po šwj. Trojizy rano w 7 hodź. herdłza šwonjcźej, we 8 hodź. herdłza a 1/10 hodźin němška Boża šlužba. Pop. w 2 hodź. rošrécźowanje ł konfirmérowanej němšej a herdłzej młodźinu. 1/4 hodźin němška biblijska hodźina w pazéńšel šjiwi. K. tow. wothładar Zimmermann ł Budyschina.

S **Kafez.** 2. njedźelu po šwj. Trojizy rano w 7 hodź. herdłza šwonjcźej, we 8 hodź. herdłza a 1/10 hodźin němška Boża šlužba, 9/11 hodźin rošcźerjenje ł konfirmérowanej němšej młodźinu. — Wutoru popołdniu w 6 hodź. połedźenje zgromwinskich šaminjerjow

S **Wóhlinka.** 2. njedźelu po šwj. Trojizy rano w 7 hodź. herdłza šwonjcźej, we 8 hodź. herdłze a 1/10 hodźin němške kenšchenje. Sbérka. W 11 hodź. kenšlužnje ša běcźi.

S **Budyschina.** We Michałskej zyrkwi šnjże 2 njedź. po šwj. Trojizy rano 1/8 hodź. herdłza šwonjcźej a šwj. wotkašanje, farař Tyschef; dop. 1/2 hodź. herdłzu Bożu šlužbu a dop. w 10 hodź. dźěcźikenšchenje, farař Rába. Dop. w 10 hodź. we wokrejnej hladarni we Šemolizach Bożu šlužbu, farař Tyschef. — **Wumrěli:** 12. 6. Marja šwob. Schelligowa rodź. Schreiberez ł Alnabeerka na Zidowje, 60 l. 5 d. — 14. 6. Kurt, Maza Kurta Schietzelka na Zidowje šynk, 1 d.

S **Porschizu.** 2. njedź. po šwj. Trojizy rano w 7 hodź. herdłze Boże wotkašanje, we 8 hodź. herdłza a 9/10 hodź. němška Boża šlužba. — Pop. w 2 hodź. rošrécźowanje ze konfirmérowanej mužičej a žónšej młodźinu. Pop. we 3 hodź. kchešcźk. towarschwo młodźenzow. — Wumoschli kollekty za Gustav-Adolfske towarschwo: 100 hr.

S **Khwarcźy.** 2. njedź. po šwj. Trojizy rano w 8 hodź. němške a dop. 1/10 hodź. herdłze kenšchenje, 9/11 hodź. dźěcźikenšchenje, pop. w 2 hodź. zyrkwinske rošrécźowanje ł konfirmérowanej młodźinu. — **Wumrěli:** 15 junija Hanka šwobowjcza Nowackowa rodź. Frenzelez, wumjesenkatka we Wulkej Dubrawje, 86 l. 4 m. 30 d. šara. — 17. junija Jan Frenzel, wumjesenkar we Wulkej Dubrawje, 73 l. 7 m. 14 dn. šaroy.

Njedźelski wjecźor.

Je nimomérny horzo lčekmy dźeń. Wot rana šaše šmuł a šmudki Boże šlužbu ł módrych wyschinow na šrjedu dele. Wyrunjeł hižo w 6 hodźinach bylo, njeje pak tola žanho šaczucza, so by czyokota a tuźnota pounšeźiła. Sedźu w khłódnizy, kotruż šym šebi šam šesady posłeżu pod jenym łosowym keńom pschiwrawił. Cźitam „Sserb. Nowiny". Mnoho nowoscźow tu šteji, dobrych a też šlych. Runje dohladam šo na šadu: „Do kóždeho šerbšcźeho domu šłuscheja Sserbske Nowiny." Jara wažne a hnjtne to šłowo. „Sserb. Nowiny" šu tón jeničźi dźenik, kiž we naschej drohej macźerščinej rěcźi wuthkadza. Tohodla je kóždeho Serba, kiž ma lepšche naschego naroda dźěła, špiceka winowatoseź, so ju cźita. Wuznawa šo ł tym jako Sserb Podjera ł tym šwój narod. Wohnjoł šym pak wschelakore naschonjenja cźinicź dyrbjał. Schto wucźi naš 4. kniža? Cźešci šrnjesło nana a šwoju macź . . . Też twojich wótzow rěcź, waschnje a nałožki. Wóh je nam to pschikazał a poručźił, tohodla hłożnjmy ho po njej a budźmy pschejo hódne dźěcźi swojich šiarschich" . . . „Dobrzy wjecźor! To najnoiščhe!" tak rěcźi ke mni nadobo šnaty hłoš. „Ach, to šy ty, Khorla", šnapšecźechmich. „Dobrzy wjecźor! Mosch pak ty našajnje wušnje." „Haj, haj", wotmołwi, wodwjertnu ho a šaczinje hižo šahrodźine durcźka a krocźi po šchcźežku k šuśodci. Nasch dowćrnik ma jow wo wšy koro wot štatoka ł štatoki šhodźicź. Nimo pjeżarja, kiž je rodźeny Němz, bydła tu jenoź Sserbjo, kiž šo też tak tajaz wušnjowaju. Tak może naša wjeśa mnohim drnhim ł pschikładom bycź. Njeje tu žadyn rosdźěł mjes ratarjom a khežkarjom... Tu najriščnišu pschećežnoscź in widźiscź a pytnjeschi. Prajuje tak! Haj, mjes nami Sserbami njebudź žadyn rosdźěł, hacź jby tu ratał, khežkał abo bźelacźeł. Naš nodź jenoź ta wuhst: My wschitšy šmy Sserbjo a twojimaj tak šhromadnje woe tycźe a bycźe naschego drohego šerbšcźeho naroda. To daj Bóh!

Wažimy a cźeścźimy šebi tych, kiž tak njeśebźeżnje šwoju mozy ł kšiščemu naschego naroda wkmija a wopruja. Mamy jara mnoho njepišcźeckow. Riz jenoź na akuźej fronje, nć, tež pola naš Sserkow šo tajšy nadeńdu. To je powischitkownje šnate. Tuczi pytaju na wschelakore wašnje naschej wšy šeschkadcźa a pschinoschuja k tomu, šo by šo naschi šerbšći narod skerje a lepje bo morja šaśtadnoscźe podnurił. Poźlecźe Boże wotpocźuje nad tutym šaśtajkym wotrohšćanjom. Wóh njeda ho ł šmšćham rěcź.

Tajše a podobne myšlišcźki mi hłoda we šłowje. Pschiwobroczam šwoju kedbnoscź šašo do nowin. Wšelecźsku politiki dźeł. S wšeje wjesnjeje wyrhuje dowa šo šmuł wjecźornego šwónčka šłyšcźeć. Ruczże šamu, mojmu nowinu pod pažu a thwalam špěšnje je šahrodźi ł šudnj. Wšach kšepjawšku, napjelnich ju ł wodu a hižo kroczu je šadniwi durjeni ł khżeł. Mam tam w „hajku" nětšto hromadowh ł banjeni. Ach, mój jejdvko, kak lackne wša šut, lohjena jenoź tak šwjadke wišaja. Hladajcźe jenoź, kwjena šaśo hladajm po poślehnja. Woda wschitko wokliščbźt a wocźerśwni. Kalach jim nadošeź. Pšecź rašow bźch tudy hižo pobył. Mékole pak je dosć. Donjeśu krizowemu na šwoje mésno. Sahrodku njebudu dźensa rziepick. Rajkerje budże w nozy ł hrimanjom dešcź, dołeż ł pulnju łóśhaju je cźmowe mróčele. Rad Bukeczanski yrkwju šteji wulka hrimanjowa mróczel. Pschi błysk šaśkne.

Wjeczorne šmérki rošśěkaju šo pomału na šemju. Resłujetšche cźichćina mje wobdawa. Jako w španju ł ně to Boża šwórba. Stoju a žonju.

Schto to nadobo? Wothłóž jeneho šybarja dowoja šo ł mojimaj wuschomaj: „Hischcze Sserbšwo njeschpjeśene", tak klinczi jeho hłoš. Radoscź wobjima moju mu trobu. Haj, hischcze Sserbšwo njeschpjeśene. Tón, kiž una njebjo a też jemju pod šwojim knjeśtwom, **nadź wobjt a nad nami šrnkuje.** — Dźěch do kuchnje, **powjedźe rjach a potom popschach šebi méra.**

Wusudženja.

§ **Shromadny lawnišći hud.** Wjedrich Wilhelm Hofmann se Zidowa, pišaŕ w dźěłarni jeneje fabriki, bě ſwěi we ſwojim cžasu na njeprawe waſchnje pjenjesy pſchiſwojił. Pišaŕ Alfred Hauſa ſ Budyſchina jemu pſchi tym pomhaſche. Hofmann je roſrěčenju khorym dźěłacžerjam na jich akordne liſtžiki hodžiny, w kotrychž njedźěłachu, jako potwarjacžaze ſapiſa. Hauſa dźěłacžerjam mſdu placžeſche. Pjenjesy, na takſe waſchnje pſchiſwojene, mjes ſobu roſdźěłiſchtaj. Lakŕaŕ Joſef Emil König, molaŕ Guſtav Jänka, lakŕaŕ Wilhelm Klemaz ſ Budyſchina a Wjedrich Otto Fleiſcher ſ Dobruſche ſu winowachu, ſo je jim Hauſa wjazy mſdy pſchijimkał, hacž wopraworje ſaſłužichu. Hofmannej a Hauſi 3 měſaſy ſaſtwa namérichu. König měſeſche 15 a Klemne 30 hr. khłoſtanja ſaplacžiš. Skitaŕ bě dr. Schuſter ſe Budyſchina. Fleiſchera a Jänku wuwinowachu.

Ze susodnych a dalšich krajow.

§ **Drježdżan.** (Drohotniſcže w hódnoſći pol miljona kradnuli.) 90-létnej baronji ſ Kaſkel w Drježdża..ach we nozy k 15. junijej wſchitku jeje ſwójbnu pychu kradnychu. Wobſtejeſche ſe 381 wulkich běłych parlow, wjazy dźiamantowych pjeſtſchenjow, broſchow a nawuſchnizow. Wichtó nima paduſchſtwo ſkoro ſa mózne, dokłaž k jeni wſchě broſhomoſche kóždy wjeczor ſwoju do ſpaniſcže ſwoju ſeſtſe, kotraž bě ſe wjazy ſamkami krucže ſamknjena. Wſchě kradnjene wězy ſu pjeza na pol miljiona hriwnow hódne.

* § **Miſchnja.** (Sſmjertnje ſnjeſboži.) Tudomna wohnjowa wobora wotnuſ ſaſtwa ſaſtwa duſ ſwoje ſwuſkowanje, pſchi kotrymž żeleſowy truhaŕ Praiſ ſmjertnje ſ..ſ..ſoži. Praiſ ſtejeſche na 12 m dołhim rěſlu. Tónſamy poczinaſche khabłacž a Praiſ padże ſ wulkim wotmachom a ſemi Sujeſoženy, ſebi nékotre żebła a koſcže ſłam..a. Sdołu na to wobžarnjomny w khorowni wumrě.

§ **Limbacha.** (Woda poczina pobrachowacž.) Limbaſka měſchčańſka rada je dyrbjała krucže pſchecžiwo njetrjebawſchemu pſchetrjebanju wody ſakroczicž, dokłaž woda dla wulkeje ſuchoty ſ ſtóżbym dujom ſaſ..ła bóle wotebéra. Każ ſo někto ſda, budże ſnano zyle kżeża woda pobrachowacž, dokłaž w ſemi żana mokrota njeje.

* § **Lipſka.** Tżjo dźěłacžerjo, kotříž ſo ſaſdżene duſ pſchi wohnju w Biebekej piwarni cžežko wopalichu, ſu někto w khorowni wumrěli. Kak je wohenj naſtał, je ſo někto wukonjało. Sſedłarſki dźěłarniu piwarinje bła wſchelakeje nicrodże ſ petroleiom mucžiſcžidłom. Na to ſo pokom wſchelake płuny ſwutworichu. Jedyk ſ dźěłacžerjow je ſnadź ſapałku ſaſtrožił. S tym płuny roſbuchnychu a tak wulke njeſbożo naſta.

Se Zwónzy. (70 zentnarjow ſchokolady ſo ſpaliło.) Cžežiły awto jeneje Zſchorlauſkeje fabriki na dróży mjes Gablenzom a Stollbergom ſo ſapaſi. Awto bě ſe 70 zentnarjemi ſchokolady nakładżeny. Zyła ſchokolada bu ſniczena.

§ **Gräfenhajna.** (Živjenje cžełecża ſe ſmjerežu ſaplacžiſ.) Kowaŕſkemu miſchtrej Marſchży bě ſaſdżeny tydżeń cžełco do ſtudnje padnyło. Sſebi njepſchemyſlliwſchi ſalěſ do ſtudnje, wěſo bjes rěbła, a wuſběhny cžełco wyſche ſebje je ſtudnje. S tym ſežini ſebi w liwocze ſchkodu, dokelž wot toho duja ſtajnje na wulke ſmutkowne boloſcže ſkorſcže. Pſchi tym pak hiſchcže wſchelake dźěła wukonjeſche. Boloſcže pak ſtajnje pſchiběrachu, tak ſo dyrbjachu jeho do khorownje dowjeſcž. Tam bórſy wumrě. Sſmjeſkożeny bęſche ſebi ſmutſke wěſchto roſtorhnył, k tomu pſchdida ſo ſnnuw weheń a tak dyrbjeſche ſwoju lohkomyſlnoſcž ſe ſmjerežu ſaplacžicž.

Našim čescenym čitarjam

we Klětnom, Košli, Wolešnicy, Jamnom, Dyrbachu, Krynbelecach, Wósliječ Horje, Wylomocach a Wochozach zdźělimy, zo njebychu sebi „Serbske Nowiny“ na měsac julij wjacy pola pósty skazali, dokelž je na samsnym dnju wudaća dostanu. **Nakładnistwo „Serbskich Nowin.“**

§ **Wróżſławja.** (Max Hölz woſeni ſo w khłoſtarni.) Hölz, wjedniſ kommunifoſo, kotrehoż běchu ke khłoſtarni na cžaſ żiwjenja ſaſudżili a w tudomnej khłoſtarni ſedżi, woſeni ſo tute duſ. Wſa ſebi ja żonu kommunifiſtaſ ſmjerſkeni towariſchku. Swěrowarſchtaj ſo w khłoſtarni. Sſwjedkowaj běſchtaj dwaj Wróżſławſkaj kommunifiſtaj wjednikaj.

§ **Greiffenberga.** (Wera do khodojtow.) Lud hiſchcže ſtajnje wěri, ſo ſo ſtót ſakſkuſe. Tak ſo tež we naſchej wokolinje roſnoſeje, ſo je pola nékotrych ſarow ſtót ſakſkuſany. Winowachu ſo ſamo wěſzi ludźo. Sa wumażnika ſ nuſy wudawaſche ſo priwatny detektiw Hugo Trauſchke. Sſlubi duram, ſo jim ſakhodojeſeny ſtót ſaſo wuſtrowi, wěſo ſa dobry pjenjes. Też tych, kiž ſakhodojeſnja, wuſſłędźi. Mjeſo bjerbjeſche ſo pſcheh hamtſkim ſudom jebanſtwa dla ſamolwjeż. Statny rěcžnik namjetowaſche lěto ſaſtwa a 100 hr. khłoſtanja. Sud naměri jemu jenoż pol lěta ſaſtwa a 50 hr. pjenježneho khłoſtanja.

* **Dwě ſadżatkej mordatliwje ſ pożadliwoſcže** w Dauringkſej. Saidźeny ſchwórik poſoldnju w Boksbergſkim lěſu pola Blechhammera w Sonnebergſkim wokrjeſu pſchi dróży, kotraż ſ Blechhammera do Judenbacha wjedże, ſoluje tłajaze żónſke cžěło namakachu. Wſchitko na to pokaſuje, ſo je ſo tam ſadławe mordaſtwo ſ pożadliwoſcže ſtało. Cžěło morjeneje jako 20ſětneje dźěłacžerki Almy Sóllnerez ſe Steinacha w Duringſkim lěſu ſpóſnachu. Je ju poſledni raſ, a to 1. junija, na Steinachſkim bydłniſchcžu ſ hacž dotal njeſnatym muſſkim widżeli. Mjeſnaty je wokoło 20 lět ſtary, 1,60—1,65 m. dołhi, je we cžmowomódrym wobleku a dyhkatej ſchwórtſkej cžapcy.

* § **Hannowera.** (Dokelž 8-hodżinſki dżeń pſchekroczi.) Jenoho dźěłacžerja nadwadżachu w nozy, hdyż ſo ſche ſchtwrjo dźěłacžerjo a franiſchi jeho ſtraſchnje. Wbohomu wubiłku wócžko. Na hłowje a na hrudźi běchu cžežke franjenja. Dowjeſcženi jeho do khorownje. Njedoczinkowi ſajachu. Prajachu, ſo ſu jeho nadwabli, dokelž je 8-hodżinſki dżeń pſchekrocził.

* **Mandżeſtra** ſtruchkohra wotmě ſo ſaſdżenu duſ w Kólnje nad Rh. Wěſty dźěłacžer bydleſche ſe ſwojej żonu hromadże. Njedźelu ſetkaſchtaj ſo w bydlenju mačerje mandżeſtkeho. Dźěłacžer żonje wumjetowaſche, ſo na ſnajomſtwo ſ druhim muſom a ſkala 17 raſow ſwoju żonu. Potom ſtó ſo ſam do ſchije a wotewri ſebi żilu. Żona będźi ſo ſe ſmjerežu, nuż njeje ſtraſchnje ranjeny.

* Druhi wopor pożadliwoſcže namakachu ſobotu 13. junija w lěſu na dróży mjes Eichenbergom pola Stenſingen a Grubom pola Themara w Hildburghauſenſkim wokrjeſu. Każ ſo ſda, ſtaj ſłóſnik a jeho wopor ſyſtaje mjes ſobu wojowaloſ. Morjenj jako njedżenju 39ſ. mu Roſu Reiſez ſ Taubacha ſpóſnachu. Roſa Reiſez dźiſche 12. junija do Suhla, hdżež mjeſeſche nékoho wobſtarecž. Jako pak ſo wjeczor njewróczi, tamnu wokolinu pſchepytachu, dokelž ſebi myſlachu, ſo je hołu nékajke njeſbożo podeſchło. Roſu Reiſez je ſelenymi łaſoſami ſe ſobu dżetu morwu w lěſu leżo namakachu, runje każ morjenu Sóllnerez. Tukaja, je ſe mordaſtwo jedyn a tón ſamy ſłóſnik ſtuſiłe. Roſa Reiſez ha, każ ſo ja, 12. junija wjeczor poſdże ſfónzowana, Sóllnerez pak 2. junija. Nadſijomnje policija ſłóſnika ſoſy ſnuſſedźi.

* **Prawiſnik jako wulke-mordaŕ.** W Chikagu ſapoczina ſo tele dny prozeſt, pſchecžiwo prawiſnikej Stephertej. Stepherí ſo winuje, ſo je wjazy wobſowanu ſ tyſnuſowymi bazilemi morił a to tohodła, dokelž dżiwiſche ſebi ..ženje, wjazy miljionow wuczinjaze, pſchiſſwojiſci, kotrež bě ſo jemu ſ ſarjadowanja dowěriło.

* **Autowy omnibus ſ 50 wożowarni** ſo ..jezſinal. Na ſtatnej dróży mjes Schwertom a Weſtfofenom ..ſche autobus ſ 50 wożowarni ſ jeneho ſpojeſenja domoj. Pſchi Hoienowſkim młynje pola Hagena ſo auto pſchecžiſny. Po dotalnych powěſcžach ſo na 30 wożowom cžežko franiſchi.

* **Filmowy palaſt ſ 29 poſchładami.** W Times-Sqare w Newyorku ſapoczinje amerikanſka filmowa ſi..a bórſy wulki towariſchny a dźiwadłowy dom tworicž. Poſdże ſo na meſtnje, na kotrymž ſo w lěcže 1776 Waſhington ſ generalom Putnom ſetka. Leżownoſcž płacži 6 miljionow dollarow a twar wobliczi ſo na 7½ mil. dollarow.

* **S cžežkim ſmjerežnjom domapytana** bu krajina we wokolnoſcži Bogoty w Kolumbiji w ſužnej Ameriku. Twarjenja, woſebje zyrkoje, ſo cžežko wobiſchkodźachu. Cžłowjeczich woporow ſebi ſmjerežerje pſchewoſele njeżadaſche.

Najnowiše z cyeleho swěta.

Dla ſtichiwdżenja barbow němſkeje republiki je lawniſt ſud w Quedlingburgu priedawſcheho němſkoludowſkeho ſapóſłanza Fahrenhorſta ſ pſchicžinow położażych wobſtejnoſczow mjeſto jenomježaſtneho jaſtwa ſ 300 hriwnam pjenježneho khłoſtanja ſaſudżił.

*

Pruſki ſejm je wo pſchiwoſu wukrajnych konjow a wo ſchtitanju domjażego pſlahowanja koni jednał. Pſchi tym ſo na to pokaſa, ſo pſlahowanje konjow w Němſkej wróczo dże, dokelž ſo ſa wójſko żanych koni wjazy njetrjebuje.

*

W poſedżenju ſobuſtawow parlamentowych kommiſſijow je Painleve wo Marokkowſkej roſprawiwjo rjekł, ſo je ſo Abd-el-Krim je ſwojimi priedawſchimi wuſpěchami a ſ pomozu někotrych europiſkich dyrdomdejnikow ſe wſchelakich wójſkow na offenſiwu pſchećiwo Franzowſkej tež techniſzy lěpje pſchihotował. Njedźiwajcy teſo njebudże won dleje dyſli někotre mježaſy wojowacž móz. Wot wuſpěcha wójſny w Marokkowſkej zwła kolonialna móz Franzowſkeje wotwiſuje.

Listowanja.

R. w K. Dokelž dodawaſce w běhu poſtajeneho cžaſa pſchipóſłate njedoſtatki wotſtroniſ njeje, tuž mażje prawe, tute pſches jeneho wożowuſtojneho wotſtroniež dacž a nałate łóſtyſ wot kupneho pjenjeza ſebi wotczahnyczż dacž. (Pohubjeſciſchenje po § 634 B. G. B.). — Schtoż nékto dań noſtupa, je najſkhwalniſcho, ſo tuto wobłhodne waſchnje ſtatneniu rěcžnijſtwu pſchepodaże. To je grawocžiſne lichowniſtwo a na ſo khłoſtacž.

Do Pruſkeje. Po powſchitkownym krajnym prawje (prěſni dźeł, titul 9, § 118) je kóżdemu dowolene, na ſwojim wobſbędżenſtwje ſebi pczoły dżerżecž.

M. T. 108. Po naſchim měnjenju dyrbi wobſbędżer pſha ſchkodu ſarunacž a Wam njeſbywa niczo druhe, ſudniſzy pſchecžiwo njemu ſakroczicž, jeli ſ drobnym nochze. Waſche żadanje a prawo ſejſera ſo na § 833 němſkeho ſakonja (B. G. B.).

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 19. junija 1925.

Wežerawiſke kurſy we Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	19,72
1 jendźelſki punt	20,386	100 cžeſkoſk. krónow	12,435
100 ſchwajz. frankow	81.465	100 pólſk. markow	80,10

Efektowy kurſy na Barlinſkej burſy wežera pſchi ſpoczatku horje a dele bijachu, poſdźiſcho ſo ſkruczicže. Kurſy němſkich ſtatnych a wójniſkich pożyczkow ſu rjachu ſo tehorunja ſkruczicž.

Produktowe wiki mějachu wežera, ſaſo kruczíſche njeſwocžo. Placžiſny khlěbowego żita a wowſa ſo .. něſchto malo ſeſnyliſchi. Dowoſ na wiki doſaha..e k ſpokojenju kupzow. Muka lěpje dźěłche. We wotrubach a wowmieſchkach woſtachu wiki měrne. Wežera placžeſche zentnar

w Lubiju

pſchenży 12.75—13.25 hr., rożi 11 hr. hacž 11.30, jeczmjenja naléſnjeſho 10.50—12 hr., wowſa 12.25—13 hr.

w Berlinje

pſchenży 13.30—13.45 hr., rożi 10.55 hr. hacž 10.75 hr., jeczmjenja naléſnjeſho 11.30 hacž 12.10 zhr., nahmjeſho 10—10.75 ſt. hr., wowſa 11.60—12 hr.,

we Wróżſławju:

pſchenży 13.70 hr., rożi 11 hr., jeczmjenja naléſnjeſho 12 hr., nahmjeſho 11 hr., wowſa 12 hr.

W termiſowym wikowanju:

pſchenży 13.20—13.22 hr., rożi 10.52 hr. hacž 10.40 hr., wowſa 9.85 ſt. hriwnow.

Wiki wežera w Lubiju. Butra kuſk 95—110 np., ja jejo 11—13 np., twaroh 25 np., lany wolij litr 2.— hr., truſkaſy 90—100 np., koſmaczki 25 np., holanſke jahody litr 60—70 np., wiſchnje 50—60 np., hromaſ (Sparget) 40—125 np., truki 50 np., żidki mēd 1.60 hr., młode huſy 7.50—9 hr., morchej 70 np., tórki 50—80 np., ſyrolotej (keržeſ) 10—15 np., wſchjo po puncze, jeſli niczo druhe pſchiſpomnjene njeje.

Wiki wežera we Shorjelu. Butra 90—95 np., (kuſk), truki 50 np., ſyrolotej (keržeſ) 5—10 np., wiſchnje 50—60 np. koſmaczki 30 np., jeja 12 np., cželacze mjaſo 1.20 hacž 1.60 hr., howjaſe 1—1.30 hr., ſwinjaze 1.20 hacž 1.40 hr.

Wiki wežera w Khoczebuſu. Butra 1.80—2 hr. punt, twaroh 20 np., truki 35—40 np., hromaſ 70—100 np., běły kał 20—25, ſyrolotej (keržeſ) 10—15 np., bohrny zentnaŕ 3.50—3.80 np., koſmaczki 30—35 np., ..ſlazy 70 hacž 80 np., wiſchnje 50—60 np., holanſke jahody 60 hacž 70 np., młode hołbje 80—100 np., młodźiczki a khaponki 1—3.50 hr., hlimy 1.20—1.50 hr., ſhęzuki 1.20 hacž 1.60 hr., howjaſe mjaſo 0.90—1.10 ..., cželacze 0.90—1.1.20 hr., ſkopjaze 1—1.30 hr., ſwinjaze 0.90 hacž 1.30 hr., ſuſcheny połcž 1.20—1.40 hr.

Swinjaze wiki tam. Pſchiwjeſli běchu 800 proſaków, 114 běhakow. Wone placžachu:

proſata małe 14—20 hr., ſrěnje 20—24 hr., wulke 24—30 hr.,

běhaki małe 30—55 hr., ſrěnje 55—70 hr. wulke 70—100 hr.

Na pſchedań.

Sſloma, ſ maſchinu mlóczena, Schmidt we Wolesſchnizy pola Lubija, we wotkepach Michalk w Khorjezach.

Kolo, nowe, w Dażinje cžo. 93.

Kóń, ſylny, w Cžaſezach cžo. 6.

Byk, młody, w Rodezach cžo. 24

Duſu, 9. te ſkoſanju ſrale, w Boſchezach cžo. 45.

Sſo pytaja:

Skalarjo, ſkała jelencho kamjenja w Brěſnje pola ſkamjenza, Berndt a ſmojo na Zidowje.

Holza do domu, Reif, twaŕſki miſchtr w Kamjenzu, kżeż. dwór w Zleżeńku, Rachlitz w Budyſchinje, na Wjeleczańſkej dróży 8.

Khachleſkatjeſki, Gramſch w Budyſchinje, na Schillerowych wukhodniſcžach 3.

Pjekaſki, młyn w Bukojnje pola Barta, Ernſt Kokla w Bukezach, w Budyſchinje, na rybaŕſkej haſy 11.

Schemſki, K. Jenez w Malym Wjelkowje.

Pohonc Guſtav Panitz w Lubiju, na Shorjelſkej dróży cžo. 7.

Sapſchahowaŕ, kżeż dwór we Lomſku pola Minakała.

Schežiparjo wiſchnjow, haleja pola Lutobeża

Schkrowe depeſche.

Barliniſke produktowe wiki, dźenja dop. 3/11 hodż.: Měrne wiki, mała łěpje dże. Tendenza: najradſcho bychu placžiſny popuſchczowale.

3/12 hodż.: Każ pſched hodżinu.

Placžiſny na Barliniſkich produktowych wikach.

Żito a wotſowe ſyrowje po tuni ako 1000 kg, ſewaſ 100 kg. placžiſny po klotej hriwnje.

	18. 6.	17. 6.		18. 6.	17. 6.
Michežka rożita	266 269	264-267	rapſ. wokuſchi	15-15,80	15-15,80
naléſ. jeczmjen	211-215	210-214	wob. melaka	10.00	10.00
naléſ. jeczmjen	226-242	226-242	ſerabella	13-15,25	14-15,25
nal. jeczmjen	—	—	běrnaze ſeuſki	18-19,40	18-19,80
wowſa	232-240	231-239	bunj	21 22,00	21,00-22
kukuryza(Maiz)	211	—	wola	23-26,00	23-26,00
pſchiſecžin. muka	33-36,25	33,50-36	lany wokuſchi	21-22,80	21-22,80
ržana muka	29-30,50	29-30,50	mórſe łubiny	10-11,00	10-11,00
pſchiſecž. wotr.	13-13,50	13-13,50	ſelte łubiny	13-14,50	13-14,50
ržane wotruby	14-14,20	14-14,30	ſyno, 50 kg	3,20-3,80	3,20-3,80
rapſ	360-370	360-370	ſloma, ržana	1,00-1,40	1,00-1,40
tone ſtyndż	385-395	385-390	„ pſchenicžna	1,00-1,30	1,00-1,30
hacž	24-26	24-26	„ wowſowa	0,85-1,15	1,00-1,15
pjeluſchki	21-23,00	21-23,50	„ jeczna	0,95-1,00	0,95-1,00

Placžiſny rezneho ſkotu na Drježdżanſkich ſkótnych wikach.

18. junija:

9 wołow, 16 bykow, 30 jałowzow a krawow, 936 cželatow 175 wowzy, 558 ſwini.

Placžiſny ſu

cželata: 2. 75—80, 3. 69—74, 4. 55—60;

ſwinje: 1. 74—75, 2. 74—75. 3. 68—70, 4. 66—67, 5. 62—68.

Swójbne powjesće.

Semrěli su: pastor primarius Artur Wallenstein we Lubiju. — Jan Frenzel z Wulkeje Dubrawy, 74 lět. — Amalija swud. Nachtigalowa rodź. Drachez z Budyšcina. — Hans Rotha, wjednik cježitcho awta w Budestezach. — Adolf Beńsch z Luwočkiz. —

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Gmejnski pucź z Hórkow do Njeswačidła je dla stajnowanja na Dobroćazanskich honach pola Njeswačidła wot 18. junija hač do 2. julija zawrjeny.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Serb. tow. „Nadźija". Žónske hłosy zeńdu so dźensa pjatk, z dypkom 1/2 9 hodź. w Serb. Domje k spěwnej pruzy. — Srjedu wulět do Delnjeje Kiny (zabawa, swětłowobrazowy přednošk).

Do Delnjeje Hórki. Sokolska Jednota w Malešecach wuhotuje přich. njedźelu, 21. t. m. wječor w 7 hodź. w Nowakec hośćencu Sokolski swjedźeń.

Kulow. Dźensa pjatk, 19. junija, wječor 1/2 9 hodź. w „Kejžorju" posedźenje dla wšotowaŕstwowskeho zlěta 5. julija. Wšo sobustawy zlětowych wubjerkow a funkcionarow, kaž też předsydstwo a wšě sobustawy Kulowskich a wokolnych serbskich towaŕstwow z tutym należnje přeprošujemy, zo bychu wšśe a z dypkom přišli. Domowina.

Khrósćicy. „Katařski Dorost" ma pjatk, 19. junija, wječor we 8 hodź. pola Wjenkec w Khrósćicach zhromadźiznu. Wšitcy dyrbja přinć. Jedna so dla Kulowskeho swjedźenja. Přednošk je přilubjeny.

Liehań. Serb. tow. „Zernička". Je-li změjemy dźensa pjatk wječor dešćojte wjedro, spěwanje njebudźe, za to pak jutře sobotu wječor.

Minakał. Tow. „Statok" wotměje njedźelu, 21, jun., pop. w 4 hodź. w Lipiču swoju zhromadźiznu. Dokelž so wo ważnych należnosćach jedna, prošu należnje, zo by kóždy přišoł. Předsyda.

Moholc. Serb. zhromadźizna w Moholcu so wo krótke njedźele wotstorči, dokelž hišće hośćenc njeje dotwarjeny.

Pančicy. „Lipa Serbska." Mužscy spěwarjo maja sobotu, 20. jun., wječor we 8 hodź. nuzne spěwanje pola Šołćic we Wotrowje. Też wšelake druhe towaŕstwowe wěcy maja so wuradźować. Njech so wšitcy wobdźěla.

Pančicy. „Sokoł" ma pjatk, wječor we 8 hodź. we Wudworju zwučowanje. Kóždy horliwy Serb je witany. Načolnik.

Ralbicy. „Lilija" spěwa pjatk, 19. junija, 1/2 9 hodź. Njech wšitcy wšśe přindu.

Serbski Sokolski Zwjazk. Njedźelu, 21. t. m. pop. 1/2 2 hodź. je zwučowanje a skónčne zrěčenje načolnikow dla Kulowskeho zlěta. Načolnikojo a zwučowarjo wšěch jednotow dyrbja z westrosću z dypkom přitomni być. Načolnistwo.

Serbskim towaŕstwam dla wšotowaŕstwowskeho zlěta. Do swjatkow rozpósłachmy wšźm č. towaŕstwam přeprošenje na naš lětuši wšotowaŕstwowski zlět 5. julija w Kulowje z předběžnym programom a wšelakimi namjetami. Připołożene zamolwjenske karty požadachmy kruće wupjelnjene hač do 14. m. wróćo. Prosymy a namołwjamy, zo by so to tak ruče hač možno ze strony wšěch towaŕstwow stało. Njeje-li žanemu towaŕstwu tajki naš list dóšoł, prosymy, nam to hnydom wozjewić. Domowina.

Spěwnym towaŕstwam. Spěwne tow., kotrež so na wšotowaŕstwowskim zjězdźe w Kulowje wobdźěla, so proša, zo bychu wot sekretariata hižo wozjewene spěwy sebi derje přešłe. Sokolskej spěwaj za mutski khór su drje towaŕstwa na žadanje mjez tym dóstałe. Hłowna pruha w Kulowje so hišće wozjewi.

J. Słodeńk, hłowny dirigent.

Zwjazk serb. spěw. tow. ma sobotu, 20. junija, pop. w 4 hodź. ważne posedźenje w Serb. Domje. Wuradźowanje: Lěčny koncert 19. julija w Hodźiju. Přitomnosć wšěch dirigentow je nuzna; předsydźa su też lubje witani. Bjarnat Krawc.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerʃ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarske dźěl: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěstki A. Dučman w Budyšinje.

Překwapjenja

dnja smědźe naše dźensnišne **poskićenja** być, kotrež su — jeli je to docyła možno — **hišće tuńše — hišće lěpše** — hač dotal hižom. Dha njesmě być žaneho wočakowanja, ale kóždy dyrbi spěšnje přimać, płaćt so tola, zo pola nas kupujeće.

Naše płaćizny rěča same za so.

Přinjesemy; Mužacu konfekciju, žonjacu konfekciju, dźěćace woblečenja, mužace, žonjace a dźěćace šaty, drastowe tkaniny, ručne dźěła, krótke twory, gardiny atd. w hobrskim wubjerku po njewěrjomnje tunich płaćiznach.

Při kupowanju wot 3 hr. sem dostanjeće we hłownym wobkhodźe hobrski ballon darmo.

Telefon 12. **Welsec kupny dom w Kulowje** Założeny 1868.

Filialka w Halštrowje. Filialka we Wojerecach.

W Róženće

Njedźelu, 21. junija 1925,

wojeŕske towaŕstwo za Róžant a wokolinu

swoju

khorhoj poswjeći

Towaŕstwo je sebi wšu možnu prócu dawało, zo by swjedźeń tak rjany hač možno wuhotowało.

Towaršow a hosći powita předsyda towaŕš Jurij Šołta dop. wot 11—12 hodź. w Eisoltec hośćencu.

K. wysokodostojny administrator pater Romuald w hnadownej cyrkwi w Róženće popołdnju w 3 hodź. **khorhoj poswjeći.**

Towaršojo wočakuja dobry wopyt ze sakskeje a pruskeje Łužicy a witaja doprědka wšěch wutrobnje.

Z towaršnym postrowom

Zhromadny wubjeŕk.

Serb. towaŕstwo „Zernička"

wuhotuje, njedźelu, 21. junija 1925,

we Wolfec hośćencu w Hućinje

serbski wječor

ze spěwami, dźiwadłom a rejemi

Wšitcy Serbja z blizka a z daloka so wutrobnje přeprošuja. — Započatk 1/2 8 hodź.

Sportske lacy

Mam wulku dźěžbu wotedać,

zbytki

wšěch družin směšnje tunjo.

M. Holfeld na Žwonk. Lawskej Hasy 34 I. w kłobukowej fabricy nutřkhod na Zadnej Hasy.

Křesćanscy zmysleny Serb

so pyta, kiž by za „Serbske lutherske knihowne towaŕstwo" z towaŕstwowymi knihemi serbsko wosady prokhodźił a towaŕstwowe sobustawy wopytał. Wěsta mzda za kóždy dźeń a nimo teho rabat wot nahromadźenych lětnych přinoškow a předatych knihow! Dale je zhonić **póndźelu dopołdnja** w „Smolerjec knihaŕni" w Budyšinje.

Kheža na předań!

Kheža **čo. 23 w Kamjenej pola** Rakec z přisłušnymi leżownosćemi, 1,3 ha (nimale 4 kórcy) wulikimi, je na předań. Wo poskićenja prosy

rěčnik dr. Herrmann w Budyšinje.

Wustojnu dźowku

abo

maleho dejerja

pyta hnydom kubleŕ **Hermann Hohlfeld w Bejerecach čo. 8.**

(Beiersdorf O.-L.) żelezniska stacija we Wopakej.

Wustojneho

wojnaŕskeho pomocnika

pyta hnydom

Mikl. Schlemann

wojnaŕstwo w Kulowcu pola Kulowa (Wojerowski wokrjes).

Kheža

je na předań

w Rakecach, Hłowna dr. 113.

Ratařstwa

wšelakich wulkosćow z najlěpšej pšeńcznej zemju předawa tunjo

Wilhelm Koschmieder

posrědnik ležomnosćow we **Zhorjelcu, Konsulstraße 36.**

Telefon 2368.

MERSIJOVSKI

Salonske časniki

Meble a polstrowe twory

dobre a tunje poruča

Handrij Strympa

w Budyšinje na ŕarodowej hasy 15.

Žony

Worucham swoji rowiki Mad pschepaschow, mežacznych a pschedpadowych powjasow, podpołožow.

Steju rad k radze.

Wagnerowa w Budyšinje pódźe šołuŕskimi wratami čo. 9

Nawěstki přinjesu wužitk!

Vogtlandske gardiny

meter po **50 pj. — Madrasce gardiny,** też za małe wokna, krasne mustry, hobrscy wulki wubjerk. Vitražowe tkaniny, jěchi po 50 pj., kupanske rubje, ležowe přikrywy, wujaŕske, počehnjenja, hlidowe a komodowe přikrywy, sofowe a divanowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo

J. Erler w Budyšinje zwonka lawska hasa 19

Po płaćiznach, tak tunich, kaž je mi někak možno,

poručam we wulkim wubjerku:

Mužace wobleki, sportske wobleki, kordowe a manchestrowe wobleki, wobleki za młodźencow, pacholow, hólcow a dźěći, najlěpše manchestrowe kholowy, kholowy do dźěła, krute kholowy, lohke lěčne kholowy, barbojte a smuhate tkaninowe kholowy, Breecheskholowy, čorne a módre kóperowe jaki, **lěčne jaki a žakety,** lacy, lacy do dźěła, derje imprägněrowane jaki do wětra, kholowy za młodźencow, pacholow, hólcow, krótke a so zapate kholowy z lacom, gumijowe mantle, lystrowe žakety, čorne a wšelakich barbow atd.

A. zwud. Mengerowa

w Budyšinje na serbskich hrjebjach 6

(měješel Woldemar Menger)

Hižo přez 40 lět znaty, kruće solidny a sprawny wobkhod.

Wosebje khudšim ludźom a dźěłaćerjam dawam přileżnosć, zo móža tak tunjo, kaž jenož někak možno kupować.

Kedźbu!

Hdźe kupuju derje a tunjo

kosy
serpy
brusy
hamory za kosyklepanje
nakowy
synowe widły

kaž też wšě druhe ratařske wěcy?

Pola

Augusta Heyny

w Budyšinje na kamjentnej hasy

napřeća prosacych wikow.

Swěrna maćerna wutroba je přestała bić!

Srjedu pop. 1/2 5 hodź. zemrě na sćěhwkach z njezbožeńza ze swj. sakramentami derje wobstarana naša horcolubowana, dobra mać

Marja zwud. Bajerowa

rodź. Rolic w Rachlowje.

To wozjewjeja hłuboko zrudźeni:

Hańža Madlenšowa rodź. Bajerec
Marja Kochtowa rodź. Bajerec
Madlena Nowakowa rodź. Bajerec
Hana Heimlichowa rodź. Bajerec.

W Pisanem Dole, Njedźichowje, Budyšinje a Hrubjelčicach, 19. junija 1925.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 1,15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać. płaći so za mały rjadk 75 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawětki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 141 **Budyšin — sobotu, 20. junija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Poždźenje němskeje ministerskeje rady.

Němska ministerska rada je so schwórił z franzowskej swětowopisiskej notu saběraka. Němske kněžerstwo dóze so we rukowanskim zwjazku bórzy rozsudźić, wono je so tohodla hižo sa někotrymi njejasnosćemi franzowskeje wotmołwy naprašchowało.

Barlinske nowiny njewěrja, so němske kněžerstwo do franzowskich wuměnjenjow swoli. Hdyž dyrbja wyšše postajenja Versailleskeho sprěcženja njepřichmjenjene dale płacićz, njemóže rukowanski pakt Němskej žanoho dobytka pschinjesć.

Hłowny wubjerk němskeho žejma sa powyschenje veteranskeho pjenjesa.

Hłowny wubjerk němskeho žejma je namjet pschijał, po kotrymž ma so potrěbnym veteranam 1864-71 měsačna renta, kotraž někotre 12½ hrimny wučinja, na 30 hrimnow powyschić. Jedna so we 61 000 veteranow.

Unter China.

Pruska a žitne zła.

Pruske ministerstwo je so we wutornischim poždźenju z hłownej pschedłohu němskeho kněžerstwa zaběrało a je někotre pschemjenjenja na pschedłohy wobsamkło. Jako najwažnischie tychle wobsamknjenjow maju so sledowace njenowacy:

Němskemu kněžerstwu na so pokmótz dacz, zła sa rózu, pschenicu, jeczmjeń a wowsu swiczicz abo sdźěłowaćz a, hdy by tryeba było, hacz do wyšokosće badźbow w-zwonkownym terifje postajenych, jasno zawjeczy abo powyschicz. Němskemu kněžerstwu so dale pokmótz da, na pschecjo tajkim stawam, z kotrymiž so njeje žanych wikowanskich sprěcženjow wobsamkło, złowne badźby sa rózu, jeczmjeń a wowsu hacz na 7 hrimnow, sa pschenicu na 7½ hrimny powyschicz. W nastupanju mjasa a mloka w tyšach pruske ministerstwo sniženym złotnym badźbam nathwilnje němskostatneje rady pschihłosuje.

Po tejsle sdźělenjy mělo němske kněžerstwo prawo dostaćz, w czasu nitkich žitnych płacżisnow žitne zła sanjeczeć a je w czasu drohoty sajo sdźěłowaćz. W Czěskosłowakskej su so žitne zła w podobnej formje wobsamkle.

Wukrajnych kommunistow w Barlinje sajeli.

W jali jeneho Barlinskeho gymnasija je so schtwórtk wjeczor hromadźisna wotměła, kotruž bě kommunistiske studentske sjednoczenstwo swolało. W njej so wo kommunistiskim hibanju w Chinje, Afrizy a Bolharskej rěcjesche. Wukrajanam bě policija zakazała, hromadźisnu wopytaćz. Njedźiwajcy tohodla je so wulka hromada wukrajnych kommunistow pschi hromadźisnje wobdźělika. Po skónczenju hromadźisny policija 35 pschitomnych wukrajnych kommunistow saja. Woni so dla pschestupjenja policajskeho zakaza wobskorka.

Amundsen so wróćził.

Amundsen je schtwórtk pschipoldnju w 1 hodźinje se swojimi pschewodźerjemi Dietrichsonom, Elsworthom, Feuchtom, Omdelom, Rühnerom a Larsenom do Kingsbay we Spitzbergenach zńity a czerstwy pschiźeł. Wo swojim posnjesce, k połnócnej tocznje (polej) dolećecz, je Amundsen sledowazu rosprawu podał: Hdyž běschtej létadle pschi jasnym wjedrje z Kingsbaye k połnócnej tocznje wotlećałej, po někotrych hodźinach mhłowe wjedro nasta. Létarjo běchu nuzowani, so k seni pschicżeli. Wschelake běchu możnosće, so na pschihódnym městnje, to rěka blisko połnócnje tocznje, dele puschczicz. Hdy budźichmy, Amundsen praji, hischcze khwilu k połnócnej stronje dale lećeli a budźichmy potom spytali, k seni pschistajicz, budźichmy wopraudźe połnócnu tocznu dośahnyli. Hłubokosć morja pak so njehodźesche wumjerzeć. Chcychmy tež, njedźiwajcy na nadrobnosće, nad tocznu pscheleczeć. Stónczuje so rozsudźichmy, městno so hychmy dale k połnocy lećeli, so bóle k ranju wróćicz, so hychmy hacz dotal njesnate strony swětej sli.

Dokelž běschtej létadle z lodom wobdatej, bě czejki nadawk, so z nimaj do powětra puschczicz. Położenje bywasche toho dla kritiske. So by so žiwnosć po możnosći podlěchika, so wot tuteho dnja jenoż 300 grammow na muża wudźělesche. Wschě mozy so 25. meje a sledowace dny napinachu, so bychu so ninno měry wulke wobezežnosće, kotrež jebawy połnócny lód cżinjesche, pschewinyke. Haczunje bě létadło wobschkodźene, mósejsche so tola z loda sdźěhnyć a sajo nad lodom leczeć.

14. junija so wulke wospuklinу w lodje pokajowachu, a 15. junija z khětro położenym nakładom z nowa syplachmy, so do powětra puschczicz. Skoro zyle wuhotowanje dyrbjesche so z létadła smjetacz. Jenož najmjenschu měru benzina zobu wsachmy, so mohli k połednju dale leczeć. Poradźi so, z létadłom so z loda sdźěhnyć a po rosnorjazym lětu, kotryž so z mhłu jara poczežowasche, sa 9 hodźin k połnócnemu kapej pschiléczachmy. Tam so létadło k seni puschczi a pschihódny wětr wocżakowachmy, so hy so dale léczało. Benzina mějachmy hischcze 20 litrow. Hdyž běchmy létadło k połnócnemu kapej pschijatajili, norwegska płachtata łódź „Stömin“ nimo kapa pschijedże. Na jéjsce so Górze-Solarske kompaży jara musnje trjebachu a so za khmane wuprudowachu.

*

Wo Amundsenowym lěcu su Barlinske nowiny hischcze někotre nadrobnosće pschinjesłe. Mješ druhim pischu, so stej so létadle z pschecżiwnym wětrom na žiwojim lěcu k połnócnej tocznje jara žiwje z wjeczorej wotesnjeli. 23. meje w 1 hodźinje rano dyrbjeschtaj so, dokelž bě so pokoja benzina pschetrjebała, na žiwuhu wody dele puschczicz. Létadle so hnydom z lodom wobsamknyschtej. Létarjo swědźachu, so běchu pod 87 gr. 44 min. połnócneje schěrki a 10 grad 20 min. wjeczorneje dołhosće.

Na zyłym lěcu njeje so žanych znamjenjow za kraj wohladało. Amundsen mění, so w łodowym morju k połnocy wot Europy uje sdyła žaneho kraja.

*

Norwegske kněžerstwo je Amundsenej z pschicżinu jeho nawróta sbožopschejazne telegrammy połsłało. W norwegskim hłownym měsće Oslowje (Khrystiania) je powěsć, so je so Amundsen wróćił, wschudże wulku radosć sbudźiła. Schreczkowarnje powěsć dale wosčerichtu.

S Newyorka so powě, so so też tam nad Amundsenowym nawróćom jara wjeselachu.

Pólski „trónski czakanz“.

„Kurier Poranny“ je dopiš wocżischežał, po kotrymž so z Wina dr. Karl Jan hrabja Poder, pschedy pryni Ssobjeski, wo pólski trón prózuje, so na to powołało, so w direktnej muzskej liniji wot krala Ssobjeskeho wotkhadża. Wón chcył jako Jan III. žebi pólsku krónu na hłowu stajiez. Wón so nadźija, so smjeje pólski lud jako žywoju czežnu wuwatowaćz, jenn jeho k jeho pravu a k samózenju jeho prjedownikow dopomhaćz. Je-li so by wón so pólski kral sczinił, by wón w duchu žiwojich prjedownikow knježił, pschetož kraj Ssobjeskich njeje so pola njeho do wody pschewarił.

W dopišu so njepraji, czeho dla je nědźenski pryni Ssobjeski so hrabja Poder mjenował. So žebi wón pschesze, so by jemu pólski lud k samózenju jeho prjedownikow dopomhał, so jemu rad wěri. Na to pak je mało wuhladow. W Pólskej je so sakoń sawjedł, po kotrymž ma so dźěl hujezich kublow w podobnej formje roskuskowaćz a njes drobnych ratarjow rozbječicz, kaž so to we Częskosłowakskej stawa.

Pschiwos němskich tworow do Pólskeje so sakasał.

Hospodarskiwowny wubjerk pólskeho žejma pod pschedsydstwom ministerskeho pschedsydy Grabskeho je wo žrědłach wuradowak, kak bychu so schkodne scżehwki, z němsko-pólskej złownej wójnu nastałe, po możnosći smjeńschicze. Dokelž Němska pólske wuhło a rudu z pólskeje Górnjeje Schlezskeje wjazy pschesej njesmjeschcza, so pólska wikowanska bilanza wo nědźe 80 miljonow lětnje pohubjeschi. Pólske kněžerstwo je toho dla wobsamkło, tule sumnu na to waschnje smjeńschicz, so dowos wudźełkow němskeje industrije do Pólskeje samjesuje. Tele twory budża Pokazy někto žami nadźakacz dyrbjecz a tak pjenjesy w kraju wostaun.

Němskej njepschecżelski nastawk w italskich nowinach.

Barlinski dopišowaš „Corriere della Sera“, Luciano Magrini, w nastawku z napišmom „Wobezežne pschedewsaczе, z Němskeje pjenjesy wuwabicz“ njerjanty wobras systematiskeje pschecżiwnosće ryhuje, z kotrejž so Němska wotwołkuje, Dawesowy plan dopjelnicz. Dopišowaš praji, so so Dawesowy plan wot schtwórteho, najpozdźischo pjateho lěta, w kotrymž do połneje mozy stupi, njebudże wjazy dopjelnjecz. Stresemann je pjecza njedawno w kruhu diplomatow rjekł, so budże wot lěta 1928 Němska njemóżno, winowatoseje Daweseweho plana dopjelnicz. Dale praji, so Němzy, kotrjž samolowitosć, za wudyrjenje wójny wotpokasuja, njeschpihowaja, so so po prawdźe winowaczi, wójnje wotschkodźenje płaczicz. Woni budża też wschо możne cżinicz, so mohli pschewsate winowatosće wobeczeć. W tu khwilu dże wo wuprózdnjenje Porurskeje a Kölnskeho pasma. Hdyž budże to dozpite, budże Němskej lohko, so Versailleskim měrowym sprěczenju spjeczicz. Po rozpominanju němskeho finanzneho położenja a wikowanskeje bilanzy dopišowaš na pschiběrowanje dowosa hotowych wudźełkow, žiwnosće a napojow pokasuje, schtož je z dopokasmom khětreho polepschenja hospodarstwoweho położenja wobydlerstwa. S rozpischedacżom papjerjanych hrimnow we wukraju je žebi Němska, kaž zu wězywustojni wobliczili, wósom miljardow złotych hrimnow dobywka saradźała. Po wójnje je Němska žiwoje ležomnosće samózenje powjerschicha, hobrsće zjawne dźěła sapoczała, wikowanske łódźarstwo natwarika, schule a muzeje spěchowała a na wójsko nimo mery wulke sumny nakoždowała. Industrialni su žiwoje dźěłarnje powjerschili, města postajeja wobras samozitosće, dźiwadła, hosćeńcy, kinematografy su stajnje pokne. Maginni na tónzu praji, so roswicze sjawnych dźěłow, wěste pschemnike wudawki němskeho stata, zylna pasiwnosć wikowanskeje bilanzy wo wotpokładach Němskeje w nastupanju płaczenja wotschkodźenja žaneho diwźelowanja njewostajeja. Najpozdźischo sa schtyri lěta Němzy statistiki pschedpokoja, i kotrymiž dopokaja, so so Dawesewy plan njehodźi pschewjesez.

Italska pschecżiwo Afghanistanej.

Italski statny podsekretar Randi je italskim nowinarjam rjekł, so je Italska, so by dla sfónzowanja italskeho inżenierwa wot Afghanistana žadne zarunanje swědźesła, bankowe zakoži afghanskeho kněžerstwa w Italskej zabrała. Dale je Italska wulku pożyłku bronjow, kotraž dyrbjesche so z jeneho italskeho pschistawa do Afghanistana wotwjesez, nathwilnje sadźerzała.

Nowe mordarstwa w Bolharskej.

Wot tehodla sdźa, so su so nětcżischi ministrojo w Bolharskej z pschipomhanjom krala a jeho nana, kotrehoż běchu na fónzu zwětwjeze wójny wotehnali, kněžerstwa smjezowali, je Bolharska z krajom politiskich mordarstwow. Skoro wschędnje politiskich pschecżiwnikow dla nětkoho skónzuja. Mordarjo swjetscha njesnaczi wostawaju. Sukto je jich dla kněžerstwo wotnajało, so bychu politiskich pschecżiwnikow wotstronili. Schtwórtk su sajo dwaju Bolbarow w Ruschczuku, pryedawschego měschczanostu Petrowa a měschczana Greckowa, morili. Pschicżina, kotrejež dla su mazedonskeho wójwodu Mihajlowa skónzowali, je nětko wujasnjena. Jedna so wo swadu njes mazedonskimi organizacjemi.

Nowe nawale mazedonskich komitaczow.

Sahrjebjske „Nowosti“ z Belgrada sjonja, so su so poslednje dny dohladali, so nowe bandy mazedonskich komitaczow južnoslowjanske njesej pschekrocżichu. Wjednikaj mazedonskich komitaczow Protogerow a Bolo staj nowe bandy organizowałoj, kotrejž so w Petrizi zhromadźuja a wobronjeja. Do južnoslowjanskeho kraja staj hižo sandżene njedźele bandże wójwody Jowana Bola a Mity Opilskeho pschescheschoj. Južnoslowjanske wyschnosće su hnydom trěbne krocżele cżinile, so bychu nawalnikow za njesej sahnale. Sajeczi komitaczojo powědaju, so je njes wjednikami mazedonskich organizacjow k krwawym srażkam doschło, wo cżimž pak so krucze njeleży.

Njeměry w Chinje.

Sympathijowe wustupjenje sa Chinu w Rusłej.

S hejkom: „China Chinesam“ so we wschěch wjetschich ruskich městach wulke demonstrazije wotměwaju. Kommunistiska internazionala a kommunistiske jwjasli zhromadźinу srjadaja.

W jenej tajkej demonstraziji zhromadźisnje je Sinow-

Jaki do wětra
nakhribjetniki, kožane gamaše
wobwiwanske gamaše, stucy do dućowanja
poruča płaćizny hódno a derje
T. Albert w Budyšinje na lawskich hrjebjach 10 Telefon 1078
kožane twory :-: sportske wěcy :-: sedłarnja

Jow mjes druhim wrajił: Podawši w Chinje žu jenoj japoskatk k pschichódnym mózným wojowanjam proletariata we swjatu ł potkóczenym ludami raiščeho kraja pschećiwo imperialistiskim kapitalistiskim wulkuikarjam świeta.

Pschedbyhda italiskeho ratarskeho swjatka je Moskowske shromadźiny w mjenje ratarskeje internazionale powitał. Wón pschejtrodčenje wuprajł, so może žo wupuć ł nětčiskeje krizy ekonomiskeho jenoj w reakziji abo w rewolucziji namakać.

*

Njemcy w Chinje bjes dwóla ruzy bolschewikojo nawjedują. Chinejske zentralne knjeżerstwo, kotrejž je niemcam polskowało, budże prenje, kotrejž bolschewikojo wotstronja. Teć chinejscy studentojo žo bórzy dohladaju, schto žu hebi naparali. Hdyž smeja bolschewikojo knjeżerstwo w rukomaj, žo chinejskim studentam tak lendże kaž ruskim studentam. Bolschewikojo žu tyhaju ł nich skónzowali.

Bliżše dny hnadź žo rozhladźi, hacž kommunistojo w Chinje bebudu. China psched wobydlerskej wójnu stejł. Mandżuriski marschall **Czangtsolin** stromu pschećiwnikow Rukeje dżerži, mjes tym so general **Feng Yuxjiang** we službje reft. knjeżerstwo stejł. Kaž so zda, wonaj w Pekingu, hdżej je knjeżerstwo słabe, bo so traśytaj. Czangtsolinowi prenj wojacy su bjżo psched tydźenjom do Pekinga pschicżahnyli, so buchu tam pjeża porjad zatkowali, schtwórć stej brigada ł pschihow a jehnuch wobstejaca, a wotdźelenje artillerije do blizkoże Pekinga pschicżahnyli. Na druhej stronje so studentojo ł hromadami Fengej pschidawaju. Mukrajenje žo boja, so ł wobydlerskej wójnje bódźe, a so budża wukrajanow pschećiwo kaž w czasu boxerskeho słóżka.

S Pekinga žo powź, so stej dwě brigadże wójnskeho ministra Wukwangshina do wokolnoże Pekinga doschłej, so bychtej knjeżerstwo schtitałej. Czangtsolin je tehrunja batallion wojakow sa policajsku służbu do Pekinga pósłał.

W Pekingu a Hankowje je žo jasno wjeho śmérowało. Bojkotowanje wukrajnych twarow njeje žo poradźiło.

Kommunistiske knjeżerstwo w Kantonje a Mukdenje.

Londonska „Morning Post" je Shanghaja powź: We Kantonje postajene **revoluziske knjeżerstwo je njewobmjezowane knjeżerstwo dźiłaczerskich a wojerskich radow wulkoho.** Dźiłaczerjo a śpiczerjo wojazu žu revolucionarne wójsko siworili. Japanske wotdźelenja je Kanton wopuschczile.

W **Mukdenje** su dźiłaczerske rady sbratrjenje ł bolschewistiskim knjeżerstwom w Moskwje wuwołale. **Peking** psched statnym pschewrótom stejł.

„Daily Mail" ł **Kantonu** powź: Revoluziske knjeżerstwo je 18 Europejanow jako sataczenych sajało. Revolucionarjo su hollandzki a japanski konsulat wobhladźili. Kaž „Times" powědźa, je žo w Kantonje regiment hrosy zapoczał. Mukrajanske město je pjeża wobrozene. Japanzy wójnske łódże do Kantonskeho sałkwa sćelu.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 20. junija 1924.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 733, hygrometer +3, thermometer wo dnjo +20. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer —1, thermometer w nozy +11. Wuhladny na wunjasnjenje rjedro. Nowak mało pschemenjenja. — So wjedro dokładnje swój dotalny rad pschemjeni, toho žo hischće nadźeć nje-może, haćrunjeż sahłesuja na rjane wjedro łuha. Nižina wczera rano pschez hischće nad rańchej a krótkowjeczorow ł Europu lećeche. Nowa nižina bě wczera na puczu mjez kupy Island ł Norwegiskej. Wyschina nadeńdże žo nad Jendźelskej, wjeczorjeż Europu a nad atlantiskim oceanom. — Jutrje, 2. niedźelu po św. Trojicy, ślónčko 3.47 hodź, schadża a žo 8.16 hodź. Mjeza. Měsačk schadża rano 4.10 hodź, a žo wjeczor 8.16 hodź khowa. Jutrje je młody měsačk. Nasch „Pschedźenak" staja: dešcheńk a wětr.

— **Schtrowa powěść wo wjedrje ša jutrje njedźelu:** Dotalne wjedro wobschowamy.

— **Policija faja** wežera w nozy 20-létneho hantwatskeho, kotryż we khłódnizy jenoje šahrody hrabeše. Wón ma někajke khłostanje wotpokućzeć. Jeho hižo šusodne zmejnu dźešći cżaš wotjaji. — Wežera wjeczor wokoło 10 hodź. srašy motorowy kołosćbny na rózku šukelnjskeje a Khěžorskeje bróhi ł wosbowanym autom hromadźe. Prědk we kolo motorowcho žo zyle rostšchakowa. Njeboho hischće tak někak šbožownje wotběža. Nichtó žo dale njezrani.

— **Rozprawa policije.** Kradnyło je žo we wokolnosći Budyschina w nozy ł 17. junijej zonjace jěšne koło znamki „Wanderer". Koło je cżorneje podstawy, ma cżorne šusena a schkitanske blachi, runc, na kwej stronje trochu nałamane wobšidło, zelnkoidowy drastuchkitak, cżornocżerwjeno-žołty šak a brune šydło. — Dale cżorne nahrajże koło ł cżornymi schkitanskimi blachami a žołtymi swiesnami, torpedowym šamowěchom a ł wotkamanym wcżuwym pedalom. Jelikoż wěchtó nětchto wo wězy wědźał, chcył to kriminalnej policiji sdźělić.

— **Padnch,** kotryż bě hrjedu jědnc koło na dwórnischczowej dróhy kradnył, žo dotho šwojeho bobuka njezwježelesche. Koło spyta šamsne popołdnjo w Jenkezach pschdać. Tu pak jeho policija sahładi. Pscheproschy jeho šwjedomi ł hebi na hospodu. S policijn dyrbješe wschi šobu do Budyschina wótkowacż, njemałko dołhe mjeswoczko sekahnjo. Jeho na statwe rěcżnistwo dowjedechu. Padnch je wokoło 40 lět staryj hladźeriski pomocnik, kotryż pschez Budyschin puczowaschc. — Wczera popołdnjn wokoło 4 hodź. 34-létneho cżakaiza na šastaranje ł jenoje šuhowneje wězy na zyhelowym wallu pschi njehabitym łuku lepiczin. Słósmik je psched 14-létnej holzu na njehańbitne waschnje sešłeka. Jeho kriminalnej policiji pschepodaju. Kónz mcje je šo jedyn słósmik swonka Budyschina na šamsne waschnje pschescheł. Tukaju njesłuch na šamtnjeho njedocżinka.

— **Kedźbnjcże na kola.** Husto wotšaja šo kola we chżi stejo, hdyž maja šubło we wyschnoscżach cżo drubiske něchto wobšaracż. Bórzy padnschc ruzy ša nimi we njewobkedźbowanym wokowniku pschimaja a šuk je kolo. Nimasch šlěba ša njedušchnikom. Ssamo rjeczasti druhdy njedošahaju. Wobróćni padnschi maja wschć pschiprawny pschi šebi, so šamo wójmidła rospacża. Tuž měło žo bóle na kola kedźbowacż.

— **Gustav-Adolfski šwjedżeń** w Budyschinje je nimo. Žuły šwjedżeń je šo derje radźił, je wjeselscżi a móz evangelšeje wéry šjewił. „To je jeno w Budyschinje móžno", tak bě šłuschecż, hdyž zuły duchowni ł polneje ržkwje dźěcy, hdżej běchu hrjedu popołdnju wulke łyły dźěći we Pětrowšej a wjele šow młodych hólzow a holzow we Marijnej-Marcżinej zyrkwi shromadżene. **Dźěcy n farat** Wahwiz ł Anhalta w Pólšej a młodźinje **Hiemenzeet** je žataa pschdowaschc. Na powitanskim wjeczoru bě „Krónc" pokna, a na 100 šahnjerjow wulkeho Drježdżanskeho Gustaw-Adolfskeho towarstwa, hacż ł Freiberka a Rosena, bě pschitomnych. Schiwórik popołdnja bě w „Mešechanskej šahrodze" pod wyschšim konsistorialnym radźićelom D. dr. Kühlzjchom hlownu shromadźiznu, na kotrejž 31 000 hrivnow darow do wukrajnych wobadow, hacż do Brasilije, rosbdźelichu. Zyrkwinski president D. Wehnert je ł Jabłońa wo wobstejnosćach w evangelskej zyrkwi we Czechach rěčeschc. D. Blanckmeister poda rospraun, kotraż „bohre wjedro" w Gustav-Adolfskim towarstwje pokaza. Kaž dźěći a młodźina šwjedżu, tak schtwórć wypołdnju zyla wošada, na žitnych witach bo šestupowschi. Do zyrkwje cżełnjesche, wjele zušych a tudomnych duchownych na cżole. Farar D. Mahnert ł Innsbrucka bě se šwjedżeńskim predarjom. Na puczowanju do Hama a Königsberka je do Budyschina pschišchol. Jeho mózne waschnje rěczenja hižo šwjedny wjeczor šełnachmy. Predowasche wo tamnym Jesušowym słowje w Japoschtolskich skutkach (20, 35), tak wutrobnje a mérnje, tak jednorje a hluboko, so Knješowa cżełeć a šbožnosć wérn w žiwjenju, wošebje pak móz šubosće w zyrkwi, šo so dokhi cżaš bo wschćch wutrobow šandrichu. Tuž běšche darow sa evangelskich we rosprošchenju na 600 hrivnow. To je sa tele cżaše tara wjele. Wjeczor běsche ludowa shromadźizna w „Krónje", kotraż bě pschepjelnjena. Farar Ziegenbeck a farar Gottlieb ł Podmokow rěčeschtaj wopraudźe mózne. Wjeselje w Budyschinje bě jeju tak połšebnuło. Farar Schaarschmidt ł Muscża wo biakonitiskim domje tam rěčeschc. D. dr. Költzsch mjesche doškowo, w kotrymž wschitkim wulki dźak prajeschc.

— **Powmjschenje schulskeho pjenjesa.** Wschelake wosłwjenja rěcża wo powmjschenju schulskeho pjenjesa sa wjschesche schule w Prušej. Na nowaschmowanje w prušim šejmje je kultusowy minister wotmolwił, so žo wo tym drje hižo jedna, ale wěz hischcże dołónčena a dorawjena njeje.

— **Powmjschenje schulskeho pjenjesa.** Wschelake wosłwjenja rěcża wo powmjschenju schulskeho pjenjesa sa wjschesche schule w Prušej. Na nowaschmowanje w prušim šejmje je kultusowy minister wotmolwił, so žo wo tym drje hižo jedna, ale wěz hischcże dołónčena a dorawjena njeje.

— **1925 bohate mjedowe lěto.** S pčołarskich krajnow šo piša, so hudźenj, dźiwajo na lětuiske šuche lěto je šwjatim bohatšowom na kčejach, lětha ł bohatym mjedowym lětom liczieć móž. Naščne pašwiščischo mohnje-šesche wjerba a akazija. Teć mesa a junit šwoje cżinje-schtaj. Měłko njech hischcże lipa šwój měd dawa a nadźija pčołarjow so dozwla dopjelni.

— **Stótne thorosće w Hornjej Łužicy.** Krajny frowotny hannt nam šešchowace šdźěli: Na dnju 15. junija sapiłachu šo w Budyschskim podkrjesu pokhrowy a te šłaženoscż pšow w 4 gmejnach a 1 dworje Lubijskeho hamtiskeho hejtmanstwa, w 2 gmejnomaj a 2 dworowaj Žitawskeho hamtiskeho hejtmanstwa. Dale pokhrona we gmejnje a 1 dworje Budyschskeho hamtiskeho hejtmanstwa, šwinjaza pokhroma a šwinjazy mór w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho hamtiskeho hejtmanstwa, tuberkulosa howjadow w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Lubijskeho hamtiskeho hejtmanstwa. W zyłej Sakšiskej bě 15. jun. šłaženosći pšow w 23 gmejnach a 24 dworach, pokhroma howjadow w 10 gmejnach a 16 dworach, a tuba pola koni w 12 gmejnach a 12 dworach.

— **Wumjenjenja sa žėju do Jendźelskeje.** Je so hižo wjazy krócż stało, so njeduchu puczowarjo do Jendźelskeje pschidušchczeni, hyrnjeż dołhajagu jendźelski pisum mějł. Tuž so na to pokasa, so jendźelske wyschnosće šnajnjasche 10 puntow (200 hrivnow) jako wobbeżerstwo žej sadaja, schtóż dźe Jendźelsku wopytacż. Tak dyrbjał žo kóždy ł tej sumu sastaracż, pridy hacż jendźelski brjóh pschestupi.

S Jeńkez. Dobry popad šežini tudomny žandarmik Hlowny strażnikschtr Leška ł Kubschicż. Jemu poradźi so w tudomnym hoscżenzu paducha sajeć, kotryż bě šamsne dopołdnjo ł dwora šaniteneho radny dr. Hesby dźěłacżerjej Pawołej Liebschej ł Dubrawki koło kradnył. Je **to** wěšty hładźeł Bruno Schmans ł **Pilgramsdorfa** ł **Schlesiskej.** Niedobrźink w hoscżenzu hoscżom koło sa 15 **hr.** ke kupjenju politiceschc. S tym šdaschc šo ludowa **napadny.** Kaž žo šda, je Schmans tej hischcże druhe dowjerschtwa we wokolinje knežił. Nichtó žo njeje wěsće bóle wjeselił, hacż schkodowany, **kotremuż** bě žo koło kradnyło. S lohkej prózu je šamo wróćo dosta. Tajte kocże šwojo by hebi kóždy wobkradnjeny pschak.

S **Dobrunšće.** Pschichodnu hrjedu 24. junija budu w naschej wsy jétra schcżěkjene a to pola gmejnskeje wyschnoscże. Schulske dźěći žo popołdnju w 2 hodź. male dźěcy pak w 3 hodź. schcżěkja. Pschehladowanje jétrow budże hrjedu 1. julija. Schcżěkjene maju wschitke dźěći, kotrejž so w lěcże 1924 narodźichu. Tej maju hyeż schcżěkjene dźěći, kotrejž so psched lětom 1924 narodźichu a hischcże schcżěkjene njebuchu, dokhaž šu šnadź khorowatoscże wróćo stajichu. Starsche dźěći maju so schcżěkjcć, kotrejž lětha šwoje 12. lěto schońcża. Potajšim kotrejž so w lěcże 1913 narodźichu, kaž tej wschitke ta, kotrejž hischcże ł druhemu rojei schcżěkjene njejsu. Do jétrasch cżěkjenjenseje šale nimaju taike dźěcżo kaž tej mjeczerje ł šaikimi dźěcżimi pschijsku, w kotrychž šwojbu šu natykowace khorosće, na pšch. tyfuš, schcżowkaty łaschel, wothypiay, jétra atd. Tute prawidła maju so ku-cże wobkedźbowacż.

S **Budeščz.** Schulske pschedstejicżerstwo je psched nekotrym cżašom two wuhotowanju schulskeho šwjedżenja jednało. Měłko je so dźeš 30. junija ša tutón kat rjany

Knježna Skuderie.

Powedanczko ł doby franzowskeho krala Ludwiga XIV.
wot E. T. A. Dwórnika.

(Pokrazowanje.)

Jej šdaschc šo najradżenschie prjedy, hacż so šnadź na kralowsku mikoscż wotkrječi, junu ł presidentej la Reguie hicż a jeho na wyschć wobstejnosće, kotrejž sa Olivierowu njewinowatoscż rěcża, kedżbnejo sejinicż, a tak we presidentowej wutrobje šmutkowne, wobstarzenemu pschichilene pschehłuboczenje wubudźicż, kotrejž dyrbjała žo šudnitam šobudźeliczi.

La Reguie pschija knježnu Skuderie ł wulkej cżešcżu, kotruż możesche šebi tej dostojna knježna, wot krala šamoho wyšoko wažena, žadacż. Wón na wyschc šmérom pošłuchcżasche, schtož wona we tym njekrasnym njeskutku wo Olivierowych wobstejnosćach, wo jeho powasy pschehnjeże. Hordy, bjes mała wohibnu, pożmėwk pak bėsche wschc, ł cżimż bychkało, so wobtrukcżenja a ł šyšlanni pschewodżane napominanja, so njeżane żadyn šudnik njepyschczeł wobstarzenebo hyeż, ale so dyrbi tej na wyschc to kedżbowacż, schtož ł jeho lépschemu rěczi, njejšu zyle njeskyschane wostate. Hdyż knježna nětko stónczneje zyle pschenapinana, šyšły ł wocżow trėżo, mjelczejesche, šapocża la Reguie:

„To je zyle Walcheje nadobnejo wutrobny hódne, moja knježna, so Wy, pohnuta je šyšlami młodeje šaluhowaneje holczi, wschc wėricże, schtož huba wupraji, haj, so wy njesamożeże mysłi hrubeho njeskutka šapschimowcż. Ale hinak pat je je šudnikom, kiž je šuwczeny khrobłej ludaczinoscżi jeje šandżich wottorhnyjcż. Wėšo njeskuschca to do mojeho šastojnstwa, kżdżemu, kiž šo nije prascha, běh šudnikeho pschepytowaniu rušajsnicż. Knježna, ja cżinju šwoju winowatoscż, malo nje wošud druheho žiwéła stara. Tschepotacż bryha njekhmanżych šnadź šnatej Chambre Ardente, kotruż šane druhe khłostanje njesnaje, jacż krej a wohen. Ale wot waš, moja dostojna knježna, njechcam tola jako njeczłowjeski po šurowoscżi a hrubosczi njenowany byeż, tohodla popschejcże ni, so wam ł nekotrymi słowami krawm winu młodeho šłótnika psched woczi staju, kotryż nėłko šwoje šprawne šaplaczenje dóstanje. Wašch wótry duch po potom šam dobrocziwoscże šda, kotraż wam cżešcż cżini, mi pak ł zyła njeby pschiśnejała."

„Takle! Rano šo Rene Cardillac ł njeczom škónzowany namaka. Nichtó njebė pschi nim, dyżli jeho pomocnik Olivier Brußon a jeho džowka. We Olivierowej šthuje, njes druhim namaka šo njeczi ł cżerwjenej krwju womaczany, kotryż šo zyle do rany pschihodżi."

Cardillac je, prajesche Olivier, w nozy psched mojimaj wocżomaj byt napadnjeny.

„Cżehżu jeho wumrudżicż?"

„Ty ja njewėm!"

„Ty bėsche ł nim a tebi njebėsche mózno, maradarjej wobaraczi! Jeho šadżerżeczi! Wo pomoz wolaczi!"

„Pjatnacże, šnadź dwaczeši krocżeli bėsche mischtr pschede mnu, ja jeho šcżehowach."

„Cżehodła na wschćm šwėcże tak šdalenu?"

„Mischtr to tak chżyschc!"

„Schto mėsieche po praiwym mischtr Cardillac takle podże na dróhy cżiniczi?"

„To njemóżu prajeł"

„Hewak tola njeje żenje wjecżor po dżewjeczich ł domu pschischol?"

„Tu wjasnje Olivier, wón je šatraschcny, šdychnje, roslowa šyšły, wobkrucża pschi wschćm, schtož je šwjate, so je Cardillac wopraudże we wonej nozy wuschol a šwoju šunjerej namakał. Mėłk pak kedżbujcże derje, moja knježna. Dopokasane je hacż ł najdospoinischej wėstoczi, so Cardillac we wonej nozy dom njeje wopuschczeł, ł tym je Olivierowe wobtrukcżenje, so je ł nim wopraudże wuschol, khrobła łża. Khżejne durje šu ł cżežkim šamkom šamknjene, kotrejž pschi šamkanju a wošamknjenju wulku harų cżini, potom šo tež durje jenoj ł wulkim ropotom twocżinieja, tak so je, kaž ju cżinjene popyty dopokašale, šamo we popołdnjm posthodże tuta hara šłyschecż. Dełeka bydli mėłki, starý mischtr Clande Patru šo swojej domjazej, nimale wošwondżejaczkolnej wošobu, ale hischcże cżitej a libicżiwej. Tutej dwě wošobje šłyschescheschtej, kak Cardillac po swojim šwuczenym waschnju wonj wjecżor ł dypkom dżewjeczich pa słhodże dele pschihódże, durje ł wulkim wujeschkotom šecżerje wótšje šdwasche a potom, kaj możesche šo je šaprajenjenjom dirri šłyschecż, do šwojeje łehaiseje šiwy dżesche. Mischtr Clande njemóże špacż, kaj šo to šarym łudom husto tak dże. Tuž we wonej nozy njemóżeże jane wócżko šacżiniczi. Domjaza šaživodżej tohodła we tudomnej wokolo dżesaczich byeż, šuwżu, šymj šo ł mischtrej Clande ša blido je šarej knihu, ł kotrejž cżitasche, mjes tym so šiary je šwojimi mysłenji po šaběrajo pat na šłólgu hedżesche, pat šiany a jo by šparł a mucżnejż pschewinkł, po jiżwje hórje a dele khodżesche. Wošta wschitko šmérom a cżicho hacż ł poknogy. Tu šaschycha wona nad šobu wótre šnupy, twjerdy pad, kaj by wulke cżeża dele padła, a hnydom na to wutte šdychowanje. Wobeju wobja šyrdżiwna bojsež. Hróbła runje dokonjaneho njeskutka jeju šaja. S šaśnym ranjom pschińdże potom na šnellu, schtoż bě jo po cżmě šłało."

„Ale," padny jemu knježna Skuderie do rėcże, „ale wschćch šwojatych mjenje, możeże šebi pschi wobstejnosćach, kotrejž za prjedy dokładnje rozłożich, šeb nėkażu pschiczińnu ł tutomu helšemu njeskutku myślicż?"

„Hm", wotmolwi wón, „Cardillac njebėsche tudy wubėrne kamjenje běchu ł jeho wobšbędżenišwom."

„Nedóżla", rėcżesche knježna dale, „njeby to wotpokazowanje jeho dżiwka dóšłała?"

Wy šabywacże, so dyrbjesche žo Olivier ł Cardillacowym pschichodnym łynom šłacż."

Přiloha k čisłu 141 „Serb. Nowin“

Sobotu, 20. junija 1925

Šulstwo narodnostnych mjeńšinow w pruskim sejmje.

Pśichodpósćelu pśeni sakład nasćehjo žerbśkeho narodnostnje politiskeho wjedźenja a skutkowanja. Nasće žerbśke praśenje je praśenje narodnostnych mjeńšinow. W tutom wobłuku jeniczki może žiwoje wosrjašanje dóstaś; jenož wujzujo krućе we swjatšku narodnostnych mjeńšinow w Němskej wo stónćne pśichpósnaće žiwojich we wustawje saruczenych prawow móžemy wo pśeco sahinjenjom sakhowaś.

Praśenje narodnostnych mjeńšinow je potajtim nasće žerbśke praśenje.

Praśenje narodnostnych mjeńšinow stawa žo powšitkownje dźeń a wažnišće. Wo to žo wobźeje Němcy žami staraja, wšo to dźiwajo na žiwoje mjeńšiny, kiž maja we wokolnych statach. Njejsu wšak skromni, kaž my. Němśke mjeńšiny maja wšudźe žiwoje němśke šule, niž jenož ludowe, ale fryedźne, baš uniwersitu a techniki. Ale to jich njespokojі, njespokojа žo ј dospołnej kulturnej swobodu, ale žadaja žebi kulturnu autonomiju (samosprawjedowanje), haj politiku autonomiju.

Sśwojim mjeńšinam wšchak njepśichiwoła ničo, ani to najšćrońšnjše. Wo tym móžemy my Sserbja wobźeje śrudnu śchtućku spéwaś. Sačrunjeś ńmy tu zbyły narod, nimamy w Pruškej a śwjetšca w Sakśiśej ani žerbśkeje wučby, kaž hałe zyłe žerbśkeje ludoweje šule, a fryedźneje šule?

Na nami wšchak je, so swój błóž pobźěhnjeny a njepśechstanjemy wokaś. Wšo jenotliwy słabу błóž žo wśchitkich njeje w tym wulkim bołku, ale byrbimy žo wśchitcy sjednośiś. Potom bóstanje hinajšći doras, na kótrejž byrbja śónćnuje tola dźiwaś, byrnjeż žo bóle pśecźiwo tomu śpjecowali.

Wichelake ważne kroczeł ńmy hižo do pśedka sejinili.

Wuttworili ńmy loni Swjazk narodnostnych mjeńšinow w Němskej, tutón wudawa nětkle swój wosebity časopiš („Kulturwille“). Jara ważne bě, so pśichi sańdźenych wólbach solidarnje wustupichmy jako narodosne mjeńšiny. To je mało wulki wusnam sa naśe dalśe dźěło. Naśa Sserbśka Ludowa Strona, kótraž je tutón politiśki swjazk ј tammym ј nami a ja naš wojowazymi mjeńšinanmi (Polakami, Danami a Fryežami) wutworiła, je žebi žo ј tym wulke wopraudźite sašćužbu wo Sserbśtwo dobyła. Bohužel je naših lud politiśaj jara njerozšuwčeny a sašlepjeny, so jenož ј tak małeho dźěła sa pśichinnje hobrikі wusnam tuttoho naśeho politiśkeho postupowanja.

Njedźiwajmy toho wšchak móže Sserbśka Ludowa Strona, móža mjeńšiny hižo ważne wuspěchi sapśijaś. Pśi pruśkeho žejma ńmy pśechśiśaśi žwojeju sapóśtanzow, Baczewśkeho a Klimaśa. To je pśeni króć, so maja Sserbja šamostatne politiśke sastupjerśtwo, kótrež njepóśrědnje naśe narodne sajimy sastupuje. To je jara ważny wuspěch też tohodla, dokelž žu runje kulturne, na pśichkład šulske praśenja hłownje naležnosći krajnych žejmow a dokelž runje w pruśkimaj Dužźomaj najbórje śteji ј naśim Sserbśtwom.

Praśenje šule, žerbśkeje šule, je w naśim wojowanju, we wojowanju kóždeje narodnostneje mjeńšiny praśenje byśa abo njebyśa. Schtóž ma šulu, ma młodźinu, ma pśichichod w kukomaj. Dokelž nimamy žerbśkeje šule, njemóžemy hinjenju a šabiwowanju naśeje žerbśkeje narodnosće dowobaraś. To němśke wyšnjosće, kótrež chcedźa Sserbow fśerje lépje zyle wutupiś, derje wědźa, a žo po tym sadźeja.

Naśchimaj sapóśtanzomaj, hłownje se sašłužbu njeśpórnjuje dźěławeho, wobkótniweho wupruhowaneho parlamentara Baczewśkeho, je žo poradźiło, w pożledniim cźasu mjeńšinowe šulske praśenje w pruśkim žejmje do pohiba pśinjeśeś.

Sapoczatk meje šaběrańśe žo šulśka kommišija pruśkeho žejma ј mjeńšinowym šulskim praśenjom. Sa jeje pożedźenje 7. meje běśśe jako jeniczki dypk postajeny wuraźowanje wo sćěhowazym namjece sapóśtanza Leida a towaršchow, w pruśkim žejmje wobśamknjenym:

„Sśejm njech wobśamknje: Požadacz śtatne ministerśtwo, so by hacź do 1. meje 1925 pśichwjedło schśit narodnostnych mjeńšinow w nastupanju šulśtwa w smyśle wukaza ministerśtwa sa wědomośće, wumělśtwo a ludowe rešiwowanjowanje ј 31. dezembra 1918 — w tych krajinach Pruśkeje, hdźež schśit narodnostnych mjeńšinow nje śriadowany po puću prawniśkich srěčenjow (vertragsrechtlich).“

K tutomu namjetej, se sozialdemowkratiśkeje strony pśistajenym, běśśe po powěźći naśeho sapóśtanza na sćěhowaze waschnjee dóśchło.

Kónz januara śtaji Braunowe knježeśtwo praśenje dowěrjenja na pruśi žejm. Běśchtaj to runje dwaj hłoboj naśeju sapóśtanzow Baczewśkeho a Klimaśa, kótrajž rozsudźišchtaj, so Braunowe knježeśtwo dóśta wotum dowěrjenja (rozsudźišchtaj potajkim, so tute ministerśtwo njetrjebachu wrócźo stupiś.) To mějesće sa nagłódź, so žo sozialdemokratiśka strona poćza wo naležnosći narodnostnych mjeńšinow sajimowaś. Sapóśtanzaj to wuźiwaśtaj a sapodachu jej dokładne informazije wo połóćźowanju mjeńšinow w šulі pśeś pruśku wyšnjosć. Wusledk tutych rozrěčenjow běśśe lohko naspomnjeny namjet.

Sapóśtanzaj narodnostnych mjeńšinow běśchtaj potajtim kritiku sitazju Braunoweho knježeśtwa wnichinje wuźiwałoj. Tammy namjet dóśta w žejmje nam. wjeśchinu a pśchepoda žo šulśkej kommišiji. 7. meje wona wo namjece jednaśe. Sapóśtanz Baczewśki běśche jako sastupjeŕ nar. mjeńšinow na jednanju pśichtomny ј porodnym błoźom, schtož sastupjeŕ němśkeje ludoweje strony pytaśe sadźeŕaś.

Knježeśtwo sastupowaśe rada Stoltze, ref[illegible] bě sapóśtanz König, sozialista.

Tutón wotewri diskušiju, pokasujo na to, so ј pśichiźnu wothłokowanja wo mjenowanym sozialdemokratiśkim namjece běchu śtórźby sapóśtanzow narodnostnych mjeńšinow wo sanjechanju mjeńšinoweho šulśtwa se strony pruśkeje wyšnjosće.

(Pokračowanje.)

Cyrkwinske powješće.

S **Budyšina.** 2. njedźelu po śwjatej Trojizy: We Pětrowśkej zyrkwi ma rano 1/8 hodź. faraŕ Ćber pśedowanje, bop. 1/12 hodź. kemšchenje ša dźěśi.

W Marijnej-Marćinej zyrkwi ma rano we 8 hodź. duchownу prim. Haebler śpowjedź a św. woitkanje, faraŕ Berg bop. w 9 hodź. pśedowanje, faraŕ Grośe we 11 hodź. kemšchenje ša dźěśi.

W Bismarkowym haju śmjeje popołdnju w 5 hodź. faraŕ Grośe Bożu šłužbu w lěsu ј posawnišim chorom. Pśichi dešchćoјotym wjedźe žo Boża šłužba njewotmjeźe.

Sběrka ša skutk lubosće we Luźizu.

Sšrjedu pop. 3/4 8 hodź. je w Pětrowśkej zyrkwi modlerśka hodźina sa njedźelśkie.

Sšrjedu njeczor we 8 hodź. w Cjeśtnym haju za Tuchoritkim pohrjebniśkeju Jaukši śwjedźeńć. Rěčeć budźe faraŕ Berg. Spěwy zyrkwinoho chora. Pśichi dešchćoјotym wjedźe budźe śwjatocźiność w ńamym cźašu w Pětrowśkej zyrkwi.

Sobotu w „Němśkim domje“ w Sešijezach cźežny śwjedźeń sa dźěśi ј dźěćazoho kemšchenja Pětrowśkeje zyrkwje. Sestupaja žo do śwjedźeńśkeho cźaha pop. 1/4 hodź. na wujašowym torhoschcu.

Tydźeńśke sastojnstwo ma w Pětrowśkej zyrkwi faraŕ Berg, w Marijnej-Marćinej zyrkwi faraŕ Grośe.

Wulki internationalny hudźbny swjedźeń (Festival).

15.—20. meje w Prazy.

Bjarnat Krawc.

(Pokračowanje.)

V.

Leoš Janáček.

Hišće w lěće 1919 njesteješe mjeno tutoho sławneho Morawana we wulkim hudźbnym leksiku Riemanowym. Hakle z młodej a najmłódšej generaciju je tam přišoł. A Janáček słuša jako 70lětny k najmłódšim w hudźbnem wumělstwje. Mjez tym zo wjele młodych we wojowanju wo dobyće nowych hudźbnych pućow wosłabnjeju, ma tutón wulkotny starc żeleznu móc a wolu. Kóždy, kiž jeho prěni króć wohlada, budźe so dźiwaś nad jeho lawskej kudźerjałej hłowu, nad jeho wóhniwymaj wočomaj. Žana słabosć! Skřidlena hibičiwosć, rjany hłós, jasne a ważne mysle w markantnej rěči, njewobmjezowany optimismus młódneho ducha — to je Janáček jako 70lětny a najmłóduši mjez młodymi a najželeznjeńši mjez železnymi! Štóž z nim rěči, čuje hnydom, zo je wón zcělesnjena wola k docpěću wěsteho zaměra. W nim so wupraja cyła žiwa, barbojta a jěrojta morawska domowina. Kaž je Dostojewski swoju lubu rusku zemju w swojich spisach zwobrazował, tak zhudźbuje Janáček swoju krajinu, kotraž je za njeho samy klink a zynk. Zemja je přeco płódna, jeli so wot prawych rukow wobdźěła. A Janáček je dźěłaćeŕ wulkotneho rozoma a njewěsćednych mocow. Što wón na zakładze narodneho hudźbnistwa (narodneho spěwa a hudźenja) wšo dowjedźe! Staroznate hudźbne stupanja akkordow I—IV—V maju w jeho rukach docyła nowy wuskutk. Melodije wšudźe rostu a kóčeja w překwapnych barbach; so wě, zo sej to njemóžeš bjezmysłnje zahwizdać abo zatradlować, kaž sy zwučeny. Při słyšenju jeho wěcow dyrbiš wuchо a duch napinać a sobudźěłać, jeli chceš někajki duchowny wužitk měć. Jeho dźěła so cyle kruće rozdźěła na př. wot Smetanowych składbow.

Janáček je cyle druhe samostatne zjewjenje w češkej hudźbnej literaturje. Jeho spodźiwna cuzokrewnosć je jemu we wukraju wosebje najprjedzy sławu dobyła w času, hdźež su formalne tradicije Wagneroweje operneje stilistiki wotbyte. W dominzje wón wšudźom dosć rozumjeny a ważeny njeje. Žadyn dźiw — hdyž sej wumělc zwaži, so wot Smetanowych prawidłow wotwobroći! — Wójna mjez hudźbnymi lěhwami je so hakle započała! Kóždy postup je sćěhowk wojowanja — njech je češkemu narodej k zbožu, tak so žana strona pod tutym bědźenjom njeċerpi!

Janáček je płódny był a hišće čile dale twori. Wjele jeho mužskich khórow su w Čechach lubowane. Jenož najlěpše towarstwa móža tute njemało čežke wěcy spěwać. Pola nas je to njemóžno, kaž „Marička Magdónova“ dopokazaše. Ale też jeho mjeńše mužske khóry njejsu lohke, kaž n. př. „Khodojta“ abo „Kuntworki“. Štóž chce do Janáčekoweje dźěłarnje jenož kusk kuknyć, njech sej wobstara tunje w nakładze Maćicy hudźbnje 1922 wudate „Pisničky hradčanske“, to su 3 žónske khóry (Złota haska, Płakajca fontana a Belveder) za 4 hłosy z flejtu abo harfu. Hižo hdyž do partitury pohladnješ, stróžiš so, kak wjele je tam předznamkow wšudže wot rhythmiskich wotměnjenjow a dynamiskich předpismow cyle wothładane. Abo wobhladaj sej jeho 26 baladow ludowych, pak jenohłósne pak wjacoryhłosne z klavěrnym přewodom. Su to parlički, z kotrymiž so kóždy debić njesmě. Janáček je 4 wulke opery komponował. Najludowiša je „Jenafa“ abo pastorka — z morawskeho ludoweho žiwjenja; dale „Wulšt knjeza Brončka“, „Katja Kabanowa“ a z poslednjeho časa „Podawizny překlepaneje liški“, za kotruž je sej autor text sam napisał. Tutu operu móžachmy na festivalu prěni króć w Prazy słyšeć. „Jenufa“ bě so před krótkim z wulkim wuspěchom žno w Barlinje a w Gerje jara wuspěšnje hrała; słyšach, zo tež Drježdźanska opera Janačekej wrota bórzy wotewri. „Překlepana liška“, zajimawa, kaž wšo, štož wón podawa, je zwěrjatowa opera. W poslednim času móžachmy na jewišću zwěrjatowe kusy widźeć, kaž Čapckowe „Ziwjenje překazančkow“. Zwěrjata su w tutym kusu wobraz człowjeka, předstawjejo jeho kajkosće, kaž lohkomysłnosć, pycharstwo, zlutniwosć abo skuposć; cyłk je zwjetša jenož satiriski anthropomorphismus t. r. karikatura na człowske słabosće. Janaček je sej swój libretto po powjedańćku mórawskeho basnika Těsnohlidka wobdźěłał. Jeho satira je dobrociwa, žortniwa, hdźež ju nańdźemy. Zwjetša pak Janaček z cyła nochce so měrić na człowske poměry, ale wšo je spisane z naivneho, čisteho, přirodneho začuwanja, bjez wšeje sentimentality (słabosće). Cyłk skutkuje jako dźakny spěw na wšo hojace, potajne, njekhabłace lěsa a lěsnych zwěrjatow, jako dźak za hodźinki a dny zbožnowneho měra, za wšě dźiwy tu. Dokelž su někto Janačekowe zwěrjata woprawdźite zwěrjata, nic jenož tak mjenowane zwěrjatowe atrapy, z człowskim motorom pohibane, smě sej basnik też dowolić, pódla zwěrjatow ludźi na jewišćo stajić. Wobaj swětaj, tón člowjekowy a tón zwěrjatow, staj ze sobu zwjazanej přez parallelnje bóžace jednanja.

Cyle wulkotne naložene přirodneje potajnosće je wězo bóle w hudźbje hač w tekśe wuprajene, kotrež je husto přejara „lakoniske“. Njesmě so přeć, zo libretto njeje so cyle poradźiło. Běh cyłeje podawizny je nětko tónle: Hajnik je młodu lišku popadnył a sebi domoj přiwjedł. Bě w lěsu wusnył. Zwěrjata lěsa jeho hrajo a hrajkajo wobdawaju; hač skónčnje wot jeneje žaby nastróženy, wotući a wšě zwěrjata zaćeri. Jenož mała liška njewě sebi pomhać a bu toho dla zajata. W hajnkowni pak, na rjećaz přiwjazana, je wona prawy niedočink a načini wšelake njezboże: Kusnje małe dźěćo, rozdrapa hólcow, šeri kury a zadaji kokota. Hdyž wšitko spi a měsac skhadźa, přewobroći so liška do rjaneje nažołtowłosateje holići, kotraž wo lubosći lěsa spěwa. Tak so rozjasni zawistnosć hajnkoweje žony, kotraž žada, zo by so njewušna liška skónčowała. Ta pak rozkusa rjećaz a wućekne. Jako dźiwja holćka Terynka zawjerći wšěm hłowy: fararjej, wučerjej a samo staremu hajnikej. Jenož jenomu słuša jejna wutroba a to je liška, z kotrymž so da zwěrować wot dypaka; před tym zaspěwatej krasny lubosćinski dwojospěw a zwěrjata lěsa wokoło nich rejuja. Tu ale so bliži zły wosud. Někajki dźiwenc lišku zatřeli. Zaso so měšatej wosudaj człowjeka a zwěrjeća. Hajnik, kiž njezamóže wo holćku (lišku) žarowaceho wućeraj tróštować, khwata zaso do lěsa a dyrbi tam spóznać we dušowanej přirodze spóznać, so je činjenje člowjeka jenož snadne a husto jenož njekhmane. Wón zaso wusnje w lěsu a wobraz na scěnje je samsny kaž w spočatku. Potomnicy zatřěleneje liški młodej lišcy hołduja. Wšo organiske dobywa nad swojowólnosći — splah njewotemrěje „Genius splaha“ wyska nad čełami a bolosćemi swój orphiski spěw

Ideja cyłka je wěsće krasna a wulcy zajimaja Ale nam so zda, zo je wěc přejara roztorhana a nic dosć nawočna a přeswědčaca w jeje jewišćowej twórbje. Hudźba je cyle swojorazna. Wšo skoro ma orkestr prajić: tu słyšiš šumjenjo lěsa, fifolen, ptačkow, cynčenje muškow a brukow, tež hłosy druhich zwěrjatow. Wšudźe krasna hudźba napadna. Husto nas zapřinmje wésty zatrach před mysteriju přirody, kotryž mištr Janáček tak njepřirunajomnje rysuje.

Wuwjedźenje jara čežkich spěwow — solowych a khorowych — kaž też wšelakich rejow bě wšeje khwalby hódne. Wězo budźe so po wjacorych předstajenjach tuta spodźiwna opera hišće lépje poradźić a skutkować. Dirigent Ostrčil bě wšu swoju móc zastajił za dobre poradźenje předstajenja. Autor a wšitcy solistojo buchu z dirigentom hromadźe wjelekróć won wołani. Njech njeje „Překlepana liška“ na stajne zatřělena, ale njech woźiwi, stanje a khwata přewšě dźiwadła čěskeje, słowjanskeje a też němskeje zemje, přetož Janáčekowa hudźba sebi to połnje zasłuži!

S **Ludesteg.** 2. njedźelu po Zjawj. Trojizy ſnđe farar Zoja **rano** we 7 hodź. herbſtku ſpowjedź, farar Domaſchka dop. we 8 hodź. herbſke a dop. ½10 hodź. nđmſke pobožowanje. Dop. we 11 hodź. kemſchenje ſa dźěći. — Sobotu wječor we 8 hodź. biblijſka hodźina.

S **Norſchitz.** 2. njedź. po Zjawj. Trojizy popoldnja we 2 hodź. dźěćikemſchenje w Boſchczach.

Jurk a Marka.

(Wobraz ſe wſy.)

Krašny nakitny wječor. Hižo na hodźinu cžaka Polanez Jurij ſady Wicžaſez ſkomjaneje hromady na ſwoju Marku. Wšěchnaj ſej ſandźenu njedźelu tak wuczinichu, ſo dyrbli dźenja w dźewjeczich tu byez. A wěſtnu cžaſnik bije hižo na pol dźeſaczich. Móže wſchak byez, ſo njeje we kuchni ſe wſchěm hiſchcze hotowa. Jurij kročži mjes tym tam a ſem. Ach, kak rjany wječor dźenſa je. Wón k tóſi ſtupa ſ blišeje ſahrodki. Cžopły powětr. Měſacžk wuzliwa ſwoju ſlěbornu ſwětliczku na Božu ſwótrbu. Sa nđkotre mjenſchiny na Jurij ſwoju Marku w rukomaj. „O meja, kak lubośna, kak wſcho rjana ty ſy.“

Pachołow nam do kona wſchěch mile ty!“

Sſtuchaj! Tamle du thěſine durje. Jurij ſkoczi ſpěchnje ſady bróžnje, do ſcžěna, ſo by ſo wuthowak. Khóts thort, to thě běſche ſtary! A tola bě ſo na njeho dohladak. Marja thwataſche ruczе nuts.

Nětko ſteji w kuchini a hórzy placže. Njerad widźi nan wobthhod ſwojeje jeniczkeje dźowki ſ Balantej Furjom. Dokelž je wſchędnu dźěſacžer. „Sſy moja jeniczka dźowka a bóſtanjeſch po nni zuku žiwnoſcž a k tomu hiſchcze nđkotre rjane kroſchki.“ To běchu huſto jeho ſłowa. „Alе njepſchichwjedź mi žanoho pſchichodnebo hyna, kiž ſ pródbnymaj ruczkomaj k nam pſchińdže.“ Marja tute žantoraze ſłowa tak thutnje njeviа. Słónczenje tola tak pſchińdže, kaž jeje towaričſka pſchezo praješche: „Cží ſtarí ſu wſchitſy jenaježi. Najprjedy ſwarja a ſdyž ſo potom kwaſ bliži, te je wſcho jena dobrota a luboścž.“

Alе nětko je wſcho nimo. Jeje zyle žiwjenje běſche nan ſnicžił. „Pak cžiniſch hiſchcze dźenſa wječor kóuz, iwén dawno ſaſu wonka ſtejі, pak nicžo po mni wjedźeſchi. Takle běſche jej runje praiſł a běſche k ſchewseі.

To Marju hacž do najhłubſcheje wutroby ſrudźi. Ach, by-li tola macž hiſchcze žiwa była. Wona njeby pſchidała, ſo nan jeje ſłoże takle ſ nohonaj tepta. Jeje ſłoże? To běſche jeje Jurij a toho jej nan wſacž njemóżeſche. Na žadyn pad nocže ſo wot njeho dźelicž. Marja ſrebi wěż pſchekładże. Wěſo, pſchezy dźekaceřſtwa žona byez, to njeby ſa nju lohko było, dokelž doma ma wſcheho doſeż. Hacž by na nanowu radu pożłuchała? Alе, jeje Jurij, jeje pſche wſcho lubowany Jurk! Wěſche jemu tola hakle njedźelu wječzu ſwóru ſlubiła, tamle pſchi ſahrodzy na łauzy. Haj, to wona tež cžyniſche, dokelž běſchtaj ſrebi wopraudźe ſ połneje wutroby dobraj. Njech ſrebi nan ſwoju ſiwnoſcž ſ njenjeſami dźerſi. Radſcho cžyniſche thuda, ale ſwobodna byez: Měſeſche na ſcženie bróncžku, kotreż běſche ji Jurij k narodninam darił: „Luboścž pſchestaja ſtoły.“ Spěchnje woja zigary, kotreż běſche na wječor pola pjekarja kupił, ſ połzy a miny ſo ſ poſłednim woh.

Se ſchkórnjemi k ſchewrzej hicž, to běſche tajka kormjena wurěcž Wicžaſez nana. Wopraudźe ſtheiwa ſo w ſahrodze, hdźež jeho Balantej Jurij widźeſ njemóżeſche, a kedźowaſche ſady bohowjeh kěcžka. Pod nim ſtejeſche ſaukaſ. Potoſſim cžaka tu na ſalubowanuj por. Tam ſo ſalubowanaj hiſcžiſche ſekława To běſche ſtary hižo wuczuſchił. Hewak wſchak tak twjerdeje wutroby njeběſche, kaž ſo to ſ jeho rěczow žłyſchcež daſche. Nawopak. Cžyniſche wopraudźe, ſo by jeho hołza ſłożowna była. „Nó, ſdyž cžetaj ſo ſ lubośczu ſeſracž, to njech ſo wo Bożiu mjenje wſelmjetaj. Njech cžiſnjetaj ſiwoje wobdźelenſtwo hromadźe.“ Tak dałeko hacž Balantej Furja ſnajeſche, běſche wón jara porjadny, pſchiſłużny a dźeławy pachoł. Alе Wicžaſa pak pſchezy hiſchcze njewěrjeſche, ſo ma Jurij jeho dźowku tež wopraudźe radу, abo kałachu ſiwnoſcž a pjeniežy jemu do wocžow. Toho cžyniſche ſo najprjedy ſwešcžicž. Tohodła wón jenoż po ſdaczu na Marju ſwarjeſche a ji multidatum abo ſultimatum, abo kaž ta wěż hewak rěka, ſtaji. Mieniſchenu wotdźiſcžo, ſdyž miełcžo hródź ſaczini, widźeſche Jurja ſaſu pola ſłomjaneje hromady ſiczo. Nětko cžyniſche wótkaz ſo pſchezuwdźeicž, ſchto, wupjeczetaj ſa wuiſchomaj ſalubowanaj.

A tak tež bu, kaž bě ſrebi wěrku myſlił. Marja pſchińdże won, Jurij dźeſche ſi napiſchecžo a ſa ruku ſo wjedźo, dźeſchtaj pomałku k łauzy. Wicžaſez nanej wutroba beſeſche, ſdyž ſiwoju jeniczku dźowcžiczku takle w ſyłach widźeſche. To wſcho nicžo pomhacž njemóżeſche, běſche to krute pruhowanje ſa wobeju a to je ſtajnje thutne. Jurij proſcheſche pſchezo, ſo by jemu tola praiſła, ſchto je ſo ſtało. A ſtónczenje wupowědża jemu Marja wſchitko. Wicžaſa naſtajeſche łuſchi. Schto Jurij jeno wotmołwi? „Jo dźěſchcej pſchestawaj mjenjeſche: „Tuj budże najſkepje, Marja, ſdyž na ſo ſabudźemój a naju wobthhad ſtónczimói. To na žadyn pad njechaj, ſo dyrbjał nan mojedła tebje ſaſtorczicž.“ Wicžaſa cžahaſche ſa kekzżkom pſchelletkane mjeſnwjecžo. Potałkim, hłubje Furjowa luboścž njeběđżeſche. Nó, derje, nětko wém, na cžim ſym. Marja romjeſche ſyłły, ſo mohłe ſo kanjenje ſmiticzż a ſmjeſchcžicž. „Ach, mój luby Jurjo, cžu jenoż ſ tobu ſiwa byez. By ſrebi mje wſał, je-li wot nana nicžo njeđóſtanu a k tebi dźerżu?“ Sałko dołho pſchestawka. Nětko poeża też Jurij płakacž. S waha majkaſche jeje młódnej liczży. „Moja luba Marja, ty wěſch, ſo ſmój ſrebi jara dobraj. Chżeſch-li tohodła moja byez, ſcžiniſch mje najſbożowniſcheho cžłowieka na ſwěcže. Dw, kak rady cžu ſa tebje dźełacž a ſo ſtaracž.“ Tak dyrbjeſche Wicžaſa je ſiwojimaj wuſchomaj ſłyſchecž, kak ſrebi ſiwój pſchicheđ drje thudułchi, ale tola ſbożowny wunnołowałchtaj. Dyrbjał jeju hiſchcze dłeje w taſkej nuſu łubośczow wołtaſicž? Nę, njemóżeſche to pſches wutrobu pſchenjeſcž. Wša ſchtónnju do ruki a ſtupi pſched njeju. Taj ſo njemałko ſtrożżichtaj.

Nó, dźěcži, pſchestańtaj ſtoro ſ waju ſtaroſczemi wo pſchihod. Dajtaj mi wobaj ruzu a nimam nicžo wjazy pſchecžiwo waju ſiwjatkej. Marja, ſdyž potom nuts pſchińdżeſch, ſawrej truczе połżeńju. Dobru nóz!“ —

Nó, to rěka, ſo w tym wokomihu žadyn ſwożowniſchi por na zyłym ſwěcže njeběſche, hacž tón tam na ławje ſedźazy, to móże ſrebi kóđdy na dźeſacž porſtach wulicžicž. A tuj njeje trjeba, wo nimaj hiſchcže wjele naſpomnicž. Na kóđdy pad ſcžehežchtaj hiſchcže hodźinki đołho hromadże a kołcheſchtaj ſo jedyn na pſchemo druheho. Wěſche jimaj łaż w paradiju. Bojowe haſłi maſkachu do mjeſnwoża, kaž bychu jeju ſłub ſohnowacž chżyłe. Mitу naſtni powětr ſnoſchowaſche jimaj ſłódki wóń, kotreż ſi łuki a ſe ſahrodki ſapaſche. Měſacžk, kiž běſche w jeju hórkich wokomihach ſa mrócžałku ſo ſkhował, wošſwětlowaſche ſahy wſcho a poſwocžowaſche tołbe liſcžiczko, kóđdu kwětku a ſamo Marzyne włoſy. A ſchtrěł wětko neja běſche, ta ſo wjeſele ſmějeſche a ménjeſche: „Njerěkam podarmo. cžaż łuboścže a radoścže.“ Jurij a Marja to ſłyſchcžchtaj, ſawdaſchtaj ſrebi k druheмu raſej tu ruzu a mitrobu na wěcžne.

Wulét do Delnjeje Kiny.

ſmjeje pſchichodnu ſrjedu, 24. junija 1925 Budyſchſke herbſke towaríſtwo „Nadźija“. W Lorenzej hoſcženju we Delnjej Kini wuhotuje ſo mała towaríſchna ſabawa.

Pſchednoſchk ſe ſwětłow o brasami

wo Afrizy a puſczinje Saharje

ſo poſkiczi. Po ſajimawnym pſchednoſchku ſ rubſka rejka. Sſobuſtawy a pſchecželow a pſchecželki towaríſtwa wutrobnje pſcheproſchujemy na tutón ſawrjeny ſwjedźeń. — Wotewrjeny ſ Budyſchina wječor ½8 hodź. wot hoſcženza „k měſtu Muſkowej“, na kralowſkim rynku. —

Sapoczatk pſchednoſchka w Delnjej Kini ſ dypk. ½9 hodź.

Wšotowarſtwowski zlět w Kulowje.

Sa dwě njedźeli, njedźelu 5. julija, ſeidu ſo naſche herbſke towaríſtwa ſ ſiwojemu ſtruſchenemu wſchotowarſtwowſkemu ſlětej w Kulowje.

Naſche herbſke towaríſtwa ſu hromadże ſ naſchimi zentralnimi organiſazijemi a inſtitucijemi naſcha jenitka narodna ſepjera, ſu hrodźiſchcža naſcheje narodnoſcže, kotreż ſteja a wojuja w nđmſkim morju. S nimi ličži a padnje naſche Sserbſtwo.

Je nuſne, ſo mjes ſobu tworja kruty zzłk. Swonkowna organiſazija naſcheho ſwjatka ſtanja njedoſtaha. Towaríſtwo dyrbja mjes ſobu ſtupicž do žiwoho ſwjatka a ſekkanja. Snajmjeńſcha junu ſa ſéto dyrbjmy žiwje ſaczuwacž mócny zzłk, kotryż tworimy, ſo buchmy ſo wrócžili poſbłużnjeni a rozwjeſeleni w naſchej ſhromadnej ſherbſkej myſli!

Tomu wulkemu nadawkej maja ſłużicž naſche wſchotowarſtwowiſke ſlěty. Tute dyrbimy wutworjecž k wſchoherbſkim ludowym ſwjedźenjam na ſakładze ſchefeſkanſtwa k ſeſhwinjenju a poſbłożnjenju herbſkeje myſle, k manifeſtazijam herbſkeje ideje.

Tohodła ſarjaduje Domowina kłětnje wſchotowarſtwowſki ſlět. Jón pſchewjeſcž k tomu, ſchtož ma buczż, móża jenoż naſche towaríſtwa. Tuž đle naſche napomninanje do naſchich lubych a cžeſcženych towaríſtwow, ſo buchu prawje a hłuboko ſapſchimnyle ideju naſcheho wſchoherbſkeho ſlěta a zyle ſwoje ſobuſtawſtwo a wokolinu ſa nju ſahoriże ſ młódnej inizjatiwu.

Sſmy w połnem pſchihotowanju: Spěwne wjedźeńſtwo pſchihotuje ſhromadny wuſtup wſchěch ſpěwnych towaríſtwow. Namołwjamy też tudy wutrobnje wſchěch dirigentow a ſobuſtawy ſpěwnych towaríſtwow, ſo buchu poſtajene ſpěwy kruczе pſchipraniſli. Kóżde towaríſtwo a wotrjad dyrbi ſwoju cžeſcž k tom wutacž, ſo pſchi paradze — ſo bychu tak praiſł — pſched herbſkej towaríſtwowſkej ſjawnoſcžu kwałobnje wobſteji, ſo je aktiwnje ſaſtupiene ſ połnej liczżu. Zane njech njepobrachuje. To je ſ łuka njemóżne. Wſchitke a wſchitkaj budu radoſtnje tomu pſchinoſchowacž, ſo na łětuſchim wſchoſerbſkim ſlěcže herbſki ſpěw ſo mócznje a wuſtojnje poſbłożnje ſ naſcheho Kulowa, ſo buchu jón wětſtki ſaniježże po wſchěch dałokich herbſkich honach, hacž k nđbrym łużiſkim horam horje a dele hacž do łajkoſtich Wótow.

A pſchihotuje ſo młódny herbſki Sſokol, ſo by tam mjes herbſkimi ſpěwnymi ptaczkami khwałobnje muntwił na ſwoje waſchnje a pokaſał, ſchto dźěła a ſchto je nawukhył. Pſchednoſcježże nam ſhromadne proſtne ſwuczowanja, hunczowanja na narjadach a pod., muſiſnu, hołzy, dźěcži.

Też naſch Ratařſki doroſt nocže ſady ſtaci a pſchiſčża po prawym ſbożowđbnym buriſkim waſchniſtu wſchoſko na konjach.

A hotuja ſo herbſke dźěcži Kulowſkeje wokoliny po ſtach, ſo buchu, naſcha luboścž, pyſchili naſch ſwjedźerſki cžaſ. A herbſke družki, katoliſke a ewangeliſke, horjanſke a delanſke, kwašny, pſchaſny, wſjo pyſchnje na woju, wſchě herbſke narodne, haj herbſka hola ſo nam pſchedſtajі na wożbite waſchnje. Sſnadź pżołcžaſtwo też nocže pobrachowacž, wo cžoż chżyłe ſo naſche pżołcžaſke towaríſtwa poſtaracž. Też herbſke wobſkodne a hoſpodarſke pſchedewſacža mokłe ſo ſiwojemu ludej pſchedſtajicž. Nękotre ſo hižo na to hotuja.

Njechamy tu wſchitko wupowědacž. Jenoż budźicž tam, hdźež ſaſparnoſcž, herbſtі ſo njepożżink, njeje hiſchcze pravje domaſkał, wo cžo dże a ſchto ſo tu a tam pſchihotuje a biba. Spěchnje ſaſparnoſcž a wostudloſcž ſe wócžkow a nětko do pſchihotow.

Do Kulowa!

Tak rěka herbſka parola ſa pſchichodnaj tydżenjej. Se wſchěch herbſkich wſeſkow njech poſtanu 5. ſija rune cžłowđki herbſkich putnikow na wulki, radoſtny herbſki ſlět. A ſjednoċża ſo do mónoho pruda herbſkich ſwłow, ſo ras ſtanі žiwje ſaczuwanty, ſo tu hiſchcze ſymy a ſo ſmy wulka cžłowđka. Kóżdy Sserb, njech je w towaríſtwje abo nіż, dyrbi mécž ſa ſwoju cžeſtnu winowatoſcž, a herbſku hordoſcž, ſo je byl na łétnym wſchoſerbſkim ſlěcže.

Masarykowe puċowanie přez žiwjenje.

(Pokračowanje.)

Maſaryk we ſiwojim žiwjenſtwu bđżenje njeſabły ani na Akademiſke towaríſtwo. Když k njemu pſchińdżechu hobuſtawi ſ próſtwu, ſo by k łépſchemu towaríſtwu wo nđcžim pſchedwoſchował, běſche hnydom ſwólniwy. Tehdy by wſchón Win połny žadoſče ſa hypnotiſmom. Tuž wubra ſej Maſaryk taſe cžaſowe thema ſa ſiwój pſchedwoſchk, kotryż mějeſche 26. haprila 1880 we Sſtowjanſkej Beſadże k łépſchemu Akademiſkemu towaríſtwu.

Text pſchednoſchka, kotryż ſ Maſarykom cžeſti pſchedżěła ebdyſchi jeho pomognik w cžeſčzinje Józef Pentjek, poſła do Prahi Urbankej k wudacžu.

Urbanek wróći rukopiſ; tuž pósła jón Maſaryk ſnowa profeſorej Hoſtinſkemu, kotryż pola Otty wudawaſche ſ profeſorom Goliom „Sbérku pſchednoſchkow a rospraſow.“ Tu bu niż jenoż dźeło hnydom (ſ. 1880) wocžiſchcžane jako prěnja cžeſtka Maſarykowa knižża: „Wo hypnotiſmu (abo ſwórjazom magnetiſmu)“, ale profeſor Hoſtinſky leżini na Maſaryka kedźbneho tehdyſcheho referenta ſa pſchiprawjenu cžeſku univerſitu, prof. Kvičalu, kotryż wopyta bórzy Maſaryka a jednaſche ſ nim, hacž by wón njeſchoł na univerſitu do Prahi. Maſaryk běſche ſ nim pichesjedne, haczrunjeż ſo tola ſ Minom cžeſky roſzohnowa, hdźež bě doſeż cžeſkich ſkwilow pſcheżiwił. Też bożeſche ſo žiwjenja w Prazy.

Maſaryk rěcžeſche po powěſcži tehdyſchemu knihowniku akademiſk. towaríſtwa, poſdźiſchemu univerſ. prof. Wjazżłławu Vondraku — rjenje, namaka pſchihotowanja, ale hdyż poczeła ſwoje nahłady roſwiwacz wo himajſchej drużinje nđchėm pſchiſtupnych ludowych amerikaniſkich univerſitow, kotreż by cžeſkemu narodej hyła potrěbniſcha, tu ſtorczi na pſchecžiwjenje. Pokaſowaſche też na Grekow, ſo cži tež pohdone ſchule njemėſzach a tola pėſtowachu filoſofiju, hudźdaſtwo, mathemątiku; mėnjeſche, ſo njeje trėbne, univerzitu roskuſkowacz!

Po Maſaryku rěcžeſche Penjek a potom prof. Waldſchik pſchecžiwo Maſarykowemu nahładej a dołu hrebi napſcheczżiwo Maſarykej pſchihłoſowa zwjese ſhromadźiny.

Prjedy hacž póńdżemy ſ Maſarykom dale do Prahi, je trjeba ſoſa pokłaſacž trochu pſchi jeho tehdyſchich nahładach. Jeho ſajimowaſchtej (po roſprawje jeho kolegi Dołżelta) w cžaſu Winſkeje dozentury 1879—1882 hłowniże dwaj problemaj: nabożniſtwo a ſwětowa politika (Kosmopolitismus). Nabożina njebėſche jemu jenoż ſ filoſofiſkim praſchenjom, ale jenoż ſ praktiſkim. Wón běſche ſtajnje (kaž hacž dotal) hłuboku wėrzazy a njebėſche njedźiwazy wſchėch porotow pſchecžiwnikow ſ njewėrliwoſcžu. Alе charakteriſtika je wótnoſcž jeho nahładow, pṙożowanje potwuczowacz.

W jeho domjaznoſcži ſo nėkotre wjecžory biblija cžitałche.

Maſaryk by cžitał a by ſawołał ſtajnje też ſłużownu ſ tajkim roſjimanjom, pokaſujo prawu demokratiſcžnoſcž a nabożiniſtu myſl.

Hdyż běſche w lėcže 1878 na próſdninach w Klobouſach, ſeſna ſo tam ſ ewangeliſkim ſararjom dr. Ferd. Zižarjom, rufnamnym cžłowjekom europiſkeje ſdėłanoſcže. Wonaj rėcžeſchtaj wo pſchipraweniem ſpiżu Maſarykowje „Sſebewražda“ (Sſamomordarſtwo) — a ſetkaſchtaj ſo ſtajnje pſchi nabożinje. Maſaryk je byl krucže katoliſzy wukubłowany, ale ſa ewangeliſku zyrkej je mėł, każ běſche pryedy hižo praſene, wot młodoſcže tajnu pſchichilnoſcž.

Tehdom ſo krucže roſſudźi, ſtacž ſo ſ ewangeliſkim. Pſchetoż wón widźeſche ſ dawna we proteſtantiſmu (cžeſk. bratrow) wyſchſchu hładżinu (niveau) roſſwėcženoſcže a najkrajſchniu tradizyju cžeſkeho naroda dożyła. (Sbornik 265).

Tohodła bė ſrebi dawno pſchedewſał, proteſtantſki ſo wożeniecz a też bżėcži tak wocžahnycz. Knjeni Maſarykowa je ſ domu ſ unitatku. Maſaryk njedźiważża ſylneho pſchecžiwjenja Zižarjoweho dżiwſke pſchecſtupicz, napoſlebu profeſorſtwo ſpuſchcżicz a bycz ſ evangeliſkim paſtorom. Tomu dżiwſke ſarał Zižarj wożeże ſadźėwacz, dopokaſujo, ſo by potom Maſaryk njemohł telko ſkutkowacz na ſcėrku ſjawnoſcž, jako profeſor. Alе kruty Stowak, ſchtož bė ſrebi raſ do hłowy ſtajił, ſtajnje pſchewodżeże a rafnje.

Zižarj dyrbjeſche ſwolicz, ale tola, ſo by to w kraju pſcheczżiwo katoliſkej Maſarykowej ſwójbje njemuhużiło pohórſchka, wotwjeże Maſaryka do ſuſodneho ewangeliſkeho ſhromadźeńſtwa we Herſchpizach, hdźež bu jeno w pſchitomnoſcži Zižarjowej a bweju mėſtneju ſtarſcheju pſchijaty w lėcže 1878 do rzformowaneje zyrkwje pſches ſararja Oskara Opoczenſkeho. . .

„Hižo jako dozent je Maſaryk byl rodżeny revolucionar, republikan a kosmopolita. Jara ſadėrſche ſo tehdy ſ Ruſſami. Narodoſtne tehdyſche pomėry běchu jemu wuſke. Wón běſche hižo w tutej dobje ſa najſcherſchu powſchitkownu ludowu ſdėłanoſcž, ſtudium rumowanych ſonow a najbóle demokratiſke wółbne prawo“ (Dołżelt).

(Pokračowanje.)

Ze susodnych a dalšich krajow.

S Drježdżan. 26lětny knihičišćerjeŕ Jurij Rudolf Bräuer z Drježdżan měješe žo sandźene dny dla mordarstwa pśiśed źudom samolwicź. Bräuer žo winowaśiwše, so je 27. měrza nowonarodźene dźěćko swojeje žony Hypodom po porodźe w z wodu napjelnjenym bowje zatopił. Bräuer teŕ njeskuk njeprjejśesche a pśichida, so jeho nuka cźasa k tomu njemucźeśeche. W tamnym cźasu je wón 38 hr. na tydźeń sajźłužił, jeho mandźelska bě schwalcła a sajźłužił k tomu hišćeśe 15 hr. tydźeńsky. Jeju hospodarske wobstejnjośeśe běchu potajkim strowe. W februaru 1921 žo wožeńśichaj. W mejli 1921 Bräuerka prenje dźěćo porodźi. W haprelji lońśicheho lěta wona z nowa porodźi. Baba na stawnistwje dźěćo jako morwonarodźene wośewi. Trećí raz wak někto wośewi, so je ko žonje śe stalo. Pśied śudnistwom mějeśe Bräuer žo teź dla dźěćeca druheho porodu samolwicź. Njemóžachu pak jemu ničko wěsteho dopokazaś. Bräuera dla mordarstwa dźěćeca k dwěmaj lětomaj a k dwěmaj měsazomaj jastwa sajźudźichu.

* 4 měsazy jastwa za mjetanje z kamjenjemi. Mjes młodym ludom je cźasto njepocźink, rozsćerjeny, so žo kamjenje do wěstych wobjektow, schtomow, twarjenjow, telefonowych žerdźow atd. mjetaju. Podamy za śěpjeńskowazy podawk pśiwinjeśći: W januaru mjetachu někotśi młodźi hólcy do tworoweho cźaka na żeleźnizy mjes Kulowom a Reuśom kamjenje. Jedyn kamjeń trjechi do zapinazeje tyčźi poślednjeho wosa. Wobkjeśicko bu rozbi. Sajźinik pak žo na skožo njesrani. Njedośinika wobśtorźichu a po § 316 jakostśich knihi k 4 měsazam jastwa sajźudźichu. Wobśtorźeny pak bu wobźbhnadźeny, a to jenož tohodla, dokeź bź njeschtk z młodostnej hłuposcu a njepśemyślenosću skutkił. Khłostanje žo na dalsche wotstoreźi. Jastwo žo do 50 hr. pjenježneje pokuty sameni. Podawk wuźi mnohich, bóle na žo kedźbowaś, schtož mjetanje z kamjenjemi nastupa. S tym wobźo žo tajke njelube nawuczenje mjes młodym ludom bóle wostaji.

* Lěkaŕ jako rubjeŕny mordaŕ. W južno-franzojskim městaćku Marseille bu sandźene dny k wěrje njepodobny njeskuk wotkryli. Lěkaŕa Pierre Bougrata sandźene dny sajźachu, dokeź wopaźne bankowe schęki wubawaśe. Jeho wobydlenje dźiwjeśe žo pśiźewjeśaś. Kaźo žo polizajo sajźinjeju runje z tutym dźěłom sabrachu, cźujachu, so w domje žiwje sa cźłom wonia. Po dalšnim pśeprowanju w jenym seźeńskim khamorje khěrko ležaze cźěło namakachu. Cźěło jako wośobu jeneho bankowitego sajźinika swójnachu, kótaŕ bě žo 14. měrza dźeła shubił. Sajźinik na žamźenym dnju w jenej wulkowitowarni 30 000 frankow wotšěkny. Nichtó njemóźeśe žebi shubjenje sajźinika wulóźiś, kótaŕ bě tola hewak jako śiźeŕny a swědomity cźłowjek znaty. Teź z swójej śiwójbu bě w najlěpšej pśiwjesjenosći žiw. Pozdźišcho, jako hišćeśe ras khěźu pśeprašachu, teź klobuk z cźołu a pokładnjiku knihu sajźinika nadeńdźechu. Dr. Bougrat śudniśej kommisiji wobkruźeśe, so je sajźinik 14. měrza k njemu pśišichoł a jeho wo 3000 frankow prosył, so bu někaiki niedostatk we pokładnjiku z nimi zapłacił. Wón pak jemu njeje jeho próstwu dowjelnicź mógł. Sajźinik je žebi potom w jeho domje žiwjenje wzał. Śudnika kommisija wuprajenja dr. Bougrata wěso jako baiku wobhtaduje. Dr. Bougrat je sajźinika njeza z jědom sawadł a potom cźěło do khamora skhował. Lěkaŕ bu we wójnje 6 rasow ranjeny. Nas bź žebi m sły franił a tohodla žo teź dale k lěkaŕskemu powołanju njehodźi.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 20. junija 1925.

Wežerawiske kursy w Barlinje.

1 Dollar	4.195	100 franzowsk. frank.	19,81
1 engelski punt	20,385	100 cześkosk. krónow	12,437
100 schwajz. frankow	81.465	100 pólsk. markow	80,10

Efektowe kursy běchu wežera na Barlinskej bursy snowa seskłabene. Wobrot w nemjiskich statnych a wójniskich pożćelnikach bě jara żiwy, ale kursy žo pśiche jara njepśicheměniśichu.

Produktowe wiki teź wežera skoro žaneho pśicheměnjenja njepśikinjeśechu. Pśicheźcu a rožku kupuja, so bycu sorno hnydom pśichemlěli. Wowsź na pśichezo kupowy, dokeź je žadne. Muki něschto rośpśichebachu, mjenje wonjeśicki a wotruby kupowachu. Wežera płaceśesche zentnaŕ:

w Drježdżanach

pśicheźcy 13.35—13.60 hr., rožki 11.40 hr. hacź 11.65 hr., jeczmjenja nalętnjeho 11.75 hacź 12.50 hr., nasymneho 11—11.75 hr., wowsa I. 12.50—13 hr., II. 11.75—12.45 hriwnow.

w Berlinje

pśicheźcy 13.30—13.45 hr., rožki 10.60 hr. hacź 10.80 hr., jeczmjenja nalętnjeho 11.30 hacź 12.10 hr., nasymneho 10—10.65 hr., wowsa 11.60—12 st. hr..

we Wrótsławju

pśicheźcy 13.70 hr., rožki 11 hr., jeczmjenja nalętnjeho 12 hr., nasymneho 11 hr., wowsa 12 st. hriwnow.

schtwórtk w Kamjenzu

pśicheźcy 13—13.20 hr., rožki 11—11.20 hr., jeczmjenja nalętnjeho 11—11.80 hr., nasymneho —, wowsa 12—12.60 hriwnow.

W termijowym wikowanju:

za julii: pśicheźcy 13.70 hr., rožki 11 hr., nalętnjeho jeczmjenja 12 hr., nasymneho 11 hr., wowsa 12 st. hriwnow.

Wiki wužitkowego skotu w Berlinje (Magerviehhof Friedrichsfelde). Pśichinjali běchu 651 bejnych a wuzkokošćeśenych krunow, 17 bykow a 11 próśiwnikow. Te płacźachu:

Młode bójki a wuzkokošćeśene krowy:

1. kaikosće	400—500 hr.
2. kaikosće	280—400 hr.
3. kaikosće	200—280 hr.

Jałojzy:

1. kaikosće	280—450 hr.
2. kaikosće	160—280 hr.

Njamy wubranu zkót bě žadny a hišćeźe brośchi. — Próśiwniki zentnaŕ žiweje wahi 33—40 hr. Wiki klazachu.

Na pśichedaś:

Stwa. lěkaŕska, Pawoł Schubert we Lahowje.

Wós. dźěcźaŕ, w Budyschinje na Nowosalskej bróšy 18 po druhim woikhodźe, na ławo. — Na jerjowej haźa 1011, w Budyschinje. — We Běłej Wodźe, Goethestr. 13, delka na prawo.

Kolo. motorske, w Budyschinje pśchi mjaśowych jědkach 7, Alwin Eiser.

Prohl. granitowe, „Gudez" hoscźeńz w Budyschinje.

Jehnjeŕśi we Łuhy cźo. 24.

Sćmo z łuki, hoscźeńz k „lawej" w Kamjenzu.

Kod. schwajzaŕska, Max Wels, Hascźeź haźa w Kulowje.

Tramjenje pśichenaja njedźelu, 21. 6., pop. w 5 hodź. gmejna Nowa Wjeś pola Kulowa.

Sso pytaja:

Tajezeŕarski, Despang w Budyschinje, na Mužakowskej dr. cźisło 4.

Kuchiniku a cźeladnika, hoscźeńz „k jelenej" w Hodźiju.

Holzu do domu, Eulitzowa w Budyschinje, Jiriowa haźa 32. — Kantina żelesolijerinje w Budyschinje.

Cźišłojo, P. Pötschka, twarz w Niśej.

Schkrowe deweiche.

Barlinske produktowe wiki, dźenża dop. ¾ 11 hodź.: Jara žnadny wobrot. Sakładna tendenza kruczśicha.

¾12 hodź.: Kaž pśiched hodźinu.

Drježdżanska bursa.			
Pśicheźca	267-272	běrnaze kruźki	22,00-23.50
rožka	228-233	pśicheźcy wotruby	13,20-13.70
nalętni jeczmjeń	235-250	rżane wotruby	14,00-15,00
nasymśi jeczmjeń	220-235	pśicheźczna muka	37,00-39.50
wowsź	250-260	rżana muka	34,00-35,50
cźerwjeny kśeźel	225-255	woka	26,00-27.50
rapź	380-390	pjelušćki	25,00-26,50
kukurica (Mais)	225-230	hróch	28,00-29,50
ćuche truchanźki	11,50-12,00	ptakowe truś.	19,00-21,00

Płaciźny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg, płaciźny po złotej hriwnje.

	19 6.	18 6.		19 6.	18 6.
Pśicheźca	266 269	266-269	rapź. wožnjeńska	15-15,80	15-15,80
rožka	212-215	211 215	bock. melaśe	10,00	10 00
nalęt. jeczmjeń	226-242	228-242	fezabella	13-15,25	14-15,25
nal. jeczmjeń	—	—	běrnaze kruźki	18-19,60	18-19,40
wowsź	232-240	232-240	bunyj	21 22,00	21,00-22
kukurica (Mais)	211	—	woka	23-26,00	23-26,00
pśicheźcin. muka	33-36,25	33-36,25	lanu wožnjeńsk	22-22,80	21-22,80
rżana muka	29-30 50	29-30.50	módre łupiny	10-11,00	10-11,00
pśicheźcz. wotr.	13-13,20	13-13.50	olie łupiny	13-14,50	13-14,50
rżane wotruby	14-14 1(	14-14 20	symo, 60 kg	3,20-3,80	3,20-3,80
rapź	360-370	360-370	ślona, rżana	1,00-1,40	1,00-1,40
lane symjo	385-390	385-390	„ pśicheźcz.	1,00-1,30	1,00-1,30
hróch	22-26	24-26	„ wowsźna	0,85-1,15	1,00-1,15
pjelušćki	21-23,00	21-23.00	„ jeczna	0,95-1,00	0,95-1,00

Wiežne płaciźny w Budyschinje.

wot 20. junija 1925.

Wšichě płaciźny žo po złotej hriwnje rośmimja.

Pśichedmjet		najmjeńšcho płaciźna	najwyšch. płaciźna
Wśicheźca, žwonka wotedacza	50 kilo	12.50	13,10
Rožka, žwonka wotedacza	50 „	11,20	11,60
Jeczmjeń, žwonka wotedacza	50 „	11,00	11.75
„ nasymśi	50 „	—	—
Wowsź, žwonka wotedacza	50 „	12,25	12,00
Raps	50 „	—	—
Běrny	50 „	2,00	2,70
Szyno	50 „	3,75	4,50
Ssloma, z masch. mlócź, praš.	50 „	1,00	1,20
„ z maich. „ z sajźt.	50 „	1.20	1,40
„ z zwamt mlócźena	50 „	2,20	2,60
Pśicheźczna muka, 60 %	50 „	20,25	20,75
Rżana muka, 70%	50 „	18,00	18,50
Pśicheźczne wotruby	50 „	7.50	8.00
Rżane wotruby	50 „	8,30	8.60
Prošata 638 schtuk	1 schć.	20,00	35,00

(Za lěpšu tworu wyšche płaciźny.)

Drobnowikowanske płaciźny w Budyschinje.

20. junija po hamtiskim postajenju.

Wšichě płaciźny žo po złotej hriwnje rośmimja.

Twora		najmjeńš. płaciźna hr.	najwyšch. płaciźna hr.
Howjaze mjaźo z łojcźemi	1 kg	1.80	2,40
Cźelaze mjaźo	1 „	2,20	2,80
Skopjaze mjaźo	1 „	2,20	2,60
Sswinjaze mjaźo	1 „	2,00	2,40
Tukrajny swinjazy schmaź	1 „	2,40	3,20
Pśicheźczna muka	1 „	0,44	0,56
Rżana muka	1 „	0,38	0,40
Khlěb	1 „	0,33	0,35
Jedźne běrny	1 „	0,09	0,10
Raiź	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0,48	0,72
Ssoli	1 „	0,80	1,40
Amerik. swinjazy schmaź	1 „	1,90	2,10
Ssuschony połcź	1 „	2,40	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,26	0,28
Jedźna butra	1 kg	3,60	4,40
„ „ wulkajna	1 „	—	—
Jeja	1 schć.	0,11	0,13
Jedźne buny	1 kg	0,48	0,64
Zokor drobny	1 „	0.68	0,70
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjeńne wuhlo (domj. tepl.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty	1 „	—	1,15

Wježne płaciźny wežera	w Kamjenzu za 1 zentn.	w Lubiju za 1 zentn.
Wšicho po złotej hriwnje		
Pśicheźca	13,00—13,20	12.75—13,25
Rožka	11.00—11,20	11,00—11 30
Jeczmjeń	11.00—11.80	10.50—12,00
Wowsź	12,00—12.60	12.25—13,00
Symo	3,50—4,00	3.50—4,50
Ssloma, ſ masch. mlócź.	1,20	1.30—1,70
Ssloma, ſ sajźanju	1,40	
Ssloma, ſ ruku mlócźena	—	2,00—2,20
Běrny, pola ratarja	2,25—2,75	2,20—3,00
„ hacź na żeleźnizu	—	—
Butra kg	3,20—4,00	3,8 :—4,20
Jeja	0,11—0,12	0,12—0,13
Pśicheźczne wotruby	—	7.50—7,80
Rżane wotruby	—	7 80—8,30
Pśicheźczna muka	—	18,50—19 50
Rżana muka	—	17,25—18,25
Prošata, wulke	—	—
„ žrjenje	—	—
„ male	—	—

Domowininy kućik.

1. Kolonija k wócerstwjenju za serbske dźěći. (Ferialna kolonija).

Domowinje je so poradźiło, zarjadować za lětuše lěśne prózdniny koloniju k wócerstwjenju za serbske dźěći, a to po dotalnym wujednanju za 35 dźěći, hólcow a holcy. Wozjewjamy to našim towaŕstwam z namolwjenjom, zo bychu nam namjety a požadanja zapodałe. Hač do 27. t. m. dyrbja tu znajmjeńša předběžne připowjedźenja być.

Jako wumjeńenja za přijeće do kolonije so postajaja:

1. Staroba 10—14 lět.

Dźiwać może so jenož na dźěći:

2. dobrych, porjadnych sobustawow serbskich w Domowinje organisowanych towaŕstwow, kotrejž (towaŕstwa same kaž sobustawy towaŕstwa) swoje towaŕstwowske winowatosće dopielnjeja, a ze swojimi dźěćimi serbscy rěča. Přenje z tuteju postajenjow počahuje so wězo jenož na te wokoliny, hdźež je zcyła serbske towaŕstwo;

3. na čiste, porjadne posłušne a derje wócehnjene dźěći. Njeposłušne a njepěkne dźěći, kotrejž harmoniju w koloniji kaža a jej hubjenu powěsć činja, póscelu so hnydom na wudawki staršich domoj.

4. strowe dźěći, wězo bjez natykowacych khorosćow. (Damy je lěkaŕsey přepytować).

5. W přenim rjedźe poskićuje so městno w koloniji dźěćom dźěłaćerskich staršich a tajkim dźěćom, kotrejž su derje strowe, tola maja čěłne zesyhjene a wócerstwjenje trěbne.

6. přebywanje, w kotremž poskićuje so dospołne wubjerne zeźiwjenje, bydlenje, lěkaŕske dohladowanje, wuléty, přebywanje w krasnej přirodźe po wjetšim dźělu dnja, čěłne zwučowanje, přileźitostne wuwučenje w serbskim spěwu a čitanju, a pod., je dospołnje darmo! Jenož dźěl jězby a wosebite wudawki (na př. porjedźenje stupnjow) dyrbja same zapłaćić. Za cyłe přebywanje, njehdźe 4 njedźele trajace, dosaha 5—8 hr.

Za dohladowarjow pytamy dweju serbskeju wučerjow. Prosymy wo přečelne zamołwjenje.

Naprašowanja a připowjedźenja prošu zapodać w podpisanym sekretariaće, kotryž poda potom dalše pokhiwy a předpisy.

Sakretariat Domowiny.

Listowanja.

K. W. 1. Je-li dowólnisti podružny pjenjes krucze wucźinjeny był njeje, tuž móżeze postajenje pola wotnajenskeho wujednjanskeho hamta namjetować. Přiches tutu kommisiju postajeny podružny pjenjes je swjelzaju je wotnajerja a podružnika. 2. Sapłaćeze junijski podružny pjenjes jenož pod wumjeńenjom: 3. Dołeży je so přidźenje wobydlenja po zdaću dobrowólnje přichewjał, abo žamowólnje přichewjedł, dyrbiće po naschim mjenjenju teź wudawki za to nam njeźa a njeźmeźe žebi wot podružneho pjenjesa ničo wotcźahnyć. 4. Přiches postajenje podružneho pjenjesa přiches podružny wujednanšti hamt so žnadź eventuelna schkoda sajźo zaruna.

G. K. Wy teźe po zdaću jenemu jebakej do rukow padnył. Tajkich „schwindelfirmow" je dosć na świeźe. Najtšeje je, so to statnemu rěčnistwu wosiewiće a to z pomocu kriminalneje policije. Hewak móżeze jenož na wróćsopłaćenje pjenjesa khorźeć. Rusne přichi tym je, so je najprjedy dokładnje wobhonźeće, hač może firma to zarunać. Hewak móże so Wam stać, so wyšche Waścheje płaćenki hišćeze hromada žudnišćich khóstow narośe. S usjelnatymi firmami hnydom do wuzkeho wobkhoda stupnyć, njeje radźonne. Někto nadděhuja teź mnohy puczowazy přichekupcy, kotśiž to a tamne za drohi pjenjes njenaschonitym namuśuja a žebi kusk podpisaćz dadźa. Budźeće pischi tom jara rozumli.

Z wsjetšcha dóstanjeze to wschо teź na wjach abo w blizšich městje.

M. B. Po § 105 nadrósnych policajskich postajenjow njeje dowolene, na sjawnych dróhach, pschi durjach, wokнach, na balkonach, kotrež na dróhu wjedu, schaty wěschcez, kuž teź loża, matrazy, pschestrěwki a druhe domjaze wězy słónczicź, wuklepowaćz a wupróschicź. Tola žmě so na

balkonach, kotrež do sadu na dwór wjedu, to cźinicź, ale jenož w postajenym cźasu.

Listowanje redakcije.

Cźerćeneho dopisowarja Hanža Depke a Mots Tunki prošymy naležnje, so by swój rukopis pischichodny raz prjedy sapósłał. Njemóžachmy jón wocźischcźecź, dokelž bě hižo pisne posłał. Prošymy Waš, nam druhi raz lóžu malicźkoicź pischipósłacź.

Směški.

** **Kolbaša.** „Kak hłodźi wam kolbaša?“ — „Ja myslu, so je něchto pschewjele konjacźe mozy w njej!“

** **Wě pschezo dobru wotmolwu.** Kupc: „Hdy by wašy frědk pomhał, so włoßy rostu, tak njebychcźe žeńe pósły měć!“ — Hajtyjkał: „Sčerdk, kiž wam porucźuju, je nimomjery dobry. Ja sym jenož ś khwatkom wopacźny frědk hrabnył.“

Swójbne powjesće.

Wumrěli: Pawoł Klimka, hosćeńcźar w Budyschinje. Marhata Stollez w Budyschinje. Jenni Preußowa se Lubija.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Hurźinjańska droha je dla nasypowanja na Dobrošowsćich honach wot 19.—28. junija sawrjena. Jěchańcź ma so w tutym cźasu na Hornju Hórku a Budyschink.

*

Na lopjeno 130 wikowańskeho sapiska sapiska so bźeńa, so je so komandirske towarstwo firmy G. H. Reinhardta w Budyschinje wuschmórnyło.

Hamtske sudnistwo w Budyschinje.

*

Nad samoložejom installateura Korle Feodora Gerbera w Budyschinje je so 19. junija 1925, dop. w 9 hodź. konkurs wotewrił. Pschekupc Gustaw Christoph w Budyschinje bu sa konkursneho sarjadnika pontjenowany. — Konkursne žadanja maju so hacź do 18. julija 1925 na sudnistwje wosjewicź.

Hamtske sudnistwo w Budyschinje.

*

Budešcańska gmejna chce swój wodowód podlešćicź. K tomu je pótrjebne na statne rěcźnistwo sapodata, so by so ji dowoliło ś leżownosćow cźo. 43, 51, 54 a 50 leżownostnych knihi wodu bracź.

Tuton namjet po § 33 wódneho sakonja wosjewjamy. Je-li ma něchto pschecźiwo temu nješto pschińpomnicź, dadź swoje mjenjenje we dwěnowaj tydženjomaj Budyschińskemu hamtskemu hejtmanstwu wubrańcź. Tam su tež plany, kotrež nowy wodowód nastupaju, wupołožene. Wobdźelnicy, kotśi so w tutym cźasu njeješmelowja, shubja dalsche prawo na napschećiwjenju pschecźiwo gmejnskemu postajenju.

W **Budyschinje**, 19. junija 1925.

Hamtske hejtmanstwo.

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Telefon 154 a 155 — Filialcy w Khoćebuzu a Wojerecach — Telefon 154 a 155

Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Worclowe khamory a worclowe kašćiki

Wuwjeduje wšě bankowske dźěła. Zadanja pjenjezy z 8—12 procentami. Požcźuje pjenjezy na najlěpje

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Fotowe projekciowe powjetšeńske domjace kinowe aparaty

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

Fotowy dom

Rich. Hutha

(mějeśel Arno Lehnert)

w Budyšinje na serbskej hasy 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotcahi wěcy wustojuje a najpěšniśo.

Dobre cźehnje k sebi

Dom tunich płaćiznow — **Dom hódnostnje twory**

Wobsadki ze šidy a cankow, **židźane francy**, **židźane nahłowjace rubišća z taffeta**, moireje, **židźane rubišća** zelene, běłe, šere, **židźane tkaniny** za rubišća

Wolmjane musliny za šóruchi, **satin** jenobarbny, **filcowe sukna** z. sukuje, **somoty**, **nohajcy, zoki, rukajcy, dźěcace drasćidki, kłobuki a cźapki**

Kaufhaus Johannes Schramm, Görlitzer Kaufhaus Johannes Schramm, Bautzen

Kněža na předań!

Kněža cźo. 23 w Kamjenej pola Rakec z přisłušnymi leżownosćemi, 1,3 ha (nimale 4 kórcy) wulikmi, je na předań. Wo poskićenja prosy

rěčnik dr. Herrmann w Budyšinje.

Hermann's Kaffees

gerösteté

wosebje derje a tunje.

Korla Nowak nasl.

na žitnej hasy 10.

Wustojneho pohončа abo **maleho dejerja** pyta hnydom kubleŕ **Hermann Hohlfeld w Bejerecach** cźo. 8. (Beiersdorf O.-L.) żelezniska stacija we Wopakej.

Hospoza

na mjeńše kubło so k 1. jul. pyta. Bliže je zhonić we wud. „Serb. Now.“

Wustojneho **wojnarś'cho pomocnika** pyta hnydom **Miki. Schlemann** wojnarstwo w **Kulowcu** pola Kulowa (Wojerowski wokrjes).

Samostatny **khlěbowy piekaŕ** čisty a strózny, so na wjes hnydom pyta. Poskićenja pod „C 21“ na wudawarniu “Serb. Nowin.“

Pytam hnydom samostatneho **wotročka** při dobrej zasłužbje na kubło blizko města. Wšitko dalše zhoniš we wud. „Serb. Now.“

Pytam hnydom hospodarja. Kubleŕ **Šołta w Bronju.**

Kněža

je na předań w Rakecach, Hłowna dr. 113.

Chcźeće

swojemu bydleniu, zahrodnym plotam, hródźam atd. nowobarbne napohlad dać, dha poručam wšu potrjebu, kaž:

lakowe barby za šnundowanja, hnydom k barbjenju **lanowelijowe firnis** zaruč. čisty **Bleiweiss suche barby, terpentiny emajlowy lak, a wšě druhe laki** najlěpšeje kajkosće po najtuńšich płaćiznach.

Paul Kindermann w Budyšinje na Mužakowskej drózy 11

lakowa a barbowa wulkowikowarnja; telefon 492.

Bleša za barby wupožcźuju.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj **papjerowy wotpady** po 3 pj. **lapy, bleše běłeho wina bleše cźerwjeneho wina** sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **železo a stare metale** jenož na wupokaz wuńoše.

Popp na hornjerśak. hasy 18 telefon 1352.

Specialist nowocźasneje wocźneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na seminarskej hasy 6.

Arthur Freyer

w Budyšinje na kotolskej hasy 4.

poruca so k podawanju wšěch tkanin a podšiwkow za praktiske woblećenje.

Bohaty skład — płaćizny hódna twora wěcy wustojne, posłuženje a podawanje radu.

Wobhladanje bjez kupneho dyrbjenja

Hypothekowe poždonki

na leżownosće, kiž so k ratarstwu wužiwa, wobstara pod přihódnymi wumjenjenjemi při najnižšej dani bjez napłaćenja najapšišo

Ernst Raue na Hošic hasy 32

Założene 1907. Najlěpše poručenje

Helene Pötschke

cźehelnska hasa 4 w Budyšinje cźehelnska hasa 4

wurězne twory

Bohaty skład pisanych a běłych ložowych počehnicow, košlacych barchentow, kalmuka, jakoweho barchenta, rólowanskich rubow, twiełkow, trěnow, blidowych rubow, módrocźišća

Wosebitosć: **Wupjerki.**

Hotowe cychi za 2 cźłowjekow wot 3.— hriwnow sem.

Sym też na hermanku w **Kulowic, Wojerecach, Łazu,** Rěcu serbsku! **Rychwałdze a Hródku.** Rěcu serbsku!

W. KELLING

Prasowarnja plisejow — płokarnja gardinow — čisćenje přikrywow — wšeje družiny

w Budyšinje na khěžorskej drózy 6 na Přisečanskej drózy 16 Telefon 45

w Khoćebuzu na Hródkowskej drózy 4
we Wojerecach na cyrkwinskej drózy 22
w Běłej Wodze na Bismarckskej drózy 26

Paleny kofej dobry a tuni! **korjenina,** cźerstwu mlěty, **jadriwe mydła** derje wuwarjeny, **symjenja,** derje składź. **bonbonyašokolady cokor,** punt po 33 pj., poručataj derje a tunjo

Bratraj Wieck

kofejowa palernja

w Běłej Wodze.

Syne prosata su na předań w **Konjecach** cźo. 7b pola Kubšic.

Kurjatka a prawaki kupujetaj we wšěch dźěłach

Bratraj Wieck

w Běłej Wodze.

Zubkatu **mlóćacu mašinu** mało trjebanu, ma na předań **Roblik w Biedrichecach.**

Słoma a kóń je na předań w **Semichowje** cźo. 9.

Fa. P. Rocho w Sernjanach

Telefon Njeswačidło cźo. 24. pola Kamjenca.

Twarski wobkhod

Wuwjedenje twarjenja domskich, zasydleńskich khěžow, ratafskich twarjenjow atd. Rysowanja a wobličenja płaćiznow podawamy rad zwólniwje kóždy cźas.

Parny rězak a drjew. wikowarstwo

Deski, łaty, rjady, špundowanja atd. Rězanje za mzdu najtuńšo a spěšnje. Posrědnictwo za kuluchowe drjewo.

Blidarnja

Meble wšeje družiny, kamory, komody, łoža, dospolne wuhotowanja, wokna a durje.

Žadajće sebi naše płaćizny.

ndomy świejdźeń postajić. Jeli pak by na tutym bnju Dra dla njemóžne było, świejdźeń wotmeć, žo Świeú na druhi dźeń (1. julija) pschepołoži. K dźelu za ischelake pschihoty k schulskemu świejdźenjej je žo wosebity wubjerk wutworił. Staj to dwaj wuczerjej a schitrjo knjeza je schulskeho wubjerka. Kopročanski knježi dwór je k świejdźenjej luku pschewostajił. Pschipołdnju w 1 hodź. sestawaju žo dźěći k świejdźenskemu czahej. Na to wotchadnu z herzami na luku, hdež žo wjeseke hodźinki wotmeja. Wječor dźěći je sabwěczenymi latarnicžkami sabjn do wšy pocjahnu. Sa dorosčenych budże potom hišće wječor wjesoła rejka.

S **Panczig.** Schtwórtk wječor sebbe žo w tuhomnych schulskich wumnoscžach cžrjódka duchownych, wuczerjow a kěrjarjow a měschczanoskow, so bychu na pschednoschi knjeza dra. Bergmanna z Wósbinka poswuchali. Nječink sobskrajsche žo z jara tkutnej mačišnu, mjenujcy „Alkohol a jeho wliw na mlodźinu". Mjenowane worschty maja we swojim stawje najwjazy pschiležnosče, w swojim rěčnika na młódschi lud a starschich skutkowacz a jim hrósbnu schkodu psched wocži staji, kotruž njemóžerne wuzžiwanje alkohola w młodostnych ketach nacžinja a to sa cžěko a duschu, sa móschen a moralku. Ryschowasche srudnuschi wobraz, kak je žo zyle sozialne a kulturne žiwjenje na podkopu alkoholu pschemjenilo, też na wšach a pola naš Serbow, schtož wosebje nalwonni. S zyla nječesche z jeho wuwjedźenjow lubosczy k ludej a k wótzenemu krajej, a też Sserbam. Na kónzu nalwonni, so fu mnohe korczmy w šerbiskim kraju w němškich rukach (njedawno je sajo jena w Konjeczach bohužel do tajskich rukow pschescheła), hdež je potom korczmarjej k woli jenoż nemjazy rěcži a tak šerbiske korczmarske žiwjenje so kaž, dusze a nicži. Potajkim jedyn Němz, kiž hischcze dolho w Serbach njeje, je bórzy tutón narodny strach spóznał, na cžoż my hižo lěta dolho pokazinjemy. (Jenomu z znjbh pschicžesnjunemu Němzej budu drje waschi Sserbja nětko skerje wěricz, šnadź wjedu bacz z wojim domorodnym, kotrymž so husto napjata narodnosć porokuje. Tohame placži wo towarschwach, na psch. wojenskich, spěwarskich, turnarskich a c., hdež so jenoż Němczowstwo pěstuje a šerbišku rěc hdeń a bóle wróco cžiscžeši. Tak spěwaja hižo Sserbja žiwjenju semrětemu towarschej na kórchowje němški wótczenaisch, šamo tajkim, kotiž njesmu swoje zyle žiwjenje tutu rěc a swoje nabožne wěry trjebali. Smy wopraudze balosk pschischli. Pschecziwo taikemu wonjescežesenju a saniechanju šerbiskeje rěcže dorbi so ralnje a sjawnje protestowacz. — Wichity. dow.) Dale je rěcznik spomnał, so cžert alkohol też mjes Sserbami mnohe wopory we swojich paforach dźeći a lud krjudnje. W alkoholikim pokoženju stawaja so najmasanische kruchi a njeschtki. Dopokasa to statistika. Najwjazay njeschczamosckow skuczi so njedźelu a swjece dun wo nóznych rejach. Na dnjach, hdež mlódschi ludźo njedźěłaja, holduje so pschibowej alkoholej. Njemandźelschi wobchad wjedże natukowazym khorošczam, kotrejž su też hrózbnje mjes Sserbami rosschrjene. To je moralna a narodna schuba luda. Njebjeke a swjate dny wužiwaja žo w Němzkej hrěschnym rozpjerschenjam a sabawam a cžini žo dźeń Knjesa wjeselca jama. Calvinistiski Schotojo (w Jendželiki) swjeczu jón nanaikrucžischo. Tych móhli šej k pschikładej wšacy. Njebjeka šjuleka Bohu, nic cžerjej. Kak žuki widźischi runje na tychle dnjach wopilzow, z wulkeho dźěła z wkodnych knihow. Schto so pschi tym pjenjes sabiwa, hrěchow nacžini, cželnege a duchownege schkody nastanje. Pohlad do wuznawow wopilzow poda nam hrósbnu wobraz. Njedźeli bóle muž pjeschc, nětko fu so też hižo žony na tutón slódki jěd nawucžile. Kaike dźěcži wuchadźeja potom z tajkich maudźelschwow! Idiotozjo, cželnje braschni ludźo su z wjetschich wulkich tajkich zwjazkow. Wobsebje dyrbi sajo młodźina do cžesce byc. Niekt a wokolokuz ma so jako wuznik cžlowjekow wobhladowacz. A tola hodźa so lekowacz, schtož je nam šnadźena wójna dowokasała, hdyž hěsche sjawne pschedawanje valerza sakasche. Naicha młodźina je pschez wužiwanje alkohola skasena, też mnohe kurjenje je schkodne. To wona njeschcziwnie a tuk durbjale tu sakonje tomu dowomhacz. hdež dobra wola pobracžuje. Nowowzakate wolsženja su sa młodźinu se sahubu. Młodźi ludźo njetrjebaja hischcze wschudze lunc, wobsebje tam nja, hdež so psches njepomerne piese pschiskodnosci a moralnosci kaly. — W rosmolwje wschitzy nječinkej pschihłosowachu a so zadasche, so by pschecziwo nowozakoženju korczmow abo jich dalschemu wobstacu kóždy w zamjenje swój protest sapołožicz mohł. Młodźina dyrbi so sakosiwy schkitacz a w towarschwach so hromadźicz, hdež je njepomerne wužiwanje alkohola dozpka sakasane. Pschedawschke krucžische sakonje dyrbja so sajo nałožowacz. Pokračowanjasch schulerjo njeschtschesa do korczmow a na reje. W pschichodze so sajo tajki pschednoschk wotmeje a so pschesc, so by Lyje wopytany był hacz schwórtkowny. Niz ani 50 prozentow. To njeje swjeselazze sa sarjadowarjow.

S **Marijneje Hwězdy.** (Sapołdsene.) Hižo na świejdźenju Bożeho Cžela (11. junija) świeczachu pjeć kłóschtrskich knjezkow swój šlebornu jubilej. Psched 25 lětami wotpołožichu Roberta Reichel z Lubanja a Khala Pischel z Wostrowza, wobej dolholetnej wuczerjaj na hołežazej ludowej schuli, a běle knjezny (Laienschwestern) Paula Salomon z Fürstlich-Rendorf (we Prnjsku), Felizitas Junge z Klosterfreiheit (pola Wostrowza) a Sserbowka Khrysta (Christina) Branzez z Noweje Wjesti pola Wortkez. Swoje šwjatoczne sluby do rukow tehdomnischeho visitatora provsta Vinzenza z Marijneho Dola, sluby wbzneje cžistoty, posłuschnosče a khudoby, tak mjenowany proseb. Pschi malym świejdźenskim wobjedze, na kotrymž so pódla kłóschtrskich duchownych też sastojnizy a wuczerjo wobdźělichu, spominasche nětcžischi k. propst, Max Maszek, na jubilarkow, wusłyhowasche jich pschikładowne zwórne wukonjenje swojich winowatosczow a pschitomni wunjesche na nich thoju sławu. Knjes propst jim sbožopschecza hosczi wobstara. Mnohe schulecki holeczeze schule a šnadź też wustawa budu so rad na swoje priedawske wuczekki dopomnicz, šnadź kež na kamne bóle knjezny, kotrejž klóschtr parowacz njemóže. Sšnadź pschinoschuja tute zjadki k tomu, so bo na nje šnajnjesischa w myślach dopomnja, pak jim swoje sbožopschecza ertnje pak pikomnje podadza. Też na tutym mešnje pschejemy jubilarkam: Na mnohe lěta!

S **Lětsee** pola Delnjeho Wujeźda. Móst, kotryž w Lětsej pisches Spreewju wjedze, ma so porjedzicz, dokelž strach hrozy, so žo rypnje. Toho dla je kruczę fakasane, z wulkimi cjeżemi wjazy dwójli 5 tunow (jena tuna 20 zentnarjow) po nim jěchaše. Je-li by wěchtó tute prawidła pschekrocžił, je sa wobschkodźenje mosta, kaž też sa žiwoje šamóžne sujeschdźenje samolwity.

S **Noweje Wšy** pola Krjebje. Sandźenu šrjedu, 17. junija, běsche knjes Hladki w naschej wšy herbski pschednoschk se šwětkowobrafami pschinjatrawił. Wječor w 9 hodź., hdyž dyrbjesche žo pschednoschk sapoczeż, bě hižom Heinrichez korczma z ludom pschepjelenjena. Wschitzy běchu pschihtowatali, so bychu žo se šerbiskim duchom nażiwili. Knjes Hladki je jim jako bwiberny šerbiski rěcznik wot sałożenja tudomneho šerbiskeho towarstwa hižo znaty. Nětcžo mjerschinow po postajenym cžasu wotewri knjes Ladusch, kiž z knjesom Hladkim žobu puczuje, wjeczorne pschedstajenje. Wono

W Róžeńće

Njedźelu, 21. junija 1925,

wojeńske towarstwo za Róžant a wokolinu

swoju

khorhoj poswjeći

Towarstwo je sebi wšu możnu prócu dawało, zo by swjedźeń tak rjany hač możno wuhotowało.

Towaršow a hosći powita předsyda towarš Jurij Šołta dop. wot 11—12 hodź. w Elsoltec hoscencu.

K. wysokodostojny administrator pater Romuald w hnadownej cyrkwi w Róžeńće

popołdnju w 3 hodź. **khorhoj poswjeći.**

Towaršojo wočakuja dobry wopyt ze sakskeje a p.uskeje Łužicy a witaja doprědka wšěch wutrobnje.

Z towaršnym postrowom

Zhromadny wubjerk.

Swojim česćenym woteběrjam dawam podwólnje k wjedźenju, zo sym swój **twarski wobkhod** kaž też **blidarnju** rozpuščiła a džakuju so najzdwórliwišo za dowěrjenje, kiž je so mi spožčiło.

Fa. P. Rocho w Sernjanach
mějićelka Marja zwud. Rochowa.

Česćenemu wobydlerstwu w Sernjanach a wokolinje dawam podwólnje k wjedźenju, zo sym dźensa w Sernjanach

twarski wobkhod

z blidarnju a wobkhod za wikowanje z drjewom wotewrił a prošu zdwórliwje wo česćene skazanki. Tohorunja změju stajnje skład derje wupruhowanych **twarskich materijalijow** kaž drjewo, hozdźe, papu, teru, cement atd. a prošu, zo by so to dokładnje wužiło.

W Sernjanach, 21. junija 1925.

Albert Rocho, twarski wobkhod w Sernjanach
Telefon Njeswačidło čo. 24.

Syru wołmu

kupuje po najtuńšich płaćiznach abo zaměnja na

Ia česane předźeno

Otto Oßwald

štrumpowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: :-: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, płane a čorne, wšěch formow

w najwjetšem wubjerku.

samowjazaki

A. Bokelmann nasl.

Hosćenc w Pančicach.

Njedźelu, 21. junija,

Janska kermuša.

Pop. wot 4 hodź. zjawne **reje.**

Bohata jědźna kharta.

Lehmannec kondiťorńja a kofejownja

na serbskej hasy 8

Najpřijomniše hóstne městnosće - Kondiťorske pječiwa přenjeje rjadowanje.

Wšědnje wot 4—7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio"

K dobročiwemu wobkedźowanju: Najlěpše Slanknowske a Reichelske piwo z čwicow.

Ratařske mašiny

předawataj a wuporjedźetaj najtuńšo

Bjenada a Pjetaš w Kamjencu

na rańšej drózy čo. 11, telefon 159.

Hobrscy wulki

je wubjerk **rólkatych tobakow**

kaž też

cigarow, cigaretow, shägowych, rjaplkatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

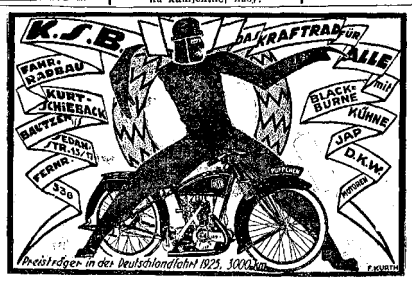
cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńša kupowarnja wšěch wobućow; zhotowjenje po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórniščowej drózy 40.

Ratarstwa

wšelakich wulkosćow z najlěpšej pšeničnej zemju předawa tunje

Wilhelm Koschmieder

posrědnik leżomnosćow we

Zhorjelcu, Konsulstraße 36.

Telefon 2368.

Chenillowe rubišća a šawle

klubowe lacy, dźěćace ječki

hrajkanske wobleki

po wšěch płaćiznach a w najwjetšem wubjerku.

Ernst Jordanowa wud. w Budyšinje

na jerjowej hasy 5, na znutřkow. lawskej hasy 8.

Přesadźowanje inventara.

Wutoru, 30. junija, wot dop. 1/2 11 hodź. so na **ryćefkuble w Dobrošicach pola Njeswačidła** dla spuščenja wotnajenja žiwy a morwy inventar (mj. dr. 4 konje, k jězdźenju hotowy młóćak z bencolowym motorom) za hotowe pjenjezy přesadźuje.

Wobhladanje je na přesadźowanskem dnju wot 9 hodź. dowolene.

Do časa so njepředawa.

Skót přesadźuje so popołdnju wot 2 hodź.

Škoda, ryćefkublowy najeńk w Dobrošicach pola Njeswačidła.

Po skóńčenem přetwarjenju wobkhoda

poručam w bohatem wubjerku:

klobuki do žnjow
dźěćace klobuki
žonjace drasty
drasćički za małe dźěći
běle bluzy
mantle do dešća, lěčne jaki

Jan Haješ we Łazu.

Wšě

murjeńske a ćěsliske dźěła

kaž też

nowotwary, přetwarjenja a wobmjetanja fassadow, wuporjedźenja kóždeje družiny

při najtuńšem wobličenju płaćiznow přijimuje

August Bobak w Delnjej Kinje

ćěsliski mištr. Telefon čo. 1191.

Dr. med. Starck

wotměwa wot póndźele, 22. t. m.

zaso rěčne hodźiny.

Sym so z pućowanja wróćiła

Johanna Stahl, dentistka.

Wotewrjenje

mojeju składownjow we

Radworju

na tworowem dwórnišču, telefon Njeswačidło 80.

w Bóšicach - na Horje

telefon Njeswačidło 71.

Zastupjeŕ; G. Langa w Bóšicach.

Předawanje wuhla wšěch družin, cementa, twarskeho a hnójneho kalka, hnojidłow, picowadłow, symjenjow

Kupowanje žita wšěch družin a wšěch ratařskich wupłodow.

Předawanje w cyłem a drobnem.

A. Lorenz

w Budyšinje

na Kamjentnej Hasy 19a w „Złotem Lawje".

Diplom-Optiker **Schmidt**

SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER

FERNSPRECHER 69

BAUTZEN KAISERSTRASSE

M. Mikela

časnikar w Kukowje

poruča **dobre časniki** po najtuńšich płaćiznach.

MERSEBURGER

Salonske časniki

Hdźe dam swój **předešćnik wuporjedźeć?** Pola **Walt. Straube** w Budyšinje na znutřkownej lawskej hasy 8.

(Oty Brandta nasl.)

So wróćiwši wot rowa našeje lubeje

Elsy

čujemy so nuceni, za wšě wopokazma lubosće a česće, spěwnemu towarstwu „Radosći" a jeho dirigentej k. wučerjej Kefkej za spěw a přewod k poslednemu wotpočinkej, tehorunja wšěm susodam a znatym, też za wšu bohatu wěncowu pychu naš

najwutrobniši dźak

wuprajić; wosebity dźak k. fararjej Mjerwi za jeho troštapołne słowa při kašću.

W Lejnje, 19. junija 1925.

Zrudźena Winklerec swójba.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały pjadź 15 złot. pj. Wobčežnje so stajnje nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 142 **Budyšin — póndźelu, 22. junija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Wojowanje wo žitne zła.

Němšti žejm budže hižo sapočatk tuteho tydženja wo knježeŕstwowej zwonnej pschedłosy wuradźeć. Po powschitkownym rosprajenju dyrbi so wona wubjerkej pschipokazać. W pjatkownym konferency mjes němškim ministerstwom, kotrejž dr. Luther a hrabja Kanitz zastupowaschtaj, a knježeŕstwowymi stronami je so pjeza po hłownym dźelu wo technisskich wězach rěčało. Pschećiwnje pschećiwo žitnym złam pschede wschěm se sapóstlanzow dr. Cremera a dr. Schneidera wukhaća, kotrajž so bojitaj, so by so industrija se žitnymi złami poćežeła. W zentrumskej stronje so pschećiwjanske dźěłaćerske swjatki žitnym złam napschećo stajeja. Tež sapóstlanzy hospodarskeje strony pod wjednistwom sapóstlanza Drewitza, jeneho Charlottenburgskeho pjekarskeho mischtra, žitnym złam njepschichłosuja.

Dokelž so socialdemokratojo a demokratojo sabudnje pschećiwo žitnym złam, a tež kommunistojo je wotpokasuja, budźa knježeŕstwowe strony dyrbjeć jenohłósnje za nje hłosować, jeli so dyrbja w nětčišćej formje sakonjowu móz dostać. Němšti ješiwjesitši minister hrabja Kanitz so tohodła prózuje, so by sa žitne zła jenotnu frontu knježeŕstwowych stronow stwork. Hač so jemu to poradźi, je wschak hischće diwlne.

Němsko-pólski zwonny konflikt.

Pólska ministerska rada je so po pschećiwo zwonej wójnje rozsudźiła. W pjatkownym poćežanju politiskeho komiteja je so knježeŕstwo po namjece hłowneho wotpósłanza Prondzynskeho za to wuprajilo, so by ſ němšim knježeŕstwom wo dojednanju nathwilneho rěčenja na cyłisce hospodarskim podłožu jednało. W politiskich a parlamentariskich kruhach wěrja, so so ſ Němskej nakhwilne wikowanje rěčenje wobsamknje.

Němske knježeŕstwo je pólski nacźisk sa dojednanje wo nathwilnym wikowanskim rěčenju pruhowawschi hlědowazy nacźisk pólskemu knježeŕstwu pschepodało:

Wobaj krajej sa zwój dowos a wuwos w nastupanju zwonnych tarifow mjes sobu najwjetsche lěpschiny mjes sobu pschichwolitaj. Wobej stronje prajitej, so stej hotowej znadź wobstejace sakasy sa wuwos a dowos wróćo wzać a wuwjasća, kotrejž su dla nětčišćich hospodarskich wobsteinoscow trěbne, jenož w najnjeschi mérje nałožić. W nastupanju wuhla němske knježeŕstwo pólski wuwos do Němskeje na 100 000 tunow měsačnje powyschi.

Wikowanje Pólskeje ſ Ruskej.

Sastupjerjow pólskeje industrije, kotříž nětkole we Moskwje pschebywaju, je ruski ludowy kommisar za zwonkowne wikowanje Aralow pschijał. Wón je ſ pólskimi wotpósłanzami wo sestajenju pólsko-ruskeho wikowanskeho towarstwa sa dowos a wuwos rěčał. Tajke towarstwo móže so bórzy załožić. Wono by ſ Ruskeje do Pólskeje ruske syrowiny a połhotowe twory wuwoskło, ſ Pólskeje pak do bolschewikiskeje Ruskeje wobzełe tkaniny a metalle. S ruskeje strony ludowy kommisariat za zwonkowne należnoscje, ſ pólskeje strony zentralny swjazk industrialnych organisacije.

Amundsenowe wojowanje se žmjerzću a symu.

Wo wulkich napinanjach a wobcežnoscach, kotrejž je Amundsenowa expedizija k poknóznej točźnje (polej) dyrbjała pschećerać, so hišće powě, so stej so jeje lětadle dźělitej, hdyž stej so do wody puschćiłej. Hačle za schtyri dny so wobshadkomaj poradźi, so nannakaz. Mjes tym mějeche wobshadka lětadla „R 25“ cźežke hodźiny pschecerpjeć. Hdyž so lětadło dele puschći, wono ſ kónzom do lodoweje hory sahwadźi. Pschi tym so wono cźežko wobschkodźi. Pódła teho bě lětadło ſ lodowymi schkrutami tak wusko wobjanknjene, so dyrbjachu muſtwa je wschěmi mozami dźěłać, so by so lětadło je schkrutami njerosmjatko. Jsty cźaſ, w kotrymž bě letarjam dla loda njemóžno, so wróćeć, w lětadlonaj pschebywachu. W nimaj bě wusko, syma a njepowólno. S lětadłow jenož wuhladachu, hdyž chzychu měriś abo apparaty wuporjedźić. Lětadłowe metallowe sejeny běchu ſ lodom pocźahnjene. W pschereźlu bě w nimaj 10 stopnjow symy. Někotre zobustawy expedizije běchu khwilu ſ žněhom wobkepike. Wschě zobustawy expedizije běchu wopschijecźe sa cźasowe poméry zhubiłe. Njerozdźa rjez, hač su duny abo hodźiny ſ dokonjenju zwoneho dźěła trjebali. Sso do Spitzbergenow wróćiwschi, su zobustawy expedizije měnjenje wuprajile, so je jich lět wažny wědomostny wunoschk měł. Tola nahłady su wo tym pschedstajenym pozłuchali, hdy bychu dyrbjeli w Marokkowskej wojować.

Painleveowe ministerstwo skruczene.

Dźěl socialistiskich sapóstlanzow, kotříž wjetschinu nětčišćeho knježeŕstwa tworja, nochze dla wójny w Marokkowskej a dla finanzowych planow finanzneho ministra Caillauxa knježeŕstwo dale podpjerać. Tohodła njeby Painleveowe ministerstwo wotstupić trjebało. Tři strony prawizu žu so rozsudźiłe, nětčišće ministerstwo podpjerać, hač njebudźe wójna w Marokkowskej rozsudźena.

Franzowsko němskich rybakow pothłostali.

Hawaska powěsćerńja ſ Mogadora dźěłuje, so žu kapitanow tšoch němskich rybaskich łódźow po 100 frankach khłostanja dla njedowoleneho rybyłowjenja w franzowskich wodach a kapitanow a muſtwo k pjenježnemu khłostanju po 200 frankach a k jastwu po 3 měsazach dla njedowoleneho pschebywanja pschi brjohu sapudźili. Dokelž je so sapudźenym twoitwórcenje khłostanja pschiwolilo, jich njeje so saseli. Woni su Mogadorski pschistaw hnydom wopuscźili.

Schpanisko-franzowska marokkowska konferenza.

W schpanisko-franzowskej konferenzy je so blokada rifskeho móreskeho brjoha dojednała. Pschećivuzkanje wójnowje a municije ſ kraja, budźe cźežko potłoczeć. Najwobcežnische budźe to w internazionalnym pazunje ſ Tangera ſ ruskemu kraju. Dorećachu so, so budźe ſ najmjeńscha 1500 žandarmow trěbnych, so by so skutkowna namjesna kontrolla pschewjedła. Tež je so wo tym rěčało, hač dyrbi so Jendźelska na Madridiku konferenzu pschepołožeć. Pschepołoženje by pak so na kóždy pad njerad stało; pschetož boja so, so by sebi Jendźelska swoju podpjeru drogo dała sapłaćiteć. Abd-el-Krima tež ſ Algerskeje podpjeraju a to wobsebje je zjawnoscu, hačrunje je mjesa k Algerskej wjesiłoj wobšadzena. Wobšadzenje pak je tak słabe, so je njedowolenemu wobkhadej žanych sadźewkow do pucza njeskładze. So mohła so mjesa ſ tejele strony na doňahaze waschnje wobkhadźić, dyrbjało so franzowske wójsko thětru połnyć. Wězwinstojni žadaju połnjenje, dokelž mohł so Abd-el-Krim w swojich njepkładnych horach lokko wuhlódnicź, jeli so so jemu dowos se wschěch stron krucze sałehnje.

*

Kaž Havaska powěsćerńja ſ Fesa hdźeli, je marschall Lyautey tam pschijeł. Schpanijzy kitarjzy offizérojo žu ſ Larascha do Fesa pschijeli a so franzowskemu generalej Daugaanej pschedstajili.

Njeměry w Chinje.

Nowa nota wukrajnych mozow na Chinu.

Europiske pólsanzstwa w Pekingu žu po sastajenju jednanjow w Shanghaiu nowu notu chineskemu knježeŕstwu pschepodale. W njej žadanja wupraja, so by so znowa dla wurunanja Shanghaiskich njemérow jednaći počzało.

Kaž nowiny „Manchester Guardian“ je Shanghaia zhoni, je tamnischa wikowanska komora wobsamkła, klamy a banki sapo wotewrieć. Po druhej powješći je Shanghaia pak so zhoni, so drje žu wikowanske komory hotowe, zwadhy wurunaće, so pak so dale strajkuje. Tež w Johangu žu studentojo wukrajanam njepschećeliske demonstrazije pschihotowali. W Nangkingu so wocźakuje, so so njepschećeliwosće pschećiwo wukrajanam bórzy sapoćinu.

Chinesko-ruski pschipad.

Ruski pólsanz w Pekingu Karachan je chineskemu knježeŕstwu wobcźežowazu notu dla sebrazga diplomatiskeje ruskeje pósty a puczowańskich wězow pólsanzstwa radźicźela ruskeho pólsanzstwa w Pekingu pschepodał. W nocze Karachan praji, so je so tole njedorosumjenje ſ skłaranjom wukrajnych wobsowow a wobsebje ruskich monarchistow načiniło. Karachan žada, so bychu so pósta a puczowańske wězy ruskemu pólsanzstwu hnydom wróćiłe.

Šulstwo narodnostnych mjeńšinow w pruskim sejmje.

(Pokračowanje.)

Potom pschinjachu so zhowa sastupjer knježeŕstwa, rada Stoltze, kotryž prózowasche so zobustawam kommisije na-

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w **Budyšinje** na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najl. a najtuńša kupowarnja wobućow. Wódušowanje spěšnje a tunjo

...szcz, so je so pruška wyschnosć w nastupanju mjenjschi-nowjeho schulstwa dospołnje tolerantnje sadjerżała, schtož dopokasuje ministerialny wukas ł 1. 1918 nastupajo wucze-nje połśtsee rěcze a nabožiny w połśej rěcži. Na tutym mjesće jeho powedanja pśetorhnuy jeho k. sap. Baczewski, stanuywschi ze stoka a połrockywschi někotre rasy po śtwje. Wěsche na jeho wobliczu widżeć, kak cżežko jemu je rěczeć mjernje wo tutej jemu tak na wutrobje leżacej należnosći. Wobhnażeł żebje wschak śpěchnje sasto a praśesche dale: Mózeee žebi, knježe, pschedstajiśeć, schto so o mnu stawasche, sa-słuschawschi tajte khwe wobsy?

Na zbožo — powoda k. sapołśanz sastupjerjej Dźenika Barlinskeho — dostach śtowo. Pschedrěcz k. Stolitzej bźěche mi ś dobrym nastorkom sa moje wosswjedzenja a wotmo-wjenich na nju wobschěrnje. S wotpředka pobóitkowch, so jenoż tohodla njewuźiwam wótrischich śtowow ke karakte-risowanju wusapśerjenosće sastupjerja wyschnosće, dokelž chcu nałożowaś parlamentarne nałożki, ale njeprischeenem to wěź, so tu jeho wusapśerjenja wot sapożatka hacź do końca njewěrne.

Wuprajach pschi tym śwoje spodźiwanje, so sastupjeć knježeerstwa na takse waschnje może žeby tak mało wažiće śeśnuwom kommitśim. So buch kommitśim pschesposkedźił k. o wopraunjenosći majich śtowow, pschednjeśech hromadu dopokasmow. Wobkrućach wothawiśe, so je cżežko rěcżeć wo tolerantnosći (snjesćiwosći, spravnosći) knježeerstwa napschećiwno dźěcom, śtuichazych do narodnosćnych njeśichinow. Niż jenoż, so je njeśichinowe schulstwo pschesežźiwje (na pschikład danske, my Sserbja wschak śpjta żaneho nimamy), ale na pschikład połśim dźěcom je śamo sakonje w schuli w pschestawach połśi mjes śobu rěczeć. Hižo 1922 pokaża so ikoro legendarny pobawk w Magdo-burgu, na Warmiji, hdźež wucżeř Kather, śnaty hokatyśa a nepschećeśel połśkosće, wudźełaśe wobcżetku tafliczku z drjewa i napśimom: „Sonnabend 11 Uhr", so by ju napomńeźiwył połśkim dźěcom, kotrejž pschesłapi pschi tom, so w pschestawach połśi mjes śobu rěczachu. Tute tafliczki śtrugachu k nałożowanju cuuje satanyśkeho śrědka. K. Ka-tlver napowěschowaschе tute tafliczki dźěcom, kotrejž mje-jachu so śobotu w 11 hodź. samolwicź te khłostanju. Ale so tu mjes dźěcejmi tu słóńtnikh połśtu rěcź wuńupił, wusłuchadši wot khłostanja te dźěcži, kotrejž lepichu druhe na cżerśtwym njeśkutku, to rěka, pschi połźu večzenju, mějo prawo tafliczku tajtim dale dacź. Dźěcži, bojaze so bu-dnchu khłostanja, lepjachu i dźěcżazej horkliwosću połźu rěcżaze. Połśke dźěcži buchu te świsnami pschećiwno połśtim dźěcom. Klasjcze, to je wukubłanje dźěcżiśich duschow! Tu wuciahny k. sapołśanz ś kapby mału tafliczku 5 zentimetrow dołhu a 1 zentimeter śchérołu. — pschednjet, kotrejž wjazy rěcźi, hacź zyle śwjasći wo położenju narodnosć-nych njeśichinow w Němšej.

Sćrjej sap. Baczewśki, widżo spodźiwanje na wobliczu knježeerśkeho sastupjerja, dała:

A myślicże śobi śwadź, knježe, so je so tutón wucżeř potk'oftał? Gdże tej to? Do dźenża je tam ś wucżerjom a kaž psched tym połśke dźěcži traschi. A schtož -je hórje: hacź do dźenża wospjetuja so sakasanja dźěcżom rěcżeć we pschestawach w maczerśkej rěczi. Nźedaiwno samolwich male napraschowanje w śpisnje wo podawku w Matkych Jorutach, hdźež wucżeř, pschesłapiwschi dwoje hólzow pschi połźi rěcżenju, jimaj kasajcze, so wsajomnje wupłitkowaś. A hdyž jemu to na njedobrajhaje waschnje cżinjachu, nabi jeju śam. A kajka wotmołwa na to dostach? — Wurrćcże! —

K. sapołśanz poda ličźeże mnoho druhego konkretnego materiała.

Na końcu namołwi sastupjerja knježeerśtwa, k. radu Stoltzu, so by, jeli so wobśtejі na tym, so ju żadanja narodnosćnych njeśichinow dopjelnjene, prajił, kelko je nc pschikład śchulow, kelko je wucżerjow, kotrejž wo Olschtyn-ślkm (Allenstein) wokrejsu (dźějeż je k. sapołśtanz doma), połśki rěcź wucża.

Naśche połśke żadanja formulowach w śledowazych punktach. Njeżadamy tuczażnje połśke schulstwo, ale wu-łoženjenjemj jenoż śledowaze żadanja:

1. Nabožinśka wucżba jenoż w połśkej rěczi.

2. Wucżenje połśkeho cżitanja a pśisanja je nizšim wothdźelenju (Unterstufe) ś najmjeńścha 18 hodźin sa tydź-deź, w hjeżdżenym wothdźelenju ś najmjeńścha 12 hodźin wob tydźeń.

Do połśkeho cżitanja a pśisanja śłuścha tehorunja de-klamazija, literatura, nastawki atd.

Wudawkowe nimaja starschi żane njeśeź. Starschi dźěcži, kotrejž na połśkej wucżbje so wobdźela, tworja wo-bjehtu radu śtarschich (Elternbeirat). Tuta rada dyrbi měcź najdale żahaju wliw na tute wuwucżowanje, tehorunja na wólbu wucżerja za tute wuwucżowanje.

Tute żadanja żu jara śtrowne (wobjebje pomnijo temu, schtož nźnike njeśeśchinу w druhich śtatach żebi żadaja a hižo wuzjiwaja. — pschijp. pišč.), ale żadamy żebi, kategoriży jich dopjelnjenje.

Kajki śaeśśiśchej cżinjachu wasche wuwjedenja? pra-schiesche so dale rosprawjeć Dź. B. knjeża sapołśanza.

Sda so, so żiwiny. Hdyž hohnśtawam kommitśije pokaża pohwałnu Kalherowu tafliczku, podawachu ju ś rukt do rukt a wuprajachu wótśije śwoje rosthorjenje.

(Pokraczowanje.)

Ze Serbow.

W Budyschinje, 22. junija 1925.

— **Nalkežo wotkhadża — kežo pschikhadża.** S 21. junijom sastupiny do nowjeho porkasża, kecża. Bożemje prajimy dotalnemu, nježnemu pschećeśelej nalécża. Pominy so jasko junu nadśiśepolny mily, krajny, nalétni cżas. Wotbila je pokśednja hodźina nalécża 1925, podnurila so do morja saśdźenosće a to nihdy wjazy njewróći. Tu posakanjenty malu khwilku na prosy kecża, śpominamy wróćo. Haj, kajke bha bě poprawnym létniske nalécżo? Mile, śłónczne, kecżaze, lubosne, haj wopraudźe na-dźije a zohnowanja polne, kaž i rědka hdy zane nalécżo sasdźenych lét. Zyle wešeże mjesećhe mnohi herbśći ratat kětża w tak njewjeśchdźnje milej śmnje malu śtarość, kake nalécżo budże. Tola, Bóh je najlépschi a najmudrischi ra-tat. Wón wschitko k najlépschemu dowjedże. Po milej śmnje śeśchowasche lubosne, cżyste a płodne nalécżo. A to na wopśedje wulku wažnosć fa hospodarśtwo. Śeśi je nalécżo njeplódne, to też potom kécżo wjele wjazy njedos-cżini. K tomu pschichadże druhdy hišcże w kcżmych mě-śazach śuchi cżas. Boże žita nóżachu so kétka krajnje wuwiesć, wošebje w naschich lubych pśśkotnych Delanach. Tak, ha-li Bóh pomérnje dale śłónczne a dešcżo,'e wy-dro, bohate żně lubja. Bérnam bě pschi śtbadźenju a prěni cżas trochu śuchu. Też tutomu njedostatku dobry, płódny dešcżik bórzy wotpomohu, tak so tuklawnu rjanu nadźiju śwédcża, so so derże poradża. Wošebje nkkte bérny dešcżej nuśnje trjebaju, dokelž so korjenje wuwinwaju, ś kotrychž male bérnicżki wurostu. Jeli wone tehdom došeś dešcżeje njedostanu, to jich żana male wurostu. Sću dże potom wulke, jeli w julišu płódny cżas pschinidże, cżornja pak bórzy pschi najmyślim nakrym wiedrje. Nékcżiśche wjedro dże śpinam tmnjewom njeśhoji, tola Bóži dešcżej je cżi nuśnje trébny. Někotři pilni ratarjo wokolo khyródźa a Nukniza maju śmno hižo domoj. Tym žo śawiśce wu-troba śmnje, hdyž Bóži dešcżik bže a móża w mérje rěpu śadżeć. Nadźijomnje nam tej kécżo, kaž wotkhadża-je nalécżo prawje wjele Božeho žołnowanja pschinjeśe.

*

— **Wo wjedrje.** Djenśa rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer —2%, thermometer w nozy +10. — Wjedro dale pschemėnjuje a śchcrjade wośtanje. Wczera rano je kécżko mjina je śwojim jadrom nad połnużnej Schles-wigiśej. Se śwojimi wubžkkami pschinjeśe nam ś thwitej-mi deśchcże. Wyschina leži pschcżo hischcże nad najźdalenischej wjeczornej Europu. — Jutśje wutorn śłónczko 3,48 hodźin śtbadźa a ho 8,16 hodźin khowa. Mėżnjcż rano 5,46 hodźin śtbadźa a ho wjeczor 9,45 hodźin kho-wa. Woł jutśischeho śłónczko śaho saporżina pozdźisko śtbadźeć, wjeczor pak hischcże śtej.

— **Schkrowa powěźć wo wjedrje ja julje wutoru:** Hischcże wjedrowbstajne, tu a tam ś thwiśemi deśchcże. — Dale praji naścha dźenżnuśicha radiodepeścha: **Po dnżu ho bórzy wuwjedri a wocżopli a budże śuschiśko.**

— **Nospraua policije.** Krabnuło je ho w Budyschlanie hobotu 20. junija cżežny korb ś wittkowym wékom, nowa muźaza kóschla, nowa płaczikowa hólczaza kóschla. Nowje śukelne tośle ś kożanymi pódušchemi, nowe brune ćrje ś gumijowymi pódušchemi a wschelake drobne wėży. Też by wo wėży nékśi nėśchto wokśał, chżył to kriminalnej policiji wossewiś. — 10. 6. krabnjeny auto „Saar 7557" śnamki Fiat je ho namakał.

— **Do wody śkocżiła.** Njedżelu popołdnju je jena mojenjena żona ś Wowinjowa pschi Pschihowu do wody śko-cżiła. Wschipadny jejny 23 létny śyn w błiskosći pschedbywe-śche. Tón za njej śkocżiwschi ju ś rėki wucżeże. Dokelž bě jeho jona pschi śkocżenju nohu wosschkodźiła, je śanitetna ko-lonna żonu do Budyschćiśeje khorownje donjeśła. Njeśo-żowna je žebi yżeża śpytała śiwjenje wjacż.

— **Norjeżeśka.** W śobotnischim cżiśle niuna rėkacż schulśki śwjedżeń w Budeśżach, ale w **Bukżach.**

— **Pruśe knježeśtwo a dźěło mkodych wucżerjow.** Po pschećeku ministra wėdomośże, wumėśliwa a ludowje łsdźělaniośże śo schulśke wyschnośże wśěchich wukubja-cżerjow napraschuja, kotiż njesu hischcże w śyamim schulśkim sastojnstwje pschistajeni, w kaśim powołanju tuchi ńnadź 20. junija 1925 śo namakachu. — Tuto na-praschowanje poda sawśicże śrudny wobras wobśtejaze-mnje wjes młodymi wucżerjemi, kotrychž ma Pruśka pśches 20 000 a ho hižo mėśaju, haj léta dołho bjes płaca a sastużby. Śmutkeho płėka maja schi śtarschi na tarośći. Nadźijomnje budże žo jim wot śtata pomoz poschićeź, ńnadź niż takka, so je jenoż kapka na żołtowy woheń.

— **W dźenżnuśchim cżiśle** yschinjeschemu namėśkich firmy dr. med. G. Camye, dr. ś w. r., w Magdeburgu, na kotrejž wośebje pokasujemy a naschich cżitarjow łsdźě-lowych cżinimy, so mjenowana firma łóżbonu, kiž śo na nasche „Sserb. Nowiny" powoła, darmotnje pruhu śwjo-jeho preparata „Stomanol" ś wobschérnej broschurku bjes portowych wudawkow pschipóśćelee. — Psched nami leži broschurka a wopišuje wśchi tkorośće żołdka na sołm śrośumlive waschnje, a mnohim śu wjele khorośćow łsu-śmślive, kotrejž śebi pschedy wujaśnicź njemėżeeny. Po-ruczamy, so by so pośtrėżenje prawje wuźiło, dokelž so jenoż pośtajena liežba darmotnje rośeśeże.

S **Delnjeje Hórki.** Wczera wjeczor wuhotowa nam Maleschanska łsdźělka jednota krajnje poradżeny łsdźěl wjeczor. Jich prośtne śwjeczowanja, a tohorunja na pradlach, naš pomnicżkjn, kaśi śinwy hibitny duch w nich pschikładnej jednoće knježi. Najbóle jimasche pschikłada-warjow pschedśtajenje dźěći. Hižo jich śtrowe śrośtne po-śtawy nam prajachu, so śu w dobrym wotcżejhnjenju cżśne-nego śwjeczowanja. Dodżiwacż bo njemóżachmy, jako wo-dźechmy, so też te najmjeńśche mjes nimi mohł rjeż hraja, ale wośebje nam śwoje kunśchty pokasachu. S rośmołowy ś jich śtarschimi śhonicżkowy, kak łsdźělże łsnuczowanja na cżśne derjemśke dźěći śtuikuja a jich trowowcż śpėchuja. To też żadyn dźiw nieje, ju bo tola naczołniże naschich łs-kolśkich jednotow w łsunje na wobschérnym kursu wobdźěłśk. Tón wotimś bo pod śtajnym dohladowanjom lékarjow. Tam żo rośwucżbnu dwe twarje cżłowjeśkeho cżśła a kak śmdźo żo śtawy trjebacż a wunuwacż. Wot dźěći njeśmé żo njemóżneho żadacż, ale rośrośt jich mkodunśchich śtawow żo rośmuje a śtrowje łsdźěwacż, bjes teho, so bydźu żo pśche-napinale. Tute wucżby żo w naschich łsdźělich jednotach krucże nałożuja. W łśłoch rjenje poradżenych śymbolitkich śkupinach nam dźěći dopokasachu, w kajkej łsbicżliwośći a pośłuschnośći żo wotcżahnu. S pschikładnej porjadnosću a wśěłocżku łsżby ś yżi małych Sśokołow te mėśtno łsjimo-wasche, na kotrejž łsuschesche. — Nėśchto zyle nowe dė nam wusimpjenje żołtkeho wotrjada pod najwżdowanym tujeżmy Herry Krenżej. Kżdży ś pschikładowarjow bże by

Knježna Skuderie.

Powdźanczko ś doby franzowśkeho krala Ludwiga XIV.
wot E. T. A. Dwórnika.

(Pokraczowanje.)

„Wón dyrbjeśeże śmadź dźěćicż, abo śmadź jenoż ża druhich morićż," rjekny la Regnie.

„Dźěćicż, ża druhich morićż," praśeschеże żo knježna Skuderie ś śmiłkim śpodźiwanjom.

„Śrośumiecże," rėcżeśche president dale, „łsrośumiecże, moja knježna, to by Olivier hižo dawno na hlownym torhośćeżu wukwawił, njeby śwój njeśtuik śawinowpał, ś tym njewu-jaśnjenym potajśtwom, kotrejž hacż dotal tak żadawje nad zyłym Parisom knježeśche. Olivier łsuschа wśěcże k wu-nej njekrajnej zwólbje, kotraż njedźiwajo wśěeże kedźbli-wośće, wśěeże prózy, wśchcżu żnidnitkeho pschepytowanja śwoje njetymanśtwa njethkośtana wukonjeśche. S nim budże żo wschu — dyrbi żo wschu rośjaśnicź. Carbillacowa rana je zyle tym podobna, kotrejž mėśachu na drúhach a we domach morjeni. Mėło pak to najfrundrischе, wot koho cżaża, haczь je Olivier Bruśon śajaty, śtu wśěcże mordarśtwa, wśěcże rubježnitkwa śaśtale. Druhi żu w nogy tak wėśte, każ we dnża. Dopokasa dośeż, so je Olivier żnadź na cżole woneje rubježneje zwólby śtat. Njecha hischcże k tomu śtaeż, ale my mamy śrėdki, so rėcżeeż naiwnikje pschećiwnu śwojej woli."

„A Madelon," śawoła knježna Skuderie, „a Madelon, luba, śwėrna, ujewinowata duschа!"

„Ai," rjekny la Regnie ś jedobytym pożmėwkom, „aj, schto mi ża to rukuje, so wona ś tym we śwojiku njeje. Schto jej na nanje łsdźej, jenoż tutomu mordarjej płacża jeje śłuży."

„Schto Wy prajicże," śawoła knježna, „je to możno, śwojeho nana tuto holczża!"

„Otw," dźeśche la Regnie, „ow, ponyhśeże tola jenoż na **la Brinvillier.** Wy dyrbicże mi łsodacż, hdyż budu żo ża śmadź bórzy nuczeny cżucż. Wam Wascheho khowańża wu-torhnycż, a do jaśtwa wotwjeśeż dacż."

Knježnu Skuderie śaja hrośoa pschi tutym żałośtnym tukanju. Jej bėśche, jako by psched tutym śtrachnym nu-żom njemohła żana śwėra, żadyn pocżiń wobśtacż, jako cżnże wón we najśkrjbśchich tajnych myślach mordarśtwa a kwawne winy. Wonża śtany. „Budżeże cżłowjeśki!" to bė wschu, schtož mėśeżśche kėdna dychajo wuprajicż. Hižo dżyż-śche po śłhodże dele, hacż ke kotrenuż bė in president ś cże-śeżonuśeju pschewodżał, tu pschiidże jej, njewédżeśche żana kak, śpodźiwna muzżiczka.

„Wy mi śmadź dowolene byle, njeśbożowneho Oliviera Bruśona widżeć?"

Tak wopraścha śo presidenta, żo khėtśje wobrocżiwschi. Tutón djiwnje na nju pohlada, potom śaczahny na jeho wėbliczo wonj żėry pożmėwk, kotryż jeho wobdźěśche.

„Wėścże," praji wón, „wėścże dżeże Wy, moja nadobna knježna, żama ś Waschimaj waczomaj Olivieroma wi-nowatosći abo njewinowatosći pruhowacż. Njebołježie-li ho cżśemnoho jaśtwa, njeundże-li Wam to wuhidne, wobraźy śatamanja we wśěchich śłhodźeńśach śaiwohładacż, tak maju żo ża Waż ża dwė hodźinje jaśtwowe wrota wotewiricż. Tam żo Wam tutón Olivier, kotrehož wohud je Waśche dźěliwracże wubudźił, pschestaji."

Wopraścha je njemėżeśche żo knježna Skuderie wo wino-watosći tutoho młodeho cżłowjeka pschesłedżejicż. Wśicho wėcżeśche pschećiwno njemu, haj żadyn śudnik na śudżże njeby śmak jednał, bżli la Regnie, pschi tajtich rośśudnych wobśtejnośćach. Ale wobras bomjażeho śłuża, kotryż bėśche Madelon ś najźiwiśchimi barbami narysowała, rośjaśnje-śche żółże śe tukanje. Wona ńkerje do jenoho njerośjaśnje-neho potajśtwa wėrjeśche, haczь do toho, pschećiwno cżemuż bo jeje zyła śmutkownosć śpjeczowaśche.

Wona myślżeśche, żebi hischcże jóm wot Oliviera wśchitko to rośpołożdacż dacż, kak bė żo to we wonej jaśnjenej nazy wśicho śtało a żo tak derże haczь możno do jenoho potajśtwa dobyeż, kotrejž bė śmdnikam śmadź njeśnaśe wośtało, dokelž ho podaruto śpachże, dokle śa tym śledżejcż.

Do jaśtwa pschikłedżeśchi, dowjedżeschu knježnu Skuderie do wulkeje jaśneje mėśtnoścże. Bórzy wuśłyścha wona śeścerkot rjeżaśow. Olivier Bruśon ho pschihujeże. Tola jako do duri śtupi, padny knježna njemózna k śemi. Ędyż bė żo śabla śhrabała, njeże Olivier wjazy. Wona żadaśche ś rażnoścju, to bydźu ju k wośej dowjedeli. Pżjeż na mėśtnje pżjeż dżyśche ś mėśtnow hrubeho njeśhmannś-twa. Ach, ś prėśnim pośładanjom bėśche we Olivier Bru-śonom tamneho młodeho cżłowjeka śpójnała, kiž bė jej na newnym mośże wumi papjerku do wośa cżśnuł, kiž bė jej kaśchcżik ś dwobotnośćenemi pschinjeśeł. Mėł bė łsżde dwelowanje njemóżne, la Begujsowe żadawe śdaeże żyle wuderżeżene. Olivier Bruśon, pschićiśchcżeże k tutej mordarśkej zwólbje, wėśeże mori wón żeż mijchtra. A. Madelon? Hischcże żenje tak hórko njeżebana, śadwėkowa knježna Śtuderie nade wśchej wėrnożeju. Wona bu ż njekrajnym tukanjom pschewjata, so je Madelon wobdźėlena zyłej pschićiżahanjowje a pschi mordarśtwje. Każ żo to śtawa, so cżłowjeśki duch, kiž nowy wobras wumanka, pżjeże ża barbami śkėdži a też nanaka, tak jón też knježna Śtu-derie pschego rajśkeho ryżowańże. Wona namaka na łs-dżerżenym Madelonimym nnnohu, schtož tukanje wobkrućże-śche. Tak śta żo nėśchtożkuli, schtož bė jej dotal ż dopokasom niewinowatosće a cżśtoty bydu, ż wėśtym śmanjenom hrubeje łsśeże, wumyślenje tżż. Wone wutrobu śmagże żałożeżenje a krwawne śołży naśtachu jenoż ża śmjerżnym śtrachom, niż śo by śiwjeżeho lubeho krwawicż widżała, nė, je mohła żana do katowezin kuśko padnycż. Haydom tołko heda, kotrehož na wutrobnje żiwjeśche, wotśtronicż: ś tutym wotmyślżeńskim śtupi knježna Skuderie ż woża. Do jimy śastupiwschi, padny Madelon psched njej na kolenje. Wócżż-gu, jandżel Bożi mima żwėrnicżej, k njej pośbėżujo, nyp psched żołmżagym wutrobnjom śtuknjenej, żałośćejśże a protschesche wótśije wo ponoż a trośchi. Knježna Skuderie je ledma śgradawschi, praji, śwój hłóż tak mėrnje a krucże tworjo hacż możno.

(Pokraczowanje.)

ham rady so tak rychliwiśij hobu hibak a postupował, je-li bychu to te stare, próchnive a njesepe kosce dowolile. Zónska je wesce lubosnische stworjenje, hacz my bóle s njeleepeho drjewa rezani muzimy. Ssokolske zónske swuczowanje je na to samerjene, nežnosecz a lubosnosecz zónskeje postawy podstajnucz a k temu njeje srjeda zaneje schminki a kosmetiskich hrédkow. Nasch stworiczel je nas w swojej wischemudrosczi k tomu dobrje stworił. Nasche cjelo bjerzemy jako najdrohotnische kubło s jeho wótzowskeje ruki, so bychmy je tehi wazili a hajili. — Wschitke pschedstajenja bohate pschihladowarstwu s mózgnym pschitklekom pschipósnawasche. Bjes diwła je wczerawschi wjeczor sokolskej idejl w Sserbach nowych pschczelowo dobył. Nekotremuzkuli pózdse zwitacz, so je Ssokolstwo trochu hinasche hacz nemske turnowanje. A wopraudzie su sokolske swuczowanja složene na lekarske sadacy, nic wsete organy cjela (snano mutrobu) pschewapitacz, ale jedyn staw kaz tón druhi harmonijsy wuwitacz. Pódla teho naschi Ssokolsi pschego s wjetschim doraseom po prózuja, tehi z dobrym, biespozrocznym sadrzerjenjom wudobycz pschipósnacze, so je Ssokolom byez, budze górsy natwjetscha cjesez serbskich mlodych hólzow a holzow, kaz kózdeho Sserba.

S **Suborniczi**. S worakowej lohkomyslnosczu buschtaj sandzenj srjedu wjeczor wokolo 7 hodz. diwe cłowjerzej zwjeni wulkemu strachej wustajenej. 19 letny syn nasejika, Arnoscht Schoebel, na luzy trawu syczesche. We jeho blizkosczi 15 letna sluzobna Luisa Neumanez, dzowka fabrikiskeho kowarja Neumana, kruwy pasesche. Tu nadobo so na luku s wótrej kulku wutrelił. Kulka schmórny so Schoebelowcho khribjeta a hwizdasche w holzynej blizkosczi nimo. Tu be jenoz wo nekotre milimetry cznicz a smjerzne njesbozo by hotowe było. Polizija wez pschepytuje.

S **Luwoziz**. Sandzene dny w tudomnej Lubijskej wobzc satepjene czelo namakachu. Czelo je jecza hizo 2—3 njedzel we wodze lezało a je so wokolo 8—10 tydzenjow stare satepiło. Komu czelo sluschesche, njeje hacz dotal znate.

S **Wóspork**a. Powschitkowne slotne wiki budu tu pondzelu 29. junija.

S **Wóspork**a. S kolom snjesbozi sandzenu njedzelu popoldnju 13letny syn schtomowoho fahrodnika Kaula s Wischowow. Hólz sluzbi moz nad kolom a srasy bo rózka piwatnje. Jeho bjes wédomja lezo namakachu. Sawolany lekar mupraji, so je zebi hólz trochu mosny stschahł. Staznje sluschimy wo nowych njesbozach s jédnymi kolami a autami. Tohodla dyrbjeli wosebje kolojesnu pazwje kedzbowacz. S tym by so mnohe njesbozo wotwobroscilo.

S **Malerczi**. Dwe howjadle kradnychu, jene s Malerczjanskeje a druhe s Malo Radmericzanskeje knjezeje pastwy. Radmericzanski knjez je 100 hr. myta wustajił tomu, kotryz by jemu kradnjenu krowu sasto wrócziez pomhał. Jeli wo paduschstwje nécht nécht wé, so prosyj, to Inybom polizijt wossewicz. Mjeno toho, kiz by njeskutk bicheradził, bo samjelesi.

S **Wétrowa**. Lischka be w sandzenych tydzenjach tudomnym wobsedzerjam wjele schkody nacznika. Nétko so fkónczenje poradzi knjezej Petermanej, pryedawschemu rychterskubleffkemu najeniej w Czérwjenych Nosliach, paduchu pjerjiny satkelicz. Lischka zebi zamo swéri pschi dósym dnju do dworow pschikhadzecz. Pschi tym pak tez giwoju nahramnosez a rubienstwo se smjercznu sahlacz.

Se **Ssmilnjeje**. Wotmydlene rubjenstwo njeporadzi so tudy jenemu njehanbiczíwemu mutskamarjej. Skamarjej srjedu poda so tudomna Bertholdowa, wobsedzerka piwarnskeje korczmy, trochu s czasom do loza. Njemózesche pak kak bórzy wuznuez, dokelz be jo wodnjo pschenapinala. Na bok spizy zlyschesche, so so komorne durje wuczinjeja. Dokelz bechu w hoscenskej jizwi hischcze hosczo, zebi myslesche, so je sluzobna po nekotre zigary pschischła, kotrez po w komorje khowachu. Tu nadobo so zapałka sasmjedzi a Bertholdowa se strózekemi zuseho czlowjeka w komorje wuhlada, kotryz zebi schatowky khamor wobhladowasche. Bertholdowa hnydom wo pomoz wokasche a k durjam czekny, kejzame sadjerzujo, so by zuby njeczeknyl. Nutskamar durje s zylej mozu wrócso storcej, Bertholdowu powali a czekny. Najprjedy sakese na wustup a wottam puschczi so dele, jene wokno rosbiwschi. Haczkuniez so w lokalu hischcze pschebywazy hoscso hnydom za nim puschczischu, njedoczink tola czeknu.

S **Komorowa** pola Rakez. Tudomny ratak Bjedrich Schibak sobotu dopołdnja se swojim sapschahom bérny wobsedzowasche a be nam na polu. Jeho nadwadze pudna khorosez, na kotruz hizo dlesci czas czekypesche. Padny njesbozowinje do rynczka a so po lekarskim wuprajenju s Bozej wuczin saja. Schibak be hakle 7 njedzel wojenjeny We tej sobustaw serbskeho Ssokola.

S **Nitleje**. Czehin Kocha, kotryz so 23. hapreleje tutakho leta pola kusza Merisjowskeho w Hórschowje nutskamasche a tam wschelake weży, kaz zigarety, palenj, schinku, khleb, pjenjesy a jedyn nakhribjetnik, a na druhim dnju hischcze w Mikowje jédne kolo kradny, sun k 3 sstam khlostalnje sasudzili. Koch bu hizom wjazy rasow ocjedy khostany, njemoze pak so kradnjenja wostajicz.

Ze susodnych a dalsich krajow.

S **Pirny**. Pjched krótkim pisanym wo sbozownej dobyczezy, kotraz je 20 000 hr. Zwingerskeje lotterije we Drjezdzanach dobyła. Kaz je so nétko wupokasało, je zyła wez jenoz wumysłena bajka. Tez so dwéluje, hacz mézicz loza i zyła existuje. Jeli, potom zyle wésesze pjenjesy njetrjeba. To budze k sdzerzenju Drjezdzanskeho Zwingera witana suma.

S **Werdauwy** pola Kamjenza. Tu wotnez so sandzene dny fruchkohra dla zarliwosche. 40letny dzélaczer Cauzer be s wudowu Grippnerowej na jenej sabawje. Tam so trochu roskorschtachaj. Grippnerowa wapuschczi krótko po 12 hodzinach sala a chzysche domoj hicz. Cauzler tu sezkowasche a ju po puczu satkeli. Na to czekny. Polizija so hnydom sc nim puschczi. Jako widzesche, so jeho pschesczehaju, so satkeli. Pjched tym nékotre rafy na swojich pschesczehjarjow tkeli. Na sboze pak s tym nikoho njesrani.

S **Lipska**. 38létna polska dzélaczerka Marja Tron'na mésesche so wezera pjched pschischadznym hudom samolwiez, dokelz so winowasche, so je diwe dzesci zkónowała. We lecze 1919 sluzesche w Grobja pola Riesy. Tam je jeeza 7. hapreleje dwélétne dzeczo do Labja czisła, kotrez so tezi. Posdzischo sluzesche pola K. Niczki w Grimmje, kdez w hapreleji 1924 s nowa njemandzelsku porodzi. Dzeczo tepi 27. hapreleje w Mulde. Wobstorzena wudawasche, so je njekturk se sadwélowanjom sluszała, dokelz jei sa dzesci nichto niczo njedlacjesche, hama dak je njemózesche seknicz. Statne rezkuisstwo sa nju 6 lét khlostarnje sasudzi.

Hospodarski rozhlad.

Pondzelu 22. junija 1925.

Produktowe wiki mejachu sandzenu sobotu skerje skrenjene wiki. Placzisny rozli so wo nécht malo powdéhnychu. Druhe druzizny zita swoje placzisny sakhowachu. Wukrajne, wosebje amerikanske, bechu swoje zitne placzisny posdéhnyle. Muka mejesche mérne wiki. We wonjesnich a wotrubach be znadny wobrót. Sobotu placesche zentnat

w Berlinje

pschesiły 13.30—13.45 rozli 10.70—10.90 j. j.
mjenja nalétn. 11.30—12.10 nasymik. 10 Zack
10.75 wowsa 11.60—12.— hr.

Na pschedan:

Kruwa s 3. czelecznom, kuczelna, w Rachlowje czo. 29, — we Wjelczinje czo. 97, — s czelczerom, w Czelchowje czo. 8.

Wós sa spediterа, w Budyschinje Kralowski wal czo. 3, — dzéczaju, w Budyschinje, Moritzstr. 10III na 1wo, — ruczny a plokaza maschina na Tschasnjej drósy czo. 4, — dzéczaju, w Lubiju, Töpferberg czo. 5.

Prosata, w Konjezach pola Pomorz czo. 75.

Jakoja, hyzna, w Nowych Porschizach czo. 71.

Kosy, dobrej dóizy, Zimmerka w Huschczezach.

Khéza w Rakezach czo. 113, — s 5/4 korzom pola a se brózinju w Dazinje. Dalsche inkasnje Rychtat w Lubiju, telefon 351.

Zitownosez s 5/4 korza pola a korzow najenjkeho w Jarsbrunnje czo. 30 pola Lubija.

Koło, mujaze, w Kamjenzu na Polezniskej drósy 58.

Sétowa, 10—15 zentn., w Kamjenzu, Arndtstr. 30II.

Huzle, w Budyschinje, Schlichenowa dróha czo. 5, delka.

Huzy, mlode, w Wésczezach czo. 17, — Znjedzelske, Michalk w Boschczach czo. 10, — 16 mlodych, w Sréschinje czo. 7.

Srébz, lischka, Belgiski, Khorla Grosicha a syn w Budyschinje na Wettinskej drósy czo. 30, telefon 1341.

Kobla, brenjolétna, w Salbowje czo. 2.

Sso pytasa:

Murjerjo, G. Bussa w Wélej Wodze, — Banhütte we Hrédku, — Brünninger w Kamjenzu.

Sklarjo, Wohmann w Semizach.

Holza do domu, Schubertowa, czasnikat a stolnikat we Wélej Wodze, — w Budyschinje na Hornczerskej hasy czo. 28a.

Nésnjski, Jursch na Zidowje czo. 227.

Bachat, drogowuja Goldberg w Kamjenzu.,

Klampnarski, Münch w Budyschinje na Zitnej hasy 3.

Piekarski, mlyn w Bukojnje pola Barta, — Kokla w Buzegach.

Widadli wuczolnik, Fröhlich w Kulowje, — Rychtat we Budyschinje na Nésnjskej hasy.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dnesza doh. 3/4 11 hodz.: Sdadny wobrot. Na wikach je wjele awstralskeje pschenicy a na placzisny tlozi. Rjana muka lezye dze. Tendenza: skruczena.

Doh. 3/4 12 hodz.: Kaz pjched hodzinu.

Placzitny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wotlowane hymje po tuni abo 1000 kg, kowal 100 kg, wlaczitny wo Patej hrziwoje.

	20. 6.	19. 6.		20. 6.	19. 6.
Pschenica	266-269	266-269	rauz. wotzuschi	15-15,50	15-15,80
rolta	214-218	211-214	nach. melaze	19,00	19,00
nalét. jeczinjen	226-242	226-242	Seradella	13-15,25	14-15,25
nal. jeczinjen	—	—	Serrage tuzki	19-20,00	18-19,50
wowsa	232-240	232-240	luzny	21-22,00	21,00-22
lukrica (Mais)	211	—	wotle	23-26,00	23-26,00
pschenicn. muka	33-36,25	33-36,25	fany wotzuschi	22-22,80	21-22,80
rjana muka	29-30,50	29-30,50	mórke lupiny	10-11,00	10-11,00
pschenicj. wotr.	13-13,20	13-13,20	zolte lupiny	13-14,50	13-14,50
rjane wotruby	14-14,10	14-14 10	hymo, 50 kg	3,20-3,80	3,20-3,80
rauz	360-370	360-370	sjona, rjana	1,00-1,40	1,60-1,40
tone hymjo	385-390	385-390	„ pschenicz.	1,00-1,30	1,00-1,30
hroch	25-26	25-26	„ wowsina	0,85-1,15	1,00-1,15
zielusch	21-23,00	21-23,00	„ jecjna	0,95-1,00	0,95-1,00

Placzitny rezneho skotu na Barlinskich skotnych wikach.

20. junija 1925. Po zentn. a sl. hr.

587 bykow, 448 wolow, 1257 kruwow a jalowzow, 2250 czelatow, 12 645 wowzow, 10 681 swini.

Woły: 1. druzina 53—63 hr., 2. 53—57, 3. 46—50, 4. 38—43.

Byki: 1. druz. 58—60, 2. 53—56, 3. 46—50.

Jalowzy a kruwy: 1. druz. 56—62, 2. 47—52, 3. 38 hacz 43, 4. 28—34, 5. 22—25.

Czelata: 2. druz. 65—70, 3. 58—62, 4. 52—56, 5. 45—50.

Wowzy: 1. 50—57, 2. 38—45, 3. 20—30.

Swinje: 1. druz. —, 2. 73—74, 3. 71—72, 4. 69—70, 5. 66—68. 6. 65—67 ranzy a kundrowy.

nje namjetowasche. Sdub pak khlostalnju s 5/4 klomi jastwa samjeni.

* **Bitwa w Bozej stworbje.** Wuczer Böhm we Wasung pola aHbelschwerdta w Schlesiskej wulecza hej je swojimi schulerjemi. Pschi tym powadze jemu syhym smijizu. Tutu blize pschepyta a zi bjrjuch rosreka. W brjesche mejesche nis mjenje hacz 12 njewinnitych mlodych smijizow a dorosczenu wjeczezu, kotraz njebesche hischcze pschezywrowana a kotruz bésche smijiza pjched krótkim hale spózerala. Tak wojnje w Bozej stworbje jene swórzo pschczezówo druhemu. So ma smijiza telko mlodych, je wschitky pad, ale s dobom dopokas, so je wona sulnje rozwiwa. S zyła je létza mnoho smijizow a tuz dyrbjeli so ludzo na lukach, w lésach a samo na mjesach sara na kózdon bracz.

S **Oderberga**. Hrózny wichor sakhadzesche sandzene dny mjes Nowym Oderbergom a Schönkekom. Straschne krimanje stojesche na njebju. Tu sdéhny so nadobo sylny wichor, kotryz jenu brózinju wot jenje sdéhny a na 300 metrow daloko wotnjese. Jako ludzo k méstnu pschindzechu, nadeidzechu pod brózinju jeneho ratarja morwebo a druheho czezzy sranjenego. Wjazy ludzi, kotrez junje pjched brózinju stojachu jako po wichor sdéhny, a jedyn kón sdobu do njesboza pschinidzechu a po i lohka sranichu. Wichor na sboze jara daloko njedobazasche. W potrjechenych stronach pak w zahrodach a schtomowinjach wulku schkodu nacznji. Tez nékotre murje wichor powali.

* **Dwoje hamomordarstwa.** W blizkosczi Magdeburga zatkeli so sandzene dny podwyschk Schmidt, krajny wobornik 1. komp. 12. pschesko polka, pjched wotczemi swojeje njewjesty. Ta wosjewi podank jenomu wojakej, kotryz runje nimo dzesche. Tón wez wyschkej wosjewi. Mjez tym czasom, hacz ho tuczi wrócziehu, ho tez holza tkeli. Czezko sranjeny ju do khorownje dowjesechu, hdzez bórz wumrje.

* **70 let stary a hischcze zarliwy.** W Magdeburga sandzene dny 70letny dzélaczer Richard Rennemer 44letnu Minu Waisowu, kotraz je je swojim mandzelskim dzélena, s hamorom na hlowu dyri. Czezko sranjenu ju do khorownje dowjesechu. Dwélaja, so sasso wotthori. Slédmik je czeknył. Praja, so je pjecza hamomordarstwo sluczył. Wobdlesichi czas pola Waisowoje khdelesche a be na niu zarliwy.

* **200 jutrow léza zo spalilo.** W Renkengikim statnym lésu pola Pasewalka wudyri wulki léśny woheń, kotryż so sa krótki czas jara daloko rosschéri. Dokelz je tamna póda khétro s pschowanu pscheméschana, mésesche woheń w niej kaz tez w popuschczenym drjewje dosez zyrzoh. Wohnionne wosory njemózachu nad wohnjom dobyez. Tuz dyrbjachu techniike hrédli nalozowacz. Na 200 jutrow léśa be woheń zadasche.

* **Samomordarstwo mandzelskeju.** 61 letny, pryedawschi elektrotechnikar M. Maurer w Neukölnje pola Barlina be dlesichi czas bjes dzéla. Njemózesche dlége wjazy pschihladowacz, so ma jeho mandzelska Bertha pschi nim nuju cserpjez. Sandzenu njedzelu nétko wobeju we jenym léśu satkelenieju namalachu.

* **S Königsberga.** 98 wozy 16. k 17. junijej su so do Königsbergskeje wobrazarnje njebanbiczíwi paduschi nuts kamali. Paduschi 8 wulkich drohotnych wobrazow w hódnosczi 50 000 hr, rubichu. Sa sajesce paduchow je Königsbergka méschczanska rada 1000 hr. wuzyła wustajila.

* **Podpokowe njesboze pola Eisleben.** W tak mjenowanych Wjeselskich podpokach pola Eisleben sta so schtwórk wjeczor czesze njesboze. Dwaj dzélaczerjej so morischtaj. Kak je ho njesboze stako, hischcze njewémy.

* **Snjedobjelenje je swinjazym mjasom.** S Augsburga so pische: Tudomny 58letny tvarski mischer Ziegelmaier je wo wuznuwanju swinjazeho mjasa czesko khorit a wumrel. Tez jeho swójsni a 5 dalschich swójskow czesko khoricha. Prascha ho jara, hacz tuczi pschi zivjenju wostanu. Wotizja a lekarje wez pschepytuja.

* **16letny mordar.** W méstaczku Bedekem w Oldenburgskej tkeli 16letny hólz 13letnu schulerku, s kotrejz je czahasche, dokelz je jemu njesluvérna. Na to tkeli ho jam do hlowy. Czezkokranjenoju wobeju do khorownje dowjesechu.

Se Jatza w Czechach. Swoju czetu skónzował je tudomny 24letny Edward Dittrich. Won jej s britwju schiju pscherésnu. Kaz ho sda, ho tu wo rubjenje mordarstwo jedna. Mordarja sajachu.

* **Historiski awto ho pschedna.** Awto, w kotrymz bu psched 11 letami awstriski trónski naslédnik Franz Ferdinand se swojej mandzelskej satkelenu, ma ho w Budapesche pschedacz. Tukhwilu je wón we wobsedzerstwje hrabje Haracha w Budapesche. Sa awto ho 700 dollarow zada.

* **Wulke rosbuchnjenje** sta so w Bolharskich kopjowych podkopkach „Blakalniza", 100 klm. wot Sofije. Nahromadjene plimy bechu ho zapalile, rosbuchle a s tym hlowne khódby zasnyłe. 27 hórnikow so zasnyłych. Hacz dotal 2 morwetsi wuczahnyhnychu. Kaz powésesze praja, su tez tamni wschitzy zivjenje pschijinadzili.

* **K zelesniskej katastrofje** pola Hakettstona ho pschipomni, so hischcze 12 zranjenych w mrecznu leki.

Nalnowise z cyleho swota.

Némski sejm 18. julija do téżnych prózdninow pódze. Nadzijeja so, so do toho czasa nahódnoscezénski zakon a zitne za dowurodza.

*

Wobstarany zaznuzłowanski ministerski pschedsydza Pascheje je czezko sjsorił. Lekarjo zu jemu wukasali, so dyrbi so wscheho dzéla wostajicz.

*

Na wulkej ludowej shromadzijnje chinescheho ludu we Kantonje je so wobjawiło, so ma so powschitkowny strajk wuwolacz a so maja so jendzelske, japanske a amerikanske bezlotowacz.

*

Chineske muzitstwo jendzelskeje parneje łódje „Sut Tai", kotraz mjes Honkongom a Makda jésdzi, strasnje. Strajk so tez na jendzelske pobrózne parne łódje wupschestrewa.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu wječor 1/2 9 hodź. w Serb. Domje.

Budyšin. Serb. tow. „Nadźija“. Wutoru žane spěwanje. Srjedu wulět do Delnjeje Kiny. Towaŕski a towaŕšow z přiwuznymi wutrobnje přeprošujemy.

Předsydstwo.

Poršicy. „Sokoł“ ma pjatk pruhu noweho zlětoweho prostneho zwučowanja z hudźbnym přewodom.

Ralbicy. Jednota „Sokoł“ ma wutoru, 23. jun., wječor 1/2 9 hodź. zhromadźiznu dla Kulowskeho swjedźenja. Wšitcy maja so wobdźělić. Starosta.

Ralbicy. Tow. „Wjesela Zabawa“ ma 28. a 29. junija wulět do Błótow. Štóž chce so wobdźělić, ma so hač do srjedy pola předsydy zamolwić.

Sokolske jednoty: Pančicy, Wotrow, Ralbicy a Radwoŕ maja wutoru wječor 1/2 9 hodź. winowate zbromadne zwučowanje zlětoweho prostneho zwučowanja. Načolnicy, zwučowarjo prostneho, maja wšitcy z dypkom we 8 hodź. na městnje być. Zwjazkowy načolnik chce přinć. Jednoty, wosebje přenje tři, dyrbja w połnej ličbje a z dypkom přitomne być. Apelujemy na Wašu sokolsku disciplinu.

Na zdar! Jednaćel.

Sowrjecy. Sokolski wotrjad tow. „Sołobik“ zwučuje srjedu wječor 1/2 9 hodź. Je winowatosć, zo wšitcy z wěstosću přindu, dokelž mamy poslednje zwučowanje za Kulowski zlět. Zwučujemy prostne přeni kŕóć z klawěrnym přewodom. Načolnik.

Spěwnym towaŕstwam. Spěwne tow., kotrež so na wšotowaŕstwowskim zjězdźe w Kulowje wobdźěla, so proša, zo bychu wot sekretariata hižo wozjewene spěwy sebi derje přešle. Sokolskej spěwaj za mužski chór su drje towaŕstwa na žadanje mjez tym dóstałe. Hłowna pruha w Kulowje so hišće wozjewi.

J. Słodeńk, hłowny dirigent.

Wotrow. Jednota „Sokoł“ ma štwórtk, 25. 6., wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Wšotowaŕstwowski zlět w Kulowje, 5. julija 1925.

Zwiski ze železnicu:

Z Budyšina dop. 2^{34} — Do Kulowa 10^{55}
Z Kulowa wróćo wječor 8^{55}
Z Wojerec dop. 10^{40} — do Kulowa 10^{55}
Z Kulowa wróćo wječor 8^{10}

Hłowny program:

Powitanje 11—12 hodź. Pruzy spěwnych a sokolskich towaŕstwow hnydom wot 11 hodź. Swjedźenski nyšporu w 1 hodź. Hnydom po nyšporu zestupanje k swjedźenskemu čahej přez město na swjedźensku městnosć. Podrobniši program tute dny w Serb. Nowinach a Kat. Posole. Domowina.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku **Marko Smolaŕ** w Budyšinje — Zamolwity za hospodaŕski dźěl: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Překwapjenje

dnja směle naše dźensniše **poskićenja** być, kotrež su — jeli je to dowjla možno — **tśišće tuńše — hišće lěpše** — hač dotal hižom. Dha njesmě być žaneho wočakowanja, ale kóždy dyrbi spěšnje přimać, płaći so tola, zo pola nas kupuješe.

Naše płaćizny rěča same za so.

Přinjesemy; Mužacu konfekciju, žonjacu konfekciju, dźěćace wobłóčenja, mužace, žonjace a dźěćace šaty, drastowe tkaniny, ručne dźěła, krótke twory, gardiny atd. w hobrskim wubjerku po njewěrjomnje tunich płaćiznach.

Při kupowanju wot 5 hr. sem dostanješe we hłownym wobchodźe hobrski ballon darmo.

Telefon 12. **Welsec kupny dom w Kulowje** Założeny 1868.

Filialka w Halštrowje. **Filialka we Wojerecach.**

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórniščowej dróze 40.

Prošu

číslo

687

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin“.

Ratarstwa

wšelakich wulkosćow z najlěpšej pšeńčnojzemju předawa tunjo

Wilhelm Koschmieder

posrědnik ležomnosćow we **Zhorjelcu, Konsulstraße 36.**

Telefon 2368.

Ausschneiden — Aufbewahren

Sie leiden an Verdauungsstörungen, Appetitlosigkeit, lästiges Aufstoßen quält Sie, Sie haben oft nach dem Essen ein quälendes Gefühl des Hungers in der Magengegend, Würgen im Halse, Herzbeschwerden, Stuhlträgheit Sodbrennen, Blähungen, Magenschmerzen, Magenbeschwerden, Magenkrämpfe, Magengeschwüre, Magendrücken, Magenstörungen, akutem und chronischem Magenkatarrh usw.

Magenkrankheiten sind sehr gefährlich.

Alle Krankheiten

können nur durch einen gesunden Magen wirksam bekämpft werden.

Eine Million-1000000 Gratis-

proben werden **ganz kostenlos und franko** versandt.

Lassen Sie sich diese Gelegenheit nicht entgehen — es ist die sicherste Hilfe — und verlangen Sie noch heute als Leser dieses Blattes Versuchsmengen und Broschüren unseres wissenschaftlichen Präparates

„STOMANOL“

von **Dr. med. G. Lampe G. m. b. H., Magdeburg**

Wenn **Gallenstein-** oder **Nervenleiden** neben obigen Erscheinungen bestehen, so ist dieses besonders zu bemerken!

Ausschneiden — Aufbewahren

Hospoza

na mjeńše kubło so k 1. julu pyta. Bliže je zhonić we wud. „Serb. Now.“

Dójka

(Amme) so k spočatkej julija pyta

w Budyšinje na Nowarskej dróze 5 delka.

serbske křećeńske lisćiki

Serbska knihaŕnja

w Serbskim Domje w Budyšinje.

Rjana, wysokosućelna

kruwa

je na předaŕ w Mučowje **č. 9** pola Wojerec

Čehniwa kruwa

z 2. ćelećom

abo

druha kruwa

mjez 4 k wubranju

w Dalicach č. 5.

Carl Gast w Budyšinje

ratarske mašiny

zastupjeć najprěnšich dźěłaŕnjow.

Najwjetša wuporjedźerńja

najwjerši skład narunanskich dźělow we měsće.

Tworykupowace towaŕstwo

w Budyšinje

z. dr. z w. r. (Warenein kaufsverein).

Našim česćenym sobustawam dawamy k wjedźenju, zo mamy njedźelu, 5. julija 1925, we wšěch předawaŕnjach inventuru.

Prosymy, zo by kóždy hač do tuteho dnja **wšě** małe zarunanske znamki (Rückvergütungsmarken) na

50.— hr. lěpjeńske znamki zaměnił.

Znamkowe kharty z nutřlěpjenymi 50 — hrjiwnowskimi znamkami so w času **wot 6. hač najpozdźišo 15. julija** we wšěch předawaŕnjach za kwitowanje zapłaća. Kharty, kotrež so **pozdźišo wotedadźa**, zhubja swoju płaćiwosć. Postajene dny maja so kruće dźeržeć.

Předstejićerstwo.

Carl Gast w Budyšinje

zastupjeć najprěnšich dźěłaŕnjow.

Mocowe wozydła

wuporjedźerńja

přisłuški, pjelnjerńja benzina a wolija.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerjakej hasy čo. 10 poruča jězdne kolo, śijace mašiny, mantle a śewchi. Samena wuporjedź.

Both

Borucław świeci wam nad pischepastow, mężczyznych a pischepadawych powjazow, podpołożow.

Četeju rad i radźe.

Wagnerowa w Budyšinje

pśeśeń šulerśimi wrotami cło. 9

Njewěrne zrěčenja, kiž sym předawo knjeni **Maćej Pawlikej w Komorowje** pola Rakec roznošowała, jako dospołnje njewěrne wróćam a warnuju před dalšim roznošowanjom.

Helena Schubertec

w Komorowje pola Rakec.

Časopis

„Kulturwille“

njech sebi kóždy w „Serbskej knihaŕni“ w Budyšinje skaza. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćlětnje 2,30 hr.

Připóznaće a dźak

wóčnemu lěkarjej k. dr. Rězakej w Budyšinje za jeho wopomiwne pócowanje při wothladanju mojeju jara khoreju wóčow, kotrež je z Božej pomocu jara derje zahojił. Tohodla našemu serbskemu wóčnemu lěkarja, k. dr. Rězaka, wšěm kotśiž na wóči śerpja, naležnje porušuju.

W dźakownosći

Korla Mička w Rakecach

Nawěstki přinjesu wužitk!

Zańdźenu sobotu rano zemrě njenadźicy naš swěrny bratr

Bjedrich Šibak

Zhubimy z nim našeho najpilnišeho pócowarja.

W zrudobje

Sokolska Jednota w Komorowje.

Ruče a njenadźicy wotwoła Wšehomudry z wosrjedź spročeniweho žiwjenja 20. junija, dop. w 9 hodź., po krótkim mandźelstwje mojeho horcolubowaneho mandźelskeho, našeho swěrneho, staroscíweho syna a přichodneho syna, našeho lubeho bratra, swaka a dobreho wuja

Bjedricha Šibaka

po dokonjanym 26. lěće swojeho žiwjenja.

W njewuprajnej zrudźbje

Helena zwud. Šibakowa
August Šibak a mandźelska
August Strnad a mandźelska
w mjenje druhich zawostajenych.

W Komorowje pola Rakec a Jitku, 20. junija 1925.

Khowanje budźe wutoru, 23. junija, popołdnju 1/3 hodź. wot žarowanskeho domu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźěli Smolerjec knihihlačerja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 25 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawóstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 143 **Budyšin — wutoru, 23. junija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Veltheimske njesboże pšched žudom.

Pšched rossćerjenym pšchisažnym žudom w Mindenje je žo póndźelu prozeš pšchećerjowo wyschšemu leutnantej Jordanej ſ pionérskeho bataillona wotewrił, kotremuž žo porokuje, so je ſ lohkomyslnosću žurjerej 80 wójakow němškostatneje wobory a jeneje zwilneje wožoby sawinował. 31. měrca měsćeše Jordan pšchi manewerśim swučowanju wojakow pšches rěku Weseru blisko Veltheima pšchewjeśeł. Wón ćelkomy še 161 muženi wobčežił, njes tym so žu po měrnjenju wězywustojnych ćelkomy jenož 125 muži njeśej mohłe. Jordana winuja, so je ćelkomy niž jenoj pšchejaru wobčežił, ale so je muźiwa na nich kej wopak rozdźelił. Jordan je žamo pódła 161 muži hišće dalšnu kompagniju na ćelkomy wsaćej chyłt. Temu pak žo wjednik tejele kompagnije, hejtman Ifermann śpjerał. Prozeš budźe zyły tydźeń traćeł.

Jako pśenji świedk žo leutnant Heidemtpe pšcheślyscha. Wón wobšwědčeł, so je Jordan jemu pšchivołał, so móža ćelkomy wotśeć, dokeľ njejšu pšchejara wobčežene. Hdyž świedk posdźišcho njeśožo dopředka widźeše, wón pěšchom pšchišeł, so dyrbja tornistry wotćišnyć. Nadobjeni wozjay pak w hrosy na pšchikaźnju njepožłuchnychu a žu žo tohodła ruće w torhazowych žołmach podniźrili.

Bjes dwěla dyrbi wojeńska wyschnosć pšchewožiny porjad pšcheměnić. Wobšeže dyrbi postajenje špadnyć, so wozjay pšchi pšchewjesenju njeśmědźa žiwoje brěmjenja wotpołožić. Załožne njeśožo na Weserje dyrbjało ſ warnowazym pšchikładom łyć. Wobšwědčerjo wyšeł. njeśožišće dla wulkeje wody a žylnych kužołow ćelkomy tak jara wobčežiłoj dyrbjał.

Chinešzy wotpóślanzy w Barlinje.

Njedźelu wječor je jedyn ſ najwyschšich chinešich politiskich šaſtojnikow, **generalny sekretar chinešeho prezidenta, general Hsu-Shu-Tseng na dźešche pšchebywanje pšchišeł.** Wón pšches Rusku dołhi pućeže. S nim hromadże je wulke chinešk wotpóślanzstwo, wobsteśaze ſ politikow, wyschšich offizjerow a techńikow pšchišeło. K ćešeśi hosći so někotre powitanske žwjatoćnosće wotmeja. Němšti president ſ Hindenburg je pjeća šaſtupjerja chinešeho prezidenta do audienzy pšcheprošył. Němšk krajeršstwo najšerje blišše dny powitanšti wječor wuhotuje. We domje chinešeho póślanzstwa žo na někotrych wječorach žiwjedźenšk hošćiny wotmeja. Móžno je, so na šaſtupjer chinešeho prezidenta w Barlinje politiski nadawk dopjelnjeć. Žyle pšchipadnje dźe njeje, so je ruski ludowy komisar Litwinow jako wotpóślanz ruskeho krajeršstwa dźešche rosrěčenje ſ němškim wukrajnym ministrom dr. Stresemannom měł. Politike njebjo žo šaſo ſ mócźelemi wobčežahuje. Wójna w Marokkowšej, žběh w Chinje, žłowna wójna mjes Pólšku a Němšku a wšchudże we wšchěch krajach žwěta žylna agitazija ruskich bolschewikow šа pšchewrót wobstejazeho porjada a skónčnje puczowanja ruskich diplomatow žu pšchedhnamjenja ša to, so je žo wjele maćšiny k wójnskim konfliktam w žwěcze nakopito.

Strajk dźěłaćerjow na želesniskich tworowych łubjach we Württembergskej.

Dźěłaćerjo na želesniskich tworowych łubjach we Württembergskej ſ wulkeho dźěła strajkuja. Towarstwo němšeje želesnizy je žebi 120 wupomharjow w Stuttgartu pšchišłajło. Runje tak nusna pomoz w Reutlingenje dźěła.

Cźešše žwobodne pažmo w Hamburgskim pšchistawje.

Druhi Hamburgski měšćerjanosta dr. Schramm je žo do Barlina podał, so by tam ſ cźešłoslowakiskim pósłanzom dla žwobodneho pažma w Hamburgskim pšchistawje jednał. Po postajenjach Versaillešeho měroweho srěčenja na Cźešłoslowakiske prawo, žebi žwobodne pažmo w Hamburgskim pšchistawje ša žiwój wikowański wobłhad žadaćeł.

Internazionalny ratarski sjězd we Warschawje.

Njedźelu pšchipołdnju je žo we Warschawje 12. internazionalny ratarski sjězd wotewrił. Pšchi wotewrjenju wobdźělichu žo mjes druhimi republiźnym president Wojcźechowski, ratarski minister Janiźki, cźešłoslowakski ratarski minister dr. Hodža, awstriski ratarski minister Buchinger, mnohy šaſtupjerjo ratarskich kruhow, wukrajni wotpóślanzy a šaſtupjerjo nowin. Šaſtupjeł internazionalneje ratarskeje komunišije, markis de Vogue ſ Franzowšeje, sjědźowe

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěši serbski

Najł. a najtuńša kupowańa wobućow. Pódušowanje spěšnje a tunjo

šobustawy postrowi. Po wuswolenju pšchedsydstwa měješe pólski ratarski minister dłšchu powitańsku rěć. Na to žo dr. Hodža ſkowa jimasche a sjědźowe žobustawy we mjenje žiwojeho knježeństwa a cźešłoslowakskeje ratarskeje organisazije powita. Cźešłoslowakiska je na sjědź 60 šaſtupjerjow pósłała.

Manewry ruskeho wójnskeho łódźstwa w baltiskim morju.

Ruske wójnske łódźstwo w baltiskim morju manewry wotměwa. Pšchi nich žo też hłowizy roskašowaś ruskeho wójska, Frunze, wobdźěła. Jeho stan je na jenej bitwiskej łódźi.

Nadpad na chinešk pósłanzstwo w Parisu.

W Parisu pšchebywazy Chinešojo nłodochinešeje radikalneje strony ša tamnišche chinešk pósłanzstwo nadpadli. Tónle nadpad je w Parisu nimonměry wulke spodźiwanje sbudźił. Bojaśni ludźo žebi myślu, so nadpad w Parisu w nsnamjenja śpjećenje radikalnych Chinešow pšchećiwo diplomatiskim šaſtupjerjam Pekingskeho knježeństwa. Nadpadniju žu žiwoje wotmyślenje ſ wulkej wušchitkosću a leśeju wuwjedli. Nězdźe wšchěch chinešk dźěłaćerjow do dwora chineskeho pósłanzstwa pšchindźe, kotrěž běchu po šdaću wšchitzy měrneho smyślenja. Rosmolwjachu žo a potom wrótnišej prajichu, so chcedźa pósłanzej žiwoje poześćowanje wopokazaś. Mjes tym pšchećo wjazy špšchišahanzow pšchikhadźeše. Sa nimale hodźinu bě žo nězdźe sto Chinešow šechło. Potom žo demonstrantojo je žiwojim woprawdźitym wotmyślenjom dale njetajachu. Někotři žo do pósłanzoweho wobydlenja, w tśeźim posthudźe žo namałakeho, dobuchu, rosrěmjuchu telefonowe grotty a wobydlenje wobšadźichu. Pósłanz runje je žwojimi žwójzynni w jedźeźni pšchebywaše. Pósłanza Cźen Lua nawalnizy nuśowachu, schtyri dokumenty podpisaś:

1. Telegram na chinešti lud, kotryž dyrbi žo w chinešich nowinach „Republike nouvelle“, organu žwobodnje smyślenych dźěłaćerjow, studentow, pšchekupzow a wšchěch druhich wrorschlow chineskeho ludu wosjewjeł. Wón ma šłedowaze wopschtijeśe: Sběh w Shanghaju je w zyłej Chinje hłuboku ludowu solidarnosć šbudźił. Wón dopokazuje, so je nasch zyły lud postanył a wobšamknył, pšchećiwo wšchěm imperialistiskim wotpohladam wojowaś. Tutemu ludowemu hibanju žwoju zyłu sympathiju wuprajam a nadźijam žo, so žo hišće wuźo mjes žobu šwisaja, so by pšchećiwo imperialistam hač k dospołnemu wuśwobodźenju Chiny wojował.

2. Adrešu na franzowske knježeństwo, kotremuž žo wosjewi, so žu internazionalni imperialistojo ša hibanje šamołwiśi, kotrež nětkole w Shanghaju a w zyłej Chinje knježi. Chinešti lud žebi žada, so žo wukrajni wojazy je Chiny wróćo šeśahnu, so žo Chinje napołožene hambne a njesłuśbne wućinjenja wróćo wosmu, a so žo franzowski gouverneur w Indochinje do šmutkowanych chineskich prašćenjow njeměśa.

3. Sdźeleńku na chineske nowiny, w kotrejž žo praji, se ma chinešti lud žeńe jenoš antiimperialistiśi charakter.

4. Sahubjenje, so móža žo demonstrantojo bjes šadźewka wróćo sćahnyć.

Pósłanz tele schtyri dokumenty podpiša a podsyglowa. Manifestantojo nězdźe hodźinu w jeho wobydlenju pšchebywachu, postajichu šrażnikow pšched domom a žamo jeho wobydlerjow do njeho njepuschćichu. Wrótnišej pak žo poradźi, jenemu šaſtojnikej, kotryž w žběh ſ napscheća bydli, pšchiwołowaś, so žu revolucionarni Chinešojo pósłanzstwo wobłehnyli. Sa pół hodźinu woprawdźe tśi policijstejo pšchińdźechu, kotśiž pak njeśahcowachu. Bórzy po tym 50 policijstow pod wjednjeśiwom policajskeho kommišara do pšchećahnyli. Tola też jim žo njeporadźi, žo do domu dopśeć. Hdyž manifestantojo potom te schtyri dokumenty, kotrež bě pósłanz podpisał, policajskemu kommišarej pokazachu, měnješe tón, so njemóže pšchećiwo nimi šakrocźiś. Jenoš jeneho chineskeho dźěłaćerja šajachu. S jeho pschebyśenja shonichu, so žu **franzowšzy kommunistojo Chinešow k demonstraziji naschtykali.** Też žu někotrych Franzowšow mjes demonstrantami wohladali. We wšchěch krajach žwěta nětkole Moskowšzy bolschewikojo se wšchěj mozu ša žwětowu revoluziju dźěłaju.

Wójna w Marokkowšej.

Hawaska powješćerinja ſ Fesa 22. junija powě: Njepschećel je se žylnymi wotdźělenjemi ſ pokrjoh wot Uezana pšchećiwo franzowskim wojakam wojował, kotrymž bě žo pschikasało, někotre ſ njepschećelskom wobstupjene šrožišchcza wuswobodźiś. Njepschećel je žo wotrasył a je wulke schkodowanje poćerpił. Na rańschej frońe je franzowšzy ktarjo 30 kilometrow k ranju wot Bibane do njepschećela bomby mjetali a do njeho sfeleli. Parlamentariska kommišija, kotraž w tu khwilu w Marokkowskej pschebywa, je ſ Fesa do Tazy wotjeła.

Italiski šmóznjowazy šakoń.

Itališk žo dźenša ſ Ruškej a Bolharskej do dwělneje cźešće dźeli, so wšchě knježeństwam pšchećiwne politike strony na najšurowišche waschnje poćožuje a pschećešćhuje. So by ministerstwu pschedsydźe Mušolinej pšchi tym žadyn šakoń wobcźežnosće njećinił, je italiski žeńm, w kotrymž maju fašišojo wulku wjetšchinu, knježeństwu ſ wobšebitym šakonjom połnomóz dał. Po tymle šakoniju šmě knježeństwo wšchitkich šastojnikow, kotśiž žo je žkowom a šlukom jako pšchiwiśowarjo fašišitiskeje strowny njewušnawaju, wotšadźiś, nowinu pšchećiwnych politiskich strowow šakasaś a jich redaktorow do šašłwa šlukaś. Tajke potkćowanje ludoweje žiwobudy móže žo jenoš wěšty cźaš dźerżeś. Prjedy ale posdźišcho lud pšchećiwo žiwojim potkćerjam postanje a budźe žebi wot nich šamołwjenje ša jich nałožnosće žadaś.

Njeměry w Chinje.

Nowa chineska nóta na wukrajne šatoły.

Chineske knježeństwo je na nótu wukrajnych šatołow dołhu wotmołwjeńšku nótu wotpołałło, kotraž wukrajne šatoły ša kźawawne podawki w Shanghaju, Hankawje a we druhich chineskich měšćach šamołwite cźini. Jendźelskeho inźenjera Madćenzja w Shanghaju žu šwonka wukrajanskeho měšta šaſtełili, pódła teho njeźžu pšchićinu morderšstwa chineskemu knježeństwu doseć rožłapnjene. Nota je wobkrućenjom stónći, so w chineskim šwonkownym ministerstwje žune njeje žuźym njepschećelske smyślenje knježiło. Nota nadźiju wuprajі, so budźa wukrajni pósłanzy w Chinje k temu pomhać, so žo połoženje w Chinje šměruje.

W **Shanghaju** je drje połoženje šměrom, tola strajk we łódźnistwje pschibéra. Bojkot pschećiwo jendźelskim a japanskim twaram žo dale wudźerżuje. Traschenje revolucionarow je chineskich pschekupzow, kotśiž chyžychu pómdźelu žwoje kłamy šaſo wotewrićź, nuśowało, je šnowa šamknyć. S Kantona a Hongkonga žo powě, so žo strajki tam hišće dale rosšćerjeja. W jendźelšeej koloniji žu we njeměrje a hrosy, a połoženje je tak straschne, so žo dobrowólnizy organizuja. S Kantona telegram we šwonkownuju japanskeho pokładnika jeneho tamnišcheho hospitala powě, kotryž japanske knježeństwo wudźerżuje. Sběžkarjo žu pokładnika šwonka wukrajanskeho měšta šaſtełili a jemu 5000 dollarow rubili. Japanski konsul je chineskemu knježeństwu wórtu protestowanšku nótu połałł.

„Chicago Tribune“ še Shanghaja powě, so njepschestawaze pschiwożenje Fengowych wojakow do Shanghaja tam wulki njeměr šbudźuje. 3500 muži je žobotu w nozy pschićahnyło, a powěda žo, so dyrbi žo tale liczba blišše dny na 10 000 powyschić. Boja žo, so žu cźile wojazy k wojowanju pšchećiwo marschallej Cźangtšolinej, kotryž Japanskich podpjeruje, postajene. Generala Fenga, kaž je znate, Ruška podpjeruje. Wón je ſa wójnu pšchećiwo wšchěm wukrajanam a ſa wuwołanje kommunistiskeho knježeństwa w Chinje.

Renterej powěšćerinja potom hišchće še Shanghaja powě, so žu pošledneju nóz njeuniformowaneho Jendźelčana dobrowólniskeho wotdźelenja maschińskich tśělbow cźežko šranili. Jeho žu do khorownje pschiwjeśli, tola jeho žiwjenje njeje w šrasche.

Generalny strajk w Hongkongu a wojeństi sběh w Mandźurskej.

Mjes tym so je žo chineske wobydlerstwo w Shanghaju po šdaću trošchu šměrowało, ruźy bolschewikojo revolucionarne hibanje na druhich měšćach w Chinje sbudźuja. **W Hongkongu je generalny strajk dale rosšćerja.** Wosy drohowneje želesnizy wot Koboty wjazy njeježdźa. Runje tak je łódźnistwo po rěkach a pschi mórskim brjohu, kaž daloko łódźnistwo po rěkach a pschi mórskim brjohu, kaž daloko wulkajanam šlušcha, šaſtajene. Njedźelu w nozy žu jeneho **Japanza w Hongkongu šłonzowali.** Tola hišchće njeje wujašnjene, hač žo wo politiske morderšstwo abo rubježnišwo

jeona. Dźewjeć wukrajnych łódźow w pśichśitanje kótwi, mjeś ninri śćeść jendźelśkich podmótśich cyłmow. Wśichо kromadźe 68 wójnśkich łódźow wśelakich krajow w chinešich pśichśitanach kótwi, ś nich 23 w Shanghaiu.

Pśiceźiwnosć mjeś marschallom Cjangkśikinom a generałom Fengom, kótryž w rušej słužbje śteji, je so pśichwaśiła. **1000 Fengowych wojakow je njedźelu żelešnišce šastanišćo w Czensinje pśichi Pekingsko-Mukdenskej żelesnizy wupuśćiło.** Pśiceźiwo jo̓źćarjam so pravidłownje wojazy późłachu. Na posłed so jo̓źćarjo śoichu a so do cyźkanja dachu. Sa nimi so jo̓ pravidłowne wojazy puśćili.

W **Shanghaiu** su chinešeho pśichśitawego dźełaćerja, kótryž njedźiwajcy generałneho strajka, wuhlo wumoschwašche, do morja cyźili, hdyž je so tepił. Jeneho jendźelskeho dobrowólnika se ześerp do tyła rubnywšichi cźeźko franichu. Japanzy su strašnikow wokoło wukrajanskeho města pobyłnili. Wójnśke łódźe w pśichśitawje su sašo we **alarmnjej** hotowosći.

Tež Chile so pśiceźiwo ruśtim bolśchewikam wobaca.

Ruśy bolśchewiśko nětkole po zyłnym śwěśe powśchitkownu kommunistiśku revolucuju pśichbotnuja. Sćanuo we **Chile w południowśkej Ameriźy** su woni śwoje powrócźeśke dźełko po sdaśu ś wuspěchom cźinili. Cźileśke kujeźeństwo je kommunistiśkeje słužbi potłoćźito a wobśamkło, so jadnych Ruśow wjazy do kraja njepuśćeli. Ruśkej parnej łódźi „Waźlawej Worowśkemu“ su jo̓ wśchě chileške móśke pśichśitawy sawrjeke.

Šulstwo narodnostnych mjeńšinow w pruskim sejmje.

(Stónzenje.)

A śchtó rěcźeśe ś němśkich sapóśłanzow?

Po mni rěcźału sapóśłanzy Kónig (soz.), dale univerśitny profesor w Halli, sozialdemokrat Waelig, kótrehož objektiwna, tolerantna rěć sa̓žužuje wobśebitoho podśchmórnjenja, potom zentrowaj Hesse a Gottwald. Cźi druhi sajimowachu so mjenje ź problemami wukluknjowanja, wo kótreź nam wśchitkim dźe, pokazowachu jenož na śtatny wusnam ſrjadowanja praśchenja mjeńśchinoweho śchulstwa.

— Na kónzu zimacha̓ so śnowa śłowa a śłónźnje wobraźćich so ſ apełom na ſejmowe ſrakśije, so by kaśtaźkitź posćitka namjet, kótryž by naśchim ſadaćam sadośćo cźinił. Ale jenož kommunistśka wotmołwiśka na mój apeł, sapodajo śeźehowaźu namjet:

„Sśejm njeźi wobśamknje: Namałuja̓ so pruśke kujeźeństwo, so by bjes wobśtorcźenja wudałoho wudospołnjaje pśchedpisy ź wukazu ministerstwa wnuwcźowanja ſ dnja 31. 12. 1918, kótreź bychu mełi samźr, so bychu so woprawdźe pśchewśedne pośtajenja némśkofśtajneje wustawy wo śchkitu narodnostnych mjeńśchinow, wośebje w nastupanju śchulstwa, a to ſ porosćmjenjom je ſastupjerjemi narodnostnych mjeńśchinow.“

Tutón namjet dosta jenož 3 hłosy kommunistow. Pśchińdże na to zentrumśki namjet, pścherźowo kótremuž dyrbjach protestowaś, dokeĺ je mózno, jón jara wśchelako wukoſowaś, ale daras kładźe na ſapoźaśe dźeła wyśchnośće na tutom polu, śchtož ſo po sdaću méri na ſrontu. Zentrowy namjet rěkaśe:

„Sśejm njeźi wobśamknje: Pruśke kujeźeństwo ſo namołwja, so by t e ź d a l e nałožowałko śchkit narodnostnych mjeńśchinow na poli śchulstwa w ſmyśłu wukaſa ſ 31. 12. 1918, a to ſ najdospołniśkeje loyalnosću.“

Tutón namjet dosta 14 hłosow kommunistje pścherźowo 13 hłosam némśkonarodnych, némśkeje ludoweje ſrony a kommunistow, kótriž hłosowachu sa hinaśchi namjet.

Kajke śtejnśćego sajimnowachu nazionalistojo?

Wrótnichu ſo. W dźiśkusiji (rosrěcźowanju) njejimachu ſo słowa. W cźasu wothłosowanja pśchinjeśechu namjet, so by ſo ſ zentrowego namjeta wuśchmórnył wotśtank „a to ſ najdospołnjśchej loyalnosću“. Nimo toho niczo njerěcźachu, ale dyrbjeli widźeć jich wobliczа pśchi mjośich rěcźach a pśchi rěcźach pósłanzow Waentiga a Hessa.

A hišćeze jedne praśchenje: Je ſo kujes sapóśłanz dóśkał jenož praśchenja pólśkeho śchulstwa?

Pśchedewśchkim niż śchulstwa, pśchetoš pólśke śchule wobśteja jenož na Hornim Śćeśku na ſakładze Genfśkeje konwenzije mjeś Pólśej a Němśkej wo H. Śchlesyńsku, wśchudże druhdźe jedna ſo jenož wo wuceńje pólśkeje rěcźe we němśkich śchulach.

Nimo toho rěcźach zyły cźaſ wo mjeńśchinowym śchulstwje ſyśća, potaśim tohorunja wo daństim, herbśtim, cźeśkim a litewśkim śchulstwje.“

To by był mały wobraz ſ dźeławeśće naścheho sapóśłanza, śdobom wo tym, śchto mójemy wot němśkich śtronow wocźakowaś. Jara jeniczka němśka ſrona potaśtim njemóźeśche ſo w śchulśtej kommiśiji na nékaśi nanjet ſmuźiś, kaž by nétaśi woprawdźilny postup ſnamjenjał, dyrbja kommunistiśka, kótreješ namjet da ſo ſłyśaś. Ale ſ tutej ſtronu njemóźemy licźeś teź taktikźy niż. Namjet zentra poprawom jenož ſanktionérnje ꝓielowałny połtiśkowarśki, njeźiwodnośmy pruśki ſyśtem ſuroweho wotnarodźowanja narodnoſtnych mjeńśchinow wośebje ſ pomozu śchule. K sadźerśenju nazionalistow ſo poprawom njedóstawamy. Pola nich ſo w tutom nastupanju niczemu njeźiwamy. Pola nich ſo w tutom nastupanju niczemu njeźiwamy. Pola nich ſo w tutom nastupanju niczemu njetrjebamy dźiwaś.

Se ſtrony zentra postajeny njewěśty niczo njesnamjenjazy namjet, kiž śchulśka kommiśija ledma pśchija, bóndże nětkole sašo na ſejm, hdźeż ſo poſtaji ź debacźe a wothłosowanju. Wo tym podśiśko dale.

**

Ze Serbow.

W Budyśchinje, 23. junija 1925.

— **Wo wjedrje**. Wećera wjeczor w 7 hodź. barometer 732, hygrometer +1, najwušśiścha dujowa cźopłota 19 ſtop. po C. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer 0, najniśśa temperatura w nozy 9 ſtop. cźopłoty. — Kaž hižo wećera ſ radiodepeśchu wośśewichmy, teź dźenja rośtrawjeny wjedrańśnym praja, so ſo pomałku wuwjedrjenje pśchitśhotuje. Wećera rano hišćeze nad połnóźnym a raśchim morjom niźina leźeśche, ale wyśchina bě nad nałdalśchej dołhoraśśchej a krótkoraśśchej Europu a ſ wjećora Schottiśkeje. Tuta̓ k nam ſo hibajo ſtuano jutśje abo jastśijśchim wuwjedrjenje pśchinjeśchy. Jutśje ſrjedu je ſwj. Jana, to ſu dny najkrótśchich nozow, dny rózow. Naśch Handrij Sejfeć śpéwa: „S dychom ſwjatoh' Jana ſćeje Lubosna!“ śchtož ſtari a młodźi we herbśtim kraju śpéwaja, so hola brinczi a hory wołśkoluja. — Śłónźko ſhadźa jutśje 3,48 a ſo 8,16 thowa. Měśaczk ſhadźa rano 6,42 a ſo wjećor 10,20 thowa.

— **Schkrowa powješć wo wjedrje ſa jutśje ſrjedu:** Cźeśkliśchy, ſo wuczahuje, tola deschcźiti ſu hišćeze możne. Pomałku ale wěśće ſo wuwjedri.

— Wećera dopołdnja 29ćina na cźuwy khora błowka jeneje wudowy, bydlaja na Fiedlerjowej dróży, ſ wokom na haſu ſkoći. Wona ſo na ſdoło jenož lohko rani. Iu do měśćańśkeje khorownje dowjeźechu. — Wećera dopołdnju wokoło 4 hodźin ſuješoži kokoſchny bliḍaŕ ſe Zihowa pśched Garbaŕśkimi wrotami. Nješbożo ſta ſo ſ tym, ſo ſo pśchi kole widły ſtamachu. Snježożeneho, kótryž khwilu hišći wědomna leżo wośta, lidźo ho jeho wobydlenja dowjeźechu. Wón ſo jenož lohko rani.

— **Kaž bu nješła śmaće**, je ſo ſaidźemu ſrjedu na Dźiwadłowej haśy cźo. 6 ſwudowjena Ž. ſ młonom ſajédźeła. **Kaž ſo powéda, je to w cźeźkich ſmyśłach cźinił.** Hospodarśke wobſtejnośće ſu hewak tajke, so njetrjebaśche tutu kroćel cźiniś. Se ſawoſtajeneho lista je widźeć, so je jenemu jedaŕej do rukow padnyła a dźe ſ tym pjenjeźnje ſchkody měła, ſchtož je ju ź tutej ſrudźajej kroćeli dowjedło. Njechaśche ſwojim pśchiwuśnym, hižo dorośćenym dźećom, hańbu nacźiniś — ſnadź je ſhubjenjom pjenjes.

— **Spomožeńſtwo su njedźelnicźe.** Cźasto je ſo hižo ſtało, ſo dyrbjachu njedźelnicźe pod najźaklońśnišćimi wobſtejnośćemi porodźeś. Wina toho ſu hubjene wobydlenja. Nětko je měśćańśka rada wobſamkła, ſo maju ſo tuchi njedźelnicźe, kótreź maju jara hubjene wobydlenje, hdyž su tich dny pśchiſchće, do měśćańśkeje khorownje pśchiwześ, ſo bychu tam porodźiłe. Saſtaranje w khorownji zaſtaći měśćańśka połkadnuja.

— **Wrácźowład na bjesdźełowacź a ſpomoženje Nimcow, njemějerjow w Budyśchinje.** Se ſtyrnjejśom němśkich powjerjanych pjenjes je ſo hoſpodarśke położenje nazymi lěta 1923 kśěrko pohubjeśćiśko. Dźěłowjerjeśtwo ſtadaźy wśchudże pśchibźeŕaśche. Schpatne położenje dźełaŕow, njemějerjow i kóžduom dujom roſcześche. Hačrunjeź ſebi wuſchnoſcź wśchu mózniju próźu dawaśche, njemóźeśche tak lohko kniſu wotwobroćiś. Sapoćaśak januara 1924 ſ cźłachnu w Budyśchinje na 1668 dźełoljeńcow, kótriž mějachu ſo podpjeraś. Hačle wośtrjedź februara bě ſ cźła na 1309 ſhadła. Sa to pak liczba tuch dźełaćerjow, kótriž jenož krótki cźaſ dźełachu, a podpjera dóſtachu, wo wśej pśchitśhaśche. Tuch bě w januaru 1155, w februaru pak 2095. Dźeńſnišći dźeń pak je licźba dźełoljeńcerjow hač na nétkotre ſta ſhadła. S tym je ſo teź hoſpodarśke położenje mésta Budyśchina wo wjele połepśiło.

— **Kradźuje** — **wopaśne zuſe pjenjesy ſu we wobchodźe.** Kaž nam krajny kriminalny haunt ſdźeli, ſu wopaśne amerikańśke bankorke bankowki we wobchodźe. Nječerźeże tohodła nikomu, jeli by wam chcył nječtó tajke pśchedaś.

— **Hišćeze nječahto wo bankowkach, kótreź ſwoju pleśćiwosć ſhubja.** Wo bankowkach, kótreź ſwoju plaćiwosć ſhubja, wéśta njejaſnjenoſć mjes ludom knježi, a to tohodła, dokeĺ nětkotśi njemóźa ſrosumjeś, kótre bankowki poprawom po 5. julíju ſpadnu. Tohodła cźinimy naśchich cźeśćerjenych cźitarjow hišćeze raś na to kedźbowny, ſo te bankowki 5. julíja ſwoju plaćiwosć ſhubja, kótreź ſu pśched 11. oktobrom 1924 cźiśćerane. Wot toho dnja potajkim žane banki tajke bankowki wjazy njepśichśitnuje. Tak ſamo ſhubja 30. ſept. 50 hr. bankowki ſwoju plaćiwosć, **kótreź ſu** 1. nov. 1923 cźiśćerane.

— **Wobjebity cźah do Krkonoſchow** (Riesengebirge) nadźe 11. a 12. julija 1925. Nahórk ź tutomu wośebitemu cźahej ſu dale pśchecźa, kótreź ſu wuprajili wobśłužiny wośebitśkeho cźaha do Krkonoſchow na dnju Wośeho ſpitśa. Tale jśba je myślena jako ſkromne naſmanje druheho lećeńśkeho puśowanja, kótreź ſebi pod dźeńſnišćimi wobſtejnoſćemi mnohy pośćerć njemóźa.

S **Dažinu.** (Khłostanje ſa worakawſtwo.). Dźełaćeŕ Brüner dźěśeśe ras w februaru pjany domoj. Tu na Dubjiſko-Dažiniśkej dróży ſ worakawſtom dźěł kalowehо płotu wo ſrjedź drohi połoji. Jeho pścheśeć jeho namołwjeśche, ſo by wěź ſaſo wotſtronił. Tón pak njedaśe ſebi rěcźeź a wośka hujerbeje hłowy. Bórśy po **tym** pśchiśłe dźełaćeŕ Band po dróży, kótryž na dźěło śpěśeśe. Wón ſo na płót, kiž na dróży leźeśche, njedowłada a padny ſe ſwojim kokom. Pśchi tom ſo ſhótro ſrani a dyrbjeśe kśatku pomoz pytaś. 17. junija nětko lawrišći ſud Brünera dla lohkomyślnjeho worakawſtwa ź tśiom měśaznami jaſtwa ſaſudźi. Brüner na diwaj měśazy jaſtwa wotpokuśći, tśeśi měśaz ſwoſtanje pod dohładom połicije.

S **Banza.** W nozy ź póndźeli wotpali ſo ſe ſtowu kruta khłaźa, wobſłužerjej ryćeśkułnika Herrmannej we Wutołcźanach ſłuſchaza. Khłaźu wobydleśchtaj ſtaraj Mjeśćakej mandźelśkaj. Mjeśćaź je 70 a wona 63 lět. Wobej wudyri wokoło 12 hodźin a ſo hnydom po zyłym twarjenju wupiſcheśće. Mjeśćakejom ſo wśicho ſpali, ſamo jena koſa w płomjenjach ſmjerći namaka. Tukaja, ſo je śćišniśka ruka woheń ſalokiła.

S **Kulowa.** Wśichichodnu njedźelu, 28. junija, wuhotuje tudonne turnowańśke a ſportiśke wotdźělenje kat. towaŕśtwa pomozńikow a kat. towaŕśtwa młodźiny, — herbśkeje a němśkeje — wulki ſportiśki ſwjedźeń, na kótrymž ko ſportiśke mésto poſwjeśći. Dopołdnja budźe ſhromadny kemśchi ſkhód, popołdnju 1½ hodź. ſapoćnjuź ſo cźah pśched mésto a 1½ hodź. ſo mésto **zwrkwinſky** poſwjeśći. Poſtrića ſo ſo turnowanja a hrańa na pśchemoh.

Knježna Skuderie.

Powědańcźko ſ doby franzowśkeho kŕala Ludwiga XIV.
wot E. T. A. D w o r n i k a.

(Pokračowanje.)

„Dźi, dźi, trośchnu ſo jenoź ſ tym mordarjom, **na kótrehož** ſpraſwne kłosanje jeho njeſkutkow cźaka. Sśwjata knježna njech ſadźěwa, ſo na tebi ſamej krwawna wina cźěźi njeleźi.“ —

„Ach, nětko je wśicho ſhubjene!“

S tutym wuſkśikom padny Madelon bjes wědomja ź ſemi. Knježna Skuderie pśchewostaji ſtarośćej ſwo nju rujeni Mariniere a wotźaśi ſo do druheje ſtwy.

Zyle roſpjerśchena ſmutśkownje, roſdźiwjena ſe wśićkim ſwětnym pścheśeſe hebi knježna Skuderie, niż wjazy na ſwěźe pohnym cźertowiśeje tśi żiwa bjeź. Wona ſtrźeśchešche, kaž Mariniere Madelon watnješe, tiž njeleźo ſtonaśche a ſofoſećeśe.

„Ach! — teź wona — teź ju ſu cźi ſmrowinźy ſaſłepli. — Ja ſwoha — wohoj, njeſhoźowny Olivier!“ —

Tute ſłowa rěſachu knježnje Skuderie do wutrobы, a ſ nowa poćinaśche ſo ſ najſhubśćich hłubin wéra na Olivierowu njewinowatoſć wudobywaś. Wojuju ſ najwśeśćelakoriśchimi ſaćinjeńmi, ſawoła wona:

„Kótryž helśki duch je mje do tuteje ſakoſtineje węzy ſapleł, ſchtož budźe moje ſłuźenje ſadaćź!“

We tutym wokomiku ſaſtupi Baptiſte, błędy a wuſtrašany, ſ powěśću, ſo je Desgrais wonka. Desgraiſowe ſłužonje we jenym domje bješe pśćeliśwo ſłych ſeźěhowko, tohodła Baptiſtowy ſtrach.

„Śchto tebi je, Baptiſto? Něwěrno? Desgrais ma nuſne?“ praješe knježna Skuderie.

„Ach Bożedła,“ wotmołwi Baptiſte na zyłym cźele ſchepotajo, „kak móźeeźe ſo takle praśchećź, Desgrais. — tutón ſałoſtny Desgrais cźini tak potajnje, tak nuſnje, njemóźe po ſdaću ſ dyła doćakaś, ſo by waź widźał!“

„Tak“, praji knježna, „tak Baptiſte, pśchiwjeźeš jeho tola hnydom nuts, toho cźłowjeka, kiž je tebi tak ſtraśchny a kiž nje njemóźe ſatraśchiś.“

„Preſident“, praji Desgrais, hdyž bě do ſtwy ſaſtupił, „preſident la Regnie ſćele mje k wam, moja knježna, je jenej próſtwu, kótrejeź dopjelnjenja ho wón ſpła nadźał njeby, hdy njeby waſche poćinki, waſchi ſmužitoſći ſnał, dby by to we Waſchimaj rukomaj njeſałeźało, ſu winu na ſjawne pśchinjeśeź, njeſmjeśchcźe-li ju wy ſama wobdźěliła na tutym ſtym jednanju, kótreź ſnatu Chambre ardentu, naſ wſchěch nanaſhórje napina. Olivier Bruſſon, po tym hač je wón waſ widźał, je na poł njendry. Tak jara ſaſ je wón hižo ź wuſnaću thiśeśche, tak wón tola nětko ſaſo pśchi wſchěch ſwjatych ſwědźi, ſo je na Cardillacowej ſmjerći zyle njeźiwinowaty, dyrnjeź by ſmjerć ſady ſnjeſł, kótruž je ſaſłużił. Wobkedźbujźe, moja knježna, ſo tuto poſledńje wuprajenje ſlužbe na druhe njeſłukti pokazuje, kótreź je ſnuźił. Tola wśicha pyźa je podarmo, jenož jene ſłowo ſ ujeho ſtonieź. Wón proſy, wón napomina naſ, jemu roſrěcźenje ſ wami ſmóźnicź. Wam jenoź, wam zyle ſ nami dźe ſo wón wuſnaćź. Podwołeźe ſo, moja knježna, Bruſſonowe wuſnaće ſłyſchećź.“

„Schto!“ praji knježna Skuderie zyle roſhorjena, „dyrbju ja kewawnemu ſudnińſtwu jako naſtroj ſłużiś, dyrbju ja dowěrnu tutoho njeſłowjomeho cźłowjeka ſwjatemu ſakramentej, jeho do katoweju rukow wudaś? Nź, Desgrais! Njech je Bruſſon ſ hrubym mordarjom, jenje pak nje wjaźe ništo, nješho ſ njeho wuſndaź. Nicźo njechaм ſ jeho tajeńſtwowu wědźeć, kótreź bychu kaž jena ſwjata ſpowědź we mojej wutrobje ſamknjene ſwoſtaśe.“

„Sſnadź“, praji Desgrais ſ łuhtim puſmějwokom, „ſnadź, moja knježna, ſchćeniéni ſe waſche ſmyſłenje, hdyž ſće wy Bruſſona ſłyſchała. Njeproſcheſcheźe wy preſidenta ſama, ſo dyrbi wón cźłowjeſtki bycź? Wón to cźini, hdyž wón te bludne żadanje Bruſſona dopjelni a ſ tym poſłedni trěch ſpyta, pścedy hač cźuwyrjowanje nałoſi, ke kótremuž je Bruſſon dawno traſu.“

Knježna Skuderie ſtróji ſo nimowólnje.

„Widźiśće“, djeśeśe Desgrais dale, „widźiśće, dośtojna knježna, iwot waſ ho njebudźe na żadyn pad żadaś, ſo wy hiſćeze raś do wonych cźmowych měſtnoſćow ſaſtupiśe, kótreź waſ je ſtrachom a bojoſću napjelnja. W nóźnej cźiſćinje zyle njenapadaju pśchijźeźe ſo Olivier Bruſſon kaž ſwobodny cźłowjek ź wami do waſcheho domu. Sdamo njewotpoſłuchaju, ale derje wobſtražowany, njech wam potom ješ nuźenja wjśicho wuſnaje. Sa ſo ſamu tutoho cźłowjeka bojeć njetrjebaśeźe, ſa to wam ja ſ mojim żiwjenjom rukuju. Wón je wo waſ ſ najwjeſćiſchej cźeśćownoſći rěći. Wón pśchiſahaha, ſo je jeho jenoź cźiſtemu wośtud do ſmjerće ſahnał, dokeĺ waſ njeſe pryedy widźał. Ta druhe na waſ ſaleji, ſ toho, ſchtoź je wam Bruſſon wuſnał, tak wjele praji, kaž ho wam lubi. Może waſ nječhto ź wjazy wuprajenjin nuſowaćź?“

Knježna Skuderie hladaśeźe mylło ź ſemi. Jej bješe, kaž dyrbjała wona jenej wyſchiſchej mogy poſtrěchaź, kótraž wot njeje wotkrycźe nétajkeho potajſtwa żada. Nadobo praji ſ dorafom: „Bóh Knjes da ni móź a frutoſeś, pśchiwidźeźe Bruſſona, ja cźaſ ſ nim rěcźeć.“

Runje kaž tehdy, jako Bruſſon tón kaſchejſk pśchinjeśe, ſaſłepa ho w poluozy do diuri knježny Skuderie. Baptiſte, wo tutym nóźnym woppyźe roſſajſtnjeny, wotewri. Sdnjerć, ny ſtrach ſaja knježnu, jako wona na njeźejſtych ſtupach, na wutłym powědanju ſpśina, ſo ſo ſtrażnjźy, tiž běchu Bruſſona pśchijwjeźli, ſe khódbach roſdźělichu. Sdónźe nje wotewriechu ho njeźeźo iſtwine durje. Desgrais ſaſtupi, ſady njeho Olivier Bruſſon, bjes puśow w pśchiſtojnej draſće.

„Tu je,“ praji Desgrais, ho cźeſćejowuje pokłonjejo, „tu je Bruſſon, moja cźeſćejowna knježna!“ a wotkaſi ho ſe ſłowy.

Bruſſon padny pśched knježnu Skuderie na koleni, pśchiho poſdźěhy ſtykniejnej ruzy, kuſte ſyłzy ho jemu ſ **wočkow** ronjachu.

(Pokračowanje.)

Přiloha k čisłu 143 „Serb. Nowin“

Wutoru, 23. junija 1925

Wo potajnosći skhadźenja.

Nowe wuśkedźenja wo přenjotnym žiwjenju rostlinow žu so dopjte. Nanajbohatšo wuliwa so naletnje błózo na semju a wohrěwa a budźi k nowemu stawanju. Wórły hiba so też hluboko w semi. W njeličomnych milijonach a milijardach žymjeschkow a zornjatkow wuhnida so nadobo tajne mozy, kiž tak mócnje k žiwjenju mucza a cźerja młode nětne skhadźenki přeches twjerdu semju, kamjenje a skały, horje k błózu, k žiwjenju dawazemu.

To wschitko šda so nam tak žamo frosmuliwe a jednore być, ale schto so wschitko stanje, two tym njewě cźłowjek, tak mnohi cźłowjek niczo. Chžu tu ras skhadźenje drobnišcho wobwitać. Přjedy hižo, hač młody skhadźenk twjerdu łuščinu rozbudnje a wopuščeši, je hižo zyły rjad žiwjenjowych procesow pschetrał, wot kotrychž wotwisowasche, hdu. haj, hač skhadźenk dozyła zwětły dźeń wukłada. We najnowischim cźasu je rostlinař Hermann Fischer wschelake powěsće wo žwojich wuspěchach pschi skedźenju wo rostlinowym skhadźenju wosjewił a nam tak pohladnyeš dał do wulschtajmanewo přenjotneho žiwjenja rostlinow. Jadyn podawk w Božej stworbje njeje tak potajny a spodźiwny hač łapanje a rosćenje skhadźenkow.

Zyrobu, kiž skhadźenk w přenim žiwjenišim cźasu trjeba, je jemu wschodobrocźiwa mać pschiroda ſ dźela hižo do žymjeschka data, w kotrymž skhadźenk wotpočnuje. Tak někotry skedź k sežiwjenju pak jim tola hischcze pobrachuje, pschede wschem wschak woda. Zyle bjes wody drje žymjeschko njeje, ma tola normalnje 10 hač 15 prozentow wody, rosćo a wuwicź pak może hakle potom, hdyž dóstanje hischcze dalschich 75 hač do 80 prozentow wody wot wonka. Strowe skhadźenje žada sebi potajkim nanajmišnischo dosć wody. Pschi tym pak pokasuja so sajmawe rozdźele. žymjenja, kiž su jara wolijowe, trjebaja mjenje wody a to jenož 50—60 prozentow, žymjeschka, kiž pak maja wjele skhroba, trjebaja hač do 100 prozentow wody pschilinka. Woda sadźewa, so ma powětrowny kišlik pschijimować. Se šameje winy je njetrjebawschi, so žymjenine formo namacźesch, so by přjedy skhadźało. Pschi skhadźenju dycha skhadźenk bóle a tohodla njesmě jemu na kišliku pobrachowacź. Kóžde swonkowne skutkowanje, kiž pschinjepi kišlika pschi skhadźenju sadźewa, schkodźi ſ dobom też skhadźenju.

Powschittkownje trjeba strowe skhadźenje też wětru cźopłotu, nimo toho pak žu też rostliny, kaž na pschikład wjele wodowych a hórskich rostlinow, kiž hakle potom skhadźeja, hdyž je žymjeschkowe fornjatko hakle prawje pschemjerslo. Njedóńdźe pschipadnje ſ žyłnjichemu smjerschej, tak leža žymjeschka cźasto łěta dołho a cźakaja na skhadźenje. Nimo temperatury je też zwětło pschi skhadźenju wažne. Ale kaž cźopłota, tak może też zwětło skhadźenje spěchowacź, cźasto wschak też seschkodźecź. Pschetož, kaž žu rostliny, na pschikład někotre wodowe rostliny, trawy, dale nasche jadrowe zwětki, nałetne přenieźli, wrjoš a druhe, kiž mjenuje, „zwětłoskhadźerjo“, dokelž zwětło skhadźenju połěkuje, tak mamy sajo też rostliny, kiž pschi zwězu dozyła skhadźecź njemóža, kiž trjebaju cźmu, cźemnotu; cźmjerwosćz dźe tak daloko, na pschikład pola cźornicha, so žymjo, jeli na njo do cźała zwětło padnje, wschu móz k skhadźenju shubi.

Jara mało znate a wuśkedźene je hischcze wérna spožiwnosć, so móža wěste rostliny jenož skhadźecź, jeli jim druhe žiwjenja pomhaja. Najlěpje hodźi žo to na wodowych rostlinach wobkedźowacź. Skhadźenja jenož, hdyž žu pschi nich bakterije shnitosće, potom pak hodźi žo też na wětrach pibawach (orchidejach) wobkedźowacź, kiž potom hakle skhadźeja a žo wuwija, hdyž žu žo nałatnje ſ wětrym bribikom. Chže-li sahrodnik pibawy w schkleńczanej thežli pschehowacź, potom ma žo pschede wschěm postaracź, so je semja ſ hribowymi plecźeńcami pschetrosćena, dokelž bribik do rostliny w semi nutrka do korjenja sahnu. Na druhe waschnje je njemóžne, so pibawy skhadźeja.

Wołožicź a spěchowacź mójesch cźasto skhadźenje, so je nam rosbuchnjesch. Wuspěchne je pschezo, nacźinišch-li jara twjerde bělikate dźerźelowe žymjo ſ koncentrowanej žyrnowku (Schwefelsäure). Druhe spěchowanje skhadźenja poradźi žo druhemu rostlinarjej. Rostlinař namjeta něschto žymjeschkow wběteje druźiny rěpnizow (Nachtkerze) na žymjeschka žmjerdźazych kerćźkow (Zibl).

Wopyhka njeja žnje wopschimnjeny, schto ma to na žebi, so tak derje skutkuje. Wina je, so žymjo žmjerdźazych kerćźkow dawa wěsty žlin wot žo, kiž skhadźenje spěchnje a tak też žo postara, so rěpnizy spěchnišcho skhadźeja. Podobny pschikład dawa nam paragnaska yerba cźajowa rostlina. Yerba skhadźa jara podźe, pomałku normalny skhadźeńsći cźaš wucźinja 9 hač do 12 měźazow. Ssymjo cźišnje žo do kuha (Lauge) abo do popjelnjeje hole (Pottasche), tak skhadźa sa něhdže 50 dnjow. Ssamy prozeš, kiž wuskutkuje, so bělisna so šnjeseći, rospuschcźi, stanje žo też w žołdku bažanta, kiž yerbowe žymjo rad je. Dołhi cźaš myślachu žebi ludźo, so Jerbowe žymjo jenož potom skhadźa, jeli je w bažantowym žołdku było.

Zyle spodźiwny podawk je dale pschetorhnjene skhadźenje. Cźasto žu sadźenki a kaženja, kiž ſ wonka na žymjeschko skutkuja, wina, tola huschćicho pak to pschetorhnjenje w skhadźenju k porjadnemu wuwiću rostliny słuschа. Tajke spodźiwne wuwicze pokasuje nam njedźiwdźidźa (Wäventraube). Zyle łěto leža žymjenki w semi, přjedy hač skhadźenk běłisnu rosbuchnje, potom wschak njemuzu jenje na dalerosćenje. Dwě łěce małej žo hischcze pominuješ, a w tuttymaj dwěmaj łětomaj dyrbi zuni skhedźenk žymjeschka bjes łóźdeje druheje schkitazeje wobaliti hač cźeńkeje łóžti leżo wostaca. Potom hakle wurosće korjenczk ſ njeho, też łopjeschka niz přjedy. Njewěmy ani, na cźim pschetorhnjenje saležі, ani hač ma rostlina nětajti wuzitk.

Wjele, haj jara wjele je žo hižo sledźiło, pišalo, hač móża stare žymjenja sažo skhadźecź. So bydźe pschejeza, kiž je žo w pyramidach egyptowskich skotow namakała, hischcze ras skhadźecź, to drje nichtó wjazy njewěri, njech je też snate, so je skhadźaca móz w někotrych žymjeschkach nimo měry dołhotrajaza, haj sta łět dołho twdźerźi. Wo tutym žwědczi stary pomnjecza hódny pad. W prastarych podkopkach ſ Laurion w Grekskej namakachu mjes kamjenjemi žymjeschka wěsteje druźiny łěpjeńka (Leinkraut), kiž žu ſ najmjenischa 1000 lět stare a kiž su hischcze skhadźałe. Sda so fěrje być, so pola wjele žymjeschkow — na pschikład tórkow a banjow — skhadźeńska móz fěrje łěpje je starobu pschidźeła, hač wiedźeła. Ssymjeschka, kiž pschihódnje skhowasch, skerźa skhadźaza móz dłeje, hač je žebi cźłowjek pryjedy hdy myślił. Też njedóstrowjene žymjo może skhadźecź, wuwije žo stajnje pschichcho, hač trěte tež sahinje. Skhadźenje dyrbi też rozdźelne być, hač pschi druhim abo mórwm, horzym abo khłódnym wjedrje žuježech. Mnohich rostlinow žymjeschka, shubja pak skhadźaza móz hižo jara sahe a bórzy. Do nich słuchcheja wjerby, topoły. Jenož někotre dny je w nich skhadźaza móz.

S wopitžaneho je dowidźecź, kak wulke śledźerske polo podawa nam małe, njenahladne žymjenine fornjatko a mózna žiwjeńska móz. Wědomosć pak njeje wo tak małkim hischcze powuczena a jasna. Runja potajnosći jeje skhadźenja, kiž naš pscheze sažo na skhadźaze žiwjenje pokasuje.

Wotnošenje horow.

Semske wobliczo žo stajnje pschemjenja. Snjeżeschnosć naschcje seniske žwězdy pschemjenja žo stajnje, tak dźe my lědma ſ wóckom widźimy žwoju postawu. Na někotrych městnach pak je zaśnische pschemjenjenje widźecź. Wodomostnje je dopokasane, so žo nasche hory w běhu lětnyżazow po něčim wotnoschuja a wurunaja. Na pś.ikład Alpy, wěcźne žněhowe hory, šdaža žo nam hory ſ wěcźnosće do wěcźnosće njesachodne žwědki do wschich cźasow być. Alpy słuja w kóżdym lětstotku nětkuže i mjer. Cźorny łěs, nětkule pěkne žrěnje hory, běhu w nětbuschich dobach wyšoke hory a ſ zyle alpiskim žiwjenjom. Tak mózemy wschudźe, na kóždej hórzy, w kóždej krajinje yntnycź, a wobkedźowacź, kak so mozy prózuja, wobliczo nascheje semje pschetworicź.

W kóżdym desćeczowym cźasu mózemy widźecź, kak so barba rěkow a rěcźkow pschemjenja, kak pschemjeni so cźmowa selena barba wody do žołteje bruneje. S tyšacz małych hrjebicźkow pschinjese woda ſ horow rospadźene kamuschki a pěsk dele do runiny. Wopróchnjenje a desćecz tocza pomału, ale njepschestawajo. A žmy žebi toho ralinje wědomi, tak widźimy, kak w brunobarbjenej wodze nasche hory wotpłowaja a pschihladujemy, kak noscha so do morjow, kak pjelnja so mórske hłubiny ſ drobnym pěskom.

Heidelbergski senjeschynik prof. dr. Häberle pokasuje w jenej knihy na stare twary, kiž pschi nahłych hórkach abo na wjerschkach horow rosu steja. Wobsebje cźini nasch na stare hrody, zyrkwje a wěże kedźbliwych, na kotrej dešcźi a wětr wobsebje žylnje skutkujetej. Często widźimy, so jakkalne kamjenje žwobodne na žemi leża. Próhi bžiwnje wyšoko. Też prěni skhodźenk starych skhodow je cźasto nimoměry wyšoki. Podobne mózeschi pola starych nětnikow wobkedźowacź, kiž pschezo bóle je semje rosćo, dokelž je žo semja wokoło nich w běhu lětdźesatkow wotpłokała. Prof. Häberle šam je na wschelakich městnach měrił. Pschi tym je žo wupokasało, so je hora ſ kalowatym wjerschkom ſ lěta 1858 šem niz mjenje hač 50 zentimetrow wotebrěkała.

Wschędny cźłowjek njemóże žebi ſ zyła pschedstajicź, kak wjele pěska a kamjenjow woda w rěkach dale nješe, šuwa. Po měrjenjach, kiž šu Franzowzojo w rěcy Rhonje schěsći kilometrow nad Genfskim jězorom pósłe zyłe łěto cźinili (1904—1905), wupokasa so sześchowaze. Woda nješe wokoło schtyri miliionow tunow materiala hołu, to je na 80 mil. zentnarjow. Wbyšce pak šu hischcze liczby, kiž šu we wjetschich rěkach na žemi wulicźa. Kaž prof. dr. W. Halbfaß w Jenje žobuščeli, wotnješe Amazonska rěka za łěto 1300 mil. tunow, Mississippi 313 mil. Ganges 361 mil., Indus 446 mil., Yangtsekiang 253 mil., Lobjo 0,63 mil. a Dunaj 82 miliionow tunow.

Walanki, kiž alpiske rěli do Schwizarskich jězorow pschenoschuja, su nimomérwy wulke. Rěka Reuß pschinoschuje wob łěto 150 000 kubikowych metrow materiala. W Bodamskim jězoru widźichi pěsk a walanki jara derje, kiž woda pschinješe. Kupa, kiž pschi lěwym wulinje Rhynja leži, je dosć narosła, nimo toho tworja so hischcze pěsčizschcza.

Nimo wody wutupuje semju wobsebje też wětr. Na kupje Helgolandže je so wobkedźowało, so tam nawjecźerne wětry skały po cźasu wutupja. Małe kamuschki, kiž wětšik wotbrjebi, lětaja wschudźe wokoło.

Też Raušche morjo wobdźěli so na wutupenju. Daloke kruchi Raušcheho mórskeho brjoha šuwacza so pomału do morja. Snata krydowa skała „Kralowski stol“ na kupje Rujanje běsche psched lětstotkami hischcze ſ ł-

Mošćik.

Zortuc powědaniczko

Schewzez Jank chzyschce so woženicź a to ſ Nukez Hantu, ł prěnjemu, dokelž mějesche Nukez nan najwjazy skotu a tak też najwjazy hnoja a tohodla też najlěpsche ratarstwo w Cźumpezach, a ł druhemu, dokelž běsche Nukez Hanka runje Nukez Hanka.

Hdyž Jank nanej lubowaneje Hanki, kaž so to šlusicha, wosjewi, so je ju wuhwolił, wja žebi Jakub Nuk swoju dymku ſ wokoliny praweho wuchа, hač tam dośahasche tuta strona huby pola njeho, a drapasche žebi ſ zomakom žwój nop.

„Haj, je tajka wěz“, rjekny, hdyž běsche žebi dołho pschemyślował, „nimam drje nicźo pschećiwo tebi, Janko, jenož, ſ Hanku wotpohladujemy něschto druhe.“

So mějesche Schewzez Jank pjeć tórzow role pschemała a so by tohodla žentwa Hanki ſ nim była malheur, njechasche Jakub, kiž běsche dosć cźuežiny, młodemu cźłowjekej runje do wocźow prajicź.

W tutym wokomiku sjewi so Wórscha Nukowa, Hanžyna mać, w durjach.

„Maćži“, měnješesche Nuk rosważicźe a sacźini pschi tym jene wócźko, „Jank napraschuje so sa naschej Hanku, ale to pak njeidźe, wěsch tola.“

„Nė“ schepny mała tolsta, „nė, Janko, cźini nam jara žel, nė, to njeidźe.

Jank njeležesche a tolkasche žwoju cźapku w rukomaj. Tak pschinidźe jemu nadobo něschto na myšle.

„Ale Hanka pak ma mje rad“, praji nadobo a hłabasche wocźakuju na Nukez nana a mać.

Wórscha dźiwasche so, wuraz wobliczа pak pschemeni so do wobžarowanja, njerjekny pak niczo.

Nukez nan pak wotewri ert, njewsa pak žebi žymku ſ ujeze

„Hm, Janko, wo tym niczo njewěm, tola tu pak też niczo wucźinicź njemožu.“

Jenich pak njemějesche žanu nowu ideju wjazy, wjele mjenje nowe hłowa na jatyku.

„Tak woženje“, praji a dźěsche.

Pschi wrotach stejesche Hanka. Po šdaču njebě so wjele wuhpěcha wo napraschowanju lubowaneho žwojeje wutroby nadźijała, pschetož słowcźko „nė“, ſ kotrymž Jank poměry rosjašni, njestrózi ju wobsebje jara.

Hanka pak běsche rosšudzena holcźka. „Ow, krucźe hajasali mje tola hischcze njejšu, a dozyła, tu šym też ja hischcze pódla!“

Wokomik běsche měra. Jank maškasche Hanzynu rucku ſ zuntim dorasom filki a Hanka pak pschemyślowasche.

„Hdy by ras naschemu nanej něschto k woli cźinicź mohł, potom je mjenujzy pschezo najlěpsche, něschto ſ nim poreźecź. — Aiw, to tola boli!“

Jank pschesta schundrowacź, jeho zunjosć běsche žo po cźašu do cźežkomyślnosće a cźežkomyślnosć do njenuzrosće ſranjenje hordosće pschemeńtila.

Nětko pak je njembrosć powschittkowuje ſ nanom hmydomnych idejow a też w Jankowym wuraźu běsche widźecź, kak genialny pad w jeho fantasiji frosće.

„Kupa žo Nukez nan rad?“ wopraschа žo.

„Nė, dozyła niz“, wotmolwi Hanka, džiwasche žo jara.

Jank šmějesche žo žchibale. „To niczo njewadźi. Wěrju, wėm, kak móžu jemu něschto k woli sčinicź. Woženje Hanka!“

“Schto?“ — „Nė, wosćaj. Bożenje!“

Wjeśka Cźumpezy leżesche pschi rěcźy. Rěcźka pak stejesche bóle, hač cźecźeschce. Barba běsche kaž hrodowa polinka.

Hdyž pśches Nukez mošćik krocźeschе, pschidźidźe na polo, kiž je ſ malym łěsom wobdate. Polo słuschesche sdźěła Nukezom, sdźěła Schewzezom.

Tydźeń po Jankowym bjeswuspěschnym napraschowanju běsche w Cźumpezach młody měšaczk.

Wo polnozy wotewri so sadne durje Schewzez dwora a do cźmy, kiž běsche wuhło cźorna, stupi Jank. Pitu njeješche na ramjenju a mašasche žo po cźmje ſ Nukez mosćikej, so by žwój nóžmy skutk dokonjał. Potom kradny žo domoj a spasche něschto lěpje, dyžli w prjedawschich schěźcź nozach.

Do běłeho dnja hižo a jako prěni wo wšy Lišche Jakub Nuk w hołowach.

Widźi wša žebi na raunjo, so by na polo pśches mošćik mjes lěsom schoł. Wužitne dźělo, hnój roskidowanje, chžyschce wukonjecź. Runje chžyschе Nukez nan na mošćik stupicź, tu žo wustróža.

„Kóż tawsent, njeje tu pila rěsała?“

Dźiwasche žo na wězku, ale runje běsche žo dymka satykała. Najprjedy wobstarasche dymku. Sthili žo ſ jeho, so by hušaze pjerjo sšěžnył, pschi tom może, myšlesche, hnydom spody mošćika pohladacź.

Hdyž žo sažo fruna, hladasche powažnje pak na mošćik pak na něschto, schtoż nimo pjerja hischcze w rukomaj dźeržeše. Běsche klumpacź ruczuze pilki, na kotrymž běsche powrěsane J. Sch.

Runje hdyž chžyschе Jakub Nuk něschto myšlicź sapočinacź, widźeschе Schewzez Janka zyle sady zyrkwje pśches mošt a na polo hicź. 15 mjeńschinow daloko běsche wokoło pucża schoł.

Nukez nan njeběsche nuz, kiž žo sa něschto pschekhetaje rošhudźi. Stoji žwoje widły na stronu a pschimny łopacź a cźinješche něschto na dworje.

Hdyž běsche Jank na žwoju rolu pschišchoł, pytny, so běsche Nukez nan hižo stanjeuy a wulzy so sastróži we wschěch stawach. Mój jedyrko, jeli je stary hižo pśches mošćik schoł — schtó pak je też wědźał, so tak sałe stanje

ßom wovdata a bżenßa leží zyle pżchi morju. Ayhatłka wjesłka Regamłnde w ßadnjej Pomorßkej podnuri ßo we morju. Stuka-li ras mórłka woda prawje dałoko wot bżjoha pryecź, tak je tam a ßem hiſchcze ſtare pohyhnißchczo widżecź. Dr. Heiſer je woblicził, ſo Rauſche morjo kóżde lżto w pżcherżku jedyn meter kraja dobywa.

Tak widżimy wſchudże a ſtajnje, kamo w kcżżnyzym kcże, kak dypadło ſtajnje wuntrnuje. Wżtr a woda wożiwcze ßej a wopłodżitej Bożu ſtwórbu, njeſtkutkujetej jenoż ſtwożiczeßiy, ale też wutnpjo. SStej mozy wżżnenu pżchemżnjenja.

Morwe morjo jako źórło bohatstwa

Wokolina Morwego morja, kotraż je hiżo ſ bibliſkich czaßow ßem jako najpuſczißcha a najzepkódniſcha krajina ſnata, budże ſa krótki czaß hżedżißchczo dżela a wulkeje industrije. Każ E. W. Polſon Newman ſ Jericha rozpcrcawja, je jendżelſke kolonialne ſarjadnißtwo hiżo wſchitko naprawy pſchihotowało, ſo by chemiſke bohatſtwa, kotrez we tutym „SSelowym morju“ tſja, na ſwżtowe wiſi pjahniczło. Morwe morjo, kotrez je nimale tak wulke, każ Genſki jeſor, leży we pżcherżku 400 metrow pod ſchpiłkom hżedżneho morja a je w taßej mżrje ſ chemiſkimi ßelemi napjelnjene, ſo je zyle njemożne, ſo nżchtó, kiż tam nuka padnje, ſo podmuri. Tuteje ſpezißkeje żeże ßelmeje wody dła, je jara wobcżeżne, we jeſoru wżwacź, dokelż woda wohi, kotraż ſu lżßche hacź druhi dżeł tżła, pſchecy na ſwjerch tłocżi. Tola je możno, ſo ſwoba człowjeka we wſchich możnych ſtejiſchczach njeße. Tak móża kupazy wopraudże we wodże hżedżecź, tniht cżitacź a ho we ßamżnym czaßu be pſcheßkłóżnikom pſcheczżwo ujżmnilnym ßlónczżnym pruham ſchkitacź. Dła mnoheje ßele we wodże je wſcho żiwjenje w morju njemożne, a tżż we wokolinje njemóże nicżo roſcź, tak ſo zyła krajina najbohatſchi a najzepkódnißchi ſacżiſchcz ſawoſtaja. Tola bórzy ſo wſcho to pſchemżni a ſ Morwego morja naſtanje bohate żiwjenje. Chemiſke fabriki, w kotrychż ſo maſchiny ſ elektriſkej mozu cżerja, naſtanu na mżſtnje roſpadawych hżtow, w kotrychż nżkotri łódżnikoſo bydlachu, a w bliſchim czaßu budże elektriſka żeleſnica po Jordanowym dole jżdżiłcź, ſo by chemiſke wudobytki do Haifaſkeho pſchiſtawa wożyła. Morwe morjo wopſchija na 30 biljionow tunow mżſchanych żelow, ſ kotrychż je na 10 biljionow wſchędneje ſele. Druhe żelowe dunżiny wobſtża ſ chlora a bromu natrija, magneſije, kalija a kalzija. S 1½ biljionom chlorkalzija, kotrżż ßo w Morwym morju namaka, je Palaßtina najbohatſchi kalziowy kraj na zyłym ßwżece. A tute bohatſtwa móża ßo ſ wody na zyłe ßednore waiſchje ſ wuwarjenjom a kriſtaliſowanjom dobyeź. Tak je Morwe morjo nżkto wopraudżite żórło bohatſtwa, kotrehoż pokłady ßo bórzy we wulkim roßmżrje na ßwżetowych wikach pokaża.

Přilopk.

* **Kelko papjery ßo na zyłym ßwżece dżeła?** Po ſtónczu nju wójny ßo w mnohich krajach wjacy papjeru dżeła. Inoż w nżkotrych krajach je ßo wudżełk ponißił, każ na pſch. w Belgiſkej. Wuheiſkej a Ruſkej. W SSjednoczenych ſtatach połnócznje Ameriki je ßo wudżełk papjery wot 33 miljon zent. na 70 miljonow zentnarj powyſchił, w Nimſkej, Jendżelſkej a Francowſkej je ßo wudżełk na 85 prozentow **wobſtżnył**. We SSjednoczenych ſtatach pſchidże powyſchkownje 29 kg na jenoho cżłowjeka, w Nimſkej 27, w Pótſtej a Jendżelſkej 21, w Francowſkej 17, w Norwegſkej 22, w Hollandſkej 20, w Awſtriſkej 16, w Italiſkej 7, we Schpaniſkej 4 a w Ruſkej 2 kilogramaj papjery.

* **Żiwjenje pjekarja.** S Pariſa ßo pſcheſe: W mżſtje Angouleme bydli pjekaŕ, kiż je tam hiżo 5 ¼ż żiwy. Wón ßo ſwożownje wożeni a je w dobrej pſchejßednoſci ſe ſwożimi ßobuczżwjekami żiwy. We poßlednich dwjach lżetach na tonidłown ſymizu. To bż ſ pſchicżinu, ſo ſo tam poliſiji ſtaji a wuſna, ſo je ſe bagna (Guayana) jako kholeraniz cżekmyk. Schtóż je njeſwożowny wupraſiż, je wżrnoſcź a prawda. Honore Chantereaillu je lżetha 60 lżt ſtary. S 21 lżetami ßaßudżi ßo dła padnicżſtwa ſ 5 lżetami — by-li potom moſcżił ßo ſtamak, a Jank njeby pódła był! —

Na, wſcho bżſche derje wotbżłało.

Dżeßchi czaß dżełaſchtaj mużej ſpżſchnje. Po hodżinje hładaſche Jank njeſcżerżliwje na pilneho dura.

Njewżm bozyła, ſchto na ſwojim dworje cżini. Wż tola, ſo pſchichodny deſchczik tu na polu zyły huój wutpłota, bórbotaſche pſchi ßebi a dżełaſche dale.

Po dalſchej poł hodżinje njewudżerża dżeje. Położi ruzy ſ ßiwmaj a rzeſche kaſ ſ lika: „Dżeń dobry, Nukez nano!“

Jakub ſtuna ßo, każ by nżkole hałle pytnył, ſo je Jank na polu a kwaſche jemu pſcheczełnje ſ ßlowa.

„Nukez nano, njechaſch huój roskidowacź?“

Mżſło kóżdeje wotnowkny wobroczi ßo ſtary Nuk na prawo, wża ſwoju dymku ſ exta a pokaſa na żonu. Wżſche to widżowa Hanża Schewczowa, Jankowa macź, kiż na dworje ſtejeſche a ſ rukomaj machaſche.

„Janko, Janko!“ wołaſche Schewczej macź ſ zylej ſchiju. Wboha njemużeſche derje wjacy ſtupacź.

Jank ſtejeſche każ pſchiklepany. Dyrbjeſche runje ſchaka byeź, jutſpe rano bżſche tola hakle czełno woczakowak. Dundyr tola nż, broha płaßowanſka kruwa! Jeli ſo jo jej nżſchto ſtanje! Njewżdżeſche hacź wobliczo wobłżdny abo ßo ſaczżtwjeni. We ſtraſche wo ſkocio połady Nukez nana, Hanku, nżany ſtuk, rżeżu, moſcżik, wſcho. Wótrje klinczeſche ſtajnje hiſchcze Schewczej macżerny hłoß: „Janko!“ — K moſcżikej bżżeſche Jank. Wrjeſtok ſeklinczał — a zyły dołhi khwilu. nyebżſche wo Janku nicżo widżecź. Nżczka ſadżerżeſche ßo pſchi wſchżm jara ſ cżicha. Nżſchto druhe dyrbjeſche nuts padnyeź, potom hałle bychu ſokmy naſtali!

Po 15 ſekundach ſjewi, ſo nżſchto ſ wody, a dokelż bżſche ßo pſched krótkimi khwilkami Jank tu podmuril, — by-li potom moſcżił ßo ſtamak, a Jank njeby pódła był! —

Na, wſcho bżſche derje wotbżłało.

Dżeßchi czaß dżełaſchtaj mużej ſpżſchnje. Po hodżinje hładaſche Jank njeſcżerżliwje na pilneho dura.

Njewżm bozyła, ſchto na ſwojim dworje cżini. Wż tola, ſo pſchichodny deſchczik tu na polu zyły huój wutpłota, bórbotaſche pſchi ßebi a dżełaſche dale.

Po dalſchej poł hodżinje njewudżerża dżeje. Położi ruzy ſ ßiwmaj a rzeſche kaſ ſ lika: „Dżeń dobry, Nukez nano!“

Jakub ſtuna ßo, każ by nżkole hałle pytnył, ſo je Jank na polu a kwaſche jemu pſcheczełnje ſ ßlowa.

„Nukez nano, njechaſch huój roskidowacź?“

Mżſło kóżdeje wotnowkny wobroczi ßo ſtary Nuk na prawo, wża ſwoju dymku ſ exta a pokaſa na żonu. Wżſche to widżowa Hanża Schewczowa, Jankowa macź, kiż na dworje ſtejeſche a ſ rukomaj machaſche.

„Janko, Janko!“ wołaſche Schewczej macź ſ zylej ſchiju. Wboha njemużeſche derje wjacy ſtupacź.

Jank ſtejeſche każ pſchiklepany. Dyrbjeſche runje ſchaka byeź, jutſpe rano bżſche tola hakle czełno woczakowak. Dundyr tola nż, broha płaßowanſka kruwa! Jeli ſo jo jej nżſchto ſtanje! Njewżdżeſche hacź wobliczo wobłżdny abo ßo ſaczżtwjeni. We ſtraſche wo ſkocio połady Nukez nana, Hanku, nżany ſtuk, rżeżu, moſcżik, wſcho. Wótrje klinczeſche ſtajnje hiſchcze Schewczej macżerny hłoß: „Janko!“ — K moſcżikej bżżeſche Jank. Wrjeſtok ſeklinczał — a zyły dołhi khwilu. nyebżſche wo Janku nicżo widżecź. Nżczka ſadżerżeſche ßo pſchi wſchżm jara ſ cżicha. Nżſchto druhe dyrbjeſche nuts padnyeź, potom hałle bychu ſokmy naſtali!

Po 15 ſekundach ſjewi, ſo nżſchto ſ wody, a dokelż bżſche ßo pſched krótkimi khwilkami Jank tu podmuril, tak ſo bżſche wż, kiż ßo wujażnicź njehodżeſche, nżſchto młodeho bura — Jankowa — bycź.

Tutoho mżnjenja bżſche też Nukez nan, dżerżeſche tohoła do wody żerdź, ſa kotruż mózeſche ßo ſnjeßbożeny pſchimnyeź.

Wobżelmoſczujo tſchaßeſche Nukez nan hłowu a hładaſche na ſ hłinjaneho wußmuża wuléżeneho Janka. Wboha Jank ſyntaſche ſapo woczi wotewricź a ſwżtło ſwżeta zibjeeź. —

„Wboha hółcżł“, rjekny Jakub Nuk po khwilu, „hłowa bżſche ßebi nżkak wżſty, ſo Jankowej wuſchi ſaßo nżſchto ßłyſchitaj, „maſch traſch tajki hłód, ako ßy na poßledku tola ßłyſchak, ſo chżßche cżi macź jenoż prajicź, ſo ßy ßwoje ßnżdanje ſabył — —.“

Wjes tym bżſchtej Nukez macź a Hanka pſchiżżłej. Hanka prózowaſche ßo pilnje, lubeho ſaßo wurieżdlicź. „... a“, bżſche Jakub dale, „chżyſche ho traſch ſatrewicź, ſo njedyrbżſche Hanku dostacź?“

Jank dajeſche ho każ ſadußchemy, pſchetoż hdyż bżſche ert wotewriż, bżſche jemu nżſchto wody ſabżłało.

„Na“, mżnjeſche Nuk po khwilu, „twoje żiwjenje njecham ßebi na ßwżedonje bracź a Hanku ßmżſch moje dła dostacź.“

Knjeżnicżka ſlecża błócżaneenu nowożeni wokoło ſchije, kiż pak njebżſche nicżo ſrofumił a wuſchi pak bżchu hiſchcze ſatykane.

„Nano“, ſawoła macź Wórſcha, hroło a ßo praſchejo.

Jakub ſkuny ſwojim Wórſchu na bok: „Njeſchaj macźi, wżżera bżch w mżſce a widżach wupokaſu dobyczow, ſo je Jankowe cżiſło 100 000 hr. dobyło. Chżych jemu to rano hiżo prajicź. Ja pak myſlu ßebi, ſo na wot nak łkpłchi ſacżiſchcź, hdyż wyßli, ſo ſo hiſchcze njewżmoj.“ =n

---

Nowe knihi.

Lausitzer Erde, 2. Heft, Wendenland.

Rjenje wuhotowany ſeſchitk w pżjanej wobałzy, kat. Sßerbowka na njej. Seſchitk ma 48 ſtron. Wobßah:

1.) Sßwjezło, krótka baßeń,
2.) Se ßerbſkeho pracżaßa,
3.) Wżeßoły wotpocżink,
4.) Kak naſchi Sßerbja kwaßy ßwjeſcża,
5.) Kłóſchtor Marijna Hwżzda a ſchiſerjo.

Dr. Frenzel pſche ſajimawje wo naſchich priedowanikach w proczażu; ſejera ßo na wuryeża w naſchich a wokolnych ſtronach. Dopokaſuje, jo mżjachu hiżo pżeni Sßerbja tu, Mżcżenjo, ßwoju ujanu kulturu. Nadżijomnje wuſtorkaju ßo nżkto je wſchelakich nżmſkich kuihow ſchiſe we nahładu wo Praßerbach. Tola wo pſchikhadże Sßerbow do Lużizy njemózeny dra. Frenzla ſeżßowacź. Wón ma ſa to, ſo hakle wokoło 600 lżt po Khryſtu Sßerbja pſchicżeżechu, ma ßmy pſcheßwżdżeni, ſo bżchu tu hiżo dawno do Khryſtuſowcho naroda. Wón njemóż, ſ woſtej pſchinżdżechu, ma wżmy, ſo ſ ranja pſchicżeżechu. Wón „wżżeże we“, ſo Sßerbja tu na ſhyłki Germanow ſtorżżichu, ma to njewżrimy. Wón ma Schprewju ja zemſtu njeno, njeprejaj pak, ſchto rżka; ma mamy Sß in ja Sßerbſku rżku, kotraż ßo ſprżwa, to rżka ſa ßera, ſłuje bżżi, ſchtoż wohebje w pracżaßu cżinjeſche. Atd. Tuż ßo tu prawe a njeprawe nżſcha, ſchtoż wobżarjemy. So nżſo dr. Frenzelowy wobraz, ſ Luboſcżu dżełany, dofpołny bycź njemóże, ßo we. Budże trżeba, tu ſ druhich zórkow wobraz wudoßpolnicź.

We „Wżeßołym wotpocżinku“ nżſchczażkeju hribarjow w holanſkej wßy wudawaċ ſßerti pokaſuje wjeßołych Sßerbow na rejach, kajżeż hiżo ſrżdka nadeńdżech. Tarakawa a „ßerbiſka“ reja ſyła ſtej ſo ſhubiłej. — Tu ma ßo porzedżicź, ſo Haupt njebż Sßerb, ale Nżmz, kiż bżi ſ pomozu Sßmolerja wulke mjeno ſcżini.

J. Skłodeńk wopiſuje kwaß pola kat. Sßerbow; wón kóń ſ naſhonjenja ſmaje, tuż jón żiwje wopiſuje. A kłóſchtor Marijnu Hwżzdu a jutrowe ſchcżanje je hiżo wjacy krócz ſ pjerom wobdżełał, ſo ſ wuſtojnoſcżu, ßo we, dokelż we „kłóſchtrje“ hydli hiżo pſches 25 lżt.

Wobhładachi-li ſoſcho, maſch żadoſcź, ſo by dr. Frenzel ſwoje nahłady pak dopokaſał, ſo ſu wżſtoty, pak ſyntſchcżił a ſchol po ſłżbże dra. Niederle, kiż je wjacy wjaſkow ſłowjanſkich ſtarożitnoſcżow napiſał na zyłe wżdomoſtnem ſakładże.

Seſchitk je pola Ssmolerjez dóſtacź ſa 50 p., w maży je tuniſchi.

M. Rawka.

Hamtſiſ jżdny plan lżtadłow (Amtliches Luftkurżbuch) je ſtatne wobkhódne miniſterſtwo (wotdżełenje ſa wżdżi a automobile) runje wudało ſ nałkadom bratrow Nadeżki we Berlinje SW 48. Wżele ſ naſchich cżitarjow budże pſchiwjaſnych, ſo je ſ tajka knihа nuſna. Hdyż pak pſches 100 ſtron tołſtu knižku pſchehladamy, dha ſpóſnajemy, ſo je nuſna. Wopſchija 40 powżtrownych cżarow, kotrez wſchitke wukraju leża. K ſroſunjenju dyrbimy ßebi pſchemyſlicź, ſo jemja wokoło ßebje mżri 40 000 kilometrow a ſo je ſhromadna dołhoſcź runje tak dołha, każ hrad ſchérokoſcże, kotruż pſches Nżmſku bżi. Hdyż wſchitke cżary hromadże ſlicżimy, bychu pok ras wokoło ſemje dożahnyli.

Dła ſtajneho roswicża nżmſkeho powżtrownoho wobthoda dyrbi wudaeże kurſowaje knihi nuſne. A roswicże bżſche ßo nuſnje ſtacź, dokelż Nżmſka wożiredż ſwoju leży. Wobthad wożobow ſroſcże wot 4000 w Lżcże 1920 na wjacy hacź 12 000 w lżcże 1924, póſtlich wżżow, wożow a wacżokow w ßamżnym czaßu wot 12 tunow na 156 tunow. W lżcże 1920 bu ¼ miljona kilometrow wżchelcżane, w lżcże 1924 pak wjele wjacy hacź 2 miljonaj kilometrow. Wżchódnje pſchelecźi ßo 1920 na 3900 kilometrow, 1924 pak na 15 000 kilometrow. Porjadne wotnicże wobthada pſchinjeße ßebi tełło dowżerjenja, ſo wobſtżni pucżowanyi pſchezo bóle powżtrowy wobthad wużija. Pſchijomne je pſchi tom hiſchcze, ſo ßu płacżiſny, każ k kurſoweje knihi widżimy, nimale te ßame, każ w żeleſnim pſchßamżnym dobrym pucżowanſkim komforcże.

SStatna powżtrowa kurſowa knihа wopſchija hiſchcze żeleſniſke pſchiſamknjenja ſa ßhwatazych pucżowanych, wożjeżdżenſke mżſtna pſchiwożowanych automobilow, konſkaty ſa pucżowazych do wutkraja, wukaſanſke mżſtna atd. Knihа je w kóżdej knihарni ſa 25 p. dóſtacź.

Listowanja.

W. L. Schtóż chże ſ jżdżadłom (Krajttahrzeug) jżdżicź, dyrbi wobżedżeć pola wyſchſchego żarjadniłkeje woſchnoſceje, ke kotrejż jeho bydliſchczo pſchiſłuſcha, — w tutym padże potajkim Budyſchin — pſchipuſchczenje tuteho jżdżadła pjihonunje namjetowacź. Tutón namjet dyrbi wopſchiſnycź: 1. mjeno a żydliſchczo wobkedżerja. 2. firmu, kotraż je jżdżadło natwarika, tehorunja też fabriſke cżo. podſtawki (Fahrgeſtell). 3. ſamer jżdżadła (hacź wobſebinje abo cżełe). 4. waſchinje ſórła mozy (hacź wundżlna maſchina — Verbrennungsmaſchine —, parna maſchina, Elektromotor). 5 liczba konjazych mozow maſchiny abo motora (pola jżdżadła kotrež ma pjeż po dakwżlnym wukaſanju wobliczena wżżnoſcź jżdżadła), 6. cżeſkoſcź hotowcho jżdżadła, 7. dowolene pocżeżenje (w kilogr. abo wobſebach wobkażnjo ſoby wjednika). K namjetej ma ßo dobrodaċże wot wyſchnoſce pſchipóſłatcho wżżwuſtojneho pſchidaċ, ſo ſu twarjenja pod 4—7 prawe a dale ſo wobkruceli, ſo jżdżadło ſo poſtejenjach jżdżeno wobkhoda wot 15. 3. 23 żadanjam dożcha. Dobrodaċże na namjetowaċ na ſwoje khóſty (wokoło 15 hacź 20 hriwnow) wobſtaracź. Mjeno wżżwuſtojneho ſhonicź w kóżdej motorſkej tworni. Dowolnoſcź je jenoż nuſna pſchi jżdżenju na ſtawnych puczach a dróhach.

T. w K. 1. Hdyż żadyn wobkedżiły teſtament njepſchedeli, potom ſachuja ſakoſiże poſtajenja. Po nich ma wudowa dóſtacź ¼ a bżcżi hromadże ¾ zyłeho dżżdżiſtwa. 2. K ſawoſtajenſtwu liczi ſo wſcho, ſchtoż je ſemjerżemu ſhiſchcze. Kóżdy dżżdżiny (herba) ma prawo, kóżdy czaß roſdżelenje dżżdżiſtwa ßebi żadacź. 3. Jeho roſnſchedowanje ſmż ßo jenoż ſ pżchihłoßowanjom wſchżch wobkedżelenych bżwſch ſtacź. 4. Wudowa je jako wobkedżerka dżżdżinſtwa (herbſtwa) powinowata, wo nim roſjaßnjenje podacź. 5. Też k darjenju wżżow je dewolnoſcź wſchżch dżżdżinſkich trżbne. Każ tukhwilne wobſtejnoſce ſu, je powuczonne, ſapiſ wſchżch ſawoſtajenych wżżow ſhromdom pola ſudniſtwa nanjetowacź. Jeli je wón po Waſchim mżnjenju njedoſpełny, potom możeże wudowu k ſjewjenſkej pſchiſłuſnoſy (Offenbarungseid) hnacź.

Směški.

** **„Zaloſtne khłoſtanje.“** Mała Lota bżſche jara ſwojeje hłowy, tak ſo ſtarſchej wſchelake brżdki trjebaſchtaj, ſo bychtej ju k poßłuchnoſci wocżahnyli. Hdyż bżſche 5 lżetha holeńka ſaßo njepożłuſchna, hrożeſche nam, ſo ju pżej ſ njenom „Lumpi“ do hety ſawrjeje, hdżej dyrbi potom bżes łżizy, noża a widżiełkow ſe pżenj ßoju jżcź. Nan jej mnyłeſche, ſo budże mała Lota żelnoſcżiho wotproſchowacź. Cżim pſchepłakpujeny bżſche, hdyż Lota w najwjeſchej radoſcżi wotnowki: „Nano, ßmżu hnydom k „Lumpijej“ do hety ſaléżeć?“ — S cżaßa tuże wotmeiwy pſchewoſtaja knuty nan wocżehnjenje a khłoſtanje 5 lżetneje holcżki jeje macżeri.

** **S dżżdżajeho erta.** Gußta ma kaſchel a macź dewa jemu tohodła kóżdy dżeń nżkotre krjepki rżjedu. Dokelż pak je mżd Gußcże wohidny, tak ßo ſtajnje pſchecżiwja. Njerad żebi to lubicź da. Wczżera wopyta nżkto cżeta jeho ſtarſchiju. Też jej ſkorżeſche Gußta, ſo jemu macżerka ſtajnje mżd bo pyſka dawa, a ſo jemu nżd njeſłodżi. Cżeta wowraſcha ßo małeho Gußkana, hdże ma pyſk. Krótki czaß pſchemyſłuje a wżſche potom rjekny: „Hdżej maſch ty pyſk, tam maſ jón też ja!“ =n

** **Dobre ſtanje.** Na Jakubo, je twój bratr ſaßo ſtrowy? — Haj, wujo, dżeńa je żebi ſaßo prżni ras wot nana puki dóſtał!

** **Bjes łżdeho rozdżela.** Starſchi kujes praſcha ßo pjeh poł lżetom wudatu mandżelſki: „Że ßo waſche ßinuje we mandżelſtwje pſchemeniko?“ — Knjeni jemu wotnowki: „Nż. Hdyż bżch ſłubjena, cżahach nogy dotho, dóniż Jank njewoteżdże. Nżłko pak cżakam zyłe nogy, hacź Jank domoj njepſchindże.“

=n** **S Pſchedniofchkow.** Knjes profeßor widżi ſapocżatk heżżuny, ło tam pſchi durjach jedyn pſchipoßkuchaſ ſteji, mjes ſym, ſo ju wſchelake mżſtna hiſchcze próſone. We pſchedwoſchawanju poſcżenje a rjekuje mjenowanemu knjeſej, kiż pſchi durjach ſtoji: „Proſchu, pożydrżeże ßo, tam je hiſchcze wjacy mżſtnow ſwobodnych.“ — „Dżakuju ßo, knjes profeßor, ja hnydom ſaßo woteżidu!“

Samolubjenje.

Mandżelſka: „Njechaſch ßo?“ — „Njechaju, wżżera bjany domoj pſchichoł!“

Mandżelſki: „Njeßwar ſtara! Chżych tebje ras dwojży widżecź.“

Wječor pschedkasa so na wobčmaj salomaj dźiwadło a wotmeja so pyschne reje, tež herbike. K cyłej a na dwje-dźeń su tež wschitzy Sserbio wutrobnje pscheproschęni a chzyli so w narodnej drasce wobdźělić. Hlej nawdsehk w dźensnischim cźisle.

S **Wukrancźij.** Kaž so sda, Boże wohnje w naschej wokolinje khěrno sakhadźeć poczinaju. Lódma psched tydźenjom bě w Hornich Brusach woheń. Ssobotu rano hižo sasso k wohnjej trubjesche. Palesche so chęża wobsebjerja Schołty. Dokelž twarjenje trochu hluboko stej. so w fusdownych wsach hyndom wohnja njedohladachu. Wosnjenja so sa krótki cźas na zuły statok rosschěrichu. Jako wjesna hnkawa pschijědże, njehodźesche so nicżo wjazy wukhować. Wo wšy je tež wulki njedostatk wody a s tym bě zyle haschenje poczeżene. Nowu bróżnju wohnjej wobrosnu. Hačrunjež na wobsehdżeł wschitko saidźczene, tak tola cźełko schkodnje, dokelž so wjele domjazeje nadobny, na pisch. meble, pośleschcza, drasta a wjele drjewa sgubu spali. Kak je woheń nastał, njeje znate. Je to pjeza hižo sedmy wo-heń, kótża w naschej wokolinje.

S **Krischowa pola Wósporka.** (Wohoń.) W nozu k njedźeli na pódźelu wotpali so tudy statok khěžkarja Altmanna. Jedyn kołojędny, kotryż runje nimo jědżesche, so dohlada, so žu dełeka wó istnje wokna rozhwdlene. Hnydom tudźi na pomoz wokasche. Tola bě hižo pschepoźde. Khěžka so do cźista spali. Altmannowa a jeje dźiwka lehma se žiwjenjom s palazeje khěži wundźeschcej. Wosehdżeł khěži leži hižo dłeschi cźas w Shorjelskej khorownj. Kak je woheń nastał, njeje znate.

S **Wósporka.** Mjeż rybami naschepe rěki je wulka mrětwa wudyrka. Sda so, so je woda sajedojczena. Ryby, kotrež su hischcze żiwe, nimaju we wodze mira. Stajnje sajetcha pluwaju, so bychu cżerstwy powětr khěbale. Pschepytowanje wody je so sapoczało. Nadźijomnje so zuru cuwkowa, schtó stajnje mrětwu rybow sawinuje, kotraž so hižo wjazy lět a to hischcze dwójzy abo trójzy wob kčo stanje.

Z Łužicy.

S **Kumwalda.** Krótko pisched jutrami tu s Lwarom nowe-je pósły sapoczachu. Dokelž bě zyle nalężo rjane znache njedro, je lwar tak daloko hotowy, so mózachu jón sajdźeny hrjebu sbčhacź. W nowym pósce budu też někotre wobydlenja sa ludźi. Dwar so po naczisku sakkcze sa-sydlerine w Drježdźanach wunjesbje.

Se **Sśmikneje.** (Njesbožo s kolom a bitwa.) Tu srašychtaj kołojędny a dźowka krawskeho mischtra Langnera do so. Hólca sebi pschi tym ruzy a nosy wobodrje. Podawk widźesche jeje bratr. Wón so roshori a zusebo khěrno pschepraschka, hačrunjež bě holza na njesbožu hanna wina. Kołojędny je na prawej stronje jěł. Ludźo hrubosć bratra widźawschi so khěrno roshorichu.

S **Bitschi.** Bitschcanska měschczanska rada je 9000 hriwnow sa tajke žiwójby jako podpjeru postajiła, kotrež maju wjele dźěcźi. Podpjeru dostanu žiwójby se schtyrjomi a wjacy dźěcźimi, też wudowy s tźiomi a wjacy dźěcźimi. Jeli nan tydźenskeho potajkim jenoż 24 hr. saßrišł, dostanje 6 hr. pschiwaka. Tuta podpjera njedawa so w pjenjesach, ale w pożiwnosći. Podpjeru wotebjerazych žiwójzow je d

Přilopk:

* **Powalene žełowe ſudobje.** Rječ wjele ſudži, kiž ſo njenaſtrója, powaliłi ſo pſchi błidže žełowe ſudobjo a kulcza-li ſo na błidže bźełe žełowe ſorujatka. Tuto dyrbi wopſamtjenjeć, ſo donjeſ njeſłoże hroſy. To ſu jara ſtara pſchiwźera. Nam ſu ju ſtari Romjenjo waſkakłi! Romjenjo njetachu na ſenju ſłótcžo njepſchećeczeła žół, ſo bychu ju njeſłódnu ſeſjiłi. Też w ſrjedźnym wěku nałožowachu tuto waſchnje pſchećeźiwe ſpitym męſkam a hrodam. To wopſamtjenjeſche, ſo ſo žeńe wjazy nałtwarichu njeſmědża. Wěmy wěſche, ſo je khěžor Barbaroſa na wótpadanki ſnicžaneho města Mailanda ſół ſypacź dał. Tutón nałožł na wěſo jenoż ſymboliſki wopſam. Cźełobła pak powaleńe žełowego ſudobja njeſłoże wopſamtjenja, njeje ſ tym błíchcże wuja̱ſnjene.

* **Kelko pożiwnoſcze cźłowjek k żiwjenju trjeba.** Cźłowjeſke żiwjenje a kelko wón ſa cźaſ ſwojeho żiwjenja pſchetrjeba, to wot toho wotwiſnje, w kaſkim kraju je wón żiwy. Cźim wjazy cźopłoty cźłowjeſki organ pſchetrjeba, cźim wjazy zyrobły ſebi też žałe. Cźłowjek a błóžbe ſtworjenje jenoż tohodła pożiwnje k ſebi bjerje, ſo by w ſebi cźłopłotu tworiło a tak żiwe było a móz nałożowacź mohło. W cźopłych krajach potaſkim ľudło a ſtworjenja ſ zyła telko pożiwnoſcze njetrjebaju, kaž pola naſ, dokelž maju też ſ pſchirodu doſeź cźopłoty. Ľudźo a ſwěrjata ſymniſchich krajow pak ſaſo wjazy pożiwnoſcze trjebaju hač my. Kelko pożiwnoſcze my potaſkim ſa żyle żiwjenje trjebamy? Cźłowjek w naſchich kraſinach, kotryż 70 lět ſwojeho żiwjenja dożpěje, trjeba we kutym cźaſu 200—250 zentn. khlěba, 15—18 000 klgr. tuka abo mjaſa, wokoło 5000 klgr. rybow, wokoło 12 000 jaji, 300 zentn. běrnow, 150 zentn. ſeleniny, 150 zentn. ſadu. Moſchſiny (Flüſſigkeit) pſchetrjeba cźłowjek 25 tyſacź litrow, žełe 1700—1800 klgr. Powětra pſchetrjeba cźłowjek ſa mjeſiſchinu 8 litrow. To wuczini ſa 70 lět 2½ milijona hektolitrow (1 hektoliter je 100 klgr.). Jeli bychmy powětr też hiſchcże płaczicź dyrbjeli, by żiwjenje khěžro drogo pſchiſchło.

* **Bitwa ſ jědojtymi hadami.** Straſchny podawk ſta ſo we wokrjeſu Aſſan w Indiſkej, hdźež běſche ſo hakle njedawno młody farmaſ ſaſydlił. Wulecza ſebi do wokoliny Raigaja, kotraż je jara bohata na jědojtych hadach. Mjeſo ſej njemyſłło dźe ſwój puć. Nadobo widźi ľ nohomaj dwě ſylnej kobrje (hobrſtej jědojtej hadaj). Tute ſłuſchcźeja woſebje jědojtej družinje, ſu nałožeź barbjene a maja na hłowje jene běłe „V“, karakteriſtiſke znamjo tutych hadow (podobne kaž naſche jmijizy). Jich kuſanjenje je ſtraſchniſche hač wſchěch druhich hadow, ſcźěnk je njemjezły hnydomna ſmjerćź. Młody muž, kiž ſamych brónjow pſchi ſebi njeměješe, njeběſche ſej wulkeho ſtracha wědomy, kotryż jenu hroźeſche, hdyż ſo tutaj 2 hač 3 metry dołhaj hadaj ſběhnyſchtaj, ſo na ľońzu wopuſche ſtajiſchtaj a ſo na njeho walicź dźiſchtaj. Schtóż ľ tajkeje ſituazije njeſranjeny wuńdże, dyrbi nerwy měcź ſe ſželeſa a wozzła, wośebje pak duchapſchitomnoſcze a wědoſcź, ſchto ma w tym wokomiku cźiniſcź. Cźakanje, a bychmyſej pok ſekundy tralo, może bycź jeho ſmjerć ſtoje wſcheje ſmilnoſcze. Mnoſtwo ſo pſchi tajkich podawkach ſtróża, roſum ſtoji woſtanje a ſu kaž ſlemjeni a njewědźa, ſchto cźiniſcź. Na dobre ſtojo mějeſche wozroſtenj telko duchapſchitomnoſcze, ſo jeho żiwjenje jenoż w cźikańy leži. Ale jenu ſ nich, najſtarſche hanź, ſtwatajſche ſe nim a běſche hižo tak blíſko, ſo jenoż ſkoczenje na ſtronu jeho wumnožì. To njeběſche hyzdźe roſtorjene ſtrikło wocźakowało a jaſtbźe pſchi tutej ſpěchnoſcźi nětkotre me-

try dopuděła. Cźiłoń korowit wuzi wozroſtenj, pohnuł jednu hambuſſowu wrjeć, kiž pſchihnadnje w błíſkoſcźi ſeješche. Hnydom ſawrócźi ſo kobra a dźěſche na njeho. Ale won ju ſ kurjerſkim mózne morſnu, trjechi runje hłowu ſwěrjeſca a to ſ kaſkimi wotmachom, ſo podusſchene ſo jeneje dźěry ſaſeſe. Sźancźka, kotraż na ſjoźo bitwje jenoż pſchihładowaſche, cźekny też ruce, hdyż běſche ſo ſanz ſkował. Tuta hrózbna bitwa, pſchi kotrejž młody farmaſ ſkoro žiwjenje pſchiſpódźi, je drje jeho powucziła, niż bjes brónjow wuńcź w kraju, kotryž je połny jědojtych a dźiwſich ſwěrjatow. Też lawy, tigry a druhe ſwěrjeſka ſu je ſtrachom ſa ſtół a ľudźi.

Swóbne powjeſce.

Wumrěli: Hanna ſwud. Golbſjowa ſ Budyſchina. — Ludwig Fabijan ſ Kamjenza. — Marja Bartowa ſe Khróſcźiža.

Naš nowy poſelnik za **Čelchow, Komorow** pola Klukša, **Jatřoß, Nowu Wjes** nad Sprewju, **Polpicy, Lěſkej, Wjeſel, Liplč, Minakal, Droby, Łomſk** pola Minakała, **Boranecy, Kŕiwu Borſcź Manjow, Rudeju a Psowjow** je knjez

Nowak z Budyſchina.

Nakład „Serbskich Nowin“.

Hamtſke wozjewjenja z Budyčina.

Trigonometriſke (po tſjochrózkach) wumérjenje w Budyſchſkim podkrjeſu. Kaž nam krajna wumérjeriſka wjſchnoſcź ſdźěli, pſchewjedźe ſo wot 1. 7. trigonometriſke wumérjenje w Budyſchſkim podkrjeſu a to we ſcźěhowazych gmejnach: w Schuliſchezach, Lahowje, Mitkezach, Radiworju, Khwaczizach, Delnjej Hórzy, Bórku, Kubſchizach, Budeſtezach, Korſynju, Wjeleczinje, Wjaſowzy, Huſzu, Zicźinje a Hodźiju. K tomu ſo na nětkotrych měſtnach trigonometriſke ſtajże a ſnamjenjadawarnje natiwarja, kotreż maju letſa a ſ lětu zyłe łeto njetwobſchkodźene woſtacź. Gmejnſko wyſchnoſcź abo wobjedźerjo leżownoſcźow ſo namołwjeja, ſo bychu k tomu poſtajenym wożobam pſchiſtup na ſjwoje leżownoſcźe dowolili. Jeli by nětko ſnamjenjadawarnje pſchemjenić abo wotſchkodźić, by ſo k 150 hr. pjenježneho khłoſtanja abo k 14 dnjam ſaſtawa ſaſudźiło.

Hamtſke hejtmanſtwo w Budyſchinje.

*

Knjez měſchczanſki rada dr. Krüger je ſo jako pſchi ſtajny ſaſtupjeŕ pſchedźěłdy ſawěſcźenſkeje wyſchnoſcźe ſa Budyſchin poſtajił.

*

Wjeſny puć ſ **Kamjenjeje do Wulkeje Dubrawy** je dla naſypowanja mjeſ dwórniſchczom a Wulkej Dubrawu wot 25. do 30. junija ſawrjeny.

*

S wobſamkanjenjom hamtſkeho ſudniſtwa ſu ſo 15. junija dźełaczerjo Marji Marhaczje ſwud. Glanſchowej rodź. Wáhmiz w Budyſchinje, na Nowych hrjebjach cźo. 3 bydlajeſ, połnołětne prawa wſake a to tohodła, dokelž ſo njemóže picźa wołtajicź.

Towarſtwowski powěſtnik.

Bubnarjo a hwizdarjo wšěch Sokolſkich jednotow maja ſrjedu, 24. 6, w Lětonju zwučowanje. Sykora.

Budyſchin. Serb. tow. „Nadźija“. Tón tydźeń žane ſpěwanje; jutře ſrjedu, 24. junija, wulět do Delnjeje Kiny. Woteńdźemy z dypkom ½8 hodź. wot hoſcźenca „Stadt-Muskau“ na Kralowſkim walu. Wobdźělenje knjeſnow a knjezow je ſcźeſtna winowatoſcź. Přiwuznych, kaž też přećelki a přećelow wutrobnje witamy na tutón zawrjeny ſwjedźeń. (Přednoſk ze ſwětłowobrazami, zabawu z rejku.) Tuž w bohatej ľubje ſrjedu do Delnjeje Kiny na ſerbſku zabawu!

Předſydſtwo.

Bukecy. „Sokoł“ změje ſobotu, 27. junija, wječor z dypkom we 8 hodź. zwučowanje. Wšitcy njech cyle wěſce přindu. Načolnik.

Rakojdy. Tow. „Nadźija“ ma jutře ſrjedu wječor ½9 hodź. pola Zendźic zhromadźiznu dla ważnych wěcow. Wo bohaty wopyt proſy předs.

Serbſki Sokolſki Zwjazk — dla złěta. Mużſcy zwučuja nowe proſtne ze VII. złěta. K tomu wospjetuje ſo tyčkowe zwučowanje. Připarwće ſo poſlednjej tydźenjej hiſće ze wſej pilnoſcźu, zwučujo kóždy wječor pół hodźinki w mjeńſich ſkupinach. Dale wuſtupja jednoty za ſebje na narjadach. — Žónſke wotrjady zwučuja nowe proſtne, a wospjetuja „ſymboliſke proſtne“ a zwučowanje na narjadach. — Wſitcy zwučowarjo wuſtupja też w cźahu w zwučowanſkej draſći. Cźapki ſobupřinjeſć. Njezwučowarjo w dotalnej paradnej kóſli, cźapcy a po możnoſći ſěrych kolowach. Sokolſki łakowy pas ze ſokolſkim monogramom (zamkom) za 2,50 hr. móża ſo hiſće hač do ſtwórtka ſkazać. Připarwće tyčki. Jednaćel.

Kedźbu! Sokolſke jednoty: Khróſcźicy, Pančicy, Wotrow, Ralbicy a Radwoŕ maja wutoru wječor ½9 hodźin w Khróſcźicach winowate zhromadne zwučowanje złětoweho proſtneho zwučowanja. Načolnicy, zwučowarjo proſtneho, maja wšitcy z dypkom we 8 hodź. na měſtnje być. Zwjazkowy načolnik chce přinć. Jednoty, wosebje přeńje ſtži, dyrbja w połnej ľičbje a z dypkom přitomne być. Apelujemy na Waſu ſokolſku disciplinu.

Na zdar! Jednaćel.

Sowrjecy. Sokolſki wotrjad tow. „Sołobik“ zwučuje ſrjedu wječor ½9 hodź. Je winowatoſcź, zo wſitcy z wěſtoſcźu přindu, dokelž many poſlednje zwučowanje za Kulowſki złět. Zwučujemy proſtne přeni kŕóć z klawěrnym přewodom. Načolnik.

Wotrow. Jednota „Sokoł“ ma ſtwórtk, 25. 6., wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Wſchowatſtwowſki złět w Kulowje, 5. julija 1925.

Zwiſki ze żeleznicu:

Z Budyſina dop. 9^{34} — Do Kulowa 10^{55}
Z Kulowa wróćo wječor 8^{29}
Z Wojerec dop. 10^{40} — do Kulowa 10^{58}
Z Kulowa wróćo wječor 8^{13}

Hłowny program:

Powitanje 11—12 hodź. Pruzy ſpěwnych a ſokolſkich towarſtwow hnydom wot 11 hodź. Swjedźenſki nyſpor w 1 hodź. Hnydom po nyſporu zeſtupanje k swjedźenſkemu cźahej přez město na ſwjedźenſku měſtnoſcź. Podrobniſi program tute dny w Serb. Nowinach a Kat. Posole. Domowina.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleſ w Budyšinje — Zamolwity za hoſpodarſki dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na ſerbſkej hasy 8

Najpřijomniše hóſne měſtnoſcze - Konditorſke pjeczwa přenjeje rjadowanje.

Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schüfzowy trio“

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: NajlepšeSlanknowske a Reichelske piwo z ćwicow.

D.-J.-K. w Kulowje

(Turnowanſke a ſportſke wobdźělenje kat. towarſtwa pomocnikow a kat. towarſtwa młodźiny — ſerbſke a němſke)

Njedźelu, 28. junija 1925

ſporiſki swjedźeń a poswjećenje měſtna

Dopołdnja: Zhromadny kemſkhód.

Popołdnju: ½1 hodź. **Čah po měſće.**
½2 hodź. **Cyrkwinſke poswjećenje měſtna.**
Turnowanje a hraća na přemoh.

Wječor: Dźiwadło a reje wobemaj zalomaj (z dźěła ſerbſke reje.)

Wſitcy Serbja ſo k čahej a na ſwjedźeń w narodnej draſće přeproſaja.

Za čeſtny wubjerk: Preſes:
Šołta farař. **G. Gruchmann, kapłan.**

Za ſwjedźeńſki wubjerk:
Haase, wučeř.

Raňšo-němſke leżownoſcowe a hypothekowe akc. towarſtwo

wobſtara kupje a předawanja, kaž też hypothekariſke wupožčowanja na fabriki, khěže, kubła a burſke žiwnoſće.

Generalny zaſtupjeŕ za Łužicu:

F. Roberth w Běłej Wodźe

na Uhlandſkej drózy 3, telefon 160.

Žony

Doporučam ſwój wulki ſtład pſchepinkow, měšačnych a pſchepadowych powjaſow, podpołožkow.

Sćeju rad ſ radźe.

Wagnerowa w Budyſchinje

pſchi ſchulerſkim wrotami čo. 9

MERSINSKY

Domjace čaſniki

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihiſćišćerња w Budyšinje.

Ratarſtwa

wšelakich wulkoſcow z najlepšej pšeńičnej zemju předawa tunjo

Wilhelm Koschmieder

poſrědnik leżomnoſcow we

Zhorjelcu, Konſulſtraße 36.

Telefon 2368.

Zastupjerjow

za předawanje znateho mocoweho piecowadła „Mabúku“ pyta na wšěch měſtnach Łužicy

F. Roberth w Běłej Wodźe

na Uhlandſkej drózy 3, telefon 160.

Wšě ſulſke knihi

ſerbſke a němſke

dostanjeće najtuńšo

w Serb. knihaŕni w Budyšinje

w Serbſkem Domje.

Dwajdnjowa prózdninſka jězba do Krnonošow

11. a 12. julija (ſobotu a njedźelu) z wosebitym ćahom (z Falkenberga na Kohlfurt).

Tunja jězbna płaćizna! Dosahne e měſtna k ſodźenju! Pospěšena jězba!

Tunje přebywanje w hórſkich hětach (Gebirgshauden) (0,40 hr. hač 3,50 hr.)

Žołowe khartki za hóty předawaja ſo w předawańſkich jězdnych khartkow hač do 1. julija, wječor w 6 hodź. jězdne khartki hač do 10. julija, wječor w 6 hodź.

Přewodniki ſu dóſtać na dwórniſchczach a w cźahu. Wšo bliže je zhońić z wupowjeſnjenych plakatow.

W Torgawje, 22. junija 1925.

Żeleznički wobkhodny hamt.

Tunje předawanje meblow

hač do 20 procentow rabata jenož hač do 30. junija 1925.

Erich Schmoller w Budyšinje

na Sukelnſkej hasy 3. Telefon 1103.

Britwje, truhanſke aparaty a nožiki, :: wótřeńſke rjemjenje ::

poruča w najlepšim wuwjedźenju

Ernſt Frick, britwjowa a točeńja na Třešanſkej drózy 4

Wosebita točeńja britwjow a chirurgiſkich inſtrumentow kaž też wšeho krawſkeho gratu.

Wutrobny dźak

wyſokočeſćenemu knjezej fararjej **Domašcy w Budeſtecach**

za jeho rjane, wutrobu hnujace, natwarjace předowanje zadźěwnu njedźelu w Božim Domje w Budeſtecach. So wutrobnje proſy, zo by knjez farař tuto rjane předowanje w „Pomhaj Bóh“ wóćišćeć dał.

Bóh luby Knjez chcył jeho nam při trajacej ſtrowoſći a dołhim žiwjenju zdźerżeć, zo by nam hiſće dołhe lěta tajke rjane předowanja dźerżeć móhł.

Někotři ſwěrni kemſerjo a bratřa ſerb. tow. „Lubja“.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukrajnjeho 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihiśišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687.

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 144 **Budyšin — srjedu, 24. junija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Knjezerstwowa złowna pschedkoha w němskim šeimse.

Złowna pschedkoha je šo šobustawam němskeho šejma póndšelu pschepodała. Wona šo dźenka abo schtwórk na dujowy porjad staji. Strony lěwizy dźedža hnydom pschi prěnim wuradźenju žitne zła nanajwótrischo dokkadnje powdudźowaś. Strony prawizy pjeca jenoš šwoje stejischćo k złam wosjaźnja.

W Němskej 600 000 wobydlenjow pschemało.

W pošedšenju wobydleńskeho a sažydleńskeho wubjerka němskeho šejma je němski dźełowy minister dr. Brauns rjekł, so je drje po wójnje twarska dźeławosć w Němskej šrjechi pschiběrała, tola w njedošahajesej měrje. Po inflaziji je twarjenje sažo woteběrało, hač runje je njedostatk na wobydlenjach jara wulki. W zyłej Němskej 600 000 wobydlenjow pobrachuje. Twarjenje je nětkole dwójzy tak drohe kaž w měrnym cźašu. Natwarjenje tśitwinskeho wobydlenja w pscheréźku 10 000 hriwnow płaćeji. K natwarjenju pobrachowaznych 600 000 wobydlenjow by 9 milijardow hriwnow trjeba było. W lěcze 1925 šo za natwarjenje wobydlenjow po šwjeśchnym wobličenju pol milijardy hriwnow wuda.

Rospadnjenje Stinnesowych pschedewšaćow.

Hugo Stinnes šo hač do šwojeje šmjerśe jako najbohatšchi muž a najwjetšchi finanzny ženij Němskeje wobhladowasche. Nětkole šo pokazuje, so je wón husto wopak špekulował. Wjele jeho pschedewšaćow ani danje njetwarješe. Jeho herbjo šu nusowani, tele pschedewšaća pschedaś. Nětkotre sta milijonow hriwnow hódne akcije šu šo na buršy na pschedań poćišśile. Teš nowiny, kotrež bě Stinnes kupił, šo šaho pschedawśe, wšo še schkodu. Tak krašnojšcź šwěta rospadnje. Njeje wšcho złote, schtož šo błyšcźi.

Złowna wójna mješ Němskej a Pólskej šo šapoczina.

Dokelž je Němska hižo 16. junija šwoje mješe dowojej wuhla a rudy ſ pólskeje Horneje Schlesyńskeje šawześła, je pólske knjezerśtwo šapiš tworow šeśtajko, kotrež šo wot 27. junija wjazy ſ Němskeje do Pólskeje wuwoźowaś njeśmźeła. Mješ šakašanymi tworami šu ważne pożiwadła, maschiny, automobile, mlóčaze maschiny a tkaniny.

S němsko-pólskej złownej wójnu šo wjele Němcow we pólskej Hornjej Schlesyńskej cźežko porjechi. Wjazy dyžli 80 procentow pólskeje hornjoschlesyńskeje industrije je w němskich rukach. Sšerśenje pschemyšło, lěkarjo, rěcźnizy a druhe pschibuschnizy žywobudnych powołanjow, wulka hromada śrěnich a mjeńšchich pschihitajenzow w industriji šu nimale wšchitcy šwoje němske šcaćanstwo wobkhowali. Sšamne cźi wyschchi šastojnizy w industriji, kotrež pak pólske staćanstwo pschijeli, šu to na pošled w šajmje Němskeje a němskeho hošpodarstwa cźinili. Jeli šo budźe złowna wójna dlšeji cźaš tracź, dyrbi šo ſ tym licźiś, šo šo dźeło w 10 wuhlowych jamach a w nekotrych wyšokich pjezach šaštaji a šo šo 250 000 němskich dźełaćerjow a pschišłajeńcow we pólskej hornjej Schlesyńskej še złužby puschći. Teš němšzy pschemyšlnizy a žwobodne powołanja bychu do nuzy pschišchli.

Njejaźna rěcź ruskeho wójnskeho ministra.

Pschedbyda ruskeje rewolucionarneje wójnskeje rady Frunja je do Pětrohroda pschijeł a šo ſ torpedowitym cźołnom do Kronštadta dowjeśeł dak, šo by šo pschi manewrach ruskeho wójnskeho łódźtwa w baltiskim morju wobdźělił. Jeho khorhoj budźe na jenej wulkej bitwiskej łódźi ſmahowaś. Do šwojeho wotješda je Frunse we schtwórtej konferenzy Pětrohródskeho wojeńskeho podkrješa **jara wójnsku rěcź** měł. Cźaš šo šapoczina, hdyž šo měrne postupanje kapitala je šatrachtnym schchońenjom šanćeni. **Ruska dyrbi na njepscheceželi nawal pschihotowana byeź,** dokelž móže wón prjedy pschińć, hač šo worźakuje. Na to Frunse we wójnskej hotowośći Ruskeje rěcźeśe, kotrež je po šeho měnjenju špokojaza. **Tola Ruska śmjeje tón króć je khlinschim njepscheceželom wojowaś,** dyžli ša cźaš revolucije we wobydleńskej wójnje.

Wopyt jendźelskich wójnskich łódźow w baltiskim morju blizko ruskich brjohow ruske knjezerśtwo jako njepscheceželsku demonstrazju pschećiwo bolschewikiskej Ruskej wobhladuje.

Nawopak pschikhad italskich wójnskich łódźow do Pětrohroda 25. junija ſ wołebitej sympathiju powitaju.

Ruska šo jendźelskeho łódźtwa boji.

W Moskowskich „Iźwěstijach“ nastawk ſ napišmom: „W Danskej šu šapoczeli Wulki Belt (morjo) pohlubiś.“ měnjenje šastupuje, so šo morjo we Wulkim Belcze pohlubja, so mohli wulke jendźelske bitwiske łódźe do Baltiskeho morja šajeś.

Jendźelske knjezerśtwo je napschećžo temu wošjewicź dało, so šo we Wulkim Belcze morjo njepohlubja. Wěrno je jenož, so je jendźelšti parlament sa finanzne lěto 1922-23 sa pohlubjenjše dźěła w Drondanje mjes Anagerskej a Selthelmskej kupu pjenješe pschiwolił, kotrež šu šo w lěcze 1923 wužiłe. Pohlubjenje tchole měšina je šo k špěchowanju wikowańskeho łódźnistwa stako. Hłubokosć pak njeje tak wulka, so mohła wulke bitwiske łódźe nad mórišćim dujom pschejeźeś.

Wójna w Marokkowskej.

Wójna w Marokkowskej.

Po powěsći francozskeho wójnskeho wjedniśtwa šu Francozowšo riffiskich Kabylow ſ Rhonnaskeje krajiny po šylnym pschećiwjenju nimale dospołnje wuhnali. Francozowšam pschećelne šylachi šu ſ podpjeru sdelenzy maschinskich tšělbow w šrjedźe pola Dźebel ben Messaud njepschećela šbili. Njepschećeźel mjeješe 15 morwych a 23 šranjenych. Wuhnaće njepschećela ſ krajiny pola Ain Meatoufa je na wobydlerjow tamnišchich šrjow žylny šaćišchcź cźinił. Francozowšy letarjo šu na wšchelakich měšnach bombły wjetali, mjes druhim teź na šo wotmełwaze wiki. Pschi ranischej fronće pola Akouuka a Špaha žylne njepschećeźelske wodźělenja šwoje stejischća wobtwjerdźuja.

Abd-el-Krim dyrbi pjeca měr cźinić.

Parišśe wudaśe nowin „Chicago Tribune“ je rosrěčeże pschińdźeło, kotrež je jich šastupjeŕ šaúdźeny tydźeń še Abd-el-Krimom měł. Po tymle rosrěčenju je Abd-el-Krim měło šwojich prjedawšich hordych wójnšich rěcźow praji, so je jenož nujowany pschećžiwo Francozowšam wojował. Wot dweju lět je jeho marschall Lyautey njepschestajowaju k wójnje wužadował. Krótko psched padom Poincareowskeho knjezerśtwa po loušchich francozskich wólbach je marschall Lyautey krajiny wobhadźeć dał, kotrež po prawom riffiskim Kabylam štušcheja a to stronu, kotrež tuchi ſ šwojenu sejźiwjenju mušnje trjebaju. Njedźiwaje wulkich prózowanjow Abd-el-Krima njeje Lyautey nicźo wotpušcheźił, na wopak njepschećelnosće ſ wušupanjam francozskich wojakow pschiběrachu. Skónčnje je šo Abd-el-Krim po diplomatiśkim puću w Parišu wobešeźował a namjetował, so by šo měrowa konferenza šwołała. Na Abd-el-Krima je šo šaćišchcź cźinił, so marschall Lyautey w Marokkowskej knježi a so šo wón wo pschećele Parišśeho knjezerśtwa šanjemnymi wobšejnošćemi w Marokkowskej dozyka nještara.

Abd-el-Krim je štónčnje rjekł, so šo wón jenož šakituje a so nima žanych wotpohładow, tole šakitańśe šteźišćcźo šrušchcźicź, kaž dołby Francozowša Kabylam pschiširiśchcźe prawa rani. Hdyž Francozowša praji, so ša ziwilizaziju a cźłowjeśkosć w Marokkowskej wojuje, Abd-el-Krim wotmołwja, so methoda, po kotrejž Francozowša pschećeźiwo Kabylam wojuje, ź wjerišchcźi njeczłowjeśkosće doštaja. Wona zibilne wobydleśtwo wuhłódnja a na měrne bydliśchcźa še létadłow bombły mjeta, šapušcźa nasche łazarety a njetrjebawschi pschećžiwo žonam a dźěćom wojuje. Nawopak njeje wójna, kotruž my pschećeźiwo Francozowšam wjedźemy, ani nabožna, ani rašowa, ale jenicźšy ſ patriotiśkich šaćiwcźow wuthadźa.

Amerikanšti nowinaŕ šo potom wopraša, hač je Abd-el-Krim šwólniwy, na podkožku postajenjow Algeciraskeho šrjeczenja měr cźinicź. Abd-el-Krim wotmołwi, so dyrbja nětko bróńje rosbudźiś. Nasajtra pak šo wón hišćeże raš ź tutenmu praschenju wrócźi a tón króć wón wotmołwi: Budu štajnje šwólniwy, ſ Francozowšami wo měr jednaś. Móżeże w nošim mjenje Francozowša namełwicź, mi šamołwitého jednarja póšłaś. Hdyž chże Francozowša wo prawdźe měr, potom šmy teź my ź temu šwólniwi. Francozowša je šo do naš daka; naš ju nusowali, šo šakłaś a my šo šakitujemy hač do šmjerśe.

Abd-el-Krim štónčnje prjeješe, so pod němšim wlivom šteji. Wón šo nje wopraša, hač šym w jeho wokolnosći muža widźał, kotryž by němšti rosumił.

Jeli šo je Abd-el-Krim wopraudźe tak rěcźał, kaž dopišowaŕ „Chicago Tribune“ twdalva, je wón nadźiju na dobyće wójny špušcźił. We wobhładźenju hlownego mjesta Fesa, kotrež bě prjedy dobyła wešty pschiwołowjedźił, wón zyłe mjelcźi. Wón drje šnaŕ do prědka widźi, so budźe šo štónčnje poddaś dyrbjeć, hdyž Francozowšo a Schpaniźenjo riffiši kraj še wšchech stron wobštupja. Potom riffiši Kabylojo ani zyrobły njesmźeja, so mohli šo šejźiwicź, ani munizije; so mohli dale wojowaś.

*

Habaška powěsćerńja 23. junija ſ Tangera powě: Njepschećeźel na wjeczornej fronće šchpaniskeho marokkowskeho pasma pschihoty k bórsonnemu nadběhej cźini. We ranischej fronće Abd-el-Krim šwoje wotdźelenja pożilnja. Wón je w Adirje 12 Dźebalkafiich scheichow šajeś dał, dokelž pschi wojowanju pola Ben-Karricha njejšu dosej khrobłe Francozowšam na pschećo štali.

Francowšzy šozialistojo a marokkowska wójna.

Francowska šozialistiska strona je ź šwojenu wšerawšchenu wobšamknjenju wošjahnjenje pschidała, po kotrymž chże strona dźenšnjiše knjezerśtwowe rosložene we marokkowskej wójnje wocźakaś, prjedy hač šo je šwojim sadźerženjom ſ napschećža knjezerśtwa šwjasa. Šozialistojo njejšu pschećžiwo wójnje w Marokkowskej, tola pschećžiwo wójnje, ſ kotrejž dyrbja šo domoródni wukupicź.

Wošjewjenje marokkowskeho šultana.

Kaž dopišowaŕ Parišśkeho „Temps“ ſ Fesa powě, je marschall Lyautey njedźelu ſ marokkowskim šultanom Mulejom Jusufom dłšeje rosrěčenje měł.

Šultan je rjekł, so ma wuńdźe, we bližšim cźašu proklamaziju wudaś, w kotrejž dopokaże, kak Abd-el-Krim złoścźi marokkowskeho šultanata schkodźi. Abd-el-Krim nima žaneho prawa na knjezerśtwo w riffiskim kraju. Wjednizy riffiši Kbylowe šu wšchudże rošcźerjeć dali, so wón dźeń šwjateho jehnjeca 3. julija do Fesa šaćehnje. So by na tole pschipowjedźenje wotmołwił, je šultan wobšamknył, so tutón šwjedźeń w połnoźnym khlowunym měšeše šwojeho kraja wošwjeśi a so tohodla šwój pschebywk w Fesu podšeśchi.

Nadpad Chinešow na chineschko pósłanza w Parišu.

Nadpad chineśkich rewolucionarow pschećžiwo chineskemu pósłanzej w Parišu bjes politiśkich šcźehnikow njewostanje. W konferenzy franzowskeho ministerstwa je šo wobšamknło, so maja šo w Parišu bydlazy Chinešojo, nětkuže 2000, krucze kontrollowaś. Chineśke nowiny, ša kotrež šo pschihoty cźinja, njeješměda šo wudaś. Policija je šhonika, so šo radikalni Chinešojo ſ franzowšimi kommunistami šhadźuja.

Njeměry w Chinje.

Bolschewikska agitazija w Mandźurskej.

W Mandźurskej šu kommunistiske njeměry byle. S ninu je šo pjeca marschall Cźangtšolin mjenowaŕ dyrbjał, šo ſ Pekinga je šwojim wójskom do Mandźurskeje wróćiś. Potom by šo kommunistiški general Feng we Pekingu knjezerśtwo šmjerdźał.

Cźežišćkcźo revolucionarneho hibanja je šo po dadźu je Shanghaja do Hongkonga pschepołožiło, hdźež je šo położenje po něźim ſhórschiło. Njewobtrudźena powěsć šo rošcźerja, so je Japanska dla štónčnowanja Japanzow we połodnišchej Chinje **Pekingskemu knjezerśtwu wójnu pschipowědźiła.** W Hongkongskej buršy je šo wotliczenje ša wšcho wobšamknjene wikowanje wottorcźiło, dokelž šu chineśy pschekupzy, kotriž šu šwjetšcha do Kantona wotjeli, nusne kredity wróćo wšali.

*

Londonske nowiny „Daily Mail“ ſ Pekinga powědźa, so **generalny štraik w zyłym kraju pschiběra.** Chineśke knjezerśtwo pyta, chineśkich šturdentow pod kontrollu štajicź.

Marschall Cźangtšolin dalšich wojakow ź šałkowanju měra šešele. Sda šo, so šo porjad w Pekingu ješerźi.

Se **Shanghaia** šo powě, so je je pschedawšchi president policije w Tokio do Shanghaja podał, so by štrafkowu naležnošcź pschepytał. Cźangšuhliang, Cźangtšolinowy šyn, je še šwojimi wojakami še Shanghaja ź pokrowu wuczahnył. Tola je pjeca 4000 muži mandźurskeho wójska w Shanghaiu wostało.

Němšzy kommunistojo chinešiše šběžkarjam šwoje sympathije wuprajeja.

Kommunistojo w Barlinje ſ pónd̆elu wjeczor chineśkim šběžkarjam ſ demonštraziju šwoju sympathiju wokšnědźeli. Zyła kommunistiška nłodźina ſ Wulkobarlina

bě ho k tomu hwalakam. Tři zhromadźiny ho wotmě̂chu, we kotrychž tež někotři chinescy studentojo porečachu. Po skónčenju zhromadźinow ho wobdźělnizy do cźahow sestupachu a pyches Bjedrichske město k Halleskim wrotam cźahnychu.

Sjednoczene staty a Mexiko.

Kaž ho ſ Washingtona powě, je k nowym hwadam mjes Sjednoczenymi statami a Mexikom doſchło. W Mexiku pjecza bolschewikizy agentojo lub pyheczěwo Sjednoczenym statam połnózneje Ameriki naſchczuwaju. Sjednoczene staty ſu ſ Jendźelskej wo tejle nałeżnosći jednake. Kaž je znate, je Jendźelska diplomatiſki wobkhad ſ Mexikom ſaſtajiła. Wot toho cźaſa Sjednoczene staty ſajimy Jendźelčanow w Mexiku ſaſtupuja.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 24. junija 1925.

Na swjateho Jana.

Kak lubosna, kak rjana
Je pſchiroda na ſwjatoho Jana.
S wyſchinow ho błónzo ſměje
Na ſemju, a róża leźeje
Cźerwjenowa, — kak kraſna,
Lubosna a jaſna.

Haj, dźeń ſwj. Jana dźensa mamy. Cźaſ rožow, cźaſ prěnich płodow, wiſchnjow a jahodow je pſchiſchoł. Hiſchcźe ſpěwaja ptaczatka ſwoje kraſne nałětne ſpěwy, wołaju kokule w hajach, tola — niz wjazy pſchedołho. Se ſwj. Janom pſcheſtanu kuzatcy w lěsu, reje pra-cźiny. Druhdy drje ſebi hiſchcźe ptaczatko ſaſpěwa abo kokula w hajku ſakuka. Tola też tucźi poſledni herzy bórſy womjelknu. A naſchi herzy ſchórzu, jchto je ho ſ tymi ſtało? W nałěcźu nam tak lubosnje ſpěwachu, a nětky, hdyž je dźeń ſwój najwyſchſchi ſkhodźenk tucźi worakawzy do wiſchnjow khodźa. Ssu tak khrobli, ſo ani ſcherjenja nicko njepomhaju. A k tomu hiſchcźe tajku haru cźerja, ſo cźi wuſchi ſaſtupnja. So ſwj. Janom je też dźeń dorosł. Kaž dołho dźeń pſchibéra, mamy hiſchcźe nadźiju na rjane, lubosne lěcźo, a troſchtujemy ho ſ tym, ſo ho hiſchcźe tak bórſy njeſkónczi. Ale nětko, hdyž je dźeń ſwój najwyſchſchi ſkhodźenk dozpěł, ho nam ſeida, jako by ſpěſchniſcho wotebrał, hacź je pſchibéral. Hdyž je cźłowjek hiſchcźe njedoroſcźeny, ſda ſo jemu, jako buchu lěta pomalſcho běźałe hacź potom, hdyž je doroſcźeny. A cźim ſtarſchi cźłowjek je, cźim bóle ſo cźaſ minje. Dźeń i je nětko dale wotebéra, tola Boża ſtwórba ſo dale ſeleni a leźeje Haj, duch lěcźa je dale żiwy. Tak hndże też nětdy ſ nami. Cźěſto drje ſemrěje a budże wotebéracz, tola duſcha budże dale żiwa. Duch a żiwjenje ſtwórby też we ſmjerći zyle njeſwotkmrěje. Naležnje błónzo wuhubi ducha ſtwórby k nowemu żiwjenju. — Khrystuſ, błónzo cźłowjeſkeho żiwjenja, wuhubi cźłowjeſke cźěło k horjeſtacźu a ducha k wěcźnemu żiwjenju.

Maſcźo a lěcźo ſaidźe —
Symna pſchidźe — ſměch ho naidźe.
Symnje kraſnoſcźe ho mimo —
Wěcźne nihdy niſchahim.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjecźor w 7 hodź. barometer 733, hygrometer +2%, thermometer wo 1 ſto +19. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 731, hygrometer —1%, thermometer w nozy +11. — Wječera rano běchu mžimy a wyſchiny tak rozdźelene, ſo mamy hiſchcźe trochu ſcherjate wjedro. Nižina leźeſche ſ wjetſcha nad Mnišku a ſuha nad połnócnej Norwegiſku. Wyſchina nadeńdże ho nad najdaſchej wjecźornej Europu a ſ wotnoſa tuhy Island. — Jutſje ſchtwórk błónzo 3,48 hodźin ſkhadża a ſo 8,16 hodźin khowa. Mjezacźk dopołdnja 7,42 hodźin ſkhadża a ſo wjecźor 10.50 hodźin khowa.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ja jutſje ſchtwórk:** Mróczeſe ho pſchecźahuja, hjes ſylniſcheho deſcźa, hewak pothilenje k wuwjedrjenju dale traje.

— **Sserbſke towarſtwo „Radźija“** ſ Budyſchina wuleczi ſebi dźenja do Delnjeje Kiny. W Lorenzej hyſcźeizu w Delnjej Kini wuhotuje ho mała towaſcźiſka ſabawa. Pſchedniſchk wo Afrizy a puſczinje Cźarje ho poſtkicźi. Po ſajimalnym pſchednoſchku ſerbſka rejka. — Ssobuſtawy a pſchecźelcźelki towarſtwa wutrownje pſcheproſchuſemy na tutón ſawrjeny ſwjedźeń. — Wotendźeny ſ Budyſchina wjecźor 1/8 hodź. wot hoſcźenza „k Młynu Mužakowej“, na Krakowſkim walu. Sapoczatk pſchednoſchka w Delnjej Kini ſ dnyk. 1/2 9 hodź.

— **Ludźiczenje nastupaze.** Kaž nam měſchczańſka rada a polizajſki hamt hdźeli, ſu hiſchcźe někotre ſapjaty domjazeho hoſpodarſtwa ſ ludźiczenja pola ludźi wostałe. Wozhody, kotrejž běchu k tomu poſtajene, liſcźiny hromadźeſ, někotrych ludźi doma njetrejechichu. Schtóž na nětko hiſchcźe tute liſcźiny doma, ſo nałežnje proſy, ſo by je wěſce nanajpoſdźiſcho hacź do 26. junija na kupnizy w 2. poſchodźe w 3. ſtuwje wotedał. Jelit pak hiſchcźe někto tajkeje liſcźiny dostał njeje, ſo proſy, ſo by ſebi na polizajſkim hamtoje hnydom tajku ſadał.

— **Wjeſwobkhadnjowſcź pſchi ſchcźipjanju kostrjanzow.** Cźaſ kcźeſanych kostrjanzow je druhdy wopraudże źiwla a ſa żita a pola. Njedźiwajo na kóždołětne napomnanje, żita bla nekajſkich njenahladnych kostrjanzow niz ſateptacz a wobſchkodźicz, je hiſchcźe ludźi doſcź, kotriž hluboko do żita nuts łaza, ſo bychu prawje wulki kwěcźel tutych módrych kwětkow měli. S tym naſtanje ratałſkim wulka ſchkoda, wozheje na njedźelach a ſwjatych dnjach. Bywnjeź bur rad widźał, ſo ho tuta módra njerodź ſe żita wotſtroni, dha je hiſto doſcź nacźinjena ſchkoda cźaſto wjetſcha, hacź ho pſches tajku pjanku ſtawa. Ludźo dyrbjeli ſami tejlo rozumna měcź, a ho bóle nałedźbu bracź. Hewak dyrbja wobſkedźerjo pſchecźiwo tajkim njerozſumnym kruce ſakroczicź, ſamo ſ pomozu polizije.

— **Pſchecźiwo pſchehnatym ſwjedźenjam na njedźelach a ſwjatych dnjach,** kiž ho ſwjetſcha w městach ſtrowaju, wobroczą ho ſynoda Głogowſkeho (Glogau we Schleſyſkej) zyrkwinſkeho wokrjeſa, kotrejž měſeſche we ſaſchkych dnjach ſwojn hłowny ſhromadźiſnu. Synoda pſchija ſcźehowazu reſoluzuju:

„W poſledních létach pſchibéraze ſwjedźenje, ſawjeſelenja a ſportſke ſarjadowanja we wulkim a malym rozmerje, w cźimž chzeda nimale wſchě korporazije a ſwjatki jedun druheho pſchetrjechcź, ſu ho k njepocźuſiwej mutworile, ſo ho ſamo wjazy na njedźiſke dopołdnjo njedźiwa, hdźeż měli ludźo ſwoje zyrkwinſke winowatoſcźe dopjelnicź. Wotrjeſna ſynoda namołwja wſchěch pſcheſwědcźenych khcheſcźanow a pſchecźelow wótcźiny, ſwojej wocźi na to ſlożicź, ſo ho ſa-wjeſelenjemi a ſ cźełnym ſkrucźenjom ſamym zahya poſtup naſcheho luda dozpěcź njeſhodźi. Duch a duſcha naſcheho luda njeſmětej ho ſanjerodźicź abo na njej ſo pohlađeź. Proſymy tohodla wſchitkich, kotriž na cźole ſjawneho a towarſtwoweho żiwjenja ſtoja, na to bźiwacź, ſo bychu ſwucźowanja, ſwjedźenje, napjcźchmoh jěźdzenja, ſportſke ſarjadowanja a druhe wěcy we cźaſu Božich ſłužbow wuwoſtałe.“

To je jara roſumna myſlicźka. Lud je ſkazeny wot cźaſhow ſem, ſo ho njedźele, (wotajſkim dźeń Knjeſowy), wonjeſeſcźa a k hrěſchnym ſabawam ſnjewuzkłowaja. Huſto widźimy na dopołdnjſchich kenſchach ludźi w cźiſtodach wokoło cźahacz, w Božej ſwórbje, wozheje też młodoſtnych, kiž ho njeſtaraju wo tſeću Božu kaſiju. — Ssamo do Sserbow ho tutón njecpocźiſt donoſchuje.

— **Mſdowe wojowanje** w zyhelniſach Budyſchſkeho podkrjeſa. S 31. mejn wotkheża mſdowy tarif dźěłaczerjow we zyhelniſach. Nowa mſda ho hacź dotal hiſchcźe njepotaji. Wobſkedźerjo zyhelnizow jednanja wo mſdźe, kotrež dźěłaczerjo ſapodachu, wotpokaſachu. Tohodła ho zyhelniſka wowołarſka wjeſchnoſcź pod pſchedźědowſtwom knjeſa tajneho radźićela Haaka w Drježdźanach ſ tutej nałežnoſcźu ſabjerałche. Dźěłodawarjo ju ſwólnivi, dźěłaczerjam jenoż 4 pjenjezki na hodźimu pſchidacź. Tuž ho njemóžachu dorozumnicź. Pſchedźěda Haak woſtawi na to ſcźehowazu roſhud: Mſda ma ho na hodźinu wo 6 pj. powyſchicź. Tutón tarif płaczi wot 1. junija 1925. — S tutym roſhudom njedźechu dźěłodawarjo ſwokojom. — Organiſowanych zyhelniſkich dźěłaczerjow namołwjeja, ſo bychu mſdowe wojowanje zyhelniſkich dźěłaczerjow podpjerali a ſo njebychu w zyhelniſach žane dźěło pchiſtali, dónjż njeje mſdowa ſwada ſkónczena.

— **Niz jumnu wodu na wiſchnje picź.** W cźaſu wiſchni dyrje ho ludźom, woſebje dźěcźom, picź, hdyž ſu tójſchto wiſchni ſjedli. Chzemy woſjpjet na to dopomnicź, ſo je picźe wody na wiſchnje ja-ra ſtraſchne a źada ſebi kóżde lěto wjazy wyporow. Tuž bjerźce ho na kedźbu!

— **Mjes ludom** je ho w poſledninm cźaſu powědanje roſcźěrilo, ſo pólſka direkzija wjele pomoznikow pſchijiminje a to ſ tym měnjenjom, ſo by jim poſdźiſcha traje faſtojiſtwo ſwěſcźiła. Nerźe ho jako njewěrne nupokaſachu. Njech ho tohodła nichtó ſa to njeſamołwja, pſchetož jeho nadźije buchu jeho ſtebale.

— **Wjazy nadróſnje dźiſzipliny!** Hižo woſpjet ſmy na to kcźěhowcy cźinili a pſcheſo ſaby ſtajwaju ho njeiboża, katrež buchu ſ wjeſcha ſ njekedźbnoſcźu ſawinowane. Huſto ſtuſchiſch a cźitaſch, ſo ſu wozh, awta, motorſke kola do ſo ſraſkle abo ſajéle a pſchi tym też ludźi wobſchkodźike. Wobthod roſcźe dźeń wote dnja, mnohe drohi w měſtach ſu wuſke, też dróſne różki ſu ſtraſchne, ſdyž hdyž ho pſchesſpěſchnje jěźdźi a pſchedpiſana pſchſchnoſcź ho njewobkedźuje. Najwjetſchi dźěł njeſbožow maja žez ludźo ſami pſchpiſpjewacz. Mózejch huſcźiſcho wobkedźowacz, kak ludźo w ſwojich myſlach du, wokoło ho njehladaja a njekedźuja, też ſamo tehdom, hdyž dróhu pſchekroczja. To ma ſo na naſkórſchim puczu ſtacź a to ſ trěbnym khwatkom. Wožrjedź dróhi ſtejo wotſtacź a ſnadź ſe ſnjedźinku a ſnatym bachtacź, pſchi tym na ſiwy wobkhod wokoło ho powahacź, je hižo k wſchelakim njeſbožam dowjedło. Schtóž ſwoje wocźi woczinja a wuſchi naſtaja, do ſanjeho njeſboża njeſpſchindże a też druhich do njeho njeſpſchinjeſe. Kóżdy dyrbi ſo poſtaracź, ſo nadróſnje pſchedpiſana krucze wobkedźuje, wozheje jěźdzerjo awtomobilow a motorſkich kołow.

— **Pósta do Newyorka.** Němſke pórſtkie miniſterſtwo woſpjet woſjewja, ſo liſty do Newyorka ſpěſchniſcho adreſata doſcźahnu, hdyž na adreſu nij jeno dróha a cźiſło ſo wojnamjenjeli, ale też pſchiſtuſchna Newyorkſka namęſtna pósta, kaž je to ſa liſtowe poſtykli do Barlina, Hamburka, Mnichowa, Wrótzlawa a do druhich wjetſchich městow pſchedpiſane.

S **Huczin.** Nędźelu 21. junija wulecźa ſebi ſerbſke towarſtwo „Serniczka“ ſ Lichanja do Huczin, ſo by tam we Wolſez hoſcźenzu ſerbſki wjecźor wuhotowało, na kotryž běchu wſchěch Sserbow ſ blizka a ſ daloka pſcheproſyli. Sapoczatk bě na 1/8 hodźin poſtajeny. Pomału běchu dobri Sserbja ſ blizka a ſ daloka ſo ſeſchli, tak ſo mózeſche ho ſ porjadom ſapoczeź. Knjes pſchedſydda wotewri wjecźor a powita wſchitkich a pokaſa na to, ſchto ſerbſke towarſtwa chzeda a kajke ſamery wone ſaſtupuja. Potom pſchedwjedźechu ho ſerbſke ſpěwy, kotrež ho 4- a 2 hłóſnje ſpěwachu. Buchu wulkotnje wuwjedźene, pſchi cźimž wożheje kaſhłuża jich njeſproźnjitwemu dirigentej, knjeſej wucźerjej Wicźaſej ſ Krjeżbe ſtuſcha, kotryż je, wulkeje prózy njeluniujo wot Krjeżbe do Lichanja kóżdy tydźeń pchijźeł, ſo by ſpěwarjow wuwucźował, tak ſo mózachu ſpěwy tak wulkotnje pſchednjeſeź. Też někotre dźiwadłowe kruchi běchu ho pſchedſtajeli, pſchi cźimž hrajerjo ſwoje róle jara derje wuwjedźechu. Běchu to někotre ſjorne hry, kaž „Zona dyrbi do diwora“ a potom „Dźiwja Hilza“. Na kóniu pſchedwjedźenjow porěcza knjes wucźer Wicźaſ hiſchcźe někotre hłowa, ſ kotrymiż ważnoſcź naſcheje ſerbſkeje macźerſkeje rěcźe wuſwětli a na wulku hłowjanſku ludowu ſwójbu pokaſa, kotrejž też my Sserbjo we Lużicy pſchiſłuſchamy. Na to pſchiſtankowchu ho wjeſele reje, hdźež ſej herzy ſerbſki hudźachu a rejwarjo wjeſele ſwoje nóżki do takta hudźby ſtajachu. Lichańſke ſerbſke towarſtwo „Serniczka“ je hiſchcźe młode towarſtwo a tak wulzy ſwojn wěź wuwjedźe, ſo hohu na prěni ſyhodźenk naſchich ſerbſkich ſtuſkowazych towarſtwow hłuſcha. Najwonnijenja hódno je tola to běchu někotre hohuſchkowaze ſpěwarki a hrajerki ſwojn ſerbſku narodnu drasnu ſo wobleke, kotraż rjany ſaczińcźi dźeń budźe pſched wami ſtacź, njekraſnuje kwawnieje winy wobſtorzeny. Ja njejſym njewinowaty, ta ſnata Chambre Ardente mózje mje ſ prawom jenoho njeſtrikka winowacź ale, tak wěſce haź ho ja nadźijam ſhożnje wumrjecź, njech też ſnadź wot katoweje ruki, cźiſty ſym kóżdeje kwawneje winy, niż pſcheſe mnje, ani ſ mojej winu padny njeſtoż ſiwony Cardillac!“

Olivier poca pſchi tutych ſłowach ſchepotacź a dyrktacź. Smérom pokaja Skuderie na mały ſtoł, kotrejž pobła Olivjera ſtojeſche. Wón ho pomału ſtpdże.

„Ja mějach cźaſa boſeź, ſapoca wón, „ho na roſcźerjenje ſ wami pſchihotowacź, kotrejž ſako poſledniu dobrotu njebjeſi wobhladniu, a ſ tym tełko měra a kruteſcźe dobycź, kaž trjebam, wam tu ſtawiſmu mojeho ſakoſtneho, njeſtłſchaneho njeſboża powědacź. Wopokaźe mi miłoſcź na mnje ſmérom poſłuchacź, tak jara hacź waż ſej wotkrjeje jenoho potajiſtwa, na kotrejž běi myſlika njeſcźe, pſchekwapi, haj ſamo ſ hróſbu napjelni. Njeby mój wobhi nan Paris tola ſenje wopuſcźił. Tak dołho hacź ho na Genf dopomnicź wěm, namakach ho, wot bjeſtroſchnych ſtarſchich ſe ſyſlami wopkakany, pheſes jich ſtórby, kotrejž njeroſumjach, ſam k ſyſlam hnuty. Pozdźiſcho pſchiidźe mi potne ſacźuſcze, raſne wědomoſy tłóczażeho njedoſtatka hlubokeje muſy, w kotrejž běchtaj mojej ſtarſchej żiwaj. Mój nan widźeſche ho, we wſchěch ſwojich nadźijach ſjebany. S hlubokej ſtaroſcźu ſtyhleny, ſtłóczeny, wunirė we tym wokomiku, hdyž běſche ho jemu poradźiło, mje ſ jenomu ſtotnikej do wuczby dacź. Moja macź pomdańſche wjele wo waż, wona chyſche wam wſcho wulkorźicź, ale potom wopuſcźeji ju ſnuſtoſcź. To a też wopacźna hańba, kotraż huſto ſunjerecź ſpróżnu wutrobu żerje, wotdźerżowachu ju ſtajnje wot ſchedeiwſacźa. Nekotre měſacy po ſunjerezi mojeho nana ſeſchowaſche moja macź do rowa.

„Wboha Hana, wboha Hana!“ ſawoła knjeżna Skuderie ſ hołoſeju pſchemożena.

(Pokracźowanje.)

Knjeżna Skuderie.

Powědanczko ſ doby franzowſkeho kraia Ludwiga XIV.
wot E. T. A. Dwórnika.

(Pokracźowanje.)

Knjeżna Skuderie hładaſche ſoſedujena, ſanoho ſłowa mózna, na njeho dele. Ssamo ſ tutoho wohbdźeneho ſ hłubokej bołoſcźu a ſe ſtrachom pſchewjateho wobliczą ſwęcźeſche, cźiſty wuraz najſwěrniſcheje wutroby. Cźim dleje knjeżna na Brußona hładaſche, cźim jaſniſcho ſkhadżeſche ſe njej dopomnjecźe na jenu lubu wożobu, na kotruż ho jenoż njemóżeſche jaſnje dopomnicź. Wſchón ſtrach ho potnini, wona ſabu, ſo Cardillacowy morduar pſched njej kleźi, wona wěcźeſche ſ lubożnym hłożom měrneje pſchecźelnoſcźe, kotruż wobhdźeſche:

„Tak Brußon, ſchto macźe mi praji cź?“

Tutón, hiſchcźe pſchecźo kleczo, faſtona a ſ hlubokej, ſmutſkownej bołoſcźu praji potom:

„O to, moja wyſokoczeſcźena knjeżna, je kóżda cźěſt dopomnjecźa na mnje wumnaſnjena.“

Knjeżna Skuderie jeho hiſchcźe kedźbliwiſcho wobkedźbuja, wotmołwi, ſo je wona wěſo we jeho wobliczu podobnoſcź ſ jenej jej lubej wożobu namakała a ſo może ho wón jenoż tutej podobnoſcźi dźakowacź, ſo hluboku wotthilnoſcź pſched mordarjom pſchentóże a na njeho ſmérom poſłuchа.

Brußon cźeſko franjeny ſ tutymi ſłowami, ſtany rucze, a ſtupi, pokhmurjeny ſ jemi hładajo, krocźeł wrócźo. Potom praji ſ wutłym hłożom:

„Sceże ivy na Hanu Guiot zyle ſabyła? Jeże ſym Olivier — tón hółcźeż, kotrehoż ivy huſto na ſwojimaj kolenoma kołebaſcźeże, ſo je, kiž pſched wami ſtejі.“

„Ow, we wſchěch ſwjatych njenjeſet!“ ſawoła knjeżna Skuderie, wobliczo ſ rukomaj ſakrywajo padny wona do ſtoła wrócźo. Knjeżna mężeſche pſchicźiny doſcź, ſo na tutu waſchnju roſbrjecź.

Hanna Guiot, dźowka wokhudźenjeho měſchczańna, běſche wot małoſcźe pola Skuderie, kotraż ju, jako macź ſwoje lube dźěcźo, je wſchej ſwěrnu a ſtaroſcźiu wotcźahny. Hdyż běſche wotroſtła, namała ho rjany pſchſtłojny młodźenz, Claude Brußon, rěkaty, kiž wo holcźku proſcheſche. Dokelž běſche wón wuſtojny cźłowjak, kiž dyrbjeſche ſiwój doſahaty khleb w Parizu namakacź, a Hana jeho też wutrobnje lubowaſche, ſo knjeżna Skuderie njedlijeſche, do tuteje ſeniwy ſwojeje pſchiſtwjateje dźowki ſwołcź. Młodaj cźłowjekaj pſchipraſchſchtaj ſebi wſchitko, ſiwjeſchtaj ho we měrnej ſhożowanej domjazności, a hdyż ho jima rjany hółcźiſk narodźi, ho jeju lubożeſ hiſchcźe bóle ſwjaſa.

Knjeżna Skuderie ſeżini małeho Olivjera ſwojeho lubuſchka, kotrehoż hodźiny, dny bołoſ macźeri wotnimaſche, ſo by jeho pěſtowała, kochika, a ſ nim hrała. Toho dla ho hółcźeż zyle na nju ſwiczi a běſche runje tak rady pola njeje każ pola macźerje. Ti léta běchu ho minyle, hdyż ſe ſawjeſ druhich rjemjeſlnikow tak jara pſchibéraſa, ſo nanowe dźeſo ſ hłożym dnjom dale wotebéraſche, tak ſo mózeſche ho na poſledku ledma jeżiwicź. K tomu pſchiidźe ſadoſeż ſa rjanym, ródnym Genſom, a tak ho ſta, ſo mała ſiwójba tam ſaczahny, njedźiwajo ſpjeżowanja knjeżnej, kotraż hóżduzkuli mózny podpjeru lubjeſche. Hiſchcźe někotre raſy pſchaſche Hana na ſwojn wukubłarku, a tuta dyrbjeſche ſebi myſlicź, ſo ſbożowne żiwjenje w Brußonowej domiſnje dopomnjecźa na pryedy pſchetrate dny wjazy njedopuſcźeja.

Běſche nětſkole runje ſjadwazeczi łét, ſo bě Brußon ſe ſwojej mandźelſkej a ſwojim dźeſcźom Paris wopuſcźeźił a do Genfa cźahnył.

„To je ſakoſtnje“, ſawoła knjeżna Skuderie, hdyż běſche ho nikak ſaſo ſbrabała, „to je je ſakoſtnje! Ty ſy Olivier? ſym mojeje Hany! A nětkle!“

„Wěſo“, knapiſcheżiwi Olivier mężnje a njebojaſnje, „wżko, moja dołſoja knjeżna, njeſcźe ſebi ivy to ſenje myſlicź mohła, ſo tón hółcźeż, kotrehoż ſcźe ivy każ naj-nežniſcha macźerka pěſtowała, jomu jako wotroſcźeny mi-

cźinjesche. Tak njech „Serbiezta" dale sluźitje kaź dotal a njech jej wosmje słowa sa pschikład: „Sswěru dźekaj, wjeśle śpěwaj!" kaź to dobrych Sserbow waschnje je.

S **Wrěźnje.** (Zadmy podawk.) Krumwa hoscheizarja Alfreda Müllera mějesche sandźene dny tśi cźelata. Cźelata bźechu dospołnje wuwite a wažachu jene 51, druhe 53 a tśeće 55 puntow. Wschitke tśi pak dołho źiwe njewostachu.

S **Lubija.** (Młodostny paduch.) 12śetny hólz w Lubijskich skladach wschelake wězy kradny. Hólz pokaza pschi tym wulku wuschikrosć. Jenmu pjenjesy a wschelake twory, kaźmo jedyn cźasnik do rukow padnychu. — Sandźene dny śedźachu někotři młodźi hólzy hromadźe w korcźmje. Tu jedyne ſ nich wubawasche, so by jemu 40 hr. kradnyli. Paduschśiwe tukasche na swojeho łuśboda. Jeho pschepytachu a nicźo njenamakachu. Na druhim dnju pak ſ. wupokasa, so bź. śebi wobkradnjeny ńam pjenjesy shował a so jenož ſ. lósyśtwom na źiwojeho łuśboda hrśćiś. Cłobołda to cźinjesche, njeje jasne. Někotre śelene plisty bychu jemu sa to najwuźitnische bźle.

S **Lubija.** (Njewoczakowany kónz puczowanja.) Jedyn pohonc̆ tudomneje słodarinje bź sandźene dny se swojej maubźelskej sapuczowank. Wjazy lźt pjenjesy hromadźeschtaj a lutowaschtaj, so buschtaj mohłoj swojich pschecźelow we Winje wopytaś. Skónczinje mějeschtaj telko, so mógeschtaj sapuczowaś. Pažny bźeschtaj śebi wobstarakoj. W Drjeźdźanach, hdyž mějeschtaj bo druheho cźasa pschestupiś, bo ńona hischcźe ras wottali, dokeľ mějesche nęschto wobstaraś. Mjes tym cźasom pschiźdże zuły cźełowjek k mužej, wo woheń k zigarecze prosche. Krótko psched wuźestom dohlada so muž, so bź so jeho pjenjezna listowinja se wschěmi pjenjesami a ſ pažomaj śhubiła. Wbohimaj nicźo druhe wosche njewosta, hacź so ſ mjersanjom sabo domoj wróćiś. Tuž, lubi cźitarjo, budźcze wobhladniwi pschi puczowanju.

S **Lubija.** (Wjazy kedźbliwosće ſ kolami.) Stajnje śhyschimy wo nowych njesbožach ſ kolami. Pschećźiwo tym by so sakrocźiło, jeli bychu kolosćesni bóte na so a na k tomu postajene prawidła kedźbowali. Sandźene dny snjesłoju w Lubiju kolosćesnu a to ſ tym, so so jemu widły pschi kole śmamachu. Wón so mjeswoci kḱ·tro frani. S kobłym franjenjom by woteschoł, jeli by tak spěšnje njeješł. Na šamńne waschnje snjesłoju motorowy kolosćesny ſ Dürrhennersborfa. Póbła swonkowneho franjenja śej snjesłoju hischcźe trochu mosły śćehże. Jeho k ležarjej dowjedźechu. Po nusnym sawobalenju jeho ſ autom do jeho domu dowjesechu. Je hižo k druhemu rasej snjesłożiś.

S **Nsedźichowa.** Sswinjazy mór je ſaschoł pola ratarja Awgusta Loka w Lipoji.

S **Wukrancźiz.** Dotal w naschej wśy w poślednim cźasu tźerro Boże wohnje kahadźachu, je so tu dobrowólna wohnjowa wobora załoźiła. Wuholowanja, kotrej bźechu so k tomu zkasaśe, so sandźenu njedźelu rosdźelichu. Na to wotmě so hischcźe kwuczowanje wohnjowoje wobory.

S **Wósporka.** Pschichodnu pónd́elu, 29. junija, twarměja so tu powschitkowne konjaze wiki.

S **Lutow** (Lautawerk). Ssmjertne njesboże sta so ſandźene dny w skale Kuschnoiz hory. Kamjenje so wotkamachu a dźełaczerja Obermüllera zaśpuchu. Cźełko franjeneho jeho do tudomneje khorownje dowjesechu, hdyž krótko po tym wumrě. — Druhe njesboże sta so w Koschinje. Jedyn ratař wozesche syno domoj. Tu so konjej spłoschtaj a jeho potepłaschtaj. Dacź njesesoženy sašo worhort, so jara praschi.

S **Wojerez.** Sandźeny pjatk wudyri wó swoje żelesnikeho sastojnika na zyle spodźiwne waschnje wosheł. Jedyn se swójbnych bź sapaleny zigaretu na stólcźk położił. Potom dźesche se śiwy, na zigaretu wjazy njemyślo. Bórzy so ludźo dohladachu, so so ſ jimy kuri. Jim so poradźi, woheń hischcźe w prawym cźasu załeć. Tola bź wohenj dosć schkody naczinił. Wodawk njech je nam ſ wuczbu, so mamy stajnje wobhladnivi bycź. Mnohy hischcźe na takle maliczkoiske njefedźbuja, kotrež łusto wulku schkodu naczinja.

Se **Ssśrpeho.** Sserbske towaristwo sa Slepo a wokolinu wotmě we pschichodnu njedźelu 28 junija pow. w 4 hodź. w nowej korcźmje pola Bastiana w Ssleypu zhromadźiznu. Wschitke łobustawy so należnje prosćha, so bychu w polnej licźbje pschiśchle a hischcźe kóždy jeneho nowego łobustawa sobu pschinjesli. Jedna so budźe so wo wobdźełenju naschego towaristwa pschi Serbskim śpěźbe w Kulowje 5. julija, hdźež dyrbi też nascha rjana Sklepjanska narodna drasta zastupjena bycź. Wurjolicź ma so też nowe pschedsyhdstwo. Sasimawy pschednoschk je pschihotowany.

S **Lipka.** Sswinjazy mór je ſaschoł pola tudomneho ratarja Pawoła Neidika.

Z Łužicy.

S **Kunwałda.** Pschi ludźeńju je so w Kunwałdze 3275 wołobow naliczilo, a to 1536 muźikeho a 1739 źónskeho spłaha.

S **Kunwałda.** Sandźene dny so w Kunwałdźe ſadowe schtomy liczachu. Naliczilo je so 2847 jabłuczinowy, 878 kruschwinow, 1261 kłowczinow, 490 wischninow, 1 aprikosowy schtomik, 3 brósćkowe schtomiki a 40 worjeschinow. Schtomikow, kotrež hischcźe njenjeśu, bo naliczi: 927 jabłuczinkow, 295 kruschwinkow, 177 kłowczinkow, 180 wischeńkow, 11 worjeschinkow a 1 brósćkowy schtomik.

Se **Sohłanda.** Sandźene dny cźeło knjesa Grumpta, direktora tudomneho wěsaka ſ Kemberkiejee khorownje wjesechu. W bliskosći Rosnerez kołosćesnje pschedatwarnje so konjej rejowatebo njedźwjedźa spłoschtschitaj. Konjej ſo ſ swsom ſaworóźiłschtaj a cźerjeschtaj jako njemdraj k Schćerachowej. Na źiwo konjej hischcźe sadźerźachu, pryedy hacź kaschcźej na jemju padny. Wulka schkleńza pschi cźełoiskym wosu so rosbi.

S **Lśhnizy.** (Srudny wukónz żorta.) Sandźene dny wumrě tudy dałoko znaty a wobluźowany wuczeł. Psched někotrym cźasom klepny jemu sebo pschećeźel ſ łopka na ramjenje, hdyž wón śwacześche. Pschi tym so won stróźi a so do jasyka kuśny. Wuczeł rad kurjesche a njemóżesche so też na tutym dnju telo sdźerźeć. S tym śebi malu ranu na jasyku ſ nikotinom sajedźeći. Operazija, kotraž so na to wuwjedźe, zyle derje wupadny. Tola wuczeł bórzy po njej wumrě.

Zapósłane.

W pruskich serbskich wsach je pośledni cźas zuły puczowazy wjele zentrifugow pschedawał. Po powjesćach, kiž bym se wschelakich stron śłyschał, njeje tole pschekhwalsko jara cźiste. Ludźom so lubi, so zentrifugu na pruhu dostanu. Hdyž pak śebi tuym tśejim blize wobhladaja, dha su na kuh kruće swjasani. Dale lubi so 10śetne rudowanje. Rózdemu tupzel je snate, so sprawny wobkhodnik sa żanu maschinu 10 lźt dołho rukowacź njemóże. Ssu też sa tym pschiśchli, so zentrifuga tak wjele litrow njejschewjerći, kaź je so pschi kupjenju prajilo. We wiele padach je kupz 30—40 hr. wjazy sa maschinu dał, hacź by pola tudomnych wikowarjow dacź trjebał. Tamni nóżachu ludźom dźesći cźaź ſ saplaćenju wohnjeś, kcźu tola dobru dań do kupneje płaćijny sobulićiś. Sserbjo ratarjo mźli swoje maschiny pola źezbitich pschekupjow kupowacź a pjenjesy mes Sserbami wostajicź a njedyrbjeli je na tajkich wudawacź, kotrychž njesnaja. K. Ꝟ.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Pschećiwo sajatym němšćim studentam Kindermannej, Dittmannej a Wolffej je so w Moskwje wuźudzenje sapoczało. Woni pjerza tajnej organisazii „Gonjuł" pschiłuknjeja. Nimi pokazanz bź rěcźnikowu Murawjewa a Sommerfelda namołwił, so byschtaj wobsterzenych fakitałoj. Ally pschehladawschi pak staj wobaj so sapowjedźiłoj.

*

Liśćiny nowego němsko-schpanskeho wikowańskeho ſcźeńa so wózera w Madridźe samélite.

*

Licźba dźełonjemźerjow w Awstriskej je wot februara wo 38 prozentow woteběrała. Wona nětkole 119 501 wuczinja. Sa poślednje schtyri njedźele je so wona wo 20 000 smjenschiła.

*

Prezident cźeschkosłowakskeje republiki je pondźelu sakoń wo sozialnym zawěsćenju ſamostatnych pschemysłnikow podpisał.

*

W Sserajewje su żandarmojo kommunistiskeho wjednika Dimitrijewa satkili. W Belgradźe su wjele kommunistow sajeli. Kommunistiska agitazija je so po sdaczu ſ Bolharskeje do Jużnosłowjanskeje pschenjeśła.

Ze susednych a dalšich krajow.

* S **Radeberga** Cźełke autowe njesboże sta so na Biskopskо-Drjeźdźanskej dróhy, hdźež so wona ſ Radebergsko-Stolpinjanskej khcźiśnje. Mjenjschi cwto bu k jenomu schtomej wjerchnjemu a so zyle rosbi. Dwě wosobje, kiž nutska śedźeschtej, buschtej cźełko franjenej.

* S **Lśhana.** Sandźene dny w Lśhnicźanskich wokolinach krupy mnohe pola sapuscźicźu. K tomu pschidża so hischcźe zyły wichor, kotryž ſ mósnami wulku schkodu naczini.

* **Woheń a śe scźěhnuli.** S Kandera (we Schlesyskej) so pische: Hakle loni nasymu spali so tu jene łubło. Woheń nasha ſ tym, so śebi dźeći se sapałami hrajkachu. Sandźenu śrjedu wudyri wosyjet woheń w południschich hodźinach w hornjej wśy. Dźesco źiwnoscherja Alisikowa cźasnje se śuśodnej hótzom na żynowej łubi, wusche hródzow, małe kócźki spaliesć a sapali pschi tym starscheju wobśeźerstwo, kiž bźchu runje na polu. Maśivne, niedawno hakle natwarjene hródze, spalichu so do cźista. Dźivo bźesche, so so ſ łomu kryte domiśe (jenož 2½ m śalene), sobu njepałi. Wětrik wotdźerżowaśe płomiś a pomoż bźesche hnydom k ruzy. Saso padaj, kiž ke kedźbnoscźi na małe dźeći namołnjeju.

* **Pschi łupanju w jězoru** (w Schlesyskej) rosrěsa śebi muźiti wohu je schkleńzu, kiž w jězoru leżesche. Do ranu sanjesze so njerjad a tak nasha sajedźujeńe krjenje, pschi cźimž ranjeny wo źiwjenje a źinjerzej wojowaśe. — Hižo huleźiśco śimy na to pokasali, so so njeśmędźa wótre wězy (schkleńza, blach, hołdze atd.) do batow, rěkow a jězorow mjetacź, hdźež ludźo so łupaju. Woni dyrbjeli śami bóle na to kedźbowacź, a tajkich njewschnikow wospjewicź.

* **Mordarja sajeli.** Njedawno pišachmy wo załoschtnym mordarstwje ſ pożadliwosće pola Themara. Tam su Rosa Reifez ſ Meiningena słónzowana. Nětko fu 30-létneho dhemikarja Israela Poppa ſ Frankfurta nad Majnom sajeli. Popp so mordarstwa wusna a prajesche, so je holzu ſ morśiom morił. Tukaja, so je Popp też mordarstwo ſ pożadliwosću w Wlechhamorn skrućił. Hacź dotal njeschodźesche pak so jemu niczo wósterho dopokasacź.

* **30 autow za łpalilo.** W składownji autowoje fabriki „Aya" w Lichtenbergu pola Berlina woheń wudyri. Hacźrunjcź wohnjowa wobora hnydom k haschenju pschiśchła a woheń bórzy sala, bź tola wulka schkoda hižo holowa. Na 30 autow a wschelake druhe samkańe twory woheń snići.

* S **Noweho Mésta** w Rudnych horach. (Wjele śmijizow.) Na tudomnej polizźi je so lźtha hižo 122 śmijizow wotdało. Polizija je mjenujzy sa lójenje śmijizow myta pschihlubiła. Też Dippoldiswaldske hamtike hejtmanstwo je na tójenje śmijizow a pjenjezny schćerkowu myto wupisało. Sa śmijizu bo 50 pf. a sa pjenjezny schćerkuśki 2 hr. płaćzi.

* **Hobrśi had jako źiwdł.** Sandźene dny we Winje jenemu swěrjeńzarja wobschorźichu, jo swoje strašne swěrjata dosć sawrjene njedźerźeśche. Wón dowoli na pisch. śiwojenu hobrśkemu hadej po zyłym wobydlenju wokolo łasyć. Druhdy waka tej na dróhu wulśy a so tam w płónczinych prahach wobrěwasche. Wobskorźeny pschez ludom wupraji, so je jeho swěrjo njeschkódne. So by to dopokasał, sawi śebi waku wokolo śiwjenja a rukow. S tym bź ſ ludom spokojom a jeho wiwinowa.

* **Ssotra samordowanje awstriskeje khěžorki wumrěła.** W jenej Mnichowskej khorownj je wo dźesći a cźetyrjoch leśach swudowjena hrabinka Trani, rodźena wójwodka Mathilda ſ Bajerskeje w 82. lźcźe wumrěła. Semrěła bź kotra samordowaneje awstriskeje khěžorki Hilźbjety a kotra psched krótkim semrěteje pschedawschneje Neapelskeje kralowny.

* **Dobrezeitskeho mordarja sajeli.** W sandźenych dnjach po zulej Němskej za Doberzeitskim mordarjom Kallu pytachu. 1000 hriwnowe myta fo temu pschiłubi, kotremuż bo poradźi, jeho sajeć. Jeho nětko w hospodźe ja bira-

Hospodarski rozhlad.

Ssrjedu 24. junija 1925.

Wežerawschе kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,72
1 jendźelski wunt	20,388	100 cźeskogk. krónow	12,433
100 schwajz. frankow	81,46	100 półlk. markow	80,10

Efektowe kursy bo wežera na Berlinskej burshy ſ nowa feblabichu. Kursy statnych a wójnitich pożećonkow pak khabłachu.

Na produktowych wikach wulkeho pschemeńenja njebź. Płaćijny so k feblabjenju khilachu, bjes toho, so bychu so jara pschemeńenie. Jenož wowsź nęschto mało beše krjiny. Sa muku, womjeschći a wotrubu bźchu wiki dale nérne. Wežera płaćesche zentnaŕ

w Berlinje

pschenizy 13.30—13.45 rożki 10.75—10.95 jećźmjenja; nałétn. 11.30—12.10 nałymjk. 10 hacź 10.70 wowsa 11.55—11.95 hr.

we Wrótslawju:

pschenizy 13.80 rożki 11.05 jećźmjenja nałétn. 12.75 nałymjk. 11.— wowsa 12.— hr.

W termijowym wikowanju:

sa julij: pschenizy 13.02—12.95 hr., rożki 10.57 hacź 10.60 hr., wowsa 9.55—9.50 hr.

Někotre płaćijny ſlamańich twarow we wulkowikowanju w Berlinje: Rjana muka 17.25—18.25 hr.; pschenična muka 70% 19.75—21.— hr.,, wuczeńy 22—28.25 hr., griś 23—24 hr., twjerdy griś 24.50—25.75 raiś ſlamany 15—17 hr., rangoonski 18—20 hr., dobry błidowy 22—31.50 hr., najlépschi 32—44 hr., kofei, brasilianski śyry 200—236 hr., paleny 250—300 hr., źrjedźownarskі kaufi śyry 230—305 hr., paleny 315—390 hr., wschо po zentnarju.

Na pschedan:

Rołu, motorske, korcźma „Seleny dół" we Wulkim Wjelkowje, — motorske, łohle, w Budyschinje, Tschorlicha dróha cźo. 6, — żonjaze, Schołta na Ssokołzu.

Wós, dźećzazy, w Budyschinje na Hornjećerskej haśy cźo. 201I, — promenadowy, w Bělej Wodźe, Berlinska haśa cźo. 4 delka, — dźećzazy, w Bělej Wodźe, Goethowa haśa cźo. 31.

Kóń, w Stachowje cźo. 37, — w Bremjenju cźo. 13.

Cźełzy, tachanske kubło w Hrubjelcźizach.

Prośtaś, w Bělećzach cźo. 15.

Twarske mésto, w Ratarjezach pschi Drjeźdźanskej dróhy, 1000 kśmych metrow. Dalsche wukasa Raue w Budyschinje na Hoschcźi haśy cźo. 32.

Dubaj, nimale dwaj tuzerdaj metraj, a pha do cźahanja w Rózelicźe cźo. 18.

Sso pytaja.

Murjerja, Kauy w Budyschinje na Nowosalzskej dróhy cźo. 13, — Kranz w Budyschinje.

Dźełaczerjo, jamy aluminijowego tona pola Hucźiny.

Hrodźnego, tuźeji dwór w Njeswacźidle.

Pachaŕ, Joh. Neumann w Budyschinje na Rózowej haśy cźo. 20.

Hołza do domu, Jedikowa w Budyschinje na Schulskej haśy cźo. 31, — rěsnikowa Kühnowa w Budyschinje, Flinzowa haśa cźo. 12.

Dobrowólne pschedawanje.

Słona waha, njedźelu 28. 6. popołdnju w 4 hodź. pola korcźmarja Lohra w Miloraju.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.: Wiki kaź wežera psched wjecźorom. Tendenza na płaćijny wobstawaza.

Dop. ¾12 hodź.: Kaź psched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wośijowe tyndźo po tunj abo 1000 kg, jewak 100 kg, płaćizny po Lotej hriwnje.

	23. 6.	22. 6.
Pschenica	266-269	266-269
rożla	215-219	215-219
nałét. jećźmjeń	226-242	226-242
nał. jećźmjeń wowsź	231-239	232-240
kukurica (Mais)	212	—
pschenična muka	33-36,00	33-36,00
rjana muka	29-30,50	29-30,50
pschenič. wotr.	13-13,20	13-13,20
rjane wotruby	14-14,20	14-14,20
rapš	360-370	360-370
lane tyndźo	385-390	385-390
hrósch	25-26	25-26
wiełkoźit	21-23,00	21-23,00

	22. 6.	20. 6.
rapš. wośijuchi	15-15,80	15-15,80
boch. melasne	10,00	10,00
ierabella	13-15,35	14-15,25
běrnaje ſeźći	19-20,30	19-20,10
bunj	21-22,00	21,00-22
wośa	23-24,00	23-24,00
lanu wośuchi	22-23,00	21-22,80
mórre ſeźmy	10-11,00	10-11,00
žołty lupiny	13-14,50	13-14,50
tyndźo, 50 kg	3,20-3,80	3,20-3,80
ſ oma, rjana	1,00-1,40	1,00-1,40
pschenič.	1,00-1,80	1,00-1,30
wowsina	0,85-1,15	1,00-1,15
jećźmja	0,95-1,00	0,95-1,00

domnych w Barlinje sasłapichn. Tam so sa kózkarja Waklarja Kahlu wudawasche.

* **Amundsenowe wobkedźbowanje na południznym cźopje.** Amundsen wobswědči, so je njemóžno, w południznych krajinach sawostajene lětadło sasho wróćo dostacź. To je jara wobžarujomne, dokelž je w lětadle sa 800 puntow šterlingow wichelakich nastrojow.

* **S Warnocźa.** (Rubježne mordarstwo so po tśoch lětach wukopako.) We Warnocźanach słónzowachu w měrcu lěta 1921 wěsteho Reinischa. Hačrunjež so policija dosć prózowasche, so jej tola njewodarźi, morderja wuslědźicź. Sobotu buchu někto we Warnocźanach někotre podhladne wosoby sajate. Jednoho samkarja běchu psched blěšchim cźasom hižo raz sajeli. Jeho pak posdźischo sasho puschćichu. Morderstwo so z tymi wukowa, so sebi někotři pjeni pschewjele wupowědachu. Někto so pilnje dale sa tym hlěda.

* **Struchłohra w pohrjebnischczowej kapali.** Hrósbna struchłohra wotmě so sańdźene dny w jenej Budowskiej cźelowni. Tam młoda mandźelska hejtmana Jajthenes na marach stejesche. Mandźelski zemrěrjeć, kaž tež wschitcy druhi zwóbini a pschiwuzni běchu so wokolo kaschcza zhromadźili, wocźakowawschi pohrjebne zeremonije. Tu pschistupi buchowny ke kaschczej, sapoczinajo z pohrjebnymi modlitwami. W tamnym wokomiku pak so mandźelski zemrěrjeć saſtaſi. Njewocźakowany njestutk słubźi mjes pschitomnymi wulke roshorjenje.

** **Sudnik:** Swědko, kak starcy wy sće? Swědk: ja'. . . ja? ? Sudnik: ale ja waš proschu, khětre! wy budźeće hewoł ſ kóždej mjeńschinu starschi!

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Pschichodny schtwórtk, 25. junija, dop. w 9 hodź. budu so w pschedsadowanſej runnosći na nowym sudnistwje scźehowace wězy na pschedsadowanje pschedawacź:

11 dezimalnych wahow, 8 wobsobownich wahow, 1 pschesumata waha, bantojta pila, (ſ elektriſnej pschinaprawje), taflowa waha, wjetſcha dźelba meblow, cźorny symſki pschewoblek, pisanſka maſchina, słoty žnjazy cźaſnik, klawěr, kóń (brunc walach), 3 pisanſke blida, tworowe połzy ſ kaſchczikami, 40 pakcźikow zigaretowego tobaka, žonjace jězdne koło, vertikl, dźelba wschelakich zigarow a zigaretow, něſchto mydła a ſubjageje kremy, 20 bleſchowu Amolu, 6 cźysow chinowola, 10 tyſow anisowego miedu, 22 małych hornzow elektrakremy, 6 bubowych ſtólcźkow, bubowy bilſet, wucźahanſke blido, ſportiſi wobleſ, gramofonowy kaſchczik, motorſke koło, 2 lohkaj motoraj, 2 cźerble za motorſke koła, drast. khamor, myjne blido ſ marmorowej płatu, ložo ſ matrazu, cźumpaty ſtólcźk, meble do ſpańſkeje ſtwy a to 2 loži ſ matrazami, 2 nócnaj khamorcźkaj ſ marmorowymi płatami a myjne blido ſ marmorowej płatu a ſchpihelom a wulki ſchatowy khamor.

To wosjewja ſudniſki wukonjeć a hamtſke ſudnistwo w Budyſchinje.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Wujezdowſki puć pola Pomorja do Bukeja, Trjebjeńzy a Zornoſyk je dla nałapowanja na Wujezdowſkich honach wot 24.—28. junija zawrjeny. Jězdny wobkhod je sa tutón cźaſ na Mje,dźizy pokasany.

Swóibne powjesće.

Wumrěli: Augusta Keulowa rodź. Wolſcz w Budeſtezach. — Pawolina ſwud. Schulzowa w Khocźebuſu, 92 lět. — Klara Lierſchowa rodź. Wegemanez we Khocźebuſu. — Mina ſwud. Cźerpowa ſ Budyſchina. — Hedwig Bröſelowa rodź. Jähnez ſ Hornjeje Kiny, 26 l. — Alfred Johr ſ Běteje Wody.

Dary za „Tow. pomocy za studowacych Serbow".

Dotalne dary: 229,73 hr.

Dale dari w Kopšinje:

kubleŕ Behr 5,— „

(přez šulerku Lejnu Sopic z Prawoćic).

hromadźe: 234,78 hr.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Serb. tow. „Nadźija". Dźensa srjedu, 24. junija, wulět do Delnjeje Kiny. Woteńdźemy z dypkom 1/2 8 hodź. wot hosćenca „Stadt Muskau" na Kralowskim Walu. Wobdźělenje knježnow a knjezow je česna winowatosć. Přiwuznych, kaž tež přećelki a přećelow přeprosimy wutrobnje na tutón zawrjeny swjedźeń towarstwa. (Přednošk ze swětłowobrazami, zabawu z rejku.) Tuž w bohatej ličbje dźensa srjedu wječor do Delnjeje Kiny na serbsku zabawu! Předsydstwo.

Budyšin. Jednota „Sokoł" ma kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje w towaršowni na Hornjerſkej hasy.

Łaz. Serb. tow. „Handrij Zejleſ" ma njedźelu, 28. jun., pop. w 4 hodź. swoju zhromadźiznu dla wobdźělenja na wšotowarstwowskem zlěće. Dale su nowowólby. Wo bohaty wopyt so prosy.

Njeswačidło. Tow. „Jutrnica" změje přich. njedźelu pop. 1/24 hodź. w knježim hosćencu swoje měsačne posedźenje. Jednać budźemy wo wobdźělenju na zlěće w Kulowje. K temu bohate wobdźělenje wočakuje předsydstwo.

Poršley. „Sokoł" ma pjatk pruhu noweho zlětowego prostneho zwučowanja z hudźbnym přewodom.

Rakojdy. Tow. „Nadźija" ma dźensa srjedu wječor 1/29 hodź. pola Zendźic zhromadźiznu dla ważnych wěcow. Wo bohaty wopyt prosy předs.

Serbski Sokolski Zwjazk — dla zlěta. Mužscy zwučuja nowe prostne ze VII. zlěta. K tomu wospjetuje so tyčkowe zwučowanje. Připrawće so poslednjej tydźenju hišće ze wšej pilnosću, zwučujo kóždy wječor pół hodźinki w mjeńšich skupinach. Dale wustupja jednoty za sebje na narjadach. — Žónske wotrjady zwučuja nowe prostne, a wospjetuja „symboliske prostne" a zwučowanje na narjadach. — Wšitcy zwučowarjo wustupja tež w cźahu w zwučowanskej drasći. Čapki sobupřinjesć. Njezwučowarjo w dotalnej paradnej košli, čapcy a po możnosći šěrych kolowach. Sokolski lakowy pas ze sokolskim monogramom (zamkom) za 2,50 hr. móže so hišće hač do štwórtka skazać. Připrawće tyčki. Jednaćel.

Slepo. „Serb. tow. za Slepo a wokolinu" wotměwa njedźelu, 28. jun., pop. w 4 hodź. w nowej korčmje pola Bastiana w Slepom hłownu zhromadźiznu! Wšitke sobustawy so należnje proša, zo bychu we połnej ličbje přišłe a kóždy hišće noweho sobustawa sobupřiwjedł. Jednać budźe so wo wobdźělenju našeho tow. při serb. zjěździe w Kulowje 5. julija, hdyž dyrbi tež naša rjana Slepjanska narodna drasta zastupjena być. Nowe předsydstwo ma so tež wuzwolić. Tež je zajimawy přednošk přitłubjeny.

Sowrjecy. Sokolski wotrjad tow. „Sołobik" zwučuje srjedu wječor 1/29 hodź. Je winowatosć, zo wšitcy z wěstosću přindu, dokelž mamy poslednje zwučowanje za Kulowski zlět. Zwučujemy prostne pěrši króć z klawěrnym přewodom. Načolnik.

Wšotowarstwowski zlět w Kulowje, 5. julija 1925.

Zwiski ze železnicu:

Z Budyšina dop. 9[34] — Do Kulowa 10[55]
Z Kulowa wróćo wječor 8[52]
Z Wojerec dop. 10[40] — do Kulowa 10[53]
Z Kulowa wróćo wječor 8[18]

Hłowny program:

Powitanje 11—12 hodź. Pruzy spěwnych a sokolskich towarstwow hnydom wot 11 hodź. Swjedźenski nyšpor w 1 hodź. Hnydom po nyšporu zestupanje k swjedźenskemu čahej přez město na swjedźensku městnosć. Podrobniši program tute dny w Serb. Nowinach a Kat. Posole. Domowina.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěšcźi: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Wozjewjenje.

Njedźelu, 28. junija 1925, maja so na Trupinjanskich ležomnosćach pola Rakee

stejace žně

wo 13 kórcow wobsytych polow a to 6 kórcow rožki, kóro pšeńcy a 6 kórcow wowsa dobrowólnje za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Kupcy zeńdu so pop. w 1 hodź. při Jitkowskim puću pola Hartsteinec ville. **Přenajeŕ.**

Přesadźowanje inventara.

Wutoru, 30. junija, wot dop. 1/211 hodź. so na **zyćefkubłe w Dobrošicach pola Njeswačidła** dla spuščenja wotnajanja žiwy a morwy inventar (mj. dr. 4 konje, k jězdźenju hotowy młóćak z bencolowym motorom) za hotowe pjenjezy přesadźuje.

Wobhladanje je na přesadźowanskem dnju wot 9 hodź. dowolene.

Do časa so njepředawa.

Skót přesadźuje so popołdnju wot 2 hodź.

Škoda, ryćefkubłowy najeńk w Dobrošicach pola Njeswačidła.

Hypothekowe pożčonki

na ležownosće, kiž so k ratařstwu wužiwa, wobstara pod přihódnymi wumjenjenjemi při najnižšej dani bjez napłaćenja najpěrnišo

Ernst Raue na Hošic hasy 32

Założene 1907. Najlěpše porućenja.

Polstrowe twory

z hotuju a wuporjedźam tunjo. Přindu tež na wsy.

Max Urban, tapećerař, Königswall 9.

Derjezdźerźanu, trjebanu

połnu kowařnju

pyta kupić

Jurij Kral

wikowarnja jězdnych kołow

w Jaworje pola Pančic.

Ratařstwa

wšelakich wulkosćow z najlěpšej pšeńcnjej zemju předawa tunjo

Wilhelm Koschmieder

posrědnik ležomnosćow we

Zhorjelcu, Konsulstraße 36.

Telefon 2368.

Za ratařstwo!!

Porućamoj

fosforokisały kalk
mlokowy a wuzłtk. połvr
konjacy žranski połvr
jendź. žałzowy połvr
konjace fluid
kormjeński połvr za swinje
wolij pře borkawy
muchacu papjeru
butrowy połvr
čerstwu česnicźku
(mórsku cybłu)

kaž tež wšě skóżne lěkarstwa

Strauch & Kolde

w Budyšinje na Kamjeńnej Hasy 3.

K swinjerězanju

kupujće

dobru hejdušku

samomlětu čerstwu,

nowe korjenja, majoran pópjer

ze samenje korjeninowe ſol-čerńje, ſtajnje čerstwe pola

Korle Kahroweja.

Sylneho wučobneho

pytam do młyna. Hač do 27. 6. 25. so zamolwić pola młynskeho mištra

Jurja Čornaka

we Łazku.

Fotografiske aparaty

a potrěbne wěcy

kinowe projekcije

pola Wintera.

Bratrow Měrśe c nasl.

mějeće!

Erich Winter

na žitnych wikach 30.

MERSIOVSKI

Wuporjedźenja

a

znowa dźěłanja

Transmisije

kóždeje družiny

wolije, bencin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčeſkej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace maſiny, mantle a ſławcźi. Samsna wuporjedź.

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na šuſenſkej hašy 34.

Telefon 736.

Hłowna pschedawarnja Rud. Sada ſ Lipska w Budyschim hamtſkim hejtmanſtwje.

Sklad ratařskich mašinow a gratu wšěch družin.

Ratařske mašiny

předawataj a wuporjedźetaj najtuńšo

Bjenada a Pjetaš w Kamjencu

na rańšej drózy čo. 11, telefon 159.

Česćenej zjawnosći dawam podwólnje k wjedźenju, zo sym z Hródka

do Wulkich Zdźarow

we Wojerowskim wokrjesu

přećahnył a wukonjam tu swoje powołanje jako

maśer a hojeńſki pomocnik

dźeł. Ráčne hodźiny: Njedźelu (jenož dopołdnja), pónděłu, wutoru, štwórtk a pjatk.

Z poćesćowanjom

Pawol Šołta,

pruhowany maśer a hojeńſki pomocnik.

Boža miłosć wobradźi namaj ſtroweho

synka

To wozjewjataj z dźakownej radosću

Arnošt Dučman a mandźelska

Berta rodź. Mulkec.

W Budyšinje, 23. junija 1925.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,16 zł. hr. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihidźerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 627.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 80 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 145 **Budyšin — štwórtk, 25. junija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Wojowanje wo žitne zła.

Dźenża je žo wojowanje wo žitne zła w němskim žejmje sapoczało. Knježeństwowy złowny tarif 945 pschedmjetow wopschija. Wo kóždym šmě žo wobsebje rěčeć a žo k njemu namjety činić. Możemy žebi myślić, kak dołho by muradženje trało, hdy by wo kóždym pschedmjecu jedyn sozialdemokrat abo kommunist 10 minutow porečał. Wóbla teho budża dobustawy druhich politiskich stronow wschelake pschedmjety nadrobnje rospomninać. Tohodla nieje dowidźeć, hač do kotreho dnja žo pschedłoha wo złowným tarifje dowuradźi.

Złowna debatta je žo ſ rěču němskeho finanzneho ministra ſe **Schliebena** sapoczała. Wón spyta dopokazać, so žu zła na ratarske wuplody, na žito, ſkót, mjaso, tuk, seleninu, jeja, mlokowe produkty a zokor trěbne, so mohło němske knježerstwo tele zła pschi jednaniu wo nowe wikowanske rěčenja wužić. Hdyž žu žo po wójnje schkitańske zła sa industriju sawjedże, ma ratarstwo prawo žebi žadać, so je też jeho wuplody ſ złami psched wukrajnej konkurenzu schkitaju.

W tym žanym smyślje němskonazionalny **Thomsen**, dr. **Despauer** ſ zentrumskeje a dr. **Schneider** ſ němskeje ludoweje strony rěčachu. Sozialdemokrat **Wissel** dwěłowasche, so budża wyšoke zła němskemu ludej še žohnowanjom. Sozialdemokratiska strona žebi na to njepomyšłi, knježerstwu złownu politiku podpjerać.

Wotběraza paźivnosći němskeje wikowańskeje bilanży.

W meji je žo do Němskeje sa 1084 milijonow tworow dowjesło a sa 732 milijonow wuwjesło. Paźivnosć w meji je potrjechi 266 milijonow hriwnow pornjo 337 milijonam hriwnow w haprelej wuczinika.

Demokratiski namjet pscheciwo powyschenju piwoweho a tobakoweho dawka.

W dawkowym wubjerku němskeho žejma je demokratiski namjet na wotpokazanje wyschscheho piwoweho a tobakoweho dawka wjetschinu namakał. Hospodarska strona je žobu sa demokratiski namjet hłosowała. Knježerstwowe strony žo ſ tym ſe žiwojim dźiwkowym a złownym programmom do cźežna sacźerja. Wošud ratarskich złow šda žo hischcze jara njewěsty być, dokelž žo jim hospodarska strona, kotraž žnadź pschi wothłosowanju rošsudźi, na pschecžo staja.

So knježerstwo njeby ſ piwowym a tobakowym dawkom poražene poczerpiło, wono ſ bayerskej ludowej a hospodarskej stronu wo nowym dawkowym nacźisku jedna. Po nim měł žo piwowy dawk jenož wo 50 prozentow powyschić, mjes tym so dyrbjesche powyschenje po knježerstwowej pschedłosy 100 prozentow wuczinić. Pola tobakoweho dawka dyrbjeło knježerstwo w nowym sakonjowym nacźisku wjetschenu dawkej na žyry tobak a zigary špadnyć dać.

Franzowsojo chzedża ſ Poruhrskeje wuczahnyć.

Franzowska ministerska rada je žo rošsudźiła, pschihoty sa wojerske wuprošnjenje Poruhrskeje činić. Franzowske nowiny tole wobſamknjenje w tym ſmyśle wuložuja, ſo chze Franzowska napschecžo Němskej politiku poměrnosće a dojednanja nałožeć. „Echo de Paris“ chze wědźeć, so franzowske wójsko hižo 6. augusta ſ Poruhrskeje wucźahnje, po tajkim dźeżasu dnjowo pryndy, hač je žo na Londonskej konferenzu postajiło. Franzowska chze pjerca še docźakanym wopuschczenjom Poruhrskeje němskemu ſwonkownemu ministrej dr. Stresemannej stejišcźo w nastupanju rukowańskeho pakta na pschecžo politiskim stronam w němskim žejmje położić.

Dr. Benesch wo rukowańskim paktu.

Cźěskošłowakiski ſwonkowny minister dr. Benesch je we žejmiowym wukrajnym wubjerku wo ſwonkownej politiku rosprawił. Najprjedy wo rukowańskim paktu rěčeše, wo kotrymž je Cźěskošłowakska še ſwojakarjemi jednała. Jako mjsne wudospolnjenje pakta ma minister, so **Němska do Swjasta ludow sastupi**. Cźěskošłowakska žo niczeho njewotrjetnje, ſ cźimž žo hižo sa jejny bjesštrach rukuje. Se dotalnych jednanjom ma žo žlědowace wocźakacź:

1. Mjes Franzowskej a Jendźelskej žo nowe politiske dojednanje dospje.
2. S Němskej ma žo jako ſ runoprawnym wobdźělnikom pschi rěčenju jednacź.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. **Rěči serbski**

Kajki a najtuńša kupowańja wobuća. Pódšowanje spěšnje a tunjo

Tsecźa kroczeł, kotraž ma žo cźinić, je wobſamknjenje rěčezjenow Němskeje ſ Franzowskej, Belgiskej, Cźěskošłowakskej a Pólskej.

Schtwórta wěz, kotruž nam rukowański pakt pschinješe, je, so žo nam ſ dotalnych rukowańskich rěčezjenow niczo nje-wojnje, a so žo nowy rukowański pakt naschcho swjasta ze Franzowskej njebótka.

Schtóž by pschi dźenżnischim stawje po pschepodaczu franzowskeje noty jednanje rosbił, by cźeku samolubitosći pschewyšał. Cźěskošłowakska republika je hotowa, dotalnu politiku w tejše należnosći dale wjesć. Wona je franzowskemu knježerstwu, prjedy hač žu žo dokumenty wojsewile a žo nota Němskej pschepodała, žwoje pschihłosowanje dała.

To rěka, so móže žo rukowański pakt też mjes nami a Němskej wobſamknyć, jeli so budże Němska sažadam pschihłosowacź, kotreż nota wopschija.

Deputěrtska komora Painleveej dowěrjenje wudrasta

Painleveowemu ministerstwu je žo źrjedu w deputěrtskej komorje po dołhej a jara njemérnej debacźe wo marokkowskej wójnje dowěrjenje ſ 510 pschećiwo 38 hłosam wuprajiło. S wuwzaćom 4 sozialistow a kommunistow je zyła komora sa knježerstwo hłosowała. Dnjowny porjad, kotryž je knježerstwo pschijało, nekotre ważne sažadne pschiſwołenja na sozialistiſku stronu wopschija a žanio na nekotre žadanja kommunistow dźiwa.

W dnjowym rjedże žo wuraznje na możnosć pschichodneje njewotwižnosće riffskeho kraja pokasa a žo praji, so budże franzowske knježerstwo hromadże ze Schpaniſkej wucź k bórsomnemu skónczenju konflikta pytacź. Briand a Painleve staj tole pschiſwołenje hakle w połnej nóznej hodźinje cźinikoj, hdyž bě žo jimaj prajiło, so žebi sozialistojo jażne wuprajenje wo knježerſtwowych nérnych wotpohladach žadaju. Knježerstwo je prajiło, so je mérowe namjety na Abd-el-Krima wudżełało a so budże ſ nim też wo ſamostatnosći jednacź. Tele pschiſwołenja ministerstwu dowěrjenje nimale zbeje komory dobuchu.

Pschi debacźe k rosnorjazym pschipadam dóńdże. Snaty we wójnje cźežko franjeny wyſchk Picot žo do kommunistiſkeho sapóſłanca Doriota da, hdyž tón praji, so kommunistiſkej stronje jenož wo to dże, so bychu žo kolonije, pod cźiſchcźom europiſkeho imperializma stejace, wutšwobodźiłe. Hdyž bě Doriot tele žłowa prajił, wyſchk Picot, kotryž może dla cźežkeho wobſchkodźenja łedma na nohowaj stejeć, na tribunu saležy. Tam žo wón sažo na nosy ſtaji a Doriota do wobliča dyri. Hatle potom sakni sługownizy k Picotej doběžachu a jeho na jeho městno donjesechu, mjes tym so žo Doriot trochu hyšće dopomni, žo na Picotowy worakawy nadpad hórschicź.

To njebě jenički wožebity pschipad w poježdżenju. Druhi bě trochu konſiſti a ſ tym nasta, so komorimy pschiſtajenj na wopaczny elektriſt knesel ſtłóczi. Hdyž dyrbjesche mjenujcy komorimy president Herriot dla herjekanja kommunistow poježdżenje nathwilnje pschetorhnyć, pschiſtajenj na knesl „alarm“ ſtłóczi. Hnydom na to žo republikanſka garda ſ cźełbami psched deputěrtiskej komoru setupa. Policajſti prefekt hnydom dalſche naprawy porucźi. Wroća žo sowrjechu a žadyn cźłowjek njeſmědźeše še zejmownje wucźeć. Skónczńje pak ſhonichu, so bě žo ſmyłk ſcźinił. Jenož wožebitemu žboju maja žo dźakowacź, so tón pschiſtajenj njebě na „woheń“ ſtłócził. W tutym padże by žo 10 000 litrow wody na hłowy sapóſłanzow wutšykało.

Chinešzy kommunistojo w Parisu.

Parišzka kriminalna policija je po kommunistiſkim nadpadże na chineſkeho półłanza ſa kommunistiſkim hibanjom mjes chineſkimi dźełacźerjemi w Parisu ſledźiła. Dwoje chineſke nowiny, „Cźerwjene njebo“ a „Mjeńacźnik dźełacźerjow“ žu žo sakasałe. Wobydlenja redaktorow žu žo pschepytałe, tola žo njeje niczo podkładneho namakało. Najwjazy nastawkow we woběmaj nowinomaj běchu pschełožeńi ſ „Humanite“. Policajſi pak je žo poradźiło, najważniſchich wjednikow chineſkeho kommunistiſkeho hibanja we Parišu sdźeržacź. Woni žu žo pschełožłyscheli a žo w bliżſchim cźaſu psched pschepytowańskeho žudnika ſtaja.

Balfour wo Palestinje.

Lord Balfour je lětša po Palestinje puczował. Tam je žo w jeho pschitomnosći židowska universita wotewrita. Psched parlamentiskim wubjerkom Londonskeje ligi ſwjatſa ludow je Lord Balfour wo tutym puczowanju rěčał. Pjecźlětnemu dźełu tamniſcheho zibilneho ſarjadnistwa won pschipóſnaće wuprajі. Palestina bě pod turkowſkim knježerſtwom wutšydła a žo puſcźina ſcźinika. Dźenża žu tam wobſtejnoſcźe, kajkeż też pod romſkim knježerſtwom njejžu ſhožowniſche byłe. Sšycź puczow je žo natwarika, kajkaż w bliſkim ranju nima runjecźa. Wulke ſjawne twarjenja žu žo natwarike a wjele druhich žo hiſchcze twari. Pjenjezy, kotreż žu žo na Palestinu nałožiłe, žu žo hižo dźenża ſapłacźiłe. Schule a fabriki žu žo ſakoſćłe, ratarſke a hajniſke ſchule ſakſeżowaju. Balfour ſ wobdźělanjom wo tym rěčeſche, kak žu židźi kamjeńtnu pódu płódnu ſcźinili. Wón je pschećiwdźěwčeny, so židźi kaž Arabojo pod nadknježerſtwom njeſtronniſkeho jendźelſkeho ſarjadnistwa ſwój nadawk dokonjeja. S najlěpſchim dopokaſnom ſa wobſtejnoſcźe w Palestinje je to, so Franzowſojo w žužnodnej Syriſkej wójſko 25 000 muži wudżerżuja, mjes tym so ſa Palestinu regiment jěſdnych doſaha.

Bołharska rubježna banda žo rosehnała.

Bołharſke nowiny piſchu, so je žo wotdźělenju wojakow poradźiło, rubježnikow wutšlěbjacź, kotreż žu 14. haprleje attentat na kralа ſtucźiłe. Wojazy a rubježnizy pola Ssrendeje Gory do žo ſtełachu. Wjednika rubježnikow, Wałjilja Banowa, ſatſelichu. Druhich ſajachu, dwaj ſranjenaj ſtaj cźełkoj.

W prożełu dla ſbźża je ſeptembrje 1923 wobſtorżeny Kabakcźijow, prjedawſchi kommunistiſki ſapóſłanc praji, ſo je pschi atacźi leżazy Sinowjewowy list, kotryž wo kommunistiſkim ſbźżu w Bołharſkej jedna, wopraſdźity. Se Mоſkwy pak je telegram ſekretara tſecźeje internazionale, Kolworowa, doſchoł, kotryž praji, ſo je list ſalſchowany. Mоſkowſcy bolſchewikojo ſtajnje prjeja, ſo žu ſwoju ruku we węży měli, hdyž je žo njepopradźiła.

Pohubjenjschenje wólbneho prawa w Madźarſku.

W madźarſkim žejmje maja monarchiſtiſke ſtrony wulke wjetſchiny. Su wumuwjłowajo ſu wólbnu jakoń na to wašnje pschemjenili, ſo ma žo w 56 wokrjeſach pschichodnje ſjawnje wothłosowacź. W tyźle wokrjeſach maju liberalni a ſozialdemokratojo najwjazy pschiwiſšowarjow. Monarchiſtojo ſ tymi ličza, ſo žo liberalni a ſozialdemokratojo pschichodnje pak wolenja woſtaja, pak ſo ſo naboja, ſwoju politiku barbu ſjawnje wuſnacź. W pschichodnje budże jenoż hiſchcze w 37 wólbnych wokrjeſach jażne wothłosowanje płacźiłe.

Spěſchne wójniſke brónjenje w Grichiſkej.

Winſka „Reichspoſt“ ſ Athena ſhoni, ſo grichiſki wójnſki minister Gontikas ſ wulkim ſpěchom na reorganiſazij wójſka dźěła. Wjele wójſkowych wotdźělenjow je žo pschepołožiło. Na Athenſkich dróhach je wſchudże wójſko widźeć. W najbliſchim cźaſu pócźnu Sšoluń wobwjerdźiłe. We Franzowſkej je žo wjele wojeſkeho materiala ſſałako, mjes druhim dwaj podmórſkaj cźołmaj. Franzowſka wojeſka kommiſija offizerow grichiſkeho generalneho ſtaba wuwucźuje. S pomozu jendźelſkeho kapitala je žo w Grichiſkej ſabrika łětadłow natwarika.

Grichiſke wójniſke brónjenje je cźim bóle nadpadne, dołkl je Gontikas zibilit. Nowemu miniſterſtwu dwaj offizeraj pschiſłuſchataj, ale runje wójſko nochcźſche miniſterſtwo pschedžyda Michalakopulos offizerej dowěrić.

Njeje hacź dotal jaſne, pschećiwo komu žo grichiſke brónjenje měri. Gontikas je rjekł, so maja wójniſke pschihoty jenoż ſakitańſki charakter. W Athenje žo w ſtrachu wójny ſ Turkowſkej rěcźi. W Sšoluni pak žo ſkerje wójny ſe Južnoſłowjanſkej boja, jeli ſo iednanje ſ Južnoſłowjanſkej njeſmjeje wuſpěcha.

Njeměry w Chinje.

W Kantonje je žo ſ maſchinſtimi cźełbami cźełało.

Sbźěžańſke hibanje w Chinje dźeſi wote dnja pschiběra. Wutworu ſu Chineſojo w Kantonje hobrźku demonſtraziju wotmołi. Pschi njej žo tyżaſy ſtudentow, dźełacźerjow, měſchcźanow a wojakow wobdźělichu. Cźah wokoło wukrajanſkeho měſta cźehnjeſche. Hdyž cźahoda ſ Viktoria-hotelej pschi jendźelſkim ſahybleniu pschińcźeja, dźiwja ſtełeniza nasta. Jendźelſzy a franzowſzy nanótſzy wojazy ſ maſchinſtimi cźełbami wotmołwjachu. Jeneho franzowſkeho pschekupca moricźu, jedyn jendźelſki ſłowny ſaſtojnik, jedyn jendźelſki namótſki wojak a dwaj druhaj wukrajanaj žo franiſchtaj.

Amerikanſki konſul je wſchitkich Americźanow namołwił, ſe dyrbja Kanton wopuſcźić.

Powieść wo **njemčerach w Mandżurskej** je so jako werna potwierdźiła. General Czantsolin je swojemu zjawej do Shanghaia telegrafował, so dyrbi so z wjetšinu dźelom swojeho wójska do Mandżurskeje wróćić. Ruscy bolschewiki su tam lud k njemčeram nasčehowali.

Nadpady na Japanzow w Chinje.

Po powěsćach, kotrež su do Pekinga doschle, su so we Chinje na wschelakich městach nadpady na Japanzow činile. Tak su we Wuczou japanskeho zkowneho birka zkórzowali, w Czinkiangu a Czunkingu su do japanskeju konsulow z kamjenjemi mjetali.

Módroćišć a musliny k jakam a drastam, lěčne barchenty ke košlam, pisane a běle łožowe šaty, wupjerki, twjelki, trjenja, blidowe ruby, dybzačne rubiška, spódnje šaty, frikotowe šaty, nohajcy, sórcuchi.

Dobre kajkosće, tola cyle tunjo!

Hilger na Seminarskej Hasy 2.

Zo Serbow.

W **Budyšinje**, 25. junija 1925.

— **Pšcherd žnjemi.** Wonka na polach zrawja žně. Kražny wobraz, take zrawjaze płody. A hdyž žeby wupschestrjene pola wobhladujeschi, njerěčeli z nich njesprózne dźěło a njewustawaza pilnosć? Wopraudże, dźe so to ratak nima. A tola wiła na swojej pódze, kóžby hnusk jemje je jenom smjatk. Płody dawaza jemja wulubdź we nash spodźiwne domjace kusło. Haj, žnjemy tež, tu ležа najzyhnischo korjenje domjaznosće, wótczinskeje lubosće. Znjam napschečo! Pobožna smyslenosć wubudźuje njewólnje myslički, so žadosć a žedźenje natarja wyschicha schkitanska móz rjadże. Bóh dał, so bychu bohate žně nasch kraj lětja zohnotowale. Njech so jeza ratarja dźěsaczorje, stotorje mytuje. To je se sposom sa wješ a města, za lud a kraj. Bórzy so dowjelni pšenerjowe słowo: „Dźensajtu dźeń lipa leže, dźensajtu kosu klepajce!“ Kaž nětko žitne sahony steja a so hmahnja, cźežke klosy ho khileja k semi, to sdubuje nadźiju na rjane žně, kotrež su naschemu lubemu ratarskemu sposchežu Bóh swarnuj w wobsednich dnjach hischcze prawjaze płody dyscheš krupami a slinkami. Zelmnjaze žita, — kak kraśny to napohlad! Kak wotschewja na nich so wócźka a wutroba! Najdźeje je tralo a wjesele klinża kóży a posłuczane klosy padaja pod jich wótrosćeju. Bliži-ny sw k znjam!

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 729, hygrometer + 1, najwobschérscha dnjowa czopłota 19 slop. po C. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 731, hygrometer 0, najnišcha temperatura w nozu 10 stop. czopłoty. — Sda so tola, so chze ho wjedro stajiće, hacź na dołho. njechodźi ho znjeć. Někotre mérzłe kurjawy wokolo 28. sstuthsa. Rjana leschcze wczera nad dokhorarischei Europu, wyschina z polonja kapy Island. Dyrbjeli ho potajim wuwjedrjenja nadźeja hnieź. Julije pjatk hlónczko 3,49 sładża a ho 8,16 khowa. Měsacźk sładża dop. 8,45 a ho wjeczor 11,16 khowa.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje:** Cźawlischa, njewjedra su mózne. Nadźija na wuwjedrjenje pschichěra. W Ruskej je jara cźopło a suchło.

— **Serbska Boża słužba w Drježdźanach.** Pschichodnu njedźelu, to je wobdźenja w nědźu ju juniju, bo popołdnju 1/4 hodźin khcźišcza zyrkej w Drježdźanach sobu Serbam za jich Bożu słužbu w macźerskej rěči, da-li Bóh, wotewri. Drježdźanjo Serbja bo prózniu, so bychu we wulkim měrcze a we wokolnosći wschěch lubych krajanow do Božeje słužby zhromadźili, ale wonì su na pomoz domisny pokasani. Tuž so naležnje prosyu, so by kóżdy Serb swojim znatym a pschecźelam wo t...schenju powěsć dał. Wobsehje so też wo bohaty wopyt sa Wo-ni bidoum prosyu. Kěrluschc, kiž so sjewaju, kemjeżerjo pschi sastupje do zyrkwje dostanu. Pródowanje smjeje, da-li Bóh, farař Domaschka z Budestez.

S **Małeho Wjelkowa.** (Domoj wrót z zujobnitkeje legije.) Stabżene dny je so jedyn tudomny wjesnjan z zukobnitkeje legije domoj wrócźił. S lohkomyślnosću 18. januara 1920 w Metzu do wjeje sastupi. S tym so na 5 lět swjasa, w horjej Marokkowskej cźęsku wojerišu službu wukonjeć. Pschi 70 a 80 stopnjowitej horzoce dźerbjachu po šuchich puschtinowych pěskach cźahacź. Mjeko je so zyle bjes srěbkow domoj wrócźił, nicźo wo slotach horach njewidźawschi, we kotrychž je cźasto honił. Kotrěž ho jeho praschezju, kak je so jemu lubiło, tym wotmolwi: Wótczina je kraj, kotryž nam nichtó narunacź njemóże a kotryž njeśměrny żenje sajpźeć. O serbšta młodźina, tu masch dosć pschikłada. Njedaj so nihdy narěcźeć, hdyž cźi zuby słote hory lubja. Pośłe so mnohi Sserb druhdy dowomni w dalokim, zuším kraju na swoju lubowanu domizinu. Zana syšta a žane słyšne skorzenje jemu in druhdy wjazy njeśarnuna. Mnoha stara macźerka płace w domisnje pšche swojeho znadź jenicźkeho syna, kiž měsesche ju na skare dny sastaracź, kiž pak je ju z niedźakom a z lohkomyślnosću wopuschcźił. A cźehodża je swoju drohu domisnu a swojich lubych wopuschcźił? — Tohodła, dokelž jemu cźicha, měrna, narodna wjeska bosća k jeho hrěschnemu zjawjenju njepołiscźeše. Sću dorje też tajay, kotrěž na wěsty cźas wupucźuja, a pschecźiwo tomu też nicźo nimamy. Cźłowjek dyrbi swět sehnacź, dyrbi nětcźo we swojich młodych létach nawuknuć. Wopaki pak bęh tón zuby pschedźitaja, kotryž žeby myslił, so we zuśoje hnydom sbohatnje. W Amerizi możešch žeby z pilnosću wulke samożenje dobyć, tola pak bo praji, so je śiuchi khléb w domisnje lépschi, hacź hornjy mjeja we zuśoje. — Haj, wótzny kraj a domisna je nam kaž rózowy zahroda.

S **Kucziny.** Dźělaczerstwo w tonowych zamach tudomneje a zaminjowjeje dźěławje je wutoru tuzeho tydzenja do strajka stupiło. Firma žo zapowědźi, wot 1. 4. t. l. kóżdoczajne tarifnu nydu płaczicź. Tarif postaji 61 pf., mjes tym so dyge firma jenoż 51 abo 53 pf. za hodźinu płaczicź. Dokelž so dźělaczerjo z tutej nilkej nydu spokojicź njemóża, so wschitkim k 22. junijej 1925 dźěło wupowje, so bychu so z dźěła puschczili. Na tole poczinanje je dźělaczerstwo je strajkom wotmolwiło, pschetož je zunjewon njerozumne a zapżijomne, so so statne pschedewsaca jako kłóczerjo nydy najbórscheje druzimy wupokazaja. Pschi knif bohrej woli by firmje też dale mózno było, tarifne nidowe žadźby płaczicź, dokelž by zjenjesene zoczesenje pschi někotrych dźělaczerjach jeno jara zmadne było, kaž je so psched krótkim pschi jednanju psched Budyschzkim hamtskim smjerzkim wubjerkom też wupokazało a tohodła so k lépschemu dźělaczerjow rozbudźiło. Wočakuje žo, so so dźěło pola mjenowanueje firmy njepschijima.

S **Rotpizy.** (Měsłoźo pschi sawczowanskim marschu.) 4. jakie powczerjowe wotdźělenje krajneje wobory wotmě sajdźene dny swoje sawczowanje w Lubijskej wokolinje. Jako pak někto sajo domoj do Drježdźan zsehnjechu, snjesłoži podwyschcź jeneho wotdźělenja na żelesnischi kolijach w nasčeji wiły. Jeho kóń so żelesnischi kolijow nasplołchi a wotthchajny nahle swojeho jěcharja. Podwyschcź žeby z tym tkěrko mohły pschahy a njemóżesche wjazy dale jěchacź. Jeho tak bohło do bliskeho hnhlenja donjesechu, hdyž so ludźo se wschej lubosću a milosću za snjesłożeneho starachu. Podźiśicho, hdyż lekarska pomoz pschichadże, jeho do Budyschzkeje khorownje do wjesechu.

S **Hornjeje Kiny.** Sanidźenu njedźelu 26 létnu Hedwigu Brósełowu, rodźenu Jahnez z Hornjeje Kiny do Budyschzkeje khorownje dowjesechu. Kaž najprjedy prajachu, bě Brósełowa pjeza po słhodźe dele padnyła. Brósełowa bě khitro pjesche. Jeje mandźelski praji, so je ju bjes wědomja pola słhodu leżo nanatak. Pondźelu wjeczor je Brósełowa w Budyschzkej khorownji wumrjeła, wědomje wjazy njeho-

Kněžna Skuderie.

Powědanježko z doby franzowskeho krala Ludwiga XIV.
wot E. T. A. Dwórnika.

(Pokračowanje.)

„Dźak a khwała wěcznej mozy njebješ, so je wona zbožne zehnowała, a njewidźi padnyeł lubeho syna pod katowej ruku z haniby wopanzeneho.“

Tak zareji Olivier wótrie, z dźiwej bolosću k wjerchej zpohladujo. Wonka bu wótrischo, thodźesche ho horje a dele.

„Ho, ho“, praji Olivier z hórkim posmjewkom, „Desarais budźi swojich towaršchow, kaž bych ja tu cźekujcź mohł. Tola dale! Ja buch wot mojeho mischtra krucze dźerżany, byrnjeż ja bórzy najlépje dźětach, haj słónczne mischtra samoho daloko pschetrjechich. Tu sta ho, so jónn jedyn zuby do naschcze dźělarnje pschindże, jo by někajku pychu kupił. Jako wón rjanu schijmu nadobu wuhladа, kotruż běch ja zhotowił, klepaschc mi wón smjeło na ramjo, žeby pychu wobhladaju a praji:

„Aj aj, mój młody pschecźelo, to je tola jara wubjerne dźělo. Ja woprawdźe njewěm, schto dyrbjał waš bewak hischcze pschetrjechcź hacź Rene Cardillac, kiž je wěso tež prěni słutnik zwkeho swěta. K tomu dyrbjeze hicź; z wjeselokosću pschihwoinje waš k žebi, pschetož jenoż wy możesze jemu pomhacź pschi jeho wumělstwu dźěle a jenoż wot njeho samoho możeze wy hischcze wuczyć.“

„Skowa zasebo běchu hluboko do mojeje wutroby padnyle. Ja njemějach žadyn měr wjazy w Genfje, mje cźežynjesche i mozu precź. Słónczne poradźi ho mi, so wot mojeho mischtra wuzwobodźicź. Ja pschindźech do Parisa. Rene Cardillac pschihwaja mje symnje a hrubje. Ja njepowpschecźich, wón dyrbjesche mi dźěło dacź, tak maliczke hacź możesche być. Ja dyrbjach maky pjerschcźeń złotowicź. Hdyż jemu dźěło pschinjesech, hladaschc na nanje prosesze je hwojimaj błyscźezatymaj wocźomaj, jako by wón chcył posłaboć do mojich nutrin. Potom prajesche:

„Ty by dobry wuzłoiny dźěłacźer, ty mójeseh ke mni

pschicźahnyć a mi pomhacź we mojej dźěłarni. Ja zapłacźu tebi derje, ty budźesch se mnu spokojom.“

„Cardillac derżesche słowo. Hižo wjazy tydzenjow běch pola njeho, hješ toho, so bych Madelon wohladał, kotraž běsche, jeli so njemyli, tehdy na wjach pola nětajkeje cźety. Skónczuje wona pschindże. O ty wěrcźna móz njebješ, kak so mi sta, hdyż ja tutni jandźelski postawu widźach. Je hdy žadyn cźłowjek tak lubował kaž ja? A nětko? O Madelon ....“

Olivier njemóżesche f bolosću dale rěcźeć. Dźerżesche žedi wokle ruzy psched wobliczo a płakasche. Skónczuje je mozu bolosć, kotraž bě jeho hrabła, potłoczhnyła, rěcźeśche dale.

„Madelon hladasche na mnje f pschecźelnymaj wóczkoma. Wona pschindże cźasczisko a hnisczisko do dźělarnje. S wjeselosću wobkedźowach jeje lubosć. Tak krucze hacź nan naju strażowesche, nětkrty tajny potku płacźesche jako znamjo swojsaneho swjasta. Cardillac po dacźu nicźo we tem njewidźesche. Ja mysłach na to, kak dobubu žebi jeho pschilhilnosć a mischtrstwo, potom poprosch wo Madelon.

Jónu rano, hdyż dźych swoje dźěło sapoczeć, stupi Cardillac pschede mnje, hnedy a hidu we pothmurjenem pohladnjenju.“

„Ja twoje dźěło wjazy njetrjebam“, sapocźa won, „won f domu, hischcze w tutej hodźinje, a njepschidźdź mi wjazy na wocźi. Cźłowjeda zle tu njemóżu wjazy cźerpjecź, njetrjebam cźi prajicź. Sa tebje khudeho łapaka wjazy hłódki płód pschenoszko, sa kotrymž żedźiśch!“

„Ja dyrbjach rěcźeć, won pak pschinjemy mje se żylnej pjaścu a cźišmy mje f durjemi won, so ja padnych a ho na hłowje a na ruzy thětro sranich. Rosnjewany, rozmjerjany f hórkej bolosću wopuschcźich dom a namakach słónczuje na najswonkowniščhim konzu pschedmésta Seswjateho Měrcźina žołuczujazeho znateho, kiž mje do swojeje swjecźi na lubi pschija. Ja njemějach žadyn měr, žadyn pokoj. Wo wjazy wobkhodżach Cardillacowy dom, myslo, so Madelon może słdyhnjenja, wojze žołoscźenja wuhlyscźi, a ko-jej poradźi, f woknom dele to mnu njewobkedźowana.

stawjacź. Nětko hu cźeło semrětoje pschepytak. Wona ma pjeza nop zyle rosbity. Tukaju na mandżelskeho, jo je na znjerozi swojeje żony wina. Jeho sajachu. Wěz ho pschepytuje. Sdnadź nam pschichodne dny trochu jaznosće wo zuzym podawku pschinjeseu.

S **Rachlowa** pod Cžornobohom. Pschi tudomnym kadliczenju je so 225 wožowow naliczilo. W lécze 1875 naliczichu so też 225 wožowow. Rozdźěl pak je w tym, so so pschez 50 létami 99 muzitkeju a 126 žónitkeho cźeła naliczichu, létża pak 107 muzitkich a 118 žónitkich naliczichu.

S **Marijnoje Hwězdy.** Kaž hižo raz piszachmy, hotuje so tudomna wohnjowa wobora swobodne wohnjowe sobory Kamjenjskeho hamtskeho wokrjesa na Swjedźenu 5. julija tu hospodowacź. Hižo so dźělawe ruzy hibaja, tutón wosebity dźeń pschihotowuje wuhotowacź a jenu swjedźenskeho rasa dacź. Byrnjež by wjeska mała hyła, ma tola mnoho historiskeho a druhich hódnoscźow k wobhladowanju a k wobdźiwanju. Hižo zarazławny klóschtr ma wjele zajimawsho. Sadu njeho kaž wobschérna schtomowina (Park), tak mjenowane Liwio (sc lipami wobrosćena mésnosć), hdźež ho domjazy a zuzy rad pschechodźinja. Też zyrkej postawa mnoho, schtož je wobhladanja hódne, wosebje se stawisnow a wumělstwa. K zwjeru, kiž wjeski Kulowa, leži tyhaz lět stare hrodźischczo, kotrež su stari Sserbjo jako wopornischo a wulkowankiu w czasach wójny hej nalwarili. Je ...dne, so tośane wobhladacź. Sady Pancźicźanskeho hościenza wuschestrěwa so mjenischa schtomowina, k. dr. Racheli pschikluschaza. Też tudomne hościenzy a korczmy ho wostrajo, so tu cźełuje nichtó nuzy czekujecź njebudże. Nětko je jeno pscheje, so też njebjo na tutym dnju so lubje powměwa na jemje a k bohatemu wopytej wobdźelnych wobornjowych woborow namolwja. Hižo dźensa pschejemy, so by so swjasłowy swjedźeń prawje derje poradźił. Wohnjowe wobory steja dźeń w dźiwiže bliščzeho. Na swojim schcźiże maja rajtarjo hełło: „Bohu k cźešći a ...schemu k wokrónje.“ Schwobodnje su dźěło pschewzali, pschi wahnjowym a druhim njedźelu bliščzeho pomhacź. To ma so pschihódnje pschipohłasnacź. Schtóž ho k lépschemu blischczemu wopytuje, je hódny dźała wschěch dobrych ludźi. Tutón swjasłowy dźeń je 44. Wot 10—11 hodź. dopołdnja bo pschiwitachdźaze wobory powitaja. W 11 hodź. je swjatkowe pohjedźenje w Pancźicźanskim hościenzu. Po ...m dźělacza pschestawka. Popołdnju 1/2 hodź. swjeczowanje na klóschterskim dworje. 1/4 hodź. swjedźenskeji cźah po wsy. Po nim pschileżnosći, jej zyrkej wobhladacź pod nanjedobrowanjom tudomnych towaršchow. Wot 5 hodź. jem so reje w hościenzu sapoczinaju, na kotrej su wschitcy ludźe witani. So mohła so tudomna wohnjowa wobora za swojich hosći dosć staracź, prosy ho, so bychu bórzy wojsewili, kak dyrbaje wobory so wobhladacź a hacź j wosom a f hudźbnej kapału k nam pschindu. Chze dźe wscho tak srjadowacź, so by so tu ...m lubiło a najrjeńschi saczischcź wot klóschtra a je wobydlerjow sobu domoj wsali. Hdyż hischcze chce wjedro kiwa, potom dyrbi so wschě wumělenja dopjelnja, kotrež swjatkowy dźeń za naschu wokolinu njewósebitny dźeń sczinja. Wohnjowe wobory setkaja so njedźelu, 5. julija w klóschtrje, w Pancźicźach.

S **Njeswačidła.** Dźensa rano je je tudomny kujeł nam wotpalił. Wokoło 6 hodź. wohenj w mlynzy horkach wudryl. Wała bě je zgopła běžała a wohenj sawinowała, kiž so ruche wupschestrě a dwaj schopaj wyholi mlyn f domiskim sniczi. Sdobu spali so nětcźo muki, žita a khléba. K haschenju pschijědże Schejchowska hyskawa jako prěnja. Dale wobdźělichu so wobej Njeswačidźelej, Luhawjka. Bóschicźanska, Sorćcźanska a Nakeczanska hyskawa. Hrodźe a rěsak mózachu so wukhowacź. Mlynski najemk, k. Korla Lindner, nima nicźo sawěrcźene. Wjele wjazy budźischcze je mohło nicźazemu wohnju wutworhnyć, budźischcu-li hyskawy z telefonom sawołacź mohli. Ty pak njebě možno, dokelž ho nascha pósta hakle w 7 hodź. wotewri.

(Pokračowanje.)

Přiloha k čisłu 145 „Serb. Nowin“

Štwórtk, 25. junila 1925

Jan Schmitt:

Sajimawy italski hłós wo Łužiskich Serbach.

Se Cźěskoserbskeho wěstnika cźo. 5, lětnik VI.

Italska literatura je so psched wójnu mało s bohatym kulturnym słowjanskim swětom saběrała. Hałe pschemjenjene politiske, ekonomiske a kulturne pomery, kaž tu so psches wójnu a po wójnje wutworiłe, pschinjesechu tež tu wobrot k lěpschemu. W prěnim rjedźe, wocźiwidno, dońdźe k studijum rěcze a kultury najwětscheho a najwuznamnischeho sobustawa wulkeje słowjanskeje swójby, Rusiseje; dale na južnych Sskowjanow jako najbliźscheho susoda, kotrehož sćinacźu njedźesche ani můžno so wuhibnyć; na Polakow s dalenej hižo wupuczowanej tradiziju; a na Cźechow, sobubratrow, we wuswobodźerskim wojowanju a njemałeho cźinićela w ekonomiskim italskim žiwjenju. Napohlědu, a to tež wocźiwidno, dońdźe nětko tež na Łužiskich Serbow. A hyrnjeź tež napohlědu, postup to sawěcźe je.

Rješe to wulke dźěło, we kotremž chcemy tu rozprawicź*. Autor Wolfgango Giusti žam wusnawa, so „tutón krótki narys njecha wěso dospołnje wosnamnicź, schtó su Łužiscy Serbja po narodnosći, rěcźi, kulturze a politiky“ (str. 239) a pokazuje toho, schtóž žada sa hłubschim póznaćom serbskeho praschenja, na někotre dźěła łužiskoserbskeje bibliografije, kotruž naspomina na str. 239—240.

Psched tym warnuje, so by so na serbsku wěz njehładało jako na „muzejnu wobzběrkowu“, kiž je ličby wohladanja hódna. Łužija je jenu „pohłedni shyk starcze a hławnje wótdźělanoscźe, wubudźowasce so dźensa k nowemu žiwjenju; jeho duscha je žiwa a bije w pschesedujosći i duschi druheho Sskowjanstwa, wot kotrehoż žu jón kwalwne wojowanja sałschnych wětkow drje po materiji, ale niz duchownje wottorhłe.“ (239**).

S hešlom nastawka žu kraśne hrónczka:

„Sstawna Sskowjanscźina nascha sawostanje žiwa, dóniž wutroba nam žiwérna so nasch narod biwa.“

Sapoczina s politiskim sawodom. Autor so njemuje z dźiwa, so do Versailleskeho měra njedźiwajcy wotpósłanja łužiskoserbskeho sastupjerstwa do Parisa a njedźiwajcy podpjery, łajkuj bě cźešce pożołkowo posticźiło, wjeze było serbske praschenje pschijate; haj, ani pospyta njeje so wo jeho rozsudźenje stało. Tutón fakt wutajuje jenicźny z wězu: „I doselnej njewědomosću, schto Łužiscy Sserbja wosnamjenja narodnje, jasnkowje a kulturnje“ (221). Dale saběra to potom s nědhuschinu a nětcźišchimi žydłami a hronizami łužiskoserbskeho kraja. Pschipósnaiwa Schafarikowu sałužbu

Mjenuje mnohosć městow, dźensa hižo němskich, kotrychž njeno pscherada hjesbwělomne słowjanske pokhadźenje. Po Jacoby-ju je so słowjanski łužiśko-serbšći splah w dźensnischej Němskej psched 2000 létami sałožił. W 6. lětstotku hedźaše Sskowjenjo mješ Łobjom a Wiblu, wot Balta hacź k hrjedźnemu Dunaju (Donau). Tuchi Sskowjenjo dźěłachu so na dwě wotnoży: Pomorjenjo s rěcźu, kotraž je staroslowjanske nošowki (t. r. półschcźina) sachowała a Serbjo s rěcźu, kotraž je nošowki hinak saměnika (t. j. cźěstcźina). A potommi tutych Serbow su nětcźišchi wobydlerjo Łužiy, kotrychž Němcy mjenuja „Wenden“ (lacźanski Veneti).

Dalschi wotdźěł studije je wěnowany rozdźělam hornjeje a delnjeje serbschcźiny, kaž jewi so tež w pomjenowanju naroda a jeho rěcźe a maleje rekapitulazije (wospjetowanja) je stawiśtow, kak su tuchi Sskowjenjo s nałuknosću byli pschenjemcźeni, pschi cźimž běchu jich měrna a spokojna powaha, jara demokratiska kněžeńska forma, mješchobne rokowy a swady, tśicźeśětna wójna atd. Němcam s dobrej pomocu a rosschérjenje fischcźanstwa s pschihódźajej so pschicźinu; nałuknu germanizaziju saměni w prěnjej połowje 18. lětstotka sa Bjedricha Wilhelma I. tak mjenowana „fałouška“ germanizazija, bjes nałuknosće, s pomocu schule, zyrkwje a dr.

Sajimawej staj diwaj scźěhowazaj stawaj:

„Narodne wubudźenje Łužiskich Sserbow a němske potłóczenjowanje we pohłednej wójnje“ a „Łužiskoserbske žadanja na měrowej konferency.“ Autor pschihótuje wobkrucźenju, so „wubudźenje narodneho wědomja łužiskoserbskeho sćikawa pa runocźasnje s twdawanjom cźasopisa „Sserbski Nowědar a Kurěr“ wot Jana Dejki (1800—1812) str. 224. To dźěło je tu wšo najprjedy je fakitowanjom rěcze, cźěschcźa so sabawne a nabožnišše cźasopisy, 1840 tež potritše. Wjele je tež zofma žywobdy samohła, kotraž so 1848 po zylej Europje walesche. Ale na pjatach sa njej słědowasche reakzija, kotraž njepopuschcźi hacź do žiwětoweje wójny: schula, katolska a protestantiska zyrkwj, žud a druhe wupschnoscze potłóczowachu wuziwanje rodneho jasyka. We wójnje so reakzija hischcze pschiwótši.

„We pschipadże dobycza Němcow bychu Łužiscy Sserbjo wěcźe byli wotnarodnjeni,“ sawěcźenje autor (str. 224). Inteligenza je pschescźěhowana, mnjožo scźelu so boja na najstraschnische města (wulka ličba padłych a sajatych) z rjadow Łužiskich Sserbow je sa te 3 dopokasom.) Sadźerženje Łužiskich Sserbow pschi wólbach do sakskeho sejma léta 1917 je Giusttinej z rosćěrjenym sabudźenjom wójny s łužiskoserbskeje strony.

Sćěhuje wopisowanje wusnamnych podawkow powójnskich: rukowanja, zadanych wot Barta na sakskim sejmu 6. 11. 1918, wuwolenja Narodneho Wuběrka łužiskoserbskeho 13. 11. 1918, zhromadźiny 20. 11., proklamazije, zadageje po sakadach Wilsonowych sarjadowanje łužiskoserbskeho sastupjerstwa w Pariši w l. 1919 (tu na str. 226 autor znowa, kaž hižo na str. 221, „dopołnemu njesnaću sameje eksistenzy łužiskoserbskeho naroda“ pschipiśnje bolostny njewuspěch), Bartowe sajeze 12. 10. 1919, wotbudźenje a docźakne puschcźenje na zakrocźenje Beneschowe 17. 9. 1920. S wusłědkom wschelko prózowanja su naposlědk pschiwóliwsenje germanizazije, kotrejež so narod nětko s pożrěbnistwom swojich mnohich organizazijow kulturnych a cźełosnucźowazych s wuspěchom wobara.

Na tutom měsće italski autor wupraja w malem wotstocźenju politiskeho rasa swoje njepschihłosowanje s Vierstelowym***) nahladom, so lychu so Łužiscy Sserbja měli staeź se samostatnym statom w němskim staeźe. Wón srjedni drje, so je nětkajke administratiwne jednoty trjeba, pschetož rosdźělenje Łužiskich Sserbow mjes Pruski a Sakska je serbskej wězy słajnje jara schkodźiło a schkodźi (str. 226), so je se swjatej winowatoscu, wojowacź sa hajenje a pěstowanje rěcznych prawow w schuli, w zyrkwi a we sjawnym sarjadnistwje, ale warnuje psched lohkowěrnym žadanjom sarjadowanja stata we staeźe, kotrejž sadźewa kajtenuzkuli pschesjednemu dorosumjenjum słowjanskoserbskich němcow. Je trjeba, won dodawa, so bychu Łužiscy Sserbja kuncze respektowali sakoń a natwarjenje Němskeje republiki, ke kotrejž pschiśłuschcźeja: jenož tak njebudźe so jim wina dawacź, so jej prěkuschu kładu; na tutej krutej podłoży njech kwitrajnje wojuja wo sprawnu jednotu z knjeześtwom a wo swjatopóstajte prawa swojeje rěcze a swojeje kultury, „shykkow to stareje zibilisazje, kotraž sahinucź njemóże a njeńmě.“ Teź z druheje strony wěźo je po swojim měnjenju nusnje trěbne, so by so němska myšl pscheměnika a konstatuje se spokojnosću, so je so „k swojim pola mnohich Němcow hižo teź smělika“ (str. 227) (Sic!!!) Cźi dyrbja pschestacź Polakow a Łužiskich Sserbow měcź sa „minderwertige Völker,“ dyrbja sapschijeć, so je so dorosumjenje dospěje jenož na sakładze runoprawoscze a wsajomneho cźescźowanja, a dyrbja so pschedewschém spokojcź s faktom, so dźentnischze njeśy Pólstej a Cźěskoslowakskeje su definitiwne, a njedyrbja so s prózynymi nadźijemi cźěschicź. (Pokrazowanje.)

Wolfgang Giusti: „I resti di mi antica civilta slava: I Serbi di Lusazia“ (Shytki jadneje starcze, słowjanskeje kultury: Łužiscy Sserbja). Wuńdże w mejitkim cźitśe italskeho (schtwórtkeho) lětnika rowneje L' Europa orientale, str. 221 hacź 240. Tale wevue pod wjedźenjom njesprózniweho E. Lo Gatto je hižo někotre informatiwne studije teź wo cźěskich wězach pschinjeśta.

**) Po srjedźenjowschich krónikach, bamžowskich epistolach a dr. mjenuje tu němśke, franzowske (Legera, Vierjeta, franzpschekóź L. Niederle) polske (Bogusławskeho), wjele cźěskich (L. Niederle, A. Cźerneho, F. Patu), dale łužiskoserbske, skónczne někotre rěcznisy (jenož němske) a słowniki.

(„Sslov. starožitnosti“), Tetnerowu („Die Slaven in Deutschland“), Hellwaldowu („Die Welt der Slaven“), Bogusławskeho a Niederlowu wo spravne pohódnoscźenje sławneje minyłosce a wulkosce tutoho naroda, kotryž zapřewacź a sniczicź, žu so wschoněmske prózowanja nanajbóle postarale.

***) Kaž žam wusnawa, wuzíwa tu autor dźěło Vierstowe (Auguste Vierset): Un peuple martyr. La question des Wendes (Serbes de Lusace). Bruxelles, 1923.

Program wšotowarstwowskeho zlěta w Kulowje 5. VII. 1925.

W 11 hodź. pschijědźetaj cźahaj s Budyschina a Wóserez (Hej wosjewjenje w powěstniku). Wot 11—12 hodź.: Witanje towarstwow: tych kiž s cźahonaj pschińdu na dwórnischcźu, tamnych pola „Němskeho thěžora“.

Hnydom w 11 hodź. po pschijěźdu cźahow pruhy spěwnych a žokolskich towarstwow w „Khěžoru“. Spěwne a žokolske towarstwa a wotrjadoy dyrbja potajkim wschě hacź **do 11** hodź. na městnje być.

Hłowny kwartěr a slětowa kenzlija stej w „Khěžoru“. Wschě koła prošymy tam w naschim stanu za koła wotedacź, niz druhdźe! 12—½1 žu wschitcy zyrjadowarjo slěta w slětowej kenzliji shromadźeni: dorjadowanje žywjedźenskeho cźasa, dodatkne informazije wjednistwam towarstwow. Kóžde towarstwo cźełuje hnydom pschi powitanju łóź, kotruž postaja porjad w cźahu. W 1 hodź. dostanje wjednik kóždeho towarstwa kruty sapiš porjada žywjedźenskeho cźasa. We doboe nyschporu rosestaja so take towarstwow. Po nyschporu so wjednik kóždeho towarstwa wo to stara, so by so towarstwo spěšnje na postajenym městnje sestupa.

W 1 hodź. žywjedźenski nyschpor za wschě towarstwa w katolskej zyrkwi (wotmiéwataj krjesej zarazej Schołta a Schewcźik: kěrluch, litanija; Sstwjate, žywjate; žywjedźenska rěcź, khěrluch.) Kónz nyschpora ½2 hodź.

Hacź wokoło 2 hodź. sesunjenje žywjedźenskeho cźasa, kiž psches město na šuwcźowanišchcźo towarstwa towarschow pocźehnje.

3—6 hodź. žywjedźenski porjad na žywjedźenskej městnosći:

1. „Rjana Łužiza“ — jenohłósny spěw spěwnych towarstwow z orchestrom.
2. Powitanje se strony sastupjerja Kulowskich herbskich towarstwow.
3. Powitanska rěcź sastupjerja Domowiny.
4. Měsch. khoraj spěwnych towarstwow: „Macźi tiara. — „Płakała Haniza“.
5. Sstwjedźenska rěcź.
6. „Hischcze Sserbstwo njeshubjene“, jenohł. spěw z orchestrom.

Před piecu.

(Schpanjske powědańcko.)

Jenoż w bělej sali na naším cźěše dźěłaju pjekařźy pschi wotewrjenym woknje, psched pjezynej cźerwjenej dźěrn. Cźěła su z běłej muku pożypane. Někotři dźěłaju cźicho, druhi sapo pjeczwa sa pěc pschiprawicźa, kulejo cźěsto a šuwaju jo do pjezy. Tam a sem praji so klowcźko, sapěwa so pěsnicźka, dokhy pak sapo cźišchina ...leži.

S dalokeje zyrkwinskeje wěże pschisijewi swonowy šmuk prěnju hodźinu a nózny straźnik spěwa k tomu litanizu. Mózne hawrony, kiž so z khojefowinje abo z dźiwadła wrócźa, sastamu khwilku pyched cźerwjenje wobžiwětlenym woknom, kiž nimale pod thódnikom leži. Pjekařźim pschihladuja, kiž w njesměrnej horzoce, w sapazných khomizach, kaž dusche satamanych so hibaju a dźěłaja. Horzota a wótra wóń thłěsa pak wcźipnych bórzy sacźeri.

Mjes pjekařźikimi běsche teź cźłowjek, kotremuž „schéfowy Tono“ rěkachu. Wunwokany běsche dla žywjeje njeznicźomneje powahi a hrubeje njehanbitosće. Pjekařźy pak žebi jeho najbóle wažachu. Picź mózesche wjele a tola swostasthtaj jeho nosy a ruzy kutej. Wino spożcźi jemu nowu móz, hdyž pschewalkowacź, kaž cźesto. We šuboth nych korcźmach dyrkotachu měr lubowazy hosćo, jeli so Tono, nawjednjo swojich towarschow, blizesche a do korcźmy sastupi. Kaž njewjedra so jeho bojachu.

Tono pak běsche teź thadla. Kóždy wjecźor je swoju žonu pschebił. Mjedu žebi sdźerża a jeho dźěcźi pschepytachu korbik sa jědźu, z kotrymž kóždy wjecźor do pjekarnje dźěsche. Tono pak mějesche dobru wutrobu. Stajnje płacźesche za swojich towarschow, so by žebi jich pokrył, nad nimo prawo dobył a jich potom najhórscho wuměschował.

Mischtr wobkhadźeschе z nim s wěstej kedźbliwosću, jako by so jeho bojał. Jeho towarschojo pak dochu žebi wot njeho wischo ludźi, je strachom, hórschego so bojo.

Pschi pjezy wutischachу so Tono stajnje na wobohu Menuta. Menut běsche troschku žlabuschki na stawach. Jeho towarschojo porokowachu jemu często jeho wilnosć w dźěle. Jara spěschnje dźěłaschе, so by žebi Tóniy někotre kroschki sałužił, dokelž dyjschе so rad woženicź.

Pomozniy pak chyzchu so Tonej swodobacź a tak šmekjachu so k žortam, kiž Tono s wobhim Menutom cźinjeschе. Hdy by so po dźěle krótki khabat wobleknł, by skoro wschędnje kamjenje a druhe wězy w sakach namakał. Cźasto pak cźišmy jemu Tono kusu cźěsta do wobliczka. Kaž husto by Tono nimo Menuta schoł, by jeho do Libjeta šmoknył. Menut pak so njehórschesche, ale wutrajnje mjelczeschе. Schto pak by wuczinił psched pjaścźemi throbleho Tona, kiž žebi z nim hrajkascheše.

Nas njedźelu wjecźor pschińdźe Tono do pjekarnje, nowinku sobu pschinješe. W šnatej korcźmje pyched městom běsche Menuta z jeho njewjestu widźał, tutoho wožoka z njewjestu! Njamu, pěknu holcźku běsche želi tutón hłabuschčk wuzwolił. Pschede wschěmi we pjekarni ryšowaschе wětko holzu. Wšón masanojcź, njewuschitkonojcź, njerodu a schtož jemu hewak do myšlow pschińdźe, wbohej knjeźničzy nawdawaschе. Menut njepoščěhny ani khowu, běsche zyle pschi dźěle. Jeho wobliczo pak šółtedy. Běsche zyle hinajschi hacź hewak, wonjesche teź sa winom a jeho wócźaz shladowaschtej tam a sem na ramjowa. Njech teź z nim žortuje, jeho hani, to běsche Menuteje wschy jedne! Ale holzu, z kotrejž běsche zlubjeny — — —

Tono so mjerjasche, so Menut dale dźěła, tohodla pocźa jeho wuzměschowacź.

Tola nodobo slecza hobrsta cźěstowa kula se wubmom pschewodźana, do Tonoweho mjeswocza, zyle je sakwjo. Tono běsche na wokomik zyle pohlubchony, padze na koleni a njemóżeschе so z cźěsta wuzwobodźicź. Skabemu Menutej běsche roshorjenosć hobrsku móz spożcźiła. Towarschojo Tonej pomhachu. S nożu cźecźeschе jemu krej. Tono so wo to njestaraschе, ale z rukow towarschow chyzschе so wuwinyć. Tuchi pak jeho njepuschcźichu. Spójnachu, schto ma w myšlach. Niz na Menuta chyzschе so walicź, nć, do rózka k swojej drasce, w kotrejž mějesche swój zławny nóž, kiž běsche dałoko a schérоko znaty.

Nadobo stejesche mischtr na šthodze, kiž do pjekarnje wjedźeschе. Hara běsche jeho se spara wubudźiła, spěschnje běsche tohodla do pjekarnje khwatak. Wschitkim dachu so hnydom do dźěła. Krej, kiž z Tonoweho noža kapasche, shubi so w hubinach, w cźěsce. Hdyž běsche mischtr woteschoł, zortowaschе Tono sapo. Mjenjeschе, so njeje zyła wěz niczo dale, kaž žort, žort, kiž so wschędnje we pjekarni stawa.

Dźiwi Tono dźěłascheе tak rucze hacź bć možno, chyzschе hotowy być. Menut pak dźěłascheе dale, kaž hewak.

Jako prěni wuńdże Tono z pjekarnje. Hdyž běsche Menut sa pół hodźiny tak daloko, pschewodźachu jeho towarschojo. Spytachu pożrěbkowacź a wujednacź. Radźachu jemu, so njeby so wo dujo na hańach widźecź dał, hewak mohło so jemu sle sencź. —

Městno wotnuczeschе. Sstónczko hajeschе stote pruhi na semju. Burowki khwatachu na hermank.

Hacź k jeho thěži běchu towarschojo Menuta pschewodźeli. Kluczź w ruzy stejesche hischcze khwilku. Běsche so žołowny, so je sam a bjes šchitka. Někto běschу so pschez

7. Narěcje sajmjerjowu ẅerbſkich organiſazijowu a dalſche narěcje a poſtrowy.
8. „Hoj ẅorje ẅerbſki Sſokole“ — mužſki khor.
9. Sſokoliſke ſwuczowanja:
   a) proſtne mužow — VII. ſlét;
   b) proſtne hołzow.
   c) proſtne dźěći;
   d) narjadowe ſwuczowanje ẅſchelakich jednotowu;
   e) ſtupiny dźěći;
   f) proſtne hołzow;
   g) proſtne mužow ſ tyčkami;
   h) ẅołkliſka ſcjena. Ẅoſtkhad: „Mějk ſ mozu lawa“ — ſpěw Sſokołowu a ſp. towarſtwow ſ orchestrom.
10. Měſch. khoraj: „Sſedźałko hołcjo“, „Reja w meji“.
11. Dołnjeńe narěcje.
12. Shromadny ſpěw: „Naſche Sſerbſtwo“.
   Sſetupanje ſjwjedejſkeho cźaſa do měſta na wiki, — roſkhod. Wot 7 hodź. r e j e.
   W 1/28 hodź. ẅuložowanje ſjwjedejſkeje loterije.
   (Texty ſerbſkich narodnych ſpěſowu njech ſjebi wužada kóždy wjednik towarſtwa w potrěbnej licźbje hnydom po powitanju wot powitanſkeho komiteja.)

Domowina.

Pižmowa ščurka w Americy.

W poſlednich létach ſu amerikanſke pižmowe ſchcźurki, kiž ſu ſo pſched 20 létami ſdźěla hóſtowy dla, ſdźěla też kże kožucha dla w Dobriczu w Cźeſkej wuzadźite, wulke ſtarośce wubudźite. S wopředka ſu ſo mało porow wuzadźite, kiž pak ſu ſo do miljionowu roſmnožile. Do Nakſkeje, Bayerſkeje, Saſkeje a Pruſkeje ſu ſo roſſcherile. Wjele ſo ſkorźi, ſo pižmowe ſchcźurki wjele ſnicza, rybjaze haty wuruba, pola a ſahrody ſapuſcźeja, haczenja podrywaju a pſchewodźenje naparaja. Dźěl tutych powěſcźow je pſchěhnaty. Julius Michał, kiž je w Cźechach na wobſchěrſtwie hrabje Buczuſkh pſchepytowanja cźinił, preje, ſo piſchmowe ſchcźurki rybu žeru. Wón wobkrućza, ſo tej pola naſ, kaž w Amerizy, najbóle wot roſtlinow ſo žiwja. Zyroba jeje je: bróſtwon, potaczowe ſcźiny, banjaza ſhcźaſka, dróſt a podobne wodowe a ſumpadkowe roſtliny. W ſymje žeru wſchak też wjerzbjazu ſkoru, dale wopytuja też luki, dźěcźele, jecźmjenowe a wowſowe pola, njenaczinja pak wjele ſchkody.

Rimo toho ſkorźi ſo hiſchcźe, ſo pižmowe ſchcźurki żeleſnſke bróhi a haczenja rěkow a hatow podrywaju. Też rěcźe ſo wo wjele mjenje hłodnoſći kožucha cźěſſeje pižmowe ſchcźurki. Tute rěcźe ſtu w prěnim rjedźe ſ wobſtodnoſtich winow. Też ma ſo na to dźiwacź, ſo ſo pižmowe ſchcźurki w Sjednoczenych Statach jenoż w najmjenſe ſymje łoja, pola naſ pak w lěcźe. Kaž pola wſchich druhich ſwěrjatow, tak je też koża pižmoweje ſchcźurki w lěcźe mjenje hódna. Naſpomnimcź pak ſo hiſchcźe dyrbi, ſo ſo mjaſo, kaž w Amerizy, teź w Cźeſkej jě a derje ſkłodźi. Wužiłk mjaſa a koże pak njeje w naſchej Europje tak wulki, ſo dyrbjał ſo zuſy hóſcź nětkaſ hajicź.

Hinak je to w Amerizy. Njech też pižmowa ſchcźurka tam ſamt ſchkody kaž w Cźeſkej naczini, wobſebje naſpomy, haczenja, brjohi atd. podrywaje, na tam toła wjetſchi wuſnam, hacź pola naſ. Hoſpodaŕſtwi wužiłk je tak wulki, ſo ſo tam njekónkuje, nź, na pſchihódnych měſtnach ju ſamo płahaja a ſchittaja.

Swěrjata, kotrychž koża ſo wužiwa, ſu w Sjednoczenych Statach w poſlednich 50 létach ſtajnje woteběrale. Wětny wunoſchk bźeje je pſchiběrał, ale to ſaleži na tym, ſo ſu płacźiny poſtupowale, a ſo ſo dźenſnjiſchi dźeń koże lźebaja, kiž ſo prjedy dozyła wužiłe njeſu. Pižmowa ſchcźurka ſdźerźuje najprjedy ſobu ſhromadny wunoſchk kźmeje kożuchoweje produkzije a je najwažniſcha w Amerizy. Druhe ſwěrjata, kaž bobry, kuny, wudry atd. ſtajnje woteběraja. Pižmowe ſchcźurki pak ſkerje lźebje pſchiběraja.

Pižmowa ſchcźurka wobydźuje najwjetſchi dźěl połnocźneje Ameriki w połnócźnej ſchtomowej mjeſy hacź k mekſikanſkim mjeſam. Wona njeje pak w pſchibrožnych krajinach južneje Karolinu, Georgije, Alabanije a Senſaſu, kaž tež w Oloridze a ſkoro zyłej Kaliforniſej. Wobſrjedź Połnocźneje Ameriki njeje, wobſebje tam niz, hdźež njejſu jěſory. Po zyłej wulkej krajinje je ſ małym wuwjaczom jedna druzina ſnata. Powſchitkowna wſchědna druzina, ma cźmowu brunu koži, kiž pak ſo po poczaſu a měſtnoſći troſchku pſchemění. Jedna druha druzina, kiž pak jara ſrědka je, ma cźmowu, haj ſkoro zyle cźornu koži. Wona je też drožſcha.

Něſko hiſchcźe někotre wobſtodne ſdźełenja. Do Londona na wiki ſu ſo w létach 1763 hacź do 1800 w pſcherěſu ſa léto 75 000 kożow pſchiwjeſe a pſchedeze, w létach 1801—1850 pak ſa léto hižo 411 000 kożow, wot léta 1857 hacź do 1900 pak 2 534 000, wot léta 1901—1910 we pſcherěſu ſa jedne léto 4 223 000, w lěcźe 1911 5 197 530, 1912: 5 014 921; 1913: 6 873 417; 1914: 10 488 647, 1915 pak jenoż 3 500 000. Wulki dźěl amerikanſkich pižmowych ſchcźurkowych kożow njepſchińdże halle do Londona na wiki, ale pſchedźełka ſu hižo tam. Licźa ſo wſchě koże ſjwjeſchnje hromadźe, tak je w ſaubjenym poldra łéttokrótnu piſches 250 miljionow pižmowych ſchcźurkow koże dla ſo nałoſtilo a morilo. Po najnowſchich wobliczenjach może Amerika ſa léto 10—12 miljionow kożow dobywacź a runje telko ſaſo narośtu.

Płacźiny ſu koże ſu we wſchelakich létach wſchelake. We lěcźe 1919 płacźeſche jena koża 50 pj. hacź do 20 hriwnow, w lěcźe 1920 wot 60 pj. hacź do 18 hriwnow, w lěcźe 1921 wot 35 pj. hacź do 9 hr., w lěcźe 1922 wot 50 pj. hacź do 9 hr. W Cźeſkej pak płacźachu koże pižmowych ſchcźurkow w tutych létach 1917 5—13 Kcź., 1918 35—45 Kcź., 1919 25—28 Kcź., w lěcźe 1920 300 Kcź. a 1921 60 Kcź. (Kcź. je 12 pjenjeżkow).

Pižmowe ſchcźurki łóża ſo najbóle ſ paßlemi. Wſchelake ſtaty ſu hižo ſchkitowanſke ſakonje ſaſwjedźe, a hajenſke cźaſy pſchedpiſałe.

Kaž hižo předku napomnich, je ſo njiaſo. Na wikach w Philadelphiji, Baltimorze a druhich měſtach pſchedawaja ſo jako ſumpadkowe karnikle. Też ſamoźiżi ludźo je ſu puja. W lěcźe 1922 płacźeſche njiaſo jedneje ſchcźurki 80 ſacź 100 pjenjeżkow. Pižmowa ſchcźurka waži něhdźe poldra amerikanſkeho punta.

Nowe knihi.

Bohata, wědomoſtnje derje ſaložena ſědźna kwarta, k temu hiſchcźe w barbach, pyſchi w rjedźe druhich wuſokoſajimawych taflow a khartow ſ pſchipómnjaca hódnej dźiwokwiſoſcźu wukhadźaju druhi wudank „Małeho Brockhauſa“, pſchinjeſnjeze knihi wědomoſcźe, w jenym ſwjaſku. Wobeſ takſi wu zyrobach ſu tohodła wuſoźebe hódnoſtnej, dokeż naſwažniſche wobſtatki cźłowjeſkeho ſeźiwjenja po ſwojim ſeſtajenju pſchehładnje wokaſujetej. Kak cźaſoj pſchimérjenj je „Mały Brockhaus“ hewak hiſchcźe, pokaſujetej na pſchikład takſi we ſnuczowanju cźaſa. Pjeć tekſtowych liſtuw dowjedu poſtajki pſchinjeſnjeſu tónja wo ſłowje „Bolſchewismus“ a ſtónjeſa ſo je ſłowom „Druck“. Wopſchijeja na 300 wobraſow w tekſcźe a ſtóne pſchehładu, kaž Botanik, Buchhaltung, Chemiſche Elemente; teſcho dopokaſuje, ſo je Mały Brockhaus dobry pomocny ſrědk, kiž wſchě wědomoſcźe naſcheho cźaſa we wuzitnoſći, krótkej formje ſjednocza. Kak ruce może ſrědźa zjaſ ſ pomocu na nowocźaſnej wyſokoſcźi ſteji wot pižmowych wotnoſkow Brockhauſez firmy podeńdźenja cźaſa ſcźehowacź, pokaſuje najdawk wo nēmſkim kraju, hdźež je hižo Hindenburg jako nēmſkoſtatny preſident mjenowany. — Schtož je prěnja poſtajka ſłubiła, dźerźi druha a mózemy naſchim cźitarjam jenoż poruczecź, ſo njebudźa ſjebi pjenjeżne łěpſchiny nimo hicź dać, ale ſo dychu ſo ſapiſaći, dokeż ſo tuto ſapiſanje bórſe kónca. Kóżdy knihjarnik wo tym wukaſuje. Sſerbſka ſłowna ſkładnoſć je dalſche w Sſerbſkej knihjarni. Pódła pokaſanemu na wupiſanje wuſtowanja, na kotrymż może ſo wſchitkim ſapiſani Małeho Brockhauſa wobdźělicź.

Přilopk.

* **Cźinki radikalnych elementow.** W poſlednim cźaſu pſchiběraju njewuſchne cźinki politiſkich radikalnych elementow. Tute ſjebjſkli mózeſch wobkedźbowacź na naſſwonkowniſchej prawizy a lěwizy. Tajzy młodoſtni pachoſo ſu huſto doſcź ſ kjemi a ſ gumiwjomi kłumpachami wobrónjeni abo ſ druhimi hiſchcźe ſtroſchnjiſchimi naſtrojemi. Cźahaju pſchi wěſtych ſkładnoſcźach po měſchcźańſkich dróhach, wobcźežuja měrnych paßantow a politiſtaj hinak ſmyſłenych, nadpadaju a ſamo wojiſchkodźuja jich. Tuto ſadźerźenje je ſ powſchitkownym pohoršchom, je hižo formy pſchiwſtako, ſo ſo w ſajinje ſjawnecho porjada, měra a wěſtoſcźe wjazy cźerpjecź njeſmě. — Tutemu cźinjenju dyrbja ſtatne organy wſchu ſwoju lźebjnoſcź pſchiwobroczicź, jazyka, hdyż něſko w lěcźnym cźaſu wſchelake ſjawne ſhromadźiny a ſjwjedźenje po ſtarowju a tohodła ſterje nayjate elementy hromadźe ſrażu. Pſchecziwo nim měli policajſke organy je wſchej raſnoſću ſkrocźicź. Hižo wobrónjenje je ſukawymi ſjemi, klumpami a kałaćemi (nożemi) wohroża ſjawny porjad a powyſcha njewěſtoſcź a njeměr. Tohodła je minister knutkownych naležnoſcźow ſa nutſne měł, na wſche krajne a namełſne policajſke organy na to ſo poczaſu waze wnikaſy wudacź. Taſkim politiſkim radikalnym elementam wobeju ekſtremow dyrbi ſo jich rjenjeſło ſnjemóźicź.

* **Kniha, kotraž ſo na ſjwězje najbóle kupuje.** Burſowe nowiny ſa knihikupſtwo piſchu w cźiſle 260: Biblija je pſchezo hiſchcźe ta knihikupſka kniha, kotraž ſo na ſjwězje najbóle kupuje a pſchetrjechi w napraſchowanju łóžow druhu knihu. W ſaubjenym lěcźe bu na 30 miljionow biblijow we wſchěch dźělach ſwěta pſchedatych. Kóżde léto ſo twjecźi prózuja, Sźwjate Pismo do nowych rěcźow a narěcźow pſcheloźicź. Amerikanſke biblijſke towarſtwo je biblijn ſamo we 175 rěcźach cźiſchcźało. Na ſjwězje pak je wſcho w hromadźe dźeſjecź krócź telko rěcźow a narěcźow. We Sjednoczenych Statach ſo ſoni biblija we dwójich tak wulkej licźbje roſpſchescźěrańe tak łéto wjedy. Podobne wuſpěchi powěźa też druhe biblijſke towarſtwa.

* **Wjeſcźa cźiwila w Ruſkej.** Kaž ruſke nowiny „Iswestija“ piſaja, je wjeſcźa cźiwila w ſowjetſkej Ruſkej wjele wowornow w poſlednim lěcźe ſadała. W Měrc 1924 bu 52 000 koni, 50 000 krawow a cźelatow a 25 000 ſchtuk druheho ſkotu wot wjelkow morjenych. Pjenjeżna hódnoſcź ſkonzowaneho ſkotu wobliczi ſo na 4 miljony rubłow. Też mnohe ſwěrjata, kotrež drohe kożuchi dałvaju, ſu wjelkam k wopory padźiłe. Kommiſſar ſa rataſtwo ſada ſjej wot knježeſtwa na 100 000 rubłow, ſo mohła ſo kruta wójna pſchecźiwo tutym nubjeźnikam porjadnje pſchewjeſcź. Cźiwila je tak wulka a khrobłoſcź wjelkow tak njewuſchedna, ſo ſo ſamo w jednoſtliwych měſtow ſwěrja a tam ludźi napaduja.

* **Wón chże ſjebi ju wſacź.** W amerikanſkich nowinach piſche ſo hnujaza ſtawiſna młodeje Amerizanki, kotraž pſchi rosbiću łódźe nama a macź ſjbi, potom wſa ſo pſches jendźelſkeho płachtaka wumożi a ſobu do Jendźelſkeje ſo wſa. Dokeż jej pſchi naſtupje na kraj ſwe jendźelſkim ſaſtupje) cźeſcźu cźinjachu dła njedoſpańanych wupkaſmow, rjekny jedyn jendźelſki namórnik: „Chtoſ ſjebi Waß wjacź!“ Tutón ſpěſchny wotpohlad da młodej knježnje po jendźelſkim prawje dowolnoſcź ſ Drjohej dołcźeź. Bohužel njepiſaja nowiny nicźo wo tym, hacź je wowrawdźe k ſeńtwje dóſchło, abo hacź je wotmyſlena ženźtwa do wody padnyła. Jeli pak je k mandźeſtwu dóſchło, njeje ſo namótnik nadźijomnje kat, ſo njeje jenoż do jendźelſkeho ſaſtwa ſjebi ſaſek, ale też do mandźelſkeho.

Směški.

** **Sſwoje pſchecźo.** L ě k a ŕ: „Waſcha żona ſo ſe ſwje tydźeń dołho jenoż mjeſcźo rěcźecź móh.“ — W ó n: „Ach, knjes lěkaŕ, njejſu dha żane wuhłady, ſo by to p ſ o ſ o tak hyło?“

** **Podróżenje.** A. Pósćeſcźo tóżde ranje ſwoju ſłužobnizu k Wam po mloko, ſchto płacźi litr? — B. 18 wjenjeżkow, knjeże. — A. Ale wy dyrbjeće mi pak t w j e c ź i ſ t e a ſ wodu njemeſchana mloko dawacź! — B. Potom wone 20 pj. płacźi. — A. Ja ſjebi pſcheju, ſo je mloko ſłužobna pſchi dejenju pſchezo pódła. — B. Potom płacźi litr mloka 30 pjenjeżkow, knjeże!

** **Tohodła.** M i ſ ch t e r: K j. junnijej Wam wupowěźu! S c h e w ſ ſ i (roshorjeny): Ale proſchu, ſchto dha ſymu ja cźiniłi. M i ſ ch t e r: Dozyła niczo, runje ſo ſo mi njelubi.

** **Wopaki ſrojumika.** M a cź ŕ: Lenka, dźi ruče a wuhladaj, hacź ma rěſnicźej wuſ ſwinjaze nóżki! L e n k a, ſo wrócźiwſchi: Macźi, ja njemóžach widźecź, hacź ma rěſnicźej wuj ſwinjaze nóżki, dokeż — w ſchtórnjach.

** **Wobjed na diwarje.** Wěſty knjeſ thodźeſche we wſchelakim cźaſu domoj k wobjedu. Jenże rjemdźachu, tak jemu w prawym cźaſu wobjed pſchihotowacź dyrbjeli. Raz by hyła polowka pſche ſymna, raz ſaſo pſche cźopła, druhdy ſaſo ſłuka, hacź napoſledku ſam njeſmě wedaŕ, ſchto ſi pobrachuje. Raz cźiſtny nětko ſ ſ u ſ ſ e ſ ſ i ſ ſ i ſ ſ i

S **Kulowa.** Wutoru rano wokolo 3 hodź. ſo w Kulowje z wohnjom trubjesche. Ludźo buchu nahle ſe ſpanja wubudźeni. Palesche ſo bróžnja ſtótneho wikowarja Pawola Wizki (rodźeneho w Hažlowje) na Hófkowſkej dróhy. Woheń ſo jara ſpěšnje rozſcheri. Też hrodźe, wosowniza a žuſtoda Ballandowa kónja ſo ſobu ſpalichu. Dale ſo ſ wohnjom wobſchkodźi bróžnja ſwudowizneje Pjazoweje. Dwě tudomnej wohnjowej wobarje, kaž też ſtykawje ſ Kulowza a Spal dalſchemu roſſcherjenju wohnja ſadźewachu. Knjeſej Bizzy ſo wjele ſlamy, žyna, palidła, kaž też někotre rataleſſe maſchiny, draſty, kury a jene ſwino ſobu ſpalichu. Ballandej ſo wjele drjewa ſobu ſpali. Knjes Bizka bě ſo wjecjor pſched wohnjom do Naraniſcheje Pruſkeje podał, ſo by tam krowy kupował. Wobaj ſ wonjom ſchkodowanaj mataj ſawěſčene.

S **Nachlowa pola Wojerez.** Sſmjertnje ſujoſožił tudomna 77lětna widowa Bejerka. Jeje pſchichodna dźowka chžyſche na polu běrny wobſjědźowacź. Krowa paſeſche ſo na blíſkim dźeczelowym polu. Jako ſo Bejerka k njej pſchibliži, ſo ſtoczo khětro rosſmjedri a ju porany. S tym ſo ſujeſbožena cźežko ſrani. Hačrunjež hnydom ſtkaſchu pomoz pytaſche, tola na ſwoje ſranjenje wumrě.

S **Wojerez.** Hrubý njeſtutk ſta ſo ſańdźenu pónđźelu na Wojerowſko-Kulowſkej dróhy. Tam motorowy kołojeźdny ſe ſwojim pſcheczelkom nimo cźežkeho wobſtejaceho hólzowa a halzow jědźeſche. Nadobo cźežkeſche jedyn ſ cźežkeho na nimojeźdźazeju, wjerchny wobezn ſ kola a poczinache jeju ſe ſkom biež, njemějo žaneje pſchicźiny. Wobaj, zyle krawaj, dyrbjeſchtaj hnydom lékařſku pomoz pytacź. Pólizija, kotruž druſy na pomoz ſawołachu, ſebi mjena wobdźelnikow hrubeho njeſtutka ſapiſa. Podawk ſměje khětro njeluboe ſcźehnuć. Dokelž bě wjele ſwědokow pſchitomnych, kotrejž zyły podawk wobkedźbowachu, ſo ſudniſe jednanje ſ tym wo wjele połoži.

S **Běleje Wody.** W Bělej Wodźe je ſo 16. junija 12381 wołobow naliczilo a to 6295 muńſkeho a 6086 žónſkeho ſpłaha. 8. oktobra 1919 naliczi ſo tam 11356 wołobow a to 5524 muńſkeho a 5832 žónſkeho ſpłaha. S tym pak ma ſo na to dźiwacź, ſo pſchi ſtkuſchim ludliczenju njejbu hiſchcze wichitźy ſobu liczeni, dokelž ſu nimoſy w tychle dnjach ſapuczowali. Schtóž pak na dnjach, hdyž ſo lud licźi, njeje doma, njeſmě ſo podpiſacź a njeje też ſobu liczeny.

S **Bórkowa pola Khocźebuza.** Jako wczera rano puczowazy na tudomne dwórniſchcźo pſchiſłdźechu, nadeńdźechu ſe ſpodźiwanjom wſchě durje ſwoczinjane. Dwórniſchcźowi wobydlerjo hiſchcze ſpachu. Nutſkanarjo běchu ſ mozu durje ſwoczinjeli a ſ dwórniſchcźowoju pinzu pinzy wſchelake wězy, kaž jene kolo, traſnut atd. kradnyli. Też aktowy khamor w pſchedawarni jěſnych khartkow bě zyle pſcheryty. Sa paduchami nimaju hiſchcze ſlěda.

Z Łužicy.

S **Noweho Gersdorfa.** (Wunoſchk ludliczenja.) We Nowym Gersdorfje je 1239 wobydlenych a 25 njewobydlenych twarjenjow. Domjazych hoſpodaſtwow je ſo naliczilo 3616. Wołobow je ſo naliczilo 11 081, a to 5063 muńſkeho a 6018 žónſkeho ſpłaha.

S **Kotmarja.** (Wjazy kedźonoſcje, kołojeźdni.) Pónđźelu wjeczor wokolo 6 hodźin pſchejźdże kołojeźdny blisko ryczerſkubla dwě 3lětnej dźěcźi. Kołojeźdny, kotryž ham ſtraſchnje padny, donjeſe dźěcźi do hoſpodarſkeho bydlenja na kuſeji dwór. Holczki kluźobna ſ kuſejeho dwora k jeje ſtarſchinaj donjeſe. Bludarſki mniſchtr Hebold, kotryž runje nimo jědźeſche, hólza ſawołali. Hólz bě ſebi nohu ſłamał a na hlowje cźežko ſranił. Też kołojeźdneho, kotryž bě jo ham thětro ſranił, Hebold ſawołali. Podawk, kotryž ſebi bjes maka tſi cźłowjeſke žiwjenja žadaſche, kołojeźdnych wucźi, prawje na ſo kedźbowacź.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

W prozetu dla ſkónzowanja nehbuſcheho komunniſta Jonaſa je ſtatny ſud w Lipſku kommunniſta Zentſchela k khłostarni na 8 lět a 500 hr. pjenjezneho khłostanja, Winkela k khłostarni na 3 léta a k 300 hrivnam pjenjezneho khłostanja, Warnuk k khłostarni na 2½ léta a k 300 hr., Schmidta k faſtwu na 2½ léta a k 300 hr. ſaſudźił. Pola wſchitkich ſaſudźenych je ſo pjenjezne khłostanje a 11 mězajow ſatwy ſ pſchepowiaſtej jatbu wotpokazało.

•

Wližſche dny ſo w Pariſu pod pſchedſydſtwom wulkowjeſcha Nikolaja Nikolajewicza konferenza ruſkich generalow wotmeje, pſchi kotrejž ſo też general Denikin wobdźeli. General Wrangel njeje na nju pſcheproſcheny.

•

W Londonſkich diplomatiſkich kruhach ſo powěda, ſo budźe w auguſcze europiſka konferenza, pſchi kotrejž ſo też Němſka wobdźeli.

•

Mjes němſkej a franzoſowſkej cźežkej induſtriju je ſo poſlednje dny dojednanje pſchijało, po kotrymž ſmě Franzowſka lětnje do Němſkeje wuwjeſeć 800 000 tunow rudy, do Saarſkeho kraja 600 000 tunow a do Luxemburga 300 000 tunow.

•

Chineſzy komunniſtojo pytaju ſpěźatkje hibanje na Filippinſke kupy pſchenjeſeć. Tamniſchich chineſkich dźěłacerjow w Manili ſu namołwili, ſo bychu generalny ſtrajk wuwołali. Filippiny Sjednoczenym ſtatam pokuźneje Ameriki ſłuſcheja.

Ze ſuſodnych a dalšich krajow.

* S Drježdźan. Kaž je ſo mjetko wupokazało, je pječa wjednik awta wina nad cźežkim njeſbožom, kiž ſo njedawno ſta a wo kotrymž hižo rosprawjachmy. Wjednik kaž praja, ſ zyła njecźo wo wjedźenju awta a wobſtaranju ſ nim njerozumjeſche. Praja, ſo njeje ſybla žadyn benzin na motorje měť, a tak njeje mohł po nahlej hrozje dele ſpinacź. Wjednika tohodla ſajachu. Hačź dotal hiſchcze žadyn ſ njeſbožowych wumrěł njeje.

* S Lipſka. (Sſmjertne njeſbože.) Sańdźene dny pſchejźdże drohowa żeleznja 34lětneho kwalza na Frankfurtſkej dróhy. Sajeſboženy hnydom wumrě. — Na ſamſnym dnju awto 64lětneho pſchekupza pſchejźdźe. Jeno do khorownje dowjeſechu, hdźež běrny ſo tym wumrě.

* **Mulki woheń** wudyri ſańdźene dny w papjerniku na Köpenitſkej dróhy w Barlinje. Woheń nějeſche we mulkim ſkładje papjerow doſcź zyrohy a ſo jara ſpěšnje roſcheri. Někotři wobarnikoo ſo pſchi haſchenju ſ tutom ſajeſbožiłich.

* **Kaž je Amundſen je ſněhom a ledom wojował.** Amerikanſke nowiny nam wſchelake drohnoſtki wo Amundſenowym puczowanju we wěcźnym ledźe piſaju. Hač Amundſenowi ſobupuczowarjo praja, bě jich puczowanje nimo měry cźežke. Sobupuczowazy Elsworth puczowanja, jo ſa zyły cźaſ puczowanja rožaty. Hačź ſo nozy tyrjachu. W ledowjeſi krajinje, hdźež kładźe pſchekſahajiſchczi, nicht ani žiwcoho ſwoorjenja widźeć. Nas wikdźachu jeneho móſcheho pña, podźiſcho ſaſo tſi móſke hušnjuy. Njemóžachu pak žane ſwérjo morićź. Sobupuczowazy pſchechowachu zyły cźaſ, tak dołho hač na lětdalach njedźěłachu, ſ wjetſcha w lětadłach. W nich pak bě ſyma a njeſkiže. Lětadłowa ſtuſkowna ſtrona bě ſ toſtym ledom njchikryta. S cźaſami wohrěwachu ſo ſ palakami. Temperatura bě na 10 pod nuli ſpadła. Wołoſche ſtrašchne bě ſa lětadła, jako měſachu ſo ſ nowa do powětra ſtóhnuć. Najbóle ſ wobcźežnoſcźemi ſjednowacźene běchu pſchihoty k puczowanju do powětra, dokelž ſtajnje a wſchudże jich lodojte hory wobdawachu. K tomu hiſchcze poſledne dny hłodu mrěźachu. Prěnje tudźenje njeměnožachu ſo ſ zyłe roſſudźiſcź, hač maju lětadła w ledowym morju ſawoſtajeć a ſo pěſchi do Kap Columbije podacź, abo i khětkami. Stónczuje ſo roſſudźiſchu hač do 15. junija cźakacź. Amerikanſku ſjednoczoſcź to najbóle ſajimnje, ſo Amundſen na ſwojim puczowanju žadyn nowy kraj nowjeſtił njeje. Amundſenej je wyſchnoſcź pak milijona kronow do wole dała, ſo by dale ſa polnožnym cźopom ſtjeſtił.

* **Liczba dźěłonjemějerjow w Awſtriſkej wołebera.** Kaž ſo nam piſche, ſu w Awſtriſkej w tuthwilin 120000 dźěłonjemějerjow. Liczba dźěłonjemějerjow je wot februara wo 50000 wróczo ſchła. Loni w ſtomjnym cźaſu bě tam na 60000 dźěłonjemějerjow.

* **„Mydłowy kral.“** Se ſmjerczu „mydłowego kraka“ Lord Leverhelma, kiž bu njedawno w Port Sunlight ke poſledniemu wotpočinkej połkowany, i ejedniſkele hoſpodarſkoo ſwojeho naijeńzaſmiſlicheho a originelneho cźłowjeka ſhubiło. Leverhulme běſche tón, kiž je ſwoje mydłowe twory w zyłym ſwěcźe pod ſnatym mjenom Sunlight ſawjedł. Zenij w hoſpodarſtwoje a pſchi tym wobſtoja wuznamjenjenym, je wón wěrje njepodobne wuſpěchi ſmił. W lěcźe 1867 ſapocźa ſwoje dźěło jako 16-lětny młodźenz a to we wołkhodźe ſwojeho nana, kłamarja we Boltonje. Keho prěnja dźěławoſcź wobſtejeſche w ſapakowanju mydła. Ale to njeběſche wjele hódne a tuſt pſchińdźe na myſl, ſham lěpſche nadźěłacź. W lěcźe 1894 ſałoži firmu Lever Brothers Limited ſ akzijowym kapitalom 30000000 hrivnow. Hižo 1922 wuzińi ſakładny kapital 2½ miljardy hrivnow. W zyłym ſwěcźe mjes druhim też w Němſkej mějeſche wón wobſtojdy abo běſche na nich wobdźelenu. Tuž jeho i pozdnym prawom mydłowemu kralu mjenowachu, kotrehoż wobſtojdy ſu po zyłej ſemi roſſcherjene. Pódła ſtaroſcźow ja ſwój hobrikl wołkhod mějeſche tutón njeſprózny cźłowjek też hiſchcze cźaſ ja druhe ſajimy. Tak bjerjeſche žiwy dźěł na politiſkim žiwjenju ſwojeho kraja. Wot 1906 hač do 1910 běſche wón liberalny ſapóſłanz w parlamenće. Hłowny ſajim mějeſche wo wunměſtwo. W běhu ſwojeho dołheho žiwjenja běſche ſej wunměſtli pokład nahromadźił, wotſeſche drohotne wobrazy a mołowanki wuſnamnych wunměſzow. Sſwoje pokłady wuſtajeſche huſto ſjemnje a tak mózacym je ludźo wobdźiwacź. — Jeho mydło běſche a je hiſchcze wſchudże ſnate.

Hospodarſki rozhlad.

Schtwórtk 25. junija 1925.

Wežerawſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	19,53
1 jendźelſki punt	20,386	100 čěſkoſk. krónow	12,433
100 ſchwajz. frankow	81.45	100 półſk. markow	79,85

Efektowe kurſy běchu wežera na Berlinſkej burſy ſkrućene, poſdźiſcho pak ſo wotdrjebjowachu. Kurſy ſtatnych a wójniſkich pożeżonkow ſo ſaſo trochu ſcehlutkichu.

Produktowe wiki běchu dźeſa wežera mérne, ale ſakładne měnjenje bě ſkrućene. Też wukraj pſchinjeſeje powěſče wo ſkrućenych płaćiſnach. Naſche žita dźe ſwoju płaćiſnu wobſtkowachu. Jenoż rožta ſamó ſwoju hódnotu trochu poſběhnyć, runje kaž rżana muka. Wežera płaćeſche zentnar

w Berlinje

pſchenicy 13.30—13.45 rožki 10.90—11.10 jećmjenia nałkn. 11.30—12.25 nałymſk. 1 Ohacź 10.80 wowſa 11.55—11.95 hr.

we Wrótſławju:

pſchenicy 13.85 rožki 11.15 jećmjenia nałkneho 12.75 nałymſk. 11.— wowſa 12.— hr

W termijowym wikowanju:

ſa julij: 13.20—13.10hr., rožki 10.72—10.67 wowſa 9.67—9.60 hr.

Někotre **płaćizny** ſ wežerowſkich **Drježdźanſkich** wikow (Markthallen): Sſornik 1.50—2.40 hr., ſyrowa pjerſina: hušy 3—7 hr., kaczki 2—3.50 hr., kury ſtare 4 hacź 6 hr., młodźiczki 1—1.50 hr., holbje 1.50 hacź 2.50 hr., farčana pjerſina: hušy 1.40—1.80 hr., kaczki 1.50—2. —hr., kury 1.40—1.80 hr., wicho ſo puſtaće, młode thapońki 1.50—3.— hr. ſchtuka, holbje 3.70 hacź 1.50 hr. (ſchtuka), limy 2.60 hr. wiſchnje ſłódke 40—60 pj., kiſałe 60—70 pj., truſkawy 40—80 pj., łešne 2.80—3.— hr., kołmaczki 35—40 pj., jankle jahodki 35—60 pj., malcmy 80—100 pj., holanſke jahody 40—50 pj., męd 1.80—3.60 hr., běrny 5—5.20 hr., zentnar, nowe 12—15 pj. punt, hromak 1—1.60 hr. ſpinat 25—35 pj., zgbła 20—25 pj., bumy 1—1.30 hr., kał 50—80 pj., ſołotej kerjeſk 8—12 pj., kórki 50 hacź 60 pj., butra mlokakniſka 1.90—2.30 hr., burſta 1.90—2.2 0hr., mloko litr 30—32 pj., jeja 13—14 pj., twaroh 30 pj., wſcho po puncze, hdźež niczo druhe pſchiſpomnjene njeje.

Sſwinjaze wiki w Berlin-Friedrichsfelde (Magervieh-hof) wežera ſyſedn. Pſchihnali běchu 82 běhakow a 479 proſtatow. Wone płaćachu: Běhaki, wulke 85—100 hr., ſrjedźne 65—80 hr., małe 45—60 hr., proſtata ſrjedźe 27—40 hr., małe 22—27 hr.

Wiki wežera w Běłej Wodźe: Butra 1.90 hr. punt, jeja 12 pj., twaroh 25 pj., łany wołij 1½ l. 50 pj., ſołotej ſti kerjeſki 20 pj., wſchnje 30—40 pj., bumy 25 pj., nowe běrny 15 pj., wſchelaka druha ſelenina ſe tam też wukładzena.

Na pſchedaſ:

Krowa ſ cźelerjom poda ſo, w Bónjezach čo. 22.

Hušy, 20 ſtrake k ſkobanju, w Kamjenjej čo. 15.

Dobońza, 2, Handrij Pawlik w Hrodźiſchczu.

Koły, młodej dóſzy, w Stanoſchczu poła Rachlowa — hajiſkowanja w Błunju, — we Wojerezach na Kinjanſkej dróhy čo. 21.

Wóz, dźeczazy, w Lubiju, Zitawſkra haſa čo. 15 we klamach, deſtowany, 8 zentn., Natuſch we Wojerezach, Mittelſtr. 10.

Koornikle, we Wojerezach, Haag čo. 2.

Maſchina, ſchijaza, w Kamjenju Körnerowa haſa čo. 29 po 1 ſtłodźe. 4

Duka, pſchenajacej, Nałch we Wojerezach, Hródkowſka dróha čo. 5.

Sko pytaja:

Holza do domu, dr. Frenzel, Albertowa dróha čo. 4 w Budyſchinje, — Schröterka we Werminghoffje 18. Pječakiſti, Domſchka w Khelnje, — Jenkel, w Lejnje p. Wojerez.

Nowatſki, Stübner w Lubiju.

Sſondźu na pſchedawzowanje:

Zigary, 500, w Nječźu w Kulkez piwarni jutſje pjatk 26. 6. dopołdnja w 9 hodź.

Schkrowe depeſche

Produktowe wiki w Barlinje dźeńza dop. 3411 hodź.: Wiki kaž wežera, ſnadny wobrót. Tendenza: lědma mózno, wežerawſke płaćizny ſakhowacź.

Dop. ½12 hodź.: Kaž pſched hodźinu, kupzy ſo zwotwlakuja. Tendenza: měrna.

Płaćizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wołljowe ſymje ſo tuni ako 1000 kg, ſewaſ 100 kg, płaćizny po Bałej hriwnje.

	24. 6.	23. 6.		24. 6.	23. 6.
Pſchenica	266-269	266-269	rapk. wołjuſki	15-15,80	15-15,80
rožka	218-222	215-219	poch. melaſka	10,00	10.00
nałkt. jećmjeń	226-245	226-242	ſerabella	13-15,25	14-15,25
nał. jećmjeń	—	—	běrnaze krużki	19-20,50	18-20,80
wowſ	231-239	231-239	bumy	21 22,00	21,00-22
kukurica (Maiz)	215	—	wola	24-26,00	23-26,00
pſchenična muka	33-36,25	33-36,00	łany wołujſki	22-23,00	21-23,00
rjana muka	23-31,00	29-30,50	mórſke łupiny	10-11,50	10-11,00
pſchenič. wotr.	13-13,30	13-13,30	ſołte łupiny	13-15,00	13-14,50
rjane wotrepy	14-14,20	14-14 20	ſyno, 50 kg	8,20-3,80	3,20-3,80
rapk	360-370	360-370	ſ bona, rżana	1,00-1,40	1,00-1,40
tane ſymje	385-390	385-390	„ pſchenicy	1,00-1,30	1,00-1,30
hrěch	25-26	25-26	„ wowſina	0,85-1,15	1,00-1,15
pjelušchi	21-23,00	21-23,00	„ jećmja	0,95-1,00	0,95-1,00

Płaćizny réſneho ſkotu na Barlinſkich ſkótnych wikach.

24. junija 1925. Płaćizny po zentn. a ſt. hriwnach.

Stóne druzyny a wojnamjenjenje.

Woły: 263.

Połnomſaſne, wukormjene, najwjetſcheje réſneje hódnoſcje hacź do 6 lět	59-63
Młode mſaſne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	54-68
Mjenje wukormjene młode, derje pſchowane ſtare	47-50
Mjenje pſchowane wſchěch ſtarobow	38-43

Bytł: 329.

Połnomſaſne, wukormjene, najwjetſcheje réſneje hódnoſcje	58-60
Wukormjene, młódſche	53-56
Mjenje wukormjene młódſche a derje pſchowane ſtarſche	48-50
Schpatne	35-42

Jałowy a krowy: 814.

Połnomſaſne, wukormjene krowy najwjetſcheje réſneje hódnoſcje	58-63
Połnomſaſne, wukormjene jałowy najwjetſich réſneje hódnoſcje hacź do 7 lět	48-52
Starſche wukormjene krowy a derje wukormjene młódſche krowy a jałowy	38-44
Derje pſchowane krowy a mjenje pſchowane jałowy	33-34
Mjenje a ſchpatnje pſchowane	22-25

Cźelata: 1950.

Najlépſche wukormjene	73-78
Mjenje wukormjene a taſte wot žyza	65-72
Schpatne	55-60

Bowzy: 5461.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	55-61
Staſtſ. wukormjene	42-50
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	23-36

Sſwinſe: 6021.

Połnomſaſne, wohnjeſłych rapow a ich ſchlichenjow, hacź bo 1½ lět ſtara	81-82
Wukormjene	79-80
Mjeſne	77-78
Schpatne	74-76
Nanaſy a ſundrozy	72-75

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokoł“ ma swoju zhromadźiznu pjatk, 26. VI., wječor we 8 hodź. w Serb. Domje. Bratřa a sotry njech so na njej wobdźěla.

Budyšin. „Nadźija“. Jutře pjatk wječor 1/2 9 hodź. je spěw. pruha za mužske hłosy. Dokelž so dźeń za Kulowski zlět bliži, je kóždeho winowatosć, zo přindźe. Dirigent.

Bukecy. „Sokoł“ zmeje sobotu, 27. junija, wječor z dypkom we 8 hodź. zwučowanje. Wšitcy njech cyle wěsće přindu. Načolnik.

Drježdźany. Serb. tow. „Čornoboh“. Njedźelu, 28. 6. pop. 1/4 hodź. serbska Boža służba. Po kemšach mała zabawa w Zmijee hosćencu na Christianskej drózy 22.

Kulow. Njedźelu, 28. t. m., wječor z dypkom 1/7 hodź. zhromadźizna zlětoweho komitoja w Koklec hosćencu. Wšěch sobuskutkowarjow należnje prosymy, zo bychu z wěstosću přišli. Domowina.

Njeswačidło. Tow. „Jutrnica“ zmeje přich. njedźelu pop. 1/4 hodź. w knježim hosćencu swoje měsačne posedźenje. Jednać budźemy wo wobdźělenju na zlěće w Kulowje. K temu bohate wobdźělenje wočakuje předsydstwo.

Pančicy. Jednota „Sokoł“ ma pjatk we 8 hodź. we Wudworju zwučowanje. Zwučowař přindźe. Kóždy zwučowacy sobustaw ma přinć. Knihi so wudawaja. Starosta.

Prózstwa — dla zlěta. Serbske towařstwa a jenotliwych Serbow, kiž wobsedźa wulke serbske khorhoje k wupowěšowanju, należnje prosymy, zo bychu je Domowinje za zlět w Kulowje požčili, zapodaja je ze swojim znamješkom abo wozjewjeja swoju zwólniwosć do sekretariata Domowiny. To porjadne wrócenje zaručuje so Domowina.

Radwoř. Jednota „Sokoł“ ma dźensa, 25. VI., wječor z dypkom 1/2 9 hodź. zwučowanje za dorost, po tym ważne zrěčenje dla Kulowa. — Pjatk, 26. VI., wječor w 7 hodź. dźěći, w 1/2 9 hodź. dorost zwučuje. Hłowny načolnik přindźe. Načolnik.

Serbski Sokolski Zwjazk — dla zlěta. Mužscy zwučuja nowe prostne ze VII. zlěta. K tomu wospjetuje so tyčkowe zwučowanje. Připrawće so poslednjej tydźenjej hišće ze wšej pilnosću, zwučujo kóždy wječor pół hodźinki w mjeńšich skupinach. Dale wustupja jednoty za sebje na narjadach. — Zónske wotrjady zwučuja nowe prostne, a wospjetuja „symboliske prostne“ a zwučowanje na narjadach. — Wšitcy zwučowarjo wustupja tež w čahu w zwučowanskej drasći. Čapki sobupřinjesć. Njezwučowarjo w dotalnej paradnej košli, čapcy a po możnosći šěrych kolowach Sokolski lakowy pas ze sokolskim monogramom (zamkom) za 2,50 hr. móže so hišće hač do štwórtka skazać. Připrawće tyčki. Jednačel.

Towařstwam. Nawołwjamy komdźiwe towařstwa, zo bychu nětkole hnydom zapósłałe swoje připowdźeńske karty, jim připósłane.
Prosymy dale wšě te towařstwa, kotrež maja swoju towařstwowsku taflu doma, nam tole wěsće a hnydom wozjewić. Domowina

Zwjazk serbskich spěwnych towařstwow ma sobotu, 27. 6., pop. 1/4 hodź. w Serbskim Domje hišće raz ważne posedźenje. Wšitcy dirigentojo su należnje přeprošujemy. B. Krawc.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

D.-J.-K. w Kulowje

(Turnowanske a sportske wobdźělenje kat. towařstwa pomocnikow a kat. towařstwa młodźiny — serbske a němske)

Niedźelu, 28. junija 1925

sportiski swjedźeń a poswjećenje městna

Dopołdnja: Zhromadny kemšikhód.
Popołdnju: 1/2 1 hodź. Cah po měsće.
1/2 2 hodź. Cyrkwinske poswjećenje městna.
Turnowanje a hraća na přemoh.
Wječor: Dźiwadło a reje na wobmaj zalomaj (z dźěła serbske reje.)

Wšitcy Serbja so k čahej a na swjedźeń w narodnej drasće přeprošuja.

Za čestny wubjerk: Solta faraf. **Preses:** G. Gruchmann, kaplan.
Za swjedźeński wubjerk: Haase, wučeř.

Hobrscy wulki

je wubjerk rólkatych tobakow
kaž tež
cigarow, cigaretow, shägowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow
firmy
Hermann Gerlich
cigarowa a tobakowa fabrika
w Budyšinje na sukelnskej hasy 7
Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

!! Skótny lěkař w domje !!

Kak ważne je za ratarja, zo ma k spěšnej pomocy za swój skót dobre lěkarstwa k rucy, na přikł.:

wodu za wošl
žałbu pře khorosć nohow p. koni (Mauke Salbe)
tablety pře čerwiwy pobčk
tablety pře waki
žałbu pře zaćeklizny
tablety pře dristawu čelatow
mydło za skót
žałbu pře prašiwosć
šwabłowy balsam
pólvr pře wuchace waki

pile přećiwo šlebjerdźakej (Bandwurm)
tablety pře dristawu
šwajcarski mlokowy a wužitkowy pólvr
Klossawy skótny pólvr
pólvr pře žałzy
srědki pře trupawosć
fluid
tinktura pře rěznje (Kolik)
Hartstelnske krjepki
pleowanski kalk

kapsy za katarrh rodźenčy.

Za psy, kanikle, kozy a pjerizu bohaty skład „Diffine“ skótnych lěkarstwow po originalnych płaćiznach. Stajnje čerstwe dostać

w „Měšćanskej haptycy“ w Budyšinje na hłownym torhošću.

Tunje předawanje meblow

hač do 20 procentow rabata
jenož hač do 30. junija 1925.
Erich Schmoller w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 3. Telefon 1103.

Zrědka přihódne poskićenje!

běłe a pisane ložowe šaty
najlěpši wubjerk wšěch šěrokosćow.
J. Domsch na Lawskich hrjebjach 16 I.
w automatowym hosćencu.
Žane klamy! Žane klamy!

Meble wuhotowanja

{ lěhańnjow / bydleńskich stwow / kuchnjow

dospołne a jenotliwe meble po kóždej płaćiznje a w kóždem wuwjedźenju, kaž **sofy, šeslongi a matracy** poruča
Jurij Kiehl :: w Budyšinje :: na serbskej hasy 1, delka

Pawoł Rehork

pruhowany moleřski miśtr
w Budyšinje na Sukelnskej hasy 34.
Wuwjedźenje jednorych dźěłow
wumělskich molowanjow
kaž tež molowanjow w cyrkwjach, na zalach, w hosćencach, kofejownjach atd.
Zhotowjenje rysowanjow, skiccow a namjetow.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Makkowe
košle
kholowy
košle z předkošlič.
nohawicy
zoki
Rud. Osswald
jenož
na serbskej hasy 3.

Wabjace kasaki
Paul Otte
na žitnej hasy 10.

Poručam
trjebane meble
tež **małe meble a polstrowy wěcy** po wurjadnje tunich płaćiznach.
E. Stelzig na hrodowskej hasy 4 I.

MERSIDYSKI
Wuporjedźenja a spowa dźěłanja

Zhotowjenje mokowych přikrywow małe wot 3 hr. wulke wot 16 hr.
wuwjedźenje sačkowanskich (Häkeln) a štrykowanskich dźěłow a wołmy, šiće bluzow, sukinjow a dźěłacych drasćičkow.
W. Köhlerowa
w Budyšinje na hłownem torhošću 9. Ręči serbski.

Kupuju stajnje
po najwyšších dnjowych płaćiznach
lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe blaše, (żelezo a metale jenož na wupokaz)
Siegfried Sußmann
na hornčerskej hasy 18
Telefon 1346.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jadne kolo, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Sylneho wučobneho
pyjam do młyna. Hač do 27. 6. 25. so zamolwić pola młynskeho mištra
Jurja Čornaka
we Łazku

Ratarstwo
wšelakich wulkosćow a najlěpšej pšeńčnej zemju předawa runje
Wilhelm Koschmieder
posrědnik leżomnosćow we Zhorjelcu, Konsulstraße 36.
Telefon 2368.

Barby
za wšě barbjenje, też wčerawustojnje přihotowane, poruča
Jan Schüch
wikowarnja barbow
w Kulowje.

Nowe
žonjace kolo
(Phänomen)
ma wobstejnosćow dla tunjo na předań
H. Gedlich w Budyšinje na Połnočnej drózy 7.

Předawanje jědźeneho wolija: Dla direktneje kupje we wulkim najtuńša kupowarnja!

Tafl. wolij	čiste słodźacy	67
hróšik. wolij	z rukowan. jom čisty	77
olivowy wolij	to najl. pše	1,40
margarina	stajnje čerstwa	55
tehorunja	nanajlěpša runje kaž dobra butra	90
wumělski jědźny tuk	pječeński tuk ja	68
	kokosowy tuk, raff.	68
swinjacy šmalc		95
sušeny połč	wot	77 sam

Margarinowy a tukowy wosebity jědźno-wolijowy wobkhod
Th. Schleinitz na Zadnej Bohatej hasy 9.

Wysokosućelna
kruwa
je na předań we Wětrowje čo. 15 b pola Njeswačidła.

Srěnjosylneho
konja
ma na předań
Richter w Budyšinje na Wysokej hasy 11.

5 hus k skobanju
ma płaćiny hódno na předań
Jenč w Błócanach
pola Pomore.

Makulaturu
ma na předań
Smolerjec knihićišćerja
w Budyšinje.

Jeli chce sebi „Serbske Nowiny“ hijom skasać, proša my, dajće tutón wotrěsć Waschemu hušobej abo pischečelej dale.
Wotrěsajće tuby a wotebjerće Waschemu bawěnitej abo listnoschersej!

An das Postamt, hier

Für den Monat Juli 1925 bestellt

Herr .....

Wohnung .....

Straße und Hausnummer .....

Expl.	Name der Zeitung	Erscheinungsort	Bezugszeit	Betrag
1	Serbske Nowiny	Bautzen	1 Monat	1,15 Rentenmark

Stempel Post.

.....Mk. empfangen

Unterschrift.

Časopis
„Kulturwille“
njech sebi kóždy w „Serbskej knihafni“ w Budyšinje skaza. Wukhadża měsačnje a płaći štwórćlětnje 2,30 hr.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny“

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóždo čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihličišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 75 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 146 **Budyšin — pjatk, 26. junija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němskonazionalni njemóža swoje lubjenje dopjelnić.

Němskonazionalni su pschi wólbach wustwolerjam zyle njemóżne wězy lubili a wolerjo su jim wěrili. Někto pak tołsty konz pschindże. Němskonazionalni njemóża swoje lubjenja dopjelnić. To so wobsebje na nahódnoscenje wójnskich a druhich požčonkow, hypothekow atd. poczahuje. Tudźo, kotrychž su němskonazionalni k norje poměli, pak jim někto na kožu du. Němskonazionalni so jich samo w němskej zejmowni w Barlinje wobrócej njemóża. Sorjedu běchu so we wulkej pschekhadźowarni w němskej zejmowni někotre sta zobustawow lutowarskich towarstwow a podobnych organizacijow seschle, so bychu swoju njespokojnosć s dźěławoscu nahódnoscenskeho wubjerka němskeho zejma s njemdrymi słowami na zjawne dali. Swój hněw cyzychu sjebani wobsebje na wjednikow němskonazionalneje strony wutschacz, kotrej běchu pschi wólbach módrinu s njebjeź lubili. Chyzychu knjesa Hergta widźeć. Tola teho dobrocziwy wozud abo znadź prawocžasne warnowanske znamjo wichorej porokow wobró. Pytachu potom za hrabju Westarpom, tola też tón so njeda widźeć. Skónczinje knjesa Laverenza sapjachu, kotryž-ledma pukam wuczekny. Pschego sebi hrozaze słoży zadachu, so bychu so němskonazionalni wjednicy, pschede wschém Hergt, Westarp a s Tirpitz samolwili. Někotre hodźiny so nicznychu. Hara pschiběrasche. Mužojo wołachu a s kyzemi hrožo machotachu, zony kčicžachu a plakachu: **„Pokazcze so jenoż saso w swojim wólbnym wokrjesu!“** hrožo na němskonazionalnych sapósłanzow wołachu. Skónczinje wytachu so do pozedźenje němskeho zejma satkóczicz, cziniuz pak zejmowni straźnizy ledma sadźewachu. Dołhi czas bźiwja zwarjenja trajesche, a kommunistojo, wobsebje s nich knjes Hollein, składnoscz wuzichu, so bychu sa swoju wěz ludźi dobyli. Hakle po nóczim so zołmy wosthorjenja sklehachu. Sa němskonazionalnych bě to katastrofalny dźeń.

Druhi Rathenauski prozeß.

W Lipšku je so srjedu druhi prozeß dla skónczowanja nemskeho ministra Rathenaua sapoczał. Wobstorzeny staj wyschiscki namórski leutnant Günther Brandt s Kiela a wobjedźeź Jan Küchenmeister s Freiberga w Sakskej dla pschipomhanja k mordarstwu. Psched dwěmaj létomaj je statny sud jako hłownych winikow pschi mordarstwje Kerna, Fischera a Techowa wotsudźił. Brandta a Küchenmeistera winuja, so staj automobil, kotryż je so k wuwjedźenju mordarstwa srjedał, mordarjam podałoj. Brandt je Küchenmeistera namolwił, so by k temu swój zamžny automobil pożcził. Psched sudom wobaj wudawataj, so njesłuj wjedźałoj, so je so automobil k skónczowanju Rathenaua abo sa podobny wotpohlad trjebał. Jimaj je so djecza prajiło, so je automobil sa jenu „nazionalnu wěz“, djecza k wuswobodźenju zobustawow tajneje nazionalistiskeje organisazije nuzny.

Brandt bě so po mordarstwje s Barkina shubił a we wukraju pod zuzym mjenom pschebywasche. Sdyż bě so 1924 do Němskeje wrócił, jeho w Uttingu pschi Ammersee jězorje wusłyschachu a zajachu. Wot toho czasa je wón w pschepytowanjez jatbje był. Küchenmeister je tohorunja po skónczowanju Rathenaua Němsku wopuschcził, so by, kaž wudawa, so na dawno wotmyslene puczowanje do wukraja podał. Někotre dny pozdźišo joho w jenym hoscenzu w Oatzu w Tyrolskej zajachu a pjecz mězazow w Innsbrucku w jatbje dźerżachu. Hakle sdyż bě awstriske knjezerstwo so sapowědżiło, jeho Němskej wudacz, jeho s jatby puschczichu. Loni w dezembrje so wón potom, sdyż bě jemu statny sud žiwobodny puć pschilubił, do Němskeje wrócił. Tu su jeho, kaž běchu jemu zlubili, we žiwobodze wostajili.

Pschecziwo wudawanju wobstorzeneju, so njejstaj wo mordarstwje niczo wjedźałoj, wobstorzba na stejiščnoscu stej, so staj pschi skónczowanju Rathenaua pomocnaj był. Wona so w nastupanju Brandta na wuprajenje Brandtowho towarischa, w prěnim Rathenauskim prozeßu k jastwowemu khłostanju zabudzeneho pryedawschcho kapitankeho leutnanta Tillessena sepjera a w nastupanju Küchenmeistera na listy, kotrež bě domoj pisał, sdyż běchu jeho we Tyrolskej sajeli.

K žudniskenu jednanju su pódła někotrych wězywutojnych tej wjele žiwědkow skasali, w prěnim rjedze studenta Ernsta Wernera Techowa s Barlina, kotryż w tu chwilu žiwoju 15 létnu khłostarnsku jatbu w Sonnebergu wotpokucza. Hacž dotal je so Techow sapowjedźił, pschecziwo Brandtej a Küchenmeisterej wuprajicz.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najl. a najtuńša kupowańja wobućow. Podušowanje spěšnje a tunjo

Küchenmeister je pódła toho dla pschendźenja wukasa wo wobsebjedźenju bronjow wobstorzeny. We jeho wobhydlenju su tajny składk bronjow a munizije namakali.

Kommunistiski bróńjowy składk namakali.

W Pirnje je polizija w domje jeneho tamnischeho wjednika kommunistiskeje strony maschinsku pistoliju a wažne dźele sa dalsche schesć maschinskich pistolijow, 11 rjelbow wschelakeje druzyny a 1100 patronow munizije, 1 wótru jejotu granatu a wschedake druhe bronje wutkładźiła a sebrała. Pódła toho su pschi pschepytanju wobydlenja sakasane kommunistiske pisma, mjez nimi wjetschu liczbu sakasaneho kommunistiskeho cžasopisa „Polizaiski sastojnik“ namakali. Wobydlenjowemu mějeczela su sajeli. Jeho statnemu rěčnistwu pschepodadża. Polizija wěz dale pschesyuje, a znadź so bitschcze pschecziwo druhim kommunistam pschepytanje sawjedże

Hdy Franzowsojo s Porurskeje wuczahnu?

„Matin“ wo pschihotach k wuprózdnjenju Porurskeje pische: Jeli so Němska so nowych pscheidźenjow sminje, so Porurskla wopuschczi. So pak so to hižo 15. augusta njestanje, sda so wěste być. S zyła pak wo tym Painleweowe ministerstwo wjazy njerozsudźi.

Wójna w Marokkowskej.

Stajnosć Abd-el-Krimowho wójska.

W poslednim czasu su so wo zylnosći Abd-el-Krimowho wójska wschelake liczby mjenowale. Mjes tym so psched mězazom rěkasche, so je jeho wójsko 25—30 000 muži zylne, jo někto „Temps“ na 40 000 muži woblicza.

„Echo de Paris“ je rozprawu swojeho dopisarja we Fesu wozjewiło, kotryż na podstawku zamžnych wobhonjenjow k wunoschcej dóndże, so **wójsko Abd-el-Krima 80 000 muži liczi**, do kotrychž pak su njeprawidłowni (irregularni) wojazy sobu liczeni. Abd-el-Krim je wjele zplahow s nazylnoscu k wójnskej pomocy nusował a sastajenzow mjes prjedakami wubrał, kotrychž w zwojim zydliscezu we Aidirje w josiwje dźerži. Abd-el-Krimowe wójsko je na dwě lěcze s muniziju sastarane, po mórskim brjohu na wón pschikładne sakitanske organisacje. Wobsebje je systemu tschelnych hrjebjelow po nasshonjenjach poslednjeje zwětoweje wójny wutwarjeny. Na franzowskej froncze nimaju dosez połnych żelesnizow, telefonskich pschiprawjenjow a nowoczasnych skowow.

Abd-el-Krimowe wójsko ma zamo nikrofony, so by schkrowe połwjesce Franzowsow stejiło. Jeho artillerija liczi nětdźe 100 kanonow, kotrymž wuwuczeni kanonerjo poskuzeja. Sa to ma pak Abd-el-Krim jenoż dwě letadle a diwaj automobilaj.

Painleve wo położenju w Marokkowskej.

Painleve je srjedu psched senatorowymi wubjerkami wo wójnskim położenju w Marokkowskej rozprawił. Kaž „Matin“ pische, je jeho rozłoženje spokojazy saczischcej cžinko. Blokada je so pschewjedła. Abd-el-Krim njemóże ho wjazy sastarać ani s morja ani s kraja. Tola wo tym hischcze nimaju wěstotcze, kak daloko jeho zyroba a munizija dohajatej. Najprjedzy dyrbja so splahi wot njeho wotwobroczicz, kotrez nětkole sa njeho wojuja.

W nastupanju kommunistiskeje agitazije Painleve praji, so je wona někotre zyle potłóczena.

Też wo jednanju wo měr je so rěczało. Senator Geronld, pschedsydża Poincareoweje frakzije, je rjekł, so ho po jeho mjenjenju s wjednikom sbježkarjow njeńmé jednacz. Painleve pak je mjenjenje sastupował, so dyrbi Franzowska pjenjezowa a cżisce cżłowjeschich pschicżinow dla kóždy hrédk wuzicz, z kotrymž so hodźi krej franzowskich wojakow lutowacz. Knjezerstwo pak njemóże w należnosći zanej niczo cżinicz, kotraż też marokkowskeho sultana Mullaya Jussufa nastupa. Jeho móz so pschez zyłu Marokkowsku wuspieszerza a ho też na Schpanisku pocżahuje. Schpanilska dźe ma riffski kraj schkitacz, na kotryż Franzowsojo zanych wotpohladow nimaju.

*

Kommunistojo njepschestajowaju knjezerstwu dla marokkowskeje wójny wobcżežnosće cżinicz. Sorjedu su woni wulke demonstrazije w Parizu, Lyonje a Marseillu wotmělk. W Parizu je 18 zylnje wopytanych shromadźiznow było. Polizija je kommunistiskim demonstrazijam cżahanu po dróhach zadźewała. W Marseillu je k někotrym srażenjom s polizaju doschło, dokelž su ho pschi shromadźiznach komunistiscy wojazy wobdźělili.

W Bołharskej Južnoslowjanow sajeli.

Južnoslowjanske knjezerstwo je w nowinach wozjewiło, so su bołharske wyschnosće někotrych južnoslowjanskich stacanow sajeli. Dokelž južnoslowjanski pósłanz w Sofiji njeje po porjadnym diplomatiskim puczu shonicz mohł, kajkeje pschicżiny dla su Južnoslowjanow sajeli a kajši je jich wozud, je so južnoslowjanskemu pósłanzej w Sofiji sakazało, hacž na dalsche puczowanje pažy s Bołharskeje do Južnoslowjanskeje podwižowacz.

Belgradske nowiny „Vreme“ pischu, so ho boja, so su sajatych Južnoslowjanow w bołharskich jastwach bjes žudniskeho wukunda morili.

Revoluzija w Grichiskej.

W Athenje je schiwórtk revoluzija wudyrila. Revoluzionarni offizjerojo su wschě sjawne twarjenja wobsadźili. Po poslednich powěsćach maja woni zyłu Grichisku twjerdże w ruzy. General Pangalos jich nawjednje, mjes tym so je s wjednikom namórskich offizjerow, kotrěž su ho revoluzijii pschisamkli, admiral Hadżikyriakos. Pangalos je rjekł, so bjeli revoluzionarojo žadaju, so by Michalakopulowe ministerstwo hnydom wotstupiło. Dale general praji, so budże revoluzija po ludowym žadanju w statnym hospodarstwje lutowacz a so rosbrojenju statnych pjenjez konz scżini.

Njeměry w Chinje.

Ruzy offizjerojo jako wjednizy chinestich sbježkarjow.

Poslednje podawki w Kantonje wobsebite wobzwjertkenje s powěsću dostanu, po kotrejž su ruzy offizjerojo sbježkarjow nawjedowali. Kommando „Tschelecži“ su po wuprajenju wocżitych žiwědkow ruzy offizjerojo wudali. Sdyż běchu jeneho franzowskeho pschekupza morili, franzowski kanonisti cżołm „Altair“ do sbježkarjow s mašinskich tschelkow tželesche. S tym je so 80 chinestich studentow morilo a so nětdźe 100 sranilo.

Franzowske knjezerstwo je swojemu diplomatiskemu sastupjerjej w Pekingu telegrafiscy porucziło, so by dla skónczowanja franzowskeho pschekupza Pasquiera w Kantonje najwótriscki protest sapodał.

Hacž na dalsche njebudże franzowske knjezerstwo dalschich krocżelow cżinicz. Wot někotreho cżasa wono s Jendźelskej wo shromadnych naprawach k wobnowjenju porjada w Chinje jedna. „Temps“ konferenzu namjetuje, kotraż dyrbjała ho s chinestimi njeměrami saběracz. Jendźelski swonkowny minister Chamberlain je w delnim sjemje na to spomnik, so może k tajkej konferenzy dóńcz.

*

Strajk w Hongkongu je so shórschik. Chinescy dźěłacerjo do Kantona wucżahuja, so by Hongkong bjes dźěłacerjow a słužobnikow był. Wukrajenjo tohodla někto wschě dźěła a słužby sami cżinja. Wobsebitu polizaju su hebi sakoplili, a jich zony jako pinczinje a kuchańki w khołesownjach a hosczenzach dźěłaju, w kotrychž ho so mužow zědź wari. Hongkong bywa pschezo bóle pozbłedni wukhow Europjanow, kotříž s druhich pschistawow cżełkaju. Tak je sašo 600 cżełkinjenzow se Schameena pola Kantona do Hongkonga pschischło.

Japanska psched mobilisaziju?

„Daily Mail“ s Tokio powě: Wukas japanskeho knjezerstwa wschitkich wotkerstwu pschisłuschazych Japanzow je wukraja wołał. Knjezerstwo prěje, so ho s tymle wukasom hižo wójsko mobilisuje, tola pschisnatwa, so pschedh sakrocżenjom pola chinestkeho knjezerstwa stej, dokelž ju chinescy sbježkarjo zyłu liczbu Japanzow skónczowali.

Japanska žama z Chinesami jedna.

Wukrajenjo njejsu ho hacž dotal rozsudźili, shromadnje pschecziwo chinestim sbježkarjam sakrocżicz. Kóždy stat pyta w Chinje pschi nětcżišchich njeměrach sa sebje lépschinu dobyczź. Temu ma ho pschipisacz, so je sbježkarske hibanje nětcżische rozměry nabyło. Wobsebje sajimawe je sadźerżenje Japanskeje. Do Shanghaja su wschelazy japanscy wotpósłanzy pschischli, kotříž z Chinesami žamostantje jednaju. Japanscy su ho postarcili, so dyżeja mjdu w pschi-

dowjach potwyschicz a wopomam njemčkrow wotchkodźenje wuplaczeć. Kaž „Chicago Tribune“ powě, so Japanscy prózuja, samolowjenje sa kwaiwne fraženja na Zjendźelcźanow a Amerikanow wotwalicź. Japanscy bo pjecza z wuhlčhom prózuja, so z Chinesami sašo spichcerźelicź.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 26. junija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wečera wjeczor w 7 hodź. barometer 727, hygrometer +1, najwyschscha dnjowa cźopłota 22 stop. po C. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 730, hygrometer 0, najnižscha temperatura w nozu 13 stop. cźopłoty. — Rosdźelenje nižinow a wyschinow so pschego hischcźe jara pschemeńko njeje. Skoro zyłu krjedźinu Europu nižiny wodkrjechuja, kotrejž so wczera rano pschede wschěm bóle k połnozu naderdźechu. Wyschina z wjecźora Europy a Zjendźelscźe a z pokonja kupy Island dawa nadźiju na skónčne wuwjedrjenje. Tola žu, kaž to we lěcźu bywa, njewjedra mózne. Justje sobotu je žydom pomazow. Stónčkło sthadża 3,99 a so 8,16 thowa. Mězjacźk sthadża dop. 9,50 a so w nozu 11,99 thowa.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje:** Sswdo, rjenje, cźopłischo, tu a tam make njewjedra. — Po zyłej Europje wocźopłuje, byrnjež bo druhdy zamróčeźowało, wostanje žuchno.

— **Njeswoło.** Saždźenu wutoru popoldnu łajesoži w tudomnej emaliowanej fabrizy bźělacźer Adolf Banert se Dobrusche. Won pschidźe z ruku do prašy a sebi tónźe porsta wotrěsny. Dyrbjesche lěkařsku pomoz pytacź.

— Kaž słyschimy, tudomny tajny medizinalny radźicźel dr. Menschel jako wodsyły Lekař mězichcźanskeje khorownje w bliščinim cźasu swoje sastojnstwo złoži. Mězichcźanska rada je z pschihłosowanjom mězichcźanskich sastojnjerjow jako jeho nastupnika k. pribawneho dozenta dr. Hermana Kühnera w Lipšu wuwolila. K. dr. H. Kühner skutkuje wot 1. oktobra 1919 w chirurgiskej universitnej klinizy w Lipšu.

— **Sswobodne mjasowe jětki** (Freibank) w Budyschinje. Ssobotu, 27. junija, dop. wot 9—11 hodź. wotdawa so žure howjase mjaso, punt po 50 pf., parjene howjase mjaso, punt po 40 pf., žure cźelace mjaso, punt po 50 pf., žure swinjace mjaso, punt po 40 pf. Swinjace mjaso wotedawa so jenoź na cźišla 2101—2150.

— **Sserbske towarstwo „Nadźija“** z Budyschina wuleca šebi saždźenu wutoru, 24. 6. (na dnju swjateho Jana), we wjeczornischich hodźinach do Delnjeje Kiny k bratrej Lorenzej a jeho lubej mandźelskej, so by šebi prawje derje hotpodowacź a pošłužicź dało. Bratr Schajba, zastupujo prěnjeho pschedsydu, powita wschich w bohatej liczbje pschichwatanych towarischow, towarischki a hosći, pschejo jim prawje rjane, wjesełe hodźinki. Knjez Hańkr poñicźi na to rjany, powuczeny a sajimawy pschednoschk se swětłowobrasami wo Afriky a puscźinje Saharje. Dowjedże naš w duchu do tutych stron a roskoš teź wažnosćź tutych stron w dźensnischim a pschichodnym wuwiću na hospodarskim polu. Schumjazy pschikłeść jemu jeho prózu mytowasche. K pschednoschkej pschijimamy po wyschna serbska rejża, do kotrejež měschcźanju bo jynki serbskich spěwow. Herzy pilnje hudźachu a pschikłwatani žołkłay bratrja sawiščach a sabubnowachu pod nawjednistwom bratra Barta z Brěsynki mnohe połskie pschespolo, tak, so zyła žurla rzesche. Wjesela sabawa pleschesche jo tak wuwi a radosć a podobanje nam wobłsčo kóždeho pschikomneho pscheradźi. A hosćenzaŕ, bratr Lorenz, k tomu pilnje piwo točesche. Wjesela sabawa pleschesche jo tak hacź do prěnjeje hodźiny pschichodneho dnja. Prěni pschedsyda, bratr Krjeźmar, pschejesche na to wschém bratrow nóz a namołwi wschěch, nětko po wjesełych hodźinkach, „aźo pilnje dźěłacź za „wschotowarstwowisti stł“. — Rjana serbske swónczki šebi zunje sanoschnjo, brohowasche towarstwo k Budyschinej. — Haj to bě rjana, pěkna, serbska sabawa. Tuž, serbsay starschi, hdźe je wasch dorost? Pósćeleźe waschich synow a dźowcy k nam do towarstwa, so bychu z nami dźěłali, spěwali a so sabawjeli pó pschisłojnym waschnju — k zpomoženju serbskeho naroda.

— **Runklizowe muchi.** Schtóž hischcźe njesłyschi, może je šebi we wudawarni „Sserbskich Nowin“ wobhladacź.

— **Kaž słyschimy,** je powěsć wo sajeczu Doberzajtkho morbarja Kahle w Berlinje wumyślena. Ta morbarjom bo dale šlědźi. Nadźijomnje bo policijoi tola skónčnje poradźi, jeho sajeca.

— **Nowe rentnje bankowki** su bo tele dny wudate a to město starych 50-hriwnowskich bankowkow. Bankowki su cźišcźane 20. měrza 1925 a su jara derje k. mjacźu. Na nich je khowa žujenjarja namołowana. Te maju wulke płacźiwosćź, runje kaž star erentske bankowki. Powědanje, so nowe bankowki hódnosćź starych nimaju, je njewěrne. Njech sohodła kóždy hjes sadźakuje nowe bankowki pschijimnje.

Se **Sdzerje.** Do naraščeho bźěła katolskich Serbow bźěsche šej „Sswobodne sjednoczeństwo katolskich wuczerjow serbskeje Łužicy wulczało. K prěnjemu rasej pschi 40-tkrutym wobšacźu wotmě tu swoju druhu letuschu zhromadźiznu. Na tutón wuznam pokasowasche teź pschedsyda, wyschschi wuczeŕ Sstrobenk. Sdobom bźěchu šej teź pschiwinni wuczeŕi, so k. ju 'mu krajinu, kotraž bo mnohim sdaschе „ſ deskami sahita bycź“, sesnali a šej wobhladali. Njeskónčna ... wobrubja wjesełu, w kotrejž je bo k schuli nětko pschidružiła samostatna fara. Najprjedy pohosćeni na schuli, wotmě towarstwo swoje pohedźenje we Schmaranderez korczanje, hdźež je bo hacź dotal najwjetscha liczba pobuskowow sleschła, mjenujcź 33. Jedyn nowy bo pschiwsa. Po wschelakich towarstwownych sdźelenjach a wuczinjenjach pschedroschowasche kantor Andrizki-Radworski wo Sšterlinowym pišmje a jeho hódnosći sa schulu a powschitkownosći. Raskalo je 1911, posnuje porno dokalnemu bišmu, šiž z Zendźelskeje wuthadźa, a ma wschelake łepschiny, (ma na pisch. stajnje zenajku tokstosć, hdyž bo sa špěchne pišanje a druhe). Rěcźaše žnešesche dźak sa swoje sajimawe słowa. Na namjet budže so wo tutej maćizniz na jenym posdźischim pohedźenju wobschérnischo rěcźaź, hdyž je ko pišmo se wschelakich stron bóle wupruhowało a so trěbnych nasponjenjow nasóčało. Dale bo na to pokasa, so maju bo adrezy do wukraja stajnje we łacźanskich pišmikach pisacź, nasche němske pismo (schwabach) tam z wjetschepo dźěła njesmaja. Hižo požadana serbska fibla wundże we wulkich prósdninach, tak so może ko žydom po prózdninach wužiwacź. Dale saberasche so zhromadźizna wo łepschim zrjadowanju pschedpydźiwa starschiskeje radh a proźby so, so by to Khrósćańska schula do tutoho wdala. Se spěwom „Hdźe statok mój“, skónči so dosć hodźinje traioze pohedźenje. — Tak dalako hacź hischcźe cźah sbywasche, wobhladachmy sej najbliščim wokolinu, kiž ma mnoho zajimacźeho na sebi. Wschudże je rjana nascha luba serbska Łužica! Jenož widźecź a sacźuwacź dyrbiš jeje rjanosće! Na pschepročenje k. fararja Dérnika podachu so wobdźělnicy do hospodźiweje farskeje domu, hdźež buchu nanajlubjošćišnjscho a jara bohacze pohošćeni. Wutrobny dźak, sjednoczeny z harmonikej zlatowa a z druhimi wjazyhłósnymi spěwami, towrješe pschedsyda w mjenje zobuskowow a hošći. Hischcźe druhe zlote słowa, kotreż namołwjachu k pschesjednosći, a k lubosći mjes wjeźerikim a duchownym stawom, wuhłodźi njeczorna hošćina. Schuli a farje hischcźe na tutym mjenje wutrobite „Sspłacź Bóh“. Hdyž wjeczorne ... serbskeho holu so łehachu, wjesesche cźežite awto hošći hamo hacź na mjesy wjeczorneje Łužicy. Po puczu z rannju mějachu pschileżnosćeze, rjanojcze naščeho krasnika wobdźiwacź. Riane wobrazy twoštanu žiwe w pomjatku wobdźělnikow. W nasymnišu do Budyschina na 40-letny jubilej a we winowcu k naschemu lubemu pschecźelej do Hajnij.

S **Bukecź.** S tutym tydźenjom sapoczachu w naschej wsy z pschetrowanjom drohi. Dźěło tkěrko spěchuje. Tola pak budże wokolo 5 njedźel tracź, prjedy hacź budże wschitko hotowe. W tutym cźasu so z Budyschina pluhes Wósport do Lubija jěduje. Awtam so tutón wokolopuć wšo njesprodoba. Bukecźenjo pak so wjesełeja, so maju snadnjenischa na khwilku měr.

S **Porschicz.** Naschе serbske towarstwo „Sswěra“ prosy swoje bohusławy na malu zhromadźiznu dla Kulowskeho sčěta. Njedźelu 28. junija po serbskej Božej słužbje, 1/2 1 hodźin, chcźeli bo wschitcy, wosebje dowěrnicy z kóždeje wsy, sesicź. Wschedsydstwo wschěch dowěrnikow prosy, so bychu so, kóždy we swojej wsy, wopraschcźeli, kelko bohusławow šo na sčěcźe wobdźěli a wo tym rosprawu podali.

S **Lubija.** Tu šu šo w saždźenych dnjach z hromadami italske kórli na witi pschinjesśe. Kórka płacźi 20 abo 30 pjenjezkow.

S **Bukecźicź.** Saždźenu pondźelu a wutoru buchu tudy schulske dźěcźi pschešladowane. Tuto pschewjedźe dr. Wecsemann z Barta. Pschi tom bo wupokasa, so je wjele dźěcźi w posledninim cźasu khěba trdalo. Wužitne by bylo, hdy buchu so tute do jeneje wocźeńtwjorcźe pósłałe. Tola to mnohim tudomnym starschim, kaž šo da, do hłowy njecha. Namjet, kotryž je šo tu w tutom nasranju pscheb krótkim cźasom cźiniłi, bu wotpokasali. Sšamo pschemeńenje powětra by dźěcźom zaro tyło.

Se **Ssmjerźeźcz.** W Janikej kupjeli w Ssmjerźeźcźach poklicźa so pondźelu (swj. Pětra a Pawła) pschiležnoćź, wubjernu kuszert žłyschcźeć, kotryž budże wuwjedźany wot prjedawscheho polka grenaděrow, nanujedowany wot hudźbneho direktora Feierciła z Drježdźan. Srědka to wokolnje pschiležnosćź dawa, tak wosebitny kuszert słyschcźeć. Schtóž ma wotenkdźenje, njech potajkim pondźelu wulkotny parkowy kuszert w Janikej kupjeli wuh... Po wschelake. Wjeczor bo parkowa sahroda pschi rjanym wjedrje wobswětli. Po kuszercze je bal. Teź wutoru wjeczor budże w Janikej kupjeli wjesełka sabawa z hudźbu a se spěwom.

Se **Stykźina.** Pola naschеje wšy bo Schyrzewiny mošt porjedźa. Tuž je sa cźah porjedźenja sakałane, z cźłkimi sapschahami pisches mošt jěduźicź. Waha sapschcha njesmě potajkim 20 zentnarjow pschekrjechcźicź. S cźłkimi sapschahami ma so sa cźah porjedźenja ... Las jěduźicź.

Se **Spal.** Saždźene dny cźyschche tudomny ... Jurij Rak po korb gyna na rěsanju dóńcź. Pschi tom padny na njesnate waschinje po kłobuce dele a zebi nog ... Prascha so jara, hacź sujesłoženy pschi žiwenju wostanje.

S **Mišcźe.** Pschi ludličenju je so tuhy 2915 wožiwow naliczilo a to 1370 mužiskich a 1545 žónskeho pohłaa.

S **Běłeje Wody.** Tu je bo 22. junija 14 letny schulet Hans Hołlas, žyn schćeńcźerskeho dźěłaczerja Biedricha Hottaha na Gutenbergskej dróšy 8 zhubił. Hółz 22. junija wjeczor wokolo 7 hodź. dom wopuschcźi a bo wjacy njewrócźi. 23. junija žu jeho w Mužakowje na hermanku widźeli. Won bě boły, z nabej hłowu, we schérym sportskim wobleku a płatowej koschli. Je-li by jeho nětko widźał, chcył jeho sadźerźeć a jeho k policiji abo k jeho mamej bo wjesećź.

S **Mužakowa.** Słužejna Hana Pohlez, dźowka krawskeho mišchtra Alfreda Pohla, je psched pruhowanišcźi kommišiju Lětnicźanskeho podkrjeża swoje mišchtrske pruhowanje jako schwalcźa wobstała.

Z Łužicy.

* **Pcźołki dweju konjow skónczowałe.** W Nólrsdorfie pola Zitawy pcźołki dweju konjow fabrikanty Raunscha napadnychu. Kako jeho pohonc̀ je sapschahowan domoj jědźicź, pschiležeźeschtaj nadobo dwaj rójaj pcźołkow, hydźmy so konjomaj na schiju a tlamu. Hnydom konjej wupschahnychu, tola njemóžachu jimaj wjele wjazy pomhacź, dokelž je pcźoły w nětkotrych njeiisschinach nadpadowachu. Nichto njeměrźeschtaj so sapschahej bliżicź. Zyle kicźe pcźołkow wiachu konjomaj na schiji a na tlamje. Pcźołki konjaj jara straschnje skałachu. Schija jimaj hnydom thětro sadcźeknje. Tuž njemóžeschtaj skoćeźeji wjazy wjele powětra dostacź. Jako tlamy schćerko wotewrjeschtaj, a sa powětrom srdbaschtaj, jimaj pcźoły hischcźe do tlamy nałetachu a do jasyka straschnje skałachu. Jene skocźo bo we wulkich bolescźach na 30 rasow na semju wali a wałcźo so po

Knjeżna Skuderie.

Powědanczko z doby franzowskeho krala Ludwiga XIV.
wot E. T. A. Dwórnika.

(Pokračowanje.)

„Mischtrje Cardillaco, schto wy cźinicźe?“ zawołam ja wótśe.

„Sakłaty!“ zareji Cardillac, cźeri kaž błykk nimo mje a so thubi. Zyle wustrózany, ledma trocźatki mózny, bliżu so ja k porażenemu, tkanu so pschi nim, hnadź, myślu sebi, może jeho hischcźe wumnožicź, ale niz kusa žiwjenja njeje wjazy w nim. W žrowżim zmjertnym strasche njepschindu za tym, so je mje policija wobstupiła.

„Žiżo sadźy jedyn wot tych czertow śniczeny — he, he — mkódy cźłowjecze, schto tu cźiniśi — by jedyn z tuteje zwólhy? Precź ! tobu!“

Tak wokachu na mnje a pschimnuchu mje. Ledma mózach wumjakotacź, so ja tajśi zakostny njeskutk zyłu njebjech mohł skucźicź, a so dyrbja mi we měrje cźahnycź darź. Tu sasnjeźi mi jedyn njeswocźi, a rjekuje śmježo:

„To dże je Olivier Brusson, stomiśi, tiž pola naschego prawneho mischtra Rene Cardillaca dźěła! Haj — tón budże lidźi na drósy morićź! To mi laśi wuhlada — je zyle po waschinju tutych złośtnikow, so woni pschi cźele žełzo wostanu a so popadnyeź dadźa. Kak běsche hólcźe? Rosprawej throhle!“ —

„Krótko pschede nmu, prajach ja, „wuskoczi jedyn cźłowjek za tamneho, storcźi jeho dele a cźerjesche rychle dale, hdyż ja wótśe zawołach. Ja dyżdy tola pohladacź, hacź je porażeny hischcźe hódi wumóg.“

„Nó, mój žyno,“ zawoła jedyn z tych, kiž běchu cźełko złehnyli, z tym je nimo, pches wutrobu, kaj śiajnje dże ranа.“ „Cźertowo,“ praji jedyn druhi, „pschihódechmy tola sośy pschepośdśe kaj pschedwiczeravschim; i tym wotźalichu so i cźełom.

Kak běsche mi k wutrobje, njemóźu śpyka prajicź; ja so wobmałach, hacź so mnu žón njecźeźeła, běsche mi, kaž dyrbjał nětko hnydom wotmužicź a so dźiwacź tutomu podźiwnemu saschmjatanju. Cardillac, nan mojeje Madelon, njetrafnu mordaŕ. Ja běch bjesmózy na kanjeźitne złydźeńśi jeneje khěje padnył. Pschezo bóle a bóle błyżachu so raśiche serja, ofizierśi kłobaŕ, bohacze z pjerjemi wupschenу leżeźche pschede mnu na dłóżbje. Cardillacowy krawny njeskutk, na tutom mětnje dokonjany, hdźeź ja žedźach, stejeźche jaśnje pschede mnu. S hrózu cźerjach wotkud.

Zyle samyślceny, nimale bjes wědomja śedźu ja we swojej jiwicźzu, tu Rotewrja so durje a Rene Cardillac sajmi.

„Božedła, schto wy dzecźe?“ wołam jemu napschecźo. Wón na to zyła njekedźbujo, pschińdże ke mni, źmeźe so na mnje wobstajnje a z tajkej pschecźelnosćeju, kotraž mojm snutkownm wotthłinosćej hischcźe powjetschi. Wón śeźe jedyn starý hłabłaty śtólcźk k śebi a gyny so ke mni, dokelž so ja njemóžu z mojeho loża pośbłynyeź, na kotreż gym so cźiśinyk.

„Nó, Olivier,“ sapoczńe wón, „kak so cźi wjedźe, wbohi hólcźe? Ja gym so wopraudźe hrośnje pschehladał, hdyż tebje z domu wusłoreźich, ty mi na wschěch kónzach pobrachujesch. Runje nětkole gym na jenym bźele, kotreż bjes twojeje pomocy žyło dokónczeźi njemóźu. Kak by było, hdyż by sośy pola mje dźěłakł? Ty mjelcźiśi? Haj, ja wém, ja gym cźe pranił. Njecham sapreźeź, so běch na tebje hnewny dla tutych łubowanjow ſ Madelon. Tola prawje pschekładź gym śebi potom tu wéz a namakaŕ, so pschi twojej wuschikowsći, twojej źwérje, twojej pilnosći śebi njemóźu žanoho lepschcheho pschidchodneho gyna pschecź hacź runje tebje. Pój potajkim so nmu a hladaj, kak móześi śebi Madelon sa mandźelśtu dobycź.“

Cardillacowe słowa pschereźnychu mi wutrobu, ja tschepotach psched toho stólcźk, ja njemóźach žanoho słowa prajicź.

„Ty so dliśi?“, dźeźche won dale z wótrym hłosom, njeś tym so mje jeho błyschcźatej wocźi wobkedźbowaschtej, „ty so dliśi?“ Ty hnadź njemóźeśch bźenja hischcźe so nmu hicź, ty maśch druhe wéźy psched sobu. Ty dźeźeśch hnadź Desgraiśa wupytnacź abo jamu Argentsena abo la Regnie. Bjeź so na kedźbu, hólcźe, so te pajory, kotreż dźeźeśch sahubje dnuhdy wuwadźeś, tebje hamoho njepschimmu a njerostorhaja.“

Tu wuśpypa so śłóncźnje moja rośhorjena wutroba. „Njech cźi“, praju ja, „njedy cźi, kótśi su bje śebi njekrałtnych njeskutkow wědomi, tanne mjena cźinja, — ja nimam nicźa ſ nimi cźinicź —“

„Po prawom, Olivier“, rěcźi Cardillac dale, „po prawom cźini to tebi cźeścź, hdyż ty pola mje dźěłaśch, pola mje, tohо najśkawniścheho mischtra naścheho cźasa, świśeźe wyhołowaźeneho dla jeneje źwércy a spraunosće, tak so by kóžda śla wobśtórbna cźeźko na hłowu śtórźbnika padnyła. Schtóž nětko Madelon naśtupa, dyrbju tebi wuhnacź, so mógeśch ty moju pschikhłinosć jej žamej pschipśiwowacź. Wona tebje lubuje ſ tajkej raśnosćeju, śaźoż tomu nejźenmu dźeźcźu źyła wérić njebych. Hnydom, hdyż bźeźe ty prjeć, padny mi k nohomaj, wobja mioj kolenje a wuśna płaczo, so bjes tebje njemóźe źiwa bycź. Ja běch myślłach, so je te jenoź wunmyślenje, kaž bo to husto pola tajśich nłodych śalubowanych śtawa, so dyżdża hnydom wumrećź, hdyż nětkoho nětkaŕ lubośnje na go pohladam. Ale wopraudźe, moja Madelon bu thora a hubjena, a hdyż chcźch jej tutu hłupośćź wumrećźeć, wołaśche tu śróćź twoje mjeno. Śchto chcźch śłóncźnje cźiniccź, hdyż njechach jej zadźiwołowacź dacź. Wéźera wjeczor prajach ji: ta śwoku bo wśchcho a póndn jutśje po tebje. Tu je wona pśches nóź roskćeła każ róża a cźaka nětko na tebje wścha roshorjena we źwojej wilkej lubośći.“

(Pokračowanje.)

Přiloha k číslu 146 „Serb. Nowin“

Piatk, 26. junija 1925

Jan Schmitt:

Zajimawy italski hłós wo Łužiskich Serbach.

(Skónčenje.)

Manifest, kotryž je 3. 5. 1922 wuschoł ſ podpiſmami najſławnišich ſławiſtow wſchelakich kónčinow ſwěta a wobrocža ſo ſ proſtwu na Swjatſk Narodow, ſo by na ſo wſak kulturny ſchkit łužiſkoſerbſkeje mjeńſchiny w Němſku, je wón w horjeka pſchiwjedzenem ſmyſłu pſchiwjedł; je poſtžehnjeny nad abſurdne politiſke wſajimy. Autor zituje ſ njeho najwažniſchi dźeł.

Kapitola ſtatiſtiſkich datow wuſuje ſnowa a pſchibližuje mjeſu nětčišćich łužiſkoſerbſkich žydow a mjenuje liczbu wobydlerſtwa, němſku hamtſku ſ l. 1900 (116 721), kotrejž nón njewěrí, a niz hamtſku łužiſkoſerbſku ſ toho ſamoho lěta (146 000); dohromady ſa dźeńſnišchi dźeń ſ něſchto tyſaz Serbow bydlazych w druhich dźelach Němſkeje a wupuſczowarjow na 200 000 duſchow. Data wěrywuſnaca pſchiwodža jenož ſwjerſchnje (na 15 000 katoliſch w Saſkſej).

Rěcži tutoho naroda — łužiſko-ſerbſkej rěcži wěmuje ſo dalſchi dźeł roſwažowanjow. Str. 229—233 naſtawka ſaběrarju ſo podrobniſcho ſ roſdźelkom wobeju rěcžow hłownje po ſwukach.

Dozwła, — tak roſſudźuje autor, roſdźele mjes hornjo- a delnjoſerbſchćinu ſu njenje bóle ſebi podobne kaž roſdźele mjes cźěſchćinu a ſłowakſchćinu abo ſłowjenſchćinu a chorwatſchćinu. Napiſcherjo poliſchćinje jeju wobej charakteriſuje, ſo nimatej nožowki, napiſcherjo cźěſchćinje njeměwatej ſłoſkowornoho l a r. K łěpſchemu napohladej pſchinoſcha pokaſu we woběmaj rěcžomaj „Wótcze naſch“ a dźeł naroduje pěſnje „Njeſbóžowny ſłowar“ (Sa Kamjenzom ſa horami . . .) ſhromadnje ſ italſkim pſchełožkom. Dodawa hiſchcze, ſo ſo ſtary němſki prawopiſ (ſchwabach) ſamětnja dale a bóle ſ analogiſkim (łacžanſkim); prawopiſ bliži ſo cźěſchemu prawopiſej; ma někotre ſmanjeſchła pižmikow ſ polſchćinu wſate, druhe ſu łužiſkoſerbſkej rěcži ſamołwne.

Kapitola poměrnje najdłeſcha (pſchi njewulkim roſſahu ſtudije; ſtr. 231—236) wuſuje łužiſkoſerbſke literarne ſtudije. Szyła, wěrno projene, cźinja ju dołhu pokaſli; literarne ſtatwiſny ſanje ju ſnadź pſchejara krółke.

Prěnje piſane literarne ſerbſke pomniki ſu, kaž ſkoro wſchudże druhdże, pſchełožki evangelija, pſalmow a modlitwow. Prěni ſnaty literarny dokument je J a k u b i z o w y delnjoſerbſki pſchełožk Nowjeho Sakonja ſ l. 1548. Najſtarſche cźiſchćene delnjoſerbſke ſpiſy „Wěſnje pěnjuow“ ſ pſchiſamknjenym Lutherowym katechižmom wobſtarane wot A. Molera (1574), hornjołużiſki mały katechismus ſ l. 1597.

Nimo nabožnjiſkich tekſtow pitaju ſo też rěcžnizy a ſłownik. Chojnanowa rukopiſna delnjoſerbſka rěcžniza ſ l. 1650, Tiſmowa cźiſchcźana hornjoſerbſka ſ l. 1679 a Sſwětlikowy ſłownik ſ l. 1721. Liczba ſłownikow a rěcžnizow po cźaſu doſcz roſcze.

S prěnim ſerbſkim bałnikom je był protеſtantſki kněz Jurij Mjen, kotrehoż dźěła buchu po jeho ſmjerczi wudate l. 1806. Bałnik Handrij Seſſel (1804—1872) je kraſnje wujewił ducha narodnych pěſni a ſłowjanſku duſchu. K jeho ſchuli łužiſheja: Fiedler, Duczman, Domaſcha, Radyſerb, bałnjerka Herta Wicźaſeja a druſy.

Seſſerjowſho wuliwa je ſo prěni ſproſcził Jan Cźěſła a woſtejhe Cźiſchinſki (1856—1909), narodny pěſnjer Hornjeje Łužicy. S najmłódſchich ſałtužujetaj kedźbnoſcze pſches ſwoju bałniſku originalnoſcz: Józef Nowak a Jan Skała.

To by ſnło wſchitko ſ literarneje hiſtorije we ſtudiji Giuſtiſowſho. Hewak ſu tu pſchiſpomnjenja wo łužiſkoſerbſkej wótcźiniſkej poeſiji, we kotrejž pjecza klinczi horze jeđjeńje, žiwy bycź a ſakhowacź ſtare waſchnja a nałožki, łubоſcź k ródnej ſemi, a we kotrejž doſtała njehywaju ſłožby pſchećiwo njepſchećelej a ſazpěcze a brutalny humor ſwuczeny w politiſkich a wótcźiniſkich ſpěwach druhich narodow (pſchidružene je něſchto pokaſkow, mjes kotrymiž je też narodna hymna łužiſkoſerbſka); dale něſchto ſłowow nutrneho pſchipóſnaca narodnej pěſni łužiſkoſerbſkej, najlepſchemu to wurafej duſche, kiž pſchewodża zyle cźłowjeſke žiwjenje (kołebawki, pěſnje łubоſcze, pěſnje ſrudoby, modlitwy). „Wynjeſ byli dźeńſa Łužiſzy Sſerbja ſ prénjej ſtrażu ſłowjanſkeje ſ wjeczoru a wottorhnjeni ſe wſchěch ſtron wot ſłowjanſkeje ſwójby, jich narodne pěſnje njeſhu jenož ſłowjanſke, ale, ja dyrh prajił, wone ſu typiſte ſłowjanſke“, dodawa autor (232). Sſu ſkerſcho ſtruchte dyźli wjeſoſe.

Seſſehuja někotre rjane pſchikłady narodnych pěſni we běžnem italſkim pſchełožku (ſ wjetſcha pěſnje ſrudneje łubоſcze), potom dźeł łudowje baławy „Hrózbny kwaſz“; jedna ſ melancholiſkich lyrikow Seſſerjowych, dwě ſ Cźiſchinſkeho; ſ Nowaka hymnus Praſe, kołeſny ſłowjanſkich nadźijow ſe ſóerki „S duchom ſwobody“ (1919), ſ Jana Skała dwě lyriſe ſ knihi „Schkŕe“ (1923).

Někotre ſ poſłednich wotrěſkow wopiſnja někotre łužiſkoſerbſke waſchnja a nałožki; narodnu draſtu, kotruž Giuſti njemuje „wopruwdże wuraſnu ſe ſwojim dobrym waſchnjom a ſe ſwojej wumětiſkej harmoniju barbow“ (237), pſchiwěrki a wobrjadły pſchi narodnjenju dźeſcza, ſymſke bjeſady a pſchaſy ſ powědanjom ſtarych powěſcjow a bajkow, kwaſne a pokrjebne nałožki, ſajimawa powěſcź wo naſtacźu gmejny „Błoſanezki“ a baja wo ſerbſkim Lubinje, hory „Kaponiza“, pſchipadły wódnika.

Dozwła, wobliczimy-li wſchitko, pſchi njewulkim roſſahu dźeła, je wobſah, kaž je widzeć, bohaty a pițany. A jeſiło w poſłednich rjadkach ſpiſowacźel wokſnuca (ſtr. 239), ſo „cźim wjacy ſpytnikow we ſłowjanſkich wězach budże ſo wo ſerbiſke praſchenje ſajimowacź, cźim bóle powołni ſo we dobwjeźeńkim pſchewinjenju tutoh małeho naroda, kotryž ſi kulturnych a moraliſkich pſchicźinow ſaſcź njemóże a njeſmě“, je to jeho njemała ſaſtužba, ſo wſchoſtronſke a derje ſrjadowane wědomoſcze wo Łužiſkich Sſerbach pſchinoſcha też do italſkeje literatury, w tutom wotrjeđže hacź dotal tak jara ſłudeje.

K lětušemu wšoserbskemu zlětej

5. julija w Kulowje.

Hłuboki a dalokoſahajcy wuſnam, kiž ma, abo ſkoro wjacy, kajſiž dyrbi ſ cźaſom naſch lětny wſchotowarſtwowiſki ſlět dóſtacź, njeje ſo hiſchcze we ſcherſchich worſchtach prawje ſapſchimnył, a dopołnał.

Ma ſo ſ njeho wuwicź wſchoſerbſki narodny ſwjeđzeń, kotrehoż riap tworja naſche ſerbſke towarſtwa a organiſacije, wſchě, bjes roſdźela. Je wuſne, ſo ſo zły ſerbſki lud a jeho organiſacije jómu ſa lěto ſeidu w rjanym lěcźnym cźaſu, na rjanym ſwjeđeńu, hđjeż ras w radoſtnym roſwołoženju žiwje ſacźuwany zhromadnoſcu jenotnoſcź, hđjeż ſo cźaſemy a ſeſnajemy jako jedyn zyłk, jako ſtynojo a dźowki jedneje macźerje. Haczrunicź ſmy małki naród, ſo tola njeſnajemy. Snaje naraſnički ſerbſki lud ſwojich nawieczornych krajanow, Borjan i wokolinu Łužiſkich horow Delanow ſ wokolinu Wojerez abo Sſlepeho, a nawopak, a ſzyła Hornjoſerb Delnjoſerba a nawopak, jich nałožki, jich narodne draſty, kiž dźakowano Bohu we wiſchelakich ſtronach ſathowachu w tajkej nóżnej traſnoſcźi? Sſmy žiwi we ſwojich wjeſkach a njeſmy ſebje. Mnoho mohło ſo wo tutom ſamėru pſchehonſchowacź a pređowacź. — Jónu dyrbimy ſo ſa lěto ſeńcź, wſchě ſerbſke towarſtwa, wſchitzy Sſerbio. Tohodła wupóſłachmy do naſchich towarſtwow hęſło:

Wutworimy naſch lětny wſchotowarſtwowiſki ſlět k wulkotincemu wſchoſerbſkemu ludowemu ſwjeđeńu!

Je wěſo mnjne, ſo najprjedy naſche towarſtwa ſabiſchtnu tutón hłuboſći ſamėr naſcheho ſlěta, kotryž ſo po wohſamknjenju naſtnеje generalneje ſhromadźiny Domowiny Lětha wotmětwa w Kulowje. Slět njeje naležnoſcź něſkotrych ſariadowarjow, kotříž cźaſ a cźuwu na jeho pſchihoty a pſchewjedźenje wobmuja, ale cźeſtna naležnoſcź ſ wſchěch ſerbſkich towarſtwow. Wot powſchitkoho jahorjeneho a wjeſeleho wobhđźeńja towarſtwow wotwiſnjeſ ſ hrónja, kaž wulki budże ideelny dobytk, kiž ſa ſebje a wſchěch wobhđźelnikow wočakujemy: wobohnjenje a ſeſtužnjenje naſcheje ſerbſkeje narodneje myſle.

Doſtoine a impoſantne wuſtupjenje (ſpěwnych towarſtwow, Sſokoła, ſerbſkeho ſwjeđeńſkeho cźłoha atd.) na ſkutkowacź na zyłu wokolinu a pſchikładowarjow. Wuſnam toho njehođźi ſo prěcź. Zuſtawſkowe roſpinawa ſe hobrſzaj w ſerbſkim kraju, ſe ſwojimi wulkimi pſchehewaſczemi a ſwjeđeńjemi wobtužuje žiły ſerbſkich wſow, kotrež njewehđźa, hđje ſłuſchcźa a běža ſa ſwonkownymi efektami. Słubimy lud a — pſchehenđźeli ſo. Tajke a podobne myſle a nałhonjenja, myſli — ſu zyſe na měſtnje we ſwiſku ſe wſchoſerbſkim ſlětom.

Je też wuſne wuwrajicź, ſo druhe naſche ſerbſke ſtowarſchenja a organiſazije (kaž Macźiza Sſerbſka a wob.) njeſmědża bjes cźiſnjeho ſajima w ſtronu ſtacź, kaž by rjekł, ſo jich ſerbſki lud niczo njeſtara. Wſchitzy ſłuſchnemy na wſchoſerbſki ſwjeđeń, hałe hđyž tam wſchitzy budźemy, a hđyž wſchitzy ſa njón bźěłamy a ſo horimy, budźe ſlět wopruwdże wſchoſerbſki ſwjeđeń a ſměje ſwój narodny wuſnam. Też kđóđy wopruwdże ſerbſki farař może ſ dobrym ſwjeđomjom jón ſwojim wođadnym deworuzejcy. Sawoczujemy jón ſe ſerbſkim nyſchworom, ſwérni ſerbſkim ſaſadam a ſaſadże naſcheje ſtětowje proſtlamazije, ſo dyrbimy ſlět wutworjecź ſ wſchoſerbſkim ſwjeđeńjom na ſakładze ſchcheſcźanſtwa ſ ſeſtužnjenju a poſtžehnjenju ſerbſkeje myſle.

A ideja a ſamėr wſchoſerbſkeho ſlěta dyrbi ſo ſanjeſcź do ſchěrokich worſchtow ſerbſkeho ludu, hłownje pſchi ſerbſke towarſtwa. S tym njemużemy ſo ſpokojecź, ſo cźłoſka tych ſtarych ſwérnych ſ towarſtwa, ſnadź jenož dewjatnaſta, jeđje na ſlět, ſo by ſwoju winowatoſcź dopjelniło. Nė, zyły ſerbſki lud dyrbi ſo ſmutkownje wobſtarnyć cźuć, ſo by ſobu był na wſchoſerbſkim ſlěźe, wobſebje też tak mjenowana ſerbſka intelligenza, kotruž hđiba jenož junu ſa lěto ſ dźela wohładnyć na poſtžehnjenju Macźizy Sſerbſkeje, hewak wſchak niz, abo tola jara, jara ſrédka. — K pſchemyſlenju a ſkutkowanju.

Domowina.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyſzina.** Krajnozyrkwinſke ſhromadźeńſtwo na rózowej hašu 31. Njedźelu dop. 1/11 hodź. njeſtžeſćina ſchula. Pop. wulke ſ dźěćimi njedźelſkeje ſchule do Zyſcheg, ſhromadża ſo na rózowej hoſſu, pop. 1/2 hodź. Wjeczor we 8 hodź. evangeliſazijſka ſhromadźizna w Budyſzinje. — Wutoru wjeczor 1/8 hodź. ſwjatk młodźiny ſa roſſudź. ſkſeſcź. Sa młodźenzow a ſrjedu wjeczor we 8 hodź. ſa młode hołzy. — Schſwórtk wjeczor we 8 hodź. biblíſka hodźina. — Pjatk, 3. 7., wjeczor we 8 hodź. generalna ſhromadźizna ſa ſobuſtawy.

S **Budeſzcz.** 3. njedź. po ſwj. Trojizy ſmeje ſarař Domaſchka rano w 7 hodź. němſku ſpowjedź, ſarař Bóża dop. we 8 hodź. nđmſke a 1/10 hodź. ſerbſke předowanje. Kollekta. — Sſrjedu pop. 1/4 hodź. ſhromadźizna ſkſeſcź. kow. ſonoſo.

S **Bukcz.** 3. njedź. po ſwj. Trojizy rano 1/7 hodź. ſerbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſerbſka a dop. 1/10 hodź. němſka Bóża hłużba. — Wumrěli: Hana Macja Mikanez, jehłaſcherka we Łuſkt, 30 l. 9 m. 19 dn. Kaza. — Korla Bohuměr Wirth, njem. ſyſnt w Rachlowje, 2 m. ſtary.

Amsterdamski namórnik.

Nižoſenika łódź „Alkmaar“ wróći ſo ſ korjenimami a ſ druhimi płodami ſ kupy Jawy.

W Southamptonſkim pſchiſtawje poſaſta łódź, a namórnikam ſo dowoli, na kraj wuſkupicź.

Jedyn ſ nich, Handrij Werſteeg, njeſkeſche na prawym ramjenju wopiju, na lěwym pak papuſcha a w rukomaj waczok indiſkeje tkaniny. Wſcho cźaſyſche w měſeze pſchzedaċ.

Naléczo dobywaſche ſo do kraja a nóż wupſcheſtrěwaſche hiſchcze ſahe ſwoje łſchidła nad měſtom. Handrij Werſteeg dźěſcze ſ dołhej kročzelu po troſzku kurjawej a malo wobſwětlenej haſzy. Namórnik myſlešche ſebi na nawrót do Amſterdama, na ſwoju maċ, kiž njeběſche ji dołhe lěta wjazy widźał, na ſwoju njewjeſtu, kiž jeho w Monikendamje wocźakowaſche. Wulicźi ſebi, kelko pſchi pſchedaczu ſwojich ſwěrzatow a tkaninow wuſhbytkuje a pytaſche ſa wobkhodom, w kotrymž mohł wězy pſchedaċ.

Na Abovej-Barowej dróży k njemu derje ſdraſczeny mużiki pſchiſtupi a ſo jeho woprašcha, hacź jednoho kupża ſa ſwojeho papuſcha pyta.

„Tutón ptak“, mężnjeſche zuży, „by ſo mi derje hodźał. Trjebam někoho, kiž ke mni rěcźi, bjes toho, ſo trjebam jenu wotmołwjecź, dokelž ſym zyle woſamoteżeny żiwy.

Kaž wſetſchi dźeł niżoſenikow namórnikow, tak rěcźeſche Handrij Werſteeg jendźeſcźy. Prajeſche placźiſnu, ſe kotrejž běſche njeſnaty ſpokojom.

„Sċźěhujcze mi, rjekny Jendźeleċan. Bydlu tħěrko dołko wot jow. Wy papuſcha ſam do kłětki hadźicze, kiž mam doma. Wy wukładżecze też ſwoje tkaniny a najſtarſche namakam mjes nimi jednu, kiž ſo mi ſpodoba.“

Wobſwożeny nad njenadźitym ſhożu, krocźeſche Handrij Werſteeg ſa gentlemenom. W nadźiji, ſo jemu patka pſchepada, thwaleſche jeho nimo měry. Wuſwědowaſche jeho ſpodźiwnu drużinu, kiż jendźelſke wjedro najlepje ſnjeſe a ſo najſpěſchniſcho na knjeſa ſnuċźi.

Bórzy pak pſchesta Handrij Werſteeg rěcźeċ. Jeho hłoż běſche na pródne wulkinczał, pſchetoż njeſnaty niewotmołwjeſche jemu, haj wón dozwła na njeho njeyoſhlucháſche.

Mjeleżizy krocźeſchtaj dale. Dźeſchtaj pſchi druhim. Jenoż wopiza na prawym a papuſcha na ſwym ramjenju, wobaj dawaſchtaj ſłyſkniwe ſwuki wot ſo. Żedźeſchtaj ſo ſa pralěſjami w dalokim ſujnym indiſkim kraju.

Hdyż běſchtaj mużaj zyłu hodźinu nóżkowaloj, rjekny njeſnaty nadobo:

„Bližimy ſo k mojemu wobydlenju.“

Wſchitaj hižo měſto wopuſchczikoj. Na woběmaj ſtronomaj pucża leżachu jahrodły ſ wyſokimi płotami. Tam a ſem ſabłyſkny żiweża mjes łopjenami. S cźaſami ſatrubichu daloko na morju łódźne truby.

Njeſnaty poſaſta pſched żelezitymi wrótkami, wſa klucź a wotewri durje. Lédma běſche Handrij pſches brjoh ſtupił, tu ſawrě zuży wrota.

Namórnikej bu żyle dźiwno. Lédma możeſche malu rjanu kħěżku ſpoznacź, kiż hłuboko w jahrodże leżeſche. Wokna běchu ſ wokenjami ſawrjene a żana pruha żiweża njedobywaſche ſo do cźěmnoty.

Mjeleżiwy njeſnaty, morwy dom, to wſcho běſche ſróżne dojeż. Handrij pak ſo bojomni, ſo běſche njeſnaty jemu prajił, ſo ſam bydli.

To je dźiwnuſcht, myſleſche pſchi ſebi a dokelž njeſo niżoſenicki namórnik bojaty, ſo hy hódno było, jeho wurubicź, hańbowaſche ſo, ſo je ſo bojał.

* * *

„Hdyż macże ſapałki, tak ſwěcźeże mi“, prajeſche njeſnaty. Tykny klucź do ſamka a wotewri tħěżne durje.

Namórnik pożłuchaſche jemu, a hdyż běſchtaj faſtupiłoj, pſchinjeſe njeſnaty ſwěżu, kiż rjenje wudehżowany ſalon wobſwětleſche.

Handrij Werſteeg běſche zyle ſpokojeny a ſmérowany. Nadźijeſche ſo hano, ſo jemu dźiwnuſchi rjany dźeł kłaninow wotkupi.

Njeſnaty, kiż běſche ſe ſalonka ſchoł, wróći ſo ſ kłětku.

„Ssadźeże ſwojeho papuſcha tu nuts, doniż njeje ſkłudny a to njepowěda, ſchtož dżu wot njeho wupraſene mėcź, njedoſtanje żadyn płaczi ſijeſch.“

Potom, hdyż běſche płaczła do kłětki ſawrěł, proſcheſche namórnika, ſwężu do ruki wſacź a do pódlanikeje ſtwy hicź. Tam je — tak praješche njeſnamz — błido, na kotrymż może ſwoje tkaniny roſkładżeċ.

Handrij Werſteeg pożłuchaſche a dźěſche do woſtamjeneje ſtwy. W ſamnym wokomiku wużżyſcha, każ ſo ſa nim durje ſawrěża, klucź wobwjertnje. Wón běſche ſajaty.

Satrachcźeny ſtaji namórnik ſwężu na błido a dżiwſche ſo do duri walicź, ſo by je wutłoċźił. Nadobo ſawoła na njeho hłóż: Jenu krocźeż a wy ſcze morwy, namórniko!

Handrij poſběhny hłowu a wuhlada w jenej ſchkałbje revolwer tcżaġ. Wuſtrożany poſaſta.

Na żadyn pad njeběżcźe jemu móżno, tu ſo wobaraċ. Jeho hewak we wſchěch ſrachach wunożaży nóż njeniżoſeſche wużicź. Sſamo revolwer njemóżeſche ſo pſcherżiwo revolwej měricź. Njeſnaty ſchkitaſche ſo ſa jenej muru a wobſtrażowaſche tak namórnika. Pſches ſchkałbu tykaſche jenoż revolwer.

Sełſkiſche na unje, prajeſche njeſnamz, a pożłuchajcze mi: Wunuczena ſłużba, kiż macże mi wopokaſaċ. ſ płaczi ſo wam. Nimacże żeneje wółby, dyrbicże mi bjez kóżdeho dlijenja pożłuchaċ, hewak morju waż żywa. Wocźiſnicże błidowy kaſchczik . . . Tam leżi revolwer ſ pjeczimi kulkami. Wſmicże jón.

S **Budyšinka.** 3. njedź. po Hod. Trojicy rano we 8 hodź. serbšce, dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Sobotu za wotčehnjenje młodźiny. Wječor wot ½8 hodź. swjatočnostny cyrkwinski program podajenych.

S **Barta.** 3. njedź. po Hod. Trojicy rano w 7 hodź. serbšca spowjedź, we 8 hodź. serbšce a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Sobotu za wotčehnjenje młodźiny we ewang. ... Kuacu. — Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći.

S **Huski.** 3. njedź. po Hod. Trojicy rano w 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němska a dop. ¾10 hodź. serbska Boža słužba, farar Wjesak z Hodźija. Sobotu za dźěći. Pop. ½3 hodź. dźěćimkemšenje, kand. theol. Handrik.

S **Hodźija.** 3. njedź. po Hod. Trojicy hamje farar Voigt rano w 7 hodź. serbšce spowjedź, we 8 hodź. serbšce a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. W 11 hodź. dźěćimkemšenje.

S **Hućiny.** 3. njedź. po Hod. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba. W 11 hodź. kemšenje za dźěći. Kollekta za ...ftowotčehnjenje młodźiny.

S **Hornjeho Wujězda.** 3. njedź. po Hod. Trojicy rano w 7 hodź. němska spowjedź a swjate wotprašenje, we 8 hodź. němske kemšenje. — Sobotu za swjěcej. evang.-luth. nabožinskeho rozwuczowanja. Pop. w 10 hodź. Boža słužba za dźěći. Pop. w 2 hodź. rozdźělenje k konfirmowanej młodźinje. — Wutoru, 30. junija, pop. w 6 hodź. pohrjebenje zyrkw. pschedstejićerja Schwa.

S **Klukša.** 3. njedź. po Hod. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbšca a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba, 1. njedź. nješkwor so dźěći. — Wumrěła Hana swob. Krankichowa rodź. Lowkej, tydźelska w Komorowje, 59 l. 11 m. 4 dn. stara.

S **Lupoje.** 3. njedź. po Hod. Trojicy rano we 8 hodź. serbšca a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba, kajka cand. t.. mir. Mencej. Kollekta za stukt ludowje we Dušiny.

S **Malešecy.** 3. njedź. po Hod. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbšce a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Kollekta za ev. rozwuczowanje młodźiny. W 11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. w 2 hodź. zyrkw. rozdźělowanje, w 3 hodź. towaršenje młodych holcow na farje.

S **Minakala.** 3. njedź. po Hod. Trojicy rano w 7 hodź. serbšca spowjedź, we 8 hodź. serbšce a dop. ¾10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. rozdźělowanje k młodźinje.

S **Rožanźa.** 3. njedź. po Hod. Trojicy rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbšce Boža słužba. — Sobotu Kwela Hetuj, kuch. běłkowskeje Mara Kloze w Janje.

S **Njeswačelidła.** 3. njedź. po Hod. Trojicy rano w 7 hodź. serbšce spowjedź, we 8 hodź. serbšca a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba. — We 2 hodź. kemšenje za dźěći.

S **Nukez.** 3. njedź. po Hod. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba. Pondźelu wječor we 8 hodź. žónske towaršenje.

S **Wóšćinka.** 3. njedź. po Hod. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbšce a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Kollekta. Pop. ½4 hodź. Boža słužba w Lěsej. We 4 hodź. młode hotcy na farje.

S **Budyšinje.** We Michalskej zyrkwi směje rano ½8 hodźinu farar Tiesčeř němske Boże wotkasanje, ½9 hodźin němšku a w 10 hodź. serbsku Bożu słužbu. — W twórnej žónske towaršenje w „Naturheim“ na Mukakowej hasy. — Smrěći: Ida Hedwig rodź. Jähnig, Micharda Emila Bröfela, korčmarja w Hornjej Kinje, wanoz, 26 l. Gustav Hermann Lička, privatus w Hornich Kunbracicach, 63 l., pohrjebany na Hrodźišćanu.

S **Khwarcity.** 3. njedź. po Hod. Trojicy rano we 8 hodź. serbšce a ½10 hodźin němske kemšenje. Sobotu za ev.-luth. rozwuczowanje młodźiny. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. žónske towaršenje.

S **Porschitz.** 3. njedź. po Hod. Trojicy rano w 7 hodź. serbšce Boże wotkasanje, we 8 hodź. serbšce a ¾10 hodźin němske kemšenje. Pop. ½2 hodźin dźěćikemšenje we Porschizach, ½3 hodźin ev. tow. žónskeje młodźiny we Porschizach, ¼4 hodźin we schuli w Boschezach serbske Boże wotkasanje.

Swětowe namakanje złota.

W cząsu wojny „Foreign Affairs“ wosjewja amerikanski finanzny spisowaćel Edward Spurr krótke rozmyslowanje wo wuwiću swětoweho namakanja złota. Spisowaćel wuzi w njej, so je wunamakanje złota swój najwuspěšnischi złohowčas hižo psched někotrymi lětami dopołko.

W cząsu 1 lěta 1894 do 1917 je so na zyłym swěcze tolko złota wunamakało, kaž w prjedawšich 400 lětach. Swětowa złotowa reserva wuczinješe w lěcze 1895 jenoż 4 miljardy dollarow, to je 16 780 miljardow hriwnow. W lěcze 1906 pak běše 8 miljardow dollarow, to je 33 560 miljardow hriwnow. Pschi tom ma so na to dźiwać, so je złotowa reserva złoro pokoja wunamakanja. Dołhi cząs běschtaj Jendźelska a Sjedneńcene staty najmaj-nischej złotowunamakarjej. W lěcze 1913 wunamaka so w Jendźelskej 63 proz. a w Sjednoczenych statach 19 proz. W lěcze 1923 pak wunamaka so w zyłej Jendźelskej proz. W lěcze 1923 pak wunamakanja złota, w Sjednoczenych statach pak jenoż hišće 14 proz. W Kanadze pak postupuje sajo wunamakanje złota. Do lěta 1913 wuczinjesche kanadske wunamakanje złota w pscherěku wob lěto 1 miljion dollarow, 1918 pak běšče na 14 miljionow dollarow postupiło a w lěcze 1924 samo na 31½ miljona dollara. Australiska a Jendźelska Indiska njebudze wunamakanje wjazy postupowacz. Jenoż w Kanadze a Sibirskej może hišćkze wunamakanje złota postupowacz.

Złota je na swěcze kónc lěta 1923 něhdże 9½ miljardy dollarow. Po prozentach rozdźěla so na sćehowaze kraje: Amerika ma 50 proz., Jendźelska 8 proz., Franzowska 7½ proz., Argentinska 5 proz., Italska 2 proz., Hollandska 2 proz. a Němska 1 proz. Na jednoho cłowjeka pschidźe po pomerje wobydlerstwo w Argentinskej 54 dollarow, w Australskej 41 dollarow, w Ameriy 39,7 dollarow, w Schwajzarskej 34,6 dollarow, w Kanadze 27,5 dollarow, w Schpanskej 23,8 dollarow, w Franzowskej 17,9 dollarow, w Jendźelskej 16 dollarow, w Schwedskej 11 dollarow, w Wotdnischej Ameriy 8,7 dollarow, we Japanskej 8,6 dollarow, w Italskej 5,5 dollarow, a we Němskej 2 dollaraj. =n

Předate motorske koło.

Nan, jurista, běsche se statnym sastojnikom, bu pak posdźischo lubłowaschwa dła z wikowarjom wunmělskich wudźělowu. Sšyn je 21 lět stary, mały, łkchiwy a kwawy s pluzow. Je s dobreho domu, je měschczansku schulu wopytował, dwě lecze wobšłodnu schulu a běsche s wuczownikom w jenym wobkhodze. W posledním lěcze słuzł zyły rjeczas njepopłuchnoscjow, zebasche a pscherschichnjesche. Cząsto zjawjesche so wot dobytkow s wunmělskich wudźělowu, kiž jemu jeho nan pschewoblajł. „Kak pschiłubjesche ze na to?“, tak prasche so Jundrik stajnje tych, kiž runy puch wopuschczischu. Wobskorženy: Hodźi moja macz wumrě, běch 13 lět stary. Mój nan so sajo wożeni, puczowasche wjele, nochaz sa nikim kamjeń cžinnyeż, mi pak dźěsche so hujenje. Njedostach doma niczo jeść, tuż dźech do hoseńcza jeść. Hoseńcząr snajesche mojeho nana, kiž wschitko sajo zaplaczi. Jenoho dnja pak sawadźich do druheho hoseńcza, hoseńcząr njesnajesche mojeho nana

Ssudnik: A tu wobhładowasche so to jako najzlaczerstwo?

Wobskorženy: Běsche to mój prěni khłostanski kusk.

Ssudnik: A schto sta so 1. augusta 1924?

Wobskorženy: Wupoczćich sebi w jenym wobkhosće na Kurwjerčskej dróży motorske koło. Na nim chachł k swojej khorej wowzy do Schcježcina na wowzyt jěcz. 3 hriwnu napłaczich. Pola Prenzlawa sniesłoščich. Cžischczach mot orske koło hacz do wožy, hdźež mój nan bydli. Tam dźech k samkarjej, pola kotrehoż běsche runje jedyn ratař. Wonaj rěcžeschtaj mi, jimaj motorske koło sa 90 hr. pschedaez. 40 hr. mi hnydom saplaczischtaj. Shtnu sumu dschschtaj mi po cząsu wotplaczicz. Mój nan dźiwjesche potom naležnosći wumunacz. Firma pschi Kurwjerčskej dróży pak wjazy njeběsche.

Sswědkowjo wobkruczichu powschitkownje złowa, kiž běsche wobskorženy prajił.

„To njeje k prěnjemu rasej“, rjekny nan, ssudnje a złabje, „so w tutych poměrach psched sudnikim stołom leju“, a kaž wschitzy nanojo dźesche dale: „Njemóju złoro wěricz, so je mój syn normalny, běsche dźe jimu dwaj měsazaj dołho w hoseńci cžuwoh, so by so tam wobkedźbowacz dał.“

Ssudnik: Ale tu njenamaka so niczo njenormalnoho.

Nan: Wobkedźbowanje běsche najsterje pschekrótki cząs. Hołzowy macžerny bratr běsche mjeńnarodny njeboław, jehoż wuj njeběsche wjele lepschi.

Ssudnik: Wasch ſyn wupraja, so je jeho pschirodnik macž ſ prim hrubje sakhadźała a tohodła je na khěwje puče pschisłoł.

Nan: Haj, to prajesche, ja pak njemóžu to wěricz. Mój ſyn je wěsče duchakhory. Jeho drje njemóžeze samolwitoho cžinicz.

Wuſtud běsche: pol lěta jastwa. =n

Přilopk.

* **Muž ſ dwěmaj ſonomaj.** Bywschi president New-yorkskeje bawlmoweje bursy Gratmelj je žiwy dźesći cząs nadobo ſ dwěmaj ſonomaj ſenjeny. Prěni ras ženjesche so, jako bě hišćkze ſtudenta na jenej univerſiće a saſtojdli so w Newyorku. Posdźischo ſesna so ſ wětšej Jaddowej, kotraž bě tak ſamo ſe ſwojim manželſkim we Newyorku žiwa. Jeje muž w lěcze 1919 wumrě. Po tym dasche so Gratmelj w Terasu wot ſwojeje ſony dźesći. Newyorkſki ſtat njepschichpósna dźěłenje ſeitnyj mjes manželſkimaj, tola dowoli so Gratmelwej, ſ Juddowej woženíci. Gratmelijowa prjedna ſona ſdźerza wšo prěnje prawo we manželſtwoje, tola druha njepłaczesche wjele mjenje. Stónczenje mjeſeſche prěnja ſona taſke ſmjenje ſyte a ſadasche ſebi dźělenje ſeitnyj. Wudawaſche druhu manželſku jako manželſtwołamarku. Tola ſtat dźělenje ſeitnyj njepschichwoli a też manželſtwołamanje njepschipósna. Gratmelj wosta dale jako muž ſ dwěmaj ſonomaj.

Směški.

** **Dźiwadłowa hrajetka k ſwojej towaršeji.** „Hilža, wožera je ſo mi prajiło, ſo ſyſ ſo ſajo wudała? Praj mi tola, ſa koho ſyſ ſo tón krócz wudała?“ — Towaršicka: „Hm — hm“, wotewrěwschi ſwoju ruczku łoſchku, „nadźijam ſo, ſo mam jeho tharłku pschi ſebi.“

** **Pschichodna macz a pschichodny ſyn we ſwórſeſu.** Pschichodny ſyn posasta nadobo pschek krokodilom, kiž runje ſwoju „klamu“ ſ khětro rozsdajesche a ſwoje wótre ſuby kaž kalacze pokaſowaſche. „Jakubje, ſchto tu ſtejiſch a tak dołho myſlijſch?“ tak prascha ſo jeho pschichodna macz. „Ja myſlach na Tebje, luba pschichodna macžił“ běsche jeho wotmołwa.

** **Mała Hišćička.** Wuj: „Hišćička, kak pak je ſo cži prěni ras w ſchuli łubiło?“ — Hišćička: „Doma běsche rjeńſcho! Hdyž ſo doma modlimy, potom ſenjy ſtajnje na to. We ſchuli ſamy ſo dwójzy modlili a ženje njeſamy jědli.“

** **Na hjeſaadźe.** Na kofejowym wěnčku rěcza ras ſony a ſtare knježničzki wo mužoch. „Ja njemóžu ſtorzicz“, rjekny jedna, kotraž mějeſche ſwoju, ſo woženicz, „ſch mandželſtwi njehraje a njepije!“ — „Nekuri pak też?“ prascha ſo towaršicka. — „Haj, hdyž je pschipołonju derje wowobjedował, ſaſehli ſebi dymku, ale to ſtanje ſo jara ſrdła.“

** **Mandželſka a jeje ſchwalcza.** „Schwalcza nocze mi ſamu draſtu wjazy ſchicz, jeli jej hnydom-Zlicžowanji njeſaplaczischcu.“ — „To je wulkotne! Hnydom napiſcha jej dźakny liſt!“

** **Poradżena wurěd.** Macz: Ale hółeze, kak dha ſy mohł kolbaſu ſ korbika ſhubicz? — Mots: Ach, macži, po puczu dugo domoj ſwach wěko precz — a hdyž kolbaſu widżach — — — dha — — dha — dha běsche wona ſhubjena.

** **Wopak ſrozumiła.** Macz: Lenka, dźi thętke a pohladaj, hacz ma Rěſnikez wuj ſwinjage nóżki. Lenka, ſo wróciwſchi: Macži, ja njemóžach widżecz, hacz ma rěſnikez wuj ſwinjage nóżki, běsche w ſchkórnjach.

Swójbne powjesće.

Wumrěli: Erna Bartez rodź. Nordheimez w Budyšinje. — Ota Tuniq w Budyšinje, 46 lět. — Gustav Hermann Lička ze Zidowa, 63 lět ſtary.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Nad ſamoženjom pschekupza **Jana Julijuża Wilhelma Biernatcha w Budyschinje** je ſo 24. junija 1925 dop. ½9 hodź. konkurs wotewrił. Prawiwnik Grimm w Budyschinje je ſa konkurſoweho ſarjadnika poſtajeny. Konkurſne ſadanja maju ſo hacz do 25. julija na ſudniſtwje jepodaez.

*

Pucz ſ Njeſwacžidła do Noweje Wěſy je dła naſſypowanja na Nowowjeſeczanſkich honach wot 29. junija ſawrjeny. Jěſdźicz ma ſo w tutym cząſu psches Hoſeſchow.

*

Budeſczańſka gmejna je na Hamtſke hejtmanſtwo pródżnu ſapodała, hacz ſo jej njeby dowolilo, ſydnjene wobſłužki a deſchczowu wodu do Schprjewje pyſchelicz a ko ſ leżomnoſczow na Budyſchſko-Nowoſalzſkej dróży a ſe leżomnoſczow na honach 58—62 leżomnoſtnych knihow na Budeſczu. Namjet je wo § 33 wodowoho ſakonja wozjewjeny. Jeli ma něchtó pschećiwo tomu něſchto wuſtajicz, dyrbi ſwoje mjenjenje w běhu dweju njedźel hamtſkemu hejtmanſtwu pósłaez. Kotriž ſo w tutym cząſu njeſamolwja, ſhubja prawo na pschećiwjenje pschećiwo gmejnſkemu ſarjadowanju.

*

Budyſchſko-Wojerowſka dróha je na Cžichonjanſkich honach żeleſnitſich dźełow dła 29. a 30. junija ſawrjena. Jěſdźicz ma ſo w tutym cząſu na Cžichońz a Cžinchow.

*

Wjeſny pucz w Hrubocžizach, gmejnſki pucz ſe Sokołzy pſches Jaſoſizu do Lubjenza a gmejnſki pucz ſe Hrubocžiz do Jaſoſizy je dła naſſypowanja na Hrubocžanſkich a Jaſoſizanſkich honach wot 25.—30. junija ſawrjeny. Jěſdźicz ma ſo w tutym cząſu pſches Wěſchizy.

*

Pucz ſ Komorowa pola Rakez do Kulowa je dła naſſypowanja na Komorowſkich honach wot 25. junija ſawrjeny. Jěſdźicz ma ſo w tutym cząſu pſches Trupiny a Komorowſku pěſkowu ſamu do Rachlowa.

Namórnik poſłuchasche. Njeſnamz pak dźeſche dale:

„Na ſadnjej ſtwi je ſawěſčk. Sdźěłasce jón!“

Handrij ſdźěmy ſawěſčk a wuhlada ſyanſku ſtwu. W njej leżeſche na łožu ſe hyjaſanymaj rukomaj a nohomaj jónſka. W ercze teżeſche klumpacz. Sadwělnjo hladaſche na namórnika.

Roswjaſajeſe puta tuteje jónſkeje, rjekny njeſnamz, a łsmicze klumpacz ſ erta!

Hdyž běsche roſtaſ wumydeł, padny jónſka, zyle mloda hiſchcze a nimoměry rjana, na koleni a wołaſche ſe ſchkatułu won:

Harrijo, to je njeſaměcžiwe prudło! Sſy mje do tuteje tžeże wtekł, ſo by mje morił. Pschilubił ſy mi, ſo ſy ſebi ju wotnajał, ſo bychmoj naju wujednanje woſtwjeceſtoj. Myſlach, ſo ſym cże pscheswědczicła, ſo ſy ſtónczenje wěſty, a wěrich, ſo ſym njewinowata! Harrijo, Harrijo! Ja ſym njewinowata!

„Ja cži njewěrju“, prajeſche njeſnamz proſcze.

„Harrijo, ja ſym njewinowata“, wołpjetowaſcha młoda jónſka ſ duſchazym hłoſom.

„To ſy twoje poſledńje ſłowa, derje, chcu ſebi je ſpomjatkowacz.“ A jeho hłóh dyrkotaſche. Stónczenje praji hiſchcze: „Ja lubuju cże. Njebych cże łubował, bych cże ſam morił. To pak je mi njemóžno, dokelž cże lubuju.“

„A něſto, namórniko, njeſtejiſcze-li tuſej jónſkej, prjedy hacz ſym dźeſacz nalicził, kuku do hłowy, tak wdinjesche ſam morwy k ſemi.“ Jedyn dwaj, ſći . . .

A prjedy hacz běsche njeſnamz ſchtyri wuprajił, wutsełi wobkudnjeny Handrij na jónſku, kiž na kolenomaj klečzo proſcze na njeho ſhladowaſche. S wobliczkom praſny na ſemju. Kulka běsche cżoło pschedyrła. W ſanym dwokomiku wutsełi ſo ſe ſchkatuły a do ſpanja trjeczeny wali ſo namórnik k ſemi. Wopiza ſareji a khowa ſo do Handrijoweho pjelła.

Na druhi dźeń wuſłyſchachu ludźo njedaloko khěże dźiwne ſwuki a powóčku to policiji. Bórſy dobu ſo policizija, durje pschekamawſchi, do potajneho domu.

W ſpaniſkej ſtwi namaka cżełe młodeje jónſkeje a namórnika.

Wopiza ſtocži nadobo ſ rukawy jenomu policajſkemu ſaſtojnikej do wobliczа. Pschitomni wuſtrózichu ſo tak jara, ſo ſ domu cżekнychu. Hdyž ſebi ſajo pſches próh ſtupjeż ſwěrichu, tak ſaſtrělichu najprjedy wopizu.

Ssud pschepytowaſche naležnoſcz. Wſcho pokaſowaſche a běsche jaſne, ſo je namórnik młodu ſonu a na to ſamu ſo ſaſtrělił. Njech běsche to też jaſne doſcz, tak běsche tola wſcho druhe potajna ſtruchkohra. Lohko ſwěſcži policajia, ſchto běschtej cżełe. Hudałczko pak běsche, kak je lady Finngat, mandželſka jendźelſkeho paira, ſama ſ namórnikom, kiž běsche na ſamſnym dnju do Shouthamptonſkeho pschiſtawa pschijeł, do tuteje woſamoſcženeje khěże pschiſchła.

Wobſtejdźeł mjenowaneho domu njemóžeſche nicžo wuzypoſłużeżeho prajicz. Khěżu běsche tydźeń prjedy wuſtenu Collinej ſ Manchestra pschenajał. Jeho pak njemóžachu namakacz. Collin mjeſeche dołhu cżełowjeru brodu, kiž pak móżeſche też zuſa ſhołz, a nawoczi.

Lord pschijědżeże hiſchcze na ſtamſnym dnju ſ Londona. Hdyž ſwoju mandželſku wuhlada, běsche jeho bołoſcz najhórcha. Każ kóždy druhi, njewopschimny to najmjeńſche wo tutej potajnej naležnoſczi.

Po tutom podawku ſcżahny ſo zyle ſe ſwěta wyrócz. Wydli něſto we ſwojim domje w Kenſingtonje. Jeho towaršſchaj ſtaj njeręczazy ſłużobny a jedyn papuſch, kiž naſłajnje woła: „Harrijo, ja ſym njewinowata!“ =n

---

Ssudnik: Wasch ſyn wupraja, ſo je jeho pschirodnik macž ſ prim hrubje ſakhadźała a tohodła je na khěżu puče pschiſchoł.

Nan: Haj, to prajeſche, ja pak njemóžu to wěricz. Mój ſyn je wěsče duchakhory. Jeho drje njemóžeze ſamolwitoho cžinicz.

Wuſtud běsche: pol lěta jastwa. =n

jenki, dźiśiše pčoły wołbyć, tola pódarmo. Ludźo, kotrejž so prózowachu, konje ſ jich bolosćow wumóžić, buchu ſami straſchnje ſkalani a dyrbjachu lékarſku pomoc pytać. Jedyn tón pod żałoſtnymi bolosćemi ſa tſi hodźiny ſkónči, druhi ſamknu nóż hiſchće w konjenzu kónz wia.

S **Noweho Gersdorfa.** Tu ſrjedu rano w blíſkoſći Klippelez fabriki Martu Rößlerez ſ Filipsdorfa ujeſnuty kołojeſdźiwy pſchejédže. Ju cżežkoſranjenu do khorownje dowjeſchu.

S **Noweho Gersdorfa.** Paduch ſo tele dny da pinzy firmy Augusta Gochta na Fröbleſkej dróhy nutſkamaſche. S pinzy dobu ſo do ſkładow, hóžeš ſa 75 hr. pożiwnoſće kradny. Sa paduchom nimaju ſlédu.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Lipſka.** Wutorni dopołdnja w Lipſku na Gabaltſkej dróhy auto 80-létnu żonu pſchejédže. Koleſa jej pſches żiwot dźěchu. Wona krótko po njeſbożu wumrě. Wjednik awta njeje ſpjeża na njeſbożu wina.

* S **Limbacha.** Saſódźene dny piſachmy wo wulkim żeleſniſkim njeſbożu pola Hakettſtowna we Sjednoćenych ſtatach Ameriki. Na 40 wołſobow bě tam wo ſiwjenje pſchiſchło. S tym je tež jena ſwójba ſ Limbacheſkeje wokoliny ſpołu potrjechena. Pſchekupz Měrćin Alwin Hajnik w Chicagu dźiwſche ſe ſwojej mandźelſkej a ſe ſwojimaj dźěćimaj w ſtarobje 6 a 12 lět do ſwojeje domizny puchowaċ. Zyła ſwójba pſchi żeleſniſkim njeſbożu wo ſiwjenje pſchińdże.

S **Plawna.** Cżěſity auto pſchejédže 44létneho dźěłaċerja Bruna Hartenſteina ſ Plawna. Hartenſtein ſo na auto pſchiſtupi, wjednika ſo ani wo bowolnoſć njepraſchejo. Jako dźiwſche ſaſo ſ njeho ſtupić, pſchińdże tak njeſbożownje pod kołu, ſo ſo hnydom mori.

* S **Lěbnizy** (Liegnitz). Nječłowjeſka macż je rolcżſka dźiſlaczeńka Minna Roßeżez ſ Wolsdorfa. Wona nježeſche ſo tele dny pſched ſudom dla ſamorodnowanja dźěſća ſamolwjeċ. Je pjeża 27. februara ſwoje nowonarodźene dźěſćo do muſnika cżiſła. Sćud ju k 2 lětomaj a 6 měſaċam jaſtwa ſaſudźi.

S **Elberfelda.** Każ nam kraina żeleſniſka direkzija pſchéli, ſta ſo mjes Wiedom a Fröndenbegom cżežke autowe njeſbożo. Wołſobowy auto firmy Gräfe a Schlechter jědżeſche pſches żeleſniſke kolije, dokelž ſawjerna njebě ſpuſchczena. W ſamſnym wokomiku pſchijdźe cżah a auto ſobu hrabny. Auto bu zyle roſtſchadżowany. Schlechterowa ſo hnydom mori. Otto Gräfa a jeho mandźelſka ſo cżežko ſranjichtaj.

* Na **běłym dnju wurubili.** W Frankfurcze nad Mainom ſe jedyn ſaſtojnik na banku po pjenjeſy ſchoł. Jako na dróhu ſtupi, jemu dybſacżni paduchi wſche jeho pjenjeſy rubichu. Wón mějeſche pjeża 19.000 hr. pſchi ſebi. Paduchi ſo w ludźoch ſhubichu.

* **Njeſrěcże njeſrake kožmaczki.** W Saalfeldże ſkhori ſaſódźene dny zyła ſwójba na cżeſwjenu, dokelž njeſrake kožmaczki jědżachu. Sléna holeżka je hižo wumrěła. — W jenej wſy pola Koburga wumrě 15létna Irma Wjedrichez, dokelž bě ſo na cżorne jahodki napila.

* **Hiſtoriſki twar ma ſo pſchestajić.** Mnohim ſnate Holſtenowe wrota, ſobu najrjeńſche ſ hiſtoriſkich wrotow w Lübecku, maju ſo we bliſkim cżaſu na druhe měſtno pſchestajić. Wrota ſu jara wuſke a tak wulki wobkhód w Lübeku hacża. Nětko je ſo w Lübeku wo tom jednako, hacż ſo njebychu wrota pſchenjeſli. Praja: wſchitko w Amerizy zyle twarjenja pſchestajeja. Njejſu pak hiſchće doſchnali, hacż wrota zyle pſchewjeſeń abo wottorhaju a potom druhdże natwarja. Njech je, kajkuli. Wrota na wobroże waſchnje ſwoju hiſtoriſku hódnoſć ſdżerża..

* **Tſoje ſmjertne autowe njeſbożo.** Cżežke autowe njeſbożo ſta ſo pola Alſdorfa, tam, hdżež żeleſniſke kolije ſe Herzogenratha do Stollbacha pſches puć wjedu. Njeſbożo ſta ſo ſ tym, ſo tam żane żeleſniſke ſawjery njeſchu. Auto mlokowſeho wikowarja ſraſy ſ cżahom hromadże a bu zyle roſtſchadżowany. Wjednik awta a jeho pſchewodnik ſo ſmjertnje ſranjichtaj. — Pola Wirsburga ſraſy auto do ſchtoma. Wjednik a jedyn inżeńer buſchtaj hnydom morjenaj. Dwě druhej wobſoże ſo cżežko ſranjichtej. — We Elberfeldże jědżeſche ſkónny wikowař ſe ſwojimi ſnatymi na ſwjatoćnoſć. Dožu, po kotrejž auto jědżeſche, runje wuporjedżachu a wobſrjehaj njeje ſtrjeſche ſawjera. Auto do njeje ſraſy. Rutikaſedżaju buchu wuwjerhnjeni. Pſchekupz Arthur Klein ſwójby ſebi pſchi tom ſchiju a bě hnydom morwy. Druhi ſobuwožowaċ ſebi nop dwójzy roſraſy. Jeho do khorownje dowjeſechu.

* **Cżežke njeſwjedra w Italiji.** Saſódźene dny rakhachu w jenym dźěłu Abruzzow cżežke njeſwjedra ſ wulkimi ſlimkami. Wobſeże cżežko bu město Aquilla dohnapytane. Sſót, kotryż bě na paſnoje, bu ſ dźěła ſo tepi. Też někotre ſyrkwje a pohrjebniſchcża buchu wupuſcżene. Wjeſ Sſſa je nimale zyle powodźena. Tamny ſarař je ſo ſhubił. Też połkupaċ Efrikła bu cżežko ſ njewjedrom domawitana.

* **Najcżežſchi muż Awſtriſkeje wumrě.** We Wiedni, tele dny awtowepo wjednika Richarda Jedliſkeho ſ rowu njeſechu. Wón bě najcżežſchi muż zyleje Awſtriſkeje. Wažeſche 380 puntow. Khornaċ, kotryż wužiwaſche, mějeſche cżiſło 63. 15 muži jeho ſ rowu njeſechu a tola mějachu ſ nim hiſchće wulku próżu. Jako 10-létny ſchulſki hólcżeż wažeſche hižo 170 puntow a triebaſche ham ſa ſobje zyłu kawku. Jako ſe żeleſnizu jěſdżeſche abo do dźiwadła dźěſche, dyrbjeſche ſtajnje dwě měſtnje ſapłaċicż. Wón 38 lět ſtary wumrě.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

Pratwny wubjerk ſaſtſcheho ſejma je po němſkonarodnjanym namjeżeje wobſamknył, ſo ma ſo krajny wuċeſny plan poſtajicż. Cżeże wotrjeſnjnych ſchulſkich radżiżeſelow maja ſo połožicż. Tohodla dyrbi ſo měſtne dohladowańſtwo ſchulſke faſtupjerſtwo ſaſo wobnowiċ.

*

W Schönawje pola Kamjenizy je ſo jeżena hlina wotwokalita a tſjoch dźěłaċerjow pod ſobu pohrjebała. Jenoho ſ nich morjeſeho wuhrjebachu, druhaj ſtaj ſo cżežko wobſchkodziłoj.

*

Pſchi cżeſkim njewjedrje ſu ſo pola Perleberga we Braniborſkej na ſynach tſjo cżeładnizy ſ błyſkom ſarażyli.

*

Każ ſo ſ Newyorka powě, ſu w Japańſkej tſi nowe ſemjerjenja byłe. Prěnje je w połnócnej Japańſkej, druhe w połodnjoſchej Japańſkej a tſeċe w měſtomaj Kobe a Oſaka było. Poſlednjſche bě najſylniſche.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Jednota „Sokoł“ ma ſwoju zhromadźiznu pjatk, 26. VI., wječor we 8 hodź. w Serb. Domje. Bratřa a ſotry njech ſo na njej wobdźěła.

Budyšin. „Nadźija“. Dźenſa pjatk wječor ½9 hodź je ſpěw. pruha za mużſke hłoſy. Dokelž ſo dźeń za Kulowski zlět bliži, je kóżdeho winowatoſć, zo přińdże. Dirigent.

Bukecy. „Sokoł“ změje ſobotu, 27. junija, wječor z dypkom we 8 hodź. zwučowanje. Wšitcy njech cyle wěſće přińdu. Načolnik.

Drježdżany. Serb. tow. „Čornobóh“. Njedźelu, 28. 6 pop. ¼4 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Po kemšach mała zabawa w Zmijec hoſćencu na Christianſkej dróży 22.

Kulow. Njedźelu, 28. t. m., wječor z dypkom ¼7 hodź. zhromadźizna zlětoweho komitoja w Koklec hoſćencu. Wšěch ſobuſkutkowarjow naležnje proſymy, zo bychu z wěſtoſću přiſłe. Domowina.

Pančicy. Jednota „Sokoł“ ma pjatk we 8 hodź. we Wudworju zwučowanje. Zwučowař přińdże. Kóżdy zwučowacy ſobuſtaw ma přiné. Knihi ſo wudawaja. Starosta.

Porſicy. „Sokoł“ ma pjatk pruhu noweho zlětoweho proſtneho zwučowanja z hudźbnym přewodom.

Porſicy. Serb. tow. „Swěra“. Přeproſymy wšě naše lube ſobuſtawy k małej zhromadźiznje na njedźelu, 28. junija, po ſerbſkej Bożej ſłužbje pola Lindnarjec. Našich dowěrnikow proſymy naležnje, zo bychu na zhromadźiznje rozprawu podali, kelko wſobow ſo z jich wſy na Kulowſkim zlěće wobdźěli. Přińdźe wšitcy cyle wěſće. Předſydſtwo.

Prózſtwa — dla zlěta. Serbſke towařſtwa a jenotliwych Serbow, kiž wobſedża wulke ſerbſke khorhoje k wupowěſowanju, naležnje proſymy, zo bychu je Domowinje za zlět w Kulowje požčili, zapodaja je ze ſwojim znamjeſkom abo wozjewjeja ſwoju zwólniwoſć do ſekretariata Domowiny. To porjadne wróċenje zaručuje ſo

Domowina

Radwoř. Njedźelu, 28. junija, wječor z dypkom we 8 hodź. wotmě́ja woſadna młodoſć ſwój zabawny wječor pola Delanec. Štóž chce dobro młodoſće ſpěchować a někotre hodźinki ſo zawjeſelić, njech k nam přińdże.

Siepo. „Serb. tow. za Slepo a wokolinu“ wotmě́wa njedźelu, 28. jun., pop. w 4 hodź. w nowej korčmje pola Bastiana w Slepom hłownu zhromadźiznu. Wšitke ſobuſtawy ſo naležnje proſa, zo bychu we połnej liczbje přiſłe a kóżdy hiſće noweho ſobuſtawa ſobupřiwjedł. Jednać budże ſo wo wobdźělenju našeho tow. při ſerb. zjězdźe w Kulowje 5. julija, hdżež dyrbi tež naša rjana Slepjanſka narodna drasta zaſtupjena być. Nowe předſydſtwo ma ſo też wuzwolić. Też je zajimawy přednošk přilubjeny.

Towařſtwam. Nawoľwamy komdźiwe towařſtwa, zo bychu nětkole hnydom zapóſłałe ſwoje připowjedźeńſke karty, jim připóſłane.
Proſymy dale wšě ſo towařſtwa, kotrež maja ſwoju towařſtwowsku taflu doma, nam tole wěſće a hnydom wozjewić. Domowina.

Zwjazk ſerbſkich ſpěwnych towařſtwow ma ſobotu, 27. 6., pop. ¼4 hodź. w Serbſkim Domje hiſće raz ważne poſedźenje. Wšitcy dirigentojo ſu naležnje přeproſujemy.

B. Krawc.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku **Marko Smoleř** w Budyšinje — Zamolwity za hoſpodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brožzyney, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Hospodarſki rozhlad.

Pjatk 26. junija 1925.

Wežerawſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,196	100 franzowſk. frank.	19,34
1 jendźelſki punt	20,390	100 čěſkoſł. krónow	12,43
100 ſchwajz. frankow	81,43	100 półłſk. markow	79,85

Efektiwny nječaſny wežera na Berlinſkej burſy jara wſchelaki wobkhód. Skónčnje běchu kurſy wo něſchto ſtrnjene. Też němſke ſtatne a wójnſke požčonki ſwoje kurſy ſchlichu.

Na **produktowych wikach** běchu wežera płaċiſny ſtrnjene pſchedewſſchim w khlěbowym žiċe. To bě na wikach nimale žadne. W jećmjenju a wowſu wjele pſchemjenjenja njebě. Muka ſo ſchadna. We wotrubach a wonjeſchkach wobkhód dale měrny woſta. Wežera płaċiſche zentnar

w Berlinje

pſchenicy 13.30—13.45 rožki 10.90—11.10 jećmjenja naſtn. 11.30—12.25 naſymſk. 10 hacż 10.80 wowſa 11.55—11.95 hr.

w Lubiju

pſchenicy 13—13.40 rožki 11—11.40 jećmjenja naſtn. 10.50—12.— wowſa 12.50—13.25 hr.

we Wróćſławju:

pſchenicy 13.85 rožki 11.25 jećmjenja naſtn. 13.— naſymſk. 11.— wowſa 12.—

W termińſkowym wikowanju:

ſa julij: pſchenicy 13—13.10 hr., rožk. 10.30 hacż 10.72 hr., wowſa 9.57—9.67 hr.

Wiki wežera w Lubiju: Butra, kuſk 1—1.10 hr., jeja 12—13 pj., morchej 25—30 pj., lórki ſchtuka 20 pj., ſołotej kórčk 10 pj., rjerwjeń 10—15 pj., hrihy 1.20 hr., truſkawy 1 hr., holanſke jahody 35—40 pj., wiſnje 35—40 pj., kožmaczki 20 pj., hromak 1.40 hr., wſcho po wuneċe, jeli niežo druhe pſchiſpomnjene njeje.

Wiki wežera w Shorjelcu: Butra, kuſk 90—95 pj., jeja 10—12 pj., holanſke jahody 30—35 pj., kurjatka 1—1.25 pj.

Wiki wužitkowcho ſkotu w Leer w rańſchej Friešiſkej ſandźenu ſrjedu. Pſchihnali běchu 710 howjadłow a 400 drobneho ſkotu.

Młode dóiłi a wyſokožuċeſelne krowy:

1. kaſkoſče	600—700 hr.
2. kaſkoſče	400—550 hr.
3. kaſkoſče	250—375 hr.
jałowy	300—700 hr.
ſelne byki	150—300 hr.
proſſnicy na paſtwu	150—400 hr.

ſłót k rěju 40—60 hr., po zentnaju żiweje wahi, proſſata 15—20 hr., běhaki 35—50 hr., wowzy 20—30 hr., jehnjata 5—10 hr. Słót pomjo poſlednim wſchu wo něſchto lepje dźěſche.

Wiki wežera pjatk w Khorzelnju: Howjaſe mjaſo 2ch hacż 1.10 hr., ċelaſe 1—1.20 hr., ſkopjaſe 1—1.40 hr., ſwinjaſe 90—1.40 hr., ſyra płeċkina 1.40—2.40 hr., ſuſcheny połeċ 1.20—1.40 hr., ſchmalz 1.60 hacż 1.80 hr., jeja 12—13 pj., butra 1.80—1.90 hr., twaroh 20—25 pj., holbje, ſchtuka 1—1.60 hr., kury, khaponi 2—4 hr., kaċki 1.50—3.— hr., hornik punt 0.70 hacż 2.50 hr., ſpinat 50 pj., hromak 0.60—1.40 hr., ſołotej kórčk 10—15 pj., zybła 25 pj., běrny zentnar 4 hr., rjerwjeń 10 pj., kožmaczki 35 pj., truſkawy 50 hacż 80 pj., jaſke jahody 20 pj., maleny 60—70 pj., wiſnje 40—70 pj., holaſke jahody 35—40 pj., wſcho po wuneċe.

Tydźeńſka roſprawa wulkožymjenjenje Męz & Co. w Berlin-Steglic.

Cżerwjeny dźeċel	85—115 hr.
běły dźeċel	110—150 hr.
ſchwedſki dźeċel	60—85 hr.
módry dźeċel (luzerna)	78—96 hr.
żołty dźeċel	26—32 hr.
wěrny (inkarnatki)	24—30 hr.
heidſchka	15—17 hr.
kołodźij	10—13 hr.
lupiny, żołte	8—9,50 hr.
lupiny, módre	8—9 hr.
woſta	20—22 hr.
żonop	32—36 hr.

Na pſchedaj:

Kolo, motorſke, 3½ PS. w Budyſchinje, Schprjewina haſa cżo. 4.

Krowa, ſylna wyſokožuċeſelna, w Truſzezach cżo. 21, — abo jałowja, wyſokožuċeſelnej, we Hukſchinje cżo. 28, — młoda, wyſokožuċeſelna, w Skakowje cżo. 6.

Kupiċ pyta

Holaſke jahody, Theodor Raabe w Bělej Wodźe, Schulſtraße cżo. 6, — Kreiſchowa w Kamjenzu, Weſtſtr. 2.

Sſo pytaja:

Wotrocżk, Měrćink w Dřewjanach,
Widaſiſi, Kubźela w Dřetwej.
Pahonc, mlokarnja w Budyſchinje.
Rěſnik, rěſnik w Pančicżach.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Na wikach malo kupuja, płaċiſny ſo njepſcheměnichu. Tendenza: wotcżakowaja.

Dop. ¾12 hodź.: Każ pſched hodźinu, tola płaċiſny popuſchczichu. Rožk trochu bóle kupuja, tendenza: měrna.

Płaċiſny na Barliniſkich produktowych wikach.

Żito a wołijowe ſymjo po tunu abo 1000 kg, ſemjo 100 kg, wſchelſiny po Hotej hřiwnje.

	25. 6.	24. 6.		25. 6.	24. 6.
Pſchenica	266-269	266-269	rapš. wołijcht	15-15,80	15-15,80
rožka	218-222	215-219	pozd. melaſka	10,00	10.00
naſtk. jećmjenjeń	226-245	226-242	ſeradella	13-15,25	14-15,25
nat. jećmjenjeń	—	—	běrnaże kruſči	19-20,70	18-20,50
wowſ	231-239	231-239	ſuny	21 22,00	21,00-22
kukuriza (Mais)	215	—	woſa	24-26,00	23-26,00
pſchenicżn. muka	33-36,25	33-36,00	lany wołijcht	22-23,00	21-23,00
rjana muka	29-31,07	29-30,50	módre lupiny	10-11,50	10-11,00
pſchenicż. wotr.	13-13,50	13-13,30	žołte lupiny	13-15,00	13-14,50
rjane wotruby	14-14,10	14-14,20	ſymo, 50 kg	3,20-3,80	3,20-3,80
rapš	360-370	360-370	ſłoma, rjana	1,00-1,40	1,00-1,40
lane ſymjo	385-390	385-390	„ pſchenicż.	1,00-1,30	1,00-1,30
hróch	25-26	25-26	„ wowſowa	0,85-1,15	1,00-1,15
pjelušchki	21-23,00	21-23,00	„ jećmjena	0,95-1,00	0,95-1,00

Płaċiſny rěſneho ſkotu na Drježdżanſkich ſkótnych wikach.

25. junija:

1 wol, 7 bykow, 9 jałowjow a krowow, 556 ċelatow 20 wowzow, 357 ſwinow.

Płaċiſny ſa

ċelata: 2. 68—70, 3. 58—64, 4. 46—54;

ſwinje: 1. 75—76, 2. 77—78, 3. 72—73, 4. 68—71, 5. 62—68.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

W krasnym parku

Janskich kupjel w Směčkecach

(Johannisbad Schmeckwitz)

pónděelu, 29. junija (swj. Pětra a Pawoła) **wulki koncert**

wuwjedżeny wot Feiereis-oweho orchestra z Drježdżan (prjedawši polk grenaděrow). Započatk w 7 hodź.

Wječor **wobsětlenje parka a Réunion**

Wuforu, 30. junija, wječor w 7 hodź.:

Zabawny wječer z wjeselymi, hudźbnymi a spěwnymi přednoškami.

Hosćenc w Nowej Wjescy

Sobotu, 27. junija

wulke swinjorězanje

K tomu přećelnje preprošujetaj

Geissler a mandźelska.

Žonjace a holčace drasty

kasakske bluzy

we wulkim wubjerku po tunich płaćiznach

W. Häcker

na Žitnej hasy 7.

Po płaćiznach, tak tunich, kaž je mi někak možno,

poručam we wulkim wubjerku:

Mužace wobleki, sportske wobleki, kordowe a manchestrowe wobleki, wobleki za młodźencow, pacholow, hólcow a dźěći, najlěpše manchestrowe kholowy, kholowy do dźěła, krute kholowy, lohke lěćne kholowy, barbojte a smuhate tkaninowe kholowy, Breecheskholowy, čorne a módre kóperowe jaki, **lěćne jaki a žakety**, lacy, lacy do dźěła, derje imprägněrowane jaki do wětra, kholowy za młodźencow, pacholow, hólcow, krótke a so zapate kholowy z lacom, gumijowe mantle, lystrowe žakety, čorne a wšelakich barbow atd.

A. zwud. Mengerowa

w Budyšinje na serbskich hrjebjach 6

(měješel Woldemar Menger)

Hižo přez 40 lět znaty, kruće solidny a sprawny wobkhod.

Wosebje khudšim ludźom a dźěłaćerjam dawam přileżnosć, zo móža tak tunjo, kaž jenož někak možno kupować.

Zahrodka

— serbska čitanka —

za srěni skhodźeńk ludowych šulow

je hotowa a na předań

w Serbsk. knihalni

w Budyšinje

Dójka

(Amme) so k spočatkej julija pyta

w Budyšinje na Nouartskej drózy 5 delka

Syneho wučobneho

pytam do młyna. Haš do 27. 6. 25. so zamolwić pola młynskeho městra

Jurja Čornaka

we Łazku.

Ratarstwa

wšelakich wulkoćow z najlěpšej pšenićnej zemju předawa tunjo

Wilhelm Koschmieder

posrědnik ležomnosćow we **Zhorjelcu, Konsulstraße 36.**

Telefon 2368.

Wysokosućelna

ćehniwa kruwa

je na předań

w Pěskecach čo. 3.

Někotři wolacy

so hnydom pytaja na

ryćeńkubło w Milkecach.

Meble a polstrowe twory

dobre a tunje poruča

Handrij Strympa

w Budyšinjena róžowej hasy 15.

Barby

za wšě barbjenje, też wěcywustojnje přihotowanc, poruča

Jan Schüch

wikowańnja barbow

w Kulowje.

Žony

Poručam swój wulki skład pjchenańkow, měšačnych a pjchebpabowych powjazow, podpołožkow.

Cźeju rad k tabje.

Wagnerowa w Budyšinje

pódla šulerskimi wrotami čo. 9

Kóždy, schtóž ma

něšto na pjchedań, schł, grat, wschelake nanje a trjebane wěcy, abo schtóž chce hrěb něchto kupić, wotjeń to :: :: s nawěchtom we :: :

Serbskich Nowinach

Zajdźe nawěchtk so w nětkle 6000 žrěbjich domach ćłta :: a ma wěstu wuspěch. ::

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihiśišćerńja

w Budyšinje.

Kedźbu! Serbskim starším na Židowje!

Serbcy starši na Židowje, kotřiž ze swojimi dźěćimi serbski rěča, móža swoje dźěći zamolwić do ferialneje kolonije k wočerstwjenju. Bliže zhonja w sekretariatu Domowiny w Serbskim Domje čo. 2 w 2. poskhodźa. Wobkedźbujće „Domowininy kućik w čo. 146 „Serbskich Nowin". **Sekretariat Domowiny.**

Vogtlandske gardiny

meter po **50 pj.** — **Madraske gardiny,** hač za małe wokna, krasne mustry, kobrcey wulki wubjerk Kitrašowe tkaniny, ječki po 50 pj., kupanske ruby, ložowe přikrywy, wujerki, počehujenja, bildowe a komodowe přikrywy, sofowe a divanowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo

J. Erler w Budyšinje zwonkna lawska hasa 10

Přesadźowanje syna.

Njedźelu, 28. junija, popołdnju w 5 hodź. ma so

w Nowoslicach

na 5 kórcow łuki ze stejacym synom

po losach na přesadźowanje předawać. P. Cyž.

K šulskim swjedźenjam

Dźěćace drasty

w kóždej wulkosći a po kóždej płaćiznje, běłe a pisane.

W. Häcker

na Žitnej hasy 7.

Wše družiny

twarskich a plestrowanskich kamjenjow

też drobnych kamjenjow (Klarschlag)

po pomyslomnje tunich płaćiznach

poruča

Ramec skała w Hórkach.

Dalše je zhonić w skale a pola M. Müllera tam, čo. 27.

Rólne drjebjaki (Ackerschleifen) „Kuttruf"

su dostać pola

Bjenady a Pjetaša w Kamjencu

na Rańšej drózy 11.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny"

Sym so domoj wrócił

Justicny rada Wesser

rěčnik a notar.

Tworykupowace tow. w Budyšinje

z. dr. z w. r. (Wareneinkaufsverein)

Našim čłonam sobustawam dawamy podwólnje k wjedźenju, zo je

wustajeńca

hospodarskich wěcow, šijacych mašinow, jězdnych kolow, ložow, matracow atd. w našej ležomnosći

na Serbskej hasy čisło 7 po 1 skhodźe,

zaso wotewrjena, a prosymy, zo bychu so naše sobustawy při potrjebje wo wubjerku a tunjosći přeswědčić chcyła.

Štož **wotedaće znamkow** nastupa, prosymy, zo by so postajeny čas kruće dźeržał. Małe znamki maja so hnydom na 50 hriwnowske lěpjenske znamki zamjenić. **Znamkowe kharty** maja so za čas wot 6.—15. julija za kwitowanje we předawarnjach wšěch wotedać.

Předstejićerstwo.

Fotografiske aparaty

a potrěbne wěcy

kinowe projekcije

pola Wintera.

Bratrow Mórše c nasl.

měješel

Erich Winter

na žitnych wikach 30.

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec knihiśišćerńja

w Budyšinje.

Bohu Knjezej je so spodobało, mojeho lubeho mandźelskeho, našeho swaka a wuja

Jakuba Kmjeća

kublerja w Kozaricach

štwórtk, 25. junija, z tuteje časnosće wotwołać. Wón wumrje ze swj. sakramentami derje wobstarany w 72. lěće swojeho žiwjenja.

Khowanje budźe njedźelu 1/2 8 hodź. w Khrósćicach.

W najhłubšej zrudobje

W Kozaricach, 26. jun. 1925.

Hana zwud. Kmjećowa.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźiśi Smolerjec knihiźićerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifu. :: ::

Čisło (Nr.) 147 **Budyšin — sobotu, 27. junija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němsko-pólska złowna wójna.

Pólski wikowański minister je w pśesejenosći ś finanznym a katastrálnym ministrom wuwjeźenje postajenja k wuskej wo dowosu tworow se statowy wojsewi, do kotrychž je wumos pólskich tworow sakasany.

Po tym žobotu 27. junija sakasnja dowosa ś Němskeje do nozy stupi. Wono žo pocakuje na 70 druźinow tworow, kotrež śoro wšykon němśi wuwos do Pólskeje wopśijeja.

Sdźelenka, kotruž pólska knježeśiśowa telegrafna powěsćerńja rozśěrja, praji, so ninja sakasnja dowosa charakter njepśicelnosćenje. Wona na nuznosć pokazuje, so by ju ś Němskej nakhwilne dojednanje wobsamknuło, ś kotrymž by žo možnosć hospodarśich nuzadkow wóstronuła a žo lepsha atmosfara za jednanje wo dalšnjom wikowańskim sśěrjenju wutworika.

Pólske wuměnjenja sa tajke nakhwilne sśěrjenja žu sćedowaze: 1. Wobej stronje žo wusnatwatej ś sabadje žiwobodneho tworjenja wobkhoda, to rěka, so žo wotpušćenje, sakazanju dowosa nałožicj, a so Němska dyrbi jenasnju wo njewobmjeśowanym dowosu wuhla ś pólskeje Hornjeje Schlesyńskeje wróco wsacj. 2. Pólska je hotowa, Němśej rjad głownych połožonjow pśihlowolicj, kotrež ju žo druhim kazam ś wikowańskimi sśěrjenjemi pśihlowolike. Wona pak sa to wot Němskeje wotpowědaze wotrunanje žada.

Tele wuměnjenja žo jara wot němskeho programma rozdźeleja, kotrež maja sa cłaj nakhwilneho sśěrjenja płacicj. Po nich maja žo wsajomnje głownopolitiske łěpšiny pśihlódnacj. 2. Němśim pśechodnym pucowarjam ma žo trajny pśebywjenje w Pólskej dowolicj. 3. Wobžedźenstwo Němcow, kotrež njeje pólske statanstwo pśihlejli, njeźmě žo rospśedacj. 4. Dowos pólskeho wuhla do Němskeje ma žo wot 500 000 na 100 000 tunow mežacnje znižicj.

Dla wulkeho rozdźela wobeju programow žo w pólskej **źeleznjy bojosć** wupraji, so mjes wobėmaj statomaj niz **jenaj dźenza, ale też w pśichodnje dalokobžazym wuscharanjam dóńdže.** — Kaž nowiny „Rjecź Pospolita“ powźe, staj žo Korfanty a wodźer wuhloweho wobdźelenja wikowańskeho ministerstwa, Cybulski, jako wězywustojnaj k jednanju do Barlina pósłałoj.

Sakski šejm

žo pjatk ś njewunoschnoću statneje Mišnjanskeje porzelinoweje manufaktury saběrasche. Licźba dźěłaćerjow je nětkole wjetša dyžli w l. 1914. Tohodla žo w manufakturje wjazy tworow nadźěkuje dyžli do wójny. Dla powšitkownoho wołhudnjenja wobydlerstwa je po wójnje nejwótnje wudźěłkow wróco pósło. Nětkole pak je wono sašo wyšokosć léta 1913 dospiło. Dokelž je licźba dźěłaćerjow pak wjetša dyžli w lěcze 1913, dyrbi žo hišcze njejzy wudźěłkow wotbyć. Hewak manufaktura jich pśechewjele na składze wobkhowa a tak je ścłkodu hospodari. Wona je nuzowana była, na bankach pjenjezy pożcowacj, kotrež dyrbi wyžoko sadanicj.

Sšejm žo sa to wupraji, so dyrbja žo puće a žrědki pytacj, so by žo wołbeje wudźěłkow manufaktury bóle spěchowało a rosliśenje manufaktury pśišło.

Pśi wuradźenju wo **statnych automobnych cźarach** němśonazionalny **Hofmann** namjetowasche, so by stat śrěčenje ś akcijowym towarstwom sa automobilny wobkhad wupowědźił. Rěcznik žo hórśepsesche, so je knježeśiśowo hižo pjenjezy sa twar automobilow wudało, žo žejm wo to napraschawschi. Mjenowane towarstwo je w žiwoj dźěłarni 400 dźěłaćerjow pśihótało a privatnej industriji konkurrenzu cźini. Hoffman łkóžnje namjetowasche, **finanznemu ministrej dr. Reinholdej njedowěrjenje wupraji.** Sšejmowa wjetšina Hoffmanowy namjet wotpokasawschi wobsamknu, žo ś dalšnim kapitalom pśihi akcijowym towarstwje sa automobilny wobkhad wobdźěłicj. Zitawskej gmejnje žo pożconka k wuprawjenju Nyžnyneho rěcznišćeja pśihlowoli.

Pola kommunistow w Pirnje znowa bróńje namakali.

Politika polizija je w domje jeneho sajateho kommunista w Pirnje dalšni skład bróńjow, a to 12 tśělbow modela 98, 5 dalšnich tśělbow, 4 ležaki, dwaj kaschcej sa maschinke tśělby ś 500 patronami, 13 patronow rosbuchadła a dale 500 wutśělow munizije wušledźila a sebrała.

Jendźelska brosy diplomatiski wobkhad ś Ruskej sakazacj.

Podawki w Chinje žu w jendźelskim knježeśiśowje mjenjenje wobkhodźeli, so žo tam, kaž we wjele druhich azijskich stronach jendźelskich zajimow, pśichode wšykmu w Perziskej, Indiskej a Afghanistanje, wo systematiku agitaziju Moskwy pśeciwjo jendźelskim zajimam a pśeciwjo nětcźišćanskej formje jendźelskeho knježeństwa jedna. Po wuprajenjach jendźelskich nowin žmě žo žudźicj, so budźe žo Jendźelska bórzy pśeciwo tymle njepśecelnosćenam Moskwy wobaraca. Pśichežo derje wobhonitej diplomatiski žoboudźěłaćeraj „Daily Telegrapha“ praji, so móže pśichi nětcźišćich wobsteinoscach jenož strach pśechinjeseć, hdyž žo **faktuelnjerjej ruskeho knježeństwa Rakowskemu a jeho kollegy dowoli, dale w Londonje pśebywacj.** So žo jemu dotal spožcena hospodliwosć wupowědźi, je juristicky wopraunjene. Mosćwa njepśechestawajo pśeciwno Jendźelskej w balkonim, žriedźnym a blišim ranju schcźiwa a ś tym postajenja jendźelsko-ruskeho wikowańskeho sśěrjenja ś lěta 1921 rani, w kotrychž je žo wuraśnje dojednało, so małej žo wobej stronje njepśecelskich cźinow a njepśecelskeje agitazije mjes sobu wostajicj.

Ruski pólłanc Karachan je w Pekingu runje tak skutkował kaž Rakowski w Londonje, tak so žnadź wukrajne staty Chinu namolwaja, so by žo Karachan ś Chiny wotwołał. Wón žnadź by w tym samym cźasu ś Pekinga woteschoł kaž Rakowski ś Londona. S tejele knježeśiśoweje sdźelenki žmě žo žudźicj, so Jendźelska bórzy wšyhon politiski wobkhad ś bolschewiskej Ruskej sajtaji.

Strajk Parižskich listwnoscherjow.

W Pariśu listwnoscherjo sa cźišćeńske wězy strajkuja. Listwnoscherjo žu dźěłacy pśichestali, dokelž žo jim 125 frankow drobjoscneho pśichrajka hišcze njeje wupłaciło. Strajkowarjo žu žo we głownym pólśtim łamcze do dźěłańskich salow dobyli a žu jebi wunutřwali, so je žo głowny pólśti hamt samkny. Pólśti direktor polizaju na pomoz sawola. Ta pólśte twarjenje wobkhadźi a žo poldźišcho ś kompagniju republikanskeje gardy pożyli. Finanzny minister je pjecza wotpółłanzow strajkowarjow pśihijał.

Chinešzy kommunistojo ś Pariša cźekaju.

Franzowske knježeństwo pśechepytanje pśeciwjo chinešim kommunistam dale njedźe. Tucźi nimaju po sdaczu cźišćeho žiwedomja. Wjele Chinešow je ś Pariša cźeko, dokelž žo tam wohrożeni cźuja. Tak žo ś Brüsela powźe, so je tam 16 Chinešow pśišlo, sa kotrymiž Pariska polizija łźedźi.

Wójna w Marokkowskej.

Wuspěch franzowskeho wójska.

Po wójnskich operazijach, ś kotrymiž žo sbožkarjo nusowachu, w njeporjedźe ś połnozu zofacj, je žo położenje w krajinje Tecnala khěžo połepšiło. S tśeleizu ś létadłow na Sukeliad žu rifjzy Kabylojo nětkle wo 6000 morwych a ranjenych schkodowali. Wjele wobdźělenjow spłaha Beni Mesgilda je žo poddało a druhe žu poczale mjednadnacj. We wšyšich mošejach je žo list cźitał, je kotrymž sultan tych sakliwa, kotśiž ś Abd-el-Krimom da a wšychnitich Marocźanow namolwja, so bychu śmérom wostali a wěrili, so žo sbožkarjo bórzy pokhošćaju. Hdyž bě žo sultanowy list w mošejach cźitał, žo pśedaży domorodneho wobydlerstwa k marschallej Lyauteyej podachu a njeśannu śiwérnosć k Franzowskej žlubichu.

*

Pśiedy toho žu pjecza Franzowsojo porażku poćerpili, jeli so žmě žo powěsći dopišowarja nowin „Chicago Tribuny“ wěricj, kotryž je wot 1. hacź 15. junija pola Abd-el-Krima pśebywał. Tam je jemu powědało, so žu rifjzy wojazy 350 muži sajeli, swjetscha Senegalskich cźornuchow, mjes nimi tśi joch franzowskich offizěrow. Jena kanona, 60 minjmjetakow, wjazy dyžli 1000 tśělbow, dospołna telefonska pśichiprawa, wulka hromada munizije a létadła žu Rifanam do rukow padle.

Druhi wjetši wusprěch je Abd-el-Krim 11. junija pśichi dobyću Bibany dozpił, kotraž je je wšěch stron wobtwjerdźena była a kotruž žu ja njedobytnu měli. W tymle wojowanju žu Rifanojo 400 morwych žhubili, tola na druhej stronje je žo zyła franzowska 1000 muži žyłna garnisona ś wulwjacźom 9 Algariskich morika.

*

S Marokkowskeje žo dale ś njewěsteho žórła powě, so je Abd-el-Krim płahi źrjedźnych Atlaskich horow sa wójnu pśeciwjo Franzowskam dobył. W połnozu a ś połodnja Fesa el Bala žo wšy pala. Po tym so žda, so žu Kabylojo ś połodnja rěki Uergha postupali a žo na puć k Fesej nastajili.

Revoluzija w Grichiskej.

Revoluzija grichiskeho wójska je pó žadaću ś offizěrow Ssoluńskeje wobkhadi wuschła. Zapadka powěsćerńja wosjewja powěsć Ssoluńskich nowin „L'Jndependent“, so žu offizěrojo Ssoluńskeje wobkhadi ministerskeho pśedsydu Michalakopula namolwili, so by hnydom wróćo stupił, a ś dobom, so žu žo rozsudźili, wojeńske knježeństwo ś pśedsydstwom generała Pangala wutworicj. Offizěrojo žu pisarjun generalneho staba w Ssoluni, pólske twarjenje, dwórnišćo a wšykne wojeńske twarjenja wobsadźili a nowinsku zensuru zajsudźi. Wojeńska sdźelenka wojsewja, so revoluzija zyke położenje w Grichiskej wobknježa a so njeje nihdy pśechežiwjenja nadeschła. Admiral wójnskeho ródstwa Hadźikiriakos je so revoluziji pśisłankny a je pśedsydnej republiki telegram pósłał, w kotrymž pśichipowě, so je dotalne knježeństwo wotstadźene.

*

S Athena žo powě, so general Pangalos we wosewjenju na lud praji, so budże wón ludowe sajimy schtitacj. Pangalos žam ministerstwowe pśedsydstwo pśechewosmje.

Wo pśicźinach statneho pśechewróta revoluzionarni offizěrojo pyscha, so je žo Michalakopulos na njedožhaze waschnje wo reorganizaziju wójska a wokolnje hospodarstwa postarak. Jeho swonkowna politika žo ś wuschtnoscu njewjedźeśche a je jenož k njewuspěchom dowjedła, wosebje w Južnoślowjanskej a Turkowskej. Offizěrojo jemu dale porokuja, so je wukrajnym kapitalistam pśechewalke konzesije cźinik. Głowny schpak pak drje w tym leži, so wón njeje chcył offizěram dacź knježicj. S Južnoślowjanskej Michalakopulos njeje moht šwjatk dojednacj, dokelž je žo runje po žadanju offizěram sapowědźił. Južnoślowjanskej żeleznizu ś Dźewdźeli do Ssolunja pśedacź. Sśowjanow w Mazedonskej pod schtit Južnoślowjanskeje stajicź a Južnoślowjanskej dožahaze šwobodne pažmo we Ssoluńskim pśichstawje pśechewostajicź. Po pśinjezi balkanskej wójnje w lěcze 1913 bě wulki kruch brjoha ägäiskeho morja ś nětkotrymi pśichstawami Bolharskej pśichpadnył. S pśecheradniskej bratrownorańskej politiku tehdomnišcheho bolharskeho krala Ferdinanda I. Koburgskeho je Bolharska zyły móšti brjoh žhubiła, kotrehož žu žo Grichojo šmotkowali. Nětko je Bolharska wot morja zyle wotsankniona.

Tola też Južnoślowjanskej žo lěpje njeźdże. Južnoślowjanska (Sserbija) je jenož 50 kilometrow wot Ssoluńje žalena, tola puć k morju je jej ze šmuhu kraja sawrjeny, kotryž Grichant žłuscha, hacź runje žu tamnischeho wobydlerja Sśowjenje. Grichojo su tychle Sśowjanow hižo sdźela morili, sdźela wuhnali. Južnoślowjanska chze tohodla tamne pśewjanske wobydlerstwo pod žiwój schcźit wsacź. Na dlěschi cźaž žo Južnoślowjanska wot ägäiskeho morja wotsankniež njeda. Jeje hospodarske sajimy bychu šwobodny pśichkhad k njemu žadaju. Hdyž Grichiska Južnoślowjanskej tutón puć sawěra, žebi jón Južnoślowjanska pśedy abo poldźišcho ś njecźom wuruba.

Też monarchistojo žo w Grichiskej hibaju.

Winiše nowiny ś Athena powědźa: W Athenje žu nětkotre sta ludźi sajeli. W Athenje a w athenskim pśichstawje Piräus měr knježi. W **Larizży je žo monarchija wuwolała.** W Ssoluni žu matrosojo kommunistiśku matrosku radu postajili.

„Neu Züricher Zeitung“ powě: Dotalne knježeństwo je ś dźela ś Athena cźeko. Sa blišeše dny žo napschećiwna revolucija wočakuje. Garnizona w Korrinthu njeje žo nowemu knježeństwu pśichlankła. W Ssoluni je położenje wobmyślonne. Generala Propopolwa žu satsělili.

Kopańcy (Fussbälle)
kopańcowe črije
kopańcowe pólniki
kopańcowe kholowy

poruča po najtuńšich dnjowych płać. znach

T. Albert w Budyšinje na lawskich hrjebjach 10 Telefon 1078

kožane twory :-: sporiske wěcy :-: sedłarnja

Ńjeměry w Chinje.

Ultimatum Kantonskeho knježeństwa.

Kaž „Daily Expreß“ ſ Pekinga powě, ſe wyšších ſtron knježerſtwowych ſastojnikow naopminaju, ſo bychu wobkhad ſ Jendželſkej ſaſtajili a hoſpodarſku wójnu pſchewjedli. Knježerſtwo Kantonſkeje prowinzy je pječa wukrajanam ultimatum póſłało, ſo dyrbja Kantonſke pſchedmĕſto Schameen hač do 27. junija wopuſchćeć. Wukrajenjo budža Schameen pſched ſtrĕlarjemi ſe wſchĕmi mozami ſakitować.

W Pekingu dźewjeć dalſchich Europjanow morili.

Londonſka „Morning Poſt“ ſ Pekinga powě: Sſydom Europjanow ſu poſłednje ſchtyri dny w Pekingu ſtónzowali. Wukrajenjo počinjachu w poſłoſtwach wučeć pytać. Knježerſtwu nješe móžno, wojakow do Pekinga pſchiwjeſć, dokĕž kommuniſtiſki general Jenchi dalſche wójſkowe wotdĕlenja do Pekinga njepuſchći.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 27. junija 1925.

— **Wo wjedeje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 730, hygrometer + 1, najwyſchſcha dnjowa cźopłota 22 ſtop. Dżenſa rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer — 2, najniſſcha temperatura w nozy 10 ſtop. cźopłoty. Wječera rano ſo pažmo nižiny wot rańſcheho hač k cźornemu morjeſ wupſcheſtrowſche. Wyſchina leżeſche pſchezo hiſchće ſ wjeczora Jendželſkeje a ſ połodnja kupy Island. Wjedro drje ſwój dotalny ſcherjaty ras ſakhowa. Jutſje, 3. njedźelu we ſwj. Trojizy ſtónczko 3,50 ſkhadża a ſo 8,16 ſkhowa. Mĕſſačźt dopołdnja 10,56 ſtyhdża a ſo we poknogy ſkowa.

— **Skhowa połnoweje wo wjedrje:** Mróčno, hewak wjedro dotalnu ras ſakhowa. W Ruſkej je jara cźopło.

— **Roſprawa poliſije.** Kradnyk je ſo w Budyſchinje 24. 6. ſtoty jon cźaſnik, kołkowany 5855, ſ hĕlym zwjerniſkom a cźornymi arabſkimi liczbami a połkaſowarjemi. Cźaſnik bĕ w brunej kožanej narumeźniju. Jeli by nĕchtó wo wĕzy nĕſchto wĕdźał, chcył to kriminalnej poliſiji w Budyſchinje wotſewiecź.

— **Padubſchtwo.** Dźenſa rano kadnyſchu kubleriej Bjoczé ſ Wjeſełu pola Boſcheńza „Hwĕždu“ korbik ſ buntu a jejemi ſ woſa. Mjes tym ſo bĕ Knota ſwojeho konja do konjenza dowjedł, jemu korbik pod ſydłom wuſcheſchu. Butra a jeja bĕchu na 20 hriwnow hódne. Schtóž nĕſchto blížſche wo tym ſhoni, chcył to policiji wotſewiecź.

— **6-lětny hólczeź na ſchporniſkim puczowanju.** Sańdżeny ſchtwórk wjeczor pſchijĕdże 6-lětny Mĕrcźin Reinert ſ Wrótſkawja ſe ſwojim nanom, Bjedrichom Reinertom do Budyſchina. Wobaj ſtaj ſebi wotmyſliloj, ſ kolanu do Kólna nad Rhynom jĕć. Liczitaj, ſo tam ja 3 abo 4 njedźele budźetaj. Młody ſchwortſki kołojĕdny bĕ wſchón ſahojeny ſa dalokej jĕzdu. Najdełſa hiſchće ani najmjenſchich ſproſnoſcźow. Wječera rano ſtaj ſo nĕſko dale do Drježdżan podałoj.

— Mjdowu ſtrach w zyhelnicach ſo dale wupſcheſ...wa. Sſrjedu tutoho tydźenja hiſchće Uſerczy zyhelcźa w Korſynju a Richterez w Rownym Sałzu ſobu do ſtrajka ſtupi. W Budyſchſkim podkrejzu pječa na 300 zyhelniſkich dźĕlačerjow ſtrajkuje. Jeli ſo w bliſchim cźaſu dźĕlačerjam miſda njepowyſchi, ſo druhe zyhelnicže też hiſchće k ſtrajkej pſchiſtamknu. Dźĕlačerjo zyhelnicźow w nĕmſkich nowinach dźĕlačerſtwo druhich zyhelniczow namolwjeju, ſo bychu žane dźĕło njepſchiwſali, pſchedy hač ſo ſtrajk njeſtkónczi.

— **Bankowki ſhubja ſwoju placźiwoſć.** Dźiżo wjacy raſow je ſo namolwjało, ſo ſtatne a rentowe bank..ki ſwoju placźiwoſcź ſhubja. To njeſłu wſchitzy ludźo prawje doroſumili. Tuž chcemy hiſchće raz wobkedźbowaſ, ſo ſu ſtatne bankowki, kotrychž ſapoczatk do 11. oktobra 1924 leźi, ſ 5. julijom t. l. ſwoju placźiwoſcź ſhubja a po tutym czaſu je też wot ſtatneje banki a jeje filijalow njepſchiwoſmu. Jedna ſo wo ſtatne bankowki, kotreż ſu ſkruczenju nĕmſkeje mĕny wot nĕmſkoſtatneje banki ſo wudawachu. Te, kotreż buchu w inflaziji a we wójnſkim a powójnſkim czaſu wudate, njeſłu wot tuteho poſtajenja potrjechene, dokĕlž ſu hižo wot hódnoſczene a po ſakoženju reutoweje banki, naſmuj 1923, do kr...je pomĕry ſtupichu, njemuſzy 1 billion hriwnow = 1 rentowu hriwnu.

— **Wobzebity cźaſ 11. a 12. julija do Krkonoſchow** (Riesengebirge). Kaž hižo piſachmy, poježdże ſobotu 11. a njedźelu 12. julija wobſebity próſdninſki cźaſ do Krkonoſchow. Cźaſ je poſpĕſcheny. Ma doſahaju liczbu mĕſnow k ſedźenju. Sa jĕdźu tam a ſem je potuſtſchena jĕdna płacźiwa 4. rjadowniu poſtajena. Cźaſ wotſtrańkuli khuda zónka je ſo na ſchcźiwanje jahodow wjeſelika, ſo by hĕdi pſchi tym někotre muſne roſchki wuſtowała, ſo ujetrjebała w ſymje khlĕba trabacź. Zyły dźĕń ſnadź na ſchcźiwacź, pſchedy hač na wopiſmo ſapſchcźene. K temu hĕdi hiſchće druhéj njeſłĕri, ani ſmu wotſtacź. S zyła ſu takſe wopiſma zyle njetrjebawſchi. Wobhacźi ludźo tola do jahodow njekhodźa a khudym zórkam a dźĕcźom wołło bo darmotne ſchcźiwanje ...hodow poſpĕchcź. To tola žadyn luru njeje, ale cźaſto jeno ſe ſkłužba khudych ludźi.

S **Kulowa.** Pſchichodnu ſrjedu 1. julija budże pſched Schcźĕpanez hoſcźenzom w Kulowje bruny kóń (walach) na pjeżeżadźowanje pſchedawany. Kóń ma ſo hnydom ſapłacźiz.

S **Njedźichowa.** Swińjazy mór je wudyrił pola tudomneje wudowy Friedy Müllerez a pola ratarja Hermana Schuſtera w Lipoji.

S **Bjeſdołow.** Pola tudomneho ratarja Waltina je ſwińjazy mór wudyrił.

S **Hójnja.** Swińjazy mór je wudyrił ...e jeneho ſwińjeca tudomneho wobſedźerja Pawoła Bjeſſera. — Saſchoł je ſwińjazy mór pola ſwini Hany Nowotnikoweje.

Se **Sſeho Komorowa.** Kaž ſo hacź dotal pſchewidźeć hodźi, budźa žně w Sſych Komorowſkich ſtronach lĕtha jara dobre, jeli ſo ſo wjedro nahle njepſchemĕni. Symne wjedro ſaſtajenych dnjow njeje płodam dale ſchkodźało. Tola ſtodu też we Sſo Komorowſkich ſtronach lĕtha wjele njeſmĕja.

Se **Sſeho Komorowa.** Wulke ſbożo w njeſbożu mĕſneho ſdyhu tudomny dźĕlačerſ. Wón dźeſche na cźaſu, kotryż hižo jĕdźeſche, ſtupicź. Pſchi tym padże mjes dwaj wozaj, mĕſneſche pak hiſchće telko duchapſchitomnoſce, ſo nohi ſ kolijow ſcźahnu. Wón ſo jenoż na hłowje lohke ſrani a hĕdi ſtratu roſdrě. Mĕſneſche wobſebite ſbożo, ſo ſwoju lohkomyſlnoſcź je žiwjenjom njeſapłacźi.

S **Khorzebuſa.** Sſmjertne njeſbożo ſta ſo tudy na Dźeżdżanſkej dróſy. 13 lĕtny ſchuler jĕdźeſche **pſches drohu** a ſajĕdże pſchi tym do wozbowjeho automobila. Wjedniſej njebĕ móżno, jón wjazy ſaſtajicź. Hólz hĕdi nop roſraſy. Jeho do khorownje dowjeſechu, hdźeż bórſy po tym wumrje.

S **Bórkowow** w Błótach. Njedźelu 5. julija wotmje ſo w Bórkowach wulki ſerbſki draſtny ſwjedźeń. Se wſchĕch ſtrowdownych wſow ſu ſo ſerbſke draſtny cźaſ ſamolwili. Tak ſo ſ bohatym wobdźĕlenjom cźaſa ličź. Cźaſ budże wobſtejecź ſe wſchelakich drohich nowſerbſkeje draſty, kaž na pjch. kwaſnjeje, kmótſtinſkeje, rejnarſkeje atd. K tomu pojedu w cźaſu wſchelake wozy, kotreż budża wſchelake waſchnja a nałožki Błótow pſchedſtajecź. Kaž praja, budża někotſi ſamo draſty ſ lĕta 1850 ſdaſeceni. Samo wobſebite cźaſi ſo w tamnych ſtronach dla ſerbſkeho draſtneho ſwjedźenja ſarjaduja.

Z Łužicy.

S **Nowoho Gersdorfa.** Wječera piſachmy, ſo je we Nowym Gersdorfje njeſtary kołojĕdny 46-lětny Marin Rößlerez ſ Filippsdorfa pſchejĕł. Sujeſbożena je někto w Nowo-Gersdorfſkej khorowni wumrĕła, wobdonjo ojaza ſ njedóſtawſchi. Kaž někotſi ſwĕdźeju praja, njeje kołoſſonj wina na njeſbożu.

Knježna Skuderie.

Powĕdančko ſ doby franzowſkeho krala Ludwiga XIV.
wot E. T. A. Dwórnika.

(Pokračowanje.)

Njech mi to wječna móz njebjeſa woda, ale ſam to njeſmĕm, kak ſo ſta, ſo ja nadobo we Cardillacowom domje ſtejach, ſo Madelon wótſje ſamokalwſchi: „Olivier — mój Olivier — mój lubowany — mój mandźelſki!“ ke mni pſchiſłoži, mje ſ wobĕmaj rukomaj wobjima, mje krucźe ſ ſwojej wutrobje ſtłóži, ſo ja we pſchewinuſej mĕrje najſwjeſchcheje wjeſelokoſcźe pichi wſchĕch ſwojatych ſłubich, ſo ju ženje, ženje wjazy njewopuſchcźu.“

Roſhorjeny ſ dopomnjenjom na tutón roſtrudźaty wokamik dyrbjeſche Olivier w powĕdanju ſaſtacź. Knježna Studerie, ſ hroſu napjelnjena pſches njeſtuk muża kotrehoż bĕ ſa poczink, ſa ſprawnoſcź ſamu dźerżała, ſawoła: „Zakoſnje! — Rene Cardillac ſtuſcheſche k mordarſkej zwólbje, kotraž naſche dobre mĕſto tak dołho k mordarſkej jamje ſcźini?“

„Schto wy prajicźe, moja knježna,“ rjekny Olivier, „zwólbu? Jenje njeje takſa zwólba bywała. Cardillac ſam bĕſche to, kiž ſ njekrajnym ſkuczenjom w zylym mĕſeſe ſwoje woporу pytaſche a namaka. So bĕ won ſam, we tom leži wĕſtoſcź, ſ cźimž won ſwoje njekhmanitwo ſkuczeſche ta njepſchewinjomna wobcźežnoſcź, mordarjowu cźeſć namakacź. Tola dajcźe mi dale roſprajowacź, ſcźehowace wam tajtoſcźe najzałoſtniſcheho a ſ dobom najniſeſbożowniſcheho wſchĕch cźłowjekow roſtajkni! Pokoſenje, we kotrymž ſo ja nĕſko pola miſchtra namakach, móże ſebi ſtóſ do lohzy myſlicź! Ta krocźel bĕ ſo ſtała, ja njemóžach wjazy wróćo. Druhdy bĕſche mi, kaž bych ja nĕtk ſam Cardillacowy mordarſki pomoznik był; jenoż we lubośći k Madelon ſabuch ſmutkownu cźiwiu, kotraž mje krjudowaſche, jenoż pola njeje ſo mi poradźi, tóżdu ſwonkownu cźeſć njeſwuprajneje bołoſcźe podubyjcź. Dźełach ſe ſtarym w dźełarni, njemóžach jemu njeſwoczi pohladacź, lĕdma ſłowjeka porĕczeć ſe ſtrachom, kiž nje napjelnjeſche w bliſkoſcźi tutoho ſaſotneho cźłowjeka, kiž wſche poczinki ſwĕrneho, ſtarozeſtneho nana, dobreho mĕſczana dopjelnjeſche, mjes tym ſo nóż jeho njetkmanſtwo ſakrywaſche. Madelon, połožne, kak ju adźel cźiſte łžiczo wiſaſche na nim ſ pſchibójſkej luboſcźu. Wutrobu ni pſchekĕ, hdyž na to muſłach, ſo hdyž jimu wjeczka tutoho ſłótnika trjechi, dyrbi wona ſ cźertowiſtej leſcźu ſjebana, w najzadławiſchim ſadwĕlowanju ſańcź. Hižo to ſawrĕ ni hubu, a dyrbjał ja ſa to ſmjerčź ſłóſtnika poczčpicź.

Byrnjeż mójach ſebi ſ rĕcźom polizije wjele wuvjaſacź, bĕchu mi Cardillacowe njekhmanſtwa, jich poboh, jich ras, kak ſo wuvjedźechu, hudanckło; roſſajnjenje njewuwoſcźa dołho. Jenoho dnja bĕſche Cardillac, kiž hewak pſchi dźĕle ſ najwjeſelſchim łóſchtom zortowaſche a ſo ſmĕjeſche, jara khutny a mĕrny. Nadobo cźiſnu pychu, na kotreż runje dźĕlaſche, do boka, ſo kanjenje a paczĕrki roſſlětachu, ſtany ſucźe a praji:

„Olivier! Tak to njeſmóże njes namaj woſtacź, tute poczčhi ſu ja mnje njeſnjeſne. Schtóž ſo najlĕpſchej pſchekłapanoſcźi Desgraſia a jeho towaſſchow njeporadźi wotkrycź, to tebi pſchipad do rukow ſahna. Ty ſy nje widźał pſchi mojim nóznym dźĕle, kotremuž mje moja ſta hwĕſda cźeri, žane ſpjeczowanje njeje możne. Też twoja ſta hwĕſda to bĕſche, kotraž tebi mje ſcźehowacź kaſaſche, kotraž tebje do njewidźomnoſcźe ſakry, kotraž twojemu ſtupej tu lohkoſcź da, ſo ty njeſłyſchonuje krocźeſche każ najmjenſche ſwĕrjatko, każ ſo ja, kiž ja w cźemniſchej nozy ſaſnje widźu każ law, kiž ja dróhi daloko najmjenſchi ropot ſłyſchu, ſmjerčnje kuntworow wuſłyſchu, tebje njepytnuch. Twoja ſta hwĕſda je tebje, mojeho towaſſcha, ſe mni pſchiwjedła. Na pſcherednjſſow, tak każ ty nĕtkle ſtejiſch, njeje wjazy k pomyſłenju. Tohodła dyrbiſch wſchitko ſhonicź.“

Nihdy na nihdy njebudu twój towaſſch, ſehłharny njekrajniko. — Tak chyhł ſakſchicźeſ, ale ſmutkowna hrózba, kotraž bĕ mje pſchi Cardillacowych ſłowach pſchewjaſała, ſadżerny ni ſchiju. Mĕſto ſłowow mójach jenoż jedyn njeſroſumliwy ſynk wuſtorcźeſ.

Cardillac ſtyny ſo ſaſo do ſwojeho ſtoła. Trĕješche ſebi pót ſ cźoła. Sdaſche ſo krucźe pſchimnjeny wot dopomnjenja na ſaſudżenoſcź, mójeſche ſo lĕdma ſtrabacź. Stónczenje ſapocza.

„Mudri mużojo wĕdźa wjele wo ſpodźiwnych ſacźiſchcźach powĕdacź, kotrymž móża mandźelſke w dobrej nadźiji podlećeź, a wo ſpodźiwnem ſtutkowanju tajſeho žiwoho, bjeſwólneho ſacźiſchcźa wot wonka na dźĕcźo. Wo mojej macźeri powĕdachu mi dźiwnu podawiznu. Dohi ta ſe mnu w prĕnim mĕſnzu khodźeſche, pſchihladowaſche ſ druhimi žonami jenonu mulkotnemu dworſkemu ſmjeſdźenjej, kotryż ſo w Trianonje wotmiewaſche. Tu dohlada ſo wona knjeſſka w ſchpaniſſej draſcje ſe ſwĕcźatym pſcherkatym rjeczaſkom wokoło ſchije, wot kotreho wozł ſjała wjazy wottwobroczeź njemóżeſche. Jeje zyle waſchnje bĕſche žadoſcź ſa tym ſwĕcźatym kamjenjemi, kotreż ſo jej każ ſ nadjeſnjiſkim łuſtom bycź ſdachu. Tón ſamy łuſt ſyk bĕſche pſched wjazy lĕtami, hdyž bĕ moja macź hiſchće nježenjena, ſa jeje pózcźiwoſcźu khodźił, bĕ pak ſo ſ rańſcźu wotpokaſał. Moja macź jeho ſpóſna, ale někłole jej bĕſche, ſo je won w błyſcheju ſwĕcźatych kamjenjow błyſkoſi wyſſchſcheho rjadu, wopſchijeſche wſcheje rjanoſcźe. Knježe wyny ſadoſcźiwe, wohnitwe pohladnjenja mojeje macźerje. Nadźijeſche ſo, ſo budże někłole ſbożowniſchi hacź prjedy. Won wobdźeſche ſo jej bliſkoſcź, haj ſtamo, ju wot jeje tuſtych prjecź na jene ſamotne mĕſtno wabiſcź. Tam ſamkny won ju ſadoſcźiwje do ſwojeju rukow, moja macź pſchimny ſa tym rjanym rjeczaſkom, a ſtorhny, ale we ſamom wokamiku radny won k ſemi a ſtorhny ju ſobu dele. Hacź je jeho Boża ruczka ſajała abo nĕkajka druha wina; doſcź, won bĕſche mortwy. Podarmo bĕ próza mojeje macźerje, ſo we ſmjertnym wojowanju ſproſtujetnymaj rukomaj wuvinyła.

(Pokračowanje.)

Přiloha k číslu 147 „Serb. Nowin“

Sobotu, 27. junija 1925

Čehodla tak mało zajimanja?

Pśeco krótkim cźasom jźdźech do Budyšina. Wśykne rano, kraśny dźeń a Boże śłónćko śmudźeśe korzo na pśobne sešene hońa, hole a łuki. Tyšaźy language a rózśěškow na łukach a w sahrodkach śwędźeśachu wo ktosći Božej a w dalokokśi błyšcźeśeše śo woda w hatach kaž cźiste śłěboro. Žadyn dźiw, hdyž na tajkim kraśnym dnju jenož wjeśelsch cźłowjekom wuhladach, kotśi běchu śo wscheho wscheźnego wušlekli. Hdyž pak dale Wilkowiź naśe horzokubowane, módre, śerbśke hory wuhladach, śmějeśe śo mi woprawdźe wutroba. „Módre hory, ja waš śmaju, ja śym sašo w śerbśkim kraju!“ tak klinczachu a synczachu we mni śynki domizny. Śwjatočne sočuśe napjelni moju duschu, pschetož — domizna wśche wschitko.

Dale šahachu moje myśle a symny łodoliy nrós padnu bórzy na moju wjeśelosć, na moje myśle. — Myślach na naśch śerbśki lud! — Praśach ha, kak pschiśłuźe, so je naśch lud tak liwki napschećo wschźm śerbśkim praschenjam a mnohe druhe praschenja moje tohy cźišćowachu. Cźehodla haśibuje śo naśch lud śiwjenje macźerśkeje rěcźe a śiwotnich druhich dobrych ź naśich waschnjow? Na wśće tute praschenja žanu wotmołwu njenamakach. Runje nawopak śebi myślach — mohło wschitko zyle hinak być — hdy by naśch lud (Serbski lud) to chzył! Ale naśch lud tola nje-ha. Naśch lud śo pśedy w njejednosći rosbije, pśedy być śo do njeho schkrizła narodneho sajima saschcźěpi. Tyźgźkme stawišny nam to dopokazuja.

Spěwamy śpěw „Hišcźe Serbstwo njeśhubjene, śwój schit we naš ma!“ Bórzy pak budźe nawopak, je-li niz hórscho, hdyž tak dale póndźe w narodnej liwkosći. — Bórzy budźe to jenož ilusija abo śon.

A dale, dale śahaju moje myśle. Njepschećelow mamy śwonka a śmišśka we njeśicźomnej śyle — a kak mnohich. Najbórschich pak nadeźdźemy w šamšynym lhwje! Kelko schkody nacźinjeja nam tuchi — ni śo wobliścić!

Schto wucźinja pschećiwo tutomu wyšoko rozwinjanemu morju mała hromadka śměšnych? Pschi tak malkim jatimje je wscho narodne dźełco podarmo. — Syšifowe dźełco!

Njemoh śo naśch lud śhrabać a krucźe k swojej korhoji stać, k spěrzenju — praju jenož k spěrzenju — naścheho naroda? Wjele by mózno było, by-li naśch lud wjazy sajima pokazał.

Kóždy rozumny Nimc by śo dyrbjał wjeśelić, hdy by widźał, so tak prastary narod njesahinje, ale dale wobstejі, dokelž lud śobjewědomnje a krucźe śwojich wótzow herbstwo haji a dale wjedźe. Jenož cźěsći by jemu nanuśowało.

Jenož śmužitosć a kruty charakter śo cźěsćěšaj, niż pak dwělomne tam a śem cźumpanje. Kak wjele Serbow pak mamy, kotśiž tajzy śu!

Najlěpje pokasuja nam wschź naśe śtne śjědły, njech śu towaršstwowśke, pokośśe abo śpěwańśke, kak i nami śteji. Wobyst bě hač dotal kóždy nas jara śnadny, je-li njebě runje khudušchi. Sastupjenych je towaršstwow pschezo dosć, ale jenož ź jednotliwymi śobustawami. Kak wjele wjazy mohło pak śwoju narodnu winowatosć dopjelnić ź małej próžu, hdy bychu śwoju duchownu Njesć wotpokazili a wjazy lubosće k wězy měli. Hdyž

Pawoł Wiczaz:

Łužica — naša domizna.

Najrjeńschi kraj je Łužiza
Hdźeź nětdy naścha kolebka
Je stała w domje wótzowskim
Pod módrym njebjom słowjanskim.

Mi śa śo wolo, łěź a haj,
Kaž sakuśany, pyschny raj,
Hdźeź rěcźka schwórći śtěbórnta —
Sso luckła kraśni pišana.

Kak zunjo śwony klinčze cźi,
Po honach ź lubej' zpurkwicźki.
Sso śa, kaž bychu jandźele
Na harfach hrali kěrlušše.

A naschi hólzy — wólicźa —
Cźi jenož śerbšay śpěwaja
Hdyž ź kwasa du a na rjeźe —
Teź w tanźowańach a pschi piwje.

Tak ... jo
Du źita wožnz śpěwajo.
Haj, wjeśelu a śpěwamy
Je śerbśki lud a dźěławy.

Kom' njeludi śo na śemi
Kraj róbmy, śtatok wótzowśki?
Schtó měnicź chzył śo ź bohaśtwom,
Sšnadź je zuhym kraju, sa morjom?

Haj, śerbśki ludo, raśnje praj,
Kraj śerbśki jenož je mi raj.
Tu žiwy śym — tu wumrěć chzu
S nim dźěłu radosć — śrudobu.

O, so by njeryk śerbśki lud
Sšaun śebi row — njerźiał śchud —
Niech traje Sserbstwo tyšaź lět,
Hdyž traje potom hišcźe śwět.

howrjachu wětr hrosy, łódź podnurichu, je kóždeho jednotliwze najśwjećišcha winowatosć, krucźe na śwojim mjeśnje śtacź. Tohodla kóždy muž na śwoje mjeśto!

Hdyž dyrbja naśche śjědły śaćźišchej cźinicź, dyrbja so Sserbja po tyšaźach śerjeź!

Mamy nětko w pschichodźe šašo wschelake śwjedźenje a **Kulowśki śjěźd. Tam Sserbjo, pokaźće, so je naśche Sserbstwo hišcźe njeśhubjene.** Pokaźće ź bohatym wopytom, so śe śpóśnali, wo cźo śo jedna. Wěz je to hódna a ma śo khutnje wšacź.

S tutymi myślemi pschińdźech do Budyšina. Teź tu dyrbjach śpóśnacź, so měšach śe śwojimi myślemi wjele. Teź tam bě pschi śwjedźenju, kotrež wopytach, wjele naśaśkje pschiprawjene, towaršstwow dosć, ale — jenož delegazije. Hdźe śwośta wjetšchi dźěł śobustawow? We Budyšchinje, metropoli Sserbstwa, by śylny cźah woprawdźita śerbśka manifestazija był a wulki, śjejapomnity śaćźišchi cźinik. Tak śo njedoszło.

Tohodla, Sserbjo, won ź waschich wjsow, hdyž śo woła, wam k wjeśelu a śabawje a narodej k wuźitku. Won ź waschego narodneje liwkosće a błeśśajiwosće, a wjazy wopornjwosće za naśch drohi narod!

Cźaś śebi to krucźe żada!

Bjedrich Helaš.

Šulstwo narodnostnych mjenšinow w pruskim sejmje.

Kak prušla wyschnosć ź narodnostnymi mjenschinami sakhadza.

Rěcź naschego sapósłanza Baczewśkeho w pruskim śejmje.

Pschiniješechmy w cźo. 141, 142 a 143 wobschěrnischu rosprawu wo jednanjach w pruskim śejmje a jeho schulskej kommitiji. Namjet schulskeje kommišije pschińdźe 9. meje na śejmowy porjad k debacźe a wothłosowanju. Pschi tutej składnosći mjeśesche naśch sapósłanz Baczewśki jako pśeni rěcźnik wobschěrnu rěcź, kotruž tu po śłowje podamy, dokelž je wot pśenjeho hač do pośledźenjeho śłowa sa naš nimo měry sajimawa a ważna.

„Moje łutenje a łuteja.“ Ssym hižo w schulskim wubjerku a w plenu (pśched śejmom) wobcźežowanja narodnostnych mjenschinow w Pruskej w nastupanju schulstwa pśchedmjeśk. Bohužel njeje śo dotal nicźo stało, so by śo tutym woprawnjenym hórschenjam wotpomhało. W schulskim wubjerku je ministerialny sastupjeć, ministerialny rada Stolze wobtwjerdźił, so je śo wukas. Tiž na dźenjeschim dnjowym rjedźe śteji, śe strony knjeźerstwa wschudźe loyalnje pschewjedź. Prascham śo dźenża runje kaž w schulskim wubjerku sastupjerja statneho ministerstwa, kak dha je śo tutón wukas pschewjedź, hdyž hač do dźenża we Oschtschnyschim wo[illegible] žadnoho jenicźkeho wucźerja sa pólšku wucźbu njeje[illegible]yš śo hač do dźenża nicźo stało njeje, so bychu śo wuwucźowanśke a wukhijenśke potrébnosće sa tute wuwucźowanje wobstarałe. Narodnostne mjenschiny śo ženje ź tutym wukasom njespokoja. Je tak njewěrjeże dźerżany, so śmóžni jenoliwym knjeźerstwam šamowólne wukožowanja.

Statne ministerstwo je śo hač dotal japowědźiło, k śrjadowanju litwinskeho wuwucźowanja pschistupjeć.

Sserbśka mjenschina w Pruskej njewobsteji nihdże śerbśke wuwucźowanje. Je napadne, so w Sswobodnem śtaće Sakśej śerbśka mjenschina w ludowych schulach hižo śerbśke wuwucźowanje ma, hdyž teź žadanja jeneje mjenschiny ź daloka njespokoji. Ale tola móże śo w Sakśej wěsty postup snapschećeja Pruśkej wobkedźbowacź.

Hdyž teź je cźěśka mjenschina w Hornjej Schlezyskej maka, móh runje tam pruśti śtat wšchu pschicźinu, cźěśke wuwucźowanje śa dźěći cźěśkeje macźerśkeje rěcźe sawjeśeć. Hižo tohodla, so by cźěśkej wschchnoścźi pokałał, kak ma śe němśkej mjenschinu w Cźěśkoślowakśkej wobkedźbować. Je tola sa pruśku wyschnosć maliczkojsć, śnadnu cźěśku mjenschinu śpokojcź. Hakle potom móła Němśka moralne prawo, sa němśke mjenschiny w Cźěśkoślowakśkej wušmjerowacź, dyžkuli-ž hižo śtyła sa nušne wupokazacź. Hdyž śo wobcźežujeźe, kak śo ź waschimi mjenschinami schpatnje wobkhadja, potom śu tute nowe śtaty po śdaźu wot waš wukmyke.

Pschistupju nětko k danśkej mjenschinje. 1923 prajeśe pschi składnosći danśeje debaty ministeriti presidenet Braun: ź danśkej mjenschinu budźe śo runje tak wobkhadźeć, kaž ź němśkej mjenschinu w Danśej. Dyrbjało powschikkownje śnate być, teź statnemu ministerstwu, so ma němśka mjenschina w Danśej woprawdźe hronadu schulow. Mi žo śda, so je krutа licźba 30. Potom wobsteji 12 privatnych schulow. Śjawne ludowe schule (30) wudźerżuje danśki śtat zyle sam. Wudawki sa nje njehraja

Masarykowe pućowanje přez živjenje.

(Pokračowanje.)

Dalśe kapitole ź Doležaloweje knihi tudy wuwołajimy hač do najnowišcheho cźaśa.

Pschełožeć.

Sswětowa wójna.

Této śwětoweje wójny je ź měśnikom w Mašarykowej dźěławośći, ale niz w tom śmyślu, kaž wobźeje jeho pschećiwnicy śo wuprajeja, so budźeśche śo tu likitja Mašarykowho roswicźa nětkaŕ śłamała a wón budźeśche njewěrny śtat ny śtaŕ śwojim sajadam, so budźeśche śo śtaŕ ź „pschęradnikow“ — śtótnikow.

Ně, Mašaryk cźišece logiśy, pschichodźenje wukoźi wušledki ź politiki, ża kotrejž źłeźowaśche pśches zyły cźaś śwoje śjawneje dźěławośće. Wón cźušeśche w duschi to, schtož móżeśche jaźnje wuprajicź śwětej hałke w Londonje 24. oktobra l. 1915, so je pschezo bywał w opośiziji (pschećiwnistwje) k rakuśkemu knjeźerstwu a nětk w opośiziji prośto pokrocźuje. A dokelž to doma njeběśche pschełwiśeź mohł, je do wukraja schoł.

Doma wěśo njebudźeśche nihdy mohł to wukonjeć, schtož je we wukraju wulwjedł. Hdy budźeśche w Cźechach śwołkał pola śwojeje śwójby, njebudźeśche Mašaryk mohł ani njedokoniał śo hinak pocźinjeć. Runje to by było pschećiwo jeho pschichodźenosći: falśch. Wón budźeśche wěśeje nětkaŕ śwoje pschećiwowałkśe śmyślenje na śjawne dał a wěśce by był śa to wot thěžorśkeho a kralowskeho Rakuśka k śmjerći sajudźeny. Tomu ź wulkemu śwoju cźěśkeho naroda wotcźehdźichi wucźekny. Jeho wócźko widźeśche dale hač milijony śmužodow.

Na śpocźatku žałośtineho śwětowego mordowanja, kajkehož śtawišny hač dotal njepóśnachu, běśche cźłowjeśtwo śtrowe śłubiko. Njewidźeśche kónza. Ale Mašaryk tola pschewidźeśche je śwojim wótrym widźenjom cźinu na Europu śo rośśchěrjowazu.

V. A. Jung powěda („Cźeśky dennik“, 16. meje 1919), so je śo tehdom ź Mašarykom na Wjazdkawśkim naměśce śetkał. Posałtachcźaj khwilku na thóbniku blišo hotela „Pola śkeje hušu.“ Mašaryk běśche jara tkutny a samyślony. Mjenzy běchu hižo Belgiju porałi a śtojachu na franzowśkej śemi. Jendźelcźenjo běchu jenož krótko pśched tym Němzam tchorunja wójnu pschipowědźeli. Jung wuprajі śo, tak rucźe hač je Jendźelśka do toho sałažka, pschećitawa śtrach, so by Němśka dobyła. — Ryśśowaśche śo hižo tehdy na narodźeźowem wobśoru śe cźěśkeju narodźe nastawacź nadźiju, so je jeho wuśwobodźenje hižo blišo.

Wožiwjachu śo hiśchcźe ź hromadami proklamacijow roskaśowanja ruśkich wójśkow, wulkowójśkeho Nikolajewicźa, kotryž Cźechom a Sšowakam łubjowaśche śwóbodu a śwobodu. Mašaryk-mějeśche wěśty śtrach.

Mamy wo tom wobźebity dokład ź krótkeho, tu a tam jenož naśpomnjenja wopschihijażeho dźenika Mašarykoweho, kotrehoż dźěł padźe rakuśkej policiji do rukow a tworjeśche podłoż sa zyły rjad wójnsko-politiśkich procźeśow pschećiwo wośobam tudy njenjewonanym.

Sapiš réka (ź pschełožkom ź němśkich śudniśkich aktow):

„1. oktobra 1914. Wnradźowanje ź narodnymi śoźialistami: Choc, Wojna, Buśkival, Fresl, Netolicky . . . Pschedłožił k roswažowanju dwě wězy:

I. Wjele je śo wo pschikhadźe Ruśow rěcźało. Wośtebje we śtatoprawnej śtronje, ź kotrejž śu nje kóždoho cźinili (dr. Borśky). Wo tej wěźy dyrbi śo pschemyślicź, so bychmy pschihotowniwi byli a mér sałhowali. Dyrbimy to pośudźeć ź śtojiśchcźa naścheho cźěśkeho programa a niz jenož śo na Ruśow śpuśchcźeć. Pokaźuje po na cźěśku deputaziju pola zarja, so je śmjerć ważna. Dale na manifest k Cźechom, kotryž, kaž śo powěda, je był roswjetcźowany po Morawje ź ruśkich lětadłow. Ja wěźo njewěrju, so je manifest był ruśki.

II. Antiśemitiśke śmyślenje, so by njedowjedło k demonstrazijam a ikónczne k pogromom; wulki śmyślk, je-li po pschihładźe Ruśow, to by śchtodźało Ruśam tak jało nam.

Antiśemitiśke śmyślenje (pschećiwo židam) pschihdadźa wschitkich, wośebje pokaźuje na njo Fresl. Wojna: běśche pola nich (w śekretariacźe) domjaze pschepytowanje dra. Kliky a detektiwa, hač maju tutón manifest. Wěśo njejśu nicźo namakali. Chóc ź dorafom, so jeho śtrona nicźo njepośpjśa, so wobtłowaju najwjetśchi měr.

Pola Thmia, 2. oktobra 1914, w jednacźich dopołdnja

Hdyž běśche njedawno warnowanje w „Cźaśu“, mam za nuśne a loyalne, pschińcź a wuprajicź wo tom śwoje ménjenje; haćźuwjeź nimam śamołwjenje za zyły „Cźaś“, ża tełśt, tola bjeru śamołwjenje za śmjer.

. . . Ssym pišał: Myślu, so ma powěźeże wo 28. praźśtim połku; tuž je trjeba, wěź śprawnje pośudźicź.

I. Mamy śłowjanśke wědomjo, wschitke strony śłowjanśki programm, k tomu śo Cźaś pschisnjawa, njetaja śo wo nicźim, nepokasuje, schtož njeźcźujemy. Sa Sserbołu (južnuju) na pschikład śu śo oficźelnje dowólite śbórki, ležaŕo — nětko śu cźi śami ludźo pschećiwo nim . . . .

Mam teź śłowjanśke sympatije a wośebje ruśke, ale rwoja kniha („Ruśka a Europa“) je w Ruśkej zakasana. Ja nětko njebudu w Prahy za zarjźmus a sa zarśku policiju . . .

(Pokračowanje.)

žana rólu jako nješto, schłoż so tamo rozumi. Njejžu žane sadźerki kaž w Prusku. Tamnych 11 privatnych šulow pak wudźerżuje němska mjenjšina tam. Ale tute 11 němske privatne šule dóstawaju na dźěco a lěto 50 krónow statneho pschidawka, potajkim statnu podpjeru, niz stotne potłóčowanje. A schto mamy na druhej stronje pola danskeje mjenjšiny w Prusku? — jenu jenicku privatnu šulu a jenu jenicku ludowu šulu w měste Flensburg. (Danska mjenjšina w Prusku a němska mjenjšina we Dansku stej pschi tom nimale jenak wulkej po ličbje. — Pschify. pschet.). Privatna schula njedóstanje niz jenož žanu statnu podpjeru, nó počežeje so ſ wulkimi dawkami, podružnjiskim dawkom, ſ dawkom je samoježenja, a kak te dawki wschitke rěkaju. Sa jene jenicke léto 1924-25 ma danske schulske towarstwo w Flensburgu na dawkach sa tutu schulu 9600 hr. (Dźewjeć tyšac schćeć stow) płacićeć. Namjety na špuschčenje abo sniženje tuchich hobrićich dawkow so wotpokasaja ſ winowatosću saplackenja ſudniſtich wudawkow. Móže so to runoprawosć mjenowacź? A kak dadźa so tute fakta zjednoćić se žiwjatocnym wosjewjenjom, kotrež je ministerſki president Braun tu 9. junija 1923 wotedał, so budże so wo to postarać, so budże so ſ danskej mjenjschinu w Prusku runje tak sakhadźeć, kaj ſ němskej mjenschinu na druhej stronje danskich mjesow.

Runje dźensa dóstanu wot žobustawa danskeje mjenschiny, wot ratarja Friesa ſ Westerlanda powěsć, so je so khłostał, dokelž swoje dźěćo njeje dał so wobdźělić pschi žiwjedźenju wothłosowanja, 14. merca 1925 so wotmě-wazym. (1920 běše w Schleswigu ludowe wothłosowanje wo tom. hacź ma kraj k danskej pschihadnyeź abo pschi Němskej wostacź. W krajinach, kiž pschi Němskej wostachu, žiwjeźi so hamtsay tuto wothłosowanje. Pschi tej khłamnosći so wšo žiwlna němska agitazija pschećiwo Danam čini. — Pschify. pschet.) Njech steji k wothłosowanju kóždy kaž chce. Ale wot nas, pschijskukchmikow narodnostnych mjenschinow, njemóże žiebi tola nichtó žadacź, so nasche dźěći na žiwjedźenje ſcjelenje, kiž maja njepschećiwoſtki samér pschećiwo naschej mjenschinje. To hižo ſ pedagogiſkich pschičinowm mózno njeje. Muczeć njedyrbjał bo tola ženje k tomu snjewužiwacź dacź, so dźěći jeneje mjenschiny nuſuje, wobdźělićź so na žiwjedźenjach, kotrež maja wuzkownu njepschećeſtki karakter pschećiwo tutej mjenschinje, na žiwjedźenjach, na kotrych so w žiwjedźeńſkich rěcźach ſtarſchi dźěći wotzobinźaju pschimaja a so historiſki schwindl wo narodnostnej pschiwuknosći dźěći a kraja pschedhoſchuje, kotrenuž dyrbja so žame dźěći žmjećź. Mjenujesće wy to wukukłanje luda? Haj, pruſke ludowe wukukłanje, kotrež ſ wopravdźitej pedagokiku so njehnjeże.

Hižo 1924 njepóſłachu danžy ſtarſchi swoje dźěći k žiwjedźenju wothłosowanja. Dóſtachu khłostanje. Sjudnistwo je tehdom wutrowałobſi ſ pschičinu, kotrež runje nospomnich. 20. meje běšche ſudniſke jednanje w ſamtjnej naležnoſći — a tón króć ſudniſtwo khłostanje wobkrućił. Loni ſtejeſche ſudniſtwo potajkim na hinaſchim ſtejnišćežu. Takſe ſudniſtwo móże so jenož jako pruſke ſudniſtwo rozſudnicź.

My pschijskukchmizy narodnostnych mjenschinow widźimy wschudźom tendenzu (samér) wyſchnoſcje, kotraž wſcho na to waži, so buchu so mjenſchiny połłóčowałe, wotnarodnjowałe, ſpórkłe, ſpruſcźiłe, potajſim to, ſchtož je knjes ministerſki president Braun tu w l. 1923 kulturnu hańbu mienował. (Pokračowanje.)

Wšoserbski zlět we Kulowje — swjedźeń narodnych drastow.

Po něschporu w 1 hodź. ſeſtupa so wulki žiwjedźeńſki cźah. Tutón ma wóſcź prawa manifeſtazija ſerbſkich narodnych drastow. Wu ſerbſke katolſke družki ſe Kulowſkeje wožadu, pschińdźeše wſchitke 50, kiž ſeſe ſlubiłe, ſo nasch žwiedźeń ſ Waſchim bohatym kraſnym ſdrasćenjom pschekraſnićе a hiſchće wjazy, teſ ſ druhich wožadow. A kak budźa so Horjanſky evangelſky Serbja, kiž bohužeł ſwoju narodnu drastu zyle wotwołožichu, dźiwacź, wuhladawſchi delanſke evangelſke Serbowki we ſich nowe pyſchnich narodnich drastach, wſchědnych a ſwjedźeńſkich. Pschedstaja so Wam też evangelſki kwaſ ſ Wojerowſkich ſtron, njewjeſta, ſ prěnja ſlubjena njewjeſta, kajkaž tehdom do kwasa ſ nawoženju k ſpowjedźi dźe, potom kwasnu njewjeſte a nawoženja ſ zylym kwaſnym cźahom: ſ družkami a towarſchemi, ſe ſamamu a ſanonom a ſ[illegible], a dale „młody kwaſ“, njewjeſta a nawoženja, tydźeń po kwasu. Schto my wšemu w oſkołitych, bohatych, krucźe postajenych nar. žiwjedź. drastach a ſchto wone wosnamjenja, kelko bohateho narodn. kulturn. žiwjenja je ſo ta ſwjerne ſakhowało do dźeſanniſchcheho dnja? Wohladacże ſo ſelſke nasche hołcźi, Blunjowſke, Sklepjanſke, kaž by je ſ hole wſak, pod hobrikim hribom pěknje rěkło.

Wšo katolſki kwaſ njebudże pobrachowacź. Jón Wam pschedwjeſeł ſmeja Kulowcźenjo ſa ſwoju cźeſtnu winowatoſć.

Khćećźina, hiſchcźe prawe ſerbſke khćećźina, wšo njebudźa pobrachowacź, pschetoż to je jara ważny ſ[illegible]awk ſa naſch pschichod.

Wschidrużi ſo něſchtokuliž ſajimawcho, na ſ[illegible]. pschaſa. Wokoło Wojerez a Blunja, kaž ſajka w hoſi teſ wſchudźom w ſerbſkej Delnjej Luſicy plahuja ſwój leſ, pschadu, haj kaja, wo cźimž w naſchich horjanſkich ſtronach jenož ſtara macź hiſchcźe powjedacź we.

Wopraſwdźe pschekwapjeny budźeſch, wohladaſch-li naſche delnjoſerbſke „łowcźa“ we ſich pschekraſnych narodnych drastach. Wołoſeje w Błótach (Spreewald) ſo doma. Njeje tam wuczita. Wſcho ſjědźi po ſoſmje, dokelž ſo tam Schprewja rozdźěluje na ſto a wjazy rěcźkow a kanałow. Te łowaſe pohadźinny do cźoſma. W [illegible]oſmje, kiž njeje Wenedy, ani ſerbſki Wenedy, pojědże c[illegible]m wěſo „na ſuchim.“

A we wſchej tutej bohatej pyſchne naſchich bantatych, rubiſchkatych, ſchórzuchatych narodnych drastow [illegible] wy horjanſky evangelſky Serbja zyle pobrachowacź? Tu hańbu žebi tola njenaczińmy! Dóſtaž też ſwoju ſerbſku drastu wſchědnje wjazy njenoſemy, k wſchoſerbſkemu ſlětej wuwitaimy tu tola ſaběj ſ khćećinjow maczerjow a wowkow, wuhladkujmy, kuworjedźmy a wudoſpołnimy hej: a budźemy ſo ſaběj hordźićź, ſ pyſchnej, pěknej ſerbſkej drastu naſchich maczerjow. Tuž cźiňmy tak. Pschichodźeće prawje wjele w ſerbſkich drastach. Wschitzy Sserbja ſeſidźamy ſo w ſerbſkich narodnych drastach, ſ raſchich a wjeczorach, ſ horjanſkich a delanſkich ſtron, ſ Hornjeje a Delnjeje Luſicy.

Wschoſerbſki ſlět — to žiwjedźeń ſerbſkich narodnych drastow!!

* *

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyſchina.** W Pětrowſkej ſyrkwi ma ſ. njedźeľu po žiwj. Trojicy rano 1/7 hodźin farar Berg ſpowědź a žiwj. wottkasanje, 1/8 hodź. farar Menda předowanje, dop. w 11 hodź. ma farar Große w drastowni Božu ſłužbu ſa cźeſkoſłowiſchazych, pschip. w 12 hodź. farar Ebert předowanje.

W **Marijnej-Marcźinej ſyrkwi** ma dop. w 9 hodź. farar Ebert předowanje.

Krajna ſběrka ſa nabožne rozwucźowanje a wothnjenje młodźiny w evang. luth. wěrywuſnaczu.

Sſtrjedu, pop. 3/43 hodź. je w Pětrowſkej ſyrkwi modleńſka hodźina ſa njedźelnicźe.

Schtwórtk pop. w 4 hodź. je w towarſchnym domje towarſtwo wowkow.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. pschihotowanje ſa dźěcźace kemſchenje na Sedanſkej dróſe 6, farar Gr. je.

Pjatk pop. w 3 hodź. w „Sozietät“ Guſtav-Adolfſke žónſke towarſtwo.

Tydźeńſke ſaſtojnſtwo ma w Pětrowſkej ſyrkwi farar Ebert, w Marijnej-Marcźinej ſyrkwi farar Menda.

Naš wětrnik.

(Wobraz ſe wšěch.)

Takle tſiſta krocźeli ſa wšu, tamle tón jenotliwy ſtatok ſ wulkimaj worjeſchinomaj pſched khěžu, to mołeſch ſej hižo myſlićź, komu to ſłuſcha. Dokelž ſteji kuſt dale na hórzu, wjerzcźa ſo wjeſele ſchtyri wětrnikowe wołſchdła, kotrež ſu hižo daloko nadala widźećź, hižo wot druheje ſuſodneje wſy. To je cźi mózny „łoſin“, bitſheje je ſe ſchindźelom kryty, ſ taſtej pſchihlazujenej budu, hdźež wuheńcźi won łuka, je ſchodom a makym wotnjeſchkom. Na boku ſu wołſchdła. A hdyž blišſo ſtejiſch, to ſi cźi tak nimo ſchmórnu. Na druhej ſtronje ma mózu drjewjanu wopuſch, wjeſtiću hacź ſmij, ſ kotrymž žiwjaty Jurij wojowaſche. K tomu kroſna ſ rjecźaſom. A to tohodła, hdyž ſo wětſik wobroći, ſo móże ſo zyły wětrnik po wětſiku ſwjercźećź. Tak ſteji ſtary wětrnik na wſchě por ſtow lět a to na jeuej noſy. Pod nim leża derje ſchowane pſched deſchcźom a njewjedrom wokenjy ſ wołſchdłam, truąnjiſa, pluh, bróńje a wſchelaſi druhi cźapor. Mohł ſej myſlićź, ſo tajke žylne brady ſjyła wjazy na ſwěcźe njejžu, kajkeż tu pod wětrnikom tcźa. Hdyž takle po ſłohodze horje pſchiſłjećź, je tam wjeſchi blak ſ wobłożenjom. Někotrykuli raſ je wětrnikar tu won ſtupił, ruzy na wobłożenju leżo a do myſłow pomurjeny na žołmjage žitnicźka dokoło wokoło hladał. Hacź ſu njeje ſdał, kaž farař na tłetzy? A potom hakle nutſka!

Zyłe rynki měchow ſ muku, wulke kaſchcźiki a młynſke tſhamory, tołſte powjaſy, waha ſ puntami a tak dale. A wopſredź wulki tołſty ſdonk. Na njón nalépjene wſchelake wobrazy ſ rozſajnjazym tekſtom. To widźiſch pola naſ, hdźež ſu wětrniki hiſchcźe doma, hajerſkicho. To je taſka móda a tu dyrbi wětrnik ſobu cźiniećź. A cźohodła tam te wobrazy a molowanki ſu? To wſchat wón ſam tak prawje njewě, ale ſu tam wot prjedawſchcho. Tak ludźom praji, hdyž ſo jeho praſcheja. Potom ſo ſmjeje hacź ſo jenu tołſte mjeswocźo jeno tak tſchaſe a doda: „Rěka pſcheżu, hdyž ludźo po muku pſchiſłudu a wcźipnje na ſjiwjećaſka hladaja, tak dołho może jich wětrnikar ſa khribjetom wo něſchto horſickow muſi ſjebacź.“

Aha, tu ſ malymi durjemi khodźi wětrnikar do ſwojeje komorki, kotruž wot wonka widźićź. Mutſka ſchćerka kawka, ſo móże ſo na nju lehnućź, a pódla blidko ſ někotrymi knihami a knjižkami, hdźež ſej ludźom žito ſapiſuje. We wójnſkim cźaſu měſjeſche dwě wſchelakorej, jenu ſa revišiju, druhu ſam ſa ſo. Nó, ta może dźensa hiſchcźe něſchto powědacź. Njechaм niczo pſcheradźićź, kyrnjež ſo wjazy njeſchłoſtaſe. Na ſcźenje wyſche blidka mały khamorcźik a w rózu żelejne kachliczki.

Ale też tu, kaž po zyłym wětrniku, ſ cźeſtnym muczným prochom potruſchene. Odkeż kuſt ſtorcźiſch, zyły běły. Haj wſchak, tak je na wětrniku a we młynach. A nětſ jedyn pohłohodze wyſche. Aha, tu je hakle te zyłe wjerzcźadło. A tute njelépje wuſe ſubate koleſo hacź pod tſchu! A nětko mi praješe, hacź ſu ludźo prjedy hłupiſchi byli hacź dźenſniſchi dźeń. Nć, runje tak pſchełkepani ſu byli. Haj wſchak, to ſo mi jeno njeſmjećźe! Hdyž ſej pſcheſkadźeće, ludźo, kotſiž ani myſłe na maſchiny njemeſadźu, ſu na tak wubjerne waſchnje taſki wumjeſiſki wutwor ſhotowili. A k tomu ſu mój wužiłi, kiž niczo njepłacźi. S dawna jim wětſik koleſo wjerzi a mléje. To ſej jeno tróſchku pſchedſtajće. Wješ priſy rozumcźa ſebi to nichtó wumyſlićź mohł njeby.

A ſaſy dźensy po ſłohodze dele. A pſchcźeo du nasche wocźi po zyłym wětrniku. Pohladaju ſ tamnych małych łukacźow. Och, tele kraſne žohnowane ſahony. Delka dźemy nimo pjeży, w kotrejž muſchtrka ſnaty bohaty burſti tłuſte pjecźe. Tu wjedźe ſchcźeżka ſ wětrnikeż. Kelko raſow je tu wětrnikaſ žiwoje dołhe žiwjenje hižo krocźił. A kak radу po njej dźe. Wěſo, na nětchto rataſtiwa pódla, kotrež też ſchwarnje a ſwědomicźe ſaſtara. Ale, hdyž takle na polu dźěła, to ani pjecź mjenſchinow njeſaſahże, ſo njeby na ſwój wětrnik pohladał. To cźi žadyn cźłowjek njewěri, kaž jemu je, hdyž móże po wuſtej ſcźežy na ſwój wětrnik hicź. Och, to jemu tej ſtarej noſy jeno tak khodźićź. Je wětrnikaſ ſ cźełom a ſ duſchu. Runje kaž jeho nan a dźěd. A hdyž ma ſłohodow wobłożenje a w ruzy a pożłednju noſu woſi ſemje je ſbehnył, potom je jemu lépje. Nětko je ſłohowany, je w ſwojim kraleſtwje, zyle w ſwojim elemencze. A hdyž takle po jenym ſynku wſcho kłepoze a zyły wětrnik ſo tſchaſe, hdyž ſuby ſchkrěcźa a rěcźa, hdyž jene wokſchidło po druhim nimo wokneſchka ſo mikne, to bite jemu wutroba wótſiſcho.

ſpěſchutiſcho. To cźecźe žiwiſcho a dźiwiſcho krej jemu po ſtawach. Njech wětr w nogy ruje a twuje, njech ſyły wětrnik w drjewje wjeſeſoze, to jemu je kaž ſterſiſa hudźba łóžo. Hłowna wěc, ſo widźi a ſłyſchi wſcho dźěłacź a ſleſotacź.

Potom ſjedźi ſaſy w žiwojej komorzy, cźita abo piſa, njemekluje a pſchemyſłuje ſej ſtwět, kaſki je a kajſi mě byeź. Zama ſej hłowu ſ nětkaſkej wěſku. Wopravdźe, žiwjatocźnje a njebeſaſy je pola njeho mutka. Cźita Wingerowy „Bronow“, powědańcźko ſ cźaſa 30 lětneje wójny, kak tam ruſkježniſy nětdy mkyn ſapaliſchu a knjeſnu rubiſchu. Wobſjedź cźitanja klinka mlěſidło. Wuſtupi ſ komorki. Pschi klinkanju po ſłhodze horje ſcźežuja jeho myſlićźki ſ powědańcźka. Sſypa ſ nowa žito do trubjele, pſchiłładuje ſhmilk ſ wulkemu koleſu a ſjedźi bórſy ſaſy w žiwojej komorzy. Nana a dźěda widźi w duchu pſched ſobu, kak ſtaj tu dźěłałoj a ſo ſabalujałoj w próſdnym cźaſu, ſnadź ſ druhimi ſerbſtimi powědańcźkami. Je jemu, kaž by klepot ſwój njedorſumliwy ſpěw, ſynſ ſe ſtarych cźaſow. — Ale ke tónzej dźe ſ poeſiju. Jedyn wětrnik po druhim ſo ſłubjuje. A bórzy budźe naſch ſtacź wobyrocźeny, jako połłedni ſwědoć nětdyſcheho wětrniſtwa.

I. spěwanski swjedźeń

němskeho zwjazka sakskich spěwarjow

20.—23. junija 1925 w Drježdźanach.

Bjarnat Krawc.

I.

Wulke zwonkowne žiwjenje. Njesmérne syły spěwarjow ze wšěch kóncow sakskeje republiki a hišće dale jow, samo z kraja saarskeho. Wjele cuzych nimo toho. Sobotu wjećor hižo so tak ze spěwarjemi mjeſwješe! Wulke woznamki debja jich wutrobna. Cyłe městoza so na nohach być. Na hłownych hasach widźimy wšelake rjane wupyšenja khěžow, girlandy přez hasy, wšelakobarbne khorhoje. Zo pak by wupyšenje runje imponowace było, njemóžemy rjec. Wyše čestnych wrotow při hłownym dwórnišću z cyłej rjadu zehrawajacymi khorhojemi dyrbi so předewšém wuzběhnyć nowa radnica, kotraž bě na jeje fronće wulkotnje wudebjena z pletwami a draperijemi; wulka lišba barbojtych khorhojow činješe tu woprawdźe swjedźeński začišć — kaž w předwójnskich časach. Mjeńše haski zadźerżachu so cyle indifferentne, njeswjedźeńscy.

Najwažniše bě wulkotne spěwarniščo (Festhalle) na „Tršelnišću“ (ptača łuka) wonka, tam běchu měsacy dołho twarili. Twar je cyle z drjewa, 132 m dołhi a 70 m šěroki, z wuwzećom wokna; też wobłuki a cyła pinanca drjewjane. Na jewišću mějachu 12000 spěwarjow městno k stejenju na skhodźeńkach, zezady sobu so powyšowachu. Připołuscharjow mózachu na 13000 sedźeć. K stejenju bě nimo toho hišće městno. Přez 33 wrotow, kóždy 3 m šěroke, móžeše připołuchařstwo zastupić a twar zaso wopuśćić. Wisate wěncy z barbojtymi bantami jón w rjanej ličbje debja, a hdyž w nich so elektriske jasne swětło błyšeł, je to woprawdźe krasny napohlad. Žurła je tak wulka, zo maju spěwarjo na jewišću ze zadnych městnow připośluchajoh napohlad, jako bychu „klanki“ byli. Powitanske słowa, z jewišća rěčane, skoro nichtón — ani prědku sedźacy — rozymił njeje. Što taki twar jenož płaći! Powjedaja wo puł milijonu hriwnow! Derje jenož, zo bě so swjedźeński wubjerk wo to starał, zo pjenjezy do pokładnicy přiňdu. Kóždy spěwar měješe 8 hr. wšo hromadźe wudawkow hižo doma před wotjězdom, a najtuńše městno płaćeše 2 hr. Cyły twar je pječa hižo sakskej Kamenicy kupjeny, so za swjedźeń po tajkim drje zapłaći. Wokoło spěwarniša a w nim samom bě za wokřewjenje dosć postarane. Też wonka mějachu tam mjenowany jara wobsěrny „Verpflegungseck“ ze — selenymi płaćiznami a nic stajnje dobrymi poskićenjemi. Tola łaćeho spěwarja to njemyli! — —

Nětko hišće něšto wo swjedźeńskim čahu, kiž bě njedźelu popołdnju w 3 hodź. postajeny a traješe hač do wječora; 1/7 běchu poslednji spěwarjo do „spěwarniša“ zastupili. Žadyn daršik, khłódne wjedro. W dwěmaj čahomaj pornjo sebi čehnjechu wulke syły přez „Sachsenplatz“ won na swjedźeńsku městnosć; wjele zahorjenych spěwow při tom zaklinča. Dyrbi so prajić, zo je policija so wubjernje za porjad postarała; činješe na kóničkach po 8 w třoch stawčkach rjany začišć. „Pěšcy“ buchu wot „turnarjow“ a „sanitetarjow“ podpjerani. 770 khorhojow čehnjechu nimo. Ze wšěch bohače wobsadźenych woknow witanje a přimjetowanje róžow. So wě, zo bě w čahu też instrumentalna hudźba derje zastupjena — małe a wjetše kapały. Zajimawe w čahu běchu někotre swjedźeńske wozy, kiž předstajichu wosebje spěw; jedyn n. př. měješe woznam cyrkwinskeho spěwa, druhi narodneho, zaso druhe pućowanskeho, pićneho, lubosćinskeho spěwa atd. To bě zdźěła jara luboznje wuwjedźene. Też němski dub, kiž hišće stej, mózachmy widźeć. Wotměnjenje bě w tym z časom tola dołhokhwilnym čahu też, zo n. př. hórniey z Freiberka w swojej drasći wustupichu a też druzy krajenju swoje wosebitosće pokazachu. Zo bě też studentstwo w swojich korporacijach na konjach z jasnymi mjećemi a we wozach z khorhojemi zastupjene a sylnje wobwyskane, njebě dale spodźiwne.

Wječor bě potom w spěwarnišću intimna (wosobna) hudźba a spěwna zabawa, wosebje za spěwarjow samych. — Přispomnić hišće so dyrbi, zo bě hižo sobotu wječor něšto rjaneho k widźenju, a to bě hołdowanje zwjazka kołojězdnych: 20 towarstwow, po swojich pisanych barbach rjadowane. Wječor wokoło 10 hodź. wješe so tutón čah kaž błyšcy had přez hasy noweho a stareho města won na swjedźeńske městno. To bě krasny napohlad! Myto jich procy

a napominanja do serje zasłużene připóznače wšěch přihladowarjow.

Wo hudźbnym skutkowanju na tutym swjedźenju a wo wumělskim wuznamje napišu přichodnje.

Spěšnik přez wohnjowe morjo.

(Woprawdźity roman.)

Kaž epizoda z jedneho fantastiskeho filma, kaž jón sebi jenoż amerikanske mozhy wumyslić móža, hdyž

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 27. junija 1925.

Wežerawšche kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,39
1 jenhelski wunt	20,390	100 čěskosk. krónow	12,434
100 schwajz. frankow	81,47	100 pólsk. markow	79,85

W efektownym wikowanju kursy jara khablachu, hłóčenje so sešłabjowachu. Němske statne a wóznike pożčonki běchu stroukene.

S wežerawischich produktowych wikow wjele rozwoja njeshdeješe. Amerika měšesche drje něšto nižše płacišny, ale te na nasche wiki njeskutkowachu. Rožk, kotrež na wiki pschihódże, mjenje hustom pokupichu. Hewak so na wikach wjele njepscheměnki. Wežera płaczejsche zeznać

w Drježdźanach

pšenicy 13.40—13.65 rožki 11.65—11.90 jačmenja nalětn. 12—12.75 nasymsk. 11—1175 wowsa I 12.50—13.— II 11.75—12.45 hr.

w Berlinje

pšenicy 13.30—13.45 rožki 10.90—11.10 jačmenja nalětn. 11.30—12.25 nasymsk. 10 hač 10.80 wowsa 11.55—11.95 hr.

we Wróšławju:

pšenicy 13.85 rožki 11.35 jačmenja nalětn. 13.— nasymsk. 11.— wowsa 12.— hr

schtwórtk w Kamjenzu

pšenicy 13—13.20 rožki 11.20—11.40 jačmenja nalětn. 11—11.80 wowsa 12—12.60 hr.

W termijnowym wikowanju:

w julinju: pšenicy 13.02—13.10 hr., rožki 10.55—10.57 hr., wowsa 9.60—9.57 hr.

Wiki wuzwiskowcho stom w Berlin-Friedrichsfelde (Magerviehhof) wežera piatk.. Pschihnali běchu 536 hejcich a wuskokuchełowych krowow, 13 wołow, 10 bykow, 10 prošnikow, 128 cielatkow.

Mjode dźěli a wuskokuchełowe krowy:

1. kakosče	400—650 hr.
2. kakosče	280—400 hr.
3. kakosče	200—280 hr.
Jałowy:	
1. kakosče	250—450 hr.
2. kakosče	160—280 hr.
Žołte Frankenske	45—50 hr.
prošnicy a bykl	33—04 hr.

po zentnarju žiwe wahi. Wiki schpatnje [illegible] płacišny wopschechowachu.

Na kupjach wikach tam płaczachu:

1. rjadownje	600—800 hr.
2. rjadownje	800—1000 hr.
3. rjadownje	500—800 hr.
dobitaki	200—500 hr.

Wiki běchu měrne.

Na pschedaż:

Konik, 5letny, 1.55 wyschoki, Küchler w Běłej Horje.

Pšěnkaj, w Rosse čo. 3 pola Kamjenza.

Ssloma, 40 [illegible], w Kettlizach čo. 84.

Wás, wojes [illegible] pjerach, Horn w Lubhoszcu.

Kupuje:

Holanske jahody, Götze, hosćenz „k Hwězdźe" w Niskej.

Rudolf, pěškowa korčma pola Niskej.

Sa wutaja:

Pohonc, knježi dwór w Ssmochcizach, — w Budyschinje, Fichtestr. čo. 6.

Blidarski Cuła twarja pischcelow w Budyschinje na Wjeleczanskej drohi čo. 6.

Holza, hospodarska abo kuchinska scholarka, knježi dwór w Pasowje, — Knjeskeż konditarnja w Budyschinje na Garbarskej hasy čo. 3, — pschekuz Lehmanka we Kulowje, —piekarka Meuschowa w Kamjenzu, na Budyschiffej drohi čo. 67, — dr. Mütter w Niskej, na Shorjelskej drohi čo. 24.

Kowarski, Oskar Rychtař w Korsymju.

Bogaz, knježi dwór w Miltzach.

Dźiwarjelkej zwójbje, knježi dwór w Jdhlizach pola Hornjeho Wujesda.

Moterski wuczobnik, P. Stachowski na Zidowje čo. 55.

Murjerjo, Rauendorf a Kluga w Kuschizach, — Bazar w Budyschinje, Bahnhofstr. čo. 7.

Dachtkmierjo, Hanczka w Budyschinje na Jerjowej hasy čo. 29.

Schezijarjo wischnjow, Wehnar w Thonberku.

Drježdźanska bursa.

Pschenica	268-273	**bérnaze kruźki**	24,00-24,50
rožka	233-238	**pschenič. wotrubki**	13,20-13,70
nalětni jačmjeń	240-255	**rjane wotrubki**	14,00-15,60
jatomski jačmjeń	220-235	**pschenična muka**	38,00-40,00
wowsa	250-260	**rjana muka**	35,00-36,50
jačmjenej hlaczel	225-255	**woka**	27,00-28,50
rapš	380-390	**pjelušchki**	26,00-27,50
kukuriza (Mais)	225-230	**hróch**	28,50-29,50
juche truhnejźi	11,75-12,25	**zokrowe kruźki**	19,00-21,00

Schkrowe depesche.

Produktowe witi w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Witi kaž wežera.

Dop. ¼12 hodź.: Tendenza na płaczijnach wobstawaza.

Płaczijny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wulijowe žiwnje po tunach abo 1000 kg, jenož 100 kg, płaczijny po 50 kg hriwnje.

	26 6.	25. 6.		26 6.	25. 6.
Pschenica	266-269	266-269	rapš. wosuschi	15-15,80	15-15,80
rožka	218-222	218-222	boch. melasse	10,00	10.00
nalěc. jačmjeń	226-245	226-245	cerabella	13-15,25	14-15,25
nal. jačmjeń wotrubki	—	—	bérnaze kruźki	21-21,60	18-20,70
wowsa	231-239	231-239	bunty	21 22,00	21,00-22
kukuriza (Mais)	217	—	wot'a	24-26,00	23-26,00
pschenična muka	33-36,25	33-36,25	famy wosuschi	22-22,80	21-25,00
rjana muka	29-31,0	29-31 00	modre lupiny	10-11,7	10-11,50
pschenič. wotr.	13-13,20	13-13,20	zolte lupiny	14-14,50	13-14,50
rjane wotrubki	13-14,60	14-14 10	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,20-3,80
rapš	360-370	360-370	ssloma, rjana	1,00-1,40	1,00-1,40
lane symje	385-393	385-390	„ pschenič.	1,00-1,30	1,00-1,30
dźiwarjelkej	25-26,50	25-26	„ wowsyna	0,85-1,15	1,00-1,15
pjelušchki	21-23,00	21-23,00	„ ječna	0,95-1,00	0,95-1,00

Wjezne płaczijny w Budyschinje.

wot 27. junija 1925.

Wšěch płaczijnow so po złotej hriwnje rozumja.

Wschedmjet		najnišcha płaczijna	najwyschi płaczijna
Pschenja, swonka wotedacza	50 kilo	12.50	13,10
Rožka, swonka wotedacza	50 „	11,20	11,60
Jeczmjeń, swonka wotedacza	50 „	11,00	11.75
„ nasymski	50 „	—	—
Wowsa, swonka wotedacza	50 „	12,50	13,25
Raps	50 „	—	—
Bérny	50 „	2,00	2,70
Syno	50 „	3,75	4,50
Ssloma, z masch. mlócz., praš.	50 „	1,00	1,20
„ z masch. „ z sałat.	50 „	1.20	1,40
„ z zwami mlócz.	50 „	2,20	2,60
Pschenična muka, 60%	50 „	20,25	20,75
Rjana muka, 70%	50 „	18,00	18,50
Wichenične wotrubky	50 „	7,50	8,00
Mane wotrubky	50 „	8,30	8,60
Proßata 638 schtuk	1 schč.	20,00	35,00

(Sa lépschu tworu wysche płaczijny.)

Drobnowikowanske płaczijny w Budyschinje.

27. junija po hamtiskim postajenju.

Wšěch płaczijnow so wo stot. hriwnje rozumje.

Dwora	najnišcha płaczijna hr.	najwyschi płaczijna hr.
Howjaze mjaso z kosćemi . . 1 kg	2,00	2,60
Cjelace mjaso . . . . . 1 „	2,20	2,60
Skopjaze mjaso . . . . . 1 „	2,20	2,60
Sswinjaze mjaso . . . . . 1 „	2,00	2,60
Tukrajny zwinjazy schmalz . . 1 „	2,40	3,20
Pschenična muka . . . . . 1 „	0,44	0,56
Rjana muka . . . . . 1 „	0,38	0,40
Khléb . . . . . 1 „	0,33	0,35
Jedne bérny . . . . . 1 „	0,09	0,10
Rajš . . . . . 1 „	0,44	1,00
Hróch . . . . . 1 „	0,48	0,72
Soki . . . . . 1 „	0,80	1,40
Amerik. zwinjazy schmalz . . 1 „	1,90	2,20
Ssuschony pocz . . . . . 1 „	2,40	3,20
Dobre mloko . . . . . 1 lt.	0,26	0,28
Jedźna butra . . . . . 1 kg	3,80	4,40
„ wulrajna . . . . . 1 „	—	—
Jeja . . . . . schč.	0,11	0,13
Jedne bunty . . . . . 1 kg.	0,48	0,64
Zolor drobny . . . . . 1 „	—	0,76
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,36
Kamjenine wuhlo (domj. tepj.) 1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty . . . . . 1 „	—	1,15

Wjezne płaczijny wežera Wšicho po złotej hriwnje	**w Kamjenzu** sa 1 zentn.	**w Lubiju** sa 1 zentn.
Pschenja	13,00—13,20	13,00—13,40
Rožka	11,00—11,40	11,00—11 40
Jeczmjeń	11.00—11,80	10,50—12,00
Wowsa	12,00—12,60	12,50—13.25
Syno	3,50—4,00	3,50—4,50
Ssloma, ł masch. mlócz.	1,20	1,30—1,70
Ssloma, k sałatanju . . .	1,35	
Ssloma, z rutu mlócjena . .	—	2,00—3,25
Bérny, pola ratarja . . .	2,30—2,80	2,50—3,25
„ hač na żelesnizu . .	—	—
Butra . . . . . kg	4,00—4,10	3,80—4,40
Jeja	0,12	0,12—0,13
Pschenične wotrubky . . .	—	7,50—7,80
Rjane wotrubky	—	7 80—8,20
Pschenična muka	—	18,50—20,00
Rjana muka	—	17,50—18,05
Proßata, walle	—	—
„ krenje	—	—
„ male	—	—

wjazy kóžnych kilometrow. Samo hovorske parne žiwkowu běchu njemóżne pschećiwo tutemu elementej.

Mjes tutym wohnjowym morjom wjedźeše cyrkz južneje żelesnizy. Spodźiwnje dołho, to běše [illegible] sahło, signal dack, so ma dopołdnischi expreß (jara spěšny cłah) pscheć městom sastać dla kniežaceho wohnja. Krótko pscheć palazym hrjewnišchizom cyrkwe chora kolo a tuž njemóżeše wjednik lokomotiwy widźeć, so wohnjowe morjo jemu puć do Herme Hill sawrje. Hdyž běše cłah wokoło rózka, dohlada so wjednik na wohoń. Expresnum cłah jědźeše se špěšnosću z 100 km. Sprócz wjednik njeswědźeše, hewak by cłah runje hrjebł wohnja sastak. W tutym dramatiskim wokomiku njeshubi wjednik cłacha duchapschitomnosć. Tu rěkasche, hnydom skutkowaj, niż dołho pschemysłić. Tuž łapi maschinu na najwjetschu spěšnosć (150 km sa hodźinu).

Kaž hdyrjki wutrěł jědźeše cłah wiches [illegible] njowe morjo mjes horjnymi płomjenjemi a duschnym kurjom a dymom. Sa 30 sekundow pscheńdźe cłah nimale 3 km. Puczkowarjo łacźuwachu strach, kotryż jim hrožeše. Ale hižo po někotrych sekundach dyschachu wołóženi, dokelž běše cłah na swobodnej cžarje, sady so mějo płomjenjatym oceanom.

Hdyž potom cłah na dwórnischczo Viktoria dojědźe, mózachu puczowarjo wobkruczicy, so je wjednikowa duchapschitomnosć jich wumožiła. Też woły běchu njewschkodźene, jenož pożledniaj běchtaj trochu pocžetpiłoj. Mjeso njeje tuteje strašneje poł mjeńšiny za wjednika bjes sčežkiwkow było, w kotrejž rěkasche swoje žiwjenje z dołhich wukhowacj. Rosthorjenosć jeho ruki w thorowym na thorolożo puta. Won pak so swědomicze wobledźuje a wothladuje. Krónika njepiša, hacž je jemu dla tuteho podawka wjosny słužbu. Ale żelesniska direkzija je jemu za njekowosti skutk wjesteho sumu jako nagodu [illegible]. Mjeso je sjej też dźaka tehdomnischich puczowarjow wěsty. Sstadź je jemu też mnohy dary pofliczili za wusłuhowanje pscheć wěstej sjmjerću.

Wo skóńčenju Wikingskeie jězby.

Mnohi z naschich čežeelenych cžitarjow je wěsće hižo cžitał, so njeje Kolumbus jako prěni z Europy do Ameriki pschijěł a tak Ameriku wunamakał, kaž so to w schulach wuczi. Pjeć stow lět do Kolumbusa namakachu Normanowje pod wjednistwom syna Ericha Cžerwjeneho Ameriku. Amerikanscy sportowniwy jězdźachu někto sa tym, pod kimmi wumnóżenjenimi a wobsteinoscemi samsnu smuknu jězbu wažicć. Wšitkomu Wesłej pschińdźe tuta myslička do hłowy. W Kopenhagenje kupi 47 lětowy dołhi pschekłaty cžołm. S njej běše hižo danski dyrdomdejnik z Kiliny hacž do Nanschego morja jěł. Wón pak běše cžał kedźbliwy, pschečo pschi mótstym brjosu jěcz. Cžołm wjednik běscho z tym swoju khmanosć dowokasał. Dana mjenowanske łódź „Schanghai". Nimo Wełsa jědźeschu w pakhatach łódźi hišcze sobu jeho żyn, dwaj bratrowaj a dwaj danskaj namórnikaj. Loni w juniju wotpłuwachu z Kopenhagena. Amerikanske nowiny wopisuja [illegible] njebjesku jězbu, kiž su wobdźělnicy z mórnym wóckom hišcze skónčili.

S Danowe wotjědźechu, pschiłudźechu nimo Shetlandskich a Faroriskich kupow na Islandsku, potom dale do Selenskeie. Cžarn z Islandskeie do Selenskeie, 740 mil dołhu, jědźechu 8 dnjow. Hacž dotal běše so jim wschitko schlachcziło. „Schanghai" pschińdźe też skokowje z Labradoriskemu brjohej, pluwasche k wjeczoru dale a pschińdźe do njepschecźelskeje Nowo Scotiaskej wody. Tu pschi cžołm jeho wohnuł. Sahłudźi so do wichora, do najsylnischeho, kiž je w poslednich 50 letach cžuł. Bohorunho prózowachu so, jo sakótwicz. S njeskónčnemi syłkowotnu honjesche wichor lohki cžołm k skałam. Sa krótke wokomiki rozrały so łódź na wótrej skale, kiž rěka „běła kupa".

Njeby mjes nimi Ask Brundessen, danski namórnik, był, hdyż drje wschitcy słuhowjeni byli. W samtnym wokomiku, hdyż cžołm do skały prażny, skoczi Brundessen, sa nowjasom wokoło pasa, do howrinscheho morja. Kaž je dźiwom, doždź zwinowaj kupu. Potom cžekajeschе jeneho po druhim na kupu. Zyle pschemaczani, dr rłokatoj stejachu we hłubokej nozy. Nicko z jich łódźe jědźechu hižo wukhowacź móhli. Psched jich wocżemi podnuri so płachtaty cžołm. „Běła kupa" běšche njewobydlena. [illegible] kawli wody tam njeběšche. Tam a sem mochowy śleczk wodźewasche semju. S kraja njemóżeše jich nichtó widźeć, hacž niż z łódźe do parnika, dokelž w njemérnym wichorje, njejědźeschе žana łódź abo parnik abo cžołm tak blizko nimo. Nischto pak dyrbjeschе so tola stacź. Smužity Ask Brundessen pschewsa žebi, towaršchow hišcze raz wukhowacź. Njedaloko leżeschtej hišcze druhej kupje. Ask dźiwjschе i jeneje na druhu pluwacź, so by trašcy cłowjeka trjechił. Njenadeńdźe pak na žanej kupje cłowjeka, tak dźiwjschе, kaž prajeschе, śpytacź na kruty kraj pluwacź. Na kóždym pak dźiwjschе towaršchom pomhacź.

Trójzy storczichu jeho żołmy na kupu wróćko. Ke schtwórtemu rasej pak poradźi so jemu jeho [illegible] Pluwasche na ſuboku kupu. Tu pak nadeńdźe někotre wopuschczene rybarske domczki. Pluwasche na dalschu kupu. Tola też tuta běšche wopuschczena. Nadeńdźe tu stary cžołm, ale žaue wjesła. Kokowokolo pak njeběšche ani tschěrka drjewa. Bryndessen dyrbjeschе so potajkim hišcze raz do wody walicź. Dołho k wjeczoru widźeschе cžmowu šmuhu. Hacž k njej dyrbjeschе pluwacź. S nepjatej sprózninowoscu a navinanjom doždź brjóh. Njekedźbowawschе an na puczik an, na schczełku, pschez pola, luki, kefki běžeschе, doniž słónczinje jemu zyrkwinsku wěku njewuhlada. Tam běžeschе. Borzy pak pschińdźe k jenemu burskemu statkej. Hospoda śiejeschе psched durjemi. Wona pak běšche sama doma. Naboja so spodźiwneho, pol dźiwjeho cłowjeka a sawrje jemu [illegible] Hed w durje. Wschitko proschenje njepomhaschе niczo. Bryndessen dyrbjeschе tak hišcze pucźowarjow a to do błiskeho města do Canjowa. Tu namaka halle pomoz. Dana pak njepowpicha žebi tu ani komika wo[illegible]. Pozwoli jo jenej [illegible] a jědźeschе z pomocnej łódź k „běłej kupje". Hdyž pak tam pschińdźechu, njeng

pěidźechu nikoho wjacy. Morjo běšche so mjez tym směrowało a Brendelsowi towaršojo běchu na rozbodnu kupu plniwali. Tu běchu wučeć w rospadankach šatych rybaćkich hěrow pytali. Dołho pak njetrajeshe, tak pódźachu so sabo. Asfej Brendelsej njemóžachu so boješ za jeho wopornjiwosć podźakowacź. Posłušnjo dosta smužity wumožeř sa rjekowski skutk słoty wumožerski pjenjezk.

Přilopk.

* **Jězba na pruhu z jenej pisches 100 lět starej lokomotiwu.** Wot George Stephenson w lěcze 1323 natwarjena lokomotiwa, jeničža, kotraž je sapoczatka twarkow tajkich lokomotiwow hišćeze słowna, cyłnjeshe pisched nekotrymi dnjemi swoju pruhowanišku jězbu wot Dorlingtona do Shelbona a to je hanušnej paru. Puć je na 11 km. dołhi. Ssu šej pschedewsali, tuta staru maschinu pschi 100-lětnym jubileju železnizowu k jězbje zwuzliwacź. Lokomotiwu pak najprjedy w Londonje rosebjeru, a ju dokładnje pschehladaju a swarjenjeja, dokelž trjebaśe sa tute 11 kilometrow nimale połdra hodźiny cząsa, potajkim telko, kaž śeńčny pěšk.

* **Swinje žej pomhaja.** So bu teź swinje pomozne swěrjata, kotrež swoje khore bliščace njewopuschcza, to wobkedźowasche jedyn muž w Sendźelskej, kiž z swoje wobkedźowanja w Londonskej nowinje „Spektator“ wozjawi. Mon powěda: Widźach schtyri swinje na polu, z nich běšche jene khore a ješeshe njemózne na semi. Wobkedźowach, kak dwě swinjeći horstki žuchoeje trawy hromadźischtej a z njej khoremu towaršej mjeńke i so pschihotowaschtej. Se swojimaj troskomaj storkachu trawu pod swinjo a tječe nošchcze tohorunja trawu a wubošpolni ložo khoreho bratra. Tuczi pomozniży korczachu spokojeni se swojim dźěłom a jene podwjerasche khore skocžo se swojim cźełom, so by lěpje ležało.

Směški.

** **Tohodla:** Knjeni k swojemu sahrodnikej: Jakubje, nasch tu zyle rjane sastojaństwo, mójesch so někto bórzy woženić. Njewěsch dha, so bě Adam prěni sahrodnik a so mějesche tutón też žonu? Sahrodnik: Haj, knjeni, to wschak tak je, ale Adam też bórzy swoje sastojaństwo słubi psches swoju žonu.

** **Najlepšche jabłuka.** Mały Jank, hakle schtyri lěta stary, stupi so se schćerkowimaj nošomaj psched macź, hlada pschekleńanje na nju a praji: „Mamka, se wschěch jabłukow jém kruchowy najradšcho!“

** **Dźěrži mjes zubu.** Khata a Michał rozmołwjetej so pschi njewjedrje. Nadobo wopraschа so Khatka Michałka: „Michałe, kak to pschiźidźe, so so hrimota?“ Na to Michałk rucze wotmołwi: „Nó, dokelž so prjedy błysła.“

** **Wobliczenje starosty.** W schuli ma so staroba jemu rěcźeho presidenty Oberta wuliczicź. Tohodla so pósłaju, so dyrbimy najprjedy narodny dźeń a potom pohrjebny wobdźeć. Po tym praji mučeř k Pětrej: „Měrko dźiwaj swoju starobu wobliczicź. Schto dyrbiśch najprjedy wobdźeć?“ — Pětr: „Hdy bym so narodźił a hdy wumrěł.“

** **Kaž rosumi.** Knjeni (na wopyće): Schto ći na sće tak hnjewna dźensa?“ — Burowka: „Ach, moja krawa so njecha nijsdy dojicź dacź. Cźuchy ju mjennjuju dźensa k prěnjemu rasej pytacź.“ — Knjeni: „Wy burja cźinjeće to zyle wopaki. Dyrbieće tele skočata hnydom wot matośe, jako cźakata, na dejenje pschiwuknjcź.

** **Dźerži ju dźeći.** Rano rjekny macź swojim dźěćom: „Posłuchajće dźěći, dźensa wjeczor ... tuj k nam pschińdźe, kiž hischcze tu ženje był njeje. Pschemyśće niczo wo jeho wołosach naspomnicź.“ — Wječor so blidom so mała Lenka stajnje žiwa a huśa, skónčnje njemóže so wjacy sdźerźeć a wuprašnje: „Ale macźi, ty sy nam tola dźensa rano prajiła, so njesmjemy wo wujowych wołosach niczo prajicź! Tón dźe žane wołosy nima ...“

Rěčespytny kućik (čo. 137 S. N.)

Z krótka: Rozprawnik njepiše cyle tak, kaž je rěčespytny wubjerk M. S. wobzamknył.

I.

2. Netrjebawši. Hač je to wopaki tworjena zasłoć, wubjerk dojednał njeje; pschijał je tole: njetrjebawši je přidawnik unnütz überflüssig (njetrjebawša hara, njetrjebawše dźěło), kaž njetrěbny unnötig.

II.

3. wobnowić móžeć nałožić při abstraktach a konkretach (slub — dom wobnowić), ponowić při konkretach (křiž ponowić). wonowić so njetrjeba.

M. Nawka.

Domowininy kućik.

1. Kolonija k wočerstwjenju za serbske dźěći. (Ferialna kolonija).

Domowinje je so poradźiło, zarjadować za lětuše lěčne prózdniny koloniju k wočerstwjenju za serbske dźěći, a to po dotalnym wujednanju za 35 dźěći, hólcow a holey. Wozjewjamy to našim towarstwam z namołwjenjom, zo bychu nam namjety a požadanja zapodałe hač do 27. t. m. dyrbja tu znajmjeńša předběžne připowjedźenja być.

Jako wumnjenjenja za přijeće do kolonije so postaja:

1. Staroba 10—14 lět.

Dźiwać móže so jenož na dźěći:

2. dobrych, porjadnych sobustawow serbskich w Domowinje organisowanych towarstwow, kotrež (towarstwa same kaž sobustawy towarstwa) swoje towarstwowske winowatosće dopjelnjeja, a ze swojimi dźěćimi serbscy rěča. Prěnje z tuteju postajenjow počahuje so wčzo jenož na te wokoliny, hdźež je zcyła serbske towarstwo;

3. na čiste, porjadne posłušne a derje wočehnjene dźěći. Njeposłušne a njepěkne dźěći, kotrež harmoniju w koloniji kaža a jej hubjenu powěsć činja, pósćelu so hnydom na wudawki starších domoj.

4. strowe dźěći, wězo bjez natykowacych khorosćow. (Damy je lěkarsey přepytować).

5. W prěnim rjedźe poskićuje so městno w koloniji dźěćom dźěłaćerskich starších a tajkim dźěćom, kotrež su derje strowe, tola maja dźěłne zesylnjene a wočerstwjenje trěbne.

6. přebywanje, w kotremž poskićuje so dospołne wubjerne zežiwjenje, bydlenje, lěkarske dohladowanje, wuležy, přebywanje w krasnej přirodźe po wjetšim dźělu dnja, dźełne zwučowanje, přileżitostne wuwučenje w serbskim spěwu a čitanju, a pod., je dospołnje darmo! Jenož dźěl jězby a wosebite wudawki (na př. porjadźenje stupnjow) dyrbja same zapłaćić. Za cyłe přebywanje, nětdźe 4 njedźele trajace, dosaha 5—8 hr.

Za dohladowarjow pytamy dwěju serbskeju wučerjow. Prosymy wo přećelne zamołwjenje.

Naprašowanja a připowjedźenja prošu zapodać w podpisanym sekretariaće, kotryž poda potom dalše pokhiwy a předpisy.

Sakretariat Domowiny.

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Telefon 154 a 155 — Filialcy w Khoćebuzu a Wojerecach — Telefon 154 a 155

Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Worclowe khamory a worclowe kašćiki

Wuwjeduje wšě bankowske dźěła. Zadanja pjenjezy z 8—12 procentami. Požčuje pjenjezy na najlěpje

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papiery.

Tunje předawanje meblow
hač do 20 procentow rabata
jenož hač do 30. junija 1925.
Erich Schmoller w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 3. Telefon 1103.

Dobre ...nje k sebi

Dom tunich płaćiznow

Dom hódnostneje twory

Wobsadki ze šidy a cankow
židźane francy
židźane nahłowjace
rubišća z tafleta, moireje
židźane rubišća
zelene, běłe, šere
židźane tkaniny
za rubišća

Wolmjane musliny
za šórcuchi
satin jenobarbny
flicowe sukna z. suknje
somety
nohajcy, zoki, rukajcy, dźěćace drasćički, klobuki a čapki

GÖRLITZER KAUFHAUS JOHS. SCHAAF BAUTZEN

Kaufhaus Schmaaf
GÖRLITZER JOHANNES
BAUTZEN

Oskar Meister
fotografiski ateljej
w Budyšinje na khěžorskej drózy 15.
Telefon 438 :-: Njedźelu wotewrjeny
Po skazanju so też na wsach fotografuje, tehorunja kwasne wobrazy, grupy atd.
Powjetšenje po kóždem wobrazu.

Najlěpše celul. trajne šaty
elegantne :-: :-: wotmyjomne
wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowki po jara přihódnych płaćiznach
krawaty, pisane a čorne, wšěch formow
w najwjetšem wubjerku.
namołwjazali sće
A. Bokelmann nasl.

Nalutowarnja w Malešecach
ma na składze
symjeńtnu woku, symjeńtny hróch, peluški, hobrski kolij.

Kupuju
nowiny, akty, knihi po 4 pj
papjerowy wotpady po 3 pj.
lapy, bleše běłeho wina
bleše čefwjeneho wina
sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, železo a stare metale
jenož na wupokaz wyšnoše.
Popp na hornčešk. hasy 18 telefon 1362.

Wuporjedźenja časnikow
wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórniščowej drózy 40.

Hdźe dam swój předešćnik
wuporjedźeć? Pola Walt. Straube w Budyšinje na znutřkownej lawskej hasy 8. (Oty Brandta nasl.)

Specialist nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje
na seminarskej hasy 5.

Paleny kofej dobry a tuni!
korjeninu, šerstwu mlěku,
jadriwe mydła derje wusmł.
symjenja, derje składź.
bonbony a šokolady
cokor, punt po 33 pj.
porućataj derje a tunjo
Bratraj Wieck
kofejowa palenja
w Běłej Wodźy.

Zubkaty młóćak
z časadłom, mało trjebany, ma z górkom abo bjez njeho płaćiny hódno na předań
Roblik w Bjedrichecach
pola Łaza.

Jědźne běrny su wupředate;
słomu předawa
Hunnius
na swob. kuble w Ješicach.

MERSIOVSKI
Śleběrowe twory

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec knihičišćerńja
w Budyšinje.

Žeńtwa!
Mój syn, 30 lět stary, evang., rjana postawa, přińdźe w juliju z Połnočneje Ameriki do Němskeje a budźe sebi tu njewjestu pytać. Holca wo 20—30 lět, kotraž ma lóšt so woženić a potom z nim zasо do Ameriki čahnyć, so prosy, zo by dla bližšich prašnjow pisomnje abo ertnje so wobročiła na A. R. w Kamjenej čo. 22. pola Rakec. Kruče sprawne mjelenje so přilubja.

Wróćenje česće.
Njewěrne słowa krotrej symu předźwo skalarjej Maxej Soiće w Mješicach zrěčała, z tutym jako njewěrne wróćo wozmu a warnuju před dalšim roznošowanjom.
Hana Běbrachowa
w Mješicach.

Šrótowanski młyn mašiny za čisćenje žita
ma wotedać
Pawoł Bennewitz
w Budyšinje

Makulaturu
ma na předań
Smolerjec knihičišćerńja
w Budyšinje.

Kupuju stajnje
po najwyšších dnjowych płaćiznach
lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe bleše, (železo a metale jenož na wupokaz)
Siegfried Sußmann
na hornčešk. hasy 18
Telefon 1346

Hróch woku peluški hornicu (Bindegam)
ma na składzo
Pawoł Bennewitz w Budyšinje.

Rjana čelka
je na předań
w Budyšinku čo. 24.

Plahowanskeho byka,
lětostareho, zwubraneho (gekört) mjez třomi k wolenju, ma na předań
Nowak w Lipšu čo. 4
pola Minakała.

Sylne prosata
ma wotedać
J. Smoła w Baońcu
čo. 1.

10 małych hus
a
młoda dójna koza
je na předań
w Šešowie čo. 47.

Se Sswódnizy. (Wyschšcheho krajneho hajnika k 3 měsazam jastwa sahudžili.) 51-letny wyschši hajnik Robert Mielsch je Steinfeifersdorfa mějesche jo saudženje dny pscheb kamnikim hudom samolwjecź. Mielsch, kotryž je hižo 20 lět w sastojnskej službje, jo winowasche, so je s pokradnizy hamtskeho pschedsydy Gustava Fleischera we Steinfeifersdorfje na 130 hr. wotkrontk. Wón ma schkodu jako farmarjaź a dósta 3 mězacy jastwa jako khlostarje.

S Rychbacha. Kaž khyschimy, su w Schoberskim doke pola Rychbacha nowy schwablowy kužol namakali. Pšeni raz hižo sa kužolom lěta 1913 rybachu. Tehdy pak dwěrjachu wěstych winow dla s rycźom pschestaź. Mjeź tym pak je jo wiele schwablowieje wody we wuwjerćanzi dźerje nahromadźiko. We wodźe bě 20—22% schmahla. Mjeźo je so prošliwa na wyschnosć sapodała, hacź snaźdża sa schwablowej wodu dale rycź.

Se Shorjeza. Hižo wizazy rasow šmy na to pokazali, kak schkódne je na wischnje a jahodki abo druhe podobne płody so wody napicź. Sanźdzene dny je so tuchy j... dźe na wischnje napiło. Bórzy we wulkich bolosćach wumrě.

S Lubnjowa. Mjane wjedro saudženych dnjow Błótowczenjo derje wuzicźu a swoje lětźa nječhto šnadnisze zymowe žne domoj khowachu. S nalětnej šuchotu su wjarzo w Błótach khěro schkodowali. K tomu pschidźe hischće njeluboźny cźaš saudženych tydzenjow, s kotrymiž tamni katarjo wschu nadźiju na bohaty wumoršći zymowych dnjow pschišibaźichu.

Ławka pod dubom.

Wowrawdźe pschihódne to měsmo k wotpoczinkej a k nahrěbanju nowich mozow k dalschemu puczowanju. Powšudnje je, dokelź tym sprózny a mučny. Zana słónczna pruha je to njeschćedobywa. Nieliczomne halosy a tyrazore lodjeschka tomu sadźiwaju. Tak žedźu wyle we khłódnu. Kołowokolo wobdawa nje cźemny lěs, nětkole we najtrošnischej selenej pyschce stejazy a poschicza tak wocźemjaj rjany wobklusłazy napohlad. Jako njewjesta we kwašnej drasce a se selenym wěnczkom na hłowje, steji tu žiwina bréza mjes khójnami. Módrojty ... blischeho lěsa dawa wotmělnjazy wobraz barbow.

Mike nasłeczo, kak njewuprajnje rjenje sy wscho wubebiło w Božej stwórbje. Wjmi mój horzy ...ak!

Sćucham wjeseleemu pjuskotej rěcźi, kotraž so tuchy mjes kerćkami cźehnje. Zmi mětlik podawa a pozibuje halosy a fiscźicźko duba. Njeschcyetajn wone wo jeho dalschim žiwjenjskim běhu a podeschćenjach? Haj, njeliczomne straschne njewjedra a torhate wichory nad tobu sworjachu. Błyski wrjeskachu po twojim łodźiku dele a syntachu, te bje sahubicź a sniczicź. Njevoradźi so to ze ženje? Schcesze wupschestrewaschi swoje halosy do módrych ... Rosćej a kcźeji na dalsche cźasy a pohoń naš! ... s mi f pschikładom. Też naš Sserbow trascha hróbne cźmowe mrócźele a pschiwowiedaju cźežke njewjedra. Wobjimy so, tyrujeź naschi njepschećesźo s hidu a se słobanim wobeh ptowali a se subami fkchitscźi. „Sserbjo, Sserbjo wotstanu, Sserbjo bobudu!“ Saporitosć a ... dyrbitej sasso mjes Sserbami knježel ... hudom nadźiju. Njepołožimy ruzy do klina, ale hładajy y, ... mnohy swoje duchowne, kaž też cźelne mozy wuczerpaju w boju sa naschu ... Wschitzy dyrbimy tich schowacź. Płody shromadnehu dźěła budu potom ... bohate a pschinjesu nam słónczne zohnowany a žiwotowny pschichod. Naschu maczerna wěź dyrbi nam sakhowana swalacź. Jedyn dyrbi Sserbstwo podpjerać s ... swojim sćłom, druhi sasso s pjenjezownymi žrědkami atd.

Budźmy jako jena žiwa ... Bóh naš wjedźe, schkita, njepschećesźo so hižo bliži, ale Sserbja sobud.. a dyrbja dobrej, dokelź wojimy wo sprawnu ... wo sdźerżenje naschcze maczerineje rěcźe a s bohom ... Sserbskeho šerbskeho naroda ...

Wohladnu na cźasnik. Běsche hižo na poł wossmich. Spěchnje khwatam s lěta. Hajnik ma tam pschi rěcy ... pschihrawjenu a tohodla nima moju pschitomnosć rad. Krocźu po selenym lěsnym pucziku. ... je hischcze njeswróżniwa we swojim spěwje. Sspm radosćiwe a wjeseleje myšle. Měr a pokoj wobdawaju mje. S ... sich žitnych a dźeczelowych polow stupa wóń. Na łuce rosmaluje so kurjawa. Jena horna mje nastajnje wobkedźuje. Fuk bě, a pytajsche wukhow w kerćkach ...

Pilni katarjo khwataju s polow. Běchu swoje dźěło sa dźensnische słónczki. Pjatnacźe rjadkow ... mju. Jutrje budu hotowi se saudženjom rěpowych sadźenkow.

Poslednje błónczne pruhi rosjasnja Božu ... Sspm sasso domoj.

Tute sbožowne šamotne hodźinki w lěsu wostanu mi dołho we pomjatku.

S.

Ze susednych a dalšich krajow.

S Mišchna. Pschi sunczowanju wohnjowoje wobory su 24tónty żelezowy toczeź Preß šmjertne sasso ... Wón na 12 m. dołhim rěbłu stejesche. Rěbł pocźinaschc ... sso thabłacź a padny. Preuß s wulkim wokancźom na ... padny. Pschi tym žebi cźelesna a rjebła ... a někotre dny po njesboźu wumrě. Druhe wossoby, kotrež na rěblu stejachu, se strózelemi wotenźechu.

S Lipika. (Staine njesboża s autami.) Zadyn dźeń sloro wizay njesaudźe, so sso tu njeby šmjertne njesboźo w nadróżnym wobkhodźe stało. Saudźenu hrjedu awto studenta Korlu Schmidta pschejedźe a hnydom ... ri. Wón šyschce je swojim kołom awto pschescźahnuc. Dróha bě ... wuczišcźena a tohodla khěro hładka. Schmidt ... wobsmuny a pschidźe pod kola awta. Polizija budźe ... nowanz w Lipšku w bližšim cźasu kruczišche prawidła ... jadowacź, jeli ma so dalschim njesboźam wobarać.

* Hróbna namakanka. Saudźenu njedźelu sadły ... powoje fabriki w Penzigu žónsce cźelo s Nižy wuczehnychu. Cźelo jako hižo tydźeń šhubjenu Engelmannowu spóznachu. K hłowje tepjenje je cźežki kamjeń pschiwjasany. Engelmannowa, kotraž bě wójnika wudowa, ... hižo dešchi cźaš s cźežkimi myšlemi woschesche. Po ... klarjowym wuprajenju bě wona pjecka duchakhora. Tola pak nje... Hischcze snate, hacź ... tu wo mordarstwo abo ... samomordarstwo jedna.

* Mordar požadliwoseje ... wujnak. Mordar požadliwoseje, wo kotrymž njedawno pisachmy, so je Nasu Reisej s Gruby stónzowal, je ... swojeho njefkutka wujnak. Je to chemikar Michał Popp a šedźi w tu khwilu w Mi... ningsskim jastwje. Wón ... mordarstwa s požadliwoseje na 19-letnej pozlaiwej dźěłaczerzy Alinje Sölln... je w Steinacha wujna.

* Bitwa mjes żelesnikami sastojnikami a nutstamarjemi. W jenej saudženych nozow ... paduchi na tworowym dwórnischczu w Kabelu pola Hagena nutstamachu. Buchu pak pschekwapjeni a na to nasta ... burowa bitwa mjes sastojnikami a paduchami. Snateho paducha s Hagena pschi tym satželichu.

* Zadawa namakanka. S Innsbórka ... nam pische: Njedaloko wosy Seefelda w lěsu zyle pschetłake cźelo namakachu. Jedna ... zyle wósebe wo někajke ... mordarstwo, dokelź pschi cźelu ani papjerjow, ani pjenjes abo druhich ... wósnostnuch wězow njenadeńdźechu. Kuž ... da, je morjena ... westa Hitzbjeta Schmidtez ... Hamburga, kotraž je ... w februaru zhubiła.

* Se Sstankowa. W tudomnej ... dabrischczarni njesaudźeła dźěłaczerjo a dźěłaczerki ... pjerschczenjemi na ruzy dźěłacź a to ... tohodla niz, so njebychu ... Jena młoda žona, kotraž ... kwasu sasso na dźěło ... ...ge, bě na ... sabyła. Maschina ... hrabny a jej ... wottorhny. Zonje też ... zeńcźa ... njesboźo ... podpjeru ... njebudźe, dokelź ... trěbne ... widła wobkedźowała.

* S Liberza. W Jiserskich horach je ... saudženej ... wjese ... schkrjeźow (Kreuzschnabel) ... Wone ... schnurčkowe lěty na horach ...

* Lynchowanje ... Zyrknje. Po dwójnjedźelskim ... jednanju ... dyrbi ... Aquila ... bu ... dla ... wojeschczerja ... Celano ... paduch ... drohotnu ... reli... pokradnuł a ... powostanki ... ... Sud ... wobkhorjenych, dokelź ... raboźacej ... (duschinej ... njeschkli ... a ... tohodla ... Wobkhorjeni ... 18 ... pschewyšowanskim ... sedźeli.

* W Bezarabiji ... Zyrknje. S ... suchotu ... saudženych ... mnohe ... płody na ... pschi ... Bezarabiske ... hižom ... jednali, ... bychu ... strach ... Tomu ... jenoż ... ...

* 72.000 ... wumrě. Na ... hižnych ... je w ... provinzy ... na ... zyrosły ... 72.000 ... wumrě.

* Cźežke ... saudženje ... Schwankkej. ... Zyle ... buchu ... 14 ... bu ... blyskom ...

Do Kulowa!

5. julija zeńdźe so cyły serbski lud we Kulowje, hdźež so wotměwa

wšoserbski zlět!

Najnowiše z cyłeho swěta.

Barlinjzy kommunistojo su pjatk demonstrazin psched bolharskim pósłanzistwom w Barlinje spytali. Wo tym shonichschi, polizija pósłanzistwo a wokolne drohi wobsadźi. 1400 kommunistow, kotrjž spytachu so k pósłanzistwu pschedobyć, polizija rosehna.

*

Hollandske póstske lětadło je na lětu s Amsterdama do Parisa pola Le Cateau snjesbožiło. Lětadło do lěsneje zwěrlinny padże. Wjednik a tijo pažaźerojo su so sarasyli. Njesboże je so po sdacźu dla wobschkodźenja motora stało.

*

W měsece Kanzasu w południowej Ameriży so pjatk w kinomatografiskim dźiwadle se satrazhnym rosbuchnjenjom jedniczkeje sażyny. S dobom plomjo psches twarjenjoiow ... wudryi a so na zyle twarjenje wupschestrě, kotrež 20 klamom a wulki mukowy skład wopschijesche. Twarjenje je so do cźista wupaseźiło. Nětkaje 40 człowjekow je we dźiwadle ... namakało. Pschi wukhowanišim dźěle je so jedyn wobornik sarasył.

Towarstwowski powěstnik.

Borsć. Prošu, zo bychu přeprošeni knjeża na postajenu zhromadźiznu w Borsći pschichodnu wutoru zdybkom 1/9 hodź. do Möhlic korčmy pschili. Hladki.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu wjećor 1/2 hodź. w Serb. Domje.

Dubrawka. Tow. „Jědleńka“ ma kóždu wutoru wjećor 1/9 hodź. spěwanje w Kraskeo domje.

Hrodźišćo. Serb. tow. „Zerja“. Spěwny wotrjad kaž też sobustawy wotjědu na wšotowarstwowski zlět do Kulowa njedźelu, 5. julija 1925, rano z dypkom we 8 hodź. z Kortnicy. Wosebje spěwne sobustawy maju w połnej ličbje přinć. Sobustawy cyłeje župy, „Zerja“. „Nadźija“ w Rakojdach a „Jědleńka“ w Dubrawcy, wotjědu z dypkom 1/9 hodź. wot Bartskeho dwórnišća, hdźež chcyli so wšitcy z wěstosću zeńć. Sobustawy „Zerjow“, kotrež z cahom pojědu, wotjědu 3/9 hodź. z Pomorc.

Kulow. Njedźelu, 28. t. m., wjećor z dypkom 1/7 hodź. zhromadźizna zlětoweho komiteja w Koklec hoščencu. Wšěch sobuskutkowarjow naležnje prosymy, zo bychu z wěstosću přišli. Domowina.

Khrósćicy. Jednota „Sokol“ ma příchodnu wutoru wjećor 1/8 hodź. zwučowanje.

Łaz. Serb. tow. „Handrij Zejleŕ“ ma njedźelu, 28. jun., pop. w 4 hodź. swoju zhromadźiznu dla wobdźělenja na wšotowarstwowskem zlěće. Dale su nowowólby. Wo bohaty wopyt so prosy. — Spěwarjo maju wutoru wjećor 1/9 hodź. spěwnu pruhu.

Poršicy. Serb. tow. „Swěra“. Přeprosymy wšě naše lube sobustawy k małej zhromadźiznje na njedźelu, 28. junija, po serbskej Božej službje pola Lindnarjec. Našich dowěrnikow prosymy naležnje, zo bychu na zhromadźiznje rozprawu podali, kelko wosobow so z jich way na Kulowskim zlěće wobdźěli. Přindźe wšitcy cyle wěsće. Předsydstwo.

Próstwa — dla zlěta. Serbske towarstwa a jenotliwych Serbow, kiž wobsedźa wulke serbske khorhoje k wupowěšowanju, naležnje prosymy, zo bychu je Domowinje za zlět w Kulowje požčlli, zapodaja je ze swojim znamješkom abo wozjewjeja swoju zwólnjwosć do sekretariata Domowiny. To porjadne wróćenje zarućuje so Domowina.

Radwoŕ. Njedźelu, 28. junija, wjećor z dypkom we 8 hodź. wotměje wosadna młodosć swój zabawny wjećor pola Delanec. Štóž chce dobro młodosće spěchować a někotre hodźinki so zawjeselić, njech k nam přindźe.

Ralbicy. Tow. „Wjesela Zabawa“. Jutřiši wulět do Błótow wupadnje. Předsyda.

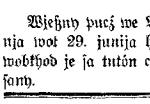
Rychwałd. Česćeni knjeża, kotřiž su přeprošeni do posedźenja w korčmje (Hohenzollern) w Rychwałdźe na srjedu wjećor, so hišće junu na to kedźbliwi činja, zo bychu wšitcy přišli.

Nowy „Towaršny Spěwnik. Dokelž so z nowym wudawkom „Towaršneho Spěwnika“ zaběram a jón přihotuju, prošu wšitkich dirigentow spěw. tow., wučerjow a druhich hudźbnje zdźělanych, zo bychu mi swoje přeca pisomnje zapodali. Też druzy móža so na tym wobdźělić. Spěwnik dyrbi po možnosći wšě spěwy wopřijeć, kotrež lud husto a rad spěwa. Wšelake molhe so hišće přiwzać na př. „Hdyž wjećor sparny wusnyć chcu“. Štó znaje dospołny tekst tuteho spěwa? Prošu wo njón. Spěwnik ma tak ruče kak někak možno hotowy być. Po tym njech so kóždy ma, kiž sej něšto přeje. Jurij Słodeńk.

Towarstwam. Nawołwjamy komdźiwe towarstwa, zo bychu nětkole hnydom zapósłałe swoje připowjedźeńske karty, jim připósłane.
Prosymy dale wšě te to ...stwa, kotrež maja swoje towarstwowsku tafłu doma, nam tole wěsće a hnydom wozjewić. Domowina.

Towarstwam z khorhojemi. Hišće raz dźe naša prósstwa k wšěm serb. tow., kotrež maja swoju khorhoj, zo bychu cyle wěsće zastupjene byłe. Wosebje też nastupace towarstwa knježnow wutrobnje namotwjamy.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Skót a wolace wiki w Njeswačidle srjedu, 1. julija 1925
Wulke transporty rańšopruskich kruwow su došłe. **Gmejuska rada.**

*

Nad jamoženjom **Jana Měrćina Kórnera**, wobsedźerja młyna we **Wolwnjowje**, je so wczera 26. junija popołdnju 1/45 konkurs wotewrił. Pschekupz Gustaw Christoph we Budyšinje bu sa konkursowego sarjadnika pomjenowany. Konkursowe žadanja maju so hač do 10. augusta 1925 na hudnišnje wosjewić.

Hamtske hudnišćo w Budyšinje.

*

Pschedpisma dla twarjenja pschi statnych dróhach su so poskajile sa sćěhowace gmejny: Schérachow, Wosyschy, Běły Horn, Bórk, Kamjenjn pola Rakez, Seniizy, Debischkow, Mały Wjelkow, Drožđźij, Dźibrachćejzy, Wulki Wjelkow, Hucźinn, Jenkezy, Kupoj, Mału Borschćej, Sajdow, Rakezy, Njechorn, Kinez, Łuh, Mitkezy, Nadźanezy, Njechorn, Hornju Borschćej, Radźwor, Rynat, Schmuborn, Sdźež, Semichow, Wolbramozy, Wjednarjozy. Tute pschedpisma su wot 29. junija 4 njedźele na hamtskim hejtmanstwje we Budyšinje we ... cźo. 22 k pschehladanju wupołożene. Jeli ma pschećelźiwo tuhi nječto nječtoho nasponnicź, chzył swoje ménjenje w běhu 4 njedźeli na hamtskim hejtmanstwje ertnje abo pisomnje sapodacź.

*

Wješny puć we **Wulkim Wjelkowje** je dla nasypowanja wot 29. junija hač do 1. julija sawrjeny. Jězdny wobkhod je sa tutón cźaj na Sajdow a Ssmochcźizy pokasany.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyny, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

W krasnym parku

Janskich kupjel w Smječkecach

(Johannisbad Schmeckwitz)

póndźelu, 29. junija (swj. Pětra a Pawoła) **wulki koncert**

wuwjedźeny wot Feiereis-oweho orchestra z Drježdźan (prjedawši połk grenaděrow). Započatk w 7 hodź.

Wječor **wobswětlenje parka a Réunion.**

Wutoru, 30. junija, wječor w 7 hodź.:

Zabawny wječor z wjeselymi, hudźbnymi a spěwnymi přednoškami.

Hosćenc we Worklecach.

Póndźelu, 29. junija, wječor 1/2 8 hodź.

kwětkowy bal.

K tomu přećelnje přeprošuje

hosćenc af a knježny.

Kerb'n grycnta w Konjecach

pola Ralbic wotměwa

pjedźelu, 28. t. m. wot wječor 7 hodź.

zjawne reje.

Přećelnje přeprošuje **wobsedźeŕ.**

Hosćenc w Nowej Wjescy

Sobotu, 27. junija

wulke swinjorězanje

K tomu přećelnje preprošujetaj

Geissler a mandźelska.

Lehmannec

konditorńja a kofejownja

na serbskej hasy 8

Najpitjomniše hósne mestnosće - Kondítorske pjećwa přenjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—1/27 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio"

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Staknowske a Reichelske piwo z ćwikow.

Wutŕihać **Wuporjedźenja wobućow** Wutŕihać

Mužskej póduši z pjeńkomaj 4,20 4,60 4,70 hr.
žonjacej póduši z pjeńkomaj 3,— 3,30 3,60 hr.
dźěćacej póduši z pjeńkomaj wot 1,80 hr. sem

Zhotowi so hnydom. Jenož jadriwa koža.

Wuporjedźerńja na Zwonk. Lawskej hasy 29.

Helene Pötschke

Chełmska hasa 4 **w Budyšinje** Chełmska hasa 4

Kóždu sobotu w budźe na hłownym torhošću.

Wulki skład ložowych počehnjenjow, košlaceho kópera, modrociše, satina, nahłowjacych rubiškow, dybadženych rubiškow, ložowych plachtow

Derje srjadowane skład běłych blidowych rubow, twjelkow, trjenjow, blidowych a komodow. přikrywow.

Wosebitosć:

Čisty ptaŕ a wupjerki, zaručene pjerje njepřepuščace woprawdźite w barbje we wšěch šěrokosćach.

Sym na hermanku **w Połčnicy, Kamjencu, Kulowje, Wojerecach, Hródku, Mužakowje, Rychwałdźe, Hućinje, Koćerbuzu, Rakecach a Wětećcy.**

Wšě družiny

twaŕskich a plestrowanskich kamjenjow

też drobnych kamjenjow (Klarschlag)

po pomysłomnje tunich płaćiznach

poruča

Ramec skała w Hórkach.

Dalše je zhonić w skale a pola M. Müllera tam, čo. 27.

Žonjace a holćace drasty

kasakske bluzy

we wulkim wubjerku po tunich płaćiznach

W. Häcker

na Žitnej hasy 7.

Ratarstwa

wšelakich wulkosćow z najlěpšej pšeńčnej zemje předawa tunjo

Wilhelm Koschmieder

posrědnik ležomnosćow we **Zhorjelcu, Konsulstraße 36.**

Telefon 2368.

M. Mikela

časnikaŕ w Kukowje

poruča **dobre časniki** po najtuńšich płaćiznach.

Syru wołmu

kupuje po najtuńšich płaćiznach abo zamjenja na

Ia česane pjerjeno

Otto Oßwald

Štrumpowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Barby

za wšě barbjenje, też wěcywustojnje přihotowane, poruča

Jan Schüch

wikowarnja barbow

w Kulowje.

2. pohonča

najradšo Serba, pyta **hnydom** abo k 1. julijej.

Pawoł Wels

wikowarnja z konjemi

w Budyšinje na Třełanskej dróze 6.

Hemann's Kaffees

geröstete

rukuja za najlěpšu kajkosć

Korle Nowaka nasł.

na žitnej hasy 10.

Chenillowe rubiśća a šawle

klubowe lacy, dźěćace ječki

hrajkanske wobleki

po wšěch płaćiznach a w najwjetšim wubjerku.

Ernst Jordanowa wud. w Budyšinje

na jerjowej hasy 5 na znutŕkow. lawskej hasy 8.

Gritznerowe kulojtołdźělkowe spěšnošijaki, najlěpša **šijaca mašina** swěta

Wulki **skład** we wšěch wuwjedźenjach wurjadnje tunjo; podźělnje płaći je dowolene. Dom jězdnych kołow a šijacych mašinow

Jan Witek w Sćijecach.

Hypothekowe požčonki

na ležownosće, kiž so k ratařstwu wužiwa, wobstara pod přihódnymi wumjenjenjemi při najnižšej dani bjez napjatosće najspěšniso

Ernst Raue na Hošic hasy 32

Założene 1907. Najlěpše poručenja.

W. KELING

barbi

čisći

wšitko.

Hódnostne dźěło!

w Budyšinje na khěžorskej dróze 6 Telefon 45
na Přiśećanskej dróze 16

w Khoćebuzu na Hródkowskej dróze 4
we Wojerecach na cyrkwinskej dróze 22
w Běłej Wodze na Bismarckskej dróze 26

Staju wot **njeńdźele 28. junija,** připołdnju wulki transport prěnjoklasnych rańšopruskich, wysokoskaćelnych a nowodójnych

kruwow a jałojcow

w hródźach „dwórniščowcho hosćenca",

Emila Gneuße, Telefon 38, w Njeswačidle płaćizny hódno na předań.

Hermann Priemel

skótny wikowaŕ w Kulowje. Telefon č. 4.

Wobroćće so

při potrjebje **časnikow,**

złot. a sleborn. tworow

kóždeje družiny jenož na

Gottfrieda Heinzu

časnikařskeho mišra

we Wojerecach na Hródkowskej dróze 8

w domje knježa kožuchařskeho mišra Franca Bittnera.

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobraz měć,

dha bjćće do

fotografiskeho atelijeja

Rich. Huth a

mějećel **Arno Lehnert**

w Budyšinje na Serbskej haju 13

Štwórtk niedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenemu wobydlerstwu w Slepom a wokolinje wozjewjamoj, zo při **parnym rězaku w Slepom**

twarski wobkhod

připrawimoj a 1. julija t. l. wotewrimoj.

Poručamoj so k wuwjedźenju wšitkich twarskich **dźěłow** (murjeŕskich, češliskich, betonowych atd.) Zhotowimoj rysowanki, statiske wobličenja, wobličonja płaćiznow.

Dale poručamoj so k wuwjedźenju **tepjeŕskich dźěłow,** zamurjowanju parnych kotołow, płokacych kotołow, pjecow atd., kaž też wšitkich wuporjedźenjow při twarjenjach nanajlěpje a tunjo.

Prosymoj česćenych wobydlerjow, zo bychu so při potrjebnosći na naju wobroćili a naju młode předewzaće podpjerali.

Z počesćowanjom

E. A. Hładki a J. Lorenc.

W Slepom, 1. julija 1925.

Ratařske mašiny

předawataj a wuporjedźetaj najtuńšo

Bjenada a Pjetaš w Kamjencu

na rańšej dróze čo. 11, telefon 159.

Wulki wubjerk

cigarow

cigaretow

tobakow

dróbny rězany (Shag) hrubý rězany, rjapikaty tobak, róikowy tobak namakaće pola

Jana Haješa we Łazu.

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńša kupowarnja wšěch wobućow; zhotowjenje po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

Přesadźowanje syna.

Njedźelu, 28. junija, popołdnju w 5 hodź. ma so **w Nowosličach**

na 5 kórcow łuki ze stejacym synom

po losach na přesadźowanje předawać. P. Cyž.

K šulskim swjedźenjam

Dźěćace drasty

w kóždej wulkosći a po kóždej płaćiznje, běłe a pisane.

W. Häcker

na Žitnej hasy 7.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 25 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wydawa a čiści Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźěnje so stajnje nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 148 **Budyšin — póndźelu, 29. junija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němskemu knježerstwu so z nowymi dawkami njeschlačeži.

W dawkowym wubjerku němskeho sejma je němske knježerstwo nowe poražnje poćerpiło. Hdyž so nowy winowy dawk wuradźowasche, sozialdemokratojo a demokratojo namjetowachu, dawk wot 20 na 10 prozentow snižiś. Němski finanzny minister pschećiwo tutemu namjetej najtwišišcho protestowasche, dokelž hospodarstwo tole dawkowe sniženje njemóže snjesć. Wón namjetowasche, so buchu so z wunoschka winoweho dawka na njeńdže dwě lěcze sumny k wołoženiu winizarstwa postajte. Jako najwyschschu sumu wón 25 milionow hriwnow mjenowasche. Zentrumska strona so toho dla namjeta němskeho finanzneho ministwa pschinuny a na to so počahowazy namjet sapoda, kotryž pak rafne pschećiwjenje pola demokratow, sozialdemokratow, kommunistow a němskich ludowzow nadeńdże. Tele strony wulběhowachu, so móže so němskemu winizarstwje jenoż potom trajnje pomhaćz, hdyž ma też winowy wikowarć z teho dobyć. Tón zaneje jenički blesche wjazy njekupi, hdyž so winowy dawk njesniži. W tymle cźěnje statny sekretar **Popitz** w knježerstwowym mjenje rjekny, so němske knježerstwo njemóže do toho zwolić, so so winowy dawk powschitkowinje na 10 prozentow sniži. Tole wosjewjenje němsku ludowu stronu pohnu, namjetowasć, so by so sniženje winoweho dawka na 10 prozentow hač do 30. septembra 1927 wobmjesowało. Potom dyrbi dawk sčo 20 prozentow wučiniś. Po wotpokasanju wschěch druhich namjetow so tónle namjet jenohłosnje pschija.

Hłubsche pschičiny wotkićeneho němskeho bjesstrachowego pakta.

W Romskej „Tribunje“ so na po dłojku wobhonjenjow, pola diplomatiskich měsinow w Barlinje cźinjenych, na to pokasuje, so je němski swonkowny minister dr. Stresemann teho dla bjesstrach rukowazy pakt namjetował, dokelž je wón zhonił, so chcetej w blizšim cźasu Franzowska a Jendźelska swjask sćinić. **Stresemannowy postiženy pakt ma so potajsim jako wobaranje wobhladacz, kotrež je Němska dyrbjało psched wołamoćenjom w Europje wobarnowacź.** Němske knježerstwo měni, so w franzowskej nocze namjetowany plan dospołnje němski plan nałwopak pschemėni. Pokasuje na to, so je so, hdyž je so franzowska nota w mjenje swjatarjow pschepodaka, dr. Stresemann franzowskeho pósłanza w Barlinje wopraschał, hač dyrbi Němska sa to měcź, so je so Italska k krocźeli s 16. junija pschisamkła. Franzowski pósłanz je na tole praschenje njewotmołwischi jenoż rjekł, so je Mussolinowy nahlad znaty. Stresemann srosumi a žebi waži wobhladnjowe wróćodźerjenje Italskeje, dokelž je so jemu sdźěliło, so je Italskeje sadźerjenje tak wutwóźiću, so je jednanje, kotrež je so se swjask. Italskeje rjedy stako, sacźišćeć cźiniło, so dyrbi so s franzowskej notu němski namjet potłóćiś. Stresemann je Italskej žłubił, so nochze w tu khwilu praschenje pschisamknjenja Awstriskeje k Němskej pschikónćiću a do jednanja wjacź, hač runje je **wot teho wothladał, pomjenowanju Wulkoněmza dr. Franka sa pósłanza w Barlinje napscheczywosće cźiniéz.** Dr. Stresemann je pjeća pschi wobsłednim rosrěčenju s ruskim saftupjerjomaj Kreschinskim a Litwinom Ruskej žłubił, so Němska Swjatej ludow bjes prjedawsch. dorěčenja s Ruskej njepschistupi, jeli so so prjedy teho njeje staw 16 wustatkow Swjatša ludow pschemėnił.

Napscheczo tutemu wudawanju Romskeje „Tribuny“ je němske knježerstwo pjatk wosjewiło, so je wono swólnive, wo franzowskej nocze w nastupanju bjesstrachowego pakta jednacź.

Wušud w Rat[illegible]anskim prozeju.

Nahladny wo wobdźělnikach pschi stónzowanju nětkuschcheho němskeho ministra Rathenaua žu so w statnym žudźe w Lipsku pschemėnile. W prěnim Rathenauskim prozeju je statny žud Günthera, kotryž bě kólnju sa automobil a pistoliju wobstarał, k thłostarni na 8 lět a se Salomona, kotryž bě schofera s Hamburga wobstarał, k thłostarni na 5 lět sasudźił. Wo fabrikantu Küchenmeisteru a pschedawschim leutnantu Brandtu je statny žud milischeho žudźił. Wobaj staj Rathenowym mordarjam automobil podałoj, kotryž žu tuchi k mordarstwu wužiłi. Sud je Küchenmeistera zyle wuwinował a Brandta jenoż k jastwu na schtyri lěta sasudźił. Wocźakuje so, so so Brandtej, hdyž nješchto thłocźenja wotpokućźił, wjetschi dźěl spuschczi.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. **Rěči serbski.**
Najl. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódšušowanje spěšnje a tunjo

Wyschschi leutnant Jordan žu wuwinował.

Wyschschemu leutnantu Jordanu, kotrehož sa njesboże pschi pschewjesenju wojakow psches rěku Weseru pola Beltheima samolwiteho cźinjachu, žu wuwinowali. Sud je spóznał, so žu wobstorzenemu njemóže w žanym jenickim padźe porokowacź, so je žiwoje winowatosće jako offizěr w nětkajkim dyhu sanjechał.

Bayerski lud pschećiwo wyschschemu piwowemu dawkej.

Pschihłosowanje němskobjemskeje frakcije bayerskeje ludoweje strony je w Mnichowje žiwe rosoorjenje, w kraju khětre spodźiwanje sbudźiło. Pod wjednistwom bayerskeje ludoweje strony bě žo mežazy dołho pschećiwo wotmyślenju němskeho knježerstwa žiwje agitowało, a bayerski žiem je hakle pched krótkim statnemu knježerstwu poručił, so dyrbi žo se wschej rasnosću w němskostatnej radźe powyschenju piwowego dawka napscheczo stajicź, dokelž **je piwo w Bayerskej ludowy napoj** a dokelž **bu žo bayerske piwowarstwo z nowym dawkom sahubiło.** Pschede wschěm je zapósłanz němskeho žejma dr. Harlacher we wschěch dźělach kraja a w shromadźiznach nanajwótrischo pschećiwo nowemu piwowemu dawkej rěčał.

Němski minister dr. Neuhaus wo wikowanju s Ruskej.

We wubjerku němskeho žejma sa wikowańske rěčenje je němski hospodarstwowy minister dr. Neuhaus sdźełił, so je jednanje wo wikowańske rěčenje s Ruskej do wulkich wobcźežnosćow sahwadźiło, dokelž žu hospodarske systemy we wobeju krajomaj do cźista hinasche. Pschihódne žu wuhladny na dojednanje spezialnych pomérow. Tak je žo w praschenju konsularneho rěčenja, sawostajeństwowneho dojednanja, namótkho a krajnotódźiwowneho rěčenja a dojednanja wo prawnej ponzy mjes wobemaj statomaj dorěčak.

Polizija w sakskim žejmje.

W swišu s namakanym brónjow pola žobustawow komunistiskeje strony je žobotu polizija s dowolnosću polizajskeho presidenta Kilyna a žejmowneho presidenta Winklera stwu kommunistiskeje strony w sakskej žejmowni w Drježdźanach pschepytała. Pschi tym žu žo wažne pišma namakale a sebrale.

Gdańsk a zlowna wójna.

Pólski finanzny minister je pjatk krajnemu zlonistwu žth obodneho města Gdańska (Danziga) telegrafiski wosjewił, so žo sakańja dowoła wudźěłkow němskeje industrije do Pólskeje też na Gdańsk poćahuje. Gdański senat je na to pjatk wjeczor wo trěbnych krocźelach wuradźował.

Demonstrazija sa pschisamknjenje Awstriskeje k Němskej.

Sstwjedźeń nowe němskeje wustawy žo lětża na wobežbje wulkotne waschnje wobžiwjeczi. Dokelž wustawiny dźeń na wutoru padnje, žo wulke ludowa žiwjedźenje žobotu a njedźelu wotmeja. Hłowny žiwjedźeń budźe w Barlinje, kotryž žo s wobdźělenjom wschěch zupow němsko-statnje khorhoje a nětkaže **2000 wobdźělnikow awstriskich žwjasłow też wulkoněmski dźeń sćini. Awstriscy wotpósłanzy žo 8. augusta žwjedźenišzy powitaju.**

Franzowski žejm Caillaurowy plan pschijał

Finanzny minister Caillaux je w franzowskej deputértskej komorje plan roskładź, po kotrymž ma žo rumowaha mjes statnymi wudawkami a dołhodanmi dospiéź. Wón je namjetował, so by žebi stat wot franzowskeje banki 6 milijardow požćił. Deputértska komora je tutemu namjetej s 313 pschećiwo 34 hłosami pschihłosowała. Caillauxowy pschedhadnik bješe tónzasny namjet cźinił. Tola tehdy so komora pschećiwjesche, so by so statny dołh s požćonku powjetschił a finanzneho ministra nusowasche, wróćo stupić. Caillaux, kotrehož běchu socialistojo jako finanzny ženij zkawili, pak też njemó, na hinašše waschnje dyžli s nowej požćonku stat, s pjenježneho cźežna nowinjesć. Tak Franzowska pschezo hłubje do dołha lěse.

Wójna w Marokkowskej.

Abd-el-Krimowa nowa offensiwa žo wotrasła.

Abd-el-Krimowy wupad pschećiwo dróhy s Fesa do Tasy je žo po powěsćach franzowsk. wójskowego wodźerstwa wotrasł. Riffzy Kabylojo žu pjecza cźežko schkodowali.

Wo wojowanju pschi rańšchej fronce Havarka rosprawa powě: W stronach mjes Cheyubom a Bu Harumom je njepschećel postupujo do franzowskich wojakow srasył, kotryž běchu s Mitle a Bab Maronga wuschli. Dale w ranju w stronach Mihirisa a k połnocy wot Maved Mfunu žu Franzowsam pschećelne splahi a franzowšzy pomozni wojazy njepschećelske nadběhi wotrasyli. Wyschk Freydenberg w krajinje pola Ternala žiwoje operazije dale wjedźe.

W žrjedźišnje operowazy wojazy, kotryž žu do „boka žiwjenja“ postupali, žu krute njepschećelske pschećiwjenje w krajinje Bab Tasy nadeschli. Jich prědnje wotbłelenja žu wječor k strózišchcu Bou Helina doschle a njepschećele rosehnale. Mały njepschećelowy nadběh w stronje Hassi Urazgi je žo teho runja wotrasył.

Hrožaza rěcź jendźelskeho sekretara sa Jindisku.

Statny sekretar sa Jindisku, lord Birkenhaed je žobotu w rěcźi w Longboroughu rjekł: Wo satrachnej nakazajeej khorošći bolschewitišwa je pched nětkotrymi dnjemi Chamberlain w delnim žejmje wažne rosjašnjenje podał, so žo njeměry w Chinje s agentami druheho kraja naschkarazju. Tele słowa s rta statneho sekretara swonkownych należnoščow dyrbjake so kedźbu měcź. **Wjes dwěla cźaš pschińdże, hdjež ma žo Jendźelska praschecź, hač žebi woprawdźe pschez cźiwo krajej pomhaćz njeměř, kotryž ma diplomatiske saftupjerstwo w Londonje a kotrej njedźiwajcy po wusnaću žwojich wjednikow w zyłym žwěcze i njewustawajcym tajnym dźełom jendźelske knježerstwo sniciacź pyta.**

Birkenhaedowe słowa žu wobžebje toho dla spomnjenja hódnie, dokelž so tu prěni krócź jedyn minister w podrobnym wuzłenju hiba, kajšeź žu žo pched nětkotrymi dnjemi w „Times“ a Daily Telegraphu“ w nastupanju Londonskeho diplomatiskeho saftupjerstwa bolschewitiskeje Rusleje wupraschje. W „Observerje“ Gerbin wo njemčerach w Chinje pišche, so žu bolschewikojo w Moskwje pschežiwdźeli, so jendźelske knježerstwo žwětowej revoluziji najbóle napscheczo steji, a toho dla so s Moskwy wscho stawa, schtož žo hodźi, so by žo jendźelske knježerstwo podrylo. Mudri muzojo w Ruskej, kaž na pschikład Krażin, wěcze wedźa, so je taka žwonkowna politika wopačna. Tola w Moskwje Sinowjewy duch knježi a wón žnadź za njedołhi k njeswježelnu rosžudźenju dowjedźe.

Manewer jendźelskeho létarskeho łódźstwa.

Ssobotu bě žo wjazy dyžli 100 000 ludźi w Hendonje shromadźiło, so bychu **120 létadłam jendźelskeho létarskeho łódźstwa pschi jich manewrach pschihladowali. Kral a kralowa** a druhe žobustawy kralowskeho dwora běchu tohorunja parlamentowe žobustawy pschitomni. Létarjo najprjedy nimo tribuny lecźachu, pschi cźimž žo najnowsche letadłowe tipy pokasowachu. Potom žo **najpjate maneverske wojowanje** w powdźije wotnė. Někotre wojowanje bě jara sajimawe, wobžebje, hdyž bomby mjetajo nisko lećźachu a na jedyn khišk na morju bomby mjetachu a jón sniczichu. Wschelakosćej typow wulke sajimanje sbudźi. Létadła buchu wot 8 hač do 1000 konjazych mozow žylne widźeć. Sajimy bě też wokow transportowaze létadło sbudźi, kotrež je 24 wobrónjenymi wojakami lećźesche. Kral létarjam s khwilemi bjesgrotowe roskazy dawsche, kotrež žo hnydom wuwjedźechu. Marokko.

Ministerski pschedsydża Paschicź pjecza mrěž.

Po powěsćach s Belgrada pjecza wobstarny južnoškowjanski ministerski pschedsydża Paschicź, kotryž bě pched tydźenjom cźežko skhorił, mrěže.

Južnoškowjansko-grichiska mjesa sawrjena.

Nowiny „Odjet“ s Monastyra w južnej Sserbiji powěsća, so je serbsko-grichiska mjesa wot pjatka w nozy dla wojeńskeje revolucije sawrjena. Też pschepodawanje póstykow pożnkow je žo do Grichiskeje a ž njeje sastajiko.

Srażenje mjes fašzistami a kommunistami w Parmje.

W Parmje w Italskej žu pjatk w nozy fašzistojo a kommunistojo do žo srašnli. Fašzistojo a žandarmojo dorbja

Ssłěborny jubilej khorhoje wojerskeho towarstwa w Khwaczizach.

Wczera njedźelu wjedro tutomu žadnomu swjedźenjej hacź nanajrjeńšiho howjesche. S blizka a daleka běchu bratrowske towarstwa we Sserbach do lubych Khwaczic pśišłowatale, so bychu jubilarzu holdowale. Wjeś je rjenje i plewanni a meikami wupyšchena. Se swišłowymi knartejnjow šmahowachu jo khorhoje. Stari šerbšzy wojazy jo lubje strowjachu a witachu, wšchudźom, skoro jeničzy wšchudźom w šerbšćim jazyku.

Popołdnju po 3 hodź. jo pyšchny cźah šerjuwa, w kotrymž na 18 khorhojow nalicźachmy, jo by jo na šwjedźeńšku łuku podał. Pśiśed cźahom jěchachu 6 młodźenzojo na šlatuch konjach. S rjenje wupyšchenoje tribuny witaśe pśichodźeše jubilarneho towarstwa, knjes kubleř Khěžka (šyn nehdyšneho załožerja towarstwa) bratrowske towarstwa a šyły hosći. Knjes sarař Sarjeńk a knjes kubleř Wjerzab. Tymaj dari towarstwo kóždemu po rjanym kiju se błěbornym pśichmadłom. Knjeza Huniuša pśichodnjeńšy je srosumjenjom a šacźuczom šwjedźenjej pśichmérjenym prołog. Někto cźestni hosćo a šastupjerjo bratrowskich towarstwow jubilatzy nahladne dary a jubilejnej khorhoji hódźe śkadowachu. Pśichodźeše šerbšćeho towarstwa knjes Henka, wónowasche jubilarzy-šwjedźeńšizy hósćo s jadriwnymi šerbšćimi słowami. Jungdeutscher Orden, je šydłom w Małym Wjelkowje, šwój njebě šapomnjeźił, na jubilarnym šwjedźenju jo jara łochacje wobźěliś. Sa jeho khorhoju, cźornu kśiśi na běłym połu, khelpachu tež šynjoj šerbšćich mačerjow a burow, njewěźo, šchto ma tale khorhoj na šebi. Tohodla njech je nam dowolono, na jeje štatiwu tež tu dowomnieś. Pod tymle šnamjenjom walichu jo nětdy w šastal, da němšzy ruckerjo do šerbšćich knjeznow. Ludaju, so chźeźa pśiśeśišćanšťowo rośśěcźeś, šmalacźu a palachu, mordowachu a rubjachu. Starych Sserbow šabichu. Semju jim rubichu a wuliworichu se šhubjeneje semje dźeśnišnje knjeze dworu. Na nich hišcźe dźeńšnišchi dźeń potomnizy tutych ruśeźnikow, naši šeudalni šemjerno, šudla. Cźi pśinjuseśechu našchim šerbšćim wótzam robotu, tón cźeš połny pyssow a žałoscźe. Cźornu cźišć nad běłym polom cźehnjeśeche tehdom pśiśed tutymi ruśeźnikami a potomnizy nédyhšichi robocźanow, njewěźo, šchto ma to rěkaś, thelpaja ja šramžnym šnamjenjom. Wczera też wjednik tutych hewak pěkmich a porodźenych šerbšćich dźeśi wo, dokelž jich kommunistojo s wutśeleni s rvolwrow powitachu, wróćo ścźahowcy a wojerśki pomoz šawolachu. Hdyž ta pśichtwata, běchu jo kommunistojo šhubili. W nozy w Parmje tajnu kommunistiśku šhromadźiznu pśicheodwatachu. Kommunistojo jo pyches šiwiny wjerch pśicheśamachu a pyches śćeki cźeknychu. Schtyrjoch kommunistow sajachu.

Po poślednich powěźcźach s Athena jo zyle wójska njeje nowoemu knjeześerśkemu podcźašku. Na dróhy do Debcageźa jo mjes pśihwišowarjemi nowjeho a dotalneho knjeześerśtwa wojuje

---

eneral Pangelos chce pjecza wojerśku diktaturu wuwołaś.

Po powěśći s Athena chze general Pangelos w Grichiśkej wojerśku diktaturu po pśikładze Prima de Rivera šawjeźej. Dwélitje pak, so jo jemu poradź, w parlamenzje sa to wjeśchinu namakaś. Mój potom pjecza se šamžnješe mozy wojerśku diktaturu wuwoła.

młodźenzow, so wé Nemz, rěkaśeše wo „ein deutscher Glaube", „ein deutscher Gott". Tutu němšku wéru a tutoho němškeho Boha jim rady pśichwośtajimy. My Sserbja šnajemy jeničzeho Boha, kotryž zyle cźłowjeśtwo jenak lubuje, kotryž je šwojeho jeničzeho narodźenjeho Šyna do šwěta pósłał, so by šhašene cźłowjeśtwo s putow hrěchow a cźerta wumohł, wšchě ludy a šylahi, njeh su rěcźow a barbow kajźikśtuśi. Knjeźna Lenka Skopeź s Kšchiweje Borschcźe pśichepoda běłu šwéłu s cźornym kśiśom jako šotra w mjenje „Jungdeutscher Schwesternorden". Wjcśe cźestne druźki tohole jubilejna noschachu wotsnamjenjenja tutoho rjadu. Dźěk knjeźnje Skopeź šo šnamjenity šerbšći hur, kotryž je šwojej njewótchodnjej rěcźniwoscźi a wobdarjenoscźi wuskupowaśe sa prawa burišcho stawa pśicheźiwo pśichepravam knjeźich dworow. Jeho nan šé toša hižo pśichepowarjał kwałku robotow. A jeje wuj šé naš Bohuzeł pśichesahe semrěty Stopa-Kolwaški. Bóh wola, jako bo prenje pruhi noweho ranja pśiches nerokotu pśichepodobnjachu. — Hewak šo wczerawšchi šwjedźeń w kózbym nasnpanju dostojnje minu. Wulko-Dubrawśke šparne towarstwo šwjatocźnoscź je šwojimi špěwami porjeśchowasche. Mózemy wusłyšeć, so rěcźe a narěcźe šo šdalowachu wšchech šhutknych rjasow, kotreź hewak na šwjedźenjach taźkeho rasu šłyšichmy. Sferje pśichedobywaśe šo podšynk wośteje resignazje, kotraž na šwój korjeń w nastawajnym pśicheměnjenju nahladow. Myślachmy, so tute pśicheměnjenje hakle po dwojich, tśoch létach aźitpi. Wot 26. hapreje t. l. wobšeła šo šawšćich 2. aktej štruchkowy. Prénjeho akta dóka šo mjeno „Hindenburk", runje kaž nétko druheho. Pśiśed 25 létami šé podšynk zyle, zyle hinašich. Tehdom w šaćich wojerśkich towarstwach lězdźachmy grat k šepjerje feudalnoscźanšćeho žata, kotryž cźłowjeśe nad njewótkmymi poddanami kujezi pod pśichodnym słowom: „Mój bźe pśiśed prawom". Dźenja widźimy w nich hajeńku pénjeze towarišnoscźe. Na dźeńšnišchi šwojich šśěźach šo šari kameradźi rad dopomina na šwoje rjane wojerśke léta a na štruchle podawki hrošneje wójny. W tymle duchu šo wczera naši šari šerbšzy wojazy witachu a hromadźe bjeśadowachu. Po šónzenju šwjatocźnoscźe cźehnjeśeche šwjedźeńšći cźah k pomnikej sa padnjenych kameradow na Bożu rośu pśiśi Knjesowej šwjatnizy. Tu połoźichu wénz, a wubjeźny Kor Khwaczanšćich posamnikow, kotryž bé so niedawno we Lubiju s cźešću wušnamjenił, šahra dwé arźji. Knjes gzurkowišti wuzeé porécza k tomu pśichišłušcźne słowa. Bórzy jena cźrjódźiczka po druhej hospodlive Khwaczizy wopuśćeźi. Jenoź cźi najnutrajńšchi a luba Lodźina, kotraž bé wješ tak rjenje wuppyšchila, šwjeśelachu jo hišcźe pśiśi cźestnej rejzy hacź do pśiešaźneho raśta.

Ze Serbow.

W Budyšchinje, 29. junija 1925.

— **Sonntom ypanzow je nima**, bjeź, kotrehož šo ratar najšwe boji a je brje, šchtož wjedro nastupa, w zrjym cźeźe hospodarźiz najwušnamnišchi. Stare pśajidmo réka: Hdyž po zyodom ypanzow deschcźiš bźe, potom šo deschcźinje zyle 7 njedźeli. To je šnata a wucźinjena wéz, kyrrjeź statistika hižo dawno tutu legendu šacźišnyła. Haj, statistika je dopokałała, so šwjetšcha w tych létach, hdyž je šo na šydom šparnow deschcźiš šchoł, teź wjazy deschcźikowych dnjow w běhu tutych šrašchnych 7 njedźeli méli njeśinny, hacź druhe léta. W běhu 25 lét na deschcźikowych šydom šparnow w pśicheśtu 23 deschcźikowych dnjow (w tutych 7 njedźel abo 49 dnjow) pśichidźe, tola na šaćich šydom šparnow 25 deschcźikowych dnjow. Schtóha nétko šu tucźi „šydom šparnow", kotíž nam telko hrožnjinja? To šu martrarjo i cźaśa kněza Decia a to: Maximilianus, Martianus, Dionysius, Jan, Theophilus, Konstantin a Malchus, kotíž jo w leźe 251 do jeneje dźěry w horje Kalion pola Epheša šhowachu, so buchu pśicheśékhanju šicheśćanow wuzkeśli. Khěžor dasche tutu jamu šamurjowaś. Tak wušnyhchu tucźi šydom mlodźenzy. Hakle w leźe 446 dasche khěžor Theodosius II. pśichipaduje jamu wotewrjeś a nétko wotuźiśinom. A hdyž běchu pśiched khěžorom a biśkopom Měrcźinom s Epheša tutón dźiw wobšwědcźili, potom wumrěchu, wobdaźi s jakimnu šwjatocźnoscźe sa tutu cźašnoscź. Dopomnjeśe na nich šwjeźi so 27. junija. Derje, so jo šobotu jeje beschcźišk šchoł, tak šmé ratał, dźiwajo na štare prajidmo, se wjetšchej nadźiju do pśichišoda hladacź.

*

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer 0, thermometer w nozy +12. Schtóha wot wčerawšcheho na rjane štupa. Scherjace wjedro, kotreź wczera mějachmy, šawinowachu mjeńšche nimocźahaze nizíny. Hewak wšcho šajo na wuwjedrjenje šaleže. Jutśe wutorki kłóncźo do 3.57 hodź. ishadźa a jo 8.15 hodź. šhowa. Mésacźk ishadźa pśichwołonju 1.16 a jo w połnozy 12.22 hodź. šhowa.

— **Schkrowa powěśćej wo wjedrje sa jutśe wutoru: Cźaplišcho a rjenje.** We Europe: Nad Dunajskimi krajami dešchcźik, hewak wschudźom po zyłej Europe šucho a cźaplišcho.

— **Rozprawa polizije.** Kradnyło je jo we wokolnjošći Budyšchina wczera muźaze kolo šuanki „Bornjišća cźišło 564064. Koloma cźornu podšťawu, žołte šwjena a schkitanše blachi, nikkowane wodźidło a cźerwjene mantle. Jeli by někto něchto wo wéźu wédźał, chźył to kriminalnej polizji w Budyšchinje wošjewiś.

— **Rozprawa polizije.** Kolo kradnychu w Budyšchinje šaśdźenu šobotu. We šuanki „Mars", cźo. 706, méršche cźornu podšťawu a šwjena, cźorne schkitanše blachi i napišmom „Mars", horje šwinjene wodźidło s cźornymi, zelukojtowymi pśchimadłami, kwiwatym šwónzkom, wzdu hu špinadło pśchirawjene, torpedowy šamobły a méršche šchćere mantle. Jeli by někto wo wéźu něchto wédźał, chźył to kriminalnej polizji wošjewiś.

— **Polizija** dyrjeśeše šaśdźenu šobotu šnowa pśicheźiwo jenej wikowaźy s arnikowym šelom šakrocźiś.

— **29-ktnu khowańzu** jeneje wothładanje s 5dnych šaśdźenu šobotu tudy we wulkej muły nadeńdźechu. Tu bo schkitanje dowjedźechu.

— **Podpjera za małych rentnarjow** (za měšaz julij) šo pśichichodnu šrjedu, 1. julija, dop. jenoź hacź do 12 hodź. wudźeli a to w méšchćańškej domowej pokładnizy, na radnizy po 2. poschhodźe.

— **Wotprajenje polnołétnoscźe.** Hantike šudniśtwo we Budyšchinje je 18. junija kśeśerej Janej Korli šalej na Sedanskej Dróhy 24 w Budyšchinje dla wupšłušnoscźe połnołétne prawa wjało. Wón je tukhwitin w Budyšchškej khowani. — Ssamžnješe winy dla šu šo połnołétne prawa wjale-Mrazej Alwinej Sperlingej, wobšedźerjej žiwnoscźe w Rakozach.

S Khrósćiz. Twarjenjo wójnškeho pomnika sa Khrósćanšku wošadu, nowieje kapałki bolośćiwoje maćerje, ljótro špěchuje. Pśiśed krótkim pśihódnym rospomnjeśom wo połoženju šakładneho kamjenja. Mjes tutym cźašom je twar khětro narošt, tak so jón šaśdźenu šobotu šešdźechu. Na wjeśkich wěźiczki rjanu šelenu meiku i pśijanym rubiśchkami pśichiźinichu. Teź šwónčki běchu hižo to wěźiczki powešnyli. Krótko po 8. hodźinje klinczeźe maty thwałomy šerbšći kérlušch po wóźu, kaž šmy to štajnje pśichi šešbkanju šnuczeni. Na to podachu jo wšchitkim šwědźarjo a dźěłaćerjo, abo kótriž jo hewak sa twarjenje a komwjedźenje noweje kapałki šarajin, bo bliśeho štatoka, so buchu jo teź cźešnje a duchownje wošjewiś. Mile šynki wjeśelych špěwow klinczachu hišchśe dołho s wjeśelej cźrjódźi po cźichej wjeśy. Nadźišomnje jo twar teź šwošownje štónźi.

S Rakez. Dźěłaćerka Pfeifferta nakładowaśe na šuju šynu na wós. Hdyž j wosa dele štnyi, štama šebi 60-létna žona nošu. — Njech šebi druhi i toho wuzkhu bjeru.

Knježna Skuderie.

Powědanczko z doby francowskeho krala Ludwiga XIV.

wot E. T. A. Dwórnika.

(Pokračowanje.)

Prośdnej wocźi, kotrejež widźaza mój bé wuhaśla, na nju, složenej, waleśeše so mortwy j nje po semi. Jeje cźichi wo ponoz wuhlyźachu šónźnje nimo khodźazy, kiž pśichikhwatachu a ju kommodźichu i rukow žadławeho linbovarja. Wuštaty štrach cźišnje moju maź na cźeźke khorotoźo. Wichitzy myślachu, so je wona, so šym ja šhubjeny, tola wona wotthori a porod bźiśe šbožowniśchi, hacź bé jo šchtó tohe nadźał. Ale štróźe tanneho žadkławeho wotkomika běchu mje trjechiśe. Moja šia hwézda bé šeithadźała a bé šchkru wutiśiła, kotraž we mni jenn j tych najšpodźiwnišchich a najšchłódnišchich pożadoseźow šapali. Hižo we nježnym dźěcźatšwje dźechu mi blyšcźeźate kamjenje, štota pycha nade wšchitko. Mójachu to šaj jednomu dźěcźatu pśichikhitnoscź. Ale to pokaja jo hinak, pśichetoš jako hólcźej kradnych štoto a kamjenje, hdyž mózach nécźto bótnacź. Kaž najwušłopniśchi šnaješ rośśmalwach j cźinjach ryły pychu wot njepraweje. Jenoź ta mje wahšeźe, njeprawa kaž teź bite štoto wostajich njewobkedźbowane ježo. Šmrowym khłoštajam mojeho nana byrjeśeše je tute pśichrodźena žadoseź podešćinjeć. So bych jenoź je štarom a ryły kamjenjemi wobkhadźeć mohł, pśichiwobroćich jo štótnikarśtwu. Ja dźěłach s horliwoscźu a buch bórzy j prénim majśtrom we tutym rjemjeźle. Někto šapocźa ho cźaš, we kotrymž pśichinarodźena žadoseź, tak dośho bodušchena, j namozu wupraśmy a j mesu roščeźeśe, wšcho wukolo jo šniczejo. Hdyž běch jenu pychu šdźełał a wotedał, padnych do njeměra, do jeneje pjeśtrośćhinoseźe, kotraž mi špak — šrowoseź, žiwjeńšku šmuškoseź rudi. Kaj šcherjenje štejeśche mi wodnjo a w nozy wožboha, ja kotruž běch dźěłał, pśiśed wocźomaj, wupyšchena j mojej pychu, a jedyn hłóž šcheptaśche mi do wuschow: „To bźe je twoje — to bźe je twoje — wšmi žebi to tola — šchto dyrbja te kamjenje tomu šmjertnemu!" Tu šłožich ho ja šłónźnje na padušchćowo. Ja mějach pśichituy we domach wulkich, ja wužich ruce kóždy wokomik, žadyn šamk njewobšita mojej wušchikńoscźi a bórzy mějach pychu, kotruž běch dźěłał, šaśy we šwojimaj rukomaj. Ale někto njenaczini šamo to wjazy mi méra. Tammy helśti hłóž bache šo toho dla šłyšicźeš a hanjeśche mje šchukotajo: „Ho, ho, twoju pychu nośy jedyn šmjertny."

Sšam njewédźach, kak to pśichidźe, so tych njejewnjellimje hidźach, kotrymaj běch pychu šhotowił. Haj, we najšlubšćich hlubinach hibaśche šo mordaźiśi łóśchi pśicheźiwo tomu, pśiśed kotrymaj šam šatśchepotach. We wonym cźašu kupich tutón dom. Běch j wobšedźerjom pśicheśedźeny, tu we tutej méśtnoscźi šedźachmoj wjeśołaj nad wobšamknjenej kupi a pijachmoj błeśchu wina. Bźeśe nóz, ja chźych wotteć, tu prajł mój pśichedawaŕ:

„Sškhyśheśe, mišchtrje Rene, pśedy hacź wotewdźeśe, chźu wam jene potajśtwo tutoho doma pokazaś."

Na to wotšamknuły wony do šćeny šamurowamy khamor, šcorźi šadź do boka, šnipi do maśeje komorki, išhli jo, hłóbhmy jene špadaze durje. Jedyn nahły, wuśi łchód, dźěchmoj dele, pśchtridźechmój k małym durźkam, kotreź won wotšamknuły, šnipichmój won na dwór. Ritko krocźeśe šhara kujes, mój pśichedawaŕ, k muri, šcorźi do jenoho jenoź małe widźanneho želeša, a j bobom wotwjerźnył jo kruch murje, tak so móześeše jedyn cźłowjek derje pśiches naštatu dźeru šcałcź a na drohu pśichiźeź. Ty dyrbłich jnnu tute wunjeśtwo widźeć, Olivier, šchtož ju nejšterje mudri mniścha łkošchtra, kotryž tu nétdy šteješche, natwarił. Je to kruch drjewa, wot wonka wobnjetaneho a wobdźeleneho, do kotreho je wonka jena pośtawa, teź jenoź j drjewa, tola zyle kaž kamjeń, wunubaina, šchtoź je j pośtawu na łkowanych pśchipravach wjerźi. Cźemne nuzle šelkhadźachu we mni, hdyž tutu naprawu widźach, běśche mi, kaž by štarane hyło ja tajke štuki, kiž běchu mi šamonn hacź dotal hišcźeze j potajnitwom. Runje běch jemunu dwóśtemu knjeźej bohatu pychu wotedał, kotraž bé, kaž wédźach, ja jemu operu rejvarki pośtajena. Ssmjertna cźišnja njewuwośta — šcherjenje dźerjeśeše jo mojich štopow, šcheptaźu cźert mojeho wucha! Ja šacźahnych do toho domu. Sš krawnym potom połaty, walach po hješ šparu we šwojim łożu! Ja widźu we duchu toho cźłowjeka k tej rejvarźu hicź j mojej pychu. Rośmy njembrośeśe pośkaźu — płaśchcź na ju — du po tajnym łkhodźe dele — precź pśches murju na Mitkawśchowu dróhu. Wón pśichidźe, ja jeho nabpadnu, wón šarejł, tola wot łaby pśchimmyjśchi šwérzu jemu mjeśik do kutroby — pycha je moja! Ta štuźiśnjeśchi, cźuju mér, špokojnoscź w mojej duśchi, kaž hewak jenje. Scherjenje be šo šhubiło, cźertowy hłóž mjeśiczeše. Nétko wobźadach, šchto moja šia hwézda cźhyśche, ja dyrbjach pak ja njej hicź, pak šahinyeź! Ty šayšchimnjejśchi nétko moje zyke žiwjenje a štutkowanje, Olivier! Mjemyśl žej, so ja toho dla, dokelž dyrbju cźrnicź, šchtoź njemóžu wośtajiś, wone cźuśe šobuzelnjeśe a šmilnoscźe, kiž w cźłowjeku leźi, šayła njeśnaju. Ty wšchk, kak cźeźko mi je, jenu pychu wotedaźś; kak ja ja nétcźnych, kotrychž šmjerź ja njechach, šayła nedźěłach.

To wšcho prajiwšchi, dowjedźe mje Cardillac do tajneho wjeśła a šmójni mi wobdźiwacź jeho kamjeńtnu šćerku. Kral šanu bohatšchu njewobšeżeźi. Pśchi tóźdej pyšcźeju be na małej pśchipołożenej papjerzy wošnamjenjenje, sa koho be dźěłane, hdy bé j paduschtwom, rutnjeźnitwom abo mordarśtwom rubjene.

„Na twojim šwańnym dnju", rjekny Cardillac wuše a šwjatocźnje, „na twojim šwańnym dnju, Olivier bu dźeśch mi ty, ruku na pośtawu łchźiżowanego Khrystuša štožo, šnjatu pśchijaku wotpołożiźeš, so, hdyž budu ja twarnrety, wšchě tute bohatstwa do pródha šnicźiźch, je štrěkami, kotreź cźi ja potom wošnamjenjin. Ja njechcam, so by nékaźi cźłowjek to wobšedźał a najmjenje jo dyrbjał woi. Mladeloń a ty, žebi j kruju pokupjene bohatstwo pśchi šiwotiloj.

(Pokračowanje.)

Přiloha k čisłu 148 „Serb. Nowin“

Pónjdźelu, 29. junija 1925

Šulstwo narodnostnych mjenšinow w pruskim sejmje.

Kak prušla wyšnjosć ſ narodnostnymi mjenšinami ſakhadja.

Rěcź naſcheho ſapósłanza Baczewſkeho w pruſkim ſejmje.

(Pokračowanje.)

Dobra ſkładnosć, narodnoſtnym mjeńſchinam ſo ſhubiecź dacź, ſda ſo wyſchnoſcźam, wotſebje ſchulſkim, lyčź ludliczenje, 16. junija ſo wotmětwaje.

Spodźiwnje ſkutkuje wukaz, kotryž je wotdźělenje ſa wuwučowanje pſchi Alſchtynſkej wyſchnoſcźi wudako, a kotryž je w cźiſle 13 hamtſkich ſchulſkich nowin woſjewjeny. Tam pſchikaſuje wyſchnoſcź ſcźěhowaze:

Dožahnjenje bjeſporuczźnych liczeńſkich pokładow móže ſo nadźeje ſ tym ſpěchowacź, ſo ſo liczeńſke liſcźiny w ſchulſkim wuwučowanju roſpominaja, ſo by ſo tak ſe ſtrowy ſchule na dom ſkutkowało.

Haj, hdy by ſo tutón wukaz loyalnje wuwjedł, potom njeby nichtó niczo pſchecźiwo tomu měł. Ale ſchto ſtawa ſo we wyſchnoſcźowym wotkrjeſu Olſchtyn w praktiji? Wucźeŕ pyta dźěcźom do moſhow faſchcźěpicź, ſo ſu němſky ſtaczenjo (Staatsbürger), a po tym je jich winowatoſcź, ſo němſku rěcź jako ſwoju macźernu rěcź ſapěwaju. W tutym ſmyſłu maja dźěcźi na ſtarſchich ſkutkowacź. Jedyn wucźeŕ dźe ſpyta tak daloko, ſo dźěcźom hroſy: jeli ſo ſtarſchi polſchcźimu jako macźernu rěcź ſapiſaja, potom njech ſo dźěcźi wjazy njeſwaja, k njemu do ſchule pſchiicź.

Krajny rada w Opolu ſebi ſwěri, we ſwojich hamtſkich nowinach ſcźěhowaze piſacź.

So buchu ſo wobaczne wukoſenje ſ woſjewjenjow wo macźerſkej rěcźi njeſtale, ſda ſo mſne lyčź, ſo wobkhadowachu, kotrejž němſkeju a hornjoſchleſyſko-pólſku rěcź, wobě rěcźe, niz jenož pólſku, ſa ſwoju macźernu rěcź woſjewja. Ja rěcźu doma pólſku a rěcźu też myſłu, doſcź derje němſki a nam potajkim němſku a pólſku rěcź jako macźernu woſjewicź? Kak mam to ſrozumicź? Kak ma ſo to hódnoſcźicź?

Pod liſcźinami je wuſtajnje prajene, ſo ma kóždy ſe ſwojim podpiſnom wěrnoſcź ſwojich wudawanjow wobkruſcźicź. Hdyž na ſchtó druhu macźernu rěcź hacź němſku a napiſche na pſchikład, pólſku a němſku jako macźernu rěcź potom ſtuſcha pſched ſtatneho ſudnika. Sym wcźipny, hyž budźe ſtatne miniſterſtwo kraineho radu w Opolu k ſamotwjenju ſadacź dla ſawjedźenja ke falſchowanju liſcźinow, pſchetoż wo to ſo tu jedna.

(Pſchiwołanje pola němſkonazionalneje lud. ſtrony.)

Hdyž něchtó němcźinu a pólſcźinu jako macźernu rěcź wudawa, je to falſchowanje, potom liczenje ſ zyła žaneje praktiſkeje hódnoſcźe nima.

To ſtaj jenož dwaj pſchikładaj, ſo bych pokaſał, kak ſo wyſchnoſcźe próznuja, wobſtacźe narodnoſtnych mjeńſchinow ignorowacź (ſańcź měcź, jako bychu ſ zyła njewobſtate) abo jich liczźu dele ſtłóczicź. Sym doſcź optimiſtiſki, ſo bych wěrił, ſo Pruſka budźe tola dyrbjecź pſchiſtupicź k wudźělenju prawow narodnoſtnych mjeńſchinow we ſwojim kroju. Stanje-li ſo to dobrowólnje, cźim lěpje ſa Pruſku! Hdy bychmy tu měli niz runje pſchikładne, ale tola něſtaſ ſnjeſłiwe prawa, potom bych był ſo roſumi prěri, a myſłu, też wjednizu tamnych narodnoſtnych mjeńſchinow, koſiſi bychu ſa Němcźow we wukraju wuſtupowali.

(Na, na! pola němſkonaz. Lud. ſtr.)

Na to můjeźe ſo ſpuſchcźecź. Ale tak dołho hacź ſo tu połłóczujemy a ſ zyła žanych prawow nimamy — ſym wam pſchedpołożił, ſo w ſchulach, woſobje w Rańſchej Pruſkej ſ zyła žaneho pólſkeho wuwučowanja nimamy, žamo pólſkeho cźitanja a piſanja niz — potom njeroſumju žadanje němſkich ſejmiſkich ſapóſłanzow we Warſchawje na tamniſcheho miniſtra wuwučowanja wo wudźělenje kulturneje autonomije. Hdy bych tu ſa naſ kulturnu autonomiju žadał, byſchcźe tu wěſce ſapoczeli ſkakacź kaž Indianojo. Naſche žadanja njeſu tak daloko. Žadamy to najmjeńſche, ſchtoż móże ſ zyła mjeńſchina žadacź, žadamy jenož wuwučowanje w macźerſkej rěcźi, žadamy jenož, ſo by macźerna rěcź w ſtowje a piſmje wuczi. Ale niz jenož, ſo by macźerna rěcź njewuczi, ně, w Rańſchej Pruſkej ſo ſtoro we wſchěch ſchulach — woſpjetuju, ſchtoż ſym w ſchulſkej kommiſiji prajił — ſtoro we wſchěch ſchulach dźěcźom ſakaſuje, w pſcheſtawkach, niz w cźaſu wuwučowanja, pólſku rěcźecź. Dźěcźi ſo toho dla khłoſtaja. Sym w ſchulſkim wubjerku tak njewonawneho „Polaka“, taſticzu ſe wohabowanju pokaſał, kotrehož dyrbja dźěcźi njeſ ſobu dale dacź, kotreż ju pólſti rěcźale. ((Pokračowanje.)

Njeboh dźědowe njezapomnite njedźelske popołdnje.

Kotrym dźěcźom njedyrbjało ſo lubicź, hdyž jim dźěd abo wowka něſchto ſe ſwojich ſtarnjenych dźěcźaſnych lět powědachaj. Tak dźěſche ſo nam něſto hižo dorozcźenym, tak dże ſo naſchim dźěcźom a tak ſo też naſchim dźěſtedźěcźom póldźe. Naſch njeboh dźěd ſacźěri nam ſ tutym huſtu, hdyž bě wowka hižo ſemrěła, zyle hablinu dołheho cźaſa. Wołbcźe rady a kóždy ras pſchi kaſſekſkali pſchiſcźinoſcźi roſprawjeſche wo ſwojim njeſapomnitnym njedźelſkim popołdnju.

Sa njeboh dźědowe cźaſy dyrbjachu dźěcźi hiſchcźe wjele huſcźiſcźiho ſkót paſcź, hacź nětkle. Też njedźelſke popołdnjo njebě wot paſenja wuſwobodźene. To wſchak ſo też nětkle hiſchcźe ſtawa, ſoo dyrbi nahmnwoſeſe tón ale tamny krawy na paſtwu hnacź, a ſo ſo jemu to tak prawje njecha.

Tak wſchak to prjedy njeběſche, ale dźěcźi mějachu radoſcź a wjeſelo nad tym, běchu dźe na to ſnuczene. Padźechu ſwoje krowy ſ wjetſcha ſhromadnje a ſa ſamſkim ſo pſchi tym.

Tak dyrbjeſche też naſch njeboh dźěd jene njedźelſke popołdnjo,, jako běſche hiſchcźe ſchulſki hółcźeŕ, ſwoje krowy na paſtwu hnacź. Jeho ſtadko wſchak njeběſche wulke, ale druhdy jemu tola doſcź mjerjanja naczini. Njeboh dźěd bě ſ toho wěſo hižo wukwił, a tak ſo tu ſu ras ſ trěbnymi naprawami ſaſtaral. W jenej ruzu mjeńſche wulki kſchud, w druhej hiſchcźe jedyn, ale trochu mjeńſchi, tón wón ſa zyle woſebite dźěło trjebaſche. Pod pažu mějeſche hiſchcźe maczok pomałkow a w prawym ſaku wulku bleſchu khoſeja. Wowka bě jeho derje ſaſtarała. Hłodu wumrěcź tola pola mje też njeſmějeſch a hacź do wječora dyrbjeſch tam też nimale lyčź. To bě jejna wotmołwa, hdyž jej hółcźeŕ prajeſche, ſo jemu macź tola też tak wjele ſobu njenatyka. Macź a nan pak njeběſchtaj dźenſa doma, běſchtaj k pſchećeľſtwu na wappt ſchłoj, a tak bě wowka ſ dźěcźimi ſama doma. Cźaſ cźaje wſchak ſo njeboh dźěd też ſmějerowa a naſtaji ſo na puſk Wſa ſwój dołhi kſchud, ſapraſka „prjž“ „praj“ a hižo dźěſche ſ dwora. Haj, wón bě ſebi ſwoje mójki ſ wucził, kak maja ſo ſadźerźecź duzy won a duzy do. To bě tola něſchto kraſne, kak ta ſtara ſchěra jako wjedniſ pſched tamnymi kroczeſche. Ta bě jeho kubuſchk, ſ tej ſo roſumjeſche. Haj, wona móżeſche hiſchcźe ſ nim hacź jenož jako prěnja na paſtwu a ſ paſtwy ſ hodźicź. Po tym hacź běchu hižo zyły cźaſ na paſtwje a kruwicźi poſcźachu hižo khłoſchcźejo po kuſach wokoło běhacź, tu poſka njeboh dźěd ſa ſwojim „ſchěračkom“, kaž ſwoju ſtaru ſchěru ſortnje mjenowaſche, hladacź. Ta bě ſo ſ hižo napaſła a ſdaſche ſo, kaž by wona na něſchto cźakała.

Wórſh ſebra ſo też njeboh dźěd ſe ſwojim małym kſchudom a dóńdźe k njej. Po puczu hižo rěcźeſche ſama pſchecźeluje ſam ſo ſa k njej: „Nó, moja mojka, nó, mój „ſchěračko“.“ Wona jemu to roſumjeſche a wjeſele ſhupaſche jemu napſcheczo. Schto bě wona w tym małym cźaſu jenož wſcho nawukniła. A ſchto nětko ... bě dźěd ſ njej cźhyſche? Jěchacź! Schto, jěchacź? Haj jěchacź! Woprawdże běſche ſebi ju njeboh dźěd kraſnje k jěcźanju wuwucźił. Wona cźi dźěſche a ſtejeſche kaž ſtata ſama wojeſſki kóń. Dawno ho hižo ſmjeczowaſche, ſtajiſ pak jenož wonka na luzy. Doma hiſchcźe ſhebi to ſwěrił njebě, ſtarſchej njeſmědźeſchtaj wo tym niczo ſhonicź, cźehoj dźě ſwarjeczź. Ale dźenſa bě ſebi wotmyſłił, to też junu na dworje ſpytacź, wowka wſchak móżeſche to ſhonicź, ta tajſe něſchto hiſchcźe ſkerje roſumjeſche. Ale najprjedy dyrbjeſche ſo na luzy hiſchcźe trochu pruhowacź, ſo by to tola też potom doma zyle wěſcźe ſchło. Pſchetoż na dworje, to bě tajka wěz, tam hiſchcźe „ſchěračk“ tak ſnuczeny njebě, a njeſłoſo ho tola też žane ſtacź njeſmědźeſche, hewak by ta zyła wězka w pſchichodźe ſtażena była. Tuž njeboh dźěd něſto ſe ſwojej ... ſapocźa, a kak ſo wſche dźěſche, kaž na nitzy. „Pój, moja mojka, pój“, tak rěcźeſche wón pſchećeľnje a ſi-

Powědańčko wo rjancy, kiž docpě, ſłoż chcyše.

We ſtarych cźaſach mějeſche ſtara žona žara lubosmy dźowcźiczku. Nichtó na zyłej ſemi njerumaſche ho jeje rjanoſcźi. Holcźka ſpědźeſche we ſwojej ſtwicźiży a wuſchiwaſche. Jednoho dnja wjeczor pſchileca ſ woknom nuts ptaczk a rjekny jej: „Moja prynzeſſa, 40 dnjow budźeſch morſewho ſtražowacź, a potom dozpějeſch, ſchtoż chceſch!“ Na to leceſeſe ptaczk ſaſo priecź. Holcźka lehny ho do mjeńſko połłaneho łóžka a wuſny.

Druheho dnja wjeczor pſchileca ſaſo ptaczatko. rěcźeſche k njej, a ſaſo leceſeſe priecź. Wboha ... cźka pak powědaſche maczerzy ptaczkowe ſtowa. Macź ho wopraſcha: „Moja luba holcźka, hdy pſchileczi ſaſo ptaczk?“

Holcźka wotmołwi: „Dźenſa wjeczor ſahe pſchińdże ſaſo.“

Wjeczor ſkhowa ho macź do khamora. Ptaczk pſchileca ſaſo a rjekny: „Moja prynzeſſna, ſchtyrzecźi dnjow budźeſch morſewho ſtražowacź, a potom dozpějeſch, ſchtoż chceſch.“ Potom leceſeſe ſaſo priecź. Hdyž macź to wuſłyſcha, rjekny: „Ach, moja dźowcźiczka, pój, chcemy ho pſched ptaczkom wukhowacź a cźekacź.“ Na to wſchitcźi ſwoje wězy, łohe běſche bożemje, wjele pak ... ſche hódne a podaſchtej ho na puć. Pſchińdźeſchtej k druhemu hrodej a budźeſchtej w jednej khěži ſwonka hrodu. W nozy lehnyſchtej ho do łoža a wuſpiſchtej.

Ptaczk pſchileca ſaſo, wſa holcźka zunje ſa ruku a dowjedźe ju do ſtwy nutſka w hrodźe. Potom leceſe ptaczk priecź. Hdyž holcźka wócźazy wotewri a ho roſkhladowaſche, widźeſche, ſo je w hrodźe, a woſtajeſ ſtwy leżeſche we łožu — morwy. Hdyž holcźka to wuhlada, ſnjemózni ſkoro a prajeſche: „Ach, nětko ma ptaczk tola prawje. To je wot Boha, ponjeſu, ſchtoż je mi na cźoło napiſane. Kóniz budźe tola dobry, kaž to Bóh chce.“

Wopuſchcźiny holcźku a wrócźiny ſo k macźeri.

Druheho dnja rano wotucźi macź a wuhlada, ſo tu holcźka wjazy njeje. Tuž rjekny: „Chyjch ſwoju dźowku pſched ptaczkom wukhowacź a ſama ſym ju nětko ſe ſwojej rutu ſnicźiła,“ ſałoſcźeſche a płakaſche. Potom wróci ho do ſwojeho domu a ſarowaſche wo ſwoje dźěcźo.

Nětko khwatajmy k holcźy. Wo dnjo a w nozy njeſpaſche, ale płakaſche. Stónczinje, na dźewjeczaſtnjetym dnju ſpědźeſche holcźka ſtyſi wokinje a hladaſche ſtudnje won na morjo. Tu ſtyſchipkowa ſ Perſiſkeje ... dź a jěcźeſche nimo hrodu. Holcźka kiwaſche ſ ruku wjedniſkej łódźe a rjekny k njemu: „Wſmi tute dźeſacź tyſacź piaſtow a daj mi njewólnizu.“ Holcźka cźiſchny powjaſ dele a ſcźahny potom njewólnizu horje a rjekny: „Bohu dźak, nětko mam towariſchku.“ Na ſchtyrzetym dnju rjekny ſe njewólnizu: „Woſtań tu, wobhladam ſebi trochu ſtwy a wrócźu ho ſaſo.“

Holcźka wotcźiſče. Njewólniza woſta ſama. Hdyž ho tak wo ſtwje roſhladowaſche, ſapoſtyhy tam wotpocźowazy morwy, ſtany, woſtwi, wotewri wócźazy, widźi njewólnizu a rjekny: „Holcźka, hy mje ſtražowała?“

Holcźka wotmołwi: „Haj, ja ſym cźe ſtražowała.“

Tam wotpocźowazy prynz běſche njenuizy prjedy pſchiſahał: „Hdyž mje nětko 40 dnjow ſtražuje, tak budu ho, widźi-li holcźku pſchi ſwojim ſtanjenju, ſ njej woženicź.“ Tak běſche poſtajił.

Potom wſa njewólnizu a woprascha ho ju: „Je nimo tebje hiſchcźe nětchtó w hrodźe?“ Tu wotmołwi wona: „Haj, w tamnej ſtwje je moja njewólniza. Sa pjenjesy kupich ſebi ju a ſtoło, kaž wołoko ſchije noſzy, ſym ju też dała.“ Potom ſawoła ſwoju knjeni: „Pój, knjeńicźka, knjes cźe pożada.“ Hdyž holcźka ſaſtupi a wuhlada, ſo je ho wdź zyle pſcheměniła, prajeſche: „Też to je wot Boha. Cźłowjeſ dyrbi wſcho ſe ſcźerpnoſcźu njeſcź.“ Holcźka ſdrawcźi ſe do ſłużobnikſeje drasty a cźiniſche po zuhym domje horieka a deleka ſwoju ſłużbu. Jednoho dnja rjekny prynz ke knjenje: „Bodam ho na puczowanje, ſchto pſchejeſch ſebi wot tebje drohoine kamjenje, ſtotu a ſłobonu pychu.“ Hdyž ho ſłużobneje woprascha: „Schto pſchejeſch ſebi?“ prajeſche wona: „Pſchejeu ſebi kamjeń ſcźerpnoſcźe. Sabudźeſch-li na njón, tak dyrbi pſchi wrócźenju prědkowny dźěl łódźe wuhlocźerny kut byc.“

Na to dźěſche prjecź do Jemena. Někotre měźazy dołho tam pſchebywaſche a ſaſtara ſwoje wobſtohdy. Nakupowaſche ſwojej knjenje, kaž běſche jemu nawdała, na njewólnizuyeje pſcherce pak poſabh. Hdyž wotjědźe, wuhlada, ſo je pſched łódźu wuhlocźorna cźemnota a ſa nim jaſnoſcź. Łódź njemóſcźeſche płowacź. Wjednik łódźe ſawoła ſwojich wojakow a prajeſche: „Jeli je mjes wami jedyn poklaty, tak dyrbi wuſtupicź.“

Hdyž prynz tuto wuſłyſcha, dopomni ho na njewólnizuneje nadawk. Woprawdże běſche ho ſtako, kaž běſche to wona prajila. Potom wróci ho łódź a prynz wuſtupi. Dźěſche khwatajzy do města wrócźo, kupi kamjeń ſcźerpnoſcźe, kaž běſche jemu nawdała, a wróci ho ſaſo na łódź. Tu běſche nadsbo ſaſo prědni dźěl łódźe ſwětły a ſadni kurjawowy. S Bożej hnadu jědźeſche łódź kaž jedyn ptak a ſa krótki cźaſ běſche we ſwojim kraju. Wón ſtupi ſ łódźe a dźěſche horje do ſwojeho hrodu. Knjeni a ſłużobna khroczeſchtej po khodźe dele jemu napſcheczo, poſtrowiſchtej a powitaſchtej pſchiſhadźazeho a doiwjedźeſchtej jeho horje do hrodu. Tu da knjenje, ſchtoż běſche ſebi pſchała a ſłużobnej kamjeń ſcźerpnoſcźe. Wobej běſchtej ſpokojenej. Wjeczor dźěſche holcźka do ſwojeje komorki a woſta tam. Prynz a knjeni dźěſchtaj ſpacź. Hdyž knjeni ſpaſche, pſchińdże prynzej do myſłi: „Schto pak chze njewólniza ſ kamjenjom ſcźerpnoſcźe ſapocźinacź?“ Dokelž knjeni ſpaſche, poſtany, dźěſche mjelcźo ke komorzy, w kotrejž běſche njewólniza, a wobkedźbowaſche holcźku pſches kluczowu dźěrku.

Nětko pſchińdźeny k holcźy. Tak njenowany kamjeń ſcźerpnoſcźe bě tak wulki kaž jena cźocźka. Holcźka położi jón na ſemju a prajeſche: „Ach, kamjenje ſcźerpnoſcźe, nětdy běch ſ lubym dźěcźom moje macźerje. Hdyž ras wuſchiwach, pſchileca ptaczk a prajeſche mi: „Schtyrzecźi dnjow budźeſch morſewho ſtražowacź a potom dozpějeſch, ſchtoż dźeſch.“ Potom pſchińdźech ſ dźiwom na tutón hród. Dźewjecźatſtecźi dnjow ſtražowach tutoho młodźenza. Hdy by na mojim měſtnje był, ſchto by cźinił, kamjenjo ſcźerpnoſcźe?“ Kamjeń ſcźerpnoſcźe cźiniſche pu, pu a bubnjeſche ho. „Buch ſ jeje njewólnizu. Kamjenjo ſcźerpnoſcźe, kak by ty to ſnjeſł?“ Kamjeń ſcźerpnoſcźe cźiniſche pu a roſbluchny. „Haj, kamjenjo ſcźerpnoſcźe, ty njeměſeſche wutracź a ſy roſbluchnył, kak pak dyrbiu ja to wutracź?“ Powěźnu ho ſa wjeſch.“ Staji ſtoł a ſtupi na njón. Hdyž cźhyſche ho wobwěſnyczź, roſpacźi prynz durje, wobjima holcźku, poſwdny ju na ſemju a rjekny: „Moja prynzeſna, hdyž ſy mje ſtražowała, cźohodła njeſſy mi to dołho hižo praſika?“ Potom dźěſche do ſpanſeje ſtwy ſwojeje knjenje, kaſaſche jt, poſtanyczź a rjekny: „Chzeſch ſchtyrzecźi mułow abo ſchtyrzecźi wułkich nozow?“ Tu wotmołwi: „Ach, ſchtyrzecźi nozow njech na mojeho njeprěcźeľa pſchińdu, ja dźu ſchtyrzecźi mułow a do ſwojeje domiſny.“ Potom pſchiwjaſa njewólniza ſchtyrzecźi mułam ſa wopuſch a wuhna je ſ dwora. Na łóždej horje woſta kruch wot njeſe. Potom wſa ſebi pěknu holcźku a woženi ho ſ njeje. Schtyrzecźi dnjow a ſchtyrzecźi nozow dołho trajeſche kwaſowanje. Pěkna knjeńicźka je dozpěła, ſchtoż je dyſzła!

*

wasche ju k ſrebi. Někto ſawocža ſo pruha. Schto jenoż „ſchćerackł“ wſcho mużesche. Njeboh dźěd bě jeho tſi wſchelake drużiny khodżenja nawucził. Nimale każ bě wojakow. Najpomalſchi bě „ſtup“, potom pſchidźe „khwalt“ a najkrótſchi běſche „běh“. „Schćerackł“ ſaſta pſched njebohim dźědom, ſo mużesche ſo wón w dobrym ćerje na khribjet pożpodnyć. To dźe ſa „ſchćerackła“ ſyla a ća ka njebł, njeboh dźěd njeważesche wſchak kehdy ſyla liſchćeze żadyn połny zeutnar. Někto kłapny wón „ſchćerackłej“ na ſchiju a praji: „Bój, mojka, pój „ſtup““, a mojka běſche w najrjeſchim „ſtupje“. Dale praji wón: „Bój, mojka, pój w „khwalku““, a mojka pocżinaſche ja. ... njerjenje w „khwalku“ ſtupaċ. Na końzu pſchewoła ſo hiſchće „běh“. Też tón běſche, każ dyrbjeſche ſtyċ. Nochu bě ke końzej, a też cżaſ bě ſo mimul, a tak ſ... cżaſ dom. Njeboh dźěd falſchu deſe a ſriadowa ſ...wiċſi ne dompucż. „Schćerackł“ prědku, druhe ſa nim. Dołho njetrajeſche a běchu hižo doma. Wonka ſtejeſche runje ſ pićkom pſched hródżu a cżakaſche hižo, młody ſkót bě hižo wobſtarkała. To je runje prawa pſchiležnoſcż, mużeſche ſebi dźěd, wonaż ſwoje wumělſtwo pokazaċ. Sadżerża ſebi ſwojeho „ſchćerackła“ trochu wróżo a wuſchći tamne do prědka. Sćudny ſo na njeho a rozka ſtupaſche, każ dyrbi być. Wowża ſo to po ſdaċu jara lutujeſche, wona ſo pſcheczelnje ſmějſkotaſche. Ale ...ż bě ſchćerackł ſe ſwojim jěſdnym hacż k njej pſchiſchoł, ſcżinu wona jene blizko leżaze khoſchcżo a ſaſcheri „ſchćerackła“ ſ nim, każ ſo tón na wſcho ſabywſchi, ſchtoż mużeſche do hródże cżerjeſche. Njeboh dźěd njewotpadny wſchak, ale mężeſche ſhożo, ſo hiſchće pſches wobwjerenja njerozbity pſchińdże. Alle někto, o ſtrach, „ſchćerackł“ ſo nahle wobwjerichu, a na wſcho ſabywſchi cżiſny njeboh dźěda ſ wulkim wotmachom dele a to runje do jeneho ... „Nětk macże, to nětk macże ſa to, ſo ſeże ju ſeſcherili. Moża nowa běła kokcha ſe zyle womaſana. Sćitko ſrdże jenoż mać prajiċ?“ „Ja wſchak jej to ... ſchitko wupowědam, kak je ſo to mělo.“ „Nětko mużeże kokchu dżenża hiſchcże płokaċ, jutſje ju do ſchule trjebam.“ Tak a podobnje někto njeboh dźěd ſwoje mjerjanje na wowku wutſchaże. Najhórſche wſchak ſa njeho běſche, ſo dyrbjeſchtaj někto nan a mać wo tutej wěcy ſhonicż. Wowka njemużeſche ſ wopředka ſ zyla nicżo praji...., ...a dyrbjeſche ſo tak ſmjeċ, ſo ſo nimale pukny. Wona ſmjerowa ſwojeho wnuczka ſaſo a tón wutſkeża ſo hnydom ... ſwu koſchlu, ſo by ju wowka hiſchcże pſchedy wupłokała. Hacż nan a mać domoj pſchińdżeſchtaj. To ſo też ſta, a tak woſta zyla wěcka potajiſkmo njeboh dźěda a jeho wowki, donjż ju njeboh dźěd ſam nam dźěcżom njerozwědaſche.

Zjězd wukrajnych Němcow

ſarjadowe Barlinſki „Bund der Auslanddeutſchen“ w auguſcże a ſeptembrje t. l. w Barlinje. To ma być hłowny ſjeſd wukrajnych Němcow, ſjeſd zaſtupjerjow wſchěch narodnych a kulturnych ſajimow nimo ſtatneho němſkowſtwa. Hłowne dypli programa ſu: 1. Sjednoczenje wukrajneho němſkowſtwa. 2. Zaſtupjenje prawnych, hoſpodarſkich a kulturnych żadanjow wukrajnych Němzow pola pſchiſłuſchnych farjadniſtwow we wótczinje. 3. Spomożne wutworjenje němſkeje propagandy w ſuſidje. 4. Stojniſchcżo k ſebranju němſkeho wobżiwdżenja w ſuſidje a k poſchkodżowanju němſkich hoſpodarſkich porzahow w neutralnej ſuſidje ſa poſkedniju wójnu. 5. Wólbne prawo wukrajnych Němzow. 6. Praſchenja ſtatneje pſchiſłuſchnoſcże. — Němſka, każ je wiadżeċ, derje organiſuje we wukraju ſydłowych Němzow a politicża jim najwjeſelſchi kedżbliwoſcż a podpjeru. Wſcho cżini to tak po ſwojim waſchnju, ſo bychu němſke miejſchiny a kolonije w ſuſidje ſo ſcżinile ſ najſtrowſim němſkeje propagandy. Budże radżomne, ſo bychmy też my ſcżehowali wuradżowanja a wuſpěch tutoho ſjeſda, ſ kotrehoż możemy też ſa naſchu narodnu miejſchinu někotrežkuli powuczenja cżerpaċ.

Kak jara ſebi Němzy ſwoju narodnoſcż waża a ſo wo ſwoje Němzowſtwo we wukraju ſtaraja, widżimy też ſ toho, ſo ju ſebi ſa ſwój Němſki Wukrajny Wuſtaw wulkotnu nowu domjaznoſcż ſakoſkli a na Boże ſtrjeċe, 21. meje t. l., wulkotnu nowu domjaznoſcż ſakoſkli a ſwjatoczne ſwój „Dom Němzowſtwa“ we Stuttgarcże wotewrili.

Tam bě ſo l. 1882 würtemberſke towarſtwo ſa wobkhodny ſemjepiſ ſakoſkło, kotreż mějeſche hacż ſ wotnożku Barlinſkeho towarſtwa ſa wobkhodny ſemjepiſ a ſa ſpomożenje němſkich ſajimow we wukraju. Hrabja Karl ſ Lipow (von Linden) ſtaraſche ſo wo to, ſo by ſo ſa narodopiſne zběrki wobſebity dom natwarił (tak mjenowany „Lindenmuſej). Po wójnje prózowachu ſo Němzy wo ſakoſenje noweho muſeja, k póſnaczu wukrajneho Němzowſtwa. Tutón dyrbjeſche nadawk nječż, niż jenoż wědomoſtne zběrki wobkhowaċ, ale też horliwu dźěławoſcż ſa wukrajne Němzowſtwo wukonjeċ, ſ kotrejż hohu ſo wuſčże a krucżiſche ſwjaſki mjeſ domowinu a ſwonka njeje ſwjaſake. Se ſakoſenjom Němſkeho wukrajneho wuſtawa běchu ſo w l. 1917 tute ſaċery ſe ſtutkom ſtake. Tutón wukrajny němſki inſtitut je ſo ſe ſylnym wupuczowanjom Němzow do ſuſjech krajow każ też pſches powójniſke pſchemjenjenje ſtatnych mjeſow wutworił k móżnemu ſrjedżiſcżeju wſchěch prózowanjow, ſ kotrymiż cżehdża ſylne wukrajne Němzowſtwo ſjednoczicż a ſdżerżeċ.

Se Stuttgartſkeje ſyrotownje je ſo potajkim „Dom Němzowſtwa“ ſa němſki wukrajny wuſtaw natwarił, ſo by Němzowſtwo widżomne zentrum ſa jednotnu němſku narodnoſcż měło. —

Tajſi dom, kajſiż ſu ſebi Němzy w Stuttgartu we wójnſkich létach ſakoſili, a w meji poſtajeżili, maju Sserbjo hižo na wſchě tſi cżeſi lět, mjenujcy ſwój „Sserbſki Dom“ we Budyſchinje, ſakoſeny pſchi pżeczdżeżaċletnemu jubileju Maczicży Sserbſkeje l. 1897 ſ nowym ſatkadom l. 1904 dotwarjeny, hdżeż ſu naſtymi toho ſamoho léta jara ſwjatoczńje poſtajeżeny, wotewrjeny a ſamėram ſerbſkeho naroda pſchepodaty. Mjeſ tym je pſchezo wjetſchu ważnoſcż dozdeł, cżim wjacy wěſtnoſcżow je do ſłużby ſerbſkeje narodnoſcże ſtajił. W Sserbſkim Domje, kotryż je ſo ſwjeſtſcheho dżěła ſ dobrowólnych ſberkow ſerbſkeho ludu a ſdżěła ... ſ poſcżonkami dobrocżerjow a nékotrych Maczicżarjow natwarił, maju Sserbja ſwój Narodny muſej, Maczicżinu knihowanju, Sserbſku Ludowu Banku, Sserbſkeho Hoſpodarja, a ſchtož je wulky ważne ſa ſpěchowanje kulturneho poſtupa: Sserbſku knihiċżiſcżerſnju a kniharnju, Smoleriez družſtwu pſchiſtkuſchaju, ſ kotrehoż ſobuſtawom może ſo kożdy ſprawny a derjeſmyſlany Sserb ſtaċ. Nimo toho mamy ſwoju rjanu żurlu a Sserbſku kofejowniju, hdżeż mużemy ſo ke Maczicżinym ſhromadżiſnam a ſerbſkim narodnym ſwjedżenjam ſhadżowaċ.

Schtóż cże podrobniſcho wo naſtacżu a wuwiżcu „Sserbſkeho Domu“ ſhonicż, kup ſebi knižku „Sserbſki Dom“ ſa jenu hriwnu a cżitaj pilnje we njej, ſo by ſpóſnał jeho wuſnam ſa zyle Sserbowſtwo! Njech naſch „Sserbſki Dom“ ſtajnje kluži „Bohu k cżeſci a Sserbam k wužitku,“ njech bórzy wſchě ſwoje mětnoſcże do narodneje ſłużby ſtaji a bywa ſ pſchihódnej domjaznoſcżu ſerbſkeho ſnidowazeho dorosta! —

Mica.

Powědańcżko ſa ſerbſke dżeċi.

Hajnikez mać ſedżeſche w kuchini, duże do dwora ſtoſachu wotewrjene. Pżaj běſchtaj ſ hajnikom w ſěnu, doma pak ſtojeſche pſchihotowany nop. Tu wſeczeſche ſo ſuche a ſchesċherate po ſkhodże horje, bojaſliwje hladaſche kocża hłowa ſ hłobnymaj wocżomaj do ſtiwy. Hajnikowa mać ſedżeſche zyle ſmérom. Někto pſchińdże na běżnych ſomocżanych nóżkach bliże, a wobkladowaſche ſo ſaſo ſtrachcżiwje. Na to dżěſche w runej měrje k nopej a pożże nahrabnje někotre khlěbowe drjebjenki. Tu — ſtup na dworje! A każ wot ſmjercże honjene, cżerjeſche ſwérzo won, pſches dwór, ſaleſe ſpěſchnje każ błyſk pſches płót a pomiży ſo w lěſu.

Na druhi dżeń pſchińdże ſaſo. Tu pak běſchtaj pżaj wó ſtiwje, a pryedy hacż ſo na nju dohladaſchtaj, běſche hižo ſaſo precż. Poſpěſchu pak pſchińdża ſaſo, nop pak běſche połny. Někto pſchińdże tóżdy dżeń a w ſymje ſtwoczi ſo po cżaſu na khżu. Pryedy nėhdy běſche dże ſkludna dyła a potom wożiwjeſche. Běſche pak jara ſplóſchcża a wosta też, njech běſche hižo dołho pola Hajnikez doma. Po cżaſu pak pſchemėni ſo jeje napohlad. Kożmaty kożuch ſhladkowa ſo a ſuche ſwérzo pſchihěrażche a bu kulowate. Sdomjagni ſo pola Hajnikez a njeczeſny wjazy. Njedaſche pak ſo nikomu majkacż. W pryenim cżaſu ſamo cżerjeſche pſched pżonaj. Po dłżſchim cżaſu pak cżerpjachu ſo wſche tſi, a kócżka cżiwjeſche, ſo na ſamſkue prawo. Do tuteje pſchesjenjeſze pak njeczeſchtaj pżaj ſchezewkajo na miżu. Hrożnje thribjet ſbehaiche, porſkaſche tak ſtraſchnje, ſo nadpadnikaj ſpěſchnje cżeknyċhtaj. Hańbowajchtaj pak ſo a daſchtaj ſo ſ nowa do kórżti. Bliżſchemu pżej pak njeczeſa na thribjet a ſaſo ſwoje paſory, ſo poż wótżje ſawincża. Druhi poż pak, dżiwiſche towarſchej pomhaċ, kócżka pak ſmokwaj ſ paſoru tak jara do wócżka, ſo też winczeſche a precż bżeżeſche. Hajnik wuſwobodżi pża wot ſtraſchneho jěcharja.

Najbóle wiżaſche miżka na Hajnikez maczeri. Sſwoju lubosċż wopokaſa ji, ſo tam a ſem myſchku ſ nohomaj poſkoji a hakle, hdyż praješche: „Pěknje, miżka!“ donjeſe kócżka ſwoju pjeczeń nėhdże do kuta, ſo by hoſcżinu dżerżała. W kuchini, w pinzy a druhdże pymy hoſpoſa, ſo miżka pilnje myſche koſi. Junu namaka Hajnikez mać kócżku w ſwojim ſchitym korbje. Zyle pſchepżekjapjena ſtupi bliże a wuhlada tſi maliczke kócżki, kotreż ſtara miżka lutujeſche a ſtaroſcżiwje likaſche. Hajnikez mać pak daſche pżenjotkam druhi korbik, do kotrehoż běſche mjekke rubiſchcże pekożiła. Stara miżka bydleſche też nětko ſ młodymi ſpodu kuchłow. Sſwérnje je pėſtowaſche. Zyły dżeń myjeſche, likaſche a hładkowaſche maliczke. Ani maſaneho próſchka njeſmėdżeſche na młodych a też nic na korbje bycż. Hdyż hakle małe njeleepe bunzikli wóczzy wotewrichu, każ běſche to ſukanje, ſchéſcż małych nėżnych wożniejſchowh kukachu ſ korbika. Pak hrajkachu ſo běli wjeſele ſ maczérnej wopuſchu, pak walachu ſo w korbje wokoło. Stara miża wumłodżi ſama ſaſo, a haroważche dżiwje a łóſchtnje ſ dżeżcżatkami. Bliżſcheje pak ſo nėchtó ke korbej, tak běſche ſaſo najſtaroſcżiwiſcha maċż a horbjeſche ſo. Wopuſchcżi na khmilku młode, tak ſkoczi mały poſ ke kużim dżeżcżatkam do korba a cżinjeſche ſ nimi rjenje. Wrócżi pak ſo ſtara miża, tak běſche ſ njeho ſaſo won.

Hajnikezom běſche wojża wumrėła, jehnjatko woſta wohmoczene. Hajnikowa pſchinjeſe jo do ſtwy ſobu, dyrkotajo bjeczeſche woboha ſyrotka ſa maczeru. Miża ſalożcż ſrohumi. Stupiwſchi ſ korba, dżeſche k jehnjatku a likaſche jo. Wożſyrocżene ſwérzatko rohumjeſche miżku a ſmékowa ſo. Wjeczor leżeſche ſobu w korbiku. Sſwérna ſtara miża pak ſaſtaraſche pſchiwſtatu ſyrotku runja ſwojim dżeżcżatkam.

Hajnikez dóſtachu wopyt. Njeměr ſaczahny do domu. Staroſcżiwa miżka bojeſche ſo wo ſwoje mloko. Popoldnju widżeſche Hajnikowa, kak ſtara kócżka młodu kócżku we hubje dżerżo ſ korbika leſe. Staroſcżiwje na Hajnikowu hladaſche. Dokelż Hajnikez mać po ſdaċu na miżu njehlaſaſche, tak běżeſche ſ durjemi won. Sa ſchtwórcż hodżiſki pſchińdże jo do druhe, a potom po ſcżeże młode. Po tym pſchińdża hiſchcże raz, ſkoczi do korbika ſ jehnjatku, hładkowaſche a cżinjeſche ſ nim wożebje rjenje, ſalożi by jo trójchcżowaċż dżyła. Wot nėtka pak pſchińdże jara ſ rėdka do domu. — Wożſyrocżene jehnjatko dotwjeże jo do hródże.

Někotre njedżele poſdżiſcho nanaka wotrocżk młode na ſynowej lubi. W najſadnjiſchim kucżiku w cżopłym, njeſchkim ſynje běchu pėſtowane. Wyżkoli nahły rėbl wjeſdżeſche ſ nim horje. Wotrocżk jo jara dżiwaſche, ſo je ſtara miża tak wuſchikhnje młode mizli tam horje donjeſła. Stara miża pak donjeſe nėkotre myſchki horje a wukubka dżeżcżatka ſ pilnym myſcheléjonjom.

Zdźělani ludźiżračcy.

Praſtaru kulturu ma lud, Batak abo Batta rěkaju. We hórſkich krajinach kupy Sumatry k połnocy je pod nizkoſenſkim knježſtwom żiwy. Praktiſky pak je lud njewotwiſny. Lud roſeſnawa ſo wot ſwojich ſakaiſkich ſuſjedowow, kak pſchebe wſchém pſches poſtawu, formu wobliċża a hłowy a we barbje wložowy, kiż je cżaſto bruna, mjenje pak cżorna.

Sa ſtawiſnami Bataikkeho ludu ſledżiċż, njeje łohko. Po wſchém ſpaċżu pſchiċżeżechu tam pod knježenjom dow, kiż w pėrnim kėſtoku na kupje knježeſtwo ... dżechu. Móż pak wupſcheſtrėwaſche ſo hacż na ſuhotne kupy. Hacż do 15. lėtſtotka tam knježachu. Sa nimi ja... wjeſke ſo mohamedanſka wėra a knježeſtwo. Naſſaſitamaſche je, ſo ma lud, kiż ma kutu knježerſku formu, ... rjadnje ſhromadżiſny. S dawna ſem wukmu piſmo a cżitaċż a maju ſwoje ſtarſyne piſmowſtwo — ... ſwoje, płaczaze dżěła. Na ſkoru a wóſtake ſmuhi piſaże a wudebja piſma pėknje a ryżnja nimo teho liſchcże wumiellaj. Dżenża hiſchcże pak haja ludżiżraċżſtwo. Ludżiżraċżſtwo w pomėrnej formje wukonjeja, dokelż ſkómolkow njeſvurubjeja, miſijonarow abo druhich zuſich wujeża. Jenoż ſwojich ludži jėdża a to jenoż tych, kiż ſu k tomu ſażudżeni!

Wėſte njeſtutki, każ nożny rubiejniſki nadwad, pſchedradny nadbėh na dom abo wożobu, mandżelſtwo łamanje ſ mandżelſkej domorodnych, żeńtwa ſ nėkim, kiż je mandżelſtwo lamal atd., wuſudża ho w „mejnikej“ thżi. Sćudniſke jednanja nawjedne wlódnik, ſ pomoczu pſchiſażanych a ſażudži wobſtorkorenego k ſmjerċi. Żud je ſchitomny. Wukud wumjedże ſo na ſcżėhoważe waſchnje. Sażudżeny pſchiwiaſa ſo k ſchtomej, tkaŕżu rejwaju a ſpaċaju wokoło njeho. Też druhi pſchitomni wobſtarka ſo na wobrjadach. Na to wuſwoli ſebi kożdy jednotliwy dżeł ſe żiweho cżeła wopora. Sażudżeny roſrėża ſo po ſuchach pſched ſwojimaj wocżomaj a ſo ſjė. Jako prėni ſoli ſ... wlodyk ako ſrujeny mandżelſki najcżaſcżiſcho wuſchi rjadoczinka. Drecż je wotrėża. Druhi wuſwola ſebi też ſwój kruch, kiż dżeli dospėcżeſ ſwojemu ſalkhej. Tak hinje njedoczink pomalu a ſ najwjetſchimi cżiwilemi. Każ ſo praji, ſareji njeſbożkowny jenoż iónu ſ bolożcżu a to, hdyż ſo jemu prėni raz nóż do mjaſa ſtorcżi. Wėſty dżeł mjaſa ſo pjecże.

W padach, w kotrychż ſo wo mandżelſtwo łamanje njejedna, żada ſebi ſkhżiwdżeny najcżaſcżiſcho, ſo ſo nidoczinkej hłowa wotrubnje. Mosu ſo ke kuſlakkim kedżbom wujżiża, nóż pak khoma ſo jako ſnamjo dobrycża, wjeſelenja.

Na wſchėch wobrjadach wobdżėla ſo jenoż mużny. Doma je krucże ſakaſane, cżłowjeczeże mjaſo jėcż. Wiże druhe njelkmańſtwa pokhłoſtaju ſo ſe vienjeżnymi pokutami.

Tamny lud pak powoła ſebi hiſchcże, ſo ſu ſ ſtażu w prjedawſchich dobach dobrowólnje ſjėcż dali. Cżeſche ſtary wojak, abo rólnik, ſo jeho mozy wotebėrnu, dokża na cżaſ, w kotrymż limony ſrawja. ... lėży wotoma na ſchtom a powėżnu ſo potom ſa ruży. Jeho dżeċi a ſnjeſodża ſhromadża ſo pod ſchtomom a ſwėwaja: „Cżuſ je ſchiſchoł, ptóż je doſrawił, doſrawił je ptóż, je ſchėma dyrbi padnyċ.“ Puſchcżitej ho ſtarej rucżi a vadrie ſtarz je ſchtoma, tak ſaklóże nana naiſtarſchi ſyn. Potom wuhotuje ho hoſcżina. Ludżo mėnjachu, ſo ... ſtarſchi ſchcżaċhu, w cżėłach mlodych dale żiwi bycż.

Spodźiwna mandżelſka idylka z Marokko.

Scherif a miż.

Londonſka nowina piſche wo wobkuſlazej ſa...iſnje jeudżelſkeje wocżenjerki ſ mjenom Emily Keene, kotraż bu pſched 40 létami wopraiwna a ſakoſiła mandżelſka ſcherifa (titul potomnikow Mohammeda) w Tangazie w Marokkowiſſej. „Njebohi nikomu radżiła, mój ſchikład ſcżehowaċ“, wuprai ſo dohiżowarjej nowi... ki, ja ju w jeje marokkanſkej domjaznoſcżi wopyta. „Cżuſ pak hwdom pſchiſnaċ, ſo ſwoju krocżel njewobżelnoſcżuju.“ A ſo poſmėwkujo pſchida: „To běſche mój dóſit poſtaſi.“

Mandżelſka ſcherifa je dżenża ſtara żona ſ dėſymi wſchami. Wſ cżaſu, hdyż ho je ſwojim pſchichodnym mandżelſkim ſesna, běſche 20ėtna rjanka a blikło Tangera wocżehujnċka dżeċi jendżelſkeje ſwójby. Scherif běſche nježmérnje bohaty a wukhadżeſche ſe ſwójby profitu. Běſche wopraudże mózniſchi dużli kral, jako ſcherif mėjeſche prawo, marokkowſkeho ſultana do ſwojeho ſaſtojniſtwa zapokaſaċ. Dołhi cżaſ wotpokaſa tamna młodoſcżka wucżeſka jeho lubоſcż. Stónczńje pak wón dobu pſches ſwoju wutrajnu lubоſcż a ſwoli do żeńtwy, ale pod kruthym wumėnjenjom, ſo ho do żeńtwy wot ſwojich ſtjoch dotalnych mohammedanſkich żonow dżėli. Do toho ſwoli. Pſched jendżelſkim półſlanzom ſo żeńtwa wobkrucżi. Starſchej wſchu mózne ſpytaſchtaj, ſo bychtaj ſwoju dżowku wot tuteje krocżele wotdżerżaloj. Hiſchcże hodżina do wėrowanja nan to cżinjeſche a mać półła jej ſrašu, ſo mohła pſchehradżeċ ſwójbu ſ Marokkowſkeje cżeknyċ. Ale wſcho běſche podarmo. „Sſym ſwoje ſłowo ſawdała“, praješche dżowka, „a budu a dyrbju ju dżerżeċ.“

Mandżelſtwo ho zyle ſhożowanje ſapocżinaſche. Scherif wuſchėhowaſche ſwoju młodu żonu a poruczi, ſo ho jej wſchė cżeſcże doſtawaju, kotreż jemu pſchiſłuſcheja. Pſchi tym ſu běſche jednorje jako jėdna ſdraſcżena, roſpuſchcżi na żadanje ſwojeho mandżelſkeho ſwoje wložba a ſwjala je ſe ſcherokim cżetwjenym bantom wyſche. Wona ho we dalſchim po europiſkim waiſchnju draſeſeſche, jenoż pſchi wożebitych ſwjedżenjach pokaſa ho w haremſkim koſtumje. Dokelż běſche wurjadne dobra jėchaſka, pſchewodżeſche ſwojeho młodeho mandżelſkeho po zyłym wulkim kraju a dyrbjeſche też druhdy ſtama ważne nadawki wunjeſeċ. Pjedawſche tſi ſcherifowe żony buchu jeje najlépſche towarſchi. Wona mėjeſche dweju ſynow, kotrejż ſcherif jara lubowaſche. Emily Keene je hacż do dżenżniſcheho dnja może ſtejiſcżo w Marokkowſkej wobkhowała. We jeje domje namakaju pſchieſcżėhowi njewólniżu wuċeſk a pomoż. Domoródni cżeſcżuja ju każ żwjatu a ſe wſujeċh rėżkow kraja khwataja Bhori, ſo bychu ſo kromy jeje kuſnje dóſknyſt, pſchehwėdżeni, ſo ſo pſches to wuſtrowja. Sndżelcżanka je ſroſumila, ſwoje winowatoſcże jako mohamedanſka mandżelſka a mać dopjelnicż, bjes toho, ſo by ſwoju kſchcżanſku wėru wot ſo cżiła. Wona je w Marokkowſkej ſchcżėhjenje pſchcżiwo cżornym jėtram ſawjedła, kotreż pryedy wobydlerſtwo ſtraſchnje ſ ma pjatchu. Je dale ſe ſwym kraju żiwa, kotryż je jej nėtko ſ domiſmu.

Kajke budże wjedro?

Hižo psched někotrym cžasom wobkedźene wobstejenje wjedro mamy někto w najwjetschim dźelu Němskeje. Deschcžikowe wjedro mějachmy najprjedy we wokolinje Sewjernego morja, najprjódzy pschi mórskich bryohach. We balschim postupowatsche pschezo dale k juhu, tak so kónc sajdźeneho tydženja jenož najsdalenischi južny dźěl ruchi wosta. S deschcžikom padny sobom też temperatura, so sama na horach srjedźneje Němskeje šnjeh dźěsche.

Taske pomjerschcženje cžopłoty stawa so nimale porjadnje kóžde léto w prěnjej połojzy junija. Tuto spadnjenje cžopłoty je we wěstych dźělach Němskeje znate pod mjenom „wowcža syma", dokelž wona na wowzach, kotrejž buchu kónc meje abo spočatk junija tšihane, wulku [illegible] nacžini.

Ma wulku podobnosć s „ledowymi swjatymi", kotrejž wot njeje swoje mjeno dóstachu. Ale w pscherěrku je jurišta syma wjetscha hacž swojeho pschedchódnika, w pódstatnych bokach samo na 12 stopnjow, njeje pak w cataklizmie žaneje schody nacžinila. Sstrěcža temperatura je tak hižo tak wysoka, so spadnjenje cžopłoty wo 12 stopnjow žanu hrožu strocha sa mjerschcženje njepschinjese. Tak pschindże, so „wowcža syma" mjes ludom tak znata njeje [illegible] tammych podobnych swjatych.

We srjedźnej połozy junija rozsrija so swjetscha wjedro sa dalschi kěrny cžas. Po starych meteorologiskich nasnamjenjach (wjedrowych pschepytowarjnach) dóstanjemy morke znk, hdyž je so w juniju porjadnje deschcžik schoł, znajmjenscha na jeho sapoczatku. Kajke wjedro smějemy kěrpa? Swoju pożdatnosć wjedro pokasa so deschcžik, mějo abo bóle chcetuje pschetorhnjeny a s hrimanjom stowarschenu.

Meteorolog Hollmann je kěrpa dobre wjedro pschepytowal a je namakał, so žu wěste zakonje w pschemjenjenju wjedra a kotrejž so po cžasach sazy wospjetuja. Tak dyrbjeli po jeho pschepytowanjach kěrpa jara cžopłe lécžo mjez, mjenujzy po mjezi symje, kaž kěrpa běsche. Jeli [illegible] žane wowsacže njeczkni, dha mózemy sa někotre dny rjane cžopłe wjedro wocžakowacž, kotrejž hychmy musnje trjebali. Liha počzina tu a tam kčzcž a po naschej protyzy nětl potom naschi žnjeńzarjo po dźewjerčich dujach s [illegible] nacžnjeć.

Ze susodnych a dalších krajow.

* S **Mišnja.** (Sšmjertne njeswoło.) W Rojschowskej kórkowej mlěcžerni šandźene dny dźěłaczerja Schuberta z rossbitymi stawami morweho namakachu. Won je pjecza do kolcsowu pschischoł, s tym so šmjertnje sranił a hnydom wumrěł.

S **Lipska.** (S **elektriskim pruđom so morił.**) Na Schönfeldskim tworowym dwórnischczu šandźenu krjedu 42-letny lokomotiwowy wjednik z Eulenburga elektrowodej pschebijty pschindże. S tym so tak cžęžko hrani, so [illegible]ły po tym w khorowni wumrě.

S **Lipska.** (Starschi, kedźbujcže na swoje dźěcži.) Cžęžko domawytana bu jena swójska w Lipsku. 2½ létna holcžka pschelěse, kaž pola dźěcži waschnje, rano k macžeri do loža. Jako mać pozdźischo stany, wostaji hlischcze mało holcžku khwilku we ložu leżo. Mać sě hrebi wjeczor sapalki blisko loža położita, so by w nozy, je-li trjeba, kroćzu sažwěcžić mohła. Hdyž holcžka wotuzi, sapalki namaka a hrebi snimi hrajkajcže. Nadobo wuzhlyscha [illegible] we komorje žałne płakanje. Pschischchedschi do komory, wuhlada dźěcžo we wohnju leżo. Žałosćo. Najspěchnischo jo do khorownje dowjesechu. Tola holcžka krótko po tym wumrě.

* S **Zwitawy.** (Smjertnje njeswožnik.) W Pokawskich podkopkach pola Zwitawy bu tele dny 55létny hórnik zasypnjeny. Wulka mnohosć kamjenjow a pěsk jo wotwali. S tym so won cžęžko hrani a bórzy po njeswožu wumrě.

* S **Greifenberga.** Jedyn tudomny hajnik na Laubanskej Dróży pižmowu schczurku zasčeli. Swěrjo bě na 58 cm dołhe. — Sajdźene dny su w tamnej wokolinje někotři wulkinzy běleho schórora widźeli. S wotkal je so žadny a sajimawy ptak tam wjak, njehodźi so prajicž. Nasche schórory, kaž tamni wulkinzy praja, so jeho [illegible]. — Hobrske jejo sytnje jena starka we sruhodnym Friedrichsdorfje. Jejo wažesche wokoło 385 gr.

* **Wětrnik** so **wotpali** we Schönfliesu pola Barlina. We wětrniku, kotrejž je na 120 lět stary, khowasche so wjele žita. Wono so bohu spali. Pschedy hacž wohnjowa wobora pschijědże, bě wětrnik nimale zyle spalený, dokelž sě s wjetscheho dźěla z drjewa twarjeny. Woheń hu je sčórnjelej ruku saloženy. Wjeźna wobydlerka, kotraž bě so pohdże w nozy domoj wróćiła, widźesche, kak zuny muzšti wětrnik wobkedźuje.

Njech nichtó njeskomdźi
wopytać lětuši
wšoserbski zlět
w Kulowje 5. julija.

Wuhladače tam najwšelakoriše serbske narodne drasty, wšědne a swjedźeńske, kwasy, druzki, kčzizna, pžazy, atd. alegoriske wozy. Serbja ze wšěch stron so tam zeńdu. Na wulkej swjedźeńskej městnosci spěwaju serbske spěwne towarstwa, wustupi Sokol: mužojo, holcy dźěći.

Přindźće a wobhladajće sebi sami.

* **Jałosćny njeskutk** dnchakhoreje macžerje. W [illegible] pschindże tele dny wudowa hwischcheho dohladowarja Hóffmanna na polizijn a zdźěli, so je swojeho syna zakłała. Hižo dźěschi cžas móschesche so Holzmannowa je stawomordu[illegible] mi myślemi. Jeje synaj bo jara swědomnicže wo nju straschtaj. Prajesche, so je zhěl z nimaj wuchinła, zhromadnje do šmjerje hicž. Jako někto jedyn z jeje [illegible] pschi, jemu wótry nóž do wutrobna štorcži. Na to rójschche zhěl zjama zjiwjenje wsarš, njemóžesche pak k tomu kčzmu zmužitosć. Policija je jeje wobydlenja wschitkich[illegible]. nebendże jeje syna w kwi leżazcho. Cžęžko rasjeny běsche so hacž k durjam wlekł a tam, zhubjwschi wjedomo, leżo wostał. Jeho do khorownje, hdaž pak do hojenje dowjesechu.

* **Mušej wumrěli.** W Buerru we Westfalskej so šandźene dny njehanbiscžiwi padnschi do museja nutskawschi. We nim so jara hódnostne stare pjenjezy khowachu. Kradnych na 300 starych němskich a 180 romskich pjenjezow.

* **Zyrkej** so **wotpalila.** W zyrkwi zjwjatcho Michała we Warschawje tele dny wulki wohenj wuhbyri. Zjelz je dźěl zyrkwje ha s kwohnjom sniczi. Wohenj je pjecza s pschekorhnjenjom milimy nastał.

* **Němšcy cžerjenjezy** s **zufobnikeje legije.** Na nowski konsulat w Genfie šandźene dny 5 młodych Němcow pschidże, kotříž běchu s zufobnikeje legije cžekliwli. Woni prajachu, so je jich w Hamburgu schpanišli konsul k tomu namolwjał, so bychu do schpanišleje zufobnikeje legije zastupili. Tutón konsulat je šandźene léto na 2000 [illegible] k zastupej do swojeje zufobnikeje legije namolwił. S tutych je na 1000 w Marokowskej swoje zjiwjenje zhubił. Wulki dźěl z nich je hischcze zmjertnje ranjenych.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Italska eskadra tjoch kschižakow je schiwórk do Pětrohródskeho pschistajwa pschijela. Ruske wójske łódze je s pschedpisanymi postrowjazymi wustrělemi powitachu.

*

Mandaty khorwatiskich zaposlanzow su so w južnosłowjanskej słupschtinje za placžaze spółnale.

*

Chinefke knjezerstwo je amerikanske knjezerstwo namolwiło, so by mjes Chinu a wukrajnymi statami s pożrědnikom było.

*

Wikowańska komora w Shanghaju je so pschecziwo strajkam pschedawarkujow a bankow wuprajila. Nětkaje 70 procentow pschedawarnjow a bankow je so zaso wotewrilo. Wukrajanam njepschizerjesći generalny strajk je so teho runja skóncził. Pschistajenzy indochinskeho łódzniskowoho towarstwa, kotříž běchu łódze wopuschczili, su so k dźěłu wróćili.

Přilopk.

* Stara knjezna jako wobhonjerny sadźewk. Njesłubjenu sastowku mjesesche cžas mjes Langenstreinom a [illegible]burgom. Na brjosu pytasche njeczenjena Dorothea Spangenberg wjeschelake sela. Mjesesche pak tak cžęsto w cžasu, so samo wótre hwisdanje lokomotiwy njeslyschesche. So ju njeby pschesch, dyrbjesche lokomotiwnik sastać a ju prosyć, so by brjoh wopuschczała. Stara knjezna budże so někto psched ludom samolwjeć dyrbjeć, dokelž je bjes dowolnoscže żeleznitši brjoh pschekrocžita a jedyn cžas do strocha pschinjesła. Nadźijomnje budże ludnikowe hłowe słuschcheć, hewak budźenje bjes wuspěcha wotebjdže.

* **Kelko ludźi je na semi žiwych.** Po wschelakim wobliczenju je so wobnjerdźiło, so je na naschej semi wokoło 1 647 584 000 cžłowjekow žiwych. Wjšo njehodźa so bóžiwje ludy w Afriży abo Australiji tak dokładnje wobliczeć, kaž w Europje abo Ameriży. Tola pak mózemy s wěstokosću prajicž, so njschto wjacy hacž 1½ miliardy [illegible] ze nasich semjow wobydli. Wschěch tutych ludźi dyrbimy na Wodamitsim jěsoru samjeścili. Tak by potajkim hischcze jara wjele ludźi na semi měsna njeb. Hai, měsna [illegible] dosć by było, ale schto to wschitko ponuka, hdyž žiwnostny kapital nětkaj 1½ miliarde [illegible] bohatša. A tuchi mamy ho hischcze bóžcy wo swoju egzistenzu bědźicž. Kaj pak je ho w pożdatnym cžasu wupokasało, rosmnoženje [illegible] we mnohich kulturnych krajach khětro wótcko dźe. Wobsehje we Franzowskej porody straschnje wotebjeraju. Kak je nětko tuto 1½ miliardy ludźi po semi rosdźělenych? W Europje je 424 634 000, w Aziji 906 653 000, w Afriży na 147 870 000, w Ameriży 161 518 000, w [illegible]straliji a Oczejanji 672 1900 a w polarnych stronach 42 000 ludźi. W Europje ma Rusła najwjacy ludźi. Sama tam pjeczu na 133 947 438 wobydlerjow. Schtož rosmnoženje tuchi zastupa, porody w Ruskej dale wróćo njedźe. Tak wobydlerjeni ho w Ruskej kóždokuzje 38 dźěcži narodźi. Rumunska pak hischcze kčzkom porodow pornio [illegible] wo nješchto pschetrjechi. S tym pak nima pschibóranje ludu hischcze niczo cžinicž. Wjele zafcži na tym, w kotrym kraju najwjacy ludźi semjeże. W tutym nastupanju [illegible]staj sebo na prunje městno.

* **Straschna cžekanja.** Snata je cžekanja Casanowowa italskeho dyrdondejnika) z wobojanych komorow (jastwo) w Benatkach (Benedig). Ale hischcze hórscha bě cžekanja wsetkeho Manuela Gonzaleja, wo kotrejž wěsty Landenberger w knihy „Puczowanje po Mexiku" pisa. Mjenowany Gonzaleja běsche zyle měrny měschczan we Veracruzu (wulke město w Mexiku). Pod knjezenjom presidenty Madero (1911—1913) jeho tola zajachu a na mału twjerdźinu San Juan de Ulloa do krajneho jastwa cžisnychu. Twjerdźina leži w morju. Bjese wschehoho pschebywanja a hnudenja tykanych jeno do jastwa a to do komorki, kiž pod wodu leži. Gonzales dowidźesche, so w tutej wlóżnej njestrowej dźerje ani por tydzenjow wutrecž njemóże. Tuž wobsamknu cžekanje. We Veracruzu dorosli hrajsche zyle wokolinu a wot małoježe dobry pjowar, widźesche, so kanal mjes krajom a twjerdźinu pschi mórskim spadże jenož 300 metrow sdźerbli je, mjes tym pschi zhódże pak 1500 metrow. Hižo na schtwórtym dnju swojeho zajeza wotuwyschi cžekmjez. Straźnika zeaty, so k jemu padże, wotpołoži swoju drastu hacž na koschlu a khołowy a skoczi psches mjez do wódy. Pkowesche swjetschna pod wodu. Tola běsche ho teho straża dohladała a alarmowasche straźu psches wutšel. Hdyž běsche ho Gonzales na 100 m. wotžalił, widźesche, so wojazy na twjerdźinje do brónje stupaja. Tuž spěchasche. Nadobo widźesche hróbneho zrawza (straschna mórska ryba — Haifiski) psched sobu, k temu pschida so druhi, samo tśeći. Gonzales wojowasche we swoje zjiwjenje. Kóždy raz, hdyž chzyschce so rubjejna ryba na njeho walicž, plowasche jej pod brjuchom dale. Jenoż 20, jenoż 10 m. a běsche wumóženy. Smjertny strach dawasche jemu nowu mózu. Nadobo cžuješche wjerdzu jemju pod nohomaj, zalusne rybiska běchu cžekte. Potom brodźeschе psches bahno, lehnu ho pod kčrk a wotpoczny. Najhórsche běsche pschetrate. Wokolo połnocy šmjaj sej, statok jenoho pschjeczela wopytaczk. Tón da jemu schaty, drastu, schórnuje, pjenjezy a konja. Tak pschijidże do Tampico a wot tam do New-Orleans. Cžekanje běsche ho jemu poradźiło. Gonzales běsche w běhu 400 lět jenički, jaty, kiž bě s twjerdźiny San Juan de Ulloa [illegible]knył. Pozdźišcho mjenjeschе, so zrawzy zawěsče hłódne byle ujejmu, hewak hychu jeho cžekcžka pschekutowake.

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu, 29. junija 1925.

W [illegible]produktowych wikach ho też sobotu wjele njepschemjenjeło. Mjenuj rožku a pschenzu dale kupowachu, dokelž ju k pschemjelowanju trjebachu. Wowsž je we Schlesyskej jara žadny. Zentnar placžeschе w Barlinje: pschenzy 13.30 hr. hacž 13.45 hr., rožki 10.90—11.10 hr., jeczmjenja nadlinjeho 11.30—12.25 hr., najmjenscho 10—00.90 hr., wowsa 11.55—11.95 hr.

Wikowański departement. Sjednoczenych Statow połnocneje Ameriki wotradża dalsche kredity do Němskeje dawacž. Po jeho rozprawje je němska industrija dostate kredity za powjetschenje fabrikow nałożowała, městno toho, so by s nimi dźěłała.

Tydzenske wiki w Běłej Wodze sobotu, 27. junija. Butra punt po 2 hr., jeja wo 12 pj., twaroh punt po 25 pj., tamy wolij ¼ litra po 50 pj., sjołotej, kerćzł po 10 pj., 3 kerćzli po 20 pj., nowe běrny punt po 15 pj., 2 zuntaj po 25 pj., wischnje punt po 30—40 pj., hruby punt po 30 pj., rjewjesk (Rhabarber) punt po 15 a 20 pj.

Na pschedaś:

Kolo mužaze we Ssmochczizach cžo. 21.

Was dźěczany, na Herwigsdorfskej Dróży 5 w Lubiju.

Stolmu. Mosak we Starym Lubiju w Ketlizach cžo. 84.

Kosy dobry, hajnikowinja w Wunju.

Zimowsež, 22 jutrowy, s morwynu a žiwym inwentarom we Nakezach cžo. 98.

Ssudnišzy na pschesudowanje:

Dubowny bufett a kredenzu, wutoru, 30. 6., pschij. w 12 hodź. w Delnim Wujezdźe. Kupzy sejdu so w Haschkez hoscženzu.

Kupnje:

Sšyno, 6—7 zent., Nowak we Wojerzach, na Budyšinskej Dróży.

Sso pytaja:

Dźěłaczerjo. Dudek a Ramhof w Kiju pola Mužakowa.

Pschafiski, Jan Jenkel w Lejnom pola Wojerez.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dźenja dop. ¾11 hodź.: Wiki hischcze mało wuwitse, tendenza skrucžena.

¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu, tendenza: ľedma płaczišnu sakhowaza.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Kilo a wotjowe kymjo wo tuni abo 1000 kg, šewal 100 kg. Płaczišny po Kotej hriwnje.

	27. 6.	26. 6.		27. 6.	26. 6.
Pschenza	266-269	266-269	rapk. wožuschi	15-15,80	15-15,80
rožka	218-222	218-222	poch. mełasa	10,00	10.00
nałši. jeczmjen	226-245	226-245	šerabela	13-16,25	14-15,25
nat. jeczmjen	—	—	běrnjace trujzy	21-21,60	19-20,70
wowsa	231-239	231-239	kuny	21-22,00	21,00-22
kukurjaz (Maisa)	217	—	wosa	24-26,00	23-26,00
pschesenina muka	33-36,25	33-36,25	łanu wožuschi	22-22,80	21-23,00
žitna muka	29-31,00	29-31,00	nadbne swinje	10-11,75	10-11,50
pschesejcz. wotr.	13-13,20	13-13,30	łotke kupiny	14-14,50	13-14,50
rjane wotruby	13-14,00	14-14,10	kymo, 50 kg	3,20-3,80	3,20-3,80
rapk	360-370	360-370	¾owna, rjana	1,00-1,40	1,00-1,40
łane kymjo	385-390	385-380	„ pschenic.	1,60-1,30	1,00-1,30
hrósch	25-26,50	25-26	„ wowsina	0,85-1,15	1,00-1,15
pjelušchi	21-23,00	21-23,00	„ jeczna	0,95-1,00	0,95-1,00

Płaczišny rěsneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

27. junija 1925. Po zentn. a sł. hr.

498 bykow, 510 wokow, 1286 krawow a jałowow, 1770 cželatow, 11 245 wowzow, 6945 swinj.

Woły: 1. druž. 59—63 hr., 2. 53—57, 3. 47—50, 4. 40—45.

Byli: 1. druž. 57—60, 2. 52—55, 3. 45—50.

Jałowzy a krawy: 1. druž. 58—63, 2. 48—52, 3. 38 hacž 43, 4. 28—34, 5. 22—25.

Cželata: 2. druž. 65—72, 3. 58—62, 4. 52—56, 5. 45—50.

Wowzy: 1. 52—59, 2. 40—45, 3. 25—32.

Swinje: 1. druž. —, 2. 78—80, 3. 77—79, 4. 75—76, 5. 73—74, 6. 70—74 ranzy a kundrošy.

* Přjedawšche židowske hłowne město Sito mějachu hrjebać. Danjaj wučeni su na tym, přjedawšche hłowne město Židowstwa z mjenom Sito, 7 hodźin k jugowuchodej wot Jerusalema wuhrjebać. Sito běšche 350 lět w czasu židowskich kralow (wot Jozua hač do Samuela) hłowne swjatostne město a kaschcza zluba. To běšche tež město shromadźizny židowskich wjerchow, potajkim politiske hłowne město. Město dopominaju jenož wulke kamjenje a rozpadanki na hłavne město. Někotre hodźiny zdalene leži we swjatym pismje najspomnjene Kariath = Jarim. To je tamne město, hdźež kaschcza zluba stejesche, hdyž dyrbjachu jón Filisterjo židam zaso wróco dać, dokelž jich Bóh k tomu přeches žałostne domapytowanja nuzowasche. Město sej myšla, zo su wěste stejnišchczo židowskeho najswjeczischeho namakali, dokelž pod jenju powostatkli stareje kischeczańskeje cyrkwje nadendżeny. We přesbyterskim rumnosczi přeched wołtarjom namakachu hamo plesne z mosaikow.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu pónđźelu wječor 1/2 9 hodź. w Serb. Domje.

Budyšin. Serb. tow. „Nadźija“. Nic wutoru, ale srjedu, je spěwna hodźina za wšěch spěwarjow. Mužey zeńdu so z dypkom we 8 hodź., žónske 1/2 9 hodź. Přińdźće dypkownje a w hohatej ličbje.
Dirigent.

Hrodźišćo. Serb. tow. „Zerja“. Spěwny wotrjad kaž też sobustawy wotjědu na wšotowarstwowski zlět do Kulowa njedźelu, 5. julija 1925, rano z dypkom we 8 hodź. z Kortnicy. Wosebje spěwne sobustawy maju w połnej ličbje přińć. Sobustawy cyłeje župy „Zerja“. „Nadźija“ w Rakojdach a „Jědlička“ w Dubrawcy, wotjědu z dypkom 1/2 9 hodź. wo Bartskeho dwórniša, hdźež chcyli so wšitcy z wo stosću zeńć. Sobustawy „Zerjow“, kotrež z čahow pojědu, wotjědu 1/2 9 hodź. z Pomoro.

Wotrow. Jednota „Sokoł“ ma štwórtk, 2. 7., wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleń w Budyšinje — Zamołwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Žonjace a holčace drasty
kasakske bluzy
we wulkim wubjerku po tunich płaćiznach
W. Häcker
na Žitnej hasy 7.

Hospozy!
Njezapomńće w solotwjowym času a při nakładźenju płodow moje krasne, aromatiske
płodowe kisało
(naturske kisało).
Tuto pomha wosebje pře małokrejnosć a pře kóždu nutřkownu khorosć.
Wono je jara tunje a jenož w mojim wobkhodźe dostać.
Budyšska paleńnja a płodowa prasowańnja
fabrika spirituosow a kisała.
Emil Jende w Budyšinje
na Seminarskej hasy 25.

Hódnostny paleny kofej, najlěpša buna!!
3/4 punta po 3,25 hr. přez póstowy doběrk (Nachnahme) bjez wudawkow hač do domu. Šalka płaći jenož 1 1/4 pjenježka.
Patzig w Drježdźanach 28, Kronprinzenplatz 4.

K šulskim swjedźenjam
Dźěćace drasty
w kóždej wulkosći a po kóždej płaćiznje, běłe a pisane.

W. Häcker
na Žitnej hasy 7.

Ćehniwa kruwa
z ćelećom je na předań
w Cornecach čo. 4 p. Prěčec.

Rjany oldenburgski
zrěbc
wot cyca stejí na předań
we Wětrowje čo. 9
pola Njeswačidła.

Ratarstwa
wšelakich wulkosćow z najlěpšej pšeńčnjenej zemju předawa tunjo
Wilhelm Koschmieder
posrědnik lěkomnosćow we Zhorjelcu, Konsulstraße 36.
Telefon 2368.

MERSINSKI
Slěbrowe twory

Žentwa!
Mój syn, 30 lět stary, evang., rjana postawa, přińdźe w juliju z Połnóčneje Ameriki do Němskeje a budźe sebi tu njewjestu pytać. Holca wo 20—30 lět, kotraž ma lóšt so woženić a potom z nim zaso do Ameriki dahnyć, so proszy, zo by dla bližšich prašenjow pisomnje abo ertnje so wobrośiła na A. R. w Kamjenej čo. 22. pola Rakec. Kruče sprawnje mjelčenje so přilubja.

Ihr Magen
ist krank?

Ausschneiden — Aufbewahren.
Sie leiden an Verdauungsstörungen, Appetitlosigkeit, lästiges Aufstoßen quält Sie, Sie haben oft nach dem Essen ein quälendes Gefühl des Hungers in der Magengegend, Würgen im Halse, Herzbeschwerden, Stuhlträgheit Sodbrennen, Blähungen, Magenschmerzen, Magenbeschwerden, Magenkrämpfe, Magengeschwüre, Magendrücken, Magenstörungen, akutem und chronischem Magenkatarrh usw.
Magenkrankheiten sind sehr gefährlich.
Alle Krankheiten
können nur durch einen gesunden Magen wirksam bekämpft werden.
Eine Million-1000000 Gratis-
proben werden **ganz kostenlos und franko** versandt.
Lassen Sie sich diese Gelegenheit nicht entgehen — es ist die sicherste Hilfe und verlangen Sie noch heute als Leser dieses Blattes Versuchsmengen und Broschüren unseres wissenschaftlichen Präparates
„STOMANOL“
von **Dr. med. G. Campe G.m.b.H., Magdeburg**
Wenn **Gallenstein-** oder **Nervenleiden** neben obigen Erscheinungen bestehen, so ist dieses besonders zu bemerken.
Ausschneiden — Aufbewahren.

Makulaturu
ma na předań
Smolerjec knihićišćernja w Budyšinje.

Poručam
triebane meble
też **małe meble a polstrowy wěcy** po wurjadnje tunich płaćiznach.
E. Stelzig na hrodowskej hasy 4 I.

Prosu

číslo
687
jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin“.

Carl Gast w Budyšinje
zastupjeń najprěnšich dźěłarnjow.
Mocowe wozydła
wuporjedźernja
přisłuški, pjelnjernja bencina a wolija.

Martha Hüttig
na Hošće hasy 34.
Poručam **płatowe a balmjane twory, šatowe tkaniny wšeje družiny, cisaske damasty, twjelki, módroćišć a t. d.;**
wołmjane a balmjane musliny w krasnych mustrach a bohatym wubjerku, drasty, kostumowe tkaniny, a t. d.
Jenož hódnostna twora po nanajtuńšich płaćiznach. Zhotowjenje. jednorych a wosebnych žonjacych šatow.
Najnižše płaćizny! Najlěpše dźěło.

Carl Gast w Budyšinje
ratarske mašiny
zastupjeń najprěnšich dźěłarnjow.
Najwjetša wuporjedźernja
najwješi skład narunanskich dźělow we měsće.

Tunje předawanje meblow
hač do 20 procentow rabata
jenož hač do 30. junija 1925.
Erich Schmoller w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 3. Telefon 1103.

Časopis
„Kulturwille“
njech sebi kóždy w „Serbskej kniharni“ w Budyšinje skaza. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćlětnje 2,30 hr.

G. Schmidt, fotogr. ateljej w Budyšinje
jenož na Sedanskej dróhi 20
i napřećo husarskich kasarnow
poruča so za wšěch fotografowanja, pakowe a grupowobrazy, powiećenja a. t. d.

Swobodne městno za
Welsec kupny dom w Kulowje
Założeny 1868. Telefon 12.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowérnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 149 **Budyšin — wutoru, 30. junika 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Skandal w němskim nahódnoscežeńskim wubjerku.

Ssobotu je w poţedźenju nahódnoscežeńskeho wubjerka němskeho ţejma k roshorjazym wustupam doschło. Němsko-nazionalni ţu pschi wólbnej agitaziji wustupowerjam kubili, so ţo hypotheki, wójnske poţčonki, nalutowanške pjenjezy, kreditne listy a wschelake druhe wupoţčonki nahódnoscža. Woţebje je dr. Best ţo na to swjasał, so ţo ludźom, kotříž ţu ſ inflaziju ţwoje samoţenje ſhubili, snajmjenſcha dźěl jich pjenjez wrócża. Nimale wschitzy němsko-nazionalni sapóţłanzy po wólbach ani ţebi na to njepomyſlili, ţwoje ſlubjenje něſto dopjelnicź. Ţenoţ dr. Best ſhwalobne wuwjacże cźini. Wón na tym wobſtawa, so ţo to, ſ čoţ je ţo ſłubiło, něſto tež wurjedźe. Němsko-nazionalnym pak je wón je ţwojej ſprawnoſcju a cźeſnoſcju bórzy počźał wobcźežnu bycź. Sa ţychu tuteho njeſwołatelho pominarja wothyli, jeho ſ němsko-nazionalneje ſkazije wusamknychu. Tola ſ tym njeţu jeho wumjelcźeli. Dr. Best je k němskim ludowizam pſcheſchoł a tam cźim wóſiſcho něſto němsko-nazionalnym jich njeſprawnoſcź pod nóţ pika. Sańdźenu ſobotu je wón w nahódnoscźeńſkim wubjerku hanibne ſabźerzenje někotrych němsko-nazionalnych sapóţłanzow w nahódnoscźeńſkej naleţnoſcźi wotkry. Kaţ Barlinſke nowiny piſchu, je dr. Best tſjom němsko-nazionalnym sapóţłanzam porokował, ſo ţebicźiwych pſchiſpomnow dla pſcheſcźiwo nahódnoscźenju dźěkaju. Mjes druhimi wón němsko-nazionalneho sapóţłanza Richthofena winuje, ſo je ſa cźaţ inflazije ţwójbne kubło ſa 3½ miljonow hriwnow kupił a ſo je ţwoju maćź a ţotru ſ 150 zentnarjemi ţita wotnamakaćź ſpytał. Jako bruheho pſcheſcźiwnika nahódnoscźenja dr. Best němsko-nazionalneho sapóţłanza dr. Rademachera mjenuje. Tutón je ſa cźaţ inflazije wulke leţomnoſcże nakupił, na kotrychž hiſchcże wjele ſhubjenych kupnych pjenjez ſtejі. Skónczenje je němsko-nazionalny sapóţłanz dr. Oberfohren rjekł, ſo by jeho ţona ſ nahódnoscźenjom wo 500 000 hriwnow ſchkodowała. Winowanym ţo ſłowo k ſakitanju da. Parlamentariſka korreſpondenza powź, ſo ſmjeje dr. Beſtowe wolitrycźe w nahódnoscźeńſkim wubjerku ſurdiniſku dohru.

Pjeſkónczny ſapiſ němſkich pſcheſdźenjow.

Němſka je ţo pjerca ſ tworom zivilnych a wojeſkich lětakow pſcheſcźiwo poſtajenjam Verſailleſkeho měra pſcheſchła. Konferenza ſwjatſkaſkich póţłanzow w Parižu je pſcheſcźiwu protestowała. Jendźelſki general Walch je dalſchi ſapiſ nowych pſchedźenjow Němſkeje ſ Barlina do Pariſa póţłał. Teţ ſ wobſtadźeneje Němſkeje ţu nowe powěſcźe wo ſakoţenju nazionalnych organiſazijow doſchle, kotrychž zentralne wodźeſtwo w njewobſadźenej Němſkej leži. W ſenatowym wubjerku je Poincare toho dla napraſchenje pſcheſcźiwo wupróſdnjenju Poruhrſkeje ſapodak. 50 ſenatorow je napraſchenje podpiſało.

Němſkonazionalni w Bayerſkej pſcheſcźiwo bjeſſtrachowemu paktej.

Swjaſkowy wubjerk němſkonazionalneje ſtrony w Bayerſkej je w poţedźenju w Nürnbergu wobſamknył, němſkonazionalnych ſapóţłanzow w němſkim ţejmje namolwicź, ſo dyrbja němſkofranzowſki bjeſſtrachowy pakt ſaćźinjeć. Tutón ma ţenoţ ſamnyţk, poſtajenja Verſailleſkeho měra w daloko ţahazym politiſkim ſyſtiemje ſwěſcźicź.

Politiſke mordaſtwo.

W Rosenheimje w Bayerſkej ţu tſjo młodoſtni kommunistiſoju nazionaliſta a nětkuſchneho ſandarmerijſkeho kommandantu Manna ſ korcźmy ſwabili, nadpadli a tak nabili, ſo je mortwy leżo woſtał. Jeneho ſ biczkow ţu hižo ſajeli. Sda ţo, ſo ţu ţo na Mannje wjeceźi dyzli ſa to, ſo ţu nazionalſozialiſtoju pſched dwěmaj lětomaj jeneho kommunista ſtonzwali.

Ludliczenje w Barlinje.

Pſchi pŕenim pſchedběžnym ſliczenju je ţo wuliczilo, ſo je ţo w Barlinje w 1 210 932 domjazwoſczach ſapiſałko 1 796 532 muţſkeho a 2 106 206 ţónſkeho ſpłaha, wſcho hromadźe 3 902 738 woţobow. Sa 16 362 domjazwoſczow njeje ţo hacź dotal winowſchk ludliczenja hiſchcże pſchełładak. Wocźakuje ţo, ſo ſkónczenje 3 950 000 wobydlerjow naliczża.

Protest Barlinſkich Chineſow pſcheſcźiwo generalej Hſuej.

Generalej Hſuej ţo podobnje dźe, kaţ chineſkemu póſłanzej w Pariſu. Ssobotu je ţo w Barlinſkim póſłanzſtwje ſhromadźiła wotmětła, kotruž bě **wubjerk chineſkeho nazionalneho hibanja**, organiſazije Barlinſkich Chineſow, ſwołał. Shromadźizna chineſkeho póſłanza namołwjeſche, ſo dyrbi pſcheſcźiwo pſchitonnoſcźi generala Hſua w Němſkej proteſtowacź. Po dleſchim rozrěcźenju póſłanz ſpiſ podpiſa, w kotrymž ţo ſalubi, ſo general Hſu w Němſkej ani munizaziju njenakupi ani poţcźonku njewobſamknje ani druhich Chinje ſchkodnych dojednanjow njeſcźini. Póſłanz ſa ſwojim ţiwjenjom rukowasche.

Němſko-chineſte ſbliżenje.

Generalny ſekretar chineſkeho preſidenta, Hſu-Schu-Tſeng, kotryž po poručnoſcźi chineſkeho ſtatneho knjeſerſtwa w Barlinje pſchebywa, je njedźelu dleſche rozrěcźenje w němſkim miniſterſtwje ſwonkownych należnoſcźow měł. General je ſdźělił, ſ kajkimi wotpohladami je do Barlina pſchiſchoł. Jeho knjeſerſtwo ţebi pſcheſe, ſo bychu dobre poměry k Němſkej, kajkeż ţu do wójny byłe, ţo wobnowiłe.

Prozeſt pſcheſcźiwo tſjom němſkim ſtudentam w Moſkwje.

Tſjoch němſkich ſtudentow, kotrychž ţu w Moſkwje ſajeli, winuja, ſo ţu chcźeli mordarſke attentaty pſcheſcźiwo kommiſaram Trozkemu, Sinovjewej, Dźerżinjkemu a Stalinej ſkutkowacź. Wobſtorżeny Dittmar je ţo wujnał, ſo ţu wſchitzy tſjo němſkonazionaliſtiſkej tajnej organiſaziji Consul pſchiſłuſcheli, ſo ţu dyrbjeli potajnoſcże bolſchewiſtiſke agitazije w Němſkej wuſtrowdźicź a hkownych wjednikow Moſkowſkich bolſchewikow wotſtronicź. Wobſtorżeny Kindermann je pódla teho ſa hoſpodarſkiu ſpionaju dźěłał. Mordarſke attentaty ſkutkowacź ſchcźi ţu wobſtorżeni dyrbjeli pſches Chinu a Ameriku ţo do Němſkeje wrócźicź. Barlinſka policija je pjeczа ſwiſ ſ organiſaziju Consul měła. Pſchi pſcheſchłuchenju pſched ſtatnym rěcźnikom Krylenkom je wobſtorżeny Kindermann prět, ſo ţu Dittmarowe wuprajenja wěrne. Dr. Kindermann organiſaziju Consul ſnyła ſnał njeje, jenoţ w nowinach je wo njej cźitał. Dr. Kindermann też prěſeche, ſo je w Němſkej jako detektiw poſtajeny był. Wón ţo jenoţ pſchiſina, ſo je pſchi Barlinſkej univerſicźe, kaţ tyżaţy druhich, jenoţ kurſus wo kriminologiji ſłyſchał.

Na to ţo ſwědźy, kotříž běchu ſ Němſkeje ſkasali, pſcheſłyſchachu. Sswědź ſtudent Fink praji, ſo dr. Kindermann jako žid njeje mohł ſobuſtaw organiſazije Consul bycź. Wón pſchiſpomni, ſo je jemu němſki miniſter ſmutkownych należnoſcźow ſdźěłał, ſo je ţo Kindermann podarmo wo ſkuzbu w němſkej tajnej policiji proźował. K temule ſwědźenju ſtatny miniſter Krylenko ſpomni, ſo njeſmu niczo hódne, dokeż Fink jako ſwědź, kotrehoż ţu wobſtorżeni ſkaſali, njemóże pſcheczźiwo nim wuprajicź. Też dyrbjało ſwědźenje, ſo Kindermann k němſkej tajnej policiji njepſchiſłuſcha, w runej měrje wot miniſtra ſmutkownych należnoſcźow pſchińcź, ſo by ważnoſcże měła. Na druhe praſchenje ſudowemu pſchedźydu Jarołławſkeho druhi němſki ſwědź ſtudent Roſe pſchiſina, ſo je pſchedałſchi wječor w němſkim póſłanſtwje pobył. Krylenko na to praji, ſo je ſ tym Roſowe wobžwědčenje kóżdu hódnoſcź ſhubiło. Roſe ţo njeje ţwojeho pſchiſpomnje dateho ſlubjenja dźerżał, ſo njebudźe ſ němſkim póſłanzom wobkhadźeć. Wobſtorżeny Dittmar praji, ſo Roſe a Fink jako ſobuſtawaj organiſazije „Conſul“ pſchiſłuſchataj, ſchtoż pak wobaj ſwědkaj prěſeſchtaj.

Awſtriſki póſłanz dr. Frank ţwoje ſaſtojnſtwo w Barlinje naſtupił.

Němſki preſident je pódźelu nowo pomjenowaneho awſtriſkeho póſłanza dr. Franka w audienzy pſchijał, ſo by ţebi jeho potwjerdźaze pſma pſchepodaċź dał. Dr. Frank wulkonémſkej ſtronje pſchiſłuſcha, kotraż na ſjednoczenje Awſtriſkeje ſ Němſkej dźěła.

Cźeſti ſjeſd w Chebu.

Kaţ „Cźeſke Sſlowo“ piſche, je ţo njedźelu w Chebu (Egar) ſjeſd legionarow wotměł. Na ſjón bě ţo wjele Cźechow ſ Chebſkeje a Loketſkeje krajiny ſeſchło. S Piſiny ţo po ţeleſnizy 2000 ludźi pſchińwjeſe. Wokoło 10 hodźin ſ dwórniſchcźa wulki cźah ludu wuńdże. Wón ţo k Chebſkemu torhoſcźu hibaſche, hdźeż bě ludowa ſhromadźizna. Pſched wotewrjenjom Biłſeniſi „Hlahol“, „Khoral cźeſkeho naroda“ ſaſpěwa. Někotři rěcźnicy k ludej rěcźachu. Legionarſki ſapóſłanz Dalvid, wo nadawkach legionarow a wo poměrach k Němcźam rěcźeſche. Wuſłěhowaſche, ſo ţo w Cźěchach Němcy njepotłócźuja, ale Cźeſcha też njecźeſepja, ſo by ţo na cźeſtich ludźi w měſchanych krajinach jako na nawalnikow pohladowało. Pſchi ludowej ſhromadźizniu ţo też někotre ſta Němcow wobdźělichu, kotříž pſchi ſpěwanju cźeſkeje hymny „Hdźe domow moj“ hnydom klobuki ſejmowachu. Manifeſtazija doſtojnje wotběża, też Němcy ţo wo njej ſ reſpektom wuprajichu. Pſched ţydom lětami njeſměđźachu ţebi hiſchcże Cźeſcha ſwóricź, w Chebu cźeſke ſkowcźko ſhkuncź. Mjes tym je ţo w Chebſkej krajinje, kaţ wſchudże druhdże w namjetnych Cźechach wjele Cźechow ſaţydło a pſcheněmcźeny kraj trochu poczźeſcźiło.

Jendźelſka pſcheczźiwo ruſkim bolſchewikam.

Rěcź, kotruž je ſtatny ſekretar, lord Birkenhead, ţobotu w ſjawnej ſhromadźiznje wo kommunistiſkim ſtrašche měł, ſnadź bjes ſcźěhwkow njewoſtanje. Jendźelſke knjeſerſtwo ma dowokaſma w ruzy, ſo wotpółţanzy ruſkeho knjeſerſtwa ſcźěhkſke hibanje w Cźinje wodża a Chineſow wobſkebje pſcheczźiwo Jendźelſkej ſchcźuwaju ſ wotpohladom, ſo bychu jendźelſke wikowanje w Cźinje ſnicźili. Dopiſowa „Daily Mail“ na rěcź lorda Birkenheada pokaſuje praji, ſo Jendźelſka dla kommuniſtiſkeje agitazije ruſkich bolſchewikow, **we** wſchěch krajach ſwěta ſpyta, druhe europiſke ſtaty namokwicź, ſo bychu ſhromadnje pſcheczźiwo ruſkemu bolſchewiſkim wojowale. Jendźelſka ſo trochu poźże k wójnje **ros**ſudźi. To budźiſche hižo pſched ſcźěhcźi ležami dyrbjała cźinicź, hdyż ſebi bolſchewikoju hiſchcże njeběchu pod Aliſſeje ţwojeho wulkeje poźicźi. Někto budże ſo krócź cźeſkicho, ruſke bolſchewiſtiſwo pſchewinyć.

Ruſzy bolſchewikoju też w Perſiſkej pſcheczźiwo Jendźelſkej ſchkaraju.

Diplomatiſki wopiſowaċ „Daily Telegrapha“ ſtrach bolſchewiſkeje agitazije pſcheczźiwo Jendźelſkej w Perſiſkej roſpomnina. Ruſzy bolſchewikoju ſo tam prózuja, ſo bychu Jendźelczanju ţwoje **konczeſije** ſhubili. Wobſebje chcźeja jendźelſkej petrolejowej kompagniji jeje **konczeſije** wſaċ.

Warſchawſki proczeſt pſcheczźiwo bolſchewiſkej ſpionaži.

W ſpionaſnym proczeſu pſcheczźiwo pſchedawſchenju ſaſtojnikej w ſmutkownym miniſterſtwje Makſenczukej je ţo ţobotu wuńud wuprajił. Wobſtorżenu Tarnawſki, kotrejż ţu ſpionaju dopokaſali, ţu tkhoſtarni na woţom lět ſaţudźił. Makſenczuka pak wuwinowali.

Nowe grichiſke knjeſerſtwo ţo pſchiinało.

Wukrajni póſłanzy w Athenje ţu nowe knjeſerſtwo pſchipóſnali. Ţenoţ amerikanſki póſłanz ţo hiſchcże ſ tym dliji. Diplomatiſki dopiſowaċ „Daily Telegrapha“ ţebi myſłi, ſo general Pangelos jako miniſterſki pſchedſydu najpriódy ſpyta, **grichiſke wójnſke łódźſtwo, wójſko a lětaſtwo pohlnicź.** Grichiſke knjeſerſtwo je ſhoniło, ſo je Turkowſka wobſamkła, pſjedawſchi němſki ſchćihaċ „Goeben“ wuwaricź a ſ narodnej ſbérku pjenjeſy ſa pohlnjenje lětaſtwa dostaċ.

Njeměry w Chinje.

Nowy ſhromadny protest wukrajnych ſtatow w Chinje.

Jendźelſki póſłanz w Pekingu je w mjenje wukrajnych ſtatow ſhromadny protest pſcheczźiwo naſylnoſcźam chineſkich ſběžkarjow w Kiukiang ſapodak. W protestowanſkej nocźe ţo na to wobcźežnje, ſo chineſay poliziſtoju a chineſay wojazy njeſłu ani ſpytali, měrkażerjow ſajeć, ţamo ţu dońcźili, ſo je ţo wobžwědźeniſwu wukrajanow wulka ſchkoda naczinika. Nota pſcheczźiwo naſylnoſcźam protestuje a ţebi prawo ſakhownje, ţebi ſarunanje a ſanołwjenje ſa ſſchkodźenje jendźelſkeje khorhoje ţadaċ.

S Hongkonga ţo 29. junija powź: Jendźelſki a franzowſki generalny konſul ſtaj wukrajanow, kotříž njeſłu i jendźelſkimi abo franzowſkim ſtaċańanami, namołwiłoj, ſa bychu wukrajanſke měſto w Kantonje wopuſchċiłi.

Směrowanje w Chinje.

Wukrajanam njepſcheczźelſke njeměry, kotrež ţu ruſzy bolſchewikoju ſkoro we wſchěch měſtach Chiny ſbudźili, deje hiſchcże njeſłu zyle pſchetałe, tola njemóże wuſtupy pſcheczźiwo wukrajanam ţu wjele na mózy wożłabe. Poſaženje w Shanghaiu, Tientſinje, Tſingtawje, Cźifu a Pekingu je měrniſche dyzli pſjedy.

Reuterez powěſcźerſtwa ſ Hongkonga powź, ſo je ſhromadźizna chineſkich bankijowow wobſamkła, banki pódźelu ſaţo wolewricź. Wubjerk maklerſkeho ſjednoczeńſtwa je ţo **ros-**

**żudźik, fondsku bursu 7. julija saso wotewrjeć. — Po jenym druhim Reuterskim telegrammje je sobotu lud w Shanghaiu ſ kamjenjemi mjetał. Mješ druhim ſu bo ludźi, kotśiž so na dróhowej żelesnizy wjesełu, a do pjeczoh japanskich namorjakow, kotśiž w automobilu żedżachu, kamjenje funkali a jim kalk do wobliczja mjetali. Policija je posſpjet jakrocźika a ludowe ſhromadźiśiny rozehnała. Gouverneur w Hongkongu je dobrowólnikow smobilisował a ſłużbu ſa sachowanje měra pschiprawał. Offizielna powěsć praji, so je żadżerjenje wukrajanskeho wobydleśiwa wobdźiwanja hódne, a so jenoh samolwiecźi Chinesojo wshu mózny pokoj poſtrośili. Praji žo, so je ſmyślenje strajkowarjow molíwko a so jenoż pod nacźiſchczom na dróhu chodża. Hdy by nacźiſchcza njebyło, by ſtrajk hižo dawno skónczeny był. We Shanghaiu ſu saso hižo 80 prozentow pschedawarńjow wotewrili, tola posłužiśo strajkowarjo ſ kamjenjemi mjetachu, a policija je wospjet dyrbjała cźiśdoły rozehnać. Strajk je jenicźky ſ ruſkim pjenjesami wudżerżuje. Ruſcy agentojo pschi tym ku rosscherjesa, so ruſcy tatarjo tele pjenjesy skladuja. Ruſka je sćerkarjam ſłubiła, so jich sa krótki cźaſ zbrój chineški lud wobroni. Pekinſkite knjezeſtwo je pjecźa tajne wukrajanja wojeſkim gouverneram w zyłym kraju pósłało, w kotrychž ho pschikasuje, so dyrbja žo wojazy sa wójnu pschećiwo Jendźelskej wuwucźiś. Hacź runje je cźežko pruhowaćz, schto na tutych wudawanjach wérneho, nastarce tajsebo powědanja tole dopokazuje, so ma žo najwjetšeſi njes Jendźelskej a Ruſkej jako khutne wobhladaćz.

Bolschewiſkiſchyo agenta w Shanghaiu ſajeli.

Hdyż bě tele dny parna kodź „Mantua“ do Shanhaja pschijeła, jenchoż Ruſu, Dośaſ rěkazcho a jeho żonu ſajachu, dokelż na njeju tukachu, ſo staj bolſchewikaj. W jich drobnych hromadu bolſchewiſkiſch lětakow a ſpisow namakachu. Safateju ſu żudniſtwu pschepodali.

Nětdże 2000 Wśoruſſow, kotśiž žo ſe Shanghaia do Hongkonga pójšłi, ſo ſ chineſkimi nuſłowarjemi na parnym kodźomaj „Expreſ o' Carida“ a „Aſia“ wotmeńja. Też w Shanghaiſkich wobeinach ſo Ruſojo pschijimaja. Pokoženje w Cźunkingu ſo dźeń wote dnja pohórſcha. Wſchitkoh Japanźy ſu město wopuſcźili.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 30. junija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecźor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer —2, thermometer two dnjo +20. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer +1, thermometer w nozy +13. Wuhladny na malo ſo pschemjenjuje wjedro. — Nížiny běchu wczera rano wſchelako rozdźelene. Wyſchina ſahaſche wot Franzowſkeje hacź do Schwedſkeje. Jeje pschibliźowanje nam wjecźe wuwjedrjenje a wocźopjenje pschinjeſe. Sady njeje je hižo nowa nížina, kotraż mośła nam ſajutſiſchim deſchćik pschinjeſeć. — Jutſiſe ſrjedu ſłónczko 3.51 hodź. ſtudża a ho 3.13 hodź. khowa. Mětśaćk ſkładża popołdnju 2.30 hodź. a ho we połnozy 12.46 hodź. khowa.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje ſa jutſije ſrjedu:** Njenje a ſuchо, wodnjo cźopliſchо. W Wótſtej zyłne deſchcze. We wjecźornej Ruſkej horzo, we wjecźornej Europje khłódniſcho a ſuchо.

— **Policija wojewja.** Na policiji ſo khowaju: cźorne, ſchćre a jaſno-brune muźaze glaſejowe rukajcy a **nekotre** khornarje wſchelakich druźinow. Wězy ſu, kaž ho dha nětśdże kradnjene. Mjeześel tutych wězow cźuje ſo na kriminalnej policiji w Budyſchinje ſamolwiecź.

— **Jedyn tudomny njeźenjeny ſchewſki miſchtr** wczera popołdnja ſ mnohimi ſnatymi w tudomnej korczmje pijeſche. Jeho popołdnju w tamnej korczmarjej zahrodże morſkeho namakachu. Lekař ſwěſći, ſo je jemu ſtukt alkoholiſkima nutrnoh ſtemił. **Policija pſchepytuje**, hacź ſu ſnadź tamni, kotśiž ſ nim ſobu pijachu, ſobu wina na jeho ſmjerćći.

— **Mokro-ſymne dny** ſańdżenych tydźenjow běchu drje mnohim ſ mjerſanju a ſ wobcźežnoſći. Tola bě tutón khłódny cźaſ we wěſtych padach ſ wužitkom. Kaž ſmy psched někotrym cźaſom pišali, mějachu naſche ſchłotowy žrawnu tak mjenowanych prozeſijonſkich huſańzow pschećiwo ſtrachi. Tute ſchłotowe ſchłódniki běchu ſcźełkowe ſtrowe. We druhich kłtach drje ho cźiwila też ſ měſtnami ſjewi, tola niż w tajkej mnoſoſći kaž łětſa. Schłotny poſtſiśaćnu nam źadławy napohład. Mokrohymne wjedro ſam bźenych dnjow ſchłódnikam mjeſu ſtaji. Schłotny, kotreż ſuche, błeś liſcza ſcźacha, ſnowa wubiwaju. Drałeża ſo ſnowa ſ młodnjej naſtinej pschu jako by bylo w mezi a niż na kónzu junija. Drje niż wſchitke ſchłotowy ſnowa wumłódnja. Nětkotre, ſtrašchnje wobſchkodźene, drje „wiſi poſleża. Tola Boża pſchiroda da mnohim mjenje ſchkodowanym doſcź mozy, ſo je ſo ſaſo ſhrabaju.

— **Znź ſo japoczinu.** Hižo ſańdżenh tydźeń ſu w Jaworſkim wokrjeſu (we Schleſiſku) ſe žnjemi ſapoczinali a to ſ natymnym jeczinjenjom. Wórły też rokła ſeźžnje, kiž je ſkoro ſrała, nješchto prjedy hacź pola naſ. Pod kołu padaju ſutne ſtwjeła. Dźiwajo na zaſe rjane naſtinje wjedro ſteja żita wulkotnje a tuž ſo bohatych žnjow nadźeja. To je też nješchto wuſadne, dźeń po dniu, ſwjatnym Janje hižo ſe žnjemi ſapoczeći. To je nimale 2 njedźeli prjedy hacź w druhich łětach.

— **Kedźom! Wopaczne 5 renſkowſke bankowki ſu we wobłhadże.** Wobowe ſnamjo na nich je ſe ſchćerjej tuczinej barbu rybowane. Wopaczne ſnamjo na nich je ſe žołtej barbu pokrejpjene a nitki na bankowkach ſu ſ nekotrymi na nje naczińſchcźynymi ſmuhami mylene. Dno prénjeje ſtrony je prawym jara podobne, tola na prénje pohladnjenje widźiſch, ſo ſu wopaczne. Male pišmiki na nich ſu jara njeſaſnje cźiſchćzane. We hłownych ſadach ſu jednotliwe pišmiki jara njeſtajnje ſeſtajane. Nagadne ſmuhi (Unſtatſtrich) ſu jara bładże a hubjene pornjo prawym trjećhene, na pschikład pola pišmika „F“ we ſkowje „Fünf“ a „R“ we ſkowje „Rentenmark“. We ſarjadowanej ſadże nadeńdźeſch we ſpinkach (R.-G.-Bl. I S. 963) psched pišmikom „R“ dypk. Dale je mjeſto „Rentenbriefe“, druhebo ſkowa w ſjeſej ſadże, napiſane „Rentenbriefe“. Wſchitke tute bankowki, kotreż ſu žo hacź dotal jako wopaczne wupokaſale, maju cźiſła B 1 784 668, J 1 375 959, S 1 199 120 a 01 785 919. Na druhej ſtronje je ſhłoſtańſta ſada jara njeſajſne wocźiſchćzana. Wośebje ſtrašchnje napaduje njeſajſny pišmik „w“ we ſkowćzu „zwei“ a pišmik „f“ we ſkowćzu „beſtraft“. Wobaj ſtaj khętro jara na prawu ſtronu nakliſnej. Komuż by žo poradźiło, wudawniſtwo abo cźiſchćzeſtwo wopaczných bankowkow wuſłedźiło, tak ſo mohli ſudniſzy pschećiwo jebarjam ſakrocźiś, tomu je nemſka rentſka banka w Barlinje 1000 hr. myta pschilubiła.

— **Konjej cźełmyſchtaj** ſańdżenu ſobotu wjecźor wokoło 7 hodź jenemu tudomnemu ratarjej. Konjej jedźeſchtaj ſ dwěmaj wołomaj, pokładženymaj je dźeſelom po Mużakowſkej dróhy. Nadobo ſo ſtóſchſchtaj a **winyſchtaj** ho po jenym małym pucźiku nuſ. Pſchi tym ſrafſchtaj do ſchłotnow, wotkamaſchtaj lojo a cźełjeſchtaj ljes wołá dale. Pſchi ſamym pschińdże jena žona ſ małym ruczkym wotſcźołom do ſmjertneho njeſłoża. Mółeſche ſo jenoż hiſchcze ſady jeneho ſchłotna wukhowa. Konjej ſola dróhu rjow ſaſtajiſchu. Dokelż je na dróſy ſtajnje bohaty wobkhad, je hiſchcze ſe ſhožom, ſo ho wjazy njeſłoża njeſta.

— **Kedźbnoſći pſchi wužiwanju łoda.** Kupjeny łod nje je **pschećwo** bjeſtraſchny, wołeſche niż, hdyż je ſ rukow, hatow abo jelſerow. Se ſmjerſnjenjom drje ſo łód we wóſtej mérje wucźiſćzi, ale jenoż njedoſpołnje. Też cźiſta woda wopſchija bakterije, kotreż maja dołhe a krute ſiwjenje. Wone ſawinuja tyfuſ, cźełnjenu khoroſcź a kolern, dokelż ſo ſchłódne bakterije tydźenje, haj ſamo měſacy dołho w łodje dźerża. Tuž ſo pſched tym warnuje, do dessgraiſa a jeho towarſchow, kaž ſebi ſaſłuża. Ty dyrbiſch jej pychu donjeſeć.“

„Ty ſy ſ mojim pſchedewſaczom pſcheſjedne“, praji wón. Dyrbju ſo wuſnaeć, ſo je mi mój ſmitſkowany hłóſ hinaſchi hacź tamny, kiž kralowe wopory ſada, kaž ſeźrane rubjeźne ſwérjo, porucził, tole cźiniéć. Mi je, kaž by pobudnoſći a pózeſiwoſći ſamej wopor pſchinjeſł, a ſtutkowne rukowanje dobył, hdyż knježinje Skuderie najkraſnišchu pychu pósćelu, kotruż ſym hdy wudżełał.“

Cardillac, ſ waſchim żiwjenjom nanajwěſcźiſcho ſnaty, mjenowaſche mi nětk cźaſ a hodźinu, hdy dyrbjach pychu, kotruż do cźiſteho kaſchćźika ſamkuy, wotedacź. Za běch njeſtoźinje wjeſoły, pſchetoż njebjeża ſame pokaſachu mi pſches ſłóſtneho Cardillaca pucź, kak mózach jo wumoźiś. Tak ſebi myſłach. Zyle pſcheſćiwo Cardillacowej woli cźinjch ſo hacź ſ wam podacź. Jako ſym Hany Bruſſon, jako waſch lubuſchi cźiſzch pſched wami na kolenj padnyć a wam wſcho — wſcho wotkrycź. Wy hyſchcze ſe ſobuſelnoſću ſ njemjenowanej bedu, kotraż wobohej a njewinowatej Madelon hrożeſche, ſ wotkrycźom, tute potajniſtwo wokhedźowaća, a waſch wótry duch by wěſcze pucźe a ſredźi nanukał, Cardillacowu ſchkodnoſcź wobnjeſowacź. Wy wěſce, moja knježna, ſo ſo mój wotpohlad we wonej nozy njeporadźi. Ja njeſłubich nadźiju, druhi raz ſoſobowniſchi bycź. Tu ſa ho, ſo Cardillac nadobo waſchu wjeſołoſcź hubi. Wón khodźeſche njeměrnje wokoło, hladaſche pſched ſo dele, hórbotaſche njeſrośymlive ſkowa, mjetaſche ſ rukomaj, jeho duch ſda ho, kaž by cźwilowany ſe ſtemi myślemi był. Tak bě wón to zyle ranje był. Stónczenje ſydny ho ſ dźeſańſtemi blidu. ſkoczi ſ mjerſanjom ſaſay horje, hladaſche ſ wołnom wor, rěcźeſche ranje:

„Ja bych chcył, ſo by Henrietta ſ Jendźelſkeje moju pychu nołyła.“

Tute ſkowa napjelnichu mje ſ hróſbu. Nětko wědźach, ſo tamne njekraſne ſcherjenje ſaſay jeho khłakzay duch nadběhuje. Widźach waſche żiwjenje wohrożene. Mějeſche Cardillac jenoż ſjwoju pychu ſaſay w rukomaj, tak běſcheſe wo wumóżena. Sſóźdym wokomikom roſcźeſche ſtrach. Tu ſeſtach waſ na nowym moſcźe, ſtócźichi bo ſ waſchemu wo-ſjeſ, cźiſtnych wam wonu papjerku, kotraż waż proſcheſche, tola hnydom tu dośtatu pychu do Cardillacowych rukow pjeća łód dacź ado do hubу brach, je-li njeje pſchikupny ſ bjesporocźneho wobowoda. Też pożiwadła njeſnadne, dyrbjeźe ho cźim bóle na kedźbu bracź a niż pożiwadła na njón abo do jeho wody kaſcź.

— **Bédny pěſchi ſ Mnichowa** pſchińdże njedźelu wjecźor do Budyſchina. Je to wóſty ſportiſki pſchiwijeńſk Bożiſi Scheibel ſ Partenkirchena pola Mnichowa. Scheibel je hakle 24 lět ſtary a je pſchi jenym żelesniſkim njeſłoża pſchi wjazy létami nohu pſchijšażił. Tola ludoſcź ſ ſportej njeda jemu měra. Tak ho ſkónczinje 1. junija ſe ſepjeroma ſ Mnichowa na balokí pucź po zyłej Němſkej poda. Tutón pueź wuczini wokoło 4000 kilometrow. Tuſkwiłu je hižo na 635 km pucźa ſchoł. Scheibel pſchińdże ſ Drježdźan pſches Biſkopizy do Budyſchina, hdyż w hoſcźenzu „K wol mężaczkej“ pſchenoźowaſche. Wczera poda ho nětko dale k Lubijej. Scheibel je hižo nětkotre raſy gumiſ ſe ſepjeroma po pucźu ponowjał. Cźiſi běhi dańche ſi raſy pódubchowacź. Wón ſforſcźeſche na hubjene dróhi w Jahorſkej, khwali pak ſaſſke dróhi, ſo ſu wjele lepſche bayerſkich. Jeho żiwoje pucźowanje ſłebi pſchebiſtaja pucź dale oo Wrótſławy, a wot tam do Barlina, Stettina, Kiela, Hamburga atd. a ſkónczinje ſaſo wróćzo do Mnichowa. K hodźam ma mnóſte, ſwoje pucźowanje ſkónczeć.

— **Wottwarjenje wucźerjow na ſeminarach.** 20. měrca t. l. pſchija pruſki ſejm namjet ſchulſkeho wubjerka, jo njeſměźa žo wucźerjo na ſeminarach na nałkwilny wumjenk półłacź. Make napraſchowanje pak potom wobkhaſa, ſo ſo pſchiſłuſchne wſchitkoho tutoho poſtajenja njedźerżachu. Pruſki miniſter ſa wědomoſć, wumjeſtwo a ludowu ſdźełanoſć pokaſuje nětko na to, ſo ſ wobſarowanju ſchulſkeho ſarjadniſtwa tamne wobſamknjenje ſo pſchewjeſći njeſhodźeſche. Na wumjenk poſtajne ſeminarſtich mogło běſche nuſne, dokelż ſo wucźerjow wukubłaze ſwjtawy po wobſamknjenju ſtatneho miniſterſtwa wot 7. oktobra 1924 organiſuju pſchemětniſchu. Wumělenjeſke podjery ſu ſo mjes tym wſche warunale a wuplacźiſe.

— **Żadyn ſwobodny namjeſny wobkhod mjes Němſku a Cźeſkoſłowakſku.** Kaž ſakſke ſmutkowane a wobkhodne miniſterſtwo wojſewja, je ſimaj policajſki komniſſiariat we Cheby ſdźełił, ſo wobydlerjo ſ Němſkeje pſchi kontrolli ljes wiſa pſchiſłuchadźeja a wobkrucźeja, ſo po dośtatnych informacijach ſanoho wiſa mjes Němſkej a Cźeſkoſłowakſkej trěbne njeje, ſo je to ſběhnjene. Dokelż pak ſu tute informacije wopaczne, ſcźele policajſki komniſſariat tajſich pucźowanych ſaſo domoj, pſches cźoż wſchelake wobcźežnoſcźe a komdźenja naſtanu. Wſchitcy intereſſentojo ſo na to kedźbni cźinja, ſo je ſa pucźowanje ſ Němſkeje do Cźeſkoſłowakſkeje cźełſi wiſum trěbny. Hewak pſchińdźeſch do wukroſcźom, ze-li ſo ſ pjenjeſow njekhłoſta. — Schtóž jenoż na dźeń do Cźech pucźuje, njetrjeba pucźowarſtſi paſ ſ wiſom, ale jenoż dnjowe wupokaſmo (Tagesausweis), kotryż ſo w kóždej wjetſchej namjeſnej wóſy pola gmejnſkeho pſchedſtejeńſtwa dóſtawa.

S **Jeſchiz.** **Wobſarnjomnje ſmjeſnoſći ſańdżeny ſchtwórk** tudomnyj żiwnoſćeř Młynk. Wón bě běrny wobjěrkowak a jedźeſche nětko ſ małym wołyćkom a jenej knihu domoj. Na njeſnate waſchnje jemu knihu cźekny. Młynk mějeſche wotcźku wokoło ruki ſwitu a ſo ſ tym ſa wołom ſobu cźehnjeſche. Pſchi tym bu ſ jenemu ſchtomej wjerhnjenu a wotſta leżo. Wón ſo khętro ſkant a žebi jene hrjebło ſtarna. Njeſłożo na ho hiſchcze bóle wobjarowacź, dokelż chże ho jeho bźowka wbliźſchim cźaſu ſenieć. Lekařſku pomoć jemu dr. Kravcz poſtiéł.

S **Hodźija.** Sſwjatoczne poſtwjeczenje tuteje nowenatwarjeneje ſchule budże, kaž ſłyſchimy, pſchichodnyj pjatk, 3. julija. Njedźelu na to budże potom wulki ſwjedźeń.

S **Hornjeje Khinje.** (Gróſbna ſwójbna ſtruchłohra. — Wukóńz njeſbożowneho mandźelſtwa.) Sańdżeny tydźeń pſchańdny wo nje-

Knježna Skuderie.

Powědanćko ſ doby franzowſkeho krala Ludwiga XIV.
wot E. T. A. Dwórnika.

(Pokracźowanje.)

Jaty w tutych khódbach njelhmanſtwa, runach bo ſatamanemu, kotreboż cźert je żehlíwymi paſorami dżerżi. Ja muſłach na cźełanje — haj ſamo na ſmjerćź —ale Madelon! Sſwarcźe mje, ſwarcźe mje, moja dośtojna knježna, ſo běch pſchećiwo, ſ mozu jenu nałkilnoſći pſchewinyć, kotraż mje ſ njelhmanſtwu puſaſche; ale njeczerpju ja ſa to ſ hamihnej ſmjerćzu?

Jenoho dnja pſchińdże Cardillac nimonjery wjeſoły domoj. Knježiſche Madelon, hladaſche nanajpſcheżelniſcho na nje, pſjeſche pſchi wobjedże jenu bleſchu dobreho wina, kaž hewak jenoż na wyſokich ſwjedżeńſtich a ſwjatych dnjach cźinjeſche, ſpěwaſche a hwiſdaſche. Madelon bě naju wopſchećita, ja chżeh do dźełarnje: „Woſtań ſedźo, moj hólcze,“ ſawoła Cardillac, „dźenſa jane bźło wjazu, bjemoj jedyn wupicź na ſhožo najdoſtojniſcheje, wubérneje knjenje w Pariſu.“ Hdyż běch ſ nim ſaſtorcźił, praji wón: „Wraj, Olivier, kak ſo tebi tute hrónczko lubi:

„Lubowaſ, kotryż ſo paduchow boji, njeje hódny lubocźe.“

Nětko powědaſche, ſchto bě ſo w bydlenju Maintenon ſ wami a ſ kralom ſtało a pſchiſpomni, ſo waż wot dawna cźeſći, kaj hewak nikoho, a ſo ſeje wu tu najzeńſchu pychu, kiž je dźełał, nośnja, njeby jeho żenje te ſte ſcherjenje ſchcźeźehało a mordarſke myſle we nim wubudźało. „Sſłyſch, Olivier,“ praji wón, „ſchtoż ſym wobſamknył. Pſched dołhim cźaſom dyrbjach naſchińźinu pychu a narucźnizy ſhotowicź a ja Henriette ſ Jendźelſkej a ſam kamjenje k tomu dacź. Dźiko ſy mi poradźił, kaž jane druhe, ale to roſtorze mi wutrohu, hdyż na to myſlach, ſo dyrbju ſo wot wſchi, kotraż běſche moja drohotka, dźelicź. Ty wěſch wo mordarſkej ſmjerći njeſbożowneje prinzezhy. Ja wobkhodach pychu, a chżu ju jako ſnamjo mojeje cźeſćzownoſcźe, mojeje dźakownoſcźe ke knježnje Skuderie pósłacź w mjenje pſchećiwjehanje zwólhy. Ninto toho, ſo knježna Skuderie tute rěcźaje ſnamjo ſjwojeje ſtawy dośtanje, wohanju ſ tym wróćzicź. Wěj njepſchińdźeſchcźe. Mój ſtrach ſroſcźe ſ ſawdźełowanju, hdyż na druhi dźeń Cardillac wo niczim druhim wjazy njerěcźeſche, hacź wo drohotnej pyſche, kotraż bě jo jemu w nozy ſjewika. Ja mózach to jenoż na waſchu pychu poćzahowacź, a mi-bu wěſte, ſo wón na nětkajte mordarſtwo myſłi, kotreż chżeſche wěſcze w nozy hižo wuwjeſcź. Waż wumiożicź dyrbjach, a dyrbjało to Cardillacowe żiwjenje płacźicź. Hdyż bě ſo Cardillac po wjecźerí każ hewak ſomknył, faſćhył ſ wołnom do dwora, wuſłehły pſches mużu na dołhu a ſtupicź ho njedałoko do ſcźina. Dołho njetrajeſche, pſchińdże Cardillac a kroczeſche mjeſtcźo po dróhy dele. Ja ſa nim. Wón dźeſche na Honorijowu dróhu, mi dyrkotałſche wotrohu. Nadobo běſche ſo ſtuhił. Ja wobſamknych, ſo do jenych durí ſtupicź. Tu pſchińdże ſpěwajo a hwiſdajo kaž tehdy, hdyż mje pſchipadł ſ pſchiſhladowarjom Cardillacoweho mordarſtwa ſcźini, jedyn ofiźer-ninoh mje, bjes toho, ſo by mje widźał. Ale we tom ſamom wokomiku wuſkocźi jena cźorna poſtawa a napadny jeho. To je Cardillac. Tute mordarſtwo chżu ja ſadźiwacź, ſ jaſnym wuſkichkom ſym ja ſ tſjoni — ſchtyrjomi kroczelemi na mężinje. Niż ofiźer — Cardillac padnje ſmjertnje trjećheny k ſemi. Ofiźer cźiſnje mjeźiſk prećz, wutorhnje mjeć ſ nohjnow, ſtupi ſo mi, myſło, ſo ſym mordarjowy towarſch wobaraźny napſchećzo, wotejdże pak ruće, hdyż widźi, ſo je wo njeho ſo njeſtaraźo, jenoż cźeło pſchepytnju. Cardillac bě hiſchcze żiwy. Ja wſach jeho, po tym, hacź běch mjeźiſk, kotryż bě ofiźer wot ſo cźiſnył, ke mni tyknył, na ramjeni a njeſech jeho khablajo domoj a pſches tajnu khódbu do dźełarnje. Sćeźkowaze je nam ſuate. Wy widźicze, moja cźeſćzena knježna, ſo moje jeniczke njekhmanſtwo jenoż we ſym wobſtejí, ſo ja nana mojeje Madelon ſudnikam njepſchepokažu. Cźiſty ſym wot kóždeje krwawneje winy. Jana cźwila njewumnjeſi ze imje potajniſtwo Cardillacowych njeſłutkow. Ja njecham, ſo pózcźiwa dźowka tutoho nana nješchto wo jeho ſaſdźenoſći ſhoni, ſo by ſiwéna wjeźba hiſchcze nětkle jeho cźełko ſe jenje wuryła a jeho khajaze łóżce ſ hańbu wopanzała. Nē! Mje njech lubowana mojcze wutroby wopłakuje jako njewinowaczje padnjeneho, cźaſ jeje bolośći wołoji, ale njepſchewinjonnu bu ſakoſcź była, wa lubowaneho nana njekraſnych helſkich njeſkłukow.“

(Pokracźowanje.)

hožownej hmjerći kórčmarki Hedwigi Bróselez we Hornjej Khinje. Mandželstwo sajachu, dokelž tukachu, so je wina na hmjerći hwojej žony. Jednanja sandženych dnjowu hu tola trochu jasnoscze do trudneho podawka pschinjesze. Njebohdi so hischcze zyle wesze prajichu, hacz ma mandželski pohonu winu na hmjerći hwojeje žony, tola wschitke jeje czelne hranjenja to winale wobhwedžuja. Jeju mandželstwo placzesche po wuprajenju hužodow abo tych, kotrjuž Bróselez mandželskeju hewak bliže znajachu, hižo léta dolho jako jene z najnjeshožownischich. Po wuprajenju mnohich wozobow je Brósel swojim mandželskim wozbeje we pohlednim czasu khérko pschesczehał. Mandželska, kaž praja, bo tež druhdy pschewjesle napi. Druhi raz sajo wobhwedžuja, so je hakle to w poledninm czasu, a to z njerozumom nad njeshožownym mandželstwom czinika. Pschi tym czasto k nékajkej rozhorje dojdze. Nas jej mandželski pscheds hosczeni piwowu schkleizu do hlowy czisny. Schkleiza ho na wjele kruchow wobi. Druhi raz je ju sajo z palczowej bleschu do hlowy lil, hacz bleschu njerozbi. Wschi tym staznje wokasche, so ju zerasy. Hakle pscheds tydzenjom je ju z 80 zent. dokhim a 3 zent. tolstym sochorom na hlowu a na ruzy bil, a to tak surowje, so rany hischcze nétkle sazite njebéchu. Sobotu popoldnju ju sajo pschesczéhasche a bijesche. Na to wotesdže. Nako bo wjeczor w 10 wrócži, bé žona z hoscemi wo jstwje. Njemého zaneje pschicziny, storczi žonu t durjemi won do kuchinje prajo: czlowjecze, kajka hižo sajo sy. Na to jn z nésim khérko na hlowu dyri. Žona z klukim hnukom na senju padnywschi, ani hlowa njeprajt. Po wuprajenju hoscži bé žona zyle strósha. Po tym bé we kuchini wschu zyle czicho. Brósel wrócži so po tym z nowa k hoscom a czinjesche, jako by so nicko njestako. Hoscjo pak hnydom wotetarz bdczhu. Na to poda so Brósel zyle mérnje k mérez, njestarajo so wo žonu, kotraž w kuchini we womorje leżesche. Tak žona zyku nóz na kuchinym proh we hmjezi kwje leżesche. Tam ju niedżelu rano 1/8 hodž. jeje hwakowa tajka nadeidże. Nékotre stawy njezbożownje bédu hižo symne a spróhtnjene. Snydom sawoła dżéwczerja Alberta Langu we samsnym twarjenju hlodzaseho, kotryž Bróselu wubudži. Tón pak so sapowé, po lékarja póstacz a czinjesche hakle to, jako Langa hrosesche, so poliziju sawoła. Brósel jdżesche k lékarjej dr. Wittej do Budyschina. Tón wuprajt, so ma žona nóh thérko franjenu a so na to hnydom do thorownje dowjesez. S automobilom ju niedżelu popoldnju do Budyschkeje khorownje dowjesechu. Ssamtkny wjeczer hischcze wumrè, wédomje wjazy niedóstawschi. Po lékarskim wuprajenju bé Bróselowa zakostnje franjena. Khowa na lewej stronje bé zyle módra a z kmju poczephnjena. Tež lewa ruka a wutrobnia na lewej stronje dżéchtej módrej sbitej. Hlowa bé na lewej stronje rosrażena. S kuleje rany je zyku nóz krej dżézała. W kuchini stojachu zyle kuże krwé. Tež jezna bé z kmju saplustana. Ssochor, z kotrymż je Brósel pscheds tydzenjom hwoju žonu bil, je jo zobotu thubik. Tukaju, so je ju Brósel tež sobotu wjeczor z nim bil. Ssobuwobydlee théże, Langa bu hižo na 12 abo 13 rafow na pomoz wolany, hdyž Brósel swoju žonu bijesche. Czasto je do njeje kopak a po njej tepiak. A nétko, jako lepo mutoru zajachu, hischcze prejsesche, so je ju zyła hdy bil. Dalsze judnitże jednanja wésze zyły podawk a trudny wukuz njeshožownego mandželstwa na zjawne pschinjeże.

S **Kulowa.** (Woheń.) Sandżeny pjatk rano wudyri we Kulowje hnowa woheń a to pola dżélacerja Oskara Schenkara na Hoskowskim puczu. Zyle twarjenje so do czista spali. Pódla stoku jenoż nétcho mako f nabodny wutkowachu, a k temu hischcze khérko jara wobschkodżeru. Wobydlerjo twarjenja so pschi ramym hobu spalichu, dokelž je twarjenje khérko satwarjene a jara bodże woheń pitnychu. Wobsedżeć na pjeza jara nitko sawéżcze. Kaž so praji, je woheń f pschetorhnjenom milimy nastał. — Skoty kważ hwjeczeschtaj tudomnaj wobydlerjaj Pétr Hożduschka a jeho mandželska, rodż. Korczez.

S **Wojerez.** Sandżeny pjatk wokolo 1/2 12 na polach pola Wulkeho Cżijka powétrom k seini spadny. Powétrom bé f Nieso k nam pschileczak a rosnoschowasche tak mjenowane hódanczkowe eksemplary. Wschitzy, kotrjż bechu k powétrownej schkithwatali, kożdy po eksemplaru dostachu.

Se **Sslepeho.** Pscheds nétkotrym czasom bechu jenomu ludownemu wobydlerjej wschc jeho pjenjesy kradnyli, kotrež bé na nalutowanej wotschehnył a je doma schowane mél. Hdyž jenoho dnja sa pjenjesami hladacz pocza, dha tam žanych wjazy njebé. Wobkradnjenym so malo njewustrózą. Bé wokolo 2000 hriwnow. Tutón podawk njech je f nowym napominanjom sa lud, so njeby pjenjesy doma leżo mél, ale na żerbiżu banku nożdż, hdżež ju w dobrym khowaje a nimo toho hischcze dań pschinjesu.

Wulki woheń w Žylowje pola Khoćebuza.

Niedżelu popoldnju wokolo 3 hodž. w hrożni pola żiwnoscerja Nowaka woheń wudyri. S wulkim wétrom so woheń jara spéżnje rosscheri. Sa krótki czas so pola 10 wobsedżerjow wschelake twarjenja palachu. Hasczenje so f wulkim njedostatkom wody jara poczeji. Tež runje wsele ludzi doma njebé, hdyž woheń wudyri. Nékotri bechu w Khoćebuzu, druzy sajo w Módlez. Gój, kotriż pak bechu doma swostali, njerozumjachu dosze so žiwakowani wobkhadżecz. Tohodla khétro dolho trajesche, prjedy hacz k hasczenju dóndże. Nowak bésche so na khwilku lehnył. Jako wotnezi, wschu hižo we wohnju stejesche. Chżésche hnydom skót wukhowacz, zala podarmo. Schtyri krowy so zobu spalichu a to tež dwé wysoko żuczelnej. Wón sam so jara czézko wopali a dyrbjachu jeho do khorownje dowjesez. Na 8 domzich, 7 brożni a 8 hródži je so wotpalilo. Wjele żyna, rataskich maschinow a druheho gratu je so zobu spekliło. Wobżarowacz so ma, so pschi tak trudnej skladnosczi nekotri njehańbiczimi paduschi mału sobuczelowjeka wużiwchu, a to s tym, so nékotre kola kradnychu. To pscheczerja kiż wschitke mjesy. Woheń je pjeza słóżnika ruka założila.

Wospodarski rozhlad.

Wutoru, 30. junija 1925.

Wežerawiche kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzoßk. frank.	19,26
1 jendżelski punt	20,391	100 czeskosk. krónow	12,434
100 schwajz. frankow	81,47	100 pólsk. markow	79,60

Efekty so wežera na Barlinskej bursy po skruczenym sawożatku skónczinje sajko dale sesklażichu. Wobdinje so tež stalne a wójnske pożczońki wotdrjebjowachu.

Produktowe wiki pschiniesechu wežera. skruczene płaczinu, hacżrunież bechu wiki we wukraiu sesklażene. Na waschich wikach je żito zadulsche. Tak samóh rożka a nasymny jeczmjeń swoje płaczinny powyschicz. Zadna bé tež żana muka. Wežera płaczesche zentnar:

w Drjezdżanach

pschenicy 13.50—13.75 hr., rożki 11.75 hr. 12 hr., jeczmjenja nasymneho 12—12.75 hr., nasymneho 11—11.75 hr., wowsa I. 12.50 hacz 13 hr., II. 11.75—12.45 hr.,

w Berlinje

pschenicy 13.30—13.45 hr., rożki 10.35 hr. hacz 11 hr., jeczmjenja nasymneho 10.20 hacz 10.90 hr., wowsa I. 11.55—11.95 hr.

we Wrótslawju:

pschenicy 14 hr., rożki 11.75 hr., jeczmjenja nakitneho 13.25 hr., nasymneho 11.25 hr., wowsa 12.25 hr

W termijnowym wikowanju:

sa julij: pschenicy 13.10—13.20 hr., rożki 10.62—10.70 hr., wowsa 9.67—9.75 hr.

Na pschedań:

Kole, żouiaze a mutaze, cżasnikar Scholta w Budyschinje, na Seminarskej hasy 10.

Wós holowodżelski, Schmidt we Huczinje.

Klukew, karnikkazy, w Budyschinje Nowa haża 3 II na Lewo.

Krowa s cżelczkom w Wélschezach 7, młoda we Wurizach cżo. 17, młoda wuzkokuczelna w Kiczeńku cżo. 7.

Kóń w Kißlizy 186.

Bélata w Wéczizach 21.

Durjenz s durjemi, Kurth w Budyschinje, Troskowa haża cżo. 2.

Pschenajecz:

Jerczina we Hrjedżinje Budyschina. Trébne su 4000 hr. Pißacz pod G. 612, Bautz. Tageblatt.

Ssudnizy na pschesadżowanje:

Wós, hospodarski a dellowany, hrjedu, 1. 7., pschiwoldżu w 12 hodž. w Stróži pola Nakez. Kupzy żo we Berganez korczmje jeidu.

Kupuja:

Jahodži, kożmaczki, Michał Kralik w Lubiju, holanjze a wschnje C. Heyde w Kamjenzu.

Sso pytaja:

Towarski, stychiat w Delnjej Hórzy, Oskar Rychtar we Korszynju.

Hola do domu w Wéczizach cżo. 4.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dżenża dop. 3/11 hodž.: Ssnadny wetkrot, tendenza wożakowaza.

3/12 hodž.: Żito hotowe sa pschedacze je żadne, tendenza mérna.

Płaczizny na Barlinskich produktownych wikach.

Żito a wolijowe symje wo tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg. płaczizny po Nowej hriwnje.

	29. 6.	27. 6.		29. 6.	27. 6.
Pschenicza	266-269	266-269	rank. wożuschi	15-16,00	15-15,80
rożka	219-226	218-222	poch. melaske	10,00	10,00
nakit. jeczjmjeń	226-245	226-245	ferdelka	13-15,25	14-15,25
nak. jeczjmjeń wowsk	—	—	bérnaze kruzi	21-22,00	21-21,60
kukurica (Mais)	231-239	231-239	symty	21 22,00	21,00-22
olchescin. muka	217	—	woła	24-26,00	23-26,00
ciana muka	33-36,25	33-36,25	lanu wożuschi	22-22,80	21-22,80
pschesez. wotr.	29-31,0	29-31,00	módre łupiny	11-12,00	10-11,75
ciane wotrubky	13-13,20	13-13,20	żolte lupiny	14-15,50	13-14,50
rapż	13-14,00	14-14,10	symo, 60 kg	3,20-3,80	3,20-3,80
lane symjo	350-365	260-370	syma, ciana	1,00-1,40	1,00-1,40
hroch	385-390	385-390	„ pschenicz.	1,00-1,80	1,00-1,80
pjeluschki	25-26,50	25-26,50	„ wowsina	0,85-1,15	1,00-1,15
	21-23,00	21-23,00	„ jezna	0,95-1,00	0,95-1,00

Płaczizny résneho skotu na Drjezdżanskich skótnych wikach.

29. junija 1925. Płaczizny po zentn. a sł. hriwnach.

Stótne druzyny a wosnamjenjenje.

Woły: 133.

Polnomłasne, wukormjene, najwjetscheje résneje hódnoscze, hacz do 6 lét	60-65
Młode młasne, njewukormjene, starsche wukormjene	53-57
Mjenje wukormjene woły, derje pizowane starsche	44-48
Mjenje pizowane wschech starosczow	30-40

Byki: 235.

Polnomłasne, wukormjene, najwjetscheje résneje hódnoscze	60-62
Polnomłasne, młódsche	54-58
Mjenje wukormjene młódsche a derje pizowane starsche	46-49
Schpatne	33 42

Jałowje a krowy: 311.

Polnomłasne, wukormjene krowy najwjetscheje résneje hódnoscze	61-64
Polnomłasne, wukormjene jałowje najwjetsich, résnee hódnoscze hacz do 7 lét	53 57
Starsche wukormjene krowy a derje wuwite młódsche krowy a jałowje	44-48
Derje pizowane krowy a mjenje pizowane jałowje	32-36
Mjenje a schpatnje pizowane	24 30

Cżelata: 727.

Najlepsche wukormjene	66-70
Mjenje wukormjene a taste wot zyza	60-64
Schpatne	46-54

Wowzy: 559.

Młódsche a starsche wukormjene	60-64
Starsche wukormjene	52-56
Mjenje wukormjene (Merzchasle)	32-44

Swinje: 1828.

Polnomłasne, wobešitych rażow a nich skaliczjentow, hacz do 1½ lét stare	77-79
Wukormjene	79-80
Młasne	74-75
Schpatne	70-72
Rangy a kundrowy	70-72

Z Łužicy.

- Se **Shorjelza.** Shorjelski pschiłażny żud wotżudżi sandżenu żobotu mandželstwa samordowaneho żiwnoscerja Khorle Wiczasa we Khwalazach pola Mużakowa f hmjercju. Wiczasowa bé wobstorżena, so je żiwoseho mandželskeho ikónzowaka. Samkar Wilhelm Vogel jej pschi tym pomhasche. Jeho f 10 létam khłostańze sażudżichu. Gustav Wiczas, żiwnoscerja, so samordowaneho, żo wutwinowa. Wotżudżeni wukud zyle mérnje pschijachu.

* Se **Shorjelza.** (Sapłaczenje hudzenje mészczańskich sastojnikow.) Sozialdemokratiska frakcija mészczańskich zastupjerjow je sa pschichodne pożedżenje interpelleżiju (napraschowanje) sawodała, kotraż so je sapłaczenjom hudzenjom mészczańskich sastojnikow sabéra. Interpelazija rèka: „Kajke kroczele je magistrat hacz dotal cżinił, so by sapłaczene hudzenje mészczańskich pschistajenych a sastojnikow podwjasał? Schto chze magistrat w tym sa pschichod cżinicz?"

Najnowiše z cyłeho swéta.

Mészczańske strony němskeho żezma su nowy nacżisk sa piwowy a tobakowy dawk wudżełale. Po nim ma ło sa léto na prénje 2000 hektolitrow piwa 7½ hriwny, na sledowaze 8000 hektolitrow 7 hr. 65 pn., na sledowaze 10 000 hektolitrow 7,85 pn., na 60 000 8 hr. 85 pn. po hektolitrie dawka sapłaczicz.

*

W Shorjelzu je pschi pruhowanjskim letanju letadłow jene letadło f jemi padło. Wono żo do cżista rosbi. Létak żebi na swoje jenoż ruku swiny

*

Mjdowe wojowanje w němskim drjewarstwje je żo f dojednanjom skónczilo.

*

S dowolnoscju pruskeho knjezerstwa żo Budapeschta k Sommerzka droha w Barlinje na „Biedrich-Eberstu droha" k wopomnjezu na semrjeczeho presidenta Eberta pschepomjeni.

*

Bołhadzki wojnski żud je sażo żydom kommunistow k smjerći sażudżił.

*

Italska jara bohatym żnjom na pschecża hlada. 12 milijonow zentnarcow żo wjazy wocżakuje dyżli pschi normalnych żnjach.

*

W Montanastim statu w południowej Amerizy je cżeżke semjerczenje było. Twarjenja, pucże a mosty żu so cżeżko wobschkodżiłe.

Ze susednych a dalšich krajow.

* S **Pirny.** (Ssmjerinje sujesbożił.) We wulkej fabrizy na Drjezdżanskej dróży w Pirnje cżeże żelesnize wéko horje cżahachu. 49-létny cżéhla Strohbach f Thürmsdorfa, kotryż na roschtach stejesche, shubi runowahu a padny z 9 meterstje wyżkosnje dele. Sujesbożenz bé hnydom morwy.

S **Wulkeho Hajna.** Wulki woheń wudyri sandżenj schtwórtk w tudomnej prjedawschej Fedor-Zielleschej fabrizy na Marijnej alleji. Twarjenje słuschu żobu do najstarschich twarjenjow. Na jenom sażadżenom kamjenju je léto 1500 wubypane. Woheń wuidże w tamnej lenowej trjerni, hdżež bórzy dosez zyrohy nadeidże. Fabrikant Berger, wutkoczjwschi w żmjertnym strasche f tśéschnym woknom, so cżézko sranj.

* S **Lipska.** Ssamotńelate pschijrawy w sahrodach su f cżasami jara strasczne. Schtyri hólzy, w starobje wot 12—13 lét, dżéchu na polo bérmy wobkopowacz. Po puczu sastupichu do jenese sahrody, njewédżo, so je tamny wobsedżeż hamotńelaki pschijrawił. Jedyn tajki ńelak njenadżiły wutńeli a tśi dżéczi tak cżézko sranj, so durbjachu jich hnydom do khorownje dowjesez. W

* Se **Sazdy pola Lipska.** (Błysk 4 krumy sarasył.) We Sandże błyk do hospodarskich twarjenj żiwnoscerja Behwalda dyri. W hrożni buchu 4 krumy morjene. Błysk pschelecza na domike a wobschkodżi krym a nétkotre kolna. We samom cżasu dyri błysk f swihnjom do f. Jana kowarskeho mischtra Emila Zimmermanna. Tam błyk dale żaneje schkody njenacżini.

Se **Schwarzenberga.** Żelesny kważ hwjeczeschtaj sandżene dny tudomnaj Oelsnerez mandželstwa. Wobaj staj po 65 lécze hwojeho mandželstwa hischcze cżilaj a strowaj.

Se **Schpindelmühle** (w Krknoschach). Němske nowiny piżaja: Cżeskosłowakiski stat je pscheds kurzym żesnim reformu najwjetschi dżél němskeho wulkokolezomnoscerstwa wuswojił. Na prénim mértnje buchu w Krknoschach wobsedżenstwa brabowu Harrach a Czernin potrjechene. Sczéhuż toho bésche, so cżeżke knjezerstwo najenkam hórskich budow mu powedżi, kotrjż na wuswojenej semi żydlachu a prjedy hrabinżu najenzu bechu. Tak pschenidże mjes drnhimi Wojeksta, Elberfeldska a Mérczinowa buda do cżeżkich rukow. Jenicżka taska buda, kiż hischcze pod němskim najenkom steji, bésche Mädelsegska buda we Lobjowym dole pola Spindelmühle.

* S **Mwersdorja** (w Schlesyskej). Hdyż na swjatscho Jana tżo knjezi dżélacerjo i pola dżéchu, dyri khyl da

nich. Jedyn z njeju bu hnydom morjeny, zamaj pomuschenaj. Saraženy běšche hakle njedawno do knježeja službu sastupił. Je woženjeny. Dla wulkeho deischkiša běchu jo trochchu prjedy na dompucz podali. Tu trjechi jich ujeschožo.

Se **Lehnizy.** W měsce dostachu wschelazy wobydlerjo wumuslowace listy („Erpressungsbriefe), hdjež jej dopisowarjo wjetschu summu pjenjes žadasche a kotraž dyrbjesche jo na wěstym blaku sapołožić. Je-li to njeczini, je jej wschelakich schkodowanjow wěsty. Toßame pschipotwědża, je-li jo policiji něchto wojsewi. Podpisane běchu listy „Čzerna ruka". Hižo prjedy běchu tajke dostali z podpismom „Czežwjena ruka". Najšterje njeje tuto podpismo dosć zhonyto a tuž hu je trochchu „scjonili". Tajke wězy, kotrejž jo tež druzhdże stawaju, dyrbja jo hnydom policiji pschedpodacz. Jedna jo tola jeno wo ludzi, kotrymž jo niczo dżěłacz njecha a bjes wulkeje prózy k pjenjesam pschińcz chcedża.

* **Schtyrjo pólni dżěłaczerjo jo sajsnyli.** W blischkosći Kaiserslauterna pschekwapi njewjedro schtyrjoch pólnych dżěłaczerjow. Tuczi jo spodý jeneho nawiščowazeho hrjoha stupichu. Tón jo wotwali a pohrjeba dżěłaczerjow. Dwě jo z nich so hnydom morischtaj.

* **Czěło namakali.** W blischkosći Traunsteinskich železnischkich kolijow saidżenu njedżelu cžěło 30-lětneho muza w žynowym kopjenu namakachu. Muž bě hacž na kochlu wurubjeny. Mordarstwo tukaju pjecza na jeneho chłostarja z Bernawskeho wokrjesneho wustawa pola Chinskoho jězora, kotryž je cžeknył.

* **Njesbožowny pjerschczeń.** W jenej fabrizy w Rosenhajnje pola Slankowa (w žjewjernej Cžěskej), w kotrejž hadreschcza dżěłaja, je dżěłaczerjam a dżěłaczerkam pschi dżele krucze sakasane, pjerschczenje nošyć. Młoda žona, kotraž po kwasu na dżelo pschińdże, běsche sabyła, pjerschczeń z porsta sejahnyć. Pschińdże do majschiny a ta ji porst wottorhny (dla pjerschczenja). Někto njedostanje žona žaneje podpjery ani je sawěscženja pschečiwo njesbožu, ani z khorobneje kaby.

* **Sćmjercži wuczekli.** Pjeczo němskeju legionarow wróczichu jo w poslednich dnjach do Genfa, kotrejž běchu Franzowsam a Schpanischim je zusnjmjeje legije cjelli. Młodži ludżo w starobje 20—30 lět su jako „klepi pasażerow" je Casablanca (w Afriky) do Marseille (wulki pschistaw we južnej Franzowskej) dojeli a wot tam dżěla pěši, dżěla po železnizy hacž do Genfa docžahnyli. Němski konsulat je jim po pruhowanju jich papjerow hacž do Basela na němsku hranizu dopomhał. Dusy po puczu pschida jo jim hischcze jedyn Němz, kiž běsche w Schpaniskej dżělał. Po jich wuprajenjach su loni wischo do hromady 2000 Němzow pschi schpaniskej fronce byli, z kotrychž je na 900 hižo padnyło. Najwjazy wojakow w franzowskej a schpaniskej legiji su Němzy, kotriž su jo sa pjenjesy narěczecz dali, do njeje sastupicz.

* **Pšy. Jendżelczenjo a Japanzy wusamknjeni.** „Mortvve město" w Pekingu, kiž je hewak pschezo sawrjene, bu někto z lěpschemu straschkowazych w Shanghaiu wotewrjene, też sa wukrajny publikum. Pschi schadodże wišy tafla z napismom: „Pšam, Jendżelczanam a Japanam njeje pschistup dowoleny!"

* **Rubježna zwólba** su stócznje sajata. S wulkim strachom sa zyzu pokodnischu Bolschafiku bě léta dołho wjednik rubježnikow Ganew. Ganewa z 8 jeho pschiwušnikami saudżene buy na jenym polu pschi wobjedże pschekwapichu. Na to straschna a hrózbna bitwa mjes rubježnikami a wojakami nasta. Wschitzy rubježnizy buchu cžežay zranjeni a jo sajachu. S wojakow jo 3 morichu a 5 jo sranichu.

Swójbne powjesće.

Swěrowanaj: Dr. med. Alfred Meister z Melanju rodż. Weyrauchez w Budyschinje.

Sślubjenaj: Chrištijan Rietzsch, syn kujesa fararja Franza Rietzscha w Nowym Salzu z Worschu Mrósakez, dżowku kujesa fararja Pawola Mrósaka w Retkizach.

Semrěli: knježna Marja Schibschikez z Hórkow pola Khróścza. — Blondina swjud. Jakobina w Brětnjej.

Dary za „Tow. pomocy za studowacych Serbow".

Dotalne dary: 234,73 hr.

Dalše dary z Wudworja:
(zběrał šulef Bj. Dornik z Wudworja)

Jakubaš, žiwnosćof	2,— „
Lipič, kublef	2,— „
Leider, kublef	2,— „
hromadże:	240,73 hr.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Pschehladowanje na nowym hudnistwje.

Pschichodny schtwórtk, 2. julija, je we pschehladowanskej rumnosći we nowym hudnistwje sčežbowaze wězy na pschehladowanje pschedawaju:

2 dezimalnej waby, pschehnowalska waha, 3 železne, wuhlopowrócžaze wahi, 6 wožobownych wahow, sofa, knihowy khamor, 2 kuchinskaj khamoraj, wulki schesnowy ventilator, 3 tworowe khamory, 4 železne šuby, wjetscha dźěłba trjebawanych mjeskow, mały klawěr, 2 wuczahowanskej blidze, bubowe blido za salon, blido do jedżernje, 2 malej blidzy, wolnjanaj matraza, 2 drast. khamoraj, wjetscha dźěłba zigarow, klawěr, 2 stólczkaj z piščanskemu blidej, 2 cžumpataj stólczkaj, patentna matraza, wjerczatopruzowan motor, (z konjazych mozow), tafsowy zerdi z Mischnjanskeje porzelina, wjetscha dźěłba mydła wschelakich druzinow, 15 tysow prochu ke kitowanju („Sanrial"), 20 wulkich bleschow amola, 6 tysow chinosola, 1 tysu napjatalinowych kulkow, 10 tysow aniseowego mjedu, 2 horznow krenty „Elektra", photografiski apparat se kožanej tschu, 2 dubowaj knihowaj khamoraj, lischći kožuch, wjetscha dźěłba molowanych taleri a pjewowych bankow, 3 polzy, tafla do ikladu, ... genierski schtrejerski apparat, dubowe piščanske blido a dwaj dubowaj bušetaj.

Tute wězy maju jo hnydom saplacžicz. To wojerski hudnisti wukonjer a hamtske hudnistwo w Budyschinje.

*

Do wikowanskeho sapiska je so dżensa sapisało:

1. Na kopjeno 907, Budyschisko-Ratarjeczanska železna industrija, sjedn. z wob. ruk. w Budyschinje, nastupuje: Sjednoczenska schromadżizna 23. 6. 25, je wobsamknyła, skalabny kapital na 5000 hriwnow powyšicz. Ponjenje bu pschewjedżene. Sjednoczenstwowe srěczenje, 16. 11. 22, so z wobsamknjenjom sjednoczenstwoweje schromadżizny w 4. § pschemeni.

2. Na kopjeno 937, firma Albinus a Herbst, tow. s wobmj. ruk. w Budyschinje, nastupuje: Sjednoczenska schromadżizna 22. 6. 25 je po hudnistim podpisnje na hamtnym dniu wobsamknyła, skalabny kapital na 2000 hr. powyšicz. Ponjenje bu pschewjedże. Sjednoczenstwowe srěczenje 9. 7. 25 bu z wobsamknjenjom hamtnje sjednoczenstwoweje schromadżizny we § 5 pschemeni.

3. Na kopjeno 1011 firma Lambertz a Krietsch we Budyschinje. Družstwowniznu bu pschekupa Hendrich Lambertz a Fritz Krietsch w Budyschinje. Družstwo saloji so 22. 6. 25. (Wobstodowa wotrosichta: schotwizenje powzantskich a sportskich drastow kaž tež tkanin. Wobstodna rumnosć na Hornczeńskej haji 26.)

Towarstwowski powěstnik.

Hasłow. Kołojezdne tow. „Błysk' ma srjedu, 1. julija, swoju měsacznu zhromadźiznu.

Sowrjecy. Zwučowanski wotrjad „Sołobika" ma srjedu, 1. julija, wječor 1/4 9 hodź. zwučowanje z přewodom klavěra. Njech wšitcy cyle wěsće přindu.

Wotrow. Jednota „Sokoł" ma štwórtk, 2. 7., wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězynoy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Lehmannec
konditorńja a kofejownja
na serbskej hasy 8
Najpřijomniše hósne městnosće - Konditorske pjeczwa prenjeje rjadowne.
Wšednje wot 4—1/2 7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncerfuje „Schüfzowy trio"
K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlepše Slanknowske a Reichelske piwo z čwicow.

Knježi park w Njeswačidle.
Njedźelu, 5. julija 1925, pop. w 4 hodź.
wulke předwjedźenje spěwow
měšaneho khora krajnostawskeje wyš. šule w Budyšinje.
Nawjedowař Albert Wotruba.
Khutne a wjesele spěwy ze stareho a noweho časa.
Zastup 50 pj.

Zahrodka
— serbska čitanka —
za sršeni skhodżeńk ludowych šulow
je hotowa a na předań
w Serbsk. knihafni
w Budyšinje

Prěnjoklasne zawěsćeńske towarstwo
kotrež so zaběra ze wšěmi dobrymi wotnožkami zawěsćenja, kaž z wohnjowym, rukowanskim (Haftpflicht), njezbožowym žiwjenskim zawěsćenjom atd., pyta dowěrjenja hódnu wosobu za Hornju Łužicu jako
zastupierja.
Wysoke provisije a wobšerna podpjera při dobyću zawěsćenjow so přilubja. Też na wšěch druhich městnach Slezyskeje so zastupjerjo pytaja.
Poskićenja pod B. J. 1278 na wudawarnju „Serbskich Nowin".

Wotewrjenje wobkhoda.
Česćenemu wobydlerstwu w Hórkach a wokolinje wojezjam, zo štwórtk, 2. julija, w Hórkach čo. 4
rěznistwo
wotewrju. Budu so stajnje prócować, zo bych swojim česćenym woteběrarjam z dobrej a čerstwej tworu poslužował a prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho młodeho wobkhoda.
Z počesćowanjom
Jurij Lau, rězniski mištr.
W Hórkach p. Khróšcic, 30. junija 1925.

Pohonič
nic młódši hač 20 lět, so hnydom pyta
w Budyšinje na Fichtowej drózy 6.

Nimale nowy
ručny wóz,
kiž 7 centnarjow wudżerži, je na předań.
Dalše jo zhonić we wudawarni „Serb. Now."

Rožanu, pšeńcznu, wowsnu słomu
kupuje
Pawoł Bennewitz
w Budyšinje.

Rjany oldenburgski
zrěbc
wot cyca steji na předań
we Wětrowje čo. 9
pola Njeswačidła.

Žony
Poruczam swój wulki sklad pschepaikow, mžkazanych a pschedpadowych powjazow, podpołožkow.
Steju rad i radże.
Wagnerowa w Budyschinje
pschi schulerskimi wrotami čo. 9.

serbske
křeńske lisćiki
Serbska knihařnja
w Serbskim Domje w Budyšinje.

MERSINSKI
Slěbrowe twory

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec
knihićišćernja
w Budyšinje.

Žeńtwa!
Mój syn, 30 lět stary, evang., rjana postawa, přińdże w juliju z Połnocneje Ameriki do Němskeje a budże sebi tu njewjestu pytać. Holca wo 20—30 lět, kotraž ma lubk so wostarić a potom z nim zaso do Ameriki dahnyć, so prosy, zo by dla bližich prašenjow pisomnje abo ertnje so wobroćiła na A. R. w Kamjenej čo. 22, pola Rakec. Kruća sprawne mjelčenje so přilubja.

Nawěstki přinjesu wužitk!
Hódnostny paleny kofej, najlépša buna!!
3/4 punta po 3.25 hr., 3,— hr. 2,70 hr. Sałka płaći najwjacy jenoż 1 1/4 pj. bjez wšěch přidawkow. Póstowy doběrk (Nachnahme) bjez wudawkow hač do domu.
Patzig w Dreždźanach 28, Kronprinzenplatz 4.

Porjadna spuščomna dźowka
k wobstaranju hródże z 4 kruwami, 3 swinjemi a něšto drobneho skotu, so při dobrej mzdźe a přiměrjenych jutrownych, žnjowych a hodownych darach pyta. Službu nastupić może hnydom abo po wuženjenju. Zelena pica so z pola přiwožuje, dźělo na polach so nježdża.
Wilhelm Kalauch, tkajerńja
w Kumwałdże pola Lubiju.

Bóh luby Knjez je namaj strowu
dźowčičku
wobradźił.
To wozjewjatej z dźakownej radosću
Arnošt Paleř a mandżelska.
W Sowrjecach, 30. junija 1925.

Česćenemu předsydstwu a wšitkim přećelam Njeswačidskeje wosadnje diakonije wupraju
wutrobny dźak
za wšitke zbožopřeća a bohate dary mi k 25 lětnemu jubilejej mojeho skutkowanja we wosadże přećelnje přinjesene.
W Njeswačidle, 29. 6. 25.
Sotra Marja Holnikec.

Za mnohe wopokazma wutrobneho dźěłbraća ze słowom, pismom a skutkom, za wosebje bohatu wěncowu pychu a za česćowacy přewod k poslednjemu wotpočinkej při woteńdźenju našeho njezapomniteho, drohego zemrěteho
Bjedricha Šibaka
wuprajimy wšěm naš
najwutrobniši dźak
Wosebity dźak k. duchownemu Mrózakej, serbskemu „Sokołej", wojersk. towarstwu za Komorow a wokolinu a ratarskemu kasinej za Njeswačidło a wokolinu.
W Komorowje pola Rakec, w juniju 1925.
Hłubokozrudzena mandżelska
Helena Šibakowa rodź. Strusec
Šibakec swójba w Komorowje
Strusec swójba w Jitku.